

imagination. It is never easy to discover truths. But the honest searchers deserve as much sympathies as the fortunate discoverers, who have immensely profited by the labours of their predecessors. The second objection is easily met. If we can satisfactorily prove the evolution of any one language from the simplest elements of animal life, we prove the evolution of every language—we see more clearly the connection and inter-dependence of different languages and have a firmer grasp of human life—its origin, course, objects, and end. There are philosophers—who see no good except in material comforts and who would, if they could, put down with a high hand all classical studies. They forget that mind is the seat of all pleasure—that there are purer and loftier pleasures than matter can ever afford—and that so long as man and mind are constituted as they now are, knowledge will ever continue to be the most prolific source of human happiness.

4. For the most minute and impassioned study of these questions, no language is comparable to Sanskrit. From the earliest times, we have a long unbroken series of able grammarians devoting their whole attention to their thorough consideration. They trace back all words and expressions to roots and affixes, which do not altogether amount to three thousand. No better explanation could be given of grammatical compounds,

which owe their origin after a language is formed and play such an important part in all the growing languages. In the literature of India, their influence has been so great that any superficial observer may conclude Sanskrit to be the most artificial language in the world. But it is only in the domain of thought that these inventions are principally to be met with. In all that concerns our household affairs—in all that surrounds us in nature—in all the remnants of earliest thought, Sanskrit to be expressive must use primitive compounds which have withstood the wear and tear of ages and are still used with slight modifications in all the vernaculars of India. And the reason is obvious. Side by side with the few Sanskrit-cherishing people, there have been all along a vastly larger population clinging to the old names and associations, whose influence Sanskrit has never been able to shake off. The question of the origin and formation of the primitive words brings us at once to the question of the origin and nature of the so-called roots and affixes. Hindu grammarians are silent on these points. But no question is of more vital importance in the study of language.

5. Fortunately from the earliest times, long before the distinction of roots and affixes was made, we have on some of these points the calm speculations of the most meditative of our Vedic seers. Language

was comparatively so transparent in those days, they had so exceptional advantages of studying the peculiarities of local speech, their views are put forward in such simple unbiassed and often hesitating way that one at once feels the utter absence of dogmatism in their views and the best way they shew us of approaching these questions. To Panini and his forgotten predecessors is due the great credit of reducing the difficulties and apparent mysteries of language to a great minimum. To the still earlier philosophers is due the great credit of dissecting some of these fundamental forms and shewing up the simplest elements of which they are composed. Their views are based on the grand principle of diversity of words from similarity of analogous sounds, which is so easy to understand and so clearly seen in all the spoken dialects of the world. Man can modify but can not upset nature Panini is theoretically supreme but not even he and his most enthusiastic followers have been able to shake off the influences of nature The theory of these changes is tacitly recognized by them in the artificial false etymologies of hundreds of pairs of words and is openly avowed and amply illustrated by some of the lexicographers who never question his authority. To understand the origin and development of language—to see how man

has risen from animal life with his noble endowments we should most patiently study the nature of these changes with all the light of written and unwritten literatures of India. We should carefully examine the theoretical exponents and professed registrars of words and minutely study not only the most copious and diversified literatures of our country but also the inexhaustible little-changing sacred repositories of popular speech. The journey is full of ups and downs and often lies over unbroken barren tracts, but the gorgeous panorama which awaits at the end and unveils our ignorance must excite the enthusiasm of the dullest soul.

6. One is appalled at the first sight of Sanskrit. There is no end of words—no end of roots—no end of new words that can be derived from every one of these roots. But *Panini* and other grammarians have reduced their original number to about three thousand. Older philologists have derived some of these roots from simpler roots. Examine the remainder by the test of analogous sounds and you will find that the original sounds are only about a hundred, about twenty being natural human sounds—the animal expression of internal feelings and the rest imitative sounds formed on the analogy of the cries of birds and beasts and the noise of the motion of natural objects.

There can be no end to imitative sounds. Every language shews constant additions from new experiences and new additions to our knowledge. The purely human sounds also receive large additions and modifications from these constant additions to our imitative sounds. But their original diversity is extremely limited and sounds similar to those which explain the origin and development of Sanskrit probably explain the origin and development of every language in the world. Different languages may have differently originated. But their origin must be as simple as that of Sanskrit.

7. The evidence on which these views are based are so vast and complicated that even under the most favourable circumstances, I can not hope to give it a systematic shape for several years to come. Some of its departments are, however, broadly marked and capable of separate and independent treatment. In this part, I submit for the consideration of the learned world the best direct and indirect lexicographical evidence we possess. I shall shew in the body of my work the light they throw on the multiplicity of words from similarity of sounds and similarity of characters. I shall corroborate the direct evidence by copious unmistakable citations from other authoritative writers. But in all disputed points not admitting of direct

demonstration, indirect and circumstantial evidence is more valuable, as entirely free from the prejudices and weaknesses from which even the most literal minds are not free. I accordingly earnestly invite the serious attention of my readers for the careful consideration of the most important inferences we are enabled to draw not only from the texts here put forward, but often from the mistakes and various readings which I have endeavoured to note.

8. Sanskrit lexicography is broadly divisible into Vedic and general and special vocabularies. The first is too important to be silently passed over. It is the nucleus of the various Vedic commentaries and the best history of the growth of our earliest ideas. It will have my earnest examination in the general introduction. The other kosas either treat of names of things (नाममाला) or of words used in many senses (नानार्थ-कोष). Many of the important words of the former kosas necessarily come under the latter. Their other words are mostly either indisputed or unimportant. I shall have occasion to refer to important words of this class under the rules of Panini and the greater part in the body of my work. It is the नानार्थ or homonymous words as treated in our best kosas that I now present before the public. I do so, partly for lexicographical purposes to give in ori-

ginal the views of our highest authorities. But my principal object is historical to shew how words and senses multiply. A careful examination will shew that in every grammatical word, every sense is clearly traceable to the original idea or ideas conveyed by the root or the component parts of the word and wherever any sense is not so traceable, it is clearly due to mistakes of writing and in a few cases to misconception or misuse and very rarely to arbitrary use. The same remarks apply to primitive and foreign words, although in such cases there is a greater veil over their history. It will also reveal that many words are nothing but different forms of the same sounds or similar forms of different sounds. The former owe their origin to natural causes : the latter to clerical mistakes. I shall shew in the body of my work what use can be made of these materials.

9. I have selected for this purpose the following kosas : (1) the *Nanartha Varga* of Amara's *Namalimganushasana*—A.—अ. ; (2) *Vishva Prakasha* of Maheshvara—Vis—वि. ; (3) *Hema candra's Anekarthasangraha*—Hem.—हे. ; (4) *Anekartha kanda* of Halayudha's *Abhidhana Ratnamala* ; (5) *Nanartha Varga* of Purusottama Deva's *Trikanda shesa*—Tri.—त्रि. ; (6) *Nanartha* of his *Haravali*—Har.—हर. ; (7) *Medinikara's Nanar-*

* The इ of मेदिनी is short under p. vi. 3. 63. like *Kali Dasa*.

thashabdakosa = Med. = मे. ; (8) Anekarthadhvani-
 manjari (Nanarthadhvanimanjari in Wilson no. 249 in
 the Bodleian collection) of a Mahaxanaka = Anek. = अने. ;
 and (9) Matrka Nighantu = Mat. = मा. I shall also give
 extracts from (10) Shashvata = Sha = श. ; (11) Ekaxara
 = Eka. = ए. ; and (12) Avyaya = Avy. = अव्य. kosas. Most
 of these are of high authority and Vishva, Hema, and
 Medini are the fullest Nanartha kosas we possess. No
 other kosa older or later which I have been able to
 read in original or from second hand quotations can be
 compared to these in fulness of exposition. Besides
 there are very few new facts to be gathered from other
 kosas, as they have been generally compiled not from
 the unlimited fields of Sanskrit literature but from the
 manuscripts of the older kosas in all their mistakes.
 Extracts from some of these kosas will be given in the
 notes, whenever there is anything new or interesting.

10. Amara is the oldest of those kosas and of
 high authority all over India. Its Nanartha Varga is
 not as full as in the special Nanartha kosa, but is of
 considerable importance in tracing back the senses of
 words. Its arrangement is simply by final consonants

Dharani-dhara, etc. The kosa is often called Medini, but Medini appears to
 be the more correct spelling : "पठ यत्तगाद्याकोषप्रणयनविख्यातकौशलेनादम् । मेदिनि-
 करेण कोष-प्राणकरसूत्रना रचितः ॥" Mallinatha always calls Dharani and not
 Dharaui.

without any attempt at further classification. The Avyayas or indeclinable words are placed in a separate class, arranged according to final consonants although not shown as such in the printed editions. No rule has been followed in arranging meanings so that it is often difficult to know without extraneous evidence which meanings refer to which words.

11. The next in age and by far the most complete *Nanartha kosa* is the *Vishva Prākasha* generally known as *Vishva*. Its arrangement is first by final consonants, divided into monosyllables, dissyllables, &c., ultimate consonants being regarded as a separate syllable, as e. g. अर्धिन् under three syllables, यक्षराज् under four syllables, and so on. The final arrangement is by affixes, words with the same affix being always grouped together. The only difficulty in finding out a word is to find out the group to which it belongs. The arrangement of significations is also much superior to *Amara's* as the first notice of a word always precedes the senses specified under it, there being only one or two apparently unintentional exceptions in the whole work. But the language is occasionally obscure—the genders of words are not generally stated in words—and accurate manuscripts are extremely rare.

12. Professor Horace Wilson has shewn Maheshvara belonged to the first half and Hema Candia to

the second half of the twelfth century. The first has left us some account of himself and the date of his work. Hema Candra's date is fixed by external evidence. The verse in Keshava's Kalpadru quoted in § 33. 7. corroborates the view of that illustrious scholar. The arrangement in Hema Candra is quite different. The first classification is by syllables, next by final consonants, and lastly by initial letters more or less alphabetical. The language is not quite so obscure—the arrangement of interpretations is excellent—and the nominative is always used to indicate gender.

13. Professor Wilson was of opinion this *Nanartha* is spurious and a mere transcript of *Vishva*. He wrote 'finally with the exception of the arrangement which is peculiar to it, the second division of the *Abhidhāna Chintamani* is precisely the same as the *Vishva Cosa*, following that in every word and interpretation, and repeating its obscurities and mistakes : one of these works must therefore be a transcript of the other, and as there is every reason to believe the originality of Maheshvara's work, it follows that the *Nanartha* part of Hema Candra's vocabulary is borrowed from the *Vishva*.* It is difficult to understand whether this opinion was based on a careful comparison of the two texts or a mere cursory examination of some of the

* Preface to Dictionary first edition P. 32.

words treated in both. The arrangement is acknowledged to be different. I have shewn how completely the two classifications differ. Maheshvara's idea of syllable is peculiar, as already described: Hema Candra's is strictly grammatical. Maheshvara follows the modern alphabet and regards च as a different letter coming after द. Hema Candra takes the grammatical view and brings it under द. The style is also entirely different. Hema Candra is as usual terse and vigorous. Maheshvara is prolix and profuse, indulging here and there in the most difficult metres, approached by Rabhasa and Dharani alone. There are hundreds of instances in which they disagree both as to words and interpretations and probably not a hundred cases in which they entirely agree. The use of the same uncommon expressions under a few difficult words seems to shew that Hema Candra had the use of the Vishva in compiling his Nanartha. But it is impossible to regard the latter as a transcript of the former. I can not also agree as to the spuriousness of Hema Candra's Nanartha Samgraha. The style is the same as of the general section and every manuscript which ends in it concludes with the words 'अभिधानचिन्तामणौ नाममालायां सामान्यकाण्डः पठः,' shewing by the use of the words सामान्यकाण्ड or general section, there is another section or sections to the work.

14. Halayudha gives a full account of himself in the preface to his *Brahmana Sarvasva*.* He belonged to the court of Laxmana Sena and was therefore a contemporary of Hema Candra. The first Laxmana Sena is, however, placed in the latter half of the 11th century, in whose case Halayudha would be anterior even to Maheshvara. His work is to some extent original, but very meagre. Its arrangement is quite arbitrary and among the indeclinables, the *Nanartha* and *Ekartha* words are mixed up, as e. g. “परितः सर्वतो विष्वक् समन्ताच्च समन्ततः” along with “प्रत्यक्षसदृशोः साक्षात्”. The wording is also bad, often conveying by implication what ought to be stated in plain words.

15. Purusottama Deva is regarded in Bengal as a descendant of Halayudha and can not have flourished before the latter half of the 13th century. The internal evidence of his *Varna Deshana* corroborates this view. Wilson regarded him as anterior to Maheshvara, but it was a mere surmise. His *Trikanda Shesa* is a supplement to *Amara* and is arranged exactly alike. His *Haravali* is a collection of rare words and its *Nanartha* part is divided into two sections—the first of half-verses containing 54 words and the second of feet containing 72 words. Both of these works are

* बालेयुः स्वामिनराजस्यविद्वजपत्ये भुक्ता सुविश्वोऽयमनुदीनमिहमहामहस्वसु पदं दत्तु। नने योवने।
 यस्मै योवने योवनेयमविनच्छापायनरायणः श्रीमहास्यस्य देवदेवस्यति र्थं नाधिकारं हरी ॥१॥

of considerable authority among our Pandits. But with the exception of one or two new words in the *Haravali*, not of any importance,* there is nothing new in the *Nanartha* sections of either of these kosas. On the other hand, there are good many omissions of most important and difficult words. It may be argued from this that Purusottama preceded Maheshvara, but it only goes to show that he was not sufficiently acquainted with Vishva. Purusottama's *Dvirupa kosa* as will be shewn in §35 appears to be entirely borrowed from Maheshvara's *Shabdabheda* and arguments might be adduced from his *Varna Deshana* that he was generally acquainted with Vishva. Purusottama Deva must not, however, be confounded with another grammarian Purusottama Bhattacarya, the author of the *Ratnamala*, who flourished in the 16th century.

16. Medini's work succeeded the Kosas described above, as they are all mentioned in it. He is himself quoted in the *Pada Candrika*, whose date Colebrooke has fixed as 1431 A. D. Medini, therefore, must have flourished before the 15th century and I assign him to the latter half of the 14th century, as Purusottama Deva from the degree of his relationship

* As e. g., झुटपाकल. This is nothing but पाकल, which is better explained in the other Kosas. पवन = पाकल is the literal sense. The General sections are however important, as reproducing the views of Vopailita and other old kosakaras.

to Halayudha could not have flourished before the first half of that century. The work of Medini is as full as of Maheshvara and Hema Candra. There are some additions, but on the other hand there are some omissions. The arrangement of words is midway between Vishva and Hema Candra. They are arranged first according to the final consonants and next according to syllables as in Vishva, but the final arrangement is more or less alphabetical as in Hema Candra. Ultimate consonants are regarded as separate syllables as in Vishva and words like अर्चिन् must be looked for under three syllables and so on. In one manuscript, words in च are separately arranged after ङ as in Vishva, but this may be due to recasting. The arrangement of interpretations is as good as in Hema Candra, the explanations never preceding and always continuing till a second word begins. The genders of words are often expressed in words, but this is not always an advantage as in the case of feminine words it is of much more importance to know the form of the stem. The language is not more perspicuous than of Hema Candra, as it teems with difficult and ambiguous terms. Medini names many other sources, but it is doubtful whether he knew them all personally. It is the custom among Hindu writers to refer to authorities noted by preceding writers of the same class

and I have grounds to think Medini perhaps shared this failing to enhance the value of his work. With the exception of a few words and a few interpretations which are due to Medini himself,* every line of his work is clearly traceable to the kosas already described and specially to Vishva. Nine-tenths of his work are its mere reproduction word per word or with the most immaterial changes. Some of the differences as for instance in प्रतीहार and प्रतीहारी are due to Medini's desire to improve, but really his inability to understand his guide. I can not for a moment compare him with Maheshvara either in erudition, general ability, or originality of mind, but he was probably sincere in his own estimation of Maheshvara when he called Vishva 'बद्धदेव' or 'very faulty'.

17. Anekartha or Nanartha Dhvanimanjari is a comparatively recent work with words arranged in three sections of verses, half-verses, and feet. It is to a great extent an original collection containing both new words and new meanings. Some of these meanings are the etymological senses of the words described, but are rarely to be met with in use. A few words are doubtful, although defensible. This kosa

* Take for instance मव = द्वीप, more correctly described as a people by a later writer. This apparently refers to the Mags, with whom in Medini's time communication appears to have been only by sea.

has not been made much use of by the modern lexicographers.*

18. The *Matrka kosa* describes the letters of the mediæval alphabet containing ञ and ञ; after ञौ and लुं and च after ङ. It appears to be a very modern vocabulary probably of the seventeenth century and is based on the mystic literature of the time and not of practical importance. But it vividly shews the additions to our words and meanings from purely artificial inventions.

19. Of the three other kosas from which extracts have been given, the *Ekaxara kosa* and the *Avyaya kosa* are very modern and unimportant. The first describes the meanings of the letters and a few monosyllables: the second of indeclinables. The *Nanartha Samuccaya* of *Shashvata* is a much older and far more important kosa. It is mentioned by *Medini* and its name *Nanartha Samuccaya* seems to have been borrowed by *Dharazi* (§ 33.3), who is himself mentioned by *Medini*. *Shashvata* must have, therefore, lived in or before the 12th century. The arrangement of words is by verses, half-verses, and feet. The language is generally perspicuous and as

* Since the above was written, I find the verse-section agrees much with *Gadā Simha's Nanartha kosa*. *Gadā Simha* is a well-known grammarian. His age would determine the age and obligations of this *Matrka*.

the words explained are often repeated over and over, the verses like those of *Anekārtha* make a deep impression on the memory. The *kosa* has recently been edited by Professor Zacharø of Greifswald. But I have not drawn much from it, as there is not a single new word or new sense in this collection and it is useless to enlarge the already bulky size of this volume.

20. My alphabetical arrangement of these *kosas* is based on the following editions and manuscripts :

(i.) *Vishva Prakasha*. Vis. = Benares Edition Samvat 1930. Full of typographical errors and very unreliable. Vis. A. = a copy belonging to Pandit Mukundarama Shastri. All his *kosa* manuscripts are complete, written in excellent hand, and accompanied with more or less marginal notes and except the *Haravali*, are to a very great extent correct and reliable. Vis. B. = an old but incomplete fragment belonging to another Benares Pandit. The handwriting is bad, but the text is pretty correct. Vis. C. = the Benares College copy. Written in very good hand and pretty correct. Although these three manuscripts belong all to Benares, they are apparently of different families and differ in most material points. I. 1539 = India Office 1539 (Colebrooke). Complete and very fair. I. 1937 = do 1937 (Taylor). Does not contain *Shabdabheda Prakasha*. Very fair. I. 246e = do 246c belonging to the same family as I. 1539. I. 322b = do 322b. Boldly written but not complete. Several lacunæ. Vis. O. = Oxford no 415, apparently a copy made for Wilson from I. 1539.

(ii.) *Hema Candra*. Hem. = Benares Edition. Pretty correct as far as it goes, but a few lines wanting here and there. 1807 = Calcutta edition of 1807, the original of the Benares edition. Hem. A. = Benares College manuscript. Has some lacunæ, but generally supplies the omissions in

Hem. Abruptly ends in the beginning of the Aavyaya Section. Written in excellent hand. I. 2053—India Office 2053. Old reliable copy. Wanting a page or two at the end. I. 2533—do 2533. Clearly written but very incomplete, ending in the middle of the dissyllables in τ . Accompanied with division of words and their explanations in vernacular. I. 2698—do 2698. Belongs to the same family as the Calcutta and Benares Editions.

(iii.) Medini. Med.—Benares edition. Full of mistakes. 1807—Calcutta edition of 1807, the original of the Benares edition. Med. A.—a copy belonging to Pandit Mukundarama Shastri. Med. B.—Pandit Somanatha Sharma's edition. Careful but admittedly based on Wilson's Dictionary and not therefore always reliable. Med. C.—the Benares College manuscript in Bengali characters. Probably copied from a copy with marginal quotations from Vishva, as some of the verses are exactly the same and differ from the readings of the first four. I. 2910—India Office 2810. Arranged for Sir Charles Wilkins. I. 2835—do 2835. With English explanations of good many meanings by Capt. Fell.

(iv.) Amara. A.—Bombay edition of 1877. 1807—Calcutta edition. A. A.—a very old Bengali copy belonging to a Benares Pandit. Amara is the kosa most studied all over India and the disputed points have been noted by its principal commentators.

(v.) Trihanda Shesa. Tri.—Benares Edition. 1807—Calcutta edition of 1807, the original of the Benares edition. Very fair. Tri. A.—a copy belonging to Pandit Mukundarama Shastri. I. 993—India Office 993 belonging to the same family as the printed editions. I. 1575—do 1575. Of a different family but with several lacunae.

(vi.) Haravali. Har.—Benares edition. 1807—Calcutta edition. Har. A.—a copy belonging to Pandit Mukundarama Shastri. I. 1577c.—India Office 1577c. Of the same family as the printed editions. Not one of these is wholly reliable.

(vii.) Halayudha. Hal.—Benares edition. Full of errors, but they are obvious. India Office no 588 is not better. There is also Aufrecht's edition.

(viii.) Anekārtha. Anek.—Benares edition. Anek. A.—Mukundarama's copy. Anek. B.—another Benares Pandit's copy. I. 2544—India Office 2544. Incomplete and not reliable. Wilson no 249 in the Bodlian collection has not been made much use of.

(ix.) Matrka. Mat.—Benares edition. Mat. A.—Mukundarama Shastri's copy. I. 2544—India Office 2544. None of these wholly reliable.

(x.) Shashvata. Sha.—a full and pretty correct copy belonging to a Benares Pandit. I have since compared with Prof. Zachariæ's edition and in the two or three cases of difference of readings, I stand by my original.

(xi.) Ekakara kosa. Eka—Benares edition. Very fair.

(xii.) Avyaya kosa. Avy—Benares edition. Full of mistakes. But my references are very few.

21. The first principle I have endeavoured to follow in editing these kosas is to strictly follow the exact views of the authors so far as they can be ascertained from the works themselves. In the principal centres of Sanskrit learning, transcripts are generally made by the writer class without the least knowledge of Sanskrit. At Benares, for instance, copying is considered the province of the ignorant and the most moderate Pandit will take it as an insult if he was offered such an employment. Even where Pandits do copy, they are liable to all the errors of ordinary copyists. It is accordingly most unsafe to base any definite conclusions

even when manuscripts agree, much more when there is great difference in their readings. Since the days of* Wilson and Radhakanta Dev, kosas have not been much studied in the original transcripts. We owe a great deal to the German Dictionary and *Tarangtha* Tarkavacaspati's *Vacaspatya* for copious illustrations and other improvements. But as regards kosas, the latter has added nothing new and the former has drawn only from the printed editions. As these are not always reliable, I have had to tread the whole ground anew but whether with success the public can alone judge. I have already explained the arrangement of the kosas. In most of them, the final consonants are clearly specified. We also generally know the initial consonants in Hema Candra and Medini and the form of the affixes in Vishva. In the kosas,

* Although there are instances in which Wilson differs from the *Shabdakalpdruma*, there are so many coincidences of omission and commission that I am inclined to think the same Pandits worked for both. Take for instance, *प्रह्वयन*. It is in all the kosas, but not found in either. Take again *रोह*. It is in all the editions and transcripts of Medini, but not found in Wilson or *Druma*. Hundreds of similar instances will be found in my notes. *Kalpdruma* is fuller and much more copious, but the foundation is the same. Both the works exhaustively treat Medini, but the same attention does not appear to have been paid either to Vishva or Hema Candra. In many ways, however, both of them have been of great assistance to me and I have the pleasure publicly acknowledge it.

arranged according to verses, half-verses, and feet, we also know how far a word runs—what are its interpretations—and whether there have been any interpolations. I have steadily kept in view these principles to determine the forms of words and the lengths of their explanations.

22. A few illustrations will suffice. Vishva notices a word ग्रामीन in words ending in न not ण. Hence it must be ग्रामीन, whether the manuscripts write ग्रामीण or ग्रामीन. Medini also notices the same word in the same class in the same senses. There is stronger evidence in this case, as he notices also a word ग्रामीण in words ending in ण, which agrees with ग्रामीन only in the ordinary sense. ग्रामीण is noticed by Hema Candra in the ordinary sense in the general part 3,165 and ग्रामीणा by Amara in the special sense in 2,4,94. ग्रामीण or ग्रामीन is not found in the Nanartha portions of Hema Candra, Amara, and the other kosas I have consulted. We have therefore the authority of both Vishva and Medini for a word ग्रामीन differing from ग्रामीण in all the special senses and I know of no evidence whatever for coupling ग्रामीण with the special senses of ग्रामीन. Yet ग्रामीन is altogether omitted in all our Sanskrit Dictionaries and is only noted as a rejected reading in the German Dictionary. It may be said ग्रामीन is grammatically wrong and ग्रामीण

has therefore been substituted for ग्रामीन. But in that case this ought to have been definitely mentioned to enable us to know on whom the responsibility lies. ग्रामीण as a secondary (तद्धित) derivative is formed under IV. 2.94 and as no special mention is made of the dental न like प्राचार्यभोगीन under V. 1.9., the commentators give only the former form under IV. 2.94. But there are so many fictions connected with Panini that he may be quoted to defend every form we meet. In this case, we are simply to say that ग्रामीन in these senses comes under चुम्नादि VIII. 4.39 and the critics are shut up. Then again there can be a compound ग्रामीन with इन when the न will be dental under the general rules of Panini. But these are grammatical arguments which have no force in historical discussions. If we wish to know what is grammar, we ought to rise above its technicalities and take into consideration all the unmistakable evidence whether favourable or hostile.

23. Next take the case of व and व*. Here the lexicographers differ so much that it is most interesting to study their views to see the connection of the two sounds. Take for instance द्विजिह्व. According to

* I am glad to find my views have the support of so great an authority as Purusottama Deva. See the passage from his Varna Dasha - 800 note.

Amara, Vishva, and Medini, the final consonant is व*. It is व only according to Hema Candra. We do not know anything about it either in the *Haravali* or in the *Anekārtha*. There is no allusion to द्विजिह्व in any of our big dictionaries. Take again वर. and other words derived from the same root. According to Hema Candra, it is व as he always puts them after the labials. According to Medini, it is व, as he always puts them after words beginning in व and before words beginning in म.† There is no root वृ or वृ in the *Paninean Dhatupatha* according to Madhava. But Vopadeva gives a root वृ different from वृ and in the same sense. In some cases, as for instance वक् and वक्वर, the positive evinence of the kosas is all for spelling with व not व and yet the analogous forms वक् and वक्वर are alone met with in our modern dictionaries.

24. The next principle I have followed is to take the assistance of extraneous evidence, when the authorities themselves are not clear and such evidence

* u. s. I. 154 does not at all clear the point as there is nothing in the *Sutra* to shew whether it is व or व. Yaska derives जिह्व from ड or वृ but the spelling of वृ is disputed, some asserting व and others व.

† In a few cases, *Shabdakalpadruma* notices the distinction and summarily dismisses Medini's views as wrong. The subject deserves much more consideration.

has therefore been substituted for ग्रामीन. But in that case this ought to have been definitely mentioned to enable us to know on whom the responsibility lies. ग्रामीण as a secondary (तद्धित) derivative is formed under IV. 2.94 and as no special mention is made of the dental न like आचार्यभोगीन under V. 1.9., the commentators give only the former form under IV. 2.94. But there are so many fictions connected with Panini that he may be quoted to defend every form we meet. In this case, we are simply to say that ग्रामीन in these senses comes under चुम्नादि VIII. 4.39 and the critics are shut up. Then again there can be a compound ग्रामीन with ह्न when the न will be dental under the general rules of Panini. But these are grammatical arguments which have no force in historical discussions. If we wish to know what is grammar, we ought to rise above its technicalities and take into consideration all the unmistakable evidence whether favourable or hostile.

23. Next take the case of न and न*. Here the lexicographers differ so much that it is most interesting to study their views to see the connection of the two sounds. Take for instance द्विजिह्व. According to

* I am glad to find my views have the support of so great an authority as Puruṣottama Deva. See the passage from his Varna Deshana § 36, note.

निष्ठान, there can of course be such a word, but it will be grammatically neuter and we know of no use of this word in the senses specified in the kosas.

25. Where neither of these principles apply, I have compared the manuscripts and given the readings best supported by presumptive evidence. Take for instance हेरुक. This is the reading in Shabdakalpa Druma and Wilson and it has been followed both by the German lexicographers and by Professor Monier Williams. I do not, however, find a single illustration of हेरुक in any of these works. There is no such word in Childers' Pali Dictionary and I do not know how it is defended. हेतुक for हेरुक is, however, found in several manuscripts. This reading has been noted in the German Dictionary. It explains the origin of the several senses specified and I know of its use in some of these senses. I also find that the Nagri तु is often written like रु (द्वर is in several manuscripts spelt रुवर) but I do not remember the opposite confusion of रु with तु. When we therefore find तु in some manuscripts and रु in others for the same word, it is proper to conclude that the proper spelling is तु not रु. Hence I give हेतुक not हेरुक. I cannot say that there is no word हेरुक, but until its existence and use are clearly proved, we must be slow to admit it in our lists.

26. Take another instance हिण्डन, where I agree

is not opposed to their declared views. Take, for instance, अभिनिष्ठान. This word is spelt अभिनिष्ठान in most of the manuscripts and hence it is derived from स्था both in the Shabdakalpadruma and in Wilson's Dictionary. Our Pandits never admit their ignorance and are consequently never slow to invent etymologies and explanations without the least hesitation. If they had been more candid, our labours would have been much narrowed. This spelling and this etymology have been followed in the second edition of the Kalpadruma and all the editions of Wilson, including that of Pandit Ram Jasan of Benares. Yet I have no hesitation in giving अभिनिष्ठान for अभिनिष्ठान. Panini's viii. 3. 86, and Vamana's illustrations leave no doubt on the point. It has also the sanction of all the independent modern lexicographers. The German Dictionary has the indisputable credit of being the first to give the right spelling of the word and of noting अभिनिष्ठान as an optional form. Dr. Goldstücker is more profuse on this word and questions the correctness of the form अभिनिष्ठान. The present edition of *Kashika* openly applies optionally to the rule but Bhattoji seems to be opposed to it and this position has been taken up by Pandit Taranatha Tarkavacaspati in his great lexicon. I shall have my say on this question when discussing that rule. As regards अभि-

निष्ठान, there can of course be such a word, but it will be grammatically neuter and we know of no use of this word in the senses specified in the kosas.

25. Where neither of these principles apply, I have compared the manuscripts and given the readings best supported by presumptive evidence. Take for instance हेरक. This is the reading in Shabdakalpa Druma and Wilson and it has been followed both by the German lexicographers and by Professor Monier Williams. I do not, however, find a single illustration of हेरक in any of these works. There is no such word in Childers' Pali Dictionary and I do not know how it is defended. हेतुक for हेरक is, however, found in several manuscripts. This reading has been noted in the German Dictionary. It explains the origin of the several senses specified and I know of its use in some of these senses. I also find that the Nagri तु is often written like ह (हवर is in several manuscripts spelt हवर) but I do not remember the opposite confusion of ह with तु. When we therefore find तु in some manuscripts and ह in others for the same word, it is proper to conclude that the proper spelling is तु not ह. Hence I give हेतुक not हेरक. I cannot say that there is no word हेरक, but until its existence and use are clearly proved, we must be slow to admit it in our lists.

26. Take another instance द्विण्डन, where I agree

about the word itself but not about its imports. Here under the senses, some manuscripts read लेखन and some खेलन. Shabdakalpa Druma gives लेखन and Wilson renders it by writing. This has been followed in the two succeeding lexicons. In the Dhatupatha, I read 'द्विष्टि गत्यनादरयोः' and as लेखन = writing can not be connected with either of these senses, I prefer खेलन which follows from them and is itself the origin of the sense रत्त. I am emboldened to do so as I do not find any evidence adduced in support of the sense लेखन. Even if this reading is correct, I very much doubt whether it stands here for writing, as लेखन is also used in other senses.

27. Take a more difficult case of तुङ्गीम्. Manuscripts of Vishva give different readings—some 'पक्षीमे तार्क्ष्यप्रक्षययोः' joined to तुङ्गीम् and others 'पक्षीमस्तार्क्ष्यप्रक्षययोः'*. In Medini and Hema Candra, there is no word पक्षीम् and तुङ्गीम्'s meanings are restricted to the first two senses specified in Vishva. I do not find पक्षीम् in any Sanskrit Dictionary, but I find two more senses in Wilson under the authority of the Shabda Ratnavali. This is repeated both in the German Dictionary and in the the Vacaspatya. I find from the India Office copy that this is exactly correct 'सूर्ये हिमकरेऽपि च'

* This last is the reading, among others of India office No. 1539. I. 1937 reads पक्षाय or पक्षाय.

being the second half of the verse. But still the question is what has become of पक्षी? Has it been inadvertently omitted or the line in Vishva deliberately corrected by the light of the Shabda Ratnavali? If it is an inadvertent omission, I have nothing to say. But if it is a deliberate correction, I must remind my readers that Mathuresha is a very modern writer and that it is far more likely that his line is based on some misreadings in Vishva. In the present case, no lexicographer has yet been able to quote any illustrations in support of the extra senses and they do not readily flow from the etymology, while पक्षी is unquestionably applied to Gadua as the chief of birds and to Kṛṣṇa as the master of the bird Gadura.

28. This by itself may not be convincing to our readers. But the evidence I have already adduced shews how slow we ought to be to take for granted even what is found in what at first sight may appear our best authorities. I adduce a better illustration. Under A. 3. 5. 42 the recent commentator Maheshvara writes कुवले चोत्पले सुक्ताफलेऽपि वदरीफले । कुङ्मले मुकुरे पुंसि न द्वयो र्नरकान्तर इति मेदिनी'. There can be no doubt he quotes the whole verse as applying to कुवले as there is no कुङ्मले in A. 3. 5. 42, and the second line would have been entirely omitted if he thought it did not apply

to कुवल. The second line is, however, generally read कुड्मलो सुकुले..... and this is the view from Wilson downwards. If we regard सुकुरे = सुकुले as is occasionally the case or substitute सुकुले for सुकुरे as generally found, the absurdity of Maheshvara's reading is apparent as कुड्मल is the same as सुकुल 'कुड्मलो सुकुलोऽस्त्रियान्' A. 2. 4. 16, 'कुड्मले सुकुलम्' Hem. IV.192. The fact of कुड्मल coming after कुवल is no reason to regard it as a sense, as Medini's arrangement is not strictly alphabetical and we find कुटिल after कुड्मल and so on.

29. To understand all this clearly, we must remember how the kosas have been compiled. The first was necessarily an original collection founded on actual facts. The Vedic Nighantu for instance contains words, most of which have been and all of which I believe can be traced back to the Vedas. But that systematic and thorough examination, which we owe to modern science and European scholars was unknown in those days. People preferred their personal knowledge which was incomparably superior to ours to that tabular exhaustive classification which we consider indispensable in all such discussions. Hence even in the Nighantu, although we can not question the correctness of a single word inserted, the interpretations should be often received with great caution, as based on a few passages without copious

comparison of all the passages bearing on such words. Some of the mediæval kosas are also original collections containing grammatical words, whose existence we have no reason to doubt and popular words which are still found in the popular dialects. But most of them are nothing but re-casting of older kosas without even sufficient examination of manuscripts. They stereotype a good many words, which owe their origin simply to mistakes of copying and *their* own misconceptions.

30. Take for instance Medini's पावन and पाचन. In the older kosas Vishva and Hema Candra, we have only one word पावन. But व and च resemble in Nagari and some of the manuscripts probably contained पाचन for पावन. Or it may be Kara thought the older compilers were faulty and he wanted to improve on them. Hence he introduces a different word पाचन in the place of the last two lines of Vishva's पावन with the addition of a new sense दग्ममूल्यादि. Now पाचन=digestive is the medical term for दग्ममूल्यादि. Here he is quite right. पाचयित् is the literal sense. We can have no objection to it. The senses घनल and हरितकी are defensible, but not in strict accordance with Hindu ideas, fire and myrobalans being regarded more as purifiers than as digesters. But how the purifying expiations (प्रायश्चित्त) can be regarded as digestive? The

two ideas have no connection whatever and until any clear instances can be brought forward to shew the application of पाचन to expiations, I must regard it as an invention and clear mistake of Medini. I admit many words and many senses owe their origin to mistakes and misconceptions and when these words and these senses are generally accepted, we are bound to admit them in our lists. But even in their case, we must thoroughly examine and if possible clearly trace up their origin if we have the least wish to successfully grapple the question of the origin of the primitive sounds.

31. Where the external evidence is clear but not convincing, I have not allowed it to outweigh the evidence of the manuscripts. Take for instance उदुम्बर. Under A. 2.4.22, Maheshvara observes मेदिन्यां उवर्गि-
हृतीयमथः। त्रिकाण्डशेषेऽप्येवमेव. It is quite true उदुम्बर
is also spelt उदुम्बर. The sounds are similar. The Nagari characters are also similar. But there is nothing in Medini or Trikaṇḍa Shesa to shew that they are spelt with उ not द and in the Benares editions and some of the manuscripts they are clearly spelt with द not उ. Where the manuscripts have been my only guide, I have based my conclusions on individual considerations. As for instance कलरी, कलरी. This is the reading of a few manuscripts and also of Maheshvara

under A. 3. 5. 10. as printed (there is nothing to shew what were his actual views): But a good many read ऋद्धरी, ऋद्धरी. I prefer this reading as the word is imitative and the fuller forms are much more consonant to the genius of Sanskrit. But the rejected readings are all entered in the notes.

32. The difficulties of the kosas are known only to those who have worked through them. The manuscripts are generally so corrupt that it is often difficult to distinguish the words from their imports and it is almost impossible to present a correct text of any of the great *Nanārtha* kosas without comparison with corresponding passages in the cognate kosas. The alphabetical arrangement I have made, if correct, besides enabling us to compare the various kosas and see how far they are indebted to each other, entirely removes the above-mentioned difficulty. I have compared the words of my compilation with the first edition of Wilson's Dictionary and wherever I have differed from that distinguished scholar either in words or in interpretations, I have given my authorities in the notes and as far as possible shewn on what evidence his views were based.* I have not given the numbers of the verses, as the system of numbering is

* In some of these cases as e. g. ऋद्ध and ऋद्ध, I have been anticipated by the German Dictionary, but I believe there are numerous cases in which I am not in one either with it or with the *Vacaspatya*.

not uniform—most of the printed editions are not complete wanting verses here and there—and those who know the arrangement of the kosas as already described will feel little difficulty in finding out the proper place of words.* Stems are shewn according to the views of the kosakaras e. g. राज्ञी is separately shewn from राजन् as the latter will be found among the ज्ञान्त's and the former among the ज्ञान्त's, प्राच् is twice shewn under Medini as it is twice given once among the चान्त words and again under the चान्त indeclinables.† When words are differently spelled by different kosakaras, they are separately shewn in their proper places except in the case of व and व, which are shewn in the same place both to save space and specially to exhibit together the views of the different authors.‡ If two or more words are described together, the passage is quoted under one of the words and references made to

this word under the other words.* Sometimes the same remark is made for more than one word in which case the remark is given under the word to which it properly appertains and an extract within brackets is given under the other words.†

33. The kosakaras moreover use so many rare and ambiguous terms that it is not always easy to understand them even if we get a correct text of their works. Sometimes different kosakaras use different synonymous terms and in such cases the kosas are mutual commentaries. In many instances, however, they use the same expressions and it is by no means always easy to interpret them correctly. The great work of Wilson is generally reliable in such cases. Where I have differed, I have briefly noted the grounds or authorities on which I rely. In these notes, I have made the use of the following works:—

(1) *Shabda Ratnavali*, (a) India Office 1512. Wanting a few pages in the beginning of the *Nanartha* section. (b) Oxford No. 439 The general section. (c) Oxford No. 440. The *Nanartha* section wanting a few pages at the end. My quotations are chiefly from I. 1512.

* Take e. g. A. 'बुधद्वयौ पवित्रतेऽपि' i. e. बुध and द्वय also denote a Pandit or 'इयं श्यामोदकं च' i. e. चद like श्यामोद denotes also joy. I do not know whether *Cintamani Shastri* understands the last passage differently as श्यामोद of this passage is not entered in his index (द्वय is given as द्वय्).

† As e. g. A. 3, 233. 'अतिगये स्वमी'. Thus अतिगये applies to every one of the following four शब्द words.

Begins 2—8 'आसीत ज्ञातलमयङ्खे न्दपकुले स सेयित श्रीयुतै भूपाळ शिलमानपाळ
 इति य कीर्त्ति प्रतापोज्ज्वल । यद्दीर्घाण्डप्रतापचण्डदहनै कल्पान्तसूर्यमभै प्रत्यर्थि चित्तिपाळकै
 (फा) रथभुवि स्रोभाकुला येरते ॥ तस्यैव (?) जगदेकवीरतनुज ख्यातो जगन्मयङ्खे देयाखान-
 महीपति स्थिरमतिराज्ञाकर सो (करसो) त्वय । त्वमै हाँदयभूमिपैश्चिरतर तोष्णा सुचण्ड-
 मभै शीलेन प्रतिदेशपाल (न) विधौ स सेव्यमानोऽभवत् ॥ एतस्मादजनि प्रतापमिहिर सत्कीर्त्ति-
 शीतद्रुति दानश्रीवल्लभपति सुमहिम श्रीरामदेव खयम् । भूयाखानमलन्द एव न्दपति श्रीमान्
 महीमयङ्खे शक्ति हाँदयभूमिपै पुनरिद भ्रूभङ्गमात्रै इतो ॥ तस्याज्ञायगत सुधारसमयीं सव-
 काव्यधनोपिथीम् । नानातन्त्रविचारसारललिता ज्ञानमदानोज्ज्वलाम् । धीरश्रीमद्युरिथ एव
 तनुते श्रीशङ्करत्रावलीम्' Ends ' भूपश्रीमयानन्द एन्वि (?) समतुद्रातौ चिर' जीयता' श्रीमद्भू' ल' भराय
 लज्जवदमनि (?) श्रीरूपदासोऽपि च । याख्या(भ्या)मर्ध विभागत चित्तिपते श्रीशङ्करत्रावली निव्य'
 सत्कृतिमोमनी शुभकरी यत्नेन निर्वाहिता ॥ शाकाञ्जे रसदोषवाधव (सैन्धव) धरामाने धरा-
 निर्जर कोऽप्येतामलिखच्च' कोविदम (क) ता' श्रीशङ्करत्रावलीम्' The last line is corrupt
 It probably refers to the date of the transcript and not of the work Colebrooke
 says it was composed in Shaka 1588—A. D 1666 I have not seen this verse,
 but he can not be far from the truth Shabdaratnavali is not quoted by Raya-
 mukuta or Mallinatha, but is quoted by the more modern commentator Mahesh-
 vara in his Amara Viveka It is the best modern kosa I have seen, both the
 general and the Nanartha parts being fuller than in most kosas and generally
 reliable. The arrangement of the Nanartha part is like Medini's and the
 facts are a good deal borrowed from it The Nanartha part is called Nanartha-
 shabda Nirupana in Mitra's catalogue

(2) Nanartha Samgraha of AjayaPala I 809 in Bengali characters and O 427 in
 Nagari characters It is a small kosa and the arrangement is by initial letters but
 not otherwise alphabetical. Begins 'जयन्ति शम्भो पदपङ्कजाङ्कुरा नसा'गवचन्द्रमरीचि
 कोमला । विनमदे वापुसमीलिपु त्रिय यहन्ये ये प्रस्तुटुपासतोसज ॥ वीक्ष्य पूर्वकविपन्वा-
 नकाराद्वादिभि पदे । कृमादजयपालेन इतो नानार्थं स पदः ॥' Ends 'इति श्रीजयपाल-
 इतो नानार्थं स पदः' स is placed in a separate class after इ Both the mss. are
 incorrect and full of mistakes Ajaya is mentioned by Medini and quoted by
 Ujjvala Datta and others He must have therefore lived in or before the 13th
 century

(3) Nanartha Samuccaya (or sara) of Dharani Dasa I 1511 This is the
 only ms in Europe and by no means reliable Begins 'विपुदिज्ञानदेहाय भूत-

माथाय वेधसे । हिताय सर्वलोकानां नमस्ते सर्ववेदिने ॥ यस्य ज्ञानदयासिन्धो पारा (परा)
 चोक्तफला गुणा । स चेत् करोतु कलत्राण्य सर्ववित् परमेश्वर ॥ सा ते भवतु सुमि (मी) ता
 वागर्थप्रतिपत्तये । हेतवे सर्वभूतानां सर्वशुक्ला सरस्वती ॥ देवदेव प्रणमन्नादौ सर्वत्र जगतो
 युक्म् । समाहृत्य त्वान्यतन्त्राणि क्रियते बाल (सार) स पृष्ठ ॥ पादे . पादद्वयं श्लोकैरे-
 कार्थसमुच्चय । एष कालेन योगेण कवि (वी) ना मुखहेतवे ॥ एकद्वित्रिचतुःपञ्चपट्टवर्णा
 क्रमयस्त्रिह । गङ्गा पादेषु न्ना (चा) धेषु श्लोकेषु सति सम्भवे ॥ क्वचिदेवा विपर्यासो लिङ्गा-
 र्थस्यानुरोधत । यथेह (भोगि) भोगिन्यो र्यथा विवररन्ध्रयो ॥ यो नानार्थ . समुद्दिष्ट
 व्याहारेव (व्याहारेवाल) सर्वत । स्पष्टाय लिङ्गभेदाय क्वचिदाहचिरिप्यते ॥', Ends 'इत्यने-
 कार्थसारोऽयं समाप्ता (म्) । पूर्वाचार्याभिधानेभ्यः सारमाकथ्य यत्नत । जतो धरणिदासेन
 वर्णानुक्रमसङ्ग्रह ॥ खलवचनरजोभि र्दूषणीभास (सु) राभिद्रुततरपरिन्तौस गदोनाविलानि
 (द्रुततरपरिभूतोत्सङ्गदोभाविलानि) । परिहति (परहति) सविलानि सख्ययान्नायतात्
 (सख्ययनो नितान्) क (क) तरकलसमाना सज्जनास्ते जयन्ति ॥ इति धरणिश्लोक एनाम

It will be observed 'यस्य ज्ञानदयासिन्धो' and 'समाहृत्यान्यतन्त्राणि' are borrowed from *Amar*, 'वागर्थप्रतिपत्तये' from *Raghuvamsha*, and 'सर्वशुक्ला सरस्वती' from the *Puranas*. The name *Nanartha Samuccaya* occurs also in *Shashvata*. The arrangement is first by final letters and next into foot, half-verse, and verse sections. Words of two syllables with final consonants are regarded as trisyllables as in *Vishva* and *Medini* and unlike the other kosas, when a feminine word changes its final such as पक्षिणी, it is found along with the masculine stem such as पक्षिन् चान्'s are placed separately after चान्'s and अव्यय's after चान्'s. The double arrangement does not facilitate the finding of words, unless one can guess to which sub-sections they would belong. *Dharani* seems to have been fully acquainted with *Vishva*. He is not named by *Keshava*, but mentioned by *Medini* and later writers. I would assign him to the 13th century.

(4) *Nama Langenushasana of Jatadhara I 217* 'भागीरथी जलमयी जगता-
 मधोम मन्दोदरीरघुपती पितरौ च नत्वा । दिग्द्वितीयविप्रकुलज स जटाधरोऽसावाचार्य एतद-
 करोदभिधानतन्त्रम् ॥ ओचन्द्रोश्चरगिरिप्रभवस्ति चाटि (चट्ट in the concluding ver-
 ses चट्ट does not differ much from टु. Hence चट्ट in *Aufrecht's* catalogue.) यामि
 फणीति तटिनी निकटेऽदधीये । उत्पत्तिभूमिरपि देवकुडाभिधानो यामोऽस्ति यस्य पितृभूमि-
 रतिप्रसिद्ध । It is arranged like *Amar* with a *Nanartha* section in the third
kanda 'जटाधरकवेरिफन् नामलिङ्गानुशासने । काण्डस्तृतीय पर्यन्त सामान्याख्य कविप्रिय ।
Chittong is called *Catigrama* according to the *Mahomedan* derivation, from *Cati*

= lamp or *Cattagrama* according to the Hindu derivation, after which we have a temple of *Catteshvari* in the town *Candrashekharagiri* is locally known and is the same as the *Sitalkund* range in Hunter's series. *Phani* is apparently the *Pheni* and *Devakada* may be the modern *Ramgar*. I fully agree with Wilson. 'The vocabulary of *Jatadhara*, is for the most part a mere transcript of the *Amara kosa*, and it is the impudent transcript, for the author acknowledges no authority, he probably thought the remoteness of his position screened him from detection' In *Mitra's* catalogue, this work is called *Abhidhana tantra* and it is described as a supplement to *Amara*. The date of the work is not given, but as *Jatadhara* is now not known in *Chittagong*, it must be 150 to 200 years old.

(5) *Bhuri prयोग* *Losi* of *Padmanabha Bhatta* India office no 2816 = the *Nanartha* section alphabetically arranged Oxford no 436 wanting a few pages in the beginning. This work is described in *Mitra's* catalogue, but it is not a commentary on *Amara* as stated therein. It contains a few new words, but neither part is of much importance. *Padmanabha* quotes *Ujjvala Datta* and is not mentioned by *Rayamukha*. As his followers date from the 17th century, he seems to have belonged to the 16th century. His work is little studied and is not quoted in the *Amara Vireka*.

(6) *Nanartha Ratnamala* Oxford 441-3 The author is styled *Irugapa* in the concluding description and by *Wilson*, but he is described *Nirupama* and *Nirupa* in the introductory verses. 'अस्मिन् श्रीमान् निरुपमदण्डनाथ प्रचण्डधी । भारं हरिहरधीरो धनं कूर्मादिदुर्वहम् । बुद्ध्या कृपापक्षत्रास्य यस्य विन्दस्य मोदते ॥ श्रीमान् निरुपमदण्डेशो भाव्यस्य नातिविस्तारम् ।' If *Nirupama*, *Dandanatha*, and *Dandeshu* are descriptive titles, the name of the author is *Nirupa*. In *Burnell's* catalogue, I find a *Nanartha Ratnamala* by *Dandinatha Bhaskara*. But I can not say whether it is this work. It appears to me of very little importance and the Oxford copies are full of mistakes. I consulted them simply because it is one of *Wilson's* authorities. He surmises the author belonged to the second half of the 13th century.

Wilson also notes *Shabda Mala* as one of his authorities. It is a small *kosa* containing a *Nanartha* section and seems to be a very inferior production.

Oxford 437 begins 'जगदीयं हरिं' नत्वा श्रीरामेश्वरपरमेश्वर । शब्दार्थवादि कोषो गद्यशब्दमाला वितन्यते.' Mitra notices another Shabdāmala by a Gopinātha.

(7) Kalpadru of Keshava Oxford 433. This is a kosa of synonymous words and treats of similar forms much more fully than any kosa I have yet seen. My quotations are not numerous as this is the only codex I have been able to consult and it is not very reliable. The introductory verses are 'काव्यवाचस्पतिव्याडिभायु येषरमद्गताः । साहसाम्बुमहेशाद्रा विजयन्ते जिनान्निभाः ॥ समालोक्य मतान्येषां कल्पद्रु-रखिलार्थदः । क्रियते केगवेनायं नामप्रकृतिकोधनः' Mahesha seems to refer to Maheshvara—the author of Vishva and Jina to Hemacandra. As Keshava is quoted by Mallinātha, these references to Maheshvara and Hemacandra shew he lived in the 13th century A. D. The omission of his name in Medini is natural, as there is no Nanartha section in the Kalpadru. There is a copy of this work in the Berlin library and another at Tanjore (Namakalpadruma in Burnell's catalogue). Bühler notices a Laghu Nighantu Sara by a Keshava, but it must be a different work.

(8) Xira Svami's commentary on Amara. 2 to 4 "अद्राप्यभिप्रसूतो योऽर्थार्थिभिरमरकोष एष बुधाः । उद्गाटयते यथेच्छं षड्दशोऽध्वं नामरत्नानि ॥ प्रकृतिप्रत्यय-वाक्यैर्व्यस्तमसौ निरुक्तनिगदाभ्याम् । इति सप्तमैः पयिभिर्नाम्नां पारायणकुर्मः ॥ मन्ना अभिधानकृतो विवरीतारय यत्र विभ्रान्ता । नामानि तानि भङ्गुगहनमहो व्यध्यक्षिताः स्म" Ends "इति भङ्गुवीरखा छत्रमेधितेऽमरकोषोद्भूते सामान्यकाण्डस्तुतीय " It will be seen from the second verse that the author claims his Nama Parayana to be the first commentary on the Amara kosa, his 'विवरीतारः' apparently referring to general commentators. It is concise but probably the best commentary on Amara. Of 'नामातन्त्राणि,' he simply says 'अभिधानशास्त्राणि लिङ्गातुशासनानि च.' I. 2776 is one of the best written and most accurate codex procurable. Xira Svami is, I believe, quoted in some of Bhoja Raja's works and must therefore be of the tenth century at the latest. Prof Aufrecht, however, quotes a passage (u. s. Preface p. 16.) that Bhoja is quoted by Svami. This would bring the latter down to the eleventh century, but the genuineness of this and similar quotation is doubtful. A Nama Parayana is also mentioned by Vishvakara 'यद्रूपपूर्वतया किञ्चिन्नामात्र प्रतिभाति च । तद् तदन्वित्यतां वद्विर्नामपारायणादिषु.' but whether it is this work or the Paninean commentary I can not say. But although there may be

doubts as to what *Nama Parayana* is alluded to by Maheshwari, there can be no doubt he was acquainted with this commentary as in several instances he has followed Xara Samsa's as opposed to later interpretations on Amara. Amarakosodghattana or *ghatana* as Burnell calls is merely a descriptive title

(9) *Raya mukuta's* commentary. It is the most copious commentary on Amara. I 511-2 are very good mss. The author writes 'पुणत्रा पण्डितसर्व-भौमपदवीं गोडावनीवामवाद् य मात् प्रथितो दृष्टमविरिति च्छालोकवाचस्यति । कौपस्यामत्-निर्मितस्य विविधव्याख्यानदीक्षागुरु सानन्दं पदचन्द्रिका स कुर्वते टीकाभिन्नां कीर्तये ॥ इयं चोद्गमटीकार्य सारसादाय निर्मिता । अतोऽभिलिखितोऽर्षोऽस्या न ज्ञेयो सत्सवा बुधैः' Ends 'इति महिनामनीयकविचक्रवर्ति राजपण्डितसर्वभौमकविपूडामणिमहाचार्यराजसुकुटुमणिस्रीमद्-दृष्टसतिहतायाममरकौपयञ्जिकायां पदचन्द्रिकाव्याख्यायां लिङ्गादिस यद्द्वयं सप्तमं' . *Rayamukuta* appears to be the appellation. So also from the verse 'राजसुकु-टाभिख्यामभिस्यावतीम्' He belonged to *Rahda* or *Burdwan* division (रादायामपि) and as already stated lived in the 15th century. Bühler calls him *Rajamukuta* and the Bombay Pandits are not apparently aware of the *Raya* families of Bengal.

There are various other commentaries on Amara. The following are in the India office library (3) *Vyakhya Sūtra*. It is variously ascribed to *Bhannu* Dixita and *Ramashrama* or more correctly *Ramabhadra*shrama. I have compared two such manuscripts and I find both begin 'ब्रह्मनीषद्ब्रह्म नया गिर' भट्टो-जिदीक्षिताम् । आमे विदधे व्याख्यां सुनित्यमतातुगाम् and while one ends 'श्रीमहषे-नवगोद्धवश्रीमहोपरविद्ययापित्रीकीर्तिं सिद्धदेवापत्या श्रीभट्टोजिदीक्षितात्मजश्रीभानुजिदीक्षित-विरचितादामागटीकाया व्याख्यासहाया' (the name is *भानु* for *भानुजि* at the end of the third *khanda* and *भानुजि* at the end of the first and second *khanda*). It is therefore a parent text has been left out by mistake in the first case and the name is *Bhannu* no. *Bhannu*) the other has at the end of the first two *khanda* (the

called *Sharada Sundar*: (5) *Bharata Sena Malika's Mugdha Bodhini* (इति वैद्व
हरिहरखानव शोडशश्रीराङ्गमल्लिकात्मजश्रीभरतसेनशतायाममरकोषटीकाया सुश्रुतबोधिन्या... ..).
This work is 100 to 150 years old. It is much quoted in the *Shabdakalpadruma*.
Some erroneously call him *Bharata Malla* (मल्लो टीका in one copy) (6) *Nayan-*
ananda's Kaumudi: (incomplete विश्वार्थ शब्दशास्त्राणि नयनानन्दवर्षणा । यत्राहमर
कोषस्य कौमुदी परितन्वते). There is a copy of it in the Paris Library (see the
catalogue by Hamalton and Langles: the author is called *Nayananda Deva*)
(7) *Amara Panjika* by *Narayana Vedantavagisha*, श्रीनारायणवादपद्मधुलिष् नाथ
यथ श्रीनिधि यत्रेनामरपञ्जिका वितन्वते खंक्षेयत् सत्कवि *Ends* श्रीनारायणवेदान्तवागीशर-
चितायाममरकोषपञ्जिकाया' .. (8) *Shabdārtha Sandipika* by *Narayana Vidyavinod-*
dacarya (तत्पुत्र मयितोऽभवत् कविवरो नारायणो नामतस्तेनैव क्रियते ह्येताय सुधिया'
ग्रन्थार्थसन्दीपिका) (9) *Nila Kantha's Subodhini*: (इति श्रीनीलकण्ठवर्मविरचितार्थ
सुबोधिन्या' लिङ्गादिष्वसहस्रसर्षप्रकाय) (10) *Lokanatha's Padamanjari*: (incom-
plete): वाग्द्वैपतरमर्ते खंक्ष्यमभूत्, रादाय तुनम् (?) । श्रीलोकनाथवर्मा तन्वते पद्मझरोम-
चिरात् (11) *Raghunatha Cabravarti's Trikanḍa Cintamani* (this is the name'
in *Mitra's* catalogue the I O copy is incomplete) रघुनाथनामा । श्रीलक्ष्म-
वङ्गमहाशयसद्वियोगाद् धीरस्तनोति विमलामरकोषटीकाम् (12) *Rama (Rama ?*
natha's Trikanḍa Viveka (incomplete) . नि शेषसन्धसार' वार' वार विश्वार्थ चिन्ताम ।
धमरटीका (रमानाथ !) विद्वान्नाथस्यसि विद्भे (13) Another *Rama* or *Ramanatha'*
(complete, but no commencing and concluding verses) This is not the same
as the preceding, as their explanations differ 12 धीरा धैर्यादिगुणधामिन जिवन्ना,
13 धीरा पण्डिता, etc (14) *Shrirama Tarkavagisha's Amara Teka* (the author is
often called simply *Rama*) (15) *Rameshvara's Pradipamanjari* (a few leaves
wanting) नत्वा रमेश्वरार्थ श्रीरमेश्वरवर्षणा । रघुनतेऽमरकोषस्य टीका मदीपमञ्जरी
Colebrooke calls *Pamashrama* (16) *Vaishnava Kaumudi* by *Rama Prasada*
Tarkalankara (begins abruptly) (17) *Laxmana's* in *Sanskrit and Canarese* :
कषांटकाना बोधाय लक्ष्मणोऽहं यथावति । मरुतामरकोषस्य भाष्यार्थं प्रकाशये

(10) My quotations are, however, chiefly from (18) *Maheshvara's*
Amara Viveka as enlarged by *Raghunatha Shastri*. This has been printed
in Bombay. There is no preface to this work, but as it quotes from
the *Shabda Ratnavali*, it can not be more than 100 to 150 years old.
It is chiefly based on *Rajamanjari*.

In Barnell's catalogue, I find (19) *Tika Sarvasva* by Sarvananda. As Sarvananda is one of Rayamukuta's authorities, this work dates before the 15th century. Ujjvala Datta's *Sarvasva* apparently refers to *उज्ज्वल-यसर्वस*, I. 3. (20) *Padavivṛti* by Lingaya Suri. (21) *Gūrubalabodhini* in Telugu. Mitra notices (22) *Budhamanohara* by Mahadeva. This is probably the same as *Vidvanmanohara* in the Oude catalogue. Colebrooke refers to (23) *Vyakhya Pradīpa* by Acyuta Upadhyaya, which I may have missed in the I. O. collection. Among the authorities of Rayamukuta (24 to 31), Subhuti Candra, Sarvadhara, Abhinanda, Rajadeva, Kalinga, Draviḍa, Haradatta, Madhava appear to be commentators on Amara. *Hadda* or *Hatta Candra* appears to be an independent kosala. Kalinga and Draviḍa may be, however, descriptive and not proper names. Hara and Madhava are also mentioned by Medini.

(11.) Two commentaries on Hema Candra's *Samanya Kanda* are noticed:—Ballabha's in the Oude and Mahendra Suri's in Bühler's catalogue. I had myself the use of a very old copy of the first (?) at Benares and have quoted from it in one or two places. I was also told of a commentary on Medini as procurable, but I had no occasion to refer to it. Bühler notices a commentary on Halayudha. Brief notes (not regular commentaries) on *Trikaṇḍa Sheṣa* and *Haravali* are procurable and to some extent printed. I am not aware of any commentary on *Vishva*.

(12.) There are many other kosas like the minor Kosas of my collection. India Office 1195 is *Nanartha Dhvani Manjari* of Durga Simha 'ब्रह्मदत्तस्य' 'ब्रह्मदत्तस्य' 'ब्रह्मदत्तस्य' 'ब्रह्मदत्तस्य' । स एतेषां नामार्थध्वनिमयसिद्धिना श्री-परदुर्गेति इति । The verses, however, agree more with Shashvata and An-

of the letters of the alphabet beginning with ओं and ending in ए and including अ and व्य after ओ and लु (written ए etc) after ह It is more copious than the *Matrka Nighantu*, but not of practical importance The following verses will illustrate the work ओंकारं वतुं ल तारं रामय हकारणम् । मन्वा-
 द्त्रं प्रपय सत्यं विन्दुं गन्तिस्त्रिदशैवतम् ॥ सर्वजीवोत्पादकं च पञ्चदेव ध्रुव तिकम् । सावित्री
 त्रिभिर्षु ब्रह्म त्रियुषु युगजीवकम् ॥ आदिवीज वेदवारं वेदवीजमत परम् । पञ्चरश्मि-
 त्त्रिकूटं च तितारं भवनायकम् ॥ गायत्रीवीजपञ्चाशौ मन्त्रविद्रागभुः मभुः । अक्षरं साह-
 कर्षाय नाहिवाहृतं (न) मोक्षदौ ॥ अ श्रीकण्ठं सुरेशय सलाह चैकमाहकः । पूषो द्विरीश्वरि
 षोषो वारसतमिय वद It is noticed in Mitra's catalogue Buhler notices an
Elaxara Namamala by Amara Simha (?) I can not say whether it is the
 same as my *Elaxara* Burnell notices also *Nama Matrka Nighantu* by Vara-
 da Raja and *Varna Dipika* In the India Office, there are also *Elavarnar-*
tha Samgraha, *Varna Prakasha kosa*, the last a very old copy from Tippera.

(13) I have also quoted second hand from the following *kosas* (1).
 Vyadi, (2) *Vacaspati*, (3) *Bhaguri*, (4) *Rantideva*, (5) *Sahasanka* or
Vikramaditya, (6) *Shabdarnava*, (7) *Utpalini*, (8) *Samsaravarta* (in one
 copy *Samsararnava*), (9) *Vopalita*, (10) *Rabhasa*, (11) *Rudra*, (12)
Rajashekhar, (13) *Vaijayanti* or *Jadava*, (13) *Tarapala*, (14) *Damodara*,
 (16) *Dharmadasa* (apparently the same as *Medini's Dharma*), (17)
Amaramala, (18) *Durga*, (19) *Ratna kosa*, (20) *Hatta Candra*, (21)
Shabda Tarangini, (22) *Madhava*, (23) *Namanala* and (24) *Govardhana*.
 Of these *Jadava's Vaijayanti* is noticed by Burnell, and *Prthvidharacar-*
ja's Ratna kosa by Buhler *Vopalita* is probably the proper reading for
 गोपालित and वातपालित of some copies 'द्वयममरदत्तवदविभाषुदियोगाञ्जित द्विय १-
 स्तम्य ' Hal, 'योविति वातमयी समोरम्यग रति गोपालितो वातपालित, u s 1V 1
 Much of the *Trikanda Shesa* is said to be borrowed from *Vopalita*
 Some of the quotations from *Shabdarnava* agree exactly with *Hema*
Candra's Abudhana Cintamani and the latter apparently owes much to the
 former *Durgadasa's Shabdamaharnava* under ह ह ह हित अरिजायां ह-
 वाते रति अयने probably refers to this *kosa* Dr *Rajendra Lal Mitra*, however,
 notices a very recent *Shabdarnava* by *Kashinath Basal*

Durga of this list must not be confounded with Durga Simha already alluded to, as the work of the latter is a *Nanartha kosa* while that of the former is a *Namamala*. Madhava has been already noticed as one of the authorities of *Rayamukuta*. He must not be confounded with the celebrated minister, and my quotations shew he was an independent *korakara* as well. *Namamala* of my list probably refers to Bhoja's work noticed by Burnell. Our *Govardhana* is probably the author of the *Namavali* noticed in the *Bikaneer catalogue*.

Most of the old *kosas* have been much used by Keshava. The *Katya* or *Katyayaniya kosa* is also noticed in the printed *Vararuci kosa* or more correctly *Lingavishesavidhi*: इट्टा जैमिनिकोपसूत्ररचना कात्यायनीयं मतं व्यासीयं ऋषिगृह्यव्यतिथिर्बिन्दु भाषितं निचयान् । यवानन्दकविप्रदीपितं बह्वं च यद्दृष्टिना यद्वाङ्मयादनयात्पुनरिच्छितं कुर्वेऽभिधानाद्भुतम् । It will be seen from this that the author can not be the old *Vararuci*. Burnell notices an *Aindra Nighantu* by *Vararuci*, but whether it is the old *Vararuci kosa* I can not say. This *Nighantu* may be the same as *Indra kosa* noticed by *Mitra*. Burnell notices *Jaimini Nighantu*, *Shabdacintamani* by *Vyasa Vitthalacarya*, and *Samyantaminamala* by *Shankara*. I do not remember meeting *Ananda kosa*, *Dandi kosa*, and *Vatayayana kosa* in any of the catalogues, although other works connected with these names are well known—

Burnell notices (1) *Shabda Ratnakara* by Vamana Bhatta, (2) *Agastyā Vyalaraṅkta Shabda Saṅgraha Nighantu*, (3) *Rajaloka Nighantu*, (4) *Pivukta Padamanjari* by Kalidasa, (5) *Siprasidha Padamanjari* by Murari, (6) *Pada Candika* by Mayuri, (7) *Nighantukaikadhya* of Balli-
 Leya Mishra (8) *Sanjivani*, (9) *Kavijanasevadhi*, (10) *Sakalagrantha
 Dipika* (11) *Namasangraha Nighantu* by Bhargavacarya, (12) *Hanu-
 man Nighantu*, (13) *Shabda Candika* by Vana Kavi (14) *Balaprabodhika*
 by Natirā (1) Kavi, (15) *Girvana Bhasa Bhusana* by Trivikramacarya,
 (16) *Kavi Darpana Nighantu* by Rama, (17) *Shilesartha Padasangraha* by
 Shrirāsa, (18) *Shabda Dipika*, (19) *Bhuvana Pradipika* by Sarvabhauma
 Mishra, (20) *Shabdārtha Nirṇaya* by Kavi Raxasa, (21) *Dasha Dipa
 Nighantu* by Vedantacarya, (22) *Saṃmukha Vṛtti Nighantu*, (23) *Kavi
 Dipika Nighantu* by Vikramaditya (24) *Kavijivana* by Dharmā Rajā,
 (25) *Sarasashabdāsaram*, (26) *Shabdaratna Sīmanvaya*, (27) *Shabdasara
 Nighantu*, (28) *Kavi Manjari* by Ballabha, (29) *Shabdikaividatkarī Pra-
 modaka* by Venkaṭa, (30) *Deshya Nighantu* by Raja Candra. He also
 notices another Hema Candra. But this is doubtful. The *Bṛhadabhi-
 dhana Cintamani* of Aufrecht's catalogue is the same as the *Abhidhana
 Cintamani* with a few extra verses.

In Mitra's catalogue I find (1) *Deshya Rajashekhara kośa* by Pancha-
 nana Bhattacarya, (2) *Liṅga Prakasha* by Sareshvara, (3) *Liṅganushāsana
 Tika* by Mukunda Sharma (probably a commentary on Amara), (4) *Komala
 Kosa Saṅgraha* by Tirtha Svami, (5) *Parasika Prakasha* by Vihari Kṛṣṇa
 Das, (6) *Shūdrāboddhinaḥ Namamala* by Paṇḍita Vāsiṣṭha, (7) *Vyākaraṇa
 (5) Shiva kośa*, (9) *Kalpataṛu* I or II (10) *Vasavabhidhana* by Devaki-
 Nandana Kaviraja, (11) *Sarasvatābhidhana* and (12) *Uṇādi Kosa* by Rama
 Sharma. The last has been used by Radhakant Das and Wilson.
 The *Uṇādi Kosa* printed at Benares is different. Dr. Mitra makes much
 of *Sarasvatābhidhana*. But it is a mere fragment, worthless, and very
 modern. A copy of this is in India Office No. 1331 and I saw another
 copy probably at Oxford.

In the other catalogues, I find one (1) Padma Kosa in the Oude catalogue, (2 3) Mahākhaṇḍana and Sīdhya Kosa in Buhler's catalogue, (4 5) Loka Prakāsha by Lemendra and Namāsamgrahamala by Appi (1952) ? Dīxiti in Weber's catalogue, and (6 9) Asahiti Prakāsha, Shiva Kosa by Shiva Datta (probably the same as Mitra's Shiva Kosa), Shabda Candrika by Cakrapani Datta, and Shabdārtha kalpataru by Venkata in Aufrecht's catalogue I find nothing new in Bonn, Tubingen, and Westergaard's catalogues Oppert's appears to me to be too clumsy for general use

In the India Office, there is a Shabda Sagara or Shabdabhitū by Govinda Sharma, son of Rupa Narayana Cakravarti It is a Urdu Kosa

There are many special kosas such as the Sarasvatī Nighantū (medical) published in Ceylon, and Grabhādāna, Naxatrābhīdāna noticed by Mitra Some of these special vocabularies such as the Raja Nighantū have been made use by Radhakant Dev and Wilson and I shall have to refer to them in other parts of my work.

Names of many other useful kosas may be collected from various commentaries Under p I 2 36, Vamana quotes from Nanārtha Kosa 'इन्द्रासिंहितयोरेवै इन्द्रो वेदे च इन्द्रसि' This is one of the oldest It is not any of my kosas as a comparison will shew It is not Dharani nor Ajaya, as the latter gives इन्द्रसि 'इन्द्र इत्यनेन गायत्र्यादी' and इन्द्र 'इन्द्र स्यादायवे वयो' In the Madhaviya Dhatu Vrtti I find Kriya Nighantū or Imports of Verbs as e g, under यत् २ 202 'यत् प्रश्ने निराकारे यातवेदप्रपञ्चकृत्' In the Dhatu Dipika after the Dhatu Niraya similar quotations are ascribed to Bhatta Malla and in one place his work is called Shabdapuvrtti (see पुर) In the Katantra Manorama, it is in some places also styled Nanārtha Ratneshvara in his commentary on the Sarasvatī Kāṭhābhāraṇa quotes from Deshīya Kosa—a Sanskrit dictionary of Prakṛta words This is different from the printed Prakṛta Deshinamā mālā Aruna Datta Sijjana, Bharata Mālā, and other names might be added to this list But it should be remembered that some names are due to errors e g Vijaya for Ajaya under A c 2 I 15 (so probably Acala

I have excluded printed kosas from this list. The most important special kosas such as the Dhanvantari Nighantu have not yet been published.

34. A careful study of these kosas will reveal how words multiply and significations grow. Exclude the foreign imports and eliminate the mistakes and misconceptions that have been great factors in enlarging the bounds of language and note in the case of coined words the inventions of men, every word with more than one signification will shew how one idea grows out of another and how the human intellect has developed.. Examine the remaining words by the principle of analogous sounds, analyze them according to the principles of grammar, and again examine these elements by the principle of analogous sounds, the field of original sounds and original ideas will be narrowed within the smallest compass. If we patiently make these investigations, not taking for granted what we see in this or that authority however great or however old, taking into consideration whatever indisputable evidence we may procure whether from the highest or the obscurest sources, not giving up as utterly insoluble where we may not find out or may not see the intermediate links, it is not too much to anticipate that some hundred years hence we shall be able to prove satisfactorily how language is formed and how Sanskrit has grown step by step. I hope I shall

be able to make a very small contribution to this noble work in examining the roots of the Sanskrit language.

35. Most of my Hindu readers, who still believe in the immutability of sounds and the divine origin of Sankrit, will be perhaps shocked at the views here propounded. That they are not openly professed by our great grammatical authorities I readily admit. But it will be too much to say that they had no recognition among our Hindu philologists. The earliest speculations of our most revered seers do not openly avow but decidedly tend towards these views and the Dvirupa kosas of some of our most eminent lexicographers are nothing but a succinct exposition of multiplicity of words through similarity of sounds. There are many such Dvirupa kosas. Radhakant Dev and Wilson made use of Bharata Sena's recent work. Purusottama Deva's work has been printed at Benares. Burnell notices Dvirupa kosa by Shriharsa and Trirupa kosa by Bilhana. I select the second part of Vishva Prakasha entitled Shabdabheda Prakasha. It is older than any of the preceding kosas and of much more authority.

36. This part is not yet published. But it is found in all complete copies of Vishva as Vis. A., Vis. C., I 1539, I. 246c, Vis. O. It is also separately

found, although some of these copies are doubtful.* Of the copies I have consulted, the first three are referable to different branches of the same family. Vis O. appears to be an unrevised copy of I. 1539, as the same mistakes and some additional lacunæ are found in it together with the transcriber's confounding in several places the Nagari letters ऋ and ॠ. This work is divided into four sections (1) the proper Shabdabheda corresponding to Dvirupa kosa of others, (2) Bakarabheda, (3) Sakarabheda corresponding to *Usmaviveka* of others, and (4) *Lingaprakasha*. A comparison of the first part with Dvirupa kosa of Purusottama (I argue from the Benares edition and Benares copies) will clearly prove that the former is an impudent imitation of the latter. Most of the verses agree word for word, but while the Shabdabheda is fuller and systematic, the Dvirupa kosa begins abruptly and ends abruptly without any clear connection between some of the intermediate verses. This is the most important section of the Shabdabheda Prakasha and I have endeavored to corroborate the

* I. g. Oxford No 249 is probably a plagiarism, as it is not attributed to Maheshvara—differs in some places both in the verses and their arrangement and ends abruptly. Mitra notices Shabdabheda Prakasha by Shiva (Shiva Dina in the Oude catalogue), but the opening verses agree with Maheshvara's

views of Vishva by copious citations from other kosa-karas. The author's views in the other sections can not be authoritative, as our authorities differ a great deal on these points. But as these views are clearly expressed, we can easily compare them with other clearly-expressed views and deduce our own conclusions.*

* Of similar works, Purusottama Deva's *Varna Deshana* has latterly obtained very high celebrity. There are two fragments of this work in England,—India Office 1475, and I. 1511 (called here *Varna Viplava Nasha*). I quote from the first 'श्रीपुरुषोत्तमदेवस्य देशनेयं निश्चयप्रताम्। वर्षविश्ववनाभाय ऋषाक्षेव गरीयसी ॥ अत्र हि प्रयोगेऽवङ्गुना' इति साधारणप्रमात्रेण षट्कृता' खुरज्, रपादौ चकारचकारयोः, सि' ह्रस्वि घाणकादौ हकारचकारयोः, ययातिजोषादौ यकारजकारयोः, वेनपूर्वा-छादौ व(प)कारनकारयोः, वेदनावन्दनादावोष्ठप्रदन्तौष्ठप्रवकारयोः, केशवेपादौ शकारषकारयोः, धूस-रोयरादौ सकारषकारयोः, तथा गौडादिनिषिधाधारणप्राद- द्विगङ्गोरगुङ्गाकेशादौ हकारहकारयो- र्भान्य उपजायन्ते तत्तद्विवेचनाय क्वचिद्- धातुपारायणे धातुर्त्तिसूजादिषु भवत्प्रकलिखनेन गसिप्रोपदेशेन धातुप्रत्ययोष्पादिष्वप्राख्यालिखनेन क्वचिदाप्रवचनेन लोपादिदृग्नेन वर्षदेयनेय सारयते'. I am glad to find that the principles I have followed in determining the spelling of words have the support of such a distinguished authority. He writes " तत्र चन्द्रगोमिहतालिङ्गकारिकासु पवर्गान्तप्रकरणे पु'सि निम्बालू (चम्(?) कदम्बा- लोवेकुट, स्य पुं लोत्रयो विंश्व स्थियाम्भ्याऽन्विका चेति दर्शितं अतएव निम्बादीनां पवर्गान्तिन्वयः । अमरसि ह्रादिषिष्टानामनेकार्थं वर्गेऽपि पवर्गान्तप्रकरणे गम्बर्वपूर्वकम्बु द्विजिह्वा- कम्बन्तिन्वयप्रसन्नस्वस्तस्वद्विस्वकादम्बजम्बुदय अत एवौष्ठान्तत्यमेयाम् " It quotes among others, from the *Sparsha Karikas* and *Govardhaniya Unadi Vrtti* and some of the quotations from the latter agree with *Ujjvala Datta's*. It begins with a desultory discussion of the derivation of a few words and ends with sections on the sibilants and य and झ *Sakarabhedha*, *Jakarabhedha*, and *Vakarabhedha* noticed by *Mitra* appear to be parts of this work.

Mitra also notices an *Usmaviveka* by *Gadasimba* The verse given do

37. I am indebted to the whole of my establishment for the preparation of this part in some shape or other. But it will be injustice to myself if I were to deny the immense amount of time and labour that has cost me in carefully considering every particle of evidence connected with this vast subject. In some cases, especially about the forms of words, the evidence is sometimes so contradictory that I have had to give the various views without being always able to pronounce a decided opinion. In the *Shabdabheda* again, I have met words and forms whose correctness is doubtful but in which the copies agree and I have no positive evidence to condemn. In some cases, especially about the significations of words, the texts as I have found them appear to be faulty without ample materials for correcting them.* I am alone responsible for these and other imperfections. The

not enable me to judge whether it is the same as quoted by the commentator Maheshvara. Ujjvala Datta's quotation from *Shakarabheda* under n.s. I. 28 agrees with Maheshvara's from *Usmaviveka* under A. 50., but not with our *Shabdabheda*. The *Varnaviveka*, quoted by the same commentator, appears to be a *kośa* illustrating in verse rare stems such as *आद्य* for *आद्युच्* and rare forms such as *आमिष* for *आमिष*.

* There have been also errors in passing through the press. It is particularly requested that the corrections noted in the end are made before any use is made of the *kośa*.

great grammarian and lexicographer Purusottama Deva writes 'काव्यादीनाननन्तत्वात् शब्दादीनां विधेयतः । क कदा केन किं दृष्टमिति को वेदितुं क्षमः'. It has been impossible to satisfactorily explain all the difficulties I have met. That there will be many errors even in those parts I consider correct is more than probable. But it will be my greatest satisfaction if I have been able to add a few truths to our knowledge and to open up an endless field for the consideration of our countrymen. In addition to those scholars named in the 10th volume, I have the pleasant duty of expressing my obligations to Mr. Bendall, the keeper of Oriental books in the British Museum, to Mr. Nicholson the Bodleian librarian at Oxford, and especially to Dr. Reinhold Rost, the learned and obliging librarian of the India Office, who has taken the greatest interest in my labours and has always warmly assisted me both by lending and finding out manuscripts and books for me.

London, June. 6, 1883.

A. B.

Since the above was in print, I have been favoured with Prof. Zachariae's careful *Beitrag zur Indischen Lexicographie* (Greifswald - September 1883). I learn from it Mahendra Suri's commentary on Hema Candra covers the *Nanartha* section and the first verse is 'परमानमानमत्र निजानेकार्थसङ्ग हे । वक्ष्ये टीकामनेकार्थकैरथाकरकौमुदीम्'.

In another *kanda*, the commentator writes, “श्रीहेमचरि-
 शिष्येण श्रीमन्नहेन्द्रचरिणा । भक्तिनिष्ठेन टीकेयं तन्नाम्नैव प्रतिष्ठिता.”
 This settles the genuineness of this part, which I have
 proved on other grounds. Prof. Zachariæ shews Mahen-
 dra quotes from the *Vishva Prakasha*. This goes to
 corroborate my assertion that *Vishva* preceded *Hema*
Candra if Mahendra’s statement that he was a disciple
 of *Hema Candra* is correct. *Ballabha*’s commentary
 preceded Mahendra’s, as *Ballabha* is quoted by Mahen-
 dra. Mahendra is also stated to quote from *Mankha*
 and *Hugga*, whose works I know only from second-hand
 quotations. Prof. Zachariæ forcibly points out some of
 the mistakes in the *Shabdakalpadruma*, as e. g. under
 संग्राम, छद्, स्थिरदंष्ट्र, but I must refer the reader for these
 to the original brochure. I shall however make use
 of his mss. in the notes which are not yet printed.

Chittagong, Dec. 9. 1883

ABBREVIATIONS.

— ० ० —

अ., A. = अमर.

अज, Aj. = अजय.

अने., Anek. = अनेकार्थध्वनिम-
क्षरो.

अव्य., Avy. = अव्ययकोपः

ए., Eka. = एकाक्षर.

• के., Ka. = केशव.

ज., Jat. = जटाधर.

त्रि., Tri. = त्रिकाण्डशेष.

द., Dan. = दण्डनाथ.

ध., Dha. = धरणि.

मा., Mat. = माटका.

मे., Med. = मेदिनि (नौ).

वि., Vis. = विश्व.

शब्द., Shab. = शब्दरत्नावली.

शब्दकल्प or Druma = शब्दकल्प-
द्रुम.

शा., Sha. = शाश्वत.

स्वामी., Svami. = चीरस्वामी.

ह., Hal. = हलायुध.

हारा., Har. = हारावली.

हे., Hem. = हेमचन्द्र.

B. and R. = German Dic-
tionary.

Taranatha, Vacaspatya, or
Vac. = Taranatha's Vacas-
patya.

W. = Wilson's Dictionary.

KOSA ADDITIONS.

- अज. हरश्शगासुप्रता अजाः, अने.
- अञ्जसा. सतेप्र शीघ्रे तथाञ्जसा, ह.
- अति. प्रकर्षं लङ्घनेऽप्यति, अ.
- अन्तप्र. स्यादन्तप्रोऽन्तभवेऽधमे, वि.
- अभिरूप. अभिरूपो बुधे कान्ते; अने.
- अम्बर. अम्बरं नागभिद्, गन्धद्रव्यं च, त्रि.
- अति. V. आति.
- अलीक. असतप्रविप्रियेऽलीके, अने.
- अपवाद. V. अपवाद.
- आङ्. V. आ.
- उद्भ्र. V. उद्भ्र.
- उत. उताप्रर्थविकल्पयोः, अ.
- उररि. विस्तारेऽङ्गीकृतावूरी कथयते उररी तथा, ह.
- कलावेचक. V. कचप्रावेचक.
- कञ्चित्. कञ्चित् प्रश्नविकल्पयोः, वि.
- कम्. V. क.
- काण्ड. प्रस्तावे सङ्गते कुत्सायामासुधे काण्डम्, ह.
- कुङ्ज. V. कुञ्ज.
- कूट. कूटाख्याऽदृशतचन्द्रायोषनमायोक्तटादिषु, अने.
- गह्वर. ध्वनौ धने च दम्भे च गह्वरो (रं) गह्वनेऽपि च, अने.
- चाल. चालम्बद्धिपि कम्पने, वि.
- चास. चासः सुवर्णचूर्णे सप्रात् प्रभेदे किष्कुपर्वणः, वि.

- नागर. ना पिङ्गे नागरं शुण्डप्राम्, त्रि.
 पक्षीश. पक्षीशस्तार्क्ष्यप्रकृतयोः, वि.
 परिवर्द्ध. परिवर्द्धः परोवारे पार्थिवोचितवस्तुनि, हे.
 परिवाह. परिवाहोऽम्बूच्छ्रासे राजार्हवस्तुनि, हे.
 परीरण. अथ परीरणः । दण्डे कूर्मे पटशाटे, हे.
 परीष्टि. परीष्टिः परिचर्यायां प्राकामेऽपि गवेषणे, वि. परीष्टिः परी-
 क्षाप्रतिचर्ययोः, हे.
 पर्व (र्व) रीण. V. पर्परीण.
 पार्वती. पार्वती द्रुपदात्मजा । सल्लङ्गी जीवनी गौरी, हे.
 पुरस्तात्. प्राचरां पुरस्तात् प्रथमे पुरार्थेऽग्रतं इत्यपि, अ.
 प्रचेतम्. प्रचेतासु सुनौ हृष्टे स्यात् प्रतीचीपतावपि, वि. प्रचेता
 वरुणे सुनौ । हृष्टे, हे.
 वञ्चय. वञ्चयः पिककालयोः, हे.
 विडाल. विडालो वृषदंशके । पक्षिभेदेऽक्षिगोले च, हे.(Mahendra).
 विश्वम्भ. V. विश्वम्भ.

नानार्थसंग्रहः ।

अ. अशब्दः स्याद्भावेऽपि स्वल्पार्थप्रतिषेधयोः । अनुकम्पायाञ्च
- तथा वामुदेवे त्वनव्ययम्, मे. अ स्वल्पार्थेऽप्यभावेऽपि, हे. अ स्याद्भावे
स्वल्पार्थे विष्णावेप त्वनव्ययः, वि. श्लोकणः केशवश्चापि निवृत्तिय स्वरादिकः ।
अकारो मातृकाद्यश्च वात इत्यभिधीयते, मा.

अः. अः सप्राञ्चैव महेश्वरः, ए. अनन्तश्च महासेनोऽनिरुद्धो
रसवर्णकः । कन्यास्नाननिभः सर्गो विसर्गश्चान्तिमः स्वरः, मा.

अं. अं सप्राञ्च परमं ब्रह्म, ए. अङ्कुरो व्योमरूपश्च प्रवृत्त-
सन्द्रसंज्ञकः ।, अनुस्वारस्तथा विन्दुबद्धारश्च शिवोऽव्ययः, मा.

अंश. अंशो विभाजने प्रोक्त एकदेशेऽपि वस्तुनः, हे.

अंशु. अंशुः प्रभाकिरणयोर्ना, मे. अंशुर्लेशे रवौ रश्मी, वि.
अंशुः सूत्रादिसूत्रमांशे किरणे चण्डदीधितेः, हे.

अंशुक. अंशुकं सूक्ष्मवस्त्रे स्याद् वस्त्रमात्रोत्तरीययोः, मे. अंशुकं
सूक्ष्मवस्त्रे सप्राद् वस्त्रमात्रोत्तरीययोः, वि. अंशुकं सूक्ष्मवाससि । उत्तरीये
वस्त्रमात्रेऽपि, हे.

अंशुमत्. अंशुमान् भास्करे शालपर्णप्रामंशुमती स्मृता, मे.
अंशुमान् भास्करे शालपर्णप्रामंशुमती मता, वि.

अंस. अंसः स्कन्धे विभागे च, वि. अंसः स्कन्धे विभागे
स्यात्, हे.

अंहति. अंहतिस्त्रागे रोगेऽपुत्रभे स्त्रियौ, मे अंहतिस्त्रागरो-
गयोः, वि. हे

अक. अकं पापदुःखयोः, मे. अकं पापे च दुःखे च, वि. अकं दुःखाघयोः, हे.

अकूपार. अकूपारः कूर्मराजे महोद्घौ, मे. अकूपारः समुद्रेऽपि कूर्मराजेऽपि कीर्तितः, वि. अकूपारः कूर्मराजसमुद्रयोः, हे. अकूपारः कमठेऽध्व, धौ, त्रि.

अच. अचो ज्ञातार्थशकटव्यवहारेषु पाशके । रुद्राक्षेन्द्राक्षयोः सर्पे विभीतकतरावपि ॥ चक्रे कर्पे पुमान् क्लीवं तुल्ये सौवर्चलेन्द्रिये, मे. अचः कर्पे तुपे चक्रे शकटव्यवहारयोः । आत्मज्ञे पाशके चाक्षं तुल्य-सौवर्चलेन्द्रिये, वि. अचो रथस्यावयवे व्यवहारे विभीतके । पाशके शकटे कर्पे ज्ञाने चात्मनि रावणौ । अक्षं सौवर्चले तुल्ये ऋषीके संप्रात्, हे. अथाक्षमिन्द्रिये । ना दूरताङ्गे कर्पचक्रे व्यवहारे कलिद्रुमे, अ. अचो विभीतको एचः पाशकोऽघोऽक्षमिन्द्रियम् । अचो रावणिरितुप्रक्तः क्षत्य-मघन्तु निम्नगम्, अने. आचारे नयनादौ दूरतविशेषे तथावयवे । अक्षं विभीतकेऽपि प्रयुज्यते पञ्चसु प्राज्ञैः, च.

अचत. अचतं न द्वयोः पर्यङ्गे लाजेषु त्रिष्वहंसिते । यवेऽपि क्वचित्, मे. अचतं चापि लाजेषु तृतीयप्रकृतावपि । अक्षिं सतेऽपि च, वि. अचतं संप्रादहंसिते । पर्यङ्गे लाजेषु, हे. संप्राप्ताजेऽपि चाचतम्, त्रि.

अचमाला. अचमालाऽचक्षुत्वे संप्रादरन्त्य्यामपि स्त्रियाम्, मे. अच-मालाऽचमाला संप्रादरन्त्य्यामपि स्मृता, वि अचमाला त्वचक्षुत्वे वशिष्ठस्य च योषिति, हे.

अघर. अघरं ब्रह्मवर्णयोः पुंसि शङ्करे, मे. अघरं ब्रह्मवर्णयोः, वि. अघरं संप्रादयवर्गं परमब्रह्मवर्णयोः । गगने धर्मतपसोरध्वरे मूल-कारणे, हे. अघरन्तु मोक्षेऽपि, अ.

अघीव. अघीवं यश्रिरे शिष्यौ नाऽमत्ते पुनरन्ययत्, मे. अघीवं यश्रिरे विद्यादमनोऽघीयमन्यवत्, वि. अघीवं यश्रिरे मदवर्जिते, हे.

अग. अगः स्यान्नगयत् दृष्टीधरपादपयो. अगत् २ — २२२

भानौ नगवत् पवनाशने, वि. अगः स्यान्मगवत्तरौ । शैले सरौरूपे भानौ, हे. शैलदृष्टौ नगावगौ, अ.

अगस्ति. अगस्तिः कुम्भयोनी च वङ्गसेनतरौ पुमान्, मे. अगस्ति-
वङ्गसेने स्यादगस्तिः कुम्भसम्भवे, वि. अगस्ति द्रुमुन्योः, हे.

अगस्तप्र. अगस्तप्रः कुम्भयोनी सत्रात् वङ्गसेनतरावपि, मे. अगस्तप्रो
सुनी द्रुभेदे, हे.

अगाध. अगाधमतलस्पर्शं त्रिषु श्वभ्ने नपुंसकम्, मे. अगाधो
विवरेऽस्याधे, वि. अगाधोऽस्याधरन्ध्रयोः, हे.

अगुरु. अगुरु क्लीवं जोङ्गकशिंशपायो र्वाचत्रयक्षुनि, मे. अगुरुः
सत्रात् शिंशपायां जोङ्गकेऽपि लघुनप्रपि, वि. अगुरुस्त्वगरौ लघौ । शिंश-
पायाम्, हे. दृचे लघुनि चागुरु, त्रि.

अगौकस्. अगौकाः पुंसि शरभे पक्षिपञ्चासत्रयोरपि, मे. अगौ-
काश्च नगौकाश्च शरभे सिंहपक्षिणोः, वि. नगौकोवद्गौकसः । विद्वद्-
सिंहशरभाः, हे.

अग्नि. अग्निर्वैश्वानरेऽपि सत्राच्चित्रकाख्यौपधौ पुमान्, मे.

अग्निमुख. भवेदग्निमुखो देवे विप्रे भस्त्रातके क्षत्रियाम्, मे. अग्नि-
मुखो द्विजे देवे भस्त्राते चित्रके क्षत्रित्, वि. अग्निमुखो द्विजे । भस्त्राते
चित्रके देवेऽपि, हे

अग्निशिख. अथाग्निशिखमुद्दिष्टं कुसुम्भे कुङ्कुमेऽपि च । लाङ्गलि-
क्याख्यौपधौ च विशलप्रायाश्च योषिति, मे. अग्निशिखा लाङ्गलिक्यां कुङ्कु-
मेऽग्निशिखं मतम्, वि. अग्निशिखं तु कुङ्कुमे । अग्निशिखा लाङ्ग-
लिक्याम्, हे.

अग्निहोत्र. अग्निहोत्रोऽग्निहविषोः, मे, वि. अग्निहोत्रोऽनले हव्ये,
हे. हविर्वङ्गी चाग्निहोत्रौ, त्रि.

अग्र. अग्रं पुरस्तादुपरि परिमाणे पलसत्र च । आलस्वने समूहे च
प्राप्ते च सगान्नपुंसकम् । अधिके च प्रधाने च प्रथमे चाभिधेयवत्, मे. अग्र-

मालम्बने वाते परिमाणे पलसत्र च । प्रान्ते पुरस्तादधिके प्रधाने प्रथमो-
र्हयोः, वि. अग्रं पुरः प्रथमेऽधिके । उपयर्त्रालम्बने श्रेष्ठे परिमाणे पलसत्र
च । भिन्नाप्रकारे सङ्घाते प्रान्ते, हे. अग्रतः पुरोऽधिकमुपर्यग्राणि, अ.
श्रेष्ठेऽप्यग्रः, वि. अग्रं प्रधानमूर्ध्वं च पुरस्तादग्रमिष्यते । अग्रमभ्यधिके
दृष्टं परिमाणे पलसत्र च, शा.

अग्रजन्तु. अग्रजन्ता द्विजे जेत्तभ्रातरि ब्रह्मणि स्मृतः, मे, वि.
अग्रजन्ताऽग्रजे विप्रैः, हे, वि.

अग्रतस्. अग्रतः प्रथमे चाग्रे, मे. अग्रतः प्रथमाग्रयोः, वि, हे.
प्राचत्रां पुरस्तात् प्रथमे पुरार्थेऽग्रत इत्यपि, अ.

अघ. अघन्तु व्यसने दुःखे दुरिते च नपुंसकम्, मे. अघन्तु व्यसने
प्रोक्तमघं पातकदुःखयोः, वि. अघं दुःखे व्यसनेनसोः, हे. अंहोदुःखव्यसने-
ष्वघम्, अ. पापव्यसनयोरघम्, अने.

अङ्ग. अङ्गो रूपकभेदाद्गच्छिरेयाजिभूषणे । रूपकाशान्तिको-
त्पङ्कस्थाने, मे. अङ्गो भूषारूपकलक्ष्यसु । चित्ताजौ नाटकादत्र श्रे स्थाने
कोङ्केऽन्तिकागसोः, हे. अङ्गः स्थानेऽन्तिके मन्तौ रूपकोत्पङ्कलक्ष्यसु । नाटि-
कादिपरिच्छेदे चित्तयुद्धे च भूषणे, वि. उत्सङ्गच्छिरेयोरङ्गः, अ. रूपका-
न्तिकयोश्चाङ्गः, वि. सुयुत्सोत्पङ्कयोरङ्गः स्यादङ्गो लेख्यलक्ष्यणोः, अने.

अङ्गति. अङ्गतिः सत्रादग्निहोत्रे ष्वलनाम्बुजयोनिषु, वि. अङ्गतिः
पुंसत्रग्निहोत्रिप्रह्ववङ्गिषु, मे. अङ्गतिर्वङ्गिषेधसोः । अग्निहोत्रिणि, हे.

अङ्गपाली. अङ्गपाली परीरम्भे धातीवेदिकयोः स्त्रियाम्, मे.
अङ्गपाली ष्मृता कोटत्रां धातिकापरिरम्भयोः, वि. अङ्गपाली परीरम्भे
सत्रात् कोटत्रामुपमातरि, हे.

अङ्गरो. अङ्गरो रुधिरं लोमि पानीयेऽभिनवोद्भिदि, मे. अङ्गरो -
रुधिरं रोमि पानीयेऽभिनवोद्भिदि, वि. अङ्गरो रोमि सलिले रुधिरंऽभि-
नवोद्भिमे, हे. अङ्गरो रोमि रुधिरं वारिण्प्रभिनोवद्भिदि, वि.

अङ्ग. अङ्गं गामे मतीकोपाययोः पुंभूग्नि नीटति, लीविकत्वे

त्वप्रधाने त्रिष्वङ्गवन्ति चान्तिके, मे. अङ्गं गालान्तिकोपायप्रतीकेष्वप्रधानके ।
अङ्गा देशविशेषे स्रारङ्ग सम्बोधनेऽव्ययम्, वि अङ्गमन्तिकगात्रयोः । उपसर्जन-
भूते स्रारदभ्रुत्रपायप्रतीकयोः । अङ्गो नीलद्विशेषे स्रारत्, हे. शरीरोपाय-
प्रधानेष्वङ्गं पुंभूम्नि नीलति । सम्बोधनेऽङ्गाव्ययं स्रारत्, अने. अङ्ग सम्बो-
धने हर्षे स्रारमास्त्रयोरपि, मे. अङ्ग सम्बोधने हर्षे पुनरर्थं च कीर्तितम्, वि.
अङ्ग सम्बोधने हर्षे पुनरर्थं, हे. पुनरर्थेऽङ्ग भोऽर्थं च, त्रि. अङ्गेत्यामन्त्रणे, ह.

अङ्गज. अङ्गजं रुधिरंऽनङ्गकेशपुत्रगदेषु ना, मे. अङ्गजं रुधिरं
ऽनङ्ग पुत्रकेशमदेऽङ्गजः, वि. अङ्गजो मन्मथे सुते । मदे केशे सुन्दरे च, हे.
स्रारदङ्गजः स्रारे केशे पुत्रे रक्ते नपुंसकम्, त्रि. अङ्गजो मन्मथे पुत्रे शोषितं
कचिदङ्गजम्, शा.

अङ्गद. अङ्गदः कपिभेदे ना केयूरे तु नपुंसकम् । अङ्गदा याम्यदि-
ग्दन्तिहस्तिन्यामपि योपिति, मे. अङ्गदः कपिभेदे स्रारत् केयूरेऽङ्गदमिष्यते ।
अङ्गदा याम्यदिग्दन्तिहस्तिन्यां समुदाहृता, वि. अङ्गदस्तु बालिजे ।
अङ्गदस्तु केयूरं स्रारदङ्गदा याम्यदिग्गजी, हे. वामनेभ्यां स्त्रियां क्लीबं केयूरे
नाऽङ्गदः कपौ, त्रि.

अङ्गन. अङ्गनं प्राङ्गणे याने कामिन्यामङ्गना मता, मे, वि. अङ्गनं
प्राङ्गणे यानेऽप्यङ्गना तु नितम्बिनी, हे.

अङ्गार. अङ्गारमुत्सुके न स्त्री पुलिङ्गस्तु महीसुते, मे. अङ्गारो-
ऽलातभीमयो, वि, हे. अलातेऽस्त्रो कुजेऽङ्गारः, त्रि.

अङ्गारक. अङ्गारकः कुजेऽपि स्रारदुत्सुकांशे कुरुण्टके । भवेद-
ङ्गारिका चेक्षुकाण्डे किंशुककोरके, मे. अङ्गारकं कुजे विद्यादुत्सुकांशे कुरु-
ण्टके । अङ्गारिकेक्षुकाण्डे स्रारत् कोरके किंशुकस्र च, वि. अङ्गारक चक्षु-
कांशे महीपुत्रे कुरुण्टके । अङ्गारिका त्रिक्षुकाण्डे किंशुकस्र च
कोरके, हे.

अङ्गारिणी. अङ्गारिणी हसन्त्याश्च भास्करत्यक्तदिग्द्यपि, मे, वि. अङ्गा-
रिणी पुनः । भास्करत्यक्तदिग्द्यप्योः, हे.

अङ्गारित. अङ्गारितन्तु दग्धे सत्रात् पलाशकलिकोद्गमे । हसन्त्यां च लतामात्रे नदीभेदे च योपिति, मे. अङ्गारितं पलाशकलिकोद्गमदग्धयोः, वि. अङ्गारितन्तु भस्मिते । पलाशकलिकोद्गदे, हे.

अङ्गुलि(ली). अङ्गुलिः करशाखायां कर्णिकायां गजस्र च, मे, हे, वि.

अङ्गि. अङ्गिर्ना पादमूलयोः, मे. अङ्गिः पादद्रुमूलयोः, हे. अङ्गिः सत्रात् पादमूलयोः, त्रि. अङ्गिः सत्रात् पादद्रुमूलयोः, वि.

अचल. अचला वसुधायां स्यादचलः शैलकीलयोः, मे, वि. अचलस्तु गिरिकीलयोः । अचला भुवि, हे. शैलेऽचलोऽचला भूमौ, त्रि.

अचुप्रत. अचुप्रतस्तु हरौ पुंसि त्रिषु स्थिरे, मे. अचुप्रतस्तु स्थिरे सत्राहस्रङ्धजे, वि. अचुप्रतो हादशस्वर्गे केशवाभ्रटयोरपि, हे.

अच्छ. अच्छः स्फटिकभङ्गुकनिर्मलेष्वच्छमथ्ययम् । आभिसुख्ये, मे. वि. अच्छो भङ्गुके स्फटिकेऽमले । अच्छाऽभिसुखेत्राथ्ययम्, हे. प्रसन्ने भङ्गुकेऽप्यच्छः, अ.

अज. अजच्छागे हरिव्रह्मविधुस्मररूपे हरे, मे. अजो हरौ हरे कामे विधौ छागे रघोः सुते, वि. अजच्छागे हरे विष्णौ रघुजे वेधसि स्मरे, हे. अजा विष्णुहरच्छागाः, अ. अजस्तु ब्रह्मविष्णुस्मरेष्वपि, त्रि.

अजित. अजितो ना हरौ त्रिषु । अनिर्जिते च, मे. अजितः कमलापतौ । अनिर्जिते च, वि. अजितस्तीर्थस्तङ्गदे बुद्धे विष्णावनिर्जिते, हे.

अजिर. अजिरं प्राङ्गणे वाते विपये ददुरे तनौ । स्त्री चण्डप्राप्तम्, मे. अजिरं प्राङ्गणे वाते विपये ददुरे तनौ, वि. अजिरं ददुरे काये विपये प्राङ्गणेऽनिले, हे. अजिरं विपये कायेऽपि, अ.

अञ्जन. अञ्जनं कञ्जले चाक्तौ सौवीरे च रसाञ्जने । पुंसि जेष्ठ-दिग्गजयोरञ्जना यानरीभिदि । अञ्जनी लेप्यनार्थं च, मे. अञ्जनं कञ्जले चाक्ते सौवीरे च रसाञ्जने । अञ्जनो दिग्गजे जेष्ठप्रामञ्जना-

प्यनिलस्त्रियाम् । अञ्जनी लेपनार्थां सत्रात्, वि. अञ्जनं मसी । रसाञ्ज-
नेऽक्तौ सौवीरेऽद्याञ्जनो दिङ्गतङ्गजे । अञ्जना हनुमन्मातर्यप्रञ्जनी लेप-
योपिति, हे.

अञ्ज. सत्रादञ्जो जडमूर्खयोः, मे. अञ्जस्तु जडमूर्खयोः, वि. अञ्जस्त्रियु
जडं मूर्खं, त्रि.

अञ्जलि (ली). अञ्जलिस्तु पुमान् ह्रस्वसम्पुटे कुडयेऽपि च, मे.
अञ्जनी कुडये विद्यादञ्जलिः करसम्पुटे, वि. अञ्जलिस्तु कुडये करस-
म्पुटे, हे.

अञ्जसा. अञ्जसाशब्द आस्यातस्तत्वहर्णार्थयोरपि, मे. अञ्जसा तत्प-
हर्णयोः, वि. अञ्जसा श्रैघ्रतत्वयोः, अव्य.

अष्ट. अष्टं भक्ते चतुष्के ना षौमेऽत्यर्थं गृहान्तरे, मे. अष्टं भक्ते
चतुष्के च षौमेऽत्यर्थं गृहान्तरे, वि. अष्टो हृष्टादालकयो भृंगे । चतुष्क-
भक्तयोः, हे. अत्यर्थं षौमयोरष्टः, त्रि.

अण्वि. अण्विराण्विवदचाग्रकीलाञ्चिसीमसु हयोः, मे. अण्विराण्विवद-
चाग्रकीले सत्रादञ्चिसीमयोः, वि. अण्विराण्विवदञ्चौ सत्रात् सीमन्वचाग्र-
कीलके, हे. किलप्रागग्राञ्चिसीमासु सत्रादाण्विवदण्वि हयोः, त्रि.

अणु. अणुर्वीक्षिविशेषे सत्रात् पुंसि सूक्ष्मेऽभिधेयवत्, मे. अणु
वीक्षिसूक्ष्मयो, वि. अणु वीक्षिन्पयोः, हे. सूक्ष्मे वीक्षन्तरेऽप्यणुः त्रि.
वीक्षायप्यणुरिष्यते, च.

अणुक अणुको निपुणान्पयोः, मे, वि अणुको निपुणेऽल्पे च, हे.

अण्ड. अण्डं मुक्ते चर्षणां सत्रात्, मे. अण्डं पत्रगादिकोग्ने सत्रान्
मुक्ते वीर्यत्रऽपि च कश्चित्, वि. अण्डं पेशीकोशमुक्तयोः, हे. प्राण-
शकोपयोरण्डम्, त्रि.

अण्डज अण्डजो घग्नाभी सत्रात् सरटेऽहौ पगे भसे, मे.
अण्डजः स्रक्लासे सत्रात् पगे मीने भुजङ्गमे । कन्यामण्डजा प्रोक्ता, वि
अण्डजः सत्राच्छरटेऽहौ पगे भसे । अण्डजा तु घग्नाभी, हे. अण्डजः

खगमीनयोः, त्रि.

अण्डीर. अण्डीरः पुरुषे शक्ते, मे. वि. अण्डीरः शक्तनरयोः, हे. शक्तोऽपि परदश्चाण्डीरौ, त्रि.

अतस् अतो भवेत् कारणापदेश निर्देशयोरपि । पञ्चम्यर्थ, वि. अतो हेतोरपदेशवत् । निदेशे पञ्चम्यर्थं च, हे. अत इतुत्रचरते हेतौ, च.

अति. अतिशब्दः प्रशंसयां प्रकर्षं लङ्घनेऽपि च । नितान्तासम्प्रतिषेपवाचकोऽप्येव दर्शितः, मे, वि

अतिगण्ड. अतिगण्डो योगभेदे वृहद्गण्डे तु वाच्यवत्, मे.

अतिथि. अतिथि, कुशपुत्रे सत्रात् प्रमानागन्तुके त्रियु, मे. अतिथिः कुशपुत्रेऽपि कोपे प्राघुणिकेऽपि च, वि. अतिथिः कुशनन्दने । गृहागते, हे. अतिथिः कुशपुत्रेऽपि, त्रि.

अतिबल. अथातिबलः प्रबले त्रियु स्त्री ल्योपधीभिदि, मे. अतिबला बलाभेदे प्रबलेऽतिबलो मतः, वि. अतिबलः सत्रात् प्रबलेऽतिबला तु बलाभिदि, हे.

अतिमुक्त अतिमुक्तस्य निःसङ्गे वासन्तर्नां तिनिशेऽपि च, मे. अतिमुक्तस्य निष्कले । वासन्तिक्रायां तिनिशे, हे. अतिमुक्तस्तु वासन्तर्नां तिनिशे निष्कलेऽपि च, वि.

अतिबेल. अतिमात्रे पप्रतिबेलम्, च.

अतिसर्जन अथातिसर्जनं दाने वधेऽपि च नपुंसकम्, मे अतिसर्जनं वधदानयोः, हे. अतिसर्जनमान्द्रातं परिवर्जनदानयोः, वि.

अतप्रय अतप्रयोऽतिक्रमे दण्डे विनाशे दोषकच्छयोः, मे अत्ययोऽतिक्रमे दोषे विनाशे दण्डकच्छयोः, हे. अत्ययोऽतिक्रमे कच्छे दोषे दण्डेऽपि, अ दोषे चागमे दण्डे च सत्रादतप्रय इति श्रुतिः, अने. अत्ययः शब्दः प्राज्ञैः कच्छे चातिक्रमे च निर्दिष्टः, च.

अत्याहित अत्याहितं महाभीतौ जीवानपेक्षकर्मणि, मे, वि अत्याहितं महाभये जीवनिरपेक्षकर्मणि, हे. अत्यरहितं महाभीतिः कर्म जीवान-

येचि च, अ.

अद्वय. अद्वयो नीलिकायां स्त्री कालकण्ठखगे पुमान्, मे. अद्वयहा नीलिकायां सप्राद्वयश्चिवमेखले, वि. अद्वयश्चिवमेखले । अद्वयहा तु नीलिकायाम्, हे.

अथ. अथाथो संशये सप्रातामधिकारे च मङ्गले । विकल्पानन्तरप्रश्नकात्सुप्रारम्भसमुच्चये, मे. अथोऽथ सप्रातां समुच्चये । मङ्गले संशयारम्भाधिकारानन्तरेषु च । अन्वादेशे प्रतिज्ञायां प्रश्नसाकलप्रयोरपि, हे. अथो अथ च संप्रश्ने मङ्गलान्मयोरपि । अनन्तरे च कात्सुप्रै च संशये च प्रकीर्तितः, वि. मङ्गलानन्तरारम्भप्रश्नकात्सुप्रैष्वथो अथ, अ. अथानन्तरकलत्राणसंप्रश्नादिषु कथयते, च.

अथकिम्. अङ्गोकारेऽपि चाथकिम्, हा.

अथर्वन्. अथर्वा ब्राह्मणे पुंसि वेदे तु सप्रात्पुंसकं, मे. अथर्वा ब्राह्मणे वेदे त्वथर्व परिकीर्तितः, वि.

अथो. व. अथ. अथो इति तथा प्रोक्तं नानाभुत्रपगमादिषु, च.

अदस्. अदः परस्मिन्त्वत् सप्रात्, मे. अदः परस्मिन्त्वत्पि, वि. अदोऽत् च परत् च, हे.

अदिति. अदिति भूदेवमातोः (स्त्रियां), मे. अदिति वंसुधायां सप्रात् अदिति देवमातरि, वि. अदिति भुवि । देवमातरि पार्वत्या, हे.

अहा. असंशये भवेदहा, च. स्फुटेऽवधारणे तच्चे पाद्वा प्रोक्ता मनीषिभिः, अव्य.

अद्रि. अद्रिः शैलद्रुमार्के ना, मे. अद्रिः शैलद्रुमार्केषु, वि. अद्रिस्तु पर्वते । सूर्यं शाखिनि, हे. अद्रयो द्रुमशैलीकाः, अ. अद्रिः प्रोक्तो रवावपि, च. शैलोऽद्रिरंशुमानिन्द्रः, धने.

अधम. अधमः सप्रात्सर्वज्ञेने, मे. अधमः कुत्सिते नूत्रने, वि. अधमो नूत्रनगर्ह्ययोः, हे. अधमो नूत्रनकुत्सितौ, अ.

अधर. अधरस्तु पुमानोष्ठे हीनेऽनर्हं च वाचप्रवत्, मे. अधरो

दन्तवसनेऽनूर्द्धं हीनेऽधरोऽन्यवत्, वि. अधरोऽनूर्द्धंहीनौष्ठेषु, हे. अधस्ता-
दपि चाधरः, अ. ओष्ठे नीचेऽपि चाधरः, त्रि.

अधि. अधि सत्रादधिकारे चापौश्वरे च निगद्यते, मे.

अधिचिप्त. अधिचिप्तः प्रणिहिते कुत्सिते भर्त्सिते त्रिषु, मे. अधि-
चिप्तः प्रणिहिते तथा निर्भर्त्सितेऽपि च, वि. अधिचिप्तौ निहितभ-
र्त्सितौ, हे.

अधिवास. अधिवासो निवासे सत्रात् संस्कारे धूपनादिभिः, मे.
अधिवासी निवासे च संस्कारे धूपकादिभिः, वि. अधिवासः सत्रान्निवासे
संस्कारे धूपनादिभिः, हे. अधिवासौ स्थानसंस्त्रिये, त्रि.

अधिष्ठान. अधिष्ठानं पुरे चक्रे प्रभावेऽध्यासनेऽपि च, मे, वि.
अधिष्ठानं प्रभावेऽध्यासने नगरचक्रयोः, हे. अधिष्ठानं चक्रपुरप्रभावाध्यासने-
ष्वपि, अ.

अष्टपत्र. अष्टपत्रा तटिनीभेदे प्रगल्भे वाचप्रलिङ्गकं, मे. अष्टपत्रस्तु
प्रगल्भे सत्रात् अष्टपत्रा निम्नगाभिदि, वि. अष्टपत्रः प्रगल्भके । अष्टपत्रा
निम्नगाभेदे, हे.

अध्यक्ष. अध्यक्षोऽधिकृते पुंसि सत्रात् प्रतप्रक्षेऽभिधेयवत्, मे. अध्य-
क्षोऽधिकृते प्रोक्तः प्रत्यक्षेऽध्यक्षमियत्रे, वि. अध्यक्षोऽधिकृते त्यक्षे, हे. प्रत्यक्षे-
ऽधिकृतेऽध्यक्षः, अ. समक्षेऽधिकृतेऽध्यक्षः, अने.

अध्यारूढ. अध्यारूढं समारूढेऽभ्यधिके चाभिधेयवत्, मे. अध्या-
रूढं समारूढेऽप्यधिके चापि भेदवत्, वि. अध्यारूढः समारूढेऽभ्यधिके, हे.

अधूपद्रु. अधूपद्रुः सतसापत्रप्रनार्थाम् अधूपद्रु ईश्वरे, मे. वि.
अधूपद्रुः सतसापत्रप्रयोपित्यधूपद्रु ईश्वरे, हे.

अध्वान्. अध्वाना पश्चि संस्थाने सत्रादवस्कन्दकालयोः, मे. अध्वाना
वर्षानि संस्थाने सत्रादवस्कन्दकालयोः, वि. अध्वाना कालवर्षानोः । संस्थाने
सत्रादवस्कन्दे, हे. सत्रादध्वाना कालवर्षानोः, त्रि.

अध्वर. अध्वरः सावधाने सत्रात् वसुभेदे ऋतौ पुमान्, मे.

अध्वरो वसुभेदे सत्रात् सावधाने कृतावपि, वि

अनघ अनघो निर्मलापापमनोज्ञेऽवभिधेयवत्, मे. अनघो निर्मलापापमनोज्ञेषु च भेद्यवत्, वि. अनघः सत्राङ्गतपापे मनोज्ञे निर्मलेऽपि च, हे

अनङ्ग अनङ्गो मदनेऽनङ्गमाकाशमनसोरपि, मे अनङ्गो मदनेऽनङ्गमाकाशमनसोः स्मृतम्, वि अनङ्गहीनेऽप्यनङ्गं खे चित्तेऽनङ्गस्तु मन्मथे, हे. अनङ्ग. खे स्ररे पुमान्, वि

अनन्त अनन्ता च विशल्यायां शारिवाटूर्वायोरपि । कणादुरालभापयत्रापार्वत्यामलकीषु च । विश्वम्भरागुडूचरोः सत्रात् अनन्तं सुरवर्त्मनि । अनन्तः केशवे शेषे पुमाननवधौ त्रिषु, मे अनन्तः शेषविष्णोः स्यादन्तं सुरवर्त्मनि । अनन्तश्चाप्यनवधौ वाचप्रवत् समुदाहृतः । अनन्ता शारिवाटूर्वाविशल्यालाङ्गलीषु च । अनन्ता हैमवत्यां च गुडूचरां च निरूपप्रते, वि अनन्तं खे निरवधावनन्तस्तीर्यकङ्गिदि । विष्णौ शेषेऽप्यनन्ता तु गुडूची भूङ्गुरालभा । विशल्यालाङ्गली टूर्वा शारिवा हैमवत्यपि, हे अप्यनन्तोऽनवधावपि, अ शेषे विष्णावनन्तो ना गुडूचीटूर्वायोः स्त्रियाम् । क्लीवं खे, वि.

अनय अनयस्तु विपद्द्वैवाशुभयो व्यसनेऽपि च, मे. अनयो व्यसने द्वैवे अशुभे चापदि स्मृत, वि अनयोऽशुभे द्वैवे स्यात् विपद्व्यसनयोरपि, हे व्यसनान्यशुभं द्वैवं विपदित्यनयास्त्वयः, अ

अनल अनलो वसुभेदेऽग्नौ, मे अनलो वसुदेवेऽग्नौ, वि अनलोऽनिले । वसुदेवे वसो वज्रौ, हे

अनिमि(मे)प अनिमिपो मत्प्रदेवयोः, मे अनिमिपः सुरे मत्प्रे, वि सुरमत्प्रदेवनिमिपौ, अ सुरमीनावनिमिपौ, अने अनिमिपः सुररुत्प्रयोः, हे

अनिरुद्ध अनिरुद्ध उपानाथे पुंसि चावन्धनेऽन्यत्, मे अनिरुद्ध उपानाथे चरे चानर्गलेऽन्यवत्, वि, अनिरुद्धचरे पुष्पचापस्त्रनावनर्गले, हे

अनिल अनिलो वसुवातयोः, मे, वि.

अनीक. अनीकोऽस्त्री रणे सैनेत्र, मे, वि, त्रि अनीकं रणसैन्ययोः, हे.

अनीकस्य. अनीकस्यो रणगते हस्तिशिखाविचक्षण्ये । राजरक्षिणि चिह्ने च वीरमर्दलकेऽपि च, मे. अनीकस्यो रणखले गजशिखाविचक्षण्ये । राजरक्षिणु चिह्ने च वीरमर्दलकेऽपि च, वि. अनीकस्यो रक्षिवर्गेऽप्युत्खले वीरमर्दले । चिह्ने गजशिखके च, हे.

अनीकिन्. अनीकिनौ स्त्रियां सेनामातसेनाविशेषयोः, मे.

अनु. अनु हीने सहार्थे च पश्चात्साहस्ययोरपि । लक्षणेत्यम्भूतास्थानभागवीष्मास्वनुकमे । आयामे च समीपे च, मे. अनु हीने सहार्थे च पश्चात्साहस्ययोरपि । आयामे च समीपे च लक्षणादावनुकमे, वि. अनु लक्षणवीष्मैत्यंभूतभागेषु सन्निधौ । साहस्यायामहीनेषु पश्चादर्थसहार्थयोः, हे. पश्चात्साहस्ययोरनु, अ.

अनुकर्ष. अनुकर्षो रथाधःस्यदारुणप्रथवकर्षणे, मे. अनुकर्षोऽनुकर्षणे । अनुकर्षो रथस्याधःस्थिते दारुणि चेष्यते, वि. अनुकर्षोऽनुकर्षणे । रथस्याधो दारुणि च, हे.

अनुतर्ष. अनुतर्षः सुरापानपात्रे तृष्णाभिलापयोः, मे, वि. अनुतर्षोऽभिलापे स्यात् तृष्णाचपकयोरपि, हे. अभिलापोऽनुतर्षः स्यात् पानेच्छाऽपि, त्रि.

अनुत्तर. अनुत्तरं त्रिषु श्रेष्ठे प्रतिजल्पविवर्जिते, मे. अनुत्तरः श्रुतः श्रेष्ठे प्रतिजल्पविवर्जिते, वि अनुत्तरं पुनः । निरुत्तरे च श्रेष्ठे च, हे. स्यादनुत्तरः । एषां विपर्यये श्रेष्ठे, अ. ४. उत्तर. श्रेष्ठावाचनावनुत्तरौ, त्रि.

अनुपम. भवेदनुपमा सुप्रतीकेभ्यां स्त्री त्रिपुत्तमे, मे. अनुपमः सुन्दरेऽन्यवत् । सुप्रतीकस्य योषायां भवेदनुपमाऽपि च, वि. अनुपमस्य भवेदयं । उपमारहितेऽनुपमेभ्यां, हे.

अनुबन्ध अनुबन्धस्तु बन्धे सत्रात्-दोषोत्पादे विनश्वरे । मुख्यानुया-
यिनि बाले प्रकृतसत्रानुवर्त्तने । अनुबन्धौ तु चिह्नायां तृष्णायामपि
योपिति, मे. अनुबन्धः प्रकृत्यादौ दोषोत्पादे विनश्वरे । मुख्यानु-
यायिनि शिशौ प्रकृतसत्र निवर्त्तने । अनुबन्धौ च चिह्नायां तृष्णा-
यामपि कथयते, वि. अनुबन्धः प्रयोगिणि । मुख्यानुयायिनि शिशौ
प्रकृतसत्रानुवर्त्तने । दोषोत्पादेऽनुबन्धौ तु चिह्नायां तृष्यपि क्वचित्, हे.
दोषोत्पादेऽनुबन्धः सत्रात् प्रकृत्यादिविनश्वरे । मुख्यानुयायिनि शिशौ प्रकृ-
तसत्रानुवर्त्तने, अ, आ.

अनुभाव. अनुभावः प्रभावे सत्रान्निश्चये भावबोधके, मे. अनुभावः
प्रभावे सत्रात् निश्चये भावस्वरूपने, वि. अनुभावो भावस्वरूपने । प्रभावे
निश्चये, हे. अनुभावः प्रभावे च सतां च मतिनिश्चये, अ.

अनुमति. अथानुमतिरुनेन्दुपूर्णिमासुप्तयोरपि (स्त्रियां), मे. अनु-
मतिः सत्रादूनेन्दुपूर्णिमासुप्तयोरपि, वि. अनुमतिः सत्रादनुष्ठापौर्णमासी-
विशेषयोः, हे. पूर्णिमाभेदेऽनुमतिः सम्प्रतावपि, त्रि.

अनुवासन. अथानुवासनं स्नेहवसिधूपनयोरपि, मे. सत्रादनुवासनं
स्नेहकर्मधूपनयोरपि, वि. अनुवासनं । स्नेहने धूपने, हे.

अनुशय. भवेदनुशयो द्वेषे पश्चात्तापानुबन्धयोः, मे, वि. अनुशयः
पश्चात्तापे दीर्घद्वेषानुबन्धयोः, हे. अथानुशयो दीर्घद्वेषानुष्ठापयोः, अ.
द्वेषेऽप्रशुशयः स्मृतः, च.

अनुपन्न. कारणेऽप्रशुपन्नः सत्रात्, च.

अनुष्टम्भ. अनुष्टम्भः सत्रात् सरस्वत्यां छन्दोभेदे च योपिति, मे.
घाणौ छन्दोऽप्रशुष्टम्भौ, त्रि.

अनूक. अनूकं तु कुले शीले पुंसि सत्राद् गतजन्मनि, मे. अनूकं
तु कुले शीलेऽप्रनूको गतजन्मनि, वि. अनूकमन्वये । शीलेऽनूको गत-
जन्मनि, हे. शीलान्वयावनूके, अ. अनूकमन्वये शीले, च.

अनूचान. अनूचानो विनीते सत्रात् साङ्गयेदविचक्षण्ये, मे, वि.

अनूचानः साङ्गवेदकोविदे विनयान्विते, हे. विनीते विप्रभेदे चानूचानः, त्रि. अनूचानं वदन्तरार्या विनयावनतं रतम् । साङ्गं प्रवचनेऽधौति-द्विजोऽनूचानसंज्ञकः, शा.

अनूप. अनूपो महिषे नाख्युप्रायदेशे तु वाचप्रवत्, मे. अनूपं महिषे विद्याञ्जलप्राये तु वाचप्रवत्, वि. अनूपस्तु सैरिभे जलप्राये, हे. सजले महिषेऽनूपः, त्रि.

अवृत. अवृतं क्षपावसत्येऽपि, मे, वि. अवृतं कर्षणेऽलीके, हे. क्षपावसत्येऽवृतम्, त्रि.

अनेडमूक. अनेडमूक उद्द्विष्टः शठे वाक्शुक्तिवर्जिते, मे. अनेडमूकमिच्छन्ति वाक्शुक्तिविवर्जिते, वि. (अन्धेऽप्यनेडमूकः सप्रात्, आ.)

अन्त. अन्तः स्वरूपे नाशे ना न स्त्री शेषेऽन्तिके त्रिषु, मे. अन्तः प्रान्तेऽन्तिके नाशे स्वरूपेऽतिमनोचरे, वि. अन्तः स्वरूपे निकटे प्रान्ते निश्चयनाशयोः । अवयवेऽपि, हे.

अन्ततम्. अन्ततोऽवयवोत्प्रेक्षापञ्चस्यर्थेषु शासने, हे. अन्ततः प्रोक्तं पञ्चस्यर्थे च शासने । संभावनावयवयोरन्ततःपदमिष्यते, वि.

अन्तर. अन्तः स्वीकारमध्ययोः, मे, हे. अन्त मध्ये तथा प्रीते स्वीकारार्थेऽपि दृश्यते, वि.

अन्तर. अन्तरमवकाशावधिपरिधानान्तर्धिभेदतादर्थ्यत्र । छिद्रात्मीय-विनावहिरवसरमध्यात्मसदृशेषु, मे. अन्तरं तु परीधाने भेदे रन्ध्रावकाशयोः । आत्मान्तर्धिविनात्मीयवह्निर्मथावधिष्वपि । तादर्थ्येऽवसरे चोक्तम्, वि. अन्तरं रन्ध्रावकाशयोः । मध्ये विनार्थे तादर्थ्यत्र विशेषेऽवसरे विधौ । आत्मीयान्तःपरीधानान्तर्धिवादेषु, हे. अन्तरमवकाशावधिपरिधानान्तर्धिभेदतादर्थ्यत्र । छिद्रात्मीयविनावहिरवसरमध्येऽन्तरात्मनि, ष. रन्ध्रे वक्ष्ये विना मध्ये व्यवधानेऽन्तरात्मनि । वह्निर्योगेऽवकाशे च विशेषेऽवसरेऽन्तरम्, अने. वस्तुमध्ये तथा च्छिद्रे व्यवधानेऽन्तरात्मनि । अवकाशे वह्निर्योगे विशेषेऽवसरेऽन्तरम्, ष.

अन्तरा. अन्तराऽपि विनाऽर्थं सप्रान्मथ्यार्थनिकटार्थयोः, मे. वि.
अन्तरा पुनः। नानार्थं सन्निधौ मध्ये, हे.

अन्तरेण. अन्तरेण पदं विद्यादिनामधार्थयोरपि, मे. वि. अन्त-
रेणान्तर्विनार्थयोः, हे.

अन्तमयत्रा. अन्तमयत्रा ष्टौ भूमिशयत्रायां पितृकानने, मे, वि.
अन्तमयत्रा भूमयत्रा पितृवनं ष्टिः, हे.

अन्तावसायिन्. अन्तावसायी षष्ठ्यर्थे सुनिभेदे च नापिते, मे. वि.
अन्तावसायी षष्ठ्यर्थे सुनौ, हे. अन्तावसायी चाण्डाले सुनिभेदे च
नापिते, वि.

अन्तिक. अन्तिकं निकटे वाचप्रतिष्ठां स्त्री सातलौपधौ। चुल्लरां
जेष्ठभगिन्यां च नाप्योक्त्या कथ्यतेऽन्तिका, मे. अन्तिकं पुनः। पार्श्व-
ऽन्तिका तु चुल्लरां स्यात् सातलाप्योपधेऽपि च। नाप्योक्तौ जेष्ठ-
भगिनी अन्तिका प्रोच्यतेऽपि सा, हे. अन्तिकं निकटे चुल्लरामन्तिका
सातलौपधे। तथा जेष्ठभगिन्याश्च नाप्योक्तौ कौत्सप्रतेऽन्तिका, वि. अन्तिकं
निकटं चुल्लि नाप्योक्तौ चाग्रजाऽन्तिका, वि.

अन्तेवासिन्. अन्तेवासी शिष्ये स्थाञ्चाण्डाले प्रान्तगोऽपि च, मे.
अन्तेवासी भवेत् शिष्ये चाण्डाले प्रान्तगोऽपि च, वि. अन्तेवासी पुन-
रन्तरजे। शिष्यप्रान्तगयोश्चापि, हे. अन्तेवासीति शिष्ये च नापितेऽपि
तथा घृतः, अने.

अन्तर्गत. अन्तर्गतं विष्णुते स्यात् मध्यप्राप्ते च वाचप्रवत्, मे.
अन्तर्गतं विष्णुते स्यात् मध्यप्राप्ते च कथ्यते, वि. अन्तर्गतं पुनः मध्य-
प्राप्तविष्णुसयोः, हे.

अन्त्य. अन्त्यस्य पुंसि मुखायामन्तीदृतेऽधमे द्विषु, मे. अन्त्य-
स्वन्तभवेऽधमे, हे.

अन्दू. अन्दूः शिष्यां स्यान्निगडे प्रभेद भूषणस्य च, मे. अन्दूः
स्याद् मन्थनद्वारे प्रभेद भूषणस्य च, वि. अन्दूः स्यान्निगडे भूषणभेद, हे.

अन्ध. अन्धः स्यान्तिमिरे दृष्टिहीनेऽन्धः समुदाहृतः, वि. अन्धो-
ऽन्धकारेऽत्तिवर्जिते, हे. अन्धं तमस्रपि, अ. अन्धः सत्रात् तिमिरे क्लीबं
चक्षुर्हीनेऽभिधेयवत्, मे.

अन्धिका. अन्धिका द्यूतभेदे च रजन्वामपि योपिति, मे. अन्धिका
कैतवेऽपि स्यात् सर्पपौमिह्वयोरपि, हे. अन्धिका कैतवे मिह्वे शर्वधर्मापि
कथ्यते, वि.

अन्ध. अन्धं भक्ते च भुक्ते सत्रात्, मे. सत्रादन्धं भुक्तभक्तयोः, वि.
त्रि. अन्धं भक्तेऽश्रिते, हे.

अन्य. अन्यः सहशेतरयोः, मे. हे. अन्यो भिन्नासमानयोः, वि.
भिन्नासमानयोरन्यः, त्रि.

अन्यथा. अन्यथा वितथार्थं सत्रात् अन्यथा च परार्थके, वि. अन्यथा
पुन विंतये चापरार्थं च, मे.

अन्वासन. अन्वासनं स्नेहवलावुपास्तावसुगोचने, मे, वि. अन्वा-
सनं स्नेहवस्त्रौ सेवयामनुगोचने, हे.

अन्वाहार्य. अन्वाहार्यमभावसत्राश्चाहमिष्टे च दक्षिणा, हे.

अप. अप सत्रादपल्लटार्थं वर्जनार्थवियोगयोः । विपर्यये च विरुतौ
चौर्ये निर्देशहर्षयोः, मे. अप सत्रादपल्लटार्थं वर्जनार्थवियोगयोः । विप-
र्ययेऽपि विरुतौ चौर्ये निर्देशहर्षयोः, वि. अप स्तयेऽपल्लटे वर्जने सुदि ।
विपर्यये वियोगे च निर्देशे विरुतावपि, हे.

अपचिति. भवेदपचितिः पूजाव्ययनिष्कृतिहानिषु । (स्त्रियां), मे.
भवेदपचितिः पूजाद्ययहानिषु निष्कृतौ, वि. अपचिति व्यंये हानौ
पूजायां निष्कृतावपि, हे. क्षथार्चयोरपचितिः, अ.

अपरय. अपरयं पुत्रयो र्भक्तं, मे. वि.

अपदेश. अपदेशः सुमान् लक्षेत्र निमित्तव्याजयोरपि, मे. अपदेशः
धृतौ लक्षेत्र निमित्तव्याजयोरपि, वि. अपदेशस्तु कारणे । व्याजे लक्षेत्र,
हे. पदे लक्षेत्र निमित्तेऽपदेशः स्यात्, अ.

अपभ्रंश. अपभ्रंशस्तु पतने भाषाभेदापशब्दयोः, मे. अपभ्रंशो-
ऽपशब्दे स्याद्भाषाभेदावपातयोः, वि. अपभ्रंशो भाषाभेदापशब्दयोः । पतने,
च, हे. अपभ्रंशो दुष्पतने भाषाभेदापशब्दयोः, त्रि. पतने सत्रादपभ्रंशो
भाषाभेदापशब्दयोः, षा.

अपर. अपरं गजपद्याह्वं स्याज्जागयौ तु योपिति । इतरस्मिन्नपि
तथाऽर्वाचीनेऽप्यन्यलिङ्गकः, मे. अपरं त्वधुनार्थे स्यात् पश्चाद्गात्रे च
दन्तिनाम् । अर्वाचीनेऽपरं प्राञ्जर्जायौ चापरामपि, वि.

अपराजित. अपराजित ईशाजेच्यन्तरे नाऽजिते त्रिषु । गिरि-
कर्णीजयादुर्गाशण्डपर्णीषु योपिति, मे. स्यादपराजितो विष्णौ श्रीकण्ठे
चापराजिता । श्वेताजयन्तीदुर्गास्वनिजिते त्वभिधेयवत्, वि. अपरा-
जितोऽञ्जुत्रते चरे । अजितेऽपराजिता तु दुर्गा श्वेता जयन्तत्रपि, हे.

अपलाप. अपलापः प्रेक्ष्यपङ्कवे, मे, वि. अपलापस्तु प्रेमापङ्क-
वयोः, हे.

अपवर्ग. स्यादपवर्गस्तत्रागे मोघे कायर्वाचसानसाफल्ये, मे. अपवर्ग-
स्तत्रागमोघयोः । क्रियावसानसाफल्येऽप्यपवर्गः प्रयुजत्रते, वि. अपवर्ग-
स्तत्रागमोघयोः । क्रियावसानसाफल्येऽपि, हे. अपवर्गस्तत्रागमोघयोः, त्रि.

अपवर्जन. अपवर्जनं तु दाने निर्वाणत्यागयोरपि, मे. अपवर्जनं
निर्वाणे परित्यागे विहापिते, हे.

अपवाद. अपवादस्तु निन्दायामाज्ञाविश्रम्भयोरपि, वि मे. अप-
वादौ तु निन्दाज्ञे, अ. अवषादस्तु निर्दोषे निन्दाविश्रम्भयोरपि, हे.

अपष्ट. अपष्टुः सुंसि काले च वामे स्यादन्यलिङ्गकः, मे. अपष्टः
कालवामयोः, वि. अपष्टु (अ) निरवद्ये स्यात् शोभमानेऽपि च स्युर्मं,
वि. अपष्टु (षा) निरवद्ये च शोभनार्थे च वृष्यते, मे अपष्टु चारौ
निर्दोषे च, हे.

अपसर्जन. अपसर्जनमात्राते परियर्जनदानयोः, मे.

अपसव्य. अपसव्यं त्रिलिङ्गन्तु दक्षिणप्रतिङ्गल्योः, मे अपसव्यं

दक्षिणप्रतिकूलयोः, वि. अपसव्यन्तु दक्षिणे । प्रतिकूले, हे.

अपङ्गव. अपङ्गवस्तु पुंलिङ्गः स्मृतं स्नेहापलापयोः, मे. अपङ्गवो-
ऽपलापे च स्नेहे चापङ्गवो मतः, वि. अपङ्गवः स्नेहापलापयोः, हे.

अपाङ्ग. अपाङ्गस्तङ्गहीने स्यात् नेत्वान्ते तिलकेऽपि च, मे. अपाङ्ग-
मङ्गहीने स्यात् नेत्वान्ते तिलकेऽपि च, वि. अपाङ्गो नेत्वान्तपुरङ्गयोः,
हे. अपाङ्गस्तिलकेऽपि च, अ.

अपाचीन. अपाचीनमपार्थे विपर्ययो च वाचप्रवत्, वि. अपाचीनं
विपर्ययोऽपार्थे, हे. V. अवाचीन.

अपान. अपानन्तु गुदे क्लीवं पुंसि स्यात्तस्य मारुते, मे. अपानं
तु गुदे प्रोक्तमपानस्य मारुते, वि. अपानं गुदेऽपानस्तद्वायौ, हे.

अपाटत. अपाटतस्तु पिहिते स्वतन्त्रेऽपि च वाचप्रवत्, मे.
अपाटतः स्वतन्त्रे स्यात् पिहिते चाप्यपाटतः, वि. अपाटतोऽपरायत्ते
पिहिते, हे.

अपि. अपि सम्भावनाप्रश्नशङ्कागर्हसमुच्चये । तथायुक्तपदार्थेऽपि
कामकारकियासु च, मे. अपि सम्भावनाप्रश्नशङ्कागर्हसमुच्चये । तथायुक्त
पदार्थेषु कामचारकियासु च, वि. अपि सम्भावनाशङ्कागर्हणार्हसमुच्चये ।
प्रश्ने युक्तपदार्थेषु कियाकारकियासु च, हे. गर्हसमुच्चयप्रश्नशङ्कासम्भा-
वनाक्षपि, अ

अपोगण्ड अपोगण्डस्तु बलिभे विकलाङ्गे शिशावपि, मे. अपो-
गण्डस्तु शिशुके विकलाङ्गेऽतिभीरुके, वि. अपोगण्डोऽतिभीरौ स्यात् किशो-
रविकलाङ्गयोः, हे.

अप्रतिरथ भटे पुंसप्रतिरथं यातामङ्गलसाम्नि च, वि.

अञ्ज अञ्जोऽस्त्री शङ्गे ना निचुले धन्यन्तरौ च हिमकिरणे ।
क्लीवं पद्मे, मे. अञ्जो धन्यन्तरौ चन्द्रे निचुले शङ्गपद्मयो । अञ्जं सत्रात्,
वि. अञ्जो धन्यन्तरौ चन्द्रे शङ्गेऽब्जं पद्मशङ्गयोः, हे. अञ्जौ शङ्ग-
जशाब्जौ च वा पद्मशङ्गान्तरी चाञ्जौ. लि

शब्द. शब्दः संवत्सरे वारिवाहसुप्तकयोः पुमान्, मे. शब्दः संवत्सरे मेघे गिरिभेदे च सुप्तके, वि. शब्दः संवत्सरे मेघे सुप्तके गिरिभिद्यपि, हे. शब्दौ जौमूतवत्सुरौ, अ.

शब्धि, शब्धिर्ना सरसि वारिधौ, मे. शब्धिः समुद्रे सरसि, वि. शब्धिः सरसि सागरे, हे.

शब्धय. शब्धया स्त्री हरीतक्यामुशीरे च नपुंसकं। निर्भये वाचप्रलिङ्गः सत्रात्, मे. शब्धयं सत्रादुशीरे च पथत्रायामभया स्त्रियाम्। निर्भये वाचप्रवत् प्रोक्तं; वि. शब्धयमुशीराभौत्योरभया तु हरीतकी, हे.

शब्भाव. शब्भावो मरणेऽसत्त्वे. मे. शब्भावः सत्रादसत्तायामभावो निधनेऽपि च, वि. शब्भावः पुन र्द्धती। असत्तायाम्, हे. सत्तायसत्त्वे चाभावः, वि.

शब्भि. शब्भित्त्वम्भूतकथने चाभिसुख्याभिलापयोः, मे. शब्भित्त्वम्भूतकथनेऽप्यभि वीशाभिसुख्ययोः, वि. शब्भि वीशालक्षणयोरित्यम्भूताभिसुख्ययोः, हे.

शब्भिख्या. शब्भिख्या त्वभिधाने सत्रात् शोभायाश्च यशस्रपि, मे. शब्भिख्या कीर्तियशसोरभिख्या नामशोभयोः, वि. शब्भिख्या तु शोभायां कीर्तिसंज्ञयोः, हे. शब्भिख्या नामशोभयोः, अ. सत्रादभिख्या यशस्रपि, वि. शब्भिख्येति समाख्याता कीर्त्तौ कान्तौ च नामनि, अने.

शब्भिग्रह. शब्भिग्रहोऽभिग्रहणेऽभियोगेऽपि च गौरवे, मे. शब्भिग्रहोऽभियोगेऽभिग्रहणे गौरवेऽपि, वि. शब्भिग्रहस्तु गौरवे। शब्भियोगेऽभिग्रहणे, हे.

शब्भिजन. शब्भेदभिजनः ख्यातौ जन्मभूम्यां कुलध्वजे। कुलेऽपि च पुमान्, मे. शब्भिजनः कुले ख्यातौ जन्मभूम्यां कुलध्वजे, वि. शब्भिजनः कुले। कुलध्वजे जन्मभूमौ, हे. कुलेऽपरभिजनो जन्मभूम्यामपि, अ. कुले ख्याते चाभिजनः, वि.

शब्भिजात. शब्भिजातः कुलीने सत्रात् न्यायप्रपण्डितयोस्त्रिण्य, मे:

अभिजातः स्मृतो न्यायेत्र कुलीनप्राप्तरूपयोः, वि. अभिजातः कुलोद्भवे ।
न्यायेत्र प्राप्ते, हे. अभिजातस्तु कुलजे बुधे, अ. न्यायेत्र कुलीनबुधयोरभि-
जातपदं विदुः, शा.

अभितस्. अभितः शीघ्रसाकलत्रसम्मुखोभयतोऽन्तिके, मे, वि. अभि-
तोऽभिसखकात् स्त्रयोः । समयोभयतः शीघ्रे, हे. समीपोभयतः शीघ्र-
साकलत्राभिसुखेऽभितः, अ.

अभिनिष्ठान. अभिनिष्ठानोऽपत्रचरमात्रेऽपि सत्राहिसर्जनीये च,
मे. अभिनिष्ठानशब्दोऽपि विसर्जनीयेऽचरे मतः, वि. अभिनिष्ठानस्तु वर्णं
विसर्गे, हे. वर्णमात्रे विसर्गे चाभिनिष्ठानः, त्रि.

अभिनीत. अभिनीतं त्रिषु न्यायेत्र संस्कृतामर्षिणोरपि, मे. अभि-
नीतो भवेन्त्रायेत्र संस्कृतामर्षिणोरपि, वि. अभिनीतस्तु न्यायेत्रऽमर्षिणि
संस्कृते, हे. युक्तोऽतिसंस्कृतेऽमर्षिणत्रभिनीतः, अ.

अभिपन्न. अभिपन्नोऽपराहोऽभिग्र ते चापह्नते त्रिषु, मे. अभिपन्नो-
ऽपराहोऽभिद्रुते ग्र ते विपह्नते, वि. अभिपन्नोऽपराहोऽभिग्रस्तव्यापद-
गतावपि, अ.

अभिमर. भयेद्भिमरो युद्धे वधे स्वबलसाध्वसे, मे. अभिमरो
वधे युद्धे तथा स्वबलसाध्वसे, वि. अभिमरो वधे । स्वबलसाध्वसे युद्धे, हे.

अभिमर्द. अभिमर्दस्तु पुंसि सत्रात् अपमर्दं सम्पराये च, मे. अभि-
मर्दो रणमन्थयोः, वि. अभिमर्दः मन्थयुद्धयोः, हे.

अभिमान. अभिमानोऽर्थादिदर्पेऽज्ञाने प्रणयहिंसयोः, मे. अभि-
मानः स्मृतो ज्ञाने वर्गे प्रणयहिंसयोः, वि. अभिमानस्त्वहङ्कृतौ । हिंसा-
यां प्रणये ज्ञाने, हे. अभिमानोऽर्थादिदर्पे ज्ञाने प्रणयहिंसयोः, अ. गर्वविज्ञ-
प्तिहिंसानु प्रणये चाभिमानवाक्, शा.

अभियुक्त. अभियुक्तः परै र्हते तत्परेऽपत्रभिधेयवत्, मे. अभियुक्तः
ते र्हते तथा सत्रादतितत्परे, वि. अभियुक्तः परै र्हते तत्परे, हे.

अभिरूप. अभिरूपो बुधे रम्ये, मे, वि. बुधमनोऽभयोः, अ. ४. सुरूप.

अभिग्रस्ति. अभिग्रस्तिः स्मृता लोकापवादे प्रार्थनेऽपि च, वि. अभिग्रस्तिः पुनर् लोकापवादे प्रार्थनेऽपि च, हे. अभिग्रस्तिः प्रार्थनापवादयोश्च (स्त्रियां), मे. अभिशापप्रार्थनयोरभिग्रस्तिपदं विदुः, शा.

अभिपङ्ग. अभिपङ्गः पुंलिङ्गः पराभवाक्रोशप्रपद्येषु, मे अभिपङ्गस्तु प्रपद्ये सत्रादाक्रोशे पराभवे, वि अभिपङ्गः पराभवे । आक्रोशे प्रपद्ये च, हे. शापे त्वभिपङ्गः पराभवे, अ. प्रपद्येऽप्यभिपङ्गः सत्रात्, त्रि. संसर्गोऽभिभवे क्रोशेऽप्यभिपङ्गः प्रकीर्तितः, च. आक्रोशशापाभिभवेष्वभिपङ्गपदं विदुः, शा.

अभिपव. भवेदभिपवः स्नाने मद्यसन्धानयज्ञयोः, मे, वि. अभिपवः कृतौ मद्यसंधानस्नानयोरपि, हे. यागे च मद्यसन्धाने स्नाने चाभिपवः सुमान्, त्रि.

अभिस्थ(थ्य)न्द. अभिस्रन्दोऽतिवृद्धौ सत्रात् आस्त्रावेऽचिगदेऽपि च, मे, वि. अभिस्रन्द आस्त्रावनेत्ररोगातिवृद्धिषु, हे.

अभिहार. अभिहारोऽभियोगे च चौर्ध्वं सन्नहनेऽपि च, मे. अभिहारः सन्नहने चौर्ध्वमद्ययोरपि, हे. अभिहारोऽभियोगे च चौर्ध्वं सन्नहने, अ. अभिहारः सन्नाहं सत्रादभियोगे परस्वहरणं च, च

अभीक. अभीकः कामुके क्रूरे निर्भये त्रिषु वा कवौ, मे अभीकः कामुके क्रूरे कवौ च भयवर्जिते, वि. अभीको निर्भये कश्चे, हे. अभीकस्वभयकामिनोः, त्रि.

अभीक्ष्ण. अभीक्ष्णन्तु भृशे नित्यतद्यत्कृतिययोस्त्रिषु, मे अभीक्ष्णं तु तथा पौनःपुन्ये सत्रात् सन्ततेऽपि च, वि अभीक्ष्णं तु भृशं नित्यं, हे. अभीक्ष्णस्तु भृशे नित्यं, त्रि अभीक्ष्णम् (अ) सुद्धरान्ते शीघ्रप्रकर्षयोरपि, मे, वि. अभीक्ष्णं शीघ्रप्रकर्षयोः । पौनःपुन्ये सन्तते च, हे.

अभीषु अभीषुः प्रयत्ने रश्मौ ना, मे. अभीषु. प्रयत्ने रश्मौ, वि. अ. अभीषुः प्रयत्नरोचिपोः, हे

अभ्यागम. अभ्यत्रागमो विरोधाभिघाताभ्युद्गमनान्तिके, मे, अभ्या-

गमोऽन्तिके घाते विरोधाभ्युद्गमाजिपु, वि. अभ्यागमः समरेऽन्तिके । घाते रोधेऽभ्युपगमे, हे. अभ्यागमो विरोधे च, त्रि.

अभ्यास. अभ्यासोऽभ्यसनेऽन्तिके, मे, वि. योग्यायामन्तिकेऽभ्यासः, त्रि.

अभ्युपगम. अभ्युपगमस्तु पुंसि स्त्रीकारेऽन्तिकसमागमे च, मे.

अभ्युपगमः स्त्रीकारे समीपागमनेऽपि च, वि. अभ्युपगमः समीपागमने स्त्रीकृतावपि, हे.

अभ्र. अभ्रं मेघे च गगने धातुभेदे च काञ्चने, मे. अभ्रं नभःस्वर्ग-
वलाहकेषु, वि. अभ्रन्तु त्रिदिवे गगनेऽभ्रुदे, हे. स्यादभ्रं व्योममेघयोः,
त्रि. उपर्यभ्रोधरे स्वर्गे त्रिदुरभ्रं विपश्चितः, अने.

अमति. अयामतिः पुंसि हिमदीधितिकालयोः, मे. अमतिः काल-
चन्द्रयोः, वि. अमतिः कालदण्डे च, हे.

अमर. अमरस्त्रिदशेऽप्यस्त्रिसंहारे कुलिशद्रुमे । स्त्री गुडूचप्रमरा-
वत्योः स्यूणादूर्वाजरासुषु, मे. अमरस्त्रिदशेऽप्यस्त्रिसंहारे कुलिशद्रुमे ।
दूर्वामरावतीस्यूणागुडूचीष्वमरा मता, वि. अमरः सुरे । स्रुहीटघे-
ऽस्त्रिसंहारेऽप्यमरा त्वमरावती । स्यूणा दूर्वा गुडूची च, हे. अमरा नाभि-
नालायां गुडूचप्रामपि, त्रि.

अमरपुष्प. अमरपुष्पस्तु केतके चूतकाशयोः, हे.

अमल. अमलन्त्रभ्रके क्लीवं लक्ष्मणां स्त्री निर्मले त्रिपु, मे. अमला
लक्ष्मप्राममलं विघ्नेऽभ्रके, वि.

अमा. अमाऽन्तिकसहार्थयोः, मे. अमा सहार्थान्तिकयोः, वि.
स्यादमा सन्निधानेऽर्थे सहार्थं, हे सहार्थान्तिकयोरमा, ह.

अधत्तं. अधत्तं यज्ञगेपे सत्रात् पीयूषे सलिले हते । अयाचिते च
मोघे च ना धन्वन्तरिदेवयोः । अधत्ता भागधीपथत्रागुडूचप्रामलकीषु
च, मे. अधत्तं यज्ञगेपे सत्रात् पीयूषे सलिले हते । अयाचिते च
मोघे च धन्वन्तरिसुपर्बणोः ॥ सत्रादधत्तोऽधत्ता पथत्रागुडूचप्रामलकीषु
च, वि. अधत्तं यज्ञगेपेऽभ्रमुधामोघेष्वयाचिते । अन्त्रकाञ्चनयो जग्धौ

स्त्री स्वादुनि रसायने । हृते हृद्ये गोरसे चाश्वतो धन्वन्तरौ सुरे ।
अश्वताऽमलकीपथप्रागुडूचीमागधीषु च, हे. अश्व, च हृताश्वते, अ. मोघः
सुधा यज्ञशेषोऽथाचितं वारि चाश्वतं । अश्वता तु गुडूच्रां सप्रात् हरित-
कामलक्यपि, त्रि. अश्वतं वारि विज्ञेयं देवभोजप्रन्तयाश्वतम्, अने.

अमोघ. अमोघं सफले वाचप्रवत् स्त्री पथप्राविडङ्गयोः, मे.
अमोघः सफलेऽमोघा पुन. पथप्राविडङ्गयोः, हे. अमोघः सफलेऽमोघा विड-
ङ्गाभययोः स्मृता, वि.

अश्वर. अश्वरे व्योमवाससी, अने. अश्वरं न हयो व्योम्नि सुग-
न्धप्रन्तरवस्त्रयोः, मे. अश्वरं वाससि व्योम्नि कार्पासे च सुगन्धके, वि.
अश्वरं व्योमवस्त्रयोः । कार्पासे सुरभिद्रुधेः रदच्छदकपापयोः, हे. अश्वरं
व्योम्नि वाससि, अ.

अश्वरीप. अश्वरीपं रणे भ्राष्ट्रे क्लीवं पुंसि वृषान्तरे । नरकसप्र
प्रभेदे च किशोरे भास्करेऽपि च ॥ आम्नातकेऽनुतापे च, मे. अश्वरीपं
रणे भ्राष्ट्रेऽप्यश्वरीपो वृषान्तरे । मार्तण्डे खण्डपरशौ आम्नातककिशो-
रयोः, वि. अश्वरीपो वृषे सूर्यं युधि भ्राष्ट्रकिशोरयोः । आम्नातके खण्ड-
परशौ, हे.

अश्वष्ठ. अश्वष्ठो देवभेदेऽपि विप्राह्वैश्यासुतेऽपि च । अश्वष्ठा चा-
श्वलोण्यां सप्रात् पाठायूथिकयोरपि, मे, वि. अश्वष्ठो विप्रतो वैश्यात-
नये नीवृदन्तरे, हे. अश्वष्ठा सप्रादश्वलोण्यां पाठायूथिकयोरपि । वैश्या-
द्विजन्मजेऽश्वष्ठः पाठायूथिकयोः स्त्रियां, त्रि.

अश्विका. अश्विका पार्वतीमातो हृतराश्वस्य मातरि, मे. अश्वि-
कोमापागुडमात्रो देवताभिदि मातरि, हे. अश्विका पार्वतीपागुडजन-
न्योरपि मातरि, वि. गौर्यत्रां मातरि चाश्विका, त्रि.

अश्वज. अश्वजो निचले पुंसि कमले तु नपुंसकं, मे. निचुलेऽपि
चाश्वजः, त्रि

अश्व. अश्वो रससप्र भेदे सप्रात्, अश्वी चाङ्गेरिकौपधौ, मे. अश्वो

रसप्रभेदे सत्रात् अश्ली चाङ्गेरिकीपधौ, वि. अश्ली रसेऽश्लेषेतसे, अश्ली चाङ्गेर्यप्राम्, हे.

अस्नान. अस्नानो महासहायां नान्यलिङ्गस्तु निर्मले, मे. अस्नानो भिषिष्टकामेदे वाचप्रवन्निर्मले स्मृताः, वि. अस्नानस्त्वमले भिषहीभेदे, हे.

अश्लिका. अश्लिका तिन्तिङ्गी चाश्लोद्गारचाङ्गेरिकासु च, मे. वि. अश्लिका तिन्तिङ्गीकाश्लोद्गारचाङ्गेरिकासु च, हे.

अयन. अयनं पथि भानोरप्युद्गदक्षिणतो गतौ, मे. अयनं पथि भानोः सत्रात् उद्गदक्षिणतो गतौ, वि. अयनं पथि गेहेऽर्कसप्रोदगुद्दक्षिणतो गतौ, हे.

अयि. अयि प्रश्नानुनययोस्तथा सखोधनेऽपि च, मे. अयि प्रश्नानुनययोः, वि. अयि प्रश्नेऽनुनये सत्रात्, हे. अयि प्रश्ने सानुनये, वृ.

अये. अये क्रोधे विपादे च संभ्रमे स्मरणेऽपि च, मे. अये क्रोधविपादयोः संभ्रमे स्मरणे च, हे. अये क्रोधे विपादे च संभ्रमे स्मरणेऽपि च, वि.

अयोग. अयोगो विधुरे कूटे विश्वेपे कठिनोद्यमे, मे. वि. अयोगः कठिनोद्यमे । विश्वेपे विधुरे कूटे, हे. अयोगो विधुरेऽपि च, त्रि.

अर. अरं शीघ्रे च चक्राङ्गे शीघ्रगे पुनरन्यवत्, मे, वि. अररे जिनेऽरं चक्राङ्गे शीघ्रशीघ्रगयोरपि, हे.

अरणि. अरणि र्वङ्गिमथ्ये ना हयो निर्मथ्यदारुणि, मे. अरणि-र्वङ्गिमथ्येऽपि स्मृतो निर्मथ्यदारुणि, वि.

अरलि. अरलि नां सप्रकोष्ठतताङ्गुलिकरेऽपि च । कफोणावपि, मे. अरलिः कफोणौ हस्ते सप्रकोष्ठतताङ्गुलौ, वि. अरलिः कूर्परे पाणौ सप्रकोष्ठतताङ्गुलौ, हे.

अरर. अररं छदकपाटयोः, मे. अररं कपाटे छदनेऽपि च, वि.

अरविन्द. चक्रमप्यरविन्दं सत्रादरविन्दं सरोरुहम्, अने.

अराल. अरालः कुटिले सर्जरसे समददन्तिनि, मे, वि. अरालः समदहिपे । धके सर्जरसे चाय, हे अरालः सर्जवकयोः, त्रि.

अरिष्ट. अरिष्टो लघुने निम्बे फेनिले काककङ्कयोः । अरिष्टमशुभे तके सूतिकागार आसवे । शुभे मरणचिह्ने च, मे. अरिष्टो लघुने निम्बे फेनिले कङ्ककाकयोः । अरिष्टं सूत्यगारेऽन्तचिह्ने तके शुभेऽशुभे, हे, अरिष्टं सूतिकागारे तकेऽपि च पुसांस्त्वयम् । काके निम्बे च लघुने, त्रि. अरिष्टमशुभेऽपि निर्दिष्टं, च. अरिष्टे तु शुभाशुभे, अ. अरिष्टं गृहमितुप्रक्तमरिटो वृषभासुरः । काकनिम्बावरिधौ च अरिष्टं चेममौरितम्, फने. अरिष्टः फेनिले निम्बे लघुने काककङ्कयोः । अरिष्टं सूतिकागारे तके चिह्ने शुभाशुभे, वि

अरुण . अरुणोऽव्यक्तारागेऽर्के सन्धप्रारारगेऽर्कसारथौ । निःशब्दे कपिले कुष्ठभेदे ना गुणिनि त्रिषु । अरुणाऽतिविषाध्यामामञ्जिष्ठात्रिवृतासु च, मे. अरुणोऽव्यक्तारागे स्यात् सन्धप्रारारगेऽर्कसारथौ । निःशब्दे कपिले कुष्ठे द्रव्ये वाचप्रवदिष्यते । अरुणाऽतिविषाध्यामामञ्जिष्ठात्रिवृतासु च, वि. अरुणोऽर्केऽनूरूपिण्योः । सन्धप्रारारगे कुष्ठभेदे निःशब्दाव्यक्तरागयोः । अरुणा त्रिवृताध्यामामञ्जिष्ठातिविषासु च, हे. अरुणो भास्करेऽपि स्याद्वर्णभेदेऽपि च त्रिषु, अ. अरुणो भास्करेऽनूरौ मञ्जिष्ठाऽतिविषाऽरुणा । त्रिव्यारक्तव्याकुलेऽपि, त्रि.

अरुष्कर. अरुष्करो वृषलसि त्रिषु भङ्गातके पुमान्, मे. अरुष्करो वृषलसि भङ्गाते चाप्यरुष्करः, वि. अरुष्करः वृषकरे भङ्गातकफलेऽपि च, हे. वृषकार्यत्रप्यरुष्कर', अ.

अरे. अरे प्रास्त्यसूर्ययो', मे.

अर्क अर्कोऽर्कपर्णे स्फटिके रथौ ताम्बे दिवस्यती, मे, वि. अर्को द्रुभेदे स्फटिके ताम्बे सूर्यत्र विडौजसि, हे अर्कः स्फटिकसूर्ययो', अ. शकार्कपर्णयोश्चार्क', त्रि अर्को स्फटिकभास्करौ, फने

अर्गट. अर्गटोऽन्तर्गलेऽर्गले, वि

अर्गल अर्गलं त्रिषु कक्षोले दण्डेऽन्तरकपाटयोः, मे. सप्रादर्गलत् कक्षोले दण्डे चान्तःरूपाटयोः, वि सप्रादर्गलं तु कक्षोले पण्डिषेऽपि, हे.

अर्घ. अर्घः पूजाविधौ मूलेत्र, मे, वि, हे. मूलेत्र पूजाविधावर्घः, अ.

अर्घनामूल्ययोरर्घः, उ.

अर्घत्र. अर्घत्रमर्घस्य योगेत्र स्यात् अर्घार्थेऽपि च याचत्रवत्, मे.
अर्घत्रमर्घार्थयोग्ययोः, वि. अर्घत्रमर्घार्थमर्घार्थं, हे.

अर्चा. अर्चा पूजाप्रतिमयोः, मे, वि. अर्चा पूजा प्रतिमाऽपि
च, हे. प्रतिमापूजयोरर्चा, त्रि.

अर्चिस्. अर्चार्चिर्मयूखशिखयोर्न ना, मे. अर्चिर्मयूखशिखयोः,
वि, हे. आलाभासौ न पुंस्यर्चिः, अ.

अर्जुन. अर्जुनः ककुभे पार्थे कार्तवीर्यमयूरयोः । मातुरेकसुते-
ऽपि स्यात् पुलिन्नो धयलेऽन्यवत् ॥ नपुंसकं तृणे नेत्रगदे चाप्यर्जुनी गवि ।
उपायां वाङ्मदानयां कुट्टिन्यामपि च क्वचित्, मे. अर्जुनः ककुभे पार्थे
कार्तवीर्यमयूरयोः । मातुरेकसुते च स्यादर्जुनो धयलेऽन्यवत् । अर्जुनं तु
तृणे नेत्रगदे चाप्यर्जुनी गवि । उपायां करतोयायां कुट्टिन्यामपि च
क्वचित्, वि. अर्जुनं तृणे सिते । नेत्ररोगेऽर्जुनः पार्थे छिहये ककुभद्रुमे । मातु-
रेकसुते चार्जुन्युपा गौः कुट्टनो सरित्, हे. अथ छिहये । पार्थे द्रुमे मयूरे
ना अर्जुनश्लिषु पाण्डरे । अर्जुनी गवुत्रमायास, त्रि. श्रुतो यर्षोऽर्जुनो
नाम पाण्डयोऽप्यर्जुनो मतः । अर्जुनमृणजातिः स्यात् अर्जुनः ककुभो
द्रुमः, अने.

अर्घ्ये अर्घ्यो विपयार्थनयो र्धनकारणवस्तुषु । अभिधेये च शब्दा-
नां निवृत्तौ च प्रयोजने, मे अर्घ्यः प्रकारे विपये विपत्कारणवस्तुषु ।
अभिधेयेऽपि शब्दानां निवृत्तौ च प्रयोजने, वि. अर्घ्यो हेतौ प्रयोजने । निवृत्तौ
विपये याचेत् प्रकारद्रव्यस्य, हे अर्घ्योऽभिधेयैरेवमुपयोजननिवृत्तिय,
अ म्यादर्घ्यो विपदेऽपि च, त्रि निवृत्तावभिधेयेऽर्घ्यो धने प्रोक्तः प्रयो-
जने, अने अभिधेयाभिप्रायप्रयोजनद्रव्ययाचकेष्वर्थ, उ

अर्घ्यपति अर्घ्यपतिः पुलिन्नो धनादिनाथे च नरनाथे, मे.
अर्घ्यपतिः कृषेत् भ्यात् इत्यरेऽर्घ्यपति तया, वि

अर्थिन् अर्थी पुमान् याचके स्यात् सेवके च विवादिनि, मे. अर्थी स्यात् याचके यज्ञे सेवके च विवादिनि, वि. अर्थिनौ याचक-सेवकौ, हे.

अर्थेत्. अर्थेत् शिलाजतुन्यथर्षी बुधे न्यायेत् च वाचप्रवत्, मे. अर्थेत् शिलाजतुन्यथर्षः संप्रार्थेत् न्यायप्रविज्ञयोः, हे. आत्मवाननपेतोऽर्थादर्थेत्, अ. अर्थेत् शिलाजतुन्यथर्षी बुधे न्यायेत् तु वाचप्रवत्, वि.

अर्दित. अर्दितं याचितेऽपि स्यात् वातव्याधौ च हिसिते, मे. अर्दितं याचिते ज्ञेयं वातव्याधौ च हिसिते, वि. अर्दितं तु वातव्याधौ-हतेऽर्थिते, हे. अथार्दितं प्रार्थिते हते, त्रि.

अर्ध. अर्धं समांशे खण्डे ना, मे. अर्ध. खण्डे समांशेऽर्धम्, वि. अर्धः खण्डेऽर्धं समांशे च, हे. खण्डे ना समभागेऽर्धम्, त्रि.

अर्धचन्द्र. अर्धचन्द्रो नखद्यते । गलहस्ते वाणभेदे कृष्णत्विदिति तु स्त्रियां, मे. अर्धचन्द्रस्य चन्द्रके । गलहस्ते वाणभेदेऽर्धचन्द्रा त्विदङ्गिदि, वि. अर्धचन्द्रस्य गलहस्तेन्दखण्डयोः । चन्द्रके वाणभेदे चार्धचन्द्रा त्विट-ताभिदि, हे. गलहस्तेऽर्धचन्द्रः, त्रि.

अर्धपारावत. अर्धपारावतश्चित्तकण्ठे तित्तिरिपक्षिणि, वि, मे. अर्धपारावतश्चित्तकण्ठे सत्रात् तित्तिरावपि, हे.

अर्धेन्दु. अर्धेन्दुर्धचन्द्रे सत्रात् गलहस्तनखाङ्गयोः । अर्धेन्दुः सत्रादति-प्रौढक्षीयोन्मद्गुलियोजने, मे. अर्धेन्दुश्चन्द्रकले गलहस्तनखाङ्गयोः । अर्धेन्दुः सत्रादतिप्रौढक्षीयुच्छाङ्गुलियोजने, वि. अर्धेन्दुः सत्रादतिप्रौढक्षीयुच्छाङ्गुलियोजने । गलहस्ते नखाङ्गेऽर्धे चन्द्रे, हे.

अर्भक. अर्भकः कथितो बाले मूर्खेऽपि च क्षमेऽपि च, मे. अथार्भकः । डिन्मू मूर्खे क्षमे भ्रूणे, वि.

अर्थ. अर्थः सत्रात् स्वामिवैश्वयोः, मे. अर्थः स्वामिनि वैश्वे च, वि. सत्रादर्थः स्वामिवैश्वर्योः, हे, अ.

अर्थमन् अर्थमा तु पुमान् सूर्यं पितृदेवान्तरैऽपि च, मे. अर्थमा सूर्यमन्

ज्ञायां सूर्यत्र च पितृदैवते, वि. अर्धप्रमा पितृदैवते । तरणी सूर्यम-
ज्ञायां, हे.

अर्धत्. अर्धती कुम्भदास्याश्च यष्टयायाश्च योक्ति, मे. अर्धन् कुम्भि-
तेऽन्यत्र । अर्धती तु कुम्भदास्यां वास्यां च पत्निकीर्तिता, वि. अर्धन्ता-
श्चकुम्भितौ । अर्धती कुम्भदास्याश्च, त्रि.

अर्धन्. अर्धां तुरङ्गमे पुंसि कुम्भिते वाचप्रलिङ्गकः, मे. अर्धां च
कुम्भिते वाहे, वि. अर्धाऽश्वेऽधमे, हे. अर्धतुरङ्गयोरर्धा, त्रि.

अर्धद्. अर्धदो मांसकीले स्यात् पुरुषे दशकोटिषु । महीधर-
विशेषे ना, मे. अर्धदो मांसकीले स्यात् दशकोटिषु चार्धद्, मैलेऽर्धद्, वि. ।
अर्धद्ः पर्वते मांसकीलके दशकोटिषु, हे. अर्धदो हनि संख्यायां, त्रि.

अर्धोघ्न. अर्धोघ्नी मालमूलां स्यात् । अर्धोघ्नः सूर्येऽपि च, मे, वि.

अर्धत्. अर्धत् घपणे युष्टे पुंसि मान्येऽन्यलिङ्गकः, मे. अर्धन्
स्यात् पूजेऽर्धत् तीर्थकरेऽपि च, हे. अर्धन् पूजने जिनेऽपि च, वि.

अर्धन्त. अर्धन्त्यापि सुगते घपणेऽपि च दृश्यते, मे.

अलका. अलका कुवेरपूर्वामस्त्रियां चूर्णकुन्तले, मे. अलका
चूर्णकुन्तलाः । अलका तु कुवेरस्य नगर्यां, हे.

अलहार. अलहारश्च हारादाशुपमादावलङ्कती, मे. अलहार-
रूपमादौ हारकेयूरकादिषु, वि. अलहारः कहुष्पादिषु । उपमादौ, हे.

अलम्. अलम् भूषणपर्यत्राप्तियारणेषु निरर्थके । शक्ती, मे.
अलं भूषणपर्यत्राप्तियारणेषु निरर्थके । अलं शक्ती च निर्दिष्टं कलत्राण्ये
च सुष्ठेऽपि च, वि. सत्रादलं च निरर्थके । अलहरूपमार्थपर्यत्राप्तिय-
वधारणे, हे. अलं भूषणपर्यत्राप्तियारणेषु वाचकम्, अ.

अलक्षुप. अलक्षुपः प्रहलो च दर्दने राघमान्तरे । अलक्षुपा तु
सुष्ठोदीं अर्धवाराहमान्तरे, मे. अलक्षुपः । दर्दनेऽलक्षुपा मोक्षा
सुष्ठोः शोभनं वेद्यो, वि. अलक्षुपः दर्दनेऽलक्षुपा व्यःपद्ययोपिति ।
सुष्ठोदीं, हे.

अलर्क. अलर्को धवलार्के सत्रात् योगोन्मादितकुक्षरे, मे. अलर्को ह्ये श्वेतार्के रोगोन्मादितशुन्यपि, हे. अलर्को धवलार्के सत्रात् योगोन्मादिनि शुन्यपि, वि.

अलस. अलसा हंसपद्यां ना पादरोगद्रुभेदयोः । क्रियामन्दे त्रिषु, मे. अलसः पादरोगे सत्रात् क्रियामन्दे द्रुमानन्तरे । अलसा हंसपद्यां च, वि. अलसः सत्राद् द्रुमभेदे पादरोगे क्रियाजड् । अलसा तु हंसपद्यां, हे.

अलि. अलिः सुरापुष्पलिहोः पुंसि, मे. अलिः सुरापुष्पलिहोः, हे, त्रि, वि.

अलिन्. अथाली सत्राहृदिके अमरे पुमान्, मे. अली वृद्धिक-भङ्गयोः, वि. भङ्गवृद्धिकयोरली, त्रि.

अलिपक. अथालिपको भङ्गकोकिलकुक्षरे, मे. भवेदलिपको भङ्गे कोकिले रतङ्गिण्डके, वि. अलिपकः पिके भङ्गे, हे.

अलिमक. भवेदलिमको भेके पिकेऽलौ पद्मकेसरे । मधूकेऽपि, मे. अलिमकः पिके भेके मधूके पद्मकेसरे, वि. अलिमकौ भेककोकिलौ, त्रि. अलिमकः पद्मकेसरे । मधूके कोकिले भेके, हे.

अलीक. अलीकमप्रियेऽपि सत्रात् दिव्यसतेषु नपुंसकं, मे. अलीकमप्रिये भाले वितथे, हे. अलीकमप्रिये प्रोक्तमलीकमवृतेऽपि च, वि. अलीकं त्वप्रियेऽवृते, अ.

अव. अवालम्बनविज्ञानवियोगश्याप्तिशुद्धिषु, वि अवालम्बनयिका-न्तवियोगश्याप्तिशुद्धिषु, हे.

अवगीत. अवगीतन्तु निर्वादे दुष्टगर्हितयोरपि, मे. अवगीतं विगर्हिते । मुञ्जहृष्टेऽपवादे च, हे. अवगीतं अन्ये श्याङ्गर्हिते त्रिषु, अ. अवगीतन्तु निर्वादे मुञ्जहृष्टे विगर्हिते, वि.

अवग्रह. अवग्रहो वृष्टिरोधे प्रतिबन्धे गजालिके, मे. अवग्रह इति स्यातो वृष्टिरोधे गजालिके । स्वतन्त्रताभिपेधेऽपि प्रतिबन्धेऽयवग्रहः, वि

अवग्रहस्तु ज्ञानभेदे गजालिके । प्रतिबन्धे दृष्टिरोधे, हे. अवग्रहः स्यात्
प्रकृतिभावदृष्टिविबन्धयोः, त्रि. गजसङ्घेऽप्यवग्रहः, हा.

अवग्रहण. अवग्रहणमित्येतत् प्रतिरोधेऽप्यनादरे, मे. अवग्रहण-
मित्याहुः प्रतिरोधेऽप्यनादरे, वि. अवग्रहणं रौढायां रोधने, हे.

अवट. अवटः स्यात् खिले गर्त्ते कूपे कुहकजीविनि, मे, वि. अवटः
श्लेषविलयो गर्त्ते कुहकजीविनि, हे. गर्त्ते कूपे खलेऽवटः, त्रि. अवटाख्यौ
श्लेषगर्त्तौ, अने.

अवट्ट. अवट्टु गर्त्तान्धुघाटासु, हे.

अवतंस. अवतंसो न स्त्रियां सत्रात् कर्णपूरे च शेषरे, मे.
पुंसुप्रसंभावसंसौ द्वौ कर्णपूरे च शेषरे, अ.

अवतार. अवतारोऽवतरणपुष्करिणादितीर्थयोः, मे. वि. अवता-
रस्तु नद्यादितीर्थेऽवतारणेऽपि च, हे. अवतारस्तु तीर्थेऽवतरणेऽपि च, त्रि.

अवतारण. अवतारणं भूतादिग्रहे वक्ष्णाश्लेऽर्चने, मे. अवतारणं
भूतादिग्रहे वक्ष्णाश्लार्चने, वि. अवतारणं वक्ष्णाश्लार्चने भूतावशेषे, हे.

अवदात्. अवदात्तः सिते गौरि. विशुद्धेऽप्यन्यलिङ्गकः, मे. अवदात्तं
सिते पीते विशुद्धे प्रवरेऽपि च, वि. अवदात्तन्तु विमले मनोऽसित-
पीतयोः, हे. अवदात्तः सिते पीते शुद्धे, अ.

अवदान. अवदानं खण्डने स्यादिति दृष्टे च कर्मणि, मे. अवदान-
मिति दृष्टकर्मखण्डनयोरपि, वि. अवदानमिति दृष्टे खण्डिते शुद्धकर्मणि,
हे. इति दृष्टेऽवदानं स्यात् कर्मखण्डनयोः, त्रि.

अवधि. अवधिस्त्ववधाने स्यात् सीम्नि काले विले पुमान्, मे. अवधि-
स्त्ववधाने स्यात् सीम्नि काले विलेऽपि च, वि. अवधिः स्यादवधाने काल-
सीमविलेऽपि, हे. अवधिः सीमकालयो. त्रि. अवधिरवटेऽपि, अ.

अवध. अवधमवधार्हे सत्रादनर्थकवचसत्रपि, मे, वि, हे.

अवध्वंस. अवध्वंसः परित्यागे निन्दनेऽप्यवध्वर्षने, मे, वि. अवध्वं-
सस्तु निन्दायां परित्यागेऽवध्वर्षने. ॐ

अवध्वस्त. अवध्वस्तः परित्यक्ते निन्दितेऽप्यवचूर्णिते, मे. वि.
अवध्वस्तास्तु चूर्णिते । त्यक्तनिन्दितयोश्चापि, हे.

अवन. अवनं रक्षणे प्रीतौ, वि. अवनं प्रीतौ च रक्षणे, मे.
अवनं रक्षणप्रीतयोः, हे.

अवर. अवरं गजान्त्यजङ्घादिदेशेऽपि चरमे त्रिपु, मे. अवरं
चरमेऽन्ययत् । गजान्तप्रजङ्घादेशे च भवान्यामवरा मता, वि. अवरं चर-
मेऽवरा तु गौरीगजजङ्घान्त्यदेशयोः, हे.

अवरोध. अवरोधस्तु शुद्धान्ते क्षिरोधाने शृषीकस्मि, हे. अवरोध-
क्षिरोधाने राजदारेषु तद्गृहे, मे. अवरोधक्षिरोधाने शुद्धान्ते राजये-
शसनि, वि.

अवरोह. अवरोहोऽवतरणेऽप्यागोहे च लतोद्गमे, मे. अवरोहोऽ-
वतरणे तरोरङ्गे लतोद्गमे, वि. अवरोहस्तु लतोद्गमे । तरोरङ्गेऽवतरणे,
हे. अवरोहोऽवतरणे त्रिदिवे च लतोद्गमे, त्रि.

अवलग्न. अवलग्नोऽस्त्रियां मध्ये त्रिपु स्यात् लग्नमात्रके, मे.
अवलग्नो मध्यलग्नयोः, वि, हे.

अवलेप. अवलेपस्तु गर्भे सप्राज्ञे पने भूषणेऽपि च, मे. अवलेपस्तु
गर्भे सप्रात् लेपने भूषणेऽपि च, वि. अवलेपो गर्भलेपयोः । भूष-
णेऽपि, हे. अवलेपः सङ्गर्भवयोः, त्रि.

अवलोकित. अवलोकितो ना लोकनाथे त्रिपु निर्गच्छिते, मे.
सप्राद्वलोकितो बृह्णे प्रेक्षिते त्वद्वलोकितम्, वि. अवलोकितमीक्षिते ।
अवलोकितस्तु दुह्णे, हे.

अवश्यम्. अवश्यम् नित्यप्रयत्नयोः, मे. अवश्यं नित्ययत्नयोः, वि.
अवश्यं निश्चयानित्ययोः, हे.

अवश्याय. अवश्यायस्तु नीहारेऽप्यभिधातेऽपि पुंसप्रयं, मे. अव-
श्यायो हिमे गर्भे, वि. अवश्यायो हिमे दर्पे, हे.

अवष्टब्ध. अवष्टब्धोऽपिद्वरे सप्रादाकान्ते पायलभिते, मे. अव-

एवमदूरे सप्रादाकान्ते च विलम्बिते, वि. अवष्टम्भमविदूरे समाकान्ते-
ऽवलम्बिनि, हे, अयावलम्बितः । अविदूरोऽप्यवष्टम्भः, अ.

अवष्टम्भ. अवष्टम्भः सुवर्णे च स्वाम्भप्रारम्भयोरपि, मे वि. अवष्ट-
म्भस्तु काश्चने । संरम्भारम्भयोः स्वम्भे, हे. स्वर्णारम्भाववष्टम्भौ, त्रि.

अवसर. अथावसरः पुमान् । प्रस्तापे मन्त्रभेदे च वर्षणे चापि
कीर्तितः । उपलादौ, मे. अवसरौ वर्षप्रस्तावयोरपि, वि. अवसरौ वत्सरे
घण्टे, हे. प्रस्तारेऽवसरौ वर्षं च, त्रि.

अवसाय. अथावसायः शेषे सप्रात् समाप्तौ निश्चयेऽपि च, मे.

अवसित. अवसितमृद्धे ज्ञातेऽप्यवसानगते च वाचप्रलिङ्गं सप्रात्,
मे. भयेदवसितं ज्ञाते गतौ ब्रह्मावसानयोः, वि. अवसितं गतौ । षट्हे
ज्ञातेऽवसाने च, हे. गते ज्ञातेऽवसितम्, त्रि.

अवस्तर. अवस्तरौऽपि वर्चस्वो गुह्ये, मे. अवस्तरौ गूयगुह्ययोः,
वि. अवस्तरौ गूयगुह्ययोः, हे. गुह्येऽव्यवस्तरः, अ. गुह्यकेऽव्यवस्तरः, ङ.

अवहार. अवहारः पुमांश्चौरे दूरतयुद्धादिविश्रमे । निमन्त्रणो-
पनेतव्यद्रव्ये ग्राह्याख्ययादसि, मे. अवहारः स्मृतश्चौरे दूरतयुद्धादिविश्रमे ।
निमन्त्रणोपनेतव्यद्रव्ये ग्राह्याख्ययादसि, वि. अवहारस्तु युद्धादिविश्रामे
ग्राह्यचौरयोः । निमन्त्रणोपनेतव्ये, हे. नक्तं चौरं चावहारः स्यात्, त्रि.

अवाचीन. अवाचीनमवागर्थं विपर्ययो च वाचप्रवत्, मे, ष. अपाचीन.

अवि. अविर्नाथे रवां मेपे शैले सुपिककष्वले, मे. अविः शैले
रयौ मेपे मपेन् सुपिककष्वले । षट्पुमत्यामविः प्रोक्ता, वि. अविर्मुपिक-
कष्वले । मेपे रवौ पर्वते च, हे. अवयः शैलमेपर्काः, अ. अविशब्दो
रयौ मेपे पर्यतेऽपि निगद्यते, ङने.

अवीचि. अवीचि नररत्नानुमर्त्रोः, वि. अवीचिस्वतरङ्गे नर-
कान्तरे, हे.

अवीर. अवीराऽपत्तिपुत्रायां स्त्री सत्त्वरहिते त्रिपु, मे.

अवेला. अवेलाऽपलापे स्यादवेला पूगवर्णके, वि. मे. अवेलास्त

स्यादपङ्गवे । अवेला तु पूगचूर्णे, हे. अवेलख्वपलापे सत्रादवेला पूगचूर्णके, वि. अवेला पूगचर्विते, मे.

अव्यक्त. अव्यक्तो हरौ स्मरहरे पुमान् । परमात्ममहदाद्योः क्लीवं स्यादस्तुटे त्रिषु, मे. अव्यक्तं प्रकृतावात्मन्यव्यक्तोऽस्तुटमूर्खयोः, वि. अव्यक्तः परमात्मानि मूर्खे सष्टे तरेऽपि निर्दिष्टः, हे.

अव्यय. अव्ययो निर्वचये सर्पं चारटीपथप्रयोः स्त्रियां, मे. अव्यया तु हरीतप्रयां पन्नगे निर्वचयेऽपि च, वि. हरीतश्चपि चाव्यया, त्रि..

अव्यय. अव्ययोऽस्त्री शब्दभेदे ना विष्णौ निर्वचये त्रिषु, मे. अव्ययः शब्दभेदेऽपि निर्वचये परमेश्वरे, हे.

अशनि. अशनिः स्त्रीपुंसयोः स्यात् चक्षलायां पवावपि, मे. अशनिः पविविदुप्रतोः, वि. अशनिर्वज्रविदुप्रतोः, हे. वज्रं विदुप्रति चाशनिः, वि.

अशिर. अशिरो वीतिहोत्रे स्यात् राक्षसे भास्करे पुमान्, मे. अशिरो राक्षसे वङ्गौ अशिरस्तापनेऽपि च, वि. अशिरोऽर्के राक्षसेऽग्नौ, हे.

अशोक. अशोकस्त्रिषु निःशोके पुंसि कङ्केशिपादये । स्त्रियास्तु कटुरोहिण्यां पारदे स्यान्पुंसकं, मे. अशोको वक्षुले माने द्रुमनि शोकयो मत्तः । अशोका कटुरोहिण्यामशोकं पारदे स्मृतं, वि. अशोको कङ्केशिवक्षुलौ । निःशोकपारदौ चाप्यशोका तु कटुरोहिणी, हे.

अश्वन्त. अश्वन्तमशुभे चुक्षत्रां मरणेऽनवधावपि । क्षेत्रेऽपि, मे, वि. अश्वन्तमशुभे क्षेत्रे चुक्षत्रानवधौ श्वतौ, हे. त्रिष्वनवधौ अश्वन्तं मरणेऽशुभे । चुक्षत्राश्च, त्रि.

अश्वन्तक. स्यादश्वन्तकमुद्धाने मसिकाच्छदनेऽपि च, मे, त्रि, वि. अश्वन्तकं मसिकाच्छदि । चुक्षत्राश्च, हे.

अश्व. अश्व. पुंजातिभेदे च तुरगे च पुमानयं, मे. अश्वः पुंभेदवाजिनोः, वि.

अश्वतर. भयेदश्वतरो नागान्तरे वेगसरेऽपि च, मे. अश्वतरो वेसरे च नागराजान्तरेऽपि च, वि. अश्वतरो नागभेदे वेसरे, हे

अश्वत्थ. अश्वत्थः पिप्पलद्रौ सत्रादश्वत्था पूर्णिमातिथौ, मे. अश्वत्थो गर्दभाण्डे सत्रात् पिप्पले पूर्णिमातिथौ, वि. अश्वत्थः पिप्पले गर्दभाण्डके । अश्वत्था पौर्णमासत्रासु, हे.

अश्वारोह. अश्वारोहाश्वगन्धायां स्त्रियां त्रिष्वश्ववाचके, मे. अश्वारोहाश्वगन्धायामश्वारोहोऽश्ववारके, वि. अश्वारोहोऽश्ववारके । अश्वारोहाश्वगन्धायां, हे.

अश्वीय. अश्वीयमश्वसङ्घाते क्लीवमश्वहितेऽन्यवत्, मे. अश्वीयमश्वसङ्घातेऽश्वीयमश्वहितेऽन्यवत्, वि. अश्वीयमश्वनिवहे तथाश्वसत्र हितेऽपि च, हे.

अष्टापद. अष्टापदोऽस्त्री कनके शारिणां फलकेऽपि च । अष्टापदी चन्द्रमक्षत्रां शरभे मर्कटे पुमान्, मे. अष्टापदं सत्रात् कनके शारिणां फलकेऽपि च । अष्टापदश्च शरभे चन्द्रमक्षत्रां च मर्कटे, वि. अष्टापदश्चन्द्रमक्षत्रां लूतायां शरभे समौ । कनके शारिफलके, हे. अष्टापदं शारिफले सुवर्णोऽस्त्री पशौ पुमान्, त्रि. शरभोऽष्टापदो ज्ञेयः स्वर्णमष्टापदं स्मृतम् । अष्टापदं शारिफलं क्षमिजातिरुदाहृतः, अने.

असन. असनं घोषणे क्लीवं पुंसि सत्राज्जीवकद्रुमे, मे.

असि. असिः खड्गे नदीभिदि, हे.

असिक्ती. असिक्ती सत्रादष्टहान्तःपुरप्रेष्यानदीभिदोः, मे. असिक्ती सत्रादष्टहान्तःपुरप्रेष्यस्त्रियां धुनी, वि.

असिपत्न. असिपत्नः खड्गकोशे पुमानिधौ च नारके, मे. असिपत्नो भवेत् कोशकारे च नरकान्तरे, वि. असिपत्नो नरकान्तरे । कोशकारे, हे.

असुर. असुरा रजनीराश्वोरसुरो देवारिभास्करयोः, मे. असुरा रजनीराश्वोरसुरो दानये रवौ, वि. असुरः सूर्यप्रदैत्ययोः । असुरा रजनीराश्वोः, हे.

असृञ्. असृक् सत्रात् योगभेदे ना रक्तेऽपि सत्रान् नपुंसकं, मे.

असृ. असृं चित्तेऽप्यवसिते त्रिषु ना पश्चिमाक्षले, मे. असृं चित्ते गते प्रोक्तमसृः पश्चिमभूधरे, वि. असृः चित्ते पश्चिमाक्षौ, हे. चित्ताक्षिभे-

दयोरसा, वि

असु असु सप्रादभ्यनुज्ञानेऽप्यस्युयापीडयोरपि । प्रतिक्षेपे प्रशंसा-
यां प्रकर्षं लक्षणेऽपि च । असम्भत्यर्थे उद्दिष्टं, मे असु पीडानिषेधयोः । असु-
यायामनुज्ञायां, हे असु सप्रादभ्यनुज्ञानेऽप्यस्युयानोहयोरपि, वि

असु असुं प्रहरणे चापे करवाले नपुंसक, मे असुं प्रहरणे चापे
वि असुं चापे प्रहरणे, हे

असु असुः कोणे कचे पुंसि क्लीबमस्युणि शोणिते, मे असु कोणे
शिरसिजे चासुमस्युणि शोणिते, वि असु, शिरसिजे कोणे सप्रादसुं शोणिते-
ऽस्युणि, हे सप्रादसु रुधिरास्युणो, वि असा. कचा अपि, अ

असुप असुपा तु जलौकायां डाकिन्यां राक्षसे तु ना, मे

अह अह प्रशंसाक्षेपयो निर्वोगे च विनिग्रहे, मे ऽ आह.

अहल्या. अहल्या त्वश्वरोभेदे भार्यत्रायां गौतमसप्त च, मे सप्राद-
हल्याऽश्वरोभेदे गौतमसप्त च योपिति, वि अहल्या गौतमयोपिति । श्वरो-
भेदेऽपि, हे

अहह अहहेत्यङ्गुते खेदे परिक्लेशप्रकर्षयो । सम्बोधनेऽपि च, मे
अहहेत्यङ्गुते खेदे, हे अहहेतप्रङ्गुते खेदे, अ, वि अहह सप्रादनुशये
परिक्लेशप्रकर्षयो, वि

अहार्य अहार्यः धर्वते ना सप्रादहर्तपेत् तु वाचप्रवत्, मे

अहि अहि हृत्वासुरे सर्पं पुंसि, मे अहि हृत्वासुरे सर्पं, वि
अहि सर्पं हत्वे वमे, हे अहि हृत्वेऽपि, अ अहि दैत्यविशेषः सप्रात्
स्युयर्त्रोऽप्यहिरहिक्ष्वजः । भुजङ्गोऽहिः समाख्यात, सिद्धिकास्युतुरप्यहि,
अने अहिरपुत्रद्रावर्त्तं, हा

अहिक्षिप् अहिक्षिट् गरुडे शक्ते मयूरे नकुले पुमान्, मे

अहिभुज् अहिभुक् फेकितार्घ्यप्रयोः, वि अहिभुक् मर्दिणे तार्घ्यं
पुंसि, मे फेकितार्घ्यं प्रावहिभुजौ, अ

अहो अहो धिगर्थं शक्ति च कर्षणार्थविपादयो । सम्बोधने प्रशंसायां

विस्मये पादपूरणे । असूयायां वितर्कं सत्रात्, मे. अहो धिगर्थे शोके च कर्-
णार्थविपादयोः, हे, वि.

अहोवत. अहोवतानुकम्पायां खेदामन्त्रणयोरपि, हे. अहोवतानुक-
म्पायां खेदे सम्बोधनेऽपि च, वि, मे.

आ. आ प्रगृह्यं स्मृतौ वाक्येऽनुकम्पायां समुच्चये । आङ्सीमाया-
मभिव्याप्तौ क्रियायोगेपदर्थयोः, मे. आ प्रगृह्यं स्मृतौ वाक्ये । आङ्सीमाया
मभिव्याप्तौ क्रियायोगेपदर्थयोः, वि. सत्राद् आ स्मरणवाक्ययोः । आङ्गी-
पदर्थेऽभिव्यक्तौ क्रियायोगेऽवधावपि, हे. आङ्गीपदर्थे ऽभिव्याप्तौ सीमार्थं
धातुयोगजे । आ प्रगृह्यः स्मृतौ वाक्ये, अ. आकारस्तु पितामहः । पूजा-
यामपि माङ्गल्ये आकारः परिकीर्तितः, ए. नारायणस्थानन्तो मुखरत्नो
गुरुज्ञाया । विष्णुश्च यत्रा तथा शेषो दीर्घ आकार एव च, भा.

आकर. आकरो निवहोत्पत्तिस्थानत्रेष्ठेषु कथ्यते, मे, वि. आ-
करो निवहे सनौ, हे.

आकर्ष. आकर्षां दूरत इन्द्रिये । पाशके शारिफलके कोदण्डा-
भ्यासवस्तुनि । आकर्षणेऽपि पुंसि सत्रात्, मे. आकर्षः शारिफलके पा-
शके दूरत इन्द्रिये । आकर्षणेऽपि चाकर्षः कोदण्डाभ्यासवस्तुनि, वि. आ-
कर्षः पाशके धन्याभ्यासाद् दूरत इन्द्रिये । आरुथौ शारिफलके, हे. दूरते-
ऽधे शारिफलकेऽप्याकर्षः, अ. दूरताचसारिफलकास्त्रयोऽप्याकर्षसंज्ञकाः, च.

आकलन. सत्रादाकलनमाकाङ्क्षा परिसंख्यानवन्धने, मे. आक-
लनं विवन्धे स्यादाकाङ्क्षापरिसंख्ययोः, वि. आकलनं परिसंख्याकाङ्क्ष-
यो र्वन्धनेऽपि च, हे. आकलनं विवन्धपरिसंख्ययोः, त्रि.

आकल्प आकल्पः कल्पने वेषेऽपि, मे. आकल्पः कल्पने वेषे,
वि. स्यादाकल्पस्तु मण्डने । कल्पने च, हे. आकल्पौ वेषकल्पने, त्रि.

आकल्पक. आवल्पकसामोमोहग्रन्थावुत्कसिकासुदोः, मे, वि, हे.

आकार. आकार इङ्गिताकृतयोः, मे, हे. आकारः संस्थितीङ्गयोः,
वि. आकाराविङ्गिताकृती, अ.

आकृति. आकृतिस्तु स्त्रियां रूपे सामान्यवपुषोरपि, मे. आकृतिः कथिता रूपे सामान्यवपुषोरपि, वि. आकृतिस्तु जातौ रूपे वपुष्यपि, हे. आकृतिर्जातिरूपयोः, त्रि.

आकन्द. आकन्दः क्रन्दने छाने मित्वदारुण्युहयोः । वातर्येपि च पुंसि सत्रात्, मे. आकन्दो दारुणरणे मित्वे वातरि रोदने, वि. आकन्दो दारुणरणे सारावर्द्धिते शृपे, हे. आराधे र्द्धिते वातर्यत्राकन्दो दारुणे रणे, अ.

आक्षेप. आक्षेपो भर्त्सनाकृत्तिकाव्यालङ्कृतिषु च्युतः, मे, वि. आक्षेपः परिभर्त्सने । काव्यालङ्करणाकृत्तयोः, हे. आक्षेपो भर्त्सनाकृत्तयोः, त्रि.

आक्षेपक. आक्षेपकोऽनिलवप्राधौ वप्राधे निन्दाकरेऽपि च, मे, वि. आक्षेपको वप्राधे निन्दके वातरुजत्रपि, हे.

आखनिक, आखु. भवेदाखनिकश्चौरे शूकरे मूपकेऽपि च, मे. आखनिकश्चौरे कोले च मूपके, वि. आखनिकस्त्वाखुरिव किरावुन्दश्चौरयोः, हे.

आख्यात. आख्यातं भाषिते तिङि, मे, वि. आख्यातं भाषिते त्यादौ, हे. आख्यातं तिङि भाषिते, त्रि.

आगम. आगमः शास्त्र आगतौ, मे. आगमः शास्त्र आयाते, वि. आगमस्त्वागतौ शास्त्रे, हे. शास्त्रमायातमागमः, त्रि.

आगस्. आगोऽपराधे पापे स्यात्, मे. आगः पापापराधयोः, वि. आगः स्यादेनोवदधे मन्तो, हे. पापापराधयोरगः, अ.

आग्रह. आग्रहोऽनुग्रहस्य चोराक्रमे ग्रहणेऽपि च, मे. आग्रहोऽनुग्रहस्य चोराक्रमे ग्रहणेऽपि च, वि. आग्रहोऽनुग्रहे ग्रहे । आसङ्गाक्रमण्योश्च, हे. सक्तौ स्त्रेहे चाग्रहः स्यात्, त्रि.

आघ्रात. आघ्रातं शिद्धिते क्रान्ते, मे. आघ्रातं हिंसिते घ्रातेऽपि, वि. आघ्राते घ्रातशिद्धिते, हे.

आचित. आचितः शकटोन्मये पत्नानामशुभद्वये । पुंलिङ्गः संगु-

हीतेऽपि च्छन्नेऽपि स्यात् त्रिलिङ्गकः, मे. आचितः शकटोन्मये पलानामयु-
तद्वये । वस्त्रेऽपि संगृहीते स्यात्, वि. आचितं । छादिते शकटोन्मये
पलानामयुतद्वये । संगृहीते, हे. आचितः शकटोन्मयेऽपि, त्रि.

आच्छादन. आच्छादनं सम्पिधाने वस्त्रे प्रवृत्तिमात्रके, मे. आ-
च्छादनं सम्पिधाने स्मृतं वस्त्रे प्रवारणे, वि. आच्छादनन्तु वसने सम्पिधा-
नेऽपवारणे, हे. आच्छादने सम्पिधानमपवारणमित्युभे, अ.

आच्छ्रितक. स्यादाच्छ्रितकं हासनखराघातभेदयोः, मे. स्यादा-
च्छ्रितकं हासनखाघातप्रभेदयोः, वि. स्यादाच्छ्रितकं हासनखघातविशे-
पयो, हे. स्यादाच्छ्रितकं हासविशेषे च नञ्छते, त्रि.

आजि. आजिः स्त्री समभूमौ च सङ्ग्रामे, मे. आजिः समावनौ
बुद्धे, वि. आजिः क्षणे समक्ष्मायां बुधि, हे. समे क्ष्मांशे रणेऽप्याजिः, अ.
आजिः स्यात् समभूभागः सङ्ग्रामोऽप्याजिरुच्यते, अने.

आडम्बर. आडम्बरस्तूर्यरवे संरम्भे गजगर्जिते, मे. आडम्बरः
समारम्भे गजगर्जिततूर्ययोः, वि. आडम्बरस्तु संरम्भे वृद्धिते तूर्यनिःसृते,
हे. आडम्बरस्तूर्यरवे गजेन्द्राणां च गर्जिते, अ. आडम्बरो गजाराव-
स्तूर्यरागश्च कथ्यते, अने आडम्बरो गजानां गर्जिते पटहरवे प्रपञ्चे
च, इ.

आढक. आढकी तु तुर्वयां स्त्री परिमाणान्तरे त्रिषु, मे. आढकं
मानभेदे स्यात् तुर्वयामाढकी नता, वि. आढक. प्रस्यच्चतुष्टये । आढकी
तुवरी, हे.

आणि. ५. अणि.

आतङ्ग. आतङ्गो रोगसन्तापशङ्कासु सुरजध्वनौ, मे. वि. आतङ्गो
हजि शङ्कायां सन्तापे सुरजध्वनौ, हे. रुक्तापशङ्कास्वातङ्गः, अ.

आतञ्चन. आतञ्चनं प्रतीवापजवनाप्यायनेषु च, मे. वि. आतञ्चनं
स्याम्बवने प्रीणनप्रतिवापयो, हे. आतञ्चनं प्रतीवापजवनाप्यायनार्थकं, अ.

आतर्पण. आतर्पणं प्रीणने स्यात् मङ्गलालेपनेऽपि च, मे. आत-

पञ्च सौहित्ये विद्यादालेपनेऽपि च, वि.

आतिथ्यः स्यादातिथ्यप्रमतिथ्यर्थे त्रिलिङ्गमतिथौ पुमान्, मे. आतिथ्यप्रमतिथे ये स्यात् आतिथ्यप्रधातिथावपि, वि. आतिथ्यप्रोऽतिथौ तद्योगे, हे.

आत्मन्. आत्मा पुंसि स्वभावेऽपि प्रयत्नमनसोरपि । धृतावपि मनीषायां शरीरब्रह्मणोरपि, मे. आत्मा देहमनोब्रह्मस्वभावधृतिबुद्धिषु । प्रयत्ने चापि, वि. आत्मा चित्ते धृतौ यत्ने धिषणायां कलेवरे । परमात्मनि जीवेऽर्कं ज्ञताशनसमीरयो । स्वभावे, हे. आत्मा यत्नो धृति बुद्धिः स्वभावो ब्रह्म वर्णं च, अ. आत्मा मनोऽपि, त्रि. आत्मेति ब्रह्मवाग्देहे मनोयत्नधृतिष्वपि, अने.

आत्मभू. आत्मभू नां विधौ कामे, मे. आत्मभू वैधसि स्मरे, वि. आत्मभू ब्रह्मणि मन्मथे, हे. कामे ब्रह्मणि चात्मभूः, त्रि.

आत्मयोनि. आत्मयोनिः पुमान् कामदेवे च परमेष्ठिनि, मे. आत्मयोनि विधौ कामे, वि. आत्मयोनिः स्मरे वैधसि, हे.

आत्मवीर. आत्मवीरः प्राणवति श्यालके च विद्रूपके, मे. आत्मवीरः प्राणवति श्यालपुत्रे विद्रूपके, वि. आत्मवीरो बलवति श्यालपुत्रे विद्रूपके, हे.

आत्माधीन. आत्माधीनः सुते प्राणाधारे श्याले विद्रूपके, हे.

आत्रेय. आत्रेयी पुष्पवत्यां स्यात् नदीभेदे च ना सुनौ, मे, त्रि आत्रेयो मुनिभेदे स्यात् आत्रेयी सरिदन्तरे । आत्रेयी पुष्पवत्यां च, वि. आत्रेयो मुनिरात्रेयी पुष्पवत्यां सरिद्धिदि, हे.

आयर्वण. आयर्वणः पुरोहिते । अयर्वणब्राह्मणे च, १. आयर्वणोऽय्ययर्वणब्राह्मणेऽपि पुरोधसि, वि. आयर्वणो नाऽय्ययर्वणब्राह्मणे च पुरोधसि, मे.

आदर्श आदर्शो दर्पणे टीकामतिपुष्पाकयोरपि, मे, वि. स्यादादर्शस्य टीकायां मतिपुष्पाके । दर्पणे, हे. टीकादर्पणावादर्शा, त्रि. . .

आदान. आदानं ग्रहणेऽपि सत्रादलङ्कारे च वाजिनां, मे. आदानं ग्रहणे विद्यादलङ्कारे च वाजिनां, वि. आदानं वाजिभूषणे । ग्रहणे, हे.

आदित्य. आदित्यो भास्करे देवेऽपि, मे. आदित्यस्त्रिदशे रवौ, वि. आदित्यस्त्रिदशार्कयोः, हे. आदित्यो भास्करे सुरे, वि.

आदिष्ट. आदिष्टमादेशिते त्रिषु । आक्षप्तोच्छिष्टयोः क्लीवम्, मे.

आदीनव. आदीनवः पुमान् दोषे परिक्लिष्टदुरन्तयोः, मे. आदीनवो दोषे परिक्लिष्टदुरन्तयोः, वि. आदीनवः पुनर्दोषे परिक्लिष्टदुरन्तयोः, हे.

आहत. आहतः सादरेऽर्चिते, मे, वि, हे. आहतौ सादरार्चितौ, अ.

आधार. आधारश्चाधिकरणेऽप्यालवालाब्जधारणे, मे, वि. आधा-
रो जलधारणे । आलवालेऽधिकरणे, हे.

आधि. आधिः पुमान् चित्तपीडाप्रत्याशाबन्धकेषु च । व्यसने चाप्यधिष्ठाने, मे. आधि र्मानसपीडायां प्रत्याशायां च बन्धके । व्यसने चाप्यधिष्ठाने, वि. आधि र्मनोऽर्तौ व्यसनेऽधिष्ठाने बन्धकाशयोः, हे. बन्धकं व्यसनं चेतः पीडाऽधिष्ठानमाधयः, अ. प्रतप्राश्याधिरुचप्रते, वि.

आध्मात. आध्मातः शब्दिते दग्धे वातहृग्भेदसंयुते, मे. आध्मातं पवनव्याधौ दग्धशब्दितयोरपि, वि. आध्मातः शब्दितदग्धयोः । वातरोगे, हे.

आनक. आनकः षट्हे भेर्यत्रां षट्हे ध्वनदध्व, दे, मे, वि. आनकः षट्हे भेर्यत्रां ध्वनन्मोषद्वययोः, हे. भेरी षट्हमानकौ, अ.

आनह. आनहं सुरजादौ च क्लीवं सत्रात् संहतौ त्रिषु, मे. आनहं बहुमात्रे सत्रादानहं सुरजादिके, वि. आनहं यहसुरजादि, हे. आनहं वाद्ययहयोः, वि.

आनर्त्त. आनर्त्तो देशभेदेऽपि दृश्यस्थाने जने रणे, मे, वि. आनर्त्तो

जनपदे जने । समरे शतप्रभालायां, हे आनर्तः समरे शतप्रस्थाननीटहि-
षेपयो, अ

आपत्ति आपत्तिरापदि । प्रापणेऽपि च योषित् सत्रात्, मे आ-
पत्तिः प्रापणे दोषे, वि आपत्ति प्राप्तिदोषयोः । आपद्यपि, हे

आपन्न आपन्न सविपत्तौ च प्राप्तौ वाचप्रवदीरित, मे आपन्नः स-
विपत्तौ सत्रात् प्राप्तौ वाचप्रवदीरितः, वि आपन्न सापदि प्राप्तौ, हे

आपात आपातः पुंसि पतने तदात्वे च प्रकोर्णित, मे आपा-
तस्तदात्वे पतनेऽपि च, वि आपात पतने काले, हे अंशे तदात्वे
चापात्, त्रि

आप्त आप्तो लब्धे स्वसतप्रयोः, मे आप्तो लब्धे च सत्रे च, हे
आप्त सत्ये च लब्धे च, वि कथिताप्ता जटायाञ्च, हा आप्तौ लब्ध-
चित्तौ, त्रि

आप्ति आप्ति स्त्री योगसम्प्राप्तयोः, मे आप्ति संवरणप्राप्तयोः, वि
आप्ति सम्बन्धलाभयो, हे

आप्तुत आप्तुत स्नातके स्नाते, मे, हे आप्तुतः स्नातके स्नाते-
ऽपि, वि

आबन्ध(श्च) आबद्धो दृढबन्धे स्यात् प्रेमालङ्कारयो र्दयोः, मे
आबन्धो दृढबन्धे स्यात् प्रेमालङ्कारयोरपि, वि अलङ्कारोऽपि चाबद्ध, त्रि
आबन्धो भूपणे प्रंणि बन्धे, हे

आभील आभीलं नहयो छच्छे वाचप्रलिङ्गं भयानके, मे आभीलं
चापि छच्छे च सत्रादाभीलं भयानके, वि आभीलं भीषणे छच्छे, हे, त्रि

आभोग आभोगो वरुणच्छत्रे पूर्णतायत्रयोरपि, मे, वि आभोगः
परिपूर्णत्वे वरुणच्छत्रयत्रयोः, हे पूर्णत्वयत्रावाभोगौ, त्रि

आम् आ ज्ञाने निश्चयच्छृतयो, मे आं सत्रादवधतिच्छृतयो,
हे आ च्छृतौ चावधारणे, वि

आस आसो ऋक्त्विदो पुंसि सत्रादपकेऽन्यलिङ्गकः, मे

आमो रोगे तद्विशेषे आमोऽपक्वे तु वाचप्रवत्, वि. आमोऽपक्वे रोगभेदे रोगे च, हे.

आमिष. आमिषं पुंनपुंसकम् । भोग्यवस्तुनि सम्भोगेऽपुत्रत्कोचे पल्लेऽपि च, मे. आमिषं पल्ले लोभे सम्भोगोत्कोचयोरपि । आमिषं सुन्दराकाररूपादिविषयेषु च, वि. आमिषं पले । सुन्दराकाररूपादौ सम्भोगे लोभसञ्चये, हे. उपादानेऽप्यामिषं स्यात्, अ. अयामिषं । सम्भोगोत्कोचमांसेषु, त्रि. लोभे कामगुणे रूपे आमिषाख्या तु भोजने, हा.

आमोद. आमोदो गन्धहर्षयोः, मे, वि, हे, त्रि. ष. मद्.

आम्नाय. आम्नायो निगमेऽपि च । उपदेशेऽपि, मे. आम्नायः कुल आगमे । उपदेशे च, हे. वेदोपदेशावाम्नायौ, त्रि.

आयति. आयतिस्तु स्त्रियां दैर्घ्ये प्रभावागामिकालयोः, मे. आयतिः सङ्गमे दैर्घ्ये प्रभावागामिकालयोः, वि. आयतिः स्यात् प्रभावोत्तरकालयोः । दैर्घ्ये सङ्गोऽपि, हे. स्यात् प्रभावेऽपि चायतिः, अ. दैर्घ्ये भाविकाले चायतिः, त्रि.

आयत्ति. आयत्तिस्तु स्त्रियां स्नेहे वशित्वे वासरे वले, मे. आयत्तिः स्याद् वले स्नेहे वशित्वे वासरेऽपि च । मर्यादायां तथायत्तिः, वि. आयत्तिर्वासरे स्नेहे वशित्वे स्यान्नि सीन्नि च, हे.

आयस. आयसस्तोजिते क्षिप्ते क्लेशिते कुपिते हते, मे, वि. आयसः क्लेशिते तेजिते हते । कुक्षे क्षिप्ते, हे. आयसभोजिते क्षिप्ते, त्रि.

आयुष्मत्. आयुष्मान् योगभेदे ना वाचप्रवच्चिरजीविनि, मे. आयुष्मान् योगभेदे स्यात् आयुष्माच्चिरजीविनि, वि.

आयोग. आयोगो व्याष्टतौ गन्धमाल्योपहाररोधयोः, मे, वि. आयोगो गन्धमाल्योपहारे व्याष्टतिरोधयोः, हे. आयोगो व्याष्टतावपि, त्रि.

आयोधन. आयोधनं वधे युहे, वि. आयोधनं युहे वधेऽपि च, मे. आयोधनं रगरे वधे, हे.

आर. आरः घितिसुतेऽर्कजे । आरा चर्मभेदिन्यां, वि. आरा

चर्मप्रभेदिन्यां पुंसि भौमे शनैश्चरे, मे. आरो रीतिः शनि भौमे आरा
चर्मप्रभेदिनी, हे. आर; शनैश्चरे भौमे, त्रि

आरक्ष आरक्षो रक्षके हस्तिकुम्भाधक्ष, हे. आरक्ष रक्षणीये स्यात्
शीर्षमर्मणि दन्तिनां, वि.

आरम्भ. आरम्भस्तु त्वरायां स्यात् उद्यमे वधदर्पयोः, मे, वि.
आरम्भस्तु वधदर्पयोः । त्वरायामुद्यमे चापि, हे. आरम्भ उद्यमे दर्पे, त्रि.

आरात्. आराद्दूर समीपे च, मे. आराद्दूर समीपयोः, वि, हे, अ.

आराधन. आराधनश्च पचने प्राप्तौ सन्तोषणोऽपि च, मे. आराधनं
तोषणे स्यात् प्राप्तौ च पचनेऽपि च, वि. आराधनं पाकप्राप्तयोः साधने
तोषणेऽपि च, हे. आराधनं साधने स्याद्वाप्तौ तोषणेऽपि च, अ.

आरु. आरुः पुंसि तरो भेदे तथा कर्कटदंष्ट्रिणोः, मे. आरु-
स्तरुविशेषे स्यात् आरु. कर्कटदंष्ट्रिणोः, वि.

आरोह. आरोहस्त्वगोहे च वरारोहाकटावपि । आरोहणे
गजारोहे दीर्घत्वे च समुच्चये, मे. आरोहो दैर्घ्यमानयोः । आरोहणे
नितम्बे च समुच्चयनिपादिनोः, वि. आरोहो दैर्घ्य उच्चये । आरो-
हणे गजारोहे स्त्रीकथां मानमिद्यपि, हे. श्रोत्रामप्यारोहो वरस्त्रियाः,
अ. आरोहस्तु नितम्बे स्यात् दीर्घत्वे च समुच्चये, त्रि.

आरोहणं. आरोहणं स्यात् सोपाने समारोहे प्ररोहणे, मे, वि.
आरोहणं प्ररोहणे । समारोहे सोपाने च, हे.

आर्त्तव. आर्त्तवं स्त्रीरजे पुष्पे क्लीबं स्यादृतजे त्रिप, मे. आर्त्तवं
तृतुसम्भूते स्त्रीरज.पुष्पयोरपि, वि. आर्त्तवच्छब्दरूपे । भारीरजसि पुष्पे च, हे.
स्याद्रजः पुष्पमार्त्तवं, त्रि.

(अर्ति) आर्ति. अर्तिः पीडाधनुष्कोटयोः, मे, अ, वि. अर्तिस्त्वटनि-
पीडयोः, हे.

आर्द्र. आर्द्रा नष्टवभेदे स्यात् स्त्रियां क्लिबेऽपि, मे, वि.
आर्द्रा नष्टवभेदे स्यात् आर्द्रं क्लिबेऽभिधेयवत्, वि.

आर्य. आर्यः साधौ सौविदस्त्रेऽप्यार्योन्माहत्तभेदेयोः, वि. आर्यौ सज्जनसंविदौ । आर्योन्माच्छन्दसोः, हे. आर्यः सत्रात् सौविदस्त्रेऽपि, ह.

आल. आलं सत्रादनल्पहरितालयोः, हे.

आलान. आलानं करिणां वन्धस्तम्भे रज्जौ च न स्त्रियां, मे.

आलि. आलि विंशदाशये । त्रिषु स्त्रियां वयसत्रायां सेतौ पंतौ च कौर्विता, मे. आलिस्तु विंशदाशये । आलिः पंतौ च सख्यां च सेतौ च परिकीर्तिता, वि. आलिः सख्यावलीसेत्वनर्थेषु विंशदाशये, हे. आली सख्यावली अपि, अ. आलिः सेतुः सखी, त्रि. आलिः सहचरी ज्ञेया पङ्क्तिरालिरदाहृता, अने.

आलीङ्. आलीङ् पदन्यासे ऽग्निने त्रिषु, मे.

आलु. आलु गर्लन्तिकायां स्त्री क्लीबं मूले च भेलके, मे, त्रि. आलु-गर्लन्तिकायां च कन्दभेदे च भेलके, वि. आलु गर्लन्तिकायां सत्रात् आलु भेलककन्दयोः, हे.

आलोक. आलोकस्तु पुमान् द्योते दर्शने वन्दिभाषणे, मे. आलोको दर्शने द्योत आलोको वन्दिभाषणे, वि. आलोको दर्शने वन्दिभाषणो-द्द्योतयोरपि, हे. आलोकौ दर्शनद्योतौ, अ.

आवर्त. आवर्तचिन्तने वारिभ्रमे चावर्तने पुमान्, मे. आवर्त आवर्तने स्यात् चिन्तने चाम्भसां भ्रमे, वि. आवर्तः पयसां भ्रमे । आवर्तने चिन्तने च, हे. आवर्तचिन्तनेऽपि च, त्रि.

आवाप. आवापो भाण्डपवने परिचेपालवालयोः, मे, वि. आवापः पानभेदालवालयोः । प्रवेपे भाण्डपवने, हे.

आविह्व. आविह्वो वाचप्रलिङ्गः स्यात् कुटिले च पराहते, मे. आविह्वो वाचप्रवज् श्रेयः कुटिले च पराहते, वि. आविह्वः क्षिप्तवक्रयोः, हे. आविह्वं महत् यकं, त्रि.

आवेशन. आवेशनं शिल्पशाले भूतावेशप्रवेशयोः, मे. आवेशनं शिल्पगृहे भूतावेशप्रवेशयोः, वि. आवेशनं भूतावेशे प्रवेशे शिल्प-

वेष्टानि, हे. आवेशनं शिल्पगेहे । भूतावेशे, त्रि.

आशय. आशयः स्यादभिप्राये पनसाधारयोरपि, मे. आशयः स्यादभिप्राये मानसाधारयोरपि, वि. आशय आश्रये । अभिप्रायपनसयोः, हे. आधारेऽप्याशयः प्रोक्तः, ह.

आशर. आशरस्तु पुमान् वैश्वानरे च रजनीचरे, मे.

आशा. आशा तृष्णादिभ्योः स्त्रियां, मे, त्रि. आशा तृष्णादिभ्योः प्रोक्ता, वि. आशा ककुभि तृष्णायाम्, हे. आशा तृष्णाऽपि चायता, अ.

आशावन्ध. आशावन्धः समाश्रयासे पुंसि मर्कटजालके, मे. आशावन्धः समाश्रयासे तथा मर्कटवासके, वि. आशावन्धः समाश्रयासे मर्कटस्य च वाससि, हे.

आशितम्भव. आशितम्भवमन्त्राद्ये तृप्तावप्याशितम्भवा, मे. आशितम्भवमन्त्राद्ये तृप्तावप्याशितम्भवः, वि. आशितम्भवः । अन्त्रादीं तृप्ती च, हे.

आशीम्. आशी र्दन्ते मरुद्भुजां । हितस्याशंसने स्त्री सत्रात्, मे. आशीरुक्ता हितशंसापवनाशनदंष्ट्रयोः, वि. आशी र्हितेपणा । उरगस्य च दंष्ट्रायां, हे. आशी र्हितशंसार्हदंष्ट्रयोः, अ.

आशु. आशु धान्यान्तरे शीघ्रेऽपि, मे. आशु व्रीहिं च सत्वरे, वि. आशुस्तु व्रीहिशीघ्रयोः, हे.

आशुग. आशुगो मारुते घाणेऽपि, मे, वि. आशुगोऽर्कं शरे वायो, हे. आशुगो वासुविशिष्यौ, अ.

आश्रम. आश्रमो ब्रह्मचर्यत्रादौ वानप्रस्थे वने मठे । अश्लिगां, मे. आश्रमो ब्रह्मचर्यत्रादिचतुष्केऽपि मठेऽपि च, वि. आश्रमो व्रतिनां मठे । ब्रह्मचर्यत्रादिचतुष्के, हे. मठादौ ब्रह्मचर्यत्रादिचतुष्के आश्रमोऽश्लिगां, त्रि.

आश्रयाश. आश्रयाशः पुमान् यज्ञौ त्रिय आश्रयनाशके, मे. आश्रयाशो ऊतवहे भवेदाश्रयनाशके, वि. आश्रयाशश्च यज्ञादाश्रयनाशके, हे. आश्रय आश्रयोऽस्तीत्यौ क्रमे भास्यवदहनस्थिते, मे. आश्रयः

स्यात् प्रतिज्ञाने क्लेशे च वचनस्थिते, वि. आश्रयो वचनस्थिते । प्रतिज्ञायां च क्लेशे च, हे. आश्रयोऽङ्गीकृतौ वश्ये, त्रि.

आश्वास. आश्वासः पुंसि निर्दत्तौ । आख्यायिकापरिच्छेदे, मे. आश्वासो निर्दत्तौ मसः । आख्यायिकापरिच्छेदे, वि. आश्वासः सप्रात् निर्दत्तौ । आख्यायिकापरिच्छेदे, हे. आख्यायिकापरिच्छेदे चाश्वासो निर्दत्तावपि, त्रि.

आपाद्. आपादो व्रतिनां दण्डे मासे मलयपर्वते । स्त्री पूर्णिमायां, मे. आपादो व्रतिनां दण्डे मासे मलयपर्वते, वि, त्रि. आपादो मलयगिरौ व्रतिदण्डे च मासि च, हे.

आस्. आस् स्मरणेऽपाकरणे कोपसन्तापयोरपि, मे. आः सप्रात् सन्तापकोपयोः, वि. आः सन्तापप्रकर्षयोः, हे. आस्तु सप्रात् कोपपौडयोः, अ.

आसत्ति. आसत्तिः सङ्गमे लाभे स्त्रियां, मे. आसत्तिः सङ्गमे लाभे, हे. आसत्तिः सङ्गलाभयोः, वि.

आसन. आसनं विष्टरे हृदिस्कन्धे यात्रानिवर्तने । आसनो जीवकतरावासनी पण्णवीथिका, हे आसनं द्विरदस्कन्धे पीठे यात्रानिवर्तने । आसनो विपण्यौ स्थित्यामासनो ना तु जीवके, मे. आसनं द्विरदस्कन्धे पीठे यात्रानिवर्तने । आसनो पण्णवीथयां सप्राद् आसनो जीवकद्रुमे, वि.

आसन्द. आसन्दो वासुदेवे सप्रात् सद्वाभेदे च योषिति, मे.

आसार. आसारः सप्रात् प्रसरणे वेगदृष्टौ सुहृद्बले, मे, त्रि. आसारः सप्रात् प्रसरणे वेगवर्षं सुहृद्बले, वि. आसारो वेगवर्षं सुहृद्बल-प्रसारयोः, हे.

आसुतीवल. आसुतीवल आख्यातः कन्यापालकयञ्चनोः, मे. आसुतीवलः । शौण्डिके यञ्चनि, हे. दञ्चा शौण्डिकञ्चासुतीवलः, त्रि. आसुतीवल इतप्राख्या कन्यापालकयञ्चनोः, वि.

आस्कन्दन. आस्कन्दनं तिरस्कारे रणे संग्रोपणेऽपि च, मे, वि.

आस्तन्दनं तिरस्कारे संशोषणसमीकयो, हे

आस्या आस्या त्वालम्बनस्थानयत्नापेक्षासु योपिति, मे आस्या चालम्बनस्थानयत्नापेक्षासु वर्तते, वि आस्या यत्नालम्बनयोरास्थानापेक्षयो-
रपि, हे आस्थानीयत्नयोरास्था, अ अपेक्षाऽलम्बनं चास्था, त्रि

आसद् आसद् पदकृत्ययो, मे आसद् तु पदे कृत्ये, वि
आसद् कृत्यपदयो, हे प्रतिष्ठा कृत्यमासद्, अ

आस्कोत. आस्कोतन्तु पुमानर्कपर्णं सत्रात् कोविदारके ।
आस्कोता गिरिकर्णत्रा च वनमङ्गत्रा च योपिति, मे आस्कोतः कोविदा-
रार्कपर्णयोः । आस्कोता गिरिकर्णत्रा च वनमङ्गत्रा, हे आस्कोतश्चार्कपर्णं
सत्रादास्कोत. कोविदारके । आस्कोतर गिरिकर्णत्रा सत्राद्वनमङ्गत्रां च
विश्रुता, वि

आसत्र आस्यं मुखे च तन्मध्ये तद्भवे च स्त्रिया स्थितौ, मे आसत्रं
वक्त्रे वक्त्रमध्ये स्थितावासत्रा च विश्रुता, वि आसत्रं सुप्रभवे मुखे ।
मुखान्तरासत्रा तु स्थित्यां, हे

आह आह क्षेपनियोगयो, मे आह क्षेपे नियोगे च, हे
आहशब्दो नियोगार्थं क्षेपार्थेऽपि निगद्यते, वि

आहत आहतं गुणिते चापि ताडिते च ष्यार्थके । सत्रात्
पुरातनवस्त्रेऽपि, मे आहतन्तु ष्यार्थके । आहत गुणितेऽपि
सत्रात् ताडिते नाभितेऽपि च । सत्रात् पुरातनवस्त्रे च, वि आहतं तु
ष्यार्थके । गुणिते ताडिते चापि, हे आहतं गुणिते हते । ष्योक्तं च, त्रि

आह्व आह्वो सुहृद्यज्ञयो, मे आह्व सहरे यागे, वि आह्व
समरे यज्ञे, हे आह्वौ यागसद्भरौ, वि

आहार आहारः सत्रादाहरणे भोजने च पुमानयं, मे आहारो
भोजने हारे भवेदाहरणेऽपि च, वि आहारो हार आहरणेऽग्ने, हे

आहो आहो मन्त्रे विचारे च, मे आहो मन्त्रविचारयो, हे
आहो आहो ताडितो परिमन्त्रविचारयो, वि

आङ्गिक. आङ्गिकं दिननिर्वर्त्यं त्रिलिङ्गमथ न द्वयोः। नित्यक्रिया-
भोजनयो र्दन्दे प्रकरणस्य च, मे. आङ्गिकं दिननिर्वर्त्यं भोजने नित्य-
कर्मणि, वि. आङ्गिकं सत्रात् पुनरुच्चनिर्वर्त्यं नित्यकर्मणि। भोजने
ग्रन्थभागे च, हे. आङ्गिकं दिननिर्वर्त्यं तत् क्लौवं नित्यकर्मणि, त्रि. भोज-
नेऽपि तयाङ्गिकं, हा.

इ. इ भेदे च रूपोक्तौ चापाकरणानुक्रमयोः, मे. इ खेदे च रूपोक्तौ
च कामदेवे त्वनव्ययं, वि. इः सत्रात् क्रोधे प्रकोपोक्तौ, हे. माधवः सूक्ष्म-
संज्ञश्च विद्या दक्षिणलोचनम्। गन्धर्वः पाञ्चजन्यश्च इकारश्च मखाङ्कुरः, मा.

इक्षुगन्धा. इक्षुगन्धा कोकिलाक्षे क्रोद्धरां कासे च गोक्षुरे, मे, वि.
इक्षुगन्धा काशकोट्टीकोकिलाक्षेषु गोक्षुरे, हे.

इन्द्राकु. इन्द्राकुः ऋतुस्वरां स्त्रीं सूर्यवंशवृषे पुमान्. मे इन्द्राकुः
ऋतुस्वरां च सूर्यवंशवृषेऽपि च, वि. इन्द्राकुः ऋतुस्वरां वृषान्तरे, हे

इन्द्र. इन्द्रः सत्रादङ्गते ज्ञाने जङ्गमेङ्गितयोरपि, मे, वि. इन्द्रः
सत्रादिङ्गितेऽङ्गते। ज्ञानजङ्गमयोश्चापि, हे. जङ्गमेङ्गितयोरिन्द्रः, त्रि.

इङ्गित. इङ्गितन्तु चेष्टायां गमनेऽपि च, हे.

इजरा. इजरा दानेऽध्वरेऽर्वायां सङ्गमे स्त्रीं गुरौ त्रिषु, मे. इजरा
दानेऽध्वरेऽर्वायां सङ्गे चेजरो गुरौ मताः, वि. इजरा दाने सङ्गेऽध्वरेऽर्चने,
हे. इजरा सत्रात् सङ्गमे दाने यागेऽर्वायां गुरौ पुमान्, त्रि.

इडा. इडा तु बुधयोपिति। सौरभेयप्राञ्च वचने वसुमत्यामपि
स्त्रियां, मे. इडा वाचि गवि क्षौणाचिडा च बुधयोपिति, वि. इडे लावत्
स्वर्गनाडोभूवाग्णोषु बुधस्त्रियां, हे. गोभूवाचस्त्रिडा इलाः, अ. इडा वर्षे
च पानीये भूमौ वाक्प्रसरे मता, अने नाडीस्वर्गचित्तिव्दिडा, ह.

इत. इतं स्मृते गते त्रिषु, मे इतं गते स्थाद्विज्ञाने, वि.

इतर. इतरोऽन्यत्र पामरे, मे. इतरः पामरेऽन्यन्मिन्, वि, हे.
इतरभवन्यनीचयोः, अ.

इतस् इतो यतश्च नियमे पञ्चम्यर्थविभागयोः, वि. इतो यतश्च

भागवत् पञ्चम्यर्थे नियमे च, हे.

इति. इति प्रकरणे हेतौ प्रकाशादिसमाप्तिषु । निदर्शने प्रकारे सप्रादनुर्कर्षे च सम्प्रतम्, वि. इति स्वरूपे सान्निध्ये विवचानियमे मते । हेतौ प्रकारप्रत्यक्षप्रकाशेऽप्यवधारणे । एवमर्थे समाप्तौ सप्रात्, हे. इतिशब्दः स्मृतो हेतुप्रकारादिसमाप्तिषु, ह. इति हेतौ प्रकाशने । निदर्शने प्रकारे सप्रात् परकृत्यनुर्कर्षयो । समाप्तौ च प्रकरणे, मे. इति हेतुप्रकरणप्रकाशादिसमाप्तिषु, अ.

इतिकथा. भवेदितिकथाऽपार्थवाचप्रश्नहेयनष्टयोः, मे. भवेदितिकथा नष्टधर्मेऽपार्थे वचसपि । अश्रद्धेये, वि. इतिकथा व्यर्थभाषणे । अश्रद्धेये नष्टधर्मे, हे.

इतिह. इतिहः सप्रात् सम्प्रदाये, ह

इत्वर. इत्वर्यसतप्रां पथिके क्रूरकर्मणि च त्रिषु, मे. इत्वरौ दुर्विधे नौचे पथिकक्रूरकर्मणोः, वि. इत्वरः क्रूरकर्मणि । पथिके दुर्विधे नौचे सप्रादित्वर्थभिसारिका, हे.

इदानीम्. इदानीम् वाक्यभूपायां सम्प्रत्यर्थं च दृश्यते, मे. इदानीं साम्प्रतं वाक्यालङ्कारे, हे इदानीं वाक्यभूपायां सम्प्रतर्थं च वर्तते, वि

इह. इहमातपदीप्तयोः, वि. इहमातपदीप्तयोः, मे.

इध. इध ? समिद्धिदि । कामे वसन्ते काष्ठे सप्रात्, हे.

इन. इनः पत्यौ वृषार्कयोः, मे. इनः सूर्ये वृषे पतत्रौ, वि. इनः ईशेऽर्के, हे. इनः सूर्ये प्रभौ, अ.

इन्दीवर. इन्दीवरं कुशलेषु शतावर्थाश्च योऽपिचि, मे. इन्दीवरं कुशलेषु वर्यामिन्दीवरी मता, वि. इन्दीवरं नीलोत्पलमिन्दीवरी शतावरी, हे.

इन्दुलेखा. इन्दुलेखाऽऽमलतासंमलताशशिकलासु च, मे, वि. इन्दुलेखेन्दुस्यण्डके । गडूचीसंमलतयोः, हे इन्दुलेखा गडूचाश्च पुंसि, त्रि.

इन्द्र. इन्द्रः शकादितप्रभेदयोगभेदान्तरात्मसु । इन्द्रा ऋषिष्के स्त्री सप्रात्, मे इन्द्रः शचीपतावन्तरात्मन्यादितप्रयोगयोः । इन्द्रा ऋषि-

ज्जके, वि. इन्द्रः शक्रोऽन्तरात्मनि । आदितेऽत्र योगभेदे च सप्रादिन्द्रा तु फणिज्जके, हे. इन्द्र आत्मनि वासवे, त्रि. शब्दादिविषयाः पक्ष प्रसिद्धा इन्द्रसंज्ञया । अथ इन्द्र. समाख्यातो देवराज् इन्द्र उच्यते, अने. इन्द्राणी करणे स्त्रीणां पौलमौसिन्धुवारयोः, वि, मे. इन्द्राणी शक्रां निर्गुण्ड्रां स्त्रीकर षेऽपि, हे. स्यादिन्द्राणीन्द्रयोपिति स्त्रीबन्धे सिन्धुवारे च, त्रि.

इन्द्रिय. इन्द्रियन्तु हृषीके रेतसि स्मृतं, मे. इन्द्रियं च हृषीके स्याद् इन्द्रियं रेतसि स्मृतं, वि. इन्द्रियन्तु चक्षुरादिषु रेतसि, हे. हृषीके रेतसीन्द्रियं, त्रि.

इभ्य. इभ्यां करेणुशङ्खयोः स्त्रियांभाटेऽत्र च वाचप्रवत्, मे. इभ्य आटेऽत्र करेणां तु भवेदिभ्या तु सङ्खौ, वि. इभ्यो धनवतीभ्या तु करेणां सप्तमौत्तरौ, हे.

इरा. इरा भूवाक्सुराभ्यु, मे. इरा वारिसुराभूमिभारतीषु प्रयुज्यते, वि. इराऽश्वात्तुगभूमिषु, हे. इरा भूवाक्सुराभ्यु सप्रात्, अ इराशब्दो बुधैर्ज्ञेयो भुवि वाचप्रशनेऽम्भसि, ह.

इरिण इरिणं शून्यमूपरम्, अ. V. ईरिण.

इला. इला कलत्रे सौम्यसत्र धरिष्वप्रां गवि वाचि च, मे, वि. इलोर्वो वाक् बुधस्त्री गौः, हे. इला भूवाग्बुधाङ्गनाः, त्रि. इला भूमिर्मता गौश्च, अने. इला वाग्धरयोरपि, ह.

इल्ल. इल्लला तारकाभेदे ना भेदे दैतप्रत्स्त्रयोः, मे. इल्लला-स्सारकाभेदे इल्ललो दैतप्रत्स्त्रयोः, वि. इल्ललो मत्स्त्रदैतयोः । इल्लला-स्सारकाभेदे, हे

इट. इटमाशंसितेऽपि सप्रात् पूजिते प्रेयसि त्रिषु । सप्ततन्तौ पुमान् क्लीवं संस्कारे ऋतुकर्मणि, मे. इटमीपिते ऋतुकर्मणि । पूजेऽत्र प्रेयसि संस्कारे योगे, हे. इटमाशंसिते पूज्यतमे प्रियतमेऽन्यवत् । इटं संस्कारयोगे च यागे च ऋतुकर्मणि, वि. ऋताविष्टं प्रिये त्रिषु, त्रि.

इष्टगन्ध. इष्टगन्धः सुगन्धौ सप्रात् त्रिषु क्लीवन्तु वाजुके, मे. इष्ट-

गन्ध सुगन्धिः सप्रात् इष्टगन्धं तु बालुके, हे

इष्टि इष्टि र्मत्ताऽभिलाषेऽपि संग्रहश्लोकयागयोः, मे. इष्टिः
सप्राद्भिलाषेऽपि संग्रहश्लोकयागयोः, वि अथेष्टि र्मत्तेच्छयोः । संग्रह-
श्लोके, हे इष्टि र्यागेच्छयोः, अ

इष्म इष्मः कामवसन्तयोः, वि

इष्वास. इष्वास कामुके पुमान् । त्रिषु सप्रात् क्षेपके चेषोः, मे.
इष्वासो धन्विधनुषो, वि इष्वासो धन्वधन्विनोः, हे

इस् इ सप्रात् खेदे प्रकोपोक्तौ, हे

ई ई विषादेऽनुकम्पायां लक्ष्म्यां पुनरनव्ययम्, मे ई क्रोधे दुःख-
भावने । प्रत्यक्षे सन्निधौ चापि, हे ई दुःखभावने क्रोधे लक्ष्म्यामीः
स्यादन्वयम्, वि ई दुःखभावने क्रोधे प्रत्यक्षे सन्निधावपि, ह गोवि-
न्द्य त्रिमूर्त्तेश्च ग्रान्ति सप्राद् वामलोचनम् । शशिंहास्त्रं तथा माया
ईकारोऽपि सुग्रेखः, मा

ईक्षण ईक्षणं दर्शने दृशि, मे ईक्षण दर्शने दृष्टौ, वि. चक्षु-
दर्शनमीक्षणं, त्रि

ईति ईति डिब्धे प्रवासेऽतिदृष्ट्यादिपट्सु च स्त्रियां, मे. ईतिः
प्रवासे डिब्धे स्यादतिदृष्ट्यादिपट्सु च, वि ईतिरजन्ये प्रवासे, हे. ईति-
डिब्धप्रवासयो, अ

ईरिण ईरिण रूपरे शून्ये, मे ईरिणं शून्य ऊपरि, वि, हे.

ईश ईशा लाङ्गलदण्डके । ईश. प्रभौ महादेवे, मे ईशः प्रभौ इन्द्ररे
स्याद् ईशा लाङ्गलदण्डके, वि ईश. स्वामिनि चद्रे च सप्रादीशा इक्ष-
दण्डके, हे प्रभुगङ्गारयोरीशः स्त्रियां लाङ्गलदण्डके, त्रि

ईशान ईशानं जप्रीतिपि क्लीषं पुंलिङ्गः सप्रात् द्विलोचने, मे.

ईश्वर ईश्वरो मन्मथे शम्भौ नाट्ये स्वामिनि चान्यवत् । ईश्वरी
चेश्वरोमायां, मे ईश्वरो विभवैराट्ये शम्भौ स्वामिनि मन्मथे । पार्श्व्या-
मीश्वरामाङ्गः, वि ईश्वरः स्वामिनि शिवे मन्मथेऽपीश्वराऽश्रिजा, हे.

गौरीश्वरा शिवा स्वामिकन्दर्पेऽपीश्वरः पुमान्, त्रि

ईस् ईस् दुःखभावने कोपे, मे

ईहा ईहोद्यमवाञ्छयो, मे सप्रादीहोद्यमवाञ्छयो, हे ईहा
व्यमवाञ्छयो, त्रि, वि

ईहाश्वग ईहाश्वगस्तु पुंसि सप्रात् कोकरूपकभेदयो, मे ईहा-
श्वग सप्राद्रूपकान्तरे । एके जन्तौ च, हे ईहाश्वगो एके जन्तौ प्रभेद रूप-
कस्य च, वि नाट्ये ईहाश्वगो एके, त्रि

उ उ सम्बोधनरूपोक्तप्रोरनुकम्पानियोगयो । पदपूर्णे च पाद-
पूर्णेऽपि च दृश्यते, मे उ सम्बुद्धौ रूपोक्तौ च शम्भुवाचीत्यनव्ययस्, वि
उ रोपोक्तग्रामन्तरार्थके, हे गमरेशस्तथा विष्णु रिविष्णु च गजाङ्गु ।
दत्तकर्णस्य विजय उकारा मन्मथाधिप, मा उकार शङ्कर, प्रोक्त उकार-
स्यापि लक्षणै, ए

उक्त उक्तमेकाक्षरे छन्दसुप्रक्तं सप्राद्भाषितेऽपि च, वि उक्त-
मेकाक्षरच्छन्दसुप्रक्तं सप्राद् भाषिते त्रिष, मे

उग्र उग्र शूद्रासुते क्षत्राद् रुद्रे पु सि त्रिपूत्कटे । स्त्रो वचाक्षुद्रयो,
मे उग्रः शूद्रासुते क्षत्रात् श्रीकण्ठे चोत्कटेऽन्यवत् । उग्रा वचाच्छि-
कयो, वि उग्र क्षत्रियतः शूद्रां सूनावुत्कटरुद्रयो । उग्रा वचाच्छि-
किकयो, हे उग्रोऽन्तर्जने शिवेऽतुप्रज्ञे, त्रि

उग्रगन्धा उग्रगन्धाजमोदाया वचाया छिक्किकौपधौ, मे, वि
उग्रगन्धा वचाक्षेत्रयवान्योऽग्निक्किकौपधे, हे उग्रगन्धे वचाक्षेत्रयमानिके, त्रि

उचित उचितन्तु भवेन् न्यस्ये मिते ज्ञाते समञ्जसे, मे उचितं
प्रोक्तमभ्यसे मिते ज्ञाते समञ्जसे, वि उचितं विदितेऽभ्यसे मिते
युक्तेऽपि, हे

उच्चटा रसोनस्य प्रभेदे सप्राद् उच्चटा दम्भचर्ययोः, वि उच्चटा
दम्भचर्यायां प्रभेदे लशुनस्य च, हे

उच्चिद्रट उच्चिद्रटपृणगतस्यैव कोपनपुरुषे, मे . उच्चिद्रटो

मीनभेदे तथा कोपनपूरुदे, वि उच्छ्रितः कोपने मीनभिरपि, हे.

उच्छ्रित. उच्छ्रितं त्रिषु सञ्जाते समुन्द्रप्रद्वयोः, मे. सप्रादु-
च्छ्रितन्तु सञ्जाते समुन्द्रप्रद्वयोः, वि. उच्छ्रितं द्वज्जातयोः । प्रद्व-
सप्रात्, हे. जातीन्द्रप्रद्वयाः सुप्ररुच्छ्रिताः, अ.

उच्छ्वास. उच्छ्वासः प्राणनेऽपि च । आख्यायिकापरिच्छेदेऽप्या-
श्वासेऽपि पुमानयं, मे. उच्छ्वासः प्राणनाश्वासगद्यवन्धगुणान्तरे, वि.
उच्छ्वासः प्राणने श्वासे गद्यवन्धान्तरेऽपि च, हे.

उज्जृम्भित. उज्जृम्भितं त्रिषु तूफुल्ले चेटायां तु नपुंसकम्, मे. उज्जृ-
म्भितं तु चेटायामुत्फुल्ले चाभिधेयवत्, वि. उज्जृम्भितमुत्फुल्ले चेटि-
तेऽपि च, हे.

उज्ज्वल. उज्ज्वलो दीप्तशृङ्गारविशदेषु विकामिनि, मे, वि. उज्ज्व-
लस्तु विकामिनि । शृङ्गारे विशदे दीप्ते, हे.

उडुप. उडुपं तु सवेऽस्त्रियां । चन्द्रे पुंसि, मे. उडुपस्तु सवे चन्द्रे,
वि. उडुपः सवश्रमिनोः, हे. चन्द्रे नाऽस्तु उडुपः सवे, ति.

उड्डीश. उड्डीशो ग्रन्थभेदे सप्रादुड्डीशश्चण्डिकापतौ, मे, वि.
उड्डीशः चण्डीशे शास्त्रभिरपि, हे.

उत्. उत् सप्रात् प्रश्ने वितर्के च, मे.

उत उतात्पर्यविकल्पयोः । समुच्चये वितर्के च प्रश्ने च पदपूरणे,
मे. उत प्रश्ने वितर्के सप्रात् उतात्पर्यविकल्पयोः, वि. उत प्रश्नवितर्कयोः ।
समुच्चये विकल्पे च, हे.

उताहो. उताहो परिप्रश्नविचारयोः, मे. V. आहो.

उत्कट. उत्कटस्त्रीवसन्तयोः, मे, वि, हे.

उत्कलिका. कथितोत्कलिकोत्कण्ठाहेलामलिलवीचिषु, मे. उत्कलिका
तु हेलायां तरङ्गोत्कण्ठयोरपि, हे. भवेदुत्कलिकोत्कण्ठाहेलामलिल-
वीचिषु, वि. स्त्रियासुत्कलिका हेलोत्कण्ठासलिलवीचिषु, ति. विद्याड-
न्कलिकाशब्दोत्कण्ठावीचिवाचकम्, हा.

उत्क्षेपण. उत्क्षेपणन्त व्यजने धान्यमर्दनवस्तुनि, मे, वि.

उत्क्षेपणमुद्घनम् । व्यजनं धान्यमलनवस्तु, हे.

उत्तंस. उत्तंसः कर्णपूरेऽपि शिखरेऽपि च न स्त्रियां, मे. उत्तंसः

कर्णपूरे सत्रात् शिखरे च वतंसवत्, वि. उत्तंस, शिखरे कर्णपूरे चापि वतंस-
वत्, हे. V. वतंस.

उत्तप्त. उत्तप्तं शुष्कमांसेऽय त्रिषु तप्ते परिष्कृते, मे. उत्तप्तं

शुष्कमांसेऽपि सन्तप्ते च परिष्कृते, वि. उत्तप्तं चक्षुले शुष्कमांससन्तप्तयो-
रपि, हे. उत्तप्तं शुष्कमांसेऽपि, त्रि.

उत्तम. उत्तमा दुग्धिकायां त्रिषु च भद्रके, मे. उत्तमा दुग्धिकायां

सत्राद् उत्कृष्टे चोत्तमोऽन्यवत्, वि. उत्तमा दुग्धिकौपधौ । उत्तमं तु
प्रधाने सत्रात्, हे.

उत्तर. उत्तरा दिग्विशेषे च स्त्रुपायामर्जुनसत्र च । विराटसत्र

सुते ना सत्रादूर्ध्वोदीचरोत्तमे त्रिषु । नपुंसकं प्रतिवाक्ये, मे. उत्तरं प्रति-
वाक्ये सत्राद् ऊर्ध्वोदीचरोत्तमोऽन्यवत् । उत्तरस्तु विराटसत्र तनये दिशि

चोत्तरा, वि. उत्तरं प्रवणोर्ध्वयोः । उदीचप्रतिवचसोरुत्तरस्तु विराटजे,
हे. उपयुं दीचप्रश्ने ष्वपुत्रत्तरः, अ.

उत्तान. उत्तानमगभीरे सत्राद् ऊर्ध्वासत्रायिते त्रिषु, मे.

उत्तानं सत्रादगभीरे तथा सुप्तोन्मुखेऽन्यवत्, वि. उत्तानः सुप्तोन्मुख-
गभीरयोः, हे. अगभीरेऽपि चोत्तानः, त्रि.

उत्ताल. उत्ताल उत्कृष्टे श्रेष्ठे विकराले श्ववङ्गमे, मे. उत्ताल

उत्कृष्टे । श्रेष्ठेऽपि विकरालेऽपि सत्रादुत्तालः श्ववङ्गमे, वि. उत्ताल-
स्वरिते कपौ । श्रेष्ठोत्कृष्टकरालेषु, हे. उत्तालमुन्नतेऽपि, इ.

उत्थान. उत्थानमुद्यमे तन्त्रे पौरुषे पुस्तके रणे । प्राङ्गणोद्गम-

हर्षणु मलवेगेऽपि न हयोः, मे. उत्थानमुद्यमे तन्त्रे पौरुषे पुस्तके रणे ।
प्राङ्गणोद्गमहर्षणु मलवेगेऽपि कीर्तितं, वि. उत्थानं सैन्ये पौरुषे युधि पुस्तके ।

उद्यमोद्गमहर्षणु वास्वन्तोऽन्नचैत्ययोः । मलोत्थर्गं, हे. उत्थानं पौरुषे

तन्त्रे सन्निविद्योद्गमेऽपि च, अ.

उत्थित. उत्थितं सत्रात् त्रिपुत्रन्त्रे प्रोद्यते वृद्धिमत्यापि, मे. उत्थितं वृद्धियुक्ते च प्रोद्यतोत्पन्नयोरपि, वि. उत्थितं । वृद्धिमत्प्रोद्यतोत्पन्नेषु, हे. उत्थितास्वमी । वृद्धिमत्प्रोद्यतोत्पन्नाः, अ.

उत्पतन. सत्रादुत्पतनमुत्पत्तौ तथोर्ध्वगमनेऽपि च, मे. उत्पतनं समुत्पत्तौ तथोर्ध्वगमने स्मृतं, वि. सत्रादुत्पतनमुत्पत्तौ । उत्पत्तौ, हे.

उत्पल. उत्पला तुपचर्पद्यां क्लीबं कुष्ठप्रसूनयोः, मे. उत्पलं मांसस्यूत्ये सत्रात् कुष्ठेन्द्रीवरयोरपि, वि. उत्पलं कुष्ठप्रहे । इन्दीवरे मांसस्यूत्ये, हे. उत्पलं नलिनं प्रोक्तमुत्पलं कुष्ठमुत्तमम्, अने.

उत्पलपत्र. भवेदुत्पलपत्रं तु तद्वले स्त्रोत्रखद्यते, वि. उत्पलपत्रं दूत्पलदले स्त्रीणां मखद्यते, हे.

उत्प्रेक्षा. उत्प्रेक्षाऽनवधानेऽपि काव्यालङ्करणान्तरे, मे. उत्प्रेक्षाऽनवधाने सत्रात् काव्यालङ्करणेऽपि च, वि.

उत्पृष्ठ. उत्पृष्ठं करणे स्त्रीणामुत्तलेऽपि विकस्यते, मे. उत्पृष्ठः करणे स्त्रीणाम् उत्तले च विकस्यते, वि. उत्पृष्ठः स्त्रीकरणान्तरे । विकस्यरोत्तलयोः, हे.

उत्सर्गः. उत्सर्गः पुंसि सामान्ये न्याये च तत्रागदानयोः, मे. उत्सर्गो वर्जने तत्रागे सामान्यन्यायदानयोः, वि. उत्सर्गस्तत्रागदानयोः । वर्जने सामान्यविधौ, हे. उत्सर्गो न्यायदानयोः । सामान्येऽपि, त्रि.

उत्सव. उत्सवो मह उत्सेके दृच्छाप्रसरकोषयोः, मे, वि. उत्सवोऽमर्षं महोऽपि च । दृच्छाप्रसर उत्सेके, हे. उत्सेकाऽमर्षयोर्विच्छाप्रसरे मह उत्सवः, अ.

उत्सादन. उत्सादनं समुल्लेखोद्दत्तनोद्दत्तनेषु च, मे, वि. उत्सादनं समुल्लेखोद्दत्तनोद्दत्तनेषु च, हे.

उत्साह. उत्साहस्तदमे सृष्टे, मे, वि.

उत्सेध. उत्सेधस्तद्वये न स्त्री क्लीबं सदानेऽपि च, मे. उत्सेधः

शोच्छ्रये काये, वि. उत्क्षेध उच्छ्रये । संहननेऽपि, हे. उत्क्षेधः काय उन्नतिः,
अ. कायेऽपुत्रत्क्षेध दृष्यते सङ्घिः, च.

उद्. उत् प्रकाशे विभागे च प्राबल्याऽस्वास्थ्यशक्तिषु । प्राधान्ये
बन्धने भावे मोक्षे लाभोर्ध्वकर्मणोः, मे. उत्प्रकाशे वियोगे च प्राबल्यास्वास्थ्य-
शक्तिषु । प्राधान्ये बन्धने भावे मोक्षे लाभोर्ध्वकर्मणोः, वि. उत्प्रधाने
प्रकाशे च प्राबल्यास्वास्थ्यशक्तिषु । विभागे बन्धने मोक्षे भावे लाभोर्ध्व-
कर्मणोः, हे.

उद्च्छ्र्. उद्ग् दिग्देशकालेषु वाचप्रवत् त्रितयेऽव्ययम्, मे. प्राग्-
द्वक्प्रतप्रगितेऽत्रे दिग्देशे कालतोऽव्ययम् । प्राचप्रोद्दीचप्रमतीचप्रानां वाचकं
सप्रादनव्ययम्, वि.

उद्दण्डराल. उद्दण्डपालः पुंसि सप्रात् सर्परत्न प्रभेदयोः, मे, वि.
उद्दण्डपालो रत्नप्राधिभेदयोः हे.

उदन्त उदन्तः साधुवार्तायोः, मे, वि उदन्तः साधौ वार्तायां, हे.

उदय. उदयस्तु पुमान् पूर्वपर्वते च समुन्नतौ, मे. उदयः पूर्व-
पर्वते चोन्नतावपि, वि. उदयः पर्वतोन्नतप्रोः, हे. उदयोऽद्वावुन्नतौ च, वि.

उदयन. उदयनमुद्भये क्तोव वत्क्षेशागस्तयोः पुंसि, मे. भवेदुद्-
यनो वत्क्षराजेऽगस्तप्रमुनावपि, वि. उदयनस्तु वत्क्षराजे घटोद्भवे, हे.

उदर. उदरं जउरे युधि, मे, वि. उदरं तुन्दरणयोः, हे.

उदरधि. भग्नेदुदरधिः पुंसि समुद्रे च विद्यन्मणौ, मे. उदरधिः
समुद्रे च विद्यन्मणौ, वि. उदरधि विद्यन्मणो । अश्वौ, हे.

उदर्क उदर्क एष्यन्कालौगफले मदनकण्टके, मे. उदर्क एष्य-
न्कालीयफले मदनकण्टके, वि, वि उदर्कपूत्तरकालफले मदनकण्टके, हे.

उदर्चिम्. उदर्चिरुत्प्रभे वाचप्रलिङ्गः पुंसि हृताशने, मे. उदर्चि-
रुत्प्रभे वङ्गौ, वि, वि. उदर्चिरुत्प्रभेऽग्नौ च हे.

उदात्त. उदात्तस्तु रुरान्तरे । दयात्यागादिसम्बन्धे काव्या-

त्तो दाढमहतोः, वि. उदानो दाढमहतो हृद्ये च स्वर्गभिवपि, हे.

उदान. उदान उदरावर्त्तं वायुभेदे भुजङ्गमे, मे. उदानोऽपुत्रद-
रावर्त्तं महत्सर्पविशेषयोः, वि. उदानः पवनान्तरे । सर्पभिदुप्रदरावर्त्तं, हे.

उदार. उदारो दाढमहतो दक्षिणेष्वभिधेयवत्, मे, वि. उदारो
दक्षिणो महान् दाता, हे. उदारो दाढमहतोः, अ. उदारौ दक्षिण-
स्थलौ, वि. उदारास्थौ महद्दक्षौ, अने.

उदास्थित. उदास्थितः प्रतीहारे प्रवणत्रावसिते चरे, मे. उदा-
स्थितः प्रतीहारेऽध्यक्षे च प्रणिधौ चरे, वि. उदास्थितश्चरे हाःस्थेऽध्यक्षे, हे.
उदास्थितश्चरे हाःस्थे, वि.

उदित. उदितं सूक्त उद्गते, मे. उदितं प्रोक्त उद्गते, वि, वि उदितं
वद्गतोक्तयोः, हे.

उदुम्बर. उदुम्बरस्तु देहल्यां वृक्षभेदे च पण्डके । कुष्ठभेदेऽपि च
पुमान् ताम्बे तु स्यान् नपुंसकं, मे. उदुम्बरस्तु देहलत्रां वृक्षजातौ च पण्डके ।
उदुम्बरं स्मृतं ताम्बे कुष्ठभेदेऽपुत्रदुम्बरः, वि. उदुम्बरः कुष्ठभेदे देहलत्रां
पण्डके तरो । उदुम्बरं ताम्बे, हे. द्रुमे भेदेऽपुत्रदुम्बरः, वि

उदूखल. उदूखलं गुग्गुली सप्रादुलूखलेऽपि न हयोः, मे. V.
उलूखल.

उदूढ. उदूढमूढे स्थले सप्रात्, मे. उदूढ ऊढे स्थले सप्रात्,
वि. उदूढः पीषगोदयोः, हे.

उद्गाहित. उद्गाहितमुदीर्णं सप्रात् बह्वग्राहितयोस्त्रिषु, मे. उद्गा-
हितमुपन्यस्तौ बह्वग्राहितयोरपि, वि, हे.

उह. उह सप्राद् देहजानिले । अग्नौ हमापुटे शसोऽपि, मे.
उहः सप्रात् पावके हमापुटके देहजानिले, वि. उहो हसापुटे बह्वी साधायां
देहजानिले, हे.

उद्घात. उद्घातस्तु पुमान् पादरत्नलने समुपकमे । पवनाभ्यासयोगस्य
कालभेदे च कीर्तितः । उत्तुङ्गे मुहुरेऽपि सप्रात्, मे. उद्घातः क्रयत्रते .

पादसूत्रलने समुपक्रमे । पवनाभ्यासयोगाय कुम्भकादित्येऽपि च । उद्द-
न्ते सुहरेऽपि सप्रात्, वि. उद्दान्तः समुपक्रमे । सुहरेऽभ्यासयोगाय
कुम्भकादित्येऽपि च । पादसूत्रलन उद्दङ्ग, हे.

उद्दन्तुर. उद्दन्तुरस्त्रिपुत्रुङ्गे करालोत्कटदन्तयोः, मे. उद्दन्तुरः सप्रा-
दुसुङ्गे करालोत्कटदन्तयोः, वि. उद्दन्तुरः कराले सप्रादुसुङ्गोत्कटद-
न्तयोः, हे.

उद्दाम. उद्दामो वन्धरचित्ने स्वतन्त्रे च प्रचेतसि, मे.

उद्दरण. सप्रादुद्दरणमुद्दारवान्तान्दोन्मूलनेष्वपि, मे. उद्दरणं समु-
द्दारवान्तान्दोन्मूलनेष्वपि, वि. सप्रादुद्दरणमुद्दये । भुक्तोष्कितोन्मूलनयोः,
हे. उन्मूलनेऽपुत्रदरणं, त्रि.

उद्दव. उद्दवो यादवभिदि महे च क्रतुपावके, मे. उद्दवो मातुले
विष्णोरुत्सवे क्रतुपावके, वि. उद्दवः केशवमातुले । उत्सवे क्रतुवङ्गौ च, हे.

उद्दान. उद्दानमुद्दते वाचप्रलिकं चुक्ष्त्रां नपुंसकं, मे. उद्दान-
मुद्दते चुक्ष्त्रां, वि. उद्दानमुद्दमे चुक्ष्त्रां, हे. चुक्ष्त्रासुद्दानमुद्दमे, त्रि.

उद्दार. उद्दारसोद्दतादृषे, मे, वि. उद्दारः सप्रादृषोद्दृत्योः, हे.

उद्दत. उद्दतं सप्रात् त्रिपुत्रुचित्ने परिभुक्तोष्कितेऽपि च, मे.
चित्ने सुदरेऽपि चोद्दतं, त्रि. उद्दतं स्यादुत्तुलिते परिभुक्तोष्कितेऽपि च,
हे स्यादुद्दतं तु तुलिते परिभुक्तोष्कितेऽपि च, वि.

उद्दृट उद्दृटः कच्छपे सूर्ये, मे. ५. उद्दृट.

उद्दान उद्दानं सप्रात्निःसरणे वनभेदे प्रयोजने, मे, हे. उद्दानं
वनभेदे सप्रात् निःसरतेऽपि प्रयोजने, वि. सप्रादुद्दानं निःसरणे वनभेदे
प्रयोजने, च प्रोक्तं विपिनसुद्दानसुद्दानं गमनं स्मृतं, अने.

उद्दय उद्दयो रथकीले सप्रात्तात्रवङ्गाख्यपक्षिणि, मे.

उद्दतन उद्दतनमुत्पतने विलेपने वषण्णे क्षीवं, मे. उद्दतनं
चोत्पतनेऽप्यपादृप्तौ विलेपने, वि. उद्दतनं विलेपने । अपादृप्तात्पतने, हे.

उद्दान्त. उद्दान्तो निर्मदगजे पुमानुद्दमिते त्रिपु, मे. उद्दान्त

उद्गीर्णं निर्मदे द्विपे, हे. उद्धान्तो निर्मदगजे समुद्गीर्णं च वाचप्रवत्, वि.

उद्वाहन. उद्वाहनं प्रणीते सप्रात् रज्ज्वासुद्वाहनी मता, मे. उद्वाहनं द्विषीतेषु सप्रात् रज्ज्वासुद्वाहनी मता, वि. उद्वाहनं द्विषीतेषु सप्राद्वाहनी वराटके, हे.

उद्देग. उद्देगं कमुकीफले । उद्देगोऽपुत्रद्वाञ्जलकोद्देजनोद्गमनेषु च, मे, वि. उद्देगं पूगिकाफले । उद्देगस्तद्देजने सप्रात् क्षिमिते शीघ्रगामिनि । उद्द्वाहौ च भयेऽपि सप्रात्, हे. फलं पूगसत्र चोद्देगं, वि.

उन्न. उन्नं क्लिन्ने च सुरते, मे. उन्नं क्लिन्ने दयापरै, हे. उन्नं क्लिन्ने च सूरणे, वि.

उन्नति. उन्नतिसार्धप्रदारेषु सम्बद्धानुद्देऽपि च, वि. उन्नति-सार्धप्रयोपिति । उद्दे च सम्बद्धौ, हे.

उन्मत्त. उन्मत्त उन्मादवति धूसूरसुषुकुन्दयोः, मे, वि. उन्मत्तो सुषुकुन्दे सप्रात् धत्तूरोन्मादयुक्तयोः, हे. सप्राद् धूसूरेऽपि चोन्मत्तः, वि.

उन्माथ. उन्माथः कूटयन्त्रे सप्रान् मारणे घातके पुमान्, मे. उन्माथः कूटयन्त्रे सप्रान् मारणे घातकेऽपि च, वि. उन्माथो मारणे कूटयन्त्रघातकयोरपि, हे. उन्माथः कूटयन्त्रेऽपि, वि.

उप. उप सप्राद्धिकार्यं च हीनार्थासन्नयोरपि, मे. उपसामर्थ्य-दाक्षिण्यप्रदोपाख्यानात्प्रयेषु च । आचार्यकरणे दाने व्याप्तावारम्भपूजयोः । उद्योगेऽपि च लिङ्गायां मरणार्थोपमार्ययोः । उप हीनेऽधिके प्रोक्तोऽप्यासम्भेऽपुत्रप कीर्तितः, वि. उपासन्ने हीनेऽधिके सादृश्यप्रतियत्नयोः । तद्योग-व्याप्तिरूज्जसु शक्तावाहम्भदानयोः । दक्षिणाचार्यकरणदोपाख्यानात्प्र-येषु च, हे.

उपकार. उपकारस्योपहतौ विकीर्णकुसुमादिषु, मे. उपकारस्य-उपहतौ विकीर्णकुसुमादिषु, हे.

उपकारिका. उपकारिकोपकर्त्रा पितृभेदे शपालये, मे. उपका-रिका । पितृभेदे गृहे राज्ञामुपकर्तारामपीयते, वि.

उपकार्ये, उपकार्या राजसङ्घनुप्रकारोचितेऽन्यवत्, मे, वि. उप-
कार्या राजगेहमुपकारोचिताऽपि, च, हे.

उपक्रम. उपक्रमस्तूपधायां ज्ञात्वारम्भे च विक्रमे । चिकित्सायां,
मे. उपक्रमः सत्राहुपधाचिकित्सारम्भविक्रमे, वि. उपक्रमस्तु विक्रमे ।
उपधायां तदाद्याचिख्यासाचिकित्सयोरपि । आरम्भे, हे. उपायपूर्व
आरम्भ उपधा चापुत्रपक्रमः, अ.

उपगम. उपगमः स्त्रीकारेऽन्तिकसर्पणे, मे. उपगमः पुनः ।
अङ्गीकारेऽन्तिकगतौ, हे. अङ्गीकृताहुपगमः समीपगमनेऽपि च, त्रि.

उपग्रह. उपग्रहः पुमान् वन्दत्रासुपयोगेऽनुकूलने, मे. उपग्रहो
वन्दत्रासुपयोगेऽनुकूलने, वि. उपग्रहोऽनुकूलने । वन्दुप्रयोगयोश्च, हे.

उपचार. उपचारस्तु सेवायां व्यवहारोपचर्ययोः, हे.

उपचित भवेदुपचितं दग्धे सृष्ट्वे वाचत्रलिङ्गकं, मे. भवेदुपचितं
दिग्धे सृष्ट्वे च समाहिते, वि. उपचितः समाहिते । ष्ट्वे दग्धे, हे.

उपताप. उपतापस्वरथायां सत्राहुप्तापगदयोरपि, मे, वि. उप-
तापो गदे तापे, हे.

उपदंश. उपदंशो विदंशे च सेद्व्रोगान्तरेऽपि च, मे. उपदंशो-
ऽवदंशे सत्रान् सेद्व्रोगेऽपि वर्तते, वि. उपदंशोऽवदंशे सत्रान् सेदन-
सत्रामयेऽपि च, हे.

उपधान. उपधानं विपे गेण्डौ प्रणयेऽपि नपुंसकम्, मे. उपधानं
विशेषे च गेण्डुके प्रणयेऽपि च, वि. उपधानं तु गेण्डुके । व्रते विपे
च प्रणये, हे. अथ गेण्डुके । विशेषे चोपधानं, त्रि.

उपधि. उपधिः पुंसि व्याजरथाङ्गयोः, मे. उपधि र्थाजचक्रयोः, वि, हे.

उपधूपित. उपधूपित चासन्मरुषे परिधूपिते, मे, वि. उपधूपित
चासन्मरुषे धूपितेऽपि च, हे.

उपनाह. उपनाहो त्रणालेपपिण्डे वीणानिबन्धने, मे, वि. उप-
नाहो वीणानिबन्धने । त्रणालेपनपिण्डे च, हे.

उपनिषद्. भवेदुपनिषद् धर्मवेदान्तविजने स्त्रियां, मं. भवेदुपनिषद्-
धर्म वेदान्तोऽपि रहस्यप्रति, हे. उपनिषत्तु वेदान्ते रहस्यधर्मयोरपि,
हे. धर्म रहस्यप्रतिपत् सत्रात्, अ. रहस्ये सत्रादुपनिषत् समीपे सद्ने-
ऽपि च, त्रि.

उपसव. उपसवः सैहिकेये विज्ञवोत्पातयोरपि, मं, वि. उपसवौ
राहृत्पातौ, हे, त्रि.

उपरक्त. उपरक्तो व्यसनार्ते राज्ञग्रहोन्दुसूर्यप्रयोः, मं. उपरक्तः
सैहिकेये तद्गृहे व्यसनातुरे, वि. उपरक्तसु सुर्भानौ व्यसनातुरे । राज्ञ-
ग्रहार्कप्रश्नोः, हे. व्यसनार्ते चोपरक्तः, त्रि.

उपराग. उपरागसु पुंसि सत्रात् राज्ञग्रहार्कचन्द्रयोः । दुर्णये ग्रह-
कक्षोले व्यसनेऽपि निगद्यते, मं. उपरागः परीवादे राज्ञग्रहार्कचन्द्रयोः ।
दुर्णये ग्रहकक्षोले, वि. उपरागो राज्ञग्रहार्कचन्द्रयोः । विगाने दुर्णये
राहौ, हे. उपरागसु ग्रहार्कन्दोश्च दुर्णये, त्रि.

उपल. उपलः प्रसरे रत्ने शर्करायान्तु योपिति, मं. उपलः प्रसरे
रत्ने शर्करायां स्मृतोपला, वि. उपलो श्रावरजयोः । उपला तु शर्करायां, हे.
उपला शर्कराऽपि च, अ.

उपलब्धि. उपलब्धि मर्तौ प्राप्तावपि ज्ञाने च योपिति, मं. उपलब्धि-
मर्तौ प्राप्नो ज्ञाने चापि प्रयुज्यते, वि. उपलब्धि मर्तौ प्राप्नो, हे. उप-
लब्धि मर्तिप्राप्तोः, त्रि.

उपसक्ति. उपसक्तिः सङ्गमात् सेवायामपि योपिति, मं. उपसक्तिः
सङ्गमे च सेवायां प्रतिपादने, वि. उपसक्तिः सङ्गमात् प्रतिपादन-
सेवयोः, हे.

उपसम्पन्न. उपसम्पन्नमुद्दिष्टं निहतं च सुसंस्कृतं, मं. जानीया-
दुपसम्पन्नं निहतं च सुसंस्कृतं, वि. उपसम्पन्नं पर्यग्राहं संस्कृतप्राप्तयो-
र्धत्ते, हे.

उपसर्ग. उपसर्गः पुमान् रोगभेदोपसर्वयोरपि, मं. उपसर्गः स्मृतो.

रोगभेदोपस्ययोरपि, वि. उपसर्ग उपद्रवे । प्रादौ च रोगभेदे च, हे.

उपस्य. उपस्यः श्रेफसि क्रोडे तथा मदनमन्दिरे, मे. उपस्यो मेद्र उखङ्गे भगे पायौ च कथ्यते, वि. उपस्यः पायुमेद्वाङ्गयोनिषु, हे.

उपस्पर्श. उपस्पर्शः स्पर्शमात्रे स्नानाचमनयोरपि, मे, वि. उपस्पर्श-स्वाचमनस्नानयोः स्पर्शमात्रके, हे.

उपस्पर्शन. सत्रादुपस्पर्शनं स्पर्शं स्नानाचमनयोरपि, मे, वि. सत्रा-दुपस्पर्शनं स्नाने स्पर्शाचमनयोरपि, हे.

उपह्वर. उपह्वरं समीपे सत्रादेकान्तेऽपि नपुंसकम्, मे. उपह्वरं समीपे सत्रादेकान्ते चापुत्रपह्वरम्, वि. उपह्वरं रक्षसि सन्निधौ, हे. रक्षोऽ-न्तिकसुपह्वरे, अ. उपह्वरं रक्षःस्थानं समीपं सत्रादुपह्वरं, अने. उपह्वरं सन्निधाने, ह.

उपांशु. उपांशु र्जपभेदे सत्रादुपांशु विजनेऽव्ययं, मे, वि, हे.

उपाकृत. उपाकृतोऽध्वरहतपशूपद्रुतयो र्मतः, वि. उपाकृत उपद्रवे । मन्त्रेण प्रोक्षितपशौ, हे. उपाकृतोऽध्वरहतपशौ नोपद्रुते त्रिषु, मे.

उपाधि. उपाधि धर्मचिन्तायां कुटुम्बव्याघ्रते च्छले । विशेषणे पुंसि, मे. उपाधि धर्मचिन्तायां कैतवेऽपि विशेषणे । कुटुम्बव्याघ्रतेऽपि सत्रात्, वि. कुटुम्बव्याघ्रते धर्मचिन्तायाञ्च विशेषणे । उपाधिः, त्रि. उपाधिसु - धर्मधाने विशेषणे । कुटुम्बव्याघ्रते च्छद्मनि, हे.

उपाद्य. उपाद्यः सामभेदादौ तथैवोपगतौ पुमान्, मे. उपाद्यः साम-भेदादावुपायः सत्रादुपागतौ, वि.

उपासन. उपासनं शराभ्यासेऽपुत्रपासावासनेऽपि च. मे. उपासनं शराभ्यासे शूत्रपायां च हिंसने, वि. सत्रादुपासनमासने । शूत्रपायां शरा-भ्यासे, हे. शराभ्यासेऽपुत्रपासनं, त्रि.

उपाहित. उपाहितोऽनलोत्पाते पुमानारोपिते त्रिषु, मे. उपाहि-तोऽनलोत्पाते आहिते चापुत्रपाहितः, वि. उपाहितः पुनः । आरोपितेऽन-

लोत्पाते, हे. वङ्गप्रत्यातेऽपुत्रपाहितः, त्रि.

उपोढ. उपोढो निकटोढयोः, मे, वि. उपोढ ऊढे निकटोऽपि, हे.

उम्. उं रोपेऽङ्गीकृतावपि । प्रश्नेऽपि सत्रात्, मे. उं प्रश्नेऽङ्गीकृतौ रोपे, हे. उं प्रश्नेऽङ्गीकृते रोपे, वि.

उम. उमाऽतसौ हैमवती हरिद्राकीर्तिकान्तिप, मे, वि. उमो नगरवट्टयोः । उमा गौर्या हरिद्रायां कीर्तिकान्थतसौयुच, हे. उमा दुर्गाऽतसौ चाय, त्रि.

उररि (री) उरर्यूर्यूररी च विस्तारेऽङ्गीकृतौ त्वयम्, मे. ऊरर्यूरौ चोररी च विस्तारेऽङ्गीकृतौ त्वयम्, अ. उररी चोररी चोरी विस्तारेऽङ्गीकृतौ त्वयम्, वि. ऊर्यूररी चोररी च विस्तारेऽङ्गीकृतावपि, हे.

उरस्. उरो वक्षसि च अष्टेऽपि, मे. उरः अष्टे च वक्षसि, वि. उरो वक्षसि सुखेऽत्र सत्रात्, हे.

उरी. उर्यूरौ चापुत्रभौ शब्दौ विस्तारेऽङ्गीकृतावपि, मे. व. उररी.

उर्वरा. उर्वरा सर्वसस्याढप्रभूमौ स्याद्भूमिमात्रके, मे, वि. उर्वरा तु भूमात्रे सर्वसस्याढप्रभुव्यपि, हे.

उल (लु) य. उलपो न स्त्री गुल्मिन्यां ना तृणान्तरे, मे. उलप-स्रृणभेदे स्यात् गुल्मिन्यामुलपं मतम्, वि. उनुपस्रु गुल्मिनीतृणभेदयोः, हे. तृणभिद् गुल्मितुप्रलुपम्, त्रि.

उलूक. उलूकः पुंसि काकाराविन्द्रे भारतयोधिनि, मे. उलूकः कुरुयोधे स्यात् पेचके जम्भभेदिनि, वि. उलूकः स्यात् काकाराविन्द्रे भारतयोधिनि, हे.

उलूखल. उलूखलं गुग्गुले स्यात् कण्डन्यर्थेऽपुत्रलूखलं, वि. उलूखले गुग्गुलोद्दूखले, हे. व उदूखल.

उष्णाघ. उष्णाघोऽपि शुचौ रुष्णे दघनीरोगयोस्त्रिप, मे. उष्णाघस्य शुचौ रुष्णे दघनीरोगयोरपि, वि. उष्णाघो निपुणे दृष्टे शुचि-

उल्लिखित. सत्राडुल्लिखितमुत्कीर्णं तनूकते च वाचप्रवत्, मे. उल्लिखितं समुत्कीर्णं वाचप्रवच्च तनूकते, वि. उल्लिखितं तनूकते । उत्कीर्णं, हे.

उप. उपा वाणसुतारात्रप्रोरुपः कामिनि युग्गुलौ । रात्रिशेषे उपायान्तु फेचिदाङ्गसद्व्ययं, मे. उपा वाणसुतारात्रप्रोरुपः कामिनि युग्गुलौ, वि. उपा वाणात्मजा निशा, वि. उपा निशि । वाणपुत्रां च, हे. उपा रात्रौ तदन्ते च, मे, हे. उपा रात्रौ तदन्ते स्यात् श्रवानव्ययमपुत्रपा, वि.

उपम्. उपः प्रत्रप्रपसि क्लीवं पितृप्रस्वाश्व योषिति, मे. उपः प्रभाते सन्ध्यायां, वि. उपः सन्ध्याप्रभातयोः, हे.

उपित. उपितं द्युपिते दग्धे, मे, वि. उपितं व्युपिते ऋष्टे, हे. अथ दग्धे सत्रादुपितं स्थितवत्यपि, वि.

उड्. उड्नी कर्करीं करभे पुमान्, मे. उड्नी गोलकिकायां स्यात् करभस्य च योषिति, वि. उड्नी चङ्गाण्डे करभस्त्रियां, हे.

उड्रिका. उड्रिका चङ्गिकाभाण्डभेदेऽपि करभस्त्रियाम्, मे, वि. उड्रिका चङ्गाण्डभेदे करभस्य च योषिति, हे. चङ्गाण्डेऽपुत्रड्रिका भवेत्, हा. चङ्गाण्डेऽपुत्रड्रिका, वि.

उष्ण. उष्णो ग्रीष्मे पुमान् दक्षाशीतयोरन्यलिङ्गकः, मे. उष्णः स्यादातपे ग्रीष्मे दक्षे, वि. उष्णा ग्रीष्मदक्षातपाहिमाः, हे. उष्णां दक्षेऽपि नाऽतपे, वि.

उष्णीप. उष्णीपन्तु शिरोवेष्टे किरीटे लक्षणान्तरे, मे, वि. उष्णीपं लक्षणान्तरे । शिरोवेष्टे किरीटे च, हे. उष्णीपः शिरोवेष्टकिरीटयोः, अ. उष्णीपो मूर्ध्वेष्टनेऽपुत्रक्त, च.

उष्मक उष्मकसु निदाघे स्याद् श्वातुरे क्षिप्रकारिणि, मे, वि. उष्मको घर्म उदुप्रजातुरयोः, हे.

उच्छ. उच्छो ह्ये च किरणेषुश्रुताऽर्जुनप्रपचितयोः, मे. उच्छा गप्रपचितायामुच्छसु किरणे. श्रुतः, वि. उच्छा गव्यपचितयोः । उच्छो मयूमे स्यात्, हे. उच्छो. दीप्तौ गवि. स्वियान्, वि.

ज. ज वाक्यारम्भरक्षानुकम्पास्वपि च दृश्यते, मे ज वाक्यारम्भ
ज रक्षारक्षवृत्तिष्वनन्वयम्, वि अर्धीशो दीपिका वामश्रवणं मधुसूदनः ।
इन्द्रश्यापः पण्मुखश्च जकारो रक्षणाधिपः, मा. रक्षणे चापि जकार जकारो
ब्रह्मणि, ए.

जति. जतिः स्त्री रक्षणे सूत्रतौ, मे. जतिः सूत्रतौ च रक्षणे, वि.
स्यादूतिः सूत्रतिरक्षयोः, हे.

जन. जनं हीने रणोद्योगे, वि.

जम्. जं मन्त्रे रोपवाचि च, हे. जं रूपोक्तौ दृच्छायां, मे. उं
मन्त्रे च रूपोक्तौ च, वि.

जररी, जरी. व. जररी, जरी.

जर्ज जर्जस्तु कार्तिकोत्साहबलेषु प्राणनेऽपि च, मे. जर्जः कार्ति-
के बले, हे. उत्साहकार्तिकावूर्जौ, त्रि. जर्जो बले महोत्साहे, वि.

जर्णा. जर्णा मेपादिलोम्नि स्याद् अन्तर्भवत्के भ्रवोः, मे, वि.
जर्णा भ्रूमध्यगावर्त्तं मेपादीनाश्च लोमनि, हे. जर्णा मेपादिलोम्नि सप्रादा-
वर्त्तं चान्तर्ग भ्रवोः, अ.

जर्णायु जर्णायुः क्षणभङ्गे सत्रान् मेपकम्बलमेपयोः, वि जर्णायुरधि-
कम्बले । जर्णनाभे च मेपे च, हे. जर्णायुर्ना क्षणभङ्गे मेपकम्बलमेपयोः, मे.

जर्ङ्ग. जर्ङ्गं सप्रादुच्छिते तुङ्गे चोपरिटादपि स्मृतम्, मे, वि.
सप्रादूर्ङ्गन्तु समुच्छिते । उपयुञ्जतयोः, हे.

जर्मि. जर्मिंसारङ्गे पीडायां वेगभङ्गप्रकाशयोः । उत्कण्ठादस्त्र-
सङ्कोचलेखयोरपि कीर्तिता, वि. जर्मिः पीडाजवोत्कण्ठाभङ्गप्रकाश-
वीचिषु । वस्त्रसङ्कोचलेखायां, हे. जर्मिः स्त्रीपुंसयोर्वीचप्रां प्रकाशे
वेगभङ्गयोः । वस्त्रसङ्कोचरेखायां वेदनापीडयोरपि, मे. पीडायां वीचि-
वेगयोः । वस्त्रसूक्ष्मे च रेखायाश्चोर्मिः स्त्रीपुंसयोर्भतः, त्रि.

जर्मिका. जर्मिका चाङ्गुलीये सप्राद् वस्त्रभङ्गतरङ्गयोः मे. जर्मिं
का पुनः । उत्कण्ठायां भङ्गनादे वस्त्रभङ्गेऽङ्गुलीयके । वीचप्रां च, हे

ऊर्वा चाङ्गुलीये स्याद् दक्षभङ्गतरङ्गयोः । तथोद्वाङ्मल्लेषुपि स्याद्-
ऊर्वा मधुपध्वनौ, वि.

ऊर्वा. P. उर्वा.

(ऊ. ऊ. चारुदि प्रोक्तं प्रभातेऽपि पुमानयम् । तत्सन्ध्यायां
च रन्ध्रे च चन्दनद्रौ स्ववोविले, मे.)

ऊ. ऊ. मरिचे क्लोव कषायामूपणा स्त्रियाम्, मे.
ऊ. मरिचे ख्यातं कषायामूपणा भवेत्, वि. अथोपणा । कषोपणं
तु मरिचे, हे.

ऊ. ऊ. निदाघोष्ठा ग्रीष्माः शयसहा अपि, हे,

ऊ. ऊ. गर्हणे वाकेत्र देवास्त्रायां त्वनव्ययम्, मे. ऊ. कुत्सा-
वाप्ययोः, हे. ऊ. वाक्ये चापि कुत्सायामदितराञ्च त्वनव्ययम्, वि.
देविका दचनासा च भारभूतिस्त्रिविक्रमः । देवमाता रिपुघ्नश्च ऊ. ऊ. तप-
नसाथा, मा.

ऊ. ऊ. पर्वतभेदे सत्राङ्गुलीये शोणके पुमान् । क्षतवेधनेऽ-
न्यलिङ्गं नक्षत्रे पुंनपुंसकं, मे. ऊ. ऊ. द्विभेदे भङ्गुके शोणके क्षतवेधने ।
ऊ. ऊ. च नक्षत्रे, वि. ऊ. ऊ. सत्रान् नक्षत्राञ्चभङ्गुयोः । महीधरविशेषे
च शोणके क्षतवेधने, हे. भङ्गुके शोणके चर्वां नक्षत्रे पुंनपुंसकम्, वि.

ऊ. ऊ. वारिधारायाश्चरश्चर्निजि स्मृतं, मे, वि. ऊ. ऊ.
वारिधारायाश्चरः पुन चर्त्वि जे, हे.

ऊ. ऊ. देये जले दुर्गे, हे.

ऊ. ऊ. सत्रे प्रदीप्ते पूजिते सत्रात्, मे. ऊ. ऊ.
शिलोष्णे पानीये पूजिते दीप्तसत्ययोः, हे. ऊ. ऊ. सत्रे प्रदीप्ते
सत्रेऽभिपूजिते, वि. ऊ. ऊ. सत्रे प्रदीप्ते, वि.

ऊ. ऊ. कल्याणवर्त्मनो । सुगुहासहयोः स्त्री सत्रात्, मे.
ऊ. ऊ. कल्याणवर्त्मना, वि. ऊ. ऊ. गती सुगुहायां स्वर्धामङ्गलयोरर्वा, वि.
ऊ. ऊ. सुगुहाकल्याणवर्त्मनि, हे.

ऋतु. ऋतु वर्षादिपट्सु च । आर्तवे भासि च पुमान्, मे. ऋतुः ।
स्त्रीणां पुष्पे वसन्तादौ, हे. ऋतुः स्त्रीकुसुमे भासि वसन्तादिमुधीरयोः,
वि. ऋतुरङ्गनारजस्यपि, इ. ऋतु, स्त्रीकुसुमेऽपि च, अ.

ऋह्व. ऋह्वं सम्पन्नधान्ये च सुसमृद्धे च वाचप्रवत्, मे. ऋह्वं त्वतिस-
ऋह्वे सप्रात् सम्पन्नार्थे तु वाचप्रवत्, वि. ऋह्वं सत्त्वह्वे सिद्धान्ते, हे.

ऋह्वि. ऋह्विसु स्त्र्यैषधीभेदे सऋह्वावपि योपिति, मे ऋह्विः स-
म्पदि चौषधे, वि.

ऋपभ. ऋपभस्त्रीपधान्तरे । स्वरभिद्वययोः कर्णरन्ध्रकुम्भीरपु-
च्छयोः । उत्तरस्यः स्मृतः श्रेष्ठे स्त्री नराकारयोपिति । शूकशिख्रां
शिरालायां विधवायां कच्छिन्ता, मे. ऋपभः स्वरभेदे सप्राद् अट्वर्गीषधे
दृपे । श्रेष्ठार्थे च वराहस्य पुच्छे रन्ध्रे च कर्णयोः । ऋपभौ शूकशिख्रां
सप्रात् नराकारस्त्रियामपि । विधवायां शिरालायां, वि. ऋपभः सप्रादा-
दिजिने दृपभे भेषजे स्वरैः । कर्णरन्ध्रे कोलपुच्छे श्रेष्ठे चापुत्रन्तरे स्थितः ।
ऋपभौ तु शूकशिख्रां पुरुषाकारयोपिति । विधवायां शिरालायां, हे.
ऋपभौ श्रेष्ठदृपभौ, वि.

ऋपभध्वज. ऋपभध्वज एयोऽपि शङ्करे चार्द्धदन्तरे, मे ऋपभ-
ध्वजशब्दोऽसौ शङ्करे चार्द्धदन्तरे, वि ऋपभध्वजः प्रथमजिनेन्द्रे शशि-
शेखरे, हे.

ऋपि. ऋपि वैदे वसिष्ठादौ दीधितौ च पुमानयम्, मे. ऋपि वैदे
वसिष्ठादौ दीधितावपि पठन्ते, वि. ऋपि वैदे सुनौ, हे. ऋपि वैदे-
ऽपि, वि.

ऋपप्रमोक्ता. ऋप्यप्रोक्ता प्रतावर्यतिवलाशूकशिख्रिप, मे. ऋपप्रमोक्ता
प्रतावर्यत्रां शूकशिख्रां वलाभिदि, वि. ऋपप्रमोक्ता शूकशिख्रां प्रतावर्यत्रां
वलाभिदि, हे.

ऋ. ऋ. वाकरारम्भरघायां वघ.पुत्प्योरनथ्ययम् । देवालायां दनो
चापि भैरवे दगुजे गतौ, मे. अतिधीमो.वागमनथ गोपिका यमनासिका ।

दैत्यमाता च दैवज्ञ ष्टृकारस्त्रिपुरान्तकः, मा. ष्टृकारो दनुजप्रसूः, ए.

लृ. लृकारो देवतात्मायां भुवि कुधे च कीर्तितः, मे. श्रीधरश्च परः
स्याणुर्दक्षदण्डस्त्रिवेदकः । एकाङ्गिः, वज्रदण्डश्च व्योमर्धिर्लक्ष्मणः स्मृतः, मा
लृ. लृकारो देवनाथ्यां सप्तान् नार्थप्रात्मन्यपि मातरि, मे. हृषीकेशो
श्चरः सूक्ष्मो वामगण्डः कुबेरदृक् । अर्द्धर्चा नीलचरणो लृकारश्च त्रिकू-
टकः, मा.

ए. ए स्मृतावप्यसूयानुकम्पामन्त्रणहृतिषु, मे. ए आमन्त्रणाह्वानयो,
हे. एऐशब्दौ तु हेहैवत् स्मृत्यामन्त्रणहृतिषु, वि. भिरुहीशः पद्मनाभश्च शक्तिः
सूक्ष्मोऽम्बतो भग । ऊर्ध्वोऽष्टग कामरूप एकारश्च त्रिकोणकः, मा.

एक. एकं संख्यान्तरे अष्टे केवलेतरयोस्त्रिषु, मे. एकन्तु केवले
अष्ट इतरस्त्रिंश वाचप्रवत्, वि. एकोऽन्य केवलः अष्टः संख्या, हे. एकं सु-
ख्यान्यकेवलाः, अ.

एककुण्डल. एककुण्डल आस्थायो बलभद्रे धनाधिपे, मे. एककुण्डल
इतेप्रय सौनन्दिनि, धनाधिपे, वि. एककुण्डलो बलभद्रे किम्पु, रघुशेखरे,
हे. वैश्रवणेऽपि एककुण्डलः, ह.

एकपद. एकपदं तत्काले नपुंसकं वर्त्मनि स्त्री सप्रात्, मे. एकपदं
सप्रात्तत्काले पद्व्यामेकपद्यपि, वि. एकपदं तदात्वे सप्रादेकपदी तु वर्त्म-
नि, हे.

एकाग्र. एकाग्रान्यलिङ्गं सप्रादेकतानेऽप्यनाकुले, मे. एकाग्रमेक-
ताने सप्रादेकाग्रं चाप्यनाकुले, वि. अनाकुलेऽपि चैकाग्रः, अ. एका-
ग्रौ तद्गतान्यग्रौ, हे

एकाष्टीला. एकाष्टीला वनतिक्ति कौपथी पुंसि वकपुष्ये, मे. एका-
ष्टीलामपि प्राङ्गः शिवश्चरौपथीभिदो, वि.

एङ्मूक. एङ्मूकोऽन्यलिङ्गः सप्रात् शठे वाक्युतिवर्जिते, मे. एङ्-
मूकः स्मृतो धीरैः शठे वाक्युतिवर्जिते, वि. एङ्मूकोऽनेङ्मूकस्त निर्वाणी-
त्यतिने शठे, हे

एत. एतः कर्तुर आगते, मे, त्रि, हे एतावागतकर्तुरी, त्रि.

एधतु एधतुः पुरुषोऽग्नौ ना, मे. एधतुः पुरुषे वज्रौ, वि. एधतु
नरि पावके, हे.

एनस्. एनः पापापराधयोः, मे, त्रि. एनोऽपराधे कनुपे, वि. V.
आगस्.

एव. अथैव चौपमेत्र नियोगे वाक्यपूरणे । अवधारणे च चारनि-
योगे च विनिग्रहे, मे. ईपदर्थं परिभवेऽप्येवौपमेत्रऽवधारणे, वि. एवौपमेत्र
परिभवे ईपदर्थेऽवधारणे, हे.

एवम्. एवं प्रकारे सत्रादङ्गीकारेऽवधारणे । अर्थप्रश्ने परकता-
वुपमाष्टक्योरपि, मे एवं प्रकारोपमयोरङ्गीकारेऽवधारणे, वि एवं
प्रकारेऽङ्गीकृतेऽवधारणे समन्वये, हे. इवेत्यर्थयोरेवम्, अ.

एपणी. एपणी व्रणमार्गानुसारिण्त्रां च तुलाभिदि, मे.

ऐ. ऐशब्दो ह्यस्यते ह्यतो स्मृतप्रामन्वणयोरपि, मे. ज्ञाना-
स्यतो भौतिकश्चाधरो दामोदरस्तथा । वागीशो वर्मभयद् ऐकारस्त्रिपुर-
स्तथा, मा. V. ए.

ऐण्येय. ऐण्येयमेपीचर्मादी रतबन्धभिदि स्त्रियाः, वि ऐण्ये-
मेषीत्वगादिके । रतबन्धभिदि स्त्रीणां, हे

ऐन्द्रि ऐन्द्रिः काके जयन्ते ना, मे. ऐन्द्रिः काकजयन्तयोः ।
ऐन्द्रिः काकजयन्तयोः, वि. ऐन्द्रिरिन्द्रसुते काके, हे.

ऐरावत. ऐरावतोऽभ्रमातङ्गे नारङ्गे लकुचद्रुमे । नागभेदे
च पुंसि स्यात् विदुप्रवदीभिदोः स्त्रियात् । नपुंसकं सहेन्द्रस्य ऋजुदीर्घ-
शरासने, मे. ऐरावतोऽभ्रमातङ्गनारङ्गलकुचाहिषु । ऐरावतं महे-
न्द्रस्य ऋजुदीर्घशरासने । ऐरावती स्यात्तडिति सरिङ्गेऽपि लक्ष्यते, वि.
ऐरावतो नागरेऽपि, त्रि. ऐरावतोऽङ्गी नागरङ्गे लकुचे त्रिदशहिषे ।
ऐरावतन्तु शकस्य ऋजुदीर्घशरासने । ऐरावती विद्य, ह्रिय, द्विदोः शत-
कृदायता, हे.

ओ. ओ सम्बोधन आह्वाने स्वरणे चानुकम्पने, मे. सद्यो-
जातो वासुदेव ऊर्ध्वदन्तस्त्रिमात्रकः । आप्यायनीमन्त्रनाथ ओकारो
नगसंज्ञकः, मा.

ओकस्. ओक आन्वयमात्रे च मन्दिरे च नपुंसकम्, मे. ओकः
सद्गनि चान्वये, वि. ओकस्तु सद्गनि । ओकास्वाश्रयमात्रे स्यात्, हे. ओकः
सद्वाश्रयश्रीकाः, अ.

ओघ. ओघो वेगे जलस्य च । हन्ते परम्परायाश्च द्रुतवृत्त्योप-
देशयोः, मे. ओघो हन्ते षयोवेगे द्रुतवृत्तप्रोपदेशयोः । ओघः परम्परायां
च, वि. ओघः प्रवाहः सद्गतातो द्रुतवृत्तं परम्परा । उपदेशश्च, हे. ओघो
हन्तेऽभ्यसां रये, अ. ओघः स्याद्द्रुतवृत्ते च, वि. ओघः पुरोऽथ
वेगश्च, अने.

ओजस्. ओजो दीप्ताववष्टम्भे प्रकाशबलयोरपि, मे. ओजो
दीप्तिप्रकाशयोः । अवष्टम्भे बले धातुतेजसि, हे. ओजो दीप्तौ बले, अ.
ओजस्तैजसि धात्वनामवष्टम्भप्रकाशयोः । ओजो बले च दीप्तौ च, वि.
बलदीप्तौ तथौजसी, अने.

ओङ्. ओङ्गः पुंभूम्नि नीरति । ओङ्गः ख्यातो जवापुष्पे, मे.
ओङ्गा जनपदान्तरे । ओङ्गो जने जवापुष्पे, हे. ओङ्गो जने जपावर्धे
ओङ्गा जनपदान्तरे, वि.

ओदन. ओदनं न स्त्रियां भक्ते बलायामोदनी स्त्रियाम्, मे.

ओम्. ओम्पुपकमे । प्रणवे चापुत्रपकमे चापाकृतौ च मङ्गले, मे.
ओमेषंप्रणवार्थयोः, वि. ओं प्रणवेऽङ्गीकृतावपि, हे. ओमित्यनुमता
प्रोक्तं प्रणवे चापुत्रपकमे, वि

ओष्ठ. ओष्ठस्तु श्रूण्णे पुंसि स्यादाङ्गं वाचप्रलिङ्गकः, मे. ओष्ठ
पाङ्गं च श्रूण्णे, वि. आङ्गं श्रूण्णयोरोष्ठः, वि.

ओ. ओशब्दः कर्मितो भूतौ तथा सम्बोधनेऽपि च । स्त्री तु विश्व-
म्परायां स्यात् पुमास्तु निरुने स्मृतः, मे. सङ्कर्षणोऽनुग्रहेणो सुरारि-

व्यापिनी तथा । अथो दन्तगतो मायी वृसिं हाङ्गमथेखरः, मा.

श्रीचित्त्य. श्रीचित्त्यमुचित्त्ये स्यात् सत्येऽपि च नपुंसकम्, मे.
श्रीचित्त्यं सत्ययोगयोः, वि.

श्रीदुस्वर. श्रीदुस्वरः आह्वदेषे रोगभेदे नपुंसकम्, मे. श्रीदुस्वरः
आह्वदेषे रोगभेदे च कथ्यते, वि. श्रीदुस्वरो यमे रोगभेदे, हे.

श्रीश्रीर. श्रीश्रीरं शयनासने चामरदण्डेऽपुत्रश्रीरजे प्रोक्तम्, मे.
श्रीश्रीरमाञ्जशमरदण्डे च शयनासने, वि. श्रीश्रीरं शयनासने । उश्री-
रजे चामरे च, हे. श्रीश्रीरश्चामरे दण्डेऽप्यश्रीरं शयनासने, अ.

अं, अः. V. अ.

क. को ब्रह्मणि समीरात्मयमदक्षेषु भास्करे । कामग्रयौ चक्रिणि
च पतत्रिपार्थिवे तथा । मयूरेऽजौ न पुंसि सत्रात् सुखशीर्षजलेषु कम्, मे.
को ब्रह्मात्मानिलार्केषु शरने सर्वनाम्नि च । पावके च मयूरे च सुखशीर्ष-
जलेषु कम्, वि. कोधीशो धात्वसंज्ञश्च चकी सृष्टिकरादिगः । वर्गादिमो
याद्वेष. ककारः कामगः स्मृतः, मा. को ब्रह्मणप्रात्मनि रवौ मयूरेऽग्नौ
यमेऽनिले । कं शीर्षेऽप्यु सुखे, हे. मारुते वेधसि ब्रह्मे पुंसि कः कं
शिरोऽम्बुगोः, अ. क आत्मा च सुखश्च कम्, त्रि. कशब्दः सुखवाद्भु-
ब्रह्ममस्तकवाचकः, च मूर्ध्नि चित्ते जले काये सुखे ब्रह्मणि मारुते । कामे
काले सुवर्णे च कशब्दो द्रविणे ध्वनौ, अने.

कंस. कंसोऽस्ती तैजसद्रूपेण कांशेन मानेऽसुरे तु ना, मे. कंसो दैत्या-
न्तरे भृत्तः । कांशेन च कांस्रपात्रे च मानभेदेऽपि कीर्तितः, वि. कंसस्तैज-
समानयोः । पानपात्रे दैत्यभेदे, हे. कंसो मानेऽसुरान्तरे । तैजसे तस्य
पात्रे च, त्रि.

ककुद् (द). ककुत् स्त्री ककुदोऽप्यस्ती हपाङ्गे राजध्वजे वरे, मे. ककुदत्
ककुदं अष्टे हपाङ्गे राजलक्ष्मणि, वि. ककुदवत् ककुत् अष्टे हपाङ्गे
राष्ट्रिङ्गे, हे. माधान्ये राजलिङ्गे च हपाङ्गे ककुदोऽस्त्रियाम्, अ.
राजलिङ्गविपाययोः । स्त्री ककुद्, त्रि. प्रधाने राजलिङ्गे च ककुदाप्या

प्रकीर्तिता, अने. ककुद्' ष्टके विदुः प्रधानेऽपि । च.

ककुम्. ककुप् स्त्रियां प्रवेणीदिक्शोभासु चम्पकस्रजि, मे. ककुप् शोभादिगो' शास्त्रे प्रवेण्यां चम्पकस्रजि, वि. आशासंज्ञे ककुप् प्रोक्ता, अने.

ककुभ. ककुभो रागभेदेऽपि वीणाङ्गेऽर्जुनपादपे, मे, वि. ककुभो वीणाप्रसेवे रागभेदऽर्जुनद्रुमे, हे. वीणाप्रसेवे ककुभो रागभेदऽर्जुनद्रुमे, त्रि.

कक्ष. कक्षां सत्रादन्तरीयसत्र पश्चादञ्जलपञ्चमे । स्रर्धापदे ना दोर्मूले कच्छ्वीरुत्तृणेषु च, मे. कक्षो दोर्मूलकच्छ्वयोः । सैरिभे च तृणे कक्षः शुष्क-काननवीरुधोः । कक्षा ग्राहणिकाकाञ्चीप्रकोष्ठगजरज्जुपु । स्रर्धापदपरीधान-पश्चादञ्जलपञ्चमे । रथभागेऽपि कक्षा सत्रात्, वि. कक्षो वीरुधि दोर्मूले कच्छ्वे शुष्कवने तृणे । पापे कक्षा त्विभरज्ज्वां काञ्चरां गेहप्रकोष्ठके । भिन्तो साम्ये रथभागेऽन्तरीयपश्चिमाञ्चले । उद्ग्राहणरां च, हे. कक्षां तु तृणवीरुधौ, अ. कक्षसु दोर्मूले शुष्ककानने । कक्षा वरताप्रकोष्ठस्रर्धाङ्गाहणिकासु च, त्रि. कक्षा तु भवनान्तर्भूमेखलागजरज्जुपु, अने. कक्षः सत्रात् कच्छ्वीरुधोः । कक्षा गुह्यपिधाने कावराङ्गे गेहप्रकोष्ठे च, च.

कक्षरा. कक्षरा दृष्टिकायां सत्रात् काञ्चरां मध्ये भवन्धने । हस्यादीनां प्रकोष्ठे च, मे. कक्षरा दृष्टिकायां सत्रात् कक्षरा मध्ये भवन्धने । हस्यादीनां प्रकोष्ठे च, वि. कक्षरा गृहप्रकोष्ठे सत्रात् साहश्रयोयोगकाक्षिषु । दृष्टिकेभनाड्योश्च, हे. कक्षरा प्रकोष्ठे हस्यादेः काञ्चरां मध्ये भवन्धने, च.

कक्षरावेचक. कक्षरावेचक. दूर्येप शुद्धान्तोद्यानपालयोः । रङ्गाजीवे कवी पिङ्गे हाःस्ये, मे. कक्षरावेचक. शुद्धान्तपालकोद्यानपालयोः । हाःस्ये पिङ्गे कवी रङ्गाजीवे, हे. कक्षरावेचकमिच्छन्ति शुद्धान्तोद्यानपालयोः । द्वारपाले कवी पिङ्गे रङ्गाजीविन्यपि क्वचित्, वि.

कङ्क. कङ्कङ्कङ्कहिजे ख्यातो लोहदृष्टकतान्तधोः, मे, वि. खगे यमे ऋग्विमे कङ्क, त्रि. कङ्को ब्राह्मणलिङ्गिनि । लोहदृष्टे यमे, हे.

कङ्कण. कङ्कणं करभूपायां स्र्ज्मण्डनदोरपि, मे. कङ्कणं शेषरे

हसाच्छत्रमण्डनयोरपि, वि. कङ्कणं करभूषणे । मण्डने हसाच्छत्रे च, हे. हसाच्छत्रेऽपि कङ्कणम्, त्रि.

कङ्कर. कङ्करं कुत्सिते तक्के, हे, वि. ५. कञ्जर.

कच. कचः केशे गुरोः सुते । बन्धे शुष्कत्रणे पुंसि करिण्णां तु कचा स्त्रियाम्, मे. कचः केशे गुरोः पुत्रे बन्धे शुष्कत्रणे करः । कचा करिण्णां, वि. कचः शुष्कत्रणे केशे बन्धे पुत्रे च गीष्पतेः । कचा करिणां, हे. इभ्यां स्त्री गुरुपुत्रे ना केशे शुष्के त्रणे कचः, त्रि. कचो गीष्पतिमु- त्रेऽपि, हा.

कचाकु. कचाकुस्तु दुराधर्षे दुःशीले च विलेशये, वि.

कञ्जर. कञ्जरं कुत्सिते वाचप्रलिङ्गं तक्के नपुंसकं, मे. ५. कङ्कर.

कञ्चित्. कञ्चित् सत्रात् प्रथकामयोः, ह. कञ्चित् कामप्रवेदने । प्रथे हर्षे मङ्गले च, मे.

कच्छ. अथ कच्छः सत्राद् अनूपे तुन्कद्रुमे । नौकाङ्गे पुंसि वाग- ह्यां चीरिकायान्तु योषिति, मे. अथ कच्छः सत्राद् अनूपे तुन्कद्रुमे । नौका- न्ते परिधानसत्र पश्चाद्बलपक्षे । कच्छा तु चीरिकायां च वाराह्यां च निग- द्यते, वि. कच्छो द्रुभेदे नौकाङ्गेऽनूपमाये तटेऽपि च । कच्छान्तु देशे कच्छा सत्रात् परिधानासत्रे । चीर्या वाराह्यां, हे. परिधानासत्रे कच्छो जल- प्रान्ते त्रिलिङ्गकः, प्र. वाराह्यां चीरिका कच्छा कच्छोऽनूपे द्रुमान्तरे, वि.

कच्छप. कच्छपो वल्लकीभेदे दुर्लो दुद्रगदान्तरे । पुंसि निध- न्तरे कूर्मे मल्लबन्धान्तरेऽपि च, मे. कच्छपी वल्लकीभेदे दुर्लो दुद्रगदा- न्तरे । मल्लबन्धविशेषेऽपि कच्छपः, वि. कच्छपो मल्लबन्धके । कसठे कच्छपी वीणा, हे. कूर्मी वीणाभेदे च कच्छपी, अ.

कच्छुर. कच्छुरा शुकशिश्वप्राश्च शठीदुःस्पर्शयोरपि । कच्छुरः पुंसले वाचप्रलिङ्गः स्यात् पामरेऽपि च, मे. कच्छुरः पुंसले पामासङ्गिते कच्छुरा शठी । दुःस्पर्शा शुकशिश्वी तु, हे. कच्छुरा शुकशिश्वप्रां स्यात् शठीदुःस्पर्शयोरपि । कच्छुरं वाचप्रवत् प्राष्टः पामरे पुंसलेऽपि च, वि.

कुशरीरे च शठप्राञ्च कञ्जु, रा पामरे त्रिण, त्रि.

कञ्जु क. कञ्जुको वारवाणे स्यान् निर्मोके कवचेऽपि च । वर्धापक-
गृहीताङ्गस्थितवस्त्रे च चोलके । कञ्जु, ष्यौपधिभेदे, मे. कञ्जुको वार-
वाणे स्यान्निर्मोके कवचेऽपि च । वर्धापकगृहीताङ्गस्थितवस्त्रे च चोलके ।
औपधौ कञ्जुकी च, वि. कञ्जुकशोलवस्त्रयोः । वर्धापकगृहीताङ्गवसने
वारवाणके । निर्मोके, हे. अथ कञ्जु कः । निर्मोके चोलके वारवाणे, त्रि.

कञ्जु किन्. कञ्जुप्यन्तःपुराध्वजे पिङ्गोऽहौ जोङ्गकद्रुमे, मे. कञ्जुकी
भुजगे पिङ्गे मङ्गले जोङ्गकद्रुमे, वि. कञ्जुकी जोङ्गकतरौ मङ्गले पत्रगे
विटे, हे. अथ कञ्जुकी । स्यापत्ये वर्मिते सर्पे, त्रि.

कञ्ज. कञ्जः केशे विरिञ्चौ च कञ्जं पीयूषपद्मयोः, मे. कञ्जः
केशे विरिञ्चे च कञ्जः पीयूषपद्मयोः, वि. कञ्जो वेधसि केशे च कञ्जं
पीयूषपद्मयोः, हे. कञ्ज. केशे विधौ कञ्जः कञ्जं पीयूषपद्मयोः, अने.

क(ञ्ज)ञ्जार. कञ्जारो जउरे सूर्ये विरिञ्चौ वारणे मुनौ, मे, वि.
कञ्जारः कुञ्जरे सूर्ये जउरे द्रुहिणे मुनौ, हे.

कट. कटः ओणौ द्वयो. पुंसि किलिञ्जेऽतिशये शवे । समये गज-
गण्डे च पिप्पल्यां तु कटी मता, मे. कटः ओणौ क्रियाकारे कलिञ्जेऽ-
तिशये शवे । समये गजगण्डे च पिप्पल्यां च कटी मता, वि. अथ कटो
गजगण्डे कटौ भृशम् । शवे शवरथौपधोः क्रियाकारश्मशानयोः । कि-
लिञ्जे समये चापि, हे. शपथे च क्रियाकारे किलिञ्जशवयोः कटः, त्रि.
समयेऽपि कटः स्मृतः, ह.

कटक. कटकोऽस्त्री नितम्बेऽद्रे दन्तिनां दन्तमण्डले । सामुद्र-
लवणे राजधानीवलययोरपि, मे. कटकस्त्वद्रिनितम्बे वाङ्मभूषणे ।
सेनायां राजधान्याञ्च, हे. कटकं वलगे सानौ राजधानीनितम्बयोः ।
सामुद्रलवणे दन्तमण्डले दन्तिनामपि, वि. राजधान्यां नितम्बेऽद्रे
वैलये कटकोऽस्त्रियाम्, त्रि सेनायामपि कटकम्, ह. स्तन्वावारेऽपि
कटक, हा

कटखादक. अथ कटखादकः । खादके काचकलसे वलिपुष्टे च जम्बुके, मे, वि. अथ कटखादकः । खादके काचकलसे शृङ्गारे वलिपुच्छयोः, हे.

कटभङ्ग. कटभङ्गसु सस्रानां हस्तच्छेदे वृषात्यये, मे, वि कटभङ्गो वृषात्यये । हस्तच्छेदे च सस्रानां, हे. हस्तच्छेदे तु सस्रानां कटभङ्गो वृषात्यये, त्रि.

कटप्रू. कटप्रूः पुंसि राघसे । विद्याधरे महादेवे तथा सत्रादक्ष-देवने, मे. कटप्रूः स्रान्महानटे । विद्याधरे रघुसि च कटप्रूरक्षदेवने, वि. कटप्रूरक्षदेवने । विद्याधरेऽसूपे रुद्रे, हे.

कटभौ. कटभौ वृक्षभेदेऽपि ज्योतिष्मतत्रामपि स्त्रियाम्, मे.

कटम्भर. कटम्भरा प्रसारणां रोहिण्यां गजयोपिति । कलम्बिकायां गोलायां वर्षाभूमूर्वयोरपि, मे, वि. कटम्भरा प्रसारिण्यां गोलायां गजयोपिति । कलम्बिकायां रोहिण्यां वर्षाभूमूर्वयोरपि, हे. गोधा-कलम्बिकादन्तिबधूप च कटम्भरा, हा.

कटाह. कटाहः कूर्मकर्परे । द्वीपसत्र च प्रभेदे सत्राक्षैलादेः पाक-भाजने । जायमानविषाणायमहिषीशावकेऽपि च, मे. कटाहो हृततैला-दिपाकपात्रे च खररे । कटाहः कूर्मघृष्टे च रूपे च महिषीशिखौ, वि. कटाहः सत्रात् कूर्मघृष्टे कर्परे महिषीशिखौ । तैलादिपाकपात्रे तु, हे. रूपे च पाकपात्रे च कटाहो महिषीशिखौ, त्रि. कटाहो निरयेऽपि च, हा.

कटित्व. कटित्वं रसनायाश्च वर्माङ्गे कटिवाससि, मे. कटित्वं रसनायां सत्राद् वर्माङ्गे कटिवाससि, वि. कटित्वं तु कटियस्त्रे रसना-चर्मभेदयोः, हे.

कट्ट. कट्टः स्त्री कट्टरोहिण्यां लताराजिकयोगपि । नपुंसक-मकायर्त्रे सत्रात् पुलिङ्गे रसमात्रके । त्रिषु तद्वत्सुगन्धप्रोश्च मन्थरेऽपि खरेऽपि च, मे. कट्टः सुगन्धे तीक्ष्णे सत्रादकायर्त्रे मन्थरे रसे । कट्टः

प्रियङ्गु, कटुकाराजिकासूथ द्रूपणे । कटु प्रोक्तम्, वि. कटुकायत्रं च खरे च द्रूपणे च कटुरसे । तित्ते प्रियङ्गु, सुरभिकटुकाराजिकासूथपि, हे. रसे कटुः कटुकायत्रं त्रिषु मत्सरतौक्ष्णयोः, अ. अग्निधेऽपि कटुः, त्रि.

कटुक. कटुका कटुरोहिण्णां स्त्रियां व्योपे नपुंसकम्, मे. कटुकं कटुरोहिण्णां व्योपेऽपि कटुकं स्मृतम्, वि. कटुकं कटु । कटुरोहिणीव्योपयोः, हे.

कटुकन्द. कटुकन्दः पुमान् शिग्रौ ष्टङ्गवेररसोनयोः, मे. कटुकन्दं विदुः शिग्रौ ष्टङ्गवेररसोनयोः, वि. कटुकन्दः ष्टङ्गवेरे शोभाञ्जनरसोनयोः, हे. कटुकन्दस्तु ष्टङ्गवेररसोनयोः, त्रि.

कठ. कठो मुनौ तदाख्यातवेदार्थे तन्नयोः खरे, मे. कठः खर च्चर्वा भेदे स्यात्तदर्थे तवेदिनोः, वि. कठो मुनौ खरे च्चर्वा भेदे तत्पाठिवेदिनोः, हे.

कठिन. कठिनमपि निष्ठुरे सप्रात् सत्वोऽपि त्रिषु नपुंसकं स्यात्स्याम् । कठिनी खटिकायामपि कठिना गुडशर्करायां च, मे. कठिनं निष्ठुरे स्यात्प्रां शर्करायां गुडस्य च । कठिना खटिकायां तु कठिनीति प्रयुञ्जते, वि. कठिनं निष्ठुरोखयोः । कठिनी तु खटिका सप्रात् कठिना गुडशर्करौ, हे.

कठिञ्जक. कठिञ्जकस्तु पर्णासे वर्षाभूकारवेक्षयोः, मे, वि. कठिञ्जकस्तु वर्षाभ्रां पर्णासे कारवेक्षके, हे. पुनर्नवाकारवेक्षपर्णासेषु कठिञ्जकः, त्रि.

कडार. कडारः पिङ्गले दासे, मे, वि. कडारो दासपिङ्गयोः, हे.

कण. कणा जौरककुम्भीरमक्षिकापिप्लयीषु च । कणोऽतिस्वच्छे धान्यांशे, मे. कणोऽतिस्वच्छे धान्यांशे कृष्णजौरकणादिषु, वि. कणो धान्यांश्लेशयोः । कणा जौरकपिप्लयोः, हे. कणोऽतिस्वच्छे धान्यांशे, अ. पिप्लयां जौरके कणा, त्रि.

कणिका. कणिका कथप्रतेऽत्यन्तस्वच्छमवस्वग्निमन्ययोः, मे, वि. कणिका स्वच्छमवस्वुनि । अग्निमन्ये, हे.

कणौचि. कणौचिः पुष्पितलताशुञ्जयोः शकटे स्त्रियाम्, मे.

कणीचि; पुष्पितलतागुञ्जयोः शकटेऽपि च, वि, हे

कणेरु कणेरुस्तु गणेशवत् । वेश्येभौकर्णिकारेषु, हे. कणेरुः
सराहृणावेश्यार्णिकारे गणेशवत्, वि. कणेरु. कर्णिकारे च करिणी-
वेश्ययो. स्त्रियाम्, मे.

कण्टक कण्टको न स्त्रियां चुद्रशतौ मत्स्रादिकोक्ते । नैयोगिकादि-
दौपोक्तौ सराद् रोमाञ्चद्रुमाङ्गयो, मे कण्टक. चुद्रशतैरिणि । वेषौ
द्रुमाङ्गे रोमाञ्चे, हे. कण्टक. चुद्रशतौ च कर्मस्थानकदोषयो. ।
रामाञ्चे च द्रुमाङ्गे च कण्टको मकरेऽपि च, वि रोमाञ्चे चुद्रशतौ च
द्रुमाङ्गे कण्टकोऽस्त्रियाम्, त्रि

कण्ट. कण्टो गले सन्निधाने ध्वनौ मदनपादपे, मे, वि कण्टो
ध्वनौ सन्निधाने ग्रीवायां मदनद्रुमे, हे. अथ सुध्वनौ । ग्रीवादेशेऽपि
कण्टः सरात्, त्रि. कण्टो ध्वनिर्गलः कण्टः, अने स्वरेऽपि कण्ट आ-
ख्यातः, डा

कण्टाल. कण्टाला तु द्वयो द्रौणीप्रभेदे ना कमेलके, मे.

कण्ण. कण्णं पापे मुनौ पुंसि, मे कण्णं पापे मुनौ विदु, वि कण्णो
मुनौ कण्णं तु कल्मषे, हे.

कत्तृण. कत्तृणं तृणभित्पृथग्रोः, मे. कत्तृणं तृणभेदेऽपि वारिपर्णत्रा-
क्ष कत्तृणम्, वि. कत्तृणं रौहिणं कुम्भौ, हे.

कथम्. कथं हर्षं च गर्हायां प्रकारार्थं च सम्भ्रमे । प्रश्ने सम्भा-
वनायाश्च, मे. कथं प्रश्ने सम्भ्रमे च प्रकारार्थं च सम्भ्रवे, वि. कथं प्रश्ने
प्रकारार्थं सम्भ्रमे सम्भ्रवेऽपि च, हे.

कथाप्रसङ्ग. कथाप्रसङ्गो वादले विपवेद्ये च वाचप्रवत्, मे, वि. कथा-
प्रसङ्गो वार्तायां विपसत्र च विकित्स्फे, हे. कथाप्रसङ्गो वादले विपवेद्येऽपि
वाचप्रवत्, त्रि.

कदन. कदनं मर्दपापयोः, मे. कदनं मर्दने पापे, वि.

कदम्ब कदम्बं निकुरम्बे सरान् नीपकिहार्ययोः पुमान्, मे. कदम्ब-

शाल्लः सिद्धार्थं नीपेऽपि निकुरम्बके, वि. कदम्बः सर्षपे नीपे कदम्बं निकुरम्ब-
के, हे. वन्दे कदम्बो नीपे ना, त्रि. कुमाटकः कदम्बः सप्रात् कदम्बः सर्षपः
स्युतः । कदम्बो वृक्षभेदश्च कदम्बो निर्गुणः पुमान्, अने.

कदर. कदरः श्वेतखदिरे ककचव्याधिभेदयोः, मे. कदरः श्वेत-
खदिरे क्षुद्ररोगेऽपि भावितः, वि. कदरः श्वेतखदिरे ककचक्षुद्ररो-
गयोः हे.

कदल. कदलाकदलौ वृक्षां कदलीकदलौ पुनः । रम्भा-
वृक्षेऽय कदली पताकामृगभेदयोः । कदला डिम्बिकायाश्च शात्मली-
भूत्तेऽपि च, मे. कदलौ हरिणान्तरे । रम्भायां वैजयन्त्रां च, हे.
कदली ध्वजरम्भयोः, त्रि. कदली वैजयन्त्यां च रम्भायां हरिणान्तरे ।
कदलौ शात्मलीव्राह्मीडिम्बिकासु च कयत्रते, वि. कदली करिवैज-
यन्त्यां च, ह.

कद्रु. कद्रुस्त्रिषु स्वर्णपिङ्गे नागानां मातरि स्त्रियाम्, मे. कद्रु-
मातरि नागानां कद्रुः कनकपिङ्गले, वि. कद्रुः कनकपिङ्गे सप्रात् कद्रुः
सप्रान्नागमातरि, हे. कद्रुस्त्रिषु वाडारे सप्रात् कद्रुः स्त्री नागमातरि, त्रि.

कनक. कनकं हेन्नि पुंसि सप्रात् किंशुके नागकेशरे । धत्तूरे काञ्च-
नारे च कालीये चम्पकेऽपि च, मे. कनकं हेन्नि कनको नागकेशरे । धत्तूरे
चम्पके काञ्चनारकिंशुकयोरपि, हे. कनकं चम्पके स्वर्णे किंशुके नागकेशरे ।
धुत्तूरे काञ्चनारे च कालीयेऽपि क्वचिन्मतम्, वि. कनकं धुत्तूरे नागकेशरे ।
चम्पके किंशुके हेन्नि, त्रि.

कनिष्ठ कतिष्ठोऽतियुवात्यल्पाऽनुजे स्त्री दुर्बलाङ्गलौ, मे. कनिष्ठोऽल्पे-
ऽनुजे यूनि कनिष्ठा दुर्बलाङ्गलौ, वि. कनिष्ठोऽल्पेऽनुजे यूनि कनिष्ठा त्यन्ति-
माङ्गलौ, हे. कनिष्ठोऽतियुवाल्पयोः, अ.

कनीनिका. कनीनिका तारकाक्ष्यः सप्रात् कनिष्ठाङ्गलावपि, मे. वि.
कनीनिकाचितारका । सप्रात् कनिष्ठाङ्गलिरपि, हे.

कनीयम्. कनीयानतियूनि सप्राद् अत्यल्पानुजयोस्त्रिषु, मे. कनी-

याननुजेऽत्य न्ये कनीयानतियूनि च, वि कनीयाननुजेऽन्पके । अतियूनि,
हे (अतिशये) कनीयांस्तु युवाल्पयो, अ कनीयाननुजेऽल्पे च, वि
कन्तु. कन्तुः कामकुसूलयो, हे

कन्या कन्या षट्मयभित्तौ च तथा प्रावरणान्तरे, मे कन्या षण्मय-
भित्तौ सत्रात् कन्या प्रावरणान्तरे, वि कन्या पुरे प्रावरणे, हे

कन्द कन्दोऽस्त्री सूरणे शसत्रमूले जलधरे पुमान्, मे कन्दस्तु
सूरणे ससत्रमूले जलधरेऽपि च, वि कन्दोऽब्दे सूरणे ससत्रमूले, हे कन्दो-
ऽस्त्री शूरणे मूले, वि मूले कन्दलिके कन्द कन्दो वारिद् उच्यते, अने

कन्दर कन्दरस्वङ्क, शे पुंसि सुहाया न नपु सकम्, मे कन्दरो विवरे-
ऽङ्क, शे, वि कन्दरः सत्राद्गुहाः षण्णरोः, वि कन्दरोऽङ्क, शे । विवरे च सुहायाङ्क, हे

कन्दराल कन्दरालः पुमान् गर्दभाण्डे लक्षतरावपि, मे कन्दराल
सत्रात् पर्कटीगर्दभाण्डयोः, वि कन्दरालो जटिद्रुमे । गर्दभाण्डे, हे

कन्दल कन्दलं त्रिषु कपालेऽपुत्रपगागे नवाङ्कुरे । कलध्वनौ
कन्दली तु षट्गगुल्मप्रभेदयोः, मे कन्दलन्तु कपाले सत्रादुपरागे नवाङ्कुरे ।
कलध्वनौ कन्दली तु षट्गटक्षविशेषयोः, वि कन्दलन्तु नवाङ्कुरे कल-
ध्वनौ । उपरागे षट्गभेदे कलापे कन्दली द्रुमे, हे

कन्धर कन्धरो वारियाहे सत्राद् ग्रीवायां कन्धरा मता, मे
कन्धरो वारिवाहे सत्राद् ग्रीवायामपि कन्धरा, वि कन्धरोऽध्व, दे । कन्धरा
तु शिरोधौ सत्रात्, हे

कन्या कन्या कुमारिकानार्थत्रोरोपधीराशिभेदयो, वि, मे कन्या
नार्थत्रां कुमार्यत्रां च राश्वोपधिविशेषयो, हे

कपर्द कपर्दं खण्डपरशो जटाजूटे वराटके, मे, वि कपर्दः पार्वती-
भर्तुं जटाजूटे वराटके, हे शिवजूटे वराटेऽपि कपर्दः, वि, हे कपर्दो हरजटा-
जूटः सत्रात् कपर्दस्तु काकिणी, अने

कपर्दक कपर्दको वराटे सत्राज्जटाजूटे च धूर्जटेः, मे, वि

कपाल कपालोऽस्त्रीं शिरोऽस्थि सत्राद् घटाद् भकले त्रजे, मे,

कपालं शिरसोऽस्थि सत्राद् घटादिशकले व्रजे । कुष्ठरोगविशेषे च, वि.
कपालं कुष्ठरुग्भेदे घटादिशकले गणे । शिरसोऽस्थनि, हे. शिरसोऽस्थि
कपालोऽस्त्री घटादेः शकले व्रजे, त्रि. कपालमुक्तं घटादिशकलेऽपि, ह.

कपे. कपिर्ना सिंहके शाखाश्चगे च मधुसूदने, मे.

कपिल. कपिला रेणुकायाश्च शिंशपागोविशेषयोः । पुण्डरीक-
करिण्णां स्त्री वर्णभेदे त्रिलिङ्गकम् । नाऽनले वासुदेने च मुनिभेदे च
कुङ्करे, मे. कपिलो मुनिभेदे सत्रात् पावके चारतन्त्रये । कपिला शिंशपायां
च रेणुकागोविशेषयोः । पुण्डरीककरिण्णां च पिङ्गे तु कपिलोऽन्यवत्,
त्रि. कपिलो वज्रिपिङ्गयोः । कुङ्करे मुनिभेदे च कपिला शिंशपातरौ ।
पुण्डरीककरिण्णां च रेणुकागोविशेषयोः, हे. कपिला शिंशपाकौन्व्योः
कपिलोऽनौ मुनौ शुनि, त्रि.

कपिलधारा. भजेत् कपिलधाराख्या रूर्णदीतीर्थभेदयोः, वि. कपि-
लधारा त्रिदशापगायां तीर्थभिद्यपि, हे.

कपिश. कपिशस्त्रिषु श्यावे स्त्री माधव्यां सिंहके पुमान्, मे. कपिशः
सिंहके श्यावे माधव्यां कपिशौ मता, वि. कपिशौ सिंहकश्यावैः कपिश
माधवौ सुरा, हे.

कपिशीर्ष. प्राकाराग्रेऽपि कपिशीर्षः, ह.

कपीतन. कपीतनं गर्हभारुडे शिरीषाम्नातकेषु च । अश्वये च, वि.
कपीतनो गर्हभारुडे शिरीषाम्नातकेषु च । अश्वये च, मे. कपीतना गर्हभारुड-
शिरीषाम्नातकेऽश्वत्थगर्हभारुडे कपीतन, त्रि.

कपोत. कपोत सत्रात् नितकण्डपारावतविहङ्गयोः, मे. कपोतः
पारावते सत्रात् कवकास्यविहङ्गमे, वि. कपोतः पश्चिमात्वेऽपि, त्रि.

कवन्ध. कवन्धोऽस्त्री क्रियासुक्तव्यपमूर्धकलेवरे । स्त्रीवं जने
पुंसुादरे राज्ञश्चोविशेषयोः, मे. कवन्धमूदरे रघोविशेषेऽपि विधु-
न्तदे, वि. कवन्धमुदके षण्डे कवन्धो राज्ञरघसोः, हे. राज्ञो शिरःसून्व्यक्ताप्रे
कवन्धः श्लेषमन्त्रनि, त्रि. विशरस्ते नरे नीरे कवन्धः श्वेचरेऽपि च, अने.

कम्. कं पादभूरणे तोये मस्तके च सुखेऽपि च, मे कं सुखं वारि-
शिरसोः, हे. कं शिरःसुखवारिषु, वि कं पानीयं शिरः प्रोक्तम्, अने कं
वारिणि च मूर्धनि, अ.

कमठ कमठः कच्छपे पुंसि भाण्डभेदे नपुंसकं, मे. कमठः
कच्छपे भाण्डभेदे च कमठं मतम्, वि. कमठः कच्छपे दैत्यविशेषे सुनि-
भाजने, हे.

कमण्डनु. कमण्डलुः सत्रात् करके न स्त्री ना मन्त्रपादपे, मे. कम-
ण्डनुः सत्रात् करके पर्कटोपादपेऽपि च, वि कमण्डलू पर्कटिकुण्डिके, हे
पर्कट्याश्च कमण्डलुः, त्रि

कमन कमन, काम्बुके कामेऽभिरूपेऽशोकपादपे, मे वि कमनोऽ
शोकपादपे । कामिकामाभिरूपेषु, हे.

कमल कमलं सलिले ताम्ब्रे जलजे क्लोम्नि भेषजे । मृगभेदे तु कमलः
कमला श्रीवरस्त्रियो, वि, मे सत्रात् कुरङ्गेऽपि कमलः, ण मृगे जले च कमलम्,
त्रि कमलं क्लोम्नि भेषजे । पङ्कजे सलिले ताम्ब्रे कमलस्तु मृगान्तरे । कमला
श्रीवरनार्योः, हे.

कम्पन कम्पनं न द्वयोः कम्पे कम्पे सत्रादभिधेयवत्, मे

कम्बल कम्बलो नागराजे सत्रात् सास्त्राप्रावारयोरपि । कृगवपुत्रन्तरा-
सङ्गे सलिले तु नपुंसकम्, मे कम्बलो नागराजे सत्रात् सास्त्राप्रावारयोः कृमौ ।
कम्बलशोन्तरासङ्गे कम्बलं सलिले मतम्, वि कम्बलः कृमिसास्त्रयो । नाग-
प्रभेदे प्रावारे वैकचेऽत्र कम्बलं जले, हे प्रावारेऽपि च कम्बलः, अ सास्त्रा-
यामपि कम्बलः, त्रि इन्द्रियं कम्बलं प्रोक्तं कम्बलो रोमजः पटः । कम्बलं
तु गवा सास्त्रा कम्बलं कम्बलं विदुः, अने

कम्बि कम्बिरंशे च वंशसत्र राजाकायां स्त्रियामपि, मे कम्बि-
रंशे च वंशसत्र खजाकायामपैष्यते, वि कम्बि वंशलतादर्योः, हे

कम्बु कम्बु, शङ्गे स्त्रिया पुंसि शम्बुके-बलये गजे, मे कम्बुः
शम्बुकगजयो शिवानलकण्डयोः, वि कम्बु, पलयाङ्गुयोः । गजे शम्बु-

के कर्नूरे ग्रीवायां नजकेऽपि च, हे. कम्बुर्ना वलये षड्ङ्गे, अ. गजग्रीवा-
विले कम्बुः, त्रि.

कम्बोज. कम्बोजो हस्तिभेदेऽपि शङ्खदेशविशेषयोः, मे. कम्बजो
हस्तिभेदे सत्राच्छङ्खदेशविशेषयोः, वि. कम्बोजो नीरुदन्तरे । शङ्खहस्ति-
भेदयोश्च, हे. कम्बोजो देशशङ्खयोः, त्रि.

कर. करो वर्षोपले रश्मौ पाणौ प्रत्यायश्रुण्डयोः, मे. करो
वर्षोपले पाणौ श्रुण्डाप्रत्यायरश्मिष, वि. करः प्रत्यायश्रुण्डयोः । रश्मौ
वर्षोपले पाणौ, हे. वलिहस्तांशवः कराः, अ. करो हस्तः करो रश्मिः करः
कर्पकपेतनम्, अने.

करक. करकस्तु पुमान् पक्षिविशेषे दाडिमेऽपि च । द्वयोर्भेषोपले न
स्त्री करे चापि कमण्डलौ, मे. करको दाडिमे पक्षिभेदे करे कमण्डलौ ।
लटाकरस्त्रयो वर्षोपले च, ते. कमण्डलौ च करकः, अ. करकस्तु करङ्गे
सत्राद्दाडिमे च कमण्डलौ । पक्षिभेदे करे चापि करका च घनोपले, वि.
वर्षोपले स्त्री करका करङ्गे करकोऽस्त्रियाम् । कुसुमे दाडिमे पक्षिभेदे च
करकः पुमान्, त्रि.

करङ्क. करङ्को मरुके शस्ये नारिकेलफलास्यनि, मे, वि.

करज. करजः सात् व्याघ्रनखे करञ्जनस्योः पुमान्, मे. करजस्तु
करञ्जे सात् नखे व्याघ्रनखेऽपि च, वि. करजो नखरुचयोः, हे. नखे
करञ्जे करजः, त्रि.

करट. करटो गजगण्डे सात् कुसुम्भे निन्द्रजीवने । एकादशा-
हादिश्राद्धे दुर्दुरूतेऽपि वायसे । करटो वाद्यभेदे, मे. करटः करिगण्डे
सात् कुसुम्भे निन्द्रजीविनि । काके यादत्र दुर्दुरूटे नवश्राद्धे, हे.
करटो गजगण्डे सात् कुसुम्भे निन्द्रजीविनि । एकादशाह्नाह्नेऽपि
दुर्दुरूतेऽपि वायसे । करटो वाद्यभेदेऽपि, वि. काकेभगण्डौ करटौ,
अ. करटो वाद्यगण्डदुदिप्रदो, त्रि. करटः कातरौ श्रेयः करटो ध्वाङ्क
उत्पाते, अने

करण. करणं हेतुकर्मणोः । बाणिजादौ हस्तलेपे श्युत्तगीतप्रभेदयोः । क्रियाभेदेन्द्रियक्षेत्रकायसंवेशनेषु च । कायस्थे साधने क्षीवं पुंसि श्रुद्राविशोः सुते, मे. करणं क्षेत्रगात्रयोः । गीताङ्गहारसंवेशमित्यु कायस्थसंज्ञतो । वर्षानां स्थितादौ च योगिनामासनादिषु । ह्यौके साधकतमे बाणिजादौ क्षतादिषु । करणः श्रुद्रावित्पुत्रे, हे. करणं साधकतमं क्षेत्रगात्रेन्द्रिदेध्वपि, अ. स्रान्, साधने गीतश्युत्तभेदे कायस्थकर्मणि । करणं पुंसि सङ्कीर्णं, त्रि. करणं काष्ठेऽपि, ह. करणं कारणं विद्यात् क्षेत्रं करणमित्यते । करणो जातिभेदः स्रान्त् करणानीन्द्रियानि च, अने. करणं साधनक्षेत्रकायकायस्थकर्मसु । गीताङ्गहारसंवेशक्रियाभेदेन्द्रियेषु च । बालवादौ च करणः श्रुतः श्रुद्राविशोः सुते, वि.

करण्ड. करण्डो मधुकोशासिकारण्डेषु दलादके, मे. कारण्डो मधुकोशेऽसौ कारण्डवे दलादके, हे. कारण्डवे करण्डः स्रान्त् मधुकोषे दलादके, हा. V. कारण्ड.

करभ. करभो मणिवन्धादिकनिष्ठान्तोद्भूतत्सुते, मे. करभो मय उद्भूके । अङ्गुलेश्च कनिष्ठाया मणिवन्धस्य चान्तरे, हे. करभोऽध.करोद्भूयो, त्रि. श्रुकरोद्भूतौ च करभौ, अने. मणिवन्धकनिष्ठकयो र्मध्यविभागेऽपि करभ, ह. करभो मणिवन्धादिकनिष्ठान्ते तथोद्भूके । करभः, वि.

करवीर. करवीरः क्षपाणे स्रान्त् दैत्यभेदाश्वमारयोः । करवीर्यदितिश्चेष्टगवीपुत्रवतीषु च, मे. करवीरोऽश्वमारः स्रान्त् श्रुष्टः करवीरकः, अने. करवीर. क्षपाणे स्रान्त् दैत्यभेदाश्वमारयो । अष्टगव्यां पुत्रवत्यामदितौ करवीर्यप्रपि. वि. करवीरो ह्यमारो क्षपाणे दैत्यभिद्यपि । करवीरो पुत्रवत्यां सङ्ख्यामदितावपि, हे.

करचाट. करचाटः शिफाकन्दे पद्मस्र मदनद्रुमे, मे. करचाटः पद्मकन्दे पुष्पद्रुमविशेषयोः, हे. करचाटोऽजकन्दे स्रान्त् पुष्पद्रुमप्रभेदयोः, वि.

कराल. करालो दन्तुरे तुङ्गे भीषणे चाभिधेयवत् । ससर्जरसतैले ना क्षीवं क्षणाङ्गठरेके, मे. करालो दन्तुरे तुङ्गे करालं च कठरेके ।

करालो घूणतैलेऽपि करालो भीषणेऽन्यवत्, वि करालो रौद्रतुङ्गोरुघ्न-
तैलेषु दन्तुरे । करालं तु कुठारे सत्रात्, हे करालो दन्तुरे तुङ्गे, अ
करालो घूणतैलेऽपि, त्रि

करीर करीरो वंशाङ्क, रेऽस्त्री वृक्षभिहृतयोः पुमान् । करीरी चीरि-
कायाश्च दन्तमूले च दन्तिनाम्, मे वंशाङ्क, रे करीरोऽस्त्री तरुभेदे घटे च
ना, अ वृक्षभेदे करीर सत्राद् घटे वंशाङ्क, रेऽपि च, अने करीरः
कलशे वृक्षभेदे वंशाङ्क, रेऽपि च । करीरी चीरिकायां च दन्तमूले च
दन्तिनाम्, वि करीरः कलशे वंशाङ्क, रे वृक्षविशेषयो, हे वंशाङ्क, रे करीर
वृक्षविशेषेऽपि कथयन्ति, च ।

करुण करुणसु रश्मे वृक्षे क्षपायां करुणा मता, मे, वि करुणो
रसऽद्ययो । करुणा तु क्षपायां सत्रात्, हे

करेणु करेणु रंजयोपायां स्त्रिया पुंसि मतङ्गजे, मे करेणु रंज-
हृत्स्निन्योः कर्णिकारेऽपि च कृत्स्नि, वि करेणुसु मतङ्गजे । हिरदसत्र च
योपाया कर्णिकारतरावपि, हे करेणुरिभ्या स्त्री नेमे, अ करेणु रंज-
हृत्स्निन्योः, च ।

कर्क कर्कः कर्कतने वक्रौ शुक्लाश्चे दर्पणे घटे, मे, वि कर्कः श्वेताश्चे
दर्पणे घटे । कर्कतनेऽग्नौ राशौ च, हे

कर्कट कर्कटो विरुगान्, रे । राशिभेदे कुलीरे स्त्री बालुङ्गा
शास्मलीफले, मे अथ कर्कटः । कुलीरे करणे स्त्रीणां राशौ खगेऽथ कर्कटी ।
शास्मलीफलवानुङ्गरोः, हे कर्कट करणे स्त्रीणां राशिभेदकुलीरयोः ।
शास्मलीफलवानुङ्गरो कर्कटी कर्कटः खगे, वि कुलीरे कर्कटो राशौ, त्रि

कर्कर कर्करो भाण्डभेदे ना दर्पणे कठिने त्रिषु, मे कर्करो दर्पणे
दृढे, वि कर्करो दृढदर्पणौ, त्रि कर्करो मुकुरे दृढे, हे ।

कर्करेडु कर्करेडुः स्मृगो रुध कर्करेडुवर्षण, अने

कर्कश कर्कशः काशमर्दंशुकाभिक्षेप्यसौ पुमान् । त्रिषु साह-
सिभे कर्के दृढामरणनिर्दये, मे कर्कश पर्ये कूरे क्षपणे निर्दय दृढे ।

इक्ष्वी साहसिके कासमर्दकम्पिह्वोरपि, वि. कर्कशो निर्दये कूरे कम्पि-
ह्वककपाणयोः । इक्ष्वी साहसिके कासमर्दके पर्ये हृद्, हे. स्यात् कर्कशः
साहसिकः कठोरामृणावपि, अ.

कर्कोटक. कर्कोटकः स्यान्मालूरकाद्रुचेयमभेदयोः, मे, वि. कर्को-
टकोऽहौ विल्ले च, हे.

कर्चूर. V. कर्चूर.

कर्ण. कर्णः पृथगेष्टसुने सुवर्षालौ श्रुतावपि, मे, वि. कर्ण-
श्रम्यापतौ श्रुतौ, हे. श्रुतिराधेययोः कर्णः, त्रि. पार्थारौ श्रवणे कर्णः, अने.

कर्णपूर. कर्णपूरः शिरीषे स्यान् नीलोत्पलवतंसयोः, मे. कर्ण-
पूरोगवतंसे स्यान् नीलोत्पलशिरीषयोः, वि. कर्णपूरः स्याच्छिरीषे नीलो-
त्पलवतंसयोः, हे. अयोत्पलेऽपि च । कर्णपूरः, त्रि.

कर्णिका. कर्णिका करिहस्ताग्रे करमध्याङ्गलावपि । कमुकादि-
च्छटांशेऽजवराटे कर्णभूषणे, मे. कर्णिका कर्णभूषणे । वीजकोमे
सरोजस्य करमध्याङ्गलावपि । कुट्टिन्यां हस्तिहस्ताग्रे, हे. कर्णिका करि-
हस्ताग्रे करमध्याङ्गलावपि । कमुकादिच्छटांशे च कर्णिका कर्णभूषणे ।
वीजकोमे सरोजस्य कुट्टिन्यामपि कुलचित्, वि. कर्णिका कर्णभूषणे । करि-
हस्तोऽङ्गलौ पद्मवीजकोश्याम्, अ. करमध्याऽङ्गलौ च सत्रात् कर्णिका, त्रि.

कर्णिकार. कर्णिकारः पुमानारग्वधद्रौ च द्रुमोत्पले, मे. कर्णि-
कारश्च शन्याके कर्णिकारो द्रुमोत्पले, वि. कर्णिकारस्य छतमाले द्रुमो-
त्पले, हे.

कर्णो(र्णी)न्दु. कर्णोन्दुश्चत्त्रिकायां कर्णपाल्यामपि क्षित्याम्, मे.
कर्णोन्दुश्चत्त्रिकायां कर्णपाश्यामपीरिता, वि. कर्णोन्दुः स्यात् कर्णपालु-
त्त्रिका, हे.

कर्तेन. कर्तेन न हयोच्छेदे नागीणां स्त्रनिर्मितौ, मे. कर्तेन
हेदने प्राङ्गः नारीणां ह्यन्येवने, वि. कर्तेन योपिता ह्यन्येवने छेदने-
ऽपि च, हे.

कर्तृ. कर्ता तु कारके वाचप्रलिङ्गो ना परमेष्ठिनि, मे.

कर्हट. कर्हटः करहाटे स्यात् पङ्कपङ्कारयोरपि, मे, वि.

कर्पर. कर्परः स्यात् कपाले च शस्त्रभेदकटाहयोः, मे, वि. कर्परस्य कटाहे स्यात् शस्त्रभेदकपालयोः, हे. कपाले च कटाहे च शस्त्रभेदे च कर्परः, त्रि.

कर्वर. कर्वरः कथितो ध्याघ्ने शिवायामपि कर्वरी, मे, वि.

कर्डुर. कर्डुरं सलिले हेन्नि कर्डुरः पापरक्षसोः । कर्डुरा कृष्णा-
दन्तायां शबले पुनग्न्यवत्, मे. कर्डुरं काञ्चने जले । कर्डुरो राक्षसे
पापे शबले, हे कर्डुरं सलिले हेन्नि कर्डुरं पापरक्षसोः । कर्डुरा
कृष्णा-
दन्तायां किमीरे कर्डुरोऽग्न्यवत्, वि. कर्डुरा राक्षसे पापे कर्डुरं शबले
जले, त्रि.

कर्मन्. कर्म व्यापेत् क्रियायां च, वि. कर्माऽश्वो व्याप्यक्रिययोः, मे.
कर्म कारकभेदे स्यात् क्रियायां च शुभाशुभे, हे.

कर्मकर. अथ कर्मकरो भूतेषु वेतनाजीविनि त्रिषु । कौनाशे
पुंसि मूर्धायां विम्बिकायामपि स्त्रियाम्, मे. कर्मकरस्य कौनाशे भूतेषु
वेतनजीविनि । कर्मकरो तु मूर्धायां विम्बिकायामपि क्वचित्, वि. - कर्म-
करोऽन्तके । भूतिजीविनि भूतेषु च, हे.

कर्मकार. कर्मकारी तु विम्बिका । मूर्धा च, हे. V. कर्मकर.

कर्मफल. अथ कर्मफलं कर्मरङ्गकर्मविपाकयोः, मे. विदुः कर्म-
फलं कर्मरङ्गकर्मविपाकयोः, वि. कर्मरङ्गतरौ कर्मफलं दुःखे सुखे-
ऽपि च, त्रि.

कर्मार. कर्मांगे जातिभेदे च त्यक्तिसारे च पुंस्त्वयम्, मे.

कर्णधूर. कर्णः स्यात् पुमान् शब्दां सुवर्णं तु नपुंसकम्, मे.
कर्णधूरं शटीकाक्षनयो मत्तम्, वि.

कर्प. कर्पो ना कर्पणे मानप्रभेदे पुंनपुंसकम्, मे. कर्पः कर्पण-
मानयोः, वि. कर्पः कर्पणे मानभिरपि, हे.

कर्पू कर्पूः पुमान् करीपाग्नौ स्त्रियां कुलेप्रष्टिखातयोः, मे कर्पूः
करीपदहने कुत्यायामपि चेष्यते, वि कर्पूस्तु तुपाग्नौ क्षपिकुल्ययोः, हे
कर्पू वीर्ता करीपाग्निः कर्पूः कुत्याभिधादिनी, अ

कल कला स्यान्मूलरैदृष्टौ शिल्पादावंगमात्रके । षोडशांशे
च चन्द्रस्य कलनाकालमानयो । कलं शुके त्रिष्वर्जीर्णं नाथ्योक्तमधुरध्वनी,
मे कलं शुके कलोऽजीर्णोऽप्यव्यक्तमधुरध्वनी । कला स्यान्मूलरैदृष्टौ
शिल्पादावंगमात्रके । षोडशांशे च चन्द्रस्य कलनाकालयोः कला, वि
कलं त्वर्जीर्णरेतसोः । अव्यक्तमधुरध्वाने कला स्यात् कालशिल्पयोः ।
कनने मूलरैदृष्टौ षोडशांशे विधोरपि, हे कला शिल्पे कालभेदेऽपि, अ
अंशे दृष्ट्वावपि कला, त्रि, सौधाययवविज्ञानगमनेषु कला मता, अने

कलकण्ठ. कलकण्ठः कलध्वाने इंसे पारावते पिके, मे वि
कलकण्ठः पिके पागावते इंसे कलध्वनौ, हे

कलकल कलकल उक्तः कोलाहले तथा सर्जनिर्यासे, मे भवेत्
कलकलः सर्णं रसे कोलाहलेऽपि च, वि कलकलः पुनः । कोलाहले सर्ज-
रसे, हे. धूनकेऽपि कलकलः, त्रि

कलङ्क कलङ्कोऽङ्कोऽपवादे च कारलायसमलेऽपि च, मे, वि कलङ्को-
ऽङ्गापवादयोः, अ, हे कलङ्कं लाञ्छने दोषे, उ

कलत् कलत्तं ओष्णिभार्ययोः । दुर्गस्थाने वृषादीनाम्, मे, वि. कल-
त्तं ओष्णौ भार्ययां दुर्गस्थाने च भृशुजाम्, हे कलत्तं ओष्णिभार्ययोः, अ

कलधौत कलधौतं सुवर्णं सत्राद्रणते च नष्टंसकम्, मे कलधौतं
रूपहेम्नोः कलधौतं कलध्वनौ, वि कलधौतं रूपहेम्नो कलधौतः कलध्वनौ,
हे. कलधौतं रूपप्रहेम्नोः. अ रजते कलधौतं सत्रात् कलधौतं च
काञ्चने, अने कलधौतं शातकुम्भेऽपि, उ

कलध्वनि कलध्वनि पुमान् पागावते मित्रमयूरयोः, मे कलध्वनिः
क्रोक्ते सत्रात् पागावतमयूरयो, वि कलध्वनि. परभते पागावतकलापि-
नोः, हे

कनम. कलमः पुंसि लेखन्यां शाली पाटञ्चरेऽपि च, मे. कलमो लेखनीचे रशालिकाचागकेषु च, वि. कलमः शालिदौरयोः, हे. कलमा लेखनीचौरशालय, त्रि.

कलम्ब. कलम्बो शाकभेदे स्यात् कदम्बशरयो पुमान्, मे. कलम्बः सायके नीपे नानैशाके कलम्बप्रपि, वि. कलम्बो नालिकाशाके शपत्के नीपपादपे, हे. कलम्बः शरनालयोः, त्रि.

कलविद्ध. कलविद्धः पुमान् ग्रामचटकेऽपि कलिङ्गके, मे. कलविद्धः स्मृतो ग्रामचटकेऽपि कुलिङ्गके, वि.

कलह. कलहं युहवाटे ना खल्लकोशे च भण्डने, मे. कलहं खल्लकोशे सत्राद् भण्डने युहवाटयोः, वि. कलहो भण्डने खल्लकोशे समरवाटयोः, हे. खल्लकोशे च कलहं, त्रि.

कलहंस. कलहंसस्तु कादम्बे राजहंसे श्रुपोत्तमे, मे, वि. कलहंसो राजहंसे कादम्बे श्रुपसत्तमे, हे.

कलानुनादिन्. कलानुनादी रोलम्बे कलविद्धे कपिञ्जले, मे, वि. कलानुनादी चटके चञ्चरीके कपिञ्जले, हे.

कलाप. कलाप संहृतौ वर्हे काञ्चत्रां भूषणत्वणयो । चन्द्रे विदग्धे व्याकरणभेदेऽपि कथयते युधैः, मे. कलापो भूषणे वर्हे ढणीरे संहृतेऽपि च, वि. कलापो वर्हेत्वणयो । संहृतौ भूषणे काञ्चत्राम्, हे. कलापो भूषणे वर्हे ढणीरे संहृतावपि, अ.

कलापित्. कलापी, तु मन्ववर्हिणयोः, पुम्पत्, मे. कलापी, तु मन्ववर्हिणयोगपि, वि. कलापी मन्ववर्हिणयोः, हे.

कलि. कलिः सत्रात् कलहे शूरे कलिरन्वययुगे युधि, वि. कलिर्विभीतके शूरे विवादेऽन्वययुगे युधि, हे. कलहेऽपि कलिण्डः, च. कलिः स्त्री कलिकायां ना शूराजिकलहे युगे, मे. चतुर्थेऽपि युगे कलिः, अ. कलिः कलहकालयोः, अने.

कलिकार. कलिकारस्तु धम्याटे कम्बे पीतमन्के, मे. त्रि. कलि-

कारः करञ्जे सत्रात् धूम्याटे पौतमस्तके, वि कलिङ्गारस्तु धूम्याटे पौत-
मुण्डकरण्डयोः, हे.

कलिङ्ग. कलिङ्गः पूसिकरञ्जे धूम्याटे भूमिर्नीवति । न ह्योः कौट-
जफले महिलायान्तु योषिति, मे. कलिङ्गो नीवदन्तरे । पूसिकरञ्जे धूम्याटे
सत्रात् कलिङ्गा नितम्बिनौ । कलिङ्गं कौटजफले, हे. कलिङ्गः पूसिकरञ्जे
धूम्याटे नीवदन्तरे । कलिङ्गं कौटजफले कलिङ्गा योषिति सृष्टा, वि.
देशे कलिङ्गो धूम्याटे कलिङ्गं कौटजे फले । त्रिषु विदग्धे दध्ने च, त्रि,
धूम्याटश्च कलिङ्गः स्यात् कलिङ्गो देश उच्यते, अने.

कलित. कलितं विदिताप्तयोः, मे, वि, त्रि. कलितं वेदिताप्तयोः, हे.

कनुप. कनुपन्वाविले पापे, मे. कनुपं चाविलैनसोः, वि. कनुपं
त्वाविलाहंसोः, हे. अथाविले । पापे च कनुपं, त्रि.

कल्फ. कल्फोऽष्ठी दृमत्तैलादिशेषे दम्भे विभीतके । विट्किट्टयो-
श्च पापे च त्रिषु पापाशये पुनः, मे. कल्फः पापाशये पापे दम्भे विट्किट्ट-
योरपि, वि. कल्फोऽष्ठी शमलैमसोः दम्भेऽपि, च. वल्को विभीतके तैलादिशेषे
च, त्रि. अरिष्टपिष्टकौ कल्फौ, अने. वल्कोऽवचिष्ठयोः । दम्भे पापिनि
किट्टे च, हे.

कल्प. कल्पः शास्त्रे विधौ न्याये संवर्त्तं ब्रह्मणो दिने, मे, त्रि. कल्पः
सत्रात् प्रलये न्याये शास्त्रे ब्राह्मदिने विधौ, वि. कल्पो विकल्पे कल्पद्रौ,
संवर्त्तं ब्रह्मवासरे । शास्त्रे न्याये विधौ, हे. न्याये तुल्ये विधौ काले चिन्ते
दण्डे च कल्पवाक्, अने.

कल्पना. अथ कल्पना । करिणः सञ्जनायां स्त्री. क्लोवं. क्लृपौ. च. कल्प-
ने, मे. कल्पनं कर्तने क्लृप्तौ सञ्जनायां तु कल्पना, वि. कल्पने क्लृप्ति-
कर्तने । कल्पनेभसञ्जनायाम्, हे. क्लृप्तौ क्लृप्ते च कल्पनम्, त्रि

कल्माष. कल्माषं किलिषे क्लोवं पुंसि सत्रान्तरकान्तरे, मे.

कल्मापो. कल्मापो यातुधाने च कृष्णापाण्डुरकृष्णयोः, मे. कल्मापो
राक्षसे कृष्णे कल्मापः कृष्णापाण्डुरे, वि. कल्मापो. राक्षसे कृष्णे शबले, हे.

कल्य. कल्यं प्रभाते क्लीवं सग्रात् कल्यो वाक्श्रुतिवर्जिते । रुञ्जनी-
 रोगदक्षेषु कल्याणवचनेऽपि च । उपायवचनेऽपि सग्रात् त्रिषु मदेत्र च योषिति,
 मे. कल्यं सञ्जे प्रभाते च कनत्रो नीरोगदक्षयोः । कलत्रा कलत्राणवाचि सग्रात्,
 कादम्बर्यगामपि स्मृता, वि. कलत्रं प्रभाते मयुनि सञ्जे दक्षे निरामये ।
 कल्या कलत्राणवाचि सग्रात्, हे. स्यात्नदिनेऽपि कलत्रम्, इ. कल्यौ
 सञ्जनिरामयौ, अ. कलासु कुशलः कल्यः कल्यो ज्ञेयो निरामयः । कलत्रं
 कालविशेषश्च कलत्रं मयश्च कौतन्तम्, अने.

कल्याण. कल्याणमद्यस्वर्गं मङ्गलेऽपि नपुंसकम्, मे. कल्याणमद्ये
 स्वर्गं कल्याणं मङ्गलेऽपि च, वि. कल्याणं हेन्नि मङ्गले, हे. कल्याणं काश्चने
 शुभे, त्रि.

कञ्जोल. कञ्जोलः पुंसि हर्षं सग्राद् उञ्जोलवैरिणोरपि, मे. कञ्जोलो
 हर्षं उञ्जोले कञ्जोलः परिपश्यिनि, वि. कञ्जो नोऽरौ हर्षवीचत्रोः, हे. कञ्जोलौ
 शात्रवोञ्जोलौ, त्रि.

कवच. कवचो गर्हभाग्हे च सन्नाहे पटहेऽपि च, मे. कवचो गर्ह-
 भाग्हे स्यात् सन्नाहे पटहेऽपि च, वि. कवचस्य तसुत्राणे पटहे नन्दि-
 पादपे, हे.

कवन्ध. कवन्धं सलिले प्रोक्तमपमूर्ध्वलोवरे, वि. व. कवन्ध.

कवर. कवरं लवणेऽञ्जे स्त्री पृथीतुङ्गीकचान्तरे । कवस्यं मायां ना
 रक्ष.पापयो र्भ्रजान्तरे, मे. कवरो केशशाकविशेषयोः । कवरं लवणेऽञ्जे
 च, वि. कवरं लवणाञ्जयोः । कवरो केशविन्यासप्राकयोः, हे.

कवि. कवि र्वाग्मीकिशुकयोः । सूरौ काव्यकरे पुंसि खलीने
 सग्रात् यापिति, मे. कविः काव्यकरे सूरौ कवि र्वाग्मीकिशुकयोः ।
 कवी खलीने कथिता, वि. कविः काव्यस्य कर्तरि । विचक्षणो दैत्यगुरौ
 सग्रात् कवी तु खलीनके, हे. खलीने स्त्री कविः पुंसि काव्यलक्ष्यक-
 च्छरिषु, त्रि.

कथा. कथा सग्राद्भ्रताडन्यां रञ्जौ सुखे गुणेऽपि च, हे.

कशिपु. कशिपु भंक्ताच्छादनयोरेकोक्तत्रा पृथक्तयोः सुंसि, मे. एकोक्तत्रा कशिपु भंक्ताच्छादने च हयोः पृथक्, वि. कशिपु भोजनवस्त्रयो-
रेकैकस्मिन् हयोश्चापि, हे. कशिपु त्वन्ममाच्छादनं हयम्, अ. रक्षः कशिपु-
राख्यातः प्रावारः कशिपु मंतः, अने.

कशेरु. कशेरुः पृष्ठकौकसे । शणजातौ कन्दभेदे, हे. कशेरुः कज्जले
कन्दे पृष्ठसप्रास्थि कशेरुका, अने.

कश्मल. कश्मलः सप्रात् पिशाचेऽपि कश्मलो मोह उच्यते, अने.

कश्य. कश्यं त्रिषु कशार्हे सप्रात् स्त्रीव मदाश्वमध्ययोः, मे. कश्यं
मध्ये तुरङ्गाणां कश्यं मद्यकशार्हयोः, वि. कश्यं कशार्हमद्ययोः । अश्व-
मध्ये, हे. कश्यं कशार्हे मद्ये च, त्रि. मदाश्वमध्ययोः कश्यम्, अने.

कपाय. कपायो रसभेदे च निर्धासे च विलेपने । अङ्गरागे च
न स्त्री सप्रात् सुरभौ लोहिते त्रिषु, मे. कपायो रसभेदे सप्राद्गरागे
विलेपने । निर्धासेऽपि कपायोऽय सुरभौ लोहितेऽन्ववत्, वि. कपायः सुरभौ
रसे । रागवस्तुनि निर्धासे क्रोधादिषु विलेपने । वर्णं, हे. निर्धासेऽपि
कपायोऽस्त्री, अ. कपायः सुरभौ रसे, त्रि. कटुतिक्तकपायास्तु सौरभ्येऽपि
प्रकीर्तिताः, ह.

कट. कटन्तु गहने लक्ष्णे, मे. कटं गहनलक्ष्ययोः, हे, वि. कटे
तु लक्ष्णगहने, अ.

कांसत्र. कांसत्रं वादान्तरे पानपात्रे सप्रात्तैजसान्तरे, मे. कांसत्रं
तु तैजसद्रूपेण वाद्यमित्पानपात्रयोः, वि. कांसत्रं तैजसवाद्ययोः । पान-
पात्रे मानभेदे, हे.

काक काकः स्याद् वायसे वृक्षप्रभेदे पीठसर्पिणि । शिरोऽवघालने
मानप्रभेदहीपभेदयोः । काका स्यात् काकनासायां काकोलीकाकण्डयोः ।
रक्तिकायां मलपां च काकमाचरां च योपिति । काकं सुरतबन्धे स्यात्
काकानामपि संहतौ, मे. काकः स्यात् पीठसर्पिणि । हीपमानद्रुभेदेषु
शिरोऽवघालने द्विके । काकं काकसमूहे स्याद्गतबन्धे च योपिताम् । काका

तु काकजङ्गया काकोलीकाकनासयोः । काकोदुम्बरिकाकाक्रमाचिका-
रक्तिकास्त्रपि, हे. काकः सप्रादायसे वृद्धमभेदे पौठसर्पणि । शिरोऽवघालने
मानविशेषहीपभेदयोः । काकं स्त्रीरतवन्धे सप्रात् काकानामपि संहृतौ ।
काका सप्रात् काकनासायां काकोलीकाकजङ्गयोः । रक्तिकायां मलपाश्च
काकमाचप्राश्च कौत्सिता, वि. अथ द्रुमान्तरे । द्विके धृटे च काकः
सप्रात्, वि.

काकरूक काकरूको नानदम्भस्त्रीजितोलूकभीरुप । निस्त्रे, मे.
काकरूक उलूके सप्रात्निस्त्रे स्त्रीजितदम्भयोः, वि. काकरूको दिग्म्बरे ।
उलूके स्त्रीजिते दम्भे भीरुके निधनेऽपि च, हे. पेचकस्त्रीजितौ काक-
रूकौ, वि.

काकिषी. काकिषी पणतुर्यप्रांशे मानदण्डे च दृश्यते । छप्पलैक-
वराटप्रोः सप्रादुन्मानसप्रांशकेऽपि च, मे. काकिषी पणतुर्यप्रांशे मानदण्डे
च काकिषी । छप्पलैकवराटप्रोः सप्रादुदमानांशकेऽपि च, वि. काकिषी
मानदण्डसत्र तुरीयेऽंशे पणसत्र च । छप्पलायां वराटे च, हे.

काकिनी. काकिनी पणपादेऽपि मानपादवराटके, मे.

काकोल काकोलो विपभेदे सप्राद् द्रोणकाककुलालयोः, वि.
काकोलो मौकुलौ विपे । कुलाले, हे. काकोलं नरकान्तरे । ना कुलाले
द्रोणकाके विपभेदे तु न स्त्रियाम्, मे. काको विपश्च काकोली, त्रि.

काकी. काकी तुवरिकायाश्च सौराष्ट्रश्चपि स्त्रियाम्, मे.

काच. काचः शिक्रेत्र मणौ नेत्ररोगभेदे षट्कान्तरे, मे. काचस्य
मणौ शिक्रेत्र षट्कान्तरे । नेत्ररोगेऽपि, वि काचोऽच्चिरोगे शिक्रेत्र मणौ
षट्कान्तरे, हे काचाः शिष्यश्चङ्गेदृष्टप्र, जः, अ.

काचवत्तिक राजपट्टसत्र कारसत्र गुडके काचवत्तिकः, वि.

काचिध काचिधः काश्चनेऽपि सप्रात् छेन्गडे मूपकेऽपि च, मे.
काचिधः काश्चने प्रोक्तः छमण्डे मूपिकेऽपि च, वि काचिधस्य मूपिके सप्रात्
घातनुक्ते घनण्डके, हे काचिधौ काश्चनोन्तु, त्रि

काञ्चन. काञ्चनः काञ्चनारे सप्रात् चम्पके नागकेसरे । उदुम्बरे च
धत्तरे हरिद्रायां च काञ्चनी । क्लीयेऽजकेसरे हेम्नि, मे. काञ्चनः
काञ्चनारे सप्रात् चम्पके नागकेसरे । उदुम्बरे च पुन्नागे हरिद्रायां च
काञ्चनी । काञ्चनं हेम्नि किञ्चल्के, वि. काञ्चनं हेम्नि किञ्चल्के
काञ्चनी नागकेसरे । उदुम्बरे काञ्चनारे पुन्नागे चम्पकेऽपि च । काञ्चनी
तु हरिद्रायां, हे. काञ्चनन्तु हेम्नि नागकेसरे काञ्चनी निशा, त्रि.

काञ्ची. काञ्ची सप्रान् मेखलादान्नि प्रभेदे नगरसत्र च, मे. काञ्ची
सप्राम्मेखलादान्नि गुञ्जायां नीरदन्तरे, वि. काञ्ची गुञ्जामेखलयोः पुर्यत्रां,
हे. देशभेदेऽपि काञ्ची सप्रात्, त्रि.

काण. काणः काकैकचक्षुषोः, मे, वि.

काण्ड. काण्डः शम्भे तरुस्तन्धे वाणेऽवसरनीरयोः । कुत्सिते रक्ष-
भिन्नाङ्गीरन्दे रक्षसि न स्त्रियाम्, मे. काण्डं नाले तरुस्तन्धे वाणेऽवसरनी-
रयोः । कुत्सिते रक्षसि शम्भे काण्डं गर्वेऽपुप्रदाङ्गतम्, वि. काण्डो नाले-
ऽधमे वर्गे द्रुस्तन्धेऽवसरे शरे । रक्षःश्लाघाम्बुषु शम्भे, हे. काण्डोऽस्त्री
दण्डवाणावर्धगावसरवारिषु, अ. काण्डो वाणस्तुला काण्डः काण्डः
सङ्घात इपप्रते । काण्डः कालो वलं काण्डं काण्डो मूलं तरोरपि, अने.
काण्डः शरो जलं काण्डम्, अने.

कातप्रायन. कातप्रायनो वररुचौ विभेये च मुनेः पुमान् । कापाय-
यस्त्रे विधवाङ्गजरतुप्रमयोः स्त्रियाम्, मे. कातप्रायनो वररुचौ गौर्यां कातप्रा-
यनी मता । कापाययस्त्रविधवाङ्गजरतप्रामपीथ्यते, वि. कातप्रायनो
वररुचौ कातप्रायनी तु पार्वती । कपाययस्त्रविधवाङ्गट्टमहिलाऽपि च,
हे. सप्रात् कातप्रायन्यर्धट्टहागौर्यो वररुचौ नरि, त्रि.

कादम्ब. कादम्बः सप्रात् पुमान् पधिविभेये सायकेऽपि च, मे.
कादम्बः कलङ्सेष्वोः, वि, हे. कादम्बो शरपधिविषी, त्रि.

कादम्बर. कादम्बरस्तु दधधे मदभेदे नमुंसकम् । स्त्री वारुणीपरभता-
भारतीशारिकासु च, मे. कादम्बरं तु दधधे मदभेदे च स्त्रीधुमि । काद-

स्वरी परभ्रताभारतीसारिकासु च, वि. कादस्वरं दधिसरे श्रीधुमद्य-
प्रभेदयोः । कादस्वरी कोकिलायां वाणीशारिकयोरपि, हे.

कानन. काननं विपिने गेहे परमोष्ठिसुहेऽपि च, मे, वि. काननं
तु ब्रह्मासेय विपिने गेहे, हे.

कानीन. कानीनः कन्यकाजाततनये व्यासकर्णयोः, मे, वि. कानीनः
कन्यकासुते । कर्णं व्यासे, हे.

कान्त. कान्ता नार्थां प्रियङ्गौ स्त्री शोभने त्रिषु ना धवे । लौहे
च चन्द्रसूर्यायःपर्यायान्तःशिलासु च, मे. कान्तोरस्ये प्रिये प्रावृषि कान्ता
प्रियङ्गुयोपितोः, हे. कान्तोऽश्मनि गृहे चारौ कान्ता तु फलिनीस्त्रियोः, वि.
कान्तसु प्रियरस्ययोः, त्रि.

कान्तार. कान्तारोऽस्त्री महारण्ये विले दुर्गमवर्त्मनि । पुंसि
सरादिष्पते च, मे. कान्तारसुपसर्गादौ वने दुर्गमवर्त्मनि । इक्षुप्रभेदे
कान्तारः, वि. कान्तारं दुर्गवर्त्मनि । महारण्योपसर्गाद्योः काननेक्षु-
विशेषयोः, हे. महारण्ये दुर्गपथे कान्तारं पुंनपुंसकम्, अ. कान्तारं
काननं प्रोक्तं कान्तारः पाकशासनः । इक्षुभेदश्च कान्तारः कान्तारो
दुर्भरो दरः, अने. दुर्गमार्गेऽपि कान्तारम्, च.

कान्ति. कान्तिः शोभेच्छयोः स्त्रिया, मे. कान्तिः शोभाभिला-
पयोः, वि. कान्तिः शोभाकामनयोः, हे. अथ कान्ति दुर्गतीच्छयोः, त्रि.
V. विभ्रम.

कापटिक. कापटिकोऽन्यमर्मज्ञे छात्रे पुंसि शठे त्रिषु, मे. का-
पटिकोऽन्यमर्मज्ञे छात्रे सत्रात् कालदेशेनि, वि.

कापथ. कापथः कुम्भितपथे उग्रोरे स्त्रीवसिष्यते, मे.

कापोत. कापोतो रुचके स्त्रीषु कपोतौघेऽह्नान्तरे, मे. कापोत-
महने स्वर्गां कपोतानां च संज्ञा, वि.

काम. कामः स्मरेच्छयोः पुमान् । रेतस्रपि निकामे च कामेऽपि
सत्रान्पुंसकम्, मे. कामः स्मरेऽभिलाषे च कामं रेतोमिकामयोः ।

अव्ययं त्वभ्यनुज्ञायाम्, वि. कामं वाङ्मनसमतिरतसोः । कामः स्मरे-
च्छाकामेत्प्रपु, हे. इच्छामनोभवौ कामौ, अ. रेतोनिकान्कामेत्प्रपु कामं
पुंसि स्मरेच्छयोः, त्रि.

कामकूट. कामकूटस्तु वेश्यायाः प्रियविभ्रमयोः पुमान्, मे. काम-
कूटौ वेश्याविभ्रमे षौ, हे. कामकूटस्तु वेश्यायाः प्रियविभ्रमयो र्मतः, वि.

कामगुण. अथ कामगुणो रागे विषयाभोगयोरपि, मे. कामगुणः
स्मृतौ रागे विषयाभोगयोरपि, वि. कामगुणो रतौ । विषयाभोगयोश्चापि, हे.

कामचारिन् कामचारौ कामुके सत्रात् स्खच्छन्दकलविह्वयोः, मे.
कामचारौ तु कमने स्खच्छन्दकलविह्वयोः, वि. कामचारौ कलविह्वे स्खेष्ठा-
चारिणि कामुके, हे.

कामद. कामदा कामधेनौ स्त्री कामदातरि वाचप्रवत्, मे. का-
मदा धेनुकायां सत्रात् वाचप्रवत् कामदोग्धरि, वि.

कामम् कामश्चानुमतौ स्मृतम् । प्रकाशे चाप्यसूत्यायां तथानुगमनेऽ-
पि च, मे. काममसूत्यानुगमे प्रकामेऽनुमतावपि, हे. कामं प्रकामे-
ऽनुमतायसूत्यानुगमेऽपि च, वि.

कामल. कामला रोगभेदे वा ना ना मरुदेष्वसन्तयोः । कामुके वाचप्र-
लिह्वः, मे. कामलः कामुके रोगे मरुदेष्वसन्तयोः, वि. कामलः कामिरो-
गयो । मरुदेशेऽवतसे च, हे. कामलः कामुके मधौ, त्रि.

कामि. कामिनी कामुके रत्यां स्त्री, मे. कामि. सत्रात् कामुके
रत्याम्, वि.

कामिन्. कामिनी भीरुवन्द्योः । कामी तु कामुके चक्रवाके पारा-
वतेऽपि च, मे. कामिनी भीरुवन्द्योः । कामी सत्रात् कामुके चक्रवाके पाराव-
तेऽपि च, वि. कामी सत्रात् कमने चक्रवाके पारावतेऽपि च, हे. कामिनः
स्त्रीचक्रौ च, त्रि. यन्दागमपि कामिनी, अ.

कामुक. कामुकः कमनेऽगोक्तपादपे चातिमुक्तके, मे, वि. कामु-
कास्तु काम्यशोकातिमुक्तकाः, हे.

काब्बोज. काब्बोजोऽखान्तरे सोमवल्के पुन्नागपादपे । काब्बोजी मापपर्णां च वलक्षखद्विरे स्त्रियाम्, मे. काब्बोजः पुनरखानां भेदे पुन्नागपादपे । वलक्षखद्विरे चापि काब्बोजी मापपर्णिका, हे. काब्बोजसुरंगे सोमवल्के पुन्नागपादपे । काब्बोजी मापपर्णां च चिह्नपपर्णामपि क्वचित्, वि.

काय. कायः कदैवते मूर्त्तौ सङ्घे लक्षप्रस्वभावयोः । कायो मनुष्यतीर्थेऽपि, वि. कायः कदैवते मूर्त्तौ सङ्घे लक्षप्रस्वभावयोः । कायं मनुष्यतीर्थं च, हे. कायः कदैवते मूर्त्तौ सङ्घे लक्षप्रस्वभावयोः । मनुष्यतीर्थं कायं सग्रात्, मे. कायः स्वभावे लक्षरं च सङ्घे मूर्त्तौ कदैवते, त्रि. शरीरोत्सेधयोः कायः, अने.

कायस्य. कायस्यः परमात्मनि । नरजातिविशेषे ना हरितक्यान्तु योपिति, मे. कायस्योऽपि वृजातेः सग्रात् प्रभेदे परमात्मनि । कायस्या तु हरितक्यामामलक्यां च दर्शिता, वि. कायस्योऽपरजीवकः । परमात्मा च कायस्या हरितक्यामलक्यपि, हे.

कार. कारो वधे निश्चये च बलौ यत्ने यथावपि । तुपारगैलेऽपि पुमान् स्त्रियां दूतरां प्रसेवके । सुवर्णकारिकायां च बन्धनागारबन्धयोः, मे. कारो वधे निश्चये च बलौ यत्ने यथावपि । कारस्तुपारगैले च कारा दूतरां प्रसेवके । बन्धने बन्धनागारहेमकारिकयोरपि, वि. कारो बलौ वधे यत्र चिमाद्री निश्चये यती । कारा बन्धनशालायां बन्धे दूतरां प्रसेवके । सग्राहेमकारिकायां च, हे. कारा पीडाबन्धशाले, त्रि. कारो वधे निश्चये च, अने.

कारक. कारिका नटयोपिति । अतौ विवरणश्लोके शिल्पयातनयोरपि । नपुंसकं तु कर्मादौ कारकं कर्त्तरि त्रिपु, मे. कारकं कर्त्तृकर्माद्यो कारिका यातना नटी । अति विवरणश्लोकनापितादिककर्म च, हे. कारिका नटयोपिति । अतौ विवरणश्लोके यातनायाश्च कारिका । नापि-गादिकशिल्पोऽपि, वि. कारकः कर्त्तरि प्रोक्तः कर्मादावपि कारकम्, वि.

कारिका यातनाकृत्योः, अ. व्याख्याश्लोकेऽपि कारिका, त्रि

कारण. कारणं करणे हेतुवधयोश्च नमुंसकम् । स्त्री यातनायाम्, मे. कारणं करणे हेतुवधयोरपि कारणम् । कारणायातनायां च, वि. कारणं घातने हेतौ करणे कारणा पुनः । यातना, हे. बधे हेतौ च कारणम्, त्रि.

कारण्ड कारण्डो मधुकोशासिकारण्डवदलाङ्के, वि. व. कारण्ड.

कारन्धमिन्. कारन्धमी कांस्रकारे धातुवाद्दरतेऽपि च, मे, वि. कारन्धमी धातुवाद्दरते कांस्रकारिण, छे. धातुवाद्दरते कांस्रकारे कारन्धमी नरि, त्रि.

कारवी. कारवी मधुरादौप्यत्वक्पत्नीक्षणजीरके, मे, वि. कारवी क्षणजीरके । दौप्रे मधुरात्यक्पद्मोः, छे.

कारि. कारिः स्त्रियां क्रियायां सप्राज्ञाचरलिङ्गस्तु शिल्पिनि, मे. कारिः क्रियायामाख्याता नापितादिकशिल्पिनि, वि. कारिः शिल्पक्रियाऽपि च, छे.

कार्क कार्क विश्वकर्मणि ना त्रिषु कारकशिल्पिनोः, मे. कार्कः कारकशिल्पिनोः । विश्वकर्मणि शिल्पे च, वि. कार्कस्तु कारके शिल्पे विश्वकर्मणि शिल्पिनि, छे. कार्क कारकशिल्पिनोः, त्रि.

कार्कज कार्कजः शिल्पिनां चित्रे वामलूरे गंजार्भके मे. कार्कजः शिल्पिनां चित्रे कलभे नागकेशरे । स्वयंजाततिले फेने बलमीके गैरिकेऽपि च, वि. कार्कजः कलभे फेने बलमीके नागकेशरे । गैरिके शिल्पिनां चित्रे स्वयंजाततिलेऽपि च, छे.

कार्पट. कार्पटो णतुकार्यिप्रणोः, मे, वि. छे.

कार्मण. कार्मणं मन्त्रतन्त्रादियोजने कर्तव्येऽपि च, मे. कार्मणं मन्त्रतन्त्रादियोजने कर्मकारके, वि. कार्मणं मन्त्रादिसाधने कर्मकारके, छे.

कार्मुक कार्मुक धमुपि सरान् नां देणौ. कर्मघमेऽप्ययत्, मे. अथ कार्मुक । वंशे कार्मुकमिद्व्यासे कर्मठे, छे. कार्मुकं यंशुधुपोः

कर्मशक्ते तु वाचप्रवत्, वि. देणौ ना कामुक्तं चापे, वि.

कार्यत्र. कार्यत्र हेतौ प्रयोजने, मे, वि, हे. कार्यं युञ्जे तथा
कृत्ये, अने.

कार्यत्रपुट. सत्रात् कार्यत्रपुटः क्षपणोन्मत्तानर्थकरेषु च, मे. का-
र्यत्रपुटोऽनर्थकरे क्षपणोन्मत्तयोरपि, हे. कार्यत्रपुटस्तु क्षपणोन्मत्तानर्थकरे-
ष्वपि, वि. उन्मत्ते क्षपणेऽनर्थकरे कार्यत्रपुटध्वनिः, हा.

कार्पापण. कार्पापणोऽस्त्री कार्पिके पणयोऽङ्गकेऽपि च, मे. कार्पा-
पणः कार्पिके सत्रात् पणयोऽङ्गकेऽपि च, वि. कार्पापणः सुकार्पिके । पण-
योऽङ्गके, हे.

काल. कालो मृत्यौ महाकाले समये यमरुणयोः । काला
तु रुणत्विततामञ्जिष्ठानीलिकासु च । काली गौर्यत्रां चारकीटे कालि-
कामाहभेदयोः, मे. कालो मृत्यौ महाकाले समये यमरुणयोः । रुण-
त्विति काला तु नीलीमञ्जिष्ठयोरपि । काली गौर्यत्रां चारकीटे कालिका-
माहभेदयोः । नवास्र, वाहट्टन्देऽपि परिवादेऽपि च क्वचित्, वि. कालः पुनः
रुणवर्णं महाकालरुतान्तयोः । मरणानेहसोः कालो कालिकाचार-
कीटयोः । माहभेदोमयो नव्यमेधौषपरिवादयोः । काला रुणात्वितनील्यो-
र्निङ्गत्रां, हे. रुतान्तानेहसोः कालः, अ. कालः स्यान्मृत्युरुणयोः, वि.
उत्सवे च प्रकोष्ठे च मुहूर्त्तं नियमे तथा । कालशब्दो व्यवस्थायां समये-
ऽपि निगद्यते, अने. निमेपादौ यमे वर्णं कालो मृत्यौ च कीर्तयते ।
कालाः सङ्घे तकाचारसिद्धान्तसमयाः स्मृताः, ह.

कालकण्ठ. कालकण्ठश्च दाह्यहे कलविद्धे च खञ्जने । मयूरे
पीतसारे च सात्, खण्डपरशौ पुमान्, मे. कालकण्ठश्च दाह्यहे कल-
विद्धे च खञ्जने । सितापाङ्गे-हरे पीतसारके नीलकण्ठवत्, वि. काल-
कण्ठनीलकण्ठी पीतसारे महेश्वरे । दाह्यहे ग्रामचटके खञ्जरीटे
शिसावले, हे. दाह्यहे कालकण्ठः सत्रात् शिवपञ्चनयोरपि, वि.

कालञ्जर. पागञ्जरो योगिचकमेभते भैरवे शिरौ, मे. वि. काल-

सुरो भैरवाद्गो यौगिकस्य मेलके, हे.

कालष्ट. कालष्टं कर्णचापे पुंसि कङ्कविहङ्गमे, मे. कालष्टं भवेत् कर्णचापे कोदण्डमात्रके । कालष्टस्तु सारङ्गविशेषे कङ्कपक्षिणि, वि. कालष्टन्तु कोदण्डमात्रके कर्णधन्वनि । कालष्टो घग्भेदे कङ्के, हे.

कालस्कन्ध. कालस्कन्धसमाले स्यात् तिन्दुके जीवकद्रुमे, मे, वि. कालस्कन्धस्तु तिन्दुके । तमाले जीवकद्रौ च, हे.

कालानुसार्थ. कालानुसार्थं शैलेये कालीये शिंशपाद्रुमे, मे: कालानुसार्थं कालेये शैलेये शिंशपाद्रुमे, वि. कालानुसार्थप्रः शैलेये कालेये शिंशपातरौ, हे.

कालिङ्ग. कालिङ्गो भूमिकर्कारौ दन्तावलभुजङ्गयोः । कालिङ्गी राजकर्कटगम्, मे, वि. कालिङ्गस्तु भुजङ्गमे । द्विरेदे भूमिकर्कारौ कालिङ्गी राजकर्कटौ, हे.

कालिका. कालिका चण्डिकाभेदे कार्ण्यत्रयश्चिकपत्रयोः । कमदेयवस्तुमूल्ये धूसरीनवमेघयोः । पटोलशाखारोमालीमांसीकाकीर्णवासु च । मेघावली च, मे. कालिका योगिनौभिदि । स्वर्णादिदोषे मेघाल्यां सुरागौर्यां नर्वाश्वुदे । कमदेयवस्तुमूल्ये कार्ण्यत्रयश्चिकपत्रयोः । रोमाल्यां धूसरीमांसप्रोः काक्तोपटोलशाखयोः, हे. कालिका योगिनीभेदे कार्ण्ये गौर्यां घनावली । कमदेयवस्तुमूल्ये धूसरीनवमेघयो । पटोलशाखारोमालीमांसीकाकोषु कालिका । तथा च्चिकपत्रेऽपि, वि. मेघजाले च कालिका, अ. रोमावलीमेघमालाकरटोषु च कालिका, श. रुण्यत्वे च हिमान्याश्च गौरीकाल्योश्च कालिका, वि.

कालेय. कालेयो दैत्यभेदे स्यात् कालखण्डे नपुंसकम्, मे. कालेयो दैत्यभेदे स्यात् कालेयं कालखण्डके, वि. कालेयस्तु दैत्ये कालेयं कुङ्कमं यकृतं, हे.

कारक. कारकं रुक्म्याकी स्यात् पीतमशककोकयोः, मे, वि. कारकं कुङ्कटे कोफे पीतसुण्डे, हे.

कावेरी. कावेरी सत्रात् सरिङ्गेदे पण्णनारीहरिद्रयोः, मे, वि. कावेरी तु हरिद्रायां वैश्यायां सरिदन्तरे, हे.

काव्य. काव्यं ग्रन्थे पुमान् शुके काव्या सत्रात् पूतनाधियोः, मे. काव्यं ग्रन्थे ग्रहे काव्यः काव्या स्यात् पूतनाधियोः, वि. काव्यं ग्रन्थे काव्यः शुके काव्या स्यात् पूतनाधियोः, हे. काव्यं प्रबन्धे शुके ना, वि. काव्या तु पूतना ज्ञेया काव्यं ग्रन्थनिबन्धनम्, अने.

काश. काशी वाराणसीपुरे । न स्त्रियां ढणभेदे स्यात्, मे. काश-स्रुणे स्यात् चवथौ वाराणस्यां तु काश्यपि, वि. काशस्रुणे रोगभेदे, हे.

काश्मीर. काश्मीरं कुङ्क, मे प्रोक्तं टङ्कपुष्करमूलयोः, वि. काश्मीरं कुङ्क, मेऽपि स्यात् टङ्कपुष्करमूलयोः, मे. काश्मीरं पौष्करे मूले टङ्ककुङ्क-मयोरपि, हे.

काश्मीरज (कश्मीरज). काश्मीरजं पुनः । कुष्ठकुङ्कमयोः क्लीबे-ऽतिविषायान्तु योषिति, मे. काश्मीरजास्याऽतिविषाकुष्ठकुङ्कमपौष्करे, वि. कश्मीरजं कुष्ठे कुङ्क, मे पौष्करेऽपि च । कश्मीरजाऽतिविषायां, हे.

काश्यप. काश्यप उक्तो सुनिष्ठगयो भेदे च काश्यपी क्षमायाम्, मे. काश्यपः स्यात् सुनी मानभेदे भूमौ तु काश्यपी, वि. काश्यपो सुनिमी-नयोः । काश्यपपूर्वप्राम्, हे.

काष्ठ काष्ठा दारुहरिद्रायां कालमानप्रकर्षयोः । स्थानमात्रे दिशि च स्त्री दारुणि सत्रान्पुंसकम्, मे. काष्ठा दारुहरिद्रायां काल-मानप्रकर्षयोः । सत्राद् दिशि स्थानमात्रे च काष्ठमास्यातमिन्धने, वि. काष्ठं दारुणि काष्ठा तु प्रकर्षे स्थानमात्रके । दिशि दारुहरिद्रायां कालमानप्रभियपि, हे. काष्ठोत्कर्षे स्थितौ दिशि, अ. काष्ठा कालेऽपि, वि. काष्ठा निशा ककुप् काष्ठा काष्ठा प्रोक्ता वसुन्धरा । काष्ठा काल-विशेषः सत्रात् काष्ठं दारु निगद्यते. अने.

कासमर्दः. पटलेऽपि कासमर्दः, डा.

काष्ठ काष्ठ विष्कन्वाचि सत्रात् तया प्रकृतायुधे शिष्याम्, मे.

काहलः शक्तप्रायुधे रजि । बुद्धौ विकलवाचि स्यात्, हे. काहलः विकल-
वाचि स्यात् काहलः शक्तप्रायुधेऽपि च, वि.

काहल. काहला वाद्यभागडस्य भेदे चाभ्ररसां भिदि । काहली
तु तरुणरां स्यात् काहलशरणाद्युधे । शब्दमात्रेऽपि पुंलिङ्गस्त्रियु शुष्के
भ्रशे खले, मे. काहलं तु स्याद् भ्रशे चाव्यक्तवाचि च । शुष्के च
वाद्यभेदे च काहली तरुणस्त्रियाम्, हे. काहली तु तरुणरां स्यात्
काहलं भ्रशशुष्कयोः । वाद्यभागडविशेषे तु काहला काहलः खले, वि.

किंशार. किंशार नां सस्यशूके विशिखे कङ्कपक्षिणि, मे. किंशारः
सस्यशूकेऽपि विशिखे कङ्कपक्षिणि, वि. किंशार धान्यशूके शरेऽपि च,
हे. किंशारू सस्यशूकेषू, अ.

किंस्त्रित्. किंस्त्रित् मन्त्रे वितर्के च, वि

किङ्किणी. किङ्किणी क्षुद्रघण्टिका, अने.

किञ्च. किञ्चारम्भे च साकल्ये, मे, वि. किञ्च तु । साकल्या-
रम्भयोः, हे.

किट्टाल. किट्टालः पुंसि ताम्रस्य कलसे लोहगूथके, मे. किट्टाल-
शाम्भकलसे किट्टालो लोहगूथके, वि. किट्टालस्य लोहगूथे ताम्रस्य कलसे-
ऽपि च, हे.

किण. व्रणचिह्ने धुणे किणः, हा.

किणु. किणुं वीजे च शीधुनः । पापे, मे. किणुं पापे सुरा-
वीजे, वि, हे.

कितव. कितवस्य पुमान् मत्ते वक्षके कनकाक्षये, मे. कितवो
धूर्तवन्मत्ते वक्षके कनकाक्षये, वि. कितवः कनकाक्षये । मत्ते च वक्षके चापि,
हे. कितवौ मत्तवक्षके, वि

किन्द्. किन्द् मन्त्रवितर्कयोः, मे, वि..

किम्. किम् कुत्सायां वितर्के च निपेधप्रत्ययोरपि, मे. किं स्याद्वि-
तर्के मन्त्रे च छये निन्दाप्रकारयोः, वि. किं छेपनिन्दयोः मन्त्रे वितर्के, हे.

किं प्रश्नेऽपि च कुत्सायाम्, वि. किम् प्रश्ने कुत्सितेऽपि च, हे. किं पृच्छायां
शुश्रूषने, अ.

किमु. किमु सम्भावनायां सगद् विमर्शं चापि दृश्यते, मे. किमु
सम्भावनायां सगद् विमर्शं च किमु स्मृतम्, वि. किमु सम्भावनायां
विमर्शं, हे.

किमुत. किमुत प्रश्नवितर्कयोः । विकल्पेऽतिशयेऽपि सगत्, मे.
किमुतातिशये प्रश्ने विकल्पे च प्रयुज्यते, वि. किमुत प्रश्नवादयोः । वि-
कल्पेऽतिशये चापि, हे.

किम्पाक, किम्पाको महाकालफलाक्षयोः, मे. किम्पाको दृघ-
भिद्यञ्चे, हे. किम्पाकः फलमूर्खयोः, वि.

किम्पुरुष. अथ किम्पुरुषो लोकभेदकिञ्चरयोः पुमान्, मे. किम्पु-
रुषः किञ्चरे सगत् लोकभेदेऽपि, वि. किम्पुरुषस्तु किञ्चरे लोकभिद्यपि, हे.

किरात. किरातो श्लेच्छभेदे सगद् भूनिष्केऽल्पतनावपि ।
स्त्रियां चामरधारिणां कुट्टिनीदुर्गयोरपि, मे. सगत् किरातस्तु भूनिष्के
श्लेच्छे चाल्पतनावपि । मन्दाकिन्यां किरातौ सगत् कुट्टिन्यामपि दृश्यते,
वि. किरातः सगदल्पतनौ भूनिष्कश्लेच्छयोरपि । किरातौ कुट्टिनी गद्वा, हे.
किरातौ श्लेच्छभूनिष्चौ, वि.

किरि. किरिः शूकरलोहयोः, अने.

किर्मी. किर्मी पलाशे शालायां हेमपुत्रप्राञ्च योपिति, मे. किर्मी
पलाशे शालायां लोहपुत्रप्रासुदीरिता, वि.

किर्मीरि. किर्मीरो नागरङ्गे च कर्पुरे राक्षसान्तरे, मे. किर्मीरिः
कर्पुरे दैत्यराक्षसान्तरयोरपि, वि. किर्मीरिः श्वले दैत्रे, हे.

किल. किलशब्दस्तु वार्तायां सम्भाव्यानुप्रयार्थयोः, मे. किलशब्दस्तु
वार्तायां सम्भाव्यानुनप्रयार्थयोः, वि. वार्तासम्भाव्ययोः किल, च. वार्ताया-
मरुचौ किल, वि. वार्तासम्भाव्ययोः किल, अ.

किल्बिप. किल्बिपं पापरोगयोः । अपराधेऽपि, मे. किल्बिपं

वृजिने रोगेऽप्यपराधेऽपि किल्लिपम्, वि किल्लिपं पापे रोगेऽपराधे च, हे
अपराधेऽपि किल्लिपम्, अ

किशोर अथ किशोरोऽश्वसत्र भावके । तैलपण्णर्त्तौ च सत्रान्
तरुणावस्थसूर्ययोः, मे किशोरतरुणावस्थे ह्यश्वसत्रसूर्ययोः । तैलपण्णर्त्तौ,
वि किशोरो ह्यश्वसत्रे । सूर्यं यूनि, हे

किष्कु किष्कु ह्यो वि तस्यौ च प्रकोष्ठेऽपि करेऽपि च, मे किष्कुः
प्रकोष्ठे ह्यो च वि तस्यौ कुत्सितेऽपि च, हे किष्कु ह्यो वि तस्यौ च, अ
किष्कु वि तस्यौ ह्यो च प्रकोष्ठे कुत्सितेऽपि च, वि किष्कुः प्रकोष्ठेऽपि, वि
किष्कुपर्वन् किष्कुपर्वा पुमान्निचौ वेणौ पोटगलेऽपि च, मे.
किष्कुपर्वा भवेद्देवणाविचौ पोटगलेऽपि च, वि किष्कुपर्वा पोटगले सा-
दिक्षुत्वचिसारयोः, हे

कीकट कीकटः रूपणे निःस्वे त्रिषु पुंभृन्नि नीवृत्ति, मे कीकटः
रूपणे निःस्वे देशभेदे तुरङ्गमे, हे कीकटस्वरगे नि स्वे देशभेदे मित-
म्यचे, वि

कीकस कीकसः समिजातौ स्यात् पुंसि कुल्ये नपुंसवम्, मे.
कीकसः समिजातौ सत्रादस्थि कीकसस्थिते, वि कीकसस्तु किमौ कीकसम-
स्थिति, हे कीकसो वानगे भिक्षु कीर्तितं चास्थि कीकसम्, अने

कीचक्र कीचको दैत्यभिहातहतमस्वनवंशयोः, मे कीचको दैत्य-
भेदे स्यात् शुष्कव श्रे द्रुमान्तरे, वि कीचको ध्वनिमद्वंशे दैत्यभेदे द्रुमा-
न्तरे, हे वंशे दैत्ये च कीचकः, वि

कीटक कीटकः किमिजातौ ना निष्ठुरे पुनरन्यवत्, मे कीट-
क समिभेदे सान्निष्ठुरे कीटकोऽन्यवत्, वि कीटको निष्ठुरे समौ, हे

कीनाश कीनाश कर्पकच्छुद्रोपांशुघातिषु वाचयवत् । यमे ना,
मे कीनाशः कर्पके छुद्रे सतान्तोपांशुघातिनोः, वि कीनाश छुद्र-
यमयो कर्पकोपांशुघातिनोः, हे सतान्ते पु मि कीनाशं छुद्रकपर्पकयोस्त्रिषु,
अ. कीनाशश्च कपर्पः सत्रात् कीनाशो यमकपर्पको, अने

कीर कीर, शुके पुंभृग्नि नीटति, मे, कीरो जनपदे शुके, वि
कीरः शुके जनपदे, हे कश्मीरप्रशुकौ कीरौ, अने

कीर्ण कीर्णं दत्ते च विचिह्ने हिंसितेऽप्यभिधेयवत्, मे कीर्णं दत्ते
परिनिह्ने हिंसिते कीर्णमिष्यते, वि कीर्ण, चिह्ने हते च्छन्ने, हे

कीर्ति कीर्तिः प्रसादयणसो योपित्, मे कीर्तिः प्रसादयणसो
विभारे कर्दमेऽपि च, वि कीर्ति यंशसि विभारे प्रासादे कर्दमेऽपि च, हे

कील कीलो लेशे हयोः शस्त्रशालाकफोणिशङ्खुषु, मे कीला
कफोणिनिर्घाते शङ्खो ष्वाले तु कीलवत्, वि कीलोऽग्नितेजसि । कफो-
णिशङ्खयो शङ्खौ कीला रतहतावपि, हे शङ्खावपि हयोः कीलः, अ
कफोणिघाते ष्वाले च कीलावत् कील इष्यते, ति

कीलाल कीलालं रुधिरं तोये, मे, हे शोषितेऽम्भसि कीलालम्,
अ चीरे पुष्परसे तोये मदेद्र मण्डे हतेऽच्छजि । सप्तस्वर्थेषु कीलालं प्रव-
दन्ति मनोपिणः, अने कीलालं रुधिरं जले, च, वि

कीश कीशो दिग्भ्वरे कपौ, मे कीशो दिग्भ्वरे प्रोक्त कीशः शास्त्रा-
ख्येऽपि च, वि कीश कपौ दिग्भ्वरे, हे दिग्भ्वरे कपौ कीशः, त्वि

कु कु पापे चेपदर्थं च कुत्सायां च निवारणे, मे वि कु पापीयसि
कुत्सायामीपदर्थं निवारणे, हे पापकुत्सेपदर्थं कु, अ

कुक्कल कुक्कलं शङ्खसङ्कीर्णं खम्बे ना तु तुपानले, मे कुक्कलं
शङ्खसङ्कीर्णं खम्बे चापि तुपानले । कुक्कलं स्यात्, वि कुक्कलन्तु तुपा-
नले । शङ्खसंयुक्तगर्जे च, हे कुक्कलं शङ्खभिः कीर्णं खम्बे ना तु तुपा-
नले, अ कुक्कल शङ्खगर्जेऽपि तुपाग्नौ च निगद्यते, हे

कुक्कट कुक्क, श्वृतचर्थप्राया पुंसि सप्रात् चरणायुधे । निपाद-
शूद्रयो पुत्रे तृणोत्कायाञ्च कुक्क, मे, मे कुक्कट कुक्कमे ताम्रचूडे वज्रि-
कणेऽपि च । निपादशूद्रयो पुत्रे, हे कुक्कटताम्रचूडे सप्रात् कुक्क-
भेऽगिकणेऽपि च । निपादशूद्रयो पुत्रे तालमश्वे तु कुक्क, टी, वि

कुक्कर कुक्कर सारमेये नम्रं श्रित्यर्णं नपुंसकम्, मे कुक्करो

वक्रपुष्के सत्राद् ग्रन्थिपर्णेऽपि कुक्कुरम्, वि. कुक्कुरं ग्रन्थिपर्णसि ।
कुक्कुरः खा, हे.

कुचन्दन. कुचन्दनञ्च पत्राङ्गे द्रुभेदे रक्तचन्दने, मे, वि. 'कुचन्दन'
दृक्षभेदे पत्राङ्गे रक्तचन्दने, हे

कुचेल कुचेल विद्वकण्णीं स्त्री वाचप्रवत् तु कुवाससि, मे. कुचेल
विद्वकण्णीं सत्रात् कुचेलस्य कुवाससि, वि. कुचेलः स्यात् कुवाससि ।
कुचेल विद्वकण्णीं च, हे

कुज. कुजा कात्यायनीदेव्यां कुजो नरकभौमयोः, मे. कुजः
सत्रान्नरकारयोः, वि. कुजो द्रुमे । आरे नरकदैत्ये च, हे.

कुञ्ज कुञ्जोऽस्त्रियां निकुञ्जोऽपि हनौ दन्तेऽपि हस्तिनाम्, मे,
कुञ्जो निकुञ्जोऽपि हनौ दन्ते च दन्तिनाम्, वि. कुञ्जो हनौ दन्ति-
दन्ते निकुञ्जे च, हे. कुञ्जो दन्तेऽपि न स्त्रियाम्, अ हनौ कुञ्जः, ह.

कुञ्जर कुञ्जरोऽनेकपे केशे स्त्री धातयवाञ्च पाटली, मे. कु-
ञ्जरोऽनेकपे केशे धातयवामपि कुञ्जरा, वि. कुञ्जरोऽनेकपे केशे कु-
ञ्जरा धातकीद्रुमे । पाटलायां, हे.

कुट. कुटः कोटे पुमानस्त्री घटे स्त्रीपुंसयो र्गृहे । कुटी स्त्रा-
त् कुम्भदास्यां च सुरायां त्त्रिगुच्छके, मे. कुटः कोटे शिलापुष्टे
मेहे घटे कुटी सुरा । चित्रगुच्छः कुम्भदासी, हे. कुटः कोटे घटे
मेहे शिलाकुटकपूषणे । सत्रात् कुटी कुम्भदास्यां च सुरायां त्त्रि-
गुच्छके, वि. कुम्भे कुटी ना भवने द्वयो, त्रि.

कुटज कुटजो वचभेदे स्याद् अगसात्रप्रोणदोरपि, मे, वि. कु-
टजोऽगसोत्रे द्रुभेदे द्रोणे, हे.

कुटन्त्रट. कुटनटन्तु कैवर्तीमुसाके पुंसि शोषके, मे कुटन्त्रट-
सु शत्रोनाके कैवर्तीमुसाकेऽपि च, वि अथ कुटन्त्रटः । शोषके कैवर्ती-
मु रो, हे.

कुटप. कुटपो भानभेदे सत्रात् कुटपो निम्बुटे मुनी, वि.

कुटपो सुनौ । निष्कृटे मानभेदे च, हे.

कुटार. कुटारं मैद्युने विद्यात्, कुटारं पेक्वलेऽपि च, वि. कुटारं केवले रते, मे, हे.

कुटिल. कुटिला त्वापगायां स्त्री भुगे तु वाचप्रलिङ्गकः, मे. कुटिलं वाचप्रवङ्गुने कुटिला सरिदन्तरे, वि. कुटिलं भङ्गुरे कुटिला नदी, हे.

कुठार. कुठारं ना द्रुमे कीशे, मे. कुठारः पादपे कीशे, वि. कुठारं द्रुं कीशयोः, हे.

कुड्मल. कुड्मलो सुकुले पुंसि न हयो नरकान्तरे, मे.

कुड्र. कुड्रं भित्तौ विलेपने, वि, मे.

कुणप. कुणपी पुनः । विट्सारिकायां कुणपः पूतिगन्धौ श-
चेऽपि च, मे, वि कुणपः पूतिगन्धिनि । शब्दे, हे. विट्सार्यां स्त्री
कुणपः शब्दे, त्रि,

कुण्ठि. कुण्ठिस्तुन्नकच्छे ना कुकरे त्वभिधेयवत्, मे. कुण्ठिस्तुन्नक-
च्छेऽपि कुण्ठिः स्रात् कुकरेऽन्यवत्, वि कुण्ठिः कुकरद्वययोः, हे.

कुण्ड. कुण्डोऽकर्मणप्रमूर्खयोः, मे, वि. कुण्डोऽकर्मण्ये मूर्खे च, हे.

कुण्ड. कुण्डमग्नप्रालये मानभेदे देवजलाशये । कुण्डौ कम-
गडलौ जारात् पतिवह्नौसुते पुमान् । पिउरे तु न ना, मे. कुण्डं
देवजलाधारे पिउरेऽथ कमण्डलौ । कुण्डौ कुण्डः स्मृतौ जारात् पति-
वह्नौसुतेऽपि च, वि. कुण्डो जागज्जीवत्पतेः सुते । कुण्डौ कमण्डलौ
देवतोयाशये स्याल्ल्याम्, हे. कुण्डं स्नातोखयो जारजे ना । कुण्डौ
कमण्डलौ, त्रि

कुण्डकीट. कुण्डकीटस्तु चार्वाकवचनाभिज्ञधूरुषे । पतितत्रा-
ह्मणीपुत्रदासीकामुजयोरपि, मे. कुण्डकीटस्तु जारतः । विभ्रौपुत्रे दासी-
यतो चार्वाकेऽतिविशारदे, हे. कुण्डकीटस्तु चार्वाकवचनाभिज्ञधूरुषे ।
जारजत्राह्मणीपुत्रदासीकामुजयोरपि, वि. पुंश्ले कुण्डकीटः स्याज्जा-
राच्च ब्राह्मणीसुते, त्रि.

कुण्डल. कुण्डलं कर्णभूपायां पाशेऽपि बलदेऽपि च । काञ्चन-
द्रुण्डूचरोः स्त्री, मे. कुण्डलं बलये पाशे कुण्डलं कर्णभूपणे । रुडू-
चरां काञ्चनद्वौ च कुण्डली समुदौरिता, वि. कुण्डलं बलये पाशे
ताटङ्गे कुण्डली पुनः । काञ्चनद्वौ रुडूचरां च, हे. कुण्डलं मण्डलं
ज्ञेयं कुण्डलं कर्णभूपणम्, अने.

कुण्डलिन्. कुण्डली वरुणे केकिभोगिनोश्च सकुण्डले, मे, वि.
कुण्डली वरुणे सर्पे मयूरे कुण्डलान्विते, हे.

कुतप. कुतपोऽस्त्रियां देचित्ते वाद्ये च्छागलकम्बले । कुमे दिन-
स्याष्टमांशे ना स्वर्यत्र, मे. कुतप स्यात् कुमे वाद्ये तपने च्छागकम्बले ।
कुतपो भागिनेये स्याद् अष्टमांशे दिनस्य च, वि. कुतपस्तु छागकम्बल-
दर्भयोः । वैश्वानरे दिनकरे द्विजग्न्यतिथौ गवि । भागिनेयेऽष्टमांशे-
ऽङ्गो वाद्ये, हे. (कुतपो ष्टगरोमोत्पटे चाङ्गोऽष्टमेऽशके, अ.) धान्येऽ-
ङ्गोऽष्टमांशेऽङ्गः कुतपश्चागकम्बले, त्रि. कुमे काले तिले च्छागे कम्बले
सलिलेऽम्बरे । दौचित्ते खड्गपात्रेऽग्नौ कुतपाख्या प्रवर्तते, अने. कुतपो
दर्भेऽपराङ्गे च, च

कुतस्. कुतः मन्त्रे पञ्चम्यर्थे च निङ्गवे, वि.

कुड्दल. कुड्दलं कौतुके सत्रात् प्रशस्तेऽपि च दृश्यते, मे. कुड्-
दलं कौतुके सत्रात् प्रशस्तेऽपि कुड्दलम्, वि. कुड्दलं शस्तेऽङ्गते, हे.

कुय. कुयः स्रोतंसयो र्षिकम्बले पुंसि बर्हिपि, मे. कुयः प्रदे-
णिकुशयोः, वि. कुयः स्यादासारगदर्भयोः, हे. कुयः कम्बलवर्हिपो, त्रि.
कुया कथ्या समाख्याता कुयः सत्रात् करिकम्बलः । कुयः कुमः कुयः
कीटः प्रातःप्रायो द्विजः कुयः, अने.

कुदाल. कुदालः सत्रात् पुमान् भूमिदारणे सुगपतके, मे.
कुदालो सुगपते सत्रात् कुदालो भूमिदारणे, वि. कुदालो भूमिदारणे ।
सुगपात्रे, हे.

कुनटी कुनटी मन शिलायां नैपाल्यामपि योपिति, मे.

कुन्त. कुन्तो गणेशुकार्या सत्रात् । प्रासासुधे च कुन्ती गुग्गु-
 लुष्यद्योश्च शस्यश्याम्, से. कुन्तः प्राप्ते चण्डभावे क्षुद्रजन्तौ गणेशुके ।
 कुन्ती पारुह, प्रिशायाश्च शस्यश्यां गुग्गुलद्रुने, वि.

कुन्तल. कुन्तलश्चपके बाले यणे पुंभृन्नि नीलति, मे. कुन्तलः
 स्याद्, यणे देशे देशलाङ्गलयोरपि, वि. कुन्तलो हलकेष्योः । कुन्तलाः
 सुत्र र्जनपदे, हे. देशे देशे च कुन्तलः, वि. कुन्तलो देशपर्यायः कुन्तलः
 देशवाचकः । कुन्तलः सूत्रधारश्च कुन्तलसोऽपि कुन्तलः, अने.

कुन्तान. कुन्तानं काचभाजने । गोलके च, वि.

कुन्त्या. कुन्त्या भूमिः समाख्याता कुन्त्या कुन्तकदम्बकम्, अने.

कुन्द. कुन्दो नाय्येऽस्त्री सुकुन्दभ्रमिनिधन्तरेषु ना, मे. कुन्द-
 श्चक्रभ्रमौ माघ्ये निधिभेदे सुरहिषि, वि. कुन्दोऽस्यते निधौ । चक्र-
 भ्रमौ च माघ्ये च, हे. पुष्पे क्लीवं भ्रमौ कुन्दः, वि.

कुमार. कुमारः स्यात् श्रुके स्कन्दे युवराजेऽश्ववारके । बालके
 वरुणद्वौ ना न हयो जीत्यकाक्षने । कुमारी शैलतनयानवमाल्यो-
 र्नदीभिदि । सहाऽपराजिताकन्याजम्बुद्वीपेषु च स्त्रियास्, मे. कुमारो
 बालके स्कन्दे युवराजेऽश्ववारके । श्रुके च वरुणद्वौ च कुमारं जात्य-
 काक्षने । कुमारी रामतरणीनवमाल्यो र्नदीभिदि । कन्याऽपराजितागे, री-
 जम्बुद्वीपेषु च स्मृता, वि. कुमारोऽश्वानुचारके । युवराजे शिशौ स्कन्दे
 श्रुके वरुणपादपे । कुमारं जात्यकनके कुमारी त्वपराजिता । नदी-
 भिद्गासतरणी कन्यका नवमालुत्रमा । जम्बुद्वीपविभागश्च, हे. जम्बु-
 द्वीपसहाकन्याः कुमार्योऽथाश्ववारके । बालके कार्तिकेये च कुमारो
 भर्तृदारके, वि.

कुमुद. कुमुत् त्रिषु सत्रात् छपणे कैरवे तु नपुंसकम्, मे. सत्रात्
 कुमुत् छपणेऽन्यवत् । कुमुदेऽपि कुमुत् प्रोक्तं, वि.

कुमुद. कुमुदं कैरवे रक्तपद्मे स्त्री कुम्भिकोपधौ । गम्भार्थां पुंसि
 दिङ्नागनागशान्वाह्येऽन्तो, मे. कुमुदं कैरवे रक्तपद्मे कुमुदः कपौ ।

दैत्यान्तरे च दिङ्नागनागयोरेपि कीर्तितः । कुमुदा कुम्भीगन्धार्योः, वि.
कुमुदः कपौ । दिङ्नागनागयो दैत्यविशेषे च सितात्मले । कुमुदा
कुम्भे गन्धार्योः, हे. स्त्री गन्धार्यां क्लीवमञ्जे दिङ्नागे कुमुद. कपौ, त्रि.

कुमुदत्. कुमुदान् कुमुदप्रथे देभे सप्राहाचप्रलिङ्गक. । कुमुदती
कुमुदिन्यां कुमुदपत्रां च योषिति, मे. कुमुदती कैरविण्प्रां दयितायां कुश-
स्र च, हे. कुमुदती कुमुदिन्यां कुमुदपत्रां कुमुदती, वि.

कुम्भ. कुम्भो राश्यान्तरे चतिसमूह्यांशे राक्षसान्तरे । कामुके वार-
नार्याञ्च घटे क्लीवन्तु गुग्गुलौ । स्त्रियामुष्णाकट्फलयोः दृष्टिकायाश्च पाट-
ले, मे. कुम्भः सप्रात् कुम्भकर्णस्य सुते वैश्यापतो घटे । राशिभेदे द्विपाङ्गे च
कुम्भं त्रिवृत्ति गुग्गुले । कुम्भी तु पाटलावारिपर्णीपिउरकट्फले, वि.
कुम्भो वैश्यापतो घटे । द्विपाङ्गे राक्षसे राशौ कुम्भं त्रिवृत्ति गुग्गुलौ ।
कुम्भप्रखायां पाटलायां वारिपर्णां च कट्फले, हे. कुम्भो घटेभमूर्द्धांशौ,
अ. कुम्भो वारस्त्रियाः कान्ते रचोगाग्निभेद्योः, त्रि.

कुम्भकार. कुम्भकारी कुलत्पत्राश्च पुंलिङ्गो घटकारके, मे. कुम्भकारी
कुलाल्यां सप्रात् कुम्भकारः कुलालके, वि. कुम्भकारः कुलालेऽहौ कुम्भकारी
कुलत्पिका, हे.

कुम्भयोनि. कुम्भयोनिरगहोत्र सप्राद् वृष्टिष्ठद्रोणयोः पुमान्, मे.
कुम्भयोनिरगहोत्र सप्राद् अर्जुनस्य सुरावपि, वि. कुम्भयोनि द्रौणोऽग-
सौ, हे.

कुम्भिल. कुम्भिलः शालमीने च चौरे श्लोकार्थचौरयोः, मे. कुम्भिलः
शालके चौरे श्लोकच्छायाहरे भये, वि. कुम्भिलचौरशालयोः । श्लोकच्छाया-
हरे श्वालै, हे.

कुम्भीनस. कुम्भीनसः क्रूरसर्पे स्त्रियां लवणमातरि, मे. कुम्भी-
नसो विषज्वालकुलदृष्टिभुजङ्गमे । कुम्भीनसो जनन्यां च लवणाख्यस्य
रक्षसः, वि. कुम्भीनसस्त्वहौ कुम्भीनसो लवणमातरि, हे.

कुरण्ड, कुरण्डक, कुरण्डक. १. कुरण्ड, कुरण्डक, कुरण्डक.

कुर. कुर वृषान्तरे भक्ते पुमान् पुंभूमि नीरति, मे. कुरः श्रीकण्ठ-
जाङ्गले । ओदने वृषभेदे च, वि. कुरः स्यादोदने भूपभेदे श्रीकण्ठजा-
ङ्गले, हे.

कुरण्ट. कुरण्टी दारपुत्रां ना भ्रिण्टप्रश्नानप्रभेदयोः, मे. कु-
रण्टो भ्रिण्टकाभेदे कुरण्टो दारपुत्रिका, हे. कुरण्टी दारपुत्रां च कुरण्टो
भ्रिण्टकान्तरे, वि.

कुरण्टक. कुरण्टकः पीतपुष्पाऽम्बानभ्रिण्टकयोः पुमान्, मे.

कुरवक. कुरवकः शोषाऽम्बानभ्रिण्टप्रभेदयोः, मे. स्मृतः कुर-
वकः शोषाऽम्बानभ्रिण्टीप्रभेदयोः, वि. कुरवकः शोषाऽम्बानाऽरुणा पीता
च भ्रिण्टका, हे.

कुरविन्द. कुरविन्दं रत्नभेदे सुखाकुलमापदोः पुमान्, मे. कुर-
विन्दसु सुखायां कःमापदौचिभेदयोः । चिह्नले पद्मरागे स्यान् सुकरे च
समीरितः, वि. कुरविन्द. पद्मरागे सुकरतीचिभेदयोः । कुरमापे चिह्नले
सुखे, हे.

कुर्वत्. कुर्वन् कर्मकरे भूतेषु, वि.

कुर्वाण. कुर्वाणो भृत्यकारकयोस्त्रिषु, मे. कुर्वाणो भृत्यकारकयो-
रपि, वि.

कुल. कुलं जनपदे गोत्रे सजातीयगणेष्वपि । भवने च तनी क्लीवं
कण्टकायैवधौ कुली, मे. कुलं जनपदे गृहे । सजातीयगणे गोत्रे
देहेऽपि कथितं कुलम्, वि. कुलं कुल्यगणे देहे जनपदेऽन्वयेऽपि च, हे.
कुलं गोत्रे गणे देहे, वि. कुलं सङ्घः कुलं गोत्रं शरीरं कुलमुच्यते, अने.

कुलक. कुलकन्तु पटोले स्यात् सम्बद्धश्लोकसंहतौ । पुंसि वस्मीक-
काकेन्द कुलत्रेष्ठेषु कथ्यते, मे. कुलकं पञ्चादिश्लोकसमन्वये पटोलके ।
कुलकः कुलप्रधाने वस्मीके काकतिन्दके, हे. कुलकन्तु पटोले स्यात् श्लोक-
सम्बद्धगुच्छके । कुलकः स्यात् कुलत्रेष्ठे वस्मीके काकतिन्दके, वि. अथ
स्यात् कुलकं शकैकार्यपटोलयोः । कुलकौ नाकुकाकेन्द, वि.

कुलाय. कुलायस्तु पुमान् स्थानमात्रे स्यात् पचिवांसदे, मे. कुला-
यः पचिनिलयस्थानयो नीडवन्मतः, वि. कुलायः पचिषां स्थानगेहयोः, हे.
कुलायः स्थाननीडयोः, त्रि.

कुलाल कुलालः कुङ्कुमे कुम्भकारेऽस्त्री त्वञ्जनान्तरे, मे. कुलालः कुम्भ-
कारे स्यात् कुङ्कुमे कौशिकेऽपि च, वि. कुलालो घूकपचिणि । कुङ्कुमे
कुम्भकारे च, हे.

कुलिक. कुलिको नागभेदे स्याद् द्रुमभेदे कुलसत्तमे, मे, वि कुलि-
कस्तु कुलयेष्ठे द्रुमनागविशेषयो, हे.

कुलिश. कुलिशो न स्त्री दम्भोलौ ना भूपान्तरे, मे. कुलिशो
नक्षत्रभेदे सप्राद् दम्भोलौ कुलिशं स्मृतम्, वि. कुलिशो इत्यत्र-
भित्त्वयोः, हे.

कुल्माप. कुल्मापं काञ्चिके यावके पुमान्, मे. कुल्मापो या-
वके प्रोक्तः कुल्मापं काञ्चिकेऽपि च, वि. कुल्मापं सप्रात् काञ्चि-
के । कुल्मापोऽर्द्धस्त्रिन्धान्ये, हे कुल्मापं काञ्चिके यावके सप्रात्, त्रि.

कुल्य. कुलत्रं सप्रात् कीकसेऽयष्टद्रोणीन्पूर्वामिधेषु च । कुलत्रा
पयःप्रणालयां च नद्यां जीवन्तिकौषधौ । कुलोद्भवे कुलचिते त्रिषु
मानेन पुनः पुमान्, मे. कुलत्रं कुलोद्भवेऽमातेन कुलसप्रातिहितेऽ-
पि च । कुत्रं सप्रात् कीकसेऽयष्टद्रोणीन्पूर्वामिधेषु च । पयःप्रणाली-
सरितो. कुत्रा जीवन्तिकौषधौ, वि कुलत्रं तु कुलजेऽस्थनि । स्वर्ष्या-
मिषाष्टद्रोणेषु कुलगा सरिति सारणौ, हे. कुलत्रा कुलस्त्रियामपि, इ.

कुवल. कुवलं चोत्पले सुक्ताफलेऽपि बदरीफले, मे, वि. कुवलं
बदरीफले । सुक्ताफलोत्पलयोश्च, हे. कुवले बदरोत्पले, त्रि.

कुवेर. कुवेरः सप्रात् सुंसि नन्दीवृक्षे पुण्यजनेश्वरे, मे. कुवे-
रस्तु नन्दीवृक्षे धनाधिपे, वि. कुवेरस्तु धनदे नन्दीपादमे, हे. कुवेरस्तु
नन्दीवृक्षैकपिङ्गयोः, त्रि

कुञ्ज कुञ्जो वृक्षप्रभेदे ना मुत्रजे सप्राद् वाचप्रलिङ्गकः, मे.

कुञ्जी सुप्रजज्ञेभ्यो, हे. अथ कुञ्जोऽपि सुप्रजं सप्रात् पादपान्तरे, वि. कुञ्जो सुप्रजं द्रुमान्तरे, त्रि.

कुम्भ. कुम्भो रामरुते दर्भं योक्त्रे द्वीपे कुम्भं जले । कुम्भी फालेऽपि वशायां कुम्भ पापिठमत्तयोः । कुम्भो वाचप्रवदाख्यातः, वि. कुम्भो रामरुते दर्भं पापिठे योक्त्रमत्तयोः । कुम्भी लोहविकारे सप्रात् कुम्भं बलगा कुम्भं जले, हे. कुम्भमष्पु च, अ. कुम्भी फाले कुम्भा रज्ज्वां त्रिषु पापिठमत्तयोः । योक्त्ररामसुतद्वीपे ना दर्भेऽस्ती कुम्भं जले, मे.

कुम्भल. कुम्भलः शिञ्जिते त्रिषु । क्षेमे च सुकृते चापि पर्याप्तौ च नपुंसकम्, मे. कुम्भलः शिञ्जिते क्षेमपर्याप्तिसुकृतेषु च । कुम्भलम्. वि. कुम्भलं क्षेमुष्णप्रयोः । पर्याप्तौ कुम्भलो विन्दे, हे. पर्याप्तिक्षेमुष्णत्रेषु कुम्भलं शिञ्जिते त्रिषु, अ. पर्याप्तौ शिञ्जिते पुष्णत्रे क्षेमे च कुम्भलध्वनिः, अने.

कुम्भिक. कुम्भिको मुनिसर्जयो, मे. वृम्भिको मुनिभेदे सप्रात् फाले सर्जे विभौतके, हे. कुम्भिकः स्यान्दुनो तैलशेषे सर्जाचट्टचयोः, वि. कुम्भिको मुनौ । शाले, त्रि.

कुम्भिलव. कुम्भिलवस्तु वारुको नटयाचकयोरपि, मे, वि. कुम्भिलवस्तु चारणे । प्राचेतसे याचकेऽपि, हे.

कुपाकु. कुपाकुः कपिवङ्गत्रकं ना परोत्तापिनि त्रिषु, मे. कुपाकुर्मर्कटे भानी परोत्तापिनि पादके, वि.

कुष्ठ. कुष्ठं रोगे पुष्करेऽस्ती, ने. कुष्ठो रोगे सुगन्धे च, वि. कुष्ठं भेषजरोगयोः, हे. कुष्ठं रोगोपधीभिदोः, त्रि.

कुम्भारण्ड. कुम्भारण्डप्रमायां स्त्री पुंसि कर्कारौ च गणान्तरे । अणान्तरे, मे. कुम्भारण्डो गणभेदे स्याद् अणु कर्कारुकेऽपि च । कुम्भारण्डौ चीपधीगोयत्रोः, वि. कुम्भारण्डौ गणकर्कारु कुम्भारण्डप्रावस्त्रिकोपधी, हे. कुम्भारण्डौ फलभिङ्गणो, त्रि.

कुसीद. कुसीदं जीवने रक्षत्रा क्षीयं त्रिषु कुसीदके, मे. कुसीदं जीवने रक्षत्रा कुसीदश्च कुसीदके, वि. कुसीदं रक्षिजीवने । रक्षत्राजीवे, हे.

कुसुम. कुसुमं स्त्रीरजोनेत्ररोगयोः फलपुष्पयोः, मे, हे. कुसुमं पुष्पफलयो. स्त्रीरजोनेत्ररोगयोः, वि. कुसुमं स्त्रीरजः पुष्पम्, त्रि कुसुमं पुष्पमित्याहुः कुसुमं रज उच्यते, अने.

कुसुम्भ कुसुम्भं हेमनि महारजने ना कमण्डलौ, मे. कुसुम्भो हेमनि महारजने च कमण्डलौ, वि. कुसुम्भं तु शतकुम्भे स्यात् लङ्गायां कमण्डलौ, हे. स्थान् महारजने क्लीबं कुसुम्भं करके पुमान्, अ.

कुस्थान. कुस्थानं समरे मत्सेत्र, अने.

कुहन. कुहनं च्छक्तिकाभाण्डविशेषे काचभाजने । कुहना दम्भ-चर्यायामीर्षालौ कुहनं त्रि, मे. कुहना दम्भचर्यायामीर्षालौ कुहनः पुनः, वि. कुहनो मूषिके सर्पे कुहना दम्भकर्मणि, हे.

कुहर. कुहरं गह्वरे छिद्रे क्लीबं नागान्तरे पुमान्, मे. कुहरः कोटरे छिद्रनागभाजविशेषयोः, वि. कुहरं गह्वरे छिद्रे, हे.

कुहरित. भवेत् कुहरितं क्लीबं पिकालापे रतध्वनौ, मे. कुहरितं पिकालापे रटिते रतनिखने, वि कुहरितन्तु रटिते पिकालापे रतखने, हे.

कुह. कुहः स्त्री कोकिलालापनेन्दु, कलदर्शयोः, मे. कुहः स्यात् कोकिलारावनेन्दु, कलदर्शयोः, वि कुह नेन्दु, दर्शं सत्रात् क्षणिते कोकिलसत्र च, हे

कृट. कूटोऽस्त्री निश्चले राशौ लोहसुङ्गरदम्भयोः । मायाद्विष्ट-योस्तुच्छे सीरावयवयन्त्रयोः । अहते च, मे. कृटं पूर्वारयन्त्रयोः । माया-दम्भाद्विष्टेषु भीराङ्गेऽहृतस्तुच्छयोः । निश्चलेऽयोधने राशौ, हे. कृटं यन्त्रे-ऽहते राशौ निश्चले लोहसुङ्गरे । मायाद्विष्टयोस्तुच्छे सीरावयवदम्भयोः । पुग्दारे च शंसन्ति, वि मायानिश्चलयन्त्रेषु कैतवाशतराशिषु । अयोधने शैलश्टके सीराङ्गे कृटमस्त्रियाम्, अ

कृटपाकल पित्तज्वरे कुलालस्य पवने कृटपाकलः, डा.

कूप. कूप. कूपकम्पाने गतांस्तुष्टाट्ठिके, मे. कूपः कूपकम्प-

सोन्मृच्छन्मानगुणटक्षके, वि कूपो गर्त्तऽन्धौ गुणटक्षके । सन्माने कूपके,
हे गुणटक्षेऽपि कूप, त्रि

कूपक कूपको गुणटक्षे सत्रात् तैलपात्रे कुकुन्दरे । उदपाने-
ऽसुत्रताया च कूपिकाऽम्भोगतोपले, मे, वि कूपको गुणटक्षे सत्रात्
तैलपात्रे कुकुन्दरे, हे गुणटक्षेऽपि कूपकः, त्रि

कूचे कूर्चमस्त्री भ्रुवो मध्ये कठिनश्मश्रुकैतवे, मे कूर्चो विक-
त्यने । श्मश्रुणि दग्धे भ्रुमधेऽत्र, हे कूर्चो विकत्यने मधेऽत्र भ्रुवोः
श्मश्रुणि कैतवे, वि कूर्चमस्त्री भ्रुवो मध्ये श्मश्रुकैतवयोरपि, त्रि

कूर्चिका कूर्चिका सूचिकायां च हलिकायाश्च कुड्मले । कपाटो-
द्भेदे क्षीरविद्यतावपि योपिति, मे कूर्चिका क्षीरविद्यता कृष्णि-
कायाश्च कुड्मले । आलेयकूर्चिकासूत्रोः, हे कूर्चिका सूचि-
कायाश्च हलिकायाश्च कुड्मले । कपाटाङ्गुलके क्षीरविद्यतावपि कूर्चिका,
वि सूत्राश्च कूर्चिका, त्रि

कूर्पर कूर्पर सत्रात् ऊफोणौ च जानुदेशे च पुंसत्रयम्, मे, कूर्-
परौ जानुनि प्रोक्त ऊफोणावपि कूर्परः वि कूर्परौ जानुकफोणी, हे
कूल अथ कूल तटे रूपे सैन्यष्टतडागयोः, मे कूलं स्तूपे त-
डागे च सैन्यष्टततीरयोः, वि कूलं तटे सैन्यष्टते तडागस्तूपयोरपि, हे

कूलक कूलकं न क्षिर्यां रूपे पुंसि सत्रात् क्षमिपर्वते, मे कूलक
क्षमिगौले च प्रतीरस्तूपयोरपि, वि

कूप(व)र कूपरस्त्रिपु चारौ ना कुजकेऽस्त्री युगन्धरे, मे कूपरः
कुजके चारौ कूपरश्च युगन्धरे, वि कूपरः पुनः । कुजे युगन्धरे
रस्ये, हे

कूपगण्ड १ कु ण्ड

कूपक कूपकं कण्ठे तयोदरे, जाने

• कूपवाकु कूपवाकु मयूरेऽपि सगटे संरणाद्युधे, मे, वि कूपवा-
कवाकु मयूरकवाकवाकयोः हे कूपवाकु मयूरेऽपि, त्रि

छन्द. छन्दमाख्यातमाभीले पापसान्तपनादिनोः, मे, वि. छन्द-
मंइसि । कष्टे सान्तपने, हे.

कृत. कृतं युगेऽनमर्थे सत्राद् विहिते चिंसिते त्रिषु, मे. पर्यत्रा-
प्तेऽपि खतं सत्रात्, इ कृतं पर्यत्राप्तयुगयो विहिते चिंसिते फले, हे.
सुगपर्यत्राप्तयोः खतम्, अ. कृतं युगेऽपि पर्यत्राप्ते विहिते चिंसिते
फले, वि.

कृतञ्च. कृतञ्चः कुङ्कुरे पुंसि मर्यादिन्यभिधेयवत्, मे. कृत-
ञ्चः कुङ्कुरेऽपि च, वि, वि.

कृतान्त कृतान्तो यमसिद्धान्तद्वैवाक,शलकर्मसु, मे, अ, वि.
कृतान्तोऽघे मकर्मणि । सिद्धान्तयमदैवेषु, हे.

खति. खति. करणचिंसयो, वि, मे.

खतिन् कृती ख्यात् पण्डिते योगेऽ, मे, वि. कृती योगेऽपुषे,
हे. कृतिनौ योग्यपण्डितौ, वि

कृत्त. कृत्तन्तु वेष्टिते च्छिन्ने, मे, वि कृत्तं क्षिन्ने वेष्टिते च, हे.

कृत्ति. कृत्तिश्चर्मत्वचो भूर्जे खत्तिकायां हयं स्त्रियाम्, मे. कृत्ति-
श्चर्मत्वचो भूर्जे कृत्तिकायाश्च कीर्त्तिता, वि.

कृत्य. कृत्या क्रियादेवतयोस्त्रिषु विहितकार्ययोः, मे. कृत्यं
विहितकार्ययोः । कृत्या तु देवताभेदे कृत्या साव्यादिषु स्मृता, वि कृत्यो
विहिते कार्ये च कृत्या सत्रादेवता क्रिया, हे कृत्या क्रियादेवतयोस्त्रिषु
भेदेऽधनादिभिः, अ.

कृत्विम. कृत्विमं लयणभेदे ना सिद्धके रचिते त्रिण, मे कृत्विमं
रचिते प्रोक्तं सिद्धके लयणान्तरे, वि कृत्विमं लयणभेद कृत्विमः कृत-
सिद्ध्योः, हे.

कृत्स्न. कृत्स्नं सर्वाभ्युक्त्येषु, मे. कृत्स्नं कष्टे समसो च, वि.

कृप. कृपो द्रोणस्याकृते सत्राद् द्रोणपत्रा कृपो मता । कृपा
दयायां, मे. कृपा दयायां व्यामर्षी कृपो भाग्नपूरुषे, वि

कृष्ण. कृष्णसु किमौ पुंसि मन्दकुक्षितयोस्त्रिषु, मे. कृष्णः
कुक्षिते कृष्णौ, वि.

छपाण. छपाणः खड्गे च्छुरिकाकर्तव्योरपि योषिति, मे. छपाणोऽसौ
छपाणी तु च्छुरिकायां च कर्तरी, वि. छपाणी कर्तरी च्छुरी । छपाणो-
ऽसौ, हे.

छपीट. छपीटमुदरे तौये, मे. छपीटमुदरे जले, हे, त्रि.
छपीटमुदरे नीरे, वि. उदरे जले कृपीटं, ह.

कृपीटपाल. कृपीटपाल उद्दिष्टः केनिपातसमुद्भयोः, मे. कृपीट-
पालमिच्छन्ति केनिपातसमुद्भयोः, वि. कृपीटपालस्तु केनिपाते जलनिधा-
वपि, हे. कृपीटपालमिच्छन्ति केनिपाते च वारिधौ, ह्य.

कृमि. कृमिर्ना किमिवत् कीटे लाक्षायां कृमिले खरे, मे. कृमिः
स्यात् किमिवत् कीटे लाक्षायां कृमिले खरे, वि. किमिः कृमिर्वक्षाक्षायां
कीटे, हे. लाक्षायां च तथा कृमिः, ह.

कृमिकण्टक. कृमिकण्टकन्तु चित्वाविडङ्गोदुम्बरेषु च, मे. सत्रात्
कृमिकण्टकं चित्वाविडङ्गोदुम्बरेषु च, वि. कृमिकण्टकश्चित्वायासुदुम्बरवि-
ष्टयोः, हे.

कृष्क. कृष्कः पुंसि फाले स्यात् कर्षके त्वभिधेयवत्, मे. कृष्कौ
फालर्षकौ, हे, त्रि. कृष्कः कर्षके फाले, वि.

कृषि. कृषिर्गोत्रविशेषः स्यात् कृषिः कालः कृषिः कपिः । कृषि-
रादृक् इनुप्रक्तः कृषिर्वैखानसो मुनिः, अने.

कृष्टि. अथ कृष्टिः स्याद् आकर्ष्यं स्त्री बुधे पुमान्, मे. कृष्टिः सत्रात्
कर्षणे बुधे, वि. कृष्टिः कर्षणधीमतोः, हे. कृष्टिः कर्षं बुधे पुमान्, त्रि.

कृष्ण. कृष्ण मत्प्रयत्नोपत्ते यायसे केभ्येऽर्जुने । कृष्णा
सत्राद् द्रौपदीनीलीरुपाद्राघासु योषिति । मेचके वाचप्रलिङ्गः सत्रात्
ह्योत्रे मरिचलोहयोः, मे. कृष्णम् केभ्ये । घ्यासेऽर्जुने कोकिले च
कृष्णं मरिचलोहयोः । कृष्णां तु द्रौपदीनीलीहारशरसु कथ्यते । वाचप्र-

वन् मेचके कृष्णे, वि. कृष्णः काके पिके वर्णे विष्णौ व्यासेऽर्जुने कलौ ।
 कृष्णा तु नील्यां द्रौपद्यां पिप्पलीद्राघयोरपि । कृष्णन्तु मरिचे लोहे, हे.
 कृष्णो वर्णं हरौ व्यासे कृष्णं मरिचलोहयोः । पिप्पली द्रौपदी कृष्णा,
 त्रि. मरिचेऽपि भवेत् कृष्णम्, हा.

कृष्णवर्त्मन्. कृष्णवर्त्मा पुमानग्नौ इराचारे विधुन्तुदे, मे. कृष्ण-
 वर्त्मा ऊताशे सत्राद् इराचारे विधुन्तुदे, वि. कृष्णवर्त्मा विधुन्तुदे । इरा-
 चारे ऊताशे च, हे.

कृष्णहन्त कृष्णहन्ता पाटलायां मापपण्णं च योषिति, मे. कृष्ण-
 हन्ता पाटलायां मापपण्णं च भाषिता, वि. कृष्णहन्ता मापपण्णं पाट-
 लाख्यद्रुमेऽपि च, हे.

कृष्णसार. कृष्णसारा शिंशपायां पुंसि स्नुह्यां ष्ठगान्तरे, मे.
 कृष्णसारः स्नुहीवृक्षे शिंशपाखगभेद्योः, वि. कृष्णसारः शिंशपायां
 खगभेदे स्नुहीतरौ, हे. शिंशपायां कृष्णसारा स्नुह्याच्च, त्रि.

केतन. केतनन्तु निमन्त्रणे । गृहे केतौ च कृतेत्र, मे. केतनं
 लाञ्छने कार्ये गेहे चोपनिमन्त्रणे, वि. केतनं सद्ने चिह्ने कृतेत्र चोप-
 निमन्त्रणे, हे. अथ केतनं कृतेत्र केतावुपनिमन्त्रणे, अ.

केतु. केतुर्ना रक्षताकाविग्रहोत्पातेषु लक्ष्मणि, मे. केतुर्दुर्प्रति-
 पताकयोः । ग्रहोत्पातादिचिह्नेषु, हे. ग्रहभेदे ध्वजे केतुः, अ. केतु-
 र्दुर्प्रती पताकायां विग्रहोत्पातलक्ष्मसु, वि. केतुर्ग्रहोत्पातचिह्ने, त्रि.
 केतुर्ग्रहविशेषश्च ध्वजे चैव उदाहृतः, अने.

केदार. केदारोऽद्रो शिषे चोत्रे भूमिभेदालवालयोः, मे. केदारः
 पर्वते शम्भौ चोत्रभेदालवालयोः, वि. केदारः चोत्रभिदालवाले शङ्करशै-
 लयोः, हे.

केनार. केनार पुंसि नरके शिरःकपालसन्धिषु, मे. केनारः
 कुम्भिनरके शिरःकपालसन्धिषु, वि, हे.

केवल. केवलः कुहने पुमान् । नपुंसकन्तु निर्णीते वाचप्रवञ्चैक-

कृतस्त्रयोः । केवलो ज्ञानभेदे, मे. केवलो ज्ञानभेदे सत्रात् केवलश्चैक-
कृतस्त्रयोः । निर्णीते केवलं चोक्तं केवलः कुहने क्वचित्, वि. केवलं त्वेक-
कृतस्त्रयोः । निर्णीते कुहने ज्ञाने केवलो ग्रन्थभिव्यपि, हे. निर्णीते केवल-
मिति त्रिलिङ्गं त्वेककृतस्त्रयोः, अ.

केश. केशः सत्रात् पुंसि वरुणे ङ्गीवेरे कुन्तलेऽपि च, मे. केशो
द्वैतप्रान्तरे वाले ङ्गीवेरे च प्रचेतसि, वि. केशः शिरसिजे पाशपाणौ ङ्गी-
वेरद्वैतप्रयोः, हे. केशो बालप्रचेतसोः, त्रि.

केशट. केशटो ह्यर्जजौकण्ये, मे. केशटः शोणके विष्णौ, वि. त्रि.

केशव. केशवोऽजे च पुन्नागे पुंसि केशवति त्रिपु, मे. केशवो
वासुदेवे सत्रात् पुन्नागे केशवत्यपि, वि. केशवः केशसंयुते । पुन्नागे
वासुदेवे च, हे. केशवः केशवान् विष्णुः, त्रि.

केशिन्. अथ केशी केशवति त्रिपु । द्वैतेय ना चौरपुष्पां स्त्री, मे.

केशर. केशरं हिङ्गुनि स्त्रीवं किञ्चल्के न स्त्रियां पुमान् । सिं-
हसटायां पुन्नागे वकुले नागकेशरे, मे. केशरं हिङ्गुनि प्रोक्तं केश-
रो नागकेशरे । सिंहसटायां पुन्नागकिञ्चल्कवकुलेऽपि, वि. केशरो
नागकेशरे । तुरङ्गसिंहयोः स्तम्भकेशेषु वकुलद्रुमे । पुन्नागटचे कि-
ञ्चल्के सत्रात् केशरन्तु हिङ्गुनि, हे. सिंहसटासु पुन्नागे वकुले ना-
गकेशरे । केशरः पुंसि किञ्चल्के न स्त्री हिङ्गुनि न द्वयोः, त्रि.

केशग्नि. केशरौ तुरगे सिंहे पुन्नागे नागकेशरे, मे, वि. केशर्य-
वर्षि पुन्नागे नागकेशरसिंहयोः, हे. शश्वे पुन्नागेऽपि च केशरौ, त्रि.

कैतव. कैतवं तु च्छले दूरते, मे, त्रि, वि. कैतवं दूरतदम्भ-
योः, हे.

कैरव. कैरवः कितवे रिपौ । नमुंसकश्च कुमुदे चन्द्रिकायां तु
कैरवी, मे. कैरवः कितवे रिपौ । कैरवं कुमुदे चोक्तं चन्द्रिकायां च कैरवी,
वि. कैरवः कितवे शत्रो कैरवं सितपङ्कजे । कैरवी तु चन्द्रिकायां, हे.

कैवर्त. कैवर्तोऽपि च कैवर्तः कैवर्तः सलिलेशरः. अने.

कोक कोकश्चक्रे वृत्रे जेप्रठरा खजूरीद्रुमदर्दुरे, मे कोको
 एके चक्रवाके खजूरोद्रुमभेकयो, हे कोकश्चक्रे एके जेप्रठरा खजूरी-
 द्रुमभेकयोः, वि कोकश्चक्रे एकेऽपि च, त्रि.

कोकनद अथ कोकनदं रक्तं कुमुदे रक्तपङ्कजे, मे भयेत् कोक-
 नदं रक्तकैरवे रक्तपङ्कजे, वि कोकनदन्तु रक्तयो । अग्भोजन्मकुमु-
 दयोः, हे

कोङ्कण कोङ्कण. सप्राञ्जनपदे कोङ्कणं त्वायुधान्तरे, हे कोङ्कणो
 देशभेदे सप्राञ्जस्त्वभेद तु कोङ्कणम्, वि

कोटि कोटिः स्त्री धनुषोऽग्रोऽथौ सत्याभेदप्रकर्षयोः, मे कोट्य-
 त्कर्षाटनीसंख्याः, हे सप्तात् काटिरस्त्री चापाग्रं संख्याभेदप्रकर्षयोः, वि
 आर्तुप्रत्कर्षाश्रयः कोट्यः, अ काटि संख्यापि, त्रि कोटिरत्कर्षसंख्यायाः, ह

कोटिर कोटिर पुंसि नकुले शक्रगोपकशक्तयोः, मे को-
 टिर' शक्रगोपे च शक्रे च नकुलेऽपि च, वि काटिरः शक्रगोपे सप्तात्
 नकुले पाकशासने, हे

कोट्टार कोट्टारो नागरे रूपे पुष्करिणप्राथ पाटके, मे, वि, हे,
 हा कोट्टारौ रूपनागरौ, त्रि

कोण कोणो वाद्यप्रभेदे सप्तात् वीणादीनाञ्च वादने । एकदेशे
 गृहादीनामथौ च लयुडेऽपि च, मे कोणो वाद्यप्रभेद सप्तात् कोणोऽथौ
 लयुडेऽकजे । वीणादिवादनोपायेऽपेप्रकदशे गृहस्य च, वि कोणो वी-
 णादिवादने । लयुडेऽथौ लोहितान्ते, हे कोणाऽथो वाद्ये लयुडे, त्रि

कोय कोयो ना नेत्ररोगस्य भेद च शटिते त्रिप, मे कायस्तु
 शटिते नेत्ररुग्भेदे मथ्यनेऽपि च, वि कोयस्तु मथने नेत्ररुग्भेदे शटि-
 तेऽपि च, हे

कोदण्ड अथ कोदण्डं चापे ना नीलदन्तरे । भ्रुवि, मे कोदण्डो
 भ्रूलताया सप्तात् देशभेदे च कासुके, वि कोदण्ड कासुके
 भ्रूलतयोरपि, हे

कोमल. कोमलं मृदुले श्ले, मे, वि. कोमलं मृदुले तोये, हे,
 कोरक. कोरकोऽस्त्री कुड्मले सत्रात् कक्कोलकच्छपालयोः, मे. को-
 रकं कृमले विद्यात् कक्कोलकच्छपालयोः, वि. कोरकन्तु कुड्मले सत्रात् कक्को-
 लकच्छपालयोः, हे.

कोल. कोलं कोलिफले क्लीवं पिप्पलीचवप्रयोः स्त्रियाम् । नाऽङ्क-
 पालौ शनो चित्ते वराहोत्सङ्गभेलके, मे. कोलोऽङ्कपालाऽुत्सङ्गे भेलके
 पोत्रिचित्तयोः । कोली कणायां चक्षेत्र च कोलं तु बदरीफले, वि. कोलो
 भे.क उत्सङ्गेऽङ्कपालायां चित्तके किरौ । कोलन्तु बदरे. कोला पिप्प-
 ल्यां चक्षुभेधजे, हे. कोलोऽङ्कपालाऽुत्सङ्गे वराहे भेलकेऽपि च ।
 पिप्पलप्रपि च कोना सत्रात् कोलश्च बदरीफले, वि. बदरे शूकरे
 कोल, अने

कोश. कोशोऽस्त्री कुड्मले पात्रे दिव्ये सङ्गपिधानके । जाति-
 कोशेऽर्थसङ्घाते पेश्यां शब्दादिमङ्गहे, मे. कोशः कोप इवारडके । कुड्मले
 चपके दिव्येऽर्थचये योनिशिश्वयोः । जातीकोशेऽसिपिधाने, हे. कोशो-
 ऽस्त्री कुड्मले सङ्गपिधानेऽर्थोषदिव्ययोः, अ. कोपस्तु कुड्मले पात्रे दिव्ये
 सङ्गपिधानके । जातिकोशेऽर्थसङ्घाते पेश्यां शब्दादिमङ्गहे, वि. द्रुपेऽपि
 परिवारेऽपि छपणेऽपि च कोशवाक्, अने.

कोशातक. कोशातकः कचे मुंसि पटोल्यां घोपके स्त्रियाम्, मे. कोशा-
 तकः कडे जप्रोत्स्त्रीपटोलीघोपकेषु च । कोशातकी वाणिजके वाडवाग्नौ
 बणिजप्रपि, वि. कोशातकः कचे कोशातकी जप्रोत्स्ना पटोलिका । घोपके,
 हे. जप्रोत्स्त्रिकायां च घोपे च कोशातकी, अ.

कोप. कोपोऽस्त्री कुड्मले पात्रे दिव्ये सङ्गपिधानके । जातिकोपे-
 ऽर्थसङ्घाते पेश्यां शब्दादिमङ्गहे, मे. क, अ.

कोपाद्. इचौ करौरे कोपाद्, हा.

कोष्ठ. कोष्ठः कुसुले चार्ध्याये मथे कुचौ गृहसत्र च, मे. कोष्ठः
 कुसुले चार्ध्याये कुचावन्तौ गृहसत्र च, वि. कोष्ठो निजे कुसुले च कुचावन्त-

गृहसत्र च, हे. पुंसि कोष्ठोऽन्तर्जठरं कुस्रलोऽन्तर्गृहं तथा, अ. कोष्ठस्य स्त्रीयेऽपि, त्रि. अन्तर्गृहेऽपि कोष्ठः सत्रात्, इ.

कोहल. कोहलो मद्यभेदे सत्रात् नाट्यशास्त्रप्रवक्तारि, मे. कोहलो मद्यभेदे सत्रात् कोहलः स्यान्मू नावपि, वि. कोहलो मुनिमद्ययोः, हे.

कौस्त्य. कौस्त्यमनुतापे स्याद् अयुक्तकरणेऽपि च, मे, वि, त्रि.

कौक्कुटिक. अथ कौक्कुटिकोऽदूरप्रवेक्षिताद्ये च दाम्भिके, मे. कौक्कुटिको दाम्भिके सत्राददूरप्रेरितेषु, वि. कौक्कुटिको दाम्भिके सत्राददूरैरितलोचने, हे. सत्राद्दाम्भिकः कौक्कुटिको यथादूरैरितेषु, अ.

कौतुक. कौतुकं त्वभिलाषे सत्रादुत्सवे नर्महासयोः । तथा परम्परायातमङ्गले च कुद्वहले । विवाहसूत्रगीतादिभोगयोरपि न द्वयोः, मे. कौतुकं चाभिलाषे सत्रादुत्सवे नर्महर्षयोः । परम्परासनायातमङ्गले च कुद्वहले । विवाहसूत्रगीतादिभोगकालेषु च स्मृतम्, वि. कौतुकं नर्मणीच्छायामुत्सवे कुतुके मुदि । पारम्पर्यप्रागतस्थाने मङ्गलोद्वाहसूत्रयोः । गीतादौ भोगकाले च, हे. कौतुकं मङ्गलेच्छयोः । भोग्येऽपि, त्रि.

कौद्वहल. कौद्वहलं प्रशस्तेऽपि, त्रि. व. कुद्वहल.

कौपीन. कौपीनं सत्रादकार्यं च गुह्यचौरप्रदेशयोः, वि. कौपीनं गुह्यदेशे सत्रादकार्यं चीवरान्तरे, हे. अकार्यं गुह्ये कौपीनम्, इ. कौपीनं सत्रादकार्यं च चीरगुह्यप्रदेशयोः, मे. अकार्यं गुह्ये कौपीनम्, अ. चीरेऽपि कौपीनम्, त्रि. गुह्येऽकार्यं च कौपीनम्, अने.

कौमुद. कौमुदः सत्रात् कार्तिकिके चन्द्रिकायां च कौमुदी, मे, वि. कौमुदस्य कार्तिके कौमुदीन्द भा, हे.

कोलीन. कौलीनं गुह्यजन्ययोः । कुकर्मणि कुलीनत्वे युद्धे पञ्चद्विषाम्, मे. कौलीनं सत्रात् कुलीनत्वे गुह्ये जन्ये कुकर्मणि । कौलीनके विहङ्गादिपशूनां सङ्घरेऽपि च, वि. कौलीनं जनवादेश्चपशुपक्षिशूनां युधि । अकार्यग्रगुह्ये कौलीन्ये, हे. स्यात् कौलीनं लोकवादे युद्धे पञ्चद्विषाम्, अ. कुलीनत्वे च गुह्ये च कौलीनम्, त्रि.

कौलियक, कौलियकः सारमेये कुलीने, मे. कौलियकः कुलश्रेष्ठे
स्याद्विन्द्रमहकासुके, वि. अथ कौलियकः सारमेयकुलीनयोः, हे. कौलियकः
शुनि । कुलीने च, त्रि.

कौशिक. कौशिको नकुले व्याजग्राहे गुग्गुलुशकयोः । कोपजो-
लूकयोश्च सत्राद् विश्वामित्रमुनावपि । कौशिकी चण्डिकायाश्च नदीभेदे च
योपिणि, मे. कौशिको नकुले व्याजग्राहे गुग्गुलुशकयोः । विश्वामित्रे च
कोपज्जलूकयोरपि कौशिकः । कौशिकी चण्डिकायाश्च नदीभेदे च कौशिकी,
वि. कौशिकी वासंवलूकैः, अने. कौशिकः शकभूकयोः । कोशश्चे गुग्गु-
लावाहितुण्डिके नकुले सुनौ । कौशिकी चण्डिकानद्योः, हे. महेन्द्र-
गुग्गुलूकव्याजग्राहिषु कौशिकः, अ. कोशाङ्गे कौशिको विश्वामित्रे
गेयंश्रश्च कौशिकी, त्रि.

ककच. ककचः करपत्रेऽस्त्री ग्रन्थिलाख्यतरौ पुमान्, मे. ककचः
करपत्रे सत्राद् ग्रन्थिलाख्यद्रुमेऽपि च, वि. ककचः करपत्रे सत्राद् ग्रन्थि-
लाख्यतरावपि, हे.

ककर. ककरः करीरवृक्षे दीने ककचे पक्षिभेदे च, मे. ककरः
ककचे दीने करीरे च खगान्दरे, वि. ककरः खगे । करीरे ककचे
दीने, हे.

कनु कनु यज्ञे सुनो पुंसि, मे. कतु यज्ञे सुने भिन्द, वि.

कन्दन कन्दनं रोदनेऽपि सत्रादाह्वानेऽपि, मे. कन्दनं रोदने
ह्वाने, वि. हे कन्दने रोदनाह्वाने, अ.

कन्दित. अथ कन्दितमाह्वाने रुदितेऽपि नपुंसकम्, मे. कन्दितं
ख्यातमाह्वाने कन्दितं रुदितेऽपि च, वि. कन्दितं रुदिते ह्वती, हे.

कम. कमखानुकमे शतौ कम्पे चाकमणेऽपि च, मे. कमः शतौ
पगैपाद्यां कमखलनकम्पयोः, वि. कमः कल्पाङ्घ्रिभक्तिषु । परिपा-
द्याम्, हे

कमुक. कमुकस्य पुमान् भद्रसुनाके व्रंक्षदावपि । फले कार्पा-

सिकायाश्च पट्टिकालोभ्रपूगयोः, मे. कमुको भद्रमुखाके । गुवाके पट्टिका-
लोभ्रे, हे. कमुकः पट्टिकारोभ्रे भद्रमुखाकपूगयोः । फले कार्पासिकायाश्च
कमुको ब्रह्मदाक्षणि, वि. कमुको भद्रमुखाकेऽपि, त्रि

कथाद्, कथाद्रक्षसि पुंसि स्त्रान् मांसाग्निन्यन्यलिङ्गकः, मे. क-
थान्मांसाग्निरक्षसोः, वि, हे.

किमि. १. क्षमि.

क्रिया. क्रिया ह्यपायचेष्टयोः । आरम्भे निष्कृतौ पूजासम्प्रधा-
रणकर्मसु । शिष्टाच्चिकित्साकरणे, मे. क्रिया कर्मणि चेष्टायां करणे
संप्रधारणे । आरम्भोपायशिष्टार्थचिकित्सानिष्कृतिष्वपि, वि. क्रिया कारण-
चेष्टयोः । कर्मोपायचिकित्सासु निष्कृतौ सम्प्रधारणे । अर्चाप्रारम्भ-
शिष्टासु, हे. आरम्भो निष्कृतिः शिष्टा पूजनं. सम्प्रधारणम् । उपायः
कर्म चेष्टा च चिकित्सा च नव क्रियाः, अ.

क्रीडा. क्रीडा केलिप्रकारे स्यात् खेलावज्ञानयोरपि, मे, वि. क्रीडा
केल्यामनादरे, हे.

क्रुष्ट. क्रुष्टं रोदनरावयोः, मे. क्रुष्टश्च रोदने रावे, त्रि.

कूर. कूरस्तु कठिने घोरे वृशंसोऽप्यभिधेयवत्, मे. कूरस्तु कठिने
घोरे वृशंसे त्वभिधेयवत्, वि. कूरा वृशंसघोरोष्णकठिनाः, हे. कूरौ
कठिननिर्दयौ, अ. कूरौ कठिनभीषणौ, त्रि.

कूरहृक्. कूरहृक्पिशुने वाचरलिङ्गः पुंसि गनैश्चरे, मे. कूरहृक्
सत्रात् खले शनौ, वि.

कोड. कोडः शनौ शूकरे ना न पुमान् अङ्करक्षसोः, मे. कोडः
शूकरभातङ्गरो. कोडं कोडा च वज्रमि, वि. कोडः कोले शनौ । कोड-
सङ्के, हे. पशौ कोडो न नोरसि, त्रि. उत्सङ्गशूकरो कोडौ, अने.

कोट्टी. कोट्टी शृगालिकाक्षीरविदारौलाङ्गलीषु च, मे, वि. कोट्टी
क्षीरविदारिका । शृगालिका लाङ्गली च, हे

कौशु. कौशुो द्वीपविशेषे स्यात् पश्चिमवर्तभेदयोः, मे. कौशुः स्वग-

नगद्वोपप्रभेदेषु प्रयुज्यते, वि. कौश्वो द्वीपे खगे गिरौ, हे. कौश्वः पक्ष्य-
द्विभेदयोः, वि.

कौश्यादन. कौश्यादनं तु घेष्व, ल्यां चिञ्चोटकम्बपालयो, मे. कौश्या-
दनस्य घेष्व, ल्यां चिञ्चोटकम्बपालयो, वि, ङा.

कौब. कौबं स्यात् परण्डके न स्त्री वाचत्रलिङ्गस्वविक्रमे, मे.

कौब. कौबं परण्डेऽप्यपौरुपे, वि. कौबोऽपौरुपरण्डयोः, हे.

कौबो विकसहीनेऽपि, ङ. कौबं नपुंसके परण्डेऽन्यवद्विक्रमे, मे. कौबं
नपुंसकं परण्डे वाचत्रलिङ्गमविक्रमे, ङ.

कौश. कौशो दुःखे विपाकेऽपि व्यवसायेऽपि दृश्यते, मे. कौशो
दुःखेऽपि रोगादौ व्यवसायेऽपि च क्वचित्, वि. कौशो रोगादौ दुःखे च, हे.

काय. कायः स्यादतिदुःखेऽपि निष्पाकेऽपि द्रवस्य च, मे. कायः
स्याद्द्रवनिष्पाके दुःखव्यसनयोरपि, वि. कायो व्यसनदुःखयोः । द्रव्य-
निष्पाके, हे.

क्ष. क्षः संवर्त्तं राक्षसे च नरसिंहे च विदुःप्रति । क्षेत्वे नाशे क्षेत्-
पाले, मे. संवर्त्तको वृसिंहश्च हृदयान्मुखसंस्थितः । अनन्तः परमात्मा
च वज्रकायाऽन्तिमः क्षकः, मा.

क्षण. क्षणः पर्वत्सवव्यापारेषु मानेऽप्यनेहसः, मे. क्षणः काल-
विशेषे स्यात् पर्वण्यप्रवसरे महे । व्यापारविकलत्वे च परतन्त्रत्वमध्ययोः,
हे. निर्व्यापारस्थितौ कालविशेषोत्सवयोः क्षणः, ङ. कालविशेषेऽवसरे
व्यापारे पारतन्त्रे च । मध्ये तयोत्सवे च क्षणशब्दः कथ्यते कृत्तिभिः, ङ.

क्षणद. क्षणदो गणके राक्षौ क्षणदा क्षणदं जले, मे, वि. क्षणदं तोये
क्षणदो गणके क्षणदा निशि, हे

क्षत्तृ. क्षत्ता शूद्राक्षत्रियजे प्रतीकारे च सारथौ । भुजिप्रातन-
येऽपि सत्रान्वियुक्तवेधसोः पुमान्, मे. क्षत्ता शूद्रात् क्षत्रियायां जाते सारथि-
वेधसोः । नियुक्ते दासजे द्वाःस्वो, हे. क्षत्ता शूद्रात् क्षत्रियजे प्रतीकारे च
सारथौ । भुजिप्यातनये क्षत्ता नियुक्ते च प्रजाहर्ज, वि. क्षत्ता सत्रात्

सारथौ हांस्ये चतुर्विधायाञ्च शूद्रजे, अ.

अम. अमा भूमौ त्रितित्तिद्यायां स्त्रियां युक्ते नपुंसकम् । वाचप्र-
वच्छक्तहितयोः, मे. अमः ख्यातः अमान्विते । चित्तिचान्त्योः अमा ख्याता
हिते शक्ते च वाचप्रवत्, वि. अमः शक्ते हिते युक्ते अमावति । अमा
चान्तौ चित्तौ, हे. चित्तिचान्त्योः अमा युक्ते अमं शक्ते हिते त्रिपु, अ.

अय. अयो रोगान्तरे वैश्वकल्पान्तापचयेषु अ, मे, वि. अयो
गेहे कल्पान्तेऽपचये रुजि, हे. निलयापचयौ अयौ, अ. अयं गेहं अयो
झासः, अने.

अर. अरं नीरे अरोऽम्बुदे, मे. अरं नीरे अरो मेघे, वि. अरो
मेघे अरं जले, हे.

अष. अषः क्षुते राजिकायाम्, मे, वि, हे. राजिकायां क्षुति
अषः, त्रि.

अवयु. अवयुर्ना क्षुते कासे, मे. अवयुः कथितः कासे द्विजा-
यामपि दृश्यते, वि. अवयुः कासे द्विजायाम्, हे. कासे क्षुते च अ-
वयुः, त्रि.

आर. आरो रसान्तरे धूर्त्तं लवणे काचभस्मनोः, मे, वि. आरः
काचे रसे गुडे । भस्मनि धूर्त्तं लवणे, हे. भस्मकाचरसाः आराः, त्रि.

आरक. आरकः पश्चिमत्थग्रादिपिटके जालकेऽपि अ, मे, वि. आर-
को रसे । कोरके पत्त्यादिपाशे, हे.

आरित. आरितः स्त्राविते आरैरभिग्रसोऽपि अ त्रिपु, मे. आरितः
स्त्राविते आरैरभिग्रसो अ अंसितः, वि.

अि. अिः क्षेत्रे अवरक्षे च वृसिंहे च प्रकीर्तितः, ए. अि निर्वासे
गतौ अये, मे.

अिति. अिति निर्वासे मेदिन्यां कालभेदे अये स्त्रियाम्, मे. अिति-
निर्वासे मेदिन्यां स्थानमात्रेऽपि अ अितिः, वि. अिति गेहे भुवि अये, हे.
अयथासावपि अिती, अ अितिः अयी अितिः अयः, अने.

क्षिपणप्र. क्षिपणप्रस्तु पुमान् देहे सुग्भै वाचप्रलिङ्गकः, मे. क्षिपणप्रः सुग्भै तनै, वि

क्षीर. क्षीरं दुग्धे जने, मे. क्षीरं नीरे च दुग्धे च, वि. क्षीरं पानीयदुग्धयोः, हे. क्षीरमण्य, च, अ.

क्षीरदार. क्षीरदारो गुडक्षोदे गुडे मधुनि चेष्यते, हा.

क्षीराब्धिज. क्षीराब्धिजन्तु सामुद्रलवणे मौक्तिकेऽपि च । पु-
मांस्त्वपारकिरणे कमलायां तु योपिति, मे. क्षीराब्धिजन्तु सामुद्रलवणे
मोक्तिके क्वचित् । क्षीराब्धिजा त्रियां प्रोक्ता चन्द्रे क्षीराब्धिजो भवेत्, वि.
क्षीराब्धिजन्तु मौक्तिके । वशिरे क्षीराब्धिजस्तु चन्द्रे क्षीराब्धिजा त्रि-
याम्, हे.

क्षुद्र. क्षुद्रः स्यादधमे कूरुक्षपणाल्पे वाचप्रवत् । क्षुद्रा व्यङ्गानटी-
कण्टकारिकासरघासु च । चाङ्गेरीवैश्वयो हिंस्वामघिकामात्रकेषु
च, मे. क्षुद्रः स्याद् अधमे कूरे क्षपणेऽल्पे च वाचप्रवत् । क्षुद्रा वैश्वानटी-
कण्टकारिकासरघासु च । चाङ्गेरीवृहतीहिंस्वामघिकामात्रकेषु च,
वि. क्षुद्रो दरिद्रे क्षपणे निरुद्धेऽल्पवृशंसयोः । क्षुद्रा व्याघ्रीनटी-
व्यङ्गावृहतीसरघासु च । चाङ्गेरिकायां हिंस्वायां मघिकामात्रके-
श्वयोः, हे. क्षुद्रः कूरे, उ. क्षुद्रा व्यङ्गा नटी वैश्या सरघा कण्टका-
रिका । त्रिषु कूरेऽधमेऽल्पेऽपि क्षुद्रम्, अ. मघिकायामपि क्षुद्रा क्षुद्रः
स्यात् क्षपणे त्रिषु, वि. क्षुद्रा वैश्या नटी क्षुद्रा क्षुद्रा स्यान् मधुमघिका ।
असृष्टेष्ण, नैरः क्षुद्रः क्षुद्रा स्यात् कण्टकारिका, अने.

क्षुमा क्षुमाऽतनीनीलिकयोः, मे, वि. क्षुमा सप्राचीलिकाऽ-
तनी, हे

क्षुग क्षुगः सप्राष्टेनद्रवेा कोकिलाघे च गोक्षरे, मे, वि.
नापितसरोपकरणे कोकिलाघेऽपि च क्षुगः, वि. क्षुगो गोक्षुगे कोकि-
लाघे ष्टेनयमनि, हे

क्षुगक क्षुगकः कोकिलाघे सप्रात् गोक्षरे तिलकद्रुमे, मे, वि.

घुसुक घुसुकस्त्रिपु नीचेऽल्पे, मे घुसुक पामरे स्वल्पे कनि-
ष्ठे दुःखिते खले, हे घुसुक स्वल्पनीचयोः, वि स्वल्पेऽपि घुसुकस्त्रिपु,
अ घुसुको नीचेऽपि, इ नीचेऽपि घुसुक, त्रि

क्षेत्र क्षेत्रं शरारे केदारारे सिद्धस्थानकलत्रयोः मे, वि क्षेत्रं
भारतादौ भगाङ्गयोः । केदारारे सिद्धभृपत्रो, हे क्षेत्रं पत्नीशरीरयोः,
अ सिद्धस्थानेऽपि च क्षेत्रम्, त्रि देहे दारेषु केदारारे क्षेत्रं वृद्धौ च की-
र्त्तप्रते, अने

क्षेत्रज्ञ क्षेत्रज्ञ आत्मनि च्छेके, मे क्षेत्रज्ञश्चेक आत्मनि, वि
क्षेत्रज्ञावात्मनिपुणो, हे पु सत्रात्मनि प्रथीणे च क्षेत्रज्ञो वावत्रलिङ्गकः, अ
क्षेत्रिण क्षेत्रियं क्षेत्रजलणे परदेहचिकित्सयो । परदाररतासाथ-
रोगयोः क्षेत्रियः पुमान्, मे क्षेत्रियं क्षेत्रजलणे परदाररतेऽपि च ।
अन्यदेहचिकित्साहर्षसाथरोगे च जानते, वि क्षेत्रियास्त्रयः । अन्यदेह-
चिकित्साहर्षसाथरुक्पारदारिकाः । क्षेत्रिय क्षेत्रजलणे, हे

क्षेप क्षेपस्तु निन्दाविक्षेपलेपने । गर्वप्रेरणयोश्च, मे क्षेपो
विलम्बे निन्दाया हेलाम्पेरणलङ्घने । गर्वेऽपि, वि क्षेपो गर्वे लङ्घन-
निन्दयोः । विलम्बेरणहेलास्तु, हे

क्षेपण क्षेपणं प्रेरणे नौकादण्डजालभिदोः स्त्रियाम्, मे क्षेपणी
जालभेदे स्नात्रौकादण्डे च कथ्यते, वि क्षेपणी तु नोदण्डजालभेदयोः, हे

क्षेम क्षेमाऽस्त्री लभ्यरक्षणे । चण्डाया ना शुभे न स्त्री कात्यायन्या
तु यापिति, मे क्षेमं स्नात्राङ्गले लभ्यरक्षणे चौरकेऽपि च । क्षेमा धनहरी-
गौर्योः, वि क्षेमस्तु मङ्गले । लभ्यरक्षणे मोक्षे क्षेमामा धनह्यरपि, हे
क्षेम कलत्राण्यरक्षयोः । क्षेमा चण्डा, त्रि

क्षोद् क्षोद्ः स्नात् पुंसि रजसि पेपणे च प्रकीर्त्तितः, मे क्षोदो
रजसि पेपणे, त्रि क्षोद्ः पेपणचूर्णयाः, वि, हे

क्षौद्र क्षौद्रं मधुनि पानीये, मे, वि क्षौद्रं तु मधुनीरयोः, हे

क्षोम क्षोममंष्ट्रे दुग्लेऽस्यो क्षोमं दल्कनजाशुकं । शण्डेऽतसिजे

मे. चौमं सप्रादतसीवस्त्रे दुकूलेऽष्टालकेऽपि च, हे. चौममष्टे दुकूले च, त्रि. चौममष्टे दुकूले स्यादतसीवसनेऽपि च, वि.

घुङ्. घुङो ध्वनौ कर्णामये विपे । घुङा वंशशलाकायां सिंहनादे च योऽिति । लोहितार्कपर्णफले घोषपुष्पे नपुंसकम् । दुरासदे च कुटिले वाचरलिङ्गः प्रकीर्तितः, मे. घुङ्: कर्णामये ध्वाने गरले कुटिलेऽपि च । लोहितार्कफले घुङ् घोषपुष्पे दुरासदे । योधानां सिंहनादे तु घुङ्घा सप्राहंशशल्यके, वि. घुङ्: कर्णामये ध्वनौ । विपे वक्त्रे घुङ्घा सिंहनादवंश-शलाकयोः । घुङ् लोहितार्कफले घोषपुष्पे दुरासदे, हे सिंहोक्तौ स्त्री विपे घुङ्, त्रि. घुङ्घा वंशशलाकाऽपि, अ.

ख. खमिन्द्रिये पुरे क्षत्रे शूनेत्र विन्दौ विहायसि । संवेदने देवलोके कर्मण्यपि नपुंसकम्, मे. खं स्वः संविदि व्योमनीन्द्रिये । शूनेत्र विन्दौ मुखे यस्य सूर्यो, हे. खमिन्द्रिये मुखे स्वर्गे शूनेत्र विन्दौ विहायसि । पुरे संवेदने क्षत्रे कुलाहलफले क्वचित्, वि. इन्द्रियेऽपि खम्, अ. खं स्व नमश्च खम्, त्रि. ऋद्धि गर्दो च चण्डीशः खटो दक्षिणक्षरः । कैट-भारिश्च मातङ्गः संहारः खार्णकः स्मृतः, मा.

खग. खगः सूर्यो ग्रहे देवे मार्गणे च विहङ्गमे, मे, वि. खगोऽर्क-ग्रहपक्षिपु । शरे देवेऽपि, हे. शरार्कविहगाः खगाः, अ.

खजा. खजा मन्ये प्रहस्तो, मे. खजा मन्यप्रहस्तयोः, वि. खजा दर्वीमयोः, हे.

खञ्ज खञ्जा ऋन्द्.प्रभेदे स्त्री कुटिलाङ्गौ तु वाचप्रवत्, मे.

खञ्जन. खञ्जनं खञ्जगीटे स्त्री सर्पयां खञ्जनं गतौ, मे.

खट. खटोऽन्धकृपकफयोः प्रहारान्तरटङ्कयोः, मे, वि. खटसृणु कफे । टङ्केऽन्धकृपे प्रहारे, हे. खटः खेगणप्रन्धकृपे प्रहारान्तरटङ्क-योः, हा

खटिका. खटिका लेखनद्रव्ये कर्णरन्ध्रे च वीरणे, वि.

खडारुद् खडारुद्: त्रिते खडामविनीते च वाचप्रवत्, मे.

खड. खडः पानान्तरे भेदे, मे. V. पङ्.

खङ्ग. खङ्गो गण्डकञ्चद्रासिद्धभेदेषु गण्डके, मे, वि. खङ्गोऽसौ सङ्गिञ्चै च गण्डके, हे. खङ्गौ निश्चिंशगण्डकौ, त्रि.

खङ्गधेनु. खङ्गधेनुः स्त्रियां खङ्गपुत्रिकागण्डकस्त्रियोः, मे. शस्त्रत्रा-
मपि खङ्गधेनुः, ह्य.

खङ्गरीट. खङ्गरीटस्य फलकेऽसिधाराव्रतचारिणि, हे. खङ्गरी-
टस्य फलकासिधाराव्रतचारिणोः, मे. सत्रात् खङ्गरीटः फलकाऽसिधारा-
व्रतचारिणोः, वि.

खङ्गिक. खङ्गिको महिपीचीरफेनशौनिकयोरपि, मे, वि.

खङ्गिन्. खङ्गी ना गण्डके मञ्जुघोषे खङ्गधरे त्रिषु, मे. खङ्गी खङ्गा-
सुधे गण्डे, वि. खङ्गी गण्डके खङ्गधारिणि, हे.

खण्ड. खण्डोऽस्त्री शकले नेत्रुविकारमणिदोषयोः, त्रि, मे. सत्रात्
खण्डः शकले नेत्रुविकारमणिदोषयोः, वि. खण्डोऽर्द्ध ऐश्वये । मणिदोषे
च, हे.

खण्डप(रश्म)शु. खण्डपशुः पशुं रामं शङ्करे चूर्णलेपिनि । खण्डा-
मलकभैषजेत्र सिंघिकातनयेऽपि ना, मे. खण्डपशुः पशुं रामं शङ्करे चूर्ण-
लेपिनि । खण्डामलकभैषजेत्र सिंघिकातनयेऽपि च, वि. खण्डपशुः शिवे
राशौ भार्गवे चूर्णलेपिनि । खण्डामलकभैषजेत्र, हे धूर्जटी खण्डपरशुः
जामदग्न्ये विधुन्तदे । खण्डामलकभैषजेत्र खण्डालेऽपि झृतो सुधैः, वि.
रद्रेऽपि खण्डपरशु, ह.

खण्डाम्ब खण्डाम्बमभ्रलेषे सत्रात् तथा दन्तघतान्तरे, मे. खण्डा-
म्बमभ्रलेषे स्यात् स्त्रीणां दन्तघतान्तरे, वि. खण्डाम्बमभ्रावयमे स्त्रीणां
दन्तघतान्तरे, हे.

खतमाल. खतमालस्य मुलिङ्गो धूमेऽपि च बलाहके, मे खतमालो
ब्रलाहके । धूमेऽपि, वि. खतमालो बलाहके धूमे, हे.

खदिर. खदिरौ शकभेदे स्त्री ना चन्द्रे दन्ताधावने, मे. खदिरौ

शाकभेदे स्यात् खदिरो दन्तधावने, वि. खदिरो शाके खदिरो दन्तधावन-
चन्द्रयोः, हे.

खनक. खनको नोन्दुरौ सन्धिवैरे त्रिष्वदारके, मे. खनकः
सन्धितस्करे । मूपके भूमिविज्ञाने, हे. खनकः श्वभ्रतत्वज्ञे सन्धिवैरे च
मूपके, वि. चौरान्दुरु च खनकौ, त्रि.

खपुर. खपुरः कमुके भद्रमुक्तकेऽलसकेऽपि च, मे, वि. खपुरो
मुक्तके पूगेऽलसके खपुरं घटे, हे. भद्रमुक्ते गुवाके च खपुरः, त्रि.

खर. खरः स्यात् तीक्ष्णधर्मयोः । गर्दभे स्त्री देवताङ्गे, मे. खरः
सप्राङ्गर्दभे देवताङ्गे तीक्ष्णोऽपि च, वि. खरो रक्षोऽन्तरे तीक्ष्णे दुः-
सर्षे रासभेऽपि च, हे. देवताङ्गे खरा स्त्री स्यात् खरो गर्दभतीक्ष्णयोः,
त्रि. सत्यसन्धः खरो ज्ञेयः खरोऽपि पुरुषोत्तमः । खरो रासभ इतुनक्तो
व्यवहारे खरः पटुः, इने.

खरालिक अथ खरालिकः । ग्रामणीभण्डिनाराचेऽपुत्रपधाने च
पुंसत्रयम्, मे. अथ खरालिकः । ग्रामणीभण्डिनाराचोपधानेषु प्रशु-
चप्रते, वि.

खर. खरं दर्पं हरे ह्ये । दन्ते पुंसि त्रिषु श्वेते, मे. खरं दन्ते
हरे दर्पं ह्ये श्वेते तु वाचप्रवत्, वि. खर. सगादश्वहरयो दर्पदन्तसितेषु
च, हे. खरखे हरे दर्पं दन्ते श्वेते तु वाचप्रवत्, त्रि.

खर्जू अथ खर्जू कीटान्तरे स्मृता । खर्जूरेपादये कण्डासु, मे.
खर्जः कण्डां च कीटे च खर्जूरेपादयेऽपि च, वि. खर्जूः खर्जूरेकोटक-
खड्गु, हे

खर्जूर. खर्जूरं रूप्यखलयो वृद्धिके ना द्रुमे हयोः, मे. खर्जूरं
रजते विद्याद् वृद्धिद्रुमभेदयोः । खर्जूरश्च, वि. खर्जूरं रूप्यखलयोः
खर्जूः कीटखयोः, हे. अथ द्रुमे पुमान् । रूप्ये खले च खर्जूरं, त्रि.
खर्जूरे वृद्धिभेदः स्यात् खर्जूरं रजतं मतम् । खर्जूरः द्रुमजातिः स्यात्

खर्पर. खर्परस्तस्करे धूर्ते भिद्याभाण्डकपालयोः, मे. खर्परस्तस्करे धूर्ते भिद्यापात्रकपालयोः, वि. खर्परस्तस्करे भिद्यापात्रे धूर्तकपालयोः, हे. भिद्यापात्रे कपाले च खर्परस्तस्करेऽपि च, त्रि.

खर्म. खर्मं पौरुषे कोपजांशुके, मे. खर्मं घौमे च पौरुषे, वि. खर्मं घौमे पौरुषे च, हे.

खर्व(र्व). खर्वं संख्यान्तरे क्लीवं नीचे वामनके त्रिषु, मे. खर्वस्तु ऋखे संख्यान्तरेऽपि च, वि. खर्वं ऋखौ न्यग्वामनो, हे.

खल. खलं भू स्थानकल्केषु नीचक्रूराधमे त्रिषु, मे. खलं भूस्थान-कल्केषु क्रूरे नीचेऽधमे खलः, वि. खलः कल्के भुवि स्थाने क्रूरे कर्णजये-ऽधमे, हे. खलं शस्यस्थाने शठे त्रिषु, त्रि. खलो नीचः खलो राशिः खलः पिषत्रक एव च, अने. खलो ऋखः खलः क्रूरः, अने.

खलिनी. खलिनी खलवन्दे सत्रात् तालपण्णामपि स्त्रियाम्, मे.

खलु. खलु सत्राहाय्यभूपायां जिज्ञासायाश्च सान्त्वने । वीष्मामान-निपेधेषु पूरणे पटवाय्ययोः, मे. खलु सत्राहाय्यभूपायां जिज्ञासादौ च सान्त्वने । निपेधनेऽपि वीष्मायां खलु मानेऽपि कीर्तितम्, वि. खलु वीष्मा-निपेधयोः । जिज्ञासायासतुनये वाय्यालङ्कारेऽपि च, हे. निपेधवाय्या-लङ्कारजिज्ञासातुनये खलु, अ.

खल्ल खल्लो वस्त्रप्रभेदे सत्राद् गर्त्ते चर्मणि चातके । खल्लो तु हस्तपादावमर्दनाय्यरजि स्त्रियाम्, मे. खल्लो' तु हस्तपादावमर्दनाय्य-रजि स्मृता । खल्लो वस्त्रप्रभेदे सत्रान् निम्ने चर्मणि चातके, वि. खल्लो निम्ने वस्त्रप्रभेदे चर्मचातकपक्षिणोः । खल्लो तु हस्तपादावमर्दनाय्यरज्यपि, हे. खल्लश्चर्मणि चातके । वस्त्रे निम्ने च, त्रि.

खप्प. खप्पः क्रोधे बलात्कृतौ, मे, वि.

खाटि. खाटिस्त्वसद्ग्रहेऽपि सत्रात् किणे शवरये स्त्रियाम्, मे. खाटिः शवरये किणे । एकग्रहे, हे. खाटिः किणे शवरये खाटिदेकग्रहे स्मृता, वि.

खिखिरा, खिद्धिर. खिद्धिरस्तु शिवाभेदे खडाङ्गे वारिवालके, मे
 खिद्धिरस्तु शिवाभेदे खडाङ्गे वारिवालके । खिखिरावद् वञ्जत्वे च, वि, हे.
 खिल. खिलमप्रहते क्लीवं सारसंचिप्रवेधसोः, मे. खिलं भवे-
 दप्रहते सारसंचिप्रवेधसोः, वि.

खुर. खुरः कोलदले शफे, मे, वि, त्रि. खुरः शफे कोलदले, हे.

खेट. खेटः कफे ग्रामभेदे चर्मणप्रस्त्रप्रवृत्ति त्रिषु, मे. अथ खेटः

सराद् ग्रामभेदे कफेऽधमे । स्फारे ऋगवेत्, हे. खेटः कफे ग्रामभेदे निन्दि-
 ते वसुनन्दके, वि. खेटः सिद्धानके हौने, त्रि. खेष्माणप्रपि खेटः सरात्, च.

खोलक. सरात् खोलकस्तु पाके शिरस्त्रवल्मीकपूगकोशेषु, मे. खोलकः

पाकवल्मीकपूगकोशशिरस्त्रके, वि. खोलकः पूगकोषे सराच्छिरस्त्रे नाकु-
 पाकयोः, हे. मूर्ध्नाणे नाको च खोलकः, त्रि.

ग. (गो गणेशे च नाके च वियत्यपि पुमानयम् । गः सुमेरी समा-

ख्यातः गायत्रीगीतयोः पुमान् । गन्धर्वं चापि गः ख्यातो गायके चाभि-
 धेयवत्, मे.) स्मृतिः पञ्चान्तगः शार्ङ्गो गणेशो मणिवन्धनः । गोमुखो
 गजकुम्भश्च गकारः सिंहसंज्ञकः, मा.

गज. गजो माने मतङ्गजे । वास्तुनः स्थानभेदेऽपि, मे.

गजाह्व. गजाह्वा करिपिप्लत्यां गजाह्वं हस्तिनापुरे, वि, मे.

गञ्ज. गञ्जा खनौ सुरागृहे । गञ्जः स्यात् पुंसि रीढायां भा-

ण्डागारे तु न स्त्रियाम्, मे. गञ्जा खनौ सुरागृहे सराद् भाण्डागार-
 रीढयोः । गञ्जः, वि. गञ्जो भाण्डागारे रीढाखन्यो गञ्जा सुरालये, हे.

खनौ सुरागृहे गञ्जा, त्रि. गञ्जो भाण्डारे, हे.

गड़. गड़ो मीनान्तराययोः, मे, वि, हे.

गड. गडुः षष्ठगुडे कुडो, मे, वि, हे.

गण. गणः प्रमथसङ्ग्रौषे चण्डासैन्यप्रभेदयोः, मे. गणः समूहे

प्रमथे संख्यासैन्यप्रभेदयोः, वि. गणः प्रमथसङ्ग्रयोः । समूहे सैन्यभेदे
 च, हे सङ्घाते प्रमथे गणः, अ.

गणाधिपति. सगङ्गणाधिपतिः पुंसि शङ्करेऽपि गजानने, मे. गणाधिपतिराख्यातः शङ्करेऽपि गजानने, वि. सगङ्गणाधिपति विष्णुनायके पार्वतीपती, हे.

गणक. गणिका यूथीवेश्मभीतकारौशु ना तु दैवज्ञे, मे, गणिका यूथिकावेश्मातकारौकरिणीषु च । गणकोऽपि च दैवज्ञे, वि. वेश्मायूथरोश्च गणिका, त्रि. गणको ग्रहवेदिनि । गणिकेभ्यां यूथिकायां तर्कार्यां पण्ययोपिति, हे. हस्तिन्यां गणिका, च.

गणेर. गणेरः कर्णिकारद्वौ करिणीवेश्मयोः स्त्रियाम्, मे. V. कणेरः

गण्ड. गण्डः सगत् पुंसि खङ्गिनि । ग्रहयोगप्रभेदे च वीथप्रभे पिटकेऽपि च । चिह्नवौरकपोलेषु ह्यभूषणदुदुदे, मे. गण्डः कपोले पिटके योगभेदे च गण्डके । गण्डः प्रवौरे चिह्ने सगद् अश्वभूषणदुदुदे, वि. गण्डस्य वीरे पिटकचिह्नयोः । कपोले गण्डके योगे धानिभूषणदुदुदे, हे. गण्डः कपोले पिटके श्रेष्ठगण्डकयोः पुमान्, त्रि.

गण्डक. गण्डकः पुंसि खङ्गे सगत् संख्याविद्याप्रभेदयोः । अष्वच्छेदेऽन्तराये च गण्डकी सरिदन्तरे, मे. गण्डकः खङ्गिनि ख्यातः संख्याविद्याप्रभेदयोः । अष्वच्छेदेऽन्तराये च गण्डकी सरिदन्तरे, वि. गण्डको विघ्ने विद्यायां संख्यावच्छेदखङ्गिषु । गण्डकी तु सरिद्वेदे, हे, सङ्कप्रभेदे च गण्डकः, त्रि.

गण्डशैल. गण्डशैलो ललाटे सगच्चुत्रतस्थूलोपले गिरेः, मे, वि. गण्डशैलोऽद्रिचुत्रतस्थूलाश्रमभालयोः, हे.

गण्डूप. गण्डूपो मुखपूर्त्तीभपुष्करप्रसृतोन्मिते, मे. गण्डूपो मुखपूर्त्ती सगत् करिहस्ताङ्गलावपि । प्रसृतोन्मिते, वि. गण्डूपो मुखपूरणे । गजास्ये च कराङ्गल्यां प्रसृत्यां प्रमितेऽपि च, हे.

गत. गतं विज्ञानयातयोः, मे. गतन्तु याताधिगते, वि.

गति. गतिः स्त्री मार्गदृश्यो ज्ञाने याताभुत्रपाययोः । नाडीत्रयसरणत्रां च, मे. गति दृष्टदृश्ये ज्ञाने यातोपायदमाध्वसु, हे. गति मार्गे

दध्यायाश्च ज्ञाने यात्राभुप्रपाययोः । नाङ्गीवणसरणप्राश्च, वि. गति र्यात्वा-
दृशोपायाः, त्रि. V. दशा.

गद्. गद्गो भ्रातरि विष्णोः सप्राद्, आस्ये नाऽयुधे गदा, मे.
गद्गो भ्रातरि विष्णोः सप्राद्, आस्येऽप्यायुधे गदा, वि. गद्गः कृष्णानुजे
रोगे गदा प्रहरणान्तरे, हे. अयाम्ये गद्गः । विष्णो भ्रातरि चाख्ये
स्त्री, त्रि.

गदयित्, गदयित्ः पुमान् कामे जल्पाके कामुकेऽपि च, मे.
गदयित्ः स्मृतः कामे जल्पाके कामुकेऽपि च, वि. गदयित्ः शरासने ।
जल्पाके पुष्पचापे च, हे.

गन्ध. गन्धः प्रतिवेश्यामोदलेशसम्बन्धगन्धकेषु, मे. गन्धो गन्धक
आमोदे लेशे सम्बन्धगर्वयोः, वि. गन्धः सम्बन्धलेशयोः । गन्धकामोद-
गर्वेषु, हे. गन्धो गर्वे बलेऽपि च, त्रि. गन्धो लेशेऽपि, ह.

गन्धन. गन्धनस्तुत्याहे सप्रात् प्रकाशने सूचनेऽपि हिंसायाम्, मे.
गन्धनं सूचनोत्साहहिंसनेषु प्रकाशने, वि. गन्धनन्तु प्रकाशने । सूचनो-
त्साहहिंसासु, हे. उत्साहने च हिंसायां सूचने चापि गन्धनम्, अ. उत्सा-
हनसूचनयोः प्रकाशने गन्धनं प्रोक्तम्. ह.

गन्धफली. गन्धफल्यपि सुन्द्रायाम् चम्पकसत्र च कोरके, मे. गन्ध-
फली प्रियङ्गौ सप्रात् कोरके चम्पकसत्र च, वि. गन्धफली तु प्रियङ्गौ चम्पकसत्र
च कोरके, हे.

गन्धमादन. सप्राद्गन्धमादनो भङ्गे गन्धके वानरान्तरे । स्त्री सुरायां
नगे न स्त्री, मे. गन्धमादनमित्याह गन्धके वानरान्तरे । अद्रिभेदे च
भङ्गे च सुरायां गन्धमादनी, वि. गन्धमादनः कप्यद्रिभिदोरलौ च गन्धके ।
गन्धमादनी सुरायाम्, हे.

गन्धर्व(र्व). गन्धर्वः पशुभेदे सप्रात् पुंस्लोकिलतुरङ्गयोः । अन्तरा-
भवसत्त्वे च गायने खेचरेऽपि च, मे. गन्धर्वो मृगभेदे सप्रात् पुंस्लोकिल-
तुरङ्गयोः । अन्तराभवसत्त्वे च गायने खेचरेऽपि च, वि. गन्धर्वस्तु नभ-

स्वरे । पुंस्कोकिले गायने च ऋगभेदे तुरङ्गमे । अन्तराभवदेहे च, हे. अन्तराभवसत्त्वेऽश्वे गन्धर्वो दिव्यगायने, अ. गन्धर्वो देवजातिः सत्राद् गन्धर्वो हि तुरङ्गमः । गन्धर्वश्च स्मृतो गीतो गन्धर्वो चगपुङ्गव, अने.

गन्धवती. अथ गन्धवती पृथ्वीपुरीभिद्वारासमात्पु। सुरायाश्च, मे. गन्धवती सुराभूष्योः पुरीयोजनगन्धयोः, वि. गन्धवती सुराभूष्योः पृथ्वीयोजनगन्धयो, हे.

गन्धवह. सत्राङ्गन्धवहा नासायां पुंलिङ्गो भातरिश्चनि, मे. गन्धवहा तु नासायां वायौ गन्धवहो मतः, वि. गन्धवहो ऋगेऽनिने । गन्धवहा तु नासायाम्, हे.

गन्धार. गन्धारो रागसिन्दूरस्वरेषु नौदन्दन्तरे, हे. ५. गन्धार. गन्धोली. गन्धोली भद्राशब्दोश्च योपिति, मे. गन्धोली वरटाभद्राशब्देषु कथिता युधैः, वि. गन्धोली वरटाशब्दो भद्रायाश्च, हे.

गभस्ति. गभस्तिः किरण्ये सूर्यत्र स्वाहायां च विलोक्यते, वि. गभस्तिः सगाहिनकरे स्वाहाकिरणयोरपि, हे. गभस्तिः किरण्ये सूर्ये ना स्वाहायान्तु योपिति, मे.

गम. गमो नाऽक्षविवर्त्तं सत्राद् अपर्ययालोचितेऽश्वनि, मे. गमो द्रुप्रतभेदे सत्राद् अपर्ययालोचितेऽश्वनि, वि. गमोऽश्वद्रुप्रतभेदयोः । सहक्पाठे, हे.

गय गयः सत्रात् पशुराजपत्रो भेदे तीर्थे पुन र्वया, मे.

गर. गरी वरायां करणे क्लीबं नोपविपे विपे, मे. गरो व्याधावुपविपे विपे च करणे गरम्, वि. गरहापविपे विपे । रोगे गरं सत्रात् करणे, हे.

गरल गरलं तृणपूले च विपे माने नपुंसकम्, मे. गरलन्तु विपे माने गरलं तृणपूलके, वि. गरलं पत्रगविपे तृणपूलकमानयोः, हे.

गरुत्तम् गरुत्ताश्च पश्चिमात्रे ऋगाधिपे, मे. गरुत्तान् विद्मगे तार्क्षत्र, वि. गरुत्तास्तु विद्मगे पत्रगाग्ने, हे. पश्चिमाक्षत्रो गरुत्तसौ, अ.

गर्ग. (गर्गो मुनिविशेषे सत्राद् दृपे किञ्च लुकेऽपि च, हे.)

गर्गर. गर्गरो मीनभेदे स्त्री मय्यन्याम्, मे. गर्गरो मीनभेदे सत्रात् मय्यन्यामपि गर्गरौ, वि. गर्गरो मीने सत्राद्गर्गरी तु मय्यनी, हे.

गर्जन. गर्जनं निन्दे कोपे, मे. गर्जनं स्नानिते क्रुधि, हे. गर्जनं निरूने कोपे, वि.

गर्जित. गर्जितं वारिवाहादिध्वनी ना मत्तकुञ्जरे, मे. गर्जितो मत्तमातङ्गे गर्जितं जलदध्वनी, वि. गर्जितो मत्तकुञ्जरे । गर्जितं जलदध्वाने, हे. गर्जितं स्नानिते नेभे, त्रि.

गर्त्त. गर्त्तस्त्रिगर्त्तभेदे सत्राद् अघटे च कुकुन्दरे, मे, वि. गर्त्तोऽघटे कुकुन्दरे । त्रिगर्त्तांशे, हे.

गर्दभ. गर्दभं श्वेतकुमुदे गर्दभो गन्धभिद्यपि । रासभे गर्दभी क्षुद्रजन्तुरोगविशेषयोः, मे. गर्दभो गन्धभेदे स्याद् गर्दभं कैरये खरे । गर्दभो गर्दभी क्षुद्ररोगजन्तुविशेषयोः, वि. गर्दभो रासभे गन्धे गर्दभी जन्तुग्भिदोः । गर्दभस्तु सितकुमुदे, हे. गर्दभं श्वेतकुमुदे खरे पुंसि, त्रि.

गर्ब. गर्बोऽभिमानेऽवलेपे, मे.

गर्भ. गर्भो अण्णेऽर्भके कुक्षौ सन्धौ पनसकण्टके, मे, वि. गर्भः कुक्षौ शिशौ सन्धौ अण्णे पनसकण्टके । मध्यमे चापवरके, हे. कुचिभ्रूणाऽर्भका गर्भाः, अ.

गर्भुत्. गर्भुत् स्त्री स्फूर्णलतयोः, मे. गर्भुत् सुवर्णलतयोः, वि. श्लेष्णे दृष्टविशेषेऽर्के विभु गर्भुदिति ध्वनिः, अने.

गल. गलः सर्जरसे कण्ठे, मे, वि. गलः कण्ठे सर्जरसे, हे.

गवाक्ष. गवाक्षी शकवारुणयां गवाक्षो जालके कपौ, वि, मे. गवाक्षो जालके कपौ । गवाक्षी त्विन्द्रवारुणाम्, हे.

गवादनी. गवादनीन्द्रवारुणयां गवा घासादनाश्रये, मे, वि. गवादनीन्द्रवारुणी । घासस्थानं गवादीनाम्, हे.

गव्य. गव्यं नपुंसके जत्रायां रागद्रव्येऽप्यथ स्त्रियाम् । गोसमूहे, .

त्रिलिङ्गन्तु गोदुग्धादौ च गोहिते, मे. गव्यं च गोहिते तथा क्षी-
रादिके गवाम् । रागद्वये च गव्या तु गोकुले कथिता दुधैः, वि. गव्यं
क्षीरादिके जत्रायां रागवसुनि गोहिते । गव्या गोदन्द्गवूतरो, हे.
गव्यं गोहितदुग्धादौ जत्रायां गव्या तु गोकुले, त्रि.

गहन. गहनं कलिले त्रिषु । नपुंसकं गह्वरे सत्राद् दुःखकानन-
योरपि, मे. गहनं गहने दुःखे विपिने कलिलेऽपि च, वि. गहनं
वनदुःसयोः । गह्वरे कलिले चापि, हे. गहनं गह्वरे दुःखे वने, त्रि.

गह्वर. अथ गह्वरम् । युद्धागहनदम्भेषु निकुञ्जे तु पुमानयम्,
मे. गह्वरस्य युद्धादम्भनिकुञ्जगहनेष्वपि, वि. गह्वरो विलदम्भयोः ।
कुञ्जे, हे. युद्धादम्भौ गह्वरे, अ. गह्वरे द्वे युद्धाकुञ्जे, त्रि. दम्भेऽपि
गह्वरम्, च.

गाङ्ग. गाङ्गस्य गङ्गासम्भूते त्रिषु भीष्मे युद्धे पुमान्, मे. गा-
ङ्गस्य गङ्गासम्भूते भीष्मे शक्तिधरेऽपि च, वि. v. गाङ्गेय.

गाङ्गेय. गाङ्गेयः सत्रात् पुमान् भीष्मे क्षीवं स्वर्णकसेरुणोः, मे.
गाङ्गेयो जाङ्गवीसते । कसेरुस्वर्णमुस्तोषु गाङ्गयमिति कथ्यते, वि.
गाङ्गेयं स्वर्णमुस्तयोः । कसेरुप्रथम गाङ्गयो गाङ्गवत् स्कन्दभीष्मयोः, हे.
कसेरुहेम्नोर्गाङ्गेयम्, अ. भीष्मे ना हेस्त्रि गाङ्गेयम्, त्रि.

गाढमुष्टि. गाढमुष्टिः कृपाणं ना कृपणे त्वभिधेयवत्, मे.
सत्राद् गाढमुष्टिः कृपणे कृपाणादिषु चोच्यते, वि. गाढमुष्टिस्य कृपणे
कृपाणप्रभृतावपि, हे.

गारुडी(रिड)व. गारुडीवो गारुडिवशास्त्री कामुकेऽर्जुनकामुके,
मे गारुडीवं गारुडिवं जिष्णोः कोटपडे कामुकेऽपि च, वि. गारुडी-
वगारुडिवौ चापमात्रे पार्थधनुष्यपि, हे.

गात्र. गात्रं ना कोकिले भङ्गे गन्धर्वं त्रिषु रोपणे, मे गात्रं
पंक्तोक्ते भङ्गे गन्धर्वं रोपणेऽपि च, वि, हे.

गात्र. गात्रं गणाग्रजङ्घादौ क्षीवमङ्गे कलेवरे, मे. गात्रमङ्गे कले

वरे । स्वरेरमाग्रजङ्गाया विभागेऽपि समीरितम्, वि. गात्रमङ्गरी-
रयोः । गजाग्रदेशे, हे.

गाथा. गाथा श्लोके संस्कृतान्यभाषायां गेयदृत्तयोः, मे. गाथा
वाग्भेददृत्तयोः, वि, हे.

गाध. गाधः स्थाने च लिप्तायाम्, मे, वि. गाधः सत्रात् स्थान-
लिप्तयोः, हे.

गान्धार. गान्धारः पुंसि सिन्दूरे रागदेशप्रभेदयोः, मे. गान्धारः
सिन्दूरे रागदेशयोः, वि. स्वरे रणे च गान्धारः, त्रि.

गान्धिक. गान्धिको लेखकेऽपि सत्रात् सुगन्धिव्यवहारिणि, मे.
गान्धिकं लेखके प्राङ्गः सुगन्धिव्यवहारिणि, वि. गान्धिको लेखके गन्ध-
वाणिजे, हे. गान्धिको लेखकेऽपि सत्रात्, त्रि.

गायत्री. गायत्री त्रिपदादेवीच्छन्दोभित्खदिरेषु च, मे. गायत्री
कथिता च्छन्दःप्रभेदे सदिरेऽपि च, वि. गायत्री खदिरे छन्दोविशेषे,
हे. गायत्री खदिरे स्त्री सत्रात् छन्दसत्रपि पङ्चरे, त्रि.

गारुड. अथो गारुडं घृष्टरुन्ते मरकतेऽपि च, मे. गारुडं सगान्ध-
रकते विपशास्त्रेऽपि गारुडम्, वि. गारुडं तु मरकते विपशास्त्रे, हे.

गाल. गालः स्कन्धमहौरुहोः, वि.

गालव. गालवस्तु मुनी लोभ्रे, मे. गालवो मुनिलोभ्रयोः, वि,
हे, त्रि.

गिर. गीः स्त्री भाषासरस्वतयोः, मे. वचो वाक्यञ्च गी र्म-
ता, अने. ४. वाच.

गिरि गिरिर्ना नेत्ररुग्भिदि । अङ्गो गिरियके योपिद् गीर्णं
पूजे पुनस्त्रिण, मे. गिरिर्गीर्णं गिरियके क्रीडाकन्दुकशैलयो । नेत्रामय-
विशेषेऽपि पूजे तु गिरिरन्यवत्, वि. गिरिः पूजेऽस्त्रिण्णि कन्दुके ।
शैले गिरियके गीर्णावपि, हे

ऽपि गिरिजा गौरीमातुलुङ्गप्रोश्च योपिति, मे. गिरिजं चाम्ब्रके ख्यातं
शिलाजतुमुगन्धयोः । लोहेऽपि गिरिजा गौरीमातुलिङ्गप्रोद्दीरिता,
वि. गिरिजमम्ब्रके । शिलाजतुनि लोहे च गिरिजा मातलुङ्गप्र-
मा, हे.

गिरिसार. गिरिसारः पुमान् लोहे वङ्गे मलयपर्वते, मे. गिरि-
सारो भवेच्छोहे लिङ्गे मलयपर्वते, वि. गिरिसार. पुन लोहे लिङ्गे मलय-
पर्वते, हे.

गिरीश. गिरीशोऽद्रिपतो वाचस्पतिशङ्करयोः पुमान्, मे. गिरी-
शो वाक्पतौ रुद्रे गिरीशोऽद्रिपतावपि, वि. गिरीशो वाक्पतौ रुरे ।
अद्रिराजे, हे.

गीत. गीतं शब्दितगानयोः, मे, हे, वि. गीतन्तु शब्दिने गाने, वि.

गीति. गीतिश्छन्दसि गाने स्त्री, मे. गीतिश्छन्दसि गाने च, वि, हे.

गुच्छ(च्छ). सत्राद् गुच्छः शवके शस्त्रे हारभेदकलापयोः, मे, वि.

गुच्छो गुच्छो हारकलापयोः, हे. गुच्छः शवकहारयोः, अ.

गुञ्जा. गुञ्जा तु काकचिञ्चारायां पटहे च कलध्वनौ, मे. गुञ्जा तु
कृष्णलायां स्यात् पटहे मधुरध्वनौ, हे. गुञ्जाऽपि पटहे प्रोक्ता काकचिञ्चरां
कलध्वनौ, वि. गुञ्जे पटहकृष्णाले, त्रि.

गुड. गुडः सत्राद् गोलके इक्षिसन्नाहेषु विकारयोः । गुडां स्रुत्ताश्च
कथिता गुडिकायाश्च योपिति, मे. गुडः सत्राद् गोलके इक्षिसन्नाहेषु-
विकारयोः । गुडां स्रुत्तैर्गुडिकयोः, वि. गुडः कुञ्जरसन्नाहे गोलके क्षुदिका-
रयोः । गुडा तु गुडिकास्रुत्तयोः, हे. गुडो गालेषुपाकयोः, अ.

गुण गुणो भैरव्यामप्रधाने रूपादौ सूद इन्द्रिये । त्यागे शौर्यप्रादि-
सत्त्वादिसन्ध्याद्यावृत्तिरञ्जुष । शुक्लादावपि वय्याश्च, मे. गुणो जरासूद-
तन्तुषु । रञ्जौ सत्त्वादौ सन्ध्यादौ शौर्यादौ भोम इन्द्रिये । रूपादाव-
प्रधाने च दोषान्यस्मिन् विज्ञेयणे, हे मौर्वरां इव्यद्रिते सत्वशौर्य-
सन्ध्यादिके गुणः, अ. गुणः सत्राद्रञ्जुसूदयोः, त्रि. सत्त्वादौ रूपादौ

सर्वादौ तन्तुपु प्रयोगज्ञाः । गुणशब्दं शिक्षित्यां प्रयोजयन्तप्रधाने-
ऽपि, च. गुणोऽप्रधाने रूपादौ मौर्वीरा सूदे दकोदरे । शुद्धे सत्त्वादि-
सन्ध्यादिविद्यादिहरितादिसु, वि.

गुणनिका. भवेद्गुणनिका शृत्ये शून्याङ्के पाठनिश्चितौ, मे, वि.

गुणनिका तु शून्याङ्के नर्तने पाठनिश्चये, हे. शून्याङ्केऽपि गुणनिका, हा.

गुण्डक. गुण्डको मलिन धूलौ कलोक्तिस्त्रेहपातयोः मे, वि. गुण्डकः
पुनः । कलोक्तौ मलिन धूलौ स्त्रेहपाते, हे.

गुत्स. गुत्स. सत्रात् स्तवके स्तम्बे चारभिद्ग्रन्थिपर्णयोः, मे. गुत्सः
स्तम्बे चारभेदे स्तवके ग्रन्थिपर्णके, वि. गुत्सः स्तम्बगुलुष्ययोः । चार-
भेदे ग्रन्थिपर्णे, हे. गुत्सः स्तवकहारयोः, त्रि.

गुन्द्र. गुन्द्रस्तेजनके स्त्री तु प्रियङ्गौ भद्रमुस्तके, मे. गुन्द्रस्तेजनके
गुन्द्रा प्रियङ्गौ भद्रमुस्तके । कैवर्तीमुस्तके चापि, वि. गुन्द्रस्तु तेजने । गुन्द्रा
प्रियङ्गौ कैवर्तीमुस्तके भद्रमुस्तके, हे. गुन्द्रस्तेजनके गुन्द्रा त्रिलिङ्गां
भद्रमुस्तके, त्रि.

गुप्त. गुप्तं सगाद् रक्षिते गूढे, मे. गुप्तं गूढे त्वाते, हे. गुप्तं
रक्षितगूढयोः, वि, त्रि.

गुप्ति. गुप्तिः स्त्रप्रवकरस्थाने कारागारे च रक्षणे, मे. गुप्तिः कारा-
गृहे प्रोक्ता भूगर्त्ते रक्षणे यमे, वि. गुप्ति यमे भूगर्त्तरक्षयोः । कारायाम्, हे.
गुप्तिः क्षितिबुत्रदासेऽपि, अ.

गुम्फ. गुम्फः सगाद् गुम्फने बाहोरलङ्कारे च कीर्त्तने, वि. गुम्फो
दोभूर्पणे दृश्वौ, हे. गुम्फस्तु गुम्फने बाहोरलङ्कारे च कीर्त्तने, मे.

गुरू. गुरूस्त्रिलिङ्गां मञ्जति दुर्जरालघुनोरपि । पुमान् निषेका-
दिकारे पितादौ सुरमन्त्रिणि, मे. गुरू निषेकादिकारे पितादौ सुरम-
न्त्रिणि । दुर्जरालघुनोः प्रोक्तो गुरू मञ्जति वाचप्रवत्, वि. गुरू मञ्जत्या-
द्विरसे पितादौ धर्मदेशके । अलघौ दुर्जदे चापि, हे. गुरू गीष्पति-
पितादौ, अ. गुरूस्त्रिलिङ्गां मञ्जति दुर्जरालघुनोरपि, त्रि. गुरूः पिता

गुरुर्जाष्ठो गुरुः सुरपुरोहितः । दुर्भरोऽपि गुरुः प्रोक्तो गुरुः शिष्याभिपे-
चकः अने ।

गुल. गुलः सत्रादैक्षवे पुमान् । गुली तु एटिकारोगभिदोः मृच्छां
गुला मृता, मे.

गुल्म. गुल्मः सेनाघट्टभिदोः सैन्यरक्षणरग्भिदोः । सन्धे स्त्रिया-
मामलक्येलावनौवस्त्रवेष्टसु, मे. गुल्मः रुन्धे मीङ्गि घट्टसैन्ययोः सैन्य-
रक्षणे । गुल्मी सत्रादामलक्येलावनिकावस्त्रवेष्टसु, वि. गुल्मः सैन्योप-
रक्षणे । रुक्सेन्यघट्टभेदेषु सन्धे गुल्मी पटौकसि । आमलक्येलयो वन्याम्,
हे. गुल्मा रुक्सासन्धेनाश्च, अ. गुल्मः सन्धे घट्टभेदे, त्रि.

गुह. गुहः पाषमातुरे गुहा । सिंहपुच्छराश्च गर्ते च पर्वतादेश
गह्वरे, मे. गुहः स्कन्दे गुहा पुनः । गह्वरे सिंहपुच्छरां च, हे. गुहा तु
गह्वरे सिंहपुच्छरां स्कन्दे गुहो मतः, वि.

गुह्य. गुह्यं रहस्यपस्ये च गुह्यः कमठदम्भयोः, मे, वि गुह्यः
कमठदम्भयोः । गुह्यसुपस्ये रहसेत्र, हे. रहस्योपस्ययो गुह्यम्, अ.

गूढ. गूढं रहसि गुह्ये च न द्वयोः संवृते त्रिषु, मे. गूढं रहः-
संवृतयोः, हे. गूढं रहसि गुह्ये च संवृते पुनरन्ववत्, वि.

गृह्यन. गृह्यनम् । विपदग्धपशो मींसे क्लीवं पुंसि रसोनके, मे.
गृह्यनस्तु रसोनके । विपदिग्धपशो मींसे गृह्यनं च प्रकीर्तितम्, वि.
गृह्यनं विपदग्धस्य पशो मींसे रसोनके, हे. विपदिग्धपशो मींसे गृह्यनं
ना रसोनके, त्रि.

गृध्र. गृध्रः खगान्तरे पुंसि वाचरलिङ्गैर्ध्र्यलुब्धके, मे. गृध्रः
खगान्तरे प्रोक्तः वाचत्रवञ्जार्थलुब्धके, वि. गृध्रो गृध्रौ खगान्तरे, हे.
गृध्रः स्यासोभिपक्षिणोः, त्रि.

गृष्टि. अथ गृष्टिः सलत्सूतगवीवदरयोः स्त्रियाम्, मे. गृष्टिस्तु
सलत्सूतगवी भवेत् । घराहकान्ता च, हे. गृष्टिः धेन्योपधौभिदोः, त्रि.

गृह्. गृहं गृहाश्च पुंभूम्नि कलत्रेऽपि च सद्गानि, मे. गृहाः पत्रां . -

गृहे स्मृता, वि. गृहा दारेषु सद्मनि, हे. दारेषु च गृहाः, अ.

गृहपति. भवेद् गृहपतिः पुंसि गृहस्थेऽपि च मन्त्रिणि, मे. गृहपति गृहस्थे स्याद् अत्याधाने च मन्त्रिणि, वि. गृहपति गृही मन्त्री, हे. गृही मन्त्री गृहपतिः, त्रि.

गृह्य. गृह्यं गुदे ग्रन्थिभेदे क्लीवं शाखापुरे स्त्रियाम् । गृहासक्त-
मृगादौ ना त्रिषु चास्त्रैरिपक्षयोः, मे. गृह्यं पुरीषमार्गंऽपि भवेदस्त्रैर-
पक्षयोः । गृह्या च शाखानगरे गृह्यम्भेकेऽपुत्रदीरितः, वि. गृह्यन्तु मल-
वर्त्मनि । गृह्योऽस्त्रैरिणि पक्षे च गृहासक्तमृगाण्डजे । गृह्या तु शाखा-
नगरे, हे. गृह्यमस्त्रैरिपक्षयोः, त्रि.

गृह्यक. गृह्यको निघ्नके च्छेके, मे. गृह्यकम्भेकनिघ्नयोः, वि, त्रि.

गेय. गेयः स्याद् गातव्ये गायने त्रिषु, मे. गेयो गातत्रेय गाय-
नेऽपि च, वि. गेयौ गातव्यगायनौ, हे. गातव्यगायनौ गेयौ, त्रि.

गेष्णु. गेष्णुर्ना गायने नटे, मे. गेष्णुर्नटे गायके च, हे. गेष्णु-
र्नटे गायने च, वि.

गैरिक. गैरिकं धातुरुफन्नयोः, मे. गैरिकं कनके धातौ, वि.
अथ गैरिकम् । स्वर्णे धातौ, हे. स्वर्णेऽपि गैरिकम्, अ.

गो. गौः स्वर्गे च बलीवर्दे रश्मौ च कुलिशे पुमान् । स्त्री सौरभेयी-
दृग्वाणदिग्वाग्भूष्वप् भूञ्चि च, मे. गौः स्वर्गे वृषभे रश्मौ वज्रं चन्द्रमसि
स्मृतः । अर्जुनीनेत्रदिग्वाणभूवाग्वारिषु गौ र्मता, वि. गौरुदके दृशि ।
स्वर्गे दिशि पशौ रश्मौ वज्रं भूमाविष्यौ गिरि, हे. स्वर्गेषुपशुवाग्-
वज्रदिङ्नेत्रदृषिभूजले । लक्ष्यदृष्ट्या स्त्रियां पुंसि गौः, अ. स्वर्गे वज्रं
च रश्मौ च बलीवर्दे च गौः पुमान् । स्त्री वाणरोहिणीदृग्दिग्वाग्भू-
मिष्वप्, भूञ्चि च, त्रि. दिग्दृष्टिदीधितिस्वर्गवज्रवाग्वाणवारिषु । भूमौ
पशौ च गोशब्दो विद्वद्धि दर्शसु स्मृतः, ह. वाणे वाचि पशौ भूमौ
दिशि रश्मौ जलेऽक्षिणि । स्वर्गे मातरि वज्रेऽनौ सुखे सत्ये च गोधनिः,
अने

गोकण्टक. गोकण्टको गोचुरके स्यपुटे च गवां खुरे, मे, वि.
गोकण्टको गोचुरके गोखुरे स्यपुटीकते, हे.

गोकर्ण. गोकर्णोऽश्वतरे सर्पे सारङ्गे च गणान्तरे । अङ्गुष्ठानामिकोन्माने गोकर्णी मूर्विकौपधौ, मे. गोकर्णोऽश्वतरे सर्पे सारङ्गे प्रमथान्तरे । अङ्गुष्ठानामिकोन्माने गोकर्णी मूर्विकौपधौ, वि. गोकर्णः प्रमथान्तरे । अङ्गुष्ठानामिकोन्माने षट्शतसर्पयोः । गोकर्णी तु मूर्विकायाम्, हे. अङ्गुष्ठानामिकोन्माने गोकर्णोऽहौ षट्शतसर्पे च, वि.

गोकिल. गोकिलो मुपले हले, हा. गोकिलः । मुपले खाङ्गले चापि, हे. गोकिलो मुसले हले, वि, मे.

गोकुण्डिक. स्राद्. गोकुण्डिको बलिरे पङ्कस्यगडुरपेक्षके, मे.
गोकुण्डिकः केकरे सगात् पङ्कस्यगडुरपेक्षके, वि, हे.

गोग्रन्थि. गोग्रन्थिर्ना करीपे स्राद्गोष्ठे गोजिह्विकौपधौ, मे, वि.

गोजागरिक. गोजगरिकामत्याङ्ग मङ्गले कण्टकारके, वि.
गोजागरिकं मङ्गले पुंसि सगात् कण्टकारके, मे. स्राद्. गोजागरिकं भक्षप्रकारके मङ्गलेऽपि च, हे.

गोडुम्ब. गोडुम्बः शीर्षवृन्ते च गवादन्यान्तु योपिति, मे. गोडुम्बः शीर्षवृन्ते स्राद्. गवादन्याः फलेऽपि च, वि.

गोण्ड. गोण्ड. पामरजातौ च दृङ्गनाभौ च महति, मे. गोण्डः पामरजातौ च दृङ्गनाभौ च वाचप्रवत्, वि. गोण्डः स्याद्. दृङ्गनाभिके । पामरजातौ च, हे.

गोत्र. गोत्रा भूगव्ययोर्गोत्रः शैले गोत्रं कुलाख्ययोः । सम्भावनीयबोधे च काननक्षेत्रवर्त्मसु, मे. गोत्रं नाम्नि कुले क्षत्रे कानने चित्तवर्त्मनोः । सम्भावनीयबोधेऽपि गोत्रः क्षौण्डीधरे मतः । गोसमूहभुवोर्गोत्रा, वि. गोत्रं नाम्नि कुले पुंसि शैले भूगव्ययोः स्त्रियाम्, वि. गोत्रं नामान्वयो गोत्रो गोत्रश्च धरणीधरः । गोत्रा वसुन्धरा ज्ञेया गोत्रश्च प्रवरं स्मृतम्, अने. गोत्रं क्षत्रेऽप्ये च्छत्रे सम्भाव्यबोधवर्त्मनोः । वने नाम्नि च

गोत्रोऽङ्गो गोत्रा भुवि गवाङ्गणे, हे. गोत्रन्तु नाम्नि च, अ. गोत्रं नाम्नि तथान्वये, ङ.

गोदन्त. गोदन्तो हरिताले स्याद् दंशिते हरितेऽपि च, वि. गोदन्तो हरिताले स्यात् सन्नद्धे दंशितेऽपि च, हे. गोदन्तो हरितालेऽपि, ङ.

गोधा. गोधा तलनिहाकयोः, मे. गोधा तले निहाकायाम्, वि. गोधा प्राणिविशेषे स्यात् जराघातस्य च वारणे, हे. गोधा तले निहाकायाम्, वि.

गोधूम. गोधूमो नागरङ्गे स्यादोपधिवीहिभेदयोः, मे. गोधूमो नागरङ्गे स्याद् भेषजवीहिभेदयोः, वि. गोधूमो भेषजे नागरङ्गवीहिप्रभेदयोः, हे.

गोनर्द. गोनर्दमपि कैवर्तीसुसुके पुंसि सारसे, मे.

गोप. गोपो गोपालके गोष्ठाध्यक्षे ष्ठीपतावपि । ग्रामस्याधिष्ठते पुंसि शारिवाख्यौपधौ स्त्रियाम्, मे. गोपो ग्रामौघगोष्ठाधिकृतयोर्वक्ष्ये वृषे । गोपी गोपालमहिलाशरिवारक्तिकास च, वि. गोपो भूपालवक्ष्यौ । ग्रामौघगोष्ठाधिकृतौ गोपी गोपालसुन्दरी । शारिवा रक्तिका, हे. गोधुग्गोष्ठपती गोपौ, अ.

गोपति. गोपतिः शिवपरुडयोः । वृषभास्करयोः पुंसि, मे. गोपतिः शङ्करे परुडे पार्थिवेऽपि विकर्तने, वि. गोपतिः शङ्करे परुडे वृषवौ त्रिदशाधिपे । सहस्रकिरणे चापि, हे. परुडः सूर्यश्च गोपतिः, वि.

गोपाल. गोपालो वृषगोपेशे, मे. गोपालो गोपभूपयोः, वि, हे. गोपो भूपश्च गोपालौ, वि.

गोपुर. गोपुरं द्वारि पूर्व्वारि कैवर्तीसुसुकेऽपि च, मे. गोपुरन्तु पुरद्वारि द्वारमात्रे च सुसुके, वि. गोपुरं पुनः । सुसुके द्वारि पूर्व्वारि, हे. द्वारमात्रेऽपि गोपुरम्, अ. पूर्व्वारि द्वारि गोपुरम्, वि.

गोप्य. गोप्यो दासीपुत्रे पुंसि रक्षणीदेऽभिधेयवत्, मे. गो

दासीसुते गोष्यो रचणीयेऽभिधेयवत्, वि. गोष्यौ दासेरगोत्रध्वौ, हे. गोष्यौ गोत्रव्यचेटकौ, त्रि.

गोमिन्. गोमी ष्टगाले पुंसि स्यात् त्रिषु गोमहुरपासके, मे. गोमी ह्रपासके फेरौ, वि. गोमी फेरौ गोमहुरपासके, हे.

गोमुख. गोमुखं कुटिलागारे वाद्यभाण्डे च लेपने । पुंसि मा-
तलिपुत्रे च महादेवगणान्तरे, मे. गोमुखं वाद्यभेदे सप्राज्ञेपने कुटि-
लौकसि, हे. गोमुखं कुटिलागारे वाद्यभाण्डे च लेपने, वि. गोमुखं
लेपने वाद्यभाण्डे, त्रि. गोमुखमुपलेपने, ह.

गोमेदक. गोमेदकं पीतमणौ काकोले पत्रकेऽपि च, मे, वि. गोमे-
दकः पीतरत्ने काकोले पत्रकेऽपि च, हे. गोमेदकश्च काकोले, हा.

गोरच. गोरचो नागरङ्गे सप्राद् गवां च परिरचके, वि, मे.
गोरचो गोपनारङ्गौ, हे.

गोरचजम्बू. गोरचजम्बू गंधूमे तथा गोरचतरडुले, वि. गो-
रचजम्बू गंधूमे धान्ये गोरचतरडुले, हे.

गोरङ्क. गोरङ्क, नग्वन्दिनोः । खगे च, हे. गोरङ्कः पक्षिजाती
च भवेन्नग्वन्दिनोः, वि. खगे खगे च गोरङ्कः, त्रि. गोरङ्कः
सप्रात् पुमान् पक्षिभेदे नग्वन्दिनोः, मे.

गोलक. गोलकौ विधवापुत्रे जागत् सप्राग्मणिके गृहे, मे.
गोलकौ विधवापुत्रे जागत् मणिके गृहे, वि. गोलकस्तु जागतौ विधवासुते ।
अलिङ्घरे गृहे पिरडे, हे. गोलकौ मणिजारगौ, त्रि.

गोल. गोला गोदावरोमय्योः कुनटीदुर्गयोः स्त्रियाम् । पत्वा-
ञ्चने मण्डले चालिङ्घरे बालपेलेने, मे. गोला समीपतुल्यो गोलं
लक्षप्रानुसारतः । पत्वाञ्चने कुनद्यां च गोदावर्ध्यां च मण्डले, वि.
गोलः सप्रात् सर्वयत्तुले । गोला पत्वाञ्चने गोदावर्ध्यां काश्यामलिङ्घरे ।
मण्डले च कुनद्यां च बालकीदुर्गकाष्ठके, हे. मण्डले मणिके गोलं

गोला गोदावरी सप्रात्, वि.

गोलोमी. गोलोमी खेतदूर्वायां सप्राद् वचाभूतकेशयोः, मे. गो-
लोमी खेतदूर्वायां पङ्कश्यावारयापितोः, वि. गोलोमी वन्योपायां
पङ्कश्यासितदूर्वयोः, हे.

गोविन्द. गोविन्दो वासुदेवे सप्राद् गवाधर्चे वृहस्पतौ, मे,
वि. गोविन्दस्तु गवाधर्चे वासुदेवे वृहस्पतौ, हे, गोष्ठाधर्चेऽपि गो-
विन्दः, अ. गोविन्दो हरिगोरुङ्घ्रौ, अने.

गोष्ठ. गोष्ठं गोस्थानके गोष्ठी सभासंलापयोः स्त्रियां, मे. गोष्ठं
गोस्थानकेऽपि च । गोष्ठी सभायां संलापे, वि. गोष्ठं गोस्थानके गोष्ठी संलापे
परिपद्यपि, हे.

गोप्यद्. गोप्यद् गोपदश्वश्चे गवाश्च गतिगोचरे, मे. गोप्यद्
गोखुरश्वश्चे गवां च गतिगचरे, हे. गोप्यद् सेविते माने, अ.

गोस. गोसो गन्धरसोपसोः, वि. गोसो बोलोपसोः, मे. गोसो
बोलविभातयोः, हे.

गोस्तन. गोस्तनो हारभेदे ना द्राक्षायां गोस्तनी स्त्रियाम्, मे.
गोस्तनो हारभेदे स्यात् द्राक्षायां गोस्तनीति च, वि. गोस्तनो हारभेदे
स्यात् गोस्तनी हारङ्करिका, हे.

गौतम. गौतमो ना मुनौ युद्धे रोचनीदुर्गयोः स्त्रियाम्, मे.
गौतमः शाक्यसिंहो च मुनिभेदेऽथ गौतमी । रोचन्यामस्त्रिकायां च, वि.
गौतमो गणभङ्गदे शाक्यसिंहसिंहभेदयोः । गौतमुप्रमायां रोचन्याम्, हे.

गौर. गौरः पीतेऽरूपे खेते विशुद्धे चाभिधेयवत् । ना खेतसर्पपे
चन्द्रे न हयोः पद्मकेशरे । गौरो त्वसञ्जातरजःकन्याशङ्करभार्थयोः । रोचनी-
रजनीपिङ्गाप्रियङ्गवसुधामु च । आपगाया विशेषेऽपि यादसां पति-
योपिति, मे. गौर. खेतेऽरूपे पीते विशुद्धे चन्द्रमस्यपि । विशदे गौरन्तु
खेतसर्पपे पद्मकेशरे । गौर्युमानग्निकोर्वीषु प्रियङ्गौ वरुणस्त्रियाम् ।
रजन्यां रोचनीगद्योः, हे गौरोऽरूपे सिते पीते, अ. नग्नकन्योमयो गौरी
गौरः स्यादुच्चलेऽपि च, वि. गौरः पीतेऽरूपे खेते विशुद्धे ज्ञाभिधेयवत् ।

गौरी तु विशदं पद्मकेसरे सितसर्पपे । गोरः शश्रिणि गौरी तु नग्नकन्यो-
मयोः स्मृता । रोषनीरजनीपिङ्गाप्रियङ्गुवसुधासु च । नदीभेदेऽपि गौरी
स्यात् वरुणस्य च योपिति, वि ग, री शिवप्रिया प्रोक्ता गौरी गोरोचना
मता । गौरी स्यादप्रसूता स्त्री गौरी शुद्धोभयान्वया, अने.

गौरिल. गौरिलस्य पुमान् लौहचूर्णे स्याद्, गौरसर्पपे, मे. गौरिलो
लौहचूर्णे स्याद्, गौरिलो गौरसर्पपे, वि. स्याद्, गौरिलस्य सिद्धार्थं लौह-
चूर्णे, हे.

ग्रथित. ग्रथितो इतद्व्ययो. । आक्रान्ते च, हे. ग्रथितं गुम्फि-
ताक्रान्तहिंसितेषु समीरितम्, वि. ग्रथितं गुम्फिते क्रान्ते हिंसिते च
त्रिलिङ्गकम्, मे.

ग्रथ्य. ग्रथ्यो ग्रथ्यनाधनयोः स्याच्छास्त्राक्षरसङ्घटयोः, मे. ग्रथ्यो
धने स्यात् सन्दर्भे द्वात्रिंशद्वर्णनिर्मितौ, वि. ग्रथ्यो गुम्फे धने शास्त्रे द्वात्रिं-
शद्वर्णनिर्मितौ, हे. शास्त्रद्रविणयोः ग्रथ्यः, अ. ग्रथ्यो द्वात्रिंशदक्षरी ।
धनञ्च ग्रथ्यना चापि, त्रि. लिपिसङ्घट्यायां शास्त्रे द्रवेत्र च ग्रथ्यशब्द-
मिच्छन्ति, इ.

ग्रथ्यि. ग्रथ्यिस्तु ग्रथ्यिपर्णे ना बन्धे रग्भेदपर्वणोः, मे. ग्रथ्यिः
पर्वणि कौटिल्ये ग्रथ्यिपर्णे गदान्तरे, वि. ग्रथ्यिस्तु ग्रथ्यिपर्णे स्याद्, गाथा-
रग्भेदयोरपि, हे.

ग्रथ्यिक. ग्रथ्यिकं पिप्पलीमूले गुग्गुनुग्रथ्यिपर्णयोः । करीरे पुंसि
दैवज्ञे सद्देवाख्यपाण्डवे, मे. ग्रथ्यिकं पिप्पलीमूले ग्रथ्यिको गुग्गुलद्रुमे ।
माद्रेये च करीरे च दैवज्ञे च प्रकौतितम्, वि. ग्रथ्यिकं पिप्पलीमूले
ग्रथ्यिपर्णकभेपजे । ग्रथ्यिको गुग्गुलौ दैवज्ञे माद्रेयकरीरयोः, हे. ग्रथ्यिकौ
पार्थदैवज्ञौ ग्रथ्यिपर्णे च न द्वयोः, त्रि.

ग्रथिल. ग्रथिलस्तु करीरद्रौ विकङ्कततरौ पुमान् । सग्रथ्यौ
त्रिषु, मे. ग्रथिलो ग्रथ्यिसहिते करीरद्रौ विकङ्कते, वि. ग्रथिलो ग्रथि-
सहिते विकङ्कतकरीरयोः, हे.

ग्रस्त. ग्रस्तं जग्धे लुप्तपदोदिते, हे. ग्रस्तं ग्रासीकृतेऽपि सत्रात् लुप्तवर्णपदोदिते, वि, मे. ग्रस्तं वाग्भेदभुक्तयोः, त्रि.

ग्रह. ग्रहोऽनुग्रहनिर्वन्धग्रहणेषु रणोद्यमे । सूर्यादौ पूतनादौ च सैंहिकेयोपरागयोः, मे, वि. ग्रहो ग्रहणनिर्वन्धानुग्रहेषु रणोद्यमे । उपरागे पूतनादौ आदित्यादौ विधुन्तुदे, हे. निर्वन्धोपरागाकादयो ग्रहाः, अ. ग्रहशब्दः सूर्यादिषु भूतादिष्वभिनिवेशे च, ह.

ग्रहण. ग्रहणं स्त्रीकारादरकरोपरागोपलब्धिवन्दिषु, मे. ग्रहणं द्वपलब्धौ सत्रादादरे ग्रहणं करे । ग्रहोपरागस्त्रीकारवन्दिषु ग्रहणं मतम्, वि. ग्रहणं स्त्रीकृते वन्द्यां धीगुणे हस्त आदरे । ग्रहोपरागे प्रत्याये, हे. ग्रहणं स्त्रीकृतो हस्तो, त्रि.

ग्रहराज. ग्रहराजो रवौ चन्द्रे, मे. ग्रहराजो रवौ चन्द्रेऽपि, वि. ग्रहराजः शशिन्यर्कं, हे.

ग्राम. ग्रामः स्वरे संवसथे, मे. ग्रामः स्वरे संवसथे वन्दे शब्दादिपूर्वकः, वि. ग्रामो वन्दे शब्दादिपूर्वकः । षड्जादौ संवसथे च, हे. शब्दादिपूर्वो वन्देऽपि ग्रामः, अ. ग्रामः संवसथे स्वरे, त्रि. सङ्घात-ऽपि ग्रामो भूतेन्द्रियशब्दकरणानाम्, ह.

ग्रामणी. सत्राद् ग्रामणी. प्रधानेऽधिपतौ त्रिषु नापिते पुंसि, मे. ग्रामणी भौगिके पत्रौ प्रधाने नापितेऽपि च । ग्रामणी नीलिकायाश्च ग्रामेयीपणप्रयोधितोः, वि. ग्रामणीः क्षुरमर्दिनि । प्रधाने भोरिके पत्यौ ग्रामणीः पणप्रयोधिति । ग्रामेयत्रां नीलिकायाश्च, हे. ग्रामणी नापिते पुंसि अथे ग्रामाधिपे त्रिषु, अ.

ग्राममङ्गरिका. ग्राममङ्गरिका ग्रामयुद्धे ष्टद्वीनपे स्त्रियाम्, मे. ग्राममङ्गरिका ष्टद्वरां ग्रामयुद्धे च कीर्तयते, वि. ग्राममङ्गरिका युद्धष्टद्वरोः, हे. ष्टद्वरां च ग्रामयुद्धे च ग्राममङ्गरिका स्त्रियाम्, त्रि.

ग्रामीण. ग्रामीणा नीलिकायां स्त्री ग्रामोद्धतेऽभिधेयवत्, मे.

ग्रामीण. ग्रामीणः शुनि काफे पुंसि त्रिषु सम्भूते ग्रामे, मे. ग्रामीणो

ग्रामसम्भूते ग्रामौनः शुनि वायसे, वि.

ग्रास्य. ग्रास्यं स्त्रीकरणे क्लीवेऽस्त्रीलप्राकृतयोस्त्रियु, मं. ग्रास्यो जनेऽन्यवद् ग्रास्यमस्त्रीलरतवन्धयोः, वि. ग्रास्यो ग्रामभवे जने । ग्रास्यं रतवन्धेऽस्त्रीले, हे.

गावन्. गावा तु प्रसारे वृथीधरे पुंसि, मे. गावा प्रसारे जलदे गिरौ, वि. गावाऽभ्रमनि गिरौ, हे. गावाणौ शैलपापाणौ, ऋ. गावा शैले, इ.

ग्राह. ग्राहो ग्रहोऽवहारं च, मे, वि. ग्राहो ग्रहो जलचरे, हे.

ग्राहक. ग्राहको घातिविहगे व्याधानाञ्च ग्रहीतरि, वि, मे. ग्राहको ग्रहीतरि स्याद् व्याधानां घातिपक्षिणि, हे.

ग्रीवा. स्यात् तु ग्रीवा कन्धरायां तच्छिरायाञ्च योपिति, मे. ग्रीवाऽपि कन्धरायां स्यात् तच्छिरायामपीष्यते, वि. ग्रीवे शिरोधितच्छिरे, हे.

ग्रीष्म. ग्रीष्म उष्णतुर्भेदयोः, मं.

श्लौ. श्लौ धरण्प्रां निग्रापतौ, मे.

घ. घो ध्रष्टायां धर्षरे ना स्त्रियान्तु काश्चिधातयोः, मे. खल्ली शिवोत्तमो मेधा दक्षिणाङ्गुलिमूलगः । घनो घनस्वरसैव घकारो ङादिमः स्मृत, मा.

घट. घटः समाधिभेदेभगिरःकृतकुटेषु च । घटा घटनगोष्ठीभघटनासु च योपिति, मे. घटा घटने गजसंहतौ । गोष्ठप्रां घटस्त्रिभगिरःकृटे समाधिकुम्भयोः, हे. घटः समाधिभेदेभगिरःकृतकुटेषु च । घटा घटनगोष्ठीभघटनासु च दृश्यते, वि. घटा गोष्ठप्राम्, इ.

घट्ट(ट)ना. घट्टना चलनारत्तप्रो, हे. घटना चलनारत्तप्रोः, मे.

घन. घनं स्यात् कांस्यतालादिवाद्यमध्यमशृत्ययोः । ना मुमाब्देऽघशार्थेषु विनारे लोहमुहरे । त्रिषु सान्द्रे दृढे च, मे. घनं स्यात् कांस्यतालादिवाद्यमध्यमशृत्ययोः । घनः सान्द्रे दृढे शार्द्रे विनारे लोह-

मुङ्गरे । मेघमुस्तकयोश्चापि, वि. घनः सान्द्रे दृढे दार्ढ्ये विस्तारे मुङ्ग-
रेऽम्बुदे । सङ्घे मुस्ते घनं मध्यवृत्त्यवाद्यप्रकारयोः, हे. घनो मेघे
मूर्तिगुणे त्रिषु मूर्त्ति निरन्तरे, अ. अथाम्बुदमुस्तयोः । घनः पुंसि घनं
वाद्यम्, त्रि. घनो मेघो घनं सान्द्रं कांस्थतालादिकं घनम् । घनं सङ्घो
घनं नित्यं घनः स्यात्सोऽहमुङ्गरः, अने.

घनरस. भवेद्घनरसः सान्द्रे निर्यासे मोरटेऽम्बुनि । कर्पूरे पीलु-
पर्णप्रांश्च सम्यक्सिद्धरसेऽपि च, मे. भवेद्घनरसः सान्द्रे निर्यासे मोरटेऽम्बु
च । कर्पूरे पीलुपर्णप्रां च सम्यक्सिद्धरसेऽपि च, वि. घनरसोऽम्बु कर्पूरे
सान्द्रे सिद्धरसे द्रवे । मोरटे पीलुपर्णप्रां च, हे.

घनसार. घनसारस्तु कर्पूरे दक्षिणावर्त्तपारदे, मे, वि, हे.

घनाघन. घनाघनो वर्षुकाब्दे मत्तघातुककुञ्जरे । शक्रे च, मे.
घनाघनो घातुकमत्तदन्तिनो निरन्तरे वासववर्षुकाब्दयोः, वि. घनाघनो
निरन्तरे । वासवे घातुके मत्तगजे वर्षुकाब्दे, हे. घनाघनः शक्रवर्ष-
काब्दयोः, ह. शक्रो घातुकमत्तेभो वर्षुकाब्दो घनाघनः, अ. शक्रेऽपि वर्षुके
मेघे मत्तनागे घनाघनः, अने.

घर्षर. घर्षरो ना चलहारिध्वानोलूकनदान्तरे । स्त्री क्षुद्रघण्टाया
घोषाया भेदे स्वरान्तरेऽपि च, मे. घर्षरस्तु चलहारिध्वाने घूके नदान-
न्तरे, वि. घर्षरस्तु नदान्तरे । चलहारिध्वनौ घूके, हे.

घर्षरिका. अथ घर्षरिका क्षुद्रघण्टावादितदण्डयोः मे. स्मृता
घर्षरिका क्षुद्रघण्टिकाभट्टधान्ययोः । वाद्यप्रभेदादितदण्डयोरपगान्तरे,
वि. घर्षरिका भट्टधान्ये किङ्किण्णप्रां सरिदन्तरे । वादितस्य च दण्डे-
ऽपि, हे.

घर्म. घर्मः सादातपे ग्रीष्मे उष्णस्वेदान्मसोरपि, वि. अथ घर्मो
निदाघवत् । स्वेदान्मसरातपे ग्रीष्मोष्णो, हे. उष्णेऽपि घर्मः, अ.
घर्मः स्वेदातपोष्णसु, त्रि. घर्मः स्यादातपे ग्रीष्मेऽपुत्रणस्वेदाब्दनोरपि, मे.

घस्र. घस्रस्तु दिवसे हिंस्रे, मे. घस्रो दिवसहिंस्रयोः, वि.

घस्रो वासरहिंस्त्रयोः, हे.

घात. घातः काण्डप्रहारयोः, मे, वि.

घृणा. घृणा जुगुप्साकृतयोः, मे, वि. घृणा तु सत्राञ्जुगुप्सायां करुणा-
याम्, हे. जुगुप्साकरणे घृणे, अ. दौर्मनसत्रं घृणा प्रोक्ता घृणा च
करुणा मता, अने. घृणा जुगुप्सायामपि, ह.

घृणि. घृणिः पुनः। अंशुष्वालातरङ्गेषु, हे.

घृत घृतमाजेत्र जले क्लीवं प्रदीप्ते त्वतिथेयवत्, मे. घृतमाजप्राञ्चदी-
प्तेषु, हे. अश्म, च घृताच्छते, अ. घृतमाजेत्र प्रदीप्ते च सखिले च घृतं
मतम्, वि.

घृष्टि. घृष्टिः स्त्री घर्षणस्पर्शाविष्णुकान्तासु ना किरौ, मे घृष्टिः
स्पर्शाघर्षणयोर्विष्णुकान्तावरादयोः, हे. घृष्टिः सत्राद् घर्षणे विष्णु-
कान्तास्पर्शाकिरिष्वपि, वि. शूकरे पुंसि घृष्टिः सत्रात् स्पर्शाघर्षणयोः स्त्रि-
याम्, त्रि.

घोर. घोरः सत्राद्भिसारक, अने. घोरं भीमे हरे घोरः, वि.
घोरो भीमे हरेऽपि च, मे. घोरो हरे दास्ये च, हे.

घोण्टा. घोण्टा तु वदरीपूगवृक्षयोरपि योमिति, मे घोण्टा
पूगवदरयोः, हे. घोण्टा तु वदरे पूगे, वि, त्रि.

घोष. घोष आभीरपक्ष्त्रां सत्राङ्गोपालाध्वनि घोषके। कांस्रेत्र
चाञ्चुदनादे ना घोषा मधुरिकौषधी, मे. घोषस्तु घोषके ध्वाने गोपालाभीर-
पक्षिषु। घोषा तु शतपुष्पायां घोषः कांस्रेत्रऽञ्च, दध्वनौ, वि. घोषः कांस्रेत्र
रून्ने गोपघोषकाभीरपक्षिषु। घोषा तु शतपुष्पायाम्, हे. घोषः शब्दा-
भीरनिवासयोः, त्रि.

घोषयित्. घोषयित्, स्तु विप्रकोकिलयोः पुमान्, मे. घोषयित्-
हिंजे पिके, वि. घोषयित्, पिके विप्रे, हे.

घ्राण. घ्राणं क्लीबं नासिकायां घ्राते स्याद् वाचत्रलिङ्गकम्, मे.
घ्राणं घ्राते च नासायाम्, वि घ्राणन्तु मातघ्राणयोः, हे नासिका-

घ्रातयो घ्राणम्, त्रि.

ङ. ङ; पुमान् विपये ख्यातः स्पृहायां विपयस्र च, मे. संज्ञा को रुद्र-
कान्तिश्च दक्षाङ्गुल्यग्रसंस्थितः । क्लीववक्त्रश्च भद्रेशो ङकारश्चानुनासिकः, मा.

च. चान्वाचयसमाहारेतरैतरसमुच्चये, अ. चान्वाचये समाहारे-
ऽप्यन्योन्यार्थं समुच्चये । पदान्तरे तथा पादपूर्णेऽप्यवधारणे, मे, वि.
चान्योन्यार्थसमाहारान्वाचयेषु समुच्चये, हे. च पादपूर्णे पदान्तरे हेतौ
विनिश्चये, त्रि. चश्चण्डेशे पुमानुक्तः कच्छये चन्द्रचौरयोः, मं. हली
कूर्मेश्वरो लक्ष्मी वामबाह्यादिगह्वरा । चित्रधारा चञ्चलश्च चकारः
संस्मृतो बुधैः, मा.

चक्र. चक्रः कोके पुमान् क्लीवं व्रजे सैन्यरथाङ्गयोः । राष्ट्रे दम्भान्-
न्तरे कुम्भकरोपकरणास्त्रयोः । जलावर्त्तंऽपि, मे. चक्रो गणे चक्रवाके
चक्रं सैन्यरथाङ्गयोः । ग्रामजाले कुलालस्र भारुडे राष्ट्रास्त्रयोरपि ।
अम्भसामपि चावर्त्तं, वि. चक्रं प्रहरणे गणे । कुलालादुपकरणे राष्ट्रे
सैन्यरथाङ्गयोः । जलावर्त्तं दम्भे चक्रः कोके, हे. चक्रं राष्ट्रेऽपि, अ. चक्रः
कोके व्रजे पुंसि क्लीवं सैन्यरथाङ्गयोः । ग्रामजाले कुम्भकारभारुडे राष्ट्रे
च दृश्यते, त्रि. चक्रः पक्षिविशेषश्च रथाङ्गं चक्रमायुधम् । चक्रं राजप्रश्न
सङ्घश्च चक्रं व्यावर्तनं मतश्च, णे.

चक्रधर. अथ चक्रधरोऽजोऽहो ना त्रिषु ग्रामजालिनि, मे. चक्रधरो
ह्रौ सर्पं वाचप्रवङ्गामजालिनि, वि. चक्रधरो विष्णु सर्पचक्रियु ग्रामजा-
लिनि, हे सर्पं विष्णौ चक्रधरः, त्रि.

चक्रवाट चक्रवाटः क्रियारोहे पर्यन्ते च शिखातरौ, मे, वि चक्र-
वाटस्तु पर्यन्ते क्रियारोहे शिखातरौ, हे

चक्रवाड चक्रवाडोऽद्रिभेदे स्यात् चक्रवाडन्तु मण्डले, वि, मे.
चक्रवाडं गणे चक्रवाडोऽद्रौ चक्रवालवत् हे.

चक्रवाल चक्रवालोऽद्रिभेदे स्यात् चक्रवालन्तु मण्डले, वि, मं. . .

५. चक्रवाट.

चक्राङ्ग. चक्राङ्गी कटुरोहिण्णां चक्राङ्गो मानसकौसि, मे, वि.
चक्राङ्गः श्वेतगर्भति चक्राङ्गी कटुरोहिणी, हे.

चक्राट. चक्राटो विषवैदेरऽपि धूर्तदीनारयोरपि, मे, वि. चक्राटो
धूर्तदीनारविषवैदेर, हे.

चक्रिन्. चक्री जालिकभित्कोककुलालाजाहिसूचके, मे. चक्री
कुलालवैकुण्ठकोकाहियामजालिष, वि. चक्री कोके कुलालेऽहौ वैकुण्ठे
चक्रवर्तिनि, हे. चक्रिणो विष्णुभुजगकुलालग्रामयाजिनः, त्रि.

चक्षुष्य चक्षुष्यः केतके पुण्डरीकसंज्ञकपादपे । कुलत्पिकासुभ-
गयोः स्त्रियामच्चिहितेऽन्यवत्, मे. चक्षुष्यः केतके पुण्डरीकदत्ते रसा-
ञ्जने । कुलत्पिकासुभगयोश्चक्षुपत्राऽच्चिहितेऽन्यवत्, वि. चक्षुष्यः सुभगे
पुण्डरीकदत्ते रसाञ्जने । कनकेऽच्चिहिते चापि चक्षुपत्रा तु कुलत्पिका,
हे. चक्षुष्यं सुभगे चक्षुर्हिते स्त्रीकेतकेऽपि च, त्रि.

चङ्कर. चङ्करः स्रन्दने दत्ते, मे, हे. चङ्कुरो रथदत्तयोः, वि.

चङ्ग. चङ्गस्तु शोभने दत्ते, मे. चङ्गः शोभनदत्तयोः, वि.

चञ्चल. चञ्चलोऽनिलकामिनोः । चञ्चला तु तडिञ्चलप्रोः, हे.

चञ्चला तु तडिञ्चलप्रोश्चञ्चलः कामुकेऽनिले, वि, मे.

चञ्चा चञ्चा तु नलनिर्माणे तृणनिर्मितपूरुषे, मे. चञ्चो नला-
दिनिर्माणे चञ्चा तु तृणपूरुषे, वि.

चञ्चु चञ्चुस्त्रोष्ट्यां स्त्रियां मुंसि गोनाडीके व्यङ्ग्यके, मे.
चञ्चुः पञ्चाङ्गले त्रोष्ट्यां गोनाडीकेऽपि पठन्ते, वि. चञ्चुः पञ्चाङ्गले
त्रोष्ट्याम्, हे.

चटक चटकः कलविङ्के सत्राञ्चटका तत्स्त्रप्रपत्ययोः, वि

चट्ट. चट्ट्याटौ पिचम्बे च वतिनामासने पुमान्, मे. चट्ट चाट्ट-
पेचण्डयोः । त्रत्यासने, हे. देहांग्रे वर्णने चट्टः, त्रि. चट्ट्याटौ पिचम्बे
वतिनामासनान्तरे, वि

चण्ड चण्डो ना. तिमिङ्गीदत्ते यमकिङ्करदैत्ययोः । चण्डी --

त्यायनीदेव्यां हिंसाकोपनयोपितोः । चण्डा धनहरीशङ्खपुष्पप्रोक्षिष्वति-
कोपने, मे. चण्डो दैत्यान्तरे तीव्रे चण्डो दासे यमस्य च । चण्डा
धनहरीशङ्खपुष्पप्रोक्षणोऽतिकोपने । चण्डौ कात्यायनीहिंसाकोपनस्त्रीषु
सम्प्रता, वि. चण्डस्तु यमदासेऽतिकोपने । तीव्रे दैत्यविशेषे च चण्डौ
तु शिवयोपिति । चण्डा धनहरीशङ्खपुष्पप्रोः, हे. चण्डौपधिः खर-
चण्डः, ति.

चण्डालिका. चण्डालिका किन्नरायामुमायामौषधीभिदि, मे, वि.
चण्डालिकौषधीभिदि । कन्दरायामुमायाश्च, हे.

चण्डि(न्द्रि)ल. चन्द्रिलः पुंसि वास्तूकशाके भर्गे च नापिते, मे.
चण्डिलो नापिते ख्याते हरवास्तुकशाकयोः, वि. चण्डिलो नापिते वास्तुके
शूद्रे, हे.

चतुःपटि. चतुपटिः कलासंख्याभेदयो बह्वृचि स्त्रियाम्, मे.
चतुःपटि बह्वृचेऽपि चतुःपटिः कलास्वपि, वि.

चतुर. चतुरद्यातुरकवत् चक्रगण्डौ नियन्तरि । एतौ संप्राताः
मुमौ नेत्रगोचरे चाट्टकारिणि, वि. चतुरो नेत्रगोचरे । चट्टकारे चक्र-
गण्डौ अपि चातुरको यथा, हे. ७. चातुर-क.

चतुष्क. चतुष्की मशकहर्ष्यां पुष्करिणप्रन्तरेऽपि च, हे, मे.

चतुष्पथ. चतुष्पथं चतुर्मागं सङ्गमे ब्राह्मणेऽपि ना, मे. चतुष्पथ-
श्चतुर्मागं सङ्गमेऽपि द्विजेऽपि च, वि. चतुष्पथश्चतुर्मागसङ्गमे ब्राह्मणे-
ऽपि च, हे.

चतुष्पद. चतुष्पदी तु पदेय ना पथौ च करणान्तरे, मे. चतुष्पदः
स्त्रीकरणे गवाश्चादिपशुष्वपि, वि. चतुष्पदी गवादिषु । स्त्रीणां करण-
भेदे च, हे.

चत्वरं. चत्वरं स्यण्डिलेऽङ्गने, मे, वि. चत्वरं संप्रात् पथाद्येपे
स्यण्डिलाङ्गनयोरपि, हे चत्वरं प्राङ्गणेऽपि च, हे.

चत्वाल. चत्वालो होमकुण्डे संप्रात् पुंसि दर्भेऽपि दृश्यते, मे. च-

त्वालो होमकुण्डे सप्राद् गर्भे च, वि. चत्वालो यत्रकुण्डकगर्भयोः, हे.

चन. चन विस्मये साकलेत्र, मे.

चन्दन. चन्दनी तु नदीभिदि । चन्दनोऽस्त्री मलयजे कुङ्कुमे च नपुंसकम्, मे. चन्दनं मलयोद्भवम् । चन्दनः कपिभेदे सगान् नदीभेदे तु चन्दनी, वि. चन्दनो वानरभिदि श्रीखण्डे चन्दनी नदी, हे.

चन्द्रिर. चन्द्रिरोऽनेकपे चन्द्रे, मे, वि. चन्द्रिरश्चन्द्रहस्तिनोः, हे.

चन्द्र. चन्द्रः कर्पूरकाम्पिष्ठसुधांशुस्वर्णवारिषु, मे. चन्द्रः सुधांशु-कर्पूरकाम्पिष्ठस्वर्णवारिषु, वि. चन्द्रोऽम्बुकाम्ययोः । स्वर्णं सुधांशौ कर्पूरे काम्पिष्ठे मेचकेऽपि च, हे. स्वर्णोऽपि भूरिचन्द्रौ द्वौ, अ. चन्द्रः शशिनिकर्पूरे, त्रि. शशाङ्गस्वर्णयोश्चन्द्रः, अने.

चन्द्रकान्त. चन्द्रकान्तसु पुंसि सगान् मणिभेदे च कैरवे, मे. चन्द्रकान्तोऽश्लभेदे सप्रात् चन्द्रकान्तं च कैरवे, वि. चन्द्रकान्तो रत्नभेदे चन्द्रकान्तन्तु कैरवे, हे.

चन्द्रहास. चन्द्रहासो दशग्रीवकरवालेऽसिमात्रके, मे, वि. चन्द्रहासोऽसिमात्रके । दशग्रीवकृपाणं च, हे.

चन्द्रिल. V. चण्डिल.

चन्द्रोदय. चन्द्रोदयो विताने सगान् तथा चन्द्रोदयौपधी, वि. चन्द्रोदयौ शशुप्रदयोऽक्षौचौ चन्द्रोदयौपधे, हे.

चपल. चपलः पारदे मीने चोरके प्रहारान्तरे । चपला कमलाविदुरत्पुंश्वलीपिप्पलीषु च । नपुंसकन्तु ग्रीध्रे सप्राद् वाचप्रवत् तरले खले, मे. चपलश्चोरके खले । क्षणिके चिकुरे ग्रीध्रे पारदे प्रहारान्तरे । मीने च चपला तु सगान् पिप्पल्यां विदुरति त्रियाम् । पुंश्वल्याम्, हे. चपलः पारदे मीने चोरके प्रहारान्तरे । चपला कमलाविदुरत्पुंश्वलीपिप्पलीषु च । चपलं क्षणिके ग्रीध्रे चपलश्चिकुरे खले, वि चपल. पारदेऽपि च । चपलाः पिप्पलीलक्ष्मीपुंश्वलीविदुरतः स्मृताः, त्रि.

चमर. चमरं चामरे स्त्री तु मञ्जरोष्णगर्भेद्योः, मे. चमरं .

भामरे प्राङ्ग मञ्जरौमृगभेदयोः । चमरी, वि. चमरश्चामरे दैत्रे चमरी तु मृगान्तरे, हे.

चमस. चमसो यज्ञपात्रस्य भेदे ऽस्त्री पिष्टके स्त्रियाम्, मे.

चमू. चमूः सेनाविशेषे च सेनामात्रे च योषिति, मे. V. घटना.

चय. चयः समूहे प्राकारमूलबन्धे समाहृतौ, मे, वि. चयः प्राकार-पीठभूः । समूहोऽपि, हे.

चर. चरोऽत्तदूत्रतभेदे च भौमे चारे तसे चले, मे. चरो दूत्रत-प्रभेदे सप्रात् चारजङ्गमयोचले, वि. चरः सप्राज्जङ्गमे स्थले । चले दूत्रत-प्रभेदे च, हे.

चरण. चरणोऽस्त्री बह्वृचादौ मूले गोत्रे पदेऽपि च । भ्रमणे भक्षणे चापि नपुंसक उदाहृतः, मे. चरणं बह्वृचादौ सप्रात् मूले गोत्रे पदेऽपि च । चरणं भ्रमणेऽन्तौ च चरणं रासभध्वनौ, वि. चरणो मूलगोत्रयोः । बह्वृचादौ च पादे च चरणं भ्रमणेऽदने, हे. वेदांशे बह्वृचादौ च ब्रध्ने पादेऽपि चास्त्रियाम् । चरणम्, त्रि.

चराचर. चराचरं वाचप्रलिङ्गमिङ्गे जगति न द्वयोः, मे. चराचरं सप्राज्जगति वाचप्रवत् जङ्गमे द्वयोः, वि. चराचरं जङ्गमे सप्राद् इङ्ग-विष्टयोरपि, हे.

चरु अथ चरु. पुमान् हृदयान्भारण्डयोः, मे. चरु भारण्डे च हृदयान्, वि. चरु हृदयान् भारण्डे च, हे.

चर्चगैक. चर्चरौको महाकाले केशविन्यासशाकयोः, मे, वि.

चर्चा चर्चा चिन्तास्यासकयोश्चर्चिकायान्तु योषिति, मे. चर्चा स्यासकचिन्तयोः । चर्चिकायाश्च, वि. चर्चा सप्राज्जर्मसुगडायां चिन्तास्यासक-योरपि, हे. अथ स्यासकतर्कयोः । चर्चिकायाश्च चर्चा सप्रात्, त्रि. चिन्ता-यामपि च चर्चा, ह.

चर्पट. चर्पटः स्फारविपुले चपेटे पर्पटेऽपि च, मे, वि. अथ चर्पटश्चपेटे स्फारविपुले पर्पटे, हे.

चर्मन् चर्मं कृत्तौ च फलके, मे. चर्मं त्वचि स्फुरे, हे. चर्मं सप्राद्वल्कलत्वचोः, वि.

चर्मकार. चर्मकारः पादुकृति स्त्रियां चर्मकपौषधौ, मे. चर्मकारः स्मृतः पादुकृति चर्मकपौषधे । चर्मकारी च कथिता, वि. चर्मकारः पादुकृति चर्मकायौषधीभिदि, हे.

चर्मण्वती. चर्मण्वती नदीभेदे कदलीपादपे स्त्रियाम्, मे. चर्मण्वती नदीभेदे कदलीपादपेऽपि च, वि. चर्मण्वती नदीभिदि । कदल्याम्, हे. चर्मण्वत्यौ नदीरभ्ने, त्रि.

चर्मिन् चर्मिं फलकपाणौ सप्राद् भूर्जे भङ्गरिटावपि, मे, वि. चर्मिं भूर्जे फलकिभङ्गिणोः, हे. भूर्जे फलकपाणौ च चर्मिं, त्रि.

चल चला लक्ष्मणां पुमान् कम्पे कम्पने त्वभिधेयवत्, मे. चलः कम्पे चला अत्रियि, वि.

चलुक. चनुकः प्रसृतौ भाण्डभेदे चुलुकवत् पुमान्, मे. चनुकः प्रसृतौ भाण्डप्रभेदे चुलुको यथा, हे. १. चनुक

चलन चलनं भ्रमणे कम्पे कम्पे तु वाचलिङ्गकम् । चलनी वस्त्रधर्षय्यां वारिभेदेऽपि च क्वचित्, मे. चलनं कम्पनं कम्पे कम्पे चलनकम्पनौ । चलनी वस्त्रधर्षय्यां वारिभेदेऽपि च क्वचित्, वि. चलनः पादकम्पयोः । चलनं कम्पे चलनी वारिभिद्वस्त्रधर्षरी, हे. कम्पे ना चलनं कम्पे चलनौ वस्त्रधर्षरी, त्रि.

चव्य चव्यन्तु चविके क्लीवं वचायामपि थोपिति, मे. चव्यं तु चविके चव्या शतपर्वाग्रमन्थयोः, वि. चव्या सप्रात् चविकाशतपर्वाणोः, हे.

चपक. चपकोऽस्त्री सुरापात्रे मधुमद्यप्रभेदयोः, मे. चपको मदेऽत्र सुरके मद्यभाजने, हे. चपकन्तु सुरापात्रे मद्यमद्यप्रभेदयोः, वि. चपकं सुरकेऽपि च, त्रि.

चातुर चातुरो नेत्रगोचरे । चाट्टकारि नियन्त्रोश्च त्रिषु दाच्ये त चातुरो । चक्रगण्डौ च षडसि सप्रात् मे. .

चातुरक. अथ चातुरकश्चकगण्डौ पुं'स्यभिधेयवत् । गोचरे लोचन-
स्यापि चाट्टकारे नियन्तरि, मे. ४. चतुर.

चामर. चामरं चामरापि च । दण्डे च बालव्यजने, मे.

चामरपुष्प. भवेच्चाामरपुष्पन्तु पूगे काशाम्रकेतके, मे. भवेत्
चामरपुष्पस्तु चूते केतककाशयोः, वि.

चाम्पेय. चाम्पेयश्चम्पके स्वर्णे किञ्चल्के नागकेसरे, मे, वि.
चाम्पेयो हेन्नि किञ्चल्के चम्पके नागकेसरे, हे.

चार. चारः पियालवृक्षे स्याद् गतौ बन्धापसर्पयोः, मे, वि.
चारो बन्धापसर्पयोः । गतौ पियालवृक्षे च, हे. चारो बन्धापस-
र्पयोः, वि.

चारक. चारकः पालकेऽश्वादेः स्यात् सञ्चालकबन्धयोः, मे. चारकः
पालकेऽश्वादेः स्यात् सञ्चारकबन्धयोः, वि. चारकोऽश्वादिपाले स्याद्बन्धे
सञ्चारकेऽपि च, हे. चारको भोजके बन्धे, वि.

चारु. चारु र्दृश्यतौ पुंसि शोभनेऽप्यभिधेयवत्, मे.

चार्वी(र्वी). चार्वी तु शोभनाडुद्धरो जर्षोत्साधनदर्भार्ययोः, मे.
चार्वी तु शोभनाडुद्धरोः, वि.

चास. चास इक्षुपक्षिभिदोः पुमान्, मे. चास इक्षुपक्षिभिदोः, हे.

चिकुर. चिकुरस्तरलागयोः । पक्षिवृक्षभिदोः केशे गृहवभ्रौ
सरीसृपे, मे. चिकुरश्चक्षले केशे गृहवभ्रुभुजङ्गयोः । पक्षिद्रुभेदयोः शैले,
वि. चिकुरोऽहौ गृहवभ्रौ केशे चक्षलशैलयोः । पक्षिवृक्षभिदोऽपि, हे.
चिकुरो वृक्षमित्कचो, वि. चिकुरो केशचक्षलौ, अने.

चित. चितं छन्दं त्रिषु चित्ता चित्यायां संहतौ स्त्रियाम्, मे.
चित्ताचित्ती । स्यतार्यदारुषु चये, हे. चितम्बन्धे बुद्धिकायां चित्या-
संहतिचित्तयोः, वि.

चित्ति. चित्तिचित्याहन्दयोः स्त्री, मे, हे. चित्तिः समूहे चित्या-
याम्, वि. ४. चित्ता,

चित्यं चित्यं चतकचैतेन स्यात् चित्या चतचितौ स्त्रियाम्, मे.
चितं चतकचैत्यं स्यात् चित्या चतचित्तावपि, वि. चित्यं चतकचैत्यं
स्यात् चिद्या चतचित्तावपि, हे.

चित्. चित्वं स्याद्ङुतालेख्यतिलकेषु विहायसि । चित्ताऽखु-
पर्णीगोडुम्बासुभद्रादन्तिकासु च । चद्याभरोऽङ्घ्रिभेदेषु कर्तुरे चाभिधे-
यवत्, वि. चित्वं खे तिलकेऽङ्घ्रि, ते । आलेखेत् कर्तुरे चित्ता त्याखुपर्णीसुभद्रयोः ।
गोडुम्बाभरसो र्दन्त्यां नघत्वोरगभेदयोः, हे. चित्ताऽखुपर्णीगोडुम्बासुभद्रा-
दन्तिकासु च । मायायां सर्पनघत्वनदीभेदेषु च स्त्रियाम् । तिलका-
लेख्ययोः क्लौवं कर्तुराङ्घ्रितयोरपि । तद्सुक्तयोस्वन्यलिङ्गम्, मे. आलेख्या-
चर्ययोश्चित्वम्, अ कर्तुरे तिलके चित्वं सुभद्रातारयोः स्त्रियाम्, त्रि.

चित्क. चित्कं तिलके ना तु व्याप्रभिसृष्ट, पाठिषु, मे. चित्कः
स्यात् तश्चाप्रभेदयो र्भयजान्तरे, वि. चित्कस्तु चित्कारे द्रुनौषधिविशे-
षयोः, हे. चित्कं चित्के क्लौवं व्याप्रैरण्डौ च चित्को, त्रि. चित्कं
तिलकं प्रोक्तं चित्कः श्वापदो मतः । चित्को मूलजातिश्च चित्कोऽप्य-
न्तको मतः, अने.

चित्गुप्त. चित्गुप्तस्तु मुंसि स्याद्, यमे तस्य च लेखके, मे. चित्-
गुप्तः कृतान्ते स्यात् लेखके चास्य सम्मतः, वि. चित्गुप्तस्तु कृतान्ते
तस्य लेखके, हे.

चित्भानु. चित्भानुः पुमान् चैखानरे चाङ्कारेऽपि च, मे. चित्-
भानुः खरोऽनले, वि. चित्भानुस्तु कृतान्तदिनेशयोः, हे. सूर्यवङ्गी
चित्भानू, अ

चित्तरथ अथ चित्तरथः सूर्यगन्धर्वान्तर्गतयोः पुमान्, मे. चित्तरथः
सत्राद् गन्धर्व रथौ विद्याधरान्तरे, वि. चित्तरथो विद्याधरे गन्धर्व-
सूर्ययोः, हे.

चित्ताटीर चित्ताटीरो विधौ भालमङ्कितं येन तत्र च । घण्टा-
कर्णोपहाराय हतच्छागाश्चविन्दुषु, मे चित्ताटीरो विधौ भालमङ्कितं

येन तत्र च । घण्टाकर्णोपचाराय हतच्छागास्रविन्दुभिः, वि. चित्वाटीरो
घण्टाकर्णवलिच्छागास्रविन्दुभिः । अङ्कितभाले चन्द्रे च, हे.

चिपिट. चिपिटः खाद्यभेदे ना त्रिषु पिष्टितविसृते, मे. चिपिटः
पुनः । दृशुकेऽपि च तते, हे. चिपिटः खाद्यभेदेऽपि चिपिटो विसृते
ऽन्यवत्, वि.

चिरजीविन्. चिरजीवी द्विकाजयोः, मे, वि. चिरजीवी तु
वायसे । अजे च, हे.

चिर(रि)ण्टी. चिरिण्टी तु सुवासिन्यां स्याद् द्वितीयवयःस्त्रियाम्,
मे. चिरण्टी तु सुवासिन्यां स्याद् द्वितीयवयःस्त्रियाम्, वि. चिरण्टी तु
सुवासिनो । तरुणी च, हे.

चिलिमीलिका. चिलिमीलिका तु कण्ठीभेदे खद्रोतविदुरतोः, मे.
चिलिमीलिका खद्रोते कण्ठीभेदे तडित्यपि, हे. कण्ठालङ्कारखद्योतविदुर-
तमु चिलिमीलिका, त्रि. स्याच्चिलिमीलिका कण्ठीभेदे खद्योतविदुरतोः, वि.

चिह्न. चिह्नः पुमान् क्लिन्ननेत्रे क्लिन्नाक्षेऽप्यभिधेयवत् । आततायिनि
संप्रोक्तः चिह्नो सप्रात् दृष्ट्वास्तुके, मे. चिह्नः खगे स चुह्नश्च पिह्नवत्
क्लिन्नलोचने । क्लिन्नाक्षि, हे. चुह्नचिह्नो मतौ क्लिन्ने नेत्रे क्लिन्नाक्षि
पिह्नवत् । आततायिनि भवेच्चिह्नश्चिह्नौ स्याद् गौड्वास्तुके, वि.

चिह्न. चिह्नं लक्ष्मपताकयोः, मे, त्रि. चिह्नं ध्वजे पताकायां, वि.
चिह्नमङ्गे पताकायाम्, हे.

चीन. चीनो देशांशुकत्रीहिभेदे तन्तौ स्रगान्तरे, मे. चीनो स्रगा-
न्तरे तन्तुत्रीहिदेशांशुकान्तरे, वि. चीनो देशैषतन्तुषु । वीक्षौ वस्त्रे,
हे. चीनो वस्त्रत्रोहिभेदे, त्रि.

चीर. चीरं तु गोशने वस्त्रे चूडायां सीसकेऽपि च । चीरी कच्छा-
टिकाभिः स्रयोः, वि. चीरो भिह्नप्रां नपुंसकम् । गोशने वस्त्रभेदे च रेखा-
मेलनभेदयोः, मे. चीरं वासुसि चूडायां गोशने सीसपत्रके । चीरी
कच्छाटिकाभिः स्रयोः, हे.

चोरक. चोरकोऽधिक्रियालेखे पतङ्गत्रां चीरिका मता, वि.

चोर्णपर्ण. चोर्णपर्णस्तु निम्बेऽपि खर्जूरीभूरुहे पुमान्, मे. चोर्णपर्ण-
स्तु निम्बे स्यात् खर्जूरीभूरुहेऽपि च, वि. चोर्णपर्णः खर्जूरनिम्बयोः, हे.
चोर्णपर्णस्तु खर्जूरपिचुमर्दयोः, वि.

चीवर. चीवरं वल्कले वस्त्रे, अने.

चुक. चुकं वृक्षान्ते चाङ्गेर्यत्रां स्त्रीपुंस्यन्त्रेऽम्बवेतसे, मे. चुकस्वन्त्रे-
ऽम्बवेतसे। चुकी चाङ्गेरिकायां सत्रात् वृक्षान्ते चुकमिष्यते, वि. चु-
कश्चान्तेऽम्बवेतसे। वृक्षान्ते चुकी चाङ्गेर्यत्राम्, हे.

चुम्बक. चुम्बकचुम्बनपरे धूर्तायस्कान्तयोरपि। बह्वप्रत्यैकदे-
शज्ञे घटसप्रोर्ध्वावत्स्वने, मे. चुम्बकं सत्राद्बहुगुरुधूर्तायस्कान्तकामुके,
वि. चुम्बकं कामुके धूर्तं बहुगुरुभ्रमभेदयोः, हे.

चुनुक. चुनुकः मरुतौ भाण्डे भेदे चतुकवन्मतः, वि. ५. चुनुक.

चुक्ष. चुक्षी चितायामुद्धाने, मे. चुक्षी चितायामुद्धाने क्वचिद्-
वाद्येऽपुत्रदीरिता, वि. चुक्षो वृद्धाने च, हे ५ चुक्ष.

चुक्षकी. चुक्षकी शिशुमारोऽपि कुण्डीभेदे कुलान्तरे, मे, वि.
चुक्षकी कुण्डीकामेदे शिशुमारो कुलान्तरे, हे.

चूडा. चूडा बलभौ शिखायां बाह्वभूषणे, मे. चूडा शिखायां
बलभौ चूडा बाह्वभूषणे, वि. चूडा शिखाग्रयोः। बाह्वभूषणवलयोश्च,
हे चूडा शिखिशिरस्रपि, ह

चूडामणि. चूडामणि. शिरोरत्ने काकचिन्धाफले पुमान्, मे.

चूडामणिः शिरोरत्ने काकचिन्धाफलेऽपि च, वि. चूडामणिः काकचिन्धा-
फले मूर्धमणावपि, हे

चूडाल. चूडाला वृद्धटायां स्त्री चूडावति च वाचप्रवत्, मे चूडाला
वृद्धटायां सत्रात् चूडावति तु वाचप्रवत्, वि. चूडालचूडया सुक्ते चूडा-
लाऽपि च चकला, हे

चूतक. चूतकः कूपकेऽप्यान्त्रे, मे, वि. चूतकः कूपे चान्त्रे च, मे.

चूर्णं अथ चूर्णीं कपर्दके । चूर्णो धूलौ चारभेदे चूर्णानि वास-
युक्तिषु, मे चूर्णानि वासयुक्तिषु । चूर्णः क्षोदे चारभेदे, हे चूर्णं गन्ध-
युतावपि, त्रि चूर्णः क्षोदे चारभेदे चूर्णानि वासयुक्तिषु, वि

चूलिका चूलिका नाटकसत्राद्गे कर्णमूले च हस्तिनाम्, मे
चूलिका नाटकाद्भये । करिण कर्णमूले च, हे चूलिका नाटकसत्राद्गे
कर्णमूले च दन्तिनाम्, वि नाटकाद्भेषु चूलिका, त्रि

चेत् चेत् कुत्सितप्रशंसयोः । पद्मान्तरेऽप्यसाकलेत्र, मे

चेतन चेतना स विदि स्त्रियाम् । वाचप्रवत् प्राणयुक्ते, मे चेतना
स विदि प्रोक्ता वाचप्रवत् प्राणिनि स्मृता, वि चेतनः सत्रात् सङ्घट्टयमा-
णिनोश्चेतना तु धीः, हे

चेल चेलो नोचेऽन्यवज्जेलमंशुके गर्हितेऽन्ययत्, वि चेलं गर्हित-
यस्त्रयोः, हे चेलोऽधमे त्रिषु । नपुंसकन्तु वसने, मे चेल वस्त्रेऽधमे
त्रिषु, अ

चेष्टित चेष्टितं गतिचेष्टयोः, मे

चैत्य चैत्यमायतने बुद्धविम्बे नोद्देशपादपे, मे चैत्यमायतने
बुद्धविम्बे चोद्देशपादपे, वि चैत्यं जिनैकहादिम्बं चैत्यो जिनसभातरः ।
उद्देशप्रदः, हे चैत्यमायतने बुद्धविप्रोद्देशकदृष्टयोः, त्रि चैत्यं बुद्धान्त-
केऽपुत्रक्त दवतायतनेऽपि च, उ

चैत्र चैत्रं षते देवकुले ना भृशन्नासभेदयो, मे चैत्रं षतक-
चैत्रेण स्यात् चैत्रो मासाद्रिभेदयोः, वि चैत्रो मासाद्रिभेदयोः । चैत्रं
षतकचैत्रेण च, हे षते देवकुले चैत्रं ना भृशन्नासभेदयो, त्रि

चाच चाचो गोते शुचौ दक्षे तथाभीक्षणमनोज्ञयोः, मे, वि चाचः
सुन्दरगीतयो । शुचौ, हे शुचौ दक्षे च चाचः स्यात्, त्रि

चोड चोडः प्रावरणे भूमि दशभेदे, मे चोडो देशविशेषे सत्रात्
चोडः प्रावरणान्तरे, वि चोड कञ्जकदशयो, हे,

चाद्य चाद्य सत्राद्भूते मन्त्रे चोदनार्थं तु वाचप्रवत्, मे, वि,

चोद्यन्तु मन्त्रे प्रेर्येऽङ्ग, तेऽपि च, हे.

चौर. चौरश्चौरसुगन्धयोः, वि. ५. चौर.

चोल. चोलः कूर्पासके पुमान् । नपुंसकं तु वसने, मे. चोला कूर्पासके देशे, हे.

चोलकिन्. चोलकी तु करीरे सत्रान् नारङ्गे किष्कुपर्वणि, वि, मे. चोलकी नागरङ्गे च करीरे किष्कुपर्वणि, हा. चोलकी तु नागरङ्गे किष्कुपर्वकरीरयोः, हे.

चौर. चौर. पाटञ्चरेऽपि सत्रात् चौरपुष्पौपधावपि, मे. चौरौ दसुत्रसुगन्धयोः, हे.

चौल. चौलं कर्मणि सुण्डने, हे.

चुत्रप. चुत्रपः पवनसुहयोः, वि.

छ. छाच्छादने स्त्रियां ख्याता निर्मलेऽन्यवदिष्यते, मे. एक-नेत्रश्च सुपली वामकूर्परगो इतिः । त्रिविन्दकक्षया चारी च्छकारः स्त्र्येष्वाभिध', मा.

छगल. छगलं नीलवस्त्रे ना च्छागे स्त्री वृहदारके, मे. छगल-च्छागे च्छगली च्छागमातरि । वृहदारकभेपजे च्छगलं नीलवासि, वि. छगलच्छागे च्छगली वृहदारकभेपजे । छगलं तु नीलवस्त्रे, हे.

छत्र. छत्रा मिसावतिच्छत्रे कुस्तम्ब, शिलीन्ध्रयोः । नपुंसकञ्चातपत्रे, मे. छत्रमातपवारणे । छत्रा मधुरिकायां स्यात् कुस्तम्ब, शिलीन्ध्रयोः, वि. छत्रं सत्रादातपत्राणे च्छत्रा मधुरिकौपधौ । धान्याके च शिलीन्ध्रे च, हे.

छत्रभङ्ग. छत्रभङ्गोऽपि वैधवेत्र स्नातन्त्यवपनाशयोः, मे, वि. छत्र-भङ्गो वृषभये । स्नातन्त्ये विधवात्वे च, हे. वैधवेत्र वपनाशे च छत्र-भङ्गः प्रकीर्तितः, त्रि.

छद्द. छद्दः पलाशे गरुति ग्रन्थिपर्णतमालयोः, मे, वि. छद्दः पत्रे पतन्त्रे च ग्रन्थिपर्णतमालयोः, हे. पलाशे गरुति च्छद्दः, त्रि.

छदन. छदनं च दले पक्षे पिधाने, मे. छदनं पक्षपत्रयोः, वि.

छदनं पर्णे गरुति, हे.

छद्मन्. छद्म व्याजापदेशयोः, मे. छद्मं शाठत्रापदेशयोः, वि. छद्मं

शाठत्रापदेशोऽप्यतिकर्मणि, हे.

छन्द. छन्दो वशोऽप्यभिप्राये, मे, वि. छन्दो वशोऽभिप्राये च, हे.

अभिप्रायवशो च्छन्दौ, अ.

छन्दस्. छन्दः पद्ये च वेदे च स्त्रैराचाराभिलाषयोः, मे, वि.

छन्दः पद्येच्छयोः श्रुतौ, हे. छन्दः पद्येऽभिलाषे च, अ. छन्दः पद्य-

श्रुतीच्छामु, त्रि.

छन्न. छन्नन्तु रहसि क्लीबं छादिते वाचलिङ्गवत्, मे. छन्नं

रहस्यादितयोः, वि, हे.

छर्दन. छर्दनं वमने क्लीबं निम्बालम्बपयोः पुमान्, मे. छर्दनोऽ-

लम्बुपे निम्बे छर्दनं वमनान्तरे, वि. छर्दनोऽलम्बुपे निम्बे छर्दनं वमने-

ऽपि च, हे. अथालम्बुपे पुमान् । निम्बेऽपि छर्दनं वान्ते, त्रि. छर्दनो-

ऽलम्बुपे निम्बे, हा.

छल. छलं स्वल्पितशाठत्रयोः, मे. छलं तु स्वल्पिते व्याजे, वि.

छलं छद्मस्वल्पितयोः, हे, त्रि.

छल्ली छल्ली वीरुधि सन्ताने वल्कले कुसुमान्तरे, मे, वि. छल्ली

सन्तानघोरुधोः । वल्कले पुष्पभेदे च, हे.

छवि छविः शोभाश्चो र्योषित्, मे. छविः शोभाश्चो र्मता, वि.

छविस्तु रचि शोभायाम्, हे

छाया. छाया सदादातपाभावे प्रतिविम्बार्कयोपितोः । पालनो-

त्कोचयोः कान्तिसच्छोभापंक्तिषु स्त्रियाम्, मे. छाया सदादातपाभावे

प्रतिविम्बार्कयोपितोः । पालनोत्कोचयोः कान्तिसच्छोभापंक्तिषु स्मृता,

वि. छाया पंक्तौ प्रतिमायां अर्कयोपित्यनात्पे । उत्कोचे पालने कान्ती

शोभायां च तमसत्रपि, हे. छाया सूर्यमिथा कान्तिः प्रतिविम्बमनात्पः

अ कान्थनातपयोऽच्छाया, अने.

द्वित्वर. द्वित्वरं छेदनद्रवेत्र द्वित्वरो धूर्तवैरिणोः, वि. द्वित्वरो वैरिधूर्तयोः । द्वित्वरं छेदनद्रवेत्र, हे.

द्विदिग्. द्विदिग्ः पावके रज्ज् करवाले परश्वधे, मे, वि. द्विदि-
रोग्नौ परश्वधे । करवाले च रज्जौ च, हे.

द्विदुर. द्विदुरच्छेदनद्रव्ये धूर्त वैरिणि च त्रिण, मे.

द्विद्र. द्विद्रं द्रूपणरन्ध्रयोः, मे. द्विद्रं विवररन्ध्रवत् । गर्तं दोषे,
हे. V. विवर.

द्विन्. द्विन्ं लक्ष्णे त्रिलिङ्गं सत्राद् गुडूच्यस्मपि योपिति, मे.
द्विन्ं भिन्ने तु वाचप्रवत् । द्विन्नाऽष्टतायां पुंश्ल्याम्, वि. द्विन्ना
स्यादष्टतेत्वरौ । द्विन्ं भिन्ने, हे.

द्वुप. द्वुपः द्युपस्पर्ययनयोः, मे, वि.

द्वेक. द्वेको गृहाश्रितक्षगपक्षिणो नागरे त्रिप, मे. द्वेको विदग्धे
विश्वस्तम्भगनीडजयोरपि, हे. द्वेको विदग्धे च्छेकश्च विश्वस्तम्भगपक्षिणोः,
वि. द्वेकः पङ्क्तिवकयोः, हा. गृहासक्ते पक्षिभ्यो च्छेको नागरिके
त्रिपु, ति.

द्वेदन. द्वेदनं भिदि । कर्तने, मे. द्वेदनं कर्तने भेदे, वि. द्वेदनं
कर्तने भिदि, हे.

ज. जो ना चतुरस्रये जन्वां तातमात्रे जनार्दने, मे. स्थिगो
जयन्तो जपजः श्रुली च चतुराननः । मणिवन्धगतो वामे जकारो जनको-
त्तमः, मा.

जकुट. जकुटं वार्ताकुसुमे जकुटो मलये शुनि, मे जकुटस्त
वार्ताकुसुमे शुनि । मलये, हे जकुटो मलये ख्यातो वार्ताकुसुमे
शुनि, वि.

जगत् जगत् स्यात् पितृये क्लीबं वाद्यौ ना जङ्गमे त्रिपु । जगती भुवने
ख्यायां कन्दोभेदे जनेऽपि च, मे जगदाख्या छा ना वाने विष्टये जङ्गमेऽपि

च । जगती भुवने च्छायां छन्दोभेदे जनेऽपि च, वि. ना वाते पिष्टये जगत्, त्रि. जगल्लोकेऽत्रायुष, हे. जगती च्छन्दसि चितौ । जम्बूवर्म जने लोके, हे. जगतो जर्गति च्छन्दोविशेषेऽपि चितावपि । जगदिहोऽपि, अ. जगती राजप्रधानलोकेऽपि, इ.

जगल. जगलो मदनद्रुमे । भेदके पिष्टमद्ये च पुंसि धूर्तेऽभि-
धेयवत्, मे. जगतः पिष्टमद्ये च भेदके मदनद्रुमे । कितवे, वि. जगलो
मदनद्रुमे । भेदके कितवे पिष्टमद्ये, हे.

जघन. जघनं च स्त्रियाः ओष्णिपुरोभागे कटावपि, मे. जघनं
च स्त्रियाः ओष्णिपुरोभागे कटीरके, वि. जघनं कटी । स्त्रियाः ओष्णि-
पुरोभागे, हे.

जघन्य. जघन्यं मेघने क्लीबं चरमे गर्हितेऽन्यवत्, मे. जघन्यं
चरमे शिञ्जे जघन्यं गर्हितेऽन्यवत्, वि. जघन्यं शिञ्जे गर्हितेऽन्ये, हे. जघन्योऽ
न्तोऽधमेऽपि च, अ.

जघन्यज. जघन्यजः कनीयसि । टपले, मे. जघन्यजोऽनुजे चूद्रे,
त्रि, त्रि. जघन्यजोऽनुजदानि । चूद्रे च, हे.

जङ्गल. जङ्गलं निर्जनस्थाने त्रिलिङ्गां पिशितेऽस्त्रियाम्, मे.
जङ्गलो जलनिर्मुक्तदेशे मांसे च जङ्गलम्, वि. जङ्गलो निर्जने देशे पिशि-
तेऽपि, हे. जङ्गलो निर्जने देशे त्रिलिङ्गः पिशितेऽस्त्रियाम्, त्रि.

जटा जटा लग्नकचे मूले मास्यां स्रुते पुनर्जटी, मे. जटा केशवि-
कारे मांसिमूलयोः, हे. जटा लग्नकचे मूले स्रुतमांसिकयोर्जटी, वि. मूले
लग्नकचे जटा, अ.

जटाटङ्क. जटाटङ्को हरेऽपि च, हा.

जटायु. जटायुः पुंसि सम्पातेः कनीयसि च गुग्गुलौ, मे. जटासु-
सुग्गुलतरौ जटायुर्विहगान्तरे, वि. जटायु सुग्गुलौ खगे, हे.

जटायुस्. जटायु पुंसि सम्पातेः कनीयसि च गुग्गुलौ, मे.

जटिल जटिला पिप्पलीमांस्योर्जटायुक्ते त्वाचरवत्, मे. जटि-

लसु जटासुक्ते जटिला मांसिकौपधौ, वि जटिलो जटौ । जटिला तु मांसिकायाम्, हे

जठर जठरो न स्त्रियथा कुक्षौ रङ्गकर्कटयोस्त्रिण, मे कुक्षौ रङ्गे च जठरम्, वि जठरः कुक्षिरङ्गयोः । कठिने च, हे जठरः कठिनेऽपि स्यात्, अ

जड जडा स्त्रियाम् । श्लोकशिखरा हिमग्रस्तमृकाप्रज्ञेषु तु त्रिषु, मे जडो मूर्खां हिमग्रस्ते श्लोकशिखरां वडा मता, वि जडो मर्दं हिमाघाते जडा सप्राञ्चकशिखिका, हे

जतुक जतुकाऽजिनपत्राया जतुकं हिङ्गुलाक्षयोः, मे, वि जतुकं हिङ्गुलाक्षयोः । जतुका चर्मचटका, हे लाघाऽपि जतुका प्रोक्ता, हा

जन जनो लोके महर्लंकात् परलोके च पामरे । जनो सीमन्तिनीवध्वारत्यन्तावौपधौभिदि, मे जनो लोके जगद्भेदे पृथग्जने । जनी स्तृपावनिगतयोः, हे जनो लोके महर्लंकात् परलोके च पामरे । जनी सीमन्तिनीवध्वोरत्यन्तौ च जनि मता, वि

जनक जनक पितृभुषयोः, हे जनकः पितृजाड्योः, वि जनक पितृभुजोः, मे

जनन जननी तु दयामानो र्जननं वशजन्मनोः, मे

जनपद भवेज्जनपदो जानपदोऽपि जनदशयो, मे भवेज्जनपदो दशे जने जानपदोऽपि च, वि जनपदः स्यात् पुन र्जनदशयोः, हे दशे जने जनपद, वि

जनि १ जन

जन्य जन्यं हृष्टे परीषादे संग्रामे च ननु सकम् । जन्या मातृवयस्यायां जन्यः स्याज्जनके पुमान् । त्रिपत्पाद्यजनिवोर नवोदाश्चातिभत्ययोः । वरस्त्रग्धे, मे जन्यं हृष्टे परीषादे रदुगे जनके पुन । जन्य स्यात् जननीये च जन्या मातृमरीमुद्रोः । जन्यो वरवधूश्चातिमिदकल्पहिनेऽपि च, वि जन्यं स्याज्जनवादाऽपि च दुष्टे हृष्टे च जन्यं स्यात् ।

जन्यो जाम्बातवत्सले । जनके जननीये च नवोद्गानुचरादिषु । जन्यं कोलीने युध्द्रे जन्यो नाटसखोसुदोः, हे.

जन्यु. अथ जन्युः स्यात् पुंसि प्राणप्रग्निधाटपु, मे. जन्युः प्राणप्रग्निधाटपु, वि. जनुत्रः सप्राञ्जन्तुमात्रे च पावके परमेष्ठिनि, हे.

जम्बाल. जम्बालः शैवले पङ्के, मे. जम्बालं शैवले पङ्के, वि. जम्बालं कर्दमे शैवलेऽपि च, हे. जम्बालौ पङ्कशैवलौ, वि.

जम्बीर. जम्बीरः प्रस्थपुष्पे सप्रात् पुंसि दन्तशठद्रुमे, मे. जम्बीरं प्रस्थपुष्पाख्यशाके दन्तशठेऽपि च, वि. जम्बीरः प्रस्थपुष्पाख्यशाके दन्तशठद्रुमे, हे.

जम्बुक. जम्बुकः फेरवे नीचे पश्चिमाशापतावपि, मे. जम्बुकः श्वापदे नीचे प्रतीचौदिकपतावपि, वि. जम्बुको वरुणे फेरौ, हे. जम्बुको क्रोष्टुवरुणौ, अ.

जम्बू. जम्बूः सप्रात् पादपान्तरे । तथा सुमेरुसरिति द्वीपभेदेऽपि च स्त्रियाम्, मे. जम्बूः सुमेरुसरिति द्वीपद्रुमविशेषयोः, वि. जम्बू मंत्रतरङ्गिण्णां द्वीपद्वयविशेषयोः, हे.

जम्बूल. जम्बूलस्तु पुमान् जम्बूवितये ककचच्छदे, मे. जम्बूलो जम्बूवितये जम्बूलः ककचच्छदे, वि. जम्बूलः ककचच्छदे । जम्बूद्रुमे, हे.

जम्भ. जम्भो दैत्यान्तरे दन्ते जम्बीरे भक्षणेऽपि च, वि, मे. जम्भ सप्रादानवान्तरे । दन्तभोजनयोरंशे हनौ जम्बीगृहणयोः, हे. अथ दानवे । जम्बीरे व्यवहारे च जम्भो दन्तेऽपि चेष्यते, वि.

जम्भल. जम्भलः पुंसि जम्बीरे बुद्धदेवान्तरेऽपि च, मं. जम्भलो देवताभेदे जम्बीरेऽपि च जम्भलः, वि, जम्भलः । जम्बीरे देवताभेदे, हे. जम्बीरे देवभेदेऽपि जम्भलः, वि.

जय जयो जयन्ते विजये जया दुर्गाग्निमन्त्रयोः । जयन्तीतिपिभेदोमासखीपथ्यासु च स्मृता, वि जयो जयन्ते विजये जयोमात्सखी तिथिः । पथ्या जयन्त्यग्निमन्त्र्यः, हे. जया जयन्तीतिथिभित्त्पथ्यामात्सखीषु च । अग्निमन्त्रे ना जयन्ते विजये च युधिष्ठिरे, मं.

जयन. जयनं सत्रात् तुरङ्गादिसन्नाहे विजयेऽपि च, मे, वि. जयनं विजयेऽध्वादिसन्नाहे, हे.

जयन्त. जयन्ती वृक्षगिह्वीर्योरिन्द्रपुत्रीपताकयोः । पुमान् ऐन्द्रौ हरे भीमे, मे. जयन्तायैन्द्रिगिरिशौ जयन्त्युपपताकयोः । जीवन्त्यामिन्द्रपुत्रां च, हे. जयन्तः शङ्करेऽपि स्यात् जयन्तः पाकभासनौ । जयन्ती पादपे गौरीमिन्द्रपुत्रीपताकयोः, वि. जयन्ती नगरी प्रोक्ता जयन्ती चटकातुजा । जयन्त्योपधिभेदः सत्रात् जयन्ती शकसन्नावा, अने.

जरठ. जरठः कर्कशे पाण्डौ जरठः कठिनेऽन्यवत्, वि. जरठः कर्कशे जर्षे, हे. जरठः कर्कशे पाण्डौ कठिनेऽप्यभिधेयवत्, मे. जरठः कठिने प्रोक्तः प्राज्ञैः परिणतेऽपि च, च.

जरण. जरणं जीरकेऽजाजिह्विङ्गसौवर्चलेऽपि च, मे. [जरणं जीरकाजाजिह्विङ्गसौवर्चलेऽपि, वि. जरणो रुचके द्विह्वौ जीरके सप्यजीरके, हे.

जरायु. जरायुरपि तत्पक्षिराजे (=जटायौ) गर्भाशये पुमान्, मे.

जर्जर. जर्जरं शैवले शकध्वजे त्रिषु जरातुरे, मे. जर्जरं सत्राद् वासवध्वजजीर्णयोः, हे. जर्जरो वाचप्रवत् जीर्णं जर्जरं वासवध्वजे, वि.

जर्जरीक. जर्जरीकं वज्रच्छिद्रे जरातुरेऽपि वाचवत्, मे. जर्जरीकं वज्रच्छिद्रे जर्जरीकं जरातुरे, वि. जर्जरीकं जरातुरे । वज्रच्छिद्रेऽपि, हे.

जर्ष. जर्षसन्द्रे च वृक्षे च, मे, वि. जर्षो जीर्णद्रुमेन्द्रियु, हे.

जल. जलं गोकलने नीरे ह्रीवेरेऽप्यन्यवत् जडे, मे. जलं गोकलने नीरे ह्रीवेरे च जडेऽन्यवत्, वि. जलं गोकलने जडे । ह्रीवेरेऽस्वनि, हे.

जलकरङ्क. अथो जलकरङ्कः सत्रान् नारिकेलफलेऽभ्युजे । शङ्खे जललतायाश्च वारिणाहे च कीर्तितः, मे. जलकरङ्कः सत्रान्मधे नारिकेलरतोः फले । शङ्खे, हे अथो जलकरङ्कः स्यान् नारिकेलफलेऽभ्युदे ।

शङ्खे जलपतायां च वि. कम्बू, जजकरङ्गः सत्रान् नारिकेलफलेऽपि च, वि.

जलकूपी. जलकूपी कूपगर्भे पुष्करिण्याश्च योपिति, मे. जलकूपी कूपगर्भे पुष्करिण्याश्च कयप्रते, वि, जलकूप्यन्धुगर्भके । सरस्याम्, हे.

जलगुहम्. जलगुहमो जलावर्त्ते कच्छपे जलचत्वरे, वि, मे, हा. जलगुहमो जलावर्त्तेऽख, चत्वरे कमठे, हे.

जलज. जलजं कमले शङ्खे, मे, हे. जलजं शङ्खपद्मयोः, वि, त्रि.

जलतापक. जलतापक इक्षिशकाकाचीभूपयोश्च पुंसि स्यात्, मे. कयप्रते जलतापकः । काकाचीराजसफरमत्स्ययोः, वि.

जलद. जलदो सुस्तके मेषे, मे, हे. जलदो सुस्तकेऽख, दे, वि.

जलरुण्ड. जलरुण्डो जलावर्त्ते पयोरेणौ भुजङ्गमे, मे, त्रि.

जलरुण्डः पयोरेणौ जलावर्त्ते भुजङ्गमे, हे.

जलविल्व. जलविल्वः कर्कटे सत्रान् पश्चात् जलचत्वरे, मे.

जलविल्वश्च पश्चात् कर्कटे जलचत्वरे, त्रि. जलविल्वस्तु कर्कटे । जलचत्वरेपश्चात्, हे. जलविल्वः कर्कटे पश्चात् जजवल्कले, हा.

जलसूचि. जलसूचिः कङ्के त्रोटिमत्स्यशृङ्गाटयोरपि । शिशुमारं च पुंसिः जलौकायान्तु योपिति, मे. जलसूचिर्जलौकसि । शृङ्गाटो शिशुमारं च कङ्के त्रोटिमत्स्येऽपि च, वि. जलसूचिः शिशुमारं त्रोटिमत्स्येर्जलौकसि । काकशृङ्गाटयोश्चापि, हे. जलसूचिर्जलौकाऽपि, हा.

जलाक्षल. जलाक्षलं स्वतो वारिनिर्गमे शैवलेऽपि च, मे, वि.

जलाक्षलं तु शैवले स्वतश्च जलनिर्गमे, हे.

जलाटन. जलाटनो लोहघृष्टे जलौकायां जलाटनी, मे, वि.

जलाटनः कङ्कस्यमे जलाटनी जलौकसि, हे.

जलाशय. जलाशयो जलाधारे सत्रानुशीरे नपुंसकम्, मे. जला-

शयमुशीरे च जलाधारे जलाशयः, वि. जलाशयमुशीरे सत्रानुशययो

जलान्नये, हे.

जलेन्द्र. जलेन्द्रः पुंसि वक्षणे जन्मले च महोद्घौ, मे. जलेन्द्रो वक्षणेऽम्बुधौ । जन्मले च जलेन्द्रः सत्रात्, वि. जलेन्द्रो जन्मलेऽम्बोधौ वक्षणेऽपि च, हे.

जव. जवो वेगवति त्रिपु । पुंलिङ्गसु भवेद्देगे चोद्धपुष्ये जवा स्मृता, मे. जवः सत्राद् वेगवेगिनोः । जवोद्धपुष्ये, हे. जवो वेगिनि वेगे सत्राद् चोद्धपुष्ये जवा मता, वि.

जवन. जवनस्तु सत्राद् वेगेऽपि ह्ये ना वेगिनि त्रिपु, मे. जवनो देशभेदे सत्राद् वेगवेगाधिकाश्रयोः । जवन्योमधिभेदे सत्राद् वाचप्रवद् वेगिनि स्मृतः, वि. जवनो वेगिवेगयोः । वेग्यश्चै नीटति जवन्यपद्या-मोपधौभिदि, हे. जवनो देशवेगिनोः, त्रि. ४. यवन.

जसुरि. जसुरिः पावके पवौ, वि.

जङ्ग. जङ्गः सत्रात् पुंसि राजर्षिभेदे च मधुच्छन्दे, मे.

जाङ्गल. जाङ्गली शुकशिखरां स्त्री जाङ्गलो ना कपिञ्जले, मे. जाङ्गली शुकशिखरां सत्रात् जाङ्गलसु कपिञ्जले । जाङ्गलः सत्रात् कपिञ्जले जाङ्गली तु शुकशिखराम्, हे.

जाङ्गुल. जाङ्गुली विपविद्यायाम् जाङ्गुलं जातिनीफले, मे, वि. जाङ्गुलं जातिनीफले । जाङ्गुली विपविद्यायाम्, हे.

जात. जातं व्यक्तौघजन्मसु । कौवं विलिङ्गसुत्पन्ने, मे. जातं व्यक्तौघजन्मसु, त्रि. जातं जातरीघजन्मसु, वि. जातं जातरीघजनिपु, हे.

जाति. जातिः स्त्री गोत्रजन्मनोः । अश्रमन्तिकामलकपोच सामान्य-च्छन्दसोरपि । जातीफले च मालत्याम्, मे. जातिच्छन्दसि सामान्ये मालत्यां गोत्रजन्मनोः । जाति जातीफले धात्रां चुष्टीकम्पिञ्जयोरपि, वि. जातिः सामान्यगोत्रयोः । मालत्यामालक्यां च चुष्टां कम्पिञ्जजन्मनोः । जाती-फले च्छन्दसि च, हे. जातिः सामान्यजन्मनोः, च. जातिच्छन्दसि मा-लत्यां चुष्टां जातीफले कुले, त्रि. जातिः सत्रात् महजाप्यानं मालती

जातिरुच्यते । गोत्रादिजन्म जातिः सत्रात् जातिर्विहीति कथ्यते, अने.

जातु. जातु शब्दे विगच्छणे, कदाचिदर्थापि, मे.

जात्यः कुलीनश्चेत्यो जात्यम्, ह.

जानपद. V. जनपद.

जामातृ. जामाता इच्छितुः पतौ स्वर्यावर्तं धवे पुमान्, मे. जामाता वल्लभे स्वर्यावर्तेऽपि इच्छितुः पतौ, वि. जामाता इच्छितुः पतौ । स्वर्यावर्तं वल्लभे च, हे. स्वर्यावर्तेऽपि जामाता, त्रि.

जामि. जामिः स्वर्यावर्तस्त्रियोः, वि, हे, अ. जामिः कुलवालि-
कायां च, ह. P. यामि.

जायामुजीविन्. जायामुजीवी पुंसि सत्रान् नटे च वक्रपक्षिणि, मे.
जायामुजीवी तु नटे दुर्गताश्विनयो र्वके, वि. अथ जायामुजीविनः ।
महाश्विननटद्व.स्याः, हे.

जारी. जारी सत्रादौपधीभेदे स्त्रियामुपपतौ पुमान्, मे. जारी
सत्रादौपधीभेदे जारसूपपतावपि, वि. जारसूपपतौ जार्यौपधी-
भिदि, हे.

जाल. जालं गवाक्ष आनाये चारके दम्भेन्दयोः । जालो नीप-
द्रुमे जाली पाटलिकौपधी स्त्रियाम्, मे. जालं समूह आनायगवाक्षचार-
केष्वपि, अ. जालं दम्भेऽपि, त्रि. जालं कपटेऽपुत्रकम्, ह. जालं गवाक्ष
आनाये कोरके दम्भेन्दयोः । जालो नीपद्रुमे जाली कोशातम्यासुदा-
हता, वि. जालन्तु गवाक्षे चारके गणे । दम्भानाययो जालो नीपे जाली
पटोलिका, हे.

जालक. जालकं कोरके दम्भे कुलायानाययोरपि । न पुंसि
मोचकफले स्त्रियान्तु वसनान्तरे । गिरिसारजलौकायामपि सत्राद्
विधयास्त्रियाम् । भटानामश्वरचिताश्वरघिष्णवां च जातिका । जालिके
वाचप्रवद्भामजालिजालोपजीविनोः, मे. जातिका जालिनीफले । भटा-
नामश्वरचिताश्वरघिष्णवाश्च जालिका । गिरिसारे जलौकायामपि सत्रादि-

धवास्त्रियाम् । जालिकः पुनरुद्दिष्टो ग्रामकूटे च धीवरे, वि. जालकं कोरके प्रोक्तं कुजाये जालिनीफले । आनाये दन्मभेदे च वस्त्रभेदे च जालिका, वि. जालिका वस्त्रमित् कूटकृतकैवर्त्तौ च जालकौ, त्रि.

जावम. जावमः सरात् पामरे कूरे पुंससमीघ्रकारिणि, मे. जावमः सरात् पामरे कूरे जावमोऽसमीघ्रकारिणि, वि. जावमस्तु पामरे । असमीघ्रकारिणि च, हे.

जाहक. जाहको घोडु-मार्जारखट्वाकारुण्डिकासु च, मे, वि. घोडु-कारुण्डिकायाश्च जाहकध्वनिरिष्यते, डा.

जिगत्र. जिगत्रः पुंसि जन्तौ वैखानरेऽपि च, मे. जिगत्र, रग्नी जन्तौ च, वि.

जिगीपा. जिगीपा जेतुमिच्छायां व्ययसायप्रकर्षयोः, मे, वि. जिगीपा तु जयसृष्टा । व्ययसायः प्रकर्षश्च, हे.

जिन. जिनोऽर्हति च बुद्धे च पुंसि स्याज्जित्वरे त्रिपु, मे. जिनः स्यादतिरुद्धे च बुद्धे चार्हति जित्वरे, वि. जिनोऽर्हद् बुद्धविष्णु, पु, हे. बुद्धे जिनो जित्वरे च, त्रि. वीतरागो जिनः प्रोक्तो जिनो नारायणः स्मृतः । कन्दर्पोऽपि जिनस्यैव जिमः सामान्यफेवली, पने.

जिष्णु. जिष्णु, नां वासवेऽर्जुने । जित्वरे वाचप्रयत्, मे. जिष्णुः प्रक्रे धनञ्जये । जित्वरे च, वि. जिष्णुः प्रक्रेऽर्जुने विष्णौ जित्वरेऽर्के घसुष्वप्ति, हे. जेतरीन्द्रेऽर्जुने जिष्णुः, त्रि.

जिह्वा. जिह्वाश्च कुटिले मन्दे स्त्रीवं तगरपादपे, मे. जिह्वाश्च कुटिले मन्दे जिह्वास्तगरपादपे, वि. जिह्वाः कुटिले मन्दे च जिह्वां तगरपादपे, हे. जिह्वाश्च कुटिलेऽलसे, च. जिह्वाः सरात् कुटिले मन्दे, त्रि.

जिह्वाग. जिह्वागोऽहौ च मन्दगे, मे. जिह्वागो मन्दगे सुपे, हे, वि.

जिह्वा. जिह्वा तु यापि व्याकारसृष्टयोः, हे

जिह्वाप. जिह्वापः शुनि मार्जारै, मे, लि. जिह्वापः शुनि मार्जारै व्याघ्रचित्तकयोरपि, वि. जिह्वापस्तु शुनि व्याघ्रे द्वीपिविद्यालयोः, हे. जिह्वापो वपदंभे सगादिद्रुमस्रकासुके, हा.

जीमूत. जीमूतोऽद्वौ भृत्तिकरे देवतावृषयोधरे, मे. जीमूतः साङ्गृत्तिकरे शक्रेऽद्वौ घोपके घने, वि. जीमूतो वासवेऽम्बुदे । घोपकेऽद्वौ भृत्तिकरे, हे. जीमूतौ भेषपर्वतौ, घने. जीमूतं पर्वतोऽपि कथयन्ति, ह.

जीर. जीरस्तु जरणं खल्ले, मे. जीरः खल्ले वणिग्द्रुवैर, वि. जीरस्वजाजरां खल्ले च, हे.

जीर्णं. जीर्णं परियकपुराणयोः, मे. जीर्णं पक्षे पुराणे च, वि.

जीव. जीवः प्राणिनि वृत्तौ च वृक्षभेदे वृक्षस्तौ । जीवा-जीवन्तिकासौर्वीचवाग्निश्चितभूमिषु । न स्त्री तु जीविते, मे. जीवः सत्रात् त्रिदशाचार्यं द्रुमभेदे शरीरिणि । जीवितेऽपि च जीवा तु वचायां धनुषो गुणे । शिश्चिते चित्तिजीवन्तरो वृत्तौ, हे. जीवोऽस्त्री जीविते पुंसि सुरजन्तोः स्त्रियां गुणे, लि. जीवो वृक्षभेदे सत्रात् जीवः प्राणिनि गोप्यतौ । जीवा जीवन्तिकाभूमयो नैर्वींशिश्चितवृत्तिषु । वचायामपि जीवा सत्रात् जीव जीवा च जीविते, वि.

जीवक. जीवकः प्राणके पीतशालकपणयोरपि । शूर्चशीर्षेऽपि पुंसि सत्राद् आजोवे जीविका मता । त्रिषु सेविनि वृद्धाश्रीर्जीविनोराहितुखिलके, मे. जीवकः पीतशाले सत्रात् कृपणे वृद्धिजीविनि । सेविनि प्राणकेऽप्यादितुखिलके पादपान्तरे । आजोवे जीविकामाङ्ग जीवन्तप्रामपि कुवचित्, वि. जीवको वृद्धिजीविनि । कृपणे प्राणके पीतशालसेवकयो द्रुते । व्यालग्राहे जीविका तु जीवन्तना वसेनेऽपि च, हे.

जीवस्त्रीव. जीवस्त्रीवश्चकोरे सत्राद् द्रुमभेदेऽपि पुंस्रयम्, मे. जीवस्त्रीवश्चकोरे सत्राद् द्रुमपक्षिविषेययोः, वि. जीवस्त्रीवः खगान्तरे । द्रुमभेदे चकोरे च, हे.

जीवद्. जीवदो वैद्यविहिपोः, मे, वि जीवदो रिपुवैद्ययोः ।
ग्रन्थिपर्णे, हे.

जीवनं जीवनं वर्त्तने नीरप्राणधारणयोरपि । जीवनी जीवना
चापि जीवन्तीभेदयो. क्रमात्, मे. जीवनं वर्त्तने नीरे पुत्रजीवे तु जीवनः ।
जीवनी जीवना चेति जीवन्तीभेदयोः क्रमात्, वि. जीवनस्य पुत्रजीवे
जीवनं वृत्तिवारिणोः । सप्राञ्जीवना तु मेदायां जीवनी तु मधुस्रवा, हे
जीवनं वर्त्तनाभ्यसोः, त्रि.

जीवन्तिका. जीवन्तिका गुडूचप्राञ्ज जीवाख्यशाकवन्द्यो, मे.
जीवन्तिकापि जीवाख्यशाकवन्दागुडूचिप वि.

जीवन्ती जीवन्ती जीवनीशम्यो गुडूचोवन्द्योरपि, मे. जीव-
न्ती जीवनीशम्यो गुडूचिवन्द्योरपि, वि जीवन्ती शमिवन्द्योः । जी-
वन्यां च गुडूचरां च, हे.

जीवमुष्म. जीवमुष्मन्तु दमनके ऋषिञ्जके, हे.

जीवातु जीवातुरस्त्रियां भक्ते जीविते जीवनीपधौ, मे. जीवा-
तु जीविते भक्ते जीवातु जीवनीपधे, वि जीवातु जीवनोपधे । जीविते-
ऽपि, हे.

जीवितेश. जीवितेशो यमे पुंसि त्रिषु सप्रात् जीवितेश्वरे, मे.
जीवितेशो यमे कान्ते जीवातौ जीविताधिपे, वि जीवितेश म्रिये यमे ।
जीवितस्वामिजीवात्वो, हे. जीवितेशो यमे नामे, त्रि.

जुष्ट. जुष्टन्तु स्त्रीवसुच्छिष्टे रोषिते वाचप्रलिङ्गकम्, मे.

जुष्टराणं जुष्टराणोऽपि चाध्वयर्वावपि सप्रात् जातमेदसि, मे.
जुष्टराणोऽनलेऽध्वर्यो, वि. जुष्टराणोऽध्वयुर्वज्रयो, हे.

जु जूस्वरागमने प्रोक्ता सामान्यगमने स्त्रियाम् । जूराकाशे
सरस्वतरां पिशाचरां जवने स्त्रियाम्, मे. जूराकाशे सरस्वतरां विशाचरां
जवनेऽपि च, वि, हे.

जृम्भा. जृम्भा विकाराजृम्भणयोस्त्रियु, मे जृम्भा जृम्भे विकारे

न, वि. जृम्भा जृम्भणे विक्राणे, हे.

जृम्भित. जृम्भितं करणे स्त्रीणामीहास्फुटितयोरपि, मे, वि. जृम्भितं तु विचेष्टितप्रदृश्योः । जृम्भायां स्फुटिते चापि, हे.

जैवात्क. जैवात्कः पुमान् सोमे दीर्घाद्युःश्रमयोस्त्रिषु, मे. जैवात्कः श्याद्रजननीकरे । शशासुपद्भेपजेषु, हे. जैवात्कः श्रमे चन्द्रे भैषजप्रासुपतोरपि, वि. जैवात्कः शशाङ्कोऽपि, अ. जैवात्कः श्रमे चन्द्रे दीर्घाद्यपि च सतिषु, त्रि.

जोपम्. जोपम् सुखे प्रशंसायां तृष्णीलङ्घनयोरपि, मे, वि. जोपं सुखे स्तौ । मौनलङ्घनयोश्चापि, हे. तृष्णीमर्थं सुखे जोपम्, अ.

ज्ञ. ज्ञो प्रप्राडुषविहन्सु, मे. ज्ञो विरिञ्चे इषे सौम्ये, वि. ज्ञः सप्राद्, विचक्षण्ये पद्मासने चान्द्रमसायनौ, हे.

ज्ञाति. ज्ञातिस्तातसगोत्रयोः । पुमान्, मे. ज्ञातिः सगोत्रे पितरि, वि. ज्ञातिः पितृसगोत्रयोः, हे.

ज्ञानिन्. ज्ञानी स्वान् पुंसि दैवज्ञे ज्ञानयुक्तेऽन्यलिङ्गकः, मे.

जत्रा. जत्रा मातरि वसुधायां मौर्व्याम्, मे. जत्रा मौर्वीमातृभूमिषु, वि. जत्रा तु मातरि क्षामौर्व्याः, हे. जत्रा स्वान्मौर्वी चित्ताचपि, त्रि.

जत्रानि. जत्रानि जीर्णं च हानौ च तटिन्यामपि योपिति, मे. जत्रानि हानौ खवन्त्रां च, वि.

जत्रायस्. जत्रायो वृष्टेऽतिप्रशस्ते, मे. जत्रायान् वृष्टे च प्रशस्ते च, वि. जत्रायान् वृष्टे प्रशसेत्र च, हे. (अतिशये) वृष्टप्रशस्यो जत्रायान्, अ.

जत्रेष्ठ. जत्रेष्ठः श्रेष्ठे चातिवृष्टे त्रिषु सासान्तरे पुमान् । जत्रेष्ठा तु गृहगोधास्यजन्तुनक्षत्रभेदयोः, मे. जत्रेष्ठः श्रेष्ठेऽतिवृष्टे च जत्रेष्ठो सासान्तरेऽपि च । गृहगोधर्षयो जत्रेष्ठा, वि. जत्रेष्ठः स्यादग्रजे श्रेष्ठे सासभेदातिवृष्टयोः । जत्रेष्ठा भे गृहगोधायाम्, हे. त्रिषु जत्रेष्ठोऽतिप्रशस्तेऽपि, अ. जत्रेष्ठो सासि च वृष्टे च । जत्रेष्ठा च गृहगोधिका, त्रि. '

जप्रोतिस्. जप्रोतिरग्नौ दिवाकरे । पुमान् नपुंसकं वृष्टौ स्यान्न-
घत्प्रकाशयोः, मे. जप्रोतिः प्रकाशे वृषि तारकासु जप्रोति दिनेशान-
लयोरपि स्यात्, वि. जप्रोति वृद्धिदिनेशयोः । प्रकाशे दिशि नक्षत्रे,
हे. जप्रोति भद्योतवृष्टिषु, अ. दीप्तौ वृष्टौ च तारासु जप्रोतिः शब्दो
निगद्यते, अने चक्षुषि जप्रोतिः, च.

जप्रोत्स्ना. जप्रोत्स्ना चन्द्रातपेऽपि स्यात् जप्रोत्स्नायुक्तनिशि
स्मृता । जप्रोत्स्नी पटोलिकायां स्यात् जप्रोत्स्नायुक्तनिशि स्त्रियाम्, मे.
जप्रोत्स्ना स्याज्जप्रोतिःसंयुक्तनिशि चन्द्रातपेऽपि च । जप्रोत्स्नी पटोली-
जप्रोत्स्नावन्निशोः, हे. जप्रोत्स्नी पटोलिकायां सत्रात् जप्रोत्स्नायुक्तविभा-
वरौ । जप्रोत्स्ना सचन्द्रनक्षत्ररात्रौ चन्द्रातपेऽपि च, वि.

ज्वलित. ज्वलितं दग्ध उज्ज्वले, मे. ज्वलितं भास्वरे दग्धे, वि.
ज्वलितौ दग्धभास्वरौ, हे.

ज्म. ज्मो भण्टीशे सुरशरौ दैत्यराजे ध्वनावपि, मे. स्थितिः
पाशौ तथाजेशो वामाङ्गुलितलस्थितः । स्वस्तिकः स्याणुसंज्ञय भकारो
जान्तसंज्ञकः, मा.

ज्म. ज्मो भण्टीशे सुरशरौ दैत्यराजे ध्वनावपि, मे. स्थितिः
पाशौ तथाजेशो वामाङ्गुलितलस्थितः । स्वस्तिकः स्याणुसंज्ञय भकारो
जान्तसंज्ञकः, मा.

ज्म. ज्मो भण्टीशे सुरशरौ दैत्यराजे ध्वनावपि, मे. स्थितिः
पाशौ तथाजेशो वामाङ्गुलितलस्थितः । स्वस्तिकः स्याणुसंज्ञय भकारो
जान्तसंज्ञकः, मा.

ज्म. ज्मो भण्टीशे सुरशरौ दैत्यराजे ध्वनावपि, मे. स्थितिः
पाशौ तथाजेशो वामाङ्गुलितलस्थितः । स्वस्तिकः स्याणुसंज्ञय भकारो
जान्तसंज्ञकः, मा.

ज्म. ज्मो भण्टीशे सुरशरौ दैत्यराजे ध्वनावपि, मे. स्थितिः
पाशौ तथाजेशो वामाङ्गुलितलस्थितः । स्वस्तिकः स्याणुसंज्ञय भकारो
जान्तसंज्ञकः, मा.

भय. भया नागबलायां स्त्री तापमत्स्यप्राटवोषु ना, मे. भया
नागबलायां सप्राद् वैसारिणि भयो मतः, वि. भयस्त्वं म करे वने । मीने
भया पुनः नागबलायाम्, हे.

भाट. भाटो निकुञ्जे कान्तारे व्रणादीनाश्च मार्जने, मे. भाटो
व्रणादिसंभाटौ कुञ्जकान्तारयोरपि, हे. भाटो निकुञ्जे कान्तारे व्रण-
संमार्जनेऽपि च, वि.

भाली. १. भला.

भिक्षिम. वनदायेऽपि भिक्षिमः, हा.

भिक्षरी. १. भक्षरी.

भिक्षिका, भिक्षीका. भिक्षिकोद्धर्तनपटे स्त्रियां द्योते च भिक्षिका ।
प्रातपसत्र रचौ भिष्टप्राभ्, मे. भिक्षीका भिक्षिकाऽपि च । विलेपनमले
भिक्षप्राभातपसत्र रचि स्मृता, वि. भिक्षीका भिक्षिकावत् सत्राच्चौर्यं
एचप्रातपसत्र च । विलेपनसत्र च मले, हे.

भिक्षी. भिक्षी चौर्यप्रातपरचो वर्तप्रासुद्धर्तनांशुके, मे. भिक्षी
सप्रादातपरचि वर्तप्रासुद्धर्तनांशुके, वि. भिक्षी द्दधर्तनांशुके । वर्तप्रा-
तपरचोच्चौर्यप्राभ्, हे.

भूषि. भूषिः क्रमुकभेदेऽपि दुष्टदैवच्युतौ स्त्रियाम्, मे. भूषिः
क्रमुकभेदेऽपि दुष्टदैवच्युतावपि, वि. भूषिः क्रमुकभेदे सप्राद् दुष्टदैवच्युता-
वपि, हे. भूषिः कठिनपूगयोः, त्रि.

ज. जः पुमान् सप्रात् बलीवर्दे शुकं वाममतावपि, मे. वामा-
ङ्गल्यप्रतः सिद्धिगङ्ग, श्री सर्वसंज्ञकः । मासङ्गो ह्यनुगासनश्च जकारश्च निर-
ञ्जनः, मा.

ट. टः पुमान् वामने पादे निःस्वनेऽपि कचिन्मतः, मे. जरा मु-
कुन्दः सोमेशः दक्षपादादिगोमुखः । गजाङ्गुश्व बालेन्दुः अश्वताथथकः
स्मृतः, मा.

टगर टगरदङ्कणक्षारे हेलाविभ्रसगोचरे । नाऽन्यत् केकराद्ये

सगात्, मे टगरष्टङ्कणघारे हेलाविभ्रमगोचरे । वाचप्रवत् केकराघे तु,
वि टगरष्टङ्कणे केकराघके, हे

टङ्क टङ्को नीलकपित्थे च खनित्रे टङ्कणे स्त्रियाम् । जङ्गायां
स्त्री पुमान् कोपे कोशासिग्रावदारणे, मे टङ्को नीलकपित्थेऽसिकोपे
कोपेऽश्रमदारणे । मानान्तरे खनित्रे च जङ्गायां टङ्कणेऽपि च, हे टङ्क.
कपित्थभेदे सप्रान्मानान्तरखनितयोः । कोपेऽसिकोषे जङ्गायां टङ्कणे ग्राव-
दारणे, वि जङ्गायामद्रिभित्तौ च खनित्रे ग्रावदारणे । कपित्थे चास्त्रिया
टङ्कः, त्रि टङ्कः सगादभिमाने प्रस्तरघटनोपकरणेऽपि च, ह

टङ्कार टङ्कारो विस्त्रये पुंसि प्रसिद्धौ सिञ्चिनीधनौ, मे ट-
ङ्कारः शिञ्चिनीधनौ । विस्त्रये च प्रसिद्धौ च, वि टङ्कारो जगार-
वेऽङ्कते । प्रसिद्धौ च, हे अथ गुणधनौ । प्रसिद्धावपि टङ्कार, त्रि

टङ्ग टङ्गोऽस्त्री सगात् खनितके । खङ्गभेदे च जङ्गायाम्, मे टङ्गः
खनित्रे जङ्गासेराः, हे टङ्ग. क्षपाणभेदे स्यात् जङ्गायाश्च खनितके, वि
टङ्गरी टङ्गरी सगाम्भृपावादे लम्पापटङ्गवाचयोः, मे, वि टङ्गरी
त्ववृताख्याने लम्पापटङ्गवाचयोः, हे

टार टारो लङ्गतरङ्गयोः, हे, वि, मे

ट्रण्टुक ट्रण्टुकः शोणकाल्पयोः, मे ट्रण्टुकावल्पशोणको, त्रि
ट्रण्टुक शोणके क्रूरे, वि

ठ लाङ्गलीशो नन्दजश्च पालिनी च कमण्डलुः । दक्षजानुगत-
स्यायी ठकारः स्वविरः स्मृत, मा ठो मण्डले चन्द्रविम्बे मूनेत्र च लोक-
गोचरे, मे

ड नन्दी घान्ति दीरकश्च डामरो दक्षगुल्फगः । व्याघ्रपादः शुभा-
ङ्घ्रिश्च डकारक्षोमरो मतः, मा डः पुमान् वाडयान्गौ सगात् डान्धिन्यां
स्त्री निगद्यते, मे

डिङ्गर डिङ्गरो डङ्गरेऽपि च । घोपे मे डिङ्गरो डङ्गरे घोपे, वि
डिम्ब डिम्बो भयध्वनावण्डे पुप्पुसस्त्रीचद्विभये, मे डिम्बः

स्यात् विभक्तपञ्चीक्रोरैरप्ये पुपफुसे भये, वि. डिम्ब एरण्डभययो विभक्ते
 सौक्रि पुपफुसे, ऐ. सौहृदियिभययो डिम्बः, त्रि. डिम्बं भये च कलले
 पुपफुसे च प्रचघते, षा.

डिम्बिका. डिम्बिका जनविष्ये सत्रान् मोषके कामुकस्त्रियाम्, मे.

डिम्ब. डिम्बोऽपि यालिशे बाले, मे. डिम्बो यालिगपोतयोः,
 वि. डिम्बो वैधेयपालयोः, ऐ. डिम्बौ तु मिश्रुयालिग्यौ, ष.

डुलि. डुलिस्तु कमठे मुनी, वि. १. डुलि.

ड. डो उष्णायां पुमानुक्तः शुनि तस्य च लाद्गुले, मे. ऐश्वरो
 चार्धनारीशः नरः शाखान्तराकृतिः । दघपादास्तु, लीमूलः फलो दधो
 टकारकः, मा.

ण. णः पुमान् चिन्दुदेये सत्राद् भूषणे गुणवर्जिते । पानीयनिलयेऽ-
 पीति केचिद्रूचु विपसिताः, मे. उमाकान्तो नरकजित् रतिर्दघपदाग्रगः ।
 निर्वाणस्त्रिगुणाकारः त्रिरेखो णः समीरितः, मा.

त. तथौराष्ट्रतपुष्पेषु लोड्रे षड्रे च कुत्रचित् । अपुमां-
 सारणे पुष्ये कथितः शब्दपेदिभिः, मे. वामोरुमूलनिलय आयादी का-
 मिका हरिः । तीव्रश्च तरलो नीलः तकारः कीर्त्तितो दुधैः, मा.

तघक. तघकस्तु पुमान् नागराजभेदे च वर्धकौ, मे. तघ-
 कः फण्णभेदे च वर्धकद्रुमभेदयोः, वि. तघकस्तु पन्नगे । द्रुम-
 भेदे, ऐ. तघको नागवर्धकत्रोः, ष.

तट. टटं नपुंसकं घेयं प्रतीरे तु तटी त्रिपु, मे.

तडाग. तडागोऽस्त्री जलाधारविशेषे यन्त्रकूटके, मे. तडा-
 गस्तु जलाधारविशेषे कूटकेऽपि च, वि.

तण्डक. तण्डकः खञ्जने फेने समासप्रायवाचि च । गृहदारुत-
 र्स्कन्धमायावज्जलफेष्वपि, मे. तण्डकः खञ्जने फेने समासप्रायवाचि
 च । गृहदारु तर्स्कन्धमायावज्जलयोरपि, वि. तण्डकस्तु समस्तपद-
 जातके । तर्स्कन्धे येश्मदारुमायावज्जलयोरपि । फेनेखञ्जनयोश्चापि.

हे. गृहदारौ तण्डुकोऽस्त्री समासप्रायवाचि च, त्रि. तण्डुकः खञ्जने फोने, हा.

तण्डुरीण. तण्डुरीणः कीटमात्रे बर्बरे तण्डुलोदके, मे, वि. तण्डुरीणस्य बर्बरे । तण्डुलाम्बुनि कीटे च, हे.

तण्डुल. तण्डुलः सप्राद् विङङ्गे च धान्यादिनिकरे पुमान्, मे. तण्डुलाख्या विङङ्गे सप्राद् धान्यादिनिकरेऽपि च, वि. तण्डु-
लः । विङङ्गे धान्यसारे च, हे. विङङ्गेऽपि च तण्डुलः, त्रि.

तण्डुलीय. तण्डुलीयः प्राकभेदे विङङ्गतत्वात्पयोः, मे, वि, इ. तत. अथ ततं व्याप्ते विसृते च त्रिलिङ्गकम् । क्लीबं वी-
णादिवादेऽस्यत् पुलिङ्गस्य समीरणे, मे. व्याप्तविसृतवादेऽस्य ततम्,
त्रि. ततं विततवद् व्याप्ते विसृते वाचप्रवन् मतम् । ततं वीणा-
दिवाद्ये च पवमाने, वि. ततं वीणादिवादेऽस्यत् ततो व्याप्तेऽनिले
ष्टथौ, हे.

ततसः. तत आदौ परिप्रश्ने कथान्तरे । आनन्तर्ये, वि. तत
आदौ कथान्तरे । पक्षस्यर्थे परिप्रश्ने, हे.

तत्त्वं. तत्त्वं स्वरूपे परमात्मनि । सप्राद्विलम्बितदृते च, मे.
तत्त्वं वाद्यप्रभेदे स्यात् स्वरूपे परमात्मनि, वि. तत्त्वं परमात्मनि । वाद्य-
भेदे स्वरूपे च, हे. तत्त्वं विलम्बिते दृते स्वरूपे परमात्मनि, त्रि तत्त्वं
याथार्थप्रब्रह्मणोः, अ.

तथा । तथाऽस्युत्पगमे दृष्टप्रतिवाकेऽसमुच्चये । सहशे निश्चयेऽपि
स्यात्, प्रे. तथा सप्रात् निश्चये दृष्टप्रतिवाकेऽसमुच्चये, वि, हे.

तद्दिन. तद्दिनं दिनमध्ये सप्रात् तथैव प्रतिवासरे, मे. तद्दिनं
दिनमध्ये सप्रात् तद्दिनं प्रतिवासरे, वि तद्दिनं पुनः । दिनमध्ये
प्रतिदिने, हे.

तनु. तनुः काये त्वचि स्त्री सप्रात् त्रिष्वल्पे विरले छन्दे, मे. तनुः
काये छन्दे चाल्पे विरलेऽपि च वाचप्रवत्, वि. तनु र्धंपुस्त्वचोः । विरले-

ऽल्पे कृशे, हे. गृत्वदेहयोरपि तनुः, अ. विरलेऽल्पे कृशे तनुः, त्रि.

तनूरुह. तनूरुहन्तु लोम्नि सप्रात् पतत्रे च नपुंसकम्, मे. तनूरुहं गंक्षोम्बोः, वि. तनूरुहंस्तु पुत्रे गच्छति लोम्नि च, हे.

तन्त्र. तन्त्रं कुट्टुस्वस्त्ये सप्रात् सिद्धान्ते चौपधोत्तमे । प्रधाने तन्तुवाये च शास्त्रभेदे परिच्छेदे । श्रुतिशास्त्रान्तरे हेतावुभयार्थप्रयोजके । इतिकर्तव्यतायाञ्च तन्त्री वीणागुणे मता । अद्यतादेहशिरयोः, मे. तन्त्रं कुट्टुस्वस्त्ये सप्रात् कारणे च परिच्छेदे । शास्त्रे प्रधाने सिद्धान्ते तन्तुवायेऽगदोत्तमे । तत्त्वादिसाधनोपाये श्रुतिशास्त्रान्तरेऽपि च । इति कर्तव्यतायां च तन्त्री वीणागुणे तनोः । शिरायामद्यतायां च, वि. तन्त्रं सिद्धान्ते राट्टे च परच्छन्दप्रधानयोः । अगदे कुट्टुस्वस्त्ये तन्तुवाये परिच्छेदे । श्रुतिशास्त्रान्तरे शास्त्रे करणे व्यर्थसाधके । इतिकर्तव्यतातन्त्रो-स्तन्त्री सप्राद् वल्लकीगुणे । अद्यतायां च नाद्यां च शिरायां वपुषोऽपि च, हे. तन्त्रं प्रधाने सिद्धान्ते सूत्रवाये परिच्छेदे, अ. इतिकर्तव्यता तन्त्र-सुपायश्च द्विसाधकः, त्रि. तन्त्रं शास्त्रं कुलं तन्त्रं तन्त्रं सिद्धौपधी क्रिया । तन्त्रं सुखं बलं तन्त्रं तन्त्रं पवनसाधनम्, अने. तन्त्रं तन्तुषु तन्त्रेषु सिद्धान्तपरिच्छेदप्रधानेषु, ह.

तन्द्री. तन्द्री निद्राममीलयोः, मे, वि, अ. तन्द्री निद्रा प्रमीला च, हे.

तपन. तपनोऽरुस्कारेऽपि सप्राद् भास्करे निरयान्तरे, मे. तपन-स्तरणौ तापे भ्रष्टाते नरकान्तरे, वि. तपनो रवौ । भ्रष्टाते नरके ग्रीष्मे, हे. तपनो नरके भानौ, त्रि.

तपस्. तपो लोकान्तरेऽपि च । चान्द्रायणादौ धर्मं च मुद्गान् शिशिरमाघयोः, मे. तपश्चान्द्रायणादौ सप्राद् धर्मं लोकान्तरेऽपि च । तपा माघे च शिशिरे, वि. तपः कृच्छादिकर्मणि । धर्मं लोकप्रभेदे च तपाः शिशिरमाघयोः, हे. तपः कृच्छादिकर्मं च, अ. अथ हिमतीं ना धर्मं व्रते तपः, त्रि.

तपसत्र. तपसत्रा व्रतचर्थायां तपसत्रः फाल्गुने पुमान्, मे. तपसत्रः फाल्गुने पार्थे तपसत्रा नियमस्त्रितौ, हे. तपसत्रा व्रतचर्थायां तपसत्रो नासि फाल्गुने, वि.

तपस्विन्. तपस्वी तापसे चातुकम्पत्र त्रिष्वथ योपिति । मांसिका-कटुरोद्दिष्योः, मे. तपस्वी तापसे चातुकम्पने च तपस्विनी । मांसिका-कटुरोद्दिष्योः, वि. तपस्वी तापसे दीने, हे. तपस्विनी पुन मीसी कटुरो-द्दिष्यिकाऽपि च, हे. अतुकम्पत्रस्तपस्वी सत्रात् तपस्वी च धृतवतः, हा. व्रतिशोचत्रौ तपस्विनी, त्रि. करुणाप्रतिपादने तपस्वी च, ह.

तपोधन. तपोधनस्तापसे सत्रान् सुख्डीर्यां तु तपोधना, मे. तपोधनस्तापसे सत्रान् सुख्डीर्यां च तपोधना, वि. तपोधना तु सुख्डीर्यां तपोधनस्तापस्विनि, हे.

तमस. तमो ध्वान्ते गुणे शोके क्लीषं वा ना विधुन्तुद्, मे. तमोऽन्धकारे स्वर्भानौ तमः शोके गुणान्तरे, वि. तमो राक्षौ गुणे पापे ध्वान्ते, हे. राक्षौ ध्वान्ते गुणे तमः, अ. तमः शोकेऽपि, त्रि.

तमाल. तमालशिलके खड्गे तापिष्णे वरुणद्रुमे, मे. तमाल-शिलके खड्गे तापिष्णे च वरुणद्रुमे, वि. तमालो वरुणे पुरङ्गेऽसौ तापिष्णे, हे. तमालो वरुणे खड्गे तापिष्णे तिलकेऽपि च, त्रि.

तमालपत्र. तमालपत्रं तापिष्णे तिलके पत्रकेऽपि च, मे, वि. तमालपत्रं तिलके तापिष्णे पत्रकेऽपि च, हे.

तमिस्र. तमिस्रं तिमिरे कोपे स्त्री तु तमस्ताती । ऊष्णपघ-निशायां च मे. तमिस्रं तिमिरे कोपे तमिस्रा च तमस्ताती । ऊष्ण-पघनिशायां च, वि. तमिस्रं तिमिरे कोपे तमिस्रा दर्शयामिनी । तमस्तातिः, हे.

तमोघ्न. तमोघ्नः सूर्यवक्रोन्दुपुद्गुशङ्करविष्णुः, मे, वि. तमोघ्नो वक्रिसूर्येन्दुपुद्गुकेश्वशम्भुः, हे.

तमोत्तुद्. तमोत्तुदग्नीर्दके ना, मे तमोत्तुदग्नीर्दकेपु, वि तमो-

मुत्तु शशिमार्तण्डवङ्गिपु, हे. चन्द्राग्न्यर्कास्तमोऽनुदः, अ.

तमोऽपह. तमोऽपहः सहस्रांशुष्टगाङ्गुजिनवङ्गिपु, मे, वि. तमोऽपहो जिने रवौ । चन्द्रेऽग्नौ, हे. अग्नीन्द्रर्कास्तमोऽपहाः, अ.

तर, रि. तरस्तु तरणे पुंसि दशालौ पेटके तरी, मे. तरि नांवि दशायां च वस्त्रादीनां च पेटके, वि. तरि दशायां वेडायां वस्त्रादीनां च पेटके, हे. पेटके नावि च तरी, त्रि.

तरणि. तरणि दुर्ग्रमणौ पुंसि कुमारीनौकयोः स्त्रियाम्, मे. तरणिस्ररणे भानौ कुमार्यौपधिनौकयोः, वि. तरणिस्ररणेऽर्कंशौ कुमार्यौपधिनौकयोः । यष्टावधौ, हे. दुर्ग्रमणौ तरणिः पुंसि कुमारीनौकयोः स्त्रियाम्, त्रि.

तरण्ड. तरण्डो वङ्गिभ्रीसूत्रवद्धकाष्ठादिके ऋषे । नौकायामपि स्त्री स्यात्, मे. तरण्डो वङ्गिभ्रीसूत्रावद्धवस्तुनि भेलके, वि.

तरद्. तरत् स्त्रियां ऋषेऽपि सरात् कारण्डे च विहङ्गमे, मे. तरत् कारण्डवे ऋषे, वि.

तरल. तरलं चक्षले पिङ्गे भास्करेऽपि त्रिलिङ्गकम् । हारमध्यमणौ पुंसि यवागूसुरयोः स्त्रियाम्, मे. तरलश्च चले पिङ्गे हारमध्यमणावपि । भासुरे चाथ तरला यवागूसुरयो र्मता, वि. तरलो भास्करे चले । हारमध्यमणौ पिङ्गे तरला मधुमक्षिका, हे. लोहे हारमणौ पुंसि यवाग्वां तरला स्त्रियाम्, त्रि.

तरस्. तरो बले च वेगे च, मे, वि. तरो जये बले, हे. तरो वेगे बलेऽपि च, त्रि.

तरस. तरसं मांसमाख्यातं तरसं बलमुच्यते, अने.

तरस्विन्. तरस्वी शूरवेगिनोः, मे. तरस्वी वेगिशूरयोः, वि, हे. वेगिशूरौ तरस्विनौ, अ.

तरीप. तरीपः शोभनाकारे भेलेऽभिव्यवसाययोः, वि. तरीपः शोभनास्तौ । भेलेऽथी व्यवसाये च. हे.

तल्लसु जलाधारान्तरेऽपि च, वि. तल्लो जलाधारभेदे तल्ली तु वरुणस्त्रियाम्, हे.

तवीप. तवीपी शक्रकन्यायां पुंसि स्वर्गे मत्तोदधौ, मे.

ताड. ताडसु ताडने घोषे सुष्टिमेयतृणादियु । ताडो पत्रद्रुमे च, मे. ताडस्ताडनघोषयोः । सुष्टिमेयतृणादौ च ताडो ताली दलद्रुमे, वि. ताडोऽद्रौ ताडने घोरे सुष्टिमेयतृणादिके । ताडो ताली दलतरौ, हे.

ताण्डव. ताण्डवोऽस्त्री तृणान्तरे । भवेदुद्धमवृत्ते च, मे. ताण्डवं कथितं दृश्ये तृणभेदेऽपि ताण्डवम्, वि. ताण्डवं तृणभिन्नाद्यभेदयोः, हे.

तात. तातोऽनुकम्पेत् जनके, मे, वि. तातोऽनुकम्पेत् पितरि, हे. तातः पितृनुकम्पयोः, त्रि.

तातयु तातयुः क्षुद्रताते ना जनकस्य हिते त्रियु, मे. तातयुः क्षुद्रताते स्याज्जनयित्रीहितेऽपि च, वि.

तातल. तातलो वृजि पाके च लोहक्षूटे मनोजवे, मे.

ताप. तापः सन्तापलक्ष्ययोः । तापी नद्यन्तरे, मे. तापोऽस्ति तापे दवथो तापी तु सरिदन्तरे, वि. तापः सन्तापे लक्ष्ये च तापी तु सरिदन्तरे, हे.

तामरस. अथ तामरसं पद्मे ताम्रकाञ्चनयोरपि, मे. स्मृतं तामरसं पद्मे ताम्रकाञ्चनयोरपि, वि. तामरसन्तु पङ्कजे । ताम्रकाञ्चनयोः, हे. पद्मे स्वर्णे तामरसम्, त्रि.

तामस. तामसी निधि दुर्गायां तामसो भुजगे खले, मे, वि. निधा दुर्गा च तामसी, त्रि. तामसः सर्पखलयोस्तामसी स्यान् निशोमयोः, हे.

ताम्बूल. ताम्बूली नागवस्त्रां स्वो कमुके तु नमुंसकम्, मे. ताम्बूली नागवस्त्रां च ताम्बूलं कमुकेऽपि च, वि. ताम्बूलं कमुकी-फले । ताम्बूली नागवस्त्रां स्यात्, हे. गुवाकेऽपि च ताम्बूलम्, त्रि.

ताम्बु ताम्बुं शाल्येऽरुणेऽपि च, मे. ताम्बुं शाल्येऽरुणेऽन्यवत्, वि.

तामन्तु शुल्बे शुल्बनिभेऽपि च, हे. ताम्रं शुल्बेऽव्ये त्रिषु, त्रि.

तार. तारो धानरभिन्मुक्ताविशुद्धोः शुद्धमौक्तिके । ना नक्षत्रे ऽधिमधे च न ना रूपे च न पुंसकम् । स्त्री शुद्धदेवताभेदे बालिनीप्यति-
भार्ययोः । त्रिलिङ्गोऽतुप्रञ्चस्त्वे च, मे. तारो सुक्तादिसंशुद्धौ [तारणे
शुद्धमौक्तिके । तारा च रजतेऽतुप्रञ्चस्वरेऽप्यन्यवदीरितम् । षट्छाधिमध-
योस्तारा सुग्रीवयुख्योयितोः । शुद्धदेव्यां मता तारा, वि. तारो निर्मल-
मौक्तिके । सुक्ताशुद्धौ चञ्चनादे नक्षत्रनेत्रमध्ययोः । तारं रूपे च तारा
शुद्धदेव्यां सुरगृहस्थियाम् । सुग्रीवपत्न्याम्, हे. सुक्ताशुद्धौ च तारः स्यात्
च. तारोऽतुप्रञ्चस्वरे त्रिषु । तारिण्यङ्गदमात्रोः स्त्री न ना षट्छाधिम-
ध्योः, त्रि. तारो सुक्ताशुष्णेऽपुत्रक्तः, च.

तारक. तारको दैत्यभित्कर्णधारयो न द्वयोर्हृषि । कनीनिकाया-
च्छे च न पुमान् तामरि त्रिषु, मे. तारकः कर्णधारे स्याद् दैत्रे च
हृषि तारकम् । कनीनिकायां नक्षत्रे तारकं तारकेति च, वि. तारकः
कर्णधारके । दैत्रे च तारकमुद्धौ नेत्रतन्मध्ययोरपि, हे. दैत्ये ना कर्ण-
धारे च तारकं हृषि भे न ना, त्रि.

तार्क्ष्य. तार्क्ष्यः स्यादश्वकर्णाप्यलक्षे रथतुरङ्गयोः । तार्क्ष्यं रसा-
श्वने तार्क्ष्यो गृह्णे गृह्णाग्रजे, वि. तार्क्ष्योऽश्वसर्पयोः । गृह्णाग्रजे
सुपर्णे च पुंसि स्त्रीषु रसाश्वने, मे. तार्क्ष्यं स्यन्दने वाहे गृह्णे गृह्णा-
ग्रजे । अश्वकर्णाह्वयतरौ स्यात्तार्क्ष्यन्तु रसाश्वने, हे. तुरङ्गगृह्णी
तार्क्ष्यो, च.

ताल. तालं करतलेऽङ्गुष्ठमथमाभ्याश्च सम्मिते । गीतकालक्रि-
यामाने करास्काले द्रुमान्तरे । वाद्यभाण्डे च कांस्यस्य त्वरौ ताली जटौ-
पधौ । स्त्रीन्तु चरिताले सत्रात्, मे. तालः करतलेऽङ्गुष्ठमथमाभ्यां च
सम्मिते । गीतकालक्रियामाने तालः खड्गादिसुष्टिषु । द्रुमभेदे करास्काले
तालन्तु चरितालके । वाद्यभाण्डे च कांस्यस्य, वि. तालः कालक्रिया-
माने चरितमानद्रुमभेदयोः । करास्काले करतले चरिताले त्वरावपि, हे.

तालो गीतक्रियामाने हरिताले द्रुमान्तरे, त्रि. तालः कालक्रियामानं
तालः पातालमित्यते । वृक्षभेदः स्मृतस्तालः तालः करमलध्वनिः, अने.
५. ताड.

तालपत्र. तालपत्रन्तु ताटङ्के रण्डायां तालपत्रप्रपि, भे. ताल-
पत्रन्तु ताडङ्के रण्डायां तालपत्रप्रपि, वि. तालपत्रन्तु कुण्डले । सत्रात्
तालपत्री रण्डायाम्, हे.

तालाङ्क. तालाङ्कः करपत्रे स्यात् प्राकभेदेऽचुप्रतामजे । महा-
लक्षणसम्पूर्णपुरुषे पुलके हरे, हे.

तालीशपत्र. तालीशपत्रं भूश्यामलकीतालीशयोः स्मृतम्, मे.
तालीशपत्रं तालीशे तामलक्ष्यामपि स्मृतम्, वि. तालीशपत्रं तु तामलक्ष्यां
तालीशके क्वचित्, हे.

तावत्. तावन् मानेऽवधारणे । सम्भ्रमे च परिच्छेदे तथा
कात्स्न्यार्थदिकारयोः, मे. ५. यावत्.

ताविप. ताविपोऽम्बिसुवर्णयोः । स्वर्गे च, हे. ताविपी चन्द्र-
कन्यायां ना स्वर्गाश्चुधिकाक्षने, मे. ताविपः कनकेऽम्बु, धौ, वि.

तिक्त. तिक्तो रसे सुगन्धे च तिक्तं पर्पटके स्मृतम् । तिक्ता
तु कटुरोहिण्याम्, वि. तिक्तं सुगन्धप्रपि, त्रि. तिक्तो रससुगन्धयोः ।
तिक्ता तु कटुरोहिण्यं पर्पटे तु नपुंसकम्, मे. तिक्तस्य सुरभौ रसे ।
तिक्ता तु कटुरोहिण्यं तिक्तं पर्पटकौपधे, हे. ५. कषाय.

तिक्तपर्बन्. तिक्तपर्वा हिलमोचीगुडूचीयष्टिषु स्त्रियाम्, मे. तिक्त-
पर्वा तु यष्ट्याद्युष्टूचीहिलमोचिषु, वि. तिक्तपर्वा हिलमोचीगुडूचीमधु-
यष्टिषु, हे, हा.

तिक्तशाक. तिक्तशाकस्य खदिरे वरुणे पत्रसुन्दरे, मे. तिक्त-
शाकस्य पत्रसुन्दरे । वरुणे खदिरे, हे. तिक्तशाकस्य खदिरे वरुणे
पत्रसुन्दरे, वि. तिक्तशाकः खदिरे वरुणश्रुमे, त्रि.

तित्तिरि तित्तिरिः पक्षिणि सुनौ, हे तित्तिरि विहगे सुनौ, वि.

तिन्तिड तिन्तिडी छिन्नचिञ्चयोः, मे. अथ तिन्तिडः । दैत्यभेदे तिन्तिडीके कालदासे महीरुहे । तिन्तिडी पुक्के चिञ्चायाम्, हे तिन्ति-
डी भूरुहे कालदासे दैत्यान्तरेऽपि च । तिन्तिडस्तिन्तिडी तु स्यात्
चिञ्चावृषाम्नयोरपि, वि.

तिमिर. तिमिरं ध्वान्ते नेत्रामयान्तरे, मे. तिमिरं ध्वान्ते
नेत्रामयेऽपि च, वि. तिमिरं तु दृष्टिरोगान्धकारयोः, हे. ताम्नेऽन्धे
तिमिरं ध्वान्ते, वि.

तिरस्. तिरोऽन्तर्धीं तिर्यगर्थं, अ, मे, वि. तिरोऽन्तर्धीं तिरश्चि
च, हे.

तिर्यच्. तिर्यक् तिरोऽर्थं वक्त्रे च विहङ्गादौ त्वनव्ययम्, मे, वि.
तिर्यक् स्यात् तिरश्चीनवक्त्रयोः, हे

तिलक. तिलको द्रुमरोगाश्वभेदे च तिलकालके । क्लीवं सौवर्चल-
क्लोम्बोर्न स्त्रियान्तु विशेषके, मे. तिलकं चित्रके प्राञ्जललामे तिलकालके ।
रोगविद्रुमभेदेषु क्लोम्बि सौवर्चलेऽपि च, वि. तिलकोऽश्वद्रुमभिदोः पुण्ड्रके
तिलकालके । तिलकं रुच्ये क्लोम्बि, हे. तिलकं चित्रके क्लोम्बि ना
तरौ तिलकालके । तिलकोऽपि विशेषकः, त्रि. तिलको वृषभेदश्च तिलकं
चित्रकं विदुः । तिलकं क्लोमसंज्ञा स्यात् प्रधानं तिलकं मतम्, अने.
V. मोक्ष.

तिलपर्ण. तिलपर्णी तु सिङ्घके । श्रीवासे चन्दने, हे. तिलपर्णी
मलयजे श्रीवासे सिङ्घकेऽपि च, मे, वि.

तिथ्य. तिथ्यो नक्षत्रभेदे स्यात् कलौ धात्राश्च योपिति, मे. तिपत्रः
पुपत्रे कलौ धात्रां तिथ्या पुष्यवदिष्यते, त्रि तिथ्यः पुष्यवत् कलौ भे तिथ्या
त्वामलकीतरौ, हे तिथ्यः पुष्ये कलियुगे, अ.

तीक्ष्ण. तीक्ष्णं सामुद्रलवणे विपलोहाजिमुष्कके । क्लीवं यथा-
ग्रजे 'पुंसि तिग्मात्प्रत्यागिनोस्त्रिपु, मे. तीक्ष्णं सामुद्रलवणे विपलोहा-
जिमुष्कके । तीक्ष्ण. चारे च तिग्मात्प्रत्यागिनो र्वाचमद् भवेत्, वि.

तीक्ष्णं सामुद्रलवणे विपायोमरकाजिषु । आत्मत्यागिनि तिग्मे च,
 हे. विपाभिमरलोहेषु तीक्ष्णं क्लीबे खरे त्रिषु, अ. तीक्ष्णं तीव्रं समा-
 ख्यातं तीक्ष्णं लोहमुच्यन्ति च, अने.

तीक्ष्णगन्ध. तीक्ष्णगन्धा वचाराजिकयोः शोभाञ्जने पुमान्, मं.
 तीक्ष्णगन्धा वचायां च शिष्टुराजिकयोरपि, वि. तीक्ष्णगन्धा वचोपधौ ।
 शोभाञ्जने राजिकायाम्, हे.

तीर. तीरन्तु रोधसि । पुंसि त्रिपुष्पि, मं. तीरं तटे त्रिपौ
 तीरम्, वि. तीरो वद्रे तीरं पुनस्तटे, हे.

तीर्थ. तीर्थं शास्त्राध्वरघेतोपायनारीरजःसु च । अवतारपि-
 षुष्टाम्, पात्रोपाधायमन्त्रिषु, मं. तीर्थं शास्त्राध्वरघेतोपायोपाधायम-
 न्त्रिषु । अवतारपिषुष्टाम्, स्त्रीरजःसु च विश्रुतम्, वि. तीर्थं शास्त्रे
 सुरौ यज्ञे पुष्यघेतोपायनारयोः । ऋषिषुष्टे जले सत्रिषुष्टपाये स्त्रीरज-
 सत्रपि । योनौ पात्रे दर्शने च, हे. निपानागमयोस्तीर्थं ऋषिषुष्टे जलेऽपि
 च, अ. तीर्थं द्विपाययोगयोः, त्रि. योनौ जलावतारे च मन्त्राद्यष्टादश-
 स्वपि । पुष्यघेतो मया पात्रे तीर्थं सत्राद् दर्शनेषु च, ह.

तीवर. तीवरो नाञ्चुधौ व्याधे, मं.

तीव्र. तीव्रा तु कद्रोहिष्यां राजिकागण्डदूर्वयोः । त्रिष्वतुषण्यो
 नितान्ते च कटौ, मं. तीव्रमतुषण्यकद्रुकनितान्तेष्वन्यवभक्तम् । तीव्रा
 च कद्रोहिष्यामासुरीगण्डदूर्वयोः, वि. तीव्रं कद्रूणात्यर्थेषु तीव्रा च
 कद्रोहिष्यी । गण्डदूर्वाऽसुरी, हे. तीव्रं कद्रु नितान्तस्य, वि.

तु. तु पादपूरणे भेदे समुच्चयेऽवधारणे । पधान्तरे नियोगे च
 प्रप्रंसायां विनिग्रहे, मं. तु पादपूरणे भेदे समुच्चयेऽवधारणे, वि.
 तु विभेदेऽवधारणे । समुच्चये पादपूर्तौ, हे. तु स्याद् भेदेऽवधारणे, ह.

तुङ्ग. तुङ्गी निष्ठावर्बरयोः पुत्रागनगयोः पुमान् । उच्यते त्रिषु,
 मं. तुङ्गः स्यादुच्यतेऽन्यवत् । वर्षरानिग्रयोस्तुङ्गी, वि. तुङ्गी प्रोक्ता
 ऋषिणां वर्षरायामर्षिच्यते । तुङ्गः पुत्रागनगयो र्द्धं स्यादुच्यतेऽ-

भवत्, हे. तुङ्गी मुन्नागसोच्छ्रयौ, त्रि.

तुङ्गभद्र. तुङ्गभद्रा नदीभेदे स्त्रियां पुंसि मदीत्कटे, मे. तुङ्ग-
भद्रा नदीभेदे तुङ्गभद्रो मदीत्कटे, वि. तुङ्गभद्रो मदीत्कटे। तुङ्गभद्रा
नदीभेदे, हे.

तुङ्गीश. तुङ्गीशस्य पुमान् गौरीवल्लभे हिमदीधितै, मे. तुङ्गी-
शः शङ्करे चन्द्रे वि. तुङ्गीशः शशाङ्के शशिषेखरे, हे.

तुण्डिकेरी. तुण्डिकेरी तु कार्पास्यां विम्बिकायामपि स्त्रियाम्,
मे. तुण्डीकेरी तु कार्पास्यां विम्बिकायामपीष्यते, वि. तुण्डिकेरी तु का-
र्पासी विम्बिकापि च, हे.

तुल्या. तुल्यमञ्जनभेदे स्यान् नीलीसूक्ष्मैलयोः स्त्रियाम्, मे. तुल्यो-
ऽग्नावञ्जने तुल्या नीलिंसूक्ष्मैलयोरपि, वि. तुल्योऽग्नौ तुल्यमञ्जने। तुल्या
नीलप्रां सूक्ष्मैलायाम्, हे.

तुमुल. तुमुलः कलिदृघे ना क्लीवन्तु रणसङ्गले, मे. तुमुलः
कलिदृघे स्यात् तुमुलं रणसङ्गले, वि. तुमुलं रणसङ्गले। तुमुलो
विभीतकद्रौ, हे.

तुम्बरी. तुम्बरी कुङ्करस्त्रियाम्। धन्यापेऽपि, मे. तुम्बरी सर-
भार्दयोः, वि. धन्याके तुम्बरी शुन्याम्, त्रि. तुम्बरी धान्यकं शुनी, हे.

तुर (ङ्) ग. तुरगी चाश्वगन्धायां तुरगश्चित्तवाजिनोः, मेः
तुरगी त्वश्वगन्धायां तुरगो वाजिचित्तदो, हे. तुरङ्गी चाश्वगन्धायां
तुरङ्गश्चित्तवाजिनोः, वि.

तुरायण. तुरायणः समः सङ्गः क्रियाच्चैनसुरायणः, ष्यने.

तुरष्क. तुरष्कः सिङ्घके ऋच्छजातौ देशान्तरेऽपि च, मे.
तुरष्कः सिङ्घके ऋच्छजातौ शीवासपेऽपि च, वि. अथ तुरष्कस्य देशे
शीवाससिङ्घयोः, हे. तुरष्कः सिङ्घके देशे, त्रि.

तुल. तुला साहस्रमानयोः। गृहाणां दाहवन्धाय पीठिकाया-
मपीष्यते। राशौ पलशते भाण्डे, मे. तुला पलशते राशौ भाण्डे

सादृश्यमानयोः । गृहाणां दारुबन्धाय पीठिकायामपीयते, वि. तुला
माने पलशते सादृश्ये राशिभाण्डयोः । गृहाणां दारुबन्धाय पीठ्याम्, हे.
तुलासादृश्ययोस्तुला, वि.

तुलाकोटि. तुलाकोटि र्मानभेदेऽवुदे सत्रान् नूपुरेऽपि च, हे.

तुलाधार. तुलाधारस्तुलाराशौ पुंसि वाणिजके द्वियु, मे. तुला-
धारस्तुलाराशौ भवेद् वाणिजकेऽपि च, वि. तुलाधारस्तुलागुणे ।
वाणिजे, हे.

तुवर. तुवरस्तु कपाये सत्रात् काचत्रादृशोस्तुवर्यपि, मे.

तुप. तुपा धान्यत्वगच्चद्रोः, मे. तुपो धान्यत्वचि स्थितो विभीतक-
सरावपि, वि. तुपस्तु धान्यत्वचि विभीतके, हे.

तुपार. तुपारस्तु शीकरे शीतले हिमे, मे. तुपारः शीकरे हिमे,
त्रि. तुपारः घृद्रपापाणस्तुपारः शीत उच्यते, अने. तुपारो हिमदेशयोः ।
शीकरे हिमभेदे, हे. तुपारो हिमभेदे च शीकरेऽपि हिमेऽपि च, वि.

दृष. दृषी नील्या निपङ्गना, मे. दृषी नील्या दृषो निपङ्गके,
वि. दृषी नीलीनिपङ्गयोः, हे.

द्वल. द्वलं तुल्ये पिचौ । ब्रह्मदारुणि, हे. ब्रह्मदारौ पिचौ द्वलम्,
त्रि. द्वलः पिचौ भवेत् द्वलं ब्रह्मदारुविहायसो, वि. द्वलं सत्राद् ब्रह्म-
दारुणि । आकाशेऽथ पिचौ न स्त्री, मे.

द्वलिका. द्वलिका कूर्चिकायाञ्च शयत्रोपकरणेऽपि च, मे. द्वलिका
कथिताऽऽलेष्यकूर्चिकाद्वलशययो, वि. द्वलिका द्वलशयत्रा सत्रादालेष्यस
च लेखनी, हे.

द्वर. द्वरोऽश्मशुपुरुषे प्रौढाश्टङ्गे द्वपेऽपि च । पुरुषव्यञ्जन-
नरत्वे सत्रात् कपायरसेऽपि च, मे. द्वरोऽश्मशुपुरुषे प्रौढाश्टङ्गः न दुह्यपि,
हे. द्वरोऽश्मशुपुरुषे प्रौढाश्टङ्गद्वपेऽपि च, वि. द्वरो निर्विषाणो गौः
निःश्वशुवूरः पुमान्, अने.

द्वस्त. द्वस्तं रेणौ च विख्यातः जटायां च नपुंसकम्, मे.

दृणगोधा. दृणगोधा चित्रकोले एकलासेऽपि योषित, मे. दृण-
गोधा चित्रकोले एकलासे च लघप्रते, वि. एकलासे चित्रकोले दृणगो-
धाध्वनिं विदुः, हा.

दृणता. दृणता धनुषि दृणत्वे, मे. दृणताऽपि दृणत्वे स्यात्
दृणता कामुकेऽपि च, वि. चापे दृणत्वे दृणता, त्रि. दृणता दृणत्वे
कामुकेऽपि च, हे.

दृणशून्य, दृणशून्यं मल्लिकायां त्रिषु स्यात् फेतकीफले, मे.
दृणशून्यं मल्लिकायां फेतकीशास्त्रिनः फले, हे. दृणशून्यं मल्लिकायां फेत-
कप्राश्च फले मतम्, वि.

दृप्. दृट् लिशायामुद्व्यायां सारपुत्रामपि स्त्रियाम्, मे. दृट्
दृष्णावत् तर्पवच्च भवेल् लिशामपिपासयोः, हे.

दृषा. दृषा लिशार्हपोः स्त्रियाम्, मे.

दृष्णा. दृष्णा स्यात् तर्पलिशयोः, मे. दृष्णा लिशामपिपासयोः,
वि. दृष्णे स्पृहापिपासे हे, अ. पिपासालोभयोस्तृष्णा, अने. V. दृप्.

तेजन. तेजनः पुंसि वंशे स्यात् तेजनी पीलुपर्ष्यपि, मे.

तेजस्. तेजो दीप्तो प्रभावे च स्यात् पराकमरेतसोः, मे. तेजो
धास्त्रि पराकमे । प्रभावरतसोश्च, वि. तेजस्त्रिद्वैतसो वले । नवर्नते
प्रभावेऽग्नौ, हे. तेजः प्रभावे दीप्तौ च वले शुक्रेऽपि, ञ.

तेमन. तेमनं त्वाट्टीकरणे व्यञ्जनेऽपि च, मे. तेमनं व्यञ्जने
होदे तेमनी च्छलिकान्तरे, वि. तेमनं व्यञ्जने होदे तेमनी चुसिगिदपि, हे.

तेदन. अथ तेदनं केलिकानने । कौश्यायाम्, मे.

तैतिल. तैतिलो गण्डयेः पुंसि क्लोवन्तु करणान्तरे, मे. तैतिलो
गण्डके प्रोक्तस्तैतिलं करणान्तरे, वि. तैतिलं करणान्तरे । तैतिलो
गण्डकेऽपि, हे.

तोक्म. तोक्मं कर्णमले तोक्मो हरिते च हरिद्यवे, वि.
तोक्मं कर्णमले तोक्मः सत्राद् हरितहरिद्यवे, हे. तोक्मं कर्णमले
पुंसि हरिते च हरिद्यवे, त्रि, मे.

तोत्र. तोत्रं वेणुके प्रतोदे, हे. तोत्रं तु प्रतने वेणुकेऽपि च, मे,
वि. तोत्रे प्रजनवैणुके, त्रि.

तोदन. तोदनं व्ययने तोत्रे, मे, वि, हे.

तोयद्. तोयदो सुप्तके मेघे पुमानाञ्जे नपुंसकम्, मे. तोयदं
तु एते प्रोक्तं तोयदं सुप्तकाब्दयोः, वि.

तोयधर. अथ तोयधरो सुप्तासुनिपक्षौपधीघने, मे. भवेत् तोय-
धरो मेघे सुनिपक्षौपधेऽपि च, वि. तोयधरो जलधरे सुनिपक्षाख्यभेपजे, हे.

तैलपर्णी. १. तिलपर्णी.

त्याग. त्यागो वर्जनदानयोः, वि, हे. त्यागो दाने च वर्जने, मे.

१. विसर्ग.

त्याग्नि. त्यागो दातरि शूरे, मे. शूरे दातरि च त्यागी, त्रि.

त्वपा. त्वपा लज्जाकुलटयोः, मे, वि, हे.

त्वपु. त्वपु सीसकरजयोः, हे, मे.

त्वथी त्वथी त्रिवेद्यां त्रितये. न ना, मे. त्वथी त्रिवेद्यां त्रितये
पुंस्त्रयां सुमतावपि, वि, हे. त्रिवेद्यां त्रितये त्वथी, त्रि.

त्वाण. त्वाणा तु त्वायमाणायां रक्षणे रक्षिते त्रिषु, मे. त्वाणा तु
त्वायमाणायां रक्षिते रक्षणेऽपि च, वि. त्वाणं त्वाते रक्षणे च त्वायमाणौपधा-
वपि, हे. त्वाणं रक्षितरक्षयोः, त्रि.

त्वायमाण. त्वायमाणा वार्षिके स्त्री रक्ष्यमाणेऽभिधेयवत्, मे.

त्वास. त्वासो भये मणे दौषे, मे. त्वासो भीमण्णिदोषयोः, वि.

त्वासो भये मण्णिदोषे, हे. मण्णिदोषे दरे त्वासः, त्रि. मण्णिदोषेऽपि
त्वासः, ह. .

त्विक. त्विका कूपस्य नेमौ सत्रात् त्विकं यथाधरे त्वये, मे, वि.

त्रिका कृपस्र नेमौ सप्रात् त्रिकं शृठाधरत्तये, हे. प्राण्यङ्गे त्रितये त्रिकम् । कृपाङ्गे स्त्री, त्रि.

त्रिशूट. त्रिशूटं सिन्धुलवणे त्रिशूटः पर्वतान्तरे, मे. त्रिशूटं सिन्धु-लवणे त्रिशूटसु सुषेल्के, हे.

त्रिगर्त. त्रिगर्तो गणितान्तरे । देशेषु ना घुर्घुरिकाकासुकाङ्ग-नयोः स्त्रियाम्, मे. त्रिगर्तः सप्राञ्जनपदे त्रिगर्तो गणितान्तरे । भवेद् घुर्घुरिकायान्तु त्रिगर्ता कामुकस्त्रियाम्, वि. त्रिगर्तो गणिते देशे त्रिगर्ता कामुकस्त्रियाम् । घुर्घुर्याम्, हे.

त्रिदिव. त्रिदिवा सरिदन्तरे । पुंसि स्वर्गे, मे. त्रिदिवस्त्रिद-शावाचे त्रिदिवा सरिदन्तरे, वि. त्रिदिवं सुषे । स्वर्गे च त्रिदिवा नयाम्, हे.

त्रिपुट. त्रिपुटा मल्लिकायाश्च सूक्ष्मैलान्द्रितोः स्त्रियाम् । सती-नके च तीरे च त्रिपुटः समुदाहृतः, वि, मे. त्रिपुटौ तीरसतीनौ त्रि-पुटा त्रिटदौपधौ । सूक्ष्मैलायां मल्लिकायाम्, हे.

त्रिवर्ग. त्रिवर्गो धर्मकार्थं त्रिफलायां कटुत्रिके । दृष्टिस्थान-घये सुत्वरजसामसि चेष्यते, मे, वि.

त्रिवर्णक. त्रिवर्णकं गोक्षुरके त्रिफलायां कटुत्रिके, मे, वि. त्रिव-र्णकसु गोक्षुरेऽथ त्रिवर्णकम् । व्यूषणं त्रिफला, हे.

त्रिशङ्कु. त्रिशङ्कुर्ना राजभेदे शलभे टपदंशके, मे. त्रिशङ्कुः शलभे वृषे । मार्जारो, हे. त्रिशङ्कुः शलभे राजविशेषे टपदंशके, वि.

त्रिशिख. त्रिशिखो राक्षसे क्लीबं त्रिशूले मण्डनान्तरे, मे. त्रिशिखं शेषरे विद्यास्त्रिशिखो राक्षसान्तरे, वि. त्रिशिखो रक्षस्त्रि-शिखं सप्रात् किरीटत्रिशूलयोः, हे. त्रिशिखं सप्रात् त्रिशूलेऽपि, त्रि.

त्रिषोतसु. त्रिषोता जङ्गुकन्यायां शोतसूत्यन्तरे स्त्रियाम्, मे. त्रिषोता जङ्गुकन्यायां त्रिषोताः सरिदन्तरे, वि. त्रिषोता जाङ्गवौ-सिन्धुभिदोः, हे.

तृटि. तृटिः स्त्री संशये स्वल्पे सूक्ष्मैलाकालमानयोः, मे. तृटिः संशयलेशयोः । सूक्ष्मैलाभां कालमाने, हे. सत्रात् तृटिः संशये लेशे सूक्ष्मैलाकालमानयोः, वि. सूक्ष्मैलायां तृटि. स्त्री सत्रात् कालेऽल्पे संशयेऽपि सा, अ.

तेता. तेता युगेऽग्नित्रितये, मे, वि, हे. तेता त्वग्नित्रये युगे, अ. हवनीयादिषु त्रिषु तेता, इ.

त्वोटि. त्वोटिः स्त्री कट्फले चञ्चूां खगे मीनान्तरेऽपि च, मे. त्वोटिः सत्रात् कट्फले चञ्चूां खगमीनविशेषयोः, वि. त्वोटिश्चञ्चूां खगान्तरे । मीनकट्फलयोः, हे.

त्वप्रङ्गट. त्वप्रङ्गटं शिक्षभेदेऽपि धौताञ्जन्याश्च न ह्योः, मे. त्वप्रङ्गटो धौताञ्जन्यां शिक्षभिदीश्वरे, हे. त्वप्रङ्गटं शिक्षभेदेऽपि धौताञ्जन्यामपि स्मृतम्, वि.

त्वप्रम्बक. त्वप्रम्बकस्तान्मधातुः सत्रात् त्वप्रम्बकश्च महेश्वरः, अने.

त्वक्पत्र. त्वक्पत्रं तु वराङ्गके । स्त्री कारव्यां च, मे. त्वक्पत्रं तु वराङ्गके । त्वक्पत्रीति च कारव्याम्, वि.

त्वक्. त्वक् स्त्री चर्मणि वल्के च गुडत्वचि विशेषतः, मे. त्वक् चर्मवल्कशोखचे, वि. त्वक् वल्कले चर्मणि च, हे. त्वक् स्त्री चर्मगुडत्वचोः, लि.

त्वट्. त्वटा पुमान् देवशिल्पितक्षोरादित्यभिद्यपि, मे. त्वटा शिल्पिनि देवानां तथा वधं किंसूर्ययोः, वि. देवशिल्पिन्यपि त्वटा, अ.

त्विष्. त्विट् कान्तौ वाचि रुचौ स्त्रियाम्, मे. त्विट् कान्तौ व्यवसाये च जिगीषायां रुचौ गिरि, वि. त्विट् शोभायां जिगीषायां व्यवसाये रुचौ गिरि, हे. त्विट् शोभाऽपि, अ.

य. यं रचणे मङ्गले च साध्वसे च नपुंसकम् । शिलोच्चये पुमानेव क्वचित् भयरचके, मे. दण्डीशो वरदः क्षण्यो वामजानुगतः स्मरः । शौरि-
द्यापि विशालाद्यः यज्ञारः परिकीर्तितः, मा.

द. दः पुमान्चले दत्ते स्त्रियां शोधनदानयोः । छेदोपतापर-
चासु पुमांसु दात्तरि स्मृतः, मे. सतप्रोऽतीशो ह्यादिनी च वामगुल्फगत-
स्तथा । न्यूली कुबेरो दाता च दकारो धादिमः स्मृतः, मा.

दंश. दंशः कौटविशेषश्च वर्मदंशनयोः पुमान्, मे. दंशः स्यात्
खण्डने दोषे दंशो मर्मणि कौत्तितः । सर्पचतेऽपि सन्नाहवनमक्षिक-
योरपि, वि. दंशो वर्मणि मर्मणि । दोषे वनमक्षिकायां खण्डने भुजगचते,
हे. दंशः संहननेऽपि च । सर्पचते, त्रि.

दंशन. दंशनं दंशवर्मयोः, मे, वि. दंशनं वर्मदंशयोः, हे.

दंशित. दंशितमपि जातदंशेऽपि स्यात् । कवचाचिते, मे.
दंशितसु दष्टवर्मितयोरपि, वि. दंशितो वर्मिते दष्टे, हे.

दक्ष. दक्षस्त्रिषु पटौ घुंसि ताम्बचूडे प्रजापतौ । सुनिभेदे हर-
दपे द्रुमभेदे स्त्रियां भुवि, मे. दक्षः पटौ हरदपे ताम्बचूडे प्रजा-
पतौ । सुनिभेदे द्रुमे वङ्गौ दक्षो दक्षा भुवि स्मृता, वि. दक्षः प्रजा-
पतौ ताम्बचूडे हरदपे पटौ, त्रि सुनिकुक्कुटयोर्दक्षः, ह.

दक्षिण दक्षिणो दक्षिणोऽङ्गुतसरलच्छन्दवर्तिषु । भवामे त्रिषु
यज्ञादिविधिदाने दिशि स्त्रियाम्, मे. दक्षिणः सरलावामपरच्छन्दा-
नुवर्तिषु । वाचप्रवद् दक्षिणाऽवाची यज्ञदानप्रतिष्ठयोः, वि दक्षि-
णसु परच्छन्दानुवर्तिनि । दक्षेऽपसचेत् सरलेऽपाचीनेऽप्यय दक्षिणा ।
दिक् प्रतिष्ठा यज्ञदानम्, हे. दक्षिणा दिशि दाने च दक्षिणः सरलेऽपि
च, त्रि.

दग्ध. दग्धं श्लुष्टेऽन्यलिङ्गं स्यात् स्थितार्कदिशि च स्त्रियाम्, मे.
दग्धं श्लुष्टेऽन्यवद्दग्धा स्थितार्कदिशि दर्शिता, वि.

दण्ड. दण्डोऽस्त्री लघुडे पुमान् । वृहभेदे प्रकाण्डेऽण्डे कोण-
मन्यानयोरपि । सैन्ये कालमानभेदे चण्डांशोः धारिपाश्विके । दमे यमेऽ-
भिमाने च, मे दण्डो यमे मानभेदे लघुडे दमसैन्ययोः । वृहभेदे

प्रकाण्डेऽश्वे कोणमन्यानयोरपि । अभिमाने ग्रहे दण्डश्चण्डांशोः पारिपा-
श्रिके, वि. दण्डः सैन्ये दमे यमे । मानवूत्रहग्रहभेदेष्वश्वेऽर्कानुचरे
मयि । प्रकाण्डे लग्ने कोणे चतुर्थोपायगर्वयोः, हे. दण्डोऽस्त्री लग्-
नेऽपि स्यात्, अ. दण्डौ सैन्यार्कपार्श्वगौ, त्रि. दण्डो दमने सैन्ये, ह.

दण्डधार. दण्डधारः पुमान् पृथ्वीनाथे प्रेताधिपेऽपि च, मे.
दण्डधारो यमे भूपे, वि. दण्डधारो यमे राक्षि, हे.

दण्डयात्रा. दण्डयात्रा दिग्जये संयानवरयात्रयोः, मे, वि. द-
ण्डयात्रा तु दिग्जये । संयाने वरयात्रायाम्, हे. दिग्जये वरयात्रायां
दण्डयात्रां विदु युधाः, हा.

दण्डयाम. दण्डयामस्तु कीनाशे दिवसे कुम्भसम्भवे, वि, मे.
दण्डयामस्तु दिवसे कुम्भजे यमे, हे.

दण्डार. दण्डारो वहने मत्तवारणे शरयन्त्रके । कुम्भकारस्य
चक्रे च, मे, हे. दण्डारः शरयन्त्रके । कुलालचक्रे वहने दण्डारो
मत्तवारणे, वि. कुलालचक्रे वहने दण्डारः शरयन्त्रके, हा.

दण्डिन्. दण्डौ यमे हाःस्यसदण्डयोः, हे.

दन्त. दन्तं विश्राणितेऽविते, वि. दन्तं विश्राणितेऽञ्चिते, मे.
विष्टे रचिते दन्तम्, त्रि.

दधि. दधि गोरसभेदे सत्रात् तथा श्रीवासवासयोः, हे. दधि
घीरोत्तरावस्थाभावे श्रीवासवासयोः, वि, मे.

दन्त. दन्तोऽद्रिकटके कुञ्जे दशनेऽथौपधौ स्त्रियाम्, मे. दन्तो
दशनसानुनोः । दन्तप्रौपध्याम्, हे. दन्तो निकुञ्जे दशने दन्तः सानुनि
कयत्रते । दन्ती स्यादौपधीभेदे, वि. दशने शैलशृङ्गे च दन्तः स्यादौपधौ
स्त्रियाम्, त्रि.

दन्तधावन. दन्तधावनः खदिरे दन्तशुद्धौ नमुंसकम्, मे.

दन्तशठ. स्याद्दन्तशठो जम्बीरे कपिशे कर्मरङ्गके । नागरङ्गे-
ऽपि च पुमान् स्याच्चाङ्गेर्यथाद्य योपिति, मे. दन्तशठः स्याज्जम्बीरे क-

पितृ कर्मरङ्गके। नागरङ्गेऽपि चाङ्गेर्थां स्मृता दन्तशठा बुधे, वि.
दन्तशठः पुनः। जम्बीरे नागरङ्गे च कर्मरङ्गकपितृयोः, हे.
अम्बलोष्णां दन्तशठा ना जम्बीरकपितृयोः, त्रि.

दन्तुर. दन्तुरस्त्रुन्नतरदे तथोन्नतनते त्रिपु, मे. दन्तुरं वाचत्र-
वद्विद्यात् विपमोन्नतदन्तयोः, वि. दन्तुरः उन्नतदन्ते विपमे, हे.

दन्दशूक. दन्दशूकस्य पुंलिङ्गो राघसे च सरौष्ठये, मे. दन्द-
शूकोऽहिरघसोः, वि. दन्दशूकस्य ऋणिरघसोः, हे.

दम. दमस्तु दमथे दण्डे कर्दमे दमने पुमान्, मे. दमः सप्राद्-
दमथे दण्डे कर्दमे दमनेऽपि च, वि. दमः सप्रात् कर्दमे दण्डे दमने
दमथेऽपि च, हे. दमो दमथुदण्डयोः, त्रि.

दमथ. दमथस्य पुमान् दण्डे दमे च परिकीर्त्तितः, मे. दम-
थो दमदण्डयोः, वि. दमथो दमके दण्डे, हे.

दमन. दमनः पुष्पधीरयोः, मे. दमनः कुसुमे वीरे, वि. दमनो
वीरपुष्पयोः, हे.

दम्भ. दम्भस्य कैतवे कल्के, मे, वि. दम्भः कल्के कैतवे च, हे.
दम्भः कैतवकल्कयोः, त्रि.

दया. दया हिंसानुकम्पयोः, अने.

दर. दरोऽस्त्री साधसे गर्ते कन्दरे तु दरी स्मृता। दराऽव्ययं
मनागर्थे, मे. दरः साधसगर्तयोः। कन्दरे तु दरीमाञ्जरीपदर्थे दरा-
व्ययम्, वि. दरः सप्रात् भयगर्तयोः। दरी तु कन्दरे, हे. दरोऽस्त्रि-
यां भये खम्बे, अ. दरं छिद्रं दरो भयम्, अने.

दरद्. दरत् स्त्रियां प्रपातेऽपि भयपर्वतयोरपि, मे. दरत् प्रपा-
ताद्रिभये, वि.

दर्दर. दर्दरः पर्वते पुंसि त्रिप्वीपङ्गभाजने, मे. दर्दरस्य गि-
रावपद् भग्नवस्तुनि वाचप्रवत्, वि. दर्दरः सप्राद् ईपङ्गभे गिरावपि,

दुर्ग. दुर्गस्तोयदे भेके वाद्यभागडाद्रिभेदयोः । दुर्गां च-
खिडकायां सप्राद्, ग्रामजाले नष्टं सक्रम मे. दुर्गस्तोयदे भेके वाद्यभा-
गडाद्रिभेदयोः । दुर्गां चखिडकायाश्च ग्रामजाले तु दुर्गम्, वि. दु-
र्गो भेकमेघयोः । वाद्यभेदे शैलभेदे दुर्गं ग्रामजालके । दुर्गोमा,
हे. वाद्यमेघौ च दुर्गौ, त्रि.

दर्प. दर्पः कन्यार्थप्रामप्यहङ्गतौ, मे. दर्पेऽङ्कारकन्ययोः, वि.
दर्पो ऋगमदे गर्व, हे.

दर्भ. दर्भः शत्रो कुशोऽपि च, हे.

दर्वी. (वीं) दर्वी स्त्रियां खजाकायां फणायामुरगस्य च, मे.
दर्वी भवेत् खजाकायां फणायामुरगस्य च, वि. दर्वी फणतर्होः, हे.

दर्श. दर्शस्तु सङ्गमे सूर्यप्रचन्द्रयोरवलोकने । पदान्ते वैदिक-
विधौ दर्शश्च समुदाहृतः, वि. दर्शः सूर्येन्द्रसङ्गमे । पदान्तेऽथौ दर्शने च,
हे. दर्शस्तु सप्रादमावसरा यागभेदावलोकने, मे.

दर्शक. दर्शकः सप्रात् प्रतीचारे दर्शयित्प्रवीणयोः, मे, वि. दर्शको
दर्शयितरि प्रतीचारप्रवीणयोः, हे.

दर्शन. दर्शनं नयनस्वप्नउक्तिधर्मोपलब्धिषु । शास्त्रदर्पणयोश्च, मे,
वि. दर्शनं दर्पणे धर्मोपलब्धौ बुद्धिशास्त्रयोः । स्वप्नलोचनयोश्चापि,
हे. दर्शनं वर्षसुक्ररचक्षुःशास्त्रोपलब्धिषु, त्रि.

दल. दलमुत्सेधखण्डयोः । शस्त्रीच्छेदेऽप्यवद्रव्ये पत्रेऽपि, मे.
दलं शस्त्रीच्छेदोत्सेधवद्रव्ये खण्डपर्णयोः, वि. दलं शस्त्रीच्छेदेऽर्ध-
पर्णयोः । उत्सेधवस्तुनि च, हे.

दलादक. दलादकः स्वयंजाततिले पृश्नप्राञ्च गैरिके । फेनखात-
कयो नागकेशरे च महत्तरे, मे. दलादकस्तु कुन्दे सप्रात् करिकर्णशिरौ-
पयोः । स्वयंजाततिले फेने खातके नागकेशरे । वातरायां पृश्निका-
याश्च गैरिके च महत्तरे, वि. दलादकोऽरणप्रतिले गैरिके नागकेशरे ।
कुन्दे महत्तरे फेने करिकर्णशिरौपयोः । . . वातरायां खातके पृश्नप्राञ्च,

हे. दृश्र्नां कुन्दे दलादक, त्रि.

दलामल. दलामलं मरुवके दमनेऽपि नपुंसकम्, मे. दलामलं दमनके तथा मरुवकेऽपि च, त्रि. दलामलं पुनर्दमनके मरुवकेऽपि च, हे.

दव. दवदावौ तु वनवङ्गौ वनेऽप्युभौ, मे. दवो दाव इति ख्यातः वनाग्निवनयोरपि, वि. दवदावौ वनानले । वने, हे. दवदावौ वनारण्यवङ्गौ, अ. वनारण्यप्रानलौ दावौ, अने. काननेऽपि दवदावौ, ह.

दशन. दशनः शिखरे दन्ते कवचे तु नपुंसकम्, मे. दशनः कवचे दन्ते दशनः शिखरेऽपि च, वि.

दशनोच्छिष्ट. दशनोच्छिष्टः पुंसि स्यान्निश्वासेऽधरचुस्त्रयोः, मे. अथ स्याद्दशनोच्छिष्टो निश्वासेऽधरचुस्त्रयोः, वि. दशनोच्छिष्टो निश्वासे चुस्त्रने दन्तवाससि, हे. निश्वासे दशनोच्छिष्टः चुस्त्रे दन्तच्छेदेऽपि च, त्रि.

दशपुर. विदुर्दशपुरं देशे मुस्तायां पत्तनेऽपि च, वि. दशपुरं पत्तने स्यान्मुस्तायां नीलदन्तरे, हे. अथो दशपुरं देशे पुरेऽपि स्यान् नपुंसकम्, वि.

दशमीस्थ. दशमीस्थो नष्टवीर्येऽथ स्यविरेऽप्यन्यलिङ्गकः, मे. दशमीस्थं नष्टवीजे स्यविरेऽपि प्रचक्षते, वि. दशमीस्थः स्यविरे स्यात् घीणरागे च्छताशने, हे. दशमीस्थो घीणरागहृष्टौ, अ.

दशा. दशाऽवस्थादीपवत्तर्षोर्वस्त्वान्ते भूमिं योपिति, मे. दशा वर्त्ताववस्थायां वक्षांशे सुत्रं दशा अपि, वि. दशा वर्त्ताववस्थायां दशास्तु वसनाश्ले, हे. दशाऽवस्थानेकविधाऽपि, अ. कर्मविपाकेऽपि दशा गतिः स्मृते, ह.

दश. दशस्तु यजमाने स्याद् अपि चौरैश्छताशने, मे, वि. दशस्तु हृद्यवाहे सत्राद् यजमाने मलिञ्चुचे, हे.

दसुत्र. दसुत्रश्चौरि पुंसि रिपौ, मे. दसुत्रः सोने च प्रती च, वि. दसुत्रः प्रत्यर्थिचौरयोः, हे. दसुत्र तस्करवैरिणौ, त्रि.

दस. दसः खरोऽश्विनीसुते, मे. दसः खरो दसौ रवेः सुतौ, हे. दसः खरो चाश्विनयोः, वि.

दहन. दहनश्चित्तके भस्मातकेऽग्नौ दुष्टचेष्टिते, मे. दहनश्चित्तके वज्रौ भस्माते दुष्टचेष्टिते, वि. दहनो दुष्टचेष्टिते । भस्माते चित्तकेऽग्नौ च, हे.

दहर. दहरो मूपिकायाश्च स्वल्पे भ्रातरि बालके, मे, वि. दहरो मूपिकास्वल्पभ्रात्रो र्दिव्ये च, हे.

दाचायणी. दाचायणी त्वपर्णायामश्विन्यादुग्रदुषु स्त्रियाम्, मे. दाचायणीत्वपर्णयां रोहिण्यां तारकासु च, वि. दाचायणुप्रमायाश्च भेषु च । रोहिण्य्राश्च, हे.

दाक्षिणात्य. दाक्षिणात्यो नारिकेरे त्रिषु दक्षिणदिग्भये, मे.

दाडिम. दाडिमस्तु त्रिलिङ्गः सग्राद्, एलायां करके त्रिषु, मे. दाडिमः करकैलयोः, वि, हे.

दाढा. दाढा दंष्ट्राभिलापयोः, वि, हे.

दाढप्रह. दाढप्रहसु पुमान् कालकण्ठघातकपक्षिणोः मे. दाढप्रहः कालकण्ठे सग्राद्, दाढप्रहश्चातकेऽपि च, वि. दाढप्रहः कालकण्ठके । घातकेऽपि, हे. दाढप्रहश्चातकेऽपि च, वि.

दान. दानं गजमदे त्यागे पालनच्छेदशुद्धिषु, मे, वि. दानं मतङ्गजमदे रक्षणच्छेदशुद्धिषु । विन्नाणनेऽपि, हे. दानं गजमदे तत्रागे खगडने रक्षणेषु च, वि.

दासु. दासु दांततरि विक्रान्ते, मे, वि.

दान्त. दान्तसु दन्तिनेऽपि सग्रात् तपःकृत्तुं शक्ये त्रिषु, मे.

दाय. दायः सोष्ठु, रूढभाषणे । विभक्तव्यपितृद्रव्ये तथा हरण-दानयोः, मे. दायो दाने यौतुकादिधने सोष्ठु, रूढभाषणे । विभक्तव्यपितृ-द्रव्ये दायमाञ्ज मर्नौपिणः, वि. दायो दाने यौतुकादिधने सोष्ठु, रूढ-भाषणे । विभक्तव्यपिणः, हे. दाने विगोपमयौ दायो भागार्हपितृ-रिक्त्ये च, ह.

दायाद- दायादस्य भवेत् पुंसि सपिण्डे तनयेऽपि च, मे. दा-
यादो ज्ञातिपुत्रयोः, वि. दायादौ सुतसपिण्डौ, हेः दायादौ सुत-
बान्धवौ, अ. दायादो बान्धवः प्रोक्तो दायादस्तनयो मतः, अने. दाया-
दस्यकृत्सपिण्डयोः, ह.

दारक. दारको बालकेऽपि सग्राद् भेदके त्वभिधेयवत्, मे. दारको
भेदकेऽपतत्रे, वि. दारको भेदके पुत्रे, हे.

दारद. दारदो विपभेदे सग्रात् पारदे छिद्गले पुमान्, मे. दारदो
विपभेदे सग्राद् छिद्गले पारदेऽपि च, वि. दारदो विपभेदे सग्रात् पारदे
छिद्गलेऽपि च, हे.

दारु. दारु स्यात् पित्तले काष्ठे देवदारौ नपुंसकम्, मे. दारु
स्याद्देवदारु च, त्रि. दारु काष्ठं निगद्यते, अने.

दारुण. दारुणो रसभेदे ना त्रिषु तु स्याद् भयावहे, मे.

दार्वी (वीं). दार्वी दारुहरिद्रायां तथा गोजिह्विकौषधौ, मे.
दार्वी दारुहरिद्रायां देवदारुहरिद्रयोः, वि. दार्वी स्याद्देवदारुणि । हरिद्रा-
हितये चापि, हे.

दाय. प. दय.

दास. दासी वायाभुजिष्ययोः । दासो भूतत्रे च शूद्रे च ज्ञातात्मनि
च धीवरे, मे. दासः शूद्रे दानपात्रे भृत्यधीवरयोरपि । दासी चेत्यां च
भिष्टरां च, वि. दासो धीवरभूतत्रयोः । उपले दानपात्रे च दासी िष्टरपि
चेत्यपि, हे. दासो विचार्यचेतयोः । िष्टराश्च दासी, त्रि.

दासेर. दासेरो दासिकापतत्रे त्रिषु पुंसि कर्मलके, मे. दासेरो
दासिकापुत्रे दासेरः सग्रात् कर्मलके, वि. दासेर उष्ट्रे चेटे च, हे. दासी-
सतोद्भौ दासेरौ, त्रि.

दासेरक. दासेरकास्य कर्मने दासीपुत्रे च धीवरे, मे. दासेर-
सग्रात् कर्मने दासीपुत्रे च धीवरे, वि. उष्ट्रे दासीसते चैव दासेर-
कृतः, हा.

दिगम्बर. दिगम्बरः सप्तात् घपणे नग्ने तमसि शङ्करे, मे, वि. दिगम्बरस्तु शङ्करे। अन्धकारे घपणके सप्ताद्दिग्भरहितेऽपि च, हे. दिगम्बररोऽन्धकारे च, त्रि.

दिग्ध. दिग्धो विपाक्तवाणे सप्तात् पुंसि लिप्तेऽन्यलिङ्गक, मे. दिग्धं विपाक्तवाणे सप्ताद् दिग्धो लिप्तार्थकेऽन्यवत्, वि. दिग्धो लिप्ते विपाक्तपौ प्रष्टद्धन्नेहयोरपि, हे. दिग्धं लिप्ते विपाक्ते च, त्रि.

दिति. दिति दैत्यजनन्याश्च खण्डनेऽपि च योषिति, मे. दिति-दै तप्रमातरि खण्डने, हे. दितिः सप्तात् खण्डनेऽपि च, वि. दितौ खण्डनदै तप्राम्बे, त्रि.

दिष्. द्रौः स्वर्गं च गगने, मे. द्यौः स्वर्गनभसोः, हे.

दिव. दिवं स्वर्गेऽन्तरीक्षे च, वि. दिवं खे त्रिदिवे वने, हे.

दिवं क्लीवं तयोः स्मृतम्, मे. व. दिव्.

दिवाभीत. दिवाभीतः कुम्भिले सप्ताद् उलूके कुमुदाकरे, मे, वि. दिवाभीतः काकरिपौ कुम्भिले कुमुदाकरे, हे. दिवाभीत उलूके सप्तात् कुम्भिले कुमुदाकरे, त्रि.

दिवौ (वो) कस्. दिवोकाश्च दिवोकाश्च पुंसि देवे च चातके, मे. दिवोकाश्चातके सुरे, वि. दिवोकसौ। चातकस्त्रिदशस्थापि, हे. सारङ्गाश्च दिवोकसः, अ.

दिव्य. दिव्यं लवङ्गे धात्रां स्त्री वल्गौ दिविभवे त्रिषु, मे. दिव्यं लवङ्गके दिव्यं वल्गौ दिविभयेऽन्यवत्। आमलक्यां स्मृता दिव्या, वि. दिव्यं वस्पुलवङ्गयोः। उग्रभये दिव्याऽमलक्याम्, हे.

दिव्यचक्षुस्. दिव्यचक्षुः सुगन्धस्रं भेदे नाऽन्धे सुलोचने, मे. दिव्यचक्षुः सुगन्धस्र भेदेऽन्धे च सुलोचने, वि. दिव्यचक्षुस्त्वन्धे सुलोचने। सुगन्धभेदे, हे.

दिष्ट. दिष्टं दैवे पुमान् काले, मे. दिष्टं दैवे दिष्टस्त्वनेहसि, हे. दिष्टं दैवे प्र काले सप्ताद्दिष्टः, वि. दिष्टं दैवेऽपि न ह्योः, अ.

दिष्टः कालोपदिष्टयोः, त्रि. दिष्टं दैवेऽपि कीर्तितम्, हा.

दिष्टि. दिष्टि मुत्परिमाणयोः । स्त्रियाम्, मे. दिष्टिमानन्दे माने च, हे. दिष्टिः परीमाणमुदोः, वि. परिमाणमुदो दिष्टिः, त्रि.

दिष्ट्या. दिष्ट्या इपे मङ्गले च, मे.

दीदिवि. दीदिवि ना धिषणेऽन्ते तदस्त्रियाम्, मे. दीदिवि धिषणान्नयोः, वि.

दीन. दीना स्त्री मूषिकस्त्रियाम् । वाचप्रवह, गते भीते, मे. दीना मूषिकयोपायां दुर्गते कातरेऽन्ववत्, वि. मूषिकाऽपि भवेद् दीना, हा.

दीप. दीपः प्रदीपोत्तरीये लतायां लोचमस्तके, मे.

दीपक. दीपकं वागलङ्कारे वाचप्रवहोत्तिकारके, मे. दीपकं वागलङ्कारे दीपको दीप्तिकारके, वि. दीपकं सत्रादलङ्कृतिः । दीपकौ दीप्तिक्रहीपौ, हे.

दीप्त. दीप्तं निर्भासिते दग्धे ज्वलिते, मे. दीप्तं निर्भासिते दग्धे, हे. दीप्तं निर्भासिते दग्धे वर्दन्ति ज्वलितेऽपि च, वि.

दीप्यक. दीप्यकश्चाजमोदायां यवानोर्बर्हिचूडयोः, मे. दीप्यकश्चाजमोदे स्याद् यवानोर्बर्हिचूडयोः, वि. दीप्यकं त्वजमोदके । मयूरशिखायवान्योः, हे. यवान्यामपि दीप्यकः, अ.

दीर्घाध्वग. दीर्घाध्वगः पुमानुङ्गे लेप्यकारे तु भेदवत्, मे. दीर्घाध्वगः ऋङ्गलके लेखकारे तु भेदवत्, वि. दीर्घाध्वगः क्रमेलके । लेखकारे मङ्गनागे वात्स्यायनसुरेभ्योः, हे. दीर्घाध्वगः सत्राद् उङ्गेऽपि, त्रि.

दीर्घाद्युः. दीर्घाद्युः शास्मलीटर्चं वायसे जीवक्रुने । मार्कण्डेये च पुंसि सत्रात् चिरजीविनि वाचप्रवत्, मे. दीर्घाद्यु ष्टपिः काकश्च शास्मलिः, त्रि. दीर्घाद्युः शास्मली काके मार्कण्डेयेऽतिजीविनि, वि. दीर्घाद्यु जीविके द्विके । मार्कण्डेये शास्मलितरै, हे.

दीर्ष. दीर्षं विदारिते भीते, मे. दीर्षं दारितभीतयोः, वि.

दुःस्वर्ग. दुःस्वर्गो धन्वयासे ना कण्टकार्यत्रां स्त्रियां त्रिपु । खर-

स्पर्श, मे. दुःस्पर्शाख्या खगस्पर्शं कण्टकार्यत्रां च यासके, वि.

दुःस्य. दुःस्यः स्याद्दुर्गते, मूर्खे दुःखेन तिष्ठति त्रिषु, मे. दुःस्यः

स्याद्दुर्गते मूर्खे, वि. दुःस्यो दुर्गतमूर्खयोः, हे.

दुक्कल. दुक्कलं शृत्त्वावस्त्रे सप्रात् चौमे, मे. दुक्कलं तु चौमे

शृत्त्वांशुकेऽपि च, वि. दुक्कलं शृत्त्वावाससि । चौमवस्त्रे, हे. दुक्कलं शृत्त्वावस्त्रेऽपि च, वि.

दुग्ध. दुग्धं प्रपूरिते चीरे दुग्धी चीराविकौपधौ, मे. दुग्धं

प्रपूरिते चीरे, वि. दुग्धं चीरे पूरिते च, हे. दुग्धं चीरे प्रपूरिते, वि.

दुग्धतालीय. दुग्धतालीयमितेप्रतद् दुग्धाम्बवीरफेनयोः, मे. दुग्ध-

तालीयमितेप्रतद् दुग्धाम्बे दुग्धफेनके, वि. दुग्धतालीयं दुग्धाम्बुदुग्धफे-
नयोः, हे.

दुन्दुभि. दुन्दुभिः पुमान् । वरुणे दैत्यभेयत्रांश्च स्त्रप्रघविन्द-

त्तिकहये, मे. दुन्दुभिर्दित्तिजे भेयत्रामघविन्दुत्तिकहये, वि. दुन्दुभिस्तु

भेयत्रां दित्तिसुते विषे । अघविन्दुत्तिकहन्ते, हे. स्याद् भेयत्रां दुन्दु-

भिः पुंसि सप्रादच्चे दुन्दुभि. स्त्रियाम्, अ. दुन्दुभिर्द्वैतप्रभेदेऽपि, त्रि.

हन्ते दुन्दुभिरच्चे तु दुन्दुभिः सप्रात्तथानकः, अने.

दुर्. दुर् निर्घोषे च दुष्टे च, मे. दुः सप्रात् कष्टनिघोषयोः, वि.

दुरोदर. दुरोदरं दूरतभेदे दूरतकृतपण्ययोः पुमान्, मे. दुरोदरः

पुन दूरतं दूरतकारे पण्येऽपि च, हे. दुरोदरो दूरतकारे पण्ये दूरतं

दुरोदरम्, अ. पण्येऽच्चे कितवे दूरतं दुरोदर इति स्मृतः, अने.

दुर्गति. दुर्गतिं नरके नैःस्त्रे स्त्री, मे. दुर्गतिं नरके नैःस्त्रे,

वि, त्रि. दुर्गतिः । नरके निःस्त्रतायाश्च, हे.

दुर्ग. दुर्गोमानील्योः स्त्री दुर्गमे त्रिषु, मे. दुर्गं भवेद्दुर्गमे

तु दुर्गा सप्रात्नीलिकोमयोः, हे. दुर्गः सप्राद् दुर्गमे दुर्गा गौरीनीलि-

कयोरपि, वि.

दुर्जात. दुर्जातं व्यसने क्लीबेऽसस्यग्जातेऽन्मलिङ्गकम्, मे. दुर्जातं

व्यसने प्रोक्तमसम्यग्जातवस्तुनि, वि. दुर्जातं व्यसनासम्यग्जातयोः, हे. दुर्जातं व्यसनेऽपि च, त्रि.

दुर्हर. दुर्हरः पुंसि नरकान्तरे सप्राद् ष्टपभौषधौ, मे. दुर्हरं वाचप्रवद् दुःखधार्यं सप्रादृषभौषधे । दुर्हरः, वि. दुर्हरस्त्वृषभौषधौ । दुःखधार्यं, हे.

दुर्नामन्. दुर्नामाऽख्यातिमुदजदीर्घकोशिकयोरपि, वि. दुर्नाम क्लीवमर्थसि । सप्राद्दीर्घकोशिकायां स्त्रो, मे. दुर्नाम पुनरर्थसि । दुर्नामा दीर्घकोशी सप्रात्, हे.

दुर्मुख दुर्मुखः कपिभिन्नागभिदोर्नां मुखरे त्रिषु, मे. दुर्मुखो नागराजेऽपि मुखरे वानराखयोः, वि. दुर्मुखो मुखरे नागराजे वाजिनि वानरे, हे. सर्पेऽपि दुर्मुखः, त्रि.

दुर्लभ. दुर्लभस्त्रिषु दुष्प्रापे कच्छुरे, मे. दुर्लभः कच्छुरे चोयो दुष्प्रापे वल्लभेऽपि च, वि. दुर्लभः कच्छुरे प्रिये । दुष्प्रापे, हे. दुर्लभः कच्छुरे काश्ये, त्रि.

दुर्वर्ण. दुर्वर्णे त्रिष्वसहर्षे क्लीवमैलेयरूप्ययोः, मे. दुर्वर्णश्च कुवर्णे स्याद् बालुके रजतेऽपि च, वि. अथ दुर्वर्णं कलधौतकुवर्णयोः, हे. दुर्वर्णं रजतेऽपि स्यात्, त्रि.

दुर्विध. दुर्विधो वाचप्रलिङ्गः सप्राद् दुर्गतेऽपि खलेऽपि च, मे. दुर्विधो दुर्गते खले, वि. दुर्विधो दुर्जने निःस्त्रे, हे. दुर्विधौ खलदुर्गतौ, त्रि.

दुलि. दुलिः स्त्रियां कमत्रां ना मुनौ, मे. व. डुलि.

दुष्कक. दुष्कको गन्धकुर्व्यां सप्राद् विहाराद्यवकाशके, मे, वि.

दुष्ठ. दुष्ठः स्याद् दुर्वलेऽधमे, वि.

दूष्य. दूष्यं दूतस्वभावे च भावे कर्मण्यपि स्मृतम्, मे.

दूषिका. दूषिका दलिकायाश्च मले सप्राल् लोचनसत्र च, मे. दूषिका दलिका स्मृता । नयनसत्र मलेऽपि सप्रात्, हे

दूष्य दूष्यं त्रिषु दूषणीये क्लीवं वक्ष्ये च तद्गृहे, मे. दूष्यन्त

दूषणीये सत्राद् दूष्यं वस्त्रे च तद्गृहे, वि. दूष्यं वाससि तद्गृहे । दूष-
णीये, हे. निन्द्रे वस्त्रगृहे दूष्यम्, त्रि.

हम् हम्ः स्त्री सर्पवज्रयोः, मे. हम्ः पन्नगवज्रयोः, वि.
हम्ः पवौ भास्करे च, हे.

हद् हद् स्यूले नितान्ते च प्रगाढे बलवत्प्रपि, मे. हद्ः स्यूले
भग्ने शक्ते प्रगाढेऽपि हद्गो मतः, वि. हद्ः शक्ते भग्ने स्यूले, हे. शक्त-
स्यूतौ त्रिषु हद्गौ, अ.

हति. हतिश्चर्मपुटे मत्स्ये ना, मे. हतिश्चर्मपुटे भपे, वि.

हृक् हृक् स्त्रियां दर्शने नेत्रे बुद्धौ च त्रिषु वीचके, मे. हृग् दर्शने
लोचने च हृग् बुद्धौ वीचकेऽपि च, वि. हृग् द्रष्टरि दर्शनेऽध्यक्षे, हे. हृग्
ज्ञाने ज्ञातरि त्रिषु, अ. ज्ञाने च लोचने दर्शने च हृक्, त्रि.

हृशान्. हृशानं ज्योतिषि प्रोक्तं हृशानश्च विरोचने, वि. हृशानं
ज्योतिषि क्लीबं पुलङ्गः सत्राद्दिरोचने, मे.

हृपद्. हृपद् निष्पेपणशिलापट्टमस्तरयोरपि, मे. हृपद् पेपण-
पट्टे सत्राद् हृपद् पापाणमात्रके, वि. हृपद् पापाणमात्रके । निष्पेपणार्थ-
पट्टे सत्रात्, हे.

हृपहती. हृपहती नदीभेदे कातप्रायन्यामपि स्त्रियाम्, मे.

हृथान्त. हृथान्त उदाहृतौ । शास्त्रे च मरणे, मे. हृथान्तः
सगद्गुदाहृतौ । शास्त्रे, हे. हृथान्तावुभौ शास्त्रनिदर्शने, अ.

हृष्टि. हृष्टि. स्त्रियां बुद्धौ लोचने दर्शनेऽपि च, मे. हृष्टि ज्ञानेऽक्षिण
दर्शने, हे. हृष्टि धीर्दर्शनाक्षिषु, वि. हृष्टिरक्षिण तथा मतौ, अने.

देव. देवो मेघे सुरे राक्षि सत्रान्पुंसकमिन्द्रिये । देवी कृताभि-
षेकायां तेजनीष्टकयोरपि, मे. देवः सुरे घने राक्षि देवमाख्यातमिन्द्रिये ।
देवी भट्टारिकायाश्च तेजनीस्युक्तयोरपि, वि. देवं हृषीके देवसु शृपतौ
शोयदे सुरे । देवी कृताभिषेकायां तेजनीस्युक्तयोरपि, हे. मेघे-राक्षि
सुरे देवः, त्रि. पर्जन्ये राक्षि गौर्वाणे व्यवहृत्तरि भत्तरि । मूर्खे बले

जिगीषौ च देवोक्ति नरि कुठिनि, अने,

देवताङ्. देवताङ्: सैँहिकेये जीमूते च छताग्ने, मे. देवताङ्स्तु घोपके । सैँहिकेयग्रहे चापि देवताङ्गो छताग्ने, वि. देवताङ्गो घोपके-ऽग्नौ राहौ, हे.

देवन. देवनं व्यवहारे सत्रात् जिगीषाक्रीडयोरपि । देवनोऽग्नेषु पुंसि सत्रात्, मे. देवनं व्यवहारे सत्रात् जिगीषाक्रीडयोरपि । अग्नेषु देवनः प्रोक्त, वि. देवनोऽग्नेऽय देवनम् । व्यवहारे जिगीषायां क्रीडायान्, हे. क्रीडादावपि देवनम्, अ. क्रीडादौ देवनं नाऽग्ने, त्रि.

देवमणि. अय देवमणि भर्गोऽश्वावर्त्तं कौस्तुभेऽपि च, मे. देवमणिः शिवेऽश्वस्य कण्ठावर्त्तं च कौस्तुभे, वि. देवमणि विष्णुवधोमणौ हरे । अश्वस्य कण्ठावर्त्तं च, हे.

देवसु. देवसु वाचप्रलिङ्गस्तु धार्मिके लोकयात्रिके, मे. देवसु-धार्मिके स्यातो देवसु लोकयात्रिके, वि.

देववृक्ष. देववृक्षः सप्तपर्णं मन्दारादिषु गुग्गुलौ, मे, वि. देववृक्षो मन्दारादौ गुग्गुलौ विषमच्छदे, हे.

देवसहा. भवेद् देवसहाभिख्या चूते दण्डोत्पलौपधे, वि.

देवसेना. देवसेना तु वज्रिणः । सुतायामपि सेनायां देवतानाश्च योषिति, मे. देवसेनेन्द्रवाचिन्यां सेनायाश्च दिवौकसाम्, वि. देवसेनेन्द्रकन्यायां सैन्ये दिविपदामपि, हे.

देष्णु. देष्णु, दांतरि दुर्गमे, मे, वि, हे.

देहयात्रा. देहयात्रा यमपुरीगमने भोजनेऽपि च, मे, हे. देहयात्रा भोजने स्रान् कृतान्तागमनेऽपि च, वि. देहयात्राऽग्ने घर्त्तौ, त्रि.

द्वैत्य. द्वैतप्रोऽसुरे सुरायान्तु द्वैत्या चण्डौपधावपि, मे, वि. द्वैतप्रोऽसुरे सुगौपधौ, हे.

द्वैत्यानि. द्वैतरारिः पुंसि सामान्यद्वैते च गरुडध्वजे, मे. द्वैतरारिस्त्रिदशे विष्णोः, वि.

द्वैवञ्च. द्वैवञ्चो गणके पुमान् । द्वैवञ्चे गणिकायां स्त्री, मे.
द्वैवञ्चो गणकेऽपि च, वि.

दोग्धृ. दोग्धाऽर्थोपजीविकवौ वत्सगोपालयोः पुमान्, मे. दोग्धा
गोपालके वत्से कवौ अर्थोपजीविनि, वि. दोग्धा गोपालवत्सयोः ।
अर्थोपजीविनि कवौ, हे. दोग्धा गोपे कवौ वत्से, त्रि.

दोला. दोला नील्यां यानान्तरेऽपि च, मे. दोला यानान्तरे
नील्याम्, वि.

दोष(पा). दोषः स्याद्दूषणे पापे दोषा रात्रौ भुजेऽपि च, मे, वि.
दोषा रात्रौ च तन्मुखे, मे. दोषा रात्रिमुखे रात्रौ अत्राऽनव्ययसप्यसौ,
वि. दोषा निशि निशामुखे, हे.

दोषञ्च. दोषञ्चः प्राञ्चवैद्यो, हे.

दोहदलक्षण. दोहदलक्षणमुक्तं वयःसन्धौ च गर्भे च, मे. दोहद-
लक्षणं गर्भे सत्रात् सन्धौ यौवनस्य च, हे. दोहदलक्षणं गर्भे वयः-
सङ्घे च हृत्प्रते, त्रि.

दौर्वीण. दौर्वीणं षष्ठपर्णं स्याद् दूर्वायाः सुरसेऽपि च, मे,
वि. दौर्वीणं षष्ठपर्णं स्याद्धरितालीरसेऽपि च, हे.

दुःप्र. दुःप्र क्लौषमङ्गि गमने च । नाञ्जलने, मे. दुःप्ररग्नौ दि-
शसेऽपि स्यात्, वि. दुःप्र दिने वज्जौ, हे.

दुःप्रति. दुःप्रतिः स्त्री रश्मिशोभयोः, मे. दुःप्रतिश्च शोभादीधि-
त्योः, हे.

दुःप्रम्न. दुःप्रम्नं वित्ते बलेऽपि च, मे. दुःप्रम्नं वित्ते पराक्रमे,
वि. दुःप्रम्नं द्रविणवद्धनौजसोः, हे. दुःप्रम्नं बले धने, त्रि.

दुःप्रवन्. दुःप्रवा त्वभिनये भानौ, वि.

द्रो. द्रौस्त्रिदशालयत्रिदशवर्त्मनो र्योपिति, मे. द्रौः रूर्ग-
सुरवर्त्मनोः, वि. द्रौस्त्रु स्वर्गं विहायसि, हे.

द्रव. द्रवः मद्रावनर्मणोः । . रसेऽपि, मे. . द्रवः मद्रावनर्मणो-

गती नर्मणि विद्रवे, वि द्रवो विद्रवनर्मणोः । प्रद्रावे रसगतप्रोक्ष, हे.

द्रवन्ती. खवन्ती च द्रवन्त्यपि । नद्यामोपधिभेदे च, हे. ५. खवन्ती.

द्रविण द्रविणं न द्वयो वित्ते काक्षने च पराक्रमे, मे. द्रविणं काक्षने वित्ते द्रविणश्च पराक्रमे, वि. द्रविणन्तु बलं धनम्, अ. ५. द्रविण.

द्रव्यं द्रव्यं सप्तात् पित्तले वित्ते दृष्ट्यादौ च विलेपने । क्लीबे च भेषजे भवेत् द्रुविकारे च वाचत्रवत्, मे. द्रव्यं स्याद् द्रविणे भवेत् दृथिव्यादौ च पित्तले । भेषजे चापि विनये जतुद्रुमविकारयो, वि. द्रव्यं भवेत् धने क्ष्मादौ जतुद्रुमविकारयोः । विनये भेषजे वीर्यत्रा, हे. द्रव्यं भवेत् गुणाश्रये, अ. भेषजे द्रुविकारे च द्रव्यं भवेत् च पित्तले, वि.

द्रावक. द्रावको द्रावभेदे सप्ताद् विदग्धे मोपकेऽपि च, मे. द्रावकस्तु शिलाभेदे सप्ताद् घोपकविदग्धयोः, हे. द्रावकस्तु शिलाभेदे विदग्धे घोपकेऽपि च, वि.

द्राविड. द्राविडो र्द्वैप्रमिञ्जाते सङ्गत्रामिहोभमुख्ययोः, मे. द्राविः सप्ताञ्जानपदे वेधमुख्यकसङ्गत्रयोः, वि.

द्रुघण द्रुघणो सुहरेऽपि सप्ताद् द्रुहिणे च परश्वधे, मे, वि. द्रुघणः पर्यु वेधसोः । सुहरेऽपि, हे.

द्रुण. द्रुणं चापेऽलिनि द्रुणः । द्रुण्वम्, द्रोणीकच्छयोः, मे. द्रुणं चापे च खड्गे च द्रुणो दृष्टिकभङ्गयो । द्रुणो कच्छपिकायाश्च जल-द्रोण्यासुदाहता, वि. द्रुणः सप्ताद् दृष्टिके भङ्गे द्रुणं चापलपाणयोः । द्रुणी कूर्म्यां जलद्रोणत्राम्, हे. द्रुणोऽलिः कच्छपी द्रुणी, वि.

द्रुत. द्रुतं त्रिषु । शीघ्रे विलीने विद्राणे, मे. द्रुतं शीघ्रविलीनयोः, हे, वि द्रुतं शीघ्रे विलीने च विद्राणे चाभिधेयवत्, वि.

द्रुम. द्रुमो महीरुहे पारिजाते किम्बुश्येखरे, मे. द्रुमस्यै पारिजाते द्रुमः किम्बुश्येखरे, वि. द्रुमस्तु पादपे पारिजाते किम्बु-श्येखरे, हे. द्रुमो यद्येखरे एषे, वि द्रुमो एषे य. शैलेष. अने.

द्व. द्वः स्वर्णं कामरूपिणि, वि द्वः कामरूपिणि स्वर्णं, हे.

द्रोण. द्रोणोऽस्त्रियामादृके सगदादृकानां चतुष्टये । पुमान्
 कृपीपतौ दग्धकाके स्त्री नीदन्तरे । तथा काष्ठास्त्रुवाहिन्यां गवाद-
 न्यामपीष्यते, मे. द्रोण कृपीपतौ कृष्णकाके सगदादृकेऽपि च । आदृ-
 कानां चतुष्के च द्रोणी स्यान्नीदन्तरे । द्रोणी काष्ठास्त्रुवाहिन्यां
 गवां घासभुजि स्थितौ, वि. द्रोणः पार्थयुरौ काके माने द्रोणी तु
 नीदति । नौभेदे शैलभेदे च, हे. अथ द्रोण. काकेऽपि, अ. काष्ठा
 गावेऽस्त्रुवाहिन्यां शैलसन्धौ च योपिति । द्रोणी न स्त्री मानभेदे द्रोणः
 काकः कृपीपतौ, त्रि. द्रोणः सत्रात् कौरवाचायत्रौ द्रोणः काक इती-
 रितः । द्रोणो गिरिविशेषश्च द्रोणः स्याच्चतुरादृक, अने.

द्रोहाट. द्रोहाटः कथितो गाथाप्रभेदे षड्गलुब्धके । वैडालव्रतिके
 च, मे, वि. द्रोहाटो षड्गलुब्धके । चतुष्पदीप्रभेदे च विडालव्रतिकेऽपि
 च, हे.

द्वन्द्वं द्वन्द्वं रक्षसेत्र कलहे तथा मिथुनयुग्मयोः, मे. द्वन्द्वो
 रक्षसेत्र कलहे द्वन्द्वं मिथुनयुग्मयोः, वि. द्वन्द्वः से द्वन्द्वमाह्वये । रक्षसेत्र
 मिथुने युग्मे, हे. द्वन्द्वं कलहयुग्मयोः, अ

द्वापर. द्वापरः संशये युगे, मे, वि, हे. द्वापरौ युगसंशयौ,
 अ सन्देहेऽपि द्वापरमाह्वयः, च.

द्वार द्वारं निर्गमनेऽपि स्याद् अशुभ्रपाये, मे. द्वारं पुन निर्ग-
 मनेऽशुभ्रपाये, वि द्वारं निर्गमेऽशुभ्रपाये, हे. उपाये निर्गमे द्वारम्, त्रि.

द्विक द्विकः स्यान् काककोकगोः, मे, हे. द्विकः काके च कोके च,
 वि द्विकौ काकचक्रवाकौ, त्रि

द्विज द्विजः सत्राद् ब्राह्मणचतवैश्वदन्ताण्डजेषु ना । द्विजा
 भार्गवां चरेणौ च, मे द्विजा विप्रेऽण्डजे दन्ते भाण्डारेणुकयो द्विजा,
 वि द्विजा विप्रवृत्तिययो वैश्वेत्र दन्ते विच्छद्वमे । द्विजा भार्गारेणुकयोः,
 हे दन्तविप्राण्डजा द्विजाः, अ दन्तविप्रौ तथा द्विज, अने.

द्विजन्मन्. द्विजन्मा दशने विप्रे, मे, वि. द्विजन्मानौ रद्विप्रौ, हे. द्विजन्मा दन्तविप्रयोः, त्रि.

द्विजाति. द्विजाति विप्राण्डजयोश्च मुलिङ्गः, मे. द्विजातिरण्डजे विप्रे, वि. द्विजाति ब्राह्मणेऽण्डजे, हे.

द्विजराज. द्विजराजस्तु चन्द्रेऽनन्ते गरुत्मति, मे. द्विजराजः शशधरे सुपर्णेऽनन्तभोगिनि, वि. द्विजराजस्तु शशाङ्के गरुडेऽपि च, हे. चंसेऽन्तौ गरुडे चन्द्रे द्विजराज इति ध्वनिः, अने.

द्विजिह्व. (ह्व) द्विजिह्वस्तु खले सर्पे, मे. द्विजिह्वो भुजगे खले, वि. द्विजिह्वः खलसर्पयोः, हे. द्विजिह्वौ सर्पसूचकौ, अ. द्विजिह्वः सूचको ज्ञेयो द्विजिह्वस्तु भुजङ्गमः, अने. दृष्टिविषे सूचके च द्विजिह्वः परिकीर्त्तितः, हा.

द्वितीय. द्वितीया तिथिभित्पत्नयोः पूरणे त्वभये त्रिषु, मे. द्वितीया तिथिभित्पत्नयोः पूरणग्रामपि च द्वयोः, वि. द्वितीया तिथिगेहिन्योर्द्वितीयः पूरणे द्वये, हे. द्वितीया तिथिभित्पत्नयोः, त्रि. सपत्नग्रामपि द्वितीया, ह.

द्वीपवत्. द्वीपवान् सिन्धुनद्योर्द्वीपवत्प्रापगाभुवोः, मे, वि.

द्वैमातुर. द्वैमातुरो जरासन्धवारणाननयोः पुमान्, मे. द्वैमातुरो जरासन्धवारणाननयो मर्तः, वि.

ध. धो ना धर्मं कुवेरे च क्षीवं तु वसुनि स्मृतम् ।
धो धा च ब्रह्मणि ख्यातो धा तु स्याद् धारकेऽपि च, मे. मीनेशः सात्वतः प्रीतिर्वाभपादाङ्गुलीगतः । धनेशो भरणीशश्च धकारो दान्तिमः स्मृतः, मा.

धट. धटो दिव्यतुलायां स्याद् धटौ चीरे च वासस, मे. धटौ खण्डे च वाससः । परौच्चार्यतुलायां च धटः शूरिभिरिष्यते, वि.

धन. धनं तु गोधने वित्ते, मे. धनं गोधनवित्तयोः, वि. धनं वित्ते गोधने च सत्रात्, हे.

धनञ्जय. धनञ्जयोऽर्जने वङ्गिनागदिग्देहमारुते, मे. धनञ्ज-
योऽर्जने वङ्गौ ककुभे देहमारुते । नागान्तरे च, वि. धनञ्जयो नागभे-
दे ककुभे देहमारुते । पार्थेऽग्नौ, हे. पार्थेऽग्नौ च धनञ्जयः, त्रि.

धनद. धनदस्तु कुबेरे सप्रात् पुंलिङ्गो दातरि त्रिषु, मे. धनदो
दातरि त्रीदे, वि धनदौ दातृगुण्यकौ, हे.

धनिक धनिका सा_३नार्यां ना धन्याके त्रिषु साधुधनिनोश्च, मे
धनिकः साधुधन्याकधवेय धनिका स्त्रियाम्, वि. धनिको धान्यके धवे ।
धनाढेय धनिका वध्वाम्, हे.

धनु धनु पुमान् पियालद्रौ राशिभेदे श्रासने, मे. धनुसंज्ञा
पियालद्रौ राशिभेदे श्रासने, वि. धनुशब्दः पियालद्रौ राशिभेदे धनु-
ष्यपि, हे.

धनुस्. धनुः पियाले ना न स्त्री राशिभेदे श्रासने । धनुर्धरे
त्रिषु, मे. धनुः पियालद्रुमराशिभेदयोः श्रासने चापि धनुर्धनुर्धरे, वि.
धनुः श्रासने राशौ पियालद्रौ धनुर्धरे, हे.

धन्य. धन्या धात्वप्रामलक्ष्योः सप्राद् धन्यं पुण्यप्रवति त्रिषु, मे. धन्यो
धनवति स्मृत । धन्या धान्यामलक्ष्योश्च, वि. धन्यः पुण्यप्रयुते धन्यामलक्ष्या-
सुपमातरि, हे.

धन्वन् धन्वा तु मरुदेशे ना ह्यीवं चापे स्थलेऽपि च, मे. धन्वा
लाङ्गलदेशे सप्राद् धन्व चापे स्थलेऽपि च, वि. धन्व स्थलचापयोः, हे.
धन्वा मरौ धन्व चापे, त्रि

धन्विन् धन्वी धनुर्धरेऽपि सप्रादर्हणे ककुभद्रुमे, मे. धन्वी
धनुर्धरे पार्थे द्विदग्धे ककुभद्रुमे, वि. धन्वी पार्थे ष्टके ककुभेषापिनोः, हे

धमन धमनी नाऽनले भस्त्राभापककूरयोस्त्रिषु । धमनी तु शिरा-
हृद्द्विलासिन्योश्च योषिति, मे. धमनोऽप्यनले भस्त्राभापककूरयोः स्मृता ।
धमनी तु हरिद्रायां कन्धराशिरयोरपि, वि धमनोऽनले । ऊने भस्त्राभा-
पके च धमनी कन्धरा शिरा । हरिद्रा च, हे.

धर. धरो गिरौ । कार्पासद्वलके कूर्मराजे वस्वन्तरेऽपि च । धरा विश्वम्भरायाश्च स्त्री गर्भाशयभेदयोः, मे. धरस्तु शैले कार्पासद्वलके कमठाधिपे । धरा भेदसि भूम्यां च स्त्रीणां गर्भाशयेऽपि च, वि. धरः कर्माधिपे गिरौ । कार्पासद्वलेऽथ धरा भेदोभूमिजरासुषु, हे. धरा पृथ्वी धरा धारा धरः शैलो धरा पृथ्विः, अने. (धरो धूर्ते च पर्वते, अने.) धरा पृथ्वी धरो गिरिः, त्रि.

धरण. धरणं मानभेदेऽपि धारणे धरणी भुवि, मे, वि. धरणं धारणे मानविशेषे धरणी भुवि, हे.

धराधर. धराधरो हरौ शैले, मे. धराधरः क्ष्माशक्ति रक्तपाणी, वि धराधरः । कृष्णोऽद्रौ च, हे. हरिशैलो धराधरौ, त्रि.

धरण. धरणः सम्प्रते नीरे स्वर्लोके परमोष्ठिनि, मे, वि.

धर्म. धर्मोऽस्त्री मुख्य आचारे स्वभावोपमयोः कर्तौ । अहिंसोपनिपन्नप्राये ना धनुर्यमसोमपे, मे. धर्मः मुख्ये यमे न्याये स्वभावाचारयोः कर्तौ । उपमायामहिंसायां चापे चोपनिगद्यते, वि. धर्मो यमोपमायुष्मत्स्वभावाचारधन्वसु । सत्यज्ञोऽहंस्त्वहिंसादौ न्यायोपनिपदोरपि । धर्मं दानादिके, हे. धर्मोऽहिंसोपमायोगोपनिगद्यु धनुष्यपि, त्रि.

धर्मण. धर्मणस्तु पुमान् वृक्षभेदसर्पभेदयोः, मे. धर्मणोऽहिंद्भुभेदयोः, वि.

धर्मराज. धर्मराजो यमे बुद्धे युधिष्ठिररूपे पुमान्, मे. धर्मराजो यमे बुद्धे धर्मराजो युधिष्ठिरे, वि. धर्मराजस्तु सुगते आहृदवे युधिष्ठिरे, हे. धर्मराजौ जिनयमौ, अ.

धर्मण. धर्मणं स्थात् पत्रिभवे रतेऽसत्यां तु धर्मणी, मे, वि. धर्मणं रतेऽभिभवे धर्मणी त्वभिसारिका, हे. असतो ह्याद् धर्मणी च धर्मणा निरुतौ रते, त्रि.

धव. धवः पुमान् नरे धूर्ते पत्न्यौ वृक्षान्तरेऽपि च, मे. धवः पत्न्यौ नरे धूर्ते वृक्षभेदेऽपि कौर्तितः, वि. धवो धूर्ते नरे पत्न्यौ वृक्षभेदे, हे. पति-

आखिनरा धवाः, अ. धवो धूर्तेऽपि, त्रि. धवः पति धवो मर्त्यो वृद्धजाति-
धवो मतः, अने.

धवल. धवला गवि । वृष्येष्टे पुमान् वाचप्रलिङ्गः शुक्ले च
सुन्दरे, मे. धवलः सुन्दरे सिते । महोक्षे चाय धवली सौरभेयत्रा-
सुदौरिता, वि. धवलो महोक्षे सुन्दरे सिते । धवली गौः, हे. धवला
गवि ना श्रग्टे शुक्लसुन्दरयोस्त्रि, त्रि.

धातु. धातु न्द्रियेषु च । शब्दयोनिमहाभूततद्गुणेषु रसा-
दिषु । मनःशिलादो श्लेष्मादौ विघोषाद्, गैरिकेऽस्थि च, मे. धातु-
रसादौ श्लेष्मादौ भ्रादिप्रावविकारयोः । महाभूतेषु लोकेषु शब्दादावि-
न्द्रियेऽस्यनि, हे. धातुः स्यादश्रमविकृतौ विघोषेऽन्द्रियेषु च । भ्रुवादि-
रसरक्तादिश्लेष्मादिवसुधादिषु । वर्तते धातुशब्दोऽयं विघोषादस्ति गैरि-
के, वि. श्लेष्मादिरसरक्तादिमहाभूतानि तद्गुणाः । इन्द्रियाण्यश्रमविकृ-
तिः शब्दयोनिश्च धातवः, अ. वातादिप्रकृति धातु धातुर्दंहरसादिकः ।
क्रियाभावः स्मृतो धातु धातुः श्रैलोपलोङ्गवः, अने. पृथिव्यादिषु
भूतेषु शरीरेषु रसादिषु । लक्ष्येषु च स्मृतो धातुः रूभावे गैरिकादि-
षु, ह. राशौ च धातुः, त्रि.

धातु. धाता हिरण्यगर्भं ना पालके त्रिषु, मे. धातौ जनन्या-
मलकौवसुमतुप्रमाटु, मे. धाता हिरण्यगर्भं स्यात् पालके त्वमि-
धेयवत्, वि. धातौ जनन्यामलकौवसुमतुप्रमाटु, वि. धातौ भुवुप्र-
मातरि । आमलप्रां जनन्यां च, हे. धाता वेधस पालके, हे. धातौ
स्यादुपमाताऽपि चितिरप्यानलक्ष्यपि, अ. धाता भुव्यामलप्रां च, त्रि.
धातकौ प्रोचरते धात्री धातौ दामलकौ तथा । धात्री वसुन्धरा ज्ञेया
धात्री सत्रात् खानदायिनौ, अने.

धाना. धाना भट्टयथेऽपि च । धान्याकेऽभिनवोद्भिन्ने, मे. धाना
भट्टयथे प्रोक्ता धान्याकेऽभिनवोद्भिदि, वि. धाना भट्टयथेऽङ्कुरे धान्याके चूर्ण-

धान्यं धान्यं व्रीहिषु धान्याके, मे, वि धान्यं तु व्रीहौ धान्याके, हे धामन् धाम देहे गृहे रश्मौ स्थाने जन्मप्रभावयो, मे, वि धाम रश्मौ गृहे देहे स्थाने जन्मप्रभावयो, हे गृहदेहत्विट्प्रभावा धामानि, अ प्रभावे तेजसि स्थाने धामशब्दो निगद्यते, अने

धामार्गव धामार्गवस्तु पुं सि स्याद् अपामार्गे च घोपके, मे. धामार्गवस्त्वपामार्गे देवदालप्रामपि स्मृत, वि धामार्गवस्तु घोपके। अपामार्गेऽपि, हे

धार धारा सैन्याग्रिमस्कन्वे तुरङ्गगतिपक्षके। घटादिच्छिद्र-सन्तत्योः प्रपाते सत्राद् द्रवस्य च। सङ्गादे निर्गमितमुखे धारो प्राधान्तरे-ऽष्टरणे, मे धारा सैन्याग्रिमस्कन्वसन्तत्योः पतनान्तरे। द्रवद्रव्यप्रपा-तेऽपि तुरङ्गगतिपक्षके। खङ्गादीनां च निर्गमितमुखे धाराऽपि कीर्तयते। धारः कचिद्घनासारवर्षणे स्यादृषेऽपि च, वि धारो जलधरासारवर्षणे स्यादृषेऽपि च। धारोत्कर्षे सङ्गाद्यग्रे सैन्याग्रे वाजिनां गतौ। जलादिपाते सन्तत्याम्, हे धारा हरिद्राश्वगतिनिशाब्जसृतिराजि, त्रि.

धारण धारणी नाडिकाया स्याद् बुद्धोक्तमन्त्रभियपि। धार-णाङ्गे च योगस्य न पुंसि सत्राद्विधारणे, मे धारणी नाडिकाया सत्राद्-बुद्धोक्तमन्त्रभियपि, वि बुद्धमन्त्रे नाडिकाया धारणी, त्रि

धाराङ्कुर धाराङ्कुरस्तु नासीरे शीकरेऽपि घनोपले, मे, वि. धाराङ्कुरः शीकरे सत्रान् नासीरे जलदोपले, हे धाराङ्कुरो वायुफले नासीरे शीकरेऽपि च, हा

धाराङ्ग धाराङ्गोऽसौ च तीर्थे च, मे. धाराङ्गः सङ्गतोर्थयो, वि धाराङ्गतीर्थेखङ्गयो, हे

धाराट धाराटश्चातकाश्वयोः, मे, वि धाराटश्चातकेऽश्वे च, हे धाराटौ चातकहयौ, त्रि धाराटश्चातके वाचे, हा

धाराधर धाराधरोऽसिमेघयोः, मे धाराधरस्तोयधरे छपाणे, वि धाराधरस्तु पयोदकवालयोः, हे धाराधरौ खङ्गमेघौ, त्रि.

धार्तराष्ट्र. धार्तराष्ट्रोऽसितासत्राङ्गिहंसकौरवभोगिषु, वि. धार्तराष्ट्रः कौरवेऽहौ कृष्णासत्रा-
ङ्गप्रसितच्छदे, हे.

धावन. धावनं गमने शुद्धौ दृष्टिपर्णरां तु योपिति, मे. धाव-
नं प्रसमे शुद्धौ दृष्टिपर्णरां तु धावनी, वि. धावनं तु गतौ शौचे,
हे. धावनं गतिशौचयोः, लि. धावनं शोधनं प्रोक्तं धावनं शौचवर्त-
नम्, अने.

धिक्. धिग् भर्त्सने च निन्दायाम्, मे. धिग् भर्त्सननिन्दयोः,
वि, हे. धिङ् निर्भर्त्सननिन्दयोः, अ.

धिषण. धिषणस्त्रिदशाचार्यं धिषणा धियि योपिति, मे. धिष-
णस्त्रिदशाचार्यं धिषणा धियि सम्मता, वि. धिषणस्त्रिदशाचार्यो धिषणा
तु मनीषिका, हे.

धिष्णत्र. धिष्णां स्थानाग्निसङ्घसु । शक्तादृष्टोऽपि, मे. धिष्णत्रं
सङ्घनि नवंत्वे स्थाने शक्तौ च पावके, वि. धिष्णत्रं स्थानोद्भुवेऽङ्घसु ।
यले धिष्णत्रोऽङ्घनै, हे. धिष्णत्रं स्थाने गृहे भेऽङ्घनौ, अ. तारास्वग्नी गृहे
स्थाने धिष्णत्रमाङ्घ मनीषिणः, अने.

धी. धी ज्ञाने ज्ञानभेदेऽपि, मे.

धीदा. धीदा भुवीमनीषयोः, मे धीदा क्रन्यामनीषयोः, वि, हे.

धीमत्. धीमान् परिडते च बृहस्पतौ, मे. धीमान् वाःस्पतौ
धीरे, वि.

धीर. धीरो धैर्यप्रान्विते स्वैरे बुधे स्तीवं तु कुङ्कमे । स्त्रियां अरण्य-
तुल्यायाम्, मे. धीरो ऽरे धैर्यसंयुते । स्वैरे धीरं तु द्रुसृणे, हे. धीरः
परिडतमन्दयोः । धीरं च कुङ्कमम्, त्रि. धीरौ सात्यिकधीमन्तौ, अने.

धीवर. धीवरो लुब्धके बुधे, वि.

धुत. धुतयो धुतम् । त्यक्ते विधूते, मे. धुतं त्यक्ते विधूते च,
वि. धुतं तत्रक्ते कम्पिते च, हे.

धुन्धमार. धुन्धुमारः शकगोपे गृहधूमे पदालिके, मे, वि. धुन्धु-
मारः शकगोपे गृहधूमे गृहालिके, षा. धुन्धुमारो गृहधूमे उपभेदेन्द्र-
गोपयोः । पदालिके, हे.

धुर. धूर्धानमुखमारयोः, हे.

धुरन्धर. धुरन्धरो धवद्रौ ना वाचप्रलिङ्गसु धूर्वहे, मे. धुरन्धरो
धवतरौ धूर्वहेऽपि धुरन्धरः, वि. धुरन्धरो धुर्यं धवद्रुमे, हे.

धू धूः स्मृता धुनने स्त्रियाम्, मे.

धूत. धूतं तु कल्पिते भर्त्सिते त्रिषु, मे. धूतौ कल्पितभर्त्-
सितौ, हे. धूतं कल्पितभर्त्सिते, वि.

धूमकेतन. स्याद् धूमकेतनः पुंसि केतुग्रहज्जताशयो, मे. धूम-
केतनमिच्छन्ति ज्जताशग्रहभेदयोः, वि. धूमकेतनोऽनले । ग्रहभेदे च, हे.

धूमकेतु. सत्राद् धूमकेतुत्पातभेदे वैश्वानरे पुमान्, मे. धूम-
केतुः स्मृतो वज्रावुत्पातग्रहभेदयोः, वि. धूमकेतु वज्जुत्पातौ, हे. अग्न्यु-
त्पातौ धूमकेतु, अ.

धूर्त. धूर्तं तु खण्डलवणे धुसूरे ना विटे त्रिषु, मे. धूर्तः सत्रात्
खण्डलवणे खलधुसूरयोरपि, वि. धूर्तं तु खण्डलवणे धूर्तो धत्तूरमा-
यिनोः, हे.

धूलि. धूलिः संख्यान्तरे रेणौ, वि.

धूलिकदम्ब. धूलिकदम्बो नीपे सत्रात् तिनिशे वरुणद्रुमे, मे, वि.
धूलिकदम्बतिनिशे नीपे वरुणपादपे, हे.

धूसर. धूसरी किन्वरीभेदे ना खरे त्रिषु पाण्डुरे, मे. धूसरः
पाण्डुरे खरे, वि. धूसरस्य रासभे सोकपाण्डुरे, हे

धतराङ्ग. धतराङ्गः सुराञ्चि सत्रान् नागचक्रियभेदयोः । धतराङ्गी
हंसपद्याम्, मे. धतराङ्गः सुराञ्चि सत्रात् पचिचक्रियभेदयोः । धतराङ्गी
हंसपद्याम्, वि. धतराङ्गः सगे सर्पे सुराञ्चि चक्रियान्तरे । धतराङ्गी
हंसपद्याम्, हे.

धृति. धृति नैष्टौ स्त्रियां तुष्टौ योगभिद् धैर्यप्रधारणे, मे. धृति-
र्योगान्तरे धैर्ये धारणाध्वरतुष्टिषु, वि. धृति र्योगविशेषे सत्राद् धारणा-
धैर्ययोः सुखे । सन्तोषाध्वरयोश्चापि, हे. धृति धारणधैर्ययोः, अ. धृति-
स्वुष्टौ कृतावपि, त्रि.

धेन. धेनौ नद्यां नदे पुमान्, मे. धेनः समुद्रे नद्यां तु धेनौ,
वि. धेनः समुद्रे धेना तु नद्यां सत्राद् भारतीभिदि, हे.

धेनु. धेनु गौमात्रके दोग्ध्र्नां गवि, हे. पयस्त्रिन्यर्जुनौ धेनु-
र्धेनुः कुञ्जरकामिनी । असिपुत्री मता धेनु र्धेनु र्त्तिः शुभङ्करी, अने.

धेनुक. सत्राद् धेनुका करिष्यां धेनावपि ना तु दानवविशेषे,
मे. धेनुका धेनुरितमपि, हे. धेनुका तु करेणां च, अ. हस्त्रिन्यां
धेनुका, ङ.

धैनुक. धैनुकं करणे स्त्रीणां धेनुनामपि संज्ञतौ, मे, वि. धै-
नुकं धेनुसंज्ञतत्रां करणेऽपि च योपिताम्, हे.

धौञ्ज. धौञ्जं धूम्रत्व ईरितम् । तथा वास्तुस्थानभेदे, मे.

ध्याम. ध्यामं दमनके गन्धतण्डुल्ये श्यामले त्रिषु, मे. ध्यामो
दमनके गन्धतण्डुले, वि.

ध्रुव. ध्रुवः शङ्कौ हरे विष्णो वटे चोत्तानपादजे । वसुयोग-
भिदोः पुंसि क्लीवं निश्चिततर्कयोः । स्त्री मूर्ध्नाटप्रोः शालपर्णत्रां गीति-
श्च, ग्भेदयोस्त्रिषु । सन्तते प्राश्नते च, मे. ध्रुवः काले श्रिये शङ्कौ वसो
योगे वटे सुनौ । ध्रुवा मूर्धाशालपर्णत्रां गीतिश्च, ग्भेदयोरपि । ध्रुवन्त
निश्चले तर्कं निश्चिते प्राश्नतेऽन्यवत्, वि. ध्रुवो वटे । वसुयोगभिदोः
शम्भौ शङ्कावृत्तानपादजे । स्थिरे नित्ये निश्चिते च ध्रुवं नेऽजस्रतर्कयोः ।
ध्रुवा मूर्धाशालपर्णाः श्च, ग्भेदे गीतभिद्यपि, हे. ध्रुवो भभेदे क्लीवं तु
निश्चिते प्राश्नते त्रिषु, अ. ध्रुवो वटे स्मरारौ च गीतिश्च, ग्भेदयो ध्रुवा,
त्रि. ध्रुवौ नक्षत्रनिययौ, अने.

ध्वज. ध्वजः गरात् शौचिके पुरान् । न स्त्रियां तु पताकायां

खडाङ्गे मेट्टचिक्कयो, मे. ध्वजं चिक्के पताकायां ध्वजः शौण्डिकशफसोः ।
-उडाङ्गे च, वि. ध्वज. पूर्वदिशो गृहे । शिञ्जे चिक्के पताकायां ख-
डाङ्गे शौण्डिकेऽपि च, हे. चिक्कशफपताकासु खडाङ्गेऽपि ध्वजोऽस्त्रि-
यान्, त्रि.

ध्वजिन्. ध्वजी तु एथिवीधरे । रथत्राह्मणयोश्चापि भुजङ्गमत्तुर-
ङ्गयोः, मे. ध्वजी शैले रथे विप्रे भुजङ्गमत्तुरङ्गयोः, वि.

ध्वनिनाला. ध्वनिनाला तु वीणयां वेणुकाहलयोरपि, मे. ध्वनि-
नाला स्मृता वेणौ काहलावीणयोरपि, वि. ध्वनिनाला तु वल्लभ्यां वेणु-
काहलयोरपि, हे. काहलावेणुवीणासु ध्वनिनालाध्वनिं विदुः, हा.

ध्वाङ्ग. ध्वाङ्गो मत्स्यरात्खगे काके तर्काटे भिक्षुकेऽपि च । ध्वाङ्गी
कङ्गोलिकायाम्, मे. ध्वाङ्गसु काकवकयोस्तर्काके भिक्षुके गृहे । ध्वाङ्गी क-
ङ्गोलिकायां सत्रात्, वि ध्वाङ्गः काके वकेऽर्थिनि । गृहे ध्वाङ्गी तु काको-
लत्राम्, हे. काकमत्स्यरात्खगौ ध्वाङ्गौ, अ. ध्वाङ्गः काको वको ध्वाङ्गः,
अने. वके ध्वाङ्गः, ह.

न. न. पुमान् सुगते बन्धे हिरण्डे प्रस्तुतेऽपि च, मे. न स्यान्नि-
पेधोपमयोः, मे. शौरी मेपेश्वरो दीर्घो वामपादाङ्गुलौगतः । नटो नटी नो
नादी च नकारस्यानुनासिकः, मा नेता नश्च समाख्यातखरणौ नः प्रकीर्तितः ।
नकारः सेगते दृष्टौ स्तुतौ दृष्टे प्रकीर्तितः, ए ए नञ्

नकिर् नकिर् निपेधोपमयोः, मे.

नकुल. नकुली कुक्कुटीमांस्यो. पशुपाण्डवयोः पुमान्, मे. नकुली
कुक्कुटीमांसरो नकुलः पाण्डवे पशौ, वि नकुलस्तु पाण्डवप्राणिभेदयोः ।
नकुली कुक्कुटीमांसरो, हे

नक्षत्रनेमि. नक्षत्रनेमिस्तथा रेवतरां ना भ्रूवे चन्द्रे, मे नक्षत्र-
नेमिः शीतांशो रेवतरां च भ्रूवे क्वचित्, वि नक्षत्रनेमि. शीतांशु रेवत्यै-
क्षानपादिषु, हे.

नख. नखी स्त्रीक्षीवयोः शुक्लौ नखरे पुंनपुंसकम्, मे. नख.

कररहे पाण्डे गन्धद्रव्ये नखं नखी, वि. नखं पुन गन्धद्रव्ये नखः करण-
पण्डयोः, हे. नखं शुक्ती कररहे, त्रि.

नग. नगः शैलो नगो द्रुमः, अने. V. अग.

नगौकस्. नगौकाः पुंसि शरभे पक्षिपक्षास्थयोरपि, मे. V. अ-

गौकस्.

नान. नग्नो वन्दितपणयोः पुंसि त्रिषु विवाससि, मे. नग्नोऽपि
च घपणके विवस्त्रे चाभिधेयवत्, वि. नग्नो विवाससि । मागधे च
घपणके, हे. नग्नौ घपणवन्दिनौ, त्रि.

नग्निका. नग्निकापि कुमार्यां स्यात् पुमान् घपणवन्दिनोः, मे.
नग्निकाऽऽतुकन्यायां नग्नको जिनवन्दिनोः, हे. नग्निका तु कुमार्यां
सराद्य घपणवन्दिनोः । नग्नकः, वि.

नञ्. नञभावे निषेधे च स्वरूपार्थेऽप्यतिक्रमे । ईपदर्थं च
साहस्ये तद्विरुद्धतदन्ययोः, मे, वि. नञीपदर्थं साहस्ये तद्विरुद्धतदन्ययोः ।
व्यतिक्रमे स्वरूपार्थं निषेधाभावयोरपि, हे. नञभावे निगद्यते । तद्वि-
रुद्धे तदन्ये च निषेधेऽपि च दृश्यते । साहस्ये चेपदर्थं च, त्रि.

. नट. नटी नलत्रौपधे स्त्री सरात् शैलद्राशोकयोः पुमान्, मे.
नटी हृष्टविलासिन्यां शोनके नटके नटः, वि. नटी भरतकासुकौ, त्रि.

नत. नतं तगरपाद्यां स्यात् क्लीवं कुटिलनम्बयोः । त्रिषु, मे. नत-
स्तगरनम्बोः, हे. नतं सराहाचत्रवन्दस्त्रे नतस्तगरपादपे, वि.

नदी. नदी सरिति शोणादौ ना, मे. नदः समुद्रे निनदे नदी तु
सरिति स्मृता, वि. नदो ऋदोऽथै निनदे, हे.

नदीकान्त. नदीकान्तः समुद्रे सराद् इज्जले सिन्धुवारके । नदी-
कान्ता स्त्रियां जम्बूकाकजङ्घनौपधावपि, मे. नदीकान्तः समुद्रे सरात्
सिन्धुवारेऽपि चिज्जले । नदीकान्ता स्मृता जम्बूकाकजङ्घालतासु च, वि.
नदीकान्तो निरुण्डीनिचुलादिषु । नदीकान्ता लताजम्बूकाकजङ्घनौपधे-
ऽपि च, हे. जम्बूकां स्त्री ना नदीकान्तः सिन्धुवारेज्जलात्ष्वपु, त्रि.

नह्व नह्वो वह्वे तथोह्वते, मे नह्वसुहृत्तत्रह्वयो, वि
 नह्व नह्वशब्दो विनिग्रहे । नह्व प्रश्ने परह्यतावधिकारे च सम्भ्र-
 मे । आमन्त्रणेऽप्यनुनये प्रश्नामुच्चावधारणे, मे नह्व प्रश्नेऽप्यनुनयेऽनुज्ञाने-
 ऽप्यवधारणे । आमन्त्रणे चापि नह्व, वि नन्वान्ने परिप्रश्ने प्रत्युप्रता-
 ववधारणे । वाक्यारम्भेऽप्यनुनयामन्त्रणानुज्ञयोरपि, हे नह्व प्रश्नेऽवधा-
 रणे, इ प्रश्नावधारणाऽमुच्चावध्यामन्त्रणे नह्व, अ

मनुच ननुच प्रश्नदुष्टोक्तयोः, मे, वि ननुच प्रश्ने दुष्टोक्तौ, हे
 नन्द नन्दा स्यादलिञ्चरे । गोर्धरा त्रिथिविशेषे स्त्री निधिराज-
 भिदोः पुमान्, मे नन्दा मणिकसम्पदोः, वि नन्दा सम्पदलिञ्चरे ।
 त्रिथिवेदे च, हे

नन्दक नन्दको हरिखड्गे च हर्षके कुलपालके, मे नन्दको
 हरिखड्गे सराहर्षके कुलपालके, वि नन्दकः कुलपालके । हर्षके हरि-
 खड्गे च, हे

नन्दन नन्दनं वासवोद्याने नन्दनो हर्षके सुते, मे, वि नन्द-
 नम् । इन्द्रोद्याने नन्दनस्तु तनये हर्षकारिणि, हे अथ नन्दनम् । देवोद्याने
 सुते पुंसि, वि नन्दनः सञ्जनः पुत्रो नन्दनं स्वर्गवाटिका, अने

नन्दि नन्दिर्दूरताङ्ग आनन्दे स्त्री नन्दिवेश्वरे पुमान्, मे
 नन्दिरानन्देने दूरते प्रतीहारे हरस्य च, वि नन्दिस्तु प्रतीहारे
 पिनाकिनः । आनन्देने च दूरते च, हे

नन्दिघोष नन्दिघोषोऽर्जुनस्ये घोषे वन्दिजनस्य च, मे, वि
 नन्दिघोषो वन्दिघोषे स्यन्दने च किरीटिनः, हे

नन्दिन् नन्दी हरप्रतीहारे गर्दभाण्डे षट्द्रुमे । नन्दिगुत्र-
 मायां गहाया ननान्दुधेनुभेदयोः, मे नन्दी हरप्रतीहारे गर्दभाण्डे
 षट्द्रुमे । नन्दिनी तु ननन्दायां धेन्यां सुरसगितप्रपि, वि नन्दी
 गिरिशवेत्त्रिणि । गर्दभाण्डे षटे, हे

नन्दिवर्द्धन सत्रान्नन्दिवर्द्धनो भर्गे पद्यान्ते तनयेऽपि च, मे,

नन्द्रावर्त्त. नन्द्रावर्त्तः पुमान् वेषप्रभेदे तगरद्रुमे, मे. नन्द्रा-
वर्त्तः स्मृतो वेषप्रभेदे तगरद्रुमे, वि. नन्द्रावर्त्तो गृहान्तरे । तगरे,
हे. ५. मोच.

नभस्. नभः क्लीबं व्योम्नि पुमान् घने । घ्राणश्रावणवर्षासु
विसतन्ती पतद्ग्रहे, मे. नभो व्योम्नि नभा मेघे श्रावणे च पतद्-
ग्रहे । घ्राणे शृणालक्ष्त्रे च वर्षासु च नभाः स्मृतः, वि. नभो व्योम्नि
नभा घ्राणे विसतन्ती पतद्ग्रहे । प्राटपि श्रावणे, हे. नभः खं श्रावणे
नभाः, अ.

नभश्चमस. सप्रान्नभश्चमसश्चन्द्रे चित्रापूपेन्द्रजालयोः, मे, वि. नभ-
श्चमसश्चन्द्रमाययोः । चित्रापूपे, हे.

नभश्चर. नभश्चरा विहङ्गमे । विद्याधरे घने वाते, मे. नभश्चरो
घने वाते । वद्याधरविहङ्गयोः, वि. नभश्चरः खगेऽप्युदे । विद्याधरे समौरे
च, हे. नभश्चरो पक्षिदेवो, त्रि.

नभस. नभसस्तु नदीपती । गगणे स्मृतभेदे च, हे.

नमुचि. नमुचिस्तु पुमान् दैत्यभेदे कुसुमकासुके, मे. नमुचिः
स्मरदैत्ययाः, वि. नमुचिर्दित्तिजे कामे, हे. नमुचिर्दित्तिजस्मरे, त्रि.

नय. नया नौतिद्वूप्रतविशेषयोः, मे. नयो नौतौ द्वूप्रतभेदे,
वि. नयः सप्रान्नैगमादिषु । नौतिद्वूप्रतभिदोः, हे.

नर. नरोऽजे मनुजेऽर्जुने । क्लीबन्तु रामकर्पूरे, मे. नरन्तु
रामकर्पूरे नरोऽजे मानवेऽर्जुने, वि. नरो मर्त्तःर्जुनेऽचुप्रते । नरन्तु
रामकर्पूरे, हे. नरोऽजे मानवेऽर्जुने, त्रि.

नरक. नरकः पुंसि निरयदेवारातिप्रभेदयोः, मे. नरकौ दैत्य-
निरयौ, हे. नरको निरये दैतेः, वि, त्रि.

नरङ्ग. नरङ्गस्तु वरण्डके । मेघेने न हयोश्च, मे. नरङ्गं तु
वरण्डके । शफे नरङ्गमप्याहः, वि. नरङ्गः शफे वरण्डके, हे.

नरेन्द्र. नरेन्द्रस्तु महीपाले विपवैद्ये च पुंसप्रथम, मे. नरेन्द्रो

वार्त्तिके राष्ट्रि विपवैद्ये च कथयत, वि. नरेन्द्रो वार्त्तिके राष्ट्रि विपवैद्ये च, हे. नरेन्द्रो राष्ट्रिके राष्ट्रि विपवैद्येऽपि दृश्यते, त्रि. नरेन्द्रो शृपवाचकौ, छ.

नर्तक नर्तकः केलके पोटगलचारणयो नटे । नर्तकी लासिका-याश्च करेषामपि योषिति, मे. नर्तकः केलके नटे । द्विपे पोटगले चापि नर्तकी लासिका द्विपौ, हे. नर्तकी लासिकायाश्च करेषामपि नर्तकी । नर्तकः खेलके पोटगलचारणयो नटे, वि.

नर्मठ. नर्मठश्चुकुके पिङ्गे, मे, वि. नर्मठौ पिङ्गचूकुको, हे. नर्मठं चूकुके पिङ्गे, छ.

नर्मद. नर्मदः केलिसचिवे नर्मदा सरिदन्तरे, मे, वि. नर्मदा रैवानर्मालप्रोः, हे.

नर्मरा. नर्मरा तु द्रौभाण्डमुग्लानिष्कलासु च, मे, वि.

नल. नलः पोटगले राष्ट्रि पितृदेवे कपीश्वरे । कमलेऽपि कुनद्याश्च क्रमेण स्त्रीवयोषिति, मे. नलः पोटगले राष्ट्रि पितृदेवे कपीश्वरे । नली मनःशिलायान्तु नलिने तु नलं मतम्, वि. नलो राष्ट्रि कपी नडे । पितृदेवे नलन्तु स्यात् पद्मं नली मनःशिला, हे.

नलद. नलदं स्यात् पुष्परसोशीरमांसीषु न हयोः, मे. नलदं स्यात् पुष्परसे मांसिकोशीरयोरपि, वि. नलदा मांसरां नलदमुशीरमकरन्दयोः, हे.

नलिन. नलिनी पद्मिनीव्योमनिम्नगाकमलाकरे । नपुंसकं नीलिकायां न पुंसि सरसीरुहे, मे. नलिनी पद्मिनीपद्मव्योमसिन्धुसरोवरे । नलिकायाश्च नलिनी नलिनं कमले जले, वि. नलिनं नलिकातोयाम्बुजेषु नलिनी पुनः । पद्माकरे गङ्गाजिन्योः, हे. खगङ्गायां नलिनी, त्रि.

नव. नवं नवेत्र पुमान् स्तुतौ, मे. नवं नवेत्र मये विदुः, वि. नवो नवेत्र स्तुतौ, हे.

नवफलिका, नवफलिका स्त्री ननेत्र नवजातरजोऽहनायास्त, मे. स्यान्नवफलिका ननेत्र नवजातरजःस्त्रियाम्, वि. नवफलिका तु नये नवरजःस्त्रियाम्, हे. नवफलिका नवरजमप्रपि, वि.

नवाह. नवाहः सप्रान्नवदिने नवाहः प्रतिपत्तिर्घौ, वि. नवाह-स्त्वाद्यतिर्घौ नववासगे, हे.

नह. प्रत्यारम्भे नहः प्रोक्तः, ह.

नहप. नहपो नागभेदे सप्रात् सोमवंशहृषेऽपि च, मे. नहपो राक्षि भुजगे, वि. नहपो राजविशेषे नागभिदापि, हे.

नाक नाकस्तु त्रिदिवेऽभ्वरे, मे. नाकः स्वः ऐ, हे. नाकः स्वर्गान्तरीक्षयोः, वि. आकाशे त्रिदिवे नाकः, अ. कवप्रतेऽभ्वरे नाकः, ह.

नाकुली. नाकुली कुक्षटीकन्दे रास्त्रायां चविके स्त्रियाम्, मे. नाकुली कुक्षटीकन्दे नाकुली चव्यराक्षयोः, वि. नाकुली चव्यराक्षयोः । कुक्षटीकन्दे, हे.

नाग नागं नपुंसके रङ्गे सीसके करणान्तरे । नागः पञ्चगमातङ्गक्रूराचारिषु तोयदे । नागकेशरपुन्नागनागदन्तकमुस्तके । देहानिलप्रभेदे च अष्टे सप्रादुत्तरे स्थितः, मे. नागन्तु सीसके रङ्गे स्त्रीबन्धे करणान्तरे । नागः पञ्चगमातङ्गक्रूराचारिषु तोयदे । नागकेशरपुन्नागे नागदन्तकमुस्तके । देहानिलप्रभेदेऽथ अष्टे सप्रादुत्तरस्थितः, वि. नागं रङ्गे सीसपत्ने स्त्रीबन्धे करणान्तरे । नागो मतङ्गजे सर्पे पुन्नागे नागकेशरे । क्रूराचारे नागदन्ते मुस्तके वारिदेऽपि च । देहानिलविशेषे च अष्टे सप्रादुत्तरस्थितः, हे गजेऽपि नागमातङ्गौ, अ. नागः अष्टेभसर्पेषु स्त्रीवं सीसकरङ्गयोः, वि. नागो हृत्तविशेषे स्थान् नागौ वारणपञ्चगो, अने कुञ्जरे नागः, ह

नागदन्त नागदन्तो द्विपरदे गृहान्निर्गतदारुणि । नागदन्ती तु कुम्भायां श्रीहृत्तिन्यामपि स्त्रियाम्, मे. नागदन्तो द्विपरदे गृहान्निर्गतदारुणि । नागदन्ती तु कुम्भायां श्रीहृत्तिन्यामपौष्यते, वि. नाग-

नादेयी. नादेयी नागरङ्गे सप्तात् जयायामस्व, वेतसे । भूमि-
जम्बूां जवायाश्च व्यङ्ग, छेऽपि च योपिति, मे. नादेयी नागरङ्गे सप्तात्
जयायां जलयेतसे । भूमिजम्बूां जवायाश्च व्यङ्ग, छे च समीक्षप्रते, वि, ना-
देयी जज्ञवानीरे भूजम्बूनागरङ्गयोः । व्यङ्ग, छे च जपायाश्च, हे.

नाना. नानाशब्दो विनार्थेऽपि तथाऽनेकोभयार्थयोः, मे, वि. नाना
विनोभयानेकार्थेषु, हे. अनेकार्थं भवेन्नाना, ह.

नाभि. नाभि मुंख्यवृषे चक्रमध्यचत्त्रिययोः पुमान् । द्वयोः प्रा-
णप्रतीके सप्तात् स्त्रियां कस्तूरिकामदे, मे. नाभिः प्राणप्रज्ञजे चत्त्रे
चक्रान्तश्चक्रवर्त्तिनोः । नाभिः प्रधाने कस्तूरीमदे च क्वचिदीरितः, वि.
नाभिः चत्त्रप्रधानयोः । चक्रमध्ये च्चगमदे प्राणप्रज्ञे सुख्यराज्ञि च, हे.
चत्त्रियेऽपि च नाभिर्ना, अ. सुख्यराट्चत्त्रयोः पुंसि नाभिः प्राणप्र-
ज्ञके द्वयोः । चक्रमध्ये प्रधाने च स्त्रियां कस्तूरिकामदे, त्रि. आदिष्टः
चत्त्रियो नाभिर्नाभिश्चक्रस्य पिण्डिका । कुट्टम्बस्यप्राणणीर्नाभिर्नाभि-
र्मिन्द्रोदरी तथा, अने.

नाभील. नाभीलं वङ्घणे नार्यप्राः छच्छगर्भाण्डयोरपि, मे.
नाभीलं वृत्तमस्त्रियाः । वङ्घणे नाभिगर्भाण्डे, हे. नाभीलं नाभि-
गर्भाण्डे वङ्घणे चोत्तमस्त्रियाम्, वि.

नाम. नाम कोपेऽभुत्रपगमे विद्यये स्मरणेऽपि च । सम्भाव्य-
कुत्साप्राकाशप्रविकल्पेऽपि च दृश्यते, मे. नाम प्राकाशप्रसम्भाव्यकुत्सा-
भुत्रपगमेषु च, वि. नाम प्राकाशप्रकुत्सयोः । सम्भाव्याभुत्रपगमयोरलीके
विस्मये क्रुधि, हे. नाम प्राकाशप्रसम्भाव्यकोधोपगमकुत्सने, अ.

नायक. नायको नेतरि अछे हारमथमणावपि, मे, वि. नायको
मणिभिन्नेद्वप्रधानेषु, हे

नार. नारक्षणकनीरयोः, मे, वि. नारं शुण्ड्यां नारौघे च, त्रि.

नारकीट. नारकीटोऽश्मकीटो सप्तात् खदत्ताभाविदन्तरि, मे, वि.

नारङ्ग. नारङ्गः पिप्पलीरसे । यमजप्राणिनि विटे नागरङ्गद्रुमे-
ऽपि च, मे. नारङ्गं पिप्पलीरसे । नागरङ्गे विटे जन्तौ यमजेऽपि प्रकी-
र्तितम्, वि. नारङ्गो विटजन्मिनोः । कणारसे नागरङ्गे, हे. '

नाराच. नाराचत्रेपणिकायां ना लोहवाणाम्ब, हस्तिनो, मे. ना-
राचो लोहवाणे स्यान्नाराचो जलहस्तिनि । नाराचत्रेपणिकायाश्च, वि.
नाराचो लोहसायके । जलेभे नाराचत्रेपणग्राम्, हे.

नारायण. नारायणोऽचुत्रतेऽभीरुगौयत्रौ नारायणी मता, मे ना-
रायणोऽचुत्रतेऽभीरुगौयत्रौ नारायणी विदुः, वि. नारायणस्तु केशवे ।
नारायणी शतावर्षुत्रमा श्रीः, हे.

नाला. नाला दण्डे सरोजस्य नाली शाककलम्बके, वि. नाला
न ना पद्मदण्डे नाली शाककलम्बके, मे. नालं काण्डे मृणाले च नाली
शाके कलम्बके, हे.

नासिका. अथ नासिका । नाले काले बुद्धिरन्ध्रे विधरे वेणुभा-
जने, हे

नालीक. नालीकं शरशल्याङ्गेष्वजखण्डे नपुंसकम्, मे. नाली-
कोऽङ्गे शरे शलरे नालीकं पद्मवर्द्धने, हे नालीकं शरखण्डेऽव्जे नालीकः
शरशलयोः, वि. नालीकौ पद्मनाराचौ, त्रि.

नाश. नाशः पलायनेऽपि स्यान्निधनानुपलम्भयोः, मे. नाशः
पलायने प्रोक्तो निधनानुपलम्भयोः, वि नाशः पलायने चतुर्षु परिध्वस्ताय-
दर्शने, हे. नाशः पलायने चतुर्षु, त्रि.

नासा. नासा तु नासिकायाश्च द्वारोर्द्द्वारुणि स्त्रियाम्, मे. नासा
तु नासिकायां स्यान् नासा द्वारोर्द्द्वारुणि, वि. नासा घोषा । द्वारोर्द्द्व-
दारुणोः, हे.

नाह. नाहस्तु बन्धने कूटे, मे नाहो बन्धनकूटयोः, वि.

नि. नि निषेधभ्रष्टार्थयोः । नित्यार्थे संशयक्षेपकौशलोपरमेपु च ।
साम्प्रैष्याश्रयदानेषु मोक्षान्तर्भावबन्धने । राश्वधोभावविन्यासे, मे. :नि

स्यात् घेपे भ्रशार्थे च नित्यार्थे दानकर्मणि । सन्निधानोपरमयोः संश्रया-
श्रयराशिषु । मोक्षेऽन्तर्भावेऽधोभावे बन्धने कौशलेऽपि च, हे. नि निवेश-
भ्रशार्थाधोभावविन्यासराशिषु । आश्रये बन्धने मोक्षे दानकर्मणि दर्शने ।
पान्तर्भावे च सामीप्यकौशलोपरमेषु च । नित्यार्थे संश्रये च, वि.

निःश्रेणि. निःश्रेणिरधिरोहिण्यं खर्जूरीपादपे स्त्रियाम्, मे.
निःश्रेणिस्वधिरोहिण्यां खर्जूरीपादपेऽपि च, वि. निःश्रेणिरधिरोहिण्यां
खर्जूरीपादपेऽपि, हे.

निःश्रेयस. निःश्रेयसन्तु कलत्राणमोक्षयोः शङ्करे पुमान्, मे. नि-
श्रेयसन्तु कलत्राणे चन्द्रचूडापवर्गयोः, वि. निःश्रेयसन्तु कलत्राणमोक्षयोः, हे.

निःसरण. अयं निःसरणं सत्प्रपायमोक्षेषु निर्गमे, मे. निःसरणं
स्यान्मरणोपायनिर्वाणसुक्तिषु, वि. निःसरणं सत्तौ । उपाये गेहादिमुखे
निर्वाणे निर्गमेऽपि च, हे.

निकर. निकरो निवहे सारे न्यायदेयधने निधौ, मे. निकरो
निवहे सारे न्यायदेयधनान्तरे, वि. निकरः सारसङ्गयोः । न्यायदातव्य-
वित्ते च, हे.

निकप. निकपः शाणफलके निकपा यातुमातरि, मे, हे. निकपाऽ-
न्तिक्रमधयोः, मे. निकपा त्वन्तिके मध्ये रघोऽध्यायां त्वनव्ययम्, वि.

निकाय. निकायस्तु पुमान् लक्ष्ये सधर्मिप्राणिसंज्ञतौ । समुच्चये
संज्ञतानां निलये परमात्मनि, मे. निकारो निलये लक्ष्ये संज्ञतानां समु-
च्चये । एकार्थभाजिनिवहे परमात्मनि चेष्यते, वि. निकायः समसङ्गयोः ।
परमात्मनि लक्ष्ये च, हे.

निकार. निकारः स्यात् परिभये धान्यस्योत्क्षेपणेऽपि च, मे.
निकारः स्यात् परिभये धान्यस्योत्क्षेपणेऽपि च, वि. निकारस्तु पराभये ।
धान्योत्क्षेपे, हे धान्योत्क्षेपे निकारः स्यात्, त्रि.

निकुम्भ. निकुम्भः कुम्भकर्णस्य तनये दन्तिकौपथी, मे. निकुम्भः
कथितो दन्तां कुम्भकर्णसुतेऽपि च, वि. निकुम्भः कुम्भकर्णे । दन्तप्राय, हे.

निष्कृत. निष्कृतं विप्रलब्धे सत्रान् नीचे विप्रकृतेऽपि च, वि, मे.
निष्कृतं विप्रलब्धे विप्रकृतेऽधमे, हे.

निष्कृति निष्कृति भर्त्सने चोपे षठे षाठेऽपि च स्त्रियाम्, मे.
निष्कृति भर्त्सने चोपे वदन्ति षठ्शाठयोः, वि निष्कृति. षठ्शाठयोः ।
भर्त्सनेऽभिभवे चोपे, हे.

निगम निगमो वाणिजे पुर्यत्रां कटे वेदे वणिकूपये, मे नि-
गमो वाणिजे पुर्यत्रां कटे वेदे वणिकूपये, वि. निगमा; पूर्वणिक्वेदनि-
श्रयाध्ववणिकूपया., हे. वणिकूपयः पुरं वेदो निगमः, अ कटे लुण्डप्राश्न
निगमः, त्रि श्रुतौ निगमः, ह

निगरण अथ निगरणं क्लीवं भोजने सत्राद् गले पुमान्, मे.
निगरणं भोजनेऽपि गले निगरणो मतः, वि. निगरणं भोजने स्थान्
निगरणः पुन गले, हे.

निग्रह निग्रहो भर्त्सनेऽपि सत्रान् मर्यादायाश्च बन्धने, मे.
निग्रहो भर्त्सने प्रोक्तो मर्यादायाश्च बन्धके, वि. निग्रह । बन्धके भर्त्सने
सीम्नि, हे

निचुल निचुलस्तु निचोले सत्राद् इज्जलाप्यमहीरुहे, मे. नि-
चुलो इज्जलतरौ निचुलस्य निचोलके, वि निचुलस्त्रिज्जलद्रो निचो-
लके, हे

निज निजं स्त्रीये च नितेय च, मे निजमात्मीयनित्ययोः, वि.
निजो नितेय स्वकीये च, हे स्त्रके नितेय निजं द्विपु, अ. नित्यं
स्त्रञ्च निजं प्रोक्तम्, अने

नितम्ब नितम्बः स्तम्बरोधसोः । स्त्रियाः पश्चात् कटितटे कट-
के कटिमात्रके, मे नितम्बो रोधसि स्तम्बे षिपरिऽपि कटीरके, वि.
नितम्बः कटिरोधसोः । स्त्रियाः पश्चात् कटे सानौ, हे

नित्य नित्यं सत्रात् सन्ततेऽपि च । शाश्वते द्विपु, मे नित्य-
न्तु मगते भू, ये, वि नित्यं तते भू, ये, हे. नित्ये सुततशाश्वते, त्रि.

निदाघ. निदाघो ग्रीष्मकाले सत्राद्, उष्णस्वेदाद्बुनोरपि, मे, वि. प्रस्वेदोऽपि निदाघः सत्रान् निदाघो ग्रीष्म उच्यते, अने. निदाघौ स्वेदतापौ च, त्रि. १. धर्म.

निदान. निदानं कारणे वत्सदामादिकारणक्षये, मे. निदानं कारणे रोगनिर्णये वत्सदामनि, वि. निदानं कारणे शुद्धौ तपसः फल-याचने । वत्सदास्त्रप्रवसाने च, हे. निदानमवसानेऽपि, ह.

निदेश. निदेशः शासनोपान्तभाषणेषु प्रयुज्यते, वि. निदेशः शासनेऽपि सत्रात् कथनोपान्तधोरपि, मे. निदेशः सत्रादुपकण्ठे शासने परिभाषणे, हे.

निधन. निधनं सत्रात् कुले नाशे, मे, वि. निधनं कुलनाशयोः, हे, अ.

निधुवन. भवेच्चिधुवनं कम्पे स्रुते च नष्टुंसकम्, मे. निधुवनं स्रुते कम्पेऽपि च, वि. निधुवनं रते कम्पे, हे.

निन्दा. निन्दा सत्रादपराधेऽपि कुत्सायामपि योषिति, मे. निन्दापवादे कुत्सायाम्, वि. निन्दा कुत्सापवादयोः, हे.

निपाक. निपाकः पचने स्वदेऽप्यसत्कर्मफलेऽपि च, वि. निपाकः पचने स्वदेऽसत्कर्मफलयोरपि, हे.

निभ. निभस्तु कथितो व्याजे पुंलिकः सहस्रे त्रिषु, मे. निभो व्याजसहस्रयोः, वि. सत्रात् सहस्रे व्याजे, हे. सहस्रव्याजयोर्निभः, त्रि.

निमित्त. निमित्तं हेतुलक्षणोः, मे, वि, हे, अ. निमित्तं हेतु-विज्ञागन्तुदेवादेश्चर्षवत्, त्रि.

निमिष, निमेष. निमेषनिमिषौ कालप्रभेदेऽक्षिनिमोलने, मे, वि. निमेषनिमिषौ नेत्रमोलने कालभिरपि, हे.

निष्व. (निष्वः सत्रात् पिबुमर्देऽपि तिरुक्ते च चिगायते, वि.)

नियति. नियतिर्नियमो दैवे, मे, वि. नियतो दैवसंयमौ, हे.

नियम. नियमो यन्त्रणायाश्च प्रतिष्ठानिश्चये वने, मे. नियमो

यन्त्रणायां सप्रात् प्रतिज्ञायाश्च संयमे, वि. नियमः सप्रात् प्रति-
ज्ञायां निश्चये यन्त्रणे व्रते, हे. नियमो निश्चये व्रते । यन्त्रणावन्ध-
योश्च, त्रि.

नियामक. नियामकः कर्षधारे पोतवाहे नियन्तरि, मे, वि.
नियामको नियन्तरि । पोतवाहे कर्षधारे, हे नौवाहे सगान्नियामकः ।
सभ्ये सुरौ च, त्रि.

निर. नि निर्णयनिषेधयोः, मे. नि निश्चये क्रान्ताद्यर्थं नि-
निःशेषनिषेधयोः, वि. नि निश्चये क्रान्ताद्यर्थं विशेषप्रतिषेधयोः, हे.
नि निश्चयनिषेधयोः, च.

निरसन. निरसनं वधे प्रतिक्षेपे । निष्ठीवने, मे. निरसनं
निरासे सगद् वधे निष्ठीवनेऽपि च, वि. निरसनं निरुद्धने । निष्ठी-
वने निरासे च, हे.

निरसा. निरसास्त्रिषु निष्प्रते प्रपितेपौ द्रुतोदिते । सन्तप्रक्ते
च प्रतिहते, मे. निरसाः प्रपितेपौ स्थान् निष्प्रते त्वरितोदिते । सन्तप्रक्ते
च प्रतिहते, वि. निरसाः प्रपितशरे सन्त्यक्ते त्वरितोदिते । निष्प्रते
प्रतिहते च, हे.

निराकृति निराकृतिरनाकारेऽस्वाध्याये त्रिषु वारणे । खिद्याम्,
मे. निराकृतिः प्रतिक्षेपेऽप्यस्वाध्यायेऽप्यनाकृतौ, वि. निराकृतिरस्वा-
ध्याये निराकारनिषेधयोः, हे. अस्वाध्याये कुरूपे च प्रतुप्रतौ स्त्री
निराकृतिः, त्रि.

निरामय. निरामयस्तु पुंसि स्याद् इडिक्के त्रिषु नीरशि, मे.
निरामयोऽन्यत् कलेर स्यादिडिक्के निरामयः, वि. निरामयस्तु स्यादि-
डिक्के गतामये, हे.

निरूपण. निरूपणं स्यादालोके विचारे च निदर्शने, मे, वि.
निरूपणं विचारावलोकनयो निर्दर्शने, हे.

निरुह निरुहो यदि भेदे स्यात्तदाकारे - निरुहो मे, निरुहो

यस्मिन्भेदे स्यात् तर्कनिश्चितयोरपि, वि. निरुद्धो निग्रहे तर्कं यस्मिन्भेदे, हे.

निरोध निरोधो नाशरोधयोः, मे, हे. निरोधो रोधनाशयोः, वि.

निघर्तति. निघर्ततिः सप्रादलक्ष्मणां स्त्री दिशां पालान्तरे पुमान्, मे. निघर्ततिः सप्रादलक्ष्मणां च दिक्पाले निरुपद्रुये, वि. निघर्तति-निरुपद्रुये । अलक्ष्मणां दिक्पतौ चापि, हे.

निर्गुण्डी. निर्गुण्डी नीलशोफाल्यां सिन्धुवारद्रुमेऽपि च, मे. निर्गुण्डी सिन्धुवारकः । नीलशोफाल्यञ्जकन्दः, हे. निर्गुण्डी सिन्धु-वारके । नीलशोफालिकायाश्च करच्छाटे च फुलचित्, वि.

निर्ग्रथ्य. निर्ग्रथ्यो नग्नकंऽपि सगान्निःस्ववालिशयोरपि, मे, वि. निर्ग्रथ्यो निःस्वसूर्खयोः । अत्रसणे च, हे.

निर्ग्रथ्यक. निर्ग्रथ्यकः सप्रात् घषणे निष्फलेऽप्यपरिच्छेदे, मे. निर्ग्रथ्यकः सप्रात् घषणे निष्फलेऽप्यपरिग्रहे, वि.

निर्जरा. निर्जराः सप्रात् पुमान् देवे जगत्पते च वाचप्रवत् । निर्जरा तु गुडूचराश्च तालपर्णग्रामपि स्त्रियाम्, मे. निर्जरास्तु जरात्यक्ते वाचप्रवन्निर्जरः सुरे । निर्जरा तु गुडूचरां स्यात् तालपर्णग्रामपि क्वचित्, वि. निर्जरो निर्जरे सुरे । निर्जरा तु तालपर्णां गुडूचरां तत्वभिद्यपि, हे. गुडूचरामपि निर्जरा, वि.

निर्दट. निर्दटस्तु दयान्मुन्ये कथितो निष्प्रयोजने । परापवाद-रक्ते च वाचप्रलिङ्गोऽयमिष्यते, मे. निर्दटो निर्दये स्मृतः । परापवाद-संरक्ते निर्दटो निष्प्रयोजने, वि. निर्दटो निष्प्रयोजने । निर्दयेऽन्य-दोपरते, हे.

निर्दर, निर्वर निर्दरं निर्भरे सारेऽन्यवत् तु कठिनेऽत्रपे, मे. निर्वरं सारे निर्भरे कठिनेऽत्रपे, वि. निर्वरन्तु गतत्रपे । कठिने निर्भरे सारे, हे.

निर्देश. निर्देशः शासनेऽपि सप्रात् कथनोपान्तयोरपि, मे.

निर्देश कथनाश्रयोः, हे

निर्नर निर्नरोऽर्काश्चे तुपाग्नौ, हे निर्नरस्तु सहस्राशुतरङ्गे
तुपपावके, वि, मे

निर्भर्त्सनं निर्भर्त्सनं खलीकारेऽलक्तकेऽपि नपु सकम्, मे
निर्भर्त्सनं खलीकारेऽलक्तके च, वि निर्भर्त्सनमलक्तके । खलीकारे,
हे निर्भर्त्सनं खलीकारालक्तयोः, त्वि

निर्मलं निर्मलं स्यात्, निर्मालेत्र चाश्रये च नपु सकम् । मल-
हीनेऽन्यलिङ्गश्च, मे निर्मलं विमले विद्यान् निर्माल्याश्रकयोरपि, वि
निर्मलं विमलेऽश्रके । निर्मालेत्र च, हे

निर्माणं निर्माणं निर्मितौ सारे समष्टसे नपु सकम्, मे नि-
र्माणं निर्मितौ सारे निर्माणश्च समष्टसे, वि निर्माणं सारनिर्मित्याः
कर्मभेदे समष्टसे, हे

निर्मुटं निर्मुटः सर्परे सूर्ये, हा ५ इमुटं

निर्मुक्तं निर्मुक्तस्तपक्तसङ्गे स्रान् सुक्तकश्चकभोगिनि, मे, वि
निर्मुक्तौ सुक्तनिर्मुक्तभुजङ्गे निष्परिग्रहे, हे

निर्मुक्तं निर्मुक्तो मोचने व्योम्नि सन्नाहे सर्पकश्चके, मे नि-
र्मुक्तो मोचके वयोम्नि सन्नाहे सर्पकश्चके, वि निर्मुक्तो वयोम्नि सन्नाहे
मोचके सर्पकश्चके, हे

निर्याणं निर्याणं वारणापाङ्गदेशे मोचेऽध्वनिर्गमे, मे निर्याणं
वारणापाङ्गदेशे मोचे च निर्गमे, वि निर्याणं निर्गमे मोचे गणापाङ्गप्र-
देशयोः, हे

निर्यातनं निर्यातनं वैरशुद्धौ दाने न्यासार्पणेऽपि च, मे, च
निर्यातनं वैरशुद्धौ दाने न्यासार्पणे, मतौ, वि निर्यातनं वैरशुद्धौ
दाने न्याससमर्पणे, हे

निर्यूहं निर्यूहः शेषरे द्वारे निर्यासे नागदन्तके, वि, मे नि-
र्यूहो द्वारि निर्यासे शेषरे नागदन्तके हे १ निर्व्यूह

निर्वर. १. निर्दर.

निर्वाण. निर्वाणमस्तं गमने निर्दतौ गजमच्छने । सद्गमेऽप्य-

पवर्गे च, मे. निर्वाणमस्तं गमने निर्दतौ गजमच्छने । अपवर्गे च, वि.
निर्वाणं मोक्षनिर्दत्यो विद्धान्ते करिमच्छने, हे. अथ मच्छने । निर्वाणं
निर्दतौ मोक्षे, वि.

निर्वाद. निर्वादः स्यात् लोकवादे परिनिष्ठितवादयोः, मे. नि-

र्वादः सत्रात् परीवादे परिनिष्ठितवादयोः, वि. निर्वादस्तु लोकवादेऽप-
वादे, हे. निर्वादो जनवादेऽपि, अ.

निर्वासन. निर्वासनं हिंसने सत्रान् नगरादे वृद्धिष्कृतौ, मे.

निर्वासनं हिंसने च नगरादे वृद्धिष्कृतौ, वि. निर्वासनन्तु मारणे ।
पुरादेश्च वृद्धिष्कारे, हे.

निर्दति. निर्दतिः । मोक्षे सतत्रौ सुखे सौख्ये, हे. निर्द-

तिः सुस्थितायां सत्राद् अस्तंगमनसौख्ययोः, वि. निर्दतिः सुस्थितावस्तं-
गमने च सुखे स्त्रियाम्, मे. निर्वाणे सुस्थितत्वे च निर्दतिः, वि.

निर्वूह. द्वार्यापीडं काथरसे निर्वूहो नागदन्तके, अ. नि-

र्वूहो निर्गतापीडनिर्वासहारभूमिषु, अने. १. निर्वूह.

निर्वेश. निर्वेशस्तु पुमान् भोगे वेतने मूर्च्छनेऽपि च, मे.

निर्वेशो मूर्च्छने भोगे निर्वेशो वेतनेऽपि च, वि. निर्वेश उपभोगे स्यान्
मूर्च्छने वेतनेऽपि च, हे. निर्वेशो भूतिभोगयोः, अ.

निवात. निवातो दृढसन्नाहे वातमून्येऽपि चात्रये, मे. निवातो

दृढसन्नाहे वातान्ते चात्रयेऽपि च, वि. निवातो वातरहिते दृढसन्नाह
चात्रये, हे. निवातावात्रयावातौ शस्त्राभेद्यश्च वर्म यत्, अ. निवात-
मात्रयं विद्यादभिन्नं कवचं तथा, अने.

निवेश. निवेशः पुंसि विन्यासे शिविरोहाहयोरपि, मे. निवेशः

शिविरोहाहविन्यासेषु प्रकीर्तितः, वि. निवेशः सैन्यविन्यासे शिविरोहाह-
योरपि, हे.

निशमन. निशमनमुक्तं हृष्टौ श्रुतौ, मे. श्रुतौ हृष्टां निशमनम्,
वि. निशमनं श्रुतौ हृष्टौ, वि. v. निशमन.

निशा. निशा दारुहरिद्रायां स्यात् त्रियामाहरिद्रयोः, मे, वि.
निशा रात्रौ हरिद्रायाम्, हे. निशा रात्रि र्हरिद्रा च, वि.

निशाचर. निशाचरस्तु रक्षसि । फेरपेचकसर्पेषु पांशुलायां नि-
शाचरी, मे. निशाचरः पेचकाहियातुधानेषु फेरये । निशाचरी पांशु-
लायाम्, वि. निशाचरस्तु राक्षसः । सर्पे धूके सृगाले च । निशाचरी तु
पांशुला, हे. पांशुला च निशाचरी, वि.

निशान्त. निशान्तं त्रिषु शान्ते स्यात् क्लीवन्तु भवनोपसोः, मे.
निशान्तं सदने शान्ते प्रभातेऽपि, हे. निशान्तः कथितः शान्ते निशान्तं
भवनोपसोः, वि.

निशामन. निशामनं दर्शने स्याद् भालोचने न हयोः, मे. हृद्या-
लोचे निशामनम्, वि. निशमननिशामने । निरीघण्यवणयोः, हे.

निशीथ. निशीथस्तु पुमानर्हरात्रे स्याद् रात्रिमात्रके, मे. निशी-
थोऽप्यर्हरात्रे स्थान् निशीथो रात्रिमात्रके, वि. निशीथस्तु रात्रिमात्रार्ध-
रात्रयोः, हे.

निशारक. निशारकः पुरीपस्य क्षये स्वैरे समीरणे, मे, वि.
निशारकः समीरणे । पुरीपसत्र क्षये स्वैरे, हे.

निपद्म. निपद्मः सङ्गते तूष्णे, मे. निपद्मः सङ्गत्तूष्णयोः, वि, वि.
निपद्मस्तूष्णसङ्गयोः, हे.

निपहर. निपहरस्तु जम्बाले मिश्रायान्तु निपहरा, मे. निपहरस्तु
जम्बाले निशयाश्च निपहरी, वि. निपहरः क्षरे पङ्के निपहरी पुन-
र्निधि, हे.

निपध. निपधः कठिने देशे तद्राजे पर्वतान्तरे, मे. निपधः
कठिने देशे तद्राजे च नगान्तरे, वि. निपधस्तु पर्वते कठिने स्वरे । देश-
तद्राजयोश्चापि, हे

निपाद. निपादः स्वग्भेदे स्याच्चण्डाले धीवरान्तरे, मे. निपादः
श्रपचे-स्वरे, वि, हे. निपादौ श्रपचस्वरौ, त्रि.

निष्क. निष्कमस्त्री साष्टहेमशते दीनारकर्पयोः । वक्षोऽलङ्करणे
हेमपात्रे हेमपलेऽपि च, मे. निष्कः कर्पे हेमनि तत्पले । दीनारे
साष्टसुवर्णशते वक्षोविभूषणे, हे. निष्कमटाधिकस्वर्णशते दीनारकर्पयोः ।
वक्षोऽलङ्करणे हेमपात्रे हेमपलेऽपि च, वि. साष्टे शते सुवर्णानां हेम्न, प्र-
रोभूषणे पले । दीनारेऽपि च निष्कोऽस्त्री, अ. पलमण्डनयोर्निष्को
निष्को दीनाररक्षकयोः, अने.

निष्कल. निष्कलस्तु कलाशून्ये नटवीर्ये च वाचप्रवत्, मे. निष्क-
लस्तु नटवीजे कलोष्मिन्ते, हे. निष्कलस्तु कलाशून्ये नटवीजे तु वाचप्र-
वत्, वि.

निष्काशित. निष्काशितो निर्गमितेऽप्याहिते धिक्कृतिऽपि च, मे, वि.

निष्कुट. निष्कुटस्तु गृहोद्याने सरात् केदारकपाटयोः, मे, वि.
निष्कुटो गृहवाटिका । केदारकः कपाटश्च, हे. कपाटेऽपि च निष्कुटः ।
कोटरेऽपि, त्रि. गृहवाद्याश्च निष्कुटः, च.

निष्कम. निष्कमो बुद्धिसम्पत्तौ निर्गमे दुष्कुलेऽपि च, मे, वि.
निष्कमो दुर्गमे बुद्धिसम्पत्तौ दुष्कुलेऽपि च, हे.

निष्ठा. निष्ठा निष्पत्तिनाशान्तयान्त्वानिर्वहणेपु च, मे, वि.
निष्ठोत्कर्षव्यवस्थयोः । क्लेशे निष्पत्तौ नाशेऽन्ते निर्वाहे याचने व्रते, हे.
निष्ठा निष्पत्तिनाशान्ताः, अ. निष्ठा क्लेशेऽवसाने च व्यवस्थोत्कर्षयो व्रते, च.

निष्ठुर. निष्ठुरः कतिनेऽत्रपे, हा.

निष्पाव. निष्पावः शूर्पपवने राजमापे कङ्कुरे । पवने सिम्बि-
कायां ना निर्विकल्पेऽप्यलङ्कः, मे. निष्पावः शूर्पपवने राजमापे क-
ङ्कुरे । पवने सिम्बिकायां च निष्पावो निर्विकल्पके, वि. निष्पाव
पवने शूर्पपवने निर्विकल्पके । वल्ले कङ्कुरे सिम्ब्राम्, हे. निष्पावः
शूर्पवातेऽपि, हा

निस् निर्निपेधे च निश्चये । साकलप्रातीतयोः, मे नि निर्नि-
श्चये निपेधे च साकलप्रातीतयोरपि, वि ष. निस्

निसर्ग निसर्गो रूपसर्गयो, मे निसर्ग सर्गशीलयो, वि नि-
सर्ग; सर्ग स्वभावे, हे

निस्तरण स्यान्निस्तरणमुपाये निस्तरारे तरणेऽपि च, मे निस्तरणं
स्यादुपाये निस्तरारे निर्गमेऽपि च, वि निस्तरणन्तु निस्तरारे तरणोपाय-
योरपि, हे

निस्त्रल निस्त्रलं वर्त्तले चले, मे, वि निस्त्रलन्तु तले दृप्ते, हे
निस्त्रुपित अथ निस्त्रुपित त्यक्तेत्यग्विहीने लघूकृते, मे निस्त्रु-
पितं निस्त्रुचि सत्राद् वर्जिते च लघूकृते, वि निस्त्रुपितं वर्जिते सत्राद्,
गतत्वचि लघूकृते, हे

निस्त्रिंश अथ निस्त्रिंश सङ्गे ना निर्हये त्रिषु, मे निस्त्रिंशो
निर्हये सङ्गे, वि निस्त्रिंशो निर्हणे खङ्गे, हे निस्त्रिंशौ खङ्गनिर्हयौ,
वि निस्त्रिंशौ खङ्गपापिष्ठौ, अने निस्त्रिंशोऽकरणेऽपि च, हा

निङ्गव निङ्गव पुंसि निकृतावविश्वासापलापयोः, मे निङ्गवं
निकृता विदाद् अविश्वासापलापयोः, वि निङ्गव सत्रादविश्वासेऽपलापे
निकृतावपि, हे अविश्वासेऽपङ्गेऽपि निकृतावपि निङ्गव, अ

नीकाश नीकाशो निश्चये तुलेत्र, वि, मे, हे

नीच नीचः पामरं वामनेऽपि च, मे नीचस्तु वामने पामरं
स्मृतः, वि नीच पामरस्यर्थयोः, हे वामने पामरं नीच, वि

नीचेस् नीचे. स्त्रैरात्पथो भ्रंशश्च, मे, वि नीचे. स्त्रैरात्पनी-
चेषु, हे

नीड नीडं स्थानकुलाययो मे नीड स्थाने कुलाये च सका-
रपूर्वकोऽन्तिके, वि नीडं स्थाने सगालये, हे

नीति नीति नैवेऽपि सत्रान् प्रापणेऽपि च शोपिति, मे नी-
तिस्तु प्रापणे नणे, वि नीति नैवे प्रापणे च हे

नीध्र. नीध्रं नेमौ वलीके द्रौ रेवतीभे च कानने, वि. नीध्रन्तु वलीवननेमिषु । चन्द्रे च रेवतीभे च, हे. नीध्रं नेमौ वलीके द्रौ रेवतीभेऽपि कानने, मे. वलीकवनयो नीध्रम्, त्रि.

नीप. नीपः कदम्बवन्धूकनीलाशोकद्रुमेषु च, मे. नीपो धूलिकदम्बे सप्रान् नीलाशोके च धन्विनि, वि.

नीरज. नीरजं कुष्ठपद्मयोः, मे. नीरजं कमले कुष्ठे, वि, त्रि. नीरजं पद्म कुष्ठयोः, हे.

नील. नीलन्तु नीलीरक्ते ना निधद्रिवानरान्तरे । नीली रम्भेदनीलिन्योः, मे, नीलः क्षण्ये नगान्तरे । नीलः कपीश्वरे नीली वृक्षलाव्यनभेदयोः, वि. नीलो वर्णं मणौ शैले निधिवानरभेदयोः । नीलीपथा लाव्यने च, हे.

नीलकण्ठ. V कालकण्ठ

नीलङ्गु, नीलाङ्गु, नीलाङ्गुः स्यात् क्षमौ मुंसि भम्भरालत्रां तु योपिति, मे. नीलाङ्गुः क्षमिजातिके । भम्भरालत्रां प्रसूते च, हे. नीलङ्गुः कृमिभेदे स्याद् भम्भरालीसुसारयोः, वि.

नीलाञ्जसा. नीलाञ्जसाऽश्वरोभेदे सरिङ्गदे च विदुप्रति, मे. नीलाञ्जसाऽश्वरोभेदे सरिङ्गदेऽपि विदुप्रति, वि. नीलाञ्जसा नदीभेदेऽश्वरोभेदे तद्धितप्रति, हे.

नीलाम्बर. नीलाम्बरः प्रलम्बे कौण्डे च शनैश्चरे, मे. नीलाम्बरः प्रलम्बे कौण्डे क्रूरलोचने, वि. नीलाम्बरो बलभद्रे राक्षसे क्रूरलोचने, हे.

नीलिका. नीलिका नीलिनीक्षुद्रारोगशेफालिकासु च, मे. नीलिका नीलिनौक्षुद्रारोगशेफानिकासुपि, वि

नीवर. सप्रान्नीवरो वणिजके वाहाव्ये च पुमानयम्, मे. सप्रान्नीवरो वणिजके वाहाव्येऽपि च नीवरः, वि. नीवरस्तु वाहाव्येऽपि वणिजप्रति, हे.

नीवी नीवी परिपणे स्त्रीणा कटीवसनवन्धने, मे नीवी परि-
पणे ग्रथौ स्त्रीणा जघनवाससः, वि नीवी स्त्रीकटीवस्त्रवन्धने । मूल-
द्रव्ये परिपणे, हे स्त्रीकटीवस्त्रवन्धेऽपि नीवी परिपणेऽपि च, न नीवी
परिपणेऽपुत्रता, ह

नीहार नीहारो हिमशीतयोः, अने

सु सु वितर्कावमानयोः । विकल्पानुनयातीते प्रश्नहेत्वपदेशयोः, मे
सु प्रश्नेऽनुग्रहे तीर्थे सप्राद्विकल्पप्रतिदर्शयोः, हे सु सप्रात् प्रश्ने विकल्पार्थ-
ऽप्यतीतानुनयार्थयोः, वि सु वृच्छाया विकल्पे च, अ

सुचित् सुचित् प्रश्नवितर्कयोः, ह

नूनम् नूनन्तु निश्चिते तर्क स्मरणे वाच्यपूरणे, मे नूनं निश्चित-
तर्कयोः, वि नूनं तर्कं निश्चिते च, हे तर्कनिश्चितयो नूनम्, ह नूनं
तर्कऽर्थनिश्चये, अ

वृशंस पापीयासो वृशंसाः सुप्र वृशंसा वन्दिनः स्मृताः, अने

नेत् नेद् विकल्पनिषेधयोः, मे

नेत्र नेत्र मन्यगुणे वस्त्रभेदे मूले द्रुमसत्र च । रथे चक्षुपि
नद्यान्तु नेत्रौ नेत्ररि वाच्यवत्, मे नेत्रं मदिगुणे वस्त्रे तद्रुमूले विलोरने ।
नेत्रं रथे च नाद्याच्च नेत्रौ नेत्ररि वाच्यवत्, वि नेत्रं वस्त्रे मयो गुणे ।
मूलादिनेट्यु, हे स्याज्जाटाशुक्रयो नेत्रम्, अ नेत्रौ नेत्ररि नेत्रश्च गुणे
मूले विलोचने, त्रि नेत्रं वस्त्रपिरोपश्च नेत्रं चक्षुददाहृतम् । परिवर्तगुणो
नेत्रो नेत्रः कर्मागिकाश्च, अने नेत्रं मूले, ह

नेपथ्य नेपथ्यं स्यादलङ्कारे रङ्गजत्राया नपुंसकम् मे नेपथ्यं
रङ्गमसौ सरान् नेपथ्यश्च प्रसाधने, वि

नेम नेम कालेऽवधौ जगडे प्राकारे कौत्सेऽपि च, मे नेमः काले-
ऽवधौ गर्ते प्राकारे कैतवेऽपि च, वि नेमस्त्वर्द्धं प्राकारगमयोः । अवधौ
नेतदे काले हे

नेमि नेमिर्ना तिनिगे कृपतिज्ञात्कान्तयोः स्त्रियान्, मे. नेमि-

स्त्रिकायां कूपसत्र चदान्ते तिनिसट्टमे, वि ने.मिः कूपतिका प्रधिः । तिनिस-
त्राऽरिधनेमिश्च, हे.

नै गम. नै गमं सत्रादुपनिषद् वणिजो नांगरेऽपि च, मे, त्रि नै गमो
नयप्रौरोपनिषद्. त्रिषु वाणिजे, हे. नांगरो वणिक् । नै गमौ द्वे, अ.

नै पाली नै पाली तु नवमालीकुनटीसुवहासु च, मे. नै पाली
नवमालीगमः शिलासुवहासु च, वि. नै पाली मनःशिला सत्रात् सुवहा
नवमालप्रपि, हे.

न्यच्(श्च) न्यङ् नोचनिगयोः, मे न्यग् निग्ने नीचकात्स्त्रयोः,
हे. न्यङ् नीचे निग्नेकात्स्त्रयोः, वि.

न्यत्त. न्यत्तः परशुगमे सत्रान् न्यत्रः कात्स्त्रं निष्कटयोः, वि. न्यत्तः
कात्स्त्रं निष्कटयोः । जामदग्नेऽपि, हे न्यत्तं कात्स्त्रं निष्कटयोः, अ.
न्यत्तं कात्स्त्रं तण्डेऽपि च । क्लीण्डेऽपि पुंसि महिषे निष्कटे पुनरन्यवत्, मे.

न्यग्रोध. न्यग्रोधस्तु पुमान् व्यामवटयोश्च शनीतरौ । न्यग्रोधी
द्वपचिन्नायासु, मे. न्यग्रोधो व्यामवटयो न्यग्रोधश्च शनीतरौ । न्यग्रोधी
द्विपपर्णाश्च मोहनाख्यौपधावपि, वि न्यग्रोधो वटपादपे । शम्यां व्यामे
न्यग्रोधी तु मोहनाख्यौपधाभिदि । द्वपपर्णासु, हे. व्यामो वटश्च न्य-
ग्रोधी, अ न्यग्रोधी वटकासुको, अने

न्यह्, न्यह्, मुनौ हरे पुंसि, मे न्यह्, हरे मुनौ, हे. न्यह्,
हरे ह्यपौ, पि

न्यज्ज न्यज्जो दर्भमये च्चि । कर्मरङ्गफले क्लीबं कुलाधो-
सुखयोस्त्रिषु, मे. न्यज्जन्तु कर्मरङ्गे सत्रान् न्यज्जः प्रोक्तः कुशश्च, वि ।
अधोसुत्रे च कुट्टे च न्यज्जा वाचप्रवादिष्यते, वि. न्यज्जः कुले कुशश्च, चि ।
अधोसुत्रेऽपि च न्यज्जं कर्मरङ्गतरा फले, हे

न्यह् सुप्रह्ः सम्यङ् गनोच्चे च साम्. पट्प्रणवेसु च, मे. न्यह्. साम-
विशेषसत्र पडोङ्कार्यप्रामतिप्रिये, हे न्यह्ः सम्यङ् मनाच्चेऽपि साम्. पट्-
प्रणवेऽपि त्रि. न्यह् साम्नि मनोरमे, त्रि

न्यून. न्यूनं गच्छानियोः, मे न्यूनं हीनवक्षीनगच्छयोः, हे हीन-
न्यूनान्वूनगच्छौ, अ.

प. (पो ना वाताख्यपूतेषु पा पातरि च कीर्त्तितः । स्थिर्था तु
रक्षणे पाने पूते पूरितके च सः, मे.) तौष्ण्यश्च लोहितः शूरो दध-
पार्श्वश्च पार्थिवः । पद्मेणो नान्तिमः फाटिः पजारोऽपि प्रकीर्त्तितः, गा.
प कुबेरः स गख्यातः पश्चिमे च प्रकीर्त्तितः । पदने पः समाख्यातः पः स्थात्
पाने च पातरि, ए

पक्ति. पक्तिः स्त्री गौरवे पाके, मे. पक्ति गौरवपात्रयोः, त्रि.
हे, वि.

पक्व. पक्वं परिणतेऽपि मत्राट् विनाशाभिमुखे त्रिप, मे. पक्वं
परिणतार्थं स्थाद् विनाशाभिमुखेऽपि च, वि पक्वं परिणते नागाभि-
मुखे, हे.

पक्ष. पक्षो मासार्द्धके पार्श्वे ग्रहे साध्यविरोधयोः । केशादेः
परतो हन्द् वले सखिसहाययोः । सुप्तीगन्धु पतत्रे च राजकुम्भर-
पार्श्वयोः, मे. पक्षस्तु मासार्द्धं ग्रहसाध्ययोः । सुप्तीगन्धु वले
पार्श्वे वर्गे केशात् पश्यते । पिच्छे विरोधे देहात् सहाये राजकु-
म्भरे, हे पक्षो मासार्द्धके पार्श्वे ग्रहे साध्यविरोधयोः । पक्षश्च परतो
हन्द् वले सखिसहाययोः । पतत्रे सुप्तीगन्धु च देहात् राजकुम्भरे,
वि. पक्षः सहायेऽपि, अ पक्षो मासार्द्धपार्श्वे च, त्रि पक्षो गरुणि मासार्द्धं
पञ्चशब्दा निगद्यते. अने देहावयवमासार्द्धपतत्रग्रहभित्तिषु । परि-
ग्रहे समीपे च घटसु पक्षो निगद्यते. च केशे पक्षः समसहाय. पक्षः
साध्यविरोधयोः । वनकालपतत्रेषु सहायकरिपार्श्वयो, पा.

पक्षक पक्षकम् पुमान् पार्श्वहारे च पार्श्वमातके, मे पक्षकः
पार्श्वमातके च पक्षहारे च पक्षकः, वि पक्षकस्य पार्श्वहारे पार्श्वमातेऽ-
पि कथ्यते. हे

पक्षचर. अथ पक्षचरश्चन्द्रे द्युत्पादि गजेऽपि च, मे. भरेत

पञ्चचरो विधौ । यथञ्चट्टयक्चारिचारेणोऽपि प्रकीर्तितः, वि. पञ्चचरो यथञ्चट्टयक्चारिगजे विधौ, हे. अथ निशापतौ । ट्टयक्चरगजे यथञ्चट्टे पञ्चचरः स्मृतः, त्रि.

पक्षति. पक्षतिश्च भवेत् पक्षमूले च प्रतिपत्तियौ । (स्त्रियाम्), मे. पक्षतिः पक्षमूले सत्रात् पक्षतिः प्रतिपत्तियौ, वि. पक्षतिः प्रतिपत्तियौ । पक्षमूले, हे. मूले तु पक्षतिः पक्षभेदयोः, अ.

पक्षिन्. पक्षिणी पूर्णिमायां स्याद्विहङ्गत्रां शाकिनीभिदि । आगामिवर्तमानाहर्त्युक्तरात्रावपि स्त्रियाम्, मे. पक्षिणी पूर्णिमायां स्यात् पक्षिणी शाकिनीभिदि । आगामिवर्तमानाहर्त्युक्तायां निशि पक्षिणी, वि. पक्षिणी पूर्णिमास्यग्योः शाकिनीरात्रिभेदयोः, हे.

पक्ष्मन्. पक्ष्मं सूत्रादिसूत्रमांशे किञ्चल्ये नेत्रलोमनि, मे, वि. पक्ष्माक्षिलोम्नि तन्त्रादिसूत्रमांशे कुसुमच्छदे । गरत्किञ्चल्ययोश्चापि, हे. पक्ष्माक्षिलोम्नि किञ्चल्ये तन्त्राद्यंशेऽप्यणीयसि, अ.

पङ्क पङ्कोऽस्त्री कर्दमे पापे, मे. पङ्कः कर्दमपापयोः, वि. पङ्कोऽपे कर्दमे, हे. पङ्कोऽस्त्री कर्दमांशयोः, त्रि.

पङ्कार. पङ्कारः शैवले सेतौ सोपाने जनकुञ्जके, मे, वि. हा. पङ्कारो जनकुञ्जके । सोपाने शैवले सेतौ, हे.

पङ्किल पादालिन्दोऽपि पङ्किलः, हा.

पंक्ति पंक्ति र्दशाक्षरच्छन्दोदशसंख्यालिपु स्त्रियाम्, मे. पंक्ति-र्दशाक्षरच्छन्दोदशसंख्यावलोष्वपि, वि. पंक्तिच्छन्दत्रयेष्वयोः, हे. पंक्ति-च्छन्दोऽपि दशमम्, अ. अत्रेणि र्दश च पंक्तिः सत्रात्, त्रि.

पञ्चगुप्त पञ्चगुप्तम् चार्वाकदर्शने कमठेऽपि च, वि. पञ्चगुप्तम् चार्वाकदर्शने कमठे पुमान्, मे. पञ्चगुप्तचार्वाकदर्शने । कमठे, हे.

पञ्चता पञ्चता पक्षभावे स्यान्मरणोऽपि च योपिति, मे, वि. पञ्चता पक्षभावे सत्रात् पञ्चता मरणोऽपि च, हे.

पञ्चत्वं पञ्चत्वं पञ्चानां भावे प्रमाणानामत्वदेऽपि च, मे. पञ्चत्वं

निधनं स्मृतम् । पञ्चानामपि भावे च, वि. पञ्चत्वं भावे पञ्चानां प्राणानामत्ययेऽपि च, हे.

पञ्चदशी. पञ्चदशी तन्मावास्यापौर्णमास्योश्च योषिति, मे. भवेत् पञ्चदशी पौर्णमास्यमावास्ययोरपि, वि.

पञ्चनख. पञ्चनखो गजे क्रूर्मं, वि. पञ्चनखस्तु कच्छपे । गजे, हे. क्रूर्मं पञ्चनखो गजे, त्रि.

पञ्चम. पञ्चमो रागभेदे स्यात् स्वरभेदे च पञ्चमी । पाण्डवा-
नाञ्च पत्न्यां स्त्री पञ्चानां पूरणे त्रिपु, मे. पञ्चमो रागभेदे स्यात्
पञ्चानामपि पूरणे । पञ्चमश्चतुरे हृदेऽ पञ्चमी पाण्डवस्त्रियाम्, वि.
पञ्चमो रुचिरे दधे पञ्चानामधिपूरणे । रागभेदे पञ्चमी तु द्वौपद्याम्, हे.
पञ्चमः स्वरसंख्ययोः, त्रि.

पञ्चानन. पञ्चाननः शिवे सिंहे, मे, वि, हे.

पञ्चाली. पञ्चाली पुत्रिकागीत्योः स्त्रियां पुंभूम्नि नीवृत्ति, मे.

पञ्चाली पुत्रिकागीत्योः पञ्चालो जनदेशयोः, वि. पञ्चालो नीवृत्तरे ।
पञ्चाली पुत्रिकागीत्योः, हे.

पञ्चालिका पञ्चालिका स्त्रियां वस्त्रपुत्रिकागीतिभेदयोः, मे.
पञ्चालिका भवेद् वस्त्रपुत्रिकागीतिभेदयोः, वि. पञ्चालिका वस्त्रकृतपुत्रिका-
गीतिभेदयोः, त्रि.

पट. पटश्चित्तपटे वस्त्रेऽस्त्री प्रियालङ्घने पुग्गन्, मे. पटः पिया-
लङ्घने च सुचेले च पुरस्कृतौ, वि. पटः पञ्चपरित्यागे ऋयवस्त्रमति-
ष्ठयोः, अने.

पटल. अथ पटलं पिटके च परिच्छदे । दृढिर्हं प्रोगतिलके क्लीवं
व्रजे पुनर्न ना, मे. पटलं छदिपि व्रजे । पिटके नेत्ररोगे च तिलके
च परिच्छदे, वि. पटलं तिलके नेत्ररोगे च्छदिपि सञ्चये । पिटके
परिवारे च, हे. छदिर्नैत्ररुजोः क्लीवं समूहे पटलं न ना, अ.

पटह पटहो ना. समारम्भे आनके पुंनप्रसक्तम्. मे

समारम्भे आनके पटहं मतसु, वि. पटहो वाद्य आरम्भे, हे समा-
रम्भेऽपि पटहः, ति.

पटि. पटिः स्त्री पटभेदे स्याद् गुग्गुली कुम्भिकाद्भुमे, मे. पटिः
पटविशेषेऽपि गुग्गुली कुम्भिकाद्भुमे, वि

पट्ट. पट्ट द्रव्ये च नीरोगे चतुरेऽप्यभिधेयवत् । पटोलो तु पुमान्
स्त्रीषु च्छत्रालवणयोरपि, मे. पट्टस्त्रीच्छ्रे नीरोगे चतुरेऽन्यवत् । पट्टः
पटोलपत्रेऽपि च्छत्रालवणयोः पट्टः, वि. अथ पट्ट लवणे पट्टस्त्रीच्छ्रेपटो-
लयोः । स्फुटे रोगविहीने च च्छत्रायां चतुरेऽपि च, हे पट्टरामयनिर्मुक्तः
पट्टश्चतुरतीच्छयोः, शा.

पटोल. पटोलं वस्त्रभेदे नौपधौ जर्जोत्स्रान्तु योपिति, मे.
पटोलमोषधीदस्त्रभिदो जर्जोत्स्रान्तां पटोल्यपि, हे, वि.

पट्ट. पट्टः पेपणपापाणे व्रणादीनाञ्च बन्धने । चतुष्पथे च राजा-
दिशासनान्तरपौढयोः, मे, सि. पट्टी जपाटभूपायां पट्टी लाघाप्रसादने, वि.
पट्टश्चतुष्पथे पौठे राजादेः शासनान्तरे । व्रणादिवन्धने पेपाश्मनि पट्टी
सलाटिका । रोध्नः, हे. पट्टः सत्रात् फलके वृषशासने, ति. व्रणसत्रां-
रणे पट्टः पट्टो भूनिहिताक्षर । वीरकला पटः पट्टः पट्टः सगादपि चास-
नम्, अने.

पण. पणो वराटमाने स्थान् मूलत्रे कार्यापणे गृह्ये । कथत्रशाकाटि-
काद्रूपतव्यवहारे भर्तौ धने, मे, वि. पणः कार्यापणे गृह्ये । विकथत्र-
शाकाटिमुद्यौ बद्धे मूलत्रे शर्तौ धने । व्यवहारे च द्वात्रा ह्यत्रसृष्टे
गण्डकविंशतौ, हे. पणो दूरगादिपूत्रसृष्टे शर्तौ मूलत्रे धनेऽपि च, च.
गृह्ये माने वराटानां मूलत्रे कार्यापणे धने । दूरते विकथत्रशाकादे-
र्थेहे सुद्यौ भर्तौ पणः, शा

पण्ड. पण्डः पण्डे धियि स्त्री सत्रात्, मे. पण्डः पण्डे धियां
पण्डा, वि. पण्डः पण्डे पण्डा बुद्धौ, हे. पण्डः पण्डे मतौ धियाम्, ति.
पण्डित. पण्डितः सिद्धके कथौ, मे, वि. पण्डितः सिद्धधीमतोः, हे.

पतङ्ग. पताङ्गः शलभे शालिप्रभेदे पचिसूर्वप्रयोः, मे, शा. पतङ्गः शलभे शालिप्रभेदे विहगे रवौ, वि. पतङ्गः सूर्वपक्षिणोः । पारदे शरभे शालौ, हे. पतङ्गी पचिसूर्वी च, अ. पतङ्गः शलभे रवौ, त्रि. पतङ्गी शलभादित्यौ, अने.

पतत्. पतन् पातुके खगे, मे. पतन् पातुकपक्षिणोः, वि.

पताका. पताका वैजयन्त्याञ्च सौभाग्यनाटकाङ्गयोः, मे. पताकाञ्चे ध्वजे केतौ सौभाग्ये नाटकाङ्गके, हे. पताका वैजयन्त्याञ्च सौभाग्ये ऽङ्गे ध्वजेऽपि च, वि.

पति. पति र्धवे ना द्विषींशे, मे. पतिः प्रभौ गतौ मूले, वि.

पत्ति. पत्ति ना पद्गे स्त्रियाम् । गतावेकरथैकेभवाप्रश्नपक्ष-पदातिके, मे. पत्तिः पदाती गमने वीरसैन्यप्रभेदयोः, वि. पत्तिः सेना-भित्पद्गो र्मता, हे. पत्ति र्गती च, अ.

पत्र. पत्रन्तु वाहने पर्णे स्यात् पत्रे शरपक्षिणोः, मे. पत्रं स्याद् वाहने पर्णे पद्ये च शरपक्षिणाम्, वि. पत्रं दानं पक्ष्यच्छुद्धुः, री, हेः पत्र वाहनपद्योः, अ. पादत्राणे दले पद्ये लेख्यवस्तुनि पत्रपाक्, अने.

पत्राङ्ग. पत्राङ्गो न द्वयो र्भूर्जे पदाति रक्तचन्दने, मे पत्राङ्गं पदाके रूर्जे पत्राङ्गं रक्तचन्दने, वि. पत्राङ्गं रक्तचन्दने । रूर्जपद्मकयोश्चापि, हे.

पत्निन् पत्नी श्येने पत्ररथे कारुण्डुरयिकाद्रिय, मे. पत्नी काण्डे रगमे ढ्रुमे । रथेऽद्रौ रयिके श्येने, हे. पत्निषौ शरपक्षिणौ, अ. श्येनाख्यो विहगः पत्नी पत्निषौ शरमक्षिणी, शा.

पत्रोर्णं पत्रोर्णं धौतकोशेये क्लीबं सत्राच्छोणके पुमान्, मे. पत्रोर्णं धौतकोशेये पत्रोर्णः शोषकेऽपि च, वि. पत्रोर्णं धौतकोशेये सत्रात् पत्रोर्णस्य शोषके, हे.

पथरा. पथरा श्यौ हरीतक्यां हिते त्रिषु, मे. पथरं हिते हरी-तक्यां पथरा, वि. पथरं हितं पथरा हरीतकी, हे. पथरं हितेऽभया पथरा, त्रि.

पद. पटं शब्दे च वाक्ये च व्यवसायापदेशयोः । पादतच्चिह्नयोः
स्थानवाणयोरङ्गवस्तुनोः, वि, मे. शोकपादेऽपि च क्लौवं पुंलिङ्गः किरण
पुनः, मे. पदं स्थाने विभक्तप्रन्ते शब्दे वाक्यैकवस्तुनोः । तापे पादे
पादचिह्ने व्यवसायापदेशयोः, हे. पदं व्यवसितावाणस्थानलक्ष्णाङ्गि-
वस्तुषु, अ. वाक्ये शब्देऽपदेशे च, त्रि. व्यवसाये परित्राणे पदं पञ्चिह्नयो-
रपि । वल्गुस्थानापदेशेषु पदं स्वाहाप्यशब्दयोः, शा.

पदार. पदारः पादधूलौ सत्रात् पादालिन्देऽपि पुंसप्रयम्, मे.
पदारः पादधूलिषु । पादालिन्दे, हे, वि.

पद्मति. पद्मतिः पंक्तिवर्त्मनोः, मे, वि. पद्मतिः पयि पंक्तौ च,
हे. अथ पद्मतिः पंक्तौ मार्गे च, त्रि.

प. पोऽस्त्वो पके वूहनिधिसङ्ग्रान्तरेऽम्बुजे । ना नागे स्त्री
फञ्जिकाश्रीचारटीपन्नगीषु च, मे. पद्मः सत्रात् पन्नगे वूहनिधौ सङ्ग्रान-
न्तरेऽम्बुजे । पके विन्दुजालेऽपि प. भार्गीश्रियोरपि, वि. पद्मे वूहनि-
धौ । सङ्ग्रजयोः प, मिभविन्दौ, हे. पद्मेऽस्त्री विन्दुजाले-
ऽङ्गे वूहनिधौ सङ्ग्रान्तरे निधौ, त्रि. पद्मा लक्ष्मीर्निधिः पद्मः पद्मानि गज-
विन्दवः । सङ्ग्रगणविशेषौ च पद्मौ पद्मं सरोरुहम्, शा. ५. मोक्ष.

पद्मक. पद्मकं सत्रात् पद्मकाष्ठविन्दुजालकयोरपि, मे, हे. पद्मकं
पद्मकाष्ठे भविन्दुजालकयोरपि, वि.

पद्मलाञ्छन. सत्रात् पद्मलाञ्छनो लोकेश्वरे ब्रह्मणि भास्करे । धनदे
च क्षियां तारालक्ष्मीवाग्देवतासु च, मे. सत्रात् पद्मलाञ्छनाभिख्या
विधौ लोकेश्वरार्कयोः । धनदे च सरस्वत्यां तारालक्ष्मणोरपि स्मृता, वि.
पद्मलाञ्छनो धनदे लोकेशे रविपेधसो । पद्मलाञ्छना तारायां सरस्वत्यां
त्रियामपि, हे.

पद्मिनी पद्मिनी पद्मसङ्घाते स्त्रीविशेषे सरोरुहे, मे. पद्मिनी
स्त्रीविशेषे सत्रात् सगसत्रामम्बुजेऽपि च, वि. पद्मिनी योपिदन्तरे । अङ्गे-
ऽङ्गिन्यां सगसत्रात्, हे

पद्य पद्यं श्लोके पुमान् शूद्रे पद्यर वर्त्मनि कोत्तितर, मे पद्यं श्लोके सती पद्या पद्य शूद्रे निगद्यते, वि पद्योऽन्तप्रवर्णे सत्तात् पद्यं श्लोके पद्या तु वर्त्मनि, हे

पनस पनसः कण्टकिफले कण्टके वानरान्तरे । स्त्रियां रोग-
प्रभेदे सत्रात्, मे पनस कण्टकिफले कण्टके कपिशग्भिदोः, वि पनसः
कपिशग्भिदोः । कण्टके कण्टकिफले, हे

पन्नग पन्नगश्चौपर्धीभेदे तथैव पवनाशने, मे पन्नगस्तु पद्मकाष्ठे
भुजङ्गमे, हे पन्नगः पद्मकाष्ठे सत्रात् पन्नगोऽपि भुजङ्गमे, वि

पयस् पयः सत्रात् घीरनीरयोः, मे, वि पयः घीरे च नीरे च,
हे पयः घीरं पयोऽस्त्व, च, अ पय घीरं पयो जलम्, अने

पयसत्र पयसत्रन्तु पयोजातहितयो वाचप्रालिङ्गकम् । दुग्धिका
घीरकाकोलप्रोः स्वर्णघीर्यामपि स्त्रियाम्, मे पयसत्रा घीरकाकोलप्रां
पयोहितभवेऽन्यवत् । पयसत्रा दुग्धिकायाश्च स्वर्णघीर्याश्च कथयते, वि
पयसत्रन्तु पयोभवे । पयोहिते पयसत्रा तु काकोली दुग्धिकापि च, हे

पयस्त्रिनी पयस्त्रिनी नदीधेन्वो विभावर्ष्याश्च बोधिति, मे पय-
स्त्रिनी तु गोधेन्या विभावर्ष्या पयस्त्रिनी, वि पयस्त्रिनी । विभावर्षी
गोधेन्याश्च, हे

पयोधर पयोधरः कोपकारे नालिकेरे स्तनेऽपि च । कशेरुमेधयो,
पु सि, मे पयोधर सत्तात् कुचकोपकार कशेरुकाभ्योधरनारिकेले, वि
पयोधर कुचे मेधे कोपकारे कशेरुणि । नारीकेरे, हे स्त्रीरुनाब्दौ
पयोधरौ, अ स्तनमेधौ पयोधरौ, अने

पर परः अंठारिद्रान्योत्तरे स्त्रीवन्तु केवले, मे परः सत्रादुत्त-
मानात्मवैरिद्रूपे केवले । परमथ्ययमिच्छन्ति वि परो दूगान्यश्चेष्ट-
पद्वप । परन्तु केवले, हे दूगानात्मोत्तमा परा, अ परम् नियोगे
क्षेपे च मे

परञ्ज परञ्जस्त्रैलयन्त्रे सत्रात् क्षुरिकाफलमेनयोः, मे परञ्ज-

सौल्यन्त्रके । फेने च करवाले च परस्त्रः क्षुरिकाफले, वि. परस्त्रोऽसौ
 सौल्यन्त्रे क्षुरिकाफलफेनयोः, हे. खड्गधेनुफले फेने परस्त्रसौल्य-
 न्त्रके, हा.

परपुष्ट. परपुष्टः परभते वारनार्यान्तु योषिति, मे. परपुष्टः
 परभते परपुष्टा पणस्त्रियाम्, वि. परपुष्टः कलकण्डे परपुष्टा पणाङ्गना, हे.

परम. परमं स्यादनुज्ञायामव्ययं परमः परे, मे. परमं स्याद-
 नुज्ञानेऽप्यव्ययं परमः परे । परमः स्यात् प्रधानाद्योरोङ्कारेऽपि तथो-
 च्रते, वि. परमः परे । अग्रसरप्रथमयोरोङ्कारे परमं पुनः । स्याद-
 व्ययमनुज्ञायाम्, हे.

परम्पर. परम्परो षगभेदे प्रपौत्रे तनदस्य च । परम्परा परी-
 पाद्यां हिंसासन्तानयोरपि, मे. परम्परः प्रपौत्रादौ षगभेदे परम्परः ।
 परम्परा परीपाद्यां सन्तानेऽपि वधे क्वचित्, वि. परम्परः । षगभेदे
 प्रपौत्रादौ परम्परान्वये वधे । परीपाद्याम्, हे.

परवाणि परवाणिः पुमान् धर्माध्वक्षवत्सरयोरपि, मे. परवाणिः
 षृतो धर्माध्वक्षवत्सरयोरपि, वि. परवाणि धर्माध्वक्षे वर्धे, हे.

परा. परा विमोक्षप्राधान्यप्रातिलोमेरपु धर्षणे । चाभिमुषेय
 गार्धे च विक्रमे च गतौ वधे, मे, वि. पराभिमुषेय प्राधान्ये विमोक्ष-
 प्रातिलोम्ययोः । गतिधर्षणश्रुतव्रासु (?) भर्षार्थे विक्रमेऽपि च, हे.

पराक पराकस्तु वते लङ्गे, मे. पराको व्रतखड्गयोः, वि, वि.

पराकम पराकमो विक्रमे स्यात् सामघर्षाद्योगयोरपि, मे, वि.
 पराकमञ्च विक्रमे । सामर्षत्र चाभियोगे च, हे शौर्याद्योगो पराकमौ,
 च योर्षाद्योगौ पराकमौ, चने

परगग परगगः सुमनोरणी धनिरत्रानीययोरपि । गिरिप्रभेदे
 विज्यागादपरगे च चन्दने, मे परगगचन्दने रेणो गिरौ म्यातुपरगगयोः ।
 खानीयपुष्पञ्जमो, हे परगगः कौमुदे रेणौ खानीयादौ रजस्यपि, च
 रजस्यपि परगगः, ए पुष्परेणो परगगः म्यात् खानीयञ्जमोरपि, हा.

परागः पुष्परजसि धूलिस्त्रानीययोरपि । गिरिप्रभेदे विख्याताद्परागे च चन्दने, वि.

पराभव. पराभवः । तिरस्कारे विनाशे च पुंसि, मे. पराभव-स्तिरस्कारे विनाशे च पराभवः, वि. पराभवस्तिरस्कारे नाशे, हे

परायण. परायणमभीष्टे स्यात् तत्पराश्रययोगपि, मे, वि परायणं स्यादभीष्टे तत्पराश्रययोरपि, हे. परायणं रिपोः स्थानं तत्पराश्रय परायणः, अने.

परि. परि सत्रात् सर्वतोभावे वर्जने व्याधिशोकयोः । इत्यम्भूता-स्थानभागवीथ्यालिङ्गनलक्षणे । दोषास्थाने निवसने पूजाव्याप्तोश्च भूपणे, मे. परि सत्रात् सर्वतोभावे वर्जने लक्षणादियु । पूजालिङ्गनवीथ्यासु भूपणे व्याधिशोकयोः । दोषास्थानेऽपुत्रपरमे व्याप्तौ निवसनेऽपि च, वि. परि व्याधावुपरमे वर्जने लक्षणादियु । आलिङ्गने च शोके च पूजार्था दोषकीर्तने । भूपणे सर्वतोभावे व्याप्तौ निवसनेऽपि च, हे.

परिकम्प. परिकम्पो भये कम्पे, मे, वि

परिकर. भवेत् परिकरः सङ्घे पर्यङ्कपरिवारयोः । प्रगाढगा-त्रिकाबन्धे समारम्भविवेकयोः, मे भवेत् परिकरो ज्ञाते पर्यङ्कपरिवा-रयोः । प्रगाढगात्रिकाबन्धे विवेकारम्भयोरपि, वि. परिकर. पर्यङ्क-परिवारयोः । प्रगाढे गात्रिकाबन्धे विवेकारम्भयोर्गणै, हे. परिकरः पर्यङ्कपरिवारयोः, अ. प्रगाढगात्रिकाबन्धे पर्यङ्कपरिवारयो । प्रयुज्यते परिकर. समूहारम्भयोरपि, शा.

परिगत. परिगतं त्रियु प्राप्तौ विष्णुतन्त्रानचेष्टिते, मे भवेत् परिगतं लाभे प्रयाते चेष्टितेऽपि च, वि परिगतं गते लाभचेष्टितयो-र्ज्ञाते, हे. प्ररप्ते ज्ञाते परिगतम्, त्रि

परिग्रह परिग्रहः परिजने पत्रां स्त्रीकारमूलयोः । शपे, मे, वि. परिग्रहः परिजने पत्रां मूले च संग्रहे, हे. पत्नीपरिजनादान-मूलमापा. परिग्रहाः, न ? परिग्रहो द्विजग्राहेऽत्र सैन्यघटे परिग्रहः ।

परिग्रहोऽनुबन्धे सत्रात् पतङ्ग। हे परिग्रहः, अने. ? परिग्रहः सैन्यपटभागोऽपि,
 ङ. परिग्रहः परिजने शपथे च परिग्रहः । परिग्रहः कलत्रे च मूलस्त्रीका-
 रयोरपि, शा.

परिघ. परिघो योगभेदेऽस्त्रविशेषेऽर्गलघातयोः, मे. परिघो योग-
 भेदे सत्रान् सुङ्गरेऽर्गलघातयोः, वि. परिघोऽस्त्रयोगभेदे परिघातेऽर्गलेऽपि
 च, हे. परिघः परिघातेऽस्त्रे, अ. परिघो योगभेदेऽपि, त्रि. परिघः परि-
 घातः सत्रात् परिघो दण्ड उच्यते, अने.

परिघात. परिघातोऽस्त्रघातयोः, वि. परिघातस्तु घातने । अस्त्रं
 च, हे.

परिघोप. परिघोपो निनादे सत्रादवाचेन जलदध्नौ, मे, वि.
 परिघोपः सत्रादवाचेन निनादे जलदध्नौ, हे.

परिज्मन्. परिज्मा तु पुमान्निन्दौ यान्तिके परिचारके, मे. परिज्वा
 (प्रहृष्वा) कतुकर्मज्ञे यान्तिके परिचारके, वि.

परिताप. परितापस्तु पुंसि सत्राद्दुःखे च नरकान्तरे, मे.

परिधाय. परिधायो जलस्थाने परिच्छदनितम्बयोः, मे, वि. परि-
 धायः परिकरे जलस्थाननितम्बयोः हे.

परिधि. परिधिर्ना यज्ञियद्रुशाखायामुपस्त्र्यके, मे. परिधि-
 र्यज्ञियतरोः शाखायामुपस्त्र्यके, वि, हे, अ. शाखायामपि परिधिः, ङ.

परिस्रव. परिस्रवश्चक्षुषे सत्रादाकुलेऽपि परिस्रवः, वि. V. पारिस्रव.

परिभाषण. परिभाषणमालापे नियमे परिभाषणम्, मे. निन्दो-
 पालम्भत्रचने परिभाषणमिच्छते, वि. परिभाषणन्तु जल्पने । नियमे निन्दो-
 पालम्भोक्तौ, हे

परिमल. सत्रात् परिमलोऽभिमर्दातिमनोहरगन्धयोश्चापि । सुर-
 तोपमर्दविकसच्छरीररागादिसौरभे पुंसि, मे. परिमलो विमर्दं च सत्रान्
 मनोहरगन्धवत् । रतोपमर्दविकसद्देहरागादिसौरभे, वि. परिमलो
 विमर्दात्ये च्छगन्धे विमर्दने, हे.

परि(री) यत् परिवर्तो विनिमये कूर्मराजेऽपवर्तने, मे. परिवर्तो विनिमये कूर्मराजे पलायने, वि. परिवर्तसु कूर्मराजे पलायिते युगान्ते विनिमये च, हे. संवर्तः परिवर्तश्च ज्ञायने, च.

परिवर्हः परिवर्हो राजयोग्यद्रव्यपरिच्छेदे, मे. परिवर्हसु राजार्ह-वस्तुन्यपि परिच्छेदे, वि. परिच्छेदे वृषार्हस्य परिवर्हः, अ.

परि (री) वाद्. परिवादोऽपवादेऽपि वीणावादनवस्तुनि, मे. परिवादः कलङ्गे सत्राद् वीणावादनवस्तुनि, वि. परिवादसु निन्दायां वीणावादनवस्तुनि, हे.

परि (री) वाप परिव्यापसु पयुष्मौ जलस्थाने परिच्छेदे, मे, वि. परिव्यापो जलस्थाने पयुष्मिपरिवारगोः, हे. परिच्छेदे परीवापः पयुष्मौ सलिलस्थितौ, अ.

परि (री) वार. परिवारः परिजने खङ्गकोशे परिच्छेदे, मे, वि. परिवारः परिजनेऽसिकोपे, हे. सत्राज्जङ्गमे परीवारः खङ्गकोशे परिच्छेदे, अ.

परिवेश परिवेशो घेष्टने सत्रात् परिधानेऽपि पुंसत्रयम्, मे. परिवेशः परिहृतौ भानोः परिधिमण्डले, वि.

परिवेष. परिवेषसु पुलिङ्गः परिधी परिवेषणे, मे. परिवेषः परिहृतौ परिधी परिवेषणे, हे. परिवेषं विजानीयादुपसृष्ट्यक्रमण-लम् । परिवेषणमप्याहुः परिवेषं मनीषिण, आ.

परिव्याध. परिव्याधसु पुंसि सत्राद् वेतसे च द्रुमोत्पले, मे. परिव्याधो वेतसे सत्रात् परिव्याधो द्रुमोत्पले, वि. परिव्याधो द्रुमोत्पले । वेतसे, हे.

परि (री) सर. भवेत् परिसरो चत्वी विधावपि च पुंस्ययम्, मे. स्रुतः परिसरो चत्वी देवोपान्तप्रदेशयो, वि परिसर. प्रान्तभूदेवयो-र्धत्तौ, हे.

परिस्त्रुत परिस्त्रुता स्त्री वाक्पत्रां सत्रन्ते सत्रादभिधेयवत्, मे.

परीरण. परीरणः सत्रात् कमठे दण्डे च पटशाटके, मे. परीरणः
सत्रात् कमठे दण्डे च पटशाटके, वि.

परि(री) वाह. परीवाहो जलोच्छ्वासे महीभद्योग्यवस्तुनि, मे, वि.

परोष्टि. परीष्टि. परिचर्यायां प्राकामेत्प्रऽन्येपणे स्त्रियाम्, मे. परि-
चर्या परीष्टिः सत्रात् परीष्टिश्च गवेपणा, शा.

परुप. परुपं कर्पुरे रूचे निष्ठुरोक्तौ च वाचप्रवत्, मे. परुपं
कर्पुरे रूचे सत्रान्निष्ठुग्वचसप्रपि, वि, हे. परुपः कर्पुरो ज्ञेयः परुपं
निष्ठुरं वचः, शा.

परेत. परेतो वाचप्रलिङ्गः सरान् ऋते भूतान्तरे पुमान्, मे. परेतो
भूतभेदे सत्रात् परेतो वाचप्रवन्मृते, वि.

पर्कटी. पर्कटी नूतनफले पूगादेः अक्षपादपे, मे, वि. सत्रात् पर्कटी
अक्षतरौ पूगादे नूतने फले, हे. पर्कटी अक्षदृष्टे च पूगादेश्च नवे फले, त्रि.

पर्जन्य (पर्यन्य). सध्वानमेघः पर्जन्यः पर्जन्यो मेघवाहनः, शा.
पर्जन्यो मेघशब्देऽपि ध्वनदस्वदशकयोः, मे. पर्जन्यो मेघशब्दे सत्राद्
ध्वनदस्वदशकयोः, वि. पर्जन्यो गर्जदस्वदे । वासवे मेघशब्दे च, हे. पर्जन्यौ
रसदब्देन्द्रौ, अ. गर्जन्मेघेऽपि पर्यन्यः, इ.

पर्ण. पर्णं पत्रे किंशुके ना, मे. पर्णं सत्रात् किंशुके पत्रे, वि.
पर्णस्त्रिपर्णं पर्णन्तु पत्रे, हे.

पर्पट. पर्पटं पिष्टभेदे सत्रात् पर्पटो भेषजान्तरे, मे. पर्पटः पिष्ट-
विक्षतौ पर्पटो भेषजान्तरे, वि. पर्पटो भेषजान्तरे । सत्राच्चैव पिष्ट-
विक्षतौ परीक्षापरिचर्ययोः, हे

पर्परीण. पर्परीणश्च पर्णस्य शिरायां हृतकम्बले । पर्णहन्तरसेऽपि
सत्रात् पर्परीणन्तु पर्वाणि, मे. पर्परीणन्तु पर्वाणि । पर्णहन्तरसे पर्ण-
शिरायां हृतकम्बले, हे. पर्परीणस्तु पर्णस्य शिरायां हृतकम्बले । पर्णहन्त-
रसेऽपि सत्रात् पर्परीणश्च पर्वाणि, वि

पर्यसा पर्यसा पतिते इते, मे, वि पर्यसान्तु इते स्वसो, हे.

पर्याप्त. पर्याप्तन्तु यथेष्टे सप्रात् ष्टौ शक्ते निवारणे, मे, वि. शक्ते निवारणे ष्टौ पर्याप्तं सप्राद् यथेष्टिते, त्रि, शा. पर्याप्तं तु शक्ते ष्टौ निवारणे यथेष्टे, हे.

पर्याप्ति. पर्याप्तिः प्रकामप्राप्तिरक्षणे स्त्रियाम्, मे. पर्याप्तिः स्यात् प्रकामेऽपि प्राप्तौ च परिरक्षणे, वि.

पर्याय पर्यायः प्रकारेऽवसरे कमे, मे. पर्यायस्तु प्रकारे स्यान्न-
र्माणेऽवसरे कमे, वि. पर्यायोऽवसरे कमे । निर्माणे द्रव्यधर्मे च, हे.
पर्यायोऽवसरे कमे, अ. पर्यायः स्यात् प्रकारेऽपि, त्रि.

पर्वत. पर्वतः पादपे पुंसि शाकमत्स्यप्रभेदयोः । देवसुग्यन्तरे
शैले, मे. पर्वतः शैलदेवर्ष्योः, वि. पर्वतो गिरिदेवर्ष्योः, हे.

पर्वन्. पर्वं क्लीबं महे ग्रन्थौ प्रस्तावे लक्षणान्तरे । दर्शप्रतिपदोः
सन्धौ विषुवत्प्रभृतिष्वपि, मे. पर्वं स्यादुत्सवे ग्रन्थौ प्रस्तावे लक्षणान्तरे ।
दर्शप्रतिपदोः सन्धौ विषुवत्प्रभृतिष्वपि, वि. पर्वं प्रस्तावोत्सवयो ग्रन्थौ
च विषुवादिभु । दर्शप्रतिपत्सन्धौ च तिथिग्रन्थविशेषयोः, हे. तिथि-
भेदे क्षणे पर्व, अ ग्रन्थिप्रस्तावयोः पर्वे विषुवत्प्रभृतिष्वपि, त्रि दर्श-
प्रतिपदोः सन्धौ ग्रन्थिप्रस्तावयोरपि । पर्वशब्दं विजानीयाद्विषुवत्-
प्रभृतिष्वपि, शा.

पल पलसुन्मानसांसयोः, मे, हे. पलं चोन्मानसांसयोः, वि
आसिपे पलम्, अ पलं मांसं पलं मानं पलो मूर्खं. पलस्तुला, अने.

पलङ्कप. पलङ्कपा गोधरके राक्षारुग्गुकिंशुकै । सुगुडीरी-
लाघयोश्च स्त्री राक्षसे तु (ऽपि, वि) पलङ्कपः, मे, वि पलङ्कपो यातु-
धाने पलङ्कपा तु किंशुकै । गोचुरे रुग्गुलौ लाचारास्त्रामुगुडीरिकासु
च, हे.

पलल पललं तिलचूर्णं च पङ्के मांसं नपुंसकम् । ना राक्षसे,
मे पललं तिलचूर्णं स्यात् पललं पङ्कमांसयोः । पललो यातुधाने स्यात्,
वि पललं मांसपङ्कयोः । तिलचूर्णं पललस्तु राक्षसे, हे तिलपिष्टे .

परीरण. परीरणः सत्रात् कमठे दण्डे च पटशाटके, मे. परीरणः
सत्रात् कमठे दण्डे च पटशाटके, वि.

परि(री)वाह. परीवाहो जलोच्छ्वासे महीभृद्योग्यवस्तुनि, मे, वि.

परोष्टि. परीष्टि. परिचर्यायां प्राकामेऽन्वयेपणे स्त्रियाम्, मे. परि-
चर्या परीष्टिः सत्रात् परीष्टिश्च श्वेषणा, शा.

परुप. परुपं कर्पुरे रूक्षे निष्ठ, रीत्तौ च वाचप्रवत्, मे. परुपं
कर्पुरे रूक्षे सत्रान्निष्ठुग्वचसप्रपि, वि, हे. परुपः कर्पुरो ज्ञेयः परुपं
निष्ठ, रं वचः, शा.

परेत. परेतो वाचप्रलिङ्गः सत्रान् हते भूतान्तरे पुमान्, मे. परेतो
भूतभेदे सत्रात् परेतो वाचप्रवन्मृते, वि.

पर्कटी. पर्कटी नूतनफले पूगादेः स्रघपादपे, मे, वि. सत्रात् पर्कटी
स्रघतरौ पूगादे नूतने फले, हे. पर्कटी स्रघटघे च पूगादेश्च नवे फले, त्रि.

पर्जन्य (पर्यन्त्य). सध्वानमेषः पर्जन्यः पर्जन्यो मेषवाहनः, शा.
पर्जन्यो मेषशब्देऽपि ध्वनदम्बुदशकयोः, मे. पर्जन्यो मेषशब्दे सत्राद्
ध्वनदम्बुदशकयोः, वि. पर्जन्यो गर्जदम्बुदे । वासवे मेषशब्दे च, हे. पर्जन्यौ
रसदम्बेन्द्रौ, अ. गर्जन्मेषेऽपि पर्यन्त्यः, इ.

पर्ण. पर्णं पत्रे किंशुकं ना, मे. पर्णं सत्रात् किंशुके पत्रे, वि.
पर्णस्त्रिपर्णं पर्णन्तु पत्रे, हे.

पर्पट. पर्पटं पिष्टभेदे सत्रात् पर्पटो भेषजान्तरे, मे. पर्पटः पिष्ट-
विद्यतौ पर्पटो भेषजान्तरे, वि. पर्पटो भेषजान्तरे । सत्राच्चैव पिष्ट-
विद्यतौ परीक्षापरिचर्ययोः, हे

पर्परीण. पर्परीणश्च पर्णस्र शिराया हतकम्बले । पर्णन्तरसेऽपि
सत्रात् पर्परीणन्तु पर्वाणि, मे. पर्परीणन्तु पर्वाणि । पर्णन्तरसे पर्ण-
शिरायां हतकम्बले, हे. पर्परीणस्तु पर्णस्र शिरायां हतकम्बले । पर्णन्त-
रसेऽपि सत्रात् पर्परीणश्च पर्वाणि, वि.

पर्यस्त. पर्यस्तं पतिते हते, मे, वि. पर्यस्तन्तु हते स्तस्ते, हे.

पर्याप्त. पर्याप्तन्तु यथेष्टे सप्रात् ढप्तौ शक्ते निवारणे, मे, वि. शक्ते निवारणे ढप्तौ पर्याप्तं सप्राद् यथेष्टिते, त्रि, ण. पर्याप्तं तु शक्ते ढप्तौ निवारणे यथेष्टे, हे.

पर्याप्ति. पर्याप्तिः प्रकामप्राप्तिरक्षणे स्त्रियाम्, मे पर्याप्तिः स्यात् प्रकामेऽपि प्राप्तौ च परिरक्षणे, वि.

पर्याय पर्यायः प्रकारेऽवसरे क्रमे, मे. पर्यायस्तु प्रकारे स्थात्रि-
र्माणेऽवसरे क्रमे, वि. पर्यायोऽवसरे क्रमे । निर्माणे द्रव्यधर्मे च, हे.
पर्यायोऽवसरे क्रमे, अ पर्यायः स्यात् प्रकारेऽपि, त्रि.

पर्वत. पर्वतः पादपे मुंसि शाकमत्प्रभेदयोः । देवसुन्यन्तरे
शैले, मे पर्वतं शैलदेवर्ष्योः, वि. पर्वतो गिरिदेवर्ष्योः, हे.

पर्वन्. पर्वं क्लीबं महे ग्रन्थौ प्रस्ताये लक्षणान्तरे । दर्शप्रतिपदोः
सन्धौ विषुवत्प्रभृतिष्वपि, मे पर्वं स्यादुत्सवे ग्रन्थौ प्रस्ताये लक्षणान्तरे ।
दर्शप्रतिपदो. सन्धौ विषुवत्प्रभृतिष्वपि, वि. पर्वं प्रस्तायोत्सवयो ग्रन्थौ
च विषुवादिषु । दर्शप्रतिपत्सन्धौ च तिथिग्रन्थविशेषयोः, हे. तिथि-
भेदे क्षणे पर्वं, अ. ग्रन्थिप्रस्तावयोः पर्वं विषुवत्प्रभृतिष्वपि, त्रि दर्श-
प्रतिपदोः सन्धौ ग्रन्थिप्रस्तावयोरपि । पर्वशब्दं विजानीयाद्विषुवत्-
प्रभृतिष्वपि, षा.

पल पलसुन्मानसांशयोः, मे, हे. पलं चोन्मानसांसयोः, वि
आसिपे पलम्, अ पलं मासं पलं मानं पलो मूर्खः पलस्तुला, अने.

पलङ्कप. पलङ्कपा गोक्षुरके राक्षारगुलुकिंशुके । सुगडीरौ-
लाक्षयोश्च स्त्री राक्षसे तु (ऽपि, वि) पलङ्कपः, मे, वि पलङ्कपो यातु-
धाने पलङ्कपा तु किंशुके । गोक्षुरे रुगुलौ लाक्षारास्त्रासुगडीरिकासु
च, हे.

पलल. पललं तिलचूर्णं च पङ्के मासे नपुंसकम् । ना राक्षसे,
मे पललं तिलचूर्णं स्यात् पललं पङ्कसांसयोः । पललो यातुधाने स्यात्,
वि पललं मासपङ्कयोः । तिलचूर्णं पललस्तु राक्षसे, हे तिलपिटे

मले मांसे लम्बाले कोमलेऽश्नन्ति । शये क्षीरे बले प्राज्ञाः पलजं परि-
चक्षते, अने.

पलाश. पलाशं कृदने मतस् । शठीकिंशुकरक्षःसु पुंसि स्याद्ध-
रिते-त्त्रिषु, मे. पलाशः किंशुके शठां हरिते राक्षसेऽपि च । पत्रे पलाशम्,
वि. पलाशः किंशुकेऽस्त्रये । हरिते पलाशपत्रे शासने परिभाषणे, हे.
दृक्षपत्रे पलाशं स्यात् पलाशो राक्षसः स्मृतः । पलाशो हरितो वर्षः
पलाशः पाश उच्यते, अने.

पलाशिन्. पलाशी दृक्षरक्षसोः, मे, वि. रक्षोदृक्षौ पलाशिनौ, त्रि.

पलिष. पलिषः काचकलसे घटे प्राकारगोपुरे, मे, वि, हे.

पलित. पलितं शैलजे तापे केशपाके च कर्दमे, मे. पलितं शैलजे
तापे पाख्ण्डकेशे च कर्दमे, वि. पलितं पङ्कतापयोः । पङ्ककेशे केशपाके,
हे. पलितं कर्दमेऽपि स्यात्, त्रि.

पल्यङ्ग. पल्यङ्गो मञ्चपर्यङ्कदृषीपर्यस्तिकासु च, मे, वि. पल्यङ्गो
मञ्चपर्यङ्गायोः, हे. पर्यङ्गात्रामपि पल्यङ्गः, त्रि.

पल्ल(क्षि). पल्लत्रल्पग्रामकुट्योः स्त्री पल्लः स्थूलकुच्छलके, मे, पल्ली
कुटीग्रामकयोः पल्लः स्थूलकुच्छलके, वि. पल्लिस्तु ग्रामके कुट्याम्, हे.

पल्लव. पल्लवोऽस्त्री किसलये विटपे विस्तरे बने । शृङ्गारेऽलक्त-
रागेऽस्त्री, मे. पल्लवः स्यात् किसलये विटपे विस्तरे बने । शृङ्गारेऽलक्त-
रागे च, वि. पल्लवः किसले बने । विटपे विस्तरेऽलक्तरागे शृङ्गारयि-
श्रयोः, हे. पल्लवो विस्तरे विटपे किसले विटपे बने, त्रि.

पल्लवित. अथ पल्लवितं लाक्षारक्ते सपल्लवे तते, मे. भवेत् पल्लवितं
लाक्षारक्ते सप्रसवे तते, वि. पल्लवितं सपल्लवे । लाक्षारक्ते, हे.

पवन. पवनं कुम्भकारस्य पाकस्थाने नपुंसकम् । निष्पावमरुतोः
पुंसि, मे. पवनाख्या कुलालस्य पाकस्थानेऽपि मारुते । निष्पावे च, वि.
पवनो वायुवह्नयोः । पवनं पुनरापाके, हे. पाकस्थाने कुलालस्य वाते
च पवनः पुमान्, त्रि.

पवित्र. पवित्रं वर्षणे कुशे । तान्मे पयसि च क्लीबं मेधे स्यादभि-
धेयवत्, मे. पवित्रं वर्षणे कुशे । पवित्रं तान्मे पयसो मेधे चापि तदन्य-
वत्, वि. पवित्रं तु मेधे तान्मे कुशे जले । अर्घोपकरणे चापि
पवित्रा तु नदीभिदि, हे. पवित्रं कुशमेधयोः, त्रि. दमंसपि पवि-
त्रन्, इ.

पशु पशु सर्गादिदेवाजे नाऽव्ययं पशु दर्शने, मे. पशुष्वागे,
स्वगादिप । प्रमथेऽपि च, हे. स्वगादौ प्रमथे पशुः, त्रि.

पशुपति. पशुपतिः पिनाकिनि ह्यताशने, हे.

पश्वात्. पश्वात् प्रतीचरां परमेऽपरधिकारेऽपि दृश्यते, मे. पश्वात्
प्रतीचरां चरमे, वि, हे. प्रतीचरां चरमे पश्वात्, अ.

पश्य. पश्यशब्दस्तु विज्ञये । प्रशंसायामपि तथा, मे.

पश्यत्. पश्यत् स्यात् प्रशंसायां विज्ञये च निगद्यते, मे.

पांशु पांशु धूलौ च सप्तप्रार्थचिरसञ्चितगोमये, मे, वि.

पांशुल. पांशुलः पुंश्चले शम्भोः खड्गान्ने स्त्रसतीभुयोः, मे.
पांशुलः पुंश्चले शम्भोः खड्गान्ने पांशुला भुवि, हे. पांशुलो हरखड्गान्ने
पुंश्चले पांशुला भुवि, हे.

पांशुचामर. सत्रात् पांशुचामरः पुंसि दूर्वाञ्चिततटीभुवि । वर्धा-
पके प्रशंसायां पुरोटौ धूलियुच्छके, मे, इत्येव दूर्वाञ्चिततटीभुवि ।
वर्धापके प्रशंसायां पुरोटौ धूलियुच्छके, वि पांशुचामरः । वर्धापके
प्रशंसायां दूर्वाञ्चिततटीभुवि । पुरोटौ धूलियुच्छके, हे.

पाक. पाकः परिणतौ शिशौ । केशसत्र जरसा शौक्तेर स्यात्प्रादौ
पचनेऽपि च, मे. पाकः पचने शिशुदैत्ययोः, हे. पाकः शिशौ जरानिष्ठा-
पचनक्लेदनेषु च, वि. पाकौ पचनशावकौ, त्रि.

पाकल. पाकलं कुष्ठभैषजेर पुंसि सत्रात् कुम्भरन्धरे, मे. पाकलं
कुष्ठभैषजेर पाकलः कुम्भरन्धरे, वि. पाकलो द्विरदन्धरे । पाकलं :
कुष्ठभैषजेर, हे

पाक्व. पाक्वं विट्पाप्यलवणे यवक्षारे पुनः पुमान्, मे. पाक्वं विट्पाप्यलवणे यवक्षारे च दृग्प्रते, वि.

पाचन. पाचनं दशमूलप्रादौ प्रायश्चित्ते च नानले । वाचप्रवत् पाचयितरि हरीतक्यान्तु योपिति, मे. १. पाचन.

पाचल. पाचलं पाचने नाग्नौ राधनद्रव्यवातयोः, मे. पाचलो राधनद्रव्येऽप्रनिलानलयोरपि, वि. पाचलोऽनिले । अगले राधनद्रव्ये, हे.

पाञ्चजन्य. पाञ्चजन्यस्तु शृण्वाशङ्के छताशने, मे. पाञ्चजन्यः पोटगले शङ्के दामोदरसत्र च, हे.

पाटक. पाटकः सान् महाकिष्कौ कण्टकान्तरवाद्ययोः । अक्षादिचालने. मूलद्रव्यापचयरोधसोः, मे. वि. पाटको रोधसि ग्रामैकदेशेऽवादिपातके । वाद्यभेदे महाकिष्कौ मूलसत्रापचयेऽपि च, हे.

पाटल. पाटला पाटलौ स्त्री सत्रादसत्राः पुष्पे पुन न ना । आशुधान्ये पुमान् श्वेतरक्तवर्णेषु वाचप्रवत्, मे. पाटलः श्वेतरक्ते सत्रादाशुत्रीहौ च पाटलः । पाटलो पाटलापि सत्रादसत्राः पुष्पेऽपि पाटलम्, वि. पाटलन्तु कुङ्कुमश्वेतरक्तयोः । पाटलः सत्रादाशुत्रीहौ पाटला पाटलीद्रुमे, हे. आशुत्रीह्विच पाटलः, वि.

पाटलिक. पाटलिकोऽन्यमर्मज्ञे छात्रे सत्रात् कालदेशिनि, हा.

पाटीर. सत्रात् पाटीरस्तु मूलके । केदारो वेणुसारे च वारिदे तितउन्यपि । सत्राद्रङ्गे वातिके पुंकि, मे. पाटीरो वातिके रङ्गे मूलके तितउन्यपि । धाराधरेऽपि केदारो वेणुसारेऽपि चेषप्रते, वि. पाटीरो मूलके रङ्गे तितउवातिकाशुदे । केदारो वेणुसारे च, हे.

पाठ. पाठश्च पठने ख्याते विह्वर्षप्राञ्च योपिति, मे. पाठः सत्रात् पठने विह्वर्षप्रां पाठापि पठप्रते, वि.

पाठीन. पाठीनो नीनभेदे सत्रात् पाठके गुग्गुलुद्रुमे, मे.

वि. पाठीनो गुग्गुलुद्रुमे । पाठके मीन भेदेऽपि, हे. पाठीनो गुग्गुलुद्रौ च, त्रि.

पाण्डु. पाण्डु, नां शपतीं चिते, मे. पाण्डुः कुन्तीपतीं चिते, वि, हे, त्रि.

पाण्डुकम्बल. स्यात् पाण्डुकम्बलः श्वेतप्रावारप्रावभेदयोः, मे, हे. सत्रात् पाण्डुकम्बलः श्वेतकम्बले च शिलान्तरे, वि.

पाण्डुर. पाण्डुरं सत्रान् मरुवके वर्णं ना रहति त्रिपु, मे. पाण्डुरो वर्णतद्वतोः । पाण्डुरन्तु मरुवके, हे.

पात. पातो निपातने दाते, मे. पातः सत्रात् पतने दाते, वि. पातो भ्रंशे च रक्षिते, त्रि.

पाताल. पातालं नागलोके सत्राद् विषये बड़वानले, मे. पातालं नागलोके सत्रात् पातालं बड़वानले, वि. पातालं बड़वानले । रसातले, हे. श्रीर्बानलेऽपि पातालम्, च.

पातिली. पातिली वागुरायां सत्रान् नारीपातप्रभेदयोः, मे. पातिली वागुरायां सत्रान् नारीश्वरपातप्रभेदयोः, वि. पातिली चत्तिका-पाते नारीवागुरयोरपि, हे.

पातुक पातुकः पतयात्सौ सत्रात् प्रपातणशक्तिनोः, मे, वि. पातुको जलमातङ्गे पतयानुप्रपातयोः, हे.

पात. पातन्तु भाजने योग्ये खुवादी राजमन्त्रिणि । तीर-द्वयान्तरे च, मे. पात्रञ्च भाजने योग्ये पात्रं तीरद्वयान्तरे । पात्रं खुवादी पर्वेऽपि राजमन्त्रिणि चेषते, वि पातन्तु कुणयो मध्ये पर्वे शक्तिमन्त्रिणि । यद्यभाजनयो र्यञ्चभाष्टे नाट्यामुर्कति, हे. योग्यभाजनयोः पात्रम्, च. नदन्तराले पात्रं सत्राद्भाष्टे च, वि. त्रि-भाजनदेहेषु पात्रशब्दः प्रयर्त्तते, चने.

पात्रट. पात्रटः कर्षरे पुंमि देगे सत्राद्भिधेयवत्, मे. १

पात्रटीर पात्रटीरञ्च पुंमिः शुक्यापारमन्त्रिणि । लोह-

कांस्ररजत्पात्रे सिङ्गाणे पावकेऽपि च, मे. पात्रटीरो वधैरक्तो मुक्त-
व्यापारमन्त्रिणि । लोहकांसेत्र रजत्पात्रे पिङ्गले पावकेऽपि च, वि.
पात्रटीररूपव्यापारमन्त्रिणि । लोहकांसेत्र रजत्पात्रे सिङ्गाणकङ्कता-
शयोः, हे.

पाद. पादो. बुधे तुरीयांशे शैलप्रतमन्तपर्वते । चरणे च मयूखे
च, मे, वि. पादो मूलोच्छतूर्थांशाङ्घ्रिषु प्रत्यन्तपर्वते, हे. पादा रश्मरङ्घ्रि-
मूर्थांशाः, अ. पादस्तु न द्वयोः । मूले प्रत्यन्तशैले च, त्रि.

पादचत्वर. सत्रात् पादचत्वरम्भागे सैकते पिप्पलेऽपि च ।
करके परदोषैकप्रवक्तृपुरुषेऽपि च, मे. सत्रात् पादचत्वरम्भागे सैकते
पिप्पलेऽपि च । करके परदोषैकभाजि पूरुषकेऽपि च, वि. पादचत्वरः
करके परदोषैकभाजिणि । सैकते ऋग्लेऽष्टत्यद्रुमे, हे.

पादप. पादपः पादपीठादौ पादुकायां तु पादपा, मे. पादपः
पादपीठे द्वौ पादुकायां तु पादपा, वि. पादपो द्वौ पादपीठे पादपा
पादरक्षणे, हे. पादुकायां स्त्रियां दृष्टे पादपीठे च पादपः, त्रि. पादपीठे-
ऽपि पादपः, हा.

पादपाशी. पादपाशी खण्डकायां शृङ्खलायामपि स्त्रियाम्, मे.
पादपाशी खण्डकायां शृङ्खलाकटकेऽपि च, वि.

पान. पानं पीतिभाजनरक्षणे, मे. पानं पीतौ च रक्षणे, वि.

पानीय. पानीयन्तु जले क्लीवं पातयेत् वाचत्रलिङ्गकम्, मे.
पानीयं पेयवारिणोः, वि. पानीयं पेयजलयोः, हे. पानीयं पेयनो-
रयोः, त्रि.

पासर. पासरः खलनीचयोः, मे, वि. पासरो नीचमूर्खयोः, हे.

पायस. पायसस्तु क्लीवपुंसोः श्रीवासपरमान्नयोः, मे. पायसं
परमान्ने स्यात् श्रीवासेऽपि च पायसः, वि. पायसः पायसं श्रीवास-
परमान्नयोः, हे.

पायत्र. पायत्रं पानीयके निन्देत्, वि

पार. पारं परतटे प्रान्ते न स्त्री पारा नदीभिदि । पारी पूरे च कर्कषीं पादरञ्जे च दन्तिनः, मे. पारं परतटे प्रान्ते पारी पात्नीतत्रा-
गयोः । गर्गरीपूरयोः पारी पादरञ्जां च दन्तिनः, वि. पारं प्रान्ते परतटे
पारी पूरपरागयोः । पात्रां कर्करिकायाश्च पादबन्धे च दन्तिनाम्, हे.

पारश्व. पारश्वः पुमान् । परस्त्रीतनये शस्त्रे हिजाच्छूद्रा-
सुतेऽपि च, मे. मयेत् पारश्वः पारस्त्रैषे शूद्रासुते हिजात् । शस्त्रेऽपि, वि.
पारश्वोऽयसि । शूद्रायां विप्रतनये तनये च परस्त्रियाम्, हे. शूद्रायां
विप्रतनये शस्त्रे पारश्वो मतः, अ.

पारायण. पारायणं समासज्ञे कार्त्तुक्षेत्रे पारगतावपि, वि, मे.
पारायणं पुनः । कार्त्तुक्षेत्रे पारगतावपि, हे.

पारावत. पारावती गोपगीते नदीभिष्टवलीफले । पारावतः कल-
रवे तथा मर्कटतिन्दुके, मे. पारावती गोपगौतिलवलीलतयो मता ।
पारावतः कलरवे चैले मर्कटतिन्दुके, वि. पारावतः कलरवे गिरौ मर्कट-
तिन्दुके । पारावती तु लवलीफलगोपालगीतयोः, हे. पारावती गोप-
गौतिलवलीफलयोरपि, त्रि.

पारावार. पारावारः ससुद्रे ना तटद्वये नपुंसकम्, मे. पारावारः
ससुद्रे च पारावारं तटद्वये, वि. पारावारः पयोराशौ पारावारं तटद्वये, हे.

पारिजात. पारिजातः सुरतरौ पारिभद्रतरावपि, मे. पारिजातः
सुरतरौ मन्दारे पारिभद्रके, वि. पारिजातश्च मन्दारे पारिभद्रे सुरद्रुमे,
हे. पारिजातो देवतरौ मन्दारे पारिजातके, त्रि.

पारिष्व. पारिष्वश्चाकुले स्नात् चक्षुले च, से. पारिष्वश्चाकुल-
चक्षुसौ, हे.

पारिभद्र. पारिभद्रश्च मन्दारे निष्वद्री देवदाक्षि, मे. पारि-
भद्रश्च मन्दारनिष्वपादपयो मतः, वि. पारिभद्री तु मन्दार-
निष्वौ, हे.

पारुष्य. पारुष्यं पुरुषत्वे च दुर्पाप्यं पुंसि गोप्यतौ, मे. पारुष्यं

पुरुपत्वे स्याद् वने शक्रस्य गीष्पतौ । पारुष्यः, वि. पारुष्यस्तु दृहस्यतौ ।
पारुष्यं संक्रन्दनवनेऽपि च, हे.

पार्थ. पार्थोऽर्कंऽग्नौ जले क्रीवम्, मे. पार्थस्तु कुकुभे जिष्यौ, वि.
पार्थिव. पार्थिवो वृषे । पार्थिवी तु सीतायां स्त्री पृथिव्या विकृतौ
त्रिषु, मे. पार्थिवो वृषतौ भूमिविकारे पार्थिवोऽन्यवत् । पार्थिवी स्यादु-
मायां च, वि. .पार्थिवो वृषतौ भूमिविकारे पार्थिवी तु मा, हे. घटादौ
पार्थिवे रात्रि, त्रि.

पार्पर. पार्परौ भक्तसिक्थे स्यात् कीनाशे राजयच्छाणि । जराटेऽपि
कदम्बस्य केशरे च गदान्तरे, मे. पार्परौ भक्तसिक्थे स्यात् कीनाशे राज-
यच्छाणि । जराटेऽपि कदम्बस्य केशरेऽपि च भस्मनि, वि. पार्परौ भस्मनि
यमे जराटे नीपकेशरे । क्षयरोगे भक्तसिक्थे, हे.

पार्वत. पार्वती सस्रकौडुर्गागोपालपुत्रिकासु च, मे. पार्वती
सस्रकौडुर्गाद्रौपदीजीवनीषु च, वि.

पाश्व. पाश्वे कक्षान्तरे चक्रोपान्ते पशुगणेऽपि च, मे, वि.
पाश्वंमन्तिके । कक्षाधोऽवयवे चक्रोपान्तपशुसमूहयोः, हे.

पाष्णि. पाष्णिः स्यादुन्मदस्त्रियाम् । स्त्रियां द्वयोः सैन्यष्टे
पादग्रथ्यत्रधरेऽपि च, मे. पाष्णिः पाश्चात्यभागे सत्रात् पादमूलोन्मदस्त्रियोः ।
सेनाष्टे च कुम्भरां च, वि. पाष्णिः कुम्भरां चूनष्टे पादमूलोन्मदस्त्रियोः,
हे पाष्णिः पादे ब्रूहष्टे, त्रि. पाष्णिः शूचासारे चरणस्य पश्चिमे
भागे, च पादग्रथ्यत्रधः पाष्णिः पाष्णिः सत्राहाङ्गिनीकटिः, शा.

पालङ्क. पालङ्कः शस्रकौशकभेदेयो वाजिपक्षिणि, मे, वि. पालङ्क-
शाकभेदे सत्रात् शस्रकौशक वाजिपक्षिणि, हे.

पालि. पालिः कर्णलताग्रोऽस्त्री पंक्तावङ्कप्रभेदयोः । छात्रादि-
देये स्त्री पाली यूकासश्मश्रुयोपिति, मे. पालिः कर्णलताग्रोऽस्त्री पंक्तावङ्क-
प्रभेदयोः । पालिः प्रस्ये च यूकायां जातश्मश्रुस्त्रियामपि, वि. पालि-
यूकास्त्रिपंक्तिषु । जातश्मश्रुस्त्रियां प्रान्ते सेतौ कल्पितभोजने । प्रशंसा-

कर्णलतयोश्चक्षुः प्रस्यचिह्नयोः, हे. पालिः क्षत्रक्षत्ररूपंक्तिप, य. सश्म-
न्दुयवती पालिः यंक्तिः कर्णलताऽपि च, त्रि. चिह्नमाह बुधाः पालिं
पंक्तिप्रदेशयोः । कर्णस्य लतिका पालिः पालिरश्चिरपि स्मृता, शा.

पावक. पावकोऽग्नौ सदाचारे वज्रिमये च चितके । भङ्गातके
विङ्ग (च) मे, वि, हे. शोधयित्तररेऽपि च, हे.

पावन. पावनन्तु जले लक्ष्णे ना व्यासे पावके त्रिप, मे.
पावनन्तु जले कर्षे पावकाध्यासयो विदुः । पावनः सिद्धके वज्री
प्रायश्चित्ते च पावनम् ॥ वाचप्रवत् पावयित्तरि हरीतक्यान्तु पावनी,
वि. पावन जलरूपयोः । पावनः पावके सिद्धेऽध्यासे पावयितर्यपि ॥
पावनो तु हरीतक्यां, हे.

पाश. पाश. केशादिपूर्वं सरात् तत्सङ्घे कर्णपूर्वकः । सुकर्षे च
स्वसामर्थ्यान् अगपद्यादिवन्धने, मे. पाशः कचान्ते सङ्घार्थं कर्णान्ते
शोभनार्थकः । छात्राद्यन्ते च निन्दार्थः पाशः पद्यादिवन्धने, वि. पाशस्य
अगपद्यादिवन्धने । कर्णान्ते शोभनार्थः सरात् कचान्ते निकरार्थकः ।
छात्राद्यन्ते च निन्दार्थः, हे. पाशः कचान्ते सङ्घार्थः कर्णान्ते शोभ-
नार्थकः । छात्राद्यन्ते च निन्दार्थः पाशः पद्यादिवन्धने, त्रि.

पाशिनू. पाशी व्याधे च वरुणे, मे. पाशी पाशधरेऽप्पतौ, वि.

पाशुपत. पाशुपतो वकपुष्पे सरात् पशुपतप्रधिदैवते च तङ्गती,
मे. पाशुपतो वकपुष्पे पशुपतप्रधिदैवते, वि. पाशुपतः शिवमङ्गरां
पशुपतप्रधिदैवते, हे.

पिङ्ग. पिङ्गा गोरौचनाङ्घ्रिङ्ग,नालिकाचण्डिकासु च । पिङ्गी
शमरां पिशङ्गे ना बालके तु नमुंसकम्, मे. पिङ्गी शमी पिङ्गा
ङ्घ्रिङ्ग,नालिकां गोरौचनोमयोः । पिङ्गं बालके पिशङ्गे, हे. पिङ्गः पिशङ्गे
पिङ्गी तु शमरां पिङ्गन्तु बालके । रामठे नालिकायाश्च पिङ्गा गोरौ-
चनोमयोः, वि.

पिङ्गल. पिङ्गलो नागभिद्रुङ्गचण्डांशुपारिपाशके । निधिभेदे

कपावग्नौ पुंसि सत्रात् कपिलेऽन्यवत् । स्त्रियां वेद्याविशेषे च करिष्वा
 कुमुदस्य च, मे. पिङ्गलः स्रान्मुनौ रुद्रे चण्डांगोः पारिपार्श्वके ।
 निधिभेदे कपावग्नौ पिङ्गलः कपिलेऽन्यवत् । करापिकायां वेद्यायां
 पिङ्गला कुमुदस्त्रियाम्, वि. पिङ्गलः कपिले वङ्गी रुद्रेऽर्कपारिपार्श्वके ।
 कपौ मुनौ निधिभेदे पिङ्गला कुमुदस्त्रियाम् । करापिकायां वेद्यायां
 नाडिभेदे, हे. पिङ्गलः सत्रात् कपावग्नौ, त्रि. वेद्यायामपि
 पिङ्गला, हा.

पिङ्गाश. पिङ्गाशौ नीलिकायां नपुंसकम् । जातप्रखर्णे पुमान्
 पक्षीपतौ मत्स्रान्तरेऽपि च, मे. पिङ्गाशो मत्स्रभेदे सत्रात् तथा
 पक्षीपतानपि । पिङ्गाशौ नीलिकायाश्च पिङ्गाशं जात्यकाक्षने, वि.
 पिङ्गाशौ मत्स्रपक्षीशौ पिङ्गाशौ सत्रात्, नीलिका, हे.

पिचण्ड. पिचण्ड उदरे पशोरवयवे पुमान्, मे. पिचण्डमुदरे विद्यात्
 पशोरवयवेऽपि च, वि. पिचण्डोऽवयवे पशोः । उदरे च, हे.

पिचु. पिचुर्ना कुष्ठभेदे च कर्पे हनेऽसुरान्तरे, मे. पिचुश्चूले
 च कर्पे च कुष्ठरोगेऽसुरान्तरे । भैरवसत्रास्रभेदेऽपि पिचुः क्षापि प्रकी-
 र्त्तितः, वि.

पिचुल. पिचुलो भावुकेऽपि सत्रादिष्णले जलवायसे, मे, वि.
 पिचुलो निचुले तोयवायसे भावुकद्रुमे, हे..

पिच्चट. पिच्चटो नेत्ररोगे सत्रात् क्षीवं सीसकरद्भयोः, मे. पिच्चटो
 नेत्ररोगे सत्रात् पिच्चटं तपुसीसयोः, वि. पिच्चटश्च नेत्ररोगे पिच्चटं तपुसी-
 सयोः, हे.

पिच्छ. पिच्छा पूगच्छटाकोशमोचाशास्मलिवेटके । भक्तसम्भूत-
 मण्डे च पंक्तावष्टपदामये । स्त्रियां पुंसि तु साङ्गले, न द्वयोर्बर्द्धचक्षुयोः, मे.
 पिच्छा तु शास्मलीवेटे मण्डे चाष्टपदामये । पंक्ती पूगच्छटाकोशमोचा-
 विशकिलेषु च । पिच्छः पुच्छे, वि. पिच्छः पुच्छे पिच्छं वाजे पिच्छा
 शास्मलिवेटके । पंक्तिपूगच्छटाकोशमण्डेऽष्टपदामये । मोचायां पिच्छने,

हे. पिच्छा स्त्री भक्तमण्डेऽपि लाङ्गूले पिच्छमस्त्रियाम्, त्रि. पिच्छा पूगच्छटाकोपे कोलिकफलनालयोः, ङा.

पिच्छिल, (पिच्छल). पिच्छलो विञ्जलेऽन्यवत् । स्त्री पोतिका-शिशपयोः शात्मलौसिन्धुभेदयोः, मे. पिच्छिला शात्मलौसिन्धुभेदपोतकिकासु च । पिच्छिला शिशपायाश्च पिच्छलो विञ्जलेऽन्यवत्, वि. पिच्छलः । विञ्जले पिच्छिला पोतिकायां सरिदन्तरे । शात्मलौ शिशपायाश्च, हे. शात्मलौ शिशपा चैव पोतिका चापि पिच्छिला, त्रि. पिच्छलाः स्फोटिकावात्तावामावाताश्च, पांशवः, ङा.

पिञ्ज. पिञ्जा बलहरिद्रयोः । बले क्लीवं बधे पुंसि व्याकुले त्रिपु, मे. पिञ्जा बले हरिद्रायां पिञ्जस्य व्याकुलेऽन्यवत् । पिञ्जो बले चये पिञ्जम्, वि. पिञ्जा बलहरिद्रयोः । पिञ्जो व्यग्रे बधे, पिञ्जं बले, हे. पिञ्जा हिंसाहरिद्रयोः, त्रि.

पिञ्जर. पिञ्जरोऽश्वान्तरे क्लीवं स्वर्णं पीते च वाचप्रवत्, मे. पिञ्जरं कनके वाजिभेदे पीते च पिञ्जरः, वि. पिञ्जरस्य पीतरक्तेऽश्वभिद्यपि । पिञ्जरं शातकुम्भे सप्रात्, हे.

पिटक. पिटकस्त्रियु विस्फोटे मञ्जुपायां पुनः पुमान्, मे. पिटकः सप्रात्, विस्फोटे मञ्जुपायामपीष्यति, हे.

पिठर. पिठरः स्थालत्रां ना क्लीवं सुस्नामन्यानदण्डयोः, मे. पिठरो सुस्नामन्यानदण्डयोः । पिठरः सप्रादुखायाश्च, वि. पिठरं मथि सुहाके । उखायाश्च, हे. सुस्तेऽपि पिठरम्, अ. स्थालत्रां मन्थेऽपि पिठरम्, त्रि.

पिण्ड. पिण्डो बोले बले सान्द्रे देहागणिकदेशयोः । देहमात्रे निवापे च गोलसिद्धकथोरपि । ओद्गुप्ये च पुंसि स्यात् क्लीवमाजीवनायसोः । पिण्डी तु पिण्डतगरेऽलावूपज्जूरीभेदयोः, मे. पिण्डं सान्द्रे बले बोले गृहांशे जीवनायसोः । पिण्डो देहे जवापुप्ये निवापे सिद्धकेऽपि च । पिण्डी स्यात्तगरेऽलावूपज्जूरीभेदयोरपि, वि. पिण्डो वन्दे जवापुप्ये गोलि बोलेऽङ्गसिद्धयोः । कबले पिण्डन्तु वेष्टमैकदेशे

जीवनायसोः । वले सान्द्रे पिण्डप्रलाकूर्जुर्वीक्षागरेऽपि च, हे पिण्डः
सान्द्रे गृह्णांशेऽङ्गे, त्रि.

पिण्डपुष्प. पिण्डपुष्पमशोके च जवायाञ्च कुशेशये, मे. पिण्डपुष्प-
मशोके च जपायाञ्च कुशेशये, वि. पिण्डपुष्पं जपायां स्यादशोके
सरसोरुहे, हे. पिण्डपुष्पौ जवाशोकौ, त्रि.

पिण्डार. पिण्डारः क्षपणे गोपे महिषीरक्षके द्रुमे, मे. पिण्डारः
क्षपणे क्षेपे महिषीरक्षके द्रुमे, वि. पिण्डारो भिक्षुके द्रुमे । महिषीपालके
क्षेपे, हे

पिण्डित. पिण्डितं गुणिते घने, मे, हे, त्रि. पिण्डितं गुणिते
सान्द्रे, वि

पिण्डिल. पिण्डिलो गणनापटौ । खल्लजङ्गे, हे.

पिण्डीतक पिण्डीतकः सप्राक्तगरे मदनार्थमहीरुहे, मे.
पिण्डीतकः सप्राक्तगरे मदनद्वौ फण्डिकाके, वि. पिण्डीतकः फण्डिकाके ।
नगरे मदनद्वौ च, हे.

पिण्णराक पिण्णराकोऽस्त्री तिलकल्के द्विज्वाहीकसिद्धके,
मे. पिण्णराकः सिद्धके द्विज्वाही तिलचूर्णेऽपि कुङ्कुमे, वि. पिण्णराकः
कुङ्कुमे चिड्डी सिद्धके तिलचूर्णके, हे. अथ सिद्धके । तिलकल्के च
पिण्णराकः, अ

पितामह पितामहो विरिञ्ची सप्राक्तातसत्र जनपेऽपि च, मे.
पितामहो विरञ्चे सप्रात् तातसत्र जनकेऽपि च, वि. पितामहः पद्मयोगौ
जनके जनकसत्र च, हे ब्रह्मण्यपि पितामहः, त्रि.

पित्तल पित्तला तोयपिप्पलांश्च स्त्रप्रन्धवत् पित्तसंश्रुते । कौवन्त
नैषमद्रव्ये, मे पित्तल नैषमद्रव्ये पित्तलः पित्तसंश्रुते । पित्तला
तोयपिप्पलांश्च, वि पित्तलम् । पित्तवत्याश्चक्रे च पित्तला तोयपिप्पलां,
हे पित्तशुक्ते च पित्तलः, त्रि

पितृवत् पितृवत् विद्वद्भ्ये पुंसि पतनेच्छौ मुनश्चिदु, मे पितृवत्

पिपतिषन् यथा । पतनेच्छौ विहङ्गे च, हे. पित्थन् आतेष्कुपक्षियोः,
त्रि. पित्थन् पिपतिषन् एतौ पतनेच्छुविहङ्गयोः, वि.

पिनाक पिनाकोऽस्ती बद्धचापे पांशुवर्पतिशूलयोः, मे पिनाको
हरकोदृष्टे पांशुवर्पतिशूलयोः, वि. पिनाकः शिवकोदृष्टे पांशुदृष्टि-
तिशूलयोः, हे. पिनाकोऽस्ती शूलशङ्करधन्वयोः,- अ

पिपतिषत्. भवेत् पिपतिषन् पित्सौ त्रिषु पुंस्त्रि. विहङ्गमे, मे.
५ पित्थत्

पिप्पल पिप्पलं सलिले वस्त्रच्छेदभेदे च ना तरौ । निरंशुके
पक्षिभेदे कष्यायां पिप्पली स्मृता, मे पिप्पलो बोधिलक्षे सत्रात् पक्षिभेदे
निरंशुके । पिप्पलं वस्त्रच्छेदभेदेऽपि सलिले मतम् । कष्यायां पिप्पली
चोक्ता, वि. पिप्पलं सलिले वस्त्रच्छेदभेदेऽपि पिप्पलः । निरंशुके एव-
पक्षिभेदयोः पिप्पली कष्या, हे. पिप्पलास्या जलाशयवस्त्रे कैवत्तवस्तुषु,
अने. अथ तरौ पिप्पलः पिप्पलं जले, त्रि.

पिप्पलक. स्यात् पिप्पलकं वधोजहन्ते सीवनसूत्रके, मे. पिप्पलकं
स्नानहन्ते मतं सीवनसूत्रके, वि. पिप्पलकं पुनः । चक्षुके सीवनसूत्रेऽपि,
हे. स्नानहन्ते पिप्पलकं तथा सीवनसूत्रके, हा.

पिष्ट. पिष्ट पुमान् क्लिन्ननेत्रे क्लिन्नाघे पुनरुपवत्, मे. ५. चिष्ट
पिष्टित. पिष्टितं मांसे मांसत्रां स्त्री, मे. पिष्टिता मांसिजायां
सत्रादाक्षिणे पिष्टितं मतम्. वि. पिष्टितं मांसं पिष्टिता मांसिका, हे.

पिशुन पिशुनं कुक्ष्येऽपि च । कपिवक्त्रे च काले ना सूक्ष्म-
कूरयोस्त्रिषु । दृक्षायां पिशुना स्त्री स्यात्, मे पिशुनं कुक्ष्ये कूरे सूत्रके
चामिषेयवत् । पिशुगः कपिवक्त्रे, सत्रात् दृक्षायां पिशुना मता, वि.
पिशुनः सूत्रके मते । कष्यायेर पिशुना दृक्षा सत्रात् पिशुनन्तु कुक्ष्यः
हे. पिशुनी जलसूत्रकौ, अ

पिटक पिटको एतमूपादौ नेत्ररोगान्तरेऽपि च, मे. पिटको
नेत्ररोगे सत्रादान्यादिचमसेऽपि च, वि, हे

पीठमर्द. पीठमर्दोऽतिष्ठते सप्रान्नायकसत्र प्रियेऽपि च, मे. पीठ-
मर्दोऽतिष्ठते सप्रान्नाद्योक्तप्रा नायकप्रिये, वि, हे.

पीड़ा. पीड़ा कृपाभिरोमालाऽपमर्दसरलद्रुषु, मे, वि. पीड़ाति-
मर्दनोत्तंसद्यपासु सरलद्रुमे, हे. व्यया कृपा च पीड़े द्वे, त्रि.

पीडित. पीडितं करणे स्त्रीणां यन्त्रिते बाधितेऽपि च, मे. पीडितं
बाधिते स्त्रीणां करणे चापि यन्त्रिते, वि. पीडितं पुनः। बाधिते
करणे स्त्रीणां यन्त्रिते नर्दितेऽपि च, हे.

पीत. पीतं पाने हरिद्रायां स्त्रियां गौरेऽभिधेयवत्, मे. पीतो.वर्ष-
निपीतयोः। पीता हरिद्रा, हे. पीता स्मृता हरिद्रायां पीतं सप्राद्,
गौरपीतयोः, वि.

पीतकावेर. पीतकावेरमितेप्रतत् कुङ्कुमे पित्तलेऽपि च, मे. पीतका-
वेरमिच्छन्ति पित्तले कुङ्कुमेऽपि च, वि पीतकावेरन्तु कुङ्कुमे। पित्तले, हे.

पीतचन्दन. पीतचन्दनमुद्दिष्टं कालीयकहरिद्रयोः, मे. पीतच-
न्दनमितेप्रतत् कालेयकहरिद्रयोः, वि. पीतचन्दनं सप्राह्वरिद्रायां कश्मीर-
जम्बनि, हे.

पीतन. पीतनं पीतदारुणि। कुङ्कुमे हरिताले च मुमाना-
म्नातके मतः, मे. पीतनं हरिताले सप्रात् कुङ्कुमे पीतदारुणि।
आम्नातके पीतनश्च, वि, पीतनं हरिताले सप्रात् पीतदारुणि कुङ्कुमे।
पीतनः पुनराम्नाते, हे.

पीतसार पीतसारो मलयजे गोमेदकमषार्वाप, मे, वि.

पीताम्बर पीताम्बरस्तु शैलूपे पुंसि कैटभस्त्रुदने, मे पीताम्बरः
पशुनाभे भवेत् पीताम्बरो नटे, वि. पीताम्बरोऽच्युप्रते। नटे च, हे.

पीति पीति नाऽश्चे स्त्रियां पाने, मे. पीतिः पाने तुरङ्गे च,
वि पीतिः पानेऽश्चे, हे अथ घोटके। पाने च पीतिः, त्रि.

पीथ पीथोऽर्कं पीथमम्बुनि, हे पीथोऽर्केऽग्नौ जले पीथम्, मे.
। पीथोऽर्कं पीथमम्बुनि, वि.

पीयू. पीयूः काले रवौ घूके ना, मे. पीयूः काले रवौ घूके, वि.
 पीयू. पीयूः सप्तदिवसावधिचौरे तथाऽव्यते, मे. पीयूः परमन्ते
 नव्यसूतधेनोः परमन्ते, हे.

पीलु. पीलुपदं परमाणौ मतङ्गजे । अस्थिखण्डे च तालस्र
 काण्डपादभेदयोः, मे. पीलु गजे द्रुमे काण्डे परमाणुप्रच्छन्नयोः । पीलु-
 स्नालास्थिखण्डे च, वि. पीलुः पुष्पद्रुमे काण्डे परमाणौ मतङ्गजे ।
 तालास्थिखण्डे, हे. द्रुमप्रभेदमातङ्गकाण्डपुष्पाणि पीलवः, अ. परमाणौ च
 पीलुः सत्रात्, वि. पीलुः सत्राङ्गजट्टयोः, इ. वृक्षजातिगजे पीलुः, अने.

पीलुपर्णी. पीलुपर्णी विम्बिकायां मूर्वायामौषधीभिदि, मे.
 पीलुपर्णी तु विम्बायां मूर्वायामौषधीभिदि, वि. पीलुपर्णीपधीभिदि ।
 मूर्वायां विम्बिकायाश्च, हे.

पीवर. पीवरः कच्छपे स्थूले, मे, वि, पीवरः स्थूलकूर्मयोः, हे.
 पुक्षस. पुक्षसी कालिकानीलजोः पुक्षसः खपत्सेऽधमे, मे, वि. १. पुक्षस.
 पुङ्ग. पुङ्गः स्यान् मङ्गलाचारे शराङ्गश्रेत्रनयोरपि, हे.
 पुङ्गव. पुङ्गवः स्याद् वलीवर्दे प्रभेदेऽप्यौषधस्य च । उत्तरस्यः
 मुनः श्रेष्ठे, मे. पुङ्गवः श्रेष्ठे वपभे भेषजान्तरे, वि. पुङ्गवो गवि
 भेषजे प्रधाने चोत्तरस्थितः, हे.

पुच्छ. पुच्छः पश्चात्प्रदेशे सत्राङ्गाङ्गले पुच्छमिपत्रते, मे. पुच्छः
 पाश्चात्यभागे सत्राङ्गाङ्गले पुच्छमिपत्रते, वि.

पुटश्रीव. पुटश्रीवश्च पुंलिंगो गर्गरीताम्बुकुम्भयोः, मे. पुटश्रीवो
 गर्गरीताम्बुकुम्भयोः, वि. पुटश्रीवश्च गर्गरीताम्बुस्य कलसेऽपि च, हे.

पुटभेद. पुटभेदो नदीवक्त्रे पत्तनातोद्ययोरपि, मे, वि. पुटभेदस्तु
 नगरातोद्ययोस्तटिनीमुखे, हे.

पुटित. पुटितं स्थापुष्पापुटे पाटितसूत्रयोरपि, मे, वि.

पुण्डरीक. पुण्डरीकं सिताम्बोजे सितच्छत्रे च भेषजे । पुंसि
 व्याघ्रेऽग्निदिङ्नागे कोष्कारान्तरेऽपि च, मे. पुण्डरीकं सिताम्बोजे

सितच्छत्रे च भेषजे । कोपकारान्तरे व्याघ्रे पुण्डरीकोऽग्निदिग्गजे, वि.
 पुण्डरीकं सिताम्बुजे । सितच्छत्रे भेषजे च पुण्डरीकोऽग्निदिग्गजे ।
 सहकारे गणधरे राजिलाहौ गजध्वरे । कोपकारान्तरे व्याघ्रे, हे. व्याघ्रे-
 ऽपि पुण्डरीको ना, अ. सितच्छत्राजयोः पुण्डरीकं पुंसि तु दिग्गजे ।
 व्याघ्रे च कोपकारे च, ति. पुण्डरीकः स्मृतो व्याघ्रः पुण्डरीकः कसण्डलुः ।
 पुण्डरीकः सितो वर्णः पुण्डरीकं सरोरुहम्, अने. पुण्डरीकं सितं कृतं
 पुण्डरीकं सिताम्बुजम् । व्याघ्रेऽपि पुण्डरीकः स्यात् पुण्डरीकश्च दिग्ग-
 जः, शा.

पुण्ड्र. पुण्ड्रो दैत्यविशेषेषुभेदयोरतिसुक्तके । चित्रे छमौ
 पुण्डरीके पुंभूम्नि नीलदन्तरे, मे. पुण्ड्रो दैत्यविशेषेषुभेदयोरतिसुक्तके ।
 चित्रे छमौ पुण्डरीके पुण्ड्राः सप्त नीलदन्तरे, वि. पुण्ड्रः छमौ दैतेषु-
 भेदयोः । वासन्तत्रां शिलके पुण्डरीके पुण्ड्रास्तु नीलति, हे.

मुण्ण. पुण्यं शोभने त्रिषु । क्लीबं धर्मं च सुकृते, मे. पुण्यं मनो-
 ज्ञेऽभिहितं तथा सुकृतधर्मयोः, वि. मुण्णन्तु सुन्दरे । सुकृते पावने
 धर्मे, हे. मुण्णन्तु चार्वपि, अ. पुण्यं सुविहितं कर्म यवित्वं पुण्णसु-
 चप्रते, अने.

मुण्णजन. अथ मुण्णजनो यद्ये राघसे सज्जनेऽपि च, मे. भवेत्
 मुण्णजनो यद्ये राघसे सज्जनेऽपि च, वि. पुण्यजनस्तु सज्जने । राघ्रके यातु-
 धाने च, हे. रघःस्वपि पुण्यजनम्, इ.

पुत्रिका. स्यात् पुत्रिका पुत्रालिकादुचित्तो यावद्वलके । ना पुत्रे
 शरभे धूर्त्तं शैलद्वघप्रभेदयोः, मे स्यात् पुत्रिका पुत्रालिकादुचित्तो यावद्वलके ।
 पुत्रकः शरभे धूर्त्तं शैलद्वघप्रभेदयोः, वि. पुत्रिका यावद्वलके । पाञ्चालिका-
 बुचित्तोश्च पुत्रकः शरभे शठे । शैले द्वघप्रभेदे च, हे.

पुद्गल. पुद्गलः सुन्दराकारे त्रिषु पुंस्यात्तदेहयोः, मे. पुद्गलः सुन्द-
 राकारे पुद्गलस्यात्तदेहयोः, वि. पुद्गलः । कथि रूपादिमद्द्रुपेत् सुन्द-
 राकार आत्मानि. हे देहे आत्मानि पुद्गलः । शब्दाकारेऽपि. ति.

पुनर् पुनरप्रथमे मतम् । अधिकारे च भेदे व तथा पदान्तरे-
ऽपि च, मे. पुनरप्रथमे भेदे, वि, हे, अ.

पुनर्वसु. पुनर्वसु नां सुनिमित्तजे । द्वित्वे तु भान्तरे, मे.
पुनर्वसु भवेद्वेदे कात्यायनमुनावपि, वि. पुनर्वसुः खान्नघर्त्वे कात्या-
यनमुनावपि. हे.

पुन्नाग पुन्नागस्तु सितीत्यले । जातिफले नरथोष्ठे पाण्डुनागे
द्वसान्तरे, मे. पुन्नागः पुरुषथोष्ठे पाण्डुनागे सितीत्यले । जातिफले
च पुन्नागः, वि. पुन्नागः पादपान्तरे । जातीफले नरथोष्ठे, हे. वृद्धे
स्यात् पुंसि पुन्नागः, त्रि.

पुर्. पुः शरीरे यत्ने च, हे.

पुर. पुरं नपुंसकं गेहे देहपाटलिपुत्रयोः । पुष्यादीनां दला-
दन्तौ ना गुग्गुलौ न ना पुरि, मे. पुरं पाटलिपुत्रे स्यात् गृहोपरिशुद्धे
पुरम् । पुरं पुरि शरीरे च गुग्गुलौ कवितः पुरः । पुराऽध्ययं पूर्वकाले,
वि. पुरं शरीरे नगरे गृहपाटलिपुत्रयोः । पुरस्तु गुग्गुलौ, हे. अगारे
नगरे पुरम् । मन्दिगृह, अ, देहे पाटलिपुत्रे च पुरं साद् गुग्गुरौ पुरः,
त्रि. पुरं देहेऽपि दृश्यते, छ।

पुरतस्. पुरतः प्रथमाग्रयोः, मे. पुरतः प्रथमे चाग्रे, वि.
पुरतोऽप्राचयोः, हे.

पुरस्. पुरोऽग्रे प्रथमे, मे. पुरोऽग्रे प्रथमे च सत्रात्, वि, हे.

पुरस्तूत पुरस्ततोऽभिज्ञानादिप्रसाद्ये कृतपूजिते, मे. पुरस्तूतं
वीक्षताभिज्ञानयोरभिधेयवत् । अग्रे कृताभ्यर्चितयोः सिक्ते चापि पुर-
स्तूतम्, वि. पुरस्तूतम् । पूजिते स्वीकृते सिक्तेऽभिज्ञानोऽप्रकृतेऽपि च,
'. पुरस्तूतः पूजितेऽरात्यभियुक्तेऽप्रतःशान्ते, अ

पुरस्तात् पुरभाक्तुर्पुं प्राचत्रां सुराऽर्थे प्रथमेऽग्रतः, वि, शा. पुरस्तात्
थमेऽग्रतः । पूर्वसत्राच्च पुराऽर्थे च, हे. पुरस्तात् प्रथमे प्राचत्रामग्रतोऽर्थ-
ताऽर्थयोः, मे

पुरा. पुरा पुराणे निकटे प्रवन्धातीतभाविपु, मे. पुरा पुराणनिकट-
प्रवन्धातीतभाविपु, वि. पुरा भविष्यदासन्ने चिरातीतप्रतीपयोः, हे.
स्यात् प्रवन्धे चिरातीते निकटागामिके पुरा, अ.

पुराण. पुराणं पञ्चलक्षणे । पथे पुंसि त्रिषु प्रत्ने, मे. पुराणं
वाचप्रवत् प्रत्ने पुराणं पञ्चलक्षणे, वि. पुराणं प्रज्ञास्त्रयोः । पुराणः
पोडशपणे, हे, ग्रन्थे कार्पापणे चास्त्री पुराणमनचे त्रिषु, त्रि.

पुरु. पुरुः प्राज्ञेभ्योऽभिधेयवत् । पुंसि सत्राद् देवलोके च वृष-
भेदपरागयोः, मे. पुरुः प्राज्ञपरागयोः । पुरुः स्वर्लोकवृषयोः, वि. पुरुः
परागे प्रचुरे स्वर्लोकवृषभेदयोः, हे.

पुरुप. पुरुपः पूरुपे सांख्यज्ञे च पुन्नागपादपे, मे, वि. पुरुपः
स्वात्मनि नरे पुन्नागे, हे. पुरुपावात्ममानवौ, अ. पुन्नागे पुरुपो नरे, त्रि.

पुरुहृत. उलूकः पुरुहृतः सत्रात् पुरुहृतः पुरन्दरः, अने.

पुरोडाश. पुरोडाशो हविर्भेदे चमसत्रां पिष्टकसत्र च । छतशेषे
च, मे. पुरोडाशो हविर्भेदे चमसत्रां पिष्टकसत्र च । रसे सोमलतायाश्च
छतशेषे च कौर्त्तितः, वि. पुरोडाशो हविर्भेदि । छतशेषे सोमरसे
चमसत्रां पिष्टकसत्र च, हे. पुरोडाशो हविर्भेदे चमसत्रां पिष्टकसत्र च ।
रसे सोमलतायाश्च छतशेषे च कौर्त्तिते, अने.

पुल. पुलः सत्रात् पुलके पुंसि विपुलेऽप्यन्यलिङ्गकः, मे. पुलन्तु
विपुलेऽन्यवत् । पुलः सत्रात् पुलके चापि, वि. पुलः पुलके विपुले-
ऽपि च, हे.

पुलक. पुलकः क्षमिभेदे प्रहारभेदे च मणिदोषे । रोमाञ्चे
हरिताले गजान्द्रपिण्डे च गन्धर्वे, मे. पुलकः क्षमिभेदे सत्राद् गङ्गर्कमणि-
दोषयोः । गजान्द्रपिण्डे रोमाञ्चे हरिताले शिलान्तरे, वि. पुलको
गजान्द्रपिण्डे रोमाञ्चे प्रहारान्तरे । अमुराणां मणिदोषे गङ्गर्क
गालके क्षमो, हे. पुलको लोमहर्षणे, त्रि.

पलाक पलाकमालभानेय मगात् मनेचे अकसिपके मे त्रि

पुलाको भक्तसिक्त्ये सत्रात् संक्षेपासारधान्ययोः, हे. स्यात् पुलाकसुच्छ-
धानेत्र संक्षेपे भक्तसिक्त्ये, अ. पुलाको भक्तसिक्त्ये च क्षुद्रधानेऽपि कथ्यते,
इ. संक्षेपे भक्तसिक्त्ये च तुच्छधानेऽपि पुलाकवाक्, अने.

पुष्कर. पुष्करं खेऽम्बुपद्मयोः । त्वयवक्त्रे खड्गफले हस्तिहस्ताग्र-
काण्डयोः । कुष्ठौषधे हीपतीर्थभेदयोश्च नपुंसकम् । ना रोगनागविहग-
दृपभेदेषु वाक्शणे, मे. पुष्करं पङ्कजे व्योम्नि पथःकरिकराग्रयोः । औषध-
हीपविहगतीर्थराजोरगान्तरे । पुष्करं त्वयवक्त्रे च काण्डे खड्गफलेऽपि
च, वि. पुष्करं हीपतीर्थाह्निखड्गरागौषधान्तरे । त्वर्यासेत्रऽसिफले काण्डे
शुण्डाग्रं खे जलेऽम्बुजे, हे. पुष्करं करिहस्ताग्रे वाद्यभाण्डसुखे जले ।
व्योम्नि खड्गफले पद्मे तीर्थौषधिविशेषयोः, अ. खड्गफले पुष्करम्, वि.
त्वर्यास्ये श्रीफले पद्मे कुम्भराग्रकरे दिवि । हीपे तीर्थे निमित्ते च विश्रिते
पुष्करध्वनिः, अने. हिरदकराग्रे पद्मे खड्गफले व्योम्नि वाद्यभाण्डसुखे । अगदे
जले च तीर्थे पुष्करमट्टासु निर्दिष्टम्, इ.

पुष्करिणी. पुष्करिणी जलाशये । हस्तिन्यां कमलिन्याश्च, हे.
अथ पुष्करिणी चेभ्यां सरोजिन्यां जलाशये, मे. पुष्करिणी सरोजिन्यां
चक्षिन्याश्च जलाशये, वि.

पुष्कल. पुष्कलस्त पूर्णं अष्टे, हे.

पुष्कलक. अथ पुष्कलको गन्धस्वगे घषणकीलयोः, मे. स्मृतः पुष्क-
लको गन्धस्वगे घषणकीलयोः, वि. पुष्कलकस्त कीलके । घषणे गन्धस्वगे
च, हे. पुष्कलको गन्धस्वगे कीलके घषणेऽपि च, वि.

पुष्टि. पुष्टिः स्त्री पोषणे वृद्धौ, मे. पुष्टिर् वृद्धौ च पोषणे, वि.
पुष्टिः सत्रात् पोषणे वृद्धौ, हे.

पुष्य. पुष्यं विकाशिकुसुमस्त्रीरजःसु नपुंसकम्, मे. पुष्यं विकश
आर्तवे । धनदस्य विमाने च कुसुमे नेत्रक्षत्रपि, हे. पुष्यं विकासे
कुसुमे स्त्रीणाश्च रजसि स्मृतम्, वि. पुष्यं कुसुम आर्तवे, वि.

पुष्यक. पुष्यकं रीतिपुष्ये च विमाने धनदस्य च । नेत्ररोगे तथा

रत्नकङ्कणे च रसाञ्जने । लोहकांस्ये षट्ङ्गारशक्याश्च नपुंसकम्, मे.
 पुष्पकं रौतिकानेत्ररोगयो रत्नकङ्कणे । कुपेरस्य विमाने च कासीसे च
 रसाञ्जने । लोहकांस्ये षट्ङ्गारशक्यामपि पुष्पकम्, वि. पुष्पकं
 षट्त्तिकाङ्गारशक्यां रत्नकङ्कणे । कासीसे श्रीदविमाने नेत्ररोगे रसाञ्जने ।
 लोहकांस्ये रौतिकायाम्, हे. पुष्पकं कङ्कणेऽपि स्यात्, त्रि.

पुष्पदन्त. पुष्पदन्तस्य दिङ्नागभेदे विद्याधरान्तरे, मे. पुष्पदन्तस्य
 दिङ्नागे नागविद्याधरान्तरे, वि. पुष्पदन्तस्य दिङ्नागे जिनभेदे
 गणान्तरे । पुष्पदन्तौ च चन्द्रार्कौ एकोक्तौ, हे.

पुष्य. पुष्यः कलियुगे स्मृतः । नक्षत्रमासयोर्भेदे, मे. ४. तिष्य.

पुस्त. पुस्तं ह्यीषे पुरुके च लेपत्रादिशिल्पकर्मणि, मे. पुस्तन्तु
 पुस्तके लेख्यकर्मविज्ञानयोरपि, वि. पुस्तं शिल्पे लेप्यादिकर्मणि । पुस्तके, हे.

पूग. पूगस्य क्रमुके वन्दे फलसारेऽभिधेयवत् । नदीभेदे मलपूर्णा
 स्त्री, मे. पूगस्य क्रमुके वन्दे, वि. पूगः क्रमुकसङ्घयोः, हे. पूगः
 क्रमुकवन्दयोः, अ.

पूजत्र. पूजत्रः श्वशुरवन्दत्रयोः, मे, वि, हे. पूजत्रस्य श्वशुरेऽपि च, अ.

पूत. पूतं त्रिषु पवित्रे च श्रुतिने वज्रलीकृते, मे. पूतं पवित्रे
 श्रुतिने पूतञ्च वज्रलीकृते, वि. पूतन्तु पवित्रे वज्रलीकृते, त्रि.

पूतना. पूतना तु हरीतक्यां दानवीरोगभेदयोः, मे. पूतना
 राक्षसीभेदे हरीतक्याश्च पूतना, वि. पूतना तु हरीतकी । दुग्धदा
 वासुदेवस्य, हे. हरीतकी राक्षसी च पूतना, त्रि.

पूतिकाष्ठ. पूतिकाष्ठञ्च सरलदेवदारुमहौरुहोः, मे. पूतिकाष्ठञ्च
 सरले देवदारुमेऽपि च, हे. पूतिकाष्ठन्तु सरलदेवदारुमहौरुहोः, वि.

पूत्यण्ड. पूत्यण्डो गन्धेषु गन्धकीटके, हे. पूत्यण्डो गन्धकीटेऽपि
 तथा जन्तवन्तरे पुमान्, मे. पूत्यण्डो गन्धकीटेऽपि तथा गन्धमृगे स्मृतः,
 वि. पूत्यण्डः पूतिकीटे च गन्धकीटे च दृश्यते, हा.

पूर. पूरो जलसमूहे स्याद्, ऋषसंशुद्धिखादत्रयोः, मे. पूरो जल-

प्रवाहे स्याद् वृणसंशुद्धिखाद्ययोः, वि. पूरः स्यादन्मसां वृद्धौ वृण-
संशुद्धिखाद्ययोः, हे. पूरः स्यादेव पयस्ये, त्रि. सङ्घाते पूरणे पूरः, अने.

पूरण. पूरणः पूरके त्रिपु । क्लीबं पिरण्डप्रभेदे च पूरणी घात्मलि-
ट्टमे । पटारम्भकसूत्रेषु, मे. पूरणः पूरणे पिटभेदे पूरणमिष्यते । पटा-
रम्भकसूत्रे च घात्मली पूरणी भता, वि. पूरणं वाणतन्तुषु । पूरके
पिटभेदे च, हे.

पूर्ण. पूर्णः शब्दे समग्रो ना पूरिते त्वभिधेयवत्, मे. पूर्णः
शब्दे समग्रो च पूरिते चापि वाचयवत्, वि. पूर्णः क्षत्स्ने पूरिते
च, हे.

पूर्णक. पूर्णकः स्वर्णचूडे स्यान् नासाच्छिन्नप्रान्तु पूर्णिका, मे, वि.
पूर्णकः स्वर्णचूडके । पूर्णिका नासिकाच्छिन्नप्रान्तु, हे.

पूर्णपात्र. पूर्णपात्रं वस्तुपूर्णपात्रे वर्धापकेऽपि च, मे, वि.
पूर्णपात्रन्तु जलादिपूर्णभाजने । वर्धापके, हे.

पूर्णानक. भवेत् पूर्णानकं वर्धापके च पटहेऽपि च, मे, भवेत्
पूर्णानकं पूर्णपात्रे पटहपात्रयोः, वि. स्यात् पूर्णानकमानके । पात्रे च
पूर्णपात्रे च, हे.

पूर्त. पूर्तं त्रिपु पूरिते स्यात् क्लीबं खातादिकर्मणि, मे. पूर्तं
पूरितखाताद्योः, हे. पूर्तस्तु पूरिते ष्ट्वे पूर्तं खातादिकर्मणि, वि.
खातादौ पूरिते पूर्तम्. त्रि.

पूर्व (र्व). पूर्वस्तु पूर्वजेऽपि स्यात् पूर्वः प्रागाद्ययोस्त्रिण, मे.
पूर्वाख्या पूर्वजेषु स्यादग्रं प्राचि च वाचयवत्, वि. पूर्वस्तु पूर्वजे ।
प्रागग्रं श्रुतिभेदे च, हे. पूर्वोऽन्यलिङ्गः प्रागाच्च पुं बह्वर्थेऽपि पूर्वजान्, अ.

पूर्व(र्व)द्वयस् पूर्वद्वयः प्रातःकाले सप्तान् तथैव गतवासरे,
मे. पूर्वद्वयस्त्रिष्यते प्रातः पूर्वद्वयः पूर्ववासरे, वि. पूर्वद्वयः पूर्वाह्नप्रभा-
तयोः, हे. प्रातटिने च पूर्वत्वेत्यर्थे पूर्वद्वयस्त्रिष्यते, त्रि.

पृतना पृतना तु स्त्रियौ येनामात्रसेनाविधेययोः, मे. पृतनाऽ-

नीकिनीसेनाचसूैन्यान्तरेषु च, वि. पृतनाऽनीकिनी चमूः। सेना सैन्य-
विशेषश्च, हे.

पृथग्जन. पृथग्जनस्तु दुंलिङ्गः कथितो नीचमूर्खयोः, मे. पृथग्-
जनः स्मृतो नीचे मूर्खे च, वि. पृथग्जनोऽधमे जडे, हे. मूर्खनीचौ
पृथग्जनौ, अ.

पृथिवीपति. पृथिवीपतिस्तु भूपाले ऋषभाख्यौषधौ पुमान्, मे.
स्यात् पृथिवीपति भूप ऋषभाख्यौषधेऽपि च, वि. पृथिवीपतिस्तु भूपे
छतान्ते ऋषभौषधे, हे.

पृथु. पृथुः स्यात् महति त्रिषु । त्वक्पत्रां कृष्णजीरे स्त्री
पुमानग्नौ वृषान्तरे; मे. पृथु वृषे कृष्णजीरे वाघ्यां पृथु महत्यपि, वि.
पृथु विशाले भूपाले वापिकाकृष्णजीरयोः, हे.

पृथुक. पृथुकः पुंसि चिपिटे शिगौ स्यादभिधेयवत्, मे. पृथुक-
श्चिपिटे शिगौ, वि. पृथुकश्चिपिटेऽर्भके, हे. पृथुकौ चिपिटेऽर्भकौ, अ.

पृथ्वी. पृथ्वी भूमौ महत्याश्च त्वक्पत्रां कृष्णजीरके, मे. पृथ्वी
भूमौ पृथ्वी हिङ्गपत्रिकाकृष्णजीरयोः, वि.

पृदाकुः. पृदाकु ऽश्विके व्याघ्रे सर्पचित्तकयोः पुमान्, मे.
पृदाकुश्चित्तकव्याघ्रश्विकेषु सरीसृपे, हे. पृदाकु ऽश्विके व्याघ्रे चित्तके
च सरीसृपे, वि.

पृपत्. पृपन् ऋगे पुमान् विन्दौ न द्वयोः, मे. पृपतवत् पृपन्
ऋगे । विन्दौ, हे. ह्रीचं विन्दौ पृपन्नेणै, त्रि. ५. पृपत.

पृपत. पृपतोऽपि ना । अनयोश्च त्रिषु श्वेतविन्दुयुक्तेऽपुत्र-
भाविमौ, मे. पृपतो हरिणे विन्दौ पृपतश्चाश्वरोहिते । भवेत् पृपद्विव
श्वेते विन्दुयुक्ते तु वाचप्रवत्, वि. पृपतोऽप्यनयो नरि, त्रि. ५.
पृपत्.

पृष्ठ. पृष्ठं चरममात्रेऽपि देहस्रावयवान्तरे, मे. पृष्ठं चरममात्रे
स्याद् देहस्यावयवान्तरे, वि. पृष्ठं पश्चिममात्रे स्याच्छरीरावयवान्तरे, हे.

पृष्ठमृद्भिन्. पृष्ठमृद्भिः पुमान् दंशभीरौ पण्डे एकोदरे, मे. पृष्ठ-
मृद्भिः भवेद्दंशभीरौ पण्डे एकोदरे, वि. पृष्ठमृद्भिः भोमसेने दण्डसैरिभयो-
रपि, हे. पृष्ठमृद्भिः इति शब्दोऽयं दंशभीरौ पृष्ठदरे, हा.

पेचक. पेचको गजलाङ्गूलमूलोपान्ते च कोशिके, मे. पेचको
गजलाङ्गूलमूलपर्यन्तरूकयोः, वि. पेचकः करिलाङ्गूलमूले घृके, हे. उरुके
करिणः पुच्छमूलोपान्ते च पेचक, अ.

पेटक. पेटकं पुस्तकादीनां मञ्जूपायां कदम्बके, मे, वि. अथ
पेटकम् । मञ्जूपायां समूहे च, हे. इन्दोऽपि पेटकोऽस्त्रियाम्, त्रि.

पेय. पेयं पातव्यपयसोः पेया आणाच्छमण्डयो, मे, हे, वि.

पेशल. पेशलो रुचिरे द्रवे, मे, वि. पेशलः कुशले रमेत्, हे.
चारौ द्रवे च पेशलः, अ.

पेशी. पेशी सुपक्ककलिले मांस्यां खङ्गपिधानके । मांसपिण्ड्यां
मण्डभेदे, मे. पेशी पलपिण्ड्यां स्यान् मांस्यां खङ्गपिधानके । मण्ड-
भेदेऽपि पेशी स्यात् सुपक्ककलिलेऽपि च, वि. पेशी मांस्यसिकोधयोः ।
मण्डभेदे पलपिण्ड्ये सुपक्ककलिलेऽपि च, हे.

पोटगल. अथ पोटगलः पुंसि नले च काशमतस्ययोः, मे. स्मृतः
पोटगलः काशे नले पोटगलो भ्रसे, वि. पोटगलो नले काशे भ्रसे, हे.
नले काशे पोटगलः, त्रि

पोत. पोतः शिशौ वहित्वे च गृहस्थाने च वाससि, मे. पोतः
शिशौ वहित्वे च, वि. पोतः शिशौ प्रवहणे, हे. यानपात्वे शिशौ
पोतः, अ.

पोत. पोतं वस्त्रे सुखाग्रे च शूकरस्य हलस्य च, मे, वि, हे. पोतं
सुखाग्रे क्रोडहलयोः, अ.

पौर. पौरं त्रिषु पुरोङ्गते कत्तूषे तु नपुंसकम्, मे. पौरन्तु
कत्तूषे पौरः स्मृतः पुरभवेऽन्यवत्, वि. पौरं कत्तूषे पुरजे, हे.

पौर्य पौर्यं पुष्यस्य स्याद् भावे कर्मणि तेजसि । लृष्-

विसृष्टदोःपाणिष्टमाने त्वभिधेयवत्, मे. पौरुषं पुरुषसत्रोक्तं भावे कर्मणि तेजसि । ऊर्ध्वविसृष्टदोःपाणिष्टमानेऽपि च पौरुषम्, वि. पौरु-
पम् । ऊर्ध्वविसृष्टदोःपाणिपुरुषोन्मानतेजसोः । पुंसः कर्मणि भावे च,
हे. पुंभावे तत्क्रियायाश्च पौरुषम्, ऋ. पौरुषं मानभेदे च, त्रि. मान-
विशेषेऽपि पौरुषव्याप्तौ, ह.

पौरुषेय. पौरुषेय. कृते पुंसां विकारे पुरुषसत्र च । त्रिषु ना
सङ्गवधयोः पुरुषसत्र पदान्तरे, मे. पौरुषेयो विकारे सत्रात् पुरुषसत्र
पदान्तरे । पुंसः समूहवधयोः पुरुषेण कृतेऽपि च, वि. पौरुषेयं पुरुषेण
कृतेऽस्य च हिते वधे । समूहे च विकारे च, हे. पुरुषेण कृते कार्यत्र
पुरुषाणां कदम्बके । विकारवधयोः पुंसः पौरुषेयपदं विदुः, शा.

पौर्णमास. पौर्णमासः पुमान् यज्ञभेदे स्त्री पूर्णिमातिथौ, मे.
पौर्णमासपौर्णमासौ यज्ञपूर्णिनयोः क्रमात्, वि. पौर्णमासो यागभेदे
पौर्णमासौ तु पूर्णिमा, हे.

पौलस्त्य. पौलस्त्यस्य कुबेरे सत्राद् दृश्योवे तु पुंसस्यम्, मे.
पौलस्त्यो रावणे श्रुते, वि, हे. पौलस्त्यौ रावणश्रुतौ, त्रि.

पौष. पौषो मासे तत्पूर्णिमातिथौ स्त्रियां, मे, पौषो मास-
विशेषे सत्रात् पौषन्तु मद्युद्धयोः, वि. पौषो मासप्रभेदे सत्रात् पौषन्तु
मद्युद्धयोः, हे.

प्र. प्र प्रकर्षे गताद्यर्थे, मे, वि. प्र सत्रात् गताद्यर्थप्रकर्षयोः, हे.

प्रकर. प्रकरः सत्रात् पुमान् सङ्घे विकीर्णकुसुमादिषु । नपुंसकं
जोङ्गके स्त्री नाभ्याङ्गे चत्वरानौ, मे. प्रकरश्चोपकारश्च विकीर्णकुसुमा-
दिषु । संहतौ चोपकृत्यायां यथासंख्यमवस्थितौ ॥ जोङ्गके प्रकरं प्रोक्तं
प्रकरी चत्वरानौ, वि. प्रकरः कौर्णपुष्पादौ संहतौ प्रकरं पुनः । जोङ्गके
प्रकरी त्वर्थप्रकृतौ चत्वरानौ, हे.

प्रकरणं प्रकरणं सत्राद्विश्रामे रूपके, हे.

प्रकाण्ड प्रकाण्डो न स्त्री षिट्पे मसशाखान्तरे तरोः । मसो,

मे. प्रकाण्डो विटपे शस्ते मूलस्कन्धान्तरे तरोः, वि. प्रकाण्डः स्वम्ब-
शस्तयोः । स्कन्धमूलान्तरे तरोः, हे. स्वम्बे शस्ते प्रकाण्डोऽस्त्री, त्रि.

प्रकार. प्रकारस्त्वभेदयोः, मे. प्रकारः सदृशे भेदे, वि, हे.
प्रकारौ भेदसाहच्रे, अ.

प्रकाश. प्रकाशस्तु स्फुटे ख्यातः प्रहासातपयोरपि, मे. प्रकाशोऽति-
प्रसिद्धे स्यात् प्रहासातपयोः स्फुटे, वि. प्रकाशः स्फुटहासयोः । उद्गरोते
च प्रसिद्धे च, हे. प्रकाशोऽतिप्रसिद्धेऽपि, अ.

प्रकीर्णक. प्रकीर्णकं चामरे सत्राद्-विस्तारे ना तुरङ्गमे, मे.
प्रकीर्णकं ग्रन्थभेदे चामरे विस्तारे ह्ये, वि. प्रकीर्णकं तुरङ्गमे । चामरे
पिस्तारे ग्रन्थभेदे, हे. चामरे ग्रन्थभेदे च विस्तारेऽपि प्रकीर्णकम्, त्रि.

प्रकीर्य. प्रकीर्यत्रः पूतिकरजे विनिकीर्यत्र तु वाचप्रवत्, मे. प्रकीर्यः
पूतिकरजे विनिकीर्णे तु वाचप्रवत्, वि.

प्रकृति. प्रकृति शुष्णसामेत् सत्राद्-अमातत्रादिस्वभावयोः । योनौ
लिङ्गे पौरवर्गेऽसौ पत्न्यादयः स्त्रियाम्, मे. प्रकृतिः सहजे योना-
वसातेत् परमात्मनि, वि. प्रकृति योनिशिल्पिनोः । पौरमातावदि-
लिङ्गेषु शुष्णसाम्यस्वभावयोः । प्रत्ययात् पूर्विकायाश्च, हे. प्रकृति-
योनिलिङ्गे च, अ. प्रकृति शुष्णसामेत् सत्रात् स्वभावानात्ययोरपि, त्रि.
सत्तादीनां साम्यावस्थां प्रकृतिं वदन्ति तत्त्वज्ञाः । पौरमात्प्रादीनि च
कारणकार्यत्रस्वरूपाणि, अ.

प्रकोष्ठ. प्रकोष्ठो मणिवन्धस्य कूर्परसत्रान्तरेऽपि च । भूपकचान्त-
रेऽपि सत्रात्, मे. प्रकोष्ठो विस्तृतकरे भूपकचान्तरेऽपि च । कूर्पर-
दधरे चापि, वि. प्रकोष्ठः कूर्पराधस्ताद् भूपकचान्तरेऽपि च । हस्त
च विस्तृतकरे, हे. प्रकोष्ठो बाङ्गगेहांशौ, त्रि. प्रकोष्ठ कूर्परसत्राधः प्रकोष्ठो
द्वारकोष्ठके, अने.

प्रक्रम. प्रक्रमः क्रमेऽवसरे, मे. प्रक्रमोऽवसरे क्रमे, वि, हे.

प्रक्रिया. प्रक्रिया ब्रह्मादने सत्राद्-अविकारप्रकारयोः, हे

प्रखर. प्रखरो ह्यसन्नाहे कुक्कुरेऽखतरेऽपि च । पुंसि त्रिव्य-
त्यन्तखरे, मे. प्रखरोऽखतरे शुनि । तुरङ्गानाञ्च सन्नाहे प्रखरो-
ऽतिभ्रमे खरे, वि. प्रखरः पुनः । वेसरे ह्यसन्नाहे कुक्कुरेऽतिभ्रमे
खरे, हे.

प्रगाढ. प्रगाढः स्रक्कुरेऽदयोः, मे. प्रगाढो दृढस्रक्कुरोः, वि,
हे. प्रगाढं भ्रश्रक्कुरोः, अ.

प्रग्रह. प्रग्रहस्तु तुलासूत्रे वन्द्यां नियमने भुजे । हयादिरश्मौ
रश्मौ च सुवर्णं हलिपादपे, मे. प्रग्रहस्तु तुलासूत्रे वन्द्यां नियमने
भुजे । हयादिरश्मौ रज्यां च सुवर्णं हलिपादपे, वि. प्रग्रहः किरणे
भुजे । तुलासूत्रेऽश्वादिरश्मौ सुवर्णं हलिपादपे ॥ वन्धने वन्द्यां, हे.
प्रग्रह आधन्वनेऽपुत्रक्तः, उ. ५. प्रग्राह.

प्रग्राह. प्रग्राहस्तु तुलासूत्रे दृपादिप्रग्रहेऽपि च, मे. प्रग्राहः
सत्रात् तुलासूत्रे दृपादीनाञ्च वन्धने, हे. तुलासूत्रेऽश्वादिरश्मौ प्रग्राहो
प्रग्रहोऽपि च, अ.

प्रघण (घाण) प्रघणसाम्बुम्भे सत्रादलिन्दे लोहमुद्गरे, मे, वि.
प्रघाणोऽलिन्दके ताम्बकलभे लोहमुद्गरे, हे. प्रघणोऽस्त्रगृहंभयोः, त्रि.

प्रचण्ड. प्रचण्डो दुर्वहे श्वेतकरवीरे प्रतापिनि, मे, वि. प्रचण्डः
सत्रात् प्रतापिनि । बलघ्ने करवीरे च, हे.

प्रचलाक. प्रचलाकः शराघाते शिखण्डे च भुजङ्गमे, मे. प्रचलाकः
शराघाते वर्ध्चिचन्द्रे भुजङ्गमे, वि प्रचलाको भुजङ्गमे । शराघाते शिखण्डे
च, हे. शराहते च सर्पे च प्रचलाकं प्रचक्षते, हा.

प्रचलाकिन्. प्रचलाकी मयूरे सत्राद्भुजङ्गे चापि दृश्यते, मे.
प्रचलाकी भुजङ्गे सत्रात् चित्रमेखलकेऽपि च, वि प्रचलाकी सर्पे
मयूरे, हे

प्रचेतस् प्रचेताः पाणिनि सुनौ ना प्रकटहृदि त्रिषु, मे.

प्रजनन प्रजननं योनो जन्मन्पि क्लीवम्, मे भवेत् प्रजननं

योनौ जन्मनि प्रगमेऽपि च, वि. प्रजननं प्रगते योनिजन्मनोः, हे.

प्रजा. प्रजा लोके च सन्ताने, मे. प्रजा सन्तानलोकयोः, वि.
प्रजा लोके सन्ततौ च, हे. प्रजा स्यात् सन्ततौ जने, अ.

प्रजापति. प्रजापतिश्च दद्यादौ महीपाले विधातरि, मे. प्रजा-
पति विधौ भूपे, वि. प्रजापतिं ब्रह्मराज्ञो जीमातरि दिवाकरे । ब्रह्मो
त्वपरि दद्यादौ, हे. विधौ भूपे प्रजापतिः, त्रि.

प्रज्ञ. प्रज्ञस्तु पण्डिते वाचत्रुलिङ्गो ब्रह्मो तु योषिति, मे. प्रज्ञा ब्रह्मो
पण्डितेऽपि प्रज्ञो वाचावदिप्रते, वि. प्रज्ञः प्राज्ञ. प्रज्ञा तु प्रेसुपी, हे.
प्रज्ञा संदृष्टिचिह्नयोः, अने.

प्रज्ञान. प्रज्ञानं बुद्धिचिह्नयोः, मे, अ. प्रज्ञानं लाब्धने धियि,
वि. प्रज्ञानं ब्रह्मो चिह्ने च, हे.

प्रणय. प्रणयः प्रेम्णि विश्रम्भे याज्ञामसरयोरपि, वि. प्रणयः
प्रसरते प्रेम्णि याज्ञाविश्रम्भयोरपि । निर्वाणेऽपि, मे. प्रणयः प्रेमयाज्ञयोः ।
विश्रम्भे प्रसरते चापि, हे. प्रणयास्वमी । विश्रम्भयाज्ञाप्रमाणः, अ.

प्रणाद. प्रणादस्तु पुमांसारशब्दे च श्रवणानये, मे. प्रणादसार-
शब्दे स्यात् प्रणादः श्रवणानये, वि.

प्रणायत्र. प्रणायत्रोऽसम्भते प्रोक्तोऽप्रभिलापविवर्जिते, वि. प्रणायत्रः
कामवर्जिते । असम्भते, हे. प्रणायत्रोऽसम्भतेऽपि स्यादभिलापविवर्जिते, मे.

प्रणिधान. प्रणिधानं प्रयत्ने स्यात् समाधौ च प्रवेशने, मे. प्रणिधानं
प्रयत्ने स्यात् प्रवेशे च समाहितौ, वि. प्रणिधानमभियोगे समाधानप्रयो-
गयोः, हे.

प्रणिधि. प्रणिधि नार्थने चरे, मे. प्रणिधिसरे याज्ञायाम्, वि.
प्रणिधि र्थाचने चरे, हे. प्रणिधिः प्रार्थने चरे, अ.

प्रणिहित. अथ प्रणिहितं व्यक्षे ब्राह्मेऽपि च समाहिते, मे. भवेत्
प्रणिहितं लब्धे विन्मसो च समाहिते, वि. प्रणिहितान्तु संप्राप्तनिहितयोः
समाहिते, हे.

प्रणीत. प्रणीतः संस्कृताग्नौ ना यज्ञपात्रान्तरे स्त्रियाम् । त्रिषु
द्विप्तोपसम्पन्नविहितेषु प्रवेशिते, मे. प्रणीतः संस्कृते वृक्षौ विहिते च
प्रवेशिते । निघ्निते चोपसम्पन्ने प्रणीतो भेदवन्मतः, वि. प्रणीत उपसम्पन्ने
कृते द्विप्ते प्रवेशिते । संस्कृताग्नौ, हे.

प्रतति. प्रतति विंशतृती वृक्षाम्, मे. प्रतति विंशति रता, हे.

प्रतल. प्रतलं पातालभेदे तताङ्गुलिकरे पुमान्, मे. प्रतलः पाताल-
भेदे तताङ्गुलिकरेऽपि च, हे. १. सुतल.

प्रताप. प्रतापस्तापतेजसोः, मे. प्रतापः स्वदृतेजसोः, वि.

प्रति. प्रति प्रतिनिधावित्यन्मूलाख्यानाभिसुख्ययोः । मात्रार्थ-
भागवीश्यासु लक्षणाप्रतिदानयोः, मे. प्रति प्रतिनिधौ वीश्यालक्षणायां
प्रयोगतः । मात्रार्थं चाभिसुख्ये च प्रतिदानादिषु प्रति, वि. प्रतीत्यन्मूला-
भागयोः । प्रतिदाने प्रतिनिधौ वीश्यालक्षणादोरपि, हे. प्रकाशे सम्भवे
प्राञ्जः प्रधानसदृशे प्रति, च. प्रति प्रतिनिधौ वीश्यालक्षणादौ प्रयोगतः, च.

प्रतिकार. प्रतिकारः समे भटे, वि, हे.

प्रतिकृति. प्रतिकृतिरथार्थायां प्रतिनिधिप्रतिकारयोश्च स्त्री, मे.
प्रतिकृतिः प्रतीकारे प्रतिमायाश्च पूजने, वि. प्रतिकृतिस्तु पूजिते ।
प्रतिमायां प्रतीकारे, हे. प्रतिकारे प्रतिकृतिः प्रतिविम्बे, त्रि.

प्रतिखट. प्रतिखटं सतं गुह्ये द्विराट्पत्रा च कर्षिते, मे, वि. प्रति-
खटन्तु गुह्ये स्याद् द्विराट्पत्रा च कर्षिते, हे.

प्रतिघ्न. प्रतिघ्नं वारिते स्यात् प्रेषिते पक्षकं त्रिषु, मे. प्रतिघ्नं
प्रतिघ्नते प्रेषिते च निराकृते, वि. प्रतिघ्नं प्रतिघ्नते निघ्निते प्रेषिते-
ऽपि च, हे. प्रेषितेऽपि प्रतिघ्नम्, त्रि.

प्रतिग्रह. प्रतिग्रहः स्वीकरणे सैनप्रघटे पतद्ग्रहे । द्विजेभ्यो
विधिग्रहेये तद्ग्रहे च ग्रहान्तरे, मे, वि. प्रतिग्रहः सैन्यघटे ग्रहभेदे
पतद्ग्रहे । क्रियाकारे दानद्रव्ये तद्ग्रहे स्वीकृतावपि, हे.

प्रतिघ. प्रतिघः प्रतिघाते स्यात् कोशेऽपि परिकीर्षितः, मे. प्रतिघः

प्रतिघाते च रोधे च प्रतिघो मतः, वि. प्रतिघौ वृट्प्रतिघातौ, हे. प्रतिघो रोपघातयोः, त्रि.

प्रतिपत्ति. प्रतिपत्तिः प्रवृत्तौ च प्रागल्भ्ये गौरवेऽपि च । सम्प्राप्ते च प्रबोधे च पट्प्राप्तौ च योषिति, मे. प्रतिपत्तिः पट्प्राप्तौ प्रवृत्तौ गौरवेऽपि च । प्रागल्भ्ये च प्रबोधे च प्रतिपत्तिः प्रयुजाते, वि. प्रतिपत्तिस्तु गौरवे । प्राप्तौ प्रवृत्तौ प्रागल्भ्ये बोधे, हे.

प्रतिपद्. प्रतिपत् स्त्री तिथौ मतौ, मे. प्रतिपत्तिथिसंविदोः, वि. प्रतिपत् संविदि तिथौ, हे. अथ प्रतिपत् तिथिसंविदोः, त्रि. प्रतिपत् प्रतिपत्तावपि, ङ.

प्रतिपद्म. प्रतिपद्मोऽनत्रलिङ्गः स्याद्विज्ञातेऽङ्गीकृतेऽपि च, मे. प्रतिपद्मः स्मृतौ धीरैर्विज्ञातेऽङ्गीकृतेऽपि च, वि. प्रतिपद्मस्तु विक्रान्तेऽङ्गीकृतेऽपि च, हे.

प्रतिपादन. प्रतिपादनन्तु दाने प्रतिपत्तौ च बोधने, मे. सत्रात् प्रतिपादनं दाने प्रतिपत्तौ च बोधने, वि. प्रतिपादनं बोधनदानयोः, हे.

प्रतिबन्ध. प्रतिबन्धः कुलाचारः प्रतिबन्धो बलक्रिया, अने.

प्रतिभय. प्रतिभयं भये । धीरेऽपि, मे. प्रतिभयं भये । भीष्मै, हे.

प्रतिमा. प्रतिमा गजदन्तस्य बन्धे चानुकृतावपि, मे. प्रतिमा दन्तबन्धे स्याद् गजस्यानुकृतावपि, वि. गजानां दन्तबन्धेऽपि प्रतिमाऽनुकृतावपि, त्रि.

प्रतिमान. प्रतिमानं प्रतिच्छायागजकुम्भान्तरालयोः, मे. प्रतिमानं प्रतिच्छायागजदन्तान्तरालयोः, वि, त्रि. प्रतिमानं प्रतिविम्बे गजदन्तहयान्तरे, हे.

प्रतियत्न. प्रतियत्नस्तु संस्कारलिप्तोपग्रहणेषु च, मे, वि. प्रतियत्नः संस्कारे स्याद् उपग्रहणलिसयोः, हे. प्रतियत्नावुभौ लिप्तोपग्रहौ, अ. प्रतियत्नः संस्कारे लिप्तोपग्रहणयोश्च निर्दिष्टः, ङ.

प्रतिरोधक. प्रतिरोधकस्तु धोरः सत्राद् दुर्जनः प्रतिरोधकः. चजे

प्रतिश्रय. प्रतिश्रयः सभायाश्चाशये, मे. प्रतिश्रयः सभायां स्याद्-
आशये च प्रतिश्रयः, वि. प्रतिश्रयः समौकसो, हे. सभायाश्च प्रतिश्रयः, च.

प्रतिष्कभ. प्रतिष्कभः सहाये स्याद्-
वाताँहरेपुरोगयो, मे, वि.
प्रतिष्कभः पुरोगमे । वाताँहरे सहाये च, हे. वाताँहरे पुरोगे च
सहाये च प्रतिष्कभः, त्रि.

प्रतिष्ठा. प्रतिष्ठा गौरवे चितौ । स्थाने च यागनिष्पत्तिचतुर-
धरपद्ययोः, मे. प्रतिष्ठा स्थानमात्रके । गौरवे यागनिष्पत्तिचतुरधरपद्ययोः,
वि. प्रतिष्ठा गौरवे स्थितौ । छन्दोजातौ योगसिद्धौ, हे.

प्रतिसर. भवेत् प्रतिसरो मन्त्रभेदे माले च कङ्कणे । व्रणशुद्धौ
चमूष्टे पुंसि न स्त्री तु मण्डने । चारघ्ने कस्त्रत्वे च नियोजेत्
त्वन्यलिङ्गकः, मे. आङ्गः प्रतिसरं वृक्षस्त्रत्वे मालेऽपि मण्डने । व्रण-
शुद्धौ चमूष्टे नियोजप्रारब्धकङ्कणे । मन्त्रभेदेऽपि, वि. प्रतिसरस्त्रमू-
ष्टे नियोजकरस्त्रयोः । मन्त्रभेदे व्रणशुद्धे चारघ्ने मण्डने च्चि ।
कङ्कणे, हे. ना चमूलघने वृक्षस्त्रत्वे प्रतिसरोऽस्त्रियाम्, च.

प्रतिसूर्यप्रक. प्रतिसूर्यप्रकमिच्छन्ति ककलासोपसूर्ययोः, वि.

प्रतिसृष्ट. प्रतिसृष्टः प्रेषिते स्यात् प्रतिस्राख्रान्ते च वाचप्रवत्,
मे, वि. प्रतिसृष्टः पुनः प्रत्याख्याते च प्रेषितेऽपि च, हे. प्रत्याख्याते
प्रेषिते च प्रतिसृष्टं त्रिलिङ्गकम्, त्रि.

प्रतिहत. प्रतिहतस्तु विहिते प्रतिस्त्रुलितरुद्दयोः, हे. भवेत् प्रति-
हतो द्विते प्रतिस्त्रुलितरुद्दयोः, वि, मे. द्वितेऽपि च प्रतिहतः, त्रि.

प्र(ती)तिहार. प्रतीहारो हारि हाःस्ये हाःस्थितायान्तु योपिति,
मे. प्रतीहारप्रतीहार्यौ हाःस्ये हारेऽप्यनन्तरे, वि. प्रतीहारो हारि हाःस्ये,
हे. हारेऽपि प्रतिहारः, च. हारि हाःस्ये प्रतीहारः प्रतीहार्यप्रथनन्तरे, च.

प्रतीक. प्रतीकोऽवयवेऽपि सत्रात् प्रतिशूलविलोमयोः, मे. प्रती-
कोऽवयवे प्रोक्तः प्रतिशूलविलोमयोः, वि. प्रतीकोऽङ्गप्रतीपयोः, हे. प्रति-
शूले प्रतीकस्त्रिष्वकृदेषु तु पुंसायम्, च.

प्रतीक्ष्य. प्रतीक्ष्यः प्रतिपालेत् सत्रात् पूजेत् च, हे.

प्रतीत. प्रतीतः सादरे ज्ञाते हृष्टप्रख्यातयोस्त्रिषु, मे. प्रतीतः सादरे ज्ञाते प्रख्याते प्राज्ञहृष्टयोः, वि. प्रतीतः सादरे प्राज्ञे प्रथिते ज्ञातहृष्टयोः, हे. ख्याते हृष्टे प्रतीतः, च. प्रतीतः सादरेऽपि च, त्रि. V. वसन्तद्रूत.

प्रत्यच् (छ्). प्रत्यग् दिग्देशकालेषु वाचप्रवृत्तितयेऽव्ययम्, मे. V. उद्दच्.

प्रत्यय. प्रत्ययः प्रथितत्वे च सनादिज्ञानयोरपि । आचारे शपथे रन्ध्रे विश्वासाधीनहेतुषु, मे. प्रत्ययः शपथे रन्ध्रे विश्वासाचारहेतुषु । प्रथितत्वे सनादौ चापत्रधीनज्ञानयोरपि । अतिकर्म च दण्डे च विनाशे दोषकृच्छयोः, वि. प्रत्ययो ज्ञानरन्ध्रयोः । विश्वासे शपथे हेतौ आचारे प्रथितत्वयोः । अधीने निश्चये स्वादौ, हे. प्रत्ययोऽधीनशपथज्ञानविश्वासहेतुषु । रन्ध्रे शब्दे, च.

प्रत्यर्थिन्. प्रत्यर्थी वाचप्रलिङ्गः स्यात् शत्रौ च प्रतिवादिनि, मे. प्रत्यर्थी कथितः शत्रौ प्रत्यर्थी प्रतिवादिनि, वि.

प्रत्यालौढ. प्रत्यालौढन्तु चरणन्यासभेदेऽङ्गिते त्रिषु, मे.

प्रतुरङ्गमनीय. प्रतुरङ्गमनीयमुपस्थेये धौताशुकहये, मे, वि, हे.

प्रत्रप. प्रत्रपोऽहस्रं वसौ, मे, वि. प्रत्रपः स्याद् वसौ प्रातः, हे.

प्रथम. प्रथमस्तु भवेदादौ प्रधानेऽपि च वाचप्रवत्, मे. प्रथमः स्यात् प्रधानादौ, हे. आद्ये प्रधाने प्रथमस्त्रिषु, च.

प्रदर. प्रदरो रोगभेदे स्वाद् विदारे शरभङ्गयोः, मे. प्रदरो रोगभेदे स्यात् प्रदरः शरभङ्गयोः, वि. प्रदरः शरे । भङ्गे रोगे, हे. प्रदरा भङ्गनारीरुग्वाणाः, च. प्रदरौ रोगमार्गणौ, अने.

प्रदेश. प्रदेशो देशमात्रे स्यात् तर्जन्यङ्गुष्ठसंज्ञिते । भित्तावपि च, मे. प्रदेशो देशमात्रे स्यात् तर्जन्यङ्गुष्ठसंज्ञिते । भित्तावपि प्रदेशः स्यात्, वि. प्रदेशो देशमात्रके । भित्तौ मानविशेषे च, हे.

प्रदोष. प्रदोषः समये दोषे, मे. प्रदोषः कालभेदे स्यात् प्रदोषो
दोष इष्यते, वि. प्रदोषः कालदोषयोः, हे.

प्रधन. प्रधनं दारणे रणे, मे, वि. प्रधनं युधि दारणे, हे.

प्रधान. प्रधानं स्यान्महामात्रे प्रकृतौ परमात्मनि । प्रज्ञायामपि
च क्लीवमेकत्वे त्तमे सदा, मे. प्रधानं स्यान्महामात्रे प्रकृतौ परमात्मनि ।
प्रज्ञायाश्च प्रधानं स्याद् एकत्वे तु सदोत्तमे, वि. प्रधानं प्रकृतौ बुद्धानुत्तमे
परमात्मनि । महामात्रे, हे. प्रधानं परमात्मा धीः, अ. प्रधानं प्रकृता-
वपि, इ. प्रधानं प्रकृतिः स्थानं प्रधानं विदुरुत्तमम्, अने.

प्रधूपिता. प्रधूपिता क्लेशितायां सूर्यग्रन्तव्यदिश्यपि, मे, वि. प्रधू-
पिता क्लेशितायां रविग्रन्तव्यदिश्यपि, हे.

प्रपञ्च. प्रपञ्चः सञ्चयेऽपि स्याद् विस्तरे च प्रतारणे, मे. प्रपञ्चः
सञ्चये प्रोक्तो विस्तरे च प्रतारणे, वि. प्रपञ्चो विप्रलम्बने । विस्तरे सञ्चये
चापि, हे. विपर्यासे विस्तरे च प्रपञ्चः, अ.

प्रपात. प्रपातो निर्भरेऽतटे, मे. प्रपातो निर्भरे भृगौ, वि.
प्रपातौ भृगुनिर्भरौ, त्रि. प्रपातः सौप्तिके भृगौ, हे.

प्रपितामह. प्रपितामह इत्येव विधौ पितृपितामहे, वि, मे.

प्रवाल. प्रवालोऽस्त्री किसलये वीणादण्डे च विद्रुमे, मे. प्रवालो
वृक्षकीदण्डे विद्रुमे नवपल्लवे, वि. प्रवालो विद्रुमे वीणादण्डेऽभिनवपल्लवे,
हे. प्रवालमङ्गलरेऽप्यस्त्री, अ. वीणादण्डे प्रवालोऽस्त्री विद्रुमे नवपल्लवे,
त्रि. वीणादण्डः प्रवालः स्यात् प्रवालः पल्लवः स्मृतः । प्रवालो विद्रुमः
प्रोक्तः प्रवालः सबलो गजः, अने.

प्रभव. प्रभवो जलमूले स्यात् जन्महेतौ पराक्रमे । ज्ञानस्य
चादिमस्थाने, मे. प्रभवो जलमूले स्यात् जन्मभूमौ पराक्रमे । आद्योप-
लब्धये स्थाने, वि. प्रभवो जन्मकारणे । आद्योपलब्धये स्थानेऽपां मूले सुनि-
भित्तिपि, हे. सत्राज्जन्महेतुः प्रभवः स्थानं चाद्योपलब्धये, अ.

प्रभाकर. प्रभाकरोऽग्निस्वर्ययोः, मे.

प्रभाव. - प्रभावः शक्तितेजसोः, मे, वि. प्रभावस्तेजसि शक्तौ, हे.

प्रभूत. प्रभूतसुज्ञते प्राज्ञेऽ, मे, हे. प्रभूतं प्राज्ञं चहते, वि.

प्रमथ. प्रमथा सगह्वरीतम्यां हरपारिपदे पुमान्, मे. प्रमथोऽपि
गणे प्रोक्तः पथत्रायां प्रमथा भवेत्, वि

प्रमद. प्रमदः सम्भदे मत्तं स्त्रियामुत्तमयोपिति, मे. प्रमदः
सम्भदे मत्तकामिन्यां प्रमदा मता, वि. प्रमदो रुदि । प्रमदा स्त्री, हे.

प्रमाण. प्रमाणं नित्यमर्थप्रादाशास्त्रेषु सतप्रवादिनि । इयत्ता-
याश्च हेतौ च क्लौवैकल्ये प्रमातरि, मे. प्रमाणं नितप्रमर्थप्रादासत्यवादि-
प्रमात्पु । एकतायामियत्तायां हेतुशास्त्रेषु च स्मृतम्, वि. प्रमाणन्तु
मर्थप्रादासतप्रवादिनोः । प्रमातर्येकतेयत्तानितेप्रपु हेतुशास्त्रयोः, हे. प्रमाणं
हेतुमर्थप्रादाशास्त्रेयत्ताप्रमात्पु, प्र. शास्त्रे प्रमाणमिच्छन्ति स्थितौ हेतौ
च कोविदाः, अने.

प्रमौढ. प्रमौढो मूर्खिते अने, वि, मे.

प्रमौत. प्रमौतं वाचप्रलिङ्गं सत्रात् प्रोक्षितेऽपि च्छतेऽपि च, मे.
प्रमौतन्तु प्रोक्षितेऽपि च्छतेऽपि च, वि. प्रमौतं प्रोक्षिते च्छते, हे.

प्रमुख. प्रमुखः प्रथमे श्रेष्ठे, मे, वि. प्रमुखं प्रथमे सुख्ये, हे.
पादौ प्रधाने प्रमुखम्, वि.

प्रयाग. प्रयागस्तीर्थभेदे स्याद् यज्ञे शतमखाश्वयोः, मे, वि
प्रयागो वालिशक्रयोः । यज्ञे तीर्थविशेषे च, हे.

प्रयोग. प्रयोगः कार्मण्येऽपि सत्रात् प्रयुक्तौ च निदर्शने, मे. प्रयोगः
कार्मणे प्रोक्तः प्रयुक्तौ च निदर्शने, वि. प्रयोगस्तु निदर्शने । कार्मणे च
प्रयुक्तौ च, हे.

प्रयोजन. प्रयोजनं कार्यगहेत्योः, मे, वि, हे.

प्ररुद्ध. प्ररुद्धो जरठे बह्ममूले, मे. प्ररुद्धो जरठे स्मृतः ।
बह्ममूले, वि. प्ररुद्धो जरठे ब्रह्मे, हे.

प्रलम्ब. प्रलम्बो दैतत्रभेदे सत्रात् तपुपेऽपि पयोधरे । सता-

कृ, रेऽपि शाखायां हारभेदे प्रलम्बने, मे. प्रलम्बो दैत्यभेदे सत्राद् बाला-
 कृ, रकशाखयोः । प्रलम्बो हारभेदे सत्रात् त्रपुपेऽपि पयोधरे, वि. प्रल-
 म्बस्तु प्रलम्बनम् । दैत्यस्तालाङ्क, रः शाखा, हे. . प्रलम्बो दैत्यशाखयोः, त्रि.
 V. प्रालम्ब.

प्रलय. प्रलयो मृत्युकल्पान्तमूर्च्छापायेषु पुंसत्रयम्, मे. प्रलयो
 मृतौ । संहारे नष्टचेष्टते, हे.

प्रवचन. अथ प्रवचनं वेदे प्रकृष्टवचनेऽपि च, मे. प्रवचनं मृतं
 वेदे प्रकृष्टवचनेऽपि च, वि. सत्रात् प्रवचनमागमे । प्रकृष्टवचने, हे.

प्रवचनीय. अथ प्रवचनीयञ्च सत्रात् प्रवक्तृप्रवाचप्रयोः, मे. भवेत्
 प्रवचनीयाख्यं प्रवाचेत् च प्रवक्तृरि, वि.

प्रवण. प्रवणो ना चतुष्पथे । कमनिम्बमञ्जीभागोदारप्रच्छेषु च
 त्रिषु, मे. प्रवणः कमनिम्बोर्व्यां आयत्ते च चतुष्पथे । प्रणुपेऽपि चण्डेऽपि
 सत्रात्, वि. प्रवणस्तु चण्डे प्रच्छे कमनिम्बे चतुष्पथे । आयत्ते च, हे.
 प्रवणं कमनिम्बोर्व्यां प्रच्छे ना तु चतुष्पथे, अ.

प्रवर. प्रवरः सन्ततौ गोत्रे क्षीवं अष्टे तु वाचप्रवत्, मे. प्रवरं
 सन्ततौ गोत्रे अष्टे तु प्रवरोग्न्ववत्, वि. प्रवरं सन्ततौ गोत्रे अष्टे
 च, हे.

प्रवह. प्रवहस्तु वह्निर्यात्रामातरिष्वप्रभेदयोः, मे. प्रवहो वायुभेदे
 सत्राद् वायुमात्रे वह्निर्गतौ, हे.

प्रवारण. प्रवारणं निषेधे स्यात् काश्यदाने च न ह्ययोः, मे.
 प्रवारणं निषेधे सत्रात् काश्यदाने प्रवारणम्, वि. प्रवारणं काश्य-
 दाने निषेधे च, हे.

प्रवाह. प्रवाहस्तु प्रवृत्तौ स्यादपि स्रोतसि वारिणः, मे.
 प्रवाहो व्यवहारे सत्राद् अपि स्रोतसि वारिणः, वि. प्रवाहो व्यवहारा-
 न्नुवेगयोः, हे. प्रवाहो व्यवहारे च, त्रि.

प्रविदारण. प्रविदारणमाश्यातं सम्प्रदायेऽवदारणे, मे. प्रवि-

दारुणमाख्यातं सङ्गरे च विदारणे, वि. प्रविदारणम् । दारुणे बुधि च, हे.

प्रवृत्तिः प्रवृत्तिस्तु प्रवाहे स्यादुदन्ते च प्रवर्त्तने । स्ववन्ध्यादौ च (स्त्रियां), मे. प्रवृत्तिः कथिता वृत्तौ प्रवाहोदन्तयोरपि, वि. प्रवृत्तिर् वृत्तौ वार्त्तायां प्रवाहे, हे. वृत्तिवार्त्ताप्रवाहेषु प्रवृत्तिः, त्रि.

प्रवेणि. प्रवेणिः स्त्री कुथावेणरोः, मे. प्रवेणिर्वेणिकुथयोः, वि, हे.

प्रव्रजिता. अथ प्रव्रजिता मांसीसुण्डीरोतापसीषु च, मे. प्रव्रजिता तपस्त्रिन्यां सुण्डीर्यत्रां मांसिकौपधौ, वि. प्रव्रजिता तु सुण्डीर्यत्रां तापसत्रां मांसिकौपधे, हे.

प्रष्ठ. प्रष्ठस्त्रिष्वग्रगे अष्टे पुंसि चण्डालिकौपधौ, मे. प्रष्ठः अष्टाग्रयोरुक्तः प्रष्ठा चण्डालिकौपधौ, वि.

प्रष्ठहायन. सत्रात् प्रष्ठहायनो धान्यविशेषे च मतङ्गले, मे.

प्रसन्न. प्रसन्ना स्त्री सुरायां सत्रात् स्वच्छसन्तुष्टयोस्त्रिषु, मे. प्रसन्ना मदिरायाश्च प्रसादसहितेऽन्यवत्, वि. प्रसन्नं प्रसादवत् । प्रसन्ना तु मदिरायाम्, हे.

प्रसर. प्रसरे प्रणये वेगे, मे. प्रसरः प्रणये वेगे सङ्गरे च, वि.

प्रसरस्तु सङ्गरे प्रणये जवे, हे. प्रसरः प्रणयेऽपि निर्दिष्टः, ङ.

प्रसव. प्रसवो गर्भमोचने । उत्पादे स्यादपतेरऽपि फलेऽपि कुतुमेऽपि च, मे. प्रसवस्तु फले पुष्ये वृक्षाणां गर्भमोचने । तोकोत्पादे च, वि. प्रसवः पुष्यफलयोरपतेर गर्भमोचने । उत्पादे च, हे. स्यादुत्पादे फले पुष्ये प्रसवो गर्भमोचने, ङ.

प्रसव्य. प्रसव्यं वाचालिङ्गं स्यात् प्रतिङ्गलानुङ्गलयोः, मे. प्रसव्यमनुङ्गले स्यात् प्रतिङ्गले च वाचवत्, वि. प्रसव्यस्तु प्रतिङ्गलानुङ्गलयोः, हे.

प्रसहन. प्रसहनमपि भङ्गे स्यात् छेपे, मे.

... प्रसाद. प्रसादोऽनुग्रहे काव्यगुणस्वास्थ्यप्रसन्नियु, मे, वि. प्रसादोऽनुग्रहस्वास्थ्यप्रसन्नियु । काव्यगुणे, हे. सत्रात् प्रसादोऽसुरागेऽपि, ङ. प्रसादस्वगुरोधने । स्वच्छे काव्यगुणे च, त्रि.

प्रसाधन. प्रसाधनी तु कङ्कत्यां सिद्धौ वेधे प्रसाधनम्, मे. प्रसाधनी कङ्कतिकासिद्धौ वेधे प्रसाधनम्, वि. प्रसाधनी कङ्कतिकासिद्धोः प्रसाधनं पुनः । वेधे, हे.

प्रसिद्ध. प्रसिद्धो भूपिते ख्याते, मे, हे. प्रसिद्धोऽलङ्कृतेऽपि च । विख्यातेऽपि च, वि. प्रसिद्धौ ख्यातभूपितौ, अ.

प्रसू. प्रसूरश्चाजनन्योश्च कन्दलीवीरुधोः स्त्रियाम्, मे. प्रसूरश्चाजनन्योश्च कन्दलीवीरुधोरपि, वि. प्रसूरश्चा जनन्यपि, हे. प्रसूरश्चाऽपि, अ.

प्रसूत. प्रसूतं कुसुमे स्त्रीव त्रिषु सञ्जातसूतयोः, मे. प्रसूतं वाचप्रवज्जाते प्रसूतं कुसुमेऽपि च, वि. प्रसूतं जातपुष्पयोः, हे.

प्रसूति. प्रसूतिरुद्भवेऽपि स्यात् तनये दुहितर्यत्रपि । स्त्रियाम्, मे. प्रसूतिस्तनयोत्पत्तौ तथा दुहितरि स्मृता, वि. प्रसूतिः स्रादपत्ये प्रसवेऽपि च, हे. प्रसूतिर्जन्मतोकयोः, त्रि.

प्रसून. प्रसूनो वाचप्रवज्जाते स्त्रीवन्तु फलपुष्पयोः, मे. प्रसूनं वाचप्रवज्जाते प्रसूनं फलपुष्पयोः, वि. प्रसूनन्तु प्रसूते फलपुष्पयोः, हे. प्रसूनं पुष्पफलयोः, अ.

प्रसृत. प्रसृतः सुप्रसारे स्राद् विनीते वेगिते त्रिषु । अर्धाञ्चलौ तु दुलिङ्गः जङ्गायां प्रसृता मता, मे. प्रसृतः सप्रसारे स्राद् विनीते वेगितेऽपि च । अर्धाञ्चलौ तु प्रसृतं जङ्गायां प्रसृता मता, वि. प्रसृतस्वर्धाञ्चलौ वेगिविनीतयोः । तते च प्रसृता जङ्गा, हे. प्रसृतः कुञ्चिते पाथौ जङ्गायां ष्ठी गते त्रिषु, त्रि.

प्रसेक. प्रसेकः सेचने चुत्रतौ, मे, वि.

प्रसेव. प्रसेवः पुंसि वीणाङ्गे सूत्रते च, मे. प्रसेवः कथितो धीरेर्वीणाङ्गसूत्रतयोरपि, वि. प्रसेवस्य वीणाङ्गसूत्रतयोर्द्वौ, हे.

प्रसार. प्रसारो प्रावणि मणौ, मे. प्रसारः प्रसारो प्रावणि मणौ च, हे. १. संसार.

प्रस्थ. प्रस्थोऽस्त्रियां मानभेदे मानावन्वितमलानि. मे. प्रस्थः शिखर-

मानयोः, वि. प्रस्यः सानौ मानभेदे, हे. प्रस्योऽस्त्री सातुमानयोः, च. परिभाषेऽपि प्रस्यः, च.

प्रफोटन. प्रफोटनं तु चूर्णं स्यात्ताडने च विकाशने, मे. प्रफोटनं भवेत् चूर्णं ताडने च प्रकाशने, वि. प्रफोटनं चूर्णं प्रकाशने । ताडने, हे.

प्रहत. प्रहतं वितते घुम्बे, मे, वि. प्रहतं विसृते घुम्बे, हे.

प्रहसन. प्रहसनमपि प्रहासे रूपकभेदे च परिहासे, मे. प्रहसनन्तु प्रहासाद्येपयो रूपकान्तरे, हे. प्रहसनं भवेद् भङ्गे प्रहासाद्येपयोरपि, वि.

प्रहि. प्रहिः रूपः प्रहिः सरः, चने.

प्रह्लाद. प्रह्लादः प्रमदे दैत्ये, वि. प्रह्लादस्य जिनदे दानवान्तरे, हे.

प्राक्(श्च). प्राक् पूर्वस्मिन्वान्तरे । अग्रे प्रभातेऽतीते च देशे दिक्कालयोरपि, मे. प्राक् प्रभातेऽप्यतीते च दिग्देशकालयोः स्मृतम् । प्रागग्रेऽपि च पूर्वस्मिन् भवे प्रागयनन्तरे, वि. प्राक् पूर्वस्मिन् प्रभाते दिग्देशकालेष्ववान्तरे । अतीतेऽग्रे, हे. प्राक्शब्दो दिशि देशे च काले च वाच्यलिङ्गकः, मे.

प्राण. प्राणो च्छ्वावते बाले काव्यजीवेऽनिले बले । पुंलिङ्गः पूरिते वाच्यलिङ्गः पुंभृन्नि चासुपु, मे. प्राणो च्छ्वावते बाले काव्यजीवेऽनिले बले । वाच्यवत् पूरिते प्राणं प्राणाश्वासुपु कीर्तिताः, वि. प्राणोऽनिले बले । च्छ्वायी पूरिते गन्धरसे प्राणासु जीविते, हे. बाले वाते बले प्राणः पूर्णं पुंभृन्नि चासुपु, त्रि.

प्राणक. प्राणकः सच्चजातीये जीवकद्रुमबोलायोः, मे, वि. प्राणको जीवकगरी सच्चजातीयबोलायोः, हे

प्राणनाथ. प्राणनाथो यमे ना स्याद्विष्टे प्राणाधिपे सतः, मे.

प्राणितूरत. प्राणितूरतं घटन्ति दुह्वेऽपि, च

प्राति. प्रातिः पूर्तिप्रदेशयोः स्त्रियाम्, मे. प्रातिः पूर्तिप्रदेशयोः, वि.

प्रादुस्. नामप्राकाशयोः प्रादुः, अ. प्रादुः प्राकाश इष्यते ।
सन्मादेः च प्रहत्तौ च, मे.

प्राध्व. प्राध्वन्तु प्रणते चातिदूरवर्त्मनि वन्धने, मे. प्राध्वं सुप्रणते
चातिदूरवर्त्मनि वन्धने, वि. प्राध्वं दूरपथे प्रह्वे वन्धे, हे. प्राध्वं वन्धन-
मित्तुप्रक्तं प्राध्वं प्रह्वे च सूरिभिः, अने. प्रह्ववन्धनयोः प्राध्वं, च.

प्राध्वम्. प्राध्वं नवानुशूलयोः, मे, वि, हे.

प्रान्तर. प्रान्तरं विपिने दूरान्यवर्त्मनि कोटरे, मे, वि. प्रान्तरं
कोटरेऽरण्ये दूरान्यपथेऽपि च, हे.

प्राप्त. प्राप्तं लब्धे समञ्जसे, मे. प्राप्तं वित्ते समञ्जसे, वि. लब्धे
समञ्जसे प्राप्तम्, त्रि.

प्राप्तरूप. प्राप्तरूपो ज्ञरम्ययोः, मे. प्राप्तरूपो बुधे रम्ये, वि.
प्राप्तरूपस्वरूपाभिरूपा युधमनोऽयोः, अ. १. सुरूप.

प्राप्ति. प्राप्तिर्महोदये । लाभेऽपि च कियाम्, मे. प्राप्तिर्लाभे
महोदये, वि. प्राप्तिर्महोदये लाभे, हे. उदयेऽधिगते प्राप्तिः, अ. उदया-
धिगमौ प्राप्ती, अने.

प्राय. प्रायः पुमान् अनशने षट्यौ बाहुल्यतुल्ययोः, मे. प्रायश्चान-
शने षट्यौ तुल्यबाहुल्ययोरपि, वि. प्रायो वयस्सनशने षतौ बाहुल्यतुल्ययोः,
हे. प्रायो भूस्प्रन्तगमने, अ. प्रायो ना भूमतुल्ययोः, त्रि.

प्रार्थित. प्रार्थितं याचिते शत्रुसंरुद्धेऽभिहते त्रिषु, मे. प्रार्थितं
याचिते शत्रुसंरुद्धेऽभिहतेऽपि च, वि. प्रार्थितं हते । याचिते शत्रुसंरुद्धे,
हे. अभिशुक्तहतौ च प्रार्थितौ समौ, त्रि

प्रालम्ब. प्रालम्बः स्यात् पयोधरे । त्रपुपे चारभेदे च, हे. १.
प्रालम्ब.

प्राहपेष्य. प्राहपेष्यः पुमान् नीपे प्राहट्कालभवे त्रिषु, मे.

प्रासाद. प्रासादो देवश्रपयोर्गृहे, मे. प्रासादः कथ्यते देवनरदेव-
निवासयोः, वि. प्रासादो राजमन्दिरे । देवतायतने चापि, हे.

प्रिय प्रियो ह्यद्येऽन्यवत् पुंसि वद्विनामौपधौ धवे, मे. प्रियो धवे सौ ह्यद्ये च वद्विनामौपधेऽपि च, वि प्रियो वद्विनामौपधे ह्यद्ये धवे, हे.

प्रियंवद. प्रियंवदः खेचरे ना प्रियवाचि तु वाचप्रवत्, मे. प्रियंवदः खेचरे स्यात् प्रियवाचि तु वाचप्रवत्, वि. प्रियंवदः प्रियवादिनभश्चरविशेष-पयोः, हे.

प्रियक. प्रियकः पीतशालके । नीपे चित्तच्छगे चाक्षौ प्रियङ्गौ कुङ्कु-
मेऽपि च, मे. प्रियकस्तु चक्षरीके नीपे कश्मीरजन्मनि । प्रियङ्गौ चित्तहरिषे
पीतशालतरावपि, हे. प्रियकः पीतशाले स्यान्नीपे चित्तच्छगेऽलिति । कुङ्कु, मे
च प्रियङ्गौ च, वि. प्रियको घगनीपयोः, त्रि प्रियको वीजसारश्च प्रियकौ
द्वौपिचित्तकौ । प्रियकं प्रियतोयं स्यात् प्रियको मुक्तिको व्रतौ, अने.

प्रियङ्गु. प्रियङ्गुः स्त्री राजिकाकणयोरपि । फलिन्यां कङ्क, मुसेत्र
च, मे. प्रियङ्गुः फलिनीकङ्क, पिप्पलीराजिकासु च, वि. प्रियङ्गू राजसर्पमे ।
पिप्पल्यां फलिनीकङ्गोः, हे.

प्रीत. प्रीतं हृदितनर्माणोः, मे, वि

प्रीति. प्रीति र्योगान्तरे प्रेम्णि स्मरपत्नीसुदोः स्त्रियाम्, मे, प्रीति-
र्योगान्तरे प्रेम्णि स्मरपत्नीप्रसोदयोः, वि. प्रीतिः स्मरस्त्रियाम् । प्रेम्णि
योगसुदोः, हे.

प्रेघा. प्रेघा शूतेप्रघणे दुहौ, मे, वि. प्रेघा धीरीघणं शूत्यम्, हे.
प्रेघा शूतेप्रघणं प्रघा, अ.

प्रेङ्गा. प्रेङ्गा पर्यटनेऽप्यश्वगतौ संवेगनान्तरे, मे प्रेङ्गा पर्यटने
शूत्ये दोलायां वाजिनां गतौ, हे. प्रेङ्गा पर्यटने शूत्ये भवेदश्वगतावपि, वि.

प्रेत. प्रेतो भूतान्तरे पुंसि घते स्याद् वाचप्रलिङ्गक, मे, प्रेतो
घते भूतविशेषे च, हे प्रेतो भूतान्तरे घते, वि. प्रेतः प्राण्यन्तरे घते,
अ. प्रेतो घते प्राण्यभेदे, त्रि.

प्रेत्य. प्रेत्यामुल भवान्तरे, इ.

प्रेतवन्. प्रेतवा ना वासवे वाते, मे. प्रेतवन् प्रेतवन्ति — २८३

प्रमन्. प्रमाऽस्त्री स्नेहहर्षयोः, मे. प्रेम नर्माणि च स्नेहे, वि.
प्रम तु स्नेहनर्मणोः, हे.

प्रैय. प्रैयः क्लेशे च मर्दने । उन्मादे प्रेषणे, मे. प्रैयः स्यात् प्रेषणे
क्लेशे मर्दनोन्मादयोरपि, वि. प्रैयः प्रेषणपीडने, हे. प्रैयः प्रेषणमर्दने, अ.

प्रोक्षण. प्रोक्षणं सेचने वधे, मे, त्रि.

प्रोक्षित. प्रोक्षितं निहते सित्ते, मे, वि. प्रोक्षितं सित्तहृतयोः,
हे. सित्ते तु प्रोक्षितं निहतेऽपि च, त्रि.

प्रोत. प्रोतं नपुंसकं वस्त्रे खचिते वाचप्रसिद्धकम्, मे. प्रोतं शुम्भित-
वासयोः, हे. प्रोतं तु शुम्भिते वस्त्रे, वि.

प्रोथ. प्रोथोऽस्त्री ह्यघोषायां ना कटप्रामध्वगे त्रिषु, मे. प्रोथोऽध्वगे-
ऽश्वघोषायां कटीस्त्रीगर्भयोरपि, वि. प्रोथोऽश्वघोषाध्वगयोः, हे. कटप्र-
श्वघोषयोः प्रोथः, त्रि. प्रोथमितुत्रचरते प्राञ्चैर्हलप्रूकरयो सुखे, ह.

प्रोह. प्रोहो गजाङ्घ्रिपर्वणोः । वाचवन्निपुणे सर्के, मे. प्रोहो
निपुणतर्के सत्रात् प्रोहो हस्तप्रङ्घ्रिपर्वणोः, वि. प्रोहो निपुणतर्के सत्राद्-
गजाङ्घ्रिपर्वणोरपि, हे.

स्रव. स्रवो जटीगर्दभाण्डहीपमित्कुम्भराशने, मे. स्रवो हीपविशेषे
सत्रात् पर्कटीगर्दभाण्डयोः । पिप्पले द्वारपार्श्वे च गृहसत्र परिकीर्तितः,
वि. स्रवो हीपे गर्दभाण्डेऽश्वत्ये जटिनि पक्षके, हे.

स्रव. स्रवः सत्रात् स्रवने भेले भेकेऽपौ श्वपचे कपौ । जलकाके च
कुलके प्रवर्षे पर्कटीद्रुमे । कारण्डवाख्यविहगे शब्दे प्रतिगतौ पुमान् ।
कैवर्त्तमुस्तके गन्धतण्डेऽपि सत्रान्त्रपुंसकम्, मे. स्रवः कारण्डवे भेके कुलके
भेलपौ कपौ । शब्दे सुतगतौ स्रवे चण्डालजलकाकयोः । स्रवं गन्धतण्डे
प्रोक्तं कैवर्त्तमुस्तकेऽपि च, वि. स्रवः स्रवे सुतौ कपौ । शब्दे कारण्डवे
श्लेच्छजातौ भेलकभेकयोः । कमनिम्बमहीभागे कुजके जलवायचे । जला-
न्तरे स्रवं गन्धतण्डे सुस्तकभिद्यपि, हे. स्रवो निपादे नर्कटप्रां भेके भेले
गतौ कपौ. त्रि

सवग(ङ्ग). सवगो वानरे भेके सारथौ चोष्णादीधिते, मे, वि. सवगः कपिभेकयोः । अर्कच्छते, हे. कपौ च सवगः, अ. सवग्नः कपिभेकयोः, अने.

सवङ्गम. सवङ्गमस्तु मण्डूके तथा शाखाद्यगेऽपि च, मे. सवङ्गमः कपो भेके, वि, हे. कपिभेकौ सवङ्गमौ, अ.

सु,त. सु,तं तुरङ्गमगतौ क्षीबं पुंसि त्रिमात्रके, मे. सु,तं तुरङ्गम-गतौ सु,तमाञ्छस्त्रिमात्रके, वि. सु,तमश्वसत्र गतौ सु,तस्त्रिमात्रके, हे. सु,तः स्वरे च, वि. ऋस्वं दीर्घं सु,तं श्रैयं सु,तं पित्तव्यथा सु,तिः, अने.

फ. फो यद्यसाधने स्थाते भ्रूक्त्वावातेऽपि पुंसत्रयम् । फं रूपोक्तौ फूत्क्षतौ च तथा निष्फलभाषणे, मे. कफे वाते फकारः सगत् तथाष्ठाने प्रकीर्तितः । फूत्कारेऽपि च फः प्रोक्तस्याया निष्फलभाषणे, ए. जना-र्दनः शिखी रौद्री वामपार्श्वक्षतालयः । फट्कारः प्रोचरते सङ्घः फकारः पान्तिमः स्मृतः, मा.

फटा. फटा तु फणदम्भयोः, मे. फटा तु कितये फणे, हे. फटा च फणदम्भयोः, वि.

फषा. गोयिपाणे फषा श्रेया भुजङ्गमशिरः फषा । फषा जटा फषा कृष्या फषा मय्यनकुण्डली, अने.

फर्फरीक. फर्फरीकश्चपेटे सग्रात् फर्फरीकन्तु मार्दवे, मे, वि. फर्फ-रीकन्तु मार्दवे । फर्फरीकश्चपेटायाम्, हे.

फल. फलं जातिफले ससरे हेतुत्ये वृत्रटिलाभयोः । त्रिफलायां च कङ्गोले प्रियङ्गौ च फली स्मृता, मे. फलं हेतुसमुत्ये सग्रात् फलके वृत्रटिलाभयोः । जातिफलेऽपि कङ्गोले ससरायाणाद्योरपि ॥ फलिन्यां तु फलां प्राञ्छस्त्रिफलायां फलं क्वचित्, वि. फलं हेतुफले जातीफले फलकश्चसत्रयोः । त्रिफलायां च कङ्गोले शश्याये वृत्रटिलाभयोः ॥ फली फलिन्याम्, हे. ससरे हेतुक्षते फलम्, अ. फलं जातीफले लाभे याषाये फलकेऽपि च, वि.

फलकिन्. फलकी मत्स्रभेदे ना वाचप्रवत् फलकान्धिते, मे.

फलकी. स्रादिद्विसाख्यमत्स्रं फलकपाणिके, वि.

फलिन. फलिन्यग्निशिखायां स्त्री फलिन्यां फलिते त्रिषु, मे.

फलोदय. फलोदयः पुमान् शाभे त्रिदिवेशालयेऽपि च, मे. फलोदयः

स्यात् त्रिदिवे शाभेऽपि च फलोदयः, वि. फलोदयो द्रुप्रलाभयोः, हे. स्वर्ग-
लाभौ फलोदयौ, त्रि.

फाणि. फाणि गुहं करञ्च च स्त्रियाम्, मे. फाणि गुहंकरस्वयोः,
वि, हे, छा.

फाण्ट. अन्नमकृतेऽपि फाण्टम्, छा.

फाल. फालः पुंसि मद्यादेये कालिन्दीभेदनेऽपि च । जीवं सीरो-
पकरणे त्रिषु कार्पासवाससि, मे. फालं सीरोपकरणे कार्पासादिकवाससि,
वि. फालन्तु वक्ष्णांशे फाल उत्सुतौ ।' कुशिके च, हे.

फाल्गुन. फाल्गुनस्तु गुणाक्षे नदीजार्जुनभूयहे । तपस्यसंश्र-
मासि तत्पूर्णिमायां तु फाल्गुनी, मे. फाल्गुनस्तु तपसेत्र स्रात् पूर्णिमायां
तु फाल्गुनी । फाल्गुनः कथितः पार्थे नदीजे ककुभेऽपि च, वि. फाल्गुनो
मासपार्थयोः । नदीजेऽर्जुनवृक्षे च फाल्गुनी पूर्णिमाभिदि, हे. फाल्गुनो
मासि पार्थे च, त्रि.

फेनिल. फेनिलोऽरिष्टपादये । ना सफेने त्रिषु जीवं कोलीमद-
नयोः फले, मे. फेनिलः स्रादरिष्टे च फेनिलं बदरीफले । मदनस्र फले
चाथ फेनिलोऽरिष्टपादये, वि. फेनिलं मदनफले बदरे फेनयत्यपि, हे. फेनिलं
बदरेऽरिष्टे, त्रि.

फेरव. फेरवो जम्बुकेऽक्षपे, मे, वि. फेरवो राघसे फेरौ, हे.

य. (वः पुमान् वरुणे सिन्धौ भगे तोये गते तु या । गन्धने तन्तु-
सन्ताने पुंस्रेष वपने च्छूतः, मे.) लगलन्तो भूधरस्य भगष्टगतसाया ।
सुरसो वज्रमुष्टिश्च वकारो भादिमो मतः, सा.

वक. वकस्य वकपुष्पे स्रात् कहे श्रीदे च रघसि, मे, वि. वको

भिदि श्रीदे शिवमल्लीवकोटयोः, हे. शिवमल्लीयां वकः कहे, त्रि.

बकेरका. बकेरका बलाकाभिद्वातावर्जितशाखायोः, मे, वि. बके-
र बलाधिका । वातावर्जितशाखा च, हे.

वणिज्. अथ वणिक् स्त्रियाम् । वणिज्प्रायां पुमान् वाणिजके
करणान्तरे, मे. वणिक् वाणिजप्रणीविनि । वणिक् करणभेदे च वणि-
प्रायामपौष्यते, वि. वनिग् वानिजप्रणीविनि । वानिजप्र करणभेदे
हे.

बदर. बदरा गृष्टिकार्पासरोरेलापर्णत्रां स्त्रियां पुमान् । कार्पा-
स्रास्थि बदरी कोलौ ह्लीवन्तु तत्फले, मे. बदरं कोलिकार्पासरोः फले
प्राद् बदरी तयोः । एलापर्णत्राश्च बदरा विष्णुकान्तौपधावपि, वि.
दरा स्रादेलापर्णत्रां विष्णुकान्तौपधावपि । बदरी कोलिकार्पासरो-
दरन्तु तयोः फले । बदरस्य कार्पासास्थि, हे.

बद्धशिख. अथ बद्धशिखा स्त्री स्राडुञ्चटायां शिखौ त्रिपु, मे.
बद्धशिखोञ्चटायां स्राद् बाले बद्धशिखो मतः, वि. बद्धशिखो बाले बद्ध-
शिखोञ्चटौपधे, हे.

बन्ध. बन्ध आधौ च बन्धने, मे, हे. बन्धरवाधौ बन्धने, वि.

बन्धक. बन्धकः स्राद् विनिमये पुंश्ल्यां स्राच्च बन्धकी, मे.
बन्धकः स्राद् विनिमये पुंश्लौ स्राच्च बन्धकी, वि. बन्धकस्य सगप्रकारे-
ऽथ बन्धकी । सैरिणप्राश्च करिणप्राश्च, हे करिणप्राप्तपि बन्धकी, त्रि.

बन्धन. बन्धनं बधबन्धयोः, मे, वि.

बन्धु. बन्धुः स्रात् पुंसि बन्धुके मित्ते भ्रातरि बान्धवे, मे. बन्धु-
बन्धुकुमुमे स्राद् बन्धु भ्रातरि बान्धवे, वि. बन्धु भ्राट्बान्धवयोः, हे.

बन्धुर. बन्धुरं मुसुरे पुंसि स्त्रीषाङ्गैलकल्फयोः । बन्धुके
यधिरं हंसे त्रिपु स्राद् रस्यनन्धयोः । बन्धुरा पण्ययोपायां स्त्रियां
भून्नि च सक्त, पु, मे. बन्धूरबन्धुरौ रस्ये नन्धे हंसे तु बन्धुर । बन्धुके
च विङ्ङे च बन्धुरा पण्ययोपिति, वि. बन्धुरो रस्यनन्धयोः । बन्धुरन्तु

तयो हंसे बन्धुजीवविद्वयोः । बन्धुरा षण्णयोषायाम्, हे. बन्धुरं रश्म
नमयोः, त्रि.

बन्धूक. बन्धूकं बन्धुजीवे सत्राद्, बन्धूकः पीतशालके, मे, वि
बन्धूके; पीतशालके । बन्धुजीवे, हे.

बन्धूर. बन्धूरः शोभने नम्ने, मे. V. बन्धूर.

बन्ध्र. बन्ध्रस्त्रफलरुचादौ स्त्रियां सत्राद्भ्रजःस्त्रियाम्, मे. बन्ध्रो
ऽफलद्रुमे बन्ध्रत्रा त्वप्रजातस्त्रियामपि, वि.

बन्धु. बन्धु वैश्वानरे शूलपाणौ च गरुडध्वजे । विशाले नकुले
पुंसि पिङ्गले त्वभिधेयवत्, मे. बन्धु विशाले नकुले क्षणानौ वज्रं मुनी
शूलिनि पिङ्गले च, वि. बन्धुः पिङ्गाग्निशूलिषु । विशाले नकुले विष्णौ,
हे. विपुले नकुले विष्णौ बन्धुर्ना पिङ्गले त्रिषु, अ. बन्धू नकुलपिङ्गलौ,
अने. बन्धुः स्रान्नकुलेऽपि च, इ

बर्बटी. बर्बटी षण्णयोषायां व्रीहिभेदे च योपिति, मे. बर्बटी व्रीहि-
भेदे सत्राद् बर्बटी षण्णयोपिति, वि. बर्बटी व्रीहिभिद्, वेश्या, हे. बर्बट्यौ
व्रीहिभिद्, वेश्ये, त्रि.

बर्बर. बर्बरः पामरे केशे चकले नीरुदन्तरे । फस्त्रिकायां पुमान्
शाकभेदपुष्पभिदोः स्त्रियाम्, मे. बर्बरः पामरे केशविन्यासे नीरुदन्तरे ।
बर्बरा फस्त्रिकायां तु बर्बरा शाकपुष्पयोः, वि. बर्बरो नीरुदन्तरे । बर्बरा
तु फस्त्रिकायां पामरे केशचकले । पुष्पे च बर्बरा शाके, हे.

बर्बरीक. बर्बरीकः केशविन्यासकर्मणि । शाकभेदे महाकाले, हे

बर्ह. बर्हं पिच्छे दले स्त्रियाम्, मे. बर्हं दले केकिपिच्छे, वि.
बर्हं पर्णे परिवारे कलाभे, हे. दलेऽपि बर्हम्, अ

बल. बलं गन्धर्से रूपे स्यामनि स्थौल्यसैन्ययोः । पुमान् हलायुधे
दैत्यभेदे वायसेऽपि च । बलशुभ्रोऽन्यलिङ्ग. सत्राद् वाद्यालके तु योपिति,
मे. बलं गन्धरसे रूपे स्यामनि स्थौल्यसेनयोः । बलो हलायुधे दैत्यभेदे बलिनि
वायसे । वाद्यालके घला हका, वि. बलं रूपे स्यामनि स्थौल्यसैन्ययोः ।

बोले बलस्तु बलिनि काके दैत्ये इलायुधे । बला त्वोपधिभेदे सत्रात्, हे. स्थूलप्रसामर्थ्यसैन्येषु बलं ना काकसीरिणोः, अ. बलं गन्धरमे रूपे क्षीवं बाण्यालके स्त्रियाम्, त्रि. बलो हली बलं सैन्यं बलं सत्त्वं बलौपधी । रत्न-जगोति बलो दैत्यो यला लक्ष्मी नला मही, अने. बलः काके, इ.

बलज. बलजं गोपुरक्षेत्रे भस्त्रसङ्गरयोरपि । बलजा वरयोपायां यूथग्राम्, मे. बलजं गोपुरे क्षेत्रे सस्त्रसङ्गरयोरपि । बलजा वरयोपायां वसुमत्यामपि स्मृता, वि. बलजं गोपुरे भस्त्रे क्षेत्रसङ्गरयोरपि । सदा-कारे बलजा तु पृथिव्यां वरयोपिति, हे. बलजे क्षेत्रपूर्वारे बलजा बल्यु-दर्शना, अ.

बलदेव. बलदेवो बले वाते त्रायमाणौपधी स्त्रियाम्, मे. बलदेवः स्मृतो वाते कालिन्दीभेदनेऽपि च । बलदेवामपि प्राञ्जः त्रायमाणौपधे बुधाः, वि. बलदेवस्तु कालिन्दीकर्षणे मातरिश्चनि । बलदेवा त्रायमाणा, हे.

बलभद्र. बलभद्रा त्रायमाणाकुमार्यत्रोः पुंसि सीरिणि, मे. बल-भद्रो रौहिण्ये त्रायमाणौपधावपि । बलभद्रा कुमार्यत्रां स्यात्, वि. बलभद्र-स्वनन्ते बलशालिनि । बलभद्रा कुमार्यत्रां स्यात् त्रायमाणौपधावपि, हे.

बलाक. बलाका बकपंक्तौ स्याद् बलाका विसकण्टिका । बलाका कामुकौ प्रोक्ता बलाकश्च बको मतः, वि.

बलाहक. बलाहको गिरौ भेषे दैत्यनागविशेषयोः, मे, वि. बला-हकोऽश्वदे गिरौ । दैत्ये नागे, हे. गिरिभेषौ बलाहकौ, त्रि.

बलि. बलि दैर्तत्रप्रभेदे च करचामरदृग्दयोः । उपहारे पुमान् स्त्री तु जरया स्त्रयचर्मणि । गृहदाहप्रभेदे च जठरावयवेऽपि च, मे. बलिश्चामर-दृग्दे च जरया स्त्रयचर्मणि । उदरावयवे दैत्ये कम्पूजोपहारयोः । गृह-दाहविशेषे च गन्धकेऽपि क्वचिन् मतः, वि. बलि दैत्योपहारयोः । करे चामरदृग्दे च गृहदाहदृग्दरांशयोः । त्वक्सङ्कोचे गन्धके च, हे. बलिश्चामर-दृग्देऽपि, हा. करोपहारयोः पुंसि बलिः प्राणत्रज्ञे स्त्रियाम्, अ. बलि-र्जराश्रयत्वे च गृहदाहवसुरौ बलौ, त्रि. बलिः स्त्री मन्थभागोर्भिर्बलिश्चर्म

तयो हंसे बन्धुजीवविद्गयोः । बन्धुरा पण्ययोपायाम्, हे. बन्धुरं रस्य-
नस्ययोः, त्रि.

बन्धूक. बन्धूकं बन्धुजीवे सत्राद् बन्धूकः पीतशालके, मे, वि.
बन्धूके; पीतशालके । बन्धुजीवे, हे.

बन्धूर. बन्धूरः शोभने नस्ये, मे. व. बन्धुर.

बन्ध्र. बन्ध्रस्वफलवृक्षादौ स्त्रियां सत्रादप्रजःस्त्रियाम्, मे. बन्ध्रो-
ऽफलद्रुमे बन्ध्रत्रा त्वप्रजातस्त्रियामपि, वि.

बन्धु. बन्धु, वैश्वानरे शूलपाणौ च गरुडध्वजे । विशाले नकुले
भुंसि पिङ्गले त्वभिधेयवत्, मे. बन्धु, विशाले नकुले छशानौ वज्रे सुनौ
शूलिनि पिङ्गले च, वि. बन्धुः पिङ्गाग्निशूलिपु । विशाले नकुले विष्णौ,
हे. विपुले नकुले विष्णौ बन्धुर्ना पिङ्गले त्रिपु, अ. बन्धु नकुलपिङ्गलौ,
अने. बन्धुः समान्नकुलेऽपि च, च.

बर्बटी. बर्बटी पण्ययोपायां व्रीहिभेदे च योपिति, मे. बर्बटी व्रीहि-
भेदे सत्राद् बर्बटी पण्ययोपिति, वि. बर्बटी व्रीहिभिद्, वेष्ट्या, हे. बर्बथ्यौ
व्रीहिभिद्, वेष्ट्ये, त्रि.

बर्बर. बर्बरः पामरे केशे चकले नीटदन्तरे । फञ्जिकायां पुमान्
शाकभेदपुष्पभिदोः स्त्रियाम्, मे. बर्बरः पामरे केशविन्याचे नीटदन्तरे ।
बर्बरा फञ्जिकायां तु बर्बरा शाकपुष्पयोः, वि. बर्बरो नीटदन्तरे । बर्बरा
तु फञ्जिकायां पामरे केशचकले । पुष्पे च बर्बरा शाके, हे.

बर्बरीक. बर्बरीकः केशविन्यासकर्मणि । शाकभेदे महाकाले, हे.

बर्हं. बर्हं पिच्छे दले स्त्रियाम्, मे. बर्हं दले केकिपिच्छे, वि.
बर्हं पर्णे परिवारे कलापे, हे. दलेऽपि बर्हम्, अ.

बल बलं गन्धरसे रूपे स्यामनि स्यौल्यसैन्ययोः । पुमान् हलायुधे
दैत्यभेदे वायसेऽपि च । बलयुक्तेऽन्वलिङ्गः सत्राद् वाद्यालके तु योपिति,
मे. बलं गन्धरसे रूपे स्यामनि स्यौल्यसेनयोः । बलो हलायुधे दैत्यभेदे बलिनि
वायसे । वाद्यालके बला तृक्ता, वि. बलं रूपे स्यामनि स्यौल्यसैन्ययोः ।

बोले बलस्तु बलिनि काके दैत्ये हलासुधे । बला त्वोप्रधिभेदे सत्रात्, हे. स्थूलप्रसामर्थप्रसैत्येषु बलं ना काकसौरिणोः, अ. बलं गन्धरसे रूपे स्त्रीवं वाष्प्यालके स्त्रियाम्, त्रि. बलो हली बलं सैन्यं बलं सत्त्यं बलौपधी । रत्न-जगोति बलो दैत्यो बला लक्ष्मी बला मघी, अने. बलः काके, ह.

बलज. बलजं गोपुरक्षेत्रे शसत्रसङ्गरयोरपि । बलजा वरयोपायां यूथप्राम्, मे. बलजं गोपुरे क्षेत्रे ससत्रसङ्गरयोरपि । बलजा वरयोपायां वसुमत्यामपि स्मृता, वि. बलजं गोपुरे शसत्र क्षेत्रसङ्गरयोरपि । सदा-कारे बलजा तु षड्विधां वरयोपिति, हे. बलजे क्षेत्रपूर्वार्धे बलजा बल्लु-दर्शना, अ.

बलदेव. बलदेवो बले वाते त्रायमाणौपधौ स्त्रियाम्, मे. बलदेवः स्मृतो वाते कालिन्दीभेदनेऽपि च । बलदेवामपि प्राङ्; त्रायमाणौपधे युधाः, वि. बलदेवस्तु कालिन्दीकपर्णे मातरिष्वनि । बलदेवा त्रायमाणा, हे.

बलभद्र. बलभद्रा त्रायमाणाकुमार्यत्रोः मुंसि सौरिणि, मे. बल-भद्रो रौहिणेये त्रायमाणौपधावपि । बलभद्रा कुनार्यत्रां स्यात्, वि. बलभद्र-स्वनन्ते बलशालिनि । बलभद्रा कुमार्यत्रां स्यात् त्रायमाणौपधावपि, हे.

बलाक. बलाका बकपंक्तौ स्याद्, बलाका विसकण्डिका । बलाका कामुकौ प्रोक्ता बलाकश्च बको मतः, वि.

बलाहक. बलाहको गिरौ मेघे दैत्यनागविशेषयोः, मे, वि. बला-हकोऽस्य, दे गिरौ । दैत्ये नागे, हे. गिरिमेघौ बलाहकौ, त्रि.

बलि. बलि दैतप्रभेदे च करचामरदण्डयोः । उपहारे पुमान् स्त्री तु जरया श्यचर्मणि । गृहदारुभेदे च जठरावयवेऽपि च, मे. बलिश्चामर-दण्डे च जरया श्यचर्मणि । उदरावयवे दैत्ये करपूजोपहारयोः । गृह-दारुविशेषे च गन्धकेऽपि क्वचिन् मतः, वि. बलि दैत्योपहारयोः । करे चामरदण्डे च गृहदारुद्वाराशयोः । त्वक्सङ्घोचे गन्धके च, हे. बलिश्चामर-दण्डेऽपि, हा. करोपहारयोः मुंसि बलिः प्राणप्रज्ञे स्त्रियाम्, अ. बलि-र्जराश्रयत्वे च गृहदारुसुरौ बली, त्रि. बलिः स्त्री मध्यभागोर्मि बलिश्चर्मं

जराकृति । बलिः पूजोपहारः स्याद् बलिर्दानवसत्तमः, अने. बलिः करे, च.

बल्य. बल्यं प्रधाने धातौ स्यात् क्लोवं बलकरे त्रिषु, मे. बल्यं प्रधाने धातौ स्यात् क्लोवं बलकरेऽपि च, वि. बलत्रं रेतोबलकृतोः, हे.

बल्ल. बल्ल सत्रात् तत्रादिसंख्यासु विपुलेऽप्यभिधेयवत्, मे. बल्ल सत्राद् विपुले तत्रादिसंख्यासु त्वभिधेयवत्, वि. बल्ल भूयसि । तत्रादिकासु च संख्यासु, हे. बल्ल विपुलसंख्ययोः, त्रि.

बल्लक. बल्लकः कर्कटेऽर्के च दाहत्रहे जलखादके, वि. बल्लको जलखादके । दाहत्रहे कर्कटेऽर्के च, हे. ५. बल्लक.

बल्लफल. भवेद्बल्लफलो नीपे नाऽमलक्यान्तु योपिति, मे. भवेद्बल्लफलाभिख्या मलपूनीपट्टचयोः, वि. बल्लफलः पुनः । नीपे बल्लफली फलौ, हे.

बल्लरूप. बल्लरूपः शिवे विष्णौ धूनके सरटे स्मरे, मे, वि. बल्लरूपः स्मरे विष्णौ सरटे धूनके शिवे, हे.

बल्लल. बल्लला नौलिकायां सत्रादेलायां गवि योपिति । कृत्तिकासु स्त्रियां भून्वि विहायसि नपुंसकम् । पुंसत्रग्नौ कृष्णपक्षे च वाचरवत् प्राजत्रकृष्णयोः, मे. बल्ललः कृष्णपक्षेऽग्नौ शितौ च बल्लला गवि । एलायां नौलिकायाश्च बल्ललाः कृत्तिकासु च । बल्ललं प्राजत्रनभसोः, वि. बल्ललं भूरिवियतो बल्ललः पावके शितौ । कृष्णपक्षे बल्लला तु सुरभ्यां नौलिकैलयोः । बल्ललासु कृत्तिकासु, हे. बल्ललाः कृत्तिका गावो बल्ललोऽग्नौ शितौ त्रिषु, च. बल्ललः कृष्णपक्षेऽपि, त्रि. बल्ललाः कृत्तिका ज्ञेया गावश्च बल्लला मताः, अने.

वा. उपमायां विकल्पे वा, अ. ५. वा.

वाण्जक. अथ वाण्जकः वाङ्वाग्नौ वण्जत्रपि, मे. वाण्जको वङ्वाग्नौ वण्जत्रपि, वि.

वाध. वाधा दुःखे निषेधे च, मे. वाधा दुःखनिषेधयोः, वि, हे, च. निषेधदुःखयोर्वाधः, त्रि.

बान्धव. बान्धवो बन्धुसुहृदोः, मे, वि. बान्धवो बन्धुमित्ययोः, हे.

वार्दल. वार्दलं दुर्दिने मेलानन्दायां वार्दलः स्मृतः मे. वार्दलं दुर्दिने मेलानन्दायामपि वार्दलः, वि. वार्दलं दुर्दिने मसत्राम्, हे. मेलानन्देऽपि वार्दलम्, हा.

वार्धटीर. वार्धटीरो रङ्ग आम्नास्यप्रङ्कुरे गणिकासुते, मे. वार्धटीर-
स्त्रपावाम्नास्यप्रङ्कुरे गणिकासुते, वि. वार्धटीरस्त्रपुन्याम्नास्यप्रङ्कुरे गणिका-
सुते, हे.

बाल. बालो ना कुन्तलेऽश्वसत्र करिणश्चापि बालधौ । नालिकेरे
हरिद्रायां मक्षिकाभिद्यपि स्थियाम् । वाचत्रलिङ्गोऽर्भके मूर्खे ङ्गीवेरे
पुंनपुंसकम् । अलङ्कारान्तरे मेथे बालौ बाला त्वुटिस्त्रियोः, मे. बालः
कचे शिशौ मूर्खे ङ्गीवेरेऽश्वेभपुच्छयोः । अलङ्कारान्तरे मेथे बाली बाला
त्वुटिस्त्रियोः, वि. बालोऽश्वेऽश्वेभपुच्छयोः । शिशौ ङ्गीवेरकचयो बाला तु
त्वुटियोपितोः । बाली भूपान्तरे मेथे, हे. मूर्खेऽर्भकेऽपि बालः सत्रात्,
अ. बालो ङ्गीवेरकेशयोः, वि. बालः केशो जलं बालं बालं काशदणं
स्मृतम् । बालो मूर्खः शिशु बालो बालो वेग उदाहृतः, अने.

बालक. बालकस्तु शिशवश्च बालधौ ह्यहस्तिनोः । अङ्गुलीयक-
ङ्गीवेरवक्ष्ये पुंसि बालिका । बालायां बालुकापत्रकाञ्चलाकर्णभूपणे, मे.
बालकोऽश्वे शिशौ केशे घाजिवारणबालधौ । अङ्गुलीयकङ्गीवेरपारिहार्येपु
बालकम् । बालिका बालुकाबालापिञ्जोलाकर्णभूपणे, वि. बालिका कर्ण
भूपणे । पिञ्जोलायां बालुकायां बालायां बालकः पुनः । शिशौ मूर्खे-
ऽश्वगजयो बालधौ, हे. पिञ्जोला सिकता कर्णभूपा कन्या च बालिका, वि.
बालकः खेचरो व्याघ्रो बालकः पृथुकः स्मृतः । बालकं गन्धद्रव्यञ्च जटाजूटञ्च
बालकम्, अने.

बालिश. बालिशश्च शिशौ मूर्खे, मे. बालिशः भावके मूर्खे, वि.
बालिशस्तु शिशौ मूर्खे, हे. शिशवश्च च बालिशः. च बालेऽपि बालिशः
स्यात्, च.

बालेय. बालयो गर्द्भे पुंसि ऋदौ बलिहिते त्रिषु, मे. बालेयस्तु गर्द्भे । बल्यर्थे कोमलाङ्गारवृक्ष्याम्, हे. बालेयोऽङ्गारवृक्ष्यां खरे बलिहिते त्रिषु, वि. बालेयौ ऋदुगर्द्भौ, त्रि.

बाहक. बाहकः कर्के चार्के दाहप्रहे जलखातके, मे. V. बाहक.

बाहज. बाहजः क्षत्रिये कीरे स्वयंजाततिलेऽपि च, मे, वि.

बाहजस्तु स्वयंजाततिले क्षत्रियकीरयोः, हे.

बीभत्स. बीभत्सो नाऽर्जुने क्रूरघ्णात्मविक्रतौ त्रिषु, मे. बीभत्सो विक्रते क्रूरेऽप्यर्जुने च घ्णात्मनि, वि. बीभत्सो विक्रते क्रूरे रसे पार्थे घ्णात्मनि, हे. बीभत्सो हिंस्रोऽपि, अ. रसे क्रूरे च विक्रतौ बीभत्सस्त्रिषु नाऽर्जुने, त्रि.

बुक्कस. बुक्कसौ नीलिकाकाल्यो बुक्कसः श्वपचेऽधमे, हे. V. पुक्कस.

बुद्ध. बुद्धो जिने लब्धवर्षे पुंसि स्याद् बुधितेऽन्यवत्, मे. बुद्धो जिने च धीरे च सौम्ये च बुधितेऽपि च, वि. बुद्धः पण्डिते बुधिते जिने, हे. बुद्धो ज्ञाते जिने बुधे, त्रि.

बुध. बुधः सौम्ये च पण्डिते, मे. बुधः सौम्ये कवौ, हे. बुधः कवौ रौहिणेये, वि. बुधदृष्टौ पण्डितेऽपि, अ. रौहिणेयकवौ बुधः, त्रि.

बुधान. बुधानस्तु गुरौ विज्ञे, मे. बुधानः पण्डिते गुरौ, वि.

बुध्न. बुध्नो ना मूलरुद्रयोः, मे. बुध्नः शिफायां रुद्रे च, वि. बुध्नस्तुण्डिगिरीशयोः, अ. V. ब्रह्म.

बृहती. बृहती वरुणान्तरे । छन्दोभित्तुद्रुवार्त्ताकीवारिधानीषु वाचि च । कण्टकारीमहत्याश्च, मे. बृहती क्षुद्रवार्त्ताक्षां कण्टकारीयां च वाचि च । वारिधान्यां महत्याश्च छन्दोवसनभेदयोः, वि. बृहती क्षुद्रवार्त्ताक्षां छन्दोवसनभेदयोः । महत्यां वाचि वार्धान्याम्, हे. बृहती क्षुद्रवार्त्ताकीच्छन्दोभेदे महत्यापि, अ.

बोधन. बोधनं गन्धदीपने । बोधनी बोधिपिप्पल्योः, मे. बोधनी बोधिपिप्पल्यो बोधनं गन्धदीपने, वि.

बोधि. बोधिः पुंसि समाधेश्च भेदे पिप्पलपादये, मे. बोधिः समाधि-
भेदे सत्राद्, बोधिः पिप्पलपादये, वि. बोधि बौद्धसमाधौ चार्हद्धर्माप्तौ च
पिप्पले, हे.

ब्रह्म ब्रह्मो गिरिशमूलयोः, हे. V. उभ.

ब्रह्मन्. ब्रह्म तत्त्वतपोवेदे न द्वयोः पुंसि वेधसि । ऋत्विग्-
योगभिदो विप्रे, मे. ब्रह्मा विरिञ्चिद्विजयो ऋत्विक्चन्द्रार्कयोगयोः ।
ब्रह्म प्रोक्तं तपोऽध्यात्मवेदज्ञानेषु स्वरभिः, वि. ब्रह्म तु तपसि ज्ञाने
वेदेऽध्यात्मे द्विजे विधौ । ऋत्विग्योगभिदोश्च, हे. वेदस्तत्त्वं तपो ब्रह्म
ब्रह्मा विप्रः प्रजापतिः, अ. वेदाधरात्मब्राह्मणश्चिरणप्रगर्भेषु कथयते
ब्रह्म, च.

ब्रह्मण्य. ब्रह्मण्यो ब्रह्मसाधौ सत्राद्, ब्रह्मदारुशनैश्चरे, मे. ब्रह्मण्यो
ब्रह्मणो द्विते । शनैश्चरे, हे. ब्रह्मण्यो ब्रह्मसाधौ सत्राद्, ब्रह्मण्यश्च शनै-
श्चरे, वि.

ब्रह्मपुत्र. ब्रह्मपुत्रः क्षेत्रभेदे नदभेदे च पुंसत्रयम्, मे.

ब्रह्मबन्धु. ब्रह्मबन्धुरधिचित्ते निर्दंशे ब्राह्मणस्य ना, मे. ब्रह्म-
बन्धुरधिक्षेपे निर्दंशे च द्विजन्मनाम्, वि. ब्रह्मबन्धु निर्दंशविप्रे बान्धवे
ब्राह्मणस्य च, हे. ब्रह्मबन्धुरधिक्षेपे निर्दंशे, अ.

ब्राह्मण. ब्राह्मणं ब्रह्मसङ्घाते वेदभागे नपुंसकम् । भूमिदेवे तु
पुंसिद्वः फञ्जिकाष्टकयोः श्वियाम्, मे. ब्राह्मणी फञ्जिकासृक्काद्विजपत्नीषु
विद्युता । विप्रे तु ब्राह्मणो वेदे ब्राह्मणं विप्रसंहतौ, वि. ब्राह्मणं विप्र-
संहतौ । वेदे च ब्राह्मणो विप्रे, हे. मन्त्राख्यवेदे विप्रौघे स्त्रीषु ना
ब्राह्मणो द्विजे, त्वि.

ब्राह्मण्य. ब्राह्मण्यं ब्राह्मणत्वे च समूहे च द्विजन्मनाम्, मे.
ब्राह्मण्यं ब्राह्मणत्वे स्यात् समूहे च द्विजन्मनाम्, वि. ब्राह्मण्यं ब्रह्म-
सङ्घेऽपि, त्वि.

ब्राह्मी ब्राह्मी तु फञ्जिकायां स्याच्छाकमतस्य प्रभेदयोः । ब्राह्मी-

तु भारतीसोमवस्ररीब्रह्मशक्तिपु, मे. ब्राह्मी तु भारतीसोमवस्ररीब्रह्मशक्तिपु ।
फञ्जिकापङ्कगण्डिकाशकभेदेषु च स्मृता, वि. ब्राह्मी तु भारती । शक-
भेदः पङ्कगण्डी हञ्जिका सोमवस्ररी । ब्रह्मशक्तिः, हे.

भ. भं नवत्रे गभसौ स्त्री पुंसि स्याद् भृगुनन्दने, मे. भा स्यान्
मयूखे शुके भं नवत्रं च प्रकीर्तितम्, वि. भः शुके भसुडौ भांशौ, हे.
भष्टचे भृगुजे पुमान्, त्रि. नवत्रे भं बुधाः प्राञ्ज भवने भः प्रकीर्तितः ।
द्वैति भां स्यात्, ए. विश्वमूर्त्तिर्द्विरण्डेशो निद्रा नाभिगतोऽपि च । भ्रुकुटी
च भरहाप्सो भकारश्च जयापहः, मा.

भक्त. भक्तमन्त्रे तत्परे च, हे.

भक्ति. भक्ति विभागे सेवायां स्त्रियाम्, मे, वि. भक्तिः सेवागौण-
वृत्तरो भङ्ग्यां अर्हाविभागयोः, हे. सेवाविभागयो भक्तिः, त्रि.

भग. भगं त्रीयोनिवीर्यच्छाद्धानवैराग्यकीर्त्तिपु । माहात्मैश्वर्य-
यत्रेषु धर्मे मोक्षे च ना रवौ, मे. भगोऽर्कज्ञानमाहात्म्यशोवैराग्यसुक्तिपु ।
रूपवीर्यप्रयत्नेच्छाश्रीधर्मैश्वर्ययोनिपु, हे. भगमैश्वर्यमाहात्म्यज्ञानवैराग्ययो-
निपु । यशोवीर्यप्रयत्नेच्छाश्रीधर्म रविमुक्तिपु, वि. भगं त्रीकाममाहात्म्यवीर्य-
यत्रार्ककीर्त्तिपु, अ. भगं वैराग्ययोनीच्छाद्धानैश्वर्येषु, त्रि. त्रियां यशसि
सौभागेत्र योनौ कान्तौ महिग्नि च । स्वर्गं संज्ञाविशेषे च शशाङ्के च
भगञ्जुतिः, अने.

भगवत्. भगवान् ना जिने गौर्यां स्त्रियां पूजेत्र तु वाचप्रयत्, मे.
भगवान् बुद्धपूजप्रयोः, वि. जिने पूजेत्र च भगवान्, त्रि.

भङ्ग. भङ्गो जयविपर्यये । भेदरोगतरङ्गेषु भङ्गा शस्त्रान्तरे स्त्रियाम्,
मे. भङ्गस्तरङ्गे भेदे च रुग्विशेषे पराजये । कौटिल्ये मयविच्छिन्नत्रो-
र्भङ्गा शण्ये, हे. भङ्गस्तरङ्गे रुग्भेदे भेदे जयविपर्यये । भङ्गा शणाख्यससेत्र
ऽपि, वि. तरङ्गभेदयो भङ्गः भङ्गा शसेत्र शणाख्ये, त्रि. भङ्गः पलायनं
वीचि भङ्गः शस्यस्य मञ्जनम्, अने.

भङ्गि. भङ्गिः पुन भङ्गिबीचत्रोः, हे.

भङ्गुर. भङ्गुरौ वक्रानश्वरौ, हे.

भट. भटः सत्रान् पुंसि वीरे च विशेषेण पामरसत्र च, मे. भटो वीरे
श्लोच्छभेदेऽपि च, हे. भटः पामरभेदे च वीरे च, वि.

भटि. अगमे भटिः, वि.

भट्टारक. भट्टारको वृषे नाटप्रवाचा देवे तपोधने, मे. भट्टारकः
सुरे रात्रि कथितश्च तपोधने, वि. भट्टारको रात्रि मुनी सुरे, हे. रात्रि
भट्टारकः सुरे, त्रि.

भट्टिनी. भट्टिनी हिजभार्यायां नाटयोक्त्यां राजयोपिति, मे, वि.
भट्टिनी तु ब्राह्मण्यां वृषयोपिति, हे

भण्डन भण्डनं कवचे युद्धे खलीकारेऽपि न द्वयोः, मे. भण्डनं
कवचे युद्धे खलीकारे च वर्तते, वि. भण्डनं कवचे युधि । खलीकारे, हे.

भद्र. भद्रः शिवे खञ्जरीटे वृषे मेरुदम्बके । करिष्वातिविशेषे
ना स्त्रीव मङ्गलमुक्तयोः । काञ्चने च स्त्रियां रास्त्राक्षणाव्योमगदीषु च ।
तिथिभेदे प्रसारिण्यां कटफलानन्तयोरपि ॥ त्रिषु श्रेष्ठे च साधौ च न पुंसि
करणान्तरे, मे. भद्रं स्थान्मङ्गले हेन्वि मुस्ताके करणान्तरे । भद्रो रद्रे वृषे
रामचरे मेरुकदम्बके ॥ हस्तिजात्यन्तरे भद्रो वाचप्रवत् श्रेष्ठसाधुनोः ।
भद्रा मन्दाकिनीरास्त्राक्षणाऽनन्तासु कटफले, वि. भद्रन्तु मङ्गले । मुस्ताक-
श्रेष्ठयोः साधौ काञ्चने करणान्तरे । भद्रो रामचरे हस्तिजातो मेरुकदम्बके ।
गवि शम्भौ भद्रा विष्टौ नभसरिति कटफले । छणानन्तारास्त्रासु च, हे.

भद्रकाली. भद्रकाली तु गन्धोल्यां कात्यायन्यामपि स्त्रियाम्, मे.
भद्रकाली तु गन्धोल्यामुमायानोपधीभिदि, वि. भद्रकाल्यौपधीभिदि ।
गन्धोल्यां हरपद्मत्रां च, हे.

भन्द. भन्दं कल्याणशर्मणोः, मे, वि. भन्दं कल्याणे सूक्षेत्र च, हे.

भय भयं प्रतिभये घोरे प्रसूने कुब्जकस्य च, मे, वि. भयं भीतौ
भयद्वरे । कुब्जकपुष्पे, हे. भयं भीकुब्जपुष्पयो, त्रि

भयानक भयानकं स्मृतौ व्यामरे रसे राक्षी भयद्वरे, मे भयानकः

स्मृतो व्याघ्रं सैहिकेयेऽपि भीषणे, वि. भयानकस्तु भीषणे । व्याघ्रं राहौ रसे, हे.

भर. भरोऽतिशयभारयोः, मे, वि, हे, ति.

भरण. भरणी घोषके ऋक्षे भरणं वेतने भृतौ, मे. भरणी घोषके ऋक्षे भरणं वेतने भृतौ, वि.

भरत. भरतो नाय्यशास्त्रमुनी नटे । रामानुजे च दौष्मन्तौ, मे. भरतो वाद्यभेदेऽपि दौष्मन्तौ श्वरे नटे । रामानुजे च भरतस्तनुवायेऽपि च क्षचित्, वि. भरतः श्वरे नटे । घेत्वे रामानुजे शास्त्रे दौष्मन्ता-दृपभालजे । तन्तुवाये, हे. रामानुजे नाय्यशास्त्रे दौष्मन्तौ भरतो नटे, त्रि.

भरद्वाज. भरद्वाजो गुरोः पुत्रे व्याघ्राटाख्यविहङ्गमे, मे, वि. भरद्वाजो गुरोः पुत्रे व्याघ्राटाख्ये च पक्षिणि, त्रि. भरद्वाजः पक्षिभेदे वृहस्पति-सुतेऽपि च, हे.

भरु. भरुः स्वर्णं हरे पुंसि, मे. भरु भर्त्तरि काञ्चने, वि. भरु भर्त्तृ-कनकयोः, हे.

भर्तृ. भर्त्ता स्वामिनि पुंसि स्यात् त्रिषु धातरि षोडरि, मे. भर्त्ता षोडरि धारके, हे. भर्त्ता स्वामिनि धारके, वि. भर्त्ता धातरि षोडरि, अ.

भर्गन्. भर्गं स्यात् काञ्चने भृतौ, मे. भर्गं स्वर्णं भृतौ भानौ, वि. भर्गं भारे भृतौ हेन्नि, हे. भृतिकाञ्चनयो भर्गं, त्रि.

भङ्ग. भङ्गः स्यात् पुंसि भङ्गके शस्त्रभेदेऽपि न द्वयोः । भङ्गातर्फां स्त्रियां भङ्गी, मे. भङ्गो भङ्गी च वाच्ये स्याद् भङ्गो भङ्गक इष्यते । भङ्गातर्फां तु भङ्गी स्यात्, वि. भङ्गो भङ्गकवाण्योः । भङ्गी भङ्गातर्फां, हे.

भव. भवः क्षोभेण संसारे सत्तायां प्राप्तिजन्मनोः, मे. भवः संसार-संप्राप्तित्रयेः शङ्करजन्मसु, वि. भवः सत्ताप्तिजन्मसु । इद्रे त्रयेषु संसारे, हे. जन्महरौ भवौ, अ. सत्तासंसारयो भवः, हा. भवः संसारे, च.

भवत्. भवद् सुप्तत्सतोस्त्रिषु । स्त्री घाणभेदे, मे. भवती घाणभेदे स्यादन्यवत् त्वत्सदर्थयोः, वि. भवान् सुप्तद् सदर्थयोः, त्रि.

भवन. भवनं स्याद्गृहे भावे, मे. भवनं भाववैश्वानोः, वि. भवनं सद्ने भावे, हे. जन्माश्रयश्च भवनम्, त्रि.

भव्य. भव्यं शुभे च सत्ये च योग्ये भाविनि तु त्रिषु । कर्मरङ्ग-तरौ पुंसि स्त्रियां करिकणोमयोः ॥ क्लीबमस्थनि, मे. भव्यं सत्ये शुभे चाय भेद्यवद् योग्यभाविनोः । कर्मरङ्गतरौ भव्यो भव्या करिकणोमयोः, वि. भव्यन्तु फले योग्ये शुभेऽस्थनि । सत्ये भाविनि भव्यस्तु कर्मरङ्गतरौ सति । भव्योमाकरिपिप्पल्योः, हे.

भपक. भपको दुर्जनः प्रोक्तो भपकः सरमासुतः, अने.

भसद्. भसत् स्त्री भास्वरे योनौ, मे. भसद् भास्वरमासयोः, हे. भसत् प्रभास्वरे मासे, वि.

भस्मक. भस्मकं रोगभेदे स्याद् विडङ्गकलधौतयोः, मे, वि.

भस्मद्वल. भस्मद्वलं ग्रामकूटे पांशुवर्षे हिमेऽपि च, मे, वि. भस्मद्वलं पुन हिंमे । ग्रामकूटे पांशुवर्षे, हे.

भाकूट. भाकूटः शैलभपयो भेदे स्यात्, मे. भाकूटः शैलमीनयोः, हे. भात् कूटः कथ्यते मीनभेदे शैलान्तरेऽपि च, वि.

भाग. भागो रूपार्धके भाग्यैकदेशयोः, मे, हे. भागो रूपार्धके प्रोक्तो भागधेयैकदेशयोः, वि. एकदेशांशयो भांगः, त्रि.

भागधेय. भागधेयं मतं भाग्ये भागप्रत्याययोः पुमान्, मे. भागधेयं स्मृतं भाग्ये भागप्रत्याययोरपि, वि. भागधेयः पुनः करे । दायादे भागधेयं तु भाग्ये, हे.

भाग्य. भाग्यन्तु स्यात् शुभाशुभकर्मणोः, मे. भाग्यं शुभात्मक-विधौ स्यात् शुभाशुभकर्मणि, वि. भाग्यं कर्म शुभाशुभम्, हे, अ.

भाजन. 'भाजनं योग्यपात्रयोः, मे, वि. भाजनं पात्रयोग्ययोः, त्रि.

भाण्ड. भाण्डं पात्रे वणिङ्गलघने भूपाश्चभूपयोः, मे. भाण्डं भूषणमात्रेऽपि भाण्डं मूलवणिग्धने । नदीपात्रे तुरङ्गानां भूषणे भाजने-ऽपि च, वि. भाण्डं मूलवणिग्वित्ते तुरङ्गानां च मण्डने । नदीकूलद्वयी-

मध्ये भूपणे भाजनेऽपि च, हे. स्याद्भाण्डमश्वामरणेऽमत्रे मूलवणिग्धने,
अ. भाण्डं भूपणमात्रेऽपि, हा.

भानु. भानुर्ना किरणे सूर्ये, मे. भानुः किरणसूर्ययोः, वि.
भानुरंशौ रवौ दिने, हे. भानूरश्मिदिवाकरौ, अ. भानुर्हृषिरहस्करः, अने.

भाम. भामः क्रोधे रवौ दीप्तौ, मे. भामः क्रोधे रवौ रवौ, हे.

भार. भारः स्याद्द्वीवधे विष्णौ पलानां द्विसहस्रके, मे. भारस्तु
वीवधे स्वर्णपलानामयुतद्वये, वि. भारो दशशतीद्वये । पलानां वीवधे
चापि, हे.

भारत. भारतं ग्रन्थभेदे स्याद् वर्षभेदेऽथ भारती । वचने च
सरस्वत्यां पश्चिष्टत्तिप्रभेदयोः, मे. भारतं ग्रन्थभेदे स्याज्जम्बुद्वीपेऽपि भारतम् ।
भारती तु सरस्वत्यां पश्चिष्ठीष्टत्तिभेदयोः, वि. भारतन्तु शास्त्रे द्वीपांशमि-
द्यापि । भारती पश्चिष्ठीष्टत्तिभिदो वाचि, हे. पश्चिष्ण्यां वाचि वृत्तौ च
भारती भारतं पुनः । जम्बुद्वीपे व्यासकृतौ, त्रि.

भारद्वाज. भारद्वाजी वनकार्पास्यां ना द्रोणञ्चपिभेदयोः, मे.
भारद्वाजः स्मृतौ मुनी । द्रोणे च वनकार्पास्यां भारद्वाजी च कथ्यते, वि.
भारद्वाजो मुनी चापि पितृमन्दद्भुमेऽपि च, हे. बुधैः ख्यातो भारद्वाजो
द्रोणाचार्ये मुनावपि, त्रि.

भार्गव. भार्गवो गजधन्विनोः । शुक्रे परशुरामे च भार्गवी पार्वती-
त्रियोः । दूर्वायाम्, मे. भार्गवः परशुरामे स्याद् गजे शुक्रे सुधन्वनि ।
भार्गवी चैतवत्यां च कमलाऽसितदूर्वयोः, वि. भार्गवः परशुरामे सुधन्वनि
मतङ्गजे । दैत्यगुरौ भार्गवौ तु कृष्णदूर्वांसयोः स्त्रियाम्, हे. गजे धन्वनि
शुक्रे च परशुरामे च भार्गवः । दूर्वां गौरी च भार्गव्यौ, त्रि.

भार्याटिक. भार्याटिकः पुमान् भार्यानिर्जिते हरिणान्तरे, मे.
भार्याटिको भवेद् भार्यानिर्जिते हरिणान्तरे, वि. भार्याटिको मुनिभेदे
भार्यया च विनिर्जिते, हे.

भार्याह. भार्याहः शैलभेदे स्यान् श्यगभेदे च रात्र च । क्रीडया

परभार्यायां पुत्रो येनोपमादितः, मे, वि. भार्यारुरन्यस्त्रीपुत्रोत्पादके स्त्र-
गैलयोः, हे.

भाल. भालं तेजोललाटयोः, मे. भालं ललाटमहसोः, वि. भालं
स्याललाटे महस्यपि, हे.

भालाङ्ग. भालाङ्गः करपत्रे स्यात् शाकभेदे च रोहिते । महालक्षण-
सम्पन्नपुरुषे कच्छपे हरे, मे, वि. भालाङ्गः कच्छपे हरे । महालक्षणसम्पूर्ण-
पुरुषे करपत्रके । रोहिते शाकभेदे च, हे. भालाङ्गो लोहिते दृष्टः करपत्रे
च कच्छपे, हा.

भाव. भावः सत्तास्वभावाभिप्रायचेष्टात्मजन्मसु । क्रियालीलापदा-
र्थेषु विभूतिदुधजन्तुषु ॥ रत्यादौ, मे. भावः स्वभावेऽभिप्राये चेष्टासत्तात्म-
योनिषु । क्रियालीलापदार्थेषु दुधजन्तुविभूतिषु, वि. भावोऽभिप्रायवस्तुनोः ।
स्वभावजन्मसत्तात्मक्रियालीलाविभूतिषु । चेष्टायोन्यो दुग्धे जन्तौ ष्टडा-
रादेश्च कारणे । शब्दप्रवृत्तिहेतौ च, हे. भावः सत्तास्वभावाभिप्राय-
चेष्टात्मजन्मसु, अ. भावो गौरविते जन्तौ पदार्थेऽभिनयान्तरे, वि. आत्मा
भावो मनो भावो भावः सत्ता भवोऽपि च । भावः पूज्यत्माको लोकः पदार्थो
भाव उच्यते, अने. चेष्टात्मजन्मसत्ताभिप्रायेष्वभिहितो भावः, इ.

भावना. भावना तु न ना ध्याने पर्यालोचेऽधिवासने, मे. भावना
लेपने ध्याने, वि. भावना वासना ध्यानम्, हे.

भावाट. भावाटो भावुके साधुनिवेशे कामुके नटे, मे. भावाटो
भावुके साधुनिवेशे कामुकेऽपि च, हे, वि.

भावित. भावितं वासिते प्राप्ते, मे, वि, हे.

भापा. ५. वाच्

भास्. भाः प्रभावे मयूषे स्त्री, मे. भाः प्रभावे मयूषे च, वि, हे.

भास. भासः पुंसि प्रभार्या स्याद् विघ्नेषु विहगस्य च, मे.

भासस्तु भासि गृध्रशकुन्तयोः, हे. ? भासः सुवर्षच्छे स्यात् प्रभेदे किष्क-
पर्षणः, वि.

भासन्त. भासन्तः सुन्दराकारे त्रिषु ना भासपत्रिणि, मे. भासन्तो मे सूर्ये रम्यभासयोः, हे.

भास्कर. भास्करोऽनौ प्रभाकरे, मे. भास्करसापने वङ्गौ प्रभाकर-समः स्मृतः, वि. भास्करो वङ्गिसूर्ययोः, हे.

भास्वत्. भास्वान् भास्करसूर्यप्रयोः, मे, वि. भास्वान् दीप्तौ रवौ, हे. भास्वन्तौ सूर्यभास्वरौ, त्रि.

भिच्चा. भिच्चा भृतौ याज्ञासेवाभिचितवस्तुषु, मे. भिच्चा भृतौ च याज्ञायां सेवाभिचितवस्तुनोः, वि. भिच्चासेवांप्रार्थनयो भृतौ भिचित-वस्तुनि, हे. भिच्चा सेवाऽर्थना भृतिः, अ.

भित्ति. भित्तिः कुड्याप्रदेशयोः, मे. भित्तिः कुड्ये प्रभेदे च संविभा-गावकाशयोः, वि. भित्तिः कुड्ये प्रदेशे च, हे. कुड्याभेदनयो भित्तिः, त्रि.

भिन्न. भिन्नः स्यात् त्रिषु दारिते । सङ्गतेऽन्यत्र फुल्ले च, मे. भिन्न-मन्यार्थवचने सङ्गते दारिते स्फुटे, वि. भिन्नोऽन्यः सङ्गतः फुल्लो दीर्घः, हे. भिन्नं दीर्घं विशेषिते, त्रि.

भीत. भीतं भयेऽथ भीयते त्रिषु, मे. भीतं भये भययुते वाचप्रवत् परिकीर्तितम्, वि.

भीति. भीतिं भये स्त्रियाम्, मे. भीतिः साध्वसकम्पयोः, वि.

भीम. भीमोऽम्भवेतसे घोरे शम्भौ मथमपाण्डवे, मे. भीमोऽम्भ-वेतसे शम्भौ घोरे चापि हकोदरे, वि. भीमो हकोदरे घोरे शङ्करेऽप्यम्भवेतसे, हे. भीमः शम्भौ च पाण्डवे, त्रि.

भीरु. भीरुरार्त्तं त्रिलिङ्गः स्याद् वरयोपिति योपिति, मे. भीरु-र्योपिति कातरे, हे.

भीषण. भीषणो रसे सल्लक्ष्मी ना गाढे दारुणे त्रिषु, मे. भीषणो दारुणे रुद्रे भीषणं सल्लक्ष्मीरसे, वि. भीषणं सल्लक्ष्मीरसे । भीषणो दारुणे गाढे, हे.

भीष्म. भीष्मो गाङ्गेयभीमयोः, मे. भीष्मस्तु भीषणे रुद्रे गाङ्गेय

ध निशाचरे, वि. भीष्मो रुद्रे च गाङ्गेये राघसे च भयङ्करे, हे. गाङ्गेय-
भीष्मौ भीष्मौ, ति.

भुज (जा). भुजा । हयो बाँहौ करे, मे. भुजो बाँहौ करे, हे.
भुज; पाणौ च बाँहौ च, वि.

भुजङ्ग. भुजङ्गोऽहौ च पिङ्गे च, मे. भुजङ्गः पिङ्गसर्पयोः, वि.
भुजङ्गः सर्पपिङ्गयोः, हे. भुजङ्गो भुजगे पिङ्गे, ति.

भुजिष्य. भुजिष्यस्तु स्वतन्त्रे स्याद् हस्तसूत्रकदासयोः । स्त्रियां
दासीगणिकयोः, मे. भुजिष्यः स्यात् सहाये हस्तसूत्रके । स्वतन्त्रे च भुजिष्या
तु दासीगणिकयो र्मता, वि. भुजिष्यः स्यादनधीने किङ्करे हस्तसूत्रके ।
भुजिष्या गणिकादासरोः, हे. अनधीने सहाये च भुजिष्यो हस्तसूत्रयोः, ति.

भुण्ड. भुण्डाविर्वारुकुप्फारण्डौ, ङा.

भुवन. भुवनं पिष्टपेऽपि सत्रात् सलिले गगने जले, मे. भुवनं
विष्टपे मद्द्यां सलिलेऽपि वियत्यपि, वि. भुवनं पिष्टपे तीये, ति. भुवनं
लोकतोययो, अने. भुवनं लोकखास्वपु, हे.

भुवतुर. भुवतुरस्तु पुमान् भानौ ष्वलने शशलाब्धने, मे. भुवतुर-
ष्वलने भानौ भुवतुरः शशलाब्धने, वि.

भू. भूः स्थानमात्रे कथिता धरण्यामपि योषिति, मे. भूस्तु भूमि-
रिव वितौ । स्थाने च, हे. भूः पृथिव्यां स्थानमात्रे, वि. भू भूमौ
स्थानमात्रे च, ति.

भूक. भूकं छिद्रे च काले च, मे. भूकः काले छिद्रे, हे. भूक-
न्छिद्रे च काले च, वि.

भूकुटिन्. भूकुटी सूकरः स्यातो भूकुटी च लुपीवतः, अने.

भूकेश. भूकेशः शैवले वटे । भूकेशी वल्लजेऽपि सत्रात्, मे. भूकेशी
वल्लजेपु सत्रात् भूकेशः शैवले वटे, वि. भूकेश. शैवले वटे, हे.

भूत. भूतं च्छादौ पिशाचादौ जन्तौ क्लीबं त्रिपूचिते । प्राप्तं
वित्ते समे सत्ये देवयोन्यन्तरे तु ना, मे. भूतं च्छादौ पिशाचादौ न्यायेत्र
सत्योपमानयोः । भूतो देवलके प्राप्तवृत्तयोरभिधेयवत्, वि. भूतं सत्योप-
मानयोः । प्राप्तेऽतीते पिशाचादौ द्यूत्रादौ जन्तुयुक्तयोः, हे. युक्ते च्छादा-
दृते भूतं प्राणप्रतीते समे त्रिषु, अ. अपत्ये च दृधिव्यादौ कालेऽतीते च
राक्षसे । प्राप्ते प्राणिनि कौशाग्रे भूतशब्दो निगद्यते, जने. चतुर्विधेषु
शौचेषु दृधिव्यादिषु पञ्चसु । अतीते देवयोनौ च भूतशब्दं प्रचक्षते, इ.

भूतवृत्त. भूतवृत्तस्य शाखोटद्रुमे श्योनाकपादपे, मे. भूतवृत्तस्य
शाखोटे तथा श्योनाकपादपे, वि. भूतवृत्तस्य शाखोटे श्योनाककलिवृक्षयोः, हे.

भूतात्मन्. भूतात्मा पुंसि निर्दिष्टो देहे च परमेश्चिनि, मे.
भूतात्मा पुद्गले विधौ, वि. भूतात्मा द्रुहिणे देहे, हे. भूतात्मानौ धाट्-
देहौ, अ.

भूति. भूतिर्भस्मनि सम्पत्तिश्चक्षिश्चकारयोः स्त्रियाम्, मे. भूति-
र्मातङ्गश्चकारे जातौ भस्मनि सम्पत्ति, वि. भूतिस्तु भस्मनि । मांसपाक-
विशेषे च सम्पदुत्पातयोरपि, हे. भूतिर्भस्मनि सम्पत्ति, अ. भूति-
र्विभवे, इ.

भू(ति)तोक. भूतीकमपि भूनिम्बे दीप्यकर्पूरकतृष्णे, मे, वि. भूतीकं
कट्फलौषधे । यथान्यां घनसारे च भूनिम्बे भूत्तृष्णेऽपि च, हे. सराङ्ग-
तिकन्तु भूनिम्बे कतृष्णे भूत्तृष्णेऽपि च, अ.

भूभृत्. भूभृन्वाऽद्रौ महीपते, मे. भूभृन्वरेन्द्रे शैले च, वि.
भूभृन्महीधरे पृथ्वीपतौ, हे.

भूमि. भूमिर्बसुन्धरायां सरात् स्थानमात्रेऽपि च स्त्रियाम्, मे.
भूमिः घितौ स्थानमात्रे, वि, हे. भूमिः स्थानमात्रेऽपि, त्रि. १. भू.

भूमिका. भूमिका रचनायां सराद् वेदान्तरपरिग्रहे, मे. भूमिका
रचनायां सरान् मूर्त्तप्रन्तरपरिग्रहे, वि. भूमिका तु रचनायां रूपान्तर-
परिग्रहे, हे. भूमिका रचनायां च मूर्त्तप्रन्तरपरिग्रहे, त्रि.

भूमिज. भूमिजो नरकेऽङ्गारे सीतादेव्यां तु भूमिजा, मे. भूमिजो नरकेऽङ्गारे सीतायामपि भूमिजा, वि भूमिजो नरकाङ्गारौ भूमिजा जनकात्मजा, हे.

भूमिस्त्वं भूमिस्त्वृषुं सि मानववैश्वयोः, मे. भूमिस्त्वृग् वैश्वनरयोः, वि. भूयस्. भूयांस्त्रिषु बद्धतरं पुनरर्थं तदव्ययम्, मे. भूयः पुनः पुनः ख्यातं प्रभूतार्थं त्वनव्ययम्, वि. भूयोऽधिकारे च पुनः पुनः, मे.

भूरि भूरि ना वासुदेवे च हरे च परमेशिनि । नपुंसकं सुवर्णं च प्राज्ञेन सप्ताहाचप्रलिङ्गकः, मे. भूरि ब्रह्माचुरतेषु भूरि प्राज्ञ-सुवर्णयोः, वि. प्रचुरं भूरि विज्ञेयं भूरि काश्चनमेव च, अने. भूरिः स्वर्णं प्रचुरे च, हे. स्वर्णंऽपि भूरिचन्द्रौ द्वौ, अ.

भूस्पृग्. भूस्पृग् वैश्वे मानवे च, हे.

भृगु. भृगुः पुमान् । सुनौ हरेऽतटे शुके, मे. अथ भृगुः सानौ जमदग्निप्रपातयोः । शुके बद्धे च, हे. भृगुः शुके प्रपाते च जमदग्नी पिनाकिनि, वि जमदग्न्यतटौ भृगू, त्रि.

भृङ्ग. भृङ्गो धूम्याटपिङ्गयोः । मधुव्रते भृङ्गराजे पुंसि भृङ्गं शुद्धत्वचि, मे. भृङ्गं त्वकृपत्वं भृङ्गास्तु पिङ्गधूम्याटमार्कवाः । पट्पदः, हे. भृङ्गो धूम्याटपिङ्गयोः । मधुव्रतेऽपि भृङ्गन्तु केशराजगुहृत्वचोः, वि. भृङ्गो धूम्याटकेऽपि च, त्रि.

भृङ्गराज. अथ भृङ्गराज उक्तः पत्त्रिविधे च मार्कये भ्रमरे, मे. भृङ्गराजस्तु मधुपे मार्कये विहगान्तरे, वि भृङ्गराजो मधुकरे मार्कये विहगान्तरे, हे. भृङ्गराजः खगैपथोः, त्रि.

भृङ्गार. भृङ्गारः कनकालुके । भृङ्गारी भिक्षिकायां स्यात्, वि. भृङ्गारी स्याज्भिक्षिकायां भृङ्गारः कनकालुका, हे. भृङ्गारौ भिक्षिकायां स्यात् कनकारौ पुनः पुमान्, मे

-भृति. भृतिः स्त्री स्यात्स्त्र्येऽपि भरणेऽपि च, मे. भृति भरण-मूल्ययोः, वि, त्रि. भृति मूल्यभरणयोः, हे

भृत्य. भृत्यो दासे भृतौ भृत्या, वि, मे.

भृशम्. भृशं प्रकर्षेऽत्यर्थं च, हे. भृशं प्रकर्षं चात्यर्थं, वि.

भृष्टि. भृष्टिः स्याद् भर्जने म्यून्यवाटिकायां च योषिति, मे. भृष्टिस्र
भर्जने । म्यून्यवाट्याम्, हे. भृष्टिः स्याद् भर्जने म्यून्यवाटिकायां च
भाषिता, वि.

भेक. भेको मण्डूकमेघयोः, मे, वि. भेको मेघमण्डूकमीरुपु, हे.

भेद. भेदो द्वैधे विशेषे सप्राद् उपजापे विदारणे, मे, वि. भेदो
विदारणे भेदे उपजापविशेषयोः, हे.

भेरुण्ड. भेरुण्डा देवताभेदपक्षिणप्रन्तरयोः स्त्रियाम् । भयानके
वाचप्रवत्, मे. भेरुण्डो भीमदर्शने । भेरुण्डा देवताभेदे पक्षिणीभिदि
चेद्यते, वि. भेरुण्डौ भीषणखगौ भेरुण्डा देवताभिदि, हे.

भेल. भेलः श्वे मुनौ पुंसि भीरावन्ने च वाचप्रवत्, मे. भेलः श्वे
भीरुके च निवृद्धिमुनिभेदयोः, वि. भेलः श्वे मुनिभेदे भीरौ बुद्धिविव-
र्जिते, हे. द्यपिभेदे श्वे पुंसि भेलं भीरुहृदि त्रिपु, वि.

भैरव. भैरवः पुंसि शङ्करे । भीषणे त्रिपु, मे. भैरवं भीषणे भर्गे
भैरवः समुदाहृतः, वि. भैरवो भीषणे रुद्रे रागभेदे, हे.

भोग. भोगः सुखे धने चाहेः शरीरफणयोरपि । पालने व्यवहारे
च योषिदादिभृतावपि, मे. भोगस्तु राजेत्र वैश्याभृतौ सुखे । धनेऽहिकाय-
फणयोः पालनाऽभ्यवहारयोः, हे. भोगः सुखे धने चाहेः शरीरफणयो र्मतः ।
पालनेऽभ्यवहारे च निर्वेषे पणययोषिताम्, वि. भोगः सुखे स्वप्नदिभृता-
वहेष फणकाययोः, अ. पालनेऽभ्यवहारे च निर्वेषे पणययोषिताम् । भोगः
सुखे धने चाहेः शरीरफणयोरपि, वि.

भोगवत्. अथ भोगवती नागपुरीनदोरहौ पुमान्, मे. भोगवती
सुषण्णानां नगरीसरितोरपि, वि. भोगवती तु सर्पाणां नगरेऽपि सरि-
त्यपि, हे. नदीनगर्यां नागानां भोगवती, अ. भोगवान् नाऽऽढप्रनागयोः, वि.

भोगिन्. भोगी भुजङ्गमेऽपि सप्राद् आमपात्ते वृषे पुमान् । विहाय

महिषीमन्यराजयोपिति भोगिनी, मे. भोगी भुजङ्गमे राज्ञि ग्रामण्यां
नापितेऽपि च । विहाय महिषी चान्यराजयोपिति भोगिनी, वि. भोगी
भुजङ्गमे । त्रैयाटत्तत्रकरे राज्ञि ग्रामण्यां नापितेऽपि च, हे.

भोस्. भोस्तु सस्त्रोधनविपादयोः, मे.

भौम. भौमः कुजे च नरके पुंसि भूमिभवे त्रिषु, मे. भौमो मङ्गल-
दैत्ययो, हे. नरके मङ्गले भौमः, त्रि.

भ्रम. भ्रमोऽम्बुनिर्गमे भ्रान्तौ कुन्दभ्रमणयोरपि, मे. भ्रमोऽम्बु-
निर्गमे भ्रान्तौ कुन्दाखेत्रे शिल्पयन्त्रके, वि. भ्रमस्तु सत्राद् भ्रमणे वारि-
निर्गमे । भ्रान्तौ कुन्दाख्ययन्त्रे च, हे. कुन्दाम्बुनिर्गमभ्रान्तिषु भ्रमः, त्रि.

भ्रमणी. भ्रमणी कारुण्डिकायां क्रीडायामप्यधीश्रितुः, मे, वि.
भ्रमणी सत्रादधीश्रितुः । क्रीडादौ कारुण्डिकायाम्, हे.

भ्रमर. भ्रमरः कामुके भङ्गे, मे, त्रि. भ्रमरो भङ्गे कामुकेऽपि
मधुद्रवत्, वि. भ्रमरः कामुकेऽपि सत्रात्, हा.

भ्रमरक. अथ भ्रमरको भङ्गे गिरिके चालकान्तरे, मे. भ्रमरको
जले भङ्गे गिरिके चूर्णकुन्तले, वि. भ्रमरको मधुव्रते । गिरिके चूर्णकेशे च, हे.

भ्रातृव्य. भ्रातृव्यो भ्रातृजे रिपौ, हे. भ्रातृव्यौ भ्रातृजद्विपौ, अ.

भ्रान्ति. भ्रान्तिस्तु योपिति । मिथप्रामितौ च भ्रमणे, मे. भ्रान्ति-
मिथप्रामितानेऽनवस्थितौ, हे.

भ्रामक. भ्रामको जम्बुके धूर्त्ते सूर्यावर्ताश्लभेदयोः, मे. भ्रामकः
क्षेत्रधूर्त्तयोः । सूर्यावर्त्तेऽश्लभेदे च, हे. कुन्देऽपि भ्रामको वटौ, हा.

भ्रामर. भ्रामरं मधुनि घृतम् । पुंसि प्रक्षरभेदे च, मे. भ्रामरं
मधुहृदयोः, हे. भ्रामरं ग्रावमधुनोः, वि.

भ्रूण. भ्रूणः स्त्रीगर्भडिम्नयोः, मे, वि. अथ भ्रूणो गर्भिण्यां
त्र्योद्वियद्विजे । गर्भकस्त्रैण्यगर्भे च, हे. भ्रूणोऽर्भके स्त्रैण्यगर्भे, अ. भ्रूणो
भीरुर्द्विजे भ्रूणः भ्रूणो गर्भाशयः स्त्रियाः । भ्रूणोऽण्डजः शिशु भ्रूणो
भ्रूणो विकल इष्यते, अने. भ्रूणोऽपि गर्भिण्याम्, च.

म. मो यमे समयेऽपि सप्राद्, विषे च मधुग्दने । मा स्त्री
 पद्मालयायां सप्रात् पुंलिङ्गश्चन्द्रशेखरे, मे. मः शिवे मा रमायां च मा
 निषेधेऽव्ययं मतम्, वि. मः पुनः शम्भौ मा लक्ष्म्यां वारणेऽव्ययम्,
 हे. मः शिवश्चन्द्रमा वेधा मा लक्ष्मीश्च प्रकीर्त्तिता । मा च मातरि माने
 च बन्धने मः प्रकीर्त्तितः, ए. वैकुण्ठश्च महाकालस्तन्त्री जठरसंस्थितः ।
 सन्त्वेशो मण्डलो मानौ विषः सूयत्रो मकारकः, मा. लक्ष्मी र्मा च निग-
 द्यते, अने.

मकरं. मकरो यादसो भेदे निधिराशिप्रभेदयोः, मे. मकरो यादसि ज्ञेयो
 निधिराशिप्रभेदयोः, वि. मकरो निधौ । नके राशिविषे च, हे. मकरो
 राशियादसोः, त्रि.

मकुर. V. सुकुर.

भ(सु)कुष्ठ. मकुष्ठो व्रीहिभेदे ना मय्यरे पुनरन्यवत्, मे. मकुष्ठो व्रीहि-
 भेदे सप्रात् मकुष्ठो मय्यरेऽन्यवत्, वि. सुकुष्ठौ धान्यमय्यरौ, हे.

मघ. मघा मघी च नक्षत्रे धान्यभेदे यथाक्रमम् । मघो द्वीपान्तरे,
 मे. मघा मघी च नक्षत्रे भेषजे च यथाक्रमम्, वि. नक्षत्रसत्र मघा नाम
 कुन्दसत्र कलिका मघा, अने.

मङ्ग. मङ्ग, शीघ्रे भृशार्थे च, मे. मङ्ग, शीघ्रे भृशार्थे च तत्त्वार्थे-
 ऽपि क्वचिन् मतम्, वि. मङ्ग, शीघ्रे भृशे तत्त्वे, हे.

मङ्गल. मङ्गला सितदूर्वायामुमायां पुंसि भूमिजे । नपुंसकं तु
 कल्याणे सर्वार्थरक्षणोऽपि च, मे. मङ्गलं श्रेयसि श्वेतदूर्वायामपि मङ्गला ।
 सर्वार्थरक्षणे चापि मङ्गलं समुदीरितम्, वि. मङ्गलं पुनः । कल्याणे मङ्गलो
 भौमे मङ्गला श्वेतदूर्विका, हे. ग्रहे ना मङ्गलं शुभे, त्रि.

मङ्गल्य. मङ्गल्यः सप्रात् त्रायमाणाऽश्वत्थविल्वमसूरके । स्त्रियां शमप्रा-
 मधःपुष्पीमिसीशुकवचामु च । रोचनायामथो दधि क्षीवं शिवकरे त्रिपु,
 मे. मङ्गल्यश्चायमाणे सप्राद्, विल्वेऽश्वत्थे मसूरके । मङ्गल्यं दधि मङ्गल्यो
 मनोश्चे त्वभिधेयवत् । मङ्गल्या रोचनायां च प्रियङ्गुः, इतमुष्णयोः । अधः-

पुष्पीशङ्खपुष्पीशमीशुक्लवचासु च, वि. मङ्गल्यो रुचिरेऽश्वत्ये त्रायमाणे
मञ्जरके । विल्वे मङ्गल्यं तु दक्षि मङ्गल्या रोचना शमी । शतपुष्पा शुक्लवचा
प्रियङ्गुः शङ्खपुष्पप्रपि । अधःपुष्पी, हे.

मञ्जरी. मञ्जरी तिलकस्थूलमुक्तयो वल्लरी द्वयोः, मे. मञ्जरी वल्लरी-
स्थूलमुक्तानिलकशाखिषु, वि. मञ्जरी तिलकद्रुमे । वल्लर्यां स्थूलमुक्तायाम्, हे.

मञ्जुल. मञ्जुलं त्रिषु मञ्जौ ना जलरङ्गौ नपुंसकम् । जलाक्षले
निकुञ्जे च, मे. मञ्जुलम् । निकुञ्जे शैवले मञ्जौ जलरङ्गौ तु मञ्जुलः,
वि. मञ्जुलं सुन्दरेऽपि च । रम्ये कुञ्जे मञ्जुलं तु दाढप्रहे, हे. मञ्जुशो
भधुरे कुञ्जे जलरङ्गे जलाक्षले, हा.

मणि. मणिः स्त्रीपुंसयोरश्वजातौ मुक्तादिकेऽपि च । कण्ठदेशसा-
नेऽजायाः लिङ्गाग्रेऽलिङ्गरेऽपि च, मे. मणिर्गौले मेहनाग्रे रत्ने चाजा-
गलस्तने, वि. मणिस्वजागलस्तने । मेहनाग्रेऽलिङ्गरे रत्ने, हे. लिङ्गाग्रेऽ-
लिङ्गरे मौक्तिकादौ स्त्रीपुंसयो र्मणिः । अजागलस्तने चापि, त्रि. मणि-
र्लिङ्गाग्रिमो भागो मणिः प्रोक्तो भगवजः । मणिः कूपमुखं ज्ञेयं पद्मरागा-
दिको मणिः, अने.

मणिक. मणिकोऽलिङ्गरो ज्ञेयो मणिको मणिरुचप्रते, अने.

मणिच्छिद्रा. मणिच्छिद्रा तु मेदायाश्चपभाष्यौपधेऽपि च, मे, वि.
मणिच्छिद्रा तु मेदायाश्चपभाष्यौपधावपि, हे.

मणिमाला. मणिमाला तु हारे दन्तघतान्तरे, मे. मणिमाला
स्रुता हारे स्त्रीणां दन्तघतान्तरे, वि. मणिमाला हारे स्त्रीणां दशनघत-
मिद्यपि, हे.

मण्ड. मण्डः पञ्चाङ्गुले शाकभेदे स्त्रीव' तु मसुनि । आमलक्यां
स्त्रियां मण्डाऽयास्त्रियां सारपिच्छयोः, मे. मण्डं मसुनि प्राके च मण्डः
सत्रात् सारपिच्छयोः । एरण्डे भूपणे षाय मण्डा धात्रासुदीरिता, वि.
मण्डो मसुनि भूपायामेरण्डे सारपिच्छयोः । प्राके मण्डा त्वामलक्याम्,
हे. मण्डः सत्रात् सारपिच्छयोः । एरण्डे मसुनि स्त्रीवम्, त्रि.

मण्डन. मण्डनं भूषणे क्लीवं सप्रात् त्रिष्वलङ्कारिण्युनि, मे. मण्डनं सप्रादलङ्कारेऽलङ्कारिण्युनि वाचप्रवत्, वि. मण्डनं तु प्रसाधने । मण्डनोऽलङ्कारिण्यौ सप्रात्, हे.

मण्डल. मण्डलं परिधौ कुष्ठे देशे द्वादशराजसु । क्लीबेऽथ निवहे विश्वे त्रिषु पुंसि तु कुङ्करे, मे. सप्रान्मण्डलं द्वादशराजके च देशे च विश्वे च कदम्बके च । कुष्ठप्रभेदेऽपुत्रपस्त्रयकेऽपि भुजङ्गभेदे श्रुति मण्डलः स्यात्, वि. मण्डलं देशविश्वयोः । भुजङ्गभेदे परिधौ श्रुति द्वादशराजके । सङ्घाते कुष्ठभेदे च, हे. मण्डलं परिधौ गण्ये । विश्वे देशे ना च श्रुति, त्रि. मण्डलं भूमिभागश्च मण्डलः सरमासुतः । मण्डलं वसुलं प्रोक्तं सङ्घातो मण्डलं मतम्, अने.

मण्डलक. भवेन् मण्डलकं विश्वे कुष्ठभेदे च दर्शणे, मे, वि.

मण्डक. मण्डकः शोणके मुन्यन्तरे स्याद् गूढवर्चसि । मण्डक-पर्णत्रा मण्डकी, मे. मण्डकं वन्धभेदेऽपि दर्दुरे शोणके विदुः । मण्डक-पर्णत्रा मण्डकी, वि. मण्डको भेकशोणयोः । मण्डकी मण्डकपर्णत्राम्, हे.

मण्डकपर्ण. मण्डकपर्णी मञ्जिष्ठात्राह्यणो नां तु शोणके, मे. मण्डक-कर्णोऽरलुकशोणकयोः कपीतने । मण्डकपर्णी मञ्जिष्ठात्राह्यणो गोजिष्ठि-कौपधौ, हे. मण्डकपर्णोऽरलुके शोणके च कपीतने । मण्डकपर्णी मञ्जिष्ठा-द्राह्यीगोजिष्ठिकासु च, वि.

मण्डोदक. मण्डोदकं चित्ररागे क्लीवमातर्पणेऽपि च, मे. मण्डोदक-श्चित्ररागे भवेदातर्पणेऽपि च, वि.

मत. मतं तु सम्मते ज्ञाते, मे. मतं तु सम्मतेऽर्चिते, हे. मतं पूजितसम्मते, वि.

मति. मति र्धीच्छाम् त्रिष्वपि, वि. मतिः स्वीच्छाधियोः स्मृतौ, मे. मति युञ्जीच्छयोः, हे. मतिरिच्छाऽपि, त्रि.

मत्कुण. मत्कुणो निर्विपाण्येभे निःशम्युपुरुषेऽपि च । उहंशे नानिकेरे च, मे. मत्कुणो निर्विपाण्येभे निःशम्युपुरुषेऽपि च । उहंशे

नारिकेले च, वि. मत्कुणोऽश्लश्युपूरुपे । उद्दंशे नारिकेले च निर्विपाणं गजेऽपि च, हे. निश्लश्युपूरुपोद्दंशौ मत्कुणौ, वि.

मत्तवारण. उक्तो मत्तवारणस्तु प्रकृतिन्नकटकुञ्जरे । क्लीवं प्रासादवीथीनां कुण्डदृष्टतावपि, मे. मत्तवारणमिच्छन्ति दानकृतिन्नकटद्विपे । महाप्रासादवीथीनां वरण्डे चाप्यपात्रये, वि. मत्तवारणः । प्रासादवीथीवरण्डे मत्तहस्तिन्यपात्रये, हे.

मत्सर. मत्सरो मच्चिकायां सत्रान् मात्सर्यकोधयोः पुमान् । असह्यपरसम्पत्तौ कृपणे चाभिधेयवत्, मे. मत्सरः । असह्यपरसम्पत्तौ मात्सर्ये कृपणे क्रुधि । मत्सरा मच्चिकायां सत्रात्, वि. मत्सरः परसम्पत्तप्रचमायां तद्वति क्रुधि । कृपणे मत्सरा तु सत्रान् मच्चिका, हे. मत्सरोऽन्यशुभहेपे तद्वत्कृपणयोस्त्रिषु, अ. मच्चिकायां च मत्सरः, वि.

मत्स्र. मत्स्रो मीनेऽथ पुंभून्नि देशे, मे. मत्स्रो देशान्तरे मीने विराटाभिष्ययादवे, वि, हे.

मथित. मथितं पुनः । क्लीवं निर्जलघोले स्यात् त्रिध्वालोडितदृष्टयोः, मे. मथितं निर्जले घोले व्यालोडितनिदृष्टयोः, हे.

मद. मदो रेतसि कस्तूर्यां गर्वं हर्षभदानयोः । मद्येऽपि मद आख्यातो मदी चपकवस्तुनि, वि. मदो रेतसि कस्तूर्यां गर्वं हर्षभदानयोः, मे. मदो रेतस्यहृद्दारे मदे हर्षभदानयोः । कस्तूरिकायां क्षेत्रे च मदी चपकवस्तुनि, हे. हर्षेऽप्यामोदवन् मदः, अ. अथ मदः स्यात् कस्तूरीभदानयोः, वि.

मदकल. भवेन्मदकलो मत्तेभमदाय्यक्तवाचिनोः, मे. मदकलः सत्रान् मत्तेभे मदेनाय्यक्तवाचि च, वि. मदकलो मदद्विपे । मदेनाय्यक्तवचने, हे.

मदन. मदनः स्मरवसन्तद्रुभिद्धूसूरसिक्थके, मे. मदनः स्मरधुत्तूरवसन्तद्रुमसिक्थके, वि. मदनः सिक्थके स्मरे । राङ्गे वसन्तो धत्तूरे, हे. मदनः सिक्थधूसूरतरुभेऽत्मनोभवाः, वि.

मदनशलाका. मदनशलाका कामोद्दीपकमैपजत्रसारिकयोः, मे. स्यान्

मदनशलाकाऽपि सार्थां कामोद्दीपधौ, वि.

मदयित्. मदयित्, मर्दयते पुमान् मदेत्र नपुंसकम्, मे. मदयित्, -
र्भवेत् सौधौ मदेत्र सत्रान् मदयित्, च, वि.

मदार. मदारो हस्तिधूर्तयोः, मे. मदारो द्विरदे धूर्तं, वि.

मधु. मधु पुष्परसे चौरं मद्ये ना तु मधुद्रुमे । वसन्तदैत्यभिञ्चैते
सत्राष्ठीवन्तप्रान्तु योषिति, मे. मधु चौरं जले चौरं मद्ये पुष्परसे मधुः ।
दैत्ये चैते वसन्ते च जीवाशोके मधुद्रुमे, वि. मधुचैतत्तु दैत्येषु जीवाशोक-
मधूकयोः । मधु चौरं जले मद्ये चौरं पुष्परसेऽपि च, हे. मधु मद्ये
पुष्परसे चौरंऽपि, अ. दैत्यचैतवसन्तेषु द्रुमभेदे च ना मधुः, त्रि. मधु
मद्यं मधु चौरं मधु पुष्परसं विद्मः । मधु दैत्यो मधुचैतो मधुकोऽपि मधु-
र्मातः, अने, शा.

मधुक. मधुका मधुपर्णां स्यान् मधुकं क्लीतके खगे । वन्द्यन्तरे
ना, मे. मधुको वन्दिभेदे स्याद् यच्छ्राद्धे विहगान्तरे । मधुका मधुपर्णां
सत्रात्, वि. मधुकं तपु । मधुवष्टिश्च मधुको वन्दिशैवदपक्षिणोः, हे.
मधुका वस्त्रिभेदे च, त्रि.

मधुद्र. मधुद्रोऽलौ च कामुके, मे. V. अमर,

मधुपर्णी. मधुपर्णी तु गम्भार्थां नीलीसञ्जौषधावपि, मे.

मधुर. मधुरा शतपुष्पायां मिश्रयानगरैभिदोः । मधुकर्कटिका-
मेदामधुलीयटिकासु च । क्लीवं विषे पुंसि रसे तद्वत् स्यादुप्रियेऽन्यवत्,
मे. मधुरसु रसे विषे । मधुरं रसवत्स्यादुप्रियेषु मधुरोऽन्यवत् । मधुरा
शतपुष्पायां मिश्रयानगरैभिदोः । मधुकुक्कुटिकामेदामधुलीयटिकासु च,
वि. मधुरं विष । मधुरसु प्रिये स्यादौ रसे च रसवत्यपि । मधुरा
मधुरापुर्थां यष्टिमेदामधुलिषु । मधुकुक्कुटिकायां च मिश्रयाशतपुष्पयोः,
हे. स्यादुप्रियौ च मधुरौ, अ. विषे स्यादे च मधुरम्, त्रि. मधुरौ च
प्रियस्याद्, अने.

मधुरसा. भवेन् मधुरसा द्राघामूर्धिकाडुग्धिकासु च, मे. सृता
मधुरसा द्राघामूर्धिकाडुग्धिकासु च, वि. मधुरसा तु मूर्ध्यां द्राघाडुग्धि-
कयोरपि, हे.

• मधुसूदन. मधुसूदनसु पुंसि स्याद् भ्रमरे वनमालिनि, मे.
मधुसूदनसंज्ञा च भ्रमरे वनमालिनि, वि. मधुसूदनः । भ्रमरे केशवे,
हे. विष्णुली मधुसूदनौ, त्रि.

मथ. मथं विलग्नो न स्त्री स्यान् न्यायेऽन्तरेऽधमेऽपि च, मे.
मथं न्यायेऽवकाशेऽद्वयान्तरेऽधमे, वि. मथं न्यायेऽवकाशेऽन्तरे, हे.
न्यायेऽपि मथम्, अ.

मथम. मथमो मथजेऽन्यवत् । पुमान् स्वरे मथदेशेऽप्यवलग्नो तु
न स्त्रियाम् । स्त्रियां दृष्टरजोनाथीं कर्षिकाङ्गलिभेदयोः । तत्रचरच्छन्दसि
तथा, मे. मथमः स्थात् स्वरे ज्ञेय्येऽन्यवत् च मथजे । वाचावन् मथमा कृता
राकादृष्टरजःस्त्रियोः । कर्षिकाङ्गलिभेदयोः कर्मधाङ्गलीषु च, वि. मथमो
मथजे स्वरे । देहमथे मथदेशे मथमा कर्षिकाङ्गलिः । कन्यां रजस्वला
चापि, हे. स्वरे मथे च मथमः, त्रि.

मनस्. मनश्चित्ते मनीषायाम्, मे. मनश्चित्तमनीषयोः, वि.

मनाक्. मनागल्पमन्दयोः, मे. मनागल्पे च मन्दे च, वि. स्यान्
मनागल्पमन्दयोः, हे.

मन्तु. मन्तुः पुंस्यपराधेऽपि मनुष्येऽपि प्रजापतौ, मे. मन्तुः स्याद्-
पराधेऽपि मनुष्येऽपि प्रजापतौ, वि.

मन्त्र. मन्त्रो वेदविशेषे सत्राद् देवादीनां च साधने । एतन्वादेऽपि
च पुमान्, मे. मन्त्रो वेदविशेषे सत्राद् देवादीनां च साधने । एतन्वादे च, वि.
मन्त्रो देवादिसाधने । वेदांशे एतन्वादे च, हे. वेदभेदे एतन्वादे मन्त्रः, अ.

मन्य. मन्यः सत्रात् पुंसि मन्याने साक्तये च दिवाकरे, मे. मन्यः
साक्तवमन्यानेत्वात्मयदिवाकरे, वि. मन्यो रवौ मधि । साक्तवे नेत्ररोगे
च, हे. सूर्यमन्यानयो र्मन्यः साक्तवे, त्रि.

मन्थर. मन्थरः कोशफलयोः वीधमन्थानयोः पुमान् । कुसुम्भ्रां न द्वयो र्भेदे पृथौ वक्त्रेऽभिधेयवत्, मे. मन्थरः सूचके कोशे मन्थाने चाथ मन्थरम् । कुसुम्भ्रां मन्थरे मन्दे पृथौ वक्त्रे च वाचप्रवत्, वि. मन्थरः सूचके कोशे वक्त्रे मन्दे पृथौ मथि । मन्थरं तु कुसुम्भ्रां सत्रात्, हे. 'दर-वक्त्रे च मन्थरः', त्रि.

मन्द. मन्दोऽतीक्ष्णो च मूर्खे च खैरे चाभाग्यरोगिणोः । अल्पे च त्रिषु पुंसि सत्राद्, हस्तिजात्यन्तरे शनौ, मे. मन्दः खले मन्दरते मूर्खे खैरे-ऽल्परोगिणोः । अभाग्येऽपि च पातङ्गिगजजातिप्रभेदयोः, वि. मन्दो मूढे शनौ रोगिणप्रलसे भाग्यवर्जिते । गजजातिप्रभेदेऽल्पे खैरे मन्दरते खले, हे. मूढाल्पापटुनिर्भाग्या मन्दाः सत्रः, अ. मन्दौ खैरशनिचरौ । हस्तिभेदे च, त्रि. रोगार्ताभाग्यमूढाल्पा मन्दाः प्रोक्ताः विचक्षणैः, अने.

मन्दर. मन्दरस्तु पुमान् मन्थशैले मन्दारपादपे । वाचप्रवद्, वहले मन्दे, मे. मन्दरो मन्थशैले सत्रात् स्वर्गमन्दारयोरपि । मन्दरो वहले मन्दे, वि. मन्दरो मन्थपर्वते । स्वर्गमन्दारयो र्मन्दे, हे.

मन्दार. मन्दारः सत्रात् सुरद्रुमे । पारिभद्रेऽर्कपर्णे च, मे. मन्दारः पारिभद्रार्कपर्णयोः । सुरद्रुमेऽपि, वि. मन्दारस्त्रिदशद्रुमे । पारिभद्रे-ऽर्कपर्णे च, हे.

मन्दिर. मन्दिरं नगरेऽगारे क्लीवं ना मकरालये, मे. मन्दिरं नगरेऽगारे मन्दिरे मकरालये, वि. मन्दिरो मकरावासे मन्दिरं नगरे गृहे, हे.

मन्दूरा. मन्दूरा वाजिशालायां शयनीयार्थवस्तुनि, मे. मन्दूरा वाजिशालायां वासतेयत्रां तथा भुवि, वि. मन्दूरा वाजिशालायां स्यादा-यासेऽपि मन्दूरा, अने

मन्मथ. मन्मथः कामचिन्तायां कपित्ये कुमुमायुधे, मे, वि. अथ मन्मथः । कपित्ये कामदेवेऽपि, त्रि.

मन्थर. मन्थरः पुमान् ऋषि दैनेत्र शोके यज्ञे च, मे. मन्थरः क्रोधे

कतौ दैन्ये, वि. मनुष्ये दैन्ये कतौ क्रुधि, हे, अ. कतौ क्रोधे तथा दैन्ये मनुष्यशब्दं प्रचक्षते, अने, मनुष्ये दैन्ये कतौ कोपे, इ.

मय. मयः शिल्पिनि दैत्यानां करभेऽश्वतरेऽपि च, मे, वि. मया दैत्योद्भवसराः, हे. दैत्यशिल्पुप्रद्वयो र्भवः, त्रि. मय उद्भव गन्धर्वः, अने.

मयु. मयुर्ना किम्बरं सृगे, मे. मयुस्तुरङ्गघटने सृगेऽपि मयुरुचप्रते, वि. मयु सृगाश्वमुखयोः, हे.

मयूख. मयूखं किरणेऽपि य। श्वासायामपि शोभायाम्, म. मयूख-स्विट्करज्वाले, वि. मयूखा ज्वालशक्तियः, हे. मयूखस्विट्करज्वालासु, अ.

मयूर. मयूरो वर्हिचूडायामपामार्गं शिखरिण्डनि, मे, वि. मयूरः कैकिचूडायौपधेऽपामार्गकैकिनोः, हे.

मयूरक. मयूरकोऽपप्रपामार्गं क्लीवं तुत्याञ्जने पुनः, मे. मयूरको-ऽपप्रपामार्गं तुत्यके तु मयूरकम्, वि. मयूरकस्त्वपामार्गं मयूरकं तु तुत्यके, हे. मयूरकोऽपामार्गं च, त्रि.

मरीचि. मरीचिर्मुनिभेदे ना गभस्तावनपुंसकम्, मे. मरीचिः स्रपणे दीप्ताद्यभिभेदेऽपि दृश्यते, वि. मरीचिः स्रपणे दृष्यौ । ऋषिभेदे च, हे. मरीचिर्मुनिभेदेऽपि, त्रि.

मरु. मरुर्ना गिरिधन्वनोः, मे. मरु भूधरधन्वनोः, वि. मरुः पर्वतदेशयोः, हे. मरु धन्वधराधरौ, अ. देशपर्वतयो र्भरुः, इ.

मरुत्. मरुद् देवे समीरे ना ग्रन्थिपर्णे नपुंसकम्, मे. मरुद् देवे समीरे सप्तात्, वि. मरुत् सुरेऽनिले, हे. मरुतौ पवनासरौ, अ. त्रिदश मरुतः प्रोक्ता मरुतोऽपि समीरणाः, अने.

मरुवक. भवेन् मरुवकः पुष्पविशेषे मदनद्रुमे, मे, वि. मरुवकः पुष्पभेदे मदनद्रौ फणिक्रमे, हे.

मर्कट. मर्कटी । करञ्जभिष्कूकशिखराः पुंसि वानरसूतयोः, मे. मर्कटी वानरीशूकशिखरां सप्तात् करजान्तरे । मर्कटसूर्णनाभेऽपि कपौ

स्त्रीकरणेऽपि च, वि. मर्कटस्तु क्षपावूर्णनाभेऽपि करणान्तरे । मर्कटी करञ्जभेदे शूकशिश्वरां च, हे. मर्कटी शूकशिश्वरापि, वि.

मर्कटक. अथ मर्कटकः ससरभेदे वानरलूतयोः, मे.

मर्जू मर्जूः स्त्री शुद्धौ धावकेऽपि च, मे. मर्जूः सप्राद् रजके शुद्धौ, वि. मर्जूः शुद्धौ च रजकेऽपि च, हे.

मर्मर. मर्मरो वस्त्रभेदे सप्राच्छुष्कपर्णध्वनौ तथा । पुंसि स्त्रियां पुनः प्रोक्ता मर्मरी पीतदारुणि, मे. मर्मरी पीतदारौ सप्राद् वस्त्रभेदे च मर्मर, वि. मर्मरो वसनान्तरे । शुष्कपर्णध्वनौ चापि मर्मरी पीतदारुणि, हे.

मर्यादा. मर्यादा सीमनि स्थितौ, मे. मर्यादा धारणे स्थितौ, वि. मर्यादा स्थितिसीमयोः, हे. मर्यादा धारणसीम्नोः, वि.

मल. मलोऽस्त्री पापविट्किट्टे कृपणे त्वभिधेयवत्, मे. मलं किट्टे पुरीषे च पापे च कृपणे मलः, वि. मलस्त्वधे । किट्टे कर्दर्यं विष्टायाम्, हे. मलोऽस्त्री पापविट्किट्टानि, अ.

मलन. मलनः पटवासे ना मर्दने तु नपुंसकम्, मे. मलनः पटवासे स्थान् मर्दने मलनं मतम्, वि

मलय. मलयः पर्वतान्तरे । शैलांशे देश आरामे त्रिहतायां तु योषिति, मे. मलयो देश आरामे शैलांशे पर्वतान्तरे । मलया त्रिहतायां स्वात्, वि मलयः पर्वतान्तरे । शैलांशे देश आरामे मलया त्रिह-
दौषधौ, हे

मलिन. मलिनं दूषिते कृष्णे षट्पुमत्यां तु योषिति, मे. मलिनं दूषिते कृष्णे षट्पुमत्यां मलिन्यपि, वि मलिनं कृष्णदोषयोः । मलिनी रजस्वलायाम्, हे. मलिनं दूषितेऽसिते, वि

मलिनमुख मलिनमुखोऽग्नौ गोलाङ्गूले पुंसि त्रिषु कूरे, मे. स्थान् मलिनमुखः प्रेते गोलाङ्गूले खलेऽनले, वि मलिनमुखो गोलाङ्गूले प्रेतेऽनले खले, हे

मलिञ्च, च. मलिञ्च, चो मासभेदे चौरश्वलनयोः पुमान्, मे. मलि-

म्ह, चोऽनिले चौरै, वि. मलिम्ह, चसु तस्करे । वाते, हे. चौरवह्नी
मलिम्ह, चौ, वि.

मलीमस. मलीमससु मलिने पुष्पकाशीश्लोहयोः, मे, वि. मली-
मस; पुनः पुष्पकाशीशे मलिनायसोः, हे.

मह. महः पात्रे कपोले च मत्स्यभेदे बलीयसि, मे, वि. महः
कपोले बलिनि मत्स्ये पात्रे, हे. महः पात्रे कपालिनि । बलीयसि च
मत्स्ये च, त्रि.

महनाग. महनागोऽभ्रमातङ्गे वात्स्यरायनमुनावपि, मे, वि. मह-
नागो वात्स्यरायनसुरेभयोः, हे.

मह्निक. मह्निको हंसभेदपि । मह्निका दृणशून्येऽपि मौनघृत्पात्र-
भेदयोः, मे. मह्निका दृणशून्येऽपि मौनघृत्पात्रभेदयोः । मह्निको हंस-
भेदे स्यात्, वि. मह्निको हंसभेदे स्यान् मह्निका कुसुमान्तरे । मौने घृत्पात्र-
भेदे स्यात्, हे. हंसभेदे च मह्निकः, त्रि.

मशको. मशको रोगकौटप्रभेदयोः, मे. मशकः कथ्यते क्षुद्ररोग-
कौटप्रभेदयोः, वि. मशकः क्षुद्ररुग्जन्तुभेदयोः, हे.

मसु(स्त्र)र. मसुरा मसुरा वा ना देश्यावीहिप्रभेदयोः । मसुरी
पापरोगे स्यादुपधाने पुनः पुमान्, मे. मसुरा मसुरा व्रीहिप्रभेदे पण्य-
योपिति । मसुरमसुरौ च हावेतावप्येतयो मन्तौ, वि. मसुरो मसुरोऽपि
च । मसुरा च मसुरा च चत्वारः पण्ययोपिति । तथा व्रीहिविशेषे च, हे.

मसृण. मसृणोऽकर्कशे स्त्रिग्धे त्रिपूमायां तु योपिति, मे. मसृणो-
ऽकर्कशे स्त्रिग्धे क्षुमायां मसृणा भवेत्, वि. मसृणोऽकर्कशे स्त्रिग्धे मसृणा
स्यादतस्यपि, हे. मसृणौ मृदकर्कशौ, त्रि.

मह. मह उत्सवतेजसोः, मे, वि. महावुत्सवतेजसो, हे.

महत्. महती बलकीभेदे राज्ञे स्यात् तु नपुंसकम् । तन्नुभेदे
पुमान् दृष्टे, मे. महद् दृष्टति धीतत्वे राज्ञे, हे. वीणाभेदेऽपि महती,
या. महद्राज्ञे विशाले च महती बलकीभिदि, वि. . . .

महस्. मह उत्पवतेजसोः, मे. महो भवेदुत्पवतेजसोश्च, वि. मह-
सो जसुप्रत्ववे च, हे. महस्तूत्पवतेजसोः, अ.

महाकच्छ. महाकच्छस्तु पुंसि स्यात् समुद्रे च प्रचेतसि, मे.
महाकच्छः समुद्रे च प्रचेतसि, वि.

महाकाल. महाकालो महादेवे किम्पाके प्रमथान्तरे, मे. महाकालस्त्रि-
नयने किम्पाके प्रमथान्तरे, वि. महाकालो महेश्वरे किम्पाके गणभेदे च, हे.

महाघोष. महाघोषा तु कर्कटशृङ्गां पुंस्यतिघोषणे । क्षीवं च्छे,
मे. महाघोषो मतङ्गे च महाघोषोऽतिघोषणे । स्मृता कर्कटशृङ्गां च
महाघोषा मनोपिभिः, वि. महाघोषो महाशब्दे स्यान् महाघोष आपणे ।
महाघोषा शृङ्गौपध्याम्, हे.

महाधन. महाधनं महामूलेत्र सुवस्त्रे सिङ्घकेऽपि च, मे, वि. महा-
धनं महामूलेत्र सिङ्घके चारुवाससि, हे.

महानाद. महानादः कुञ्जरे स्याद् वर्षकाब्दे महास्वने, मे. महा-
नादः कुञ्जरे स्याद् वर्षकाब्दे शयानके, वि. महानादो वर्षकाब्दे महाध्वाने
शयानके । गजे च, हे. महानादो गजेऽपि च, त्रि.

महानील. महानीलो भङ्गराजे मणिनागविशेषयोः, मे, वि. महा-
नीलो मणे भिदि । नागभेदे भङ्गराजे, हे.

महापद्म. महापद्मः पुमान् नागनिधिसंस्थान्तरेषु च, मे. महापद्मः
स्मृतो नागनिधिसंस्थान्तरेषु च, वि. महापद्मः पुन निर्घो । नागसंस्था-
सिद्धोः, हे.

महाबल. महाबलं सीसकेऽतिबलायां स्त्रो बलोत्कटे त्रिलिङ्गम्,
मे । महाबलं सीसके स्याद् बलाढेऽपि महाबला । भवेदतिबलायां च,
वि. महाबलो बलीयसि । वायौ महाबलं सीसे महाबला बलाभिदि, हे.

महामात्र. महामात्रः सख्ये चामात्रे चक्षिपकाधिपे, मे.
महामात्रः सख्येऽप्यमात्रे चक्षिपकाधिपे, वि. महामात्रः प्रधाने स्यादा-
रोहसस्यहयोः, हे.

महासुनि. महासुनिरगक्षेत्र ना कुस्तम्ब, रूणि न ह्योः, मे. महासुनिरगक्षेत्र स्याद्, धम्याकागक्षेत्रयोरपि, वि. महासुनिः । अगक्षि-कुस्तम्बरूणोः, हे.

महामूल्य. महामूल्यः पद्मरागे ना महार्घेऽन्यलिङ्गकः, मे. महामूल्यं महार्घं स्यात् पद्मरागमणावपि, वि. महामूल्यं महार्घके । पद्मरागमणौ, हे.

महारजन. महारजनमुद्दिष्टं श्रातकुम्भकुसुम्भयोः, मे, वि. महारजनं कुसुम्भे स्वर्णे, हे.

महारस. महारसस्तु स्यात् खर्जूरे कोशकारकशेरुणोः, मे, वि. महारसः पुनरिदौ खर्जूरद्वौ कशेरुणि, हे. खर्जूरेद्वौ महारसः, त्रि.

महार्घ. महार्घस्तु महामूलेत्र त्रिषु स्यात् लावके पुमान्, मे. महार्घस्तु महामूलेत्र तथा लावकपक्षिणि, वि. महार्घो लावकाखड्जे । महामूलेत्र, हे. महार्घस्तु महामूलेत्र पुंसि लावकपक्षिणि, त्रि.

महालय. महालयो विहारे स्यात् तीर्थे च परमात्मनि, मे, वि. महालयः पुनः । तीर्थे विहारपरमात्मनोः, हे. महालयोऽपि तीर्थे स्यात्, हा.

महावीर. महावीरस्तु गरुडे शूरे सिंहे मखानले । वज्रे श्वेततुरङ्गे च सञ्चानविहगेऽपि च, मे. महावीरः पवौ तार्क्षत्र शूरे सिंहेऽपि कोकिले । मखानले च कर्के च महावीरो जराटके, वि. महावीरोऽन्तिमजिने परपुटे जराटके । तार्क्षत्र कर्के पवौ शूरे सिंहे मखज्जताशने, हे. मयाग्नौ च महावीरः, त्रि.

महाशङ्ख. महाशङ्खो मानुपास्त्रिसंख्याभेदालिकेषु च, मे. महाशङ्खो नरास्त्रि स्यान् निधिसंख्याप्रभेदयोः, वि. महाशङ्खो निधिभेदे संख्याभेदे नरास्त्रिनि, हे.

महासहा. महासहा मापपर्णत्रामन्त्रानेऽपि योपिति, मे. महासहा मापपर्णत्रामन्त्रानकुसुमेऽपि च, वि.

महासेन. महासेनः कार्तिकेये महासेन्यपतावपि, मे. महासेनो विगाखे स्यान् महासेन्यपतावपि, वि. महासेनो महासेनेत्र स्कन्देऽपि, हे.

महिला. महिला फलिनोस्त्रियोः, मे. महिला भीरुगुन्द्रयोः, वि.
महिला नार्यां गुन्द्रायाम्, हे.

महिषी. महिषी कृताभिषेकासैरिभ्योरोपधीभिदि, मे. महिषी वृष-
पत्न्यां च सैरिभ्यामोपधीभिदि, वि. महिषी वृषयोपिति । सैरिभ्यामोपधी-
भेदे, हे. महिषी राजपत्न्यपि, त्रि.

मही. मही नद्यन्तरे भूमौ, मे. मही भूमौ मही नद्याम्, वि.
मही भूमौ नदीभेदे, हे.

महेन्द्र. महेन्द्रः पर्वते शके, मे, वि. महेन्द्रो वासवे प्रैले, हे.
महेन्द्रो भूधरे शके, त्रि.

महेश्वर. महेश्वरो महादेवे कथितोऽधीश्वरेऽपि च, मे.
महोदय. महोदयो कान्यकुब्जे चाधिपत्यापवर्गयोः, मे. महोदयः
कान्यकुब्जेऽप्याधिपत्यापवर्गयोः, वि. महोदयं पुरे । महोदयः स्वामि-
मुक्तयोः, हे.

महौषध. महौषधं तु श्रुण्वत्रां स्याद् विषायां लशुनेऽपि च, मे.
महौषधं ऋद्धवेरे विषायां लशुनेऽपि च, त्रि. महौषधं तु श्रुण्वत्रां विषा-
रसनयोः, हे. लशुनेऽतिविषायां च श्रुण्वत्रामपि महौषधम्, त्रि.

मा. मा वारणे विकल्पे च, मे. १. म.

मांस. मांसः स्यादामिषे क्लीवं कक्कोलीजटयोः स्त्रियाम्, मे. मांसं
स्यादामिषे मांसी कक्कोलीजटयोरपि, वि.

माकन्द. माकन्दः सहकारेऽस्त्री धात्रीनगरभेदयोः, मे. माकन्दः
सहकारे सरान् माकन्दग्रामलकीफले, वि, हे. अथ माकन्दग्रामलक्ष्यां नाम्न-
पादमे, त्रि.

मागध. मागधी स्त्री कषायूथ्रो र्बाचप्रवन् मगधोद्भवे । पुंसि वैश्यात्
चत्रियाजे शुक्लजीरकवन्दिनोः, मे. मागधी पिप्पलीयूथ्रो र्मागधो मगधो-
द्भवे । वैश्यतः चत्रियापुत्रे शुक्लजीरकवन्दिनोः, वि. मागधो मगधोद्भूते
शुक्ल जीरकवन्दिनोः । वैश्यतः चत्रियापुत्रे मागधी सत्रात् तु पिप्पली । यूथो

भापाविशेषश्च, हे. अथ भागधी । पिप्पल्यां यूधिकायां ना लग्ने मगधजे त्रिषु, त्रि.

माचल. माचलो वन्दिचौरे च ग्राहुरोगयोः, मे. माचलो वन्दि-
चौरे स्याद् ग्राहे रक्षसि चामये, वि. माचलः । वन्दिचौरे रुजि ग्राहे, हे.

माठर. माठरो व्यासेऽर्कपारिपार्श्विके, मे. माठरो द्विजभेदे स्याद्
व्यासेऽर्कपारिपार्श्विके, वि. माठरो व्यासविप्रयोः । सूर्यानुगे, हे.

माढ़ि. माढ़िः स्त्री पत्रभङ्गौ च माढ़ि देव्यप्रकाशने, मे. माढ़िः
पत्रादिभङ्गौ सत्रान् माढ़ि देव्यप्रकाशने, वि. माढ़ि देव्यं पत्रसिरा-
ऽर्चा, हे.

माणवक. माणवको हारभेदे बाले कुपुरुषेऽपि च, मे. माणव-
कस्तु पुंसि स्याद् बालहारभेदोरपि, हे. हारभेदे माणवको बाले कुपु-
रुषे षटौ, त्रि.

मातङ्ग. मातङ्गः श्वपचे गजे, मे, वि. मातङ्गः श्वपचो हस्ती,
हे. गजेऽपि नागमातङ्गौ, अ. हा. ५. नाग.

मातुल. मातुलो व्रीहिभिन्मातृभ्रातृश्च मदनद्रुमे । धूसूर,
मे. मातुलो मदनद्रुमे । मातु भ्रातरि धत्तूरे व्रीहिभेदेऽपि मातुलः,
वि. मातुलो मदनद्रुमे । धत्तूरेऽहिव्रीहिभिदोः पितुः श्याले, हे. धूसू-
रेऽपि च मातुलः, त्रि.

मातुलपुत्रक. मातुलपुत्रक इत्यपि मामकतनये फले च धूर्तसत्र, मे.
मातुलपुत्रको धूर्तफले सत्रान् मामकात्मजे, वि. मातुलपुत्रक । धत्तूरकसत्र
च फले मातुलसत्र च गन्दने, हे.

मातुलानी. मातुलानी कलापे स्याद् भङ्गायां मातुलस्त्रियाम्,
मे, वि. मातुलानी पुनः शष्पे । कलापे मातुलपत्राम्, हे. मातुलानी तु
भङ्गायां मातृभ्रातृस्त्रियामपि, त्रि

मातृ माता गौर्यादिजननीगोब्रह्माण्णादिभूमिषु, (स्त्रियाम्)
मे. माता काव्याप्रसूगोषु ब्राह्मीत्याद्यासु मातरः, वि. मातां गौर्ङ्गी .-

जननी महौ । मातरसु ब्रह्माण्णाद्याः, हे. ष्ठीव्रीजननीगावो ब्रह्माण्णा-
द्याश्च मातरः, त्रि.

मातृका. मातृका धातृकामात्रो र्द्वीभिर्द्वर्णमालयोः, मे. मातृका
करणे स्वरे । मातृवर्णसमाभ्यायोपमातृपु, हे.

मातृ. मातृा कर्णविभूपायां वित्ते माने परिच्छेदे । अक्षरावयवे
स्वल्पे क्लीवं कात्स्त्रेऽवधारणे, मे. मातृं चावधृतौ कात्स्त्रे मातृा कर्ण-
विभूपणे । अक्षरावयवे वृत्ते मानेऽल्पे च परिच्छेदे, वि. मातृं त्ववधृतौ
स्वार्थे कात्स्त्रे मातृा परिच्छेदे । अक्षरावयवे द्रव्यमानेऽल्पे कर्णभूपणे ।
काले वृत्ते च, हे. मातृा परिच्छेदे । अल्पे च परिमाणे सा मातृं कात्स्त्रे-
ऽवधारणे, अ. परिच्छेदे प्रमाणे च मातृाख्या पङ्क्तिकीर्तिता, अने. मातृा
परिच्छेदेऽपि, च.

माधव. माधवोऽजे मधौ राधे यादवे ना स्त्रियां मिसौ । मधुशर्क-
रावासन्तीकुट्टनीमदिरासु च । गोमहिषादिसम्पत्तौ, मे. माधवसु वसन्ते
सप्राद् वैशाखे गरुडध्वजे । माधवी मदिरायां च कुट्टन्यामतिमुक्तके । मधुनः
शर्करायां च, वि. माधवः । विष्यौ वसन्ते वैशाखे माधवी मधुशर्करा ।
वासन्ती कुट्टनी चाला, हे. माधवी हरिवैशाखौ, त्रि

मान. मानश्चित्तोन्नतौ ग्रहे । क्लीवं प्रमाणे प्रस्थादौ, मे. मानं
प्रमाणे प्रस्थादौ मानश्चित्तोन्नतौ ग्रहे, वि. हे. मानं प्रमाणे तीत्ये
च, त्रि.

मानसु मानसं सरसि स्थान्ते, मे, वि. मानसं स्थान्तसरसोः,
हे स्थान्ते सरसि मानसम्, त्रि मानसं चित्तमित्त्रक्तं मानसं त्रैदशं
सरः, अने.

मानिन्. मानिनी तु स्त्रियां फल्यां मानी मानवति त्रिषु, मे.

मामक मामकं स्यान् मदीयार्थे त्रिषु पुंसि तु मातुले, मे. मामकं
ममतायुक्ते मातुले मामकः स्मृतः, वि मामकं तु मदीये स्यान् मामको
मातुले स्मृतः, हे

माय. माया सप्ताम्बरीबुद्धो मायः पीताम्बरे सुरे, मे. सप्तान् माया शास्वरीधियोः । माया दम्भे कृपायां च मायः पीताम्बरेऽम्बरे, वि. सप्तान् माया शास्वरी कृपा । दम्भो बुद्धिश्च मायस्तु पीताम्बरेऽम्बरेऽपि च, हे. सप्तान् माया शास्वरीबुद्धोः, त्रि.

मार. मारो स्रतौ स्ररे विघ्ने मारी चण्डरां जनक्षये, मे. मारो स्रतौ वृषेऽनङ्गे मारी चण्डरां जनक्षये, वि. मारोऽनङ्गे स्रतौ विघ्ने मारी चण्डरां जनक्षये, हे. विघ्नमन्त्रययो मारः, त्रि,

मारि. मारिः स्त्री मारणे वर्षे, मे.

मारिप. मारिपः शाकभिदार्यं नाद्योक्तत्रा पुंसि योपिति । दद्या-
स्वायां च, मे. मारिपः शाकभेदे स्यान् मारिपा दद्यामातरि । नाद्योक्तत्रां
मारिपश्चार्यं, वि. मारिपस्वार्यशाकयोः । मारिपा दद्याजननी, हे.

मारीच. मारीचो रक्षसो भेदे कङ्कोले याजकद्विजे । मारीची
देवताभेदे, मे, वि. मारीच. कङ्कोले याजकद्विजे । रचोभेदे, हे. कङ्कोले-
ऽपि च मारीचः, त्रि.

मारुण्ड. मारुण्डोऽण्डे भुजङ्गानां मार्गे गोमयमण्डले, मे, वि, हे.

मार्ग. मार्गो षट्गमदे मासप्रभेदेऽन्वेषणाध्वनोः, मे, वि. मार्गो
षट्गमदे मासे सौम्यर्क्षेऽन्वेषणे पथि, हे. मार्गस्तु मासान्वेषणाध्वनस्तु, त्रि.
अन्वेषणेऽपि मार्गः, ङ

मार्गण. मार्गणो याचके शरे । याज्ञान्वेषणयोः क्लीबम्, मे मार्गणं
प्रार्थनेऽन्वेषे मार्गणो याचके शरे, वि. मार्गणं याचनेऽन्वेषे मार्गणस्तस्करे-
ऽपि च, हे. मार्गणो याचको ज्ञेयो मार्गणोऽपि शिलीमुख, अने.

मार्जन. मार्जनं न द्वयोर्माटीं पुंसि स्यात्सोभ्रशाखिनि, मे. मार्जनं
कथितं माटीं मार्जनो रोभ्रशाखिनि, वि. मार्जनो सोभ्रशाखिनि । मार्जनं
शुद्धिकरणे मार्जना सुरजध्वनौ, हे

मार्जार. मार्जार ओतौ सट्टाश्रे, मे, वि. मार्जारः स्यात् खट्टाश-
विडालयोः, हे

मार्जालीय. मार्जालीयः स्मृतः शूद्रे विडाले कायशोधने, मे. मार्जालीयः स्मृतः शूद्रे चण्डाले कायशोधने, वि. मार्जालीयः शूद्रविडालयोः । शरीरशोधने, हे.

मार्तण्ड. मार्तण्डः क्रोडस्वर्ययोः, मे. मार्तण्डरूपने क्रोडे, वि. मार्तण्डस्तरणौ क्रोडे, हे. मार्तण्डौ खगदंष्ट्रिणौ, वि.

माल. मालं क्षेत्रे स्त्रियां षक्तास्त्रजो जात्यन्तरे पुमान्, मे. मालं क्षेत्रे जने मालो माला पुष्पादिदामनि, वि. मालं तु कपटे वने । मालो जने स्थान् माला तु पंक्तौ पुष्पादिदामनि, हे.

मालती. मालती जातियुवतिजप्रोत्स्यासु सरिदन्तरे । काकमाचत्रां विशल्यायां विभावर्थाभपीयते, वि. मालती युवतौ काकमाचत्रां जाति-विश्ल्ययोः । जप्रोत्स्यायां निशि नद्यां च, हे.

मालिक. मालिका सप्तलापुत्रीग्रीवालङ्करणेषु च । पुष्पमाल्ये नदीभेदे पश्चिभेदे तु मालिकः, मे. मालिका सरिदन्तरे । ग्रैवेये पुष्पमालायां पश्चिमर्ले च मालिका, वि. अथ मालिका । पश्चिभेदे सरिद्भेदे ग्रैवेये पुष्पदामनि, हे.

मालिनी. मालिनी मातृकावृत्तभिदो मालिकयोपिति । गौरी-चम्पानगर्यौश्च मन्दाकिन्यां नदीभिदि, मे. मालिनी वृत्तभेदे स्थान् मालाकार-स्त्रियामपि । चम्पानगर्यां गौर्यां च मन्दाकिन्यां च मालिनी, वि. मालिनुर-मायां गङ्गायां चम्पावृत्तप्रभेदयोः । मालिष्याम्, हे. छन्दश्चन्या च मालिनी, वि.

मालु. मालुः पत्रलतानार्थोः स्त्रियान्, मे. मालुः पत्रलतास्त्रियोः, वि. मालुः स्त्रियां पत्रवल्याम्, हे.

मालुधान. मालुधानो मातुलाहौ मालुधानी लतान्तरे, मे. मालु-धानश्चित्रसर्पे मालुधानी लतान्तरे, वि. मालुधानी लताभिदि । मालुधानो मातुलाहौ, हे. मालुधानश्चित्रसर्पे महापद्मेऽपि दृश्यते, हा.

माल्य. माल्यं कुमुमतत्स्रजोः, मे. माल्यं मालाप्रचूनयोः, वि. माल्यं मालाकुमुमयोः, हे.

माष. मापो व्रीह्यन्तरे मूर्खे मानत्वग्दोषभेदयोः, मे, वि.
मापो माने धान्यभेदे मूर्खे त्वग्दोषभिद्यपि, हे मूर्खे माने फले माषः,
त्रि.

मास्. माश्वन्द्रमासयोः पुमान्, मे. माः स्मृतश्वन्द्रमासयोः, वि.
मास्तु मासे निशाकरे, हे. माश्वन्द्रमासयोः पुंसि, त्रि.

मास. मासो मासि समाख्यातो गोष्ठे कुङ्कुटगृध्रयोः, वि.

मिति. मिति मर्नोऽप्यवच्छेदे, (स्त्रियाम्) मे. मिति मर्नो
व्यवच्छेदे, वि. मितिरैयत्तप्रमानयोः, हे.

मित्त्र. मित्त्रं सुहृदि न द्वयोः । सूर्यो पुंसि, मे. मित्त्रं सुहृदि
मित्त्रोऽर्के, वि. मित्त्रं तु सख्यौ मित्त्रो दिवाकरे, हे. मित्त्रो खावपि, अ.
मित्त्रो भातुः सुहृन् मित्त्रम्, अने.

मिथस्. मिथोऽन्योन्ये रक्षस्रे च, मे. मिथोऽन्योन्यं रक्षस्रपि,
हे, अ मिथोऽन्योन्यं मिथो रक्षः, वि.

मिथुन. मिथुनं तु द्वयो राशिभेदे स्त्रीपुंसयुग्मके, मे. मिथुनो
राशिभेदे सत्रान् मिथुनं दम्पतीयुगे, वि मिथुनं राशौ मिथुनं पुंस्त्रियो-
युगे, हे. राशौ युग्मे च मिथुनम्, त्रि.

मिह्व. मिह्वं चित्ताभिसंक्षेपे क्लीवमालसरनिद्रयोः, मे. मिह्व-
मालसरनिद्रयोः । तथा चित्ताभिसंक्षेपे, वि. मिह्वं चित्ताभिसंक्षेपे निद्रा-
लसितयोरपि, हे. मिह्वं चित्ताभिसंक्षेपे निद्रायां च, त्रि.

मिप. मिपं व्याजे स्पर्धने ना, मे. मिपश्च स्पर्धने व्याजे, वि.
मिपं व्याजे स्पर्धने च, हे.

मिसि. मिसिः स्त्री मधुरामास्योः शतपुष्पाजमोदयोः, मे. मिसि-
स्तु मधुरामास्यो र्गजपुष्पाजमोदयोः, वि. मिसि मांसप्रजमोदयोः । शत-
पुष्पामधुर्योश्च, हे.

मिहिर. मिहिरः सूर्यबुद्धयोः, मे. मिहिरो भास्करे बुद्धे, वि.
मिहिरोऽर्केऽस्वदे बुद्धे, हे.

मीन. मीनो राश्यन्तरे भूपे, मे, त्रि. मीनो राश्यन्तरे मत्स्ये, वि. मीनो मत्स्ये राशिभेदे, हे.

मीनाम्नीष. मीनाम्नीषस्तु पुंलिङ्गो दर्दुराम्ने च खञ्जने, मे. मीनाम्नीषो दर्दुराम्ने मीनाम्नीषश्च खञ्जने, वि. मीनाम्नीषस्तु खञ्जने । दर्श-
रात्रे, हे.

सुकुन्द. सुकुन्दः पारदे विष्णौ रत्नभेदे च कुन्दुरौ, मे. सुकुन्दः
पुण्डरीकाक्षे रत्नभेदे च पारदे, वि. सुकुन्दः पारदे रत्नविशेषे गण्ड-
ध्वजे, हे.

सुकुर. सुकुरः स्रान् मकुरवद्, दर्पणे वकुलद्रुमे । कुलालदण्डे,
मे. सुकुरो मल्लिकापुष्पे दर्पणे वकुलद्रुमे । कुलालदण्डे सुकुरो मकुरोऽप्येष्टु
विश्रुतः, वि. सुकुरो मकुरो यथा । कुलालदण्डे वकुले कोरकादर्शयो-
रपि, हे.

सुकुष्ठ. V. मकुष्ठ.

सुक्ता सुक्तः प्राप्तमोक्षे च मोचिते । त्रिषु स्त्री मौक्तिके, मे. सुक्ता
तु मौक्तिके सुक्तः प्राप्तमुक्तौ च मोचिते, वि. सुक्ता मौक्तिकपुंश्लयोः, हे.
मुक्तौ निर्दत्तमोचितौ, त्रि.

सुक्ताफल. सुक्ताफलं तु कर्पूरे मौक्तिके लवलीफले, मे, वि. सुक्ता-
फलं घनसारे मौक्तिके लवलीफले, हे.

सुक्ति. सुक्तिं मूर्ध्नि च मोक्षणे । मातादयः स्त्रियाम्, मे. सुक्तिः
स्रान् मोक्षने मोक्षे, वि. सुक्तिं मूर्ध्निमोक्षयोः, हे.

सुख. सुखं निःसरणे वक्त्रे प्रारम्भोपाययोरपि । सन्ध्रन्तरे नाट-
कादेः शब्देऽपि च नपुंसकम्, मे. सुखं निःसरणे वक्त्रे प्रारम्भोपाययोरपि,
वि. सुखमुपाये प्रारम्भे श्रेष्ठे निःसरणास्थयोः, हे.

सुग्ध. सुग्धस्तु सुन्दरे मूढे, मे. सुग्ध. सुन्दरमूढयोः, वि. सुग्धो
मूढे रमेष्ट, हे.

सुवफन्द. सुशुक्रुन्दो दृषभेदे मान्यादृतनयेऽपि च, मे. सुशु-

कुन्दो द्रुभेदे स्यान् सुनिदैत्यविशेषयोः, वि. सुचुकुन्दसु द्रुभेदे सुनिदै-
त्ययोः, हे.

सुगड. सुगडो दैत्यान्तरे राज्जग्रहे ना सुगिडते त्रिषु । सुगडा
सुगडीरिकायां स्यात् स्त्रियामस्त्री तु मूर्धनि, मे. सुगडो दैत्यान्तरे राहौ
मूर्धसुगिडतयोरपि, वि. सुगडो सुगिडतशीर्षयोः । राहौ दैत्यान्तरे, हे.
राहौ दैत्यान्तरे सुगडो मूर्ध्नि स्त्री सुगिडते त्रिषु, त्रि.

सुगडन. सुगडनं वपने त्राणे, मे, वि. सुगडनं रचणे घौरे, हे.

सुदिर. सुदिरः कामुके भेष, मे, हे. सुदिरः कामुकेऽम्बुदे, वि.

सुङ्गर. सुङ्गरं मल्लिकाभेदे पुंसि लोष्टादिभेदने, मे. सुङ्गरं मल्लिका-
भिदि । लोष्टादिभेदनेऽपि स्यात्, वि. सुङ्गरः कोरकाक्षयोः । लोष्टादि-
भेदने चापि, हे.

सुनि. सुनिः पुंसि वशिष्ठादौ वङ्गसेनतरौ जिने, मे. सुनि रथमी-
ङ्गदीबुद्धपियालागस्तिकिंशुके, वि. सुनि वाचंयमेऽर्हेति । पियालागस्ति-
पालाभे, हे. सुनि वाचंयमे बुद्धे, त्रि.

सुनिभेपज. सुनिभेपजमागस्रां हरितक्यां च लङ्घने, मे, वि. सुनि-
भेपजं त्वगस्तिपथप्रायां लङ्घनेऽपि च, हे. लङ्घने सुनिभेपजम् । अगस्रां
च हरितक्याम्, त्रि.

सुर. सुरा गन्धद्रवेषु दैत्यान्तरे पुमान्, मे.

सुसुर. सुसुरस्तुपवङ्गौ स्यान् मन्मथे रविवाजिनि, मे, वि. सुसुरो
मन्मथे सूर्यतुरगे तुपपावके, हे.

सुपित. सुपितं हृतखण्डितयोः, मे. सुपितं खण्डिते हृते, वि, हे.

सुष्क. सुष्को मोक्षकवृत्ते सप्रात् सङ्घाते वृषणेऽपि च, मे. सुष्को
मोक्षद्रुमे सङ्घे तस्करे मांसलाण्डयोः, हे. सुष्कोऽण्डकोशे सङ्घाते सुष्को
मोक्षे च पादपे, वि.

सुष्टि. सुष्टि द्वयोः फले । बह्वपाथौ तसरौ. मे. मष्टि बह्वन्त्रे
फले, वि.

सु(प)सल. सुसलं सप्रादयोऽग्रे तु पुनमुंसकयोः स्त्रियाम् । ताल-
मल्यामाखुपर्णीगृहगोधिकयोरपि, मे. सुसलं तु स्यादयोऽग्रे सुसली मता ।
तालमल्यामाखुपर्णीगृहगोधिकयोरपि, वि. सुसलं सप्रादयोऽग्रेके । सुसली
तालमल्यामाखुपर्णिका गृहगोधिका, हे.

सुहिर. सुहिरः काममूर्खयोः, मे, वि, हे.

मूक. मूकस्त्ववाचि ना दैतेय रेके ह्यपणमन्दयोः, मे. मूकोऽप्यवाङ्मतौ
दीने, वि. मूको दैत्यावाग्दीनेषु, हे.

मूढ. मूढस्तु तन्द्रिते बाले, मे. मूढशन्द्रितबालयोः, वि. मूढ-
शन्द्रिते जडे, हे. विचेष्टबालिषौ मूढौ, वि.

मूर्च्छित. मूर्च्छितमपि सोच्छये च मूढे च, मे. मूर्च्छितं सोच्छये
मूढे, वि, हे. मूर्च्छितौ मूढसोच्छयौ, अ.

मूर्त्. मूर्त्तं सप्रात् त्रिषु मूर्च्छाले कठिने मूर्त्तिमत्यपि, मे, वि.
मूर्त्तं मूर्त्तिमति प्रोक्तं मूर्च्छाले कठिनेऽपि च, वि.

मूर्ति. मूर्तिः कायकाठिन्ययोः स्त्रियाम्, मे. मूर्तिः काठिन्यकाययोः,
वि, अ. मूर्तिः पुनः प्रतिमायां कायकाठिन्ययोरपि, हे.

मूर्धाभिपिक्त. मूर्धाभिपिक्तो भूपाले मन्त्रिणि चतुर्येऽपि च, मे.
मूर्धाभिपिक्तो भूपाले प्रधाने चतुर्येऽपि च, वि. मूर्धाभिपिक्तः प्रधाने
चतुर्यचित्तिपालयोः, हे. मूर्धाभिपिक्तो भूयेऽपि, अ. मूर्धाभिपिक्तोऽमातेर-
ऽपि, वि.

मूल. मूलं शिफादयोः । मूलविष्टोऽन्तिके वा ना भे, मे. मूलं
पार्श्वदयोश्चैव । निकुञ्जशिफयोः, हे. मूलमादेर शिफाभयोः, अ. निकटे-
ऽपि च मूलं सप्रात्, वि. मूलमादेर शिफायां सप्राद् भे निकुञ्जेऽन्ति-
केऽपि च, वि.

मूल्य. मूल्यं सप्राद् वेतने वस्त्रे, मे. मूल्यं तु वेतने वस्त्रे, वि.
मूल्यं वस्त्रे वेतने च, हे.

धग. धगः पशौ कुरङ्गे च करिनक्षत्रभेदयोः । अन्ये षण्णे च दाज्ञायां

शृगी तु घनितान्तरे, मे. शृगः पशौ कुरङ्गे च करिनक्षत्रभेदयोः । याञ्जायां
शृगयायां च शृगी सत्राद् घनितान्तरे, वि. शृगः कुरङ्गे याञ्जायां शृग-
यायां गजान्तरे । पशौ नक्षत्रभेदे च शृगी तु घनितान्तरे, हे. पशवोऽपि
शृगाः, अ. शृगोऽन्विष्टौ, त्रि. मार्गशेषेऽपि शृगः क्वचित्, हा.

मृगनेत्रा. मृगनेत्रा रात्रिभेदे विशेषे योषितसथा, मे.

मृगशु. मृगशुः पुंसि गोमायौ व्याधे च परमेष्ठिनि, मृगशु ब्रह्मणि
प्रोक्तो गोमायुव्याधयोरपि, वि. मृगशुस्तु फेरौ ब्रह्मणि लुब्धके, हे.

शृगाक्षी. शृगाक्षी तु विशालाशृगनेत्रयोः, मे. शृगाक्षी चेन्द्रवारुण्यां
शृगनेत्रात्रियामयोः, वि. शृगाक्षी शृगलोचना । त्रियामेन्द्रवारुणी च, हे.

शृगाङ्ग. शृगाङ्गो मारुते चन्द्रे वि.

शृगारि. शृगारिः सत्रात् पुंसि कण्ठीरवशार्दूलयोरपि, मे.

शृणाल. शृणालं नलदे क्लीवं स्त्रीनपुंसकयोर्विभे, मे. शृणालं
विसिनीमूलं शृणालं च जलाकुलम्, अने.

शृत. शृतं तु याचिते शृत्यौ क्लीवं शृतप्रमति त्रिपु, मे. शृतं
शृत्यौ याचितेऽपि, हे. शृतं स्याद् याचिते शृत्यौ शृतप्रमत्यभिधेयवत्, वि.

शृतुर. शृतुर नां मरणे यमे, मे. शृतुर मरणदेवयोः, वि. शातङ्के-
ऽजगरे कुन्ते शृतुरः स्यान् मरणेऽपि च, अने.

शृतुरफल. स्यान् शृतुरफला कदल्यां महाकालफले पुमान्, मे.
शृतुरफलो महाकाले कदल्यां शृतुरफल्यापि, वि. शृतुरफलो महाकाले शृतुर-
फलो कदल्यश्च, हे.

शृतुरवञ्जन. स्यान् शृतुरवञ्जनः शृङ्गौ श्रीफलद्रोणकाकयोः, मे, वि.
शृतुरवञ्जनः श्रीफले हरे । द्रोणकाके, हे.

शृत्या. शृत्या काक्षरां श्रेष्ठशदि, मे. शृत्या तु कथिता वासीश्रेष्ठ-
शक्तिकयोर्बुधेः, वि. मृत्या वासी तु मृत्तिका, हे.

मृत्स्रा. मृत्स्रा मृत्मातुवर्योश्च, मे. मृत्स्रा तुवरिकायां स्यान्
मृत्पायामपि दृश्यते, वि. मृत्स्रा मृत्मा तुवर्यपि, हे.

मृदङ्ग. मृदङ्गः पटहे घोषे, मे, वि. मृदङ्गो घोषवाद्ययोः, हे.

मृदु. मृदुः स्यात् कोमलेऽतीक्ष्णो, मे. मृदुः सगात् कोमले खरे, वि.
मृहतीक्ष्णो कोमले च, हे. मृदू. चातीक्ष्णकोमलौ, च.

मृष्टेरुक. मृष्टेरुको वदानेऽपि मिष्टाशिन्यतिथिद्विपि, मे, वि.
मृष्टेरुकः स्यान् मृष्टाग्ने दानशौण्डेऽतिथिद्विपि, हे.

मेखला. मेखला खङ्गवन्धे सत्रात् काञ्चीशैलनितम्बयोः, मे, वि. मेख-
लाऽद्रिनितम्बे सत्राद् रसनाखङ्गवन्धयोः, हे. मेखलाऽद्रिनितम्बेऽपि, त्रि.
कटिदेशे तु मेखला, च.

मेघ. मेघो सुस्ताजलदयोः पुमान्, मे. मेघः सत्रान् सुसाके घने,
वि. मेघस्तु सुसाके जलदेऽपि च, हे. मेघो वारिदसुस्तयोः, त्रि.

मेघनाद. मेघनादस्तु वरुणे तनये रावणस्य च, मे. मेघनादस्तु
वरुणे रावणस्य सुतेऽपि च, वि. मेघनादो मेघशब्दे वरुणे रावणात्मजे, हे.

मेघपुष्प. मेघपुष्पं पिण्डाभ्रान्मुनादेये ना चरे ह्ये, मे. मेघ-
पुष्पं तु पिण्डाभ्रं नादेयजलयोरपि, वि. मेघपुष्पं तु नादेये पिण्डाभ्रं
सलिलेऽपि च, हे. मेघपुष्पं तु नादेये पिण्डाभ्रं सलिले विदुः, त्रि.

मेचक. मेचकस्तु मयूरस्य चन्द्रके श्यामले पुमान् । तदयुक्तो
याचप्रवत् क्षीवं श्वोतोऽञ्जनान्धकारयोः, मे. मेचको वह्निचन्द्रे सत्रान् मेचकः
श्यामलेऽपि च । तिमिरे क्षणवर्षे तु मेचकं वाचप्रवद् भवेत्, वि. मेचकः
श्यामले क्षणं तिमिरे वह्निचन्द्रके, हे. वह्निचन्द्रे च मेचकः, त्रि.

मेध. मेधा दुहौ कर्तौ पुमान्, मे. मेधः कर्तौ धियां मेधा, वि.
मेधः कर्तौ मेधा तु श्रेमुषी, हे.

मेधाविन् मेधावी ना शुक्रे ब्राह्मणं स्त्रियां मेधान्यिते त्रिषु, मे.

मेधि मेधिः सत्रात् खलदाक्षणि, वि.

मेध. मेधं त्रिषु श्रुहौ रक्तवचारोचनयोः स्त्रियाम्, मे. मेधं
श्रुषी मेदुरे च वाचप्रवन् मेधमाश्रमे, वि.

मेनाद. मेनादस्तु पुमान् केकिमार्शरप्यङ्गलेषु च, मे. मेनादः

केकिमार्जारच्छगलेषु समीरितः, वि. मेनादास्तु त्रयञ्छागमार्जारकश्चिख-
खिडनः, त्रि. मेनादः केकिनि च्छागे मार्जारे, हे.

मेला. मेला स्रान् मेलके मसौ, मे, वि. मेला त्वञ्जने मेलकेऽपि
च, हे.

मेप. मेपो राश्वन्तरे सभे। भैषज्यभिदि, मे. मेपो राश्विविशेषे
स्राद्, उरणे भैषज्यन्तरे, वि. मेपो राश्वन्तरे छष्टौ, हे मेपौ राश्वन्तरो-
रणौ, त्रि.

मेहन. मेहनं मूत्रशिश्रयोः, मे, वि, हे.

मैथुनं मैथुनं सुरतेऽपि स्रात् सङ्गतेऽपि नपुंसकम्, मे. मैथुनं
सङ्गते रते, वि. मैथुनं रतसङ्गतयोः, हे. मैथुनं सङ्गतौ रते, अ. मैथुनं
कथत्रते सङ्गिः सम्बन्धग्राम्यधर्मयोः, च.

मोघ. मोघस्तु मुक्तिपाटलिमोचने, मे. मोघो मुष्ककवृक्षे स्राद्,
अपवर्गं च मोचने, वि. मोघो निःश्रेयसे वृक्षविशेषे मोचने मृतौ, हे.
नन्द्रावर्तः सरलः शालः पाको धवोऽर्जुनश्चालकः। पद्मस्रन्दनमोघा वृक्ष-
विशेषेऽपि कथत्रन्ते, च.

मोघ. मोघा स्त्री पाटलायां स्राद्, हीननिष्कलयोस्त्रिषु, मे.
मोघाऽपि पाटलायां स्रान् मोघा निष्कलदीनयोः, वि. मोघो दीने निष्कले
च मोघा स्रात् पाटलातरौ, हे.

मोच. मोचः शोभाञ्जने पुंसि मोचा शात्मलिरम्भयोः, मे. मोचः
शोभाञ्जने प्रोक्तो मोचा शात्मलिरम्भयोः, वि. मोचा शात्मलिरुदत्यो मोचः
ऽङ्गिरै, हे. मोचा शात्मलिरम्भयोः, त्रि. मोचा शात्मलिरम्भयोः, अ.
तु कदली मता, अने.

मोचक. मोचक. कदलीशिश्रुनिर्मोचकविरागिषु, मे, वि. मोचको
मोचकदलीशिश्रुद्रुमविरागिषु, हे.

मोचाट. मोचाटः छण्णजीरे च रम्भास्त्रि मलयोद्भवे, मे, वि.
मोचाटः छण्णजीरके । चन्दने कदलीगर्भे, हे.

मोण. मोणः शुष्कफले नक्रमचिकाऽङ्घ्रिकरण्डयोः, मे. वि. मोणः सपेकरण्डके । वाने नक्रमचिकायाम्, हे.

मोदक. मोदकः खाद्यभेदेऽस्त्री हर्षके पुनरन्ववत्, मे. मोदको हर्षके ज्ञेयः खाद्यभेदे च मोदकम्, वि. मोदको हर्षके खाद्ये, हे.

मोरट. मोरटं तु भवेद्विद्युमूलाङ्कोटप्रसूनयोः । सप्तगत्वात् परे क्षीरे मूर्धिकायां तु मोरटा, मे. वि. मोरटम् । सप्तगत्वात् परे क्षीरेऽङ्कोटपुष्पे च्चुमूलयोः । मोरटा तु मूर्धिकायाम्, हे. मोरटं गोर्नवे क्षीरेऽङ्कोटपुष्पे च्चुमूलयोः, वि.

मोह. अथ मोहोऽन्यलिङ्गः स्यादविद्यायां च मूर्च्छने, मे. मोहमिच्छन्ति मूर्च्छायामविद्यायां च स्वरयः, वि. मोहौ मूर्च्छाविपर्ययौ, हे. अथ मूर्च्छने । अविद्यायां च मोहः स्यात्, वि. मोहः सप्तान् मौढ्यमूर्च्छयोः, च.

मौलि. मौलिः किरीटे धम्मिल्ले चूडायामनपुंसकम् । नाऽशोकद्रौ स्त्रियां भूमौ, मे. मौलिः किरीटे धम्मिल्ले चूडाकङ्केलिमूर्धसु, हे. मौलिः किरीटे धम्मिल्ले कङ्केलिद्रुमचूडयोः, वि. चूडा किरीटं केशश्च संयता मौलयस्त्रयः, अ. मौलिः कङ्केलिद्रुमोऽपि, वि. ,

म्लिष्ट. म्लिष्टं त्रिष्वव्यक्तवाचि ज्ञाने, मे. म्लिष्टमव्यक्तवाचि स्यान्म्लिष्टं ज्ञानेऽन्यवन् मतम्, वि. अथ म्लिष्टं ज्ञानमस्पष्टभाषितम्, हे. मिष्टं ज्ञाने कुवचने, वि.

म्लेच्छ. म्लेच्छः धामरभेदे च पापरकौऽपभाषणे, मे. म्लेच्छः पापरते जातिभेदे स्यादपभाषणे, वि. म्लेच्छो जातिभेदे क्षापभाषणे, हे.

य. यो ना वायौ यमने या यात्राग्निधूमितत्यागेषु । वारणयोगसमन्नायानेषु पुमांसु गन्तरि स्यातः, मे. यः सर्वनामानिलयोः, वि. युधा बाला च वायुस्वक् ऋहताः पुरुषोत्तमः । यमुनो यामुनेयश्च यकारो मान्तिमः मृतः, मा. यशो यः कथितः प्राञ्चै र्यो वायुरिति शब्दितः । याने यागुरि यज्ञाग्रे कथितः शब्दवेदिभिः, ए.

यच्च. यच्चो गुह्यकमात्रे च गुह्यकाधीश्वरेऽपि च, मे. यच्चः श्रीदे च गुह्यके, वि. यच्चः श्रीदे गुह्यके च, हे.

यच्चराट्. यच्चराट् त्रयस्वकसखे मञ्जानां रङ्गचत्वरे, वि. यच्चराट् पुंसि धनदे मञ्जानां रङ्गचत्वरे, मे

यच्च. यच्चः सत्रादात्मनि मखे नारायणञ्जताशयोः, हे. यच्चः पूजा च दानं च, अने.

यत्सु. V. इत्सु.

यति. यतिः स्त्री पाठविच्छेदे निकारयतिनोः पुमान्, मे. यति-
निर्कारे यतिनि पाठच्छेदकमे यतिः, वि. यति निर्कारे विरतौ भिद्यौ,
हे. अथ यतिः । पाठच्छेदे मुनौ पुमान्, वि.

यथा. यथा तुल्यार्थमानयोः । प्रशंसायाम्, मे. यथाशब्दस्य
निर्दिष्टसुल्ययोगानुमानयोः, वि. यथा निर्दर्शने द्वौ तद्देशे निर्देशसाम्ययोः ।
हेत्वपपत्तौ च, हे.

यद्. यद् गर्हाहेत्ववष्टयोः, मे.

यदि. यदि गर्हावितकेयो, मे.

यद्गत्. यद्गत् प्रश्ने वितर्के च, मे.

यन्तु. यन्ता मठे च सूते ना, मे. यन्ता सूते निपादिनि, हे.
यन्ता इक्षिपके सूते, वि, अ.

यन्त. यन्तं वेदाद्यधिष्ठाने पात्वमेदे नियन्त्रणे, हे.

यन्त्रण. यन्त्रणं रक्षणे स्मृतम् । बन्धने सत्रान् नियमने, मे.
यन्त्रणं सत्रान् नियमने बन्धने रक्षणेऽपि च, वि. यन्त्रणं बन्धने त्राणे
नियमे, हे.

यम. यमोऽन्यलिङ्गो यमले ना काके शमने शनौ । शरीरसाधना-
पेक्षनित्यकर्मणि संयमे, मे. यमो दण्डधरे ध्वाङ्गे संयमे यमजेऽपि च ।
शरीरसाधनापेक्षनित्यकर्मणि चोच्यते, वि. यमः कालयमजयोरङ्गिःसादियु
पञ्चसु । संयमे यमने ध्वाङ्गे, हे. यमः संयमकीनाशयमलोप, वि.

यमक. यमकं यमजे शब्दालङ्कारे पुंसि संयमे, मे. यमकं यमजे शब्दालङ्कारे संयमेऽपि च, वि. यमको यमजे व्रते । यमकं वागलङ्कारे, हे. यमकं संयमे शब्दालङ्कारे यमजे त्रिषु, त्रि.

यमन. यमनं वन्वने चोपरतौ क्लीवं यमे पुमान्, मे. यमनं दुःखे चोपरतौ यमे, वि. यमनं यमवन्वयोः, हे.

यमल. यमलं युगले क्लीवं यमलौ चोटिकाद्वये, मे.

यमस्वस्व. यमस्वसा तु दुर्गायां यमुनायामपि स्त्रियाम्, मे.

ययु. ययुः पुमानश्वमेधतुरगे च तुरङ्गमे, मे. ययुः क्रतुद्वये द्वये, वि. ययु र्यञ्जद्वये द्वये, हे. ययुरश्वे क्रतुद्वये, त्रि.

यव. यवो धान्ये पृथक्कृते, हे.

यवन. यवनो देशभेदे ना वेगिवेगाधिकाश्वयोः । यवन्योपधिभेदे स्त्री वाचयवद् वेगिनि स्मृता, मे.

यवफल. भवेद् यवफलो वेणौ मांसौकुटजयोरपि, मे. यवफलः स्मृतो वेणौ मांसौकुटजयोरपि, वि. गवफलो मांसिकायां कुटजत्वचिसारयोः, हे.

यवीयस्. यवीयाननुजेऽपि स्याद् अतिथूनि च वाचयवत्, मे.

यटि. यटिः पुंसि स्याद् भुजदण्डके । द्वयो र्हारलताभाग्योर्मधुकाशस्तभेदयोः, मे. यटि भार्गवां मधुयद्यां ध्वजदण्डेऽस्त्रहारयोः, हे. यटि र्हारलताशस्तभेदयो ध्वजदण्डके । भार्गवाश्च मधुयद्याश्च, वि.

याजक. याजकस्तु गजे राज्ञो याज्ञिकेऽपि, मे. याजको याजिनि स्यातो याजको राजकुञ्जरे, वि. याजको राजकुञ्जरे । याज्ञिके च, हे.

याज्ञिक. अथ याज्ञिकः । याजके च कुशे च, मे. याज्ञिको याजके कुशे, वि. याज्ञिको याजके दर्भे, त्रि.

यातयाम. यातयामोऽन्यवज्जीर्णं परिभुक्तोष्कितेषु च, मे. यातयामस्तु जीर्णं सत्रात् परिभुक्तोष्कितेषु च, वि. यातयामो भुक्तसमुष्किते जीर्णं च, हे. जीर्णश्च परिभुक्तश्च यातयाममिदं द्वयम्, अ.

यात्रा. यात्रा तु यापनेऽपि स्याद्, गमनोत्सवयोः स्त्रियाम्, मे.
यात्रा तु यापनोपाये गतौ देवार्चनोत्सवे, वि. यात्रोत्सवे गतौ वृत्तौ, हे.
यात्रा स्यादनुवृत्तौ च, इ. यात्रा स्याद्, यापने गतौ, अ. गमनोत्सवयो-
र्थात्रा, त्रि.

यादव. यादवः पुंसि केशवे, मे.

यादसाम्पत्ति. यादसाम्पत्तिरम्नोधौ पश्चिमाशापतावपि, मे. याद-
साम्पत्तिरम्नोधौ प्रतीचीदिक्पतावपि, वि. यादसाम्पत्तिः पाश्चिमी, हे.
पाश्चिमी यादसाम्पत्तौ, त्रि.

यान. यानं स्याद्, वाहने गतौ, मे. यानं गतौ वाहनेऽपि, वि.
यानं शुभ्ये गतौ, हे. स्यात्तु वाहने । गतौ च यानम्, त्रि.

यापन. यापनं वर्तने कालक्षेपे निरसनेऽपि च, मे, वि. यापनं
कालत्रिषेपे निरासे वर्तनेऽपि च, हे. यापनं स्यान् निरसने कालक्षेपे च
वर्तने, त्रि.

याप्य याप्यस्तु यापनीये स्यान् निन्दितेऽप्यभिधेयवत्, मे.

याम. यामस्तु पुंसि प्रहरे संयमेऽपि प्रकीर्तितः, मे. यामस्तु
प्रहरे व्रते, वि. यामौ प्रहरसंयमौ, हे.

यामि. यामिः कुलस्त्रीस्वहोः, मे. यामिः स्वष्टकुलस्त्रियोः, अने.
५. यामि.

याम्य. याम्याऽप्राचत्रा भरणप्राक्ष पुंस्त्रयगक्षत्रे च चन्दने, मे. याम्या-
ऽप्राचत्रा भरणप्राक्ष याम्योऽगक्षत्रे च चन्दने, वि. याम्याऽप्राचत्रा भरणप्राक्ष, हे.

याव. यावोऽलक्ते पाकभेदे, हे.

यावत्. यावत् कार्मुत्रैऽवधारणे । प्रशंसायां परिच्छेदे मानाधि-
कारसम्भ्रमे । पक्षान्तरे च, मे. यावत् तावत् परिच्छेदे कार्मुत्रमाना-
वधारणे, वि. यावत् तावद्विवापधौ । कार्मुत्रैऽवधारणे माने, हे. यावत्
तावच्च साकल्येऽवधौ मानेऽवधारणे, अ.

युक्त ५. युग

युक्ति. युक्तिः स्त्री न्याययोगयोः, मे. युक्ति न्याये योजने च, हे. न्याययोजनयो युक्तिः, त्रि.

युग. युगो रथहलाद्यङ्गे न द्वयोस्तु कृतादिषु । युग्मे हस्तचतुष्केऽपि वृद्धिनामौषधेऽपि च, मे. युगं हस्तचतुष्के स्याद् रथाद्यङ्गे कृतादिके । वृद्धिनामौषधे युग्मे, हे. युगं हस्तचतुष्केऽपि रथसीराङ्गयो युगः । युगं कृतादौ युगले वृद्धिनामौषधेऽपि च, वि. यानराद्यङ्गे युगः पुंसि युगं युग्मे कृतादिषु, अ.

युञ्जान. युञ्जानः सारथौ विप्रे, मे, वि.

युत. युतो युक्तोऽप्यथगभूते क्लीवं हस्तचतुष्टये, मे. युतोऽन्विते पृथक्, हे. युतं हस्तचतुष्के सत्राद् युतं युक्ते युतं पृथक्, वि.

युतक. युतकं संशये युगे । नारीवस्त्राञ्चले युक्ते चलनाग्रेऽपि यौतुके, मे. युतकं संशये युगे । यौतुके चलनाग्रे च स्त्रीवस्त्राञ्चलयुक्तयोः, वि. युतकं तु यौतुके युग्मयुक्तयो । संशये चलनाग्रे स्त्रीवस्त्रभेदे पटाञ्चले, हे. युतकं वस्त्रभेदे च यौतुके संशयेऽपि च, त्रि.

युध्न युध्नो धनुषि संयुगे, मे. युध्नः संग्रामधनुषोः, वि.

युवन्. युवा सत्रात् तरुणे श्रेष्ठे निसर्गबलशालिनि, मे, वि.

यूय. यूयं तिर्यक्स्मूहेऽस्त्री पुष्पभेदे च योपिति, मे. यूथी पुष्पभेदे सत्रान् मागथां च कुरुण्टके । यूथं तिर्यक्स्मूहे स्याद् वृन्दमात्रे च भाषितम्, वि. यूथं तिर्यक्स्मूहे गणे । यूथी तु मागधी मुष्पविशेषयोः कुरुण्टके, हे.

यूयिका यूयिका स्नानके पुष्पविशेषेऽपि च योपिति, मे यूयिका स्नानके पुष्पविशेषेऽपि च यूयिका, वि.

योग योगोऽपूर्वार्थसम्प्राप्तौ सद्गतिधानयुक्तिषु । वपुःस्थैर्यं प्रयोगे च विष्कम्भादिषु भेदजे । वित्र्यध्वातके द्रव्योपायसन्नहनेष्वपि । कार्मण्येऽपि च, मे योगो वित्र्यध्वातिनि । णलब्धलाभे सद्गत्यां कार्मण्यधानयुक्तिषु । वपुःस्थैर्यप्रयोगे च सन्नाहे भेदजे धने । विष्कम्भादुपाये च, हे.

योगोऽपूर्वार्थसम्प्राप्तौ सद्गतिधानस्युक्तिषु । वपुःस्थैर्यप्रयोगे च विष्कम्भादिषु भेषजे । विश्वध्वातिनि द्रव्योपायसन्द्धानेष्वपि । कार्मणोऽपि च योगः स्यात्, वि. योगः सन्द्धानोपायधानसद्गतियुक्तिषु, अ. योगश्चारे पूर्वलाभे सूत्रे विश्वध्वातिनि । उपाये सद्गतौ- ध्यानौपधसन्नाहस्युक्तिषु, त्रि, योगो युक्ति-विशेषः स्यात् संयोगो योग उच्यते । योगश्चागामिको लाभः समाधि र्योग इत्यते, अने.

योग्य. योग्यः प्रवीणयोगार्होपादिशक्तेषु चान्यवत् । योग्यश्चङ्गारा-स्थमैत्रजत्रे योग्याऽभ्यासार्कयोपितोः, वि. योग्यो योगार्हशक्तयोः । उपा-यिनि प्रवीणे च योग्यश्चङ्गाराह्यौपधौ । योग्यार्कयोपित्यभ्यासे, हे. योग्यः प्रवीणयोगार्होपादिशक्तेषु वाच्यवत् । क्लीवश्चङ्गौपधौ पुष्ये ना स्वाभ्यासा-र्कयोपितोः, मे.

योजन. योजनं परमात्मनि । चतुःकोश्याश्च योगे, मे. योजनश्च चतुःकोश्यां योगे च परमात्मनि, वि. योजनन्तु चतुःकोश्यां सत्राद् योगे परमात्मनि, हे. चतुःकोश्याश्च योगे च योजनम्, त्रि.

योजनगन्धा. योजनगन्धा कस्तूर्यां सीतायां व्यासमातरि, मे, वि. योजनगन्धा व्यासमातरि । कस्तूरीसीतयोश्चापि, हे. सीता योजन-गन्धा स्यात् कस्तूरी व्याससूरपि, त्रि.

योनि. योनिः स्त्रीपुंसयोश्च स्यादाकरे स्मरमन्दिरे, मे योनिः स्यादाकरे भगे, वि. योनिः कारणे भगतोययोः, हे. योनिस्तत्पत्तिस्थाने भगेऽपि च, त्रि.

यौवनलक्षण यौवनलक्षणमप्राप्त्यातं लावण्यरुचयोश्च, मे. यौवनलक्षणं वधोरुहे च लवण्यिनि च, हे. यौवनलक्षणाभिग्या लावण्ये च पयोधरे, वि.

र. रः स्मृतः पावके तीक्ष्णे, मे. रः पावके तीक्ष्णे च, वि. रसीक्ष्णो दहने, हे. कोधिनी च भुजङ्गेशो प्वाली रुधिरपावकी । रोचि-ष्मान् दक्षिणाग्रश्च रुचिरो रोक इरितः, मा. रश्च रामेऽनिले वध्नी भूमा-वपि धनेऽपि च । इन्द्रिये धनरोधे च, ए.

रक्त. रक्तोऽसुरक्ते नील्यादिरञ्जिते लोहिते त्रिषु । क्लीवन्तु कुङ्कुमे
ताम्बे प्राचीनामलकेऽष्टजि, मे. रक्तः स्यात् कुङ्कुमे ताम्बे प्राचीनामलके-
ऽष्टजि । असुरागिणि नील्यादिरञ्जिते लोहितेऽन्यवत्, वि. रक्तं नील्या-
दिरागि च, अ. रक्तं नील्यादिरञ्जिते । कुङ्कुमेऽष्टजप्रसुरक्ते प्राचीनाम-
लकेऽरुणे, हे.

रक्तक. रक्तको ग्लानवन्धूकरक्तवस्त्रासुरागिषु, मे, वि.

रक्तप. रक्तपा स्याञ्जलौकायां डाकिन्यां ना तु राचसे, मे. रक्तपो
रचसि प्रोक्ते जलौकायां तु रक्तपा, वि. रक्तपः सप्राद् यातुधाने रक्तपा तु
जलौकसि, हे.

रक्तपाद्. रक्तपादो मतङ्गजे । सप्रन्दने च, हे.

रक्तेणु. रक्तेणुः पलाशकलिकोद्गमे । सिन्दूरे, हे. रक्तेणुस्तु
सिन्दूरे पलाशकोरके पुमान्, मे. रक्तेणुस्तु सिन्दूरे पलाशकलिकोद्गमे, वि.

रक्ताक्ष. रक्ताक्षः कासरे क्रूरे पारावतचकोरयोः, मे, वि. रक्ताक्षो
ग्ललोचने । चकोरे मङ्गिषे क्रूरे पारावते, हे.

रक्ताङ्ग. रक्ताङ्गस्तु मङ्गीसुते । कम्पिष्ठे स्त्री तु जीवन्तप्रां क्लीवं
विद्रुमधीरयोः, मे. रक्ताङ्गं विद्रुमे भीमे विद्यात् कम्पिष्ठधीरयोः । रक्ताङ्गां
चापि जीवन्तप्रां, वि. रक्ताङ्गो भीमे रक्ताङ्गं कम्पिष्ठे विद्रुमेऽपि च ।
रक्ताङ्गा जीवन्तिकायाम्, हे. रक्ताङ्गो मङ्गलेऽपि च, वि.

रक्षा. रक्षा जतुरक्षणयोः, मे. रक्षा रक्षणलाक्षयोः, वि. रक्षा
रक्षणभस्मनोः, हे.

रङ्ग. रङ्गः क्षपणमङ्गयोः, मे, हे. रङ्गस्तु क्षपणे मङ्गे, वि.

रङ्ग. रङ्गो ना रागे शृत्ये रणचितौ । अस्त्री तपुणि, मे. रङ्गः
स्यान् शृत्यसुद्भुवोः । रागे रङ्गं तु तपुणि, हे. रङ्गो रणे खले रागे
शृत्ये रङ्गं तपुणप्रपि, वि. शृत्ये रणे खले रागे रङ्गः क्लीबे तपुणप्रपि, वि.

रङ्गमाट. रङ्गमाता तु कुट्टिन्यां हृद्यरोगान्तरे स्त्रियाम्, मे. रङ्ग-
माता जलुदुष्योः, हे. रङ्गमाता तु कुट्टिन्यां स्मृता भूमिहृदामये, वि. .

रज. रजो रोषौ परागे स्याद् आवर्त्ते च गुणान्तरे, मे. V. रजस्-

रजक. रजको धावके शुक्ते, वि. रजकौ धावकशुक्ते, हे.

रजत. रजतं त्रिषु शुक्ते स्यात् क्लीवं हारे च दुर्वर्णे, मे. रजतं
विशदे दन्तिदन्तयोस्त्वारहारयोः, वि. रजतं दन्तिदन्तयोः । धवले शोणिते
हारे दुर्वर्णे ह्रदशैलयोः, हे. रजतं हेमि रूपे सिते, अ. रजतं
हारेऽपि, ह.

रजनी. रजनी नीलिनीरत्रिहरिद्राजतुकासु च, मे. रजनी
नीलिकालाक्षाहरिद्रायामिनीषु च, वि. रजनी निशि । लाघानीली-
हरिद्रासु, हे. निशा हरिद्रा रजनी, त्रि. हरिद्रा रजनी प्रोक्ता रजनो
च विभावरी, अने.

रजस्. रजः क्लीवं गुणान्तरे । आर्तवे च परागे च रोणुमात्वे च
दृश्यते, मे. रजः स्यादात्तवे गुणे । रजः परागे रोषौ तु रजवत् परि-
कीर्तितम्, वि. रजो रोणुपरागयोः । स्त्रीषुष्मे गुणभेदे च, हे. रजो
गुणे च स्त्रीषुष्मे, अ.

रजस्वल. रजस्वला पुष्पवत्यां स्त्रियां सप्रात् सौरभे पुमान्, मे.
रजस्वला पुष्पवत्यां सौरभेऽपि रजस्वलः, वि.

रज्जु. रज्जु, वंश्यां गुणे योपित्, मे. रज्जु, वंश्यां गुणे स्मृता, वि.

रञ्जन. रञ्जनो रागरजने रञ्जनं रक्तचन्दने । शुण्डारोचनिका-
नीलीमञ्जिष्ठासु च रञ्जनी, मे. रञ्जनो रागरजने रञ्जनं रक्तचन्दने । शुण्डा-
रोचनिकानीलीमञ्जिष्ठासु च रञ्जनी, वि. रञ्जनं रञ्जके रक्तचन्दनेऽप्यय
रञ्जनी । मञ्जिष्ठारोचनानीलीशुण्डासु, हे.

रण. रणः कोणे कणे पुंसि समरे पुंनपुंसकम्, मे. रणः कोणे कणे
सुधि, हे. आजौ रवे रणः, अ. रणः कणनयुद्धयोः, त्रि. रणः कोणकणजिषु, वि.

रगडा. रगडा मूपिकपर्ष्याश्च विधवायाश्च योपिति, मे. रगडा
मूपिकपर्ष्याश्च रगडा विधवयोपिति, वि. रगडा त्वाखुपर्णां सृतमिया, हे.
रगडा स्याद् विधवौपथोः, त्रि.

रत. रतं सुरतगुह्यप्रयोः, मे, वि.

रतनारीच. रतनारीचो नारीणां सौत्कारे च शुनि स्मरे, मे.
रतनारीच इतेप्रप कथितो रतिवल्गुमे । कुक्कुरे रतनारीचः सौत्कारे
वरयोपिताम्, वि. रतनारीचो मन्मथे शुनि स्त्रीणां च शीत्कृतौ, हे.
कुक्कुरे रतनारीचः शौत्कारे वरयोपिताम्, त्रि.

रतर्धिक. रतर्धिकं स्याद्दिवसे सुखस्नानेऽष्टमङ्गले, मे, वि. रतर्धिकं
तु दिवसे सुखस्नानेऽष्टमङ्गले, हे.

रति. रतिः स्त्री स्मरद्वारेषु रागे सुरतगुह्यप्रयोः, मे. रतिः स्मर-
प्रियायाश्च रागे च रमणे रतिः, वि. रतिः स्मरस्त्रियां रागे रते, हे.

रत्न. रत्नं वर्त्मनि नद्यां स्त्री, मे. रत्नः सरिति वर्त्मनि, वि.

रत्न. रत्नं स्वजातिश्रेष्ठेऽपि मणावपि नपुंसकम्, मे. रत्नं श्रेष्ठे
मणावपि, वि. रत्नं स्वजातिश्रेष्ठे स्यान् मणौ, हे. रत्नं स्वजातिश्रेष्ठे-
ऽपि, अ.

रथ. रथः पुमानवयवे स्यन्दने वेतसेऽपि च, मे. रथः स्यात् स्यन्दने
काये चरणे वेतसेऽपि च, वि. रथस्तु स्यन्दने पादे शरीरे वेतसद्गमे, हे. रथः
पौरुषपदेऽप्योः, त्रि.

रथकार. रथकारस्तु माहिष्यात् करणीजे च तच्चणि, मे. रथकारस्तु
माहिष्यकरणीजे च तच्चणि, वि. रथकारस्तच्चणि मरान् माहिष्यात्
करणीसुते, हे.

रथाङ्ग. रथाङ्गं न द्वयोश्चक्रे ना चक्राङ्गविहङ्गमे, मे. रथाङ्गश्चक्र-
वाकेऽपि रथाङ्गं चक्र इष्यते, वि. रथाङ्गः कोकपक्षिणि । रथाङ्गं चक्रे, हे.
चक्रे रथाङ्गं कोके ना, त्रि.

रथप्र. रथप्रा रथौप्रधिषिखावर्तनीषु च योपिति । रथबोद्धरि
पुंलिङ्गः, मे. रथप्रो रथोद्वहे । रथप्रा रथौषे विषिखावर्तनीषत्वरेषु च, वि.
रथप्रो रथोषे रथबोद्धरि । रथप्रा तु रथसङ्घाते प्रतोल्यां रथचत्वरे, हे.

रत्न. रत्नो दन्ते विलेखने, मे, हे रत्नोऽपि लेखने दन्ते, वि.

रन्तिदेव. रन्तिदेवस्तु वृपते मंदे च गरुडध्वजे, मे.

रन्ध्र. रन्ध्रं तु द्रूपणे च्छिद्रे, मे. V. छिद्र, विवर.

रभस. रभसो हर्षवेगयोः, मे, त्रि. रभसो वेगहर्षयोः, वि, हे.

रम. रमा लक्ष्म्यां रमः कान्ते रक्ताशोकद्रुमे स्मरे, मे. रमः कान्ते
रमा लक्ष्म्यां रक्ताशोकद्रुमे स्मरे, वि. रमः कान्ते रक्ताशोके मन्मथे च रमा
स्त्रियाम्, हे.

रमण. रमणं पटोलमूले नार्थं स्त्री ना धवे स्मरे, मे. रमणं
सत्रात् पटोलसत्र मूलेऽपि रमणः प्रिये, वि. रमणं पुनः । पटोलमूले जघने
रमणो रासभे प्रिये, हे.

रमति. रमति नायके नाफे पुंसि सत्रात्, मे. रमति नायके
स्वर्गे, वि.

रम्भा. रम्भा कदल्यम्बरसो ना वेणुौ वारणान्तरे, मे. रम्भा कदल्य-
म्बरसो रम्भो वैष्णवदण्डके, वि. रम्भो वैष्णवदण्डके । रम्भा त्रिदशभामिन्यां
कदल्यां च, हे. रम्भा कदल्यम्बरसोः, त्रि. रम्भा देवाङ्गना प्रोक्ता रम्भा तु
कदली मता, अने.

रम्य. रम्या रात्रौ चम्पके ना मनोज्ञे त्वभिधेयवत् । नपुंसकं
पटोलसत्र मूले स्त्रिभिरिष्यते, मे. रम्यं मनोरमे रम्या रात्रौ रम्यय
चम्पके, वि. रम्यचम्पकहृदयोः । रम्या रात्रौ, हे.

रसक. रसकः कम्बले स्मृतः । तथैव कम्बलमृगे, हे.

रवण. रवणः शब्दने खरे, मे. रवणं रासभे ध्वनी, वि.

रवि. रविः पर्वतसूर्ययोः, छ.

रश्मि. रश्मिः मुमान् दीधितौ च पद्मप्रहयोरपि, मे. रश्मि-
रंशौ प्रगृहे च, वि. रश्मिर्हृण्मिप्रहयोः, हे. किरणप्रहौ रश्मी, अ.

रस. रसो गन्धरसे जले । शृङ्गारादौ विषे धीर्यं तित्तादौ द्रव-
रागयोः । देहधातुप्रभेदे च पारदस्वादयोः पुमान् । स्त्रियां तु रसनापाठा-
श्लक्ष्मीकङ्क भूमिषु, मे. रसो गन्धरसे स्यादे तित्तादौ विपरागयोः । शृङ्गा-

रादौ द्रवे वीर्यं देहधातौ च पारदे । रसा तु श्लकीपाठाजिह्वाधरणि-
कङ्गु, पु. वि. रसः स्वादे जले वीर्यं शृङ्गारादौ विपे द्रवे । बोले रागे देह-
धातौ तित्तादौ पारदेऽपि च । रसा तु रसनापाठासल्लकीघ्नितिकङ्गु, पु. हे.
शृङ्गारादौ विपे वीर्यं गुणे रागे द्रवे रसः, अ. जिह्वा भूः श्लकी रसा ।
जले शरीरधातौ च पारदस्वादयो रसः, त्ति. रसो जलं रसो हर्षो रसः
शृङ्गारपूर्वकः । रसः सालद्रुनिर्थासः पारदोऽपि रसो विपम्, अने. शृङ्गारा-
दिपु नवसु च लवणादिपु षट्सु पारदे रागे । निर्थासवीर्यगुणधातुषु च
विपष्टतादौ रसः प्रोक्तः, ह.

रसन. रसनं स्वादने धनौ । जिह्वायां तु न पुंसि सत्राद् रास्त्रायां
रसना स्त्रियाम्, मे. रसनं स्वादने ध्वाने रसना काश्चिजिह्वयोः, वि. रसनं
धनिते स्वादे रसञ्जारास्त्रयोरपि, हे. रसनं तु धनौ स्वादे रसञ्जारास्त्रयोः
स्त्रियाम्, त्रि.

रसायन. रसायनं विपेऽपि सत्रात् जराव्याधिजिह्वौपधे । पुंसिङ्गः
पक्षिराजे च विडङ्गाख्यौपधेऽपि च, मे. रसायनं विडङ्गं सत्रात् जरा-
व्याधिजिह्वौपधे । रसायनः पक्षिराजे विपेऽपि च रसायनम्, वि. रसायनो
विडङ्गके । पक्षीन्द्रे रसायनं तु जराव्याधिभिदौपधे, हे.

रसाल. रसाला रसनादूर्वाविदारीमार्जितासु च । रसालं सिङ्गके
बोले रसालश्चेक्षुचूतयोः, मे. रसाला मार्जितायां सत्रात् जिह्वादूर्वाविदारिपु ।
रसालं सिङ्गके बोले रसालश्चेक्षुचूतयोः, वि. रसाल इक्षौ चूते च रसालं
बोलसिङ्गयोः । रसाला दूर्वाविदार्यो मूर्धिकाजिह्वयोरपि, हे. रसाला
रसनायां सान् मयिते दध्नि पाणिना, हा. रसालस्त्रिचूतयोः, त्रि.

रसिक. रसिका स्त्री रसालेक्षुरसयोः सरसे त्रिपु, मे. रसिकापि रसा-
लायां काक्षीरसनयोरपि, वि. रसिका कटिखलके । रसनायां रसालायाम्, हे.

रसित. रसितं पुनः । रसितानितयोः क्षीवं स्वर्णादिखचिते त्रिपु,
मे. रसितं तु सुवर्णादिखचिते सानिते हते, वि. रसितं स्वर्णादिलिप्ते रस-
नितयोरपि, हे. स्वर्णाभ्यक्तेऽपि रसितम्, त्रि.

रत्न. रत्नस्तच्चकचण्डयोः, वि.

रत्नम्. रत्नस्तत्त्वे रते गुह्ये, मे. रत्नोऽपि गुह्ये सुरते च तत्त्वे, वि.
रत्नो गुह्ये रते तत्त्वे, हे. रत्नो रते च गुह्ये च, त्रि.

रत्नस्य. रत्नस्या स्त्री नदीभेदे गोपनीयेऽभिधेयवत्, मे. रत्नस्या
निम्नगामेदे गोपनीये तु वाचप्रवत्, वि. रत्नस्य गोपनीये स्याद्, रत्नस्या
सरिदन्तरे, हे.

राका. राका नद्यन्तरे कच्छां नवजातरजःस्त्रियाम् । सगूर्णन्दु-
तियौ, मे. राका कच्छां दृष्टरजःकन्यायां सरिदन्तरे । पूर्णन्दुपूर्णमायाश्च,
हे. राका तु सरिदन्तरे । कच्छनूधरजःकन्यापूर्णन्दुपूर्णमासु च, वि. राका
दृष्टरजःकन्या कच्छः पूर्णन्दुपूर्णमा, त्रि.

राघस. राघसो यातुधाने स्यात् चण्डायां राघसी स्मृता, मे.
राघसीति च दंष्ट्रायां राघसी राघसः स्त्रियाम्, वि. राघसी कौण्ठी दंष्ट्रा, हे.

राग. रागस्तु मात्सर्यं लोहितादिषु । क्लेशदावपि रागे च गान्धारा-
रादौ शृपेऽपि च, मे. रागः स्याल्लोहितादिषु । गान्धारादौ क्लेशदिकेऽ-
नुरागे मत्सरे शृपे, हे. रागोऽनुरक्तौ मात्सर्यं क्लेशदावच्छितादिषु । गान्धारा-
रादौ शृपे रागः, वि. रागः क्लेशदिके रक्ते मात्सर्यं लोहितादिषु, त्रि.

रागचूर्ण. रागचूर्णः पुमान् दन्तधावने मकरध्वजे, मे. रागचूर्णः
स्मरे दन्तधावने रक्तवालुके, वि. रागचूर्णस्तु रदिरि मकरध्वजे, हे.

रागसूत्र. रागसूत्रं तुलासूत्रं पट्टसूत्रं नपुंसकम्, मे. रागसूत्रं
तुलासूत्रं पट्टसूत्रंऽपि दृश्यते, वि. रागसूत्रं पट्टसूत्रं तुलासूत्रंऽपि च
कश्चित्, हे.

रागिन्. रागी रक्तेऽपि कामुके, मे. रागी रक्ते च कामुके, वि.
रागी कामिनि रक्तरि, हे. रक्तः कामी च रागिणौ, त्रि.

राघव. राघवोऽथै मन्मथमीनभेदे च रघुवंशजे, मे. राघवो रघुवंशजे ।
मन्मथमीनभेदेऽपि जलधे राघवः स्मृतः, वि. राघवोऽब्धिभयान्तरे । रघु-
वनेऽपि, हे.

राजजम्बू. राजजम्बूसु जम्बूभित्पिण्डखर्जूरयोः स्त्रियाम्, मे.
 राजजम्बूसु जम्बूभित्पिण्डखर्जूरयोः स्मृता, वि. राजजम्बूसु जम्बूभित् ।
 पिण्डखर्जूरद्वय, हे.

राजन्. राजा प्रभौ च वृषतौ चत्रिये रजनीपतौ । यक्षे शक्रेऽपि
 पुंसि स्यात्, मे. राजा प्रभौ वृषे चन्द्रे यक्षे चत्रियशक्तयोः, वि. राजा तु
 पार्थिवे । निशाकरे प्रभौ शक्रे यक्षचत्रिययोरपि, हे. राजा ऋगाङ्के चत्रिये
 वृषे, अ. यक्षे चन्द्रे च राजा स्यात्, त्रि. राजा चन्द्रो वृषो राजा, अने.

राजवदरं. स्याद् राजवदरं रक्तामलके लवणेऽपि च, मे.

राजराज. राजराजः कुबेरेऽपि सार्वभौमे सुधाकरे, मे, वि. राज-
 राजो वृषेशेन्द्रोः कुबेरे, हे.

राजवृक्ष. राजवृक्षः सुवर्णालिपियालयोः, मे. राजवृक्षः प्रियाले
 सत्रात् सुवर्णालुतरावपि, वि. राजवृक्षः पियालके । सुवर्णालुतरौ, हे.

राजहंस. राजहंससु कादम्बे कलहंसे वृषोत्तमे, मे, हे. राजहंसो
 वृषत्रेष्ठे कादम्बकलहंसयोः, वि. राजहंसो वृषाग्रे च, त्रि.

राजादन. राजादनं क्षीरिकायां पियाले किंशुकैऽपि च, मे, वि.
 राजादनं प्रियालद्रौ क्षीरिकायां त्रिपत्तके, हे.

राजाहं. राजाहं जोङ्गके क्षीवं राजयोग्येऽभिधेयवत्, मे.

राजि. राजिः स्त्री पंक्तिलेखयोः, मे. राजिः सत्रात् पंक्तिलेखयोः,
 वि. राजी रेखायां पंक्तौ च, हे.

राजिका. राजिकापि च केदारि राजसर्पपरेखयोः, मे, वि. राजिका
 पंक्तौ रेखायां केदारि राजसर्पपे, हे

राजीव. राजीवं नलिने ना तु भेदे हरिणमीनयोः, मे. राजीवाख्या
 म्बे मत्स्ये पद्मे राजोपजीविनि, वि राजीवो मीनसारङ्गभेदयोः । राजीव-
 म्बे, हे. राजीवो मृगमीनयोः, त्रि

राज्ञो. राज्ञी राजप्रियायां च भार्यत्रायां भास्करसत्र च, मे.

राढ़ा. राढ़ा स्त्री सुहृत्प्रोभयोः, मे. राढ़ा सुहृत्पु प्रोभावाम्,

वि, हे. राढ़ा सत्राद्, दौष्टिदेशयोः, त्रि. राढ़ा देशविशेषश्च राढ़ा शोभा-
ऽभिधीयते, अने.

रात्रक. रात्रकं पञ्चरात्रे ना वेष्ट्यावेष्ट्याब्दवासिनि, मे. रात्रकं
पञ्चरात्रके । येन वेष्ट्यागृहे नीतो वत्सरक्षत्र रात्रकः, वि. रात्रकं पञ्चरात्रके ।
रात्रकस्य पणवधूगृहान्तर्वर्षवासिनि, हे.

राध. राधो मासान्तरे राधा चित्रभेदे च धन्विनाम् । गोपी-
विशाखाऽमलकीविष्णुकान्ताम् विदुप्रति, मे. राधो वैशाखमासि सत्राद्,
राधा गोप्यां च विदुप्रति । विष्णुकान्तामलक्योश्च चित्रवेधे च धन्विनाम्, वि.
राधो वैशाखमासे सत्राद्, राधा विदुप्रद्, विशाखयोः । विष्णुकान्तामलक्योश्च
गोपीवेधविशेषयोः, हे.

राधन. राधनं साधने प्राप्तौ राधना भाषणे स्त्रियाम्, मे. राधनं
राधने प्राप्तौ राधनं तोषणेऽपि, वि. राधनं प्राप्तितोषयोः । साधने, हे.

राधरङ्ग. राधरङ्गस्य ना सीरे शीकरे च घनोपले, वि. राध-
रङ्गस्य ना सीरे शीकरे जलदोपले, हे. राधरङ्गः पुमान् सीरे शीकरे
च घनोपले, मे.

राम. रामा योपाहिङ्गुलिन्योः क्लीबं वास्तुकुष्ठयोः । ना-
राधवे च वरुणे रेषुकेये हलायुधे । हरे च पशुभेदे च त्रिषु चारौ सिते-
ऽसिते, मे. रामः पशुविशेषे स्यात् जामदग्नेर हलायुधे । राधवे चासि-
तश्चेतमनोऽपि च वाचप्रवत् । रामाऽङ्गनाहिङ्गुलिन्यो रामं वास्तुकुष्ठयोः,
वि. रामः श्यामे हलायुधे । पशुभेदे सिते चारौ राधवे रेषुकासुते ।
रामं तु वास्तुके कुष्ठे रामा हिङ्गुलिनिस्त्रियोः, हे. बले रामो नीलचारु-
सिते त्रिषु, अ. अथ राधवे । रामः पशौ भागेषे च, त्रि. रामा स्त्री
जामदग्न्यश्च रामो रानौ सितासितौ । रामः पशुविशेषश्च रामो दश-
रथात्मजः, अने. शुक्रेऽपि शुचिरामौ, ह.

रामिल. रामिलो रमणे कामे, मे, हे. रामिलो रमणे हरे, त्रि.

राशि. राशि र्मेपादिपुञ्जयोः, मे, वि, हे, अ.

राष्ट्र. राष्ट्रं स्यादुपवर्तने । उपद्रवे क्लीवपुंसोः, मे. राष्ट्रसुहित-
सुत्पाते तथा स्यादुपवर्तने, वि. राष्ट्रसुत्पातनीदतोः, हे. अथ राष्ट्रोऽर्द्ध
विषये स्यादुपद्रवे, अ.

रास. रासः कोलाहले ध्वाने भाषाशृङ्खलकेऽपि च । क्रीडामेदे
गोपानाम्, मे. रासः कोलाहले ध्वनौ । भाषाशृङ्खलके रासः क्रीडायाम-
मपि गोदुहाम्, वि. रासः -क्रीडासु गोदुहाम् । भाषाशृङ्खलके, हे
भाषाशृङ्खलके रासः क्रीडायामपि गोदुहाम्, त्रि.

रासेरंस. रासेरसस्तु रासे स्याद् रससिद्धवलावपि । पष्ठीजाग-
रके गोष्ठ्रां शृङ्गारपरिहासयोः, वि. रासेरसस्तु गोष्ठ्रां स्याद् रास-
शृङ्गारयोरपि । रससिद्धौ रसावासे पष्ठीजागरकेऽपि च, मे. रासेर-
रससिद्धवलौ शृङ्गारहासयोः । पष्ठीजागरके रसगोष्ठ्राम्, हे.

रास्ता. रास्ता च सत्राद् भुजङ्गाचत्राम् एलापर्णत्रामपि स्त्रियाम्
मे. रास्ता स्मृता भुजङ्गाचत्रामेलापर्णत्रां च कथयते, वि. रास्तौलापर्णी-
सर्पाक्षयोः, हे.

रिक्त. रिक्तं शून्ये वने, मे. रिक्तं काननशून्ययोः, वि. रिक्त
वनेऽपि, त्रि.

रिष्ट. रिष्टं क्षेमाशुभाभावे पुंसि खड्गे च फेनिले, मे. रिष्ट
क्षेमेऽशुभे रिष्टोऽसौ, हे. रिष्टं क्षेमाशुभाभावव्युत्पाणेषु प्रचक्षते, वि. रिष्ट
क्षेमाशुभाभावेषु, अ. रिष्टं पापाशुभयोः, इ.

रिष्टि. रिष्टिः खड्गे नाशुभे स्त्री, मे. रिष्टिः खड्गे सचक्षी च, वि
रौढा. अवज्ञा कथयते रौढा रौढा गतिरपीष्यते, अने.

रीति. रीतिः स्त्रियां सप्रन्दप्रचारयोः । पित्तले लोहकीट्टे च, मे.
रीतिः प्रसारे सप्रन्दे च लोहकिट्टारकूटयोः, वि. रीतिस्तु पित्तले । वैद-
र्भ्यादौ लोहकीट्टे सौमनि खड्गणे गतौ, हे. प्रचारसप्रन्दयो रीतिः, अ
रीतिस्तु लोहकिट्टारकूटयोः, त्रि.

रूपम्. रूपमक्ष काश्चने लोहे, मे, वि. रूपम् लोहे सुवर्णे च.

हे. रुक्मं लोहसुवर्णयोः, त्रि. रुक्मं हेम विजानीयाद्, रुक्मं रजतसु-
चरते, अने.

रुक्, रुक्म. रुक्स्वप्नेऽप्रचिक्षणे, मे, अ. रुक्मः पादपजातौ सत्राद्,
रुक्तोऽप्रेऽप्रचिक्षणे, वि. रुक्तोऽस्त्रिगधपरुपयोः, हे.

रुक्. रुक् स्त्री शोभादुरतीच्छासु, मे. रुक् शोभाकिरणेच्छासु, हे.
रुक् शोभाकिरणेच्छासु चेष्यते, वि.

रुचक. रुचको बीजपुरे च निष्के दन्तकपोतयोः । न द्वयोः सर्जि-
काद्यारेऽप्यश्वभरणमाल्ययोः । सौवर्चलेऽपि माङ्गल्यद्रव्ये चापुत्रकटेऽपि
च, मे. रुचकं मङ्गलद्रव्ये ग्रीवाभरणदन्तयोः । चकटे बीजपुरे च सौव-
र्चलविडङ्गयोः । रोचनायां च रुचकमश्वभरणमाल्ययोः, वि. रुचकसु
मातुलुङ्गे निष्के सौवर्चलेऽपि च । रोचनायां विडङ्गे च मङ्गल्यद्रव्य-
दन्तयोः । अश्वसमाभरणे माल्ये प्रोक्तटेऽपि प्रकीर्तितः, हे.

रुचि. रुचिः स्त्री दीप्तौ शोभायामभिष्वङ्गाभिलापयोः, मे. रुचि-
र्दुरती । स्मृत्ताभिष्वङ्गशोभासु, हे. रुचि र्मयूखे शोभायामभिष्वङ्गाभि-
लापयोः, वि. अभिष्वङ्गे स्मृत्तायाश्च गभस्तौ च रुचिः स्त्रियाम्, अ. दीप्ति-
येच्छा तथा रुचिः, अने.

रुजा. रुजा रोगे च भङ्गे, मे. रुजा त्वामयभङ्गयोः, हे. रुजा
स्याद्, रोगभङ्गयोः, त्रि.

रुखिडका. रुखिडका द्वारप्रियङ्गुं च दूतिकायां रणचित्तौ, मे, वि.

रुदथ. रुदथः भ्रुनि कुक्कुटे, वि. रुदथः कुक्कुटभ्रुनोः, हे.

रुद्र. रुद्रो द्यमभे, ह.

रुधिर. रुधिरोऽङ्गारके घृंसि क्लीवं तु कुङ्कुमाऽसृजोः, मे. रुधि-
रोऽङ्गारके प्रोक्तो रुधिरं कुङ्कुमाऽसृजोः, वि. रुधिरं घुसृष्टे रक्ते रुधिरो
धरणीसुते, हे. रुधिरं कुङ्कुमेऽपि च, त्रि, हा. कुङ्कुमं रुधिरं स्रियं
रुधिरं क्षतजं स्मृतम्, अने.

रमा. रमा सुग्रीवदारेषु विशिष्टलक्षणकरे, मे. रमा सुग्रीव-

दारेषु विशिष्टे लवणाकरे, वि. रुमा स्याल्लवणाकरे । सुग्रीवपत्न्याम्, हे.
 रु. रुर्ना च्छगदैत्ययोः, मे. रुर्छगे दैत्यभेदे, वि. रुर्दैतेत्र
 सगे, हे. दैत्यभेदे च्छगे रुः, त्रि.

रूच. ७. रुच.

रूढ. रूढं जाते प्रसिद्धे च, मे.

रूप. रूपं स्वभावे सौन्दर्ये नाणके पद्मशब्दयोः । ग्रन्थादन्तौ नाट-
 कादौ आकारश्लोकयोरपि, वि, मे. स्याद् रूपं श्लोकशब्दयोः । पद्मावाकारे
 सौन्दर्ये नाणके नाटकादिके । ग्रन्थादन्तौ स्वभावे च, हे. ग्रन्थादन्तौ
 पद्मौ शब्दे स्वभावे नाटकादिषु । रूपभाकारसौन्दर्यनाणकेष्वपि दृश्यते,
 त्रि. रूपं मूर्त्तं च विद्महे, अने. रूपं च्छगेऽपि विज्ञेयम्, इ.

रूपक. रूपकं नाटके धूर्त्तं काव्यप्रालङ्कारणेषु च, मे. रूपकं
 नाटके धूर्त्तं काव्यप्रालङ्कारणे विदुः, वि. रूपकं नाटके प्रोक्तं काव्यालङ्कार-
 धूर्त्तयोः, हे.

रूप्य. रूप्यः स्यात् सुन्दरे त्रिषु । आहतस्वर्णरजते रजते च नपुं-
 सकम्, मे. रूप्यं स्यादाहते स्वर्णरजते रजतेऽपि च । रूप्यं प्रशस्तरूपे तु
 वाचावत् समुदौरितम्, वि. रूप्यमाहतहेमादौ रजते रूपवत्यपि, हे.
 रूप्यं प्रशस्तरूपेऽपि, अ. रूप्यं त्रिषु सुरूपके । आहतस्वर्णरजते रजते
 च नपुंसकम्, त्रि.

रेक रेकः शङ्खानीचविरचने, मे. रेकः शङ्खाविरकयोः । हीने-
 ऽपि, हे. रेको विरके शङ्खायां रेकः स्याद्धमेऽपि च, वि.

रेखा. रेखा स्यादल्पके लघ्वन्याभोगोच्छेद्योरपि, हे, वि.

रेचनी. रेचनी त्रिष्टतादन्तरोः, मे. रेचनी त्रिष्टतादन्तीगुन्द्रा-
 रोचनिकासु च, वि. रेचनी गुन्द्रा दन्ती रोचनिका त्रिष्टत्, हे.

रेणु. रेणुः स्त्रीपुंसयो धूलौ पुंलिङ्गः पर्पटे पुनः, मे. रेणुः
 पर्पटके धूलग्रामल्पे, वि. रेणु धूलग्रां पर्पटके, हे.

रेणुका. रेणुकापि हरेणौ च षामदग्न्नरुप्र मानरि, मे. - रेणुका

तु हरेणां सप्रात् जमद्गनेश्च योपिति, हे. रेणुकापि हरेणौ सप्रात् जम-
द्गनिस्त्रियामपि, वि.

रैतस्. रैतः शुकोऽपारदे च, मे.

रैत्र. रैत्रं रैतसि धीयूषे पटवासेऽपि सूतके, वि, मे. रैत्रं
धीयूपपटवासयोः । रैतः सूतकयोः, हे.

रैप. रैपः सप्रान् निन्दिते क्रूरे, मे, वि- रैपः क्रूरे विगर्हिते, हे.

रैपस्. रैपाः सप्राद्धमे क्रूरे कृपणेऽपत्रभिधेयवत्, मे. रैपाः
सप्राद्धमे क्रूरे कृपणेऽपि च कथप्रते, वि.

रैफ. रैफो रवर्णे पुंसि सप्रात् कुत्सिते पुनरन्यवत्, मे. रैफो
रवर्णे संप्रोक्तः कुत्सिते वाचप्रवत् पुनः, वि. रैफोऽवद्यरवर्णयोः, हे. रवर्णे
पुंसि रैफः सप्रात् कुत्सिते वाचप्रलिङ्गकः, अ. त्रिषु सप्रात् कुत्सिते रैफो
रवर्णे तु पुमानयम्, त्रि.

रैरिहाणः. रैरिहाणस्तु पुंसि सप्रान् महादेवेऽम्बरेऽपि च, मे.
रैरिहाणो हरेऽम्बरे, वि. रैरिहाणोऽम्बरे रुद्रे, हे.

रैवती. रैवती हलिपत्रां सप्रात् ताराभिन्मात्भेदयोः, मे.
रैवती हलिपत्रां सप्रात् ताराभेदेऽपि मात्पु, वि. रैवती बलमार्थत्रायां
नक्षत्रभिदि मात्पु, हे. रैवती हलिपत्रां भे स्यारपत्रां च रैवती, वि.

रैवा. रैवा स्यान् नील्यां रत्यां नदीभिदि, मे. रैवा तरङ्गिणीभेदे
रैवा नील्यां स्यारस्त्रियाम्, वि. रैवा मन्मथयोपिति । नील्यां मेकल-
कन्यायाम्, हे.

रै. राः पुंसि स्वर्णविक्रयोः, मे. राः स्मृतः स्वर्णविक्रयोः, वि.
रास्तु सुवर्णे जलदे धने, हे. स्वर्णेऽपि राः, अ.

रैवत. रैवतस्तु सुवर्णालौ शैलभेदे च शङ्करे, मे. रैवतस्तु सुवर्णालौ
शैलभेदेऽपि शूलिनि, वि. रैवतः स्यादुज्जयन्ते सुवर्णालौ पिनाकिनि, हे.
शैलभेदे सुवर्णालौ शङ्करेऽपि च रैवतः, त्रि.

रोक. रोकस्तु ऋयभिद्द्रीप्तरो रोकं नावि चले विले, मे. रोकं कथ-

णभेदे नावि विले चरे । रोकोऽंशौ, हे. रोकौ दीप्तौ विले रोकं नौकाक्रय-
णभेदयोः, वि. विले रोकं रुचौ पुमान्, त्रि.

रोग. रोगः कुष्ठौपधे व्याधौ, मे. रोगः कुष्ठौपधे गदे वि.

रोचन. रोचनी कर्कशे स्त्रियाम् । रोचना रक्तकह्लारे गोपित्त-
वरयोपितोः । रोचनः कूटशात्मल्यां पुंसि स्याद् रोचके त्रिषु, मे. रोचनो
रक्तकह्लारे रोचनः कूटशात्मलौ । मङ्गल्येऽपि च गोपित्ते रोचना रुचिर-
स्त्रियाम्, वि. रोचनः कूटशात्मलौ । रोचना रक्तकह्लारे गोपित्ते वर-
योपिति, हे. गोपित्ते रोचना कूटशात्मलौ रोचनः पुमान्, त्रि.

रोड़. रोड़ः घोदे भवेत् पुंसि तप्तं तु वाचप्रलिङ्गकः, मे.

रोदन. रोदनं क्रन्दनेऽस्त्रेऽपि दुरालभौपधौ स्त्रियाम्, मे. रोदनं
क्रन्दनेऽप्युष्णि, वि. रोदनं त्वशुष्णि क्रन्दे, हे.

रोदश्, रोदसी. रोदश्च रोदसीति च । दिवि भूमौ पृथक् च स्यात्
सञ्चोक्तप्रापत्रेतयोस्तथा, मे. रोदश्च रोदसी चापि दिवि भूमौ पृथक् पृथक् ।
सङ्गमयोगेऽप्यनगो रोदः स्यादपि रोदसी, वि. रोद इव तु रोदसी ।
दिवि भुवुत्रमयोश्चापि, हे. भूदागवौ रोदस्यौ रोदसो च ते, अ.

रोध्र. रोध्रो ना गालघे क्लीवमपराधे च किल्लिपे, मे. रोध्रः साव-
रके रोध्रमपराधेऽपि किल्लिपे, वि. रोध्रो लोध्रे रोध्रमघागसोः, हे.
दृघमित्पापयो रोध्रः, त्रि.

रोप. रोपो रोपणवाणयोः, मे, वि. रोपी रोपणेपू रोपं रन्ध्रे,
हे. शररोयण्यवो रोपः, त्रि.

रोमज्य. रोमज्यः स्यात् पशुङ्गारो रोमज्यः कीटवर्तनम्, अने.

रोमहर्षण. रोमहर्षणं रोमाश्चे ना सूते च विभीतके, मे. रोमहर्षण-
मितेऽतद् रोमाश्चेऽपि विभीतके, वि. रोमहर्षणाख्या तु रोमोद्गमे विभीतके, हे.

रोपण. रोपणः पारदे हेमघर्षणोपरयोः पुमान् । क्रोधने वाचप्रलिङ्गः
स्यात्, मे. रोपणः पारदे हेमकपणोपरयोस्तथा । रोपणेऽपि, वि. रोपणो-
ऽमपर्णे हेमघर्षे पारद ऊपरि, हे.

रोहक. रोहकः प्रेतभेदे ना रोहरि त्रिषु विश्रुतः, मे.

रोहिणी. रोहिणी कण्ठश्लेष्मिदि । भभित्कट्टभरासोमवल्केषु लोहि-
तागवोः, मे. रोहिणी कट्टरोहिण्यं रोहिणी लोहितागवोः । कण्ठरोगा-
न्तरे भे च सोमवल्के च रोहिणी, वि. रोहिणी सोमवल्के भे कण्ठरोगा-
न्तरे गवि । लोहिताकट्टरोहिण्योः, हे. अथ रोहिणी । नक्षत्रे रोहि-
तायां च, त्रि.

रोहित्. रोहिन् श्यां लताभेदे स्त्री नाडके, मे. रोहित् सूर्य-
लताभिदोः, वि.

रोहित. रोहितं कुङ्कुमे रक्ते ऋजुशक्रशरासने । पुंसि स्यान् मीन-
श्रगयो भेदे रोहितकट्टमे, मे. रोहितं रुधिरं धोर ऋजुशक्रशरासने ।
रोहितो मीनश्रगयो भेदे रोहितकट्टमे, वि. रोहितो लोहिते मीने श्रगे
रोहितकट्टमे । रोहितं ऋजुशक्रास्त्रे धीरे, हे. रोहितश्रुशक्रास्त्रे रक्ते
ना श्रगमीनयोः, त्रि. रोहितं शक्रकोदण्डो रोहितो मत्स्यमुद्गवः । रोहितो
लोहितो वर्षो श्रगराजस्तु रोहितः, अने.

रोहिताश्रु. रोहिताश्रुश्चित्तमानौ हरिश्चन्द्रशपात्मजे, मे. रोहिताश्रु
वृहद्भानौ हरिश्चन्द्रशपात्मजे, वि. रोहिताश्रु उताग्रने । हरिश्चन्द्रशपसुते, हे.

रोहिन्. रोहो रोहितकेऽश्रुत्यवटपादपयोः पुमान्, मे. रोही रोहि-
तकेऽश्रुत्यवटपादपयोरपि, वि. रोही रोहितकेऽश्रुत्ये वटे, हे.

(रो) रौहिष. रौहिषं कनूणे लीधं पुंसि स्याद् हरिणान्तरे, मे.
रौहिषं कनूणे अथ रौहिषो हरिणान्तरे, वि. रौहिषः । श्रगकनूण-
मत्स्यपु, हे.

रौद्र. रौद्रो घर्मे रसे शरड्रां स्त्री तीव्रं भीषणे त्रिषु, मे. रौद्रो
माध्यरसान्तरे । रौद्रोऽतिभीषणे तीव्रं रौद्री स्कन्दस्य मातरि, वि. रौद्रो
भीष्म रसे तीव्रं रौद्री गौर्याम्, हे.

रौरव. रौरवो नरके घोरं, मे, वि. रौरवो भीषणे नरकान्तरे,
हे. रौरवो घोरनरकौ, त्रि.

रौहिणेय. रौहिणेयोऽन्यवद् वत्से ना बुधे च हलायुधे, मे. रौहिणेयो भवेद् वत्से रेवतीरमणे बुधे, वि. रौहिणेयो वत्से बुधे बले, हे. वत्से बुधे बले रौहिणेयः, त्रि.

रौहिण. V. रोहिण.

ल. लः शक्रे ला तु दाने सत्राद् ग्रहणेऽपि निगद्यते, मे. क्रिया ककुद्गतो मांसं पिनाको भूर्बलानुजः । लम्पटः शक्रे संज्ञश्च वाद्यो रान्तो लकारकः, मा. लो दीप्तौ द्यां लश्च भूसौ भये चाह्लादनेऽपि च । लो वाते खवणे च सत्रात् लो दाने च प्रकीर्तितः, ए.

लक्ष. लक्षा न पुंसि सङ्ख्यायां क्लीबं व्याजशरव्ययोः, मे. लक्षं शरव्ये सङ्ख्यायां लक्षं छद्मने कथयते, वि. लक्षं व्याजशरव्ययोः । सङ्ख्यायामपि, हे. सङ्ख्यायां तु न ना लक्षं क्लीबं व्याजशरव्ययोः, त्रि.

लक्षण. लक्षणं नाम्नि चिह्ने च सारसत्रां लक्षणा क्वचित्, मे. लक्षणं नाम्नि चिह्ने च सौमित्रौ चापि लक्षणः, वि. लक्षणा सारसौ, त्रि. लक्षणं नामचिह्नयोः । लक्षणं च लक्षणस्तु सौमित्रौ लक्षणो यथा, हे.

लक्ष्मण. लक्ष्मणा त्वोपधीभेदे सारसत्रामपि योपिति । रामभ्रातरि पुंसि सत्रात् सत्रीके चाभिधेयवत्, मे. लक्ष्मणं लाच्छने नाम्नि रामभ्रातरि लक्ष्मणः । लक्ष्मणौपधिसारसत्रोः सत्रीके चाभिधेयवत्, वि. लक्ष्मणः त्रीयुते लक्ष्मणौपधौ सारसस्त्रियाम्, हे. दाशरथिः त्रीमांश्च लक्ष्मणः, त्रि. सारसो लक्ष्मणः प्रोक्तो लक्ष्मणो राघवानुजे, अने. V. लक्षण.

लक्ष्मन्. लक्ष्म चिह्ने प्रधाने च, मे, वि. लक्ष्म चिह्नप्रधानयोः, अथ लक्ष्माख्या कन्दजातिः सत्रात् चिह्नं लक्ष्म च लक्ष्मणम्, अने.

लक्ष्मी. लक्ष्मीः सम्पत्तिशोभयोः । ऋद्गौपधे च पद्मायां वृद्धिनामौपधेऽपि च । स्त्री फलिन्याम्, मे. लक्ष्मीः स्त्रीरिव सम्पत्तिपद्माशोभाप्रियङ्गु, वि. लक्ष्मीः त्रीशोभासम्पत्प्रियङ्गु, पु, हे. सम्पत्कमलयो लक्ष्मीः, त्रि. V. विश्वस.

लक्ष्मीपतिः, लक्ष्मीपतिः पुमान् वासुदेवे गरपतावपि, मे. लक्ष्मी-

पति वांसुदेवे लवङ्गद्रुमपूगयोः, वि. लक्ष्मीपति र्जनाईने । पूगे लवङ्ग-
वृक्षे च, हे.

लक्ष्मीपुत्र. लक्ष्मीपुत्रस्तु पुंलिङ्गः कामदेवे तुरङ्गमे, मे. लक्ष्मीपुत्रः
स्मरे ह्ये, वि. लक्ष्मीपुत्रो ह्ये कामे, हे. लक्ष्मीपुत्रौ स्मरह्यौ, त्रि.

लक्ष्य. लक्ष्यं सरादपदेशेऽपि शरवेरऽपि नपुंसकम्, मे. लक्ष्यं
शरवेत्र सङ्घत्रायां लक्ष्यं ऋद्धनि सम्प्रतम्, वि.

लग्न. लग्नं राशुप्रदये क्लीवं सक्तलज्जितयोस्त्रिषु, मे लग्नं राशुप्र-
दये लग्नं सक्तलज्जितयोरपि, वि. लग्नन्तु लज्जिते । राशीनामुदये सक्ते,
हे. राशीनामुदयो लग्नं सक्तलज्जितयोस्त्रिषु, त्रि.

लघिष्ठ. लघिष्ठोऽत्यल्पके भेले, मे. लघिष्ठोऽत्यल्पके भेलेऽपि, वि.
लघिष्ठो भेलकेऽपि च, हे.

लघु. लघुरगुरौ च मनोज्ञे निःसारं वाचप्रवत् क्लीवम् । शीघ्रे च
क्षणागुरणि श्क्वायामौपधौ तु स्त्री, मे. लघु मंनोज्ञनि.सारागुरुषु प्रथितो
लघु । क्षणागुरणि शीघ्रे च स्मृक्कायां च स्मृता लघुः, वि. लघुः स्मृक्का
लघुसारं ऋस्वं चार्वागुर द्रुतम्, हे. त्रिष्विष्टेऽल्पे लघुः, अ. श्क्वायां स्त्री
लघुः क्लीवं शीघ्रे क्षणागुरस्थीपि, त्रि.

लघ्वी. लघ्वी लाववयुक्तायां प्रभेदे सप्रन्दनसत्र च, मे. लघ्वी ऋस्वविव-
क्षायां प्रभेदे सप्रन्दनसत्र च, वि, हे.

लङ्का. लङ्का रक्षःपुरीशाखाशाकिनीकुलटासु च, मे, वि. लङ्का
तु शाखा शाकिनी कुलटा पुरी, हे. नगरीशाखयो लङ्का, त्रि.

लङ्ग. लङ्गस्तु सङ्गपिङ्गयोः, मे. लङ्गः सङ्गे च पिङ्गे च, वि.

लङ्घन. लङ्घनं क्षपवासे सत्रात् क्रमणे श्वनेऽपि च, मे, वि. लङ्घनं
भोजनत्यागे श्वने क्रमणेऽपि च, हे.

लञ्ज. लञ्जः सत्रात् पट्टकच्छयोः, वि, हे, हा.

लट. लटः प्रमादवचनदोषयोरपुत्रदाहृतः, वि.

लङ्गा. लङ्गा करञ्जभेदे सत्रात् फले वाटो खगान्तरे, मे, वि, लङ्गा

पच्चिकुसुम्भयोः, हे. करञ्जमित्फले लङ्गा वाद्यपच्चिप्रभेदयोः, त्रि. लङ्गा शिल्प्यो
खगान्तरे, हा.

लता. लता प्रियङ्गुशाखयोः । घृह्णाजोतिष्मतीवल्लीलताकस्तूरिकासु
च । माधवीदूर्वयोः, मे. लता जज्रोतिष्मतीदूर्वाशाखावल्लीप्रियङ्गु, पु ।
स्रृङ्गामाधव्योः कस्तूर्यग्राम्, हे. लता जज्रोतिष्मतीस्रृङ्गाशाखावल्लीप्रिय-
ङ्गु, पु । लता कस्तूरिकायाञ्च माधवीदूर्वयोरपि, वि. कस्तूरौघञ्यो-
र्लता, त्रि.

लभ्य. लभ्यं युक्ते च लब्ध्व्ये, मे, वि लभ्यं लब्ध्व्ये युक्तं च, हे.
युक्ते च लभ्यं स्रात्, त्रि.

लम्पाक लम्पाको लम्पटे देभे, मे, वि, हे.

लम्बकर्ण. लम्बकर्णः स्मृतोऽङ्कोठपादपे ऋग्लेऽपि च, मे, वि. लम्ब-
कर्णः मुनग्च्छगे । अङ्कोठे, हे छागेऽपि लम्बकर्णः स्रात्, त्रि.

लम्बा. लम्बा पद्मालयागौयत्रोस्तित्तुम्बग्रामपि स्त्रियाम्, मे. लम्बा
श्रीतित्तुम्बयोः, वि.

लम्बोदर. लम्बोदरः स्रादुद्धाने गणानामधिपेऽपि ङि, मे. लम्बो-
दरः स्रादुद्धाने गणानामधिपेऽपि च, वि, त्रि. लम्बोदरः स्रादाधाने
प्रमथानाञ्च नायके, हे.

लय. लयो विनाशे संश्लेषे साम्ये तौर्यत्रिकस्र च, मे, वि. लय-
सौर्यत्वयीसाम्ये संश्लेषणविलासयोः, हे. अथ श्लेषवाचयोः । लयः, त्रि.

ललज्जिह्व. ललज्जिह्वोऽन्यवद् हिंस्रे कमेलकश्रुनोः पुमान्, मे.
ललज्जिह्वो मतो हिंस्रे कमेलकश्रुनोरपि, वि.

ललना. ललना कामिनीनारीभेदजिह्वासु योषिति, मे. ललना
नाडिकाभेदे जिह्वायां वरयोषिति, वि ललना स्त्री नारी जिह्वा, हे.
योषित् जिह्वा च ललना, त्रि

ललाम ललामं लाब्धने ध्वजे । ऋद्धे प्रधाने भूपायां रस्ये बालधि-
पुण्टयोः । तरुणे च प्रभाटे. मे. ललामं पञ्चपञ्चमभवाभावाभावाभवाभवा.

अ. भूपायां लाङ्गूले प्रधानशृङ्गप्रभावपुण्ड्रेषु । ध्वजलक्ष्मणतुरङ्गेषु नवसु
ललामं प्रयुञ्जते प्राञ्चैः, ह. V. ललामन्.

ललामन्. ललामं सप्तान् प्रभावे च लाञ्छनध्वजवाजिषु । शृङ्गे
प्रधाने भूपायामपि बालधिपुण्ड्रयोः, मे. ललामं च ललामश्च लाञ्छनध्वज-
वाजिषु । शृङ्गे प्रधाने भूपायां रस्ये बालधिपुण्ड्रयोः । प्रभावे च, वि. लला-
मवत् ललामाश्वे चिह्ने शृङ्गपताकयोः । रस्ये प्रधाने भूपायां पुण्ड्रे
पुच्छप्रभावयोः, हे. ह्ये पुच्छे ध्वजे पुण्ड्रे शैले पुंसि गुणाधिके । विषे धामनि
भूपायां ललामेति दुधै र्मतम्, अने.

ललित. ललितं त्रिषु । ललिते चेन्मिनेऽपि स्यात् चारभेदे तु
न ह्योः, मे. ललितं चारभेदे सप्रादीश्रिते ललितेऽपि च, वि. ललित-
मीश्रिते । ललितो चारभेदे सप्रात्, हे.

लव. लवो लेशे विनाशे च ह्येदने रामनन्दने, मे, वि. लवः काल-
भ्रिदि च्छिदि । विनाशे रामजे लेशे, हे. लवश्छेदनलेशयोः, त्रि.

लवण. लवणं सैन्धवादौ ना सिन्धुरक्षोभिदो रसे । तद्भुक्ते
वाचप्रलिङ्गः सप्तान् नदीभेदत्विपोः स्त्रियाम्, मे. लवणो रसरक्षोऽश्विभेदेषु
लवणान्विते, वि. लवणो राघसे बले । अश्विभेदे लवणा त्विट्, हे.

लाङ्गल. लाङ्गली तोयपिप्पल्यां क्लीवम्बु कुसुमान्तरे । गोदारणे
तृणराजगृहदारुविशेषयोः, मे. लाङ्गली जलपिप्पल्यां लाङ्गलं कुसुमान्तरे ।
सौरिऽपि लाङ्गलं तालगृहदारुविशेषयोः, वि. लाङ्गलं तालहलयोः पुष्प-
भिद्गृहदारुणोः । लाङ्गली जलपिप्पल्याम्, हे. लाङ्गलं हलमिष्यते, अने.

लाङ्गलिन्. लाङ्गली नालिकेरे द्रौ रेवतीरमणे पुमान्, मे. लाङ्गली
बलभद्रे सप्तान् नारिकेले च लाङ्गली, वि. लाङ्गली बलभद्रे सप्तान् नारि-
केले, हे.

लाङ्गू(ङ्गू)ल. लाङ्गूलं पुच्छशेफसोः, मे. लाङ्गूलं मेहने पुच्छे, वि.
लाङ्गूलं शिग्रपुच्छयोः, हे.

लाज अथ लाजः सप्रादार्रतण्डुले । नपुंसकमुशीरेऽय स्त्रियां

पुंभून्नि चाद्यते, मे. लाजाः सुप्र भ्रष्टधान्येषु लाजः सप्रादाद्र्तण्डुले ।
 उशीरे लाजमुद्दिष्टम्, वि. लाजः सप्रादाद्र्तण्डुले । लाजास्तु भ्रष्टधानाः
 सुप्र लाजं पुनरुशीरके, हे.

लाब्धन. लाब्धनं नामचिह्नयोः, मे. लाब्धनं लक्षणे नाम्नि, वि.
 लाब्धनं लक्ष्यसंज्ञयोः, हे.

लाट. लाटो देशान्तरेऽंशुके, मे. लाटो वस्त्रदेशयोः, हे. लाटो
 देशांशुकेऽपि च, वि. लाटोऽंशुके च देशे च, त्रि.

लालस. लालसौत्सुक्यदृष्ट्यातिरेकयाञ्जासु च हयोः, मे. लालसो
 लालसाऽपि सप्राद् याञ्जादृष्ट्यातिरेकयोः । औत्सुक्ये च, वि. लालसो
 लोलयाञ्जयोः, हे. लालसे प्रार्थनौत्सुक्ये, अ.

लालाटिक. लालाटिकः प्रभो भालदर्शिन्याश्चेपणान्तरे । कार्या-
 चमे, मे. लालाटिकः प्रभो भालदर्शिन्याश्चेपणान्तरे । कार्याचमेऽपि,
 वि. लालाटिकः सप्रादाश्चेपे भवेत् कार्याचमेऽपि च । प्रभो भालदर्शिन्यि
 च, हे. लालाटिकः प्रभो भालदर्शी कार्याचमश्च यः, अ.

लासक. लासको लासप्रकाग्णि । मयूरे लसके च, मे. लासको
 लसके लासप्रकारिण्यपि मयूरके, वि. लासकौ केकिनर्तकौ, हे.

लासप्र. लासप्रं तौर्यत्रिके मतम् । शृत्ये च, मे. लासप्रं तौर्यत्रिके
 नाथ्ये, वि.

लिङ्ग. लिङ्गं चिह्नंऽनुमाने च साङ्गप्रोक्तप्रकृतावपि । शिवमूर्ति-
 विशेषेऽपि मं हनेऽपि नपुंसकम्, मे. लिङ्गं मं हनचिह्नयोः । शिवमूर्ती-
 वनुमाने साङ्गप्रोक्तप्रकृतावपि, हे. लिङ्गं चिह्नंऽनुमानेऽपि साङ्गप्रोक्तप्रकृता-
 वपि । शिवमूर्तिविशेषेऽपि मं हने च प्रचक्षते, वि. लिङ्गं चिह्नशेषयोः,
 अ. व्यक्ते साङ्गप्रोदिने लिङ्गं स्थाणौ शेषसि लक्षणे । पुंस्वादौ, त्रि.

लिप्त. लिप्तं विलिप्तविषयदिग्धयोः । भुक्ते, मे. लिप्तं भुक्तविलि-
 प्तयोः । विपाक्ते, हे. लिप्तं विपाक्ते भुक्ते च वाचयवत् सप्राद् विलेपिते, वि.

ली लीः श्लेषणे च चपले, मे.

लीला. लीला केलिविलासयोः । शृङ्गारभावचेष्टायाम्, मे. लीलां विदुः केलिविलासखेलाशृङ्गारभावप्रभवक्रियासु, वि. लीला केलि विलासश्च शृङ्गारभावजा क्रिया, हे. लीला विलासक्रिययोः, अ.

लुब्ध. लुब्ध आकाङ्क्षिणि व्याधे, मे, हे. लुब्धो शृङ्गयुकाङ्क्षिणोः, वि.

लूता. लूता दूर्णनाभपिपौलिकागदान्तरे, मे. लूता तु रोगे पिपौलिकोर्णनाभयोः, हे. लूता पिपौलिकायां सप्रादूर्णनाभे गदान्तरे, वि.

लूतामर्कटक. लूतामर्कटकः पुत्रौनवमालिकयोः कपौ, हे. लूतामर्कटकः पुत्रां नवमाल्यां भवद्भमे, वि.

लूनक. लूनको भेदिते पशौ, मे. लूनकः सप्रात् पशौ भिन्ने, वि. लूनकस्तु पशौ भिन्ने, हे.

लेख. लेखो लेख्ये सुरे लेखा लिपिराजिकयो र्मता, मे, वि. लेखो लेख्ये देवते च लेखा राक्षसां लिपावपि, हे. लेखो देवेऽपि पंक्तौ, त्रि.

लेखन. लेखनं ह्येदने भूर्जे लिपिन्यासे, मे. लेखनं ह्येदने भूर्जे लिपिन्यासे च लेखनम्, वि. लेखनम् । भूर्जे ह्येदे लिपिन्यासे, हे. ह्येदे भूर्जे च लेखनम्, त्रि.

लेखनिक. लेखनिकः कथितो लेखहारके । लेखेषु परहस्तेन स्वहस्तस्य च लेखके, मे. लेखनिकस्तु तत्र यः । स्वहस्तं परहस्तेन लिखितेषु विलेखयेत् । लेखहारे, हे. लेखनिको लेखहारे यः स्वहस्तं विलेखयेत् । लेखेषु परहस्तेन तत्रापेत्प्रप प्रदर्शितः, वि.

लेप. लेपः प्रलेपने जग्धौ, मे. लेपस्तु सुधानेमनालेपनेषु च, वि. ज्ञेयस्तु लेपने । अग्ने च सुराययं च, हे. लेपौ लेपनजेमने, त्रि.

लोक. लोको जनेऽपि भुवने, मे. लोकस्तु भुवने जने, वि, अ. लोको विश्वे जने, हे.

लोचक. लोचको मांसपिण्डेऽक्षितारकायाश्च कञ्जले । ललाटाभरणे स्त्रीणां कदलीनीलवस्त्रयोः । निर्झ्रौ कर्णपूरे च मौर्वीं भ्रूसूयचर्मणि, मे. लोचको मांसपिण्डे स्यादक्षितारे च कञ्जले । ललाटाभरणे स्त्रीणां कदली-

नीलवस्त्रयोः । निर्युद्धौ कर्णपुरे च मौवर्षां भ्रूयथचर्मणि, वि. लोचको
नीलवाससि । कज्जले मांसपिण्डेऽक्षितारे स्त्रीभालभूषणे । निर्युद्धौ कर्णिका-
मोचाजप्राप्तु प्रसूयथचर्मणि, हे. नीलवस्त्रेऽक्षितारायां लोचको निर्मतौ
त्रिपु, त्रि.

लोत. लोतमश्रुषि चोरिते, वि.

लोमश. लोमशो सुनिमेषयोः । लोमान्विते स्त्रियां काकजङ्घा-
मांसीवचासु च । श्रूकशिखिमहामेदाकाशीशे शाकिनीभिदि, मे. लोमशो
लोमसंयुते । मेढ्रके चाथ कासौसशृगलीजटिलासु च । लोमशा श्रूकशिखिप्राख
मर्कटीकाकजङ्घयोः । महामेदातिबलयोः शाकिनीभिदि चेष्यते, वि. लोमशो
लोमयुक्तेऽपि लोमशा शाकिनीभिदि । महामेदाकाकजङ्घाशृगलीजटिलासु
च । काशीशेऽतिबलाश्रूकशिखीमर्कटिकासु च, हे. लोमशो मेढ्रकेऽपि
स्यात्, त्रि.

लोल. लोलः स्याद् वाचत्रलिङ्गकः । सट्पणे चञ्चले लोला जिह्वा-
कमलयोः स्त्रियाम्, मे. लोलश्चलसत्त्वणयोः । लोला जिह्वाकमलयोः, वि.
लोलश्चले सट्पणे च लोला तु रसनाश्रियो, हे. जिह्वाकमलयो लोला, त्रि.

लोह. लोहोऽस्त्री शस्त्रके लोहे जोङ्गके सर्वतैजसे, मे. लोहं काणा-
यसे सर्वतैजसे जोङ्गकेऽपि च, हे. लोहस्तु शस्त्रके लोहं जोङ्गके सर्व-
तैजसे, वि.

लोहल. लोहलः शृङ्खलाधार्यं भवेदव्यक्तवाचि च, वि. लोहलः शृङ्ख-
लाधार्यस्यक्तवाचिनि च त्रिपु, मे. लोहलोऽस्फुटवादिनि । शृङ्खलाधार्यं, हे.

लोहित. लोहितं रक्तगोशीर्षं कुङ्कुमे रक्तचन्दने । पुमान् नदान्तरे
भौमे वर्णे च त्रिपु तद्वति, मे. लोहितं कुङ्कुमे रक्ते गोशीर्षे च कुचन्दने ।
लोहितः स्यान् नदे भौमे वर्णभेदे च वाचत्रवत्, वि. लोहितो मङ्गले नदे ।
वर्णभेदे लोहितन्तु कुङ्कुमे रक्तचन्दने । गोशीर्षे रुधिरं युद्धे, हे.

लौहित्य. लौहित्यं लोहितत्वे स्यात् क्लीबं पुंसि नदान्तरे, मे.
लौहित्यः सागरे व्रीहौ, वि. लौहित्योऽभौ नदे व्रीहो, हे.

व. वं प्रचेतसि जानीयादिवार्थं च तद्व्ययम् । वः सान्त्वने च वाते च वरुणे च निगद्यते, मे. वं प्रचेतसि जानीयादिवार्थं च तद्व्ययम्, वि. वः पश्चिमदिग्गोत्रे सप्रादौपत्ये पुनरव्ययम्, हे. बालो वामांसनिलयो मेदो वारिदवाहनौ । उक्कारौ जलसञ्चय खङ्गीशोऽपि वकारकः, भा. वः श्लेघे चाशये चैव प्रलये साधनेऽपि वः । मानसे वरुणे चैव वकारः सान्त्वनेऽपि च, ए.

वंश. पुंसि वंशः कुले वेणौ पृष्ठाद्यववर्गयोः, मे. वंशो वेणौ कुले वर्गे पृष्ठस्यावयवेऽपि च, वि. वंशः सङ्घेऽन्वये वेणौ पृष्ठाद्यवयवेऽपि च, हे. द्वौ वंशौ कुलमस्कारौ, अ. वंशो वर्गे च पृष्ठांशे, त्रि. वंशो वेणौ कुलेऽपि च, हा. पृष्ठास्थन्यपि वंशः, ह. मेरौ वृक्षविशेषे च वंशशब्दस्तु कामुके, अने. करिपृष्ठे कुले वेणौ वंशाख्या कविभिः स्मृता, अने.

वक्तव्य. वक्तव्यं कुत्सिते हीने वचनार्हे च वाचप्रवत्, मे. वक्तव्यो वाचप्रवद् गर्हत्र वचोऽर्हहीनयोरपि, हे. गर्हत्रहीनौ च वक्तव्यौ, अ.

वक्तृ. वक्ता तु पण्डितेऽपि स्याद् वाग्मिन्यप्यन्यलिङ्गकः, मे. वक्ता वाग्मिनि पण्डिते, वि.

वक्त्र. वक्त्रं मुखे वृत्तभेदे, मे. वक्त्रं छन्दोऽन्तरे मुखे, वि. वक्त्र-माक्षेत्र छन्दसि च, हे.

वक्. वक्ः शनैश्चरे पुंसि पुटभेदे नपुंसकम् । त्रिषु क्रूरे च कुटिले, मे. वक्ः सप्रात् कुटिले क्रूरे पुटभेदे शनैश्चरे, वि. वक्ं पुटभेदे वक्ः कुटिले क्रूरभौमयोः, हे. वक्ः शनैश्चरे क्रूरे पुटभेदे तथाऽपृष्ठांशौ, त्रि.

वक्कनक्क. वक्कनक्कस्तु पिशुने तथैव शुकपक्षिणि, मे. वक्कनक्कः शुके खले, वि. वक्कनक्कौ खलशुकौ, हे.

वङ्क. वङ्कः पर्याणभागे ना नदीपाले च भङ्गरे, मे. वङ्कः पर्याणभागे स्यान् नदीपाले च भङ्गरे, वि.

वङ्ग. वङ्गं सीसकरङ्गयोः । वार्ताकेऽपि च कार्पासे पुंभूम्नि नीट-रन्तरे, मे. वङ्गं सीसकरङ्गयोः । वङ्गः कार्पासवार्ताकदेशभेदेषु भाषितः, वि.

वङ्गः कार्पासे वृन्ताके वङ्गा जनपदान्तरे । वङ्गं तमुणि सीसे च, हे.

वच. वचः कीरे वचौघधौ । शारिकायाश्च, मे. वचा सत्राद्ग्रगन्ध्यायां
सारिकायां श्रुके वचः, वि. वचः श्रुके वचौघधौ । शारिकायाम्, हे.
सारिकायाश्च वचा, त्रि.

वचक्र. वचक्रस्तु पुमान् विप्रे वावटूकेऽभिधेयवत्, मे. वचक्र-
वर्गिन्मिप्रयोः, वि.

वज्र. वज्रं स्याद् बालके धात्रां क्लीबं योगान्तरे पुमान् ।
वज्रा स्तूह्यां गुड्, चराश्च वज्री स्तू, ह्रन्तरे स्मृता । दम्भोलौ हीरकेऽप्यस्त्री,
मे. वज्रं हीरकदम्भोलिबालकामलकेषु च । वज्रा गुड्, त्रिकायां स्यात्, वि.
वज्रं कुलिशहीरयोः । बालके वज्रा त्वन्तरा, हे. वज्रोऽस्त्री हीरके पवौ, अ.

वज्जिन्. वज्जी तु वृद्धे देवाधिपे पुमान्, मे.

वञ्चक. वञ्चकस्तु खले धूर्ते गृहबन्धौ च जम्बुके, मे. अथ वञ्चकः
खलधूर्तयोः । जम्बुके गृहबन्धौ च, वि. वञ्चको जम्बुके गेहनकुले खलधूर्तयोः,
हे. वञ्चकौ धूर्तफेरवौ, त्रि.

वञ्जुल. वञ्जुलः पुंसि तिनिशे चेतसाशोकयोरपि, मे. वञ्जुलो
चेतसाशोक्तिनिशे, वि. वञ्जुलस्त्वशोके तिनिशद्रुमे । वानौरे, हे.

वट. वटौ त्रिषु गुणे पुंसि स्यान् न्यग्रोधकपर्दयोः, मे. वटो गोले
गुडे भवेत् वटः साम्यवराटयोः । वटः कपर्दे न्यग्रोधे शुम्भवर्तिकयो वटौ,
वि. वटो गोले गुणे भवेत् वटो साम्यवराटयोः, हे. वटौ त्रिषु गुणे पुंसि
न्यग्रोधे च कपर्दके, त्रि.

वठर. वठरोऽम्बष्ठमठयोः, हे. वठरः कुक्षुटे पुंसि शठे च, मे.
वठरः शठयेष्टयोः । कक्षुटे, वि

वडवा. वडवा द्विजयोपिति । अश्यायां कुम्भदास्याश्च नारीजात्य-
न्तरेऽपि च, मे. वडवाऽश्याकुम्भदास्रोः स्त्रीविशेषे द्विजस्त्रियाम्, वि.
वडवाऽश्यायां स्त्रीभेदे कुम्भदास्यां द्विजस्त्रियाम्, हे. वडवाऽश्याकुम्भ-
दास्योः, त्रि

वण्ट. वण्टः सत्रादकृतोद्वाहे खर्वे कुन्तायुधेऽपि च, मे, वि. वण्टः कुन्तायुधे खर्वे भृत्यालतविवाद्योः, हे.

वण्टर. वण्टरः स्यगिकारज्जी लाङ्गूले कुक्कुरसत्र च। करीर-
कोपे तालसत्र यज्ञधे च पयोधरे, मे. वण्टरस्तालपञ्चधे। करीरकोशे-
ऽपि, वि.

वण्टाल. वण्टालो युद्धभेदे च नौकायाश्च खनितके, मे. वण्टालं
शूरयो युद्धे नौकायाश्च खनितके, वि. वण्टालः शूरयुद्धौखनितयोः, हे.

वण्ड. वण्डा तु पांशुलायां स्त्री त्रिषु हस्तादिवर्जिते, मे.
वण्डापि पांशुलायां सत्राद् वण्डो हस्तादिवर्जिते, वि.

वत. वतामन्त्रणसन्तोषखेदानुकोशविस्मये, मे, वि. वतामन्त्रणखेदयोः।
हत्याश्चयंत्रानुकम्पासु, हे. निन्दायां विस्मये वत, ङ. खेदानुकम्पासन्तोष-
विस्मयामन्त्रणे वत, अ.

वतंस. वतंसस्तु पुमान् कर्णपूरशेखरयोरपि, मे. व. छप्तंस.

वत्स. वत्सः पुत्रादिवर्षयोः। तर्णके नोरसि क्लीवम्, मे. वत्सस्तर्णक-
पुत्रादिवर्षे वत्सस्तु वत्ससि, वि. वत्सा उरस्तुक्ष्मर्षतर्णकाः, हे. वत्सौ तर्णक-
वर्षौ द्वौ, अ. पुत्रादौ तर्णके वर्षे वत्सः क्लीवन्तु वत्ससि, त्रि. वत्सौ तर्णक-
पुत्रकौ, अने. वत्सः संवत्सरेऽपि निर्दिष्टः, ङ.

वदान्य. वदान्यो दानशौण्डे सत्रात् चारुवादिनि वाचप्रवत्, मे.
वदान्यो दानशौण्डे सत्राद् वदान्यश्चारुभाषिणि, वि. वदान्यः प्रियवागुदार-
शौलयोरुभयोरपि, हे. वदान्यो वरुगवागपि, अ. वदान्यस्तत्रागवान् सुवाक्, त्रि.

वध. वधो हिंसकहिंसयोः, हे.

वधू. वधूः स्त्री शारिवौषधे। स्रुपाशटीनवोद्गास्त्रीभार्याषक्काङ्ग-
नासु च, मे. वधूः स्रुपानवोद्गास्त्रीभार्याषक्काङ्गनासु च। शक्यां च
शारिवायां सत्रात्, वि. वधूः पत्न्यां स्रुपानार्याः षक्कासारिवयोरपि, हे.
वधू र्जायां स्रुपा स्त्री च, अ. षक्का महिला च वधूः, त्रि. वधू नारी वधू-
भार्या वधूः पुत्रवधूरपि, अने.

वन. वनं नमुंसकं नीरे निवासालयकानने, मे. वनं कानन-
नीरयोः । प्रवासे निलये चापि वनं प्रस्रवणेऽपि च, वि. वनं प्रस्रवणे
गेहे प्रवासेऽभ्यसि कानने, हे. वने सलिलकानने, अ. वनं काननमम्बु,
च, अने.

वनज. वनजा सुङ्गपर्णत्रां ना चुस्तके क्लीवमम्बुजे, मे. वनजो
सुस्तके पद्मे वनजं वनजो गजे । वनजा सुङ्गपर्णत्रां च, वि. वनजो
सुस्तके सत्त्वरमे वनजमम्बुजे । वनजा तु सुङ्गपर्णत्राम्, हे. गुल्मेऽपि
च वनजः, त्रि.

वनमालिन्. वनमाली तु गोविन्दे वाराह्यां वनमालिनो, मे, वि.

वनश्वन्. वनश्वा गन्धमार्जारि वक्षकव्याघ्रयोः पुमान्, मे. वनश्वा
गन्धमार्जारि वक्षकव्याघ्रयोरपि, वि. वनश्वा विप्रतारके । शार्दूले गन्ध-
मार्जारि, हे. वनश्वा जम्बुके व्याघ्रे, त्रि.

वनस्यति. वनस्यति ना द्रुमात्वे विनापुष्पफलद्रुमे, मे. वनस्यति-
दृचमात्वे विनापुष्पफलद्रुमे, वि. वनस्यति द्रुमात्वेके । विनापुष्पफले
द्रौ च, हे. दृचमात्वेऽपि वनस्यतिः, त्रि.

वनित. वनिता जातरागस्त्रीस्त्रियोस्त्रियु च याचिते । सेविते,
मे. वनिता जनितात्यर्थानुरागायां च योपिति । वनितं याचितेऽपि स्याद्,
वनितं सेवितेऽपि च, वि. वनितं तु स्यात् प्रार्थिते सेवितेऽपि च ।
वनितोत्प्रादितात्यर्थानुरागनार्यपि नार्यपि, हे. वनिता जनितात्यर्थानुरागायाश्च
योपिति, अ.

वन्दनी. वन्दनी नतिजीवातुकटिमाचलकर्मसु, मे.

वन्य. वन्यं त्रिषु वनोद्भूते स्त्री वनाम्बुसमूहयोः, मे. वन्यं वनभये
घन्या वनवारिसमूहयोः, वि.

वपन. वपनं वीजाधाने च सुरडने, मे, वि. वपनं सुरडने वीजा-
धाने, हे.

वपा. वपा विपरमेदसोः, मे, वि, हे. मेदो विलं वपा, त्रि.

वपुस्. वपुः क्लोवं तनौ शशाकृतावपि, मे. वपु र्भञ्जाकृतौ देहे,
वि. वपुः शशाकृतौ देहे, हे.

वप्तृ. वप्ता तु जनके पुंसि वापकेऽप्यभिधेयवत्, मे.

वप्र. वप्रस्ताते पुमानस्त्री रेणुक्षेत्रे चये तटो, मे. पितृकेदारयो-
र्षप्रो वप्रः प्राकाररोधसोः, वि. वप्रः प्राकाररोधसोः । क्षेत्रे ताने चये रेणौ,
हे. वप्रस्ताते स्त्रियां क्षेत्रे चये रेणौ च रोधसि, त्रि. तटो वप्रः पिता वप्रो
वप्रः केदार इत्यपि, अने. गिरिसानुन्यपि वप्रम्, इ.

वमयु. वमयुः पुंसि वमने गजस्य करग्रीकरे, मे. वमयु र्बमनेऽपि
स्याद् गजस्य करग्रीकरे, वि. वमयु र्बमने काशे गजस्य करग्रीकरे, हे.

वमन. वमनं छर्दनेऽर्दने, मे, हे. वमनं छर्दनेऽर्दने । स्यादाहृतौ
च, वि.

वमि. वमि र्वान्तौ स्त्रियां पुंसि ऊताशने, मे. वमि र्वान्तौ ऊता-
शने, वि. वमि र्वान्तेऽनले, हे.

वयःस्य. वयःस्या तु स्त्रियां ब्राह्मीगुडूचग्रामलकीषु च । सूक्ष्मै-
लायाश्च काकोल्यां पथत्रायां तरुणे त्रिषु, मे. वयःस्यो वाचप्रवद् यूनि
वयःस्या शात्मलौद्रुमे । ब्राह्मीगुडूचीकाकोलीसूक्ष्मैलामलकीषु च, वि.
वयःस्यो मध्यमवया वयःस्या शात्मलौद्रुमे । ब्राह्मीगुडूचीकाकोलीसूक्ष्मै-
लामलकीषु च, हे. काकोल्यामलकी ब्राह्मी वयःस्या तरुणे त्रिषु, त्रि.

वयस्. वयः पक्षिणि बाल्यादौ यौवने च नपुंसकम्, मे. वयः
पक्षिणि बाल्यादौ वयो यौवनमात्रके, वि. वयस्तारुण्ये बाल्यादौ खगे, हे.
खगवात्स्यादिनो र्वयः, अ.

वर. वरो जामातरि एतौ देवतादेरभौषिते । पिङ्गे पुंसि त्रिषु
अष्टे कुङ्कमे तु नपुंसकम् । वरी प्रोक्ता शतावर्था वरा च सत्रात् फलत्रिके ।
मनागिष्टे वरं क्लोवं केचिदाङ्गस्तदव्ययम्, मे. वरोऽभीष्टे देवतादे वरो
जामातृपिङ्गयोः । अष्टेऽन्यचद् वरो एतौ वरं काश्मीरजे मतम् । त्रिफलायां
वरा प्रोक्ता शतावर्था वरी वरम् । अत्र्ययन्तु मनागिष्टे, वि । वरो एतौ ।

विटे जामातरि अष्टे देवतादेरभौषिते । वरं तु पुष्टणे किञ्चिदिष्टौ
वरो भतावरी, हे. देवाद्दृते वरः अष्टे त्रिषु क्लीवं मनाक्प्रिये, अ. वरो
जामातरि दृते कुङ्कुमे च नपुंसकम्, त्रि वरौ अष्टज्जताशनौ, अने.

वरचन्दन. वरचन्दनमाख्यातं कालीये देवदारुणि, मे वरचन्दन-
माख्यातं कालीये देवदारुणि, वि. वरचन्दनं देवदारुणि । कालीये, हे.

वरट. वरटा द्वयो बरव्यां स्त्री हंस्यां च तत्पतौ पुमान्, मे. वरटा
हंसयोषायां गन्धोल्यां वरटाऽपि च, वि वरटा हंसयोपिति । गन्धोल्यां
च, हे.

वरण. वरणस्तु पुमान् तिक्तशाकप्राकारयोरपि । क्लीवं कन्यादि-
यरणे वेष्टने स्त्री नदीभिदि, मे. वरणस्तिक्तशाकेऽपि प्राकारे वरणं मतम्,
वि. वरणो वरणद्रुमे । प्राकारे वरणं एत्याम्, हे.

वरण्ड. वरण्डोऽप्यन्तरे वेदौ समूहसुखरोगयोः, मे. वरण्डा सारिका
वर्तिशस्त्रभेदे च योपिति, मे. वरण्डोऽप्यन्तरावेदौ सन्दोहसुखरोगयोः, वि.
वरण्डा सारिकावर्तिसङ्गधेनुषु कथ्यते, वि. वरण्डो वदनामये । अन्तरा-
वेदौ सन्ने च वरण्डा सारिका घुरी । वर्तिः, हे. वरण्डो वदनामये ।
समूहे चान्तरावेद्याम्, त्रि.

वरण्डक. वरण्डकस्तु मातङ्गवेद्यां यौवनकण्टके । वर्तुले, मे. वर-
ण्डकस्तु मातङ्गवेद्यां यौवनकण्टके । संवर्तुले, वि. वरण्डकस्तु मातङ्ग-
वेद्यां यौवनकण्टके । संवर्तुले च भित्तौ च, हे.

वरत्ना. वरत्ना रज्जुकचयोः, मे. वरत्ना वर्तिकचयोः, हे.

वरद अथ वरदा स्त्रियाम् । कन्यायां वाचप्रलिङ्गस्तु प्रसन्ने च
समर्धके, मे. वरदोऽपि प्रसन्ने स्याद् वरदः शान्तचेतसि । वरदापि च कन्या-
याम्, वि. वरदः पुनः । प्रसन्ने शान्तचित्ते च वरदा तु कुमारिका, हे.

वरला. वरला वारला चापि गन्धोलीहंसकान्तयोः, मे. वारला
वरला चापि गन्धोलीहंसयोपितोः, हे.

वरवर्षिणी वरवर्षिणी तु लाघाष्टरिद्वारोचनासु च । फलिन्या-

मुत्तमानारीसाधीयस्यामपि स्त्रियाम्, मे. स्याद् वरवर्णिनी लाक्षाहरिद्रा-
रोचनासु च । स्त्रीरत्ने च फलिन्यां च दृश्यते वरवर्णिनी, वि. वरवर्णिन्यङ्गना-
साक्षाप्रियङ्गुषु । रोचनायां हरिद्रायाम्, हे. स्त्रीरत्ने च हरिद्रायां लाक्षायां
वरवर्णिनी, हा.

वराक. वराकः सङ्गरे पुंसि शोचनीयेऽभिधेयवत्, मे. वराकः सङ्गरे
शोचेत्र, वि. वराकः शोचप्रणयोः, हे. वराको मूर्त्तिके भोरौ, अने

वराङ्ग. वराङ्गं योनिमातङ्गमस्तकेषु गुडत्वचि, मे, वि. वराङ्गं
योनी शीर्षे गुडत्वचि । कुञ्जरे च, हे. वराङ्गन्तु गुडत्वचि गजे पुमान्, त्रि.
वराङ्गं मूर्ध्गुहत्रयोः, अ.

वराटक. वराटकः पद्मवृजकोशे रज्जौ कपर्दके, मे. वराटकः स्थूल-
रज्जौ पद्मवृजे कपर्दके, वि. वराटकः पद्मवृजकोशे रज्जौ कपर्दके, हे. कपर्-
दर्ज्जुराजीववृजकोपे वराटकः, त्रि.

वरारोह. वरारोहा कटावपि । वरारोहस्तु कथितो हस्तप्रारो-
हावरहयोः, वि. वरारोहो गजारोहे वरारोहा कटावपि, हे.

वराह. वराहः शूकरे विष्णौ मानभेदेऽद्रिसुस्तयोः, मे. वराहः
शूकरे मेघे सुस्तकेऽपि, त्रि. वराहोऽद्दे किरौ विष्णौ नाणकेऽप्यद्रिसुस्तयोः,
वि. वराहो नाणके किरौ । मेघे सुस्ते गिरौ विष्णौ, हे.

वरिष्ठ. वरिष्ठं मरिचेऽपि च । ताम्बे क्लीवं तित्तिरौ ना वरोहत-
मयोस्त्रियु, मे वरिष्ठः स्यादुत्तरे प्रवरे तित्तिरावपि । वरिष्ठं मरिचे
ताम्बे, वि. वरिष्ठस्तु तित्तिरौ । वरिष्ठं मरिचे ताम्बे वरोहतमयोरपि, हे.
वरिष्ठं मरिचेऽपि च । ताम्बे चोत्तरे च, त्रि.

वरीयस्. वरीयान् योगभिच्छ्रेष्ठवरिष्ठेष्वतियूनि च, मे. वरीया-
नतियूनि स्याद् वरिष्ठे अष्टयोगयोः, वि. वरीयान् अष्टयोगयोः । अति-
यून्यतिविस्तीर्णं, हे. (अतिशये) वरीयांस्तूवरयोः, अ.

वरुण. वरुणस्तारभेदेऽश्नु, पश्चिमाशापतावपि, मे. वरुणस्तारभेदेऽश्नु,
प्रतीचोपतिस्त्रयंयोः, वि. वरुणोऽर्केऽप्यतावपि, हे.

वरूथ. वरूथो रथगुप्तौ स्याद् वरूथं चर्मवेष्टनोः, मे, वि. वरूथं स्यात् तनुत्राणे रथगोपनवेष्टनोः, हे. वरूथो निजराष्ट्रकः, त्रि.

वर्कर. वर्करः परिहासे स्याच्छागे युवपशावपि, मे. वर्करस्तरुणे मेघे, वि. वर्करः पशुनर्मणोः, हे.

वर्कराट. वर्कराटः कटाक्षे स्यात् तरुणादित्यरोचिपि । नारीपयो-धरोत्सङ्गकान्तदत्तनखक्षते, मे. वर्कराटः कटाक्षे स्यात् तरुणादित्यरोचिपि । स्त्रीणां पयोधरोत्सङ्गकान्तदत्तनखेऽपि च, वि. वर्कराटस्तु तरुणादित्य-रोचिःकटाक्षयोः । स्त्रीणां पयोधरोत्सङ्गकान्तदत्तनखेऽपि च, हे. वर्कराटः कटाक्षे च स्त्रीणां स्नाननखक्षते, त्रि.

वर्चस्. वर्चो नपुंसकं रूपे विष्टायामपि तेजसि । पुंसि चन्द्रस्य तनये, मे. वर्चो दौप्तौ पुरीषे च वर्चो रूपेऽपि च क्वचित्, वि. वर्चस्तु तेजसि । गूथे रूपे, हे. तेजःपुरीषयो वर्चः, अ, अने.

वर्जन. अथ वर्जनं हिंसात्यागयोः, मे. वर्जनं त्यागहिंसयोः, वि, हे.

वर्ण. वर्णो द्विजादिशुक्लादियशोगुणकुयासु च । स्तुतौ ना न स्त्रियां भेदरूपाक्षरविलेपने, मे. वर्णः काञ्चनयज्ञयोः । वर्णो द्विजादौ शुक्लादौ स्तुतौ रूपयशोऽक्षरे । विलेपने कुथायाश्च वर्णः सप्राद् गुणभेदयोः, वि. वर्णः स्वर्णे मखे स्तुतौ । रूपे द्विजादौ शुक्लादौ कुथायामक्षरे गुणे । भेदे गीतकमे चित्रे यज्ञक्षालविशेषयोः । अक्षरागे च वर्णन्तु कुङ्कुमे, हे. वर्णो द्विजादौ शुक्लादौ स्तुतौ वर्णे तु वाक्षरे, अ. अक्षराणि स्मृता वर्णा वर्णाः श्लोतादयो गुणाः । वर्णो नाव्यमुखे गाथा वर्णा ज्ञेया द्विजादयः, अने. वर्णो गुणाक्षरयशःशुक्लादिब्राह्मणादिषु । वर्णः स्तुतौ कुथायाश्च वर्णः सप्राद् रूपभेदयोः, शा शुक्लादौ ब्राह्मणादौ च शोभाशामक्षरे व्रते । गीतकमे स्तुतौ वेपे वर्णशब्दं प्रचक्षते, इ.

वर्णक. वर्णकक्षारणे स्त्री तु चन्दने च विलेपने, मे. वर्णकक्षारणे स्मृतः । विलेपने चन्दने च वर्णकं सप्रात्, वि. अथ वर्णकः । विलेपने मनयजे चारणे, हे. लेखन्यां वर्णिकाऽपि सप्रात्, डा.

वर्णविलोडक वर्णविलोडक एष श्लोकस्तेने च सन्धिविचारे च, मे. वर्णविलोडकः श्लोकच्छायाहारिणि कुम्भिले, वि. वर्णविलोडक. काव्यच्छाया-
हृतसन्धिविचारयोः, हे.

वर्णाट. वर्णाटो गायने चित्रकरे स्त्रीकृतजीवने, मे, वि. वर्णाट-
शिवकारिणि । गायने स्त्रीकृतजीवने, हे. वर्णाटौ कामिगायनौ, त्रि.

वर्णिन्. वर्णीं स्याद्धेखके चित्रकरेऽपि ब्रह्मचारिणि, मे, वि. वर्णीं
पुनश्चित्रकरे लेखके ब्रह्मचारिणि, हे.

वर्तक. वर्तकस्तु खुरेऽथसत्र विहगे वर्तिका द्वयोः, मे. वर्तकोऽथ-
खुरे खगे, वि, हे. खुरेऽथसत्र वर्तकः, अ.

वर्तन. वर्तनो वामने क्लीबं वृत्तौ स्त्री पेपणाध्वनोः । न पुंसि
हलनालायां तर्कुपिण्डे च जीवने । वर्तिष्णौ त्रिषु, मे. वर्तनी तर्कु-
पिण्डे स्याद् वर्तनी मलने पथि, वि. वर्तनी पथि । वर्तने तर्कुपिण्डे
च, हे. वर्तनस्तर्कुपीठेऽपि स्त्रियां वर्तनवर्त्मनोः, त्रि.

वर्तरूक. वर्तरूको नदीभेदे काकनीडे जलावटे, मे, वि. वर्त-
रूकः काकनीडे जलावटे, हे.

वर्ति. वर्तिर्भेषजनिर्माणे नयनाञ्जनलेखयोः । गात्रानुलेपनी-
दीपदशादीपेषु योपिति, मे. वर्तिर्दीपदशादीपगात्रानुलेपनीषु च ।
वर्तिर्भेषजनिर्माणे नयनाञ्जनलेखयोः, वि. वर्तिर्गात्रानुलेपन्यां दशायां
दीपकस्य च । दीपे भेषजनिर्माणे नयनाञ्जनलेखयोः, हे. वर्तिर्दीप-
दशास्यपि, त्रि. वर्तिर्दीपदशा सूत्रं वर्तिर्नैत्राञ्जनोचितम्, अने

वर्तिके. कठिन्यामपि वर्तिके, चा.

वर्त्मन्. वर्त्मन्नेत्रच्छेदे मार्गं, मे. वर्त्मन्नेत्रच्छेदेऽध्वनि, हे, अ
अचिरोम स्मृतं वर्त्मन्वर्त्मन्मार्गः प्रकीर्तितः, अने. नयनच्छेदेऽपि वर्त्मन्,
ह वर्त्मन्नेत्रच्छेदाध्वनोः, वि.

वर्धन. वर्धनं वृद्धिवर्धिष्युच्छेदे घञ्यां तु वर्धनो, मे. वर्धनं
छेदने वृद्धौ वारिधान्यां तु वर्धनो, वि. वर्धनं छेदने वृद्धौ वर्धनो तुं गल-

न्तिका, हे. छेदे दृष्टौ च वर्धनम्, त्रि. वर्धनं छेदने प्रोक्तं वर्धनं दृष्टिश्चरते,
अने. वर्धनी च घटी ज्ञेया वर्धनी लणकृत्तिका, अने.

वर्धमान. वर्धमानः प्रश्नभेदे शरावैरखडविष्णुषु, मे, त्रि, त्रि. वर्ध-
मानो वीरजिने स्वस्त्रिकैरखडविष्णुषु। प्रश्नभेदे शरावे च, हे.

वर्धित. वर्धितं प्रसूते छिन्ने पूरिते, मे. वर्धितं प्रसूते छिन्ने
पूरिते चापि वर्धितम्, वि. वर्धितं छिन्नपूर्णयोः। प्रसूते, हे.

वर्धं. वर्धंः सौसवरत्रयोः, हे. वर्धं त्र्युवरत्रयोः, मे, वि.

वर्ध. वर्धा पतिवरायां स्त्री वरेण्ये त्रिषु ना स्मरे, मे. वर्धः
स्मरवरेण्योः, वि.

वर्ष. वर्षेऽस्त्री भारतादौ च जम्बूद्वीपाद्दृष्टिषु। प्रादृत्काले
स्त्रियां भूम्नि, मे. वर्षं संवत्सरे दृष्टौ जम्बूद्वीपे घने विदुः। प्रादृत्काले
तु वर्षाः सुत्र, त्रि. वर्षस्तु समाद्वीपाण्यदृष्टिषु। वर्षधरेऽपि वर्षास्तु प्रादृत्ति,
हे. स्याद् दृष्टौ लोकधात्वन्ने वत्सरे वर्षमस्त्रियाम्, अ.

वर्षाभू. वर्षाभूः स्त्री च शोयघ्नां भूलतास्रवयोः पुमान्, मे. वर्षाभूः
पुनर्नवायां स्रवे किञ्चुलकेऽपि च, वि. वर्षाभूः पुनर्नवायां संत्राद् गण्डूपद-
भेकयोः, हे. पुनर्नवायां वर्षाभूः स्त्री ना किञ्चुलुके स्रवे, त्रि.

वर्षान्. वर्षान् देहप्रमाणातिसुन्दराकृतिषु स्मृतम्, मे. वर्षान् देहे
प्रमाणातिसुन्दराकारयोरपि, वि. वर्षान् पुनस्तनौ। प्रमाणे सुन्दराकारे, हे.
वर्षान् देहप्रमाणयोः, अ. वर्षान् देहप्रमाणे स्याद् वर्षान् देहश्च कथ्यते, अने.

(व)वर्हिस्. वर्हिः पुंसि ज्ञताअने। न स्त्री कुशे, मे. वर्हिः
कुशज्जताश्रयोः, वि. वर्हिः कुशेऽग्नौ, हे. वर्हिं ना कुशशुष्माणोः, त्रिं.
वर्हिं दर्भो ललं वर्हिः, अने.

वलय. वलयः कण्ठरोगे ना कङ्कणं पुनपुंसकम्, मे. वलयः कण्ठ-
रोगे स्याद् वलयं कङ्कणोऽपि च, वि. वलयः कङ्कणं कण्ठरुक्, हे.

वल्क. वल्कं वल्कलशल्कयोः, मे. वल्कं तु वल्कले खण्डे, वि.
वल्कं शकले त्वचि शल्कान्, हे

वल्गुः वल्गुः सत्राच्छगले पुंसि सुन्दरे चामिधेयवत्, मे. वल्गु-
श्चागे मनोज्ञोऽपि वल्गु भाषितमन्यवत्, वि. वल्गुश्चागमनोज्ञयोः, हे.
वल्गुश्चागेऽपि, त्रि.

वल्मीक वल्मीको रोगभेदे च नाकौ च पुंनपुंसकम्, मे. वल्मीको
वामलूरे सत्रान् सुनिरोगविशेषयोः, वि. वल्मीको नाकुवाल्मीक्यो रोग-
भेदे, हे.

वल्गभ. वल्गभो दयितेऽथच्चे सल्लक्षणतुरङ्गमे, मे. वल्गभो दयिते-
ऽथच्चे कुलीनाश्वे च वल्गभः, वि. वल्गभोऽथच्चे कुलीनाश्वे म्रियेऽपि च, हे.
त्रिष्वथच्चेऽपि वल्गभः, अ.

वल्हर. वल्हरं शाहले प्रोक्तं निर्जनस्थानकुञ्जयोः । वगदत्ते च
मञ्जर्यां वल्हरी तु प्रकीर्तिता, वि. वल्हरं कुञ्जमञ्जर्याः क्षेत्रेऽनन्मसि
शाहले, हे.

वल्हव. वल्हवः स्वरूपकारे सत्राद् भीमसेने च गोडुहि, मे. वल्हवः
स्वरूपकारे सत्राद् भीमसेनेऽपि गोडुहि, वि. (वल्हवः सत्रात् स्वरूपकारे
गोदोग्धरि टकोदरे, हे. वल्हवः स्वरूपगोपालौ, त्रि. वल्हवौ स्वरूपगोपालौ,
अने.

वल्ही. वल्ही सत्रादजमोदायां व्रतत्यामपि योपिति, मे. वल्ही
स्यादजमोदायां पुष्पभेदेऽपि वीरुधि, वि. वल्ही सत्रादजमोदायां ततायां
कुसुमान्तरे, हे.

वल्हूर. वल्हूरं, स्याद् वनक्षेत्रे गहनोपरयोरपि । वल्हूरा त्रिषु
संशुष्कमांसशुष्करमांसयोः, मे. वल्हूरं सत्राद् वनक्षेत्रे वाहनोपरयोरपि ।
वल्हूरमाज्जः संशुष्कमांसशुष्करमांसयोः, वि. वल्हूरन्तु वनक्षेत्रे वाहनोप-
रयोरपि । शुष्कमांसे कोलमासे, हे. स्याद्रूपरे वनक्षेत्रे वल्हूरं गहनेऽपि
च । वल्हूरा त्रिषु संशुष्कमांसशुष्करमांसयोः, त्रि.

वशा. वशा बन्धव्रासुतायोपास्त्रीगवीकरणीयु च । त्रिष्वायत्ने
क्लीवमायत्तत्वे चेच्छामभुत्वयोः, मे. वशमायत्ततायां सत्राद् वशमिच्छाः

प्रभुत्वयोः । वशा बन्धप्राप्ततायोधास्त्रीगवीकरणीषु च, वि. वशो जन्म-
स्पृहायत्तेष्वायत्तत्वप्रभुत्वयोः । वशा नार्थां बन्धप्रगथ्यां हस्तिन्यां दुहित-
र्थपि, हे. वशा स्त्री करिणी च सप्रात्, अ. आयत्तताप्रभुत्वेच्छे वशः
परवशे त्रिषु, त्रि.

वशिर. वशिरः पुमान् । किण्विहीहस्तिपिप्यल्योः क्लीबेऽभिलवणे
स्मृतः, मे. वशिरं किण्विहीसिन्धुलवणेभकणासु च, वि.

वसति. वसतिः सप्रात् स्त्रियां वासे यामिन्याश्च निकेतने, मे.
वसतिः सप्रादवस्थाने यामिन्याश्च निकेतने, वि. वसतिः स्यादवस्थाने
निशायां सदनेऽपि च, हे. वसती रात्रियेश्मनोः, अ. वासेऽपि वसतिः,
त्रि. वसति जैनाश्रमेऽपि निर्दिष्टा, ह.

वसन. वसनं छादने वस्त्रे, मे, हे. वसनं छादनेऽशुके, वि.

वसन्तद्रूत. वसन्तद्रूतश्चैते सप्रात् पिकपञ्चमरागयोः । वसन्तद्रूती
पाटल्यामतिमुक्ते च योपिति, मे. वसन्तद्रूतश्चूते सप्रात् पिकपञ्चमरागयोः ।
वसन्तद्रूती पाटल्यां प्रतीताप्यतिमुक्तके, वि. वसन्तद्रूत आम्बके । पिके
पञ्चमरागे वसन्तद्रूत्यतिमुक्तके । पाटलायाम्, हे.

वसु. वसुर्ना देवभेदाग्निभायोक्तृवकराजसु । क्लीबे वृद्धौपधेऽश्वे
च दैरत्नमधुरे त्रिषु, मे. वसुर्मयूखाग्निधनाधिपेषु योक्त्रे वके स्याद् वसु
हाटके च । वृद्धौपधाख्यानधनेषु रत्ने वसु स्मृतं स्यान् मधुरेऽन्ववच्च,
वि. वसुस्त्वग्नौ देवभेदे वृषे रुचि । योक्त्रे शुक्ले वसु स्यादौ रत्ने वृद्धौपधे
धने, हे. देवभेदेऽनले रश्मौ वसु रत्ने धने वसु, अ. योक्त्रे च वसुराख्याने,
त्रि. वसुः सूर्यो वसुर्देवो वसुर्वह्निर्वसुर्मही । वसु रत्नं वसु द्रव्यं
वसवोऽष्टौ प्रुवाद्यः, अने. अग्निधनरश्मिरत्नविदग्निविशेषेषु भवति वसु-
शब्दः, ह.

वसुक. वसुकं रोमके पुंसि शिवमल्लप्रर्कपर्णयोः, मे. वसुकः शिव-
मल्लप्रां स्यादर्कपर्णं च रोमके, वि. वसुकं पुनः । रोमके वसुकसु स्याच्छि-
वमल्लप्रर्कपर्णयोः, हे

वक्षि, वक्षि द्वयोर्निर्गृहे नाभ्यधो भून्वि दशासु च, मे.

वस्त्र. वस्त्रस्त्वक्कये पुंसि देतने स्थान् नपुंसकम्, मे. वस्त्रं स्याद्-
देतने मूल्ये वसनद्रथयोरपि, वि. वस्त्रं वस्त्रे धने मूल्ये देतने, हे.

वस्त्रौकसारा. वस्त्रौकसारेन्द्रपुरे कुबेरनलिनीपुरोः, मे. वस्त्रौक-
सारा श्रीदस्य शक्रस्य नलिनीपुरोः, वि. वस्त्रौकसारा त्विन्द्रस्य धनदस्य
च । नलिनीपुर्यो, हे

वह. वहः स्याद्-एषभस्कन्धे वाहे गन्धवहेऽपि च, मे. वहः स्याद्-
एषभस्कन्धदेशे गन्धवहेऽपि च, वि. वहो एषस्कन्धदेशे वायौ, हे. एषस्कन्धे-
ऽनिले वहः, वि.

वहति. वहति गर्वि । सचिवे पुंसि, मे. वहति; सचिवे गवि, वि.

वहतु. वहतुः पथिके एषमे पुमान्, मे. वहतुः पथिके एषे, वि.

वह्नि. वह्निर्वैश्वानरेऽपि सत्रात् चित्तकाख्यौषधौ पुमान्, मे.

वा. वा सत्राद्-विकल्पोपमयो विवर्तके पादपूरणे । समुच्चये ष
विस्वम्भे नानार्थातीतयोरपि, मे. वा समुच्चये एवार्थे उपमानविकल्पयोः,
हे. वा सत्राद्-विकल्पोपमयोरेवार्थेऽपि समुच्चये, वि. १. वा.

वागर. वागरस्तु गतातङ्गे सुमुच्चौ वाङ्मवेऽटके । विशारदेऽपि
शाण्डेऽपि निर्णये वारकेऽपि च, मे. वांगरो वारके शाण्डे निर्णये वाङ्मवे टके ।
विशारदे सुमुच्चौ च गतातङ्गे च वागरः, वि. वांगरो वारके शाण्डे
निर्णये वाङ्मवे टके । सुमुच्चौ पण्डिते षामि परित्यक्तभयेऽपि च, हे.

वाग्मिन् वाग्मी षटौ सुराचार्ये, मे. वाग्मी वाचस्पतौ षटौ, वि.
वाग्मी षट्पट्टस्यत्योः, हे.

वाच् (चा). वाग्वाचे भारत्यां वचने स्त्रियौ, मे. वाग् वचने सर-
स्वत्यां भाषा गौ भारती यथा, वि. वाग् भारत्यां वचसत्रपि, हे.

वाचत्र वाचत्रन्तु कुत्सिते हीने वचनार्हे च वाचत्रवत्, मे

वाज. वाजो निस्वनपक्षयोः । वेगे पुमानथ क्लीवं दृत्तयज्ञान-
वारिषु, मे. वाजं दृतेऽपि यज्ञान्ने वाजो निस्वनपक्षयोः । वाजं जले मुनौ

वाजः, वि. वाजं सर्षिपि वारिणि । यज्ञान्ने वाजस्तु पक्षे मुनौ निखन-
वेगयोः, हे. वाजमन्त्रं गरुद्, वाजो वाजं पीयूषमिष्यते, अने.

वाजिका. वाजिका पक्षिजातिः स्याद्, वाजिका नीलमक्षिका, अने.

वाजिन्. वाजी वाणाश्चपक्षिपुः, मे, वि. वाजी वाणे ह्ये खगे,
हे. वाजिनोऽश्वेषुपक्षिणः, अ.

वाट. वाटो मार्गं दृतिस्थाने स्यात् कुटीवास्तुनोः स्त्रियाम्, मे.
वाटो दृतौ च मार्गोऽपि वाटौ तु गृहनिष्कृटे, वि. वाटः पथि दृतौ वाटं
वरखडेऽङ्गान्नभेदयोः । वाटौ वास्तौ गृहोद्याने, हे. पथि वास्तुनि वाटं
सप्रात्, त्रि.

वाडव. वाडवं करणे स्त्रीणां घोटकौघे नपुंसकम् । पाताले न
स्त्रियां मुंसि ब्राह्मणे वडवानले, मे. वाडवं करणे स्त्रीणाम् उर्वे विप्रेऽपि
वाडवः । वाडवं वडवासङ्घे वाडवो रसमानयोः, वि. वाडवं करणे स्त्रीणां
वडवौघे रसातले । वाडवो विप्र अग्नौ च, हे. अश्वौघे वाडवं न स्त्री
पाताले ना द्विजौर्वयोः, त्रि. वाडवो वङ्गविप्रयोः, अने.

वाड. वाडं दृढप्रतिज्ञयोः, मे. वाडं दृढे प्रतिज्ञायाम्, वि. वाडं
भृशप्रतिज्ञयोः, हे. भृशप्रतिज्ञयोर्वाडम्, अ. अवश्यंभृशयोर्वाडम्, इ.

वाण. वाणः सप्राद् गोक्षने दैत्यभेदे फेवलकाण्डयोः । वाणा
तु वाणमूले स्त्री नीलमिष्टप्रां पुन हंयोः, मे. वाणः सप्रात् फेवले
काण्डे काण्डावयवदैत्ययोः । वाणा मिष्टप्रां मता धीरैः, वि. वाणो
दृघविशेषे सप्रात् शरसप्रावयवे शरे । बलिपुत्रेऽपि, हे. वाणो बलिसुते
शरे, अ. वाणा मिष्टप्रां शरे वाणे, त्रि.

वाणि(णी). वाणी तु योपिति । वृत्रतावपि सरस्वत्याम्, मे. वाणिः
सप्राद् वृत्रतिभारतप्रोर्वाणि भूल्ये बलाहके, वि. वाणिरस्वदे । वृत्रतौ
भूल्ये सरस्वत्याम्, हे. वाणी वृत्रतिश्च भारती, त्रि.

वाणिनी. वाणिनी नर्तकीमत्ताविदग्धवनितासु च, मे, वि. सप्राद्
वाणिनी तु नर्तक्यां ऐकमत्तस्त्रियोरपि, हे. मदमत्ताविदग्धस्त्रीन-

नर्तकीपु च वाणिनी, हा. वाणिन्यौ नर्तकीद्वयौ, अ. स्त्री विदग्धा च वाणिनी, त्रि.

वातकेलि. वातकेलिः कलालापे पिङ्गदन्तघते पुमान्, मे. वातकेलिः कलालापे पिङ्गानां दन्तलेखने, वि, हे.

वातखुडा. अथ वातखुडा वात्याराजशोणितयोरपि । पिच्छिलस्कोटिकायाश्च वामायामपि योपिति, मे. भवेद् वातखुडा वात्यावामयोर्वातशोणिते । पिच्छिलस्कोटिकायाश्च, त्रि. वातखुडा पुनः । वात्यायां पिच्छिलस्कोटे वामायां वातशोणिते, हे.

वातपुत्र. वातपुत्रो महाधूर्तं भीमसेने हनूमति, मे. वातपुत्रो हनूमति । महाधूर्तं च भीमे च, वि.

वातरायण. वातरायण उन्मत्ते निष्प्रयोजनमूरुपे । काण्डे च करपत्रे च कूटे च शरसंकमे, मे, वि. वातरायणः क्रकचे सायके शरसंकमे । निष्प्रयोजननरे चापि, हे.

वातरूप. वातरूपस्य वादलोत्कोचयोः शकक्रासुके, मे, वि. वातरूपः शकशरासने । वादलोत्कोचयोश्चापि, हे.

वातिग. वातिगः पुंसि भ्रष्टाभ्यां धातुवादिनि चान्यवत्, मे. वातिगः कथितो भ्रष्टे धातुवादिनि वातिगः, वि

वादल. वादलः पुंसि वात्यायां वाचत्रवन् भारतासहे, मे. वादलो वातसङ्घाते वातले भारतासहे, वि. वादलो वातले वातसमूहे भारतासहे, हे. वादलः पुंसि वात्यायामपि वातासहे त्रिपु, अ.

वादर. V. वादर.

वान. वानं शुष्कफले शुष्के सूत्रतिकर्मकटे गतौ, मे वानं शुष्कफले शुष्के कटे सौवनकर्मणि । जलसंख्यवातोर्भिसुरद्वागतिसौरभे, वि. वानं शुष्कफले शुष्के सौवने गमने कटे । जलसंख्यतवातोर्भिसुरद्वागति-सौरभेषु च, हे. अथ फले शुष्के वानं सूत्रते कटे गतौ, त्रि.

वानप्रस्थ. वानप्रस्थो सधूकेऽपि सत्रात् तृतीयाश्रमे पुमान्, मे.

वानप्रस्थो मधूके सत्रात् किंशुके चाश्रमान्तरे, वि. वानप्रस्थो मधूकद्रौ किंशुकाश्रमभेदयोः, हे. वानप्रस्थो मधूकेऽपि सत्रात् तृतीयेऽपि चाश्रमे, त्रि.

वानीर. वानीरश्चित्तकेऽपि च, हा.

वापित. वापितं जीवाकृतसुखिदतयोस्त्रिषु, मे. वापितं सुखिदतं

मतम् । जीवाकृते, वि. वापितं जीवाकृते सुखिदते च, हे.

वाम. वामं धने हरे पुंसि कामदेवे पयोधरे । वल्गुप्रतीपस-
थ्येषु त्रिषु नार्थं स्त्रियामथ । वामौ ऋगालीवङ्गवारासभीकरभीषु च,
मे. वामं सव्ये प्रतीपे च द्रविणे चातिसुन्दरे । पयोधरे हरे कामे
विद्याद् वामामपि स्त्रियाम् । वामौ ऋगालीवङ्गवारासभीकरभीषु च, वि.
वामः कामे सव्ये पयोधरे । उमानाथे प्रतिकूले चारौ वामा तु योपिति ।
वामौ ऋगाल्यां करभीरासभीवङ्गवासु च, हे. वामौ वल्गुप्रतीपौ द्वौ, अ-
वामः प्रतिकूलेऽपि प्रोक्तः, च.

वामन. वामनोऽप्यतिखर्वं च त्रिषु पुंसि तु दिग्गजे । हरावङ्कोट-
रुत्ते, मे. वामनोऽङ्कोठवैकुण्ठखर्वदक्षिणदिग्गजे, वि. वामनो दिग्गजेऽ-
चुरते । खर्वं कारुडे, हे. वामनौ विष्णुदिग्गजौ । खर्वश्च, त्रि.

वामिल. वामिलो दाम्भिके वामे त्रिषु, मे. वामिलो दाम्भिके
वामे, वि, हे.

वायस. वायसोऽगुरुदृष्टे च श्रीवासुधाङ्गयोः मुमान् । काकोदुम्ब-
रिकायाश्च काकमाचत्राश्च वायसो, मे. वायसो नाडिजङ्घे सत्रात् श्रीवासे
चागुरुदृष्टे । काकोदुम्बरिकायाश्च काकमाचत्रां च वायसी, वि. वायसस्त्-
गरौ द्विके । श्रीवासे वायसी काकोदुम्बरी काकमाचत्रपि, हे.

वायुफल अथ वायुफलं शक्रकार्मुके करकेऽपि च, मे. भवेद् वायु-
फलं शक्रकार्मुके करकेऽपि च, वि. वायुफलन्तु जलदोषले शक्रशरा-
ग्ने, हे.

वार. वारः सूर्यादिवासरे । द्वारे हरे कुञ्जरुत्ते हन्दावसरयोः
थ्ये । वारौ सत्राद् गजबन्धन्यां कनश्यामपि योपिति, मे. वारः सूर्यादि-

दिवसे द्वारेऽवसरदृन्द्योः । कुब्जवृक्षे हरे वारो वारं मद्यस्य भाजने, वि.
वारः सूर्यादिवासरे । महेश्वरावसरयो दृन्दे कुब्जाख्यपादपे, हे.
निवहावसरौ वारौ, अ. कुब्जवृक्षे हरे वारम्, ति.

वारक. वारकोऽश्वगतौ पुंसि वाचप्रवत् स्थान् निषेधके, मे. वारको-
ऽश्वगतावश्वविशेषे च निषेधके, वि.

वारकिन्. वारकी शत्रुचित्राश्वपर्णीजीवपयोधिषु, मे.

वारकीर. वारकीरस्तु पुंसि सत्राद् वारग्राहिणि वाङ्मेषे । यूकायां
बालबन्धिन्यां नीराजितहृद्येऽपि च, मे.

वारण. वारणं प्रतिषेधे सत्राद् वारणस्तु मतङ्गजे, मे, वि. वारणः
सत्रान् मतङ्गजे । वारणं तु प्रतिषेधे, हे.

वारला. V. वरला.

वारवाण. वारवाणस्तु कूर्पासे कवचेऽपि च, हे. कवचेऽपि वार-
वाणः, ह.

वारासन. वारासनं वाःसदने शूलापहारपालयोः, वि.

वाराही. वाराही मातृभेदे सत्राद् विष्वक्चेनप्रियौषधौ, मे. वाराही
मातृभेदे सत्राद् गृष्टिनामौषधेऽपि च, वि. वाराही गृष्टिभेपजे । मात-
र्यपि, हे.

वारि. वारि वांग्गजबन्धन्योः स्त्री क्लीबेऽन्नि बालके, मे. वारिः
स्मृता सरस्वत्यां वारि क्लीबेरनीरयोः । वारी घटीभबन्धन्योः, वि. वारि
क्लीबेरनीरयोः । वारि घन्त्यां सरस्वत्यां गजबन्धनभुक्त्यापि, हे. करिणां
बन्धनस्थानं वारि वारि जलं मतम्, अने. V. वार.

वारुणी. वारुणी गण्डद्रुवायां प्रतीक्षीसुरयोरपि, मे, वि. वारुणी
पश्चिमा सुरा । गण्डद्रुवा, हे. सुरा प्रत्यक् च वारुणी, अ. वारुणी
मदिरा श्रेया पश्चिमा दिक् च वारुणी, अने.

वारुण्ड. वारुण्डो द्वारपिण्डां स्त्री गणिस्यराजके पुमान् । न
स्त्रियां सेकपात्रे च मलेऽणः श्रवणस्य च, मे. वारुण्ड. सेकपात्रे सत्रान्

मले दृक्कर्णयोरपि । गणिस्यराजे वारुण्यी द्वारपिण्डग्रामुदीरिता,
वि. वारुण्यस्य कर्णदृग्मले सेकभाषने । गणिस्यराजे, हे. नौसेचनेऽपि
वारुण्यः, हा.

वारुढ. वारुढ इत्ययम् । वस्त्राञ्चले कपाटेऽग्नौ पञ्चरे शम्बले-
ऽपि च, मे. वारुढः शम्बलेऽपि सत्राद् वस्त्राञ्चलकपाटयोः । पावके च,
वि. वारुढः शम्बले वस्त्राञ्चलेऽग्नौ पञ्चरेऽररौ, हे.

वार्ता. वार्ता तु वर्तने वातिङ्गणे कृष्यादुप्रदन्तयोः । निःसारा-
रोग्ययोः क्लीवं वृत्तिमन्त्रीरुजोस्त्रिषु, मे. वार्ता वातिङ्गणे वृत्तौ वार्ता
कृष्यादुप्रदन्तयोः । वृत्तिमन्त्रीरुजो वार्ता वार्तमारोग्यफला, नोः, वि. वार्ता
वार्ताकुप्रदन्तयोः । कृष्यादौ वर्तने वार्ता त्वारोग्यारोगफला, पु । वृत्ति-
शालिनि, हे. वार्ता वृत्तौ जनश्रुतौ, अ. वार्ता कुशलनीरुजोः, वि.

वाद्दर, वाद्दुर. वाद्दरं कृष्यलावीजदक्षिणावर्तशङ्खयोः । नीरे
च काकचिञ्चायां भारत्यां च नपुंसकम्, मे. वाद्दुरं दक्षिणावर्त शङ्खे
कृमिजनौरयोः । काकचिञ्चराश्र वीजेऽपि वाचि वाद्दुरमिष्यते, वि. वाद्दरं
कृमिजे जले । काकचिञ्चराश्र वीजे सत्राद् दक्षिणावर्तशङ्खयोः, हे.

वार्धक. वार्धकं वृद्धसङ्घाते वृद्धस्य भावकर्मणोः, मे. वार्धकं वृद्ध-
सङ्घाते वृद्धत्वे वृद्धकर्मणि, वि. वार्धकन्तु वृद्धत्वे वृद्धकर्मणि । वृद्धानां
समवाये च, हे.

वार्षिक. वार्षिकं त्रायमाणायां क्लीवं वर्षाभवे त्रिषु, मे. वार्षिकं
त्रायमाणे स्याद् वर्षाकालभवेऽनगवत्, वि. वार्षिकं त्रायमाणायां वर्षा-
कालभवे, हे.

वालक. वालकोऽस्त्री पारिचार्यं त्रिषु स्याद्भ्रूरीयके, मे. V. वालक.

वालुक. बालुका सिकतासु स्याद् बालुकं त्वेषवालुके, मे, वि. बालुका
तु सिकतासु बालुकं हरिवालुके, हे.

वाल्मीक. वाल्मीकस्तु समीकः स्याद् वाल्मीको वाग्विशारदः, अने.

वाल्हिक, वाल्हीक यत्र वाल्हिकं वाल्हीकं धीरुद्भृ, नोः । हायेसौ

धुंसि देशस्य प्रभेदे तुरगान्तरे, मे. वाह्निको देशभेदेऽश्वे वाह्निकं धीर-
हिङ्गनोः । अनयोरपि वाह्निकः, वि. अथ वाह्निकः । देशभेदेऽश्वभेदे
च वाह्निकं हिङ्ग, कुङ्कुमम् । वाह्निकवत्, हे. वाह्निकं रामठेऽपि च, अ.
वाह्निकं हिङ्गुराख्यातं वाह्निकं कुङ्कुमं मतम् । वाह्निकं स्याज्जनपदो
वाह्निकाश्चाश्वजातयः, अने.

वाष्प. वाष्प ऊष्मणि स्रोते, मे. वाष्पो नेत्रजलोष्मणोः, वि.
चाष्प ऊष्माब्जलयोः, हे. वाष्पमूष्माशु, अ. वाष्प ऊष्मा तथाशु
च, अने.

वास. वासो गेहेऽप्यवस्थाने वासा स्यादटूरूपके, वि. वासो
वेश्मन्यवस्थाने वासा स्यादाटरूपके, हे.

वासन. अथ वासनं धूपनेऽपि च । वारिधान्याश्च वस्त्रे च मत्स्या-
शाश्चानयोः स्त्रियाम्, मे. वासनं वसने वीरासने ज्ञाने च धूपने, वि.

वासन्त. वासन्ती माघवीर्ययोरष्टौ नावहिते त्रिषु, मे. वासन्ती
माघवीर्ययोः पाटलायां ऋतेलके । वासन्तो कोकिलेऽपि स्याद् वासन्तो
विहिते विटे, वि. वासन्तः परपुटे सप्तात् करभे विहिते विटे । वासन्ती
माघवीर्यवीपाटलासु, हे.

वासर. वासरस्तु पुमान् नागप्रभेददिनयोरपि, मे. वासरो द्विषष्टे
रागप्रभेदेऽपि च वासरः, वि. वासरो रागभेदेऽङ्गि, हे.

वासित. वासिता करिष्णीनार्यो वसितं भाविते सते, मे. वासिता
करिष्णीनार्यो वसितं सुरभोक्षते । ज्ञानमात्रे खगाराये वासितं वस्त्र-
देष्टिते, वि. वासितम् । वस्त्रच्छन्ने ज्ञानमात्रे भावितेऽप्यथ वासिता ।
स्त्रीकरेणोः, हे. वासिता स्त्रीकरेणोश्, अ.

वासुरा. वासुरा वासितायां सप्ताद् वासतेयभुवि स्त्रियाम्, मे.
वासुरा वासितायां सप्ताद् वासतेयत्रां मता भुवि, वि. वासुरा वासितारात्रो-
र्भुवि, हे. ? वासुरा चालनी प्रोक्ता वासुरा बलभी मता, अने.

वास्त. वास्त सप्ताद् गृहभूपुर्योर्गृहे सीमतुरजयोः, हे.

वास्त्र. वास्त्रोऽपि दिवसे वास्त्रं मन्दिरे च चतुष्पथे, वि वास्त्रो ना दिवसे क्लीवं मन्दिरे च चतुष्पथे, मे.

वाह. वाहो भुजे पुमान् मानभेदाश्चटपवासुषु, मे. वाहो भुजायां वाहस्तु मानभेदे दृषे ह्ये, वि. वाहोऽश्वमानयोः । दृषे वाहा तु वाहौ स्यात्, हे. वाहो युग्मं घनो वाहः प्रवाहो वाह उच्यते । वाहो मायाविशेषश्च वाहो वाङ्मरिति स्मृतः, अने.

वाहस. वाहसो जलनिर्याणे श्यालौ सुनिषण्के, मे वाहसो जलनिर्याणेऽजगरे सुनिषण्के, वि. वाहसोऽजगरे वारिनिर्याणसुनिषण्योः, हे.

वाहिनी. वाहिनी स्यात् तरङ्गिण्यां सेनासैन्यप्रभेदयोः, वि, मे. वाहिनी तु सेनातङ्गेदसिन्धुषु, हे. स्वन्तग्रामपि वाहिनी, अ. सेना नदी च वाहिन्यौ, त्रि

वि वि निग्रहे नियोगे च तथैव पदपूरणे । निग्रहे सङ्घेने हेताव-
व्याप्तिविनियोगयोः । ईपदर्थं परिभवे श्रुद्धावाबन्धनेऽपि च । विज्ञाने, मे.
वि अष्टातीतनानार्थं विः स्यात् पक्षिष्वनव्ययम्, वि. वि अष्टेऽतीते
नानार्थे, हे.

विकच. विकचः क्षपणे केतौ नाऽकेशे स्फुटितेऽन्यवत्, मे. विकचः
क्षपणे केतुग्रहे च स्फुटितेऽन्यवत्, वि. केतुग्रहेऽपि विकचः, त्रि.

विकट. विकटा वज्रवाराह्यां त्रिपूरविकरालयोः, मे. विकटः
सुन्दरे प्रोक्तो विशालविकरालयोः, वि. विकटः द्युले द्युरस्ययोः, हे.
विकटं विद्वतं दृहत्, त्रि विकटं अष्टेऽपि निर्दिष्टम्, च.

विकल्प विकल्प. पुंसि श्वान्तौ कल्पने, मे.

विकार. विकारो विद्वतौ रजि, मे. विकारो विद्वतौ रोगे, वि,
हे. विकारो विद्वते रोगे, त्रि.

विकाश. विकाशः पुंसि विजने प्रकाशे, मे. विकाशो रजसि व्यक्ते,
हे ५ वीकाश

विद्वत विद्वतं त्रिषु बीभक्षे रोगिते संस्कृतेऽपि च, मे. विद्वतं

संस्कृतेऽपि सत्राद्, बीभत्से रोगितेऽपि च, वि. विकृतो रोगिसंस्कृतः ।
बीभत्सश्च, हे विकृतौ रोगिबीभत्सौ, त्रि.

विकृति. विकृति डिम्बरोगयोः, वि. विकृती रुजि । डिम्बे विकारे
मद्यादौ, हे.

विकेशी. विकेशी पट्टवतीं सत्राद्, विकेशी निष्कचस्त्रियाम्, वि.

विक्रम. विक्रमस्तु पुमान् कान्तिमात्रे सत्राच्छक्तिसम्पदि, मे.

विक्रमः कान्तिमात्रे सत्राद्, विक्रम, शक्तिसम्पदि, वि. विक्रम, शक्तिसम्पदि ।
कान्तौ च, हे कान्तौ च विक्रमः, अ

विक्लिन्न. विक्लिन्नो जरसा जीर्णे शीर्णे चार्द्रं च वाचप्रवत्, मे.

विक्लिन्नो जरया जीर्णे शीर्णे चार्द्रं च वाचप्रवत्, वि. विक्लिन्ना जीर्ण-
शीर्णाद्राः, हे.

विगत. विगतो निष्प्रभे वीते, हे. विगतौ वीतनिष्प्रभौ, त्रि.

विगूढ. विगूढो गर्हितेऽपि च । गुप्तेऽपि त्रिषु, मे. विगूढो गर्ह्य-
गुप्तयोः, हे. विगूढो गर्हिते गुप्ते, वि.

विग्रह. विग्रहः कायविस्तारे विभागे ना रणेऽस्त्रियाम्, मे. विग्रहः
समरे काये विस्तारप्रविभागयोः, वि. विग्रहो युधि विस्तारे प्रतिभाग-
शरीरयोः, हे अथ विग्रहः । संग्रामे प्रविभागे च देहविस्ताग्योरपि, त्रि.
विग्रहः समरे भेदे विग्रहो वपुरुचरते, अने व्यासेऽपि विग्रहः सत्रात्, च.

विघ्नकारिन्. विघ्नकारौ स्मृतौ घोरदर्शनेऽपि विघातिनि, मे, वि.

विघ्नकारौ विघातसत्र कारके घोरदर्शने, हे

विचकिल. भषेद्, विचकिलो मल्लीप्रभेदे मदने पुमान्, मे. स्मृतौ
विचिकिलो मल्लीप्रभेदे मदनेऽपि च, वि. विचिकिलो दमनके मल्लग्राम्, हे.

विच्छिन्ति. विच्छिन्तिरङ्गरागे विच्छेदे हावभेदे स्त्री, मे विच्छिन्ति-

रङ्गरागे सत्राद्, हावविच्छेदयोरपि, वि. विच्छिन्तिः सत्रादङ्गरागे हाव-
विच्छेदयोरपि, हे छेदे विनाशे विच्छिन्तिः, त्रि.

विच्छिन्न. विच्छिन्नश्च समालम्बे विभक्तेऽप्यभिधेयवत्, मे. विच्छिन्नश्च

समालम्बे विपन्ने कुटिलेऽन्यवत्, वि. विच्छिन्नं कुटिले स्यात् तु समालम्ब-
विभक्तयोः, हे. समालम्बे विभक्ते च विच्छिन्नं वाचप्रलिङ्गकम्, त्रि.

विजय. विजयः सप्राञ्जये पार्थे स्त्रियां तिथप्रन्तरे स्मृता । उमा-
सख्याम्, मे. विजयस्तु जये पार्थे गौर्यां तु विजया तिथौ, वि. विजयो
जये । पार्थे विमाने विजयोमातत्सख्योस्तिथावपि, हे.

विजात. विजाताख्या प्रसूतायां जनिते विक्रतेऽपि च, वि. विजातो
विक्रते जाते विजाता तु प्रसूतिका, हे.

विजृम्भित. विजृम्भितन्तु चेष्टायां क्लीवं त्रिषु विकस्वरे, मे. अभुप्रद्यते
विकसिते चेष्टिते च विजृम्भितम्, त्रि.

विज्ञान. विज्ञानं ज्ञानकर्मणोः, मे. विज्ञानं कर्मणि ज्ञाने, वि.
विज्ञानं कर्मणि ज्ञाने, हे.

विट. विटोऽद्वौ लवणे पिङ्गे मूपिके सद्विरेऽपि च, मे, वि, त्रि, छा.
विटस्तु मूपिके । सद्विरे लवणे पिङ्गेऽद्वौ च, हे.

विटप. विटपो न स्त्रियां स्तम्भशाखाविस्तारपक्षवे । विटाधिपे ना,
मे. विटपः पक्षवे पिङ्गे विस्तारे स्तम्भशाखयोः, वि. विटपः पक्षवे स्तम्भे
विस्तारे पिङ्गशाखयोः, हे. स्तम्भेऽपि विटपोऽस्त्रियाम्, अ. विटपः
पक्षवे स्तम्भे पिङ्गे, त्रि.

विडङ्ग. विडङ्गस्त्रिव्यभिञ्जे सप्रात् कृमिघ्ने पुंनपुंसकम्, मे.
विडङ्गं कृमिघ्ने स्यात् विडङ्गो नागरेऽन्यवत्, वि. विडङ्गस्तु सप्रादभिञ्ज-
कृमिघ्नयोः, हे.

विडाल. विडालो नेत्रपिण्डे सप्राद्, रपदंशकके पुमान्, मे. विडालो
नेत्रपिण्डे सप्राद्, विडालोपि रुगान्तरे । विडाली भूतनाभेदे लताधूकेऽपि
शस्यते, वि.

वितंस, वीतंस. वीतंसो बन्धनोपाये घगाणां पक्षिणामपि । तेषा-
मपि च विभ्रासहेतोः प्रावरणेऽपि च, मे, वि.

वितण्डा वितण्डा वादभेदे स्यात्, कञ्चीशक्रे जिनाक्षये । क-

धीर्यामपि स्त्री स्यात्, मे. वितण्डा वादभेदे सप्रात् कञ्चीशाके शिलाह्वये ।
वितण्डा करवीर्याश्च, वि. वितण्डा कञ्चीशाके शिलाह्वये । करवीर्या
वादभेदे, हे. वितण्डा शाकभिद्यपि, त्रि. वितण्डा करवीर्याश्च दर्बीवाद-
भेदयोः, हा.

वितत. व तत.

वितर्कं वितर्कस्तु पुमानूहे संशये च निगद्यते, मे. वितर्कः संशयो-
द्ययोः, वि, हे.

वितान. वितानो यत्र चञ्चोचे विस्तारे पुंनपुंसकम् । स्त्रीवं
दन्तविशेषे सप्रात् त्रिलिङ्गो मन्दतुच्छयोः, मे. वितानो यत्रविस्तारोच्चोचेषु
ऋतुकर्मणि । दन्तभेदावसरयोर्वितानं तुच्छमन्दयोः, वि. वितानं कदके
यज्ञे विस्तारे ऋतुकर्मणि । तुल्ये मन्दे दन्तभेदे शून्यावसरयोरपि, हे.
ऋतुविस्तारयोरस्त्री वितानं त्रिषु तुच्छके । मन्दे, अ. रिक्ते वितान-
सुच्चोचे, त्रि. प्रोक्तं वितानसुच्चोचे वितानः शून्य उच्यते, अने.

वितुन्न. वितुन्नं सुनिपक्षे च शैवाले च नपुंसकम्, मे.

वितुन्नक. वितुन्नकस्तु धान्याके भाटामलमयूरके, मे. वितुन्नकस्तु
धान्याके तथा भाटामलौपधौ, वि. वितुन्नकस्तु धान्यके । भाटामलौ-
पधौ चापि, हे.

वित्तं वित्तं स्त्रीवं धने वाचप्रलिङ्गं ख्याते विचारिते, मे. वित्तं
ख्याते धने लब्धे वित्तं ज्ञाते विचारिते, वि. वित्तं विचारिते ख्याते धने,
हे. वित्तं ख्याते धनेऽपि च, त्रि.

वित्ति. वित्तिं विचारे च लाभसम्भावयो. स्त्रियाम्, मे. वित्ति-
ज्ञाने विचारे च लाभसम्भावयोरपि, वि. वित्तिस्तु सम्भवे । ज्ञाने लाभे
विचारे च, हे.

विद्य. विद्यो योगिकृत्तिनोः, मे, वि. विद्यो योगिनि प्राप्ते, हे.

विदा. विदा ज्ञाने च निर्दिष्टा मनीषायाश्च धीपिति, मे. विदा
ज्ञाने च बुद्धौ च, वि. विदा ज्ञानधियोः, हे.

विदार. विदारो जलोक्शासाऽजिदारणे । विदारौ शालपर्णत्रां च रोगभेदेऽङ्गुगन्धयोः, मे. विदारो दारणे रणे । विदारौ शालपर्णत्रां च रोगभेदेऽङ्गुगन्धयोः, वि. विदारो शुधि दारणे । विदारौ रोगभेदे स्यात् शालपर्णीऽङ्गुगन्धयोः, हे.

विदारण. विदारणं विडम्बे च भेदे क्लीवंरणे द्वयोः, मे. विदारणं रणे भेदे विडम्बे च विदारणम्, वि. विदारणं भेदने स्यात् सम्प्रदाये विडम्बने, हे.

विदित. विदितं बुधितार्थितयोः, मे. विदितं विदितार्थयोः, वि. विदितं बुधिते श्यते, हे.

विदुर. विदुरो नागरे धीरे कौरवाणां च मन्त्रिणि, मे, वि. विदुरो नागरे धीरे धतराङ्गानुजेऽपि च, हे.

विदुल. विदुलस्तु पुमानन्ववेतसे वेतसेऽपि च, मे.

विद्रूपक. विद्रूपकश्चाद्रुवटौ परनिन्दाकरेऽपि च, मे, वि. विद्रूपकोऽन्यनिन्दके । क्रीडनीयकपात्रे च, हे.

विदेह. विदेहः कायशून्ये स्यात्कनकान्वयभूमिपे, मे. विदेहो देहशून्ये स्याद् विदेहो मिथिले स्मृतः, वि. विदेहस्तु निर्देहे मैथिलेऽपि च, हे.

विह्व. विह्वं सत्राद् वेधिते चिह्ने सदृशे बाधिते त्रिषु, मे. विह्वं सत्राद् वेधिते चिह्ने सादृश्येऽपि निगद्यते, वि. विह्वं सदृश्वेधितयोः चिह्ने, हे.

विदुरत्. विदुरत् तडिति सन्धगायां स्त्रियां त्रिषु तु निष्प्रभे, मे. विदुरत् सौदामिनीसन्धत्रे निष्प्रभे त्वभिधेयवत्, वि.

विद्रव. विद्रवो विद्रुतौ धियि, मे. विद्रवस्तु पलायने । बुद्धौ च, वि. विद्रवो धौः पलायनम्, हे

विद्रुम. विद्रुमो रत्नरुचेऽपि प्रवालेऽपि पुमानयम्, मे. विद्रुमो रत्नरुचेऽपि प्रवाले पक्षवेऽपि च, वि. विद्रुमो रुचे प्रवाले, हे.

विहसु. विहानात्मविदि प्राज्ञे परिहृते चाभिधेयवत्, मे, वि. विहाना-
त्माविदोः प्राज्ञे, हे. त्रिषु । विहान् विदंश्च, अ.

विधा. विधा गजाशने षट्शौ प्रकारे वेतने विधौ, मे. विधा
गजान्ने षट्शौ च प्रकारे वेतने विधौ, वि. विधाईमूल्ययोः । प्रकारे-
भान्निविधिषु, हे. विधा विधौ प्रकारे च, अ. प्रकारे वेधने विधा, त्रि.

विधात् विधाता तु वेधसि । स्मरे ना, मे. विधाता द्रुह्ये
कामे, हे. विधाता वेधसि स्मरे, वि

विधान विधानं हस्तिकवले प्रेरणेऽभ्यर्चने धने । वेतनोपाय-
विधिषु प्रकारे वैरकर्माणि, हे

विधि. विधिर्ना नियतौ काले विधाने परमेष्ठिनि, मे. विधि-
र्ब्रह्मविधानयोः । विधिवाक्ये च दैवे च प्रकारे कालकल्पयोः, हे. विधि
विधाने दैवेऽपि, अ. विधिर्ब्रह्मणि काले च, त्रि. विधि विधाने नियतौ
विधिः काले विधातरि, वि. काले कल्पेऽपि विधिः, ह

विधु विधुर्ना कपर्देन्दुविष्णुषु, मे. विधुः शशाङ्के कपर्दे ऋषी-
केशेऽपि राक्षसे, वि विधुश्चन्द्रेऽचुरते, हे.

विधुर. विधुरं सत्रात् परिश्लेषेन द्वयोर्विकले त्रिषु । रसालायां
स्त्री, मे विधुरं सत्रात् प्रविश्लेषे विधुरो विकलेऽन्यवत् । विधुरापि रसा-
लायाम्, वि विधुरं सत्रात् प्रविश्लेषे विकले विधुरा पुनः । रसालायाम्,
हे. वैकल्येऽपि च विश्लेषे विधुरं विकले त्रिषु, त्रि प्रत्यवायेऽप्रविश्लेषे
विधुरं स्मर्यते पुधैः, ह

विधूत. विधूतं कम्पिते त्यक्ते, हे.

विनत. विनता तार्क्ष्यजनन्यां पिटकाभिदि । विनतः प्रणते
भुग्ने शिञ्चिते चाभिधेयवत्, मे. विनता पिटकाभेदे विनता तार्क्ष्यमातरि ।
विनतः प्रणते भुग्ने शिञ्चितेऽप्रभिधेयवत्, वि. विनतः प्रणते भुग्ने विनता
पिटकाभिदि । सुपर्णायाम्, हे.

विनय. विनया तु मलायां स्त्री शिञ्जायां प्रणतौ पुमान्, मे विनयं .

प्रणतो प्राज्ञः शिष्यायां विनया मता, वि. विनयः शिष्याप्रणत्यो विनया तु वलौघधौ, हे.

विनायक. विनायकस्य हेरम्बे तार्क्षत्रे विघ्ने जिने गुरौ, वि, मे. विनायको गणाधिपे । बुद्धे तार्क्षत्रे गुरौ विघ्ने, हे. सुगते च विनायकः, अ. सुरावनाथे गरुडे जिने विघ्ने विनायकः, त्रि.

विनिपात. विनिपातो निपाते स्याद्, दैवादिव्यसने पुमान्, मे. विनिपातोऽवपाते स्याद्, दैवादिव्यसनेऽपि च, वि. विनिपातस्य दैवते । व्यसने चावपाते च, हे.

विनीत. विनीतः सुवहाश्वे स्याद्, वणिजप्रपि पुमांस्त्रिषु । जितेन्द्रियेऽपनीते च निश्चते विनयान्विते, मे. विनीतमुपनीते स्यादपनीते जितेन्द्रिये । वाणिजे सुवहाश्वे च निश्चते चाभिधेयवत्, वि. विनीतस्य निश्चते निर्जितेन्द्रिये । वाणिजे साधुवाहप्रश्वे विनयग्राहिते ह्यते, हे.

विनेत. विनेता देशिके राज्ञि ना, मे. विनेता देशिके राज्ञि, वि. विनेता देशिके नृपे, हे.

विन्दु. विन्दुर्दन्तघतान्तरे । भ्रुवो मध्ये रूपकार्यप्रकृतौ पृषते पुमान् । वेदितर्थन्यलिङ्गः स्यात्, मे. विन्दुस्य दन्तिदाने स्यात् तथा वेदित्विमुपोः, वि. विन्दु, विमुट्-ज्ञावो रदघते, हे. विमुङ्-ज्ञाता च विन्दुः स्यात्, त्रि. विन्दु, सु विदुरेऽपि च, हा.

विन्दु,तन्त्र. विन्दु,तन्त्रः पुमान् शारिफलके च तुरङ्गके, मे. विन्दु,तन्त्रं विदुः शारिफलके च तुरङ्गके, वि. विन्दु,तन्त्रं पुनः शारिफलके च तुरङ्गके, हे.

विन्धत्र. विन्धत्रा स्त्रियां लवल्यां सत्रात् पुंसि व्याधाट्टिभेदयोः, मे. विन्धत्रा त्रुटौ लवल्यां च विन्धत्रो रुक्शैलभेदयोः, वि. विन्धत्रो व्याधाट्टिभेदयोः । विन्धत्रा त्रुटौ लवल्यां च, हे. ध्वान्ताचलौ मतौ विन्धत्रौ, अने.

विन्न विन्नं विचारिते लब्धे, मे. विन्नं ज्ञाते स्थिते लब्धे, वि. विन्नं विचारिते लब्धे स्थिते, हे. लब्धे ज्ञाते स्थिते विन्नम्, त्रि.

विपञ्ची. विपञ्ची केलिवीणयोः, मे, वि.

विपणि. विपणिः पणत्रवीथत्राञ्च भवेदापणपणत्रयोः, मे, वि.

विपणिः पणत्रहृद्योः । पणत्रवीथत्राम्, हे. वणिकूपथे च विपणिः, अ.

विपन्ति. विपन्तिरपि यातनापदोः, मे. विपन्ति यातनापदोः, हे, वि.

विपन्त्र. विपन्त्रं विपदाकान्ते त्रिपु पुंसि भुजङ्गमे, मे. विपन्त्रः कथितो नष्टे विपन्त्रश्च भुजङ्गमे, वि. विपन्त्रो भुजङ्गे नष्टे, हे. विपन्त्रोऽहौ विपद्गते, त्रि.

विपाक. विपाकः पचने खेदे कर्माणो विसहकफले, मे. विपाकः कीर्तत्रते स्वादौ परिणामे च दुर्गनौ, वि. विपाकः परिणामे च दुर्गतिस्साहु-
नोरपि, हे. विपाकः परिणामेऽपि, त्रि.

विपाश. विपाशाख्या सरिद्भेदपाशवर्जितयो र्मता, वि.

विपुल. विपुलः प्रयुलेऽगाधे मेरुपश्चिमभूधरे, मे, वि. विपुलः प्रयु-
गाधयोः । विपुलार्थाभिदि घोष्याम्, हे.

विप्रति(तो)सार. विप्रतीसार उद्दिष्टः कौस्तुतेऽनुशये रूपि, मे.
विप्रतीसारमिच्छन्ति कौस्तुतेऽनुशये रूपि, वि. विप्रतिसारस्त्वनुशये रूपि ।
कौस्तुत्ये, हे.

विप्रलाप. विप्रलापो विरोधोक्तावपार्थवचनेऽपि च, मे, वि. विप्र-
लापो विरोधोक्तावनर्थक्यचस्यपि, हे.

विबुध. विबुधो च्चे सुरे, मे. विबुधः परिण्डते देवे, वि. विबुधः
परिण्डते सुरे, हे.

विभव. विभवो वैमोक्षेश्वर्ये, मे. विभवो निवर्तौ भन्दे, वि. निवर्तणे
विभवो धने, त्रि. विभवो धननिवर्त्योः, हे.

विभाकर. विभाकरोऽग्निचूर्थयोः, मे, हे. विभाकरोऽग्नी तपने, वि.

विभाव. विभावः स्यात् परिचये रसस्योद्दीपनादियु, मे. विभावः
स्यात् परिचितौ कागस्योद्दीपनेऽपि च, वि. विभावः स्यात् परिचये
रत्नादीनां च कागसे, हे.

विभावरौ. विभावरौ निशारात्रयोः कुट्टन्यां चक्रयोपिति । विवाद-
वस्त्रगुण्ट्रां च, मे. विभावरौ हरिद्रायां रजन्यां च विभावरौ । विवादवस्त्र-
गुण्ट्रां च कुट्टन्यां चक्रयोपिति, वि.

विभावसु. विभावसुः पुमान् सूर्ये हारभेदे च पावके, मे. विभावसु-
र्दिनमणौ हारभेदे च पावके, वि. विभावसुस्तु भास्करे । ऊताशने हार-
भेदे चन्द्रे, हे. सूर्यवक्त्रौ विभावसू, अ. वसुसूर्यौ विभावसू, अने.

विभु. विभुः प्रभौ सर्वगते शङ्करब्रह्मणोस्तु ना, मे. विभुः शिवे प्रभौ
नितेत्, वि. विभुः प्रभौ । व्यापके शङ्करे नितेत्, हे. विभुः सप्तात् स्वामि-
भृत्ययोः, वि.

विभ्रम. विभ्रमो भ्रान्तिहावयोः, मे, वि. अथ विभ्रमः । शोभायां
संशये हावे, हे. चेटालङ्कारे भ्रान्तौ च विभ्रमः, अ. विभ्रमो भ्रमहावयोः,
वि. शोभार्थेऽपि प्रयुज्यन्ते लक्ष्मीश्रीकान्तिविभ्रमाः, ह.

विमल. विमला स्त्रियाम् । शीतलायां भुवो भेदे निर्मले त्वभि-
धेयवत्, मे. विमला शीतलायां स्याद् भुवो भेदे च निर्मले । 'विमल' च, वि.
विमलोऽर्हति निर्मले, हे.

विमान. विमानो व्योमयाने च सार्वभौमगृहेऽपि च । घोटके यान-
मात्रे च पुंनपुंसकयो र्भतः, मे. विमानं देवतायाने सार्वभौमगृहेऽपि
च, हे.

विम्ब. विम्बं तु प्रतिविम्बेऽपि मण्डले पुंनपुंसकम् । विम्बिकायाः
फले क्लीवं लकलासे पुनः पुमान्, मे. विम्बं फले विम्बिकायाः प्रतिविम्बे
च मण्डले, वि. विम्बन्तु प्रतिविम्बे स्यान् मण्डले विम्बिकाफले, हे. विम्बं
विम्बफले रूपे, वि.

विरिञ्च, विरिञ्चि. विरिञ्चि नां विरिञ्चश्च वैकुण्ठे परमेष्ठिनि, मे.

विरूढ. विरूढोऽङ्कुरिते जाते, मे, हे. विरूढस्तु सञ्जातेऽङ्क-
ुरितेऽन्यवत्, वि.

विरोचन. विरोचनः प्रह्लादस्य तनयेऽर्केऽग्निचन्द्रयोः, मे. विरो-

चनोऽर्कं दृष्ट्वा चन्द्रे प्रह्लादनन्दने, वि. विरोचनोऽग्निस्वर्ययोः । प्रह्लादनन्दने चन्द्रे, हे. चन्द्राग्न्यर्का विरोचनाः, अ.

विल. विलं छिद्रे गुहायां च पुमानुच्चैःश्वोच्ये, मे. विलं छिद्रे गुहायां च विल उच्चैःश्वोच्ये, वि. विलं रन्ध्रे गुहायां च, हे.

विलग्न. विलग्नं न स्त्रियां मध्ये त्रिषु सप्राप्तग्नमात्मके, मे. विलग्नो मध्यलग्नयोः, वि. विलग्नं मध्यलग्नयोः, हे, त्रि.

विलास. विलासो हावभेदे सप्राप्तौलायामपि पुंसप्रथम्, मे. विलासो हावलीलयोः, वि. विलासो हावे लीलायाम्, हे.

विलासिन्. विलासौ भोगिनि व्याले विष्वक्सेनेऽग्निचन्द्रयोः, मे. विलासौ भोगिनि व्याले, वि. विलासौ भोगिसर्पयोः, हे.

विलीन. विलीनौ लीनविद्वतौ, हे.

विलेपनी. विलेपनी सुवेपस्त्रीयवाग्वोरपि योपिति, मे. विलेपनी सप्रात् तरलासुवेशाङ्गनयोरपि, वि. विलेपनी सप्राद् यवाग्यां चारुपेश-स्त्रियामपि, हे.

विलेश्य. विलेश्यस्तु मुंलिङ्गो मूपिके च भुजङ्गमे, मे. विलेश्यो मूपिके स्याद् भुजङ्गेऽपि विलेश्यः, वि. विलेश्यो मूपिकेऽहौ, हे.

विलोम. विलोमस्तु प्रतीपे स्याद् भुजङ्गे वरुणे शुनि । आम-लक्ष्यां विलोमी च विलोमं चारघट्टके, मे, वि. विलोममरघट्टके । विलोमो वरुणे सर्पे प्रतीपे कुङ्कुरेऽपि च । विलोमी स्यादामलक्ष्याम्, हे.

विल्व. विल्वं फले श्रीफले ना, मे.

विवक्षित. विवक्षितं शोभनेऽपि स्यात्, ङ.

विवध. विवधो वीवधश्चापि पर्याहारेऽध्वभारयोः, मे. विवधो वीवधश्चापि पर्याहारेऽध्वभारयोः, वि. विवधो वीवधो भारे पर्याहाराध्वनो-रपि, हे. पर्याहारश्च मार्गश्च विवधौ वीवधौ च तौ, अ.

विवर. विवरं द्रूपणे गर्तं, मे. विवरं द्रूपणे गर्तं कश्चितं छिद्र-रन्ध्रवत्, वि. V. छिद्र.

विवर्त. विवर्तः समुदाये स्यादपवर्तनवृत्त्ययोः, मे, वि. विवर्तो नर्तने सङ्घोऽपादतौ, हे.

विवश. विवशस्त्रिष्ववस्थात्मारिष्टदुष्टधियोरपि, मे, वि. विवशः स्याद-
वस्थात्मारिष्टदुष्टमतिश्च यः, हे. विवशौ वशविज्ञौ, त्रि.

विवस्वत्. विवस्वान् विबुधे सूर्ये तन्मगर्थां विवस्वतौ, मे. विव-
स्वान् विबुधे भानौ, वि. विवस्वांसु देवे सूर्ये, हे. देवसूर्यो विवस्वन्तौ,
अ. विवस्वान् देवतापि, इ.

विविक्त. विविक्तं त्रिष्वसंघक्ते रङ्गःपूतविवेकिषु । वसुनन्दे ना, मे.
विविक्तं स्यादसंघक्ते विनेकान्वितपूतयोः । वाचप्रवद् दर्शितो धीरैर्विविक्तं
रङ्गसि स्मृतम्, वि. विविक्तो वसुनन्दके । विविक्तं स्यादसंघक्ते रङ्गःपूत-
विवेकिषु, हे. विविक्तौ पूतविजनौ, अ.

विदत. विदता क्षुद्ररुग्मेदे विसृते त्वभिधेयवत्, मे. विदता क्षुद्र-
रोगे स्याद्विदतं स्फुटे, हे.

विवेक. विवेकः स्याज्जलद्रोणत्रां पृथग्भावविचारयोः, मे. विवेकः
स्याज्जलद्रोणत्रां विचारेऽपि रङ्गस्यपि, वि. विवेकः पुनरेकान्ते जलद्रोणी-
विचारयोः, हे.

विश्व. विश्वं पुंसि मनुजे वैश्वे, मे. विश्वं मृतो वैश्वमनुजप्रवेशेषु
मनौषिभिः, वि. विश्वं प्रवेशे वृषैश्वयोः, हे. द्वौ विश्वौ वैश्वमनुजौ, अ.

विशद. विशदः पाण्डुरे व्यक्ते, मे, त्रि. विशदः पाण्डुरे व्यक्ते, वि, हे.

विशल्या. विशल्यान्निष्ठादन्तीषुङ्घीतिषुटासु च, मे. विशल्या
लान्नलीदन्तीषुङ्घीतिषुटासु च, वि. विशल्या लान्नलीदन्तीषुङ्घीतिषु-
टासु च । शल्येन रक्षितायां च प्रियायां लक्ष्मणस्य च, हे. विशल्या
दन्तिकापि च, अ.

विशास. विशासमार्कके स्कन्दे स्थियास्य कठिणके, मे. विशास-
मार्कके स्कन्दे विशासर्षे कठिणके, वि. विशासो याचके स्कन्दे विशासा
भे कठिणके, हे. विशासा भे गुहे पुमान्, त्रि.

विशारद. विशारदः पण्डिते च दृष्टे, मे. विशारदो बुधे दृष्टे, वि, हे. विद्वत्सुप्रगल्भौ विशारदौ, अ.

विशाल. विशाला त्विन्द्रवारुणप्रामुञ्जयिन्यां तु योपिति । मृग-
पविभिदोः पुंसि पृथुले त्वभिधेयवत्, मे. विशाला त्विन्द्रवारुणप्रां विशालो-
ञ्जयिनीपुरि । विशालो दृक्षभेदेऽपि विशालः पृथुलेऽन्यवत्, वि.

विशालाक्ष. विशालाक्षो हरे तार्क्ष्यं ना सुनेत्रेऽभिधेयवत्, मे. विशा-
लाक्षो हरे तार्क्ष्यं विशालाक्षी वरस्त्रियाम्, वि. विशालाक्षो महेश्वरे ।
तार्क्ष्यं विशालनेत्रे च, हे. हरताक्षर्षी विशालाक्षौ, त्रि.

विशिख. विशिखस्तोमरे शरे । विशिखा तु खनित्प्रां च रथप्रा-
नलिकयोरपि, मे. विशिखस्तोमरे शरे । रथप्राखनित्यो विशिखा नलि-
कायामपि क्वचित्, वि. विशिखः शरे । विशिखा खनित्तिकायां रथप्रायाम्,
हे. काण्डे ना विशिखा रथप्रा, त्रि. विशिखाऽपि खनित्तिका, हा.

विशेष. विशेषस्तिलकेऽपि च, हा.

विशेषक. विशेषकोऽस्त्री तिलके विशेषयितरि त्रियु, मे. विशेषकः
स्यात्तिलके विशेषावाङ्केऽपि च, वि. विशेषकस्तु मुण्डुके । विशेषाधायके
चापि, हे.

विश्व. विश्वोऽनुद्गटेऽपि स्याद् गाढविश्वस्तयोस्त्रियु, मे. विश्व-
व्योऽनुद्गटेऽत्यर्थं शान्तविश्वस्तयोरपि, वि. विश्वोऽनुद्गटे शान्ते विश्वस्तात्य-
र्थयोरपि, हे. विश्वस्तोऽनुद्गटश्च विश्वव्यः । विश्वव्यं वाढार्यम्, त्रि.

विश्वम्न. विश्वम्नः केलिकलहे विश्वासे प्रणयेऽपि च, मे, त्रि.
विश्वम्नः केलिकलहे विश्वासे प्रणये वधे, वि. विश्वम्नः केलिकलहे विश्वासे
प्रणये वधे, हे. विश्वम्नः प्रणयेऽपि च, अ.

विश्राणन. विश्राणनं विहापिते । संप्रेषणे परित्यागे, हे.

विश्रुत. विश्रुतम् । ज्ञाते दृष्टे प्रतीते च, हे.

विश्लेष. विश्लेषो विधुरेऽयोगे, मे. विश्लेषः स्याद् विघटने
विश्लेषो विधुरेऽपि च, वि. विश्लेषस्तु विद्योजने । विधुरे च, हे.

विश्व. विश्वा त्वतिविपायां स्त्री जगति स्थान्प्रसकम् । न ना
श्रुण्वत्रां पुंसि देवप्रभेदेष्वखिले त्रिषु, मे. विश्वं समस्ते जगति विश्वो देवेषु
नागरे । विश्वा चातिविपायां स्यात्, वि. विश्वा सुरेषु विश्वन्तु श्रुण्वत्रां
भुवनकृतयोः । विश्वा विपायाम्, हे. विश्वं श्रुण्वत्रां समस्ते च, त्रि.

विश्वकर्मन्. विश्वकर्मा सहस्रांशौ मुनिभिर्द्देवशिल्पिनोः, मे.
विश्वकर्मा देवशिल्पिमुनिभेदोष्मरश्मिषु, वि. विश्वकर्माऽर्के मुनिभिर्द्देव-
शिल्पिनोः, हे. विश्वकर्माऽर्कसुरशिल्पिनोः, अ.

विश्वकद्रु. विश्वकद्रुस्त्रिषु खले ध्वानाखेटश्रुनोः पुमान्, मे. विश्व-
कद्रुः खले ध्वाने स्यादाखेटिककुक्कुरे, वि. विश्वकद्रुस्तु ष्वगयाकुक्कुरे पिश्रुने
ध्वनौ, हे. विश्वकद्रु ष्वभित्पलौ, त्रि.

विश्वघ्नन्. विश्वघ्ना वक्त्रिचन्द्रयोः । समोरणे कृतान्ते च, हे.
विश्वघ्नाऽनलचन्द्रयोः, वि.

विश्वम्भर. विश्वम्भरोऽचुरते शक्ने पुंसि विश्वम्भरा भुवि, मे. विश्व-
म्भरोऽचुरते शक्ने भवेद् विश्वम्भरा भुवि, वि. विश्वम्भरोऽचुरतेन्द्रयोः ।
विश्वम्भरा तु मेदिन्याम्, हे.

विश्वस्त. विश्वस्तो जातविश्वासे विश्वस्ता विधवास्त्रियाम्, मे.
विश्वस्तो निश्चते स्मृतः । विश्वासयोग्ये विश्वस्तो विश्वस्ता विधवास्त्रियाम्,
वि. विश्वस्तः ह्यतविश्वासे विश्वस्ता विधवास्त्रियाम्, हे. विश्वस्ता विध-
वाऽपि च, त्रि.

विश्वावसु. विश्वावसुः सत्राद् गन्धर्वभेदे विश्वावसु निश्चि, वि.
विश्वावसुः पुनः । निश्चि गन्धर्वभेदे च, हे.

विप् विट् स्त्री व्यापनविठयोः, मे. विङ् व्यापने च त्रिष्ठायाम्, वि.

विप. विपन्तु गरले तोयेऽतिविपायाश्च योपिति, मे. विपन्तु
गरले तोयेऽतिविपायां विपा भवेत्, वि. विपं जले । चुङ्गे विपा त्वति-
विपा, हे. विपमशु च, अ. विपं पानीयमितुरक्तं विपमन्तकरो रसः, अने.

विपघ्नं विपघ्नस्तु शिरीषे ना शुङ्घीत्विटतोः स्त्रियाम्, मे. विप-

घ्राण्या शिरीषे सत्रात् त्रिटताष्टतयोरपि, वि. विषमः शिरीषतरौ विषघ्ना त्रिटताऽष्टता, हे.

विषय. विषयो गोचरे देशे तथा जनपदेऽपि च । प्रबन्धाद्यसत्र यो ज्ञातस्तत्र रूपादिके पुमान्, मे. विषयः सत्रादिन्द्रियार्थे देशे जनपदे-ऽपि च । गोचरे च प्रबन्धाद्यो यसत्र ज्ञातस्तत्र तत्र च, वि. विषयो यसत्र यो ज्ञातस्तत्र गोचरदेशयोः । शब्दादौ जनपदे च, हे. विषयो यसत्र यो ज्ञातस्तत्र शब्दादिकेऽपि च, अ. विषयौ देशगोचरौ, त्रि.

विषयायिन्. विषयायी पुमान् रात्रि वैषयिकजनेऽपि च । इन्द्रिये कामदेवे च विषयासक्तूपुरूपे, मे.

विषयिन्. विषयी विषयासक्ते वाचत्रवत् क्लीवमिन्द्रिये । पुंसि स्थान्पतौ कामदेवे वैषयिकेऽपि च, मे. विषयी त्विन्द्रिये ख्यातं वाचत्र-वद् विषयान्विते, वि. विषयी विषयासक्ते वैषयिकजने वृषे । कामे विषयि ङ्घ्रिके, हे. वेशकारेऽपि विषयी कामिनि क्लीवमिन्द्रिये, त्रि.

विषाण. विषाणी क्षीरकाकोलप्रामजश्टङ्गत्राञ्च योपिति । कुष्ठ-नामौषधे क्लीवं यशुश्टङ्गेभदन्तयोः, मे. विषाणन्तु क्रोड़हिरददन्तयोः । पयोः श्टङ्गे विषाणी तु मेपश्टङ्गत्रां प्रकीर्तिता, वि. विषाणन्तु श्टङ्गे कोले-भदन्तयोः । विषाणी मेपश्टङ्गत्रां स्यात्, हे. अतस्त्रिषु विषाणं सत्रात् यशुश्टङ्गेभदन्तयोः, अ.

विष्कम्भ. विष्कम्भो योगभेदे स्याद् विस्तारप्रतिबन्धयोः । रूपकाङ्ग-प्रभेदे च बन्धभेदे च योगिनाम्, मे. वि. विष्कम्भो विस्तृतौ योगविशेष-प्रतिबन्धयोः । योगिनाञ्च बन्धभेदे रूपकावयवेऽपि च, हे.

विष्टम्भ. विष्टम्भः प्रतिबन्धे स्यात् प्रभेदे चामयस्य च, मे. विष्टम्भः प्रतिबन्धे च वैदर्भे च प्रयुज्यते, वि.

विष्टर. विष्टरः कुशमुष्टौ स्यादासनेऽपि महीरुहे, मे. विष्टरस्तु महीरुहे । आसने कुशमुष्टौ च, वि. विष्टर आसने । पादपे कुशमुष्टौ च, हे. विष्टरो विष्टपो दर्भमुष्टिः पीठाद्यमासनम्, अ. विष्टरो वहिषो मुष्टिः

विष्टरो ज्ञेयमासनम् । विष्टरो द्रुविशेषश्च विष्टरः क्रतुरेव च, अने-
 विष्टि. विष्टिस्त्रिपु कर्मकरे स्त्रप्राञ्जुषेतनकर्मसु, मे. विष्टिः कर्म-
 करे भद्रे प्रेषणे वेतनेऽपि च, वि. विष्टिः कर्मकरे मूल्ये भद्राञ्जुषेणेषु
 च, हे. भद्रप्रेक्षणयो विष्टिः, त्रि.

विष्णुः अथ विष्णुः स्यात् । कृष्णेऽर्के वसुदैवते, वि.

विष्णुपद. विष्णुपदन्तु खे । क्षीरोदे च स्त्रियां गङ्गारविसंक्रान्ति-
 भेदयोः, मे. भवेद् विष्णुपदाभिख्या क्षीरोदे गगनेऽस्मजे । प्रोक्ता विष्णुपदौ
 गङ्गासंक्रान्तिहारकासु च, वि. विष्णुपदं नभोऽब्जयोः । विष्णुपदसु क्षीरोदे
 विष्णुपदौ सुरापगा । संक्रान्ति हारिका चापि, हे.

विष्वक्सेन विष्वक्सेना फलिन्यां सप्ताद् विष्वक्सेनो जनार्दन,
 मे, वि. विष्वक्सेनो जनार्दनः । विष्वक्सेना तु फलिनौ, हे.

विष्वक्सेनप्रिया. विष्वक्सेनप्रिया लक्ष्म्यां वाराह्यामपि योषिति,
 मे. विष्वक्सेनप्रिया लक्ष्म्यां त्रायमाणौपधावपि, वि. विष्वक्सेनप्रिया त्राय-
 साणौपधां श्रियामपि, हे.

विसर. विसरः प्रसरे ब्रजे, मे, वि. विसरसु समूहे प्रसरेऽपि च, हे.

विसर्ग. विसर्गसु पुमान् दाने त्यागे च मलनिर्गमे । विसर्जनीयेऽपत्र-
 यनभेदेऽपि च विभावसोः, मे. विसर्गक्षप्रागवद् दाने विसर्गो मल-
 निर्गमे । विसर्जनीयेऽप्ययनप्रभेदेऽपि विभावसोः, वि. विसर्गो विसर्जनीये
 वर्चसि त्यागदानयोः, हे. विसर्गो सुक्तिवर्चसोः, च.

विसर्जन विसर्जनं परित्यागे दाने संप्रेषणेऽपि च, मे, वि.

विस्तार. विस्तारो वाक्प्रपञ्चे सप्ताद् विस्तारे प्रणयेऽपि च, मे.
 विस्तारसु प्रपञ्चे सप्ताद् विस्तारे प्रणयेऽपि च, वि.

विस्तार. विस्तारो विसृती शब्दे, मे, वि. विस्तारो सम्भ-
 विसृती, हे, त्रि.

विश्वय विश्वयः सप्तादाश्चर्यगर्भवयोः पुमान्, मे. विश्वयोऽद्भुतगर्भवयोः,
 वि विश्वयोऽद्भुतदर्भवयोः, हे

विष्णापन. विष्णापनः सप्तात् कुहके गन्धर्वनगरे स्मरे, मे. विष्णा-
पनाख्या कुहके गन्धर्वनगरे स्मरे, वि. विष्णापनाख्या कुहके स्मरे । गन्ध-
र्वनगरे चापि, हे.

विहङ्ग. विहङ्गस्तु त्रिलिङ्गः सप्तादाश्रुगे च विहङ्गमे, मे.

विहनन. भवेद् विहननं विघ्नहिंसयोस्तूलपिञ्जने, मे. विहननं
बिघाते सप्तात् पिञ्जने द्रुलधूमने, वि. विहननन्तु पिञ्जने । वधे, हे.

विहस्त. विहस्ताः पण्डिते व्याकुले त्रिषु, मे. विहस्तो विह्वले
पण्डे, वि. विहस्तास्तु विह्वले पण्डितेऽपि च, हे.

विहायस्. विहायाः शकुने पुंसि गगने पुंसुसकम्, मे. विहा-
यास्तु शकुन्ते स्याद् विहायः सुरवर्त्मनि, वि. विहायो व्योमपक्षिणोः, हे.
विहायाः शकुने पुंसि विहायः खे नमुंसकम्, त्रि.

विहार. विहारो भ्रमणे स्कन्धे लीलायां सुगमालये, मे, वि. विहा-
रस्तु जिनालये । लीलायां भ्रमणे स्कन्धे, हे.

विहेङ्गन. विहेङ्गनन्तु हिंसायां मर्दने च विडम्बने, मे, वि. विहेङ्गनं
विडम्बने । हिंसायां मर्दने, हे. अथ विहेङ्गनम् । विहिंसायां विडम्बे च, त्रि.

वीकाश. वीकाशो विजने व्यक्ते, वि. वीकाशः स्फुटरहसोः, ह.
रहःप्रकाशौ वीकाशौ, अ. V. वीकाश.

वीच्य वीच्यन्तु विस्मये दृश्ये पुंसि लासकवाजिनोः, मे. वीच्यन्तु
विस्मये दृश्ये वीच्यन्तु लासकवाजिनोः, वि. वीच्यन्तु दृश्ये विस्मयेऽपि च ।
वीच्यन्तु लासके वाहे, हे.

(वीक्षा) वीक्षा. वीक्षाश्रुगतिभेदेऽपि शूकशिखराक्ष नर्तने, मे.
वीक्षा तु शूकशिखायां गतिभेदे च नर्तने, हे. वीक्षा गतिविशेषेऽपि शूक-
शिखराक्ष नर्तने, वि.

वीचि. वीचिः स्वल्पतरङ्गे स्यादवकाशे सुखे हयोः, मे. वीचिः
स्वल्पे तरङ्गे स्यादवकाशे सुखेऽपि च, वि. वीच्यन्तु लूप्योरवकाशे सुखा-
ल्पयोः, हे. वीचिः सुखतरङ्गयोः । स्वल्पेऽपि, त्रि.

बीज. अथ बीजमङ्गलकारणे । हेतुतत्वाधानश्रुते, मे. बीजन्तु रेतसि । स्यादाधाने च तत्त्वे च हेतावङ्गलकारणे, हे. बीजं रेतसि तत्त्वे च हेतावङ्गलकारणे । आधानेऽपि च, वि. बीजं रेतसत्त्वाद्यहेतुषु, त्रि.

बीजपुण्यं. बीजपुण्यं मरुक्के तथा मदनकेऽपि च, मे. बीजपुण्यं मरुक्के तथा दमनकेऽपि च, वि.

बीणा. बीणा विदुमति वल्लक्ष्याम्, मे. बीणां ब्रह्मकिविदुप्रतोः, वि. बीणा स्याद् वल्लक्षी तडित्, हे.

बीत. बीतमसारगजे सप्रादङ्गु, शकर्मणससारतुरङ्गेऽपि, मे. बीत-मङ्गु शकर्मणि । असाराश्वगजे, हे. बीतश्वासारहस्तप्रखे बीतमङ्गु, शकर्मणि, वि. असाराश्वेभयो वीरं बीतमङ्गु, शकर्मणि, त्रि.

बीति. बीति गंतौ च दीप्तौ प्रजनाशनधावनेषु स्त्री, मे. बीति-गंतौ च दीप्तौ च धावने प्रजनेऽशने, वि. बीतिरश्वेऽशने गतौ । प्रजने धावने दीप्तौ, हे.

बीतिहोत. बीतिहोतोऽनलेऽर्के च, मे. बीतिहोतोऽनलार्कयोः, वि. बीतिहोतस्तु दिवाकरहताशयोः, हे.

बीथी. बीथी पंतौ गृहाङ्गे च रूपकान्तरवर्त्मनोः, मे. बीथी गृहाङ्गे पंतौ च नाव्यरूपकवर्त्मनोः, वि. बीथी वर्त्मनि पंतौ च गृहाङ्गे नाव्यरूपके, हे. बीथी पदव्यपि, अ. बीथो पंतौ गृहाङ्गके, त्रि.

बीर. बीरो रसविशेषे सप्रादुत्तरे सुभटे त्रिषु । स्त्री सुराघोर-काकोलीतामलप्येलवालुके । पतिपुत्रवतीरम्भाविदारीदुग्धिकासु च । मल-पूघोरविदायर्त्रोः क्लोवं शृङ्गत्रां नलेऽपि च, मे. बीरा सप्रात् घोरकाकोली-तामलप्येलवालुपु । पतिपुत्रवतीरम्भागम्भारीमदिरासु च । गोष्ठोदुम्बरि-काघोरविदारीदुग्धिकासु च । बीरस्तु सुभटे श्रेष्ठे बीरं शृङ्गत्रां नतेऽपि च, वि. बीरो जिने नटे श्रेष्ठे बीरं शृङ्गत्रां नतेऽपि च । बीरा गम्भारिका रम्भा तामलप्येलवालुका । मदिराघोरकाकोलीगोष्ठोदुम्बरिकासु च । पतिपुत्रवतीघोरविदारीदुग्धिकासुपि, हे. बीरो विक्रमवान्धवौ, शने.

वीरतर सत्राद् वीरतरं वीरणे वीरश्चे शरे च ना, मे विदु-
वीरतरं श्रेष्ठे शरवीरणयोरपि, वि. वीरतरो वीरश्चे शरे वीरतरं पुनः ।
वीरणे, हे.

वीरभद्र वीरभद्रोऽश्वमेधाश्वे वीरश्चे च वीरणे, मे, वि. वीर-
भद्रो वीरणेऽश्वमेधाश्वे वीरसत्तमे, हे.

वीरवृक्ष. वीरवृक्षसु भङ्गातककुभद्रमयोः पुमान्, मे. वीरवृक्षसु
भङ्गातककुभद्रमयो र्मतः, वि. वीरवृक्षोऽर्जुनद्रुमे । भङ्गाते, हे.

वीरुध् वीरुहताविटपयोः स्त्रियाम्, मे. वीरुध् विटपिशाखयोः,
वि. वीरुहतायां विटपेऽपि च, हे.

वीर्य. वीर्यं शुक्रे प्रभावे च तेजःसामर्थ्ययोरपि, मे, वि. वीर्यं
तेजःप्रभावयोः । शुक्रे शक्तौ च, हे. वीर्यं बले प्रभावे च, अ. वीर्यं प्रधाने
धातौ च, त्रि. वीर्यं शुक्रे बलं वीर्यं वीर्यं वीजसुदाहृतम्, अने.

वीवध. V. विवध

एकधूप. एकधूपसु सरलद्रवकृत्तिमधूपयोः, मे, वि. वृकधूपोऽवृक्ष-
धूपे सिङ्घके, हे.

वृक्षादन वृक्षादनश्चलदले मधुच्छत्रकुठारयोः । वृक्षादनी तु
वन्दायां विदारौकन्दकेऽपि च, मे. वृक्षादनश्चलदले मधुच्छत्रकुठारयोः ।
वृक्षादनी स्मृता वन्दाविदारौगन्धयोरपि, रि. वृक्षादनो मधुच्छत्रे चलपत्र-
कुठारयोः । वृक्षादनी तु वन्दायां विदारौगन्धिकौपधे, हे. वृक्षादनी
सत्राद् वन्दायां स्त्रियां कुठारके पुमान्, त्रि

वृजिन वृजिनं कल्मषे क्लोषं केशे ना कुटिले त्रिषु, मे. वृजिनं
कल्मषे केशे वृजिनः कुटिलेऽन्यवत्, वि. वृजिनः केशे वृजिनं भुग्नेऽधे रक्त-
चर्मणि, हे. केशेऽपि वृजिनः, अ. वृजिनं मलिने पापे, अने. वृजिनः
केशेऽपुत्रकः, च.

वृत्ति वृत्तिस्तु वरणेऽपि सत्राद् वृत्तेऽपि च योपिति, मे. वृत्तिः
सत्राद् वरणे ज्ञाते, वि वृत्ति वृत्तवृत्तयोः, हे

वृत्त. वृत्तोऽधीतेऽप्रतीतेऽतिवर्त्त, लेऽपि वृते वृते । वृद्धेऽन्यलिङ्गं
वा क्लोवं छन्दश्चारित्रवृत्तिषु, मे. वृत्तं वृत्तौ वृद्धे वृते । चरित्रे वतुले
छन्दसप्रतीताधीतयो वृत्ते, हे. वृत्तोऽतीते वृद्धे ख्याते वतुलेऽपि वृत्ते वृत्ते ।
वाचप्रवद् वर्तने वृत्तं चरित्रच्छन्दसोरपि, वि. वृत्तं पद्ये चरित्रे त्रिष्यतीते
वृद्धनिस्तले, अ. वतुलाधीतयो वृत्तम्, त्रि.

वृत्तान्त. वृत्तान्तः प्रक्रियायां सप्रात् कार्त्स्न्यप्रवार्त्ताप्रभेदयोः । प्रस्तावे,
मे. वृत्तान्तस्य प्रकरणे कार्त्स्न्ये वार्त्ताप्रकारयोः, हे. वृत्तान्तः सप्रात्
प्रकरणे प्रकारे कार्त्स्न्यप्रवार्त्तयोः, अ. वृत्तान्तोऽवसरे भावकार्त्स्न्यप्रवार्त्ता-
विशेषयोः । वृत्तान्तः प्रक्रियायां सप्रात् क्वचिदेकान्तवाचकः, वि.

वृत्ति. वृत्तिर्विवरणाजीवकैश्शिक्ष्यादिप्रवर्तने । स्त्री, मे. वृत्ति-
विवरणे जोष्ये कैश्शिक्ष्यादिषु चेष्यते, वि. वृत्तिसु वर्तने । कैश्शिक्ष्यादौ
विवरणे, हे. कैश्शिक्ष्याद्याश्च वृत्तयः, अ. वर्तने विवृतौ वृत्तिः, त्रि.

वृत्त. वृत्तौ रिपौ घने ध्वान्ते शैलभेदे च दानवे, मे. वृत्तौ रिपौ
घने ध्वान्ते शैले शक्रे च दानवे, वि. वृत्तौ मेघेरिपौ ध्वान्ते दानवे वासये
गिरौ, हे. ध्वान्तादिदानवा वृत्ताः, अ. वृत्तौ दानवैरिपौ, अने. त्वाङ्गे
तमसि शतौ च वृत्तशब्दस्त्रिषु स्मृतः, ह.

वृथा. वृथा बन्धेन निष्कारणे, मे. वृथा निष्कारणे बन्धेन वृथा
स्याद् विधियर्जिते, वि. वृथा स्वविधौ स्यादनर्थके, हे. वृथा निरर्थकाऽ-
विधोः, अ.

वृद्ध. वृद्धो जीर्णं प्रवृद्धे च त्रिषु क्लोवन्तु शैलजे, मे. वृद्धन्तु शैलजे
स्वरिणीर्णरूढेषु भेद्यवत्, वि. वृद्धः प्राज्ञे स्यविरे च वृद्धं शैलेयरूढयोः,
हे. युधवृद्धौ पण्डितेऽपि, अ.

वृद्धि. वृद्धिसु वर्धने योगेऽप्यवर्गोपधान्तरे । कलान्तरे चासुप्रदये
सचह्वरामपि योपिति, मे. वृद्धिरानन्दने चट्टौ वर्धनेऽपि कलान्तरे, वि.
वृद्धिः कलान्तरे हर्षे वर्धने भेषजान्तरे, हे.

वृत्त. वृत्तं प्रसवयन्ते च घटीघाराकुचाग्रयोः, मे. वृत्तं दानमुषे

पुष्पबन्धे, हे. हन्तं प्रसवबन्धे स्याद् घटधाराकुचाग्रयोः, वि

हन्दारक. हन्दारकः सुरे पुंसि मनोज्ञत्र्येष्ठयोस्त्रिषु, मे. हन्दारकः सुरे अष्टे मनोज्ञे पुनरन्यवत्, वि हन्दारको मनोरमे । सुरे अष्टे, हे. हन्दारकौ रूपिसुख्यौ (त्रिषु), अ. हन्दारकौ सुरत्र्येष्ठौ, त्रि.

हृदिक. हृदिकश्च द्रुणे राशौ शूककीटौषधीभिदोः, मे. हृदिकश्च द्रुणे राशौ शूककीटे तथौषधे, वि. हृदिकश्च द्रुणे राशावौषधे शूककीटके, हे. शूककीटे च हृदिकः, अ.

हृप. हृपो धर्मे बलीवर्दे शृङ्ग्रां पुंराशिभेदयोः । अष्टे सत्राङ्गत्तरस्यश्च व्यासमूपिकश्रुकले । तथा वासुस्थानभेदे पुमानेप प्रकीर्तितः । हृपा मूपिक-पर्णाश्च यतीनामासने हृपौ, मे. हृपः स्याद् वासवे धर्मे सौरभेये च श्रुकले । पुंराशिभेदयोः शृङ्ग्रां मूपिकत्र्येष्ठयोरपि । कपिकच्छां हृपा प्रोक्ता वति-नामासनं हृपौ, वि. हृपो गव्याखुधर्मयोः । पुंराशिभेदयोः शृङ्ग्रां वासवे श्रुकलेऽपि च । अष्टे स्याद्गुत्तरस्यश्च वृषी तु वतिविष्टरे । वृषा चित्वा-कपिकच्छोः, हे. श्रुकले मूपिके अष्टे सुकते वृषभे हृपः, अ. धर्मो हृपो वृषः अष्टौ वृषो गौ र्महिषो वृषः । हृपो बलं वृषः कामो हृपणो वृष उच्यते, अने.

हृपन्. हृपा कर्णे महेन्द्रे ना, मे. हृपा तु वासवे । हृपभे तुरगे पुंसि, हे. हृपा कर्णमहेन्द्रयोः, वि.

हृपपर्षन्. हृपपर्षा पुमान् दैत्यभेदेऽप्यन्धकच्छुद्धने, मे. हृपपर्षा हरे दैत्रे शृङ्गारिणि कशेरुणि, वि हृपपर्षा तु शृङ्गारिहरदैत्यकशेरुषु, हे. हृपपर्षा शिवे दैत्रे, त्रि.

हृपभ. हृपभः अष्टहृपयोः, मे. हृपभः स्यादादिजिने हृपमुद्गवयो-रपि, हे. हृपभः मुद्गवे हृपे, वि.

हृपल. हृपलो गृध्रने शूद्धे चन्द्रगुप्ते च वाजिनि, मे. हृपलः कथितः शूद्धे चन्द्रगुप्ते च वाजिनि, वि हृपलसुरगे शूद्धे, हे.

हृपाकपायी. हृपाकपायी श्रीगौरौवरीजीवन्तिकासु च, मे. हृपा-

कपायी श्रीगौर्यो जीवन्तप्राञ्च शतावरौ, वि. टपाकपायी जीवन्तप्रां शता-
वर्युमयोः त्रियाम्, हे. टपाकपायी श्रीगौर्योः, अ.

टपाकपि. टपाकपिः पुमान् कृष्ण शङ्करे जातवेदसि, मे टपा-
कपिः शिवे कृष्णे ज्वलने च टपाकपिः, वि. टपाकपिः । वासुदेवे शिवेऽग्नौ
च, हे. हरविष्णू टपाकपी, अ. शिवकृष्णौ टपाकपी, अने.

टपाङ्क. टपाङ्कः शङ्करे साधौ भस्मातकमहस्रयोः, मे, वि. टपाङ्कः
साधुभस्मातशङ्करेषु महस्रके, हे. टपाङ्कौ शिवभस्मातौ, त्रि.

टपिण. टपिणः पापण्डचण्डयोः । त्रिषु ना यादवे मेपे, मे. टपिणसु
यादवे मेपे टपिणः पापण्डचण्डयोः, वि. टपिण मीपे यादवे च, हे. टपिण-
थादवमेपयोः, त्रि.

टह्तिका. टह्तिका स्याद्रूवस्त्रभेदयोः, हे. विद्याद् टह्तिका-
भिख्याम रूवस्त्रभेदयोः, वि.

टहन्त्रल. टहन्त्रला गुडाकेशे महापोटगले पुमान्, मे. टहन्त्रलो
गुडाकेशे महापोटगले मतः, वि. टहन्त्रलः । महापोटगले पार्थ, हे.

वेकट. वेकटः स्याद् वैकटिके मत्स्यभेदे च यूनि च, मे. वेकटो
जातताहस्ये मणिकारे, हे. वेकटः स्याद् वैकटिके तथा सञ्जात-
यौवने, वि.

वेग. वेगो जवे प्रवाहे च महाकालफलेऽपि च, मे, वि. वेगो रय-
प्रवाहयोः । रेतःकिम्पाकयोश्चापि, हे. वेगः प्रवाहजवयोरपि, अ. वेगसु
महाकालफलेऽपि च, त्रि.

वेणी. वेणी केशस्य बन्धने । नद्यादेरन्तरे देवताले, मे. वेणी कचस्य
बन्धे स्यान् नदीनां मलेकेऽपि च । देवताङ्गे च, वि. वेणी सेतुप्रवाहयोः ।
देवताङ्गे केशबन्धे, हे

वेणु. वेणु शृगान्तरे । त्वक्सारोऽपि च पुंसि स्यात्, मे. वेणु भूपा-
न्तरे बंधे, वि. वेणु बंधे शृगान्तरे, हे, त्रि.

वेद. वेदः श्रुतौ च द्रव्ये च, मे

वेदना. वेदना ज्ञानदुःखयोः, मे, वि, त्रि. वेदना ज्ञाने पीडायाम्, हे. संवित्तावपि वेदना, ह.

वेदि. वेदिः सत्रात् पण्डिते पुमान् । स्त्रियामङ्ग, लिमुद्रायां सत्रात्. परिष्कृतभूतले, मे. वेदिरङ्ग, लिमुद्रायां बुधेऽलङ्कृतभूतले, वि, हे.

वेदिका. वेदिकाऽङ्ग, लिमुद्रायाम्, ह.

वेधस्. वेधाः पुंसि हृषीकेशे बुधे च परमेष्ठिनि, मे. वेधा विधौ बुधे विष्णौ, वि. वेधा धाट्त्रविष्णुषु, हे. विष्णौ च वेधाः, अ. विद्वय्यपि स्मृतो वेधाः, ह.

वेर. वेरः कलेवरं स्त्रीवं वरतांकी कुङ्कुमेऽपि च, मे. वेरं शरीरे काश्मीरे वेरं वातिङ्गणेऽपि च, वि. वेरं घुसृणन्ताकशरीरेषु, हे. वराङ्गं कुङ्कुमे वेरम्, त्रि.

वेरट. अथ वेरटः । मिश्रीकृते च नीचे च वेरटं बदरीफले, हे.

• वेला. वेला काले च सीमायामब्धेः कूलविकारयोः । अक्षिप्तमरणे रागे ईश्वरसत्र च भोजने, मे. वेला काले च जल्पधेस्तीरनीरविकारयोः । अक्षिप्तमरणे रागे सीम्नि वाचि बुधस्त्रियाम् । भोजनेऽपीश्वरार्णां सत्रात्, वि. वेला बुधस्त्रियां काले सीमनीश्वरभोजने । अक्षिप्तमरणेऽम्नोधेस्तीरनीरविकारयोः, हे. अन्वप्रन्व, विकृतौ वेला कालमर्यादयोरपि, अ. अथ वेला सत्रात् सिन्धोः कूले च भोजने, त्रि. वेला कालविशेषः सत्राद्, वेला सिन्धुजलोद्गतिः । वेला शफाङ्गुलीच्छेदे वेला द्रोश्यन्तरात्मनि, अने. दन्तमासेऽपि वेला सत्रात्, हा. व्यवस्थाऽनेहसो वेला, ह.

वेक्षित. वेक्षितं गमने स्त्रीवं कुटिले विधुते त्रिषु, मे. वेक्षितं कुटिले प्रोक्तं वाचप्रवद्, विधुते अ, ते, वि. वेक्षितं कुटिले धुते । अ, ते, हे.

वेश. वेशो वेश्यागृहे गृहे, मे, हे. वेशो वेश्यागृहे प्रोक्तो नेपथ्ये गृहमात्रके, वि. वेशो, वेश्यागृहेऽपि च, त्रि.

वेश्य. वेश्यं वेश्यागृहे स्त्रीवं गणिकायान्तु योषिति, मे. वेश्यं

वेष्टागृहे वेष्टा गणिकायामुदीरता, वि. वेष्ट्यन्तु गणिकागृहे । वेष्ट्या तु पणप्रयोपायाम्, हे.

वेष्टन. वेष्टनं कर्णशङ्कुल्यामुष्णोपे सुकुटे दत्तौ, मे. वेष्टनं कर्णशङ्कुल्यामुष्णोपे परिवारणे, वि. वेष्टनं सुकुटे कर्णशङ्कुलुप्रक्षीपयो-
दत्तौ, हे.

वेष्टित. वेष्टितं रुद्धे लासके करणान्तरे, मे. वेष्टितं लसके रुद्धे स्त्रीणाञ्च करणान्तरे, वि. वेष्टितं लासके रुद्धे स्त्रीकरणान्तरे, हे.

वै. वै सत्रात् सन्वोधने पादपूरणेऽनुनयेऽपि च, मे, वि. वै हेतौ पादपूरणे, हे.

वैकुण्ठ. वैकुण्ठः क्षुण्णशकयोः, मे, वि. वैकुण्ठो वासवे विष्णौ, हे.

वैजयन्त. वैजयन्तो गृहे शकध्वजप्रासादयोः पुमान् । वैजयन्ती पताकायां जयन्तीपादपे स्त्रियाम्, मे. वैजयन्तो गृहे शकप्रासादध्वजयोरपि । वैजयन्ती पताकायां जयन्तीवह्निमन्त्रयोः, वि. वैजयन्तो गृहे ध्वजे । इन्द्रालये वैजयन्ती त्वग्निमन्त्रपताकयोः । जयन्तग्राह, हे.

वैजिक. वैजिकं शिशुतैले सत्राद् हेतौ सद्योऽङ्कुरे तु ना, मे. वैजिकं शिशुतैले च हेतौ सद्योऽङ्कुरेऽपि च, वि. वैजिकं कारणे शिशुतैले च वैजिकोऽङ्कुरे, हे.

वैतरणी. अथ वैतरणो नद्यां प्रेतानां यातुमातरि, मे. भवेद् वैतरणी नद्यां प्रेतानां गातुमातरि, वि. वैतरणी प्रेतनद्यां जनन्याभमि रक्षसाम्, हे.

वैतालिक. वैतालिकः पुमान् खेटिताले बोधकरे त्रिषु, मे. वैतालिको बोधकरे खेटितालेऽपुत्रदीरितः, वि. वैतालिकः सङ्गताले मङ्गलापाठकेऽपि च, हे.

वैदर्भ. वैदर्भं वाफ्यवक्रत्ये वैदर्भी रीतिभिद्यपि, मे. वैदर्भं वाफ्यवक्रत्ये वैदर्भश्च शृपान्तरे, वि.

वैदेहक. वैदेहको नापिजके शूद्राद् वैश्यामुनेऽपि च, मे, वि.

वैदेहको घाण्डिकको वैश्यामुत्तस्य श्रुद्रतः, हे. वैदेहको घाण्डिकके वैश्याया-
मपि श्रुद्रणे, त्रि.

वैदेही. वैदेही रोचनासीतावणिक्स्त्रीपिप्पलीपु च, मे. वैदेही
रोचनासीतावणिरुस्त्रीपिप्पलीष्वपि, वि. वैदेही पिप्पलीसीतावणिक्स्त्रीरोच-
नास्यपि, त्रि.

वैनतेय. वैनतेयसु गरुडे सत्रात् प्रभाकरसारथौ, मे.

वैनागिक. वैनागिकः सत्रात् घण्डिके परतन्त्रोर्णनाभयोः, मे, वि.

वैनागिकः स्यात् घण्डिके परायत्तोर्णनाभयोः, हे.

वैरोचन(नि). वैरोचनिसु सुगते वलिदैत्यार्कपुत्रयोः, मे. वैरो-
चनसु सुगते वलिदैत्यार्कपुत्रयोः, वि. वैरोचनो रविसुते सुगते वलि-
दानये, हे.

वैशाख. वैशाखो मासभेदेऽपि मन्थाने च प्रकीर्तितः, मे. वैशाखो
राधमन्थयोः, वि. वैशाखः रुद्रके राधे, हे. वैशाखो मन्थमासयोः, त्रि.

वोद्ध. वोद्धी स्त्री पणपादे ना गोनसाहौ भूपान्तरे, मे.

वोद्ध. वोद्धा ना भारिके स्रते, मे. वोद्धा सत्राद् भारिके स्रते,

वि, हे.

व्यक्त. व्यक्तः स्फुटमनीपिणो, मे, वि. व्यक्तो मनीपिस्फुटयोः, हे.

व्यक्तः प्राज्ञेऽपि, अ. स्पष्टप्राज्ञीवृत्तौ व्यक्तौ, अने.

व्यग्र. व्यग्रो व्यासक्त आकुले, मे, वि, अ. व्यग्रो व्याघ्रताकु-
लयोः, हे.

व्यङ्ग. व्यङ्गो भेके च छीनाङ्गे, मे, हे. व्यङ्गो छीनाङ्गभेकयोः, वि.

व्यञ्जन. व्यञ्जनं तेमने चिह्ने श्मश्रुण्वयवे हलि, मे. व्यञ्जनं

तेमने चिह्ने श्मश्रुण्वयवेऽपि च, वि. व्यञ्जनं श्मश्रुचिह्नयोः । तेमनेऽययवे
कादौ, हे. व्यञ्जनं लाञ्छनं श्मश्रुनिष्ठानावयवेऽपि, अ.

व्यतिकर. अथ व्यतिकरः पुंसि व्यसनव्यतिपद्मयोः, मे, त्रि. व्यति-

करः समाख्यातो व्यसनव्यतिपद्मयोः, वि. व्यतिकरो व्यसनव्यतिपद्मयोः =

व्यतीपात. व्यतीपातो महोत्पाते योगभेदापयानयोः, मे, वि. व्यतीपात उपद्रवे । योगभेदेऽपयाने च, हे.

व्यलीक. व्यलीकमप्रियाऽकार्यवैलक्ष्ण्येष्वपि पीडने । ना नागरे, मे. व्यलीको नागरे स्मृतः । व्यलीकमप्रियाऽकार्यवैलक्ष्ण्येष्वपि पीडने, वि. व्यलीकं व्यङ्गवैलक्ष्याप्रियाऽकार्येषु पीडने, हे. यौडार्थेऽपि व्यलीकं सप्रात्, अ. वैलक्ष्याकार्ययोः क्लीबं व्यलीकं त्रिषु नागरे, त्रि.

व्यवहार. व्यवहारो द्रुभेदे सप्रात् पणे न्यायेऽपि च स्थितौ, मे. व्यवहारो द्रुभेदे सप्राद् व्यवहारो पणे स्थितौ, वि. व्यवहारः स्थितौ पणे । द्रुभेदे, हे.

व्यवहारिका. व्यवहारिका सप्रात्लोकयात्रासम्भारजनीद्भुदे, मे. अथ सप्राद् व्यवहारिका । लोकयात्रेद्भुदीवर्धनीषु, हे. सप्राद् व्यवहारिका लोकयात्रासम्भारजनीद्भुदे, वि.

व्यवाय. व्यवायः सुरतेऽन्तर्धौ पुंसि क्लीबन्तु तेजसि, मे. व्यवायः सुरतेऽन्तर्धौ व्यवायं तेजसि स्मृतम्, वि. व्यवायन्तु मैथुनव्यवधानयोः, हे. सुरतेऽपि व्यवायः सप्रात्, इ.

व्यवायिन्. व्यवायीकामुके द्रव्यविषेपे च समीरितः, वि.

व्यसन. व्यसनं त्वशुभे सक्तौ पानस्त्रीध्वगयादिषु । दैवानिष्टफले पापे विपत्तौ निष्फलोद्यमे, मे, वि. व्यसनं निष्फलोद्यमे । दैवानिष्टफले सक्तौ स्त्रीपानध्वगयादिषु । पापे विपत्तावशुभे, हे. व्यसनं विपदि अशुभे दोषे कामजकोपले, अ. दैवानिष्टफले सक्तौ व्यसनं निष्फलोद्यमे, त्रि.

व्यस. व्यसन्तु व्याकुले व्याप्ते, मे. व्यसं व्याप्ते च सङ्कले, वि.

व्याघात. व्याघातो योगभेदे सप्रादन्तरायप्रहारयोः, मे, वि. व्याघातो योगविघ्नयोः । घाते, हे.

व्याघ्र. व्याघ्रः सप्रात् पुंसि शार्दूले रक्तैरण्डकरम्ब्रयोः । अष्टे नराडुप्रन्तरस्यः कण्टकार्यान्तु योषिति, मे व्याघ्रो द्विपिनि विख्यातः रक्तैरण्डकरम्ब्रयोः । व्याघ्री निदिग्धिकायाश्च अष्टे सप्रादुत्तरस्थितः, त्रि. व्याघ्रः

करञ्जे शार्दूले रक्तैर्गण्डतरावपि । अष्टे दत्तरपदस्थः सत्राद् व्याघ्री कण्ट-
कारिका, हे.

व्याघ्रनख. भवेद् व्याघ्रनखः कन्दगन्धद्रव्यविशेषयोः । नखक्षतान्तरे
कौवम्, मे. भवेद् व्याघ्रनखः कन्दगन्धद्रव्यविशेषयोः, वि. व्याघ्रनखस्त
फन्दे सत्राद् गन्धद्रव्यान्तरेऽपि च, हे.

वत्राज. वत्राजः शठेऽपदेशे, मे, हे. वत्राजः शाठ्यापदेशयोः, वि.
वत्राज. शाठेऽपदेशे च, त्रि.

वत्राड़. वत्राड़ो हिंस्रपशौ सर्पे, मे, वि, हे. सर्पमांसात्पशू
व्याड़ौ, च.

वत्राध. वत्राधो ऋग्यजुष्टयोः । तारामये खे च, मे. वत्राधो ऋग-
दुष्टयोः, वि, हे.

वत्राधि. वत्राधिः कुष्ठे च रोगे ना, मे. वत्राधिरामयवाप्ययोः, वि.

वत्राप्त. वत्राप्तं ख्याते समाक्रान्ते, मे, वि.

व्याप्ति. व्याप्ति वत्रापनलम्भयोः, वि, मे. व्याप्ति वत्रापने लम्भनेऽपि
च, हे. लाभसम्बन्धयो वत्राप्तिः, त्रि.

वत्रायत. वत्रायतं वत्राघते दीर्घं हृद्रे चातिशयेऽन्यवत्, मे, वि. वत्रायतं
दीर्घं वत्राघतेऽतिशये हृद्रे, हे. हृद्रेऽपि वत्रायतम्, त्रि.

वत्रायाम. वत्रायामः पौरुषे. अमे । विपमे दुर्गसञ्चारे, मे.
वत्रायामो दुर्गसञ्चारे वियामे पौरुषेऽपि च, वि. वत्रायामः पौरुषे अमे ।
वियामे दुर्गसञ्चारे, हे.

वत्राल. वत्रालो दुष्टगजे सर्पे श्वापदे नाऽन्यवत् खले, मे. वत्रालो
भुजङ्गमे क्रूरे श्वापदे दुष्टदन्तिनि, वि. वत्रालो दुष्टगजे सर्पे शठे श्वापद-
सिंहयोः, हे. भेदलिङ्गः शठे वत्रालः पुंसि श्वापदसर्पयोः, च. अर्थवप्रवसहे
वत्रालस्तथा हिंस्रपशौ स्मृतः, ह. वत्रालोऽहिः श्वापदो वत्रालो वत्रालः
सत्रात् कुटिल करी । प्रमादवान् नरो वत्रालो वत्रालो बाल उदाहृतः,
अने, वत्रालः सर्पः शठे वत्रालो वत्रालो ज्ञेयश्चतुष्पदः, अने

व्यास. व्यासो ना विस्तृते सुनौ, मे. व्यासो मुनिप्रपञ्चयोः, हे. वप्रासो सुनौ च विस्तारे, त्रि. वप्रासो सुनौ सप्राद् विस्तारे, वि.

वुप्रत्यान. वुप्रत्यानं स्वातन्त्र्यकृतेर विरोधाचरणेऽपि च, मे. वुप्रत्यानं स्वैरकरणे विरोधाचरणेऽपि च, वि. वुप्रत्यानं प्रतिरोधने । विरोधाचरणे स्वैरवृत्तौ समाधिपारणे, हे. वुप्रत्यानं प्रतिरोधे च विरोधाचरणेऽपि च, अ. स्वतन्त्रता च वुप्रत्यानम्, त्रि.

वुप्रष्ट. वुप्रष्टं कल्ये त्रिपूपिते, मे, त्रि. वुप्रष्टं फले दिने । पशुपिते प्रभाते च, हे. वुप्रष्टं दिने प्रभाते च फले पशुपितेऽपि च, वि. वुप्रष्टं कल्ये तथोपिते, हा.

वुप्रष्टि. वुप्रष्टिः फले सष्टद्वौ च, अ. वुप्रष्टिः स्तुतिफलद्वेषु, हे. वुप्रष्टिः फले सष्टद्वौ स्त्री, मे. वुप्रष्टिरुक्ता सष्टद्वौ च नियमादिकलेऽपि च, वि.

वूप्रढ. वूप्रढः संहतविन्यस्तष्टयुलेष्वभिधेयवत्, मे. वूप्रढः संहत-विन्यस्तष्टयुलेषु च भेद्यवत्, वि. वूप्रढा न्यस्तोरसंहताः, हे. वूप्रढौ विन्यस्त-संहतौ, अ.

वूप्रह. वूप्रहः सप्राद् बलविन्यासे निर्माणे वृन्दतर्कयोः, मे, वि. वूप्रहो निर्माणतर्कयोः । समूहे बलविन्यासे, हे. देहनिर्माणसैनेषु वूप्रहः सप्रात्, त्रि. वूप्रहो वृन्देऽपि, अ. वूप्रहं रचनायामपि, ह.

वप्रोमचारिन्. वप्रोमचारी तु निर्दिष्टो देवतायां विहङ्गमे, मे. वप्रोमचारी खगे दैवे, वि.

वप्रोमन्. वप्रोम वारिणि चाकाशे भास्करसप्रार्चनाश्रये, मे. वप्रोम वारिविहायसोः, वि.

वप्रोप. वप्रोपं सप्रात् त्रिकद्रुवेत्र करिभेदे पुमानयम्, मे.

व्रज. व्रजो गोष्ठाध्ववृन्देषु, मे, वि. व्रजोऽध्वगोष्ठसङ्घेषु, हे. गोष्ठा-ध्वनिवद्वा व्रजाः, अ. व्रजो गोष्ठं व्रजो मार्गो व्रजः सङ्घो व्रजो गणः, अने.

व्रजप्रा. व्रजप्रा पर्यटने प्रोक्ता वर्गप्रस्थानयोरपि, मे, वि.

वीहि. वीहिः सामान्यधान्यं सप्रादाशुधान्यं तु पुंसप्रथम्, मे.

वीहिराजिक. सप्राद् वीहिराजिकः कङ्क, धान्यचीनकधान्ययोः, मे.

सप्राद् वीहिराजिकः कामलिकायां चीनधान्यके, वि. अथ वीहिराजिकः । चीनान्त्रे कामलिकायामपि, हे.

श. (शं वदन्ति बुधाः श्रेयः शश्व शस्त्रं निगद्यते । शीघ्रं शयन-मित्याहुः शश्वं शा च निगद्यते, मे.) शं सुखं शङ्करः श्रेयः शश्व शीघ्रं निगद्यते । शयने शः समाख्यातो हिंसायां शो निगद्यते, ए. स्यत्र-र्बको विपन्नश्च हृदो दचकरस्थितः । शङ्क, कर्णोऽस्थिसंज्ञश्च शकारः सङ्गीरौरितः, मा.

शंसा. शंसा वचसि वाष्पशायाम्, मे, हे. शंसा वचनवाष्पयोः, वि.

शक. शको जात्यन्तरे वृषे, मे. शको राजन्यदेशयोः, वि. शको देशे राजभेदे, हे.

शकल. शकलं त्वचि खण्डे स्याद् रागवसुनि वल्कले, मे, वि. शकलं रागवसुनि । वल्कले त्वचि खण्डे च, हे. शकलं वल्कले खण्डे, त्रि.

शकुन. शकुनस्य पुमान् पश्चिमात्रपश्चिमिप्रेषयोः । शुभशंसि-निमित्ते च शकुनं स्यान् नपुंसकम्, मे. शकुनं च शुभाशंसिनिमित्ते शकुनः खगे, वि. शकुनं सप्राद् दैवशंसिनिमित्ते शकुनं खगे, हे. दैवशंसिनिमित्ते च शकुनं पुंसि पश्चिणि, त्रि.

शकुनि शकुनिः पुंसि विहगे सौवले करणान्तरे, मे. शकुनिः सौवले करणे खगे, वि. शकुनिः खगे करणभेदे कौरवमातुले, हे. शकुनिः सौवले खगे, त्रि.

शकुन्त. शकुन्तः कौटभेदे सप्राद् भासपश्चिविहङ्गयोः, मे. शकुन्तो विहगे भासे, हे. शकुन्तो भासपश्चिणौ, अ. शकुन्तः पश्चिभेदे सप्राद् भासपश्चिविहङ्गयोः, वि.

शकुलादनी. शकुलादनी स्त्रियां कृष्णभेदीकटुकशाकयोः, मे. शकुला-दन्य भिल्या तु मांसीक्षिप्तलिकाश्रयोः । कटुकाजलपिप्पल्योः कथ्यन्ते शकुला-

दनी, वि. शकुलादनी । कट्टमांसीकिञ्चुलिकाजलपिप्पलिकासु च, हे. कट्टकायां कञ्चटके कथिता शकुलादनी, हा.

शक्ति. शक्तिरस्त्रान्तरे गौर्यामुत्साहादौ बले स्त्रियाम्, मे. शक्ति-
बले प्रभावादौ शक्तिः प्रहरणान्तरे, वि. शक्तिरायुधभेदे सप्रादुत्साहादौ
बले स्त्रियाम्, हे. कास्त्रसामर्थ्यप्रयोः शक्तिः, अ. अस्त्रभेदेऽपि शक्तिः
सप्रात्, त्रि.

शक्र. शक्रः पुमान् देवराजे कुटजार्जुनभूरुहोः, मे. शक्रो महेन्द्रे
सप्रात् कुटजार्जुनभूरुहोः, वि. शक्रोऽर्जुनतराविन्द्रे कुटजे, हे. कुटजे
वासवे शक्रः, त्रि.

शक्करी. शक्करी छन्दसो भेदे नदीमेखलयोरपि, मे. शक्करी मेखला-
नद्योः छन्दोभेदेऽपि शक्करी, वि. शक्करी सरिदन्तरे । छन्दोजातौ
मेखलायाम्, हे. शक्करी मेखला छन्दः, त्रि.

शङ्का. शङ्का तासे वितर्के च, मे, वि. शङ्का सप्रात् संशये भये, हे.
शङ्क. शङ्कः संख्यास्त्रयादोमित्कीलेशकलुपेषु ना, मे. शङ्कः पत्र-
शिराजाले सङ्कप्राकीलकशम्भुपु। यादोऽस्त्रभेदयो मँद्रे, हे. शङ्कः कीले
शिवेऽस्त्रे च सङ्कप्रायाद् प्रभेदयो, वि. शङ्कः कीलकसङ्कप्रास्त्रजलजन्तुपु
दृश्यते, त्रि.

शङ्ख. शङ्खः कष्वी न योपिन् ना भालास्थिनिधिभिन्त्रखे, मे. शङ्खो
निधन्तरे कम्बुललाटास्थिनखीपु च, वि. शङ्खः कष्वी निधिभेदे सप्रात्-
ख्यामलिकास्थनि, हे. शङ्खो निधी ललाटास्थि कष्वी न खी, अ.

शङ्खक. शङ्खकं बलये कष्वी पाम्नी पुंसि शिरोरुजि, मे. शङ्खकं
बलये कष्वी शिरोरोगे च शङ्खकम्, वि. शङ्खकं बलये कष्वी शङ्खकसु शिरो-
रुजि, हे.

शङ्खिन्. शङ्खि इरी समुद्रे ना शङ्खवत्यभिधेयवत् । शङ्खिनी
श्वेतशुक्रायां चौरपुष्परां बधूमिदि, मे. शङ्खिनी श्वेतपुन्नागे चौरपुष्परां
बधूमिदि, वि.

शची. शचीन्द्राख्यां शतावर्थां तथा स्त्रीकरणान्तरे, मे. शचीन्द्राख्यां शतावरौ, वि. शचीन्द्राणीशतावर्थोः, हे.

शठ. शठो मध्यस्थपुरुषे धूर्तधूसूरयोरपि, मे. शठो मध्यस्थपुरुषे शठो धुत्तूरधूर्तयोः । शठोऽलसे च मूर्खे च, वि. शठो मध्यस्थपुरुषे धूर्ते धुत्तूरकेऽपि च, हे. मध्यस्थखलयोः शठः, त्रि.

शणीर. शणीरं शोणमध्यस्थपुलिने दडुरीतटे, मे, वि.

शण्ड. शण्डो वर्षवरे क्लीबे गोपतौ बन्धप्ररूपे, वि. शण्डपण्डौ तु सौविदे । बन्धप्रपुंसीङ्गरे क्लीबे, हे. ५. पण्ड.

शतघ्नी. शतघ्नी शस्त्रभेदे सत्राद् दृष्टिकाल्यां करञ्जके, मे, वि. शतघ्नी तु दृष्टिकाल्यां शस्त्रभेदकरञ्जयोः, हे.

शतधृति. भवेच्छतधृतिः पुंसि शक्ते च परमेष्ठिनि, मे. शतधृतिर्धातुरीन्द्रे, वि. ब्रह्मशक्तौ शतधृती, त्रि.

शतपत्न. शतपत्नः शिसृग्नि । दार्वीघाटे सारसे च कमले तु भपुंसकम्, मे. पतपत्नो राजकीरे दार्वीघाटमयूरयोः । राजीबे शतपत्नं तु, वि. शतपत्नो दार्वीघाटे राजकीरमयूरयोः । शतपत्नं तु राजीबे, हे. दार्वीघाटेऽपि शतपत्नम्, च.

शतपर्वा. शतपर्वा तु दूर्वायां तथा भार्गवयोपिति, मे. शतपर्वा तु दूर्वायां भार्गवसत्र स्त्रियामपि, वि.

शतपर्बिका. शतपर्बिका तु दूर्वायां वचायामपि योपिति, मे. अथो शतपर्बिका । स्याद् वचादूर्वयोः, हे. स्यात् शतपर्बिका दूर्वावचयोः, वि. अथाऽपि शतपर्बिका, त्रि.

शतङ्गदा. शतङ्गदा स्त्रियां वज्रे सौदामिन्यां च कीर्तिता, मे. शतङ्गदा भवेद् वज्रे सौदामिन्यां च कीर्तिता, वि. शतङ्गदा तु विदुप्रति । वज्रेऽपि, हे. ५. ऐरावत.

शतानन्द. शतानन्दो मुने मर्द्धे देवकीनन्दनेऽपि च, मे.

शतानीक. शतानीकस्तु वृद्धे स्यान् सुनिराजप्रभेदयोः, मे. शता-

नीको मुने भेदे वृद्धे च, वि. शतानीको मुनौ वृद्धे, हे.

शतावरी. शतावरी तु शचत्रां स्याद्विन्दीवर्यामपि स्त्रियाम्, मे. वरी-
शचत्रोः शतावरी, त्रि.

शद्रि. शद्रिर्नास्मोधरे जिष्णौ, मे. शद्रिर्विष्णौ तडित्यपि, हे.
शद्रिरन्मोधरे जिष्णौ, वि.

शनैस्. शनैः स्वैरे शनैश्चरे, मे. शनैः शनैश्चरे स्वैरे, वि.

शफ. शफं मूले तरूणां स्याद् गवादीनां खुरेऽपि च, वि, मे.
शफं खुरे गवादीनां मूले विटपिनामपि, हे.

शब्द. शब्दोऽक्षरे यशोगीत्यो वार्ष्ये खे श्रवणे ध्वनौ, हे.

शम्. शं कल्याणे सुखे, मे. शं सुखे शर्मणि प्रोक्तम्, वि. शं
कल्याणे सुखेऽपि च, हे.

शमथ. शमथः शान्तिमन्त्रिणोः, मे. शमथः सचिवे शान्तौ, वि.
शमथः सचिवे शमे, हे.

शमन. शमनं शान्तिवधयोः । शमनः आहुदैवते, मे, वि. शमनस्तु
यमे शमनं शान्तिहंसयोः, हे. यमे ना शमनं वधे, त्रि.

शमी. शमी सक्तुफलायां च शिखिकायां च वागुजौ, मे. शमी सक्तु-
फलायां च शिखायामपि वल्गुलौ, वि. शमी द्रुभेदे वल्गुल्यां शिख्याम्, हे.

शम्पा. शम्पा विदुरत् पविः शम्पा शम्पा शङ्खध्वनिर्मतः, अने.

शम्पाक. शम्पाकस्तु वियाते स्याद् याचके चतुरङ्गुले, हे. ५.
सम्पाक.

शम्ब. शम्बः स्यान् मुसलाग्रस्य लोहमण्डलके पर्वौ । शुभान्विते
त्रिप, मे. शम्बः स्यान् मुसलाग्रस्य लोहमण्डलके पर्वौ । शुभान्विते च, वि.
शम्बः पर्वौ लोहकाष्ठ्याम्, हे. शम्बस्तु मुसलानने । कल्याणवति षड्जे
च, त्रि

शम्बर. शम्बरं सलिले पुंसि श्वगदैत्याविशेषयोः । शम्बरी चामु-
पण्यो मरात्, मे. शम्बरं सलिले चित्तयौहवतविशेषयोः । शम्बरी दै-

हरिणमत्स्यप्रशैलजिनान्तरे ॥ औपधौ 'शब्दरीमाङ्गः', वि. शब्दरं जले ।
चित्ते बौद्धवतभेदे शब्दरो दानवान्तरे । मत्स्यैरणगिरिभेदेषु शब्दरी पुन-
रीपधौ, हे. शब्दरं संयमे जले । शब्दरी दैत्यहरिणौ, त्रि.

शब्दल. शब्दलोऽस्त्री सव्वलवत् कुलपायेयमत्सरे, मे. शब्दलं कुल-
पायेयमत्सरेषु समीरितम्, वि. शब्दलं मत्सरे तटे । पायेये, हे.

शब्द(स्व)क शब्दको गजकुम्भान्ते घोड्हे च शूद्रतापसे । जलजन्तु-
विशेषे च शब्दका न नपुंसकम्, मे. शब्दको गजकुम्भान्ते दैत्यभेदे च
घोड्हेके, वि. शब्दको दैत्यविशेषे करिकुम्भान्तशङ्खयोः, हे.

शम्भू. शम्भूः पुंसि महादेवे परमेष्ठिनि चार्हति, मे. शम्भू-
र्ह्यार्हतो हरे, वि. शम्भू ब्रह्मार्हतोः शिवे, हे. शम्भू ब्रह्मविलोचनी,
1. शम्भू ब्रह्ममहेश्वरौ, अने.

शयः. शयः शयप्राहिपाणिषु, मे, वि.

शयय. शयय, सप्रादजगरे निद्रालौ मरणेऽपि च, हे.

शयन. शयनं सुरते निद्राशयप्रयोश्च नपुंसकम्, मे. शयनं सुरते
द्राशयप्रयोरपि भाषितम्, वि. शयनं स्वापशयप्रयोः । रते, हे.

शयालु. शयालुः स्यादजगरे निद्राशौले च कुङ्करे, मे. शयालुः
ादजगरे निद्राशौलेऽपि कुङ्करे, वि. शयालुस्तु निद्रालौ वाहसे शुनि, हे.
यालुः कुङ्करेऽलसे, त्रि

शयप्रा. शयप्रा स्यात् शयनीये च सुम्फनेऽपि च योपिति, मे. शयप्रा
प्ते शब्दसुम्फे, वि. हे. विज्ञेयं शयनं शयप्रा शयप्रा मुस्ताकसद्ययः, अने.

शर शर भोजनके वाणौ दधन्ने ना शरं जले, मे. शरं नीरे शरः
रुडे शरभोजनकेऽपि च, वि. शरं जले । शरः पुनर्दधिसरे कारुड-
नयोरपि, हे. ४. सर.

शरण शरणं गृहरचित्तो बधरक्षणयोरपि, मे. शरणं बधरचित्तोः
षं रक्षणे गृहे, वि. शरणं रक्षणे गृहे बधरक्षकयोरपि, हे. शरणं गृह-
धत्तो, अ. शरणं सारणेऽपि च, त्रि

शरदः. शरदस्तु पुमान् धूर्त शरटे भूषणान्तरे, मे. शरदः सरटे धूर्त सरदो भूषणान्तरे, वि. शरदः स्यात् एकलासे भूषणान्तरधूर्तयोः, हे.

शरदुत्र. शरदुत्र वारिदे वाते, वि. १. सरदुत्र.

शरद्. शरदस्त्री वत्सरेऽप्यृती, मे. शरत् संवत्सरे ऋतौ, वि. शरद् वर्षात्यये वर्षे, हे. ऋतौ वत्सरे शरत्, अ. शरत् संवत्सरेऽपि च, हा.

शरभ. शरभस्तु पशो भिदि । कग्भे वानरभिदि, मे. शरभ-स्वधापदे ऋगान्तरे, वि.

शरवाणि. शरवाणिः शरमुखे पापिष्ठे शरजीविनि, मे, वि. शरवाणिः शरमुखे पदातौ शरजीविनि, हे.

शरु. शरु नां कोपवज्जयोः, मे. शरुः कुलिशकोपयोः, वि. शरुः कोपे शरे वज्जे, हे.

शर्करा. शर्करा खण्डविक्रताशुपलाकर्परांशयोः । शर्करान्वितदेशेऽपि रुग्भेदे शकलेऽपि च, मे, वि. शर्करा खण्डविक्रतौ कर्परांशे रुग-न्तरे । उपलायां शर्कराशुग्देशेषु शकलेऽपि च, हे. शर्करा कर्परांशे-ऽपि, अ.

शर्वरी. शर्वरी यामिनीस्त्रियोः, मे. शर्वरी रात्रियोपितोः । हरिद्रायां च, वि. शर्वरी निशि नार्यां च, हे.

शल. शलस्तु शलले मुंसि भङ्गिचेत्त्रभिदो विधौ, मे. शलं तु शल-कौलोन्नि शलो भङ्गिगणे विधौ, वि.

शलाका. शलाका शलप्रमदनशारिकाशलकौषु च । छत्रादिकाष्ठी-शरयोः, मे. शलाका शारिका शलप्रं श्वाविदालेख्यशूर्चिका, हे. स्याच्छ-लाकाऽपि मदनशारिकाशलप्रयोः शरे । छत्रपञ्चरकाष्ठरां च, वि.

शलि. शलि मुंसि. शलि गर्भः शलि भङ्गः शलि गर्दः । शलिः सर्पविशेषश्च शलिः कलिरुदाहृतः, अने.

शल्क. शल्कन्तु शकले वल्के, मे. शल्कं शकलदल्कयोः, वि. हे शल्के शकलवल्कले, अ. शल्कसर्पेऽपि, वि. १. वल्क

शल्य. शल्यन्तु न स्त्रियां शङ्कौ क्लीबं ष्टौ षु तोमरे । मदनद्रुखा-
विधो ना, मे. शल्यं शङ्कौ शरे वंशकम्बिकायां च तोमरे । शल्यस्तु कथितः
खाविन्मदनद्रुमयोरपि, वि. शल्यः स्यान् मदनद्रुमे । शृपभेदे खाविधि च
सौमिन् शस्त्रशलाकयोः, हे. शलाकायुधयोः शल्यम्, च.

शल्लकी. शल्लकी पशुदन्तयोः, मे, वि. खाविद्दृष्टौ च शल्लक्यौ, त्रि.

शव. शवः स्यात् कुण्पे पुमान् । शवं पानीये, मे. शवो मृते शवं
नीरे, वि.

शवर. शवरो म्लेच्छभेदे च पानीये शङ्करेऽपि च, मे. शवरो वारि-
चण्डालभेदयोः शङ्करेऽपि च, वि. शवरो म्लेच्छभेदेऽपि, इरे, हे. शवरः
सलिले शिवे, त्रि.

शश. शशो बोले लोभ्रे शृपशृभेदयोः, मे. शशो गन्धरसे लोभ्रे स्यात्
पशौ पुरघान्तरे, वि. शशः एशौ बोले लोभ्रे शृभेदे च, हे.

शशविन्दु. शशविन्दुः पुमान् वासुदेवे राजान्तरेऽपि च, मे.

शशिलेखा. शशिलेखा कलाभागे गुडुचीदन्तभेदयोः, मे. शशिलेखा
कलाभागे वाकुचीदन्तभेदयोः, वि. शशिलेखा दन्तभेदे वाकुचीचन्द्रलेखयोः, हे.

शश्वत्. शश्वत् स्यादात्ममन्त्रे च मङ्गले । पुराकल्पे सदार्थे च पुनरर्थे
च दृश्यते, मे. शश्वत् पुनःसदार्थयोः, वि. शश्वत् सङ्गपुनर्नित्ये, हे. पुनः-
सदार्थयोः शश्वत्, अ.

शष्य. शष्यं बालदृष्टे स्मृतम् । पुंसि स्यात् प्रतिभाज्ञानौ, मे.
शष्यं स्यात् प्रतिभाज्ञानौ शष्यं बालदृष्टेऽपि च, वि. शष्यन्तु प्रतिभाज्ञानतायां
बालदृष्टेऽपि च, हे. शष्यं बालदृष्टं प्रोक्तम्, अने

शस्त. शस्तं क्षेमे प्रशस्तो च, मे, वि, हे.

शस्त्र. शस्त्रं लोहास्त्रयोः क्लीबं क्षुरिकायान्तु योषिति, मे. शस्त्रं
लोहास्त्रयोः शस्त्री क्षुरिकायां च विन्धुता, वि. शस्त्रमायुधे । लोहे शस्त्री
क्षुरिकायाम्, हे. शस्त्रमायुधलोहयोः, अ.

शस्य. शस्यं शस्ते फले गुण्ये, वि

श्राक श्राको द्वीपान्तरेऽपि च । श्रक्तौ द्रुमविशेषे च पुमान् हरि-
तकेऽखिल्याम्, मे. श्राको द्वीपे वृषे द्रुमे । श्रक्तौ हरितके चापि, हे. श्राको
द्वीपान्तरे श्रक्तौ वृषद्रुमविशेषयोः । श्राकं हरितके चापि, वि. V. मोक्ष

श्राकट. श्राकटं श्राकटस्येदन्वित्यर्थं तस्य वोढरि, मे.

शाखा. शाखा पक्षान्तरे वाहौ वेदभागद्रुमाङ्गयोः, मे. शाखा
द्रुमांशे वेदांशे भुजे पक्षान्तरेऽन्तिके, हे. शाखा पक्षान्तरे भुजे । शाखा
वेदविभागे च पादपाङ्गेऽन्तिकेऽपि च, वि. शाखा वेदविभागेऽपि, त्रि.

शाखिन् शाखी स्यात् पादपे वेदे तुरुष्काख्यजने पुमान्, मे
शाखी स्यात् पादपे वेदे तुरुष्काख्यजनेऽपि च, वि. शाखी तु द्रुमवेदयोः ।
राजभेदे, हे

श्राङ्कर. श्राङ्करस्तु बलीवर्दे छन्दोभेदे नपुंसकम्, मे. श्राङ्करो
वृषभे छन्दोविशेषे श्राङ्करं मतम्, अने, V श्राङ्कर.

श्राङ्करि. श्राङ्करिः पुंसि कार्तिकेये गणाधिपे, मे. श्राङ्करि विंशत्ये
स्कन्दे, वि.

श्राण. श्राणो मापचतुष्टये । लोहादीनां च निकपे श्राणी प्रावर-
णान्तरे, मे. श्राणो मापचतुष्टये । कपणे करपत्रे च श्राणी प्रावरणान्तरे,
त्रि. श्राणः कपे मानभेदे, हे. कपे मापचतुष्टये च श्राणः, त्रि.

श्राण्डिल्य श्राण्डिल्यः पावकान्तरे । मुनिभेदे च मालूरे, मे.
श्राण्डिल्यो मुनिभेदे स्यान् मालूरे पावकान्तरे, त्रि. श्राण्डिल्यः पावकान्तरे ।
विल्वे मुनौ च, हे. श्राण्डिल्यौ मुनिमालूरौ, त्रि.

श्रात श्रातं श्रितञ्च दुर्बले । निश्रिते च, मे दुर्बले निश्रिते स्यातां
श्रितश्रातौ, त्रि श्रितं श्रातञ्च निश्रिते द्यमे । श्रातं शर्मणि, वि.

श्रातकुम्भ श्रातकुम्भं सुवर्णं स्यात् श्रातकुम्भोऽश्वमारके, मे, वि.
श्रातकुम्भोऽश्वमारके । श्रातकुम्भन्तु कनके, हे

श्रातव. श्रातव्यं भावसंचत्योः श्रातव्यां श्रातवो द्विपि, मे, वि श्रातव्यं
श्रातवस्ये । श्रातव्ये श्रातवः श्रतौ, हे

शाद. शादः स्यात् कर्दमे शप्, मे. शादः कर्दमशप्पयोः, वि, हे.
शादो जम्बालशप्पयोः, अ. शादः शप्, इ.

शान्त. शान्तोऽभियुक्तसयोः पुंसि त्रिषु शमान्विते । अत्ययं
वारणे शान्तम्, मे. शान्तो रसविशेषे स्याद् अतिमुक्तकदान्तयोः, वि, शान्तो
दान्ते रसान्तरे, हे.

शान्ति. शान्तिः स्त्री मङ्गले शमे, मे. शान्ति शमे च कल्याणे, वि.
शान्तिर्भद्रे शमेऽर्हति, हे. शान्तिः स्यान् मङ्गले शमे, त्रि.

शाप. शाप आक्रोशदिव्ययोः, मे. शापः शपथ आक्रोशे, वि, हे.
आक्रोशे शपथे शापः, त्रि.

शार. शारः स्याच्छ्वले वाचत्रलिङ्गः पुंसि समीरणे । अक्षोपकरणे,
मे. शारः श्वलवातयोः । दूत्रतस्य चोपकरणे, हे. शारो वायौ स तु त्रिषु
कर्बुरे, अ. शारः श्वलवातयोः, वि.

शारद. शारदोऽद्दे स्त्रियां तोयपिप्पलीसप्तपर्णयोः । सस्ये ज्जीवं
शरज्जातनूतनाप्रतिभे त्रिषु, मे. शारदः पीतमुङ्गे स्यात् शालीनेऽप्रतिभे नवे ।
वर्षेऽथ जलपिप्पल्यां सप्तपर्णे च शारदी, वि. शारदो वत्सरे नवे । शरङ्गवे
पीतमुङ्गे शालीनेऽप्यथ शारदी । सप्तपर्णत्रिष्वुपिप्पल्योः, हे. द्वौ तु शारदौ
प्रत्यग्राप्रतिभौ, अ. शारदो जलदेऽपि च । स्त्रियां च शारदौ तोयपिप्पली-
सप्तपर्णयोः, त्रि. शारदस्तु शरत्कालः सत्रादृष्टस्तु शारदः, अने.

शारि. शारिर् नाऽचोपकरणे स्त्रियां शकुनिकान्तरे । युद्धार्थगज-
पर्याणे व्यवहारान्तरेऽपि च, मे. शारिः कुञ्जरपर्याणे शकुनौ दूत्रतसाधने,
हे, पर्याणेऽचोपकरणे शारिः शकुनिकान्तरे, त्रि. शारिश्चोपकरणे न.य.
शकुनिकान्तरे । युद्धार्थगजपर्याणे व्यवहारेऽपि च क्वचित्, वि.

शारीर. शारीरं देहजे वधे, मे, हे, वि.

शार्कक. शार्ककः सत्राद् दुग्धमेनशर्करापिण्डयोः पुमान्, मे. शार्ककः
शर्करापिण्डे दुग्धमेने च शार्ककः, वि. शार्ककः सत्राद् दुग्धमेने शर्करायाश्च

शार्कर. शार्करः सत्राद् दुग्धमेनशर्करान्वितदेश्योः, मे. शार्करो दुग्धमेनेऽपि शर्करान्वितदेशवत् । शार्करो वृषभे छन्दोविशेषे शार्करं मतम्. वि. शार्करम् । छन्दोभित् शार्करस्तूचा, हे. १. शाङ्कर.

शाङ्क. शाङ्कः कामुकमात्रेऽपि विष्णोरपि शरासने, मे, वि. शाङ्कः विष्णुधनु धनुः, हे. शाङ्कं धनु विष्णुधनुः, त्रि.

शार्दूल. शार्दूलो राक्षसान्तरे । व्याघ्रे च यशुभेदे च सप्तमे वृत्तरस्थितः, मे, वि, हे.

शार्वर. शार्वरस्त्वन्धतमसे घातुके भेदलिङ्गकम्, मे, अ. शार्वरं त्वन्धतमसे शार्वरो घातुकेऽन्यवत्, वि. शार्वरं घातुके ध्वान्ते, हे.

शाल. शालो हालवृषे मत्स्यप्रभेदे सर्जपादपे । शाला गृहे तरु-स्तन्धशाखागारैकदेश्योः, वि. शाला द्रुस्तन्धशाखायां गृहगेहैकदेश्योः । ना भये, मे. शालो हाले मत्स्यप्रभेदे शालौकस्तत्प्रदेश्योः । स्तन्ध-शाखायाम्, हे. शाला सत्राद् गृहशाखयोः । तरुजातौ मत्स्यप्रभेदे शालो हाले वृषेऽपि च, त्रि. शाला श्लाघा शिला शाला शाला शाखा च वैश्वं च, अने. १. सोम.

शालङ्कायन. शालङ्कायन उद्दिष्टो सुनिभेदे च नन्दिनि, मे. शाल-ङ्कायनशब्दः सत्राद् ऋषिभेदे च नन्दिनि, वि. शालङ्कायनो नन्दृष्योः, हे.

शालसार. शालसारो द्रुमे चिद्गौ, वि. १. सालशार.

शालार. शालारं सत्राद् इक्षिनखे सोपाने पश्चिपञ्चरे, मे, वि. शालारं पश्चिपञ्चरे । सोपानइक्षिनस्थयोः, हे.

शालाटक. शालाटकः ऋगाले सत्रात् सारमेये बलीमुखे, मे. शाला-टकः ऋगालेऽपि सारमेये बलीमुखे, वि. शालाटको बलीमुखे । सारमेये ऋगाले च, हे. शालाटकाः कपिकोट, खानः, अ. शालाटकौ कपिखानौ, हा.

शालि. शालिस्तु कलमादौ च गन्धमार्जारके पुमान्. मे शालिस्तु गन्धमार्जारे कलमादिषु च स्मृतः, वि. शालिस्तु गन्धोत्तौ कलमादिषु, हे. शालि गन्धघगे धान्ये. त्रि

शालु. शालुः कपायद्रव्ये सत्रात् चौरकाख्यौषधे पुमान्, मे. शालुः कपायद्रव्ये सत्रात् चौरकाख्यौषधेऽपि च, हे, वि.

शालेय. शालेयः सत्रान् मिसौ पुमान् । त्रिषु शालुद्रव्ये क्षेत्रे, मे. शालेयं शतपुष्पायामाहुः शालुद्रव्योचिते, वि. शालेयं शतपुष्पाख्यौषधे । क्षेत्रे च शालिधान्यस्य, हे.

शात्मलि(ली). शात्मलिस्त्रभेदे स्याद् द्वीपभेदेऽपि च द्वयोः, मे. शात्मली त्रभेदे स्याद् द्वीपभेदे च शात्मली, वि. शात्मलिः पादपे द्वीपे, हे.

शावर. शावरी शूकशिखरां सत्रात् पुंसि पापापराधयोः । रोध्रे च, मे. शावरः पद्यते रोध्रे तदा पापापराधयोः । शावरी शूकशिखरां च, वि. शावरो रोध्रपापयोः । अपराधे शावरी तु शूकशिखरां च, हे.

शासन. शासनं राजदत्तोर्वत्रां लेखाज्ञाशास्त्रशास्त्रिषु, मे, वि. शासनं शपदत्तोर्वत्रां शास्त्राज्ञालेखशास्त्रिषु, हे.

शासृ. शास्ता समन्तभद्रे ना शासने पुनरन्ववत्, मे. शास्ता जिने शासके च, हे. शास्ता च शासके बुद्धे, वि.

शास्त्र. शास्त्रं न द्वयोरगमाज्ञयोः, मे. शास्त्रं ग्रन्थनिदेशयोः, वि, हे. निदेशग्रन्थयोः शास्त्रम्, अ.

शिखण्ड. शिखण्डो बर्हिचूडयोः, मे, वि, हे. शिखण्डौ च शिखा-वर्हौ, त्रि. जटाजूटे शिखण्डोक्तिः कलापेऽपि शिखण्डिनः, अने

शिखण्डिन् शिखण्डिनी यूयिकायां गुह्यायामपि योषिति । शिखण्डौ ना कलापे सत्राद् गाङ्गेयारिमयूरयोः, मे. शिखण्डौ तु मयूरे सत्राद् वाणक्षत्रियभेदयोः । कलापे चाथ गुह्यायां यूयिकायां शिखण्डिनी, वि. शिखण्डौ कुक्कुटे चित्रमेखले बर्हिबर्हयोः । भौष्मारौ वाणे, हे. मयूरे भौष्मशतौ च शिखण्डौ, त्रि.

शिखर. शिखरोऽस्त्री द्रुमाग्रादिन्द्रधने पुलककघयोः । पक्कटाङ्गिम-बीजाभमाणिष्प्रकलाग्रयोः, मे. शिखरं शैलरक्षाग्रकक्षापुलककोटिषु । पक्क-

दाडिमवीजाभमाणिक्यशकलेऽपि च, वि, त्रि. शिखरं पुलकाग्रयोः । पक्व-
दाडिमवीजाभमाणिक्यशकलेऽपि च । वृक्षांश्रे पर्वताश्रे च, हे.

शिखरिणी. अथो शिखरिणी रसालावृत्तभेदयोः । नारीरत्ने मल्लि-
कायां रोमावल्यामपि स्त्रियाम्, मे. शिखरिणी सप्राद् रोमाल्यां रसालावृत्त-
भेदयोः । स्त्रीरत्ने मल्लिकायां च प्रोक्ता शिखरिणी बुधैः, वि. शिखरिणी
वृत्तभेदे रोमालीपेयभेदयोः । स्त्रीरत्ने मल्लिकायां च, हे.

शिखरिन्. शिखरी सप्रादपामार्गं शैलपादपयोः पुमान्, मे. शिखरी
पादपे शैले तथाऽपामार्गकोट्टयोः, वि. शिखरी कोट्टकोयोद्यो द्रुमेऽपामार्ग-
शैलयोः हे. तरुशैलौ शिखरिणौ, अ.

शिखा. शिखा शाखावर्हिचूडालाङ्गलिक्यग्रमात्रके । चूडामात्रे
शिखायां च श्वालायां प्रपदेऽपि च, मे. शिखाऽग्रमात्रे चूडायां केकिचूडाप्रधा-
नयोः । श्वालायां लाङ्गलिकायां शिखाशाखावृत्तिल्वपि, हे. शिखा शिखायां
चूडायां श्वालायामग्रमात्रके । लाङ्गलिक्यां च शाखायां चूडायां च शिख-
रिडनः, वि. वृषिज्वाले अपि शिखे, अ. शिखा चूडाग्रयोरपि, त्रि.

शिखिन्. शिखी वज्रौ बलीवर्दे शरे केतुग्रहे द्रुमे । मयूरे कुक्कुटे
पुंसि शिखावत्यन्यलिङ्गकः, मे. शिखी वज्रौ बलीवर्दे शरे केतुग्रहे द्रुमे ।
केकिकुक्कुटयोश्चापि शिखी चूडान्वितेऽन्यवत्, वि. शिखी त्वग्नौ वृक्षे केतु-
ग्रहे शरे । चूडावति बलीवर्दे मयूरे कुक्कुटे ह्ये, हे. शिखिनो वज्रिवर्हिणौ,
अ. चूडावान् कुक्कुटश्चापि शिखी, वि. शिखिनौ वर्हिपावकौ, अने.

शिघ्र. शिघ्रं नां शकमात्रे च शोभाञ्जनमहीहृहे, मे. शिघ्रः
शोभाञ्जनेऽशके, वि, हे.

शिङ्गाण. शिङ्गाणं काचपात्रे च लोहवासिकयोर्मले, मे. सिङ्गाणं
काचपात्रे च लोहनासिकयोर्मले, वि. सिङ्गाणं तु घ्राणमलेऽयःकिट्टे काच-
भाजने, हे.

शित. शितं शान्तौ हाश्रे तोष्णो, हे. १. शत.

शिति. शिति भूर्जं ना शितासितयोश्चाणु, मे शितिः लष्णो

श्रिति भूर्जे, वि. श्रिति भूर्जे सितेऽसिते, हे. श्रितौ धवलमेचकौ, अ श्रिति-
भूर्जे सिते कथ्ये, त्रि.

श्रिपिविष्ट. श्रिपिविष्टसु खलतौ श्रिवे दुश्चर्मणि स्मृतः, मे, वि.
श्रिपिविष्टसु खलाटे दुश्चर्मणि पिनाकिनि, हे. श्रिपिविष्टसु खलतौ दुश्च-
र्मणि महेश्वरे, अ. दुश्चर्मण्यपि निर्दिष्टः श्रिपिविष्टो मनीषिभिः, ह.

श्रिफा. श्रिफा जटायां सरिति मांसिकायां च मातरि, मे, वि.
श्रिफा मातरि मांस्यां च जटायां स्यात् सरित्यपि, हे. श्रिफा श्रेफालिका
अथवा श्रिफा शाखा श्रिफा जटा, अने.

श्रिर. श्रिरो ना पिप्यलौमूले स्याद् धमन्यां च योपिति, मे. V. सिर.

श्रिरस् श्रिरः प्रधाने सेनाग्रं श्रिखरे मस्तकेऽपि च, मे. श्रिरः
प्रधाने सेनाग्रभागमस्तकयोगपि, वि. श्रिरो मूर्धप्रधानयोः । सेनाग्र-
भागे, हे.

श्रिल. श्रिलमुब्धे सत्राद् गण्डपूद्यां श्रिली मता । सम्भ्र^{ली}
श्रिलाशिल्यौ श्रिला तु प्रसरे मता । तथा मनःश्रिलायां च द्वाराधःस्थि
दारुणि, मे. श्रिला कुनद्यां हृपदि द्वाराधःस्थितदारुणि । श्रिलं श्रि
भवेदुब्धे गण्डपूद्यां यथाक्रमम्, वि. श्रिलमुब्धः श्रिला द्वाराधोदारु कु
हृपत् । श्रिली गण्डपूदी, हे.

श्रिलाटक. श्रिलाटकः पुमान्द्वे विलेपे परिकीर्तितः, मे. श्रिलाट
श्रिलाट्टयोः, वि, हे. श्रिलाटको विलेपेऽट्टे, त्रि.

श्रिलि. V. श्रिल

श्रिलीन्ध्र. श्रिलीन्ध्रं कदलीपुष्पं कवके ना भयान्तरे । द्रुभेदे
तु विहगीभेदे गण्डपूदोऽष्टदो, मे श्रिलीन्ध्रं कदलीपुष्पे कवकतिपुटाख्ये
श्रिलीन्ध्रः कथितो धीरैः सार्वभौमप्रभेदयोः ॥ गण्डपूदीऽष्टदि प्रोक्ता श्रिलीः
विहगीभिदि, वि श्रिलीन्ध्रसु तरुभौमप्रभेदयोः । श्रिलीन्ध्रं कदलीपुष्प
कवकतिपुटाख्ययोः । श्रिलीन्ध्री विहगी गण्डपूदी षट्, हे. छत्रके दृष्टजान्तौ
च श्रिलीन्ध्रं कथयते दुधैः, ह.

शिलीमुख. शिलीमुखोऽलिकारुडयोः, मे. शिलीमुखोऽलिवाणयोः,
वि. शिलीमुखोऽलौ वाणे च, हे. अलिवाणौ शिलीमुखौ, अ. भङ्गवाणौ
शिलीमुखौ, अने.

शिल्प. शिल्पं खुवे क्रियायोगे, मे, वि. शिल्पं खुवे क्रिया-
दिके, हे.

शिल्पिन्. शिल्पी तु वाचप्रवत् कारौ स्त्रियां कोलदलौपधौ, मे.
शिल्पी स्याद् वाचप्रवत् कारौ नखिकायां च शिल्पिनी, वि.

शिव. शिवो मोक्षे महादेवे कीलकग्रहयोगयोः। बालुके गुग्गुलौ
वेदे पुण्डरीकद्रुमे पुमान् ॥ सुखक्षेमजले क्लीवं शिवा भाटामलौपधौ ।
अभयामलकीगौरीफेरसक्तुफलासु च, मे. शिवं मोक्षे शुभे भद्रे सलिलेऽथो
शिवो हरे । वेदे योगान्तरे कीले बालुके गुग्गुलेऽपि च ! पुण्डरीकद्रुमे चापि
शिवा भाटामलौपधौ । अभयाऽमलकीगौरीकोट्टीसक्तुफलासु च, वि. शिवन्तु
मोक्षे क्षेमे सुखे जले । शिवो योगान्तरे वेदे गुग्गुलौ बालुके हरे । पुण्ड-
रीकद्रुमे कीले शिवा भाटामलोमयोः । फेरौ शस्यां पथप्राधात्रयोः, हे-
शिवा गौरीफेरवयोः, अ. शिवं भद्रं शिवः शम्भुः शिवा गौरी शिवाऽभया ।
शिवः कीलः शिवः क्रोटा भवेदामलकी शिवा, अने.

शिवकीर्तन. शिवकीर्तनसु पुंसि भङ्गरीटे मुरह्विपि, मे. शिव-
कीर्तननामाऽपि भङ्गरीटे मुरह्विपि, वि.

शिवि. शिवि भूर्जे श्ये पुमान्, मे. शिवि भूर्जे श्यपान्तरे, वि, हे.

शिशिरः. शिशिरो, न्य, द्विमे, न, स्त्री, चतुर्भेदे चतुः स्त्रियु, मे. शिशिरः
स्यात्तो भेदे तुपारे शीतलेऽन्यवत्, वि. शिशिरः शीतले द्विमे । चतु-
र्भेदे, हे.

शिशुक. शिशुकः शिशुमारो स्याद् बालकोलूपिनोरपि, मे, वि.
शिशुकः पादपे बाले शिशुमारो, हे. शिशुकः शिशुमारोऽपि, वि.

शिशुमार. शिशुमारोऽम्बुसम्भूतजन्तौ तारामकाशुवते, वि, मे.

शिष्य. शिष्यः मोक्षे यत्तात्कृती, वि. १. सप्य.

श्रीकर. श्रीकरः श्वले वातस्रुताम्बुकणयोः पुमान्, मे. श्रीकरं श्वले वातस्रुताम्बुकणयोर्विदुः, वि. अथ श्रीकरः । वातास्रजलेऽम्बुकणे, हे.

श्रीघ्न. श्रीघ्नं नलदे चक्राङ्गं क्लीवं द्रुतगतौ त्रिषु, मे. श्रीघ्नं द्रुतगतौ श्रीघ्नं चक्राङ्गेशीरयोरपि, वि. श्रीघ्नं चक्राङ्गद्वर्णयोः । उश्रीरे, हे.

श्रीत. श्रीतं हिमगुणे क्लीवं श्रीतलालसयोस्त्रिषु । वानीरे वज्रवारे ना, मे. श्रीतो हिमे च जिह्वे च वानीरवज्रवारयोः । श्रीतं गुणे, हे. श्रीतस्रु वानीरवज्रवारयोः । श्रीतं हिमगुणे प्रोक्तं वाचप्रवच्छीतलेऽलसे, वि. वेतसेऽपि च श्रीतो ना, ति.

श्रीतक. श्रीतकं श्रीतकाले च सुस्थिते दीर्घस्रुत्रिणि, मे, वि. अथ श्रीतकः । श्रीतकालेऽलसे स्वस्ये, हे.

श्रीतचम्पक. श्रीतचम्पक इत्येष स्यादातर्षणदीपयोः, मे. श्रीतचम्पकशब्दोऽयं संप्रादातर्षणदीपयोः, वि. श्रीतचम्पकौ दीपतर्षणे, हे.

श्रीतमयूख. श्रीतमयूखश्चन्द्रे घनसारे चापि पुंलिङ्गः, मे. श्रीतमयूखोऽपि शशाङ्कघनसारयोः, वि. श्रीतमयूखः कर्पूरे चन्द्रे, हे.

श्रीतल. श्रीतलं पुष्पकाशीशे शैलजे मलयोद्भवे । पुमानासनपथ्यां स्यात् शिशिरे वाचप्रलिङ्गकः, मे. श्रीतलं पुष्पकाशीचे शैलजे मलयोद्भवे । भवेदासनपथ्यां च श्रीतलः शिशिरेऽन्यत्, वि. श्रीतलः शिशिरेऽर्हति । श्रीखण्डे पुष्पकाशीशतालपथ्याः शिलोद्भवे, हे. श्रीतलः शिशिरेऽनिले, त्रि.

श्रीतशिव. अथ श्रीतशिवं क्लीवं शैलेयमणिमययोः । पुंसि सक्तु-फलावृत्ते तथा मधुरिकौषधे, मे. विदुः श्रीतशिवं शस्यां शैलेयशतपुष्पयोः । सैन्धवेऽपि, वि.

श्रीन. श्रीनो मूर्खे चाजगरे, मे. श्रीनोऽजगरमूर्खयोः, वि. श्रीनो मूर्खाजगरयोः, हे.

श्रीर्ष. श्रीर्षं तनुविश्रीर्षयोः, मे, वि.

श्रीर्षय. स्यात् श्रीर्षयन्तु श्रीर्षके । सुकेशे पुंसि, मे. श्रीर्षयमाङ्ग-विंशदकेऽश्रीर्षकयोरपि, वि. श्रीर्षयं श्रीर्षरघणे । श्रीर्षयो विद्वादे केशे, हे.

श्रील. श्रीलं स्वभावे सदृत्ते, मे, वि, अ. श्रीलं साधुदत्तस्वभावयोः, हे.

श्रीवल. श्रीवलं स्यान्न शैवाले शैलेये च नपुंसकम्, मे. शैवलाख्या तु शैवाले शैलेयेऽपि च श्रीवलम्, वि.

शुक. शुको व्याससुते कीरे रावणस्य च मन्त्रिणि । शिरीषपादपे पुंसि ग्रन्थिपर्णे नपुंसकम्, मे. शुको व्यासजकीरयोः । रक्षोऽमात्ये शुकं ग्रन्थिपर्णे रेणुशिरीषयोः, हे. शुको व्याससुते कीरे रावणस्य च मन्त्रिणि । ग्रन्थिपर्णे शिरीषे च शुकं स्यात् शोणके क्वचित्, वि. शुकं ग्रन्थिशिरीषयोः । क्षीवं रावणपात्रे ना, त्रि.

शुक्त. शुक्तं पूताम्बनिष्ठरे, मे. शुक्तमम्बे पूतीभूते च कर्कशे, हे. शुक्तोऽम्बे परुषे पूते, वि. द्वौ चाम्बपरुषौ शुक्तौ, अ. शुक्तं पूताम्बनिष्ठरम्, त्रि.

शुक्ति. शुक्तिः कपालशकले शङ्खे शङ्खनखेऽपि च । नख्यश्चावर्तदुर्नामसुक्तास्कोटेषु च स्त्रियाम्, मे. शुक्तिः कपालशकले नख्यश्चावर्तयोरपि । सुक्तास्कोटे च दुर्नामशङ्खशङ्खनखेषु च, वि. शुक्तिः शङ्खनखे शङ्खे कपालपरुषडहग्रहजोः । नख्यश्चावर्तयो मुक्तास्कोटदुर्नामयोरपि, हे. शुक्ति-मुक्तास्कोटाश्वलक्ष्मणोः, त्रि.

शुक. शुकः सप्राद् भार्गवे जैत्रष्ठमासे वैश्वानरे पुमान् । रेतोऽचिरग्भिदोः क्षीवम्, मे. शुकः काव्येऽनले जैत्रष्ठे शुको रेतोऽचिरोगयोः । शुकम्, वि. शुकस्तु शुकं जैत्रष्ठमासेऽग्निकाव्ययोः । शुकन्तु रेतोऽचिरजोः, हे. शुकं रेतोऽचिरक् शुको ना काव्यजैत्रष्ठवज्जिपु, त्रि. शुकं देहवतां बीजं शुकमचिरञ्जं विदुः । जैत्रष्ठमासः स्मृतः शुकः शुको दैत्यपुरोहितः, अने.

शुक्त. शुक्तो योगान्तरे सिते । नपुंसकन्तु रजते, मे. शुक्तो योगान्तरे खेते शुक्तं च रजते मतम्, वि. शुक्तं रूप्ये शुक्तो योगे खेते, हे.

शुद्ध. शुद्धो वटाम्नातकयोः पर्यध्यामपि च स्त्रियाम्, मे. शुद्धी पटाम्नातकयो पर्यध्यामपि विद्युता, वि. शुद्धराम्नाते षटे ऋषे, हे.

शुचि. शुचि ग्रीष्माग्निशृङ्गारेष्वपाद्वे शुद्धमन्त्रिणि । जेप्रष्ठे च पुंसि धवले शुद्धेऽनुपहते त्रिषु, मे. शुचिः शुद्धेऽनुपहतेऽद्वारापादयोः सिते । ग्रीष्मे ऋतवहेऽपि स्याद् उपधाशुद्धमन्त्रिणि, वि. शुचिः शुद्धे सितेऽनले । ग्रीष्मापादाऽनुपहतेऽनुपधाशुद्धमन्त्रिणि । शृङ्गार, हे. पावके शुचिः । मास्यमातेप्र चातुप्रपधे पुंसि मेधे सिते त्रिषु, अ. ग्रीष्मानलौ शुचौ, त्रि. मास्यपाद्वे विशुद्धेऽग्नौ शुक्लेऽनुपहते शुचिः, अने. शुक्लेऽपि शुचिरामौ, इ.

शुण्ड. शुण्डा पानगृहे मता । अथम्बु, हस्तिनीवेश्याहस्तिहस्तसुरासु च, मे. शुण्डाऽपि जलहस्तिन्यां मदिराकरिहस्तयोः । नलिन्यां वारयोपाय शुण्डस्तु मदनिर्भरे, वि. शुण्डा करिकरः सुरा । जलेभौ नलिनी वारस्त्रीं शुण्डो मदनिर्भरे, हे. शुण्डा करिकरः सुरा, त्रि. कुञ्जरकरेऽपि शुण्डा, इ.

शुद्ध. शुद्धं सत्रात् त्रिषु केवले । निर्दोषे च पवित्रे च, मे. शुद्धः केवलपूतयोः, हे. शुद्धं त्रिषु पूतकेवलयोः, त्रि.

शुद्धान्त. शुद्धान्तोऽन्तःपुरे - क्ष्माभद्रः कचान्तरेऽपि च, मे. शुद्धान्तोऽन्तःपुरे राज्ञो रङ्गकचान्तरेऽपि च, वि. शुद्धान्तः सत्राद् रङ्गकचान्तरे राज्ञोऽवरोधने, हे. कचान्तरेऽपि शुद्धान्तो श्वसत्रासर्वगोचरे, अ.

शुभ. शुभो योगे शुभं चेने वाचप्रवत् क्षेमशालिनि । ससञ्चारिपुरे स्त्री तु, मे. शुभो योगे शुभं क्षेमे, वि, हे. शुभा सुधा शुभा सत्या क्षुहीचीरं शुभा मता । शुभं क्षेमं शुभा शोभा शुभा ख्याता हरीतकी, अने.

शुभ्र. शुभ्रं सत्रादभ्रके क्षीवसुहीप्तशुक्लयोस्त्रिषु, मे. शुभ्रं मदीप्तं धवलेऽभ्रके च, वि. शुभ्रं दीप्तेऽभ्रके सिते, हे. शुभ्रसुहीप्तशुक्लयोः, अ.

शुभ्रदन्तौ. शुभ्रदन्तौ सुदन्तारां सत्रात् पुष्पदन्तेभयोर्पित, मे, वि.

शुल्क. शुल्कं घट्टादिदेये सत्राद् वरादर्थग्रहे स्त्रियाम्, मे. शुल्कं घट्टादिदातव्ये जामातुश्चापि बन्धके, हे. शुल्कं घट्टादिदेये सत्राज्जामातुर्बन्धकेऽपि च, वि. शुल्को यौतुकदानयोः, त्रि. शुल्कं नारीधनेऽपि च, हा. पथिदेये स्त्रीधने च शुल्कं सत्रात्, इ.

शुल्ल. शुल्लं ताम्बे यज्ञकर्मण्यप्युचारे जलसन्निधौ, मे, हे.

शुश्रूषा. शुश्रूषा सप्रादुपासने । कथने श्रोतुमिच्छायाम्, मे.

शुश्रूषा श्रोतुमिच्छायां परिचर्याकथानयोः, वि. शुश्रूषोपासनाश्रवणेच्छयोः, हे. शुश्रूषा परिचर्या च, त्रि.

शुषि. शुषिः शोषे विले स्त्री सप्रात्, मे. शुषिः शोषे विलेऽपि च,

वि. शुषिः शुषिरशोषयोः, हे.

शुषिर. शुषिरं वंशादिवाद्ये विवरऽपि नमुंसकम् । मूपिके ना

स्त्रियां नल्योपधौ रन्धान्विते त्रिषु, मे. शुषिरं विवरं वाद्ये सरन्ध्रे
शुषिरोऽन्ववत् । शुषिरोऽग्नौ च, वि. शुषिरं वाद्यगतयोः । शुषिरोऽग्नौ
सरन्ध्रे च, हे. शुषिरं गतवाद्ययोः, त्रि.

शुष्म. शुष्मं तेजसि सूर्ये ना, मे. शुष्मं तेजोऽर्कयोस्तम्, वि.

शुष्ममोजसि सूर्ये च, हे.

शूक. शूकोऽस्त्री शुद्धदययोः, मे. शूकोऽनुकोशशुद्धयोः, वि. शूकोऽ-

नुकोशकिंशार्वाः शोकेऽभिपवशुद्धयोः । शूका हृष्टरेवे (?), हे. शूकश्च
सप्रादनुकोशशुद्धयोः, त्रि.

शूकक. शूककः प्रावटेऽपि सप्राद् रसेऽपि परिकीर्तितः, मे. शूककः

प्रावटे रसे, वि, हे.

शून्य. शून्यं सप्रात् निर्जने वाचप्रलिङ्गं नल्यां तु योपिति, मे.

शून्याख्या निर्जने नल्याम्, वि. शून्यं विन्दी च निर्जने । शून्या तु दलिका,
हे. स्त्री नल्यां निर्जने शून्यम्, त्रि.

शूर. शूरः सप्राद् यादवे भटे, मे. शूरधारभटे सूर्ये, हे, वि.

शूल. शूलोऽस्त्री रोग आसुधे । हृत्प्रकेतनयोगेषु शूला सप्रात्

पण्ययोपिति, मे. शूलं प्रहरणे हृत्प्रौ केतने रोगयोगयोः । शूला दुष्टवधार्याय
कीलके मण्यप्रयोपिति, वि. शूलं रुगस्तयोः । योगे शूला तु पण्यस्त्री वध-
हेतुश्च कीलकः, हे. अस्त्री शूलं रुगासुधम्, अ.

शृगाल. शृगालो वसुके दैत्यभेदे ना उमरे स्त्रियाम्, मे. शृगालो

जम्बुके दैत्रे शृगाली उमरे विद्, वि. शृगालो दानवे कैरी शृगाली

स्यादुपक्रमे, हे. शृगालो जम्बूको भीरुः शृगालो दानवो मतः, अने.

शृगालजम्बू शृगालजम्बू गोंडिम्बे तथा घोण्टाफले स्त्रियाम्, मे. शृगालजम्बू गोंडुग्धे कापि घोण्टाफलेऽपि च, वि. शृगालजम्बू गोंडिम्बे फले च बद्धरीतरोः, हे.

शृगालिका. शृगालिका शिवायां स्यात् त्रासादपि पलायने, मे, वि.

शृङ्खल. शृङ्खला पुंस्कटीवस्त्रबन्धे च निगडे त्रिषु, मे. शृङ्खला पुंस्कटीवस्त्रबन्धेऽपि निगडेऽपि च, वि. शृङ्खलं पुंस्कटीकाक्षत्रां लोहरज्जौ च बन्धने, हे. निगडे पुंस्कटीवस्त्रबन्धे च शृङ्खलं त्रिषु, त्रि.

शृङ्ग. शृङ्गं प्रभुत्वे शिखरे चिह्ने क्रीडाम्, यन्त्रके । विपाणो-
त्कर्षयोश्चाय शृङ्गः स्यात् कूर्चशीर्षके । स्त्री विपायां स्वर्णमौनभेदयोः ऋष-
भौषधौ, मे. शृङ्गं प्रभुत्वे शिखरे चिह्ने क्रीडाम्, यन्त्रके । विपाणोत्कर्षयो-
श्चाय शृङ्गः सत्रात् कूर्चशीर्षके । शृङ्गी विपायाष्टपभे स्वर्णमौनविशेषयोः, वि
शृङ्गं चिह्नविपाणयोः । क्रीडाम्, यन्त्रे शिखरे प्रभुत्वोत्कर्षसानुषु । शृङ्गः
कूर्चशीर्षे शृङ्गी स्वर्णमौनविशेषयोः । विपायाष्टपभौषधाम्, हे. जलोत्क्षेपे
समुत्सर्गं शृङ्गमुत्कर्षचिह्नयोः, त्रि. शृङ्गं प्राधान्यसान्वोश्च, अ. शृङ्गं
प्रधानमिच्छन्ति शृङ्गश्च शिखरं विदुः । शृङ्गं विपाणमित्याहुः शब्दकोश-
विचक्षणाः, अने.

शृङ्गाटक. शृङ्गाटकं भवेद् द्वारिकण्टके च चतुष्पये, मे, वि. शृङ्गा-
टकं पथां श्लेषे पानीयकण्टकेऽपि च, हे.

शृङ्गार शृङ्गारः सुरते नाथ्यरसे च गजमण्डने । नपुंसकं लवङ्ग-
ऽपि नागसम्भवचूर्णयोः, मे शृङ्गारः सुरते नाथ्यरसेऽपि गजमण्डने । शृङ्गारं
चूर्णं सिन्दूरलवङ्गकुसुमेषु च, वि. शृङ्गारो गजमण्डने । सुरते रसभेदे च
शृङ्गारं नागसम्भवे । चूर्णं लवङ्गपुष्पे च, हे.

शृङ्गारिन् शृङ्गारी पूगगजयोः सशृङ्गारसुवेशयोः, मे. शृङ्गारी
तु सुवेशे सत्रात् क्रमुके च मतङ्गजे, वि. शृङ्गारी सुवेशे क्रमुके द्विपे, हे.
शृङ्गारिणौ त्रिमौ । क्रमुकश्च सुवेशश्च, त्रि.

शृङ्गिन्. शृङ्गी शृङ्गसुते नागे वृषपर्वतयोरपि, मे. शृङ्गी नागद्रुमा-
दिषु, वि.

श्रेय. श्रेयः संकर्षणे वधे । अनन्ते. ना. प्रसादेन स्वनिर्मात्यार्षणे
स्त्रियाम् । उपयुक्तेतरे न स्त्री, मे. श्रेयः संकर्षणेऽनन्त उपयुक्तेतरे वधे ।
प्रसादान् निजनिर्मात्यदाने श्रेयेति कीर्तिता, वि. श्रेयोऽनन्ते वधे श्रीदि-
णुप्रयुक्तेतरेऽपि च । श्रेया निर्मात्यदाने सप्रात्, हे. श्रेयो नाऽनन्तसौरिणोः,
उपयुक्तेतरे त्वस्त्री, त्रि.

शैल. शैलो भूभृति शैलं तु शैलेये तार्क्ष्यशैलके, मे, वि, हे.

शैलाट. शैलाटो देवले सिंहे शुक्लकाचकिरातयोः, मे, वि. शैलाटो
देवले शुक्लकाचे सिंहकिरातयोः, हे.

शैलूप. शैलूपो नटविल्योः, मे, त्रि. शैलूपः कथितो नटविल्योः,
वि. शैलूपः सप्रान् नटे विल्ये, हे.

शैलेय. शैलेयं तालपर्ण्यां च सैन्धवे । शैलजे ना तु मधुपे शिला-
तुल्येऽन्यलिङ्गकम्, मे. शैलेयं सिन्धुलवणे तालपर्ण्यां च सिन्धुजे । चञ्च-
रीके तु शैलेयः, वि. शैलेयं शैलसम्भवे । सिन्धुत्ये तालपर्ण्यां च शैले-
यसु मधुवते, हे.

शैवल. शैवलं पद्मकाष्ठे सप्रात् शैवालं च पुमानयम्, मे. शैवलं
पद्मकाष्ठे च शैवलं च जलाञ्जले, वि.

शोठ. शोठो मूर्खेऽलसेऽपि च, मे, वि शोठोऽलसे च मूर्खे च, त्रि.

शोण. शोणः कृशानौ श्वोनाके लोहितारखे नदे पुमान् । त्रिषु
कोकनदच्छाये, मे. शोणः शोणाकनदयोः शोणः कोकनदाकृतौ, वि. शोणो
नदे रक्तवर्णं श्वोनाकेऽग्नौ हयान्तरे, हे. शोणो नदेऽरुणे, त्रि. पद्मपधारणौ
शोणौ, अने.

शोभन. शोभनो योगभेदे ना सुन्दरे वाचत्रलिङ्गकः, मे. शोभनो
ग्रहयोगे सप्रात् शोभनं सुन्दरेऽन्यवत्, वि. शोभनः सुन्दरे योगे, हे.

शोभा. शोभा कान्तीच्छयो मर्ता, मे, हे. शोभा कान्तीच्छयोरुक्ता, वि.

शोप. शोपो यद्ग्रणिं शोपणे, मे. शोपस्तु शोपणे राजयच्छमस्यपि निगद्यते, वि. शोपः शोपण्यच्छमणोः, हे.

शौक. शौकं शुकगणे स्त्रीणां करणे, मे. शौकं शुकानां समूहे स्त्रीणां च करणान्तरे, हे. शौकं शुकसमूहे च स्त्रीणां च दारणा-
न्तरे, वि.

शौण्ड. शौण्डो मत्ते च विष्याते पिप्पल्यां च भवेत् स्त्रियाम्, मे. शौण्डो मत्ते च विष्याते शौण्डी पिप्पलितचव्ययोः, वि. ,शौण्डी चविकपिप्पल्योः शौण्डो विष्यातमत्तयोः, हे.

शौर्य. शौर्यमारभटीशक्तयोः, मे. शौर्यं चारभटीशक्तयोः, वि. शौर्यं चारभट्यां बलेऽपि च, हे, शौर्यं चारभटी बलम्, त्रि.

शौक्ल. शौक्लः शुकमांसस्य पणिके पिशिताग्नि, मे, वि, हे.

श्याम. श्यामो वटे प्रयागस्य वारिदे वृद्धदारके । पिके च कृष्णहरितोः पुंसि स्यात् तद्वति त्रिषु । मरिचे सिन्धुलवणे क्लीवं स्त्री शारिवौषधी । अमरुताङ्गनायां च प्रियङ्गावपि वायुजौ । यमुनायां त्रिया-
मायां कृष्णत्रिवृत्कीपधौ । नीलिकायाम्, मे. श्यामः श्यान् मेचके वृद्धदारके हरिते घने । वटद्रुमे प्रयागस्य श्यामः श्यामा तु बल्लुलौ । अमरुताङ्गनायां च तथा सोमलतौषधौ । त्रिवृताधारिवायुन्द्रानिशाकृष्णा-
प्रियङ्गुषु । श्यामा नील्यां पिके श्यामं मरुचि लवणान्तरे । श्यामो दमनके गन्धद्वये श्यामेऽभिधेयवत्, वि. श्यामोऽम्बुदे शितौ । हरिते प्रयाग-
वटे कोकिले वृद्धदारके । श्यामं सैन्धवे मरिचे श्यामा सोमलतानिशोः । शारिवावायुजौगुन्द्रात्रिवृत्कृष्णाप्रियङ्गुषु । अमरुतास्त्रियो, नील्याम्, हे. त्रिषु श्यामौ हरितकृष्णौ श्यामा स्याच्छारिवा निशा, अ. श्यामा गुन्द्रा कोकिल च, वि. श्यामा रात्रि दृषत् श्यामा श्यामा स्त्री सुग्वयौवना । श्यामा प्रियङ्गु, राष्याता श्यामा सत्राद् वृद्धदारिका, अने.

श्यामल. श्यामलः पिप्पले कृष्णे, मे. श्यामलो मेचकेऽखले, वि. श्यामलः पिप्पले श्यामे, हे.

श्वेन. श्वेनः पक्षिणि पाण्डुरे, मे. श्वेनः सिते खगे, वि.
श्वेनः शुक्ले पक्षिणि, हे. श्वेनः शुक्ले पक्षिभेदे, त्रि.

अद्वा. अद्वादरे च काङ्गायाम्, मे. अद्वा आङ्गत्वकाङ्गयोः, वि.
अद्वास्तिष्येऽभिलाषे च, हे. अद्वा संप्रत्ययः सूहा, अ.

अद्वालु. अद्वालु दौर्घदिन्यां स्त्री अद्वासुक्ते तु वाचप्रवत्, मे. अद्वालु-
दौर्घदिन्यां च अद्वासुक्ते तु वाचप्रवत्, वि.

अम. अमः स्नेहः अमः क्रिया, अने.

अमण. अमणो यतिभेदे ना निन्द्रजैविनि तु त्रिषु । स्त्रियां
सुदर्शनामांस्तो सुखडौरीश्वरीभिदोः, मे. अमणो यतिभेदेऽपि अमणो
निन्द्रजैविनि । सुदर्शना सुखडितिकामांसीषु अमणां विदुः, वि. अमणस्तु
निर्ग्रन्थे निन्द्रजैविनि, हे. अमणा भिक्षुषां सुखडौरीयां च दृश्यते, त्रि.

अवण. अवणं च श्रुतौ कर्णं नक्षत्रे न नपुंसकम्, मे. अवणः
स्याद् ऋचभेदे अवणं श्रुतिकर्णयोः, वि. अवणो नक्षत्रभेदे अवणं अवशि
श्रुतौ, हे. कर्णं श्रुतौ च अवणम्, त्रि.

आण. आणं पक्के यवाग्यां स्त्री, मे. आणा यवाग्यां पक्के तु
आणम्, वि. पक्के आणं यवाग्यां स्त्री, त्रि.

आह. आहं अहान्यिते त्रिषु । हव्यकव्यविधौ स्त्रीवम्, मे. आहं
अहासमन्यिते । हव्यकव्यविधाने च, हे. आहं निवापे अहालौ, त्रि.

आम. अथ आमो मासे मण्डपकालयोः, मे. आमो मण्डप-
कालयोः, हे, त्रि.

आवण. आवणो मासि पापण्डे दधाल्यां आवणा स्त्रियाम्, मे.
आवणो मासि पापण्डे दधाल्यां आवणी मता, वि.

श्री श्री वर्षंशरचनाशोभाभारतीसरलद्रुमे । लक्ष्मणा त्रिवर्गसम्पत्ति-
विधोपकरणेषु च । विभूतौ च मतौ च स्त्री, मे. श्री वर्षंशरचना-
शोभाभारतीसरलद्रुमे । लक्ष्मणा त्रिवर्गसम्पत्तौ देवोपकरणे मता, वि. श्री-
र्षंशरना सरलद्रुमे । देवोपकरणे देवशरनायां मतौ गिरि । शोभाति-

वर्गसम्पत्तयोः, हे. श्री लक्ष्मीवेशसम्पत्सु भारतीशोभयोरपि, त्रि. V. विभ्रम.

श्रीकण्ठ. श्रीकण्ठो देशभिदुग्रये, मे. श्रीकण्ठः खण्डपरशौ श्रीकण्ठः कुरुजाङ्गले, वि. श्रीकण्ठः कुरुजाङ्गले । शङ्करे च, हे. श्रीकण्ठः स्यावरं स्याणुः, अने.

श्रीपति. श्रीपतिः पुंसि दृयिवीनाथे च मधुच्छदने, मे. श्रीपतिः क्ष्मापतौ हरौ, वि. श्रीपतिर्विष्णुभूपयोः, हे.

श्रीपर्ण. श्रीपर्णी काश्मरीकुम्भप्रोः क्षीवंपद्माग्निमन्ययोः, मे. श्रीपर्णमग्निमन्योऽवजे श्रीपर्णीं शालमलौ हठे, वि, हे. श्रीपर्णं कमलोऽपि च, अ. श्रीपर्णं गणिकारिका । पद्मं च, त्रि.

श्रीफल. श्रीफलः पुंसि मालूरे धात्रीनीलिकयोः स्त्रियाम्, मे. श्रीफली नीलिकाधात्रप्रो मालूरे श्रीफलः स्मृतः, वि.

श्रीमत्. श्रीमांस्तिलकवृक्षे ना मनोज्ञे धनिके त्रिपु, मे. श्रीमांस्तिलकवृक्षे स्यान् मनोज्ञे धनिकेऽपि च, वि. श्रीमान् मनोज्ञे तिलकपादपे धनवत्यपि, हे. श्रीमन्तौ तिलकेश्वरौ, त्रि.

श्रीवास. श्रीवासो वृकधूपेऽपि पङ्कजे मधुच्छदने, मे. श्रीवासो वृकधूपे स्यात् पङ्कजे पीतवाससि, वि. श्रीवासः स्याद् वृकधूपे कमले मधुच्छदने, हे. श्रीवासो विष्णुधूपयोः, त्रि.

श्रुत. श्रुतमाकर्णिते शास्त्रे, मे, हे. श्रुतं शास्त्रावदृतयोः, वि, अ.

श्रुति. श्रुतिः श्रुतिं च तत्कर्मण्याम्नायवार्तयोः स्त्रियाम्, मे. श्रुतिः श्रुते तथाम्नाये वार्तायां श्रुतकर्मणि, वि. श्रुतिराम्नायवार्तयोः । पङ्जादारम्भिकायां च कर्णाकर्णनयोरपि, हे. (वेदे अत्रिसि च श्रुतिः, अ) वार्तायां अवणे श्रुतिः, त्रि.

श्रुतिकट. अथ श्रुतिकटः प्राञ्चलोहेऽहौ पापशोधने, मे. श्रुतिकटः प्राञ्चलोहे प्रायश्चित्तभुजङ्गयोः, वि. प्राञ्चलोहे श्रुतिकटः प्रायश्चित्तभुजङ्गयोः, त्रि श्रुतिकटः प्रायश्चित्ते प्राञ्चलोहभुजङ्गयोः, हे. प्राञ्चलोहे श्रुतिकटः प्रायश्चित्ते सरौष्टपे, डा.

अणि(णी). अणिः स्त्रीपुंसयोः पंक्तौ समानधिल्विसंहतौ, मे.

अणिः पंक्तौ सेकपात्वे अणिः सत्रात् कारुसंहतौ, वि. अण्याल्यां कारु-
संहतौ, हे. अणिः पंक्तौ सेकपात्वे न क्लीवं कारुसंहतौ, त्वि.

अयस्. अयो सुक्ती शुभे धर्मेऽतिप्रशस्ते च वाचप्रवत् । अयसी

करिपिप्ल्यामभयापाठयोरपि, मे. अयस्तु मङ्गले धर्मे अयान् शस्ते तु
वाचप्रवत् । अयसी करिपिप्ल्यामभयारास्ययोरपि, वि. अयस्तु मङ्गले धर्म-
प्रदायोः । अयसी गजपिप्ल्यामभयारास्ययोरपि, हे.

अठ अठो वरे कुचेरे च, मे. अठोऽग्रे च घनदे, हे.

श्वाघा. श्वाघा स्त्रियां प्रमंसायां परिचर्याभिलापयोः, मे, वि. श्वाघो-
मांस्तीच्छयोः स्तोत्रे, हे.

श्लेषघना. श्लेषघना मङ्गलां केतव्यामपि योषिति, मे. श्लेषघना
मङ्गिकायां केतव्यामपि कथयते, वि. श्लेषघना तु केतव्यां मङ्गलाम्, हे.

श्लेषघ्नी. श्लेषघ्नी मङ्गिकायां च ज्योतिष्मत्यां च योषिति, मे.
श्लेषघ्नी कथिता मङ्गलां कम्पिप्लुकफणिज्जयोः, वि. श्लेषघ्नी स्यान् मङ्गिकायां
कम्पिप्लुकफणिज्जयोः, हे.

श्लोक. श्लोकः पद्ये यशस्यपि, मे. श्लोकः पद्यबन्धे यशस्यपि, हे.
श्लोको यशसि पदे च, वि. पद्ये यशसि च श्लोकः, अ.

श्वन्. श्वा पुमान् कुक्कुरे ख्यातः स्थानभेदे च वास्तुनः, मे.

श्वश्वर. श्वश्वरः पूजे स्त्री ब्राह्मणाम्, मे.

श्वश्वर्य. श्वश्वर्यो देवरे श्याले, मे, वि. हे. श्वश्वर्यो देवरश्चालौ, अ.

श्वश्वर्यो श्यालदेवरौ, ह.

श्वःश्वेयस. श्वःश्वेयसं च कल्याणे परमात्मनि शर्मणि, मे श्वःश्वेयसं
च भद्रे स्यात् परानन्दे च शर्मणि, वि. श्वःश्वेयसं सुखे । परानन्दे च भद्रे
च, हे.

श्वसन. श्वसनं श्वसिते पुंसि मासते मदनद्रुमे, मे. श्वसनो मासते
श्वासे श्वसनो मदनद्रुमे, वि. श्वसनं श्वासे श्वसनः पवते मदनद्रुमे, हे.

श्वेत. श्वेतो द्वीपाद्रिभेदयोः । श्वेता वराटिकाकाष्ठपाटलाशङ्खि-
नीषु च । क्लीबं रूप्येऽन्यवत् ब्रुक्ते, मे. श्वेतं रूप्ये श्वेतो द्वीपे वर्षे श्वेले
कपर्दके । श्वेता तु शङ्खिनीकाष्ठपाटल्योः स्यात्, हे. श्वेतं रूप्येऽन्यवत्
ब्रुक्ते श्वेतो द्वीपाद्रिभेदयोः । श्वेता वराटिकाकाष्ठपाटलाशङ्खिनीषु च, वि.
श्वेतं रूप्येऽपि, अ. श्वेतं रजतेऽपि, ह.

श्वेतधामन्. श्वेतधामा पुमानिन्दौ घनसाराब्धिफेनयोः, मे. श्वेत-
धामा कलानाथे घनसाराब्धिफेनयोः, वि. श्वेतधामा घनसारे कलाना-
थाब्धिफेनयोः, हे.

श्वेतवाहन. श्वेतवाहन इत्येव सुधाधाम्नि घनञ्जये, मे. श्वेत-
वाहन इत्याख्या सुधाधाम्नि घनञ्जये, वि. श्वेतवाहनः शशी । पार्थ, हे.
पार्थन्धोः श्वेतवाहनः, त्रि.

प. पं कचे पुंसि विज्ञे च श्रेष्ठे स्यादभिधेयवत्, मे. एषः श्वेतेश्वरः
पौतो मज्जा ऋद् वामबाह्वगः । पङ्गाननः पङ्गाकारः पकारः कीर्तितो बुधैः,
मा. पः कीर्तितो बुधे श्रेष्ठे पद्य गम्भीरलोचने । उपसर्गं परोक्षे च पकारः
परिकीर्तितः, ए.

पङ्. पङ्गः पेयान्तरे भेदे, हे. पङ्गः पेयान्तरे भिदि, वि. ष. खङ्.

पङ्ग्य. पङ्ग्य्या तु वचायां स्त्री स्यात् करञ्चान्तरे पुमान्, मे.
पङ्ग्य्याऽपि वचाभ्योः पङ्ग्य्यस्य करञ्चके, वि. पङ्ग्य्यः करञ्चभेदे
पङ्ग्य्या तु वचा शटी, हे. पङ्ग्य्यः करञ्चवचयोः, त्रि.

पङ्ग्विन्दु. पङ्ग्विन्दुः सत्रात् कीटभेदपुण्डरीकाद्योः पुमान्, मे.

पण्ड. पण्डं पद्मादिसंघाते न स्त्री सत्राद् गोपतौ पुमान्, मे.
पण्डं पद्मादिसंघाते पण्डः सत्राद् गोपतावपि, त्रि. पण्डः कानन इडूरे,
हे. पण्डकक्षु, किनौ पण्डौ, त्रि. (संघातेऽपि) पण्डश्च पादपानाम्, ह.

पण्डाली. पण्डाली तैलमाने च सरसीकामुकस्त्रियोः, मे. पण्डाली
सरसीतैलमानयोः कामुकस्त्रियाम्, हे. पण्डाली तैलमाने सत्रात् सरसी-
कामुकस्त्रियोः, वि.

पण्ड. पण्डः सप्रात् पुंसि गोपतौ ॥ आकृष्टाण्डे वर्षवरे तृतीय-
प्रकृतावपि, मे. ५. षण्डः

पट्टिहायन. सप्रात् पट्टिहायनो धान्यविशेषे कुञ्जरे पुमान्, मे.
सप्रात् पट्टिहायनो धान्यविशेषेऽपि मतङ्गजे, वि. धान्यभेदे पुमान् पट्टि-
हायनः कुञ्जरेऽपि च, त्रि.

पठ्. पठ्ठी कात्यायनोत्थितप्रोस्त्रिषु. पष्ठां च पूरणे, मे. पठ्ठी
पष्ठां च पूरण्यां कात्यायन्यामपीष्यते, वि. पठ्ठी गौरी पष्ठां च पूरणी, हे.

स. भृगुः श्वेतस्तथा हंसो हृद्गो दक्षिणपादगः । समयः सामगः शुक्रं
संगतिः सार्णकः शशी, मा. सः कोपे वरणे सः सप्रात् तथा शूलिनि कीर्तितः ।
सा च लक्ष्मी दुर्घैः प्रोक्ता गौरी सा च स ईश्वरः, ए.

संयमन. संयमनी यमपुर्थां संयमनं बन्धने, व्रतेऽपि सप्रात्, मे.
संयमनी व्रते पुर्थां संयमनी यमसत्र च, वि. संयमनं व्रते बन्धे संयमनी
यमसत्र पूः, हे.

संरूढ. संरूढः प्रौढे चाङ्कुरिते त्रिषु, मे. संरूढोऽङ्कुरिते प्रौढे,
वि, हे.

संरोध. संरोधो रोधने क्षेपे, वि. संरोधः क्षेपरोधयोः, हे.

संवद(ण)न. सप्रात् संवदनमालोचे वशीकारे नपुंसकम्, मे.
संवदनं समालोचे वशीकारे प्रकीर्तितम्, वि. संवदनन्तु संवादे समालोचे
वशीकृतौ, हे.

संवर्त. संवर्तः प्रलये सुन्यन्तरे कर्षफलेऽपि च, मे. संवर्तः प्रलये
प्रोक्तो विभीतकतरावपि, वि. संवर्तः प्रलयेऽक्षद्रौ, हे. ५. परिवर्त.

संवाहन. संवाहनं वाहने स्याद् भारादेरङ्गमर्दने, मे. संवाहनं
वाहनेऽपि भारादेरङ्गमर्दने, वि. संवाहनं पुनः । वाहनेऽङ्गमर्दने च, हे.

संवित्ति संवित्तिः प्रतिपत्तौ स्यादविवादे जनस्य च, मे, वि.
संवित्तिः प्रतिपत्तत्रविवादयोः, हे. सम्बन्धेऽपि च संवित्तिः, त्रि.

संविद्. संवित् स्त्रियां प्रतिज्ञायामाचारज्ञानसङ्गरे । सम्भाषणे

क्रियाकारे सङ्कृते नाम्नि तोषणे, मे. संविज् ज्ञाने प्रतिज्ञायां सङ्कृताचार-
नामसु । सम्भाषणे तोषणेऽपि क्रियाकारे च सङ्करे, वि. संवित् सम्भाषणे
ज्ञाने संयमे नाम्नि तोषणे । क्रियाकारे प्रतिज्ञायां सङ्कृताचारयोरपि, हे.
स्त्री संविज् ज्ञानसम्भाषक्रियाकाराजिनामसु, अ. संवित् सङ्कृतकेऽपि
स्यात्, त्रि.

संवेश. संवेशः स्वापस्त्रीरतवन्धयोः, मे. संवेशः शयने चासनेऽपि
च, वि. संवेशः शयने पीठे, हे. -

संव्यान. संव्यानं छादनेऽंशुके, मे, वि. संव्यानं छादने
वस्त्रे, हे.

संसरण. अथ संसरणं क्लीवमसम्बाधचमूगतौ । घण्टापथे च संसारे
रणारम्भे च कुत्रचित्, मे. संसरणं रणारम्भे पुरनिर्गमगोपुरे । घण्टापथे
च संसारेऽप्यसम्बाधचमूगतौ, वि. संसरणं त्वसम्बाधचमूगतौ । संसारे च
समारम्भे नगरस्योपनिर्गमे, हे. प्राण्युत्पादे संसरणमसम्बाधचमूगतौ ।
घण्टापथे, अ.

संसिद्धि. संसिद्धिः प्रकृतौ सिद्धौ मदोग्रायामपि स्त्रियाम्, मे.
संसिद्धिः सहजे सिद्धौ मदोग्रायामपि स्मृता, वि. संसिद्धिः सम्यक्सिद्धि-
स्यभावयोः, हे.

संसृति. प्रवाहेऽपि च संसृतिः, त्रि.

संसृष्ट. संसृष्टं त्रिषु सङ्गते संशुद्धे चमनादिना, मे. संसृष्टं तु
सङ्गते स्याच्छुद्धे च चमनादिना, हे. संसृष्टं संगते विद्यात् संशुद्धे चमना-
दिना, वि.

संस्कार. संस्कारः प्रतियत्नेऽनुभवे मानसकर्मणि, मे. संस्कारः
प्रतियत्ने स्यात् सङ्कल्पेऽनुभवेऽपि च, वि. संस्कारः प्रतियत्नेऽनुभवे मानस-
कर्मणि । गुणभेदे, हे.

संस्कृत. संस्कृतः कृत्विमे शप्ते भूपितेऽप्यन्यलिङ्गकः । क्लीवन्तु
लघणोपेतै, मे. संस्कृतः कृत्विमे शप्ते भूपिते भेद्यवन् मतः । संस्कृत, लघ-

णोपेते, वि. संस्कृतं लक्षणाञ्चिते । भूपिते कृतिमे शस्ते, हे. अथ संस-
नम् । कृतिमे लक्षणोपेते, अ.

संसार. संसारः प्रसारे यज्ञे, मे. संसारप्रसारावेतौ प्रसाराध्वर्य-
रपि । भणिपापाणयोश्चापि यथाक्रममुदीरितौ, वि. संसारः प्रसारेऽध्व-
हे. संसारौ प्रसाराध्वरौ, अ. संसारः प्रसारेऽपुत्रक्तः, ह.

संस्तत्राय. संस्तत्रायः सन्निवेशे च संस्थाने विस्तृतावपि, मे, वि.
संस्तत्रायो विस्तृतौ गृहे । सन्निवेशे, हे. सङ्घाते सन्निवेशे च संस्तत्रायः, अ.

संस्थ. संस्थश्चरेऽवस्थिते स्त्री स्थितौ सादृश्यनाशयोः, मे. संस्था
स्थितौ चरे नाशे व्यक्तिसादृश्ययोरपि, वि. संस्था नाशे व्यवस्थायां व्यक्ति-
सादृश्ययोः स्थितौ । क्रतुभेदे समाप्तौ च चरे च निजराद्रके, हे. संस्थाऽधारे
स्थितौ षतौ, अ. संस्था स्थितिर्विनाशयोः । संस्थासमाप्तिक्रतुषु, त्रि.
व्यवस्थायाञ्च संस्था स्यात्, ह.

संस्थान. संस्थानमाकृतौ षत्यो सन्निवेशे चतुष्पथे, मे, वि. संस्थानं
त्वाकृतौ षतौ । चतुष्पथे सन्निवेशे, हे. अथ चतुष्पथे सन्निवेशे च संस्था-
नम्, अ. संस्थानं षतुरूपयोः, त्रि.

संहत. संहतं सङ्गते दृढे, मे, वि. संहतं मिलिते दृढे, हे.

संर्हर्ष. संर्हर्षमाहुः स्पर्धायां प्रमोदेऽपि प्रभञ्जने, वि. संर्हर्षः
प्रवने सुदि । स्पर्धायां च, हे. संर्हर्षस्तु पुमान् हृष्टौ स्पर्धायां च प्रभञ्जने, मे.
संर्हर्षः स्पर्धने सुदि, त्रि.

संहिता. संहिता वर्णसंयोगे शास्त्रवेदैकदेशयोः, हे.

सकटाघ. सकटाघो वराघे ना कटाघसहिते त्रिषु, मे. सकटाघो
धवद्रो स्यात् कटाघसहिते त्रिषु, वि. सकटाघस्तु कटाघिणि धवद्रुमे, हे.

सकृत्. सकृत् सईकवारं स्यात्, मे, वि. सकृत् सईकवारयोः, हे.
सकृत् सईकवारं च, अ.

सकृत्प्रज. सकृत्प्रजो द्विके सिंहे, हे.

सखि. सखा मित्ते सहाये ना वयसत्रायां सखी मता, मे. सखा

सहाये मित्ते च, हे. सखा मित्ते सहाये च, वि. सखा मित्तसहा-
ययोः, त्रि.

सङ्कार. सङ्कारोऽग्निचटत्कारे सम्भार्जन्यवपुश्चिते । नवदूषित-
कन्यायां सङ्कारौ पुनरुचरते, मे, वि. सङ्कारोऽवकरेऽग्निचटत्कृतौ । सङ्कारौ
भुक्तकन्यायाम्, हे. सङ्कारोऽग्निचटत्कारे सम्भार्जन्यपसारिते, हा.

सङ्काश. सङ्काशः सदृशेऽन्तिके, वि, हे.

सङ्कीर्ण. सङ्कीर्णं निचितेऽपि स्याद्गुह्ये चापि भेदवत्, मे. सङ्कीर्णं
निचिते प्रोक्तमशुद्धे चापि भेदवत्, वि. सङ्कीर्णं निचिताशुद्धौ, हे, अ.

सङ्कल. सङ्कलं त्रिषु विस्पष्टवाचि व्याप्ते, मे. सङ्कलं वाचप्रवद्-
व्याप्तेऽविस्पष्टार्थवचस्यपि, वि. सङ्कलोऽस्पष्टवचने व्याप्ते च, हे.

सङ्कोच. सङ्कोचो मीनभेदे स्याद् वन्धे क्लीवन्तु कुङ्कुमे, मे. सङ्कोच-
मपि काश्मीरे सङ्कोचो मीनवन्धयोः, वि.

सङ्कम. सङ्कमः कमणे पुंसि न स्त्री स्याद्, दुर्गसङ्करे, मे. सङ्कमः
कमणे सम्पद्वाचिसङ्कारयन्त्रके, वि.

सङ्कर. सङ्करं समिति सङ्करा स्यादेकत्वादिविचारयोः, मे, वि.
सङ्करमाहवे । सङ्कप्रकादौ विचारे च, हे. एकत्वादौ विचारे च सङ्करा
स्त्रीषु च संयुगे, त्रि.

सङ्करावत्. सङ्करावान् पण्डिते पुमान् । सङ्कराशुक्तेऽन्यलिङ्गः, मे.
सङ्करावान् पण्डिते मिते, वि. सङ्करावान् मितसुधियोः, हे.

सङ्कति. सङ्कतिः सङ्कमे ज्ञाने (स्त्रियाम्), मे. सङ्कति ज्ञान-
सङ्कयोः, हे. संगति. सङ्कमे ज्ञाने, वि.

सङ्कर. सङ्करो युधि चापदि । क्रियाकारे विषे चाङ्गीकारे क्लीव-
शमीफले, मे. सङ्करोऽङ्गीकृतौ युधि । विषापदोः क्रियाकारे सङ्करं तु शमी-
फले, वि. सङ्करोऽङ्गीकृते युद्धे क्रियाकारे विषापदोः । सङ्करन्तु फले शस्याः,
हे. अथ प्रतिज्ञाजिसंविदापत्यु सङ्करः, अ. प्रतिज्ञा सङ्करो ज्ञेयः सङ्कामः
सङ्करो मतः, अने.

सङ्ग्रह. सङ्ग्रहो दृष्टदुद्रङ्गे ग्रहसंघेपयोरपि, मे, हे. संघेपेऽपि
सङ्ग्रहः स्यात्, त्रि. संघो दृष्टदुद्रङ्गे मुष्टिसंघेपयोरपि, वि.

सङ्घाटिका. सङ्घाटिका स्त्रियां युग्मे कुट्टिन्यां जलकण्टके, मे.
सङ्घाटिका तु युग्मे स्यात् कुट्टनीभाणयोरपि, वि. सङ्घाटिका तु कुट्टिन्यां
घ्राणे युग्मोऽम्ब, कण्टके, हे. सङ्घाटिकां विद् युग्मे कुट्टिन्यां जलकण्टके, हा.
युग्मे संघाटिका कुट्टिन्यां च, त्रि.

सङ्घात. सङ्घातः पुंसि घाते च संहतौ नरकान्तरे, मे. सङ्घातः
संहतौ घाते सङ्घातने नरकान्तरे, वि. सङ्घातो घातण्डयोः, हे. सङ्घातो
नरके चये, त्रि.

सचिव. सचिवो मन्त्रिचेटयोः । सहाये, मे. सचिवः सहाये मन्त्रिणि
स्मृतः, वि. सचिवः सहायेऽमात्ये, हे. मन्त्री सहायः सचिवौ, घ.

सञ्ज. अथ सञ्जः स्यात् सञ्जते त्रिषु, मे. सञ्जः स्यात्
सञ्जते सम्भृतेऽपि च, वि. सञ्जो सञ्जते सम्भृतौ, हे. सञ्जसम्भृतौ
सञ्जौ, त्रि.

सञ्जन. सञ्जनस्तु भवेत् क्षोद्यमुपरक्षणघट्टयोः । वाचप्रलिङ्गं कुलीने
सप्रात् कल्पनायान्तु योपिति, मे. सञ्जनो वाचप्रवत् साधौ सञ्जनं घट्ट-
यन्मके । सञ्जना कल्पनायान्तु, वि. सञ्जनं घट्टगुल्मके । सञ्जनस्तु कुलीने
सप्रात् सञ्जनाऽपि च कल्पना, हे. ना साधौ सञ्जनं स्तृप्तौ, त्रि.

सञ्चारिका. सञ्चारिका तु युगले कुट्टनीभाणयोरपि, मे.

संज्ञा. संज्ञा नामनि गायत्र्यां चेतनारविष्योपितोः । अर्थस्य
स्वरूपायाश्च इत्यादौ रपि योपिति, मे. संज्ञा नामनि गायत्र्यां चेतनाद्यै-
रर्थस्वरूपे । चेतनाऽर्कस्थियोः, हे. संज्ञा नामनि गायत्र्यां चेतनायां रवि-
क्षियाम् । अर्थस्वरूपनिकायाश्च इत्यादौ रपि कथ्यते, वि. संज्ञा सप्राच्चेतना
नाम इत्यादौ चार्थस्वरूपा, च संज्ञा स्वरूपमिध्यायाश्च, त्रि. संज्ञा चित्तज्ञ
नाम च, चने. संज्ञाप्ये नामचेतने, चने. संकेते चैतन्ये स्वरिभिः कथ्यते
तथा संज्ञा, च

सटा. सटा जटाकेशरयोः, म, वि, हे.

सत्. सत् साधौ धीरशक्तयोः । मान्ये सत्ये विद्यमाने त्रिषु साध्वृ-
मयोः स्त्रियाम्, म. सद् विद्यमाने सत्ये च प्रशस्तार्चितसाधुषु । सती
पुनः कात्यायन्याञ्च साध्वराञ्च, हे. सत् प्रशस्ते विद्यमाने सत्याभिहितसाधुषु ।
सती पतिव्रतागौर्योः, वि. सत्ये साधौ विद्यमाने प्रशस्तेऽभ्यर्हिते च सत्,
अ. साधुसत्ताप्रशसेत्रपु अष्टे सदिति च ध्वनिः, अने. सती दाघायणी देवी
सुचरित्राऽवला सती, अने. सती कात्यायनीसाध्वरोः, त्रि.

सत्तम. सत्तमः सत्रात् पूजप्रतमे साधीयसुत्रतमे त्रिषु, म. सत्तम-
न्यान्यवत् पूजे अष्टसाधीयसोरपि, वि. सत्तमः अष्टपूजप्रयोः । साधिष्ठे, हे.

सत्य. सत्यं कृते च शपथे तथेत् त्रिषु तु तद्वति, म. सत्यश्च शपथे
तथेत् कृते तद्वति वाचप्रवत् । तपोलोकात् परः सत्यः, वि. सत्यन्तु शपथे
कृते । तथेत् तद्वति सत्यस्य लोकभित्, हे. सत्यं शपथतथप्रयोः, अ.

सत्यम्. सत्यम् प्रज्ञेऽभुत्रपगमे, म.

सत्यवत्. सत्यवती आससत्र मातरि । नारदर्चीकयोः पत्न्यां स्त्रियां
सुंस्ति नृपान्तरे, म.

सत्. सत् यज्ञे सदादानाच्छादनारण्यकैतवे, म. सत्तमाच्छादने
यज्ञे सदादाने च कैतवे, वि. सत्तमाच्छादने क्रतौ । सदादाने वने दग्धे, हे.
सत्तमाच्छादने यज्ञे सदादाने वनेऽपि च, अ. सत् सत्रात् कैतवे वने, वि.
सत् गृहं वनं सत् सत् सत् सत् चरितं मतम् । सत् नामासुधं प्रोक्तं सत् दानं
समीरितम्, अने.

सत्व. सत्वं गुणे पिशाचादौ बले द्रव्यस्वभावयोः । आत्मत्वे व्यवसा-
यासुचित्तोष्वस्त्री तु जन्तुषु, म. सत्वं गुणे पिशाचादौ बले द्रव्यस्वभावयोः ।
आत्मत्वे व्यवसाये च चित्ते प्राणेषु जन्तुषु, वि. सत्वं द्रव्ये गुणे चित्ते
व्यवसायस्वभावयोः । पिशाचादावात्मभावे बले प्राणेषु जन्तुषु, हे. द्रव्या-
सुव्यवसायेषु सत्वमस्त्री तु जन्तुषु, अ. प्रकृतिगणसत्तायां स्यान्नि भन्ने च
सत्वं सत्राम्, ङ.

सदन. सदनं मन्दिरे तोये, मे. सदनं मन्दिरे जले, वि. सदनं जलसङ्गनोः, हे. अङ्गसादेऽपि सदनम्, हा.

सदागति. सदागतिर्नाऽर्कवातनिर्वाणेषु सदीश्वरे, मे. सदागतिः सप्रात् पवने निर्वाणे च सदीश्वरे, वि. सदागतिः सदीश्वरे । निर्वाणे पवमाने च, हे.

सदादान. सदादानोऽन्नमातङ्गे हेरस्वो गन्धहस्तिनि, मे, वि. सदादानो गन्धगणे हेरस्वोऽन्नमतङ्गजे, हे.

सदाफल. सदाफलः स्कन्धफले नारिकेलेऽपुत्रदुम्बरे, मे, वि. सदाफलमुदुम्बरे । नालिकेरे स्कन्धफले, हे.

सदृश. सदृशं समे । उचिते च, मे. सदृशं दूचिते समे, वि, त्रि.

सदेश. सदेशोऽभ्यर्षदेश्ययो, वि.

सङ्गन्. सङ्ग सप्रान् मन्दिरे नीरे, मे, वि.

सनातन. सनातनः शाश्वतेऽजे पितृतिथ्यन्तरे हरे, मे. सनातनः शाश्वतकंसवैरिणोः । श्रिये पितृष्णामतिथौ सुनिश्चले, वि. सनातनोऽसुप्रते । पितृष्णामतिथौ रुद्रवेधसोः शाश्वते स्थिरे, हे. शाश्वताजौ सनातनौ, त्रि.

सनाभि. सनाभिर्ज्ञातितुल्ययोः, मे. सनाभिः सदृशे ज्ञातौ, वि. सनाभिर्ज्ञातिसदृशे, हे.

सनीड़. P. नीड़.

सन्तति. सन्ततिः सप्रात् पंक्तौ गोत्रे पारम्पर्ये पुत्रपौत्राणाम् (स्त्रियाम्), मे. सन्ततिः पंक्तिविस्तारगोत्रेषु कविभिः स्मृता । परम्पराभयेऽपि सप्रात् सन्ततिः पुत्रकन्ययोः, वि. सन्ततिस्तु तनये दुहितर्यापि । परम्पराभये पंक्तौ गोत्रविस्तारयोरपि, हे.

सन्तान. सन्तानः सन्ततौ गोत्रे स्यात्पत्ये सुरद्रुमे, वि, मे. सन्तानोऽपत्यगोत्रयोः । सन्ततौ देवदृष्टेषु, हे. सन्तानः सन्ततौ देवदृष्टे षापत्यगोत्रयोः, त्रि.

सन्तानिका. सन्तानिकाऽपि घौरादिसारे मर्कटजालके, मे, वि.
सन्तानिका घौरसारे मर्कटस्य च जालके, हे. सन्तानिका घौरसरे तथा
मर्कटजालके, हा.

सन्दंशिका. सन्दंशिकाऽपि सुचुटीलोहयन्त्रविशेषयोः, मे, वि.

सन्धा. सन्धा स्थितिप्रतिज्ञयोः, मे, हे. सन्धा स्थितौ प्रतिज्ञा-
याम्, वि. सन्धा प्रतिज्ञा मर्यादा, अ. सन्धा स्यादवधावपि, इ. सन्धाऽवधि-
प्रतिज्ञयोः, अने.

सन्धान. सन्धानं स्यादभिपवे तथा सङ्घटनेऽपि च, मे, वि.
सन्धानन्तु सङ्घटितेऽभिपवे, हे.

सन्धि. सन्धिः पुमान् सुरङ्गायां भगे सङ्घटनेऽपि च । रूपकाणां
सुखाद्यङ्गे सायकाशेऽपि कीर्तितः, मे. सन्धि भेदे सुरङ्गायां भगे सङ्घटनेऽपि
च, वि. सन्धि योनौ सुरङ्गायां नाध्याङ्गे श्लेषभेदयोः, हे. सन्धिः पुमान्
सुरङ्गायां भेदे सङ्घटने भगे, वि. सन्धिः संश्लेषसन्धप्रयोः, इ.

सन्धिनी. सन्धिनी वृषभाक्रान्ताकालदुग्धोक्षयोः स्त्रियाम्, मे.
सन्धिनी तु वृषाक्रान्ताकालदुग्धगवोः स्मृता, वि. सन्धिनी तु गौः । वृषा-
क्रान्ता कालदुग्धा, हे.

सन्धिला. सन्धिला तु सुरङ्गायां नदीमन्दिरयोः स्त्रियाम्, मे.
सन्धिला तु सुरङ्गायां नदीमन्दिरयोरपि, वि. सन्धिलौकः सुरङ्गयोः ।
नद्याम्, हे.

सन्धप्रा. सन्धप्रा पितृप्रसूनयान्तरयो र्गुणसन्धिषु, मे. सन्धप्रा नदी-
कालभिदोषिन्तामर्यादयोरपि । प्रतिज्ञायां च सन्धाने सन्धप्रा च कुसुमान्तरे,
वि. सन्धप्रा कालनदीभिदोः । चिन्तायां संश्लेषे सौन्धि सन्धाने युष्म-
मान्तरे, हे.

सन्धति. सन्धतिः प्रणती धर्मो, मे, वि. सन्धतिः प्रणतिध्वन्योः, हे.
सन्धह. सन्धहो तर्गिभे व्युद्भे, मे, हे. सन्धहो तर्गिभे व्युद्भे, मे, हे.
रपि, वि.

सन्नय. सन्नयः समवायेऽपि षष्ठस्यायिबले पुमान्, मे. सन्नयः समवायेऽपि षष्ठस्यायिबलेऽपि च, वि. सन्नयस्तु समवायासुसैन्ययोः, हे. पञ्चादवस्यायिबलं समवायश्च सन्नयौ, अ.

सन्निधि. सन्निधिः सन्निधानेऽपि पुमानिन्द्रियगोचरे, मे. सन्निधिः सन्निधानेऽपि भवेदिन्द्रियगोचरे, वि. सन्निधिरन्तिके । प्रत्यक्षे च, हे.

सप्तला. अथ सप्तला । नवमालीचर्मकपागुञ्जासु पाटलौ स्त्रियाम्, मे. सप्तला पाटलौ गुञ्जानवमालिकयोरपि । भवेच्चर्मकपायाश्च, वि. सप्तला नवमालिका । सातला पाटला गुञ्जा, हे.

सप्तार्चिस् सप्तार्चिः पावके पुंसि क्रूरचक्षुषि च स्त्रियाम्, मे. सप्तार्चिः पावके प्रोक्तः सप्तार्चिः क्रूरलोचने, वि. सप्तार्चिः क्रूरनेत्रेऽग्नौ, हे.

सभा. सभा सामाजिके गोष्ठ्यां दूरतमन्दिरयोरपि, मे. सभा सामाजिके दूरते गोष्ठीमन्दिरयोरपि, वि. सभा दूरतसमूहयोः । गोष्ठ्यां सम्येषु शालायाम्, हे. सभा संसदि सम्ये च, अ.

सम्. सं तु शोभनार्थसमर्थयोः । सद्गार्थे च प्रहृष्टार्थे, मे. सं सद्गार्थे प्रहृष्टार्थे शोभनार्थसमर्थयोः, वि. सं सद्गार्थे प्रहृष्टार्थे शोभनार्थसमुच्चये, हे.

सम. समा संवत्सरे स्त्रियाम् । सर्वसाधुसमानेषु समं स्यादभिधेयवत्, मे. समं साध्वखिलं सहक, हे. समा वर्षे समं तुल्ये साधौ च सहश्रेण्यवत्, वि.

समज. समजः पशुवन्दे ना विपिने तु नपुंसकम्, मे.

समभिहार भवेत् समभिहारस्तु पौनःपुन्यभ्रष्टार्थयो, मे. समभिहारो भ्रष्टत्वे पौनःपुन्येऽपि कथ्यते, वि. समभिहारस्त्वामीच्छे भ्रष्टार्थे, हे.

समय. समयः प्रपयाचारसिद्धान्तेषु तथा धियि । क्रियाकारे च निर्देशे सङ्गते कालभाषयोः, मे. समयः प्रपये मापासम्पदोः कालसंविदोः । सिद्धान्ताचारसङ्गतेनियमायसरेषु च । क्रियाकारे निर्देशे च, हे. समयाः प्रपयाचारकालसिद्धान्तसंविदः, अ.

समया. समयाऽन्तिकमध्ययो, मे, वि, अ. समया निकषा चान्त-
निकटे, हे.

संभर. समरो युद्धसङ्घयो, अने.

समर्थ. समर्थस्तु हिते शक्ते सव्वहेऽप्यन्यलिङ्गकम्, मे. समर्थोऽपि
हिते शक्ते सव्वहार्योऽपि सम्मतः, वि. समर्थः शक्तिसम्पन्ने सव्वहार्ये हिते-
ऽपि च, हे. समर्थस्त्रिषु शक्तिस्ये सव्वहार्ये हितेऽपि च, अ.

समर्याद. समर्यादः समीपे ना मर्यादासहिते त्रिषु, मे. समर्यादः
समीपे स्थान् मर्यादासहितेऽपि च, वि. समर्यादं मर्यादासहितेऽपि च, हे.
समर्यादोऽन्तिके स्थिरे, त्रि.

समाघात. समाघातो वधे युद्धे, मे, वि. समाघातस्वाह्वे घातने-
ऽपि च, हे.

समादान. समादानं समीचीनग्रहणे सौगताङ्गिके, मे. समादानं
समीचीनग्रहणे नित्यकर्मणि, वि, हे.

समाधि. समाधिर्ना समर्थने । ध्याननीवाकनियमे काव्यस्य च गुणा-
न्तरे, मे. समाधिर्नियमे ध्याने नीवाके च समर्थने, वि. समाधिः स्यात् समर्थने।
चित्तैकाग्रनियमयो मूर्ति, हे. स्रः समर्थननीवाकनियमाश्च समाधयः, अ.

समान. समानः सत्समैकेषु त्रिषु ना नाभिमारुते, मे. समानं सत्-
समैकेषु समानो नाभिमारुते, वि. समानो देहमारुते । यर्षभित्सत्समैकेषु, हे.
समानाः सत्समैके स्रः, अ. समानो देहयायी च, त्रि.

समापन. समापनं परिच्छेदे समाप्तिवधयोरपि, मे. समापनम् ।
परिच्छेदे समाप्तौ च समाधाने प्रमापणे, वि. समापनम् । परिच्छेदे समा-
धाने समाप्तिवधयोरपि, हे. मरणेऽपि समापनम्, त्रि.

समापन्न. समापन्नं समाप्ते सत्रात् प्राप्ते क्लिष्टे यधेऽपि च, मे, वि.
समापन्नं वधे क्लिष्टे समाप्तप्राप्तयोरपि, हे.

समाप्ति. समाप्तिरवसाने सत्रात् समर्थने (द्वियाम्), मे. समाप्ति-
वावसाने सत्रात् समाप्तिच समर्थने, वि.

समायोग. समायोगस्तु संयोगे समवाये प्रयोजने, मे, वि, हे.

समास. सत्रात् समासस्तु पुंलिङ्गः संक्षेपे च समर्थने, मे. समासस्तु
सङ्क्षेपे च समर्थने, वि. समासः समर्थनायां सत्रात् संक्षेपैकपदयोः, हे.

समाहार. समाहारस्तु संक्षेपे एकत्रकरणेऽपि च, हे.

समाहित. समाहितः समाधिस्थेऽपुत्रक्तसिद्धान्त आहिते । निर्वि-
वादीकृतेऽपि सत्रात् प्रतिज्ञाते च वाचप्रवत्, मे. समाहितः प्रतिज्ञाते समा-
धिस्थे यतात्मनि । वाचप्रवन् निहिते सिद्धे समाधाने समाहितम्, पि. समा-
हितः समाधिस्थे संश्रुते, हे.

समाह्वय. समाह्वयस्तु पशुभिः खगै द्यूते च सङ्गरे, मे. समाह्वयः
सत्रात् संग्रामे द्यूते च पशुपक्षिभिः, वि. सत्रात् समाह्वय आह्ववे । पशुभिः
पक्षिभि द्यूते, हे. संज्ञायाश्च समाह्वयः, ह.

समिति. समितिः सम्मराये सत्रात् सभायां सङ्गमेऽपि च (स्त्रियाम्),
मे. समितिः सङ्गरे साम्ये सभायामपि सङ्गमे, वि. समिति द्युधि सङ्गमे ।
साम्ये सभायाम्, हे. अथ सङ्गरे । सङ्गे सभायां समितिः, अ. रणे सभायां
समितिः, त्रि. सभा समितिरित्प्रक्ता समितिः संयुगाभिधा । समितिः
समयो ज्ञेयः सङ्गमः समिति मंतः, अने. समितिः सङ्गतिस्मयोः, ह.

समीक्षा. समीक्षा तु स्त्रियां तत्वदुह्वावपि निभालने, मे. समीक्षा
ग्रन्थभेदे स्यात् तत्वबुद्धौ निभालने, वि. समीक्षा तु ग्रन्थभेदे समीक्षणे, हे.

समीरण. समीरणः सत्रात् पवने पथिके च फणिष्कृते, मे, वि.
समीरणः फणिष्कृते । पात्र्ये वायौ, हे.

समुच्छ्रय. समुच्छ्रयः पुमान् विरोधोत्प्रेधयोः, मे. समुच्छ्रयः समुत्प्रेधे
विरोधेऽपि समुच्छ्रयः, वि. समुच्छ्रयो वैरोन्त्योः, हे. विरोधेऽपि समुच्छ्रयः, अ.

समुत्थान. समुत्थानं समुद्योगे व्याधीनां निर्णयेऽपि च, मे. समु-
त्थानमुद्यमे रोगनिर्णये, वि. समुत्थानं निदानेऽभियोगे, हे.

समुदय. भवेत् समुदयः सङ्गे संसृगे च समुद्गमे, मे. समुतः समु-
दयो दृन्दे संसृगे समुपक्रमे, वि

समुदाय. समुदायः समूहे स्याद् बुद्धे, मे. . समुदायां गणे बुधि, वि. समुदायो गणे रणे । समुदायस्तूज्जमोऽपि, हे.

समुद्धत. समुद्धतं समुत्कीर्णोऽप्यविनीते च वांचवत्, मे. समुद्धतः समुत्कीर्णोऽप्यविनीते समुद्धतः, वि. . समुद्धतः । अविनीते समुत्कीर्णं, हे.

समुद्रनवनीत. समुद्रनवनीतं सप्रात् क्लीबं पीयूषचन्द्रयोः, मे. समुद्रनवनीताख्या पीयूषाच्छतरोचिपोः, वि.

समुद्रान्ता. समुद्रान्ता तु कार्पासीषट्कादुरालभाश्च, मे, वि. समुद्रान्ता दुरालभा । कार्पासिका च स्पृक्षा च, हे.

समुद्रार. समुद्रारः पुमान् ग्राहे सेतुबन्धे तिमिङ्गिले, मे. समुद्रारः स्मृतो ग्राहे सेतुबन्धे तिमिङ्गिले, वि. समुद्रार ग्राहभेदे सेतुबन्धे तिमिङ्गिले, हे.

समुन्द्रह. समुन्द्रहः समुद्रूते पण्डितमन्यगर्विते, मे. समुन्द्रहः समुद्रूते पण्डितमन्यष्टयोः, वि. समुन्द्रहस्तूह्वबद्धे पण्डितमन्यद्वयोः, हे. समुन्द्रहौ पण्डितमन्यगर्वितौ, अ.

समूढ. समूढ. पुञ्जिते भुग्ने सदोजातेऽनुपसृते, मे, वि. समूढः पुञ्जिते सदोजाते भुग्नेऽनुपसृत्वे, हे. समूढः पुञ्जिते नवे । भुग्नेऽनुपसृतेऽप्येव वाचरलिङ्ग उदीर्यते, वि.

सम्पद्. सम्पद् भूतौ गुणोत्कर्षे हारभेदेऽपि दृश्यते, वि. सम्पद् भूतौ गुणोत्कर्षे हारभेदेऽपि च स्त्रियाम्, मे. सम्पद् दृक्षौ गुणोत्कर्षे हारे, हे.

सम्पन्न. सम्पन्नं साधितेऽपि सप्रात् सम्पत्तिसहिते त्रिषु, मे. सम्पन्नं साधिते प्रोक्तं सम्पत्तिसहितेऽन्यवत्, वि.

सम्पराय. सम्परायः समौके स्यादापदुत्तरकालयोः, मे, वि. सम्परायस्तु संयुगे । आपदुत्तरकाले च, हे. अथापदि बुद्धायत्योः सम्परायः, अ.

सम्पर्क. सम्पर्को मेलके रतौ, मे. सम्पर्कः सुरते ढतौ, वि, हे.

सम्पाक. सम्पाकशर्कके दृष्टे त्रिषु ना चतुरङ्गुले, मे, वि.

५. शम्पाक.

संप्रयोग. संप्रयोगो रतेऽपि स्यादन्वितौ कामर्णेऽपि च, मे. संप्रयोगं रते विद्यादन्वितौ कामर्णेऽपि च, वि. संप्रयोगो निधुवने सम्बन्धे कामर्णेऽपि च, हे.

संप्रयोगिन्. संप्रयोगी कलाकेलौ कामुके संप्रयोजके, मे. संप्रयोगी कलाकेलौ कामुके सुप्रयोजके, वि. संप्रयोगी तु कामुके । कलाकेलौ सुप्रयोगे, हे.

संप्रहार. संप्रहारो गतौ युद्धे, मे. संप्रहारो रणे गतौ, वि. संप्रहारो गतौ रणे, हे.

सम्बर. सम्बरो दैत्यहरिणमत्स्यप्रशैलजिनान्तरे । नपुंसकन्तु सलिलबौद्धव्रतविशेषयोः, मे. सृगपर्वतदैत्येषु निरुदृष्टेऽपि च सम्बर, अने. ५. शम्बर.

सम्बल. ५. शम्बल.

सम्बाध. सम्बाधः सङ्घटे भगे, मे, वि. सम्बाधः सङ्घटे योनौ, हे. सम्बाधः सङ्घरे भगेऽपुत्रकः, च.

सम्बाधन. सम्बाधनं हाःसदने शूलाग्रद्वारपालयोः, मे.

सम्बोध. सम्बोधो बोधने क्षेमे, मे.

सम्भव. सम्भवो हेतावुत्पत्तौ मेलकेऽपि च । आधारांनतिरिक्तत्वेऽप्याधेयस्य निगद्यते, मे. सम्भवः कथितो हेतावुत्पत्तौ मेलकेऽपि च । आधारांनतिरिक्तत्व आधेयस्य च सम्भवः, वि. सम्भवः कारणे जनौ । आधेयस्य चाधारांनतिरिक्तत्वे जिनेऽपि च, हे. आधेयधारणे सत्वे मेलकेऽपि च सम्भवः, त्रि.

सम्भार. सम्भारः सम्भृतौ सङ्घे, मे. सम्भारः सम्भृतौ गणे, वि, हे.

सम्भेद. सम्भेदः स्फुटने सङ्घे, मे. सम्भेदः स्फुटने सिन्धुसङ्घमे, वि.

सम्भोग. सम्भोगस्तु पुमान् भोगे सुरते जिनशासने, मे. सम्भोगो

भोगरतयोः श्रुण्डायाम्, हे. सम्भोगः सुरते भोगे सम्भोगो जिनशसने, वि.
सम्भोगो रतभोगयोः, त्रि. रतिभुक्तयोः सम्भोगः, ह.

संभ्रम. संभ्रमः साध्वसेऽपि स्यात् संवेगादरयोरपि, वि, मे.
संभ्रमो भीतौ संवेगादरयोरपि, हे. संभ्रमौ साध्वसादरौ, त्रि.

सम्प्रति. अथ सम्प्रतिः । अभिलाषेऽप्यनुज्ञायां संवित्तप्रादास्त
योषिति, मे. सम्प्रतिः स्यादनुज्ञानेऽप्यभिलाषेऽपि सम्प्रतिः, वि. सम्प्रति-
र्वाञ्छानुमत्योः, हे.

संमूर्च्छन. संमूर्च्छनमभिव्याप्तावुच्छायमोहयोरपि, मे. संमूर्च्छनम-
भिव्याप्तौ संमूर्च्छनमोहयोरपि, वि. संमूर्च्छनमभिव्याप्तौ मोहे, हे.

सम्यच्(क्ष्). सम्यग् हृदप्रशंसयोः, मे. सम्यग् वादप्रशंसयोः, वि.
सम्यग् वादे स्तुतावपि, हे. सम्यक् सत्राद् वाचप्रलिङ्गन्तु मनोषे सङ्गते-
ऽपि च, मे. सम्यक् सम्मतहृद्ययोः, वि.

सर. सरो दध्यग्रगत्योर्ना, मे. सरो दध्यग्रवाणयोः, वि. सरौ दध्यग्र-
सायकौ, हे. V. शर.

सरक. सरकोऽस्त्री सीधुपाने शीधुपात्रेषुसीधुनोः । अच्छिन्नाध्वग-
पंक्तौ च, मे. सरक्तः सीधुभाजने । अच्छिन्नाध्वगपंक्तौ च सीधुपाने च
सीधुनि, वि. सरको मदिरापात्रे मदिरापानमद्ययोः, हे. शीधौ च शीधु-
पाने च सरकोऽस्त्री, त्रि.

सरणि. सरणिः पंक्तौ मार्गे च, मे. सरणिः पंक्तिवर्त्मनोः, वि.
सरणिः अर्पिमार्गयोः, हे.

सरण्यु. सरण्युस्तु पुमान् पारिवाहे सत्रान् मातरिश्चनि, मे.
V. शरण्यु.

सरमा. सरमा कुक्कुरीदेवशुन्योः स्याद् राघसीभिदि, मे.

सरल. सरलः पूतिकाष्ठे नाऽथोदारावकयोस्त्रिपु, मे. सरलः
पूतिकाष्ठे सत्राद्दारावकयोरपि, वि. सरलस्तृणौ । उदारे पूतिकाष्ठे
च, हे. षट्ठौ टप्ते च सरलः, त्रि. V. मोक्ष.

सरस्. सरसी विश्वकासारे.सरो नीरतडागयोः, मे. सरसीव-
तडागयोः, वि. सरो नीरतडागयोः, त्रि.

सरस्वत्. सरस्वाञ्च नदे चाब्यौ नान्यवद् रसिके स्त्रियाम् । वाणी-
स्त्रीरत्नवाग्देवीगोनदीषु नदीभिदि । मनुपत्न्यामपि, मे. सरस्वती
सरिद्धेदे गोवाग्देवतयो गिरि । स्त्रीरत्ने चापगायाञ्च सरस्वान् सिन्धु-
केऽब्युधौ, वि. सरस्वानुदधौ नदे सरस्वती सरिद्धिदि । वाचप्रापगायां
स्त्रीरत्ने गोवाग्देवतयोरपि, हे. सरस्वन्तौ नदार्णवौ, प्रा. अथो वचः ।
सरस्वती सरिद् गौश्च, त्रि.

सरोजिनी. सरोजिनी तु कमलाकरे पद्मे च योषिति, मे. सरो-
जिनी सप्तात् कासारे पद्मिनीपद्मयोस्तथा, वि. सरोजिनी सरोरुहे । सरो-
रुहिण्यां कासारे, हे.

सर्ग. सर्गस्तु निश्चयाध्यायमोहोत्थाहात्मरुष्टिषु, मे, वि. सर्ग-
स्तप्रागस्वभावयोः । उत्थाहे निश्चयेऽध्याये मोहानुमतिरुष्टिषु, हे.

सर्जरस. अथ सर्जरसो वाद्यभाण्डभेदे च धूणके, मे. वीणाभेदे सर्ज-
रसो धूणकेऽपि, त्रि. ८. सर्वरस.

सर्जू सर्जू र्वणिजि विदुप्रति (स्त्रियाम्), मे. सर्जू र्वणिजि
विदुप्रति, वि.

सर्वसह. सर्वसहः सहिष्णौ सप्तात् सर्वसहा पुनः चित्तौ, हे.

सर्वग. सर्वगं सलिले क्लीवं सर्वगः शङ्करे विभौ, मे. सर्वगं
जले । सर्वगस्तु विभौ रुद्रे, हे. सर्वगं सलिले ख्यातं सर्वगः शङ्करे
विभौ, वि.

सर्वज्ञ. सर्वज्ञः शिवपुद्गयोः, मे. सर्वज्ञः शङ्करे युद्धे, वि. सर्वज्ञस्तु
जिनेन्द्रे सप्तात् सुगते शङ्करेऽपि च, हे. सर्वज्ञः शङ्करे जिने, त्रि.

सर्वतोभद्र. सर्वतोभद्र इतुप्रकः काव्यचित्ते गृहान्तरे । निष्प-
ना सर्वतोभद्रा गम्भारीनटयोपितोः, मे. सर्वतोभद्रस्त्वोकशिक्षाव्य-
पितयोः । निष्पेऽय सर्वतोभद्रा गम्भार्यां नटयोपिति, हे. सर्वतोभद्र

इत्युक्तः काव्यचित्ते गृहान्तरे । निम्बेऽपि सर्वतोभद्रा गम्भारीनट-
योपितोः, वि.

सर्वतोमुख. सर्वतोमुख उग्रे च चेतन्नत्रह्यणोः पुमान् । नपुं-
सकन्तु पानीये सुरवत्सर्न्यपि स्मृतम्, मे. अथ सर्वतोमुखः । विधा-
वात्मनि भद्रे च सर्वतोमुखमम्बु, एम्, हे. सर्वतोमुखमाख्यातमन्तरिक्षे
च पायसि । विधिघोतन्नरुद्रेषु कथितः सर्वतोमुखः, वि.

सर्वथा. सर्वथा हेतुवाढयोः, मे, वि.

सर्वरस. सर्वरसः स्मृतो वाद्यभागुभेदे च धूणके, वि. सर्वरस-
सु धूणके । वाद्यभेदे, हे. V. सर्जरस.

सर्वसन्नाह. सर्वात्मनि सर्वसन्नाहः, च.

सर्वौघ. सर्वौघो गुरुवेगे च सर्वसन्नहने पुमान्, मे. सर्वौघो गुरु-
वेगार्थसर्वसन्नहनार्थयोः, वि.

सव. सवो यज्ञे च सन्धाने, मे. सवः सन्धानयज्ञयोः, वि.

सवन. सवनन्वध्वरे स्नाने सोमनिर्दलनेऽपि च, मे. सवनं
यज्ञियस्नाने सोमनिर्दलनेऽपि च, वि. सवनं स्नानयागयोः । सोमनिर्द-
लने चापि, हे. कर्तौ स्नाने च सवनम्, त्रि.

सव्य. सव्यं वामे प्रतीपे सप्रात्, मे. सव्यं तु दक्षिणे । वामे च
प्रतिब्रूले च, हे. सव्यं वामप्रतीपयोः, वि.

सस्यक. सस्यको मणिभेदेऽसौ, मे. सस्यकः सप्रात् मणौ खड्गे
नारिकेलस्य चान्तरे, वि. सस्यको नालिकेरान्तःसस्यप्रामणिकखड्गयोः, हे.
मणौ खड्गे च सस्यकः, त्रि.

सह. सहो बले न स्त्रियां स्यात् स्त्रियान्तु नखभेपजे । दण्डो-
त्पलामुद्गपर्णीकुमारौघयिवीषु च, मे. सहः घेमे बलेऽपि च । सहोर्व्यां
सहदेवायां कुमार्यत्रां नखभेपजे । मुद्गपर्ण्याश्च, हे. सहो बले सहा
मुद्गपर्ण्याश्च नखभेपजे । सहदेवाकुमार्यौघ सहः घान्ते सहा भुवि,
वि. सह साकल्य इष्यते । विद्यमाने च साहस्ययौगपद्यसष्टद्विषु । सखन्धे

च, मे. सह सम्बन्धसादृश्ययोगपदसद्विषु । साकल्ये विद्यमाने च, हे. सह साकल्यसादृश्ययोगपदसद्विषु । विद्यमाने च सम्बन्धे सहशब्दः प्रकीर्तितः, वि.

सहचर. भवेत् सहचरो भिष्यत्वां द्वयोरनुचरे त्रिषु, मे. भवेत् सहचरो भिष्यत्वां वयसेत्र प्रतिबन्धके, वि. सहचरः पुन भिष्यत्वां वयसेत्र प्रतिबन्धके, हे.

सहज. सहजस्तु निसर्गे ना सहोत्थे पुनरन्यवत्, मे. सहजस्तु निसर्गे स्यात् सहोत्थे पुनरन्यवत्, वि. सहजः सहसम्भवे । निसर्गे च, हे. निसर्गे सहजः पुंसि सहोत्थे वाचप्रलिङ्गकः, त्रि.

सहदेव. सहदेवा बलादण्डोत्पलयोः सारिवौपधौ । सहदेवौ तु सर्पाच्यां पुंसि स्यात् पाण्डवे पुनः, मे. सहदेवा बलादण्डोत्पलासारिवभेपजे. सहदेवौ तु सर्पाच्यां सहदेवश्च पाण्डवे, वि. सहदेवस्तु पाण्डवे । सहदेवा बलादण्डोत्पलयोः सारिवौपधे । सहदेवौ तु सर्पाच्याम्, हे.

सहस्र. सहो बले जप्रोतिषि च पुंसि हेमन्तमार्गयोः, मे. सहो बले जप्रोतिषि मार्गशीर्षहेमन्तयोश्चापि सहाः प्रदिष्टः, वि. सहो बले जप्रोतिषि च सहा हेमन्तमासयोः, हे. सहो बलं सहा मार्गः, अ.

सहसा. आकस्मिकार्थं सहसा तत्काले च निगद्यते, इ.

सहस्रपाद. सहस्रपादः कारण्डे मार्तण्डे यज्ञपूरुषे, मे, वि. सहस्रपादो यज्ञपूरुषे । कारण्डसूर्ययोः, हे.

सहस्रवेधिन्. सहस्रवेधि क्लीवं सत्राद् रामठे नाऽन्धवेतसे, मे. सहस्रवेधौ स्यादन्धवेतसे रामठेऽपि च, वि. सहस्रवेधौ पुत्रे सहस्रवेधि तु चिह्नौ, हे.

सह्य. सह्यः शैलान्तरे पुमान् । सोढव्ये वाचप्रलिङ्गः स्यादारोग्ये तु नपुंसकम्, मे. सह्यं शैलान्तरारोग्यसोढव्येषु प्रचक्षते, वि. सह्यमारोग्ये सोढव्ये शैले, हे. ना शैले सह्यमारोग्यम्, त्रि.

साक्षात्. साक्षात् प्रत्यक्षतुल्ययोः, मे, वि, हे, अ. प्रत्यक्षसदृशोः साक्षात्, इ

साति. साति दर्शनेऽवसाने स्त्री, मे. साति दर्शनेऽवसाने च, वि.
साति दर्शनावसानयोः, हे, अ.

सादिन्. सादी तुरङ्गमातङ्गरथारोहेषु दृश्यते, मे. सादी तुरङ्ग-
मारोहे निपादिरथिनोरपि, हे. अथ सादिनौ द्वौ सारथिहयारोहौ, अ.
सादी तुरङ्गमातङ्गरथारोहेषु कथ्यते, वि.

साधन. साधनं ऋतसंस्कारे सैन्ये सिद्धे वधे गतौ । निर्वर्तनो-
पायमेद्वे दापनेऽनुगमे धने, मे. साधनं निर्वर्तौ मेद्वे सैन्ये सिद्धे वधे गतौ ।
उपाये ऋतसंस्कारे दापनेऽनुगमे धने, वि. साधनं सिद्धिसैन्ययोः । उपा-
येऽनुगमे मेद्वे निर्वर्तौ कारके वधे । दापने ऋतसंस्कारे प्रमाणे गमने धने,
हे. मारणे ऋतसंस्कारे गतौ द्रव्येऽर्थदापने । निर्वर्तनोपकरणानुव्रंजरासु
च साधनम्, अ. साधनं सिद्धमेद्वयोः, वि. उपकरणे करणे च द्रविणे लिङ्गे
च यातनायाच्च । सेनाङ्गे संसिद्धौ साधनशब्दप्रयोगः स्यात्, ह.

साधिष्ठ. साधिष्ठोऽतिदृढार्थयोः, मे, वि. अथ साधिष्ठोऽत्यार्थ-
दृढतमेऽपि च, हे.

साधीयम्. साधीयानतिवादे स्यादतिसाधौ च वाचप्रवत्, मे.
साधीयानतिवादे स्यादतिसाधौ तु वाचप्रवत्, वि. साधीयानतिशोभने ।
अतिवादे, हे. (अतिशये) साधीयान् साधुवाद्गोः, अ.

साधु. साधुर्वाधुर्पिके चारौ सज्जने चाभिधेयवत्, मे, वि. साधु-
र्जिने सुनौ वाधुर्पिके सज्जनरम्ययोः, हे. साधू रम्येऽपि च त्रिषु, अ. त्रिषु
साधु र्धनिव्यपि, त्रि.

साथ. साथो योगान्तरे स्मरे । गणदेवविशेषे च साधनीये तु
वाचप्रवत्, मे. साथ्याभिख्या साधनीये गणदेवतयोगयोः, वि. साथो योगे
साधनीये गणदेवतभिद्यपि, हे. साथ्या देवाः फले साथम्, त्रि.

सानु. सानुरस्त्री वने प्रस्ये वात्यामार्गाग्रकोविदे, मे. सानुः शृङ्गे
शुभे मार्गे वात्यायां पल्लवे धने, वि.

सान्त्व. सान्त्वं द्वाधिष्यसामनोः, मे. सान्त्वं सामनि दाक्षिण्ये, वि, हे.

सान्द्र. सान्द्रं वने घने ष्टदौ, मे. सान्द्रो घनकाननयो ष्टदौ, वि.
 सामज. सामजस्तु गजे पुंसि सामोत्थे पुनरन्ववत्, मे. सामजस्तु
 गजे प्रोक्तः सामोत्थे पुनरन्ववत्, वि. सामजस्तु सामोत्थे कुञ्जरैऽपि च, हे.
 सामजः कुञ्जरो ज्ञेयः सामजः सामजो मतः, अने.

सामन्. साम क्लीवमुपायस्य भेदे वेदान्तरेऽपि च, मे.

सामयोनि. सामयोनिस्तु सामोत्थे वृक्षकुञ्जरयोरपि, मे. साम-
 योनिस्तु सामोत्थे सामयोनि गजे विधौ, वि. सामयोनिस्तु सामोत्थे द्रुहिणे
 गजे, हे.

सामर्थ्य. सामर्थ्यं योग्यतायां स्यात् अक्तावपि नपुंसकम्, मे.
 सामर्थ्यं योग्यताशक्तौ, वि. सामर्थ्यं योग्यताशक्तयोः, हे.

सामि. सामि निन्दार्थयो र्ततम्, मे, वि. सामि त्वर्धं जगुश्चिते, अ.

सामिधेनी. सामिधेनी तु धायत्रायां समिधपि च योपिति, मे.
 सामिधेनी ष्टचि प्रोक्ता सामिधेनी समिधपि, वि. सामिधेनी समिहचोः, हे.

सामुद्र. सामुद्रं देहलक्षणे । समुद्रजेऽन्यलिङ्गः, मे. सामुद्रं देह-
 लक्षणे । सामुद्रश्च समुद्रीयलवणादिषु भेद्यवत्, वि. सामुद्रं लवणान्तरे ।
 लक्षणे च शरीरस्य, हे.

साम्प्रतम्. साम्प्रतश्चाधुनार्थं स्यादुचितार्थं च दृश्यते, मे. साम्प्रतश्चा-
 धुनार्थं स्याद् युक्तार्थेऽपि च साम्प्रतम्, वि. साम्प्रतं द्वचितेऽधुना, हे. युक्तार्थं साध-
 नार्थं च साम्प्रतं तद्विदो विदुः, वि. वर्तमाने च युक्ते च साम्प्रतं सम्प्रचक्षते, ह.

साय. सायः काण्डे दिनान्ते च, मे. सायः काण्डापरारणयोः, वि.
 सायः शरेऽपरारणे च, हे.

सायक. सायकः शरखड्गयोः, मे, वि. सायकः खड्गवाणयोः, हे.
 शरे खड्गे च सायकः, घ. सायकौ वाणमार्गणौ, घ.

सार. सारो बले स्थिरांशे च मज्जि पुंसि जले घने । न्यायेत्र
 क्लीबं त्रिषु वरे, मे. सारो बले मज्जानि च स्थिरांशे न्यायेत्र च नीरे च
 धने च सारम् । यरेऽन्यवत् सारमुदाहरन्ति. वि. सारो मज्जास्थिरांशयोः ।

बले अष्टे च सारन्तु द्रविणन्यायप्रवारिषु, हे. सारो बले स्थिरांशे च न्यायेत् क्लीवं वरे त्रिषु, अ. अष्टे स्यान्नि धने शुके मञ्जि सार उदा-
हृतः, हे.

सारङ्ग. सारङ्गः पुंसि हरिणे चातके च मतङ्गजे । श्वले त्रिषु, मे. सारङ्गश्चातके भङ्गे कुरङ्गे च मतङ्गजे । पक्षिभेदे च सारङ्गः सारङ्गः श्वलेऽन्यवत्, वि. सारङ्गो विहगान्तरे । चातके चञ्चरीके च द्विपैणश्वलेषु च, हे. चातके हरिणे पुंसि सारङ्गः श्वले त्रिषु, अ. सारङ्गश्चातके स्यातः सारङ्गः कुञ्जरो मतः । सारङ्गो भ्रमरो ज्ञेयः सारङ्गो हरिणो मतः, अने.

सारण. सारणो राक्षसान्तरे । रुग्भेदे ना प्रसारण्यां स्वल्पनद्याश्च सारणी, मे. सारणी स्वल्पसरिति प्रसारण्याश्च सारणी । सारणः स्याद-
तीसारे सचिवे रावणस्य च, वि. सारणः स्यादतीसारे दशकन्धर-
मन्त्रिणि, हे.

सारस. सारसः पक्षिभेदेन्दोः क्लीवन्तु सरसीरुहे, मे. सारसः पक्षि-
भेदे स्यात् सारसं सरसीरुहे, वि. सारसं सरसीरुहि । सारसः पुष्कराख्येन्दोः,
हे. अथ सारसम् । पद्मे ना पक्षिणीन्दौ च, त्रि.

सारसन सारसनमपुत्ररस्त्रे तनुत्रिणां मेखलायाश्च, मे. सारसनं
मेखलायासुरस्त्रे च तनुत्रिणाम्, वि. सारसनमुरब्धे । काञ्चयाश्च, हे.

सार्य. सार्यो बणिक्समूहे स्यादपि सङ्घातमात्रके, मे, वि. सार्यो
बणिग्गणे वन्दे धनेन सञ्चितेऽपि च, हे.

सार्वभौम. सार्वभौमसु दिङ्नागे सर्वद्यूषितावपि, मे, वि सार्व-
भौमसु दिग्गजे चक्रवर्तिनि, हे. सार्वभौमो गजे राञ्जि, त्रि.

साल. सालः पादपमात्रे स्यात् प्राकारे सर्जपादपे, मे. सालः पादप-
मात्रे स्यात् प्राकारे शङ्कुकटुमे, वि. सालः सर्जतरौ वृक्षमात्रप्राकार-
योरपि, हे. सालो वरणसर्जयोः, त्रि. सालः प्राकारवृक्षयोः, अने.

सालसार. सालसारसरौ चिद्भौ, हे. १. शालसार.

सावन. सावनो यज्ञकर्मान्ते यजमानप्रचेतसोः, मे. त्रि. से.

सावित्र. सावितः शङ्करे वसौ। सावित्री सत्यवत्पत्रां ब्रह्मपत्रा-
मयोरपि, मे. सावितः शङ्करे प्रोक्तः सावित्री देवतान्तरे, वि. सावित्रस्तु
महेश्वरः। सावित्री देवताभेदे, हे.

साहस. साहसन्तु बलात्कारदातकार्ये दमेऽपि च, मे, वि. साहसन्तु
दमे दुष्कृतकर्मणि । अविन्द्यदातौ धार्योत्र, हे.

सिंह. सिंहः कण्ठीरवे राशौ सत्तमे चोत्तरस्थितः। सिंही तु कण्ठ-
कार्या स्याद्, वार्ताकौ वासकेऽपि च, मे. सिंहः कण्ठीरवे राशौ सत्तमे चोत्तर-
स्थितः। सिंही क्षुद्रावृहत्योः स्याद्, वासके राजमातरि, वि. सिंहस्तु राशि-
भेदे स्वर्गाधिपे। अष्टे स्यादुत्तरस्थश्च सिंही स्वर्भानुमातरि। वासावृहत्योः
क्षुद्रायाम्, हे. सिंही वार्ताकुवासकौ। राशिभेदे हरौ सिंहः अष्टार्थे
चोत्तरे स्थितः, त्रि

सिंहाण. ५ शिङ्गाण.

सिकता. सितका स्त्री सिकतिले बालुकायान्तु भूमनि, मे. सिकता
बालुकायां सुत्रः सिकताऽप्यामयान्तरे। सिकतान्वितदेशे च शर्करायाश्च
कीर्तिता, वि. सिकताः सुत्र बालुकायां सिकता सैकते रुजि, हे. सिकताः
सुत्र बालुकापि, अ.

सिक्थ. सिक्थो भक्तपुलाके ना मधूच्छिष्टे नपुंसकम्, मे, त्रि.
सिक्थं नील्यां मधूच्छिष्टे सिक्थो भक्तपुलाकके, हे. सिक्थं नील्यां मधूच्छिष्टे
सिक्थ ओदनसम्भवे, वि.

सित. सितमवसिते च बह्वे धवले त्रिषु शर्करायां स्त्री, मे. सितस्त्व-
सिते बह्वे वर्षे सिता तु शर्करा, हे. सितः समाप्ते धवले निबद्धज्ञातयोरपि,
वि. बह्वार्जुनौ सितौ, अ. शर्करापि सिता, त्रि. सितो बह्वः सितः
शुक्ल. सितं रजतमुच्यते। सायकोऽपि सितो ज्ञेयः सितो दैत्यपुरो-
हितः, अने

सिद्ध. सिद्धो ना व्यासादो भेदे योगस्य देवयोनेश्च। त्रिषु निष्पन्ने,
मे. सिद्धो व्याद्यादिषु स्यात्; सिद्धाः सुत्र देवयोनिषु। नित्ये प्रसिद्धे निष्पन्ने,

वि. सिद्धो व्यासादिके देवयोनौ निष्पन्नमुक्तयोः । नित्ये प्रसिद्धे, हे. सिद्धस्य
नित्यनिष्पन्नादिषु, त्रि.

सिद्धरस. सिद्धरसो रसे पुंसि व्याङ्गिमभ्यतिषु त्रिषु, मे. सिद्धरसो
रसे व्याङ्गिमभ्यतिषु च दृश्यते, वि.

सिद्धार्थ. सिद्धार्थस्य पुमान् प्राक्प्रसिद्धे च सितसर्पपे, मे. सिद्धार्थः
प्राक्प्रसिद्धे स्यात् सिद्धार्थः सितसर्पपे, वि. सिद्धार्थः सर्पपे प्राक्प्रसिद्धेऽपि
जिननप्तारि, हे. सिद्धार्थः सर्पपे दृष्टे, त्रि.

सिद्धि. सिद्धिः स्त्री योगनिष्पत्तिपादुकान्तर्धिदृष्टिषु, मे. सिद्धि-
निष्पत्तियोगयोः, वि. सिद्धिस्य मोक्षे निष्पत्तियोगयोः, हे.

सिधल. सिधला मत्स्यत्रिकृतौ वाचप्रवत् तु किलासिनि, मे. सिधलः
किलासी सिधला मत्स्यत्रचूर्णके, हे. सिधला मत्स्यत्रचूर्ण-सत्रात् सिध-
लश्च किलासिनि, वि. सिधला शुष्कमीने स्त्री त्रिलिङ्गप्रान्तु किला-
सिनि, त्रि.

सिनीवाली. सिनीवाली तु दृष्टेन्दु, कलामादुर्गयोः स्त्रियाम्, मे.

सिन्दूर. सिन्दूरस्यभेदे सत्रात् सिन्दूरं रक्तचूर्णके । सिन्दूरी
रोचनीरक्तचेलिकाधातकीषु च, मे, वि. सिन्दूरं नागसम्भवे । सिन्दूरस्य
दृष्टभेदे सिन्दूरी रक्तचेलिका । रोचनी धातकी, हे.

सिन्दूरतिलक. सिन्दूरतिलक उक्तो मतङ्गजे स्त्री तु कामिन्याम्,
मे. सिन्दूरतिलको नागे सिन्दूरतिलका स्त्रियाम्, वि. सिन्दूरतिलको हस्ती
सिन्दूरतिलकाऽङ्गना, हे.

सिन्धु. सिन्धु, र्वमथुदेशाब्धिनदे ना सरिति स्त्रियाम्, मे सिन्धुः
समुद्रे नद्याश्च नदे देशेभदानयोः, वि. सिन्धु, र्वयां गजभेदेऽप्यौ देशनद-
भेदयोः, हे. देशे नदविशेषेऽप्यौ सिन्धु, र्ना सरिति स्त्रियाम्, अ सरित्-
समुद्रयोः सिन्धुः, अने सिन्धुः समुद्रनदयोः, च.

सिम्र. सिम्रो निदाघसलिले सिम्रा तु सरिदन्तरे, मे. सिम्रः स्वोदे
सिम्रा नद्याम्, हे.

सिर. सिरा नाद्याम्बुवाहिनी । सिरस्तु पिप्पलीमूलम्, हे. V. शिर.

सीता. सीता लाङ्गलपद्धतिवैदेहीस्वर्गगङ्गासु, मे. सीता जनकजा-

गङ्गाभेदयोर्हलपद्धतौ, हे. सीता रामकलत्रे सप्रात् तथा लाङ्गलपद्धतौ । नभो-

नद्याश्च, वि. सीता लाङ्गलरेखा सप्राद् व्योमगङ्गा च जानकी, त्रि. सीता

लक्ष्मीरुमा सीता सीता ससप्राधिदेवता । सीता सौरध्वजापत्यं सीता

मन्दाकिनी मता, अने.

सीमन्. सीमा घाटस्थितिक्षेत्रेष्वण्डकोपेऽपि च स्त्रियाम्, मे. सीमा

घाटे स्थितौ क्षेत्रे, त्रि.

सीमा. सीमा घाटस्थितिक्षेत्रेष्वण्डकोपेऽपि च स्त्रियाम्, मे. सीमा

घाटे स्थितौ क्षेत्रे मर्यादावलयोरपि, वि. सीमा घाटे स्थितौ क्षेत्रे, हे.

सीर. सीरोर्कहलयोः पुंसि, मे. सीरस्तिग्मकरे हले, वि. सीरः

सप्रादंशुमालिनि । लाङ्गले, हे. हलतिग्मकरौ सीरौ, त्रि.

सु. सु पूजायां भृशार्थानुमतिरुच्छ्रस्वद्विषु, वि, मे.

सुकर्मान्. सुकर्मा तु पुमान् योगभेदे सप्राद् देवशिल्पिनि, मे. सुकर्मा

ग्रहयोगे सप्रात् सुकर्मा देवशिल्पिनि, वि. सुकर्मा योगभेदे सप्रात् सुक्तिये

देवशिल्पिनि, हे.

सुकुमार. सुकुमारो ष्टदौ त्रिषु । पुंसि पुण्ड्राभिधानेद्यौ,

मे. सुकुमारश्च पुण्ड्रेद्यौ कोमले त्वभिधेयवत्, वि. सुकुमारश्च कोमले ।

पुण्ड्रेद्यौ, हे.

सुकृत. सुकृतन्तु शुभे पुण्ये क्लीवं सुविहिते त्रिषु, मे. सुकृतन्तु

शुभे पुण्ये सुविधाने च वाचप्रवत्, वि. सुकृतन्तु शुभे पुण्ये सुविधाने, हे.

सुखं सुखं शर्मणि नाफे च सुखा पुण्यां प्रचेतसः, मे, वि. सुखं

त्रिदियशर्मणोः । सुखा प्रचेतसः पुण्याम्, हे.

सुखाश. सुखाशो वरुणे राजतिनिशे सुग्गभोजने, मे. सुखाशो राज-

तिनिशे शोभनाशप्रचेतसोः, वि. सुग्गाशश्च प्रचेतसि । शुभाशे राज-

तिनिशे, हे

सुगन्धि. सुगन्धिः सप्राद्विष्टगन्धे त्रिषु क्लोवन्तु बालुके, मे. सुगन्धिः सप्राद्विष्टगन्धे सुगन्धि हरिबालुके, वि.

सुगम. सुगमः कोमले काव्ये, अने.

सुग्रीव. सुग्रीवो वासुदेवस्य ह्ये शाखाखण्डे, मे. सुग्रीवः शोभन-
ग्रीवे सुग्रीवो वानराधिपे, वि.

सुत. सुतस्तु पार्थिवे पुत्रे स्त्रप्रपत्ये तु सुता स्मृता, मे. सुतः पार्थिवपुत्रयोः, वि. सुतः पुत्रे श्ये, हे. पार्थिवे तनये सुतः, अ.

सुतल. सुतलोऽट्टालिकाबन्धनागलोकप्रभेदयोः, मे. सुतलप्रतलौ चेति पातालभुवनद्वये । सप्रातामट्टालिकाबन्धे तताङ्गलिकरे क्रमात्, वि. सुतलोऽट्टालिकाबन्धे पातालभुवनान्तरे, हे.

सुदर्शन. सुदर्शनो हरेश्चक्रे मेरुजम्बूद्रुमे पुमान् । न द्वयोः शक-
नगरे आञ्जामौपधीभेदेः स्त्रियाम्, मे. सुदर्शनो हरेश्चक्रेऽमरावत्यां सुद-
र्शना । आञ्जायामौपधीभेदे मेरुजम्बूं सुदर्शना, वि. सुदर्शनः । विष्णोश्चक्रे
सुदर्शन्यमरावत्यां सुदर्शना । आञ्जायामौपधीभेदे मेरुजम्बूं सुराभिदि, हे.

सुदामन् सुदामा तु पुमान् वारिधरपर्वतभेदयोः, मे. सुदामा
भूधरे मेघे, वि. सुदामा पर्वते मेघे, हे.

सुधन्वन् सुधन्वा प्रौढधानुष्के त्रिषु ना विश्वकर्मणि, मे 'सुधन्वा
प्रौढधानुष्के सुधन्वा विश्वकर्मणि, वि सुधन्वा त्वष्टृधन्विनोः, हे.

सुधा. सुधा स्त्री लेपने मूर्वास्त्रुहीगङ्गेष्टिकाश्चते, मे. सुधाऽश्चते
स्त्रुहीमूर्वालेपगाङ्गेष्टिकासु च, वि. सुधा गङ्गेष्टिकास्त्रुह्यो मूर्वालेपा-
श्चतेषु च, हे. सुधा लेपोऽश्चतं स्त्रुही, अ सुधा प्रासादभाग् द्रव्यं मुधा विद्वन्
सुधाऽश्चतम् । सुधैःकभोजनं ज्ञेयं सुधा धात्री सुधा स्त्रुही, अने.

सुधास्त्रुति. सुधास्त्रुतिः पुमान् मखे । 'चन्द्रे, मे. सुधास्त्रुति मखे
विधौ, वि.

सुनन्दा. सुनन्दा रोचनोमयोः, मे. सुनन्दा रोचनानार्योः, वि.
सुनन्दा रोचनाऽङ्गना । जननीवाङ्गवलिनोः, हे

सुनार. सुनारस्तु शुनीस्तन्ये सर्पाण्डकलविङ्कयोः, मे, वि. सुनारस्तु शुनीस्तन्ये सर्पाण्डे चटकेऽपि च, हे.

सुनीति. सुनीतिः शोभननये भ्रुवमातरि योपिति, मे. सुनीतिः शोभननये सुनीति भ्रुवमातरि, वि. सुनीति भ्रुवमाता सप्रात् सुनयोऽपि, हे.

सुन्दर. सुन्दरी तरुभिन्नारीभिदोः स्त्री रुचिरेऽन्ववत्, मे, सुन्दरी स्त्रीतरुभिदोः, वि. सुन्दर्यङ्गनायां द्रुमान्तरे, हे.

सुपर्ण. सुपर्णः स्वर्णचूडे च गरुडे कृतमालके । सुपर्णा कमलिन्याञ्च वैनतेयस्य मातरि, मे. सुपर्णस्त्वाम्चडे सप्राद् गरुडे कृतमालके । सुपर्णा कमलिन्याञ्च सुपर्णा तार्क्ष्यमातरि, वि. सुपर्णः कृतमालके । गरुडे स्वर्णचूडे च सुपर्णा विनताऽविजनी, हे.

सुपर्वन. सुपर्वा ना शरे वंशे पर्वधूमसुरेषु च, मे. सुपर्वा त्रिदशे वंशे शरे धूमेऽपि पर्वणि, वि. सुपर्वा पर्वणि शरे त्रिदशे वंशधूमयोः, हे. धूमवंशशराऽमर्त्याः सुपर्वाणः प्रकीर्तिताः, त्रि.

सुप्ति. सुप्तिः स्पर्शाज्ञतानिद्राविश्रम्भे शयने स्त्रियाम्, मे. सुप्तिः स्पर्शाज्ञतायाञ्च स्वापे विश्रम्भघातिनि, वि. सुप्तिः स्वापे स्पर्शाज्ञतारुजि, हे.

सुप्रतीक. सुप्रतीकः शोभनाङ्गे भषेदीशानदिग्गजे, मे, वि. सुप्रतीकः सप्रादीशानदिग्गजे शोभनाङ्गके, हे.

सुभाषित. सुभाषितो बुद्धे पुमान् सूक्ते नमुंसकम्, मे.

सुमनस्. सुमनाः पुष्पमालत्योः स्त्रियां ना धीरदेवयोः, मे, त्रि. सुमनाः पुष्पमालत्योस्त्रिदशे कोविदेऽपि च, वि. सुमनाः प्राज्ञदैवयोः । जात्यां पुष्पे, हे. ज्ञेयाः सुमनसो देवाः कुसुमानि च सज्जनाः, ऋने.

सुमुख. सुमुखश्चाक्ष्यतनये सूरिनागप्रभेदयोः, मे. सुमुखश्चाक्ष्यतनये ऋषिभेदे च परिहते, वि. सुमुखो गरुडात्मजे । परिहते ऋषिभेदे सप्रात्, हे. सुमुखश्चाक्ष्यपुत्रे. त्रि.

सुमेधस्. सुमेधास्तु स्त्रियां जप्रोतिष्मत्यां त्रिषु सुडुद्धिनि, मे. सुमे-
धास्तु सुडुद्धौ स्यात् जप्रोतिष्मत्यामपीष्यते, वि. सुमेधास्तु जप्रोतिष्मत्यां
विदुष्यपि, हे.

सुयामुन. सुयामुनो वत्सराजे प्रासादेऽद्रप्रन्तरेऽसुप्रते, मे, वि.
सुयामुनो जनार्दने । वत्सराजे प्रासादेऽद्रिभेदे, हे.

सुर. सुरा चपकमद्ययोः । पुंलिङ्गस्त्रिदिवेशे स्यात्, मे. सुरो
देवे सुरा मद्ये चपकेऽपि सुरा क्वचित्, वि. सुरो देवे सुरा चपक-
मद्ययोः, हे.

सुरत. सुरतं स्यान् निधुवने देवत्वे सुरता स्मृता, मे. सुरतं स्यान्
निधुवने देवत्वे सुरता मता, वि.

सुरतताली. भवेत् सुरतताली तु दूतिकायां शिरःसृजि, मे, वि.
सुरतताली शिरःसृग्दूत्योः, हे.

सुरभि. सुरभिः शल्लकीमातृभिन्सुरागोषु योषिति । चम्पके च
वसन्ते च तथा जातीफले पुमान् । स्वर्णं गन्धोपले क्लीवं सुगन्धिकान्तयो-
स्त्रिषु । विख्याते सचिवे धीरे चैत्रेऽपि च पुमानयम्, मे. सुरभिश्चम्पके स्वर्णं
जातीफलवसन्तयोः । गन्धोपले सौरभेयत्रां शल्लकीमातृभेदयोः । सुगन्धे च
मनोज्ञे च वाचप्रवत् सुरभिः स्मृतः, वि. सुरभिर्हस्त्रि चम्पके । जातीफले
मातृभेदे रम्ये चैत्रवसन्तयोः । सुगन्धौ गवि शल्लप्याम्, हे. सुरभिर्गवि
च स्त्रियाम्, अ. सुरभिः स्याद् वसन्तेऽपि सभादूरतालयेऽपि च, त्रि. अष्टे-
ऽपि निगद्यते सुरभिः, छ.

सुरस. सुरसस्तु त्रिषु स्यादौ पर्णांशे तु नपुंसकम् । स्त्रीरामानाग-
मात्वोश्च, मे. सुरसः स्यात् सुमधुरे पर्णांशे सुरसाऽपि च, वि. सुरसः स्यादौ
पर्णांशे, हे.

सुरूप. सुरूपस्तु बुधे रम्ये प्राप्तरूपाभिरूपवत्, हे. ४. प्राप्तरूप.

सुवर्ण. सुवर्णो ना स्वर्णकर्षे सुवर्णालुमसान्तरे । स्त्री लुप्याशुर्गणि
स्त्रीये काश्चने हरिचन्दने, मे. सुवर्णं स्वर्णमार्त्तं स्यात् सुवर्णं कर्षविज्ञायोः ।

सुवर्णश्च सुवर्णालुक्कणागुरुमसान्तरे, वि. सुवर्णं काञ्चने कर्पं सुवर्णालौ
नखान्तरे । कृष्णागुरुणि विस्रे च, हे. सुवर्णं मानभेदेऽपि, त्रि.

सुवसन्तक. सुवसन्तक उद्दिष्टो वासन्तत्रां मदनोत्सवे, मे. सुवसन्तक
इत्ये प वासन्तत्रां मदनोत्सवे, वि.

सुवह. सुवहा शस्त्रक्षेलापर्णीगोधापदीषु वीषायाम् । रास्त्रा-
श्रेफ़लिकयोः स्त्री सुखवाह्येऽन्यलिङ्ग. स्यात्, मे. सुवहा शस्त्रकीगोधापदीश्रेफ़ा-
लिकासु च । एलापर्ण्यां च सुवहा वस्त्रकौरास्त्रायोरपि । सम्यग्वाहे तु
सुवहो वाचप्रवत् समुदाहृतः, वि. सुवहस्तु सम्यग्वाहे सुवहा शस्त्रकीद्रुमे ।
रास्त्राश्रेफ़ालिकागोधापद्येलापर्णिकासु च, हे.

सुवेल. सुवेलः प्रणते शान्ते त्रिषु ना पर्वतान्तरे, मे. सुवेलः प्रणते
शान्ते सुवेलः पर्वतान्तरे, वि. सुवेलः प्रणते शान्ते गिरिभेदे, हे.

सुव्रत. सुव्रता सुखसन्दोह्या शोभनव्रतयोरपि, मे. सुव्रता सुख-
सन्दोह्यसुरभ्यां शुभजव्रते । वाचप्रवत्, वि. सुव्रता । सुखदोह्याशौरभेद्यत्रां
सुव्रतोऽर्हति सद्व्रते, हे. सुदोहो गौश्च सुव्रता, त्रि.

सुपम. सुपमाऽनन्तशोभायां स्त्री चारौ च समे त्रिषु, मे. सुपमं
चारुसमयोः सुपमा परमदुप्रतै, वि. सुपमं रुचिरे समे । सुपमा तु स्यात्
परमशोभायां कालभिद्यपि, हे.

सुपवी. सुपवी कारवेष्टे स्यात् कृष्णजीरकजीरयोः, मे, वि. सुपवी
कृष्णजीरके । जीरके कारवेष्टे च, हे.

सुपीम. सुपीमः शीतले चारौ त्रिषु ना पञ्चगान्तरे, मे. सुपीमः
शिशिरे चारौ सुपीमः पञ्चगान्तरे, वि. सुपीमः शिशिरे रम्ये, हे.

सुपेण. सुपेणः करमर्दं सत्राद् विष्णुसुग्रीववैद्ययोः, मे. सुपेणः
करमर्दंऽपि विष्णुसुग्रीववैद्ययोः, वि. सुपेणो विष्णुसुग्रीववैद्ययोः करमर्दके, हे.
विष्णो सुपेणः करमर्दके । कपिवैद्ये च, त्रि.

सुष्ठु. सुष्ठु, प्रशंसनेऽपि सत्रादत्यर्थं च निगद्यते, मे. सुष्ठु प्रशंसनेऽपि
सत्रादत्यर्थंऽपि च कथ्यते, वि. सुष्ठुत्यर्थं प्रशंसयोः, त्रि.

सूक. सूक इत्यपि । वाणवातोत्पले, मे. सूका वाणोत्पलवाताः,
हे सूको वाणानिलोत्पले, वि

सूक्ष्म सूक्ष्मं सत्रात् कतकेऽध्यात्मे पुंस्रणौ त्रिषु चाल्पके, मे.
सूक्ष्मं सत्रात् कतकेऽध्यात्मेऽप्यणौ सूक्ष्मोऽल्पकेऽन्यवत्, वि सूक्ष्मोऽणौ सूक्ष्म-
मल्पके । अध्यात्मे कतके, हे सूक्ष्ममध्यात्ममपि, अ.

सूचक. सूचकः सीवनद्रव्ये बोधके पिशुने शुनि । ओतौ काके,
मे. सूचकः सीवनद्रव्ये बोधके हृपदंशके । पिशुने शुनि काके च, वि.
सूचकः शुनि दुर्जने । कथके सीवनद्रव्ये मार्जारै वायसेऽपि च, हे सूचकौ
खलकुङ्कुरौ, वि.

सूचना. सूचना व्यधने दृष्टौ गन्धनेऽभिनयेऽपि च, मे, वि सूचना
सत्रादभिनये गन्धने व्यधने दृष्टि, हे.

सूची. सूची तु सीवनद्रव्येऽप्याङ्गिकाभिनयान्तरे, मे सूची
कराद्यभिनये नारीणां करणान्तरे । सूची च सीवनद्रव्ये, वि सूचत्र-
भिनये व्यधने करणे स्त्रियाम्, हे. सूची इत्यप्रभेदे च व्यधनीभिस्त्रयो-
रपि, वि.

सूत. सूतसु सारथौ तच्छिष्यं चत्रियाद् ब्राह्मणीसुते । वन्दिपार-
दयो पुंसि प्रसूते प्रेरिते त्रिषु, मे. सूतः पारदसारथ्योः प्रसूतेरितवन्दिषु ।
ब्राह्मण्यां चत्रियाञ्जाते तच्छिष्ये, हे. सूतसु सारथौ तच्छिष्यं प्रसूते प्रेरिते-
ऽपि च । चत्रियाद् ब्राह्मणीजेऽपि सूतः पारदवन्दिनोः, वि. सूतस्त्वष्टरि
सारथौ, अ. सूतो वन्दिनि पारदे, वि सूतो भास्कर इतुग्नः सूतः
सारथिरुचत्रते, अने

सूतकं सूतकोऽस्त्री पारदे न द्वयो र्जनौ, मे. सूतकं रसजन्मनोः,
वि सूतकं जन्मनि रसे, हे, अथ जन्मनि । सूतकं पारदेऽप्यस्त्री, वि.

सूत्र. सूत्रं तन्तुव्यवस्थयोः । शास्त्रादिसूत्रनाम्यथे, मे. सूत्रन्तु
रचनायां स्यात् मूलं तन्तुव्यवस्थयोः, वि. सूत्रन्तु सूत्रनाकारिण्यथे तन्त-
व्यवस्थयोः, हे. तन्त्राद्यम्यथोः सूत्रं कारणेऽपि च

सूत्रकण्ठ सूत्रकण्ठः पुमान् विप्रे खञ्जरीटकपोतयोः, मे सूत्र-
कण्ठो द्विजे प्रोक्त खञ्जरीटकपोतयोः, वि सूत्रकण्ठः खञ्जरोटे द्विजन्मनि
कपोतके, हे सूत्रकण्ठो द्विजेऽपि च, हा सूत्रकण्ठो द्विजन्मनि। कपोत-
विहगेऽपि स्यात्, त्रि

सूत्रधार सूत्रधार शचीपती । नान्द्रन्तरसञ्चारिपावशिल्लिप-
प्रभेदयोः, मे सूत्रधारः शचीपती । नान्द्रन्तरसञ्चारिपावशिल्लिपप्रभे-
दयोः, वि सूत्रधारस्तु शिल्लिपभेदे नटन्द्रयोः, हे

सूद सूदस्तु कथित रूपकारे च व्यञ्जनान्तरे, मे सूदस्तु रूपवत्
रूपकारे च व्यञ्जनेऽपि च, वि मूदः रूपकारे व्यञ्जनेऽपि च रूपवत्, हे
सूद स्याद् व्यञ्जनेऽपि च, अ व्यञ्जने रूपकारे च सूद रूपवद्विद्यते, त्रि
सूदः स्यात् रूपकारश्च सूदो ज्ञेयः कुट्टुम्बिकः, अने

सून सून प्रसवपुष्पयो । सूना पुत्रत्रा वधस्थानगलशुण्डिकयो
स्त्रियाम्, मे सूनं वाचप्रवदुच्छूने सूनं प्रसवपुष्पयोः । सूना पुत्रत्रा वध-
स्थानगलशुण्डिकयोरपि, वि सूनं पुष्पे सूना पुनः सुता । अधो-
जिह्वा वधस्थानम्, हे सूनाऽधोजिह्विकाऽपि च, न सूनं पुष्पे फले-
ऽपि च, त्रि

सूनु सूनुः पुत्रेऽनुजेऽर्केना, मे सूनु पुत्रेऽनुजे रवौ, वि, हे
पुत्रे रवौ च सूनु स्याद् भ्रातर्यपि कनीयसि, त्रि सूनुः पुत्रे तथाऽ-
नुजे, अने

सूनुत सूनुत मङ्गलेऽपि स्यात् प्रियसत्यं वचस्यपि, मे सूनुत
मङ्गले सत्यप्रियवाचि च सूनुतम्, वि सूनुतः शिद्धितो मत्यः सूनुतं
सत्यवद् वचः, अने सूनुतम् । मङ्गले प्रियसत्योक्तौ, हे सूनुतं कृष्णले
सत्ये, त्रि

सूप सूपो व्यञ्जनसूदयोः, मे सूपो व्यञ्जनभेदे स्यात् रूपकारे
च कीर्तितः वि १ सूद

सूम सूमं घीरे च नभसि, मे सूमं घीरे नभस्यपि, वि

सूरः सूरः सूर्यनरेश्वरौ, अने. १. सूरः.

सूर्यः सूर्योऽर्कपर्वणं तपने स्त्री तद्भायैर्पधीभिदोः, मे. सूर्यः सूरः
तत्प्रियायां सूर्या स्यादोपधावपि, वि.

सूर्यभक्तः . सूर्यभक्तसु बन्धुके पुंसि त्रिष्वर्कपूजके, मे. सूर्यभक्तो
बन्धुजीवे तथा भास्करपूजके, वि. सूर्यभक्तो बन्धुजीवे भास्करस्य च
पूजके, हे.

सृतिः सृतिः स्त्री गमने मार्गं, मे. सृति र्ततौ पथि, हे. सृति-
र्गमनमार्गयोः, वि.

सृदाकुः सृदाकुर्नाऽनिले वज्जे ष्वलने प्रतिस्वर्यके, मे. सृदाकुरनिले
वज्जे दावाग्नौ प्रतिस्वर्यके, वि. सृदाकुर्बज्जे दावाग्नौ प्रतिस्वर्यं समीरणे, हे.

सृष्टः सृष्टसु निर्मिते । युक्तनिश्चितयोः प्राजेत्र त्रिषु, मे. सृष्टं
निश्चितयुक्तयोः । प्रचुरे निर्मिते च, हे. सृष्टसु निर्मिते । युक्तनिश्चितयोः
प्राजेत्र, वि. सृष्टं निश्चिते वज्जनि त्रिषु, अ.

सृष्टिः सृष्टिसु निर्मितौ । स्वभावे चापि कथिता, मे. सृष्टिः
स्वभावे निर्माणे, वि, हे.

सेचकः सेचकः स्यात् पुमान् मेषे वाचप्रलिङ्गसु सेक्तरि, मे. सेचकः
सेक्त्रमेषयोः, हे, वि.

सेचनः सेचनं रक्षणे सेके नौकायाः सेकभाजने, मे. सेचनं रक्षणे
सेके नौकासेचनभाजने, वि.

सेतुः सेतुर्नालौ कुमारके, मे. सेतुसु सञ्चरे । नदीसङ्गमे, हे.
सेतुरालौ च वरुणे, वि.

सेनानीः सेनानीः स्यात् पुमान् कार्तिकेये सेनापतावपि, मे.
सेनानीः कार्तिकेये स्यात् तथा सेनापतावपि, वि. सेनानीः मैत्र्यपे
पुहे, हे.

सेनापतिः सेनापतिः कार्तिकेयेऽप्यनीकाधिपतौ पुमान्, मे. सेना-
पतिः कार्तिकेयेऽप्यनीकाधिपतेऽपि च, वि

सेवक. सेवकस्तु प्रसेवे ना वाचप्रलिङ्गोऽनुजीविनि, मे. सेवकस्तु प्रसेवे स्यादनुजीविनि चान्यवत्, वि. सेवकोऽनुगे प्रसेवे, हे.

सेवन. सेवनं सौवनोपास्तोः, मे, वि, त्रि, हे.

सेव्य. सेव्यं क्लीवमुशीरे स्यात् सेवार्हे पुनरन्यवत्, मे. सेव्यं प्रोक्त-मुशीरे च सेवार्हे पुनरन्यवत्, वि. सेव्यमुशीरे सेवार्हे, हे.

सैकतिक. अथ सैकतिकं मातृयात्रामङ्गलसूत्रके । ना सन्नप्रसो चपणके त्रिषु सन्देहजीविनि, मे. भवेत् सैकतिकं मातृयात्रामङ्गलसूत्रयोः । तथा सन्नप्रससन्देहजीवचपणकेष्वपि, वि. सैकतिकं पुन मातृयात्रामङ्गल-सूत्रयोः । सैकतिकः चपणके सन्नप्रसो भ्रान्तिजीविनि, हे.

सैनिक. सैनिकः सैन्यरक्षे च स्यात् सेनासमवेतके, मे.

सैन्धव. सैन्धवोऽस्त्रो माणिस्ये नाऽश्वे सिन्धुभवे त्रिषु, मे. सैन्धवो माणिस्येऽपि सिन्धुदेशोद्भवश्रवयोः, वि. सैन्धवः सिन्धुदेशजे । सिन्धुष्ये सप्रात्, हे. सैन्धवो लवणाश्रयोः, त्रि.

सैन्य. सैन्यं क्लीबं बले सेनासमवेते तु वाचप्रवत्, मे. सैन्यं सैनिक-सैन्ययोः, हे.

सैरिन्ध्री. सैरिन्ध्री परवेश्मस्थाशिल्पकृत्स्नवशस्त्रियाम् । वर्षसङ्कर-संमत्तक्षीमहस्त्रिकयोरपि, मे, वि, हे.

सोढ. सोढा मर्षणशक्तयोः, वि, हे. सोढा तित्तिघासंयुक्ते प्रक्ते चाप्यभिधेयवत्, मे.

सोम. सोमस्तु हिमदीधितौ । वानरे च कुपेरे च पितृदेवे समी-रणे । वसुप्रभेदे कर्पूरे नीरे सोमलतौपधौ, मे. सोमः कुपेरे पितृदेव-तायां वसुप्रभेदे च सुधाकरे च । दिव्यौपधौसोमलतासमीरकर्पूरनीरेषु च वानरे च, वि. सोमस्वोपधीतदत्सेन्दुषु । दिव्यौपधां घनसारे समीरे पितृदेवते । वसुप्रभेदे सलिले वानरे किन्नरेश्वरे, हे.

सोमवल्क. सोमवल्कस्तु धवलच्छद्विरे कटफलेऽपि च, मे, वि. सोमवल्कः कटफले सप्राद्, बलवत्पदिग्दुमे, हे. अथ कटफले ।

सिते च खदिरे सोमबल्कः सप्रात्, अ.

सौकर्य. सौकर्यं सप्रादनायासे क्रियायां सूक्तरसत्र च, वि.

सौगन्धिक. सौगन्धिकन्तु कङ्कारे पद्मरागेऽपि कन्तृणे । पुंलिङ्गो गन्धपापाणे सुगन्धव्यवहारिणि, मे. सौगन्धिको गन्धबणिक् सौगन्धिकन्तु कन्तृणे । गन्धोपले पद्मरागे कङ्कारे, हे. सौगन्धिकन्तु कङ्कारे पद्मरागे च कन्तृणे । गन्धोपले गान्धिके च सौगन्धिक इति ध्वनि., वि.

सौदाम(नि)नी. सौदामन्यशरोभेदे तद्धित्तद्भेदयोः स्त्रियाम्, मे. सौदामिन्यशरोभेदे तद्धित्तद्भेदयोरपि, वि. सौदामिनी तद्धिद्भेद-तद्धितोरशरोभिदि, हे.

सौभाग्य. सौभाग्यं सुभगत्वे स्याद् योगभेदे नपुंसकम्, मे.

सौम्य. सौम्यो ज्ञे ना त्रिष्वनुये मनोज्ञे सोमदैवते, मे. सौम्यो बुधे मनोज्ञे स्याद् अनुये सोमदैवते । इत्थलासु च सौम्याः सान्नीधे बोधे च वाचप्रवत्, वि. सौम्यः सोमात्मजेऽनुये मनोज्ञे सोमदैवते । सौम्या पुन र्द्वगशिरःशिरःस्याः पञ्च तारकाः, हे. सौम्यस्तु सुन्दरे सोमदैवते, अ.

सौरभ्य. सौरभ्यन्तु मनोज्ञत्वे सौगन्धेऽपि गुणगौरवे, मे. सौरभ्यमाञ्जः सौगन्धेऽपि चारुत्वे गुणगौरवे, वि. सौरभ्यं चारुताऽपि च, त्रि.

सौवर्चल. अथ सौवर्चलं सर्जघारे च लवणान्तरे, मे.

सौवर्चस्. सौवर्चो भक्तगन्तयोः, अने.

सौवीर. सौवीरं काञ्चिके स्रोतोऽञ्जने च बदरीफले, मे. सौवीरं चदरे स्रोतोऽञ्जने, द्वये च काञ्चिके, वि. सौवीरं काञ्चिकास्रोतोऽञ्जनायो-र्बदरीफले, हे. स्रोतोऽञ्जने च सौवीरं काञ्चिके बदरेऽपि च, त्रि. सौवीरो-ऽञ्जविशेषः स्यात् सौवीरं काञ्चिकं मतम्, अने.

स्तम्भ. स्तम्भः स्यान् शपटावसे सन्परायसमूहयोः । काये तदप्रकाण्डे च भद्रादौ छन्दसो गिदि, मे. स्तम्भः प्रकाण्डे सैन्यांश्च याञ्जमूलसमूहयोः । समीहादृपयोश्चापि, वि. स्तम्भः प्रकाण्डे कायांश्च विज्ञानादिषु पञ्चसु ।

दृषे समूहे व्यूहे च, हे. स्तम्भः समुदयेऽपि च, अ. स्तम्भः सन्धेऽपि, त्रि.
(संघातेऽपि) स्तम्भः करिनरत्नुरङ्गाणाम्, ह.

स्खलित. स्खलितं छलिते भ्रमे, हे, वि, मे.

स्तनन. स्तननं ध्वनिमात्रे स्थान् मेघशब्दे च कुञ्चिते, मे. स्तननं
ध्वनिमात्रे स्थात् कुञ्चने घनगर्जिते, वि. स्तननं कुञ्चने मेघगर्जितध्वनि-
मात्रयोः, हे.

स्तनयित्. स्तनयित्; पुमान् वारिधरेऽपि स्तनितेऽपि च, मे.
स्तनयित्; पयोवाहे तद्ध्वनौ ष्टुप्ररोगयोः, वि. स्तनयित्; पयोमुचि ।
ष्टतौ स्तनिते रोगे च, हे

स्तम्ब. स्तम्बोऽप्रकारड्ढ्रमगुच्छयोः, मे. स्तम्बो गुल्मे टणादीना-
मप्रकारड्ढ्रमेऽपि च, वि. स्तम्ब आलानगुल्मयोः । व्रीह्यादीनां प्रकारड्ढ्र-
च, हे.

स्तम्भ. स्तम्भः स्थूणाजडत्वयोः, म, वि. स्तम्भोऽङ्गजाड्ये स्थूणायाम्,
हे. स्तम्भौ स्थूणाजडीभावौ, अ. स्थूणास्तम्बत्वयोः स्तम्भः, ह.

सावक. (सावकः शुभ्रगुच्छयोः, वि.)

स्तिमित. स्तिमितोऽचञ्चलार्द्रयोः, मे. स्तिमितोऽचञ्चले क्लिन्ने, वि.
स्तिमितौ क्लिन्ननिश्चलौ, हे, त्रि.

स्तोक. स्तोकस्त्रिष्वल्पे चातके पुमान्, मे. स्तोकः स्यात् चातका-
ल्पयोः, हे. स्तोकोऽल्पे चातके, वि. चातकाल्पयोः स्तोकम्, अने.

स्तोभ. स्तोभः स्यात् सामविच्छेदे हेलने स्तम्भनेऽपि च, हे.

स्तोम. स्तोमः स्तोत्रेऽध्वरे हन्टे, अ.

स्तप्रान. स्तप्रानं द्विग्धे प्रतिध्वाने घनत्वानस्रयोरपि, मे, वि.
स्तप्रानं स्रान्त् द्विग्ध आलसेत्र प्रतिध्वानघनत्वयोः, हे.

स्यपति. स्यपतिः कञ्चुकिन्यपि । जीवेष्टियाजके शिल्पिभेदे ना
सत्तमे त्रिपु, मे. स्यपतिः शिल्पिभेदेऽपि कञ्चुकिन्यपि । जीवेष्टियाजके
सूते, वि. स्यपतिः सौयिदेऽधीर्ने दृहस्यतीष्टियन्तोः । कारुके च, हे.

स्यपतिः कारुभेऽपि, अ स्यपतिः कञ्चुकी कारुभेदे गीष्पतियाग-
छत्, त्रि.

स्याणु. स्याणुः कीले हरे पुमान् । अस्त्री ध्रुवे, मे. स्याणुः कीले
स्थिरे हरे, वि. स्याणुः कीले हरे, हे. स्याणुः शर्वाऽपि, अ. स्याणू शङ्क,
शिवौ, त्रि. स्याणुः कीलेऽपि, ह.

स्थान. स्थानं सादृश्येऽवकाशे स्थितौ वृद्धिचयेतरि, मे. स्थानं
स्थितौ च सादृश्ये सन्निवेशावकाशयोः । युक्तार्थे कारणार्थे च स्थाने सप्राद-
व्ययं पुनः, वि. स्थानं स्थित्यवकाशयोः । सादृश्ये सन्निवेशे च, हे. अव-
काशे स्थितौ स्थानम्, अ.

स्थाने. स्थाने तु कारणार्थे सप्राद् युक्तसादृश्ययोरपि, मे. स्थाने
तु कारणे । युक्ते साम्येऽपि, हे. स्थाने तु कारणार्थे च युक्तसादृश्ययो-
रपि, वि.

स्थापन. स्थापनं रोपणे पुंसवने पाठौपधो स्त्रियाम्, मे. स्थापनं
सप्रात् पुंसवने समाधौ रोपणेऽपि च, वि. स्थापनन्तु निवेशने । पुंसवने
समाधौ च, हे.

स्थापित. स्थापितं निश्चिते न्यसे, मे, हे. स्थापितं निश्चिते
न्यसे च, वि.

स्थाल. स्थालं भाजनभेदेऽपि स्थाली सप्रात् पाटलोखयोः, मे, वि.
स्थालं भाजनभेदे सप्रात् स्थाली तु पाटलोखयोः, हे.

स्थासक. स्थासकः पुंसि चार्चिष्ये जलादेरपि युद्, युदे, मे. स्थास-
काण्या च चार्चिष्ये जलादेरपि युद्, युदे, वि. स्थासको ह्यधिष्ठी सप्रात्
सरकादेश्च युद्, युदे, हे.

स्थित. स्थित ऊर्ध्वं सप्रतिज्ञे, हे स्थितं प्रतिज्ञातयति चोर्ध्व-
निश्चलयोश्चिपु, मे. स्थितं भवेद् गत्यभावे सप्रतिज्ञे सुनिश्चिते, वि.
अधोर्ध्वं सप्रतिज्ञेऽपि च स्थितः, त्रि.

स्थिति. स्थितिः क्षियामवस्थाने मर्यादायाश्च सौमनि, मे. स्थितिः

स्थाने च सीञ्चि च, हे. मर्धादायामपि स्थितिः, त्रि. स्थितिः स्थानव्यव-
स्थयोः, इ.

स्थिर. स्थिरा भूशालपथ्योर्नां शनौ मोचे चले त्रिषु, मं. स्थिरा
भूमौ शालपथ्यं स्थिरो निश्चलमोक्षयोः, वि. स्थिरो मोचे निश्चले च स्थिरा
भूः शालपथ्यं पि, हे. स्थिरा महीशालपथ्योः, त्रि.

स्थिरदंष्ट्र. स्थिरदंष्ट्रो भुजङ्गमे । वराहाक्षतिविष्णौ च, मं, वि.

स्थूणा. अथ स्थूणा स्रात् सूर्मत्रां सान्भे गृहसत्र च, मं. स्थूणायसः
स्रृता । प्रतिमायां गृहसन्भे, वि. स्थूणा सूर्मत्रां हगन्तरे, हे. स्थूणा सान्भे
ऽपि वैश्वानः, अ. स्थूणा सूर्मिं च दास च, त्रि.

स्थूल. स्थूलं कूटेऽथ निष्पृञ्जे पीवरेऽप्यन्यलिङ्गकः, मं. स्थूलं स्रात्
पीवरे कूटे निष्पृञ्जे पुनरन्यवत्, वि. स्थूलः पीने जडे, हे. त्रिषु स्थूलं
जडेऽपि च, अ.

स्थूलोच्चय. स्थूलोच्चयो वरण्डके । गजानां मध्यमगते गण्डाश्लाकात्स्रु-
योरपि, हे. स्थूलोच्चयो गण्डोपलेऽपि च । गजानां मध्यमगतेऽप्यसाकल्य-
वरण्डयोः, मं. स्थूलोच्चयस्त्वसाकल्ये गण्डोपलवरण्डयोः । गजानां मध्यमगतौ
स्थूलोच्चय उदाहृतः, वि.

स्थेय. स्थेयो विवादपक्षसत्र निर्णेतरि पुरोहिते, मं. स्थेयो विवा-
दसत्र पदनिर्णेतरि पुरोहिते, वि. स्थेयोऽचट्कपुरोधसोः, हे. स्थेयौ नेह-
पुरोहितौ, त्रि.

स्नान. स्नानं स्नानीयेऽभिपदे, मं. स्नानं स्नानीय आक्षये, हे.

स्निग्ध. स्निग्धं स्नेहयते चिकण्डेऽपि स्रात्, मं.

स्नेह. स्नेहः स्रात् मुंसि तैलादिरसद्रव्ये च सौहृदे, मं. स्नेह-
सौलादिकरसद्रव्ये स्रात् सौहृदेऽपि च, वि. स्नेहः प्रेम्णि हृतादिके, हे.
सौहृदे हृततैलादौ स्रात् स्नेहः, त्रि.

सर्धा. सर्धां संहर्षणेऽपि स्रात् साम्ये कमसमुन्नतौ, मं. सर्धां
संहर्षणे साम्ये सर्धा कमसमुन्नतौ. वि

सर्श. सर्शो रजायां दाने च सर्शने सर्शकेऽपि च, मे, वि. सर्शो वर्गाक्षरे दाने सर्शने सर्शके रजि, हे. दाने रोगेऽपि च सर्शः, ति.

सर्शन. सर्शनो मारुते पुंसि दाने सर्शं नपुंसकम्, मे. सर्शनो मारुते सर्शदानयोः सर्शनं मतम्, वि. सर्शनं हृषीके दाने सर्शं च सर्शनोऽनिले, हे. अथ सर्शदानयोः । सर्शनं सर्शनो वातः, ति.

सश. सशः सश्रात् सम्पराये च प्रणिधावपि पुंस्रयम्, मे. सशः प्रणिधियुद्धयोः, वि. सशो हेरिकयुद्धयोः, हे. द्वौ चरागिमरौ सशौ, अ. रणे सशः, छ.

स्कार. स्कारः सश्रात् पुंसि विकटे करकादेश्च बुद्बुदे, मे, स्कारः सश्राद् विकटे स्कारः सरकादेश्च बुद्बुदे, वि. स्कारस्तु सरकादीनां बुद्बुदे विपुलेऽपि च, हे.

स्फुट. स्फुटो व्यक्तप्रफुल्लशोः । व्याप्ते त्रिपु, मे. स्फुटो व्यक्तप्रफुल्लयोः । सिते व्याप्ते, हे. स्फुटो व्यक्ते प्रफुल्ले च व्याप्ते च कलितेऽन्यवत्, वि.

स्फुटि. स्फुटि र्योपित् पादस्फोटामयेऽपि च । निर्भिन्नकर्कटी-शसेत्रऽपि स्यात्, मे. स्फुटिस्त्वद्भिस्फुटो निर्भिन्नचिर्भिटे, हे. निर्भिन्न-कर्कटीशसेत्र पादस्फोटे स्फुटि मता, वि. स्फुटिः स्फोटे च कर्कश्याम्, ति.

स्य. स्यातीते पादपूरणे । स्यान् मद्गले परश्रुतौ, मे. स्य पाद-पूरणेऽतीते, वि. स्यातीते पादपूर्ता, हे. स्य स्यात् संस्मरणादिपु, छ.

स्यय. स्ययो नाऽङ्गु तगर्भयोः, मे. स्ययो गर्भेऽङ्गते, वि.

स्यृति. स्यृति धर्मशास्त्रस्मरणयोः स्त्रियाम्, मे. स्यृतिरिच्छा-धियो धर्ममंजितायामपि स्यृतिः, वि. स्यृतिः स्मरणधीच्छासु शास्त्रे, हे. स्यृतिः स्याद् धर्मशास्त्रेऽपि, ति.

स्यन्दन. स्यन्दनस्तु स्युतौ नीरे तिनिशे ना रथेऽस्त्रियाम्, मे. स्यन्दनस्तु स्युतौ नीरे स्यन्दनस्तिनिशे रथे, वि. स्यन्दनं स्यवणे तोये स्यन्दनस्तिनिशे रथे, हे. स्यन्दनं स्यवणे ना तु रथे तिनिशपादपे, ति. स्यन्दनाप्या द्रुमे स्यापे स्यन्दनो रथ उच्यते, अने. ५. मोघ

स्वमीक. स्रमीका नीलिकायां स्त्री स्रमीको नाकुण्डचयोः, मे.
स्रमीकः पादपे नाकौ स्रमात् स्रमीका तु नीलिका, हे. स्रमीका नीलिका-
याञ्च स्रमीको नाकुण्डचयोः, वि.

स्रप्रत. स्रप्रतः प्रसेवके । ना त्रिपूते, मे. स्रप्रतमूतप्रसेवयोः, वि.

स्रप्रति. स्रप्रतिः सौवनसन्तत्योः स्त्रियाम्, मे. स्रप्रतिः सौवन-
सन्तत्योः, वि.

स्रप्रन. स्रप्रनः किरणसूर्ययोः, मे, वि.

स्रवन्ती. स्रवन्ती च द्रवन्ती च सरिदोषधिभेदयोः, वि. स्रवन्ती तु
तरङ्गिण्यां शुभमस्थानौषधीभिदोः, मे. V. द्रवन्ती.

स्रुव. स्रुवा द्वयोर्होमपात्रे षष्ठकौमूर्वयोः स्त्रियाम्, मे. स्रुवा
मूर्वा स्रुवः स्रुचि, हे. स्रुवाख्या सप्तकौमूर्वास्रुग्भेदेषु च विश्रुता, वि.

स्रू. स्रूः स्त्रियां निर्भरे स्रुवे, मे. स्रूः स्रुवे निर्भरे चापि, वि.
स्रूः स्रुवे निर्भरेऽपि च, हे.

स्रोतस्. स्रोतः प्रवाहेन्द्रिययोः, हे. स्रोतोऽश्रुवेगेन्द्रिययोः, वि.
स्रोतोऽश्रुवेग इन्द्रिये, मे. स्रोत इन्द्रिये निम्नगारये, अने.

स्व. स्वः स्रमात् पुंस्यात्मनि ज्ञातौ त्रिष्वालीये धनेऽस्त्रियाम्,
मे. स्वं ज्ञातावात्मधनयोः रालीये च प्रचक्षते, वि. स्वो ज्ञात्यात्मनोः स्वं
निजे धने, हे. स्वो ज्ञातावात्मनि स्वं त्रिष्वालीये स्वोऽस्त्रियां धने, अ.
ज्ञातावात्मनि चालीये धने स्थाख्या प्रवर्तते, अने.

स्वज. स्वजः प्रखेदपुत्रयोः । क्लीवं रक्ते, मे. स्वजं रक्तेः स्वजः, प्रखेद-
पुत्रयोः, वि. स्वदरक्तात्मजाः सृजाः, त्रि.

स्वञ्ज. स्वञ्जो विधौ रुद्रे, मे स्वञ्जः प्रजापतौ रुद्रे, वि. स्वञ्जौ
प्रह्लाधिवौ, हे.

स्वप्र. स्वप्रः स्वापे प्रसुप्तस्य विज्ञाने दर्शने पुमान्, मे. स्वप्रः सुप्तस्य
विज्ञाने स्वप्रः स्वापे च दर्शने, वि. स्वप्रः स्वापे सुप्तज्ञाने, हे. सुप्तज्ञाने च
प्रयने स्वप्रः, त्रि.

स्वभू. स्वभूनां ब्राह्मणि हरौ, मे. स्वभूर्वंधसि शार्ङ्गिणि, वि.
स्वभूर्विष्णौ विधावपि, हे.

स्वर. स्वः प्रेत्यव्योम्नि नाके च, मे. स्वः स्वर्गपरलोकयोः, वि.
स्वः स्वर्गे परलोके स्यात्, अने.

स्वर. स्वरो नासासमीरणे । उदात्तादावकारादौ षड्जादौ च ध्वनौ
पुमान्, मे. स्वरोऽकारादिमात्रासु मध्यमादिषु च ध्वनौ । उदात्तादिष्वपि
प्रोक्तः स्वरो नासासमीरणे, वि. स्वरः शब्देऽचि षड्जादौ, हे. अकारा-
दिषु वर्णेषु षड्जादिषु च सप्तसु । उदात्तादिषु विज्ञेयः प्राणिनाञ्च स्वने
स्वरः, ह.

स्वर. स्वरः पुमान् यूपखण्डे भिदुरेऽप्यध्वरे शरे, मे. स्वरर्वज्रे-
ऽध्वरे वाणे यूपखण्डेऽपि च स्वरः, वि. स्वरः स्याद् यूपखण्डके । अध्वरे
कुलिशे वाणे, हे. मध्येषुयूपखण्डेऽपि स्वरः, अ.

स्वरूप. V. प्राप्त रूप.

स्वस्ति. स्वस्ति स्यान् मङ्गले पुण्ये प्रशंसायामपि क्वचित्, मे. स्वस्त्रा-
शीःत्रेमपुण्यादौ, वि, हे, अ. स्वस्ति स्यान् मङ्गलादिषु, ह.

स्वस्तिक. स्वस्तिको मङ्गलद्रव्ये चतुष्कण्डभेदयोः, मे. स्वस्तिको
मङ्गलद्रव्ये चतुष्कण्डभेदयोः । पिटकस्य विकारे च स्वस्तिको रततालिके,
वि. स्वस्तिको मङ्गलद्रव्ये गृहभेदचतुष्कयोः, हे.

स्वस्तिमुख भवेत् स्वस्तिमुखो लेखे ब्राह्मणे वन्दिनि त्रिषु, मे.

स्वाड्. स्वाड् मिष्टमनोज्ञयोः, मे स्वाड् र्मनोज्ञे मिष्टे च, वि.
स्वाड्सु सुन्दरे मिष्टे, हे. त्रिष्विष्टमधुरौ स्वाड्, अ.

स्वान्त. स्वान्तं चेतसि गह्वरे, मे.

स्वाप. स्वापः शयननिद्रयोः । स्वर्गान्नतायामज्ञाने, मे. स्वापः
स्वर्गान्नतानिद्राशयनाज्ञानमात्रके, वि. स्वापो निद्रायां रुग्भेदे शयना-
ज्ञानमात्रयोः, हे. स्वापः शयननिद्रयोः, वि.

स्वामिन् स्वामी प्रभुविशाखयोः, मे स्वामी प्रभौ विशाखे

च, वि. स्वामी प्रभौ तुहे, हे. स्वामी भर्तारि . पणमुद्ये, त्रि.

स्वित्. स्वित् प्रश्ने च वितर्कं च तथैव पदपूरणे, मे. स्वित् प्रश्न-
वितर्कयोः, हे. स्वित् प्रश्ने च वितर्कं च, अ.

स्वेद. स्वेदस्तु स्वेदने धर्मं, मे, वि. स्वेदो धर्मं स्वेदने च, हे. धर्म-
स्वेदनयोः स्वेदः, त्रि.

स्वैर. स्वैर. स्वच्छन्दमन्दयोः, मे, वि. स्वैरो मन्दे स्वतन्त्रे च, हे.
मन्दमुच्छन्दयोः स्वैरः, अ. मन्दमुच्छन्दयोः स्वैरम्, इ.

इ. इः शिवे सलिले शून्ये धारणे मङ्गलेऽपि च । गगने नकुलीशे
च रक्ते नाके च पर्वते, मे. नभो वराहो नकुली इहो वामपदस्थितः ।
सदाशिवोऽरुणः प्राणो इकारश्च पङ्कजनः, मा. इ स्यात् सम्बोधने पादपूरणे
च विनिग्रहे । नियोगे च क्षिपायां स्यात् कुत्सायामपि दृश्यते, मे. इ स्यात्
सम्बोधने पादपूरणेऽनत्ययं शिवे, वि.

इंस. इंसः स्यान् मानसौकसि । निर्लोभदृष्टपिण्डार्कं परमात्मनि
मत्सरे । योगिभेदे मन्त्रभेदे शरीरमरुदन्तरे । तुरङ्गमप्रभेदेऽपि, मे. इंसो
विद्वद्भेदे स्यादर्कं विष्णौ हयान्तरे । योगिमन्त्रादिभेदेषु परमात्मनि मत्सरे ।
निर्लोभदृष्टतौ इंसः शरीरमरुदन्तरे, वि. इंसोऽर्कं मत्सरेऽच्युते । खगाश्व-
योगिमन्त्रादिभेदेषु परमात्मनि । निर्लोभदृष्टतौ प्राणवाते अष्टेऽग्रतः स्थिते,
हे. रविश्वेतच्छदौ इंसौ, अ इंसस्तु खगस्वर्ययोः । निर्लोभे दृष्टतौ विष्णौ
अन्तरात्मनि चेष्यते, त्रि. जीये रात्रि विधौ धर्मं तपस्विनि तुरङ्गमे । सिते
पत्तिविशेषे च इंसशब्दो हरेऽपि च, अने.

इठ. इठः स्यात् प्रसभे दृष्टप्राम्, मे. इठो वारिपण्यां
स्यात् प्रसभेऽपि च, वि. इठोऽश्वपण्यां प्रसभे, हे. दृष्टप्राम् च प्रसभे
इठः, त्रि.

इताश. इताशो निर्दये चाशरहिते पिशुनेऽपि च, मे. इताशो
निर्दये खले, वि. इताशो निष्कूपे खले, हे.

इनु इनु ईदृविलासिन्यां स्वत्यावस्ते जदे प्रुमान् । इयोः कपोला-

वयवे, मे. हनुः प्रहरणे ध्वत्थी कपोलावयवे गदे । हनु र्हेट्टविलासिन्याम्, वि. हनुः कपोलावयवे मरणाभययोरपि । हरिद्रायामासुधे च, हे. हनु-र्हेट्टविलासिन्यां कपोलावयवेऽपि च, त्रि.

हन्त. हन्त वाक्पारम्भखेदविषादहर्षसम्भ्रमे, मे. हन्त हर्षे विषादे च वाक्पारम्भविषादयोः, वि. हन्त दानेऽनुकम्पायां वाक्पारम्भविषादयोः । निश्चये च प्रसादे च, हे. शोचने संप्रहर्षे च हन्तशब्दः प्रयुज्यते, ह. हन्त हर्षेऽनुकम्पायां वाक्पारम्भविषादयोः, अ.

हम्. हं ह्यपोक्तावतुनये, मे. हं ह्यपोक्तावतुनीतिषु, वि हं रोपभाषणैः-नुशयेऽपि च, हे.

हम्मित. हम्मितं चित्रदग्धयोः, मे, वि.

हर. हरो नाशकरद्रयोः । वैखानरे, हे. हरौ वज्रमहेश्वरौ, अने.

हरण. हरणं यौतुकादीनां द्रव्ये भुजे हृतावपि, मे. हरणं यौतुक-द्रव्ये भुजेऽपि हरणं हृताव, वि. हरणं च हृताव दोषिणो यौतुकादिधनेऽपि च, हे. अथ हृताव हरणं यौतुकेऽपि च, त्रि.

हरि. हरिश्चन्द्रार्कवाताश्वशुकभेकयमाहिषु । कपौ सिंहे हरेऽ-जेऽशौ शके लोकान्तरे पुमान् । वाचप्रवत् पिङ्गहरितोः, मे. हरिर्दिवा-करसमीरयोः । यमवासवसिंहाशुशशाङ्ककपिवाजिषु । पिङ्गवर्णे हरिर्द्वर्णं भेकीपेन्द्रशुकाहिषु । लोकान्तरे च, हे. हरिर्वातार्कचन्द्रेन्द्रयमोपेन्द्र-मरीचिषु । सिंहाश्वकपिभेकाहिशुकलोकान्तरेषु च । हरिर्वाचप्रवदा-ख्यातो हरित्कपिलवर्णयोः, वि. यमानिलेन्द्रचन्द्रार्कविष्णुसिंहाशुवाजिषु । शुकाहिशुकपिभेकेषु हरिर्नाः कपिले त्रिषु, अ. हरिर्दिन्द्रो हरिर्मातु हरि-र्विष्णु हरिर्भेकत् । हरिः सिंहे हरिर्भेको हरिर्वाजी हरिः कपिः । हरि-रंशु हरिर्भीरु हरिः सोमो हरिर्धमः । हरिः शुको हरिः सर्पः सूर्णवर्णो हरिः घृतः, अने. अर्कमर्कटमण्डूकविष्णुवासववायवः । तुरङ्गसिंहसि-ताशुयमाद्य हरयो दम, ह.

हरिचन्दन. हरिचन्दनमस्त्री सत्रात् त्रिदशानां महीरुहे । नपुंसकं

तु गोशीर्षं जप्रोत्प्लाकुङ्क, मयोरपि, मे. हरिचन्द्रनमास्यात् गोशीर्षं
सुरपादये । जप्रोत्प्लायां कुङ्क, मे च, वि. चन्द्रिकायामब्जधूलौ रक्ताङ्गे
हरिचन्द्रनम्, हा.

हरिण. हरिणः पुंसि सारङ्गे विशदे त्वभिधेयवत् । हरिणी हरि-
गायां च नारीभिद्वत्तभेदयोः । सुवर्णप्रतिमायां च, मे. हरिणः सत्रात्
कुरङ्गेऽपि हरिणः पाण्डुरेऽन्यवत् । हरिणी हरितायां च चारुस्त्रीवत्त-
भेदयोः, वि. हरिणौ पाण्डुसारङ्गौ हरिणी चारुयोर्पित । सुवर्णप्रतिमायां
च हरितावत्तभेदयोः, हे. हरिणी सत्रान् ष्टगी हेमप्रतिमा हरिता च
या । त्रिषु पाण्डौ च हरिणः, अ. हरिणः पाण्डुरो वर्णः शारङ्गो
हरिणो मतः, अने.

हरित्. हरिद् दिशि स्त्रियां पुंसि हयवर्णविशेषयोः । अस्त्रियां
सत्रात् ढणे च, मे. हरित् ककुभि वर्णं च ढणवाजिविशेषयोः, वि. हरिद्
दिशि ढणान्तरे । वर्णभेदेऽश्वभेदे च, हे. स्त्री हरिद् दिशि वर्णं ना, त्रि.

हरित. हरिता स्त्री च दूर्वायां हरिद्वर्णयुतेऽन्यवत्, मे. हरि-
तेति च दूर्वायां हरिद्वर्णयुतेऽन्यवत्, वि. दूर्वाऽपि हरिता मता, त्रि.

हरिताल. हरितालं धातुभेदे स्त्री दूर्वाऽकाशरेखयोः, मे. हरिताली
नभोरेखादूर्वाखङ्गलतासु च, वि. हरिताली तु दूर्वागगनरेखयोः । छपाण-
लतिकायां च, हे. छायापथे च दूर्वायां हरितालीध्वनि मंतः, हा.

हरिवाहन. हरिवाहनसु पुंसि शचीपतिविवस्वतोः, मे. हरिवाहन
इतुप्रक्तः शचीपतिविवस्वतोः, वि.

हरेणु. हरेणुर्ना सतीने स्त्री रेणुकाकुलयोपितोः, मे. हरेणुसु
सतीने स्याद् रेणुकाकुलयोपितोः, वि. हरेणुः कुलयोपायां रेणुकायां
सतीनके, हे.

हर्मुट. हर्मुटः कच्छपे सूर्येऽपि, वि. v. उद्घट.

हर्षण. हर्षणोऽतिरुगन्तरे । हर्षके योगभेदे च आह्वदेवेऽपि च
कचित्, मे, वि. हर्षणसु आह्वदेवे हर्षके योगरग्भिदोः, हे.

हर्षयित्. हर्षयित्: पुमान् पुत्रे काश्चने तु नपुंसकम्, मे.
हर्षयित्: सुते हेम्नि, वि. हर्षयित्: सुते स्वर्णे, हे.

है(हा)लाहल. हलाहलो प्रह्लासर्षेऽञ्जनायां ना विपेऽस्त्रियाम्, मे.
हलाहलो विपे जेष्ठरां हयलालाहयोरगे, वि. हलाहलसु हयलालोरगे
विपे । जेष्ठरां च, हे.

हलिन्. हली रामे च कर्पके, मे. हली बले कर्पके स्यात्, वि. हली
कृपकसीरिणोः, हे.

हव. हव आञ्जाध्वरादाने, मे. हवो यज्ञे तथादाने निदेशेऽपि
हवो मतः, वि. हवसु सप्ततन्तौ स्यान् निदेशादानयोरपि, हे. आञ्जाह्वाना-
ध्वरा हवाः, अ

हविस् हवि ह्येतव्यमात्रे च सर्पिष्यपि नपुंसकम्, मे. हवि ह्येतव्य-
सर्पिषोः, वि. हविः सर्पिषि होतव्ये, हे. हविः सर्पिषि हव्ये च, त्रि.

हसन. हसनं न द्वयोर्हसेऽङ्गारधान्यां तु योषिति, मे. हसनं च
स्मृतं हासेऽङ्गारधान्यां हसन्यपि, वि.

हसन्ती. हसन्त्रङ्गारधान्यां च मस्रिकाशाकिनीभिदोः, मे, वि.
हसन्ती शाकिनीभिदि । मस्रिकाङ्गारधान्योश्च, हे.

हस्र. हस्राः करे करिकरे समकोष्ठकरेऽपि च । षष्ठे केशात् परो
व्राते, मे. हस्रो मघतभेदे स्यात् करेभकरयोरपि । कषात् परः कलापार्थं
समकोष्ठे तताङ्गलौ, वि. हस्राः करे मानोवृभेदयोः । केशात् कलापे शृण्डा-
याम्, हे. हस्रौ तु पाष्णिघत्ने, अ.

हस्रिकर्ष. हस्रिकर्षोश्चोह्वूके पलाशगणभेदयोः, मे. हस्रिकर्षो
ह्वूके स्यात् पलाशगणभेदयोः, वि. हस्रिकर्षः स्यादेरघटे पलाशगण-
भेदयो, हे.

हस्रिनी. हस्रिनी गजयोषायां जातिभेदे च योषितः, मे. हस्रिनी
गजयोषायां नारीभेदे च हस्रिनी, वि.

हस्रिमस्र हस्रिमस्रोऽर्धमातङ्गे शङ्खनागे विनायके, मे. ह्

महोऽभ्रमातङ्गं हस्तिमहो विनायके, वि. हस्तिमहः सुरद्विपे । विघ्नेषु,
हे. हस्तिमहो गजाक्षेत्रे च, त्रि.

हा. हा विपादे च शोके च कुम्भादुःखार्थयोरपि, मे. हा विपादे
च शोके च दुःखार्थेऽपि च कथ्यते, वि. हा सुखदुःखविपादेषु, हे. हा विघ्नेषु
प्रमोदे च, त्रि. हा विपादशुगर्तिषु, अ.

हायन. हायनो न स्त्रियां वर्षे पुंस्रर्चिर्व्रीहिभेदयोः, मे. हायनोऽ-
र्चिषि वर्षे च व्रीहिभेदे च हायनः, वि. हायनोऽर्चि व्रीहि वर्षम्, हे.
अथ हायनाः । वर्षार्चिर्व्रीहिभेदाश्च, अ. हायनं वर्षमोजश्च, अने.

हार. हारो मुक्तावलौ युधि, मे. हारो मुक्तावलौ युद्धे, वि.
हारस्तु मुक्तादामनि संयुगे, हे. दृष्टकादिचयो हारो हारो मुक्तागुणः स्मृतः ।
हारो मणिविशेषश्च हारो रजतमुच्यते, अने.

हारक. हारकः कितवे चौरै गद्यविज्ञानभेदयोः, मे, वि. हारको
गद्यविज्ञानभिदोः कितवचौरयोः, हे. गद्येऽपि हारकः, त्रि.

हारि. हारिः पथिकसन्तानद्रूपतादिभङ्गयोः स्त्रियाम्, मे.

हारिकण्ठ. हारिकण्ठः पिके पुंसि हारान्वितगले त्रिषु, मे.
हारिकण्ठः परभृते हारान्वितगलेऽपि च, वि. हारिकण्ठो हारयुक्तकण्ठे
परभृतेऽपि च, हे.

हारिङ्ग. हारिङ्गं हरिद्रारक्षिते त्रिषु । ना नीपट्त्वे, मे.

हारीत. हारीतो विहगान्तरे । सुनौ छद्मनि, हे. हारीतः पत्वि-
भेदे स्रान् सुनिभेदे च कैतवे, मे. हारीतः पत्विभेदे स्रान् सुनिभेदे-
ऽपि कैतवे, वि.

हार्य. हार्यो विभीतकतरौ हर्तव्ये पुनरन्यवत्, मे, वि. हार्यः
कलिद्रौ हर्तव्ये, हे.

हाल. हालो हले पुमान् हाला मदिरायां च योषिति, मे. हाला
सुरायां शपथौ च हालः, वि. हालः सातवाहनपार्थिवे । हाला सुरा-
याम्, हे.

हाव. हावौ कत्दनविभ्रसौ, अने.

हाहा. हाहा दु खे ऊहृ हर्षे गन्धुर्बेऽमू त्वनव्यये, वि.

हि. हि पादपूरणे हेतौ विशेषे त्ववधारणे । प्रअहेत्वधदेशे च सम्प्रमास्ययोरपि, मे. हि पादपूरणे हेतौ विशेषेऽप्यवधारणे, वि. हि हेताववधारणे । विशेषे पादपूरणौ च, हे. हि स्याद् विशेषणे हेतौ, ह. हि हेताववधारणे, अ.

हिंसा. हिंसा चौर्यादिघातयोः, मे. हिंसा चौर्यादिवधयोः, वि. हिंसा चौर्यादिके वधे, हे. चौर्यादावपि हिंसा, ह.

हिंस्र. हिंस्रा काकादनीमांस्योः स्त्रियां स्याद् घातुकेऽन्यवत्, मे. हिंस्रा काकादनीमांस्यो हिंस्रः स्याद् घातुकेऽन्यवत्, वि. हिंस्रः स्याद् घातुके हिंस्रा मांसौ काकादनी च सा, हे.

हिङ्गुनिर्थास. हिङ्गुनिर्थास इत्येप निम्बे हिङ्गुरसेऽपि च, मे, वि. हिङ्गुनिर्थासो हिङ्गुरसनिम्बयोः, हे. निम्बेऽपि हिङ्गुनिर्थासः, हा.

हिङ्गुल. हिङ्गुलो वर्णकद्रव्ये ना भण्टाय्यां तु हिङ्गुली, मे.

हिण्डक. नग्नाचार्येऽपि हिण्डकः, हा.

हिण्डन. हिण्डनं भ्रमणे रतौ, मे. हिण्डनं खेलने रते, वि. हिण्डनं क्रीडारतयो र्थाने, हे.

हिण्डोर. हिण्डोरः फेनवार्ताकुपूरुपे, मे. हिण्डोरः पुरुपे स्मृतः । फेने वातिङ्गने चापि, वि. दाडिमेऽपि च हिण्डोरम्, हा.

हित. हितं पथेऽत्र गते धत्ते, मे, हे हितं धत्ते गते पथेऽत्र, वि.

हिम. हिमं तुपारमलयोद्भयोः स्यान् नपुंसकम् । शीतले वाचर-
लिङ्गः, मे. हिमं शीते तुपारे च चन्दने च हिमं बिन्दुः, वि. हिमं तुपारे
शीते च हिमश्चन्दनपादपे, हे

हिमज. हिमजा तु शटीगौर्याः पुंसि मैनाकपर्वते, मे. हिमजाऽपि
शटीगौर्या मैनाके हिमजः स्मृतः, वि. हिमजो मेनकापुत्रे हिमजा पार्वती
शटी, हे. हिमजा पार्वती शटी, वि.

हिमाराति. हिमारातिः पुमान् वीतिहोत्रे किरणमालिनि, मे.
हिमारातिः खगेऽनले, वि.

हिरण. हिरणं रेतसि स्वर्णं वराटे च नपुंसकम्, मे. हिरणं
रेतसि स्वर्णं वराटे च हिरण्यवत्, वि. हिरणं हिरण्यमिव वराटे हेन्नि
रेतसि, हे.

हिरणमय. हिरणमयः सुरयोऽथे ना सुवर्णमये त्रिषु, मे. हिरणमयो
लोकधातौ स्यात् सुवर्णमयेऽन्यवत्, वि. हिरणमयो लोकधातौ सौवर्णं, हे.

हिरण्य. हिरण्यं रेतसि द्रव्ये शातकुम्भवराटयोः। अचये मान-
भेदे स्यादकुप्ये च नपुंसकम्, मे. हिरण्यमक्षयद्रव्ये वराटे स्वर्णरेतसोः,
वि. हिरण्यं रेतसि स्वर्णं मानभेदवराटयोः, त्रि. ५. हिरण.

हिरण्यरेतस्. हिरण्यरेताः पुंसि सप्राद् दिवाकरहविर्भुजोः,
मे. हिरण्यरेतसं प्राङ् दिवाकरहविर्भुजोः, वि. हिरण्यरेता ज्वलने सहस्र-
किरणेऽपि च, हे.

हिरुक्. हिरुक्शब्दो विनार्थं च मथार्थेऽपि च दृश्यते, मे. हिरुङ्
मथे विनार्थं, हे. हिरुङ् मथविनार्थयोः, त्रि.

ही. ही विस्मयविपादयोः, मे. ही दुःखहेतावुद्दिष्टो ही विस्मय-
विपादयोः, वि. ही दुःखहेतावाख्यातो विपादे विस्मयेऽपि च, हे.

हीन. हीनं गच्छानयोस्त्रिषु, मे. हीनं गच्छानयोः, वि. ५. न्यून.

हीर. हीरा पिपीलिकालक्ष्मणोः पुंसि शङ्करवज्रयोः, मे. हीरा
पिपीलिकालक्ष्मणो हीरिः शङ्करवज्रयोः, वि. हीरो वज्रे हरे सर्पे हीरा पिपी-
लिकात्रियोः, हे.

हीही. हीहीशब्दो विस्मयहासयोः, मे. हीही विस्मयहासयोः, हे, वि.

ऊङ्क्. ऊङ्क्वो वाद्यभेदे च मत्तदाढ्यरूपक्षिण्, मे. ऊङ्क्वो
वाद्यभेदे स्याद् दाढ्यरहे मदमत्तके, वि. ऊङ्क्वो मदमत्ते स्याद् दाढ्यरहे
वाद्यभिद्यपि, हे. वाद्यभेदे ऊङ्क्वः स्याद् दाढ्यरहे च मदोत्कटे, त्रि.

ऊम्. ऊं स्मृतावयवपाकृतौ। अर्थप्रत्येभ्यनुज्ञायाम्, मे. ऊं.

वितर्के परिप्रश्ने, वि, हे, अ. ऊं वितर्के चानुमतौ, त्रि. ऊं संप्रश्ने
वितर्के च, ह.

ऊह. १. हाहा.

हम्. हं स्याद् प्रश्नवितर्कयोः, मे. १. ऊम्.

हद्. हत् क्लीवं बुद्धचित्तयोः, मे. हदाख्या चित्तबुक्तयोः, वि.

हृदय. हृदयं मानसे बुद्धोरसोरपि नपुंसकम्, मे. हृदयं मानसो-
रसोः । बुद्धायाम्, वि. हृदयं वचसि स्थान्ते, हे. उरस्यपि च बुद्धायां
हृदयं मानसेऽपि च, त्रि.

हृद्य. अथ त्रिषु हृद्यं हृज्जहृद्धितहृत्प्रिये । वशस्तद् वेदमन्त्रे ना
एद्धिनामौपधौ स्त्रियाम्, मे. हृद्यं धवलजीरे च हृत्प्रिये हृद्भवेऽपि च ।
वशस्तद् वेदमन्त्रे च हृद्यं एद्वाख्यभेपजे, वि. हृद्यं धवलजीरके । हृत्प्रिये
हृद्धिते हृज्जे हृद्या तु एद्धिभेपजे । हृद्यश्च वशस्तन्मन्त्रे, हे.

हृपित. हृपितं विस्मिते प्रीते प्रहते हृष्टलोमणि, मे. हृपितं
विस्मिते प्रीते प्रणते हृष्टरोमणि, वि.

हृष्ट. हृष्टो रोमाञ्चितेऽपि च । जातहर्षे प्रहसिते विस्मितेऽप्यभि-
धेयवत्, मे. हृष्टो हृपितवन् मतः । रोमाञ्चिते प्रहसिते जातदर्पे च विस्मिते,
वि. हृष्टः प्रहसितेऽपि च, त्रि.

हे. हे सम्बोधन आछानेऽप्यसूयादौ च दृश्यते, मे. हे सम्बुद्धौ
पादपूरणे, हे. १. ए, हेहै.

हेठ. हेठो बाधाविहेठयोः, मे.

हेति. हेतिः स्यादाद्युधज्वालास्वर्यतेजःसु योपिति, मे. हेतिः
स्यादाद्युधे ज्वाले हेतिस्तरणितेजसि, वि. हेति ज्वालास्वर्येशुषु, हे.
रवेरर्चिश्च अस्त्रं च वज्रज्वाला च हेतयः, अ. हेती अस्त्रार्चिषी मते, जने.

हेतु. निमित्तहृदये हेतु, अने.

हेतुक. हेतुको बुद्धभेदे स्थान् महाकालगणेऽपि च, मे, वि. हेतुकस्तु
सहाकालगणबुद्धविशेषयोः, हे.

हेमपुष्प. हेमपुष्पमशोके स्यात् जवापुष्पे नपुंसकम्, मे. हेमपुष्पं जपापुष्पे चम्पकाशोकयो र्मतम्, वि. हेमपुष्पं तु चम्पके । अशोकद्वौ जपापुष्पे, हे.

हेमपुष्पक स्याद्धेमपुष्पिका यूथ्रां चम्पके हेमपुष्पकः, मे, वि. हेमपुष्पकश्चम्पके हेमपुष्पिका यूथिका, हे.

हेमल. हेमलः स्वर्णकारे स्यात् झकलासे शिलान्तरे, मे, वि. अथ हेमलः । कलादे सरटे ग्रावभिदि, हे.

हेमाङ्ग. हेमाङ्गो गरुडे परमेष्ठिनि, मे. हेमाङ्गो द्रुहिणे ताच्छ्रं, वि.

हेरम्ब. हेरम्बो विघ्नराजे स्यान् महिषे शौर्यगर्विते, मे. हेरम्बो विघ्नराजे सप्रात् कासारि शौर्यगर्विते, वि. हेरम्बः शौर्यगर्विते । महिषे विघ्नराजे च, हे. हेरम्बो महिषेऽपि च, ह.

हेला. हेला स्त्रियामवज्ञायां विलासे वरयोपिताम्, मे. हेलामवज्ञानविलासयोश्च, वि. हेला तु स्यादवज्ञाविलासयोश्च, हे. हेलाऽवज्ञाविलासयोः, त्रि. हेला प्रस्तावेऽपि, ह.

हेलि. हेलिरालिङ्गने स्वर्ये, हे.

हेहै. हेहै सम्बोधने हतौ, मे. हेहै व्यस्तौ समस्तौ च हृतिसम्बोधनार्थयोः, वि.

हे. हे सम्बोधन आह्वाने, मे. ए, हेहै.

हैमवती. हैमवत्यभयास्वर्णक्षीर्योः खेतवचोमयोः मे, वि. हैमवत्यद्रिजा स्वर्णक्षीरी शुक्लवचाऽभया, हे. हरीतजी हैमवती गौरी खेतवचापि च, त्रि.

हो. होहौ शब्दौ सधैतयोः (सम्बोधने आह्वाने), मे. होहौ चैवविधौ ज्ञेयौ (व्यस्तौ समस्तौ च) सम्बुद्धप्राधानयोरपि, वि.

होमि. होमिर्ना पावके हते, मे. होमिः सर्पिपि पावके, वि. होमिः सर्पिपि वङ्गी च, ह.

होरा. होरा लग्नेऽपि राश्यर्धं रेखाशास्त्रभिदोरपि, मे. होरा लग्नेऽपि राश्यर्धं शास्त्ररेखाभिदोरपि, वि. होरा तु लग्ने राश्यर्धं शास्त्र-रेखाप्रभेदयोः, हे.

होहो. होहो शब्दस्यैक्षयोः (सम्बोधने हतौ), मे. v. हो. हो. v. हो.

ऋख ऋखोऽन्यक्खर्बयोस्त्रिपु, मे. ऋखखर्वाविमौ शब्दावेकार्थौ वामनार्थयोः, वि v खर्ब.

ऋादिनी. ऋादिनी वज्रविदुप्रतोः, हे. ऋादिनी वज्रतडितोः, मे. ऋादिन्यौ वज्रतडितौ, अ.

लुं, अ. see in ल, क.

अथ शब्दभेदप्रकाशः ।

—: (•) :—

प्रबोधमाधातुमशाब्दिकानां रूपासुपेत्यापि सतां कवीनाम् ।

कृतो मया रूपमवाप्य शब्दभेदप्रकाशोऽग्रिमवाक्पगोधे ॥ १ ॥

प्रायो भवेद् यः प्रचुरः प्रयोगः प्राप्ताणिकोदाचरणप्रतीतः ।

रूपादिभेदेषु विलक्षणेषु विचक्षणो निखिनुयात् तमेव ॥ २ ॥

क्वचिन्मात्राकृतो भेदः क्वचिद्वर्णकृतोऽत्र च ।

क्वचिदर्थान्तरोक्षेपाच्छब्दानां रुदितः क्वचित् ॥ ३ ॥

जागर्ति यस्मैत्रप मनःसरोजे स एव शब्दार्थविवर्तनेशः ।

निजप्रयोगार्पितकामचारः परप्रयोगप्रसरार्गलक्ष ॥ ४ ॥

विद्याद्गारमागारमपगामापगामपि ।

अरातिभारातिमथो अम आमश् कीर्तितः ॥ ५ ॥

५. अगार = आगार, अपगाम = आपगाम, अराति = आराति, अम = आम, अरादी अम रोग इत्यत्र माधव "आमयति । नाम्ने नितोऽहेताविति भित्तिनिषेध । आम । अम तीति शपि तस्य च हेतुमखावमन्तत्वेन भित्तिरुदमयतीति । अत्र चोदात्तोपदे शत्यान् मोदात्तोपदेशे ति जिति षिति कृति वृद्धिनिषेधात् पञ्चम्युलो अम अमक इति ।"

भवेदमर्ष आमर्षोऽप्यङ्कुरोऽङ्कुर एव च ।

अन्तरिक्षमन्तरीक्षमगस्तप्रोऽगस्तिरित्यपि ।

अटरूप आटरूपोऽवश्योऽवश्याय इत्यपि ॥ ६ ॥

६. अमर्ष = आमर्ष, अङ्कुर = अङ्कुर, अन्तरिक्ष = अन्तरीक्ष, अगस्तप्र = अगस्ति, अटरूप = आटरूप (अटरूप A c 2, 4, 103), अवश्य = अवश्याय (I, O • अवश्यायो- अवश्यायस्तथा O३, अवश्याय W) 'स्यत् प्ररोहोऽङ्कुरोऽङ्कुरो रोहश्च सप्त पर्वण, हे. 8, 1८३. 'अथागस्तप्र कुम्भयोर्निरगस्ति कलशीघत् इति शब्दार्थव्यं' अ टी. ३. २०. -

प्रतिश्यायः प्रतिश्यावो भालूको भल्लुकोऽपि च ।

जम्बूकं जम्बुकं प्राहुः शम्बूकमपि शम्बुकम् ॥ ७ ॥

७. प्रतिश्याय (O२ प्रतिश्याम, I O प्रतिश्याव, क, ग, प्रतिश्या, IV शै पाके ६२७, धा.) = प्रतिश्याय; भालूक = भल्लुक; जम्बुक = जम्बूक; शम्बूक = शम्बुक (both शङ्खुक, I.). "शम्बूकः शम्बुकः शम्बुपूर्वः कालस्तु सर्वदा । ककारेण विना शेषो दृश्यते पन्थविस्तर इत्यत्रत्य-लिनी", अ. टी. १०. २३. "भालूकभालूकर्चाङ्गमल्लमल्लूकमल्लुका", ऐ. ५. १५५. तथा जम्बूकवन्बूकवास्तूकएलूकादयः, अ. ४. ४६.

जतुका स्याज्जतुकापि मसुरः स्यान्मसूरवत् ।

वास्तुकं चापि वास्तूकं देवकी दैवकीति च ॥ ८ ॥

८. जतुका = जतुका; मसुर = मसूर; वास्तुक = वास्तूक; (A c. 2. 4 158), देवकी = दैवकी "वेद्यायां व्रीहिर्भेदे च मसूरा मसुरा स्त्रियाम् । मसूरमसुरौ पुंसि द्वौवैता-वपि चैतयोरिति रभसः", अ. टी. २. ६. १७. अथ मसुरो मसूरो व्रीहिक्काश्चन, ति.

जप्रोतिपं जप्रौतिपं चापि जेवनं जैवनं यथा ।

सुतामपि च सुतामा हनुमान् हनुमानपि ॥ ९ ॥

९. जप्रोतिप = जप्रौतिप; जेवन = जैवन, सुतामन् = सुतामन्, हनुमत = हनुमत. "मारुतिः केसरिष्ठतो हनुमान् हनुमानपि," के

उपणं सप्रादूपणं च भवेदुपरमूपरम् ।

हारीतो हारितोऽपि स्थान् सुनिषच्चिविशेषयोः ॥ १० ॥

१०. उपण = ऊपण, उपर = ऊपर, हारीत = हारित. 'उपरसूपरानूपो ह्यस्माद्विपि कीर्तितः,' के.

सुवरसूवरै च सप्रात् कृवरः कूवरैऽपि च ५

उत्तमेऽनुत्तमं च सप्रादाहृतं सप्रादनाहृतम् ॥ ११ ॥

११. सुवर = सूवर; कूवर = कूर; उत्तम = अनुत्तम; आहृत = अनाहृत

उदारै चानुदारः सप्रादुदग्रैऽप्यनुदग्रवत् ।

बन्धूरं बन्धुरं च सप्रादूरीकृतसुरीकृतम् ॥ १२ ॥

१२. उदार = अनुदार, उदग्र = अनुदग्र, बन्धूर = बन्धुर; उरीकृत = उरीकृत.

वान्हीकं वाहिहकं चापि गार्होयो गार्हिडवोऽपि च ।

उपाय्यूपा ननन्दा च ननान्दा च प्रकीर्तिता ॥ १३ ॥

१३. वान्हीकं=वाहिहकं (most सह, some शु); गार्होय=गार्हिडय; उपा=ऊपा; न नन्दु=ननान्दु. 'वागहीका गार्हिहाङ्ग्या,' से. ४. २५. 'ननान्दा तु यथा पतुर्नमन्दा मन्दिनीत्यपि,' से. २. २१८. (=रमण, अ. टी=गन्दाण्य, उ. २. ६६) 'कपिधुजस गार्होय-गार्हिडवो पुंनपुंसकौ,' अ. २. ८. ८४, 'प्रहृष्यप्रपुत्रे अपि । प्रहृष्यप्रपुत्रो जयः प्रहृष्य कलप्रमूषकं,' गद्.

ह्रीवेरे हिरिवेरं च चिकूरे चिकुरोऽपि च ।

चण्डालोऽपि च चाण्डालो वदन्योऽपि वदान्यवत् ॥ १४ ॥

१४. ह्रीवेर=हिरिवेर (ह्रीवेर I.O), चिकूर=चिकुर; चण्डाल=चाण्डाल, वदन्य=वदान्य 'कुलवा मूषजासु स्याच्चिकुराचिकुरा कथा इति दुर्गः,' अ. टी. २. ६. ६५.

हालाहलं हालहलं वदन्तप्रपि हलाहलम् ।

डाहालं च डहालं च डाहलं च प्रचक्षते ॥ १५ ॥

१५. हालाहल=हालहल=हलाहल; डाहान=डहल=डाहल. 'हालाहलहलाहले । हालहालं हानहलं,' के. 'डहालस्तु डाहालो डाहलश्च सः,' के.

कोङ्काणः कोङ्काणश्चापि श्यामाकः श्यामकोऽपि च ।

सहाचरः सहचरः स्फटिकं स्फाटिकं तथा ॥ १६ ॥

१६. कोङ्काण=कोङ्काण, श्यामाक=श्यामक, सहाचर=सहचर; स्फटिक=स्फाटिक 'सैरीयक सहचरः सैरीयश्च सहाचरः,' अ. टी. २. ४. ७५. 'समौ कोङ्काणकोङ्काणौ,' के. 'श्यामाक श्यामकोऽपि स्याद्विपर्यायत मियः,' के.

गन्धर्वोऽपि च गान्धर्वश्चमरं चामरेऽपि च ।

चोरचौरश्चटुश्चाटुश्चैलं चमुश्चमूः ॥ १७ ॥

१७. गन्धर्व=गान्धर्व, चमर=चामर, चोर=चौर; चटु=चाटु; चैल=चैल; चमु=चमू, 'चटु चाटु, प्रिय वाम्यमिति हठचन्द्र' उ. १. २.

चञ्चुश्चञ्चुस्तालस्तालः श्यामलः श्यामलोऽपि च ।

महिलायां महेलायां विदग्धे च्छैकिलोऽपि च ॥ १८ ॥

१८. चञ्चु=चञ्चु, तल=ताल, श्यामल=श्यामल, महिला=महिला, च्छैकिल= (छेक)

(खेविदग्धे खङ्गिणेऽपि च, I. O.), 'महिलायां महिलाऽपि महला-स्यान् महेलिका। खेकदम्बेक-
खेकालौ विदग्धे खेकिशोऽपि च,' द्वि. 'तदु धर्मो मुखरश्चक्षुः प्रियङ्गुः सरयुः कुडुरिति वाचस्पति-
कोषः,' अ. २. २२.

गुग्गुलौ गुग्गुलोऽपि सत्राद् द्विङ्गुलौ चापि द्विङ्गुलम् ।

मन्दिरे मन्दिराऽपि सत्राद् वीर्ये वीर्याऽपि कथ्यन्ते ॥ १९ ॥

१९. गुग्गुलु = गुग्गुलु ; द्विङ्गुलु = द्विङ्गुलु (द्विङ्गुलि, W द्विङ्गुलुचापि द्विङ्गुलमिति
सुतुटः, A. C. 3. 5. 20.); मन्दिर = मन्दिरा ; वीर्य = वीर्या. 'अतिशयशक्ति वीर्येत्यमरमाला',
अ. टी. ७. २६.

धन्याकमपि धान्याकं युतकं यौतकं यथा ।

कवाटं च कपाटं च कविलं कपिलं मतम् ॥ २० ॥

२०. धन्याक = धान्याक ; युतक = यौतक ; कवाट = कपाट ; कवि = कपिल. 'धन्याक'
धान्याकं धन्यं कुस्तुम्बुश्च धनीयकमिति रभसः, "कपाटश्च कवाटश्च त्रिपु. स्यादरर' न वेति वाच-
स्पतिः,' अ. टी. २. ६. २६, २. २. १७. 'कपाटोऽररिः कवाटः,' हे. ४. ७३.

करवालः करपालो वनीयकवनीपकौ ।

पारावतः पारपत्नी जवा सत्राज्जपया सह ॥ २१ ॥

२१. करवाल = करपाल ; वनीपक = वनीयक ; पारावत = पारपत, (I. O. पारवत, 02)
जवा = जपा. "पारापतः कलरव इति रभसः,' 'जवायां तु जपा स्त्रियामिति धर्मदास', अ. टी.
२. ५. १४, २. ४. ७६. "करवालः कणाणवत् । तरवारि ईयोद्यापि निन्दितश्च करपालकः,' के.

जटायुषा जटायुं च विद्यादायुं तथाऽऽयुषा ।

सायं सायो भवेत् कोपः कोशः पण्डश्च शण्डवत् ॥ २२ ॥

२२. जटायुस् = जटायु ; आयु = आयुस् ; सायम् = साय ; कोश = कोप ; पण्ड = शण्ड.
'सम्प्राप्ति वीरुषिः ख्यातो जटायुश्च जटायुषीति शब्दार्थः,' अ. २. ११६.

तविशं तविषं चापि सुसलो सुशलोऽपि च ।

वेशो वैषश्च कथितः सत्राद् बुसोऽपि बुपोऽपि च ॥ २३ ॥

२३. तविश = तविष ; सुसल = सुशल, वैश = वैष ; बुस = बुष, बुषवैषतुपारतोपा इति
प्रभेदः, अ. टी. २. ६. २२.

सत्रात्तनुसानुषा साङ्घं धमुना च धनुर्विदुः ।

शूकरः शूकरोऽपि सत्राच्छगालश्च शृगालवत् ॥ २४ ॥

२४. ततु = ततुम्, उ. २. ११८. (जरा = जरम्, ०. २.), धतु = धतुम्, श्रुतर = श्रुतर, शृगाल = शृगाल, 'तालव्या अपि दन्तप्रथ गन्धश्रुतरप गन्ध दन्तप्रथिविक,' अ. टी. ५०. 'शरावापो धनु स्त्री स्यात्,' लि. अ. ४२. 'शृगालोऽपि शृगाल स्यात् फेरुजम्बु कधूर्तका,' शब्द.

सूरः शूरश्च तरणौ कलसः कलशोऽपि च ।

सुनासीर. शुनाशीरो नारायणनारायणौ ॥ २५ ॥

२५. सूर = शूर, कलस = कलश, सुनासीर = शुनाशीर, नारायण = नारायण, 'विश्वस्येन नारायणौ ललशयो नारायण' श्रीपति, 'हे. २. १२८. 'हृद्यथा' शुनाशीर पुच्छतु प्रन्दर', अ. ४४. (द्विगलव्यो द्विदन्तप्रथ टी) 'सूर्यं सूरतोऽर्थमाहित्य श्रुतो भानु विभावद्य,' शब्द.

जाम्बवान् जाम्बवोऽपि सत्राञ्जक्षणो लक्षणोऽपि च ।

संस्तरः स्वस्तरोऽपि सत्राञ्जरितं चरितं तथा ॥ २६ ॥

२६. जाम्बवत = जाम्बव (also जाम्बवत्). (लाटधान = जाटधान, ०^०), सञ्क्षण = सञ्क्षण, संस्तर = संस्तर, चरित = चरित. 'चरितमपि चारित चरित च सम त्वयम्,' शब्द.

पारतं पारदं वास्यो वासर. क्षमिवत् किमि. ।

हफला त्रिफला चापि तृणता त्रिणताऽपि च ॥ २७ ॥

२७. पारत = पारद, वास्य = वासर, क्षमि = किमि, त्रिफला = हफला, तृणता = त्रिणता. 'पारद पारत सूरतो हृदवील रजसल,' हे. ४. ११६. 'शरावापो धनु स्त्री स्यात् तृणता त्रिणताऽपि च,' 'हफला त्रिफलाऽपि च,' लि. अ. ४२, वै. ६१.

भवेद् ऋष्टिस्रथा रिष्टिः प्रियालः स्यात् प्रियालवत् ।

कणाटीनः कलाटीनो वातिको वातिगोऽपि च ॥ २८ ॥

२८. ऋष्टि = रिष्टि, प्रियाल = प्रियाल, कणाटीन = कलाटीन (कटाटीन, क, I. ०. ग, कणाटीर, W), वातिक = वातिग (वलिग = वलिग ००) 'प्रियालय प्रियालक इति भाष्य.' अ. टी. २ ४. ३५. 'अभि ऋष्टिरिष्टी,' हे. ३. ४४६. 'कर्कराल कलाटीन खल्लवेखस्तु खल्लन,' हा ८०

मिहुरो महुरोऽपि सत्रान् मुकुरो मकुरोऽपि च ।

मुकुलं मजुलं चापि मुकुटं मकुटं विदुः ॥ २९ ॥

२९. मिहुर = महुर, मुकुर = मकुर, मजुल = मकुल, मुकुट = मकुट. 'मिहुरमिहुर-पीया कालहत-पद्मपाणिरिति वर्षादिविक,' उ. २. ०. 'मुकुट मकुट मौली मौलीकोऽपि च शेषम्,' शब्द. 'मुकुलो मकुलोऽप्यस्त्री कुह-मन मोदकोरके,' शब्द.

मुकुतिं मकुतिं चापि चलुकं चुलुकं यथा ।

करञ्जः करजोऽपि सत्रात् परेतः प्रेतवन्मतः ॥ ३० ॥

३०. मुकुति=मकुति (क, ग, I. O. खज्ज = खजत, O2.); चलुक=चुलुक; करञ्ज = करज; परेत=प्रेत. 'करजश्च करञ्जके', अ. २. ४. ४७.

किर्मिरोऽपि च किर्मिरों ह्यनं ह्यनं समम् ।

शौटीर्यमपि शौटीरं जैष्ठे जैष्ठोऽपि दृश्यते ॥ ३१ ॥

३१. किर्मिर=किर्मिर; ह्यन=ह्यान; शौटीर्य=शौटीर, (O2. शौटीर्य=शौटीर, क, ग, I. O.); जैष्ठ=जैष्ठ; किर्मिर=कर्मिर, A. e. I. 5. 17.

श्रुष्कोऽपि वानं वातं च उदके सत्राद् दकं मतम् ।

कुष्ठभेदे शतरूपी शतारुश्च निगद्यते ॥ ३२ ॥

३२. वात=वान; उदक=दक; शतरूपी=शतारुश्च, 'कं दकं जलम्' ति. वा. ४२.

द्रेष्के द्रेष्काणद्रेष्काणा भवन्तपि द्रेष्काणवत् ।

पत्राङ्गमपि पत्राङ्गं कुद्दालं च कुद्दालवत् ॥ ३३ ॥

३३. द्रेष्क (क. W.)=द्रेष्काण=द्रेष्काण=द्रेष्काण (द्रेष्कणे काण द्रेष्काणा). पत्राङ्ग = पत्राङ्ग; कुद्दाल=कुद्दाल. 'पत्राङ्गोऽपि च पत्राङ्गं पत्राङ्गः शलभोऽपि च', शब्द.

मारिषं मारुषं शाके श्लिष्टरोगे श्लिष्टोऽपि च ।

फेली फेलिसायोच्छिष्टे काकिण्यां काकिनीति च ॥ ३४ ॥

३४. मारिष=मारुष; श्लिष्ट=श्लिष्टा; फेला (ी, I. क. फला, ग)=फेलि; काकिणी=काकिनी (काकणी, I. O.) 'फेलीरिति जटाधर', 'पयोदमानदण्डानां ह्ययं श्लिष्टे च काकिनीति नान्ये, रमसः' अ. टी. २. ६. ५६, २. ५. ६. 'फेला (Hem. I.) पिण्डोलि-फेली च', हे. १. ६१, 'मोहा श्लिष्टा गदोऽपि च', हि. 'श्लिष्ट गतौ' ६४७ भा. 'श्लिष्टा (श्लि) शब्दाबन्तोऽपि', अ. टी. २. ६. ६६.

सौदामनी च सौदाम्नी सौदामिन्यपि चेष्यते ।

जटठे जटरोऽपि सत्रान् निमेषो निमिषोऽपि च ॥ ३५ ॥

३५. सौदामिनी=सौदाम्नी=सौदामनी; जटठ=जठर; निमेष=निमिष. 'क्रूरं फठोरं जठरं जटठं इतिहुरे', के.

बुको बकश्च कुसुमे मदनो भवनो द्रुमे ।

आरग्वधारगवधौ खुरकचुरकावपि ॥ ३६ ॥

३६. बुक = बक; मदन = मदन (वदन, ग. मलय, द्वि Commonly मयन.); आरग्वध =
अरगवध; चुरक = खुरक (आरग्वधारगवधौ चुरककावपि, I. 0.) 'अरग्वधोऽथ शम्पाकः
कतमालकयाऽर्गुं घ इतिः रत्नकोशः', अ. टी. २. ४. २१.

दृषिः दृन्निश्च सरयुः सरयुश्च निगद्यते ।

नीलङ्गरपि नीलाङ्गुरोश्चरी चेश्वराऽपि च ॥ ३७ ॥

३७. दृषि = दृन्निश्च (दृष्टिः प्रश्नः, I. 0.); सरयु = सरयु; नीलङ्ग = नीलाङ्ग, ३
दंगुरी = दंगुरा. 'दंगुरः शङ्करे शोक्तः पार्वत्यामीश्वरेश्वरीति शब्दार्थः', अ. ५. ५७. 'कविः
क्रिमिच नीलङ्गुरीलाङ्गः कीट इत्यपि', शब्द.

तापिच्छमपि तापिच्छं त्रिपुषं त्रमुषं तथा ।

द्विण्डीरोऽपि च द्विण्डीरः परशुः परशुना सह ॥ ३८ ॥

३८. तापिच्छ = तापिच्छ, I.; तापिच्छ, 02. तापिच्छ, A. 0. 2. 4. 68) = तापिच्छ;
त्रिपुष = त्रमुष; द्विण्डीर (द्विण्डीर, 02) = द्विण्डीर; परशु = परशु, 'कुशास्त्र परशुः
परशुपर्यधौ। परशुः स्वधितिव', अ. १. ४१. 'द्विण्डीरक रत्नाध्यायवर्षे च द्विण्डीरादे च
इ इत्यभिधाय द्विण्डीर इत्यपि साधितम्। तपिलत्रम्', अ. ४. १०. 'द्विण्डीर इति शब्दरत्ना-
वशत्राम्', अ. टी. २. ६. १०५.

बालिका बालुका चापि दो दोषाऽपि भुजा भुजः ।

बाह्वर्षा च त्विष्विच च सन्ध्या स्यात् सन्धिवत् पुनः ॥ ३९ ॥

३९. बालिका = बालुका; दोष = दोषा; भुजा = भुज; बाह्वर्षा = बाह्वर्षा; त्विष्विच = त्विष्विच;
(द्विष्विच, 02.); सन्ध्या = सन्धि 'बाह्वर्षा बाह्वरिति ष्टुत इति दोषिकोपः', अ. टी. २. ६.
८०. 'बाह्वर्षाभुजयोः इमानिति दामोदरः', अ. १. २८. 'दोषस्त्रियां स्त्रियां दोषा भुजापि स्यात्
धमः इमान्', के. 'इत्तत् तित् प्रभा इति दीप्ति विभा इत् च त्विष्विचिः', के. 'स्त्रियां वा
भूम्नि विकृता बालुका बालिकापि च, के. प्रपेटो भा कुडि बाह्वर्षा इत् स्त्रियां इमान्', के.

भगिनीभपि भग्नी च भिष्वरीं भिष्वरीं विदुः ।

रेतं च रेतसा सार्द्धमेधमाह्वरैधमा ॥ ४० ॥

४०. भगिनी = भग्नी; भिष्वरी = भिष्वरी (भिष्वरी, A. c., Dri.); रेत (रेत, W,
02) = रेत; एध = एध, 'काठ' इति इति स्यादेधः एध > सन्धिवत्', शब्द.

संवदनं संवदनं तरुणी तलुनीति च ।

प्रमदावनं प्रमदवनं च परिकीर्तितम् ॥ ४१ ॥

४१. संवदन = संवदन ; तरुणी = तलुनी ; प्रमदावन = प्रमदवन.

खरली समात् तु खुरली वज्रं वज्राशनिस्तया ।

शिलमुच्छं शिलोच्छं च भवेदुच्छशिलं तथा ॥ ४२ ॥

४२. खरली = खरली (O२ खुहिली, I, 0) ; वज्र = वज्रा (यज्रगनि, I.O.) ; शिल-
मुच्छ = शिलोच्छ = उच्छशिल 'खुरली तु अमी योग्याऽभ्यासकाद्भूः खलूरिका,' हे. १. ४५२.

धरित्री धारयित्री च महिषी माहिषीति च ।

वासुदेवोऽपि वासुः स्याद् वामदेवोऽपि वामवत् ॥ ४३ ॥

४३. धरित्री = धरयित्री I. etc. ; महिषी = माहिषी ; वासुदेव = वासु ; वामदेव = वाम.
'धारयित्री धरित्री च धात्री सागरमेखला', शब्द.

आशीराश्वहिदं द्रायां लक्ष्मी लक्षी हरिस्त्रियाम् ।

रुवको रुवकः प्रोक्तावुरुवकोऽपि तादृशे ॥ ४४ ॥

४४. आशिस् = आशी ; लक्ष्मी = लक्षी (O२, क, ग both लक्ष्मी, I ; लक्ष्मि लक्ष्मी,
Dev.) ; रुवक = रुवक = उरुवक (रुवकोरुवकौ, I. क ; उरुवक, रुवक, रुवक, A. c.
2. 4. 51.)

कुमुदं च कुमुच्चापि योपिता योपिदित्यपि ।

शरङ्गवेच्छरदया प्राष्ट् प्राष्टया सह ॥ ४५ ॥

४५. कुमुद = कुमुद् ; योपिता = योपित् ; शरद् = शरदा ; प्राष्ट् = प्राष्टया

नभं तु नभसा सार्द्धं तपं तु तपसा सह ।

सहं च सहसा सार्द्धं महं च महसा दुप्रतौ ॥ ४६ ॥

४६. नभ = नभस् (also नभस, उ १. ११७) ; तप = तपस् (also तपस' तपस्यन्द्रमा
इति शब्दार्थव ; उ २ ११७) ; सह = सहस् ; मह = महस् (also महस ; महस' ज्ञानम्, उ)

तमेन च तमः प्रोक्तं रत्नेनाऽपि रजः समम् ॥

शब्दिकैस्तु जलोकाभिः कथिताश्च जलोकसः ॥ ४७ ॥

४७. तम = तमस् ; रज = रजस् ; जलोका (जलीका, O२) = जलौकस् 'शिलप्रथया
जलौकसः ॥ जलौकां जलूकां च जलोका जलसर्पिणी', हे. ४. २६६-७०.

दिवं प्रोक्तं दिवा तुल्यं पर्यत् परिषदा सह ।

वर्षाः सुत्र वरिषामिश्च हर्षोऽपि हरिषेण च ॥ ४८ ॥

४८. दिव=दिव; पर्यद्=परिषद्; वर्षा=वरिषा; हर्ष=हरिष. 'समजत्रा पर्यत्-परिषदिति चन्द्रः', उ. १. १२६. 'अन्ये कप्रत्ययान्तेन दिवशब्देनाकारान्तेन साधयन्ति', १५६-वर्ष; स्याद्-वरिषोऽपि चेति चन्द्रः', २. ६२.

सर्वपः सरिषपश्च कर्षः स्यात् करिषेण च ।

मार्षो मारिष इतुत्रक्तः स्पर्शोऽपि स्परिषो यथा ॥ ४९ ॥

४९. सर्वप=सरिषप; कर्ष=करिष; मार्ष=मारिष; स्पर्श=स्परिष. 'सरिषपः कटु-स्त्रेण कदम्बः सर्वपोऽपि चेति चन्द्रव्याख्यानम्', उ. २. १४१. 'सर्वपः स्यात्-सरिषपः कटु-स्त्रेण च तन्तुमः', लि. व. ५७. 'मार्ष आर्यः', हे. २. २४७. 'आर्ये मारिषमार्षकायिति शब्दा-र्थव', अ. टी. ७. १४.

एवमन्येऽपि वार्हादावभूवर्णाः प्रयोगतः ।

मूर्ध्नि रेफा विकल्पन्ते छन्दोभङ्गभयादिना ॥ ५० ॥

५०. वार्ह=वारिह, I, 216 c : also मूर्ध्नि रेफा (वाहार्दा I. O.).

दक्षिणस्यामपाचेत्रव प्रायं त्वनग्ने विदुः ।

छन्दावभिप्रायवशौ कलत्रः सत्रात् कलाविदि ॥ ५१ ॥

५१. अपाषो (not अयाषो); प्राय (not प्रायस्); छन्द (not छन्दस्), कलत्र (not कलात्र; कलात्रपत् 02).

समूहार्थसत्र जातसत्र चवर्गादित्वमीरितम् ।

अन्तस्वीययकारत्वं यवसस्य तु कथ्यते ॥ ५२ ॥

५२. जात (not यात); यवस (not जवस).

तन्तुषायस्र वायेऽपि तन्त्रादित्वं च दृश्यते ।

तुयंस्वरादिरीर्षारः कर्कश्यां कथ्यते बुधैः ॥ ५३ ॥

५३. तन्तुषाय=तन्त्रषाय; र्षार (र्षार I.) 'उर्षारः कर्कटी स्त्रियौ,' अ. २. ४. १५१-र्षार, र्षार, र्षानु, र्षार, टी.

ऋखादिरतिः षोडशायां धमुष्कोऽयामपीष्यते ।

एतो मथतवर्गीयो वैदूर्यमणिशाट्यनौ ॥ ५४ ॥

५४. रति=(रति); वैदूर्य=(वैदूर्य), शाट्यन=(शाट्यन). 'एतो मथतवर्गीयो

वेदूर्यमणिशाडूलौ' इति द्विरूपकोपात् शाडूल इत्यपि पाठः, अ. टी २. १ १०. The verse may, however, mean चर्त्ति not चार्त्ति ; वेदूर्य not वेडूर्य, शाडूल not शाडूल.

तवर्गमधो रात्रौ च जम्बाले च निपहरः ।

चुक्ष्मामुत्पूर्वकं धानं धानं हानं च कथयते ॥ ५५ ॥

५५. निपहर not निपडूर; उद्धान-उद्धान.

तालव्यमधो विषद् ऊर्द्ध्व शब्दो वकारवान् ।

यवानी सत्राद् वमथै व श्रावणो भासि मध्यवः ॥ ५६ ॥

५६. विषद् not विपद्; ऊर्द्ध्व not ऊर्द्ध, यवानी not यवानी; श्रावण not श्रावण. ऊर्द्धकं, अ. ७ ५. निर्वकारमपि, टी 'शुक्लः श्वेतः गिति गौरो विषदो विपदोऽपि च,' शब्द.

शफे खुरः कवर्गीयः क्षकारश्च क्षुरप्रके ।

नापितस्योपकरणे कपसंयोग इष्यते ॥ ५७ ॥

५७. खुर and क्षुर. (जामाळ = यामाळ; योषा = जोषा, (2),).

अव्ययानव्ययं दोषाशब्दं रात्रौ प्रचक्षते ।

कन्याकुब्जं कान्यकुब्जं कोपलान्तरकोशला ॥ ५८ ॥

५८. दोषा (ind, f), कन्याकुब्ज = कान्यकुब्ज, कोषला = कोशला. 'कान्यकुब्जं मरुद्दो-यम् ॥ कन्याकुब्जं गाधिपुरं कौशं कुशस्थलं च ततः', हे. ४. २६-४०. 'कन्याकुब्जं कान्यकुब्जं कोषलं कोपलोऽपि च', के.

वाराणसीत्यपि प्रोक्ता तथा वाणारसीति च ।

तामलिप्ता दामलिप्ता तद्धोऽयातङ्क इत्यपि ॥ ५९ ॥

५९. वाराणसी = वाणारसी, तामलिप्ता = दामलिप्ता; तद्धो = ध्यातङ्क. 'तामलिप्तं दामलिप्तं तामलिप्ती तमालिनी', हे. ४. ४५. काशी वाराणसी काधि वरणाशी वराणसी,' के.

नन्दौ नन्दिश्च पत्नी च पतिः सत्राहस्रसा स्रसा ।

यमलं यामलं इन्दो समौ खण्डिलखन्तिडौ ॥ ६० ॥

६०. नन्दिन् = नन्दि; पतिन् = पति; स्रसा = स्रसा (स्रया, I.); यमल = यामल; खण्डिल = खन्दिड. 'स्रसा त स्रसा स्रायुः', हे. २. २६५.

जनित्री जनयित्री च कफोणिः कफणिक्षया ।

बाहिसकोऽपि च वात्मीको बाली बालिश्च कथयते ॥ ६१ ॥

जनित्री = जनयित्री. कफोणि = कफणि. वात्मीक = वात्मीकः. बालिन् = बालि

‘कफोणिः कफण्ये ह्योरिति शब्दार्थवः,’ अ. टी. २. ६. ८०. ‘कपोणिः कपण्यः पुंसि कफण्यी कफण्यः स्त्रियौ । कफोण्यश्च कफाण्यश्च द्वितैतौ पुंस्यपि स्त्रियाम्,’ के. ‘घाली वागिरिन्द्रसुतश्च सः,’ छे. ३. ६. ८. ‘अपि वनमोकषात्मिकौ,’ त्रि. अ. ७२. ‘यत्किञ्च इति शब्दरत्नावलीप्रम्,’ अ. टी. २. ०. १.

सुमेन साधे कुसुमं मरन्दो मकरन्दवत् ।

अहितुण्डकमित्याहुः साथा सत्रादाहितुण्डकम् ॥ ६२ ॥

६१. सुम = कुसुम ; मरन्द = मकरन्द ; अहितुण्डक (इण्डक, I.) = अहितुण्डक. ‘स्त्रियः सुमनसः पुंश्च मरन्दं कुसुमं सुमम्,’ अ. २. ४. १७. ‘अथ रसो मधु । मकरन्दो मरन्दश्च,’ छे. ४. ४६२-३.

विद्यादण्डोरमाण्डोरमणिः सत्रादाणिवत् मुनः ।

आमण्डमण्डावेरण्डे प्रियकेऽप्यासनोऽसनः ॥ ६३ ॥

६३. अण्डोर = आण्डोर, क ; अणिव = अणिवि ; आमण्ड = मण्ड ; आसन = असन. ‘गन्धर्वहस्तको मण्ड आमण्डो व्याघ्रपुच्छक इति तारपालः,’ अ. टी. २. ४. ५१. (‘कचिद-मण्डमिति पदमाह’) ‘घोठो भस्करयोः क्लीबमासनं ना तु क्लीबक इति इन्द्रभसौ,’ ४४.

अपिशलि मुने भेदे भवेदापिशलिस्तथा ।

चन्द्रभागा चन्द्रभागी खनौ खानिरपि स्मृता ॥ ६४ ॥

६४. अपिशलि = आपिशलि ; चन्द्रभागा = चन्द्रभागी ; खनि = खानि. ‘चन्द्रभागा चान्द्र-भागा चान्द्रभागी च सा मता । चन्द्रभागी च खनोक्ता,’ हि. ‘शादाकरः खनिः खानिः,’ छे. ४. १०२.

गोनासगोनसौ सर्पं फालगुनः फलगुनोऽर्जुने ।

सत्रात् तर्जन्या युतेऽङ्गुष्ठे प्रादेशोऽपि प्रदेशवत् ॥ ६५ ॥

६५. गोनास = गोनस ; फालगुन = फलगुन ; प्रादेश = प्रदेश. ‘भवेत् त्रिजित्तु गोनासो गोमधो घोषसोऽपि च,’ छे. ४. ३७७. ‘प्रदेशे गिन्या प्रदेशोऽपि प्रादेशश्च नरादिभौ,’ के.

गजे मताद्भातद्भौ नागे कालीयकालियौ ।

रोहीतके रोहितकोऽप्यूपरमुपरं मतम् ॥ ६६ ॥

६६. मताद् = भातद् ; कालीय = कालिय ; रोहीतक = रोहितक ; उपर = उपर (see 10), गजे मतद्भौ जज्ञौ द्विरदभौ मतद्भमः । ‘गुण्डान्कं सामजो नागे भातद्भः पुष्करौ हीयः धमशय.

इपीका सत्रादीपिकापि वानायुजवनायुजौ ।

शुवाकोऽपि च गूवाकः कुचकूचौ स्तने भवेत् ॥ ६७ ॥

६७. इपीका=इपीका (also इपिका, इपीका, अ. टी. २. ८ ३८) ; वानायुज=वनायुज (वनायुज, I. 0), शुवाक=गूवाक ; कुच=कूच. 'शुवाकोऽपि च गूवाक इति तारपाल.', अ. टी. २. ४. १६६. 'वच पर्यायरुहृहृड् जायौ कूचौ कुचावपि,' के.

कुकरे च कुणिः कृष्णिर्नाकौ कुलककूलकौ ।

पौगण्डः स्यादपौगण्ड उलूतः स्यादलूतवत् ॥ ६८ ॥

६८. कुणि=कृष्णि ; कुलक=कूलक ; पौगण्ड=अपौगण्ड ; उलूत=अलूत. (उलूक =अलूक, ग.). 'विकलाङ्गस्यपौगण्डः,' अ. २. ६. ४६. 'पौगण्डो विकलाङ्ग इति रत्नकोश । पौगण्डो विकलाङ्गः स्यादिति हलायुधय,' टी. 'निसर्गतः कृष्णपशुपौगण्डा इति नाममात्रा.,' ४८.

काकाचिके काकचिको भवेद् अष्टयस्त्रिष्यवत् ।

वाढलो वातुलोऽपि सत्रात् कैकेयो केकयीत्यपि ॥ ६९ ॥

६९. काकाचिक=काकचिक ; अष्टय=रिष्य ; वाढल=वातल ; कैकेयो=केकयी. 'एणः कुरङ्गभो रिष्यः स्यादष्टयसारलोचन', त्रि सि ८२. (= अष्टय, रिष्य, A. 0).

विरिञ्चिच विर(रि)ञ्चोऽपि प्रह्वण्यपि विरिञ्चनः ।

वरूढो वारूढोऽपि सत्राद् विक्रपिक्रौ गजाभिके ॥ ७० ॥

७०. विरिञ्चि=विरिञ्च=विरिञ्चन ; वरूढ=वारूढ ; विक्र=पिक्र "द्रुहिण्यो विरिञ्चि द्रुहिण्यो विरिञ्चः", छे. २. १२५ (द्रुपण, अ. टी.). 'विक्रौ विंशतिवर्षः स्यात्,' छे. ४. २८६. "विक्रौ हिक्वोऽपि विंशष्टः," के.

कर्करेटुः करेटुः सत्रात् कुकुरः कुक्कुरोऽपि च ।

अम्बरीषं चाम्बरीषस्यत्पले कुवलं कुवम् ॥ ७१ ॥

७१. कर्करेटु=करेटु ; कुकुर=कुकुर (कर्करेटु कर्करेटुः स्यात् कुकुरः कुक्कुरोऽपि च, I. 0.) ; अम्बरीष=आम्बरीष ; कुवल=कुव (कुल, I 0) "कर्करेटुः करेटुः स्यात् करटुः कर्कराटुकः", छे. ४. ४०२ (=रमभ, A. 0.) ; 'उत्पलं स्यात् कुवलं कुवलं कुवम्', २२६ "कुकुर कुकुरो मत", उ १. ४२. 'कुकुरो मृगदंशकः । कुकुरं शुनकोऽपि स्यात्,' के.

कुमारिले कुमारिश्च मधिमय्यौ मयेऽपि च ।

वज्रा वज्जी स्र, हीभाग्यो वरला वरटाऽपि च ॥ ७२ ॥

७२. कुमारिश्च=कुमारि, मदिनु=मन्व=मय ; वज्र and वज्जी ; वरला=वरटा (वरदत्रो

वरटा, I. O.) 'वारला वरला हंसी वारटा वरटा च मा', हे. ४. १६१. 'वरटा वरटी हंसीस्त-
पती वरटः स्मृत इति तारपालः', अ. टी. २. ५. २७. 'वज्रः स्रुक् स्त्री स्रुही गुहा', अ. २. ४.
१०५. 'वैशाखमन्थमन्थानमन्थानो मन्थदण्डके', अ. २. ६. ७४.

कैटभा कैटभी श्वर्यां कन्दर्यां कन्दराऽपि च ।

मिदि भेदश्च कुलिशे वाति वति कुटे कुटिः ॥ ७३ ॥

७२. कैटभा=कैटभी ; कन्दरी=कन्दरा ; मिदि=भेदः ; वात=वाति ; कुट=कुटि. 'वाति-
रादिलसोमयोरिति रभसः', उ. ५. ६. 'वसतिश्च कुटिः कुटी। व्यालयश्च गृहाः पुंसि भूमि कुटो द्वयोः
सभा', शब्द. 'दम्भोलि मिदुर' मिदु, 'हे. २. ६४.

करे करि जटायां सत्रात् जटिः शिल्यां शिलाऽपि च ।

पुलिन्दे सत्रात् पुलिन्द्रोऽपि निपादश्च निपादिनि ॥ ७४ ॥

७४. कर=करि ; जटा=जटि ; शिली=शिला ; पुलिन्द=पुलिन्द्र ; निपाद=निपादि-
जटो=जटिः, A. c. II. 4. 32. 'पञ्चशखः शय पाणि करो हस्त कान् करि,' के 'पुलिन्द्रः
कथप्रते श्वेच्छे पुलिन्दोऽपि निगदप्रते इति तारपालः', अ. टी. २. १०. २०.

यतिश्च यतिनि प्रोक्तः सृक्किण्यां सृक्ति सृक् च ।

वहितं च वहितं च निचुले द्विज्जलेज्जलौ ॥ ७५ ॥

७५. यति=यतिन् ; सृक्किण्यो=सृक्किन्=सृक्क् (क, I. O, A. c.), वहित=वहित, द्वज्जल
=द्विज्जल. 'ये निर्जितेन्द्रियस्यामा यतिनो यतयश्च ते', अ. २. ७. ४४ 'सृक्किण्यां सृक्ति सृक् वेति
शब्दभेदः । सृक्किण्योति ईवन्तस्य स्त्रियामेकयवनम् । नान्तस्य...सृक्कि इतोदनस्य ह्योवे द्वियवन'
वा', अ. टी. २. ६. ६. १. 'यानपालं वहितकम् ॥ वोहितयं यहनं पोथः', हे. १. ५३६-४०
'होडसाराण्यु वंहनं यहितं धारुटः पुमान्', ति. वा. ४६. 'निचुले द्विज्जलेज्जलौ', हे. ४.
२११ 'निचुलेज्जलद्विज्जला इति रभसः', अ. टी. २. ४. ६१. (निचुलो जलतेजलौ, I.)

विष्णुर्विष्णुस्तथा विष्णो नासाया विगमादिति ।

धमतिश्चामतिः काले रजन्यां च तमा तमी ॥ ७६ ॥

७६. विष्णु=विष्णु=विष्णु (विष्णुश्च विष्णुस्तथा विष्णो, I.) ; धमति=धामति ; तमा=
तमी 'विष्णुर्विष्णुर्विष्णा यनाशिके,' हे. २. ११४. (also विष्णु, A. c.) 'रजनी यामिनी दोषा
यापतेयो तमा तमी,' शब्द

विश्वमद्यापि विश्वश्चा सिध्मा सिध्म च कथप्रते ।

स्याद् एका युक्तया साकं धर्मं धर्मं च कौर्तितम् ॥ ७७ ॥

(m and n) (both घर्ष I O.) 'बुक्ता हृद्, हृद्दय इक्ता', छे. १. २०७. 'विष्मा किनासंत्वरूप्य' विष्मः, छे. १. १२१.

ऊष्ण्या साईमूष्णाऽपि मज्जोक्तो मज्जया सह ।

शेषशेफौ च शेषश्च शेफं प्रोक्तं च शेफसा ॥ ७८ ॥

७८. ऊष्णन्=ऊष्णा (both उ, I); मज्जन्=मज्जा; शेष=शेफ (m.)=शेव =शेफ (n.)=शेफस्, 'मेहनं शेफ शेफसी,' छे. १. २०४.

प्रापुन्नाटकमथाङ्गः प्रपुन्नाटे प्रपुन्नाटम् ।

अररं चाररिश्चापि कपाटे सत्रात् कवाटवत् ॥ ७९ ॥

७९. प्रापुन्नाट=प्रपुन्नाट=प्रपुन्नाट (प्रपुन्नाड, A १. 4 147. =प्रपुन्नाड, प्रपुन्नाड, प्रपुन्नाड, प्रपुन्नाड, c.) अरर=अररि (अररी, A. c. See note 17).

भल्लो भल्लिश्च वाणे सत्राद्दले पात्रं च पत्रवत् ।

ईर्मनीर्मा ब्रणेश्चपि सत्रान् निर्भरेश्चपि भरो भरिः ॥ ८० ॥

८०. भल्ल=भल्लि; पत्र=पात्र; ईर्म=ईर्मन्, भर=भरि "स्त्रिया भल्लिश्च भिल्लो च भल्लोऽपि स्त्र्यात् प्रमानयस्', के. 'पत्रं पात्रं दलं पर्थं पलायं च ष्टुद् प्रमानु,' शब्द.

भवेदमात्येऽप्यामात्यः पीनसं स्वादपीनसे ।

अन्वासनं समुद्दिष्टं तथा स्यादनुवासनम् ॥ ८१ ॥

८१. अमात्य=अप्यामात्य; पीनस=अपीनस (अपीनस् I. O. etc.); अनुवासन=अनुवासन. "अपीनस प्रतिश्या स्थादिति रभस," अ. टी. २. ६. ५१.

यूपश्च यमनं यातु यकाराद्वयवन्मतम् ।

परुणा च परु ग्रंथौ काश्मीरी काश्चिरीति च ॥ ८२ ॥

८२. यूप, यमन (यमन, I. O क, ग); यातु, परु=परुष्, काश्मीरी=काश्चिरी (I O.) "मज्जासारो यन्विपरुहिति पुंस्त्र्याङ् रत्नकोषात्," अ. टी. २. ४. १६१. काश्मीरी=काश्चिरी यकाराद्वयवन्मतम् would give a quite different sense.

मातुलुङ्गे मातुलिङ्गः कदल्यां कदलोऽपि च ।

परुपकं फले प्रोक्तं पुरुषं परुषं तथा ॥ ८३ ॥

८३. मातुलुङ्ग (मातुलङ्ग, क) =मातुलिङ्ग, कदली =कदल, पुरुपक (परुपक, क) =पुरुष =परुष

“कदलश्च कदलप्रसविति व्याहिः । अजादित्वाद्वापि कदला,” अ. टी. २. ४. ११२. “मातलुक्कः
मातलिङ्गस्य,” अ. टी. २. ४. ७८.

नारङ्गे नागरङ्गोऽपि सप्राद् विसेऽपि विसण्डकम् ।
वार्ताकुरपि वार्ताके दन्ताकोऽपि च दृश्यते ॥ ८४ ॥

८४. नारङ्ग = नागरङ्ग ; विस (not complete in J. O.) = विसण्डक ; वार्ताङ्क =
वार्ताक = दन्ताक. वार्ताकी, अ. २. ४. ११४. पुंस्त्वपि वार्ताक इति, वार्ता, वार्ताङ्कः, टी.

किसलयं सप्रात् किसलये गुत्से गुच्छो गुलुच्छवत् ।
अम्हातके सप्रादम्हातममिलातकमित्यपि ॥ ८५ ॥

८५. किसलय = किसलय ; गुत्स = गुच्छ = गुलुच्छ (च्छ, J., क) ; अम्हातक = अम्हात =
अमिलातक. ‘नवे तस्मिन् किसलयं किसलयं पल्लवोऽग्ल त्,’ हे. ४. १८८. (also किसलय A. O).
“गुच्छे गुच्छ (गुच्छ, हे.) स्तवकयुत्सकाः । युत्सुच्छः,” १६२.

जम्बीरोऽपि च जाम्बीरो जूर्णायां जूर्णरित्यपि ।
तित्तिरौ तित्तिरोऽपि सप्रात् पीलकः सप्रात् पिपीलके ॥ ८६ ॥

८६. जम्बीर = जाम्बीर ; जूर्णा = जूर्ण (भूर्णा = भूर्ण ?) ; तित्तिरि = तित्तिरि ;
पीलक = पिपीलक. ‘स्र जम्बी (स्वि) रे दन्तगठजम्भजम्बीरजम्भलाः (रा),’ अ. २. ४. २४.
‘कपोतलावतित्तिरा इति याचस्पतिः,’ अ. टी. २. ५. २५. ‘पिपीलकस्तु पीलकः,’ हे. ४. २७२.

गोदा गोदावरीनद्यां मधुरा मधुरापुरि ।

कविकं कविकायां च सप्राद् गवेधौ गवेधुका ॥ ८७ ॥

८७. गोदा = गोदावरी ; मधुरा = मधुरा ; कविक = कविका ; गवेधु = गवेधुका. ‘अथ
गोदावरी गोला,’ लि. वा. ६५. ‘स्त्री गवेधु गवेधुका,’ अ. २. ८. २५. (also गवेधु, c.) ‘कवी
सनीन’ कविका कवियं सुखयन्त्रणम्,’ हे. ४. २१६. ‘मधुरा तु मधूपद्मं मधुरा शिवपू-
रय,’ ने.

मञ्जुपायां च पिटकः पेटा पेटक इत्यपि ।

पादातौ च पदातिः सप्रात् पादानश्च पदातिकः ॥ ८८ ॥

८८. पिटक = पेटा (पेट, क) = पेटक ; पादाति = पदाति = पादात = पदातिक. ‘पिटकः पेटकः
पेटा,’ अ. २. १०. २१ (वेदति स्रष्टः । पीडति स्त्री, टी). “पदातिपत्तिपद्मपादातिकपदा-
तयः,” ८. ६६. (‘पदातिपत्तिपादात पादातिकपदाजयमित्यमरभावा’ also पदात, टी).

पादत्राणे तु पन्नधौ भवेत् प्रणिहिताऽपि च ।

जलायुका जलौकायां गैरिके च गवेरुकम् ॥ ८८ ॥

८८. पादत्राण्य=पन्नधौ=प्रणिहिता (प्राणहिता I. O. क ग.); जलायुका=जलौका (See note 47); गैरिक=गवेरुक. "उपानत् पादुका पादूः पन्नधा पः देरचिका। प्रणिहिता, 'हे. २. ५०८.

नासिकायां च नक्रः सत्राद् वक्रं वङ्कोऽपुत्रदाहृतः ।

सरणी च प्रसारण्यां सुक्ते सत्रात् फलकं फलम् ॥ ८९ ॥

८९. नक्र=नासिका; वक्र=वङ्ग; सरणी=प्रसारणी; फलक=फल. "प्रसारणी सारणी च सरणा सरणीति च," गङ्ग.

भवेद् दादाऽपि दंष्ट्रायां शात्मल्यां शत्मलीति च ।

वध्वां च बन्धुकापि सत्रादञ्जन्यामङ्गनाऽपि च ॥ ९० ॥

९०. दादा=दंष्ट्रा; शात्मली=शत्मली; वधु=बन्धुका; अङ्गनी=अङ्गना. "शात्मलि हंयो," अ. २. ४ ४६. =शएमलि, शत्मत्र; टी. "दादिका दंष्ट्रिका दादा", के. अङ्गना=अङ्गना अ. टी. ३ ४,

अखान्ता सत्रादलावूश्च दीर्घादित्य प्रतीयते ।

ऊर्णनाभ इदन्मथ किकीदिविः किकीदिवे ॥ ९१ ॥

९१. अलावू=अलावु=आलावू; ऊर्णनाभ=ऊर्णनाभि; किकीदिवि=किकीदिव. अलावू, A. २. ४ ५६ =अलाम्वू, आलावू, अलावु, लावू, लावू, A. c. "अलावुः स्त्री पिण्डफला, तन्म्वस्तम्बी महाफला। तन्वा ह वर्तलाऽलावू निम्बो हम्बी ह लावुकैति वाचस्यति". "चापो दिवि किकिः अत इति व्याडि;" अ. टी. २ ५ १६ (also 'किकीदीवि, किकिदिवि, किकिदिव, किकीदिवी, किकीदिव, किकी') "अतद्याप किकीदिवोरिति विक्रमादित्यकोपः बोपालिति किकिदिवमङ्गिकाया. स्यादिति शर्वे ह्रस्वा." उ. ४, ५६ "ऊर्णनाभिर्ऊर्णनाभौ सूता-शायक इत्यपि," गङ्ग.

करेटौ करद्व्यापि द्रुत्यां द्रुतिरपि स्मृता ।

सत्रान्त्रिचोले निचुलकं स्यादसिक्रामसिक्रिका ॥ ९२ ॥

९२. करेटु=करदु (See note 1), द्रुती=द्रुति, निचोल=निचुल; असिक्री=असि-क्रिका (असिक्रामसिक्रिका, I. O.).

जीवस्त्रीवे जीवजीवश्चालन्यामपि चालनम् ।

सूत्रते सूत्रनं तथा स्योनमभूत्रपेऽभूत्रप इत्यपि ॥ ६४ ॥

६४. जीवस्त्रीव = जीवजीव (also जिवाजिव, A. c. 2. 5. 35); चालनी = चालन ;

'सूत्रत = सूत्र = सोम ; अभूत्रप = अभूत्रप (also अभूत्रप, A. c. 2. 9. 47.). 'चालन' तितञ्ज मोक्षमिति लीवकाण्डे रत्नकोशः, स्योनसूत्रप्रसेनका इति रत्नसः' अ. टी. २. ६. २६. "स्त्रियां लीवे च चालनी," के.

करस्वो निश्चिते वान्तो भान्तसु दधिसक्तुषु ।

आमीक्षा क्लृप्तमथाऽपि मथोकारं च यौतकम् ॥ ६५ ॥

६५. करस्व and करस्व (A. c. 2. 48.); आमीक्षा = आमिक्षा ; यौतक = यौतक.

'यौतक' यौतक' च तदिति वाचस्पतिः,' अ. टी. २. ८. 2८.

धुवितं निरुकारञ्च स्यादृषौ रिपिरित्यपि ।

इरिणं स्याच्च दीर्घादि क्षपके क्षपिकोऽपि च ॥ ६६ ॥

६६. धुवित = धुवित (A. c. 2. 7. 23.); क्षपि = रिपि ; इरिण (इरण, I. O.) = ईरिण ; क्षपक = क्षपिक. 'स्रोताजीव' कर्षकश्च (कर्षकश्च) क्षपिकश्च लगेवल्ः,' क्षपको (क्षपिको) लाल्ल ललम्,' अ. २. ६. ६, १२. (' क्षपिकाक्षपिकौ फालक्षपकापिति इह,' टी.).

तालव्यदन्तप्रयोरुक्ते सर्वला सर्वलीति च ।

तालव्यद्वयमथोऽसावाशुशुक्ष्णिरिष्यते ॥ ६७ ॥

६७. सर्वला = (सर्वला A. c. 2. 8. 93); सर्वली = (सर्वली); आशुशुक्ष्णिरिष्यते.

विष्यौ दाशाहंशब्दस्य मध्यतालव्यता मता ।

तालव्यान्तश्च कोटीशः प्राशस्तालव्यदन्तप्रयोः ॥ ६८ ॥

६८. दाशाहं not दाशाहं; कोटीश (also कोटिश, अ. २. ८. १२); प्राश = प्राश.

दन्तप्रोपान्तं तु कर्षासमज्ञानसमलीनससू ।

काञ्चिकादौ च कुन्मापो दन्तप्रोपान्तोऽपि कीर्तयते ॥ ६९ ॥

६९. कर्षास ; सज्ञानस ; मनीमस ; कुन्माप = कुन्माप.

आदिदन्तप्रं तु सप्तवीसम्वाकृतसमूहं च ।

कुषीदं च कुसूलं च मध्यदन्तप्रमुदीरितम् ॥ १०० ॥

१००. सप्तवी (also सप्तवी, सप्तवी, A. c. 2. 4. 155.); सम्वाकृत (सम्वाकृत, अ. २. ८. ६-दन्तप्रारिपि, टी), समूह, अ. २. ४. ६ (सन्नेमसमूहं च, I. O.); कुषीद.

(also कुशीद् कुशीद्, अ टी. २ ६. ४), कुच्छल (also कुच्छल, H , W कुच्छलो इन्तप्रसकार-
वानेव उ ४ ६०)

पारावारः पमथोऽपि सोपानं दन्तप्रमादि तु ।

विश्वस्ता स्याद् वमथैव न विश्वस्तोत्रदाहता ॥ १०१ ॥

१०१ पारावार (पारावार, I O) = पारावार (A c 10 I), सोपान , विश्वस्ता not
विश्वस्ता

स्यात् कवर्गद्वितीयादिद्वान्तादिरपि खुल्लकः ।

स्यात् पवर्गद्वितीयादिः फणायाम् तु फटाऽपि च ॥ १०२ ॥

१०२ खुल्लक = लुल्लक , स्फटा = फटा ' खुल्लकस्त्रियु नीचेऽस्य इतिरभस , ' अ टी.
२ १० १६ ' (फटायाम्) स्फटायाम् तु फणायाम् इत्ये , ' अ ८ ६ ' फट स्फुट । फण ' हे ४ १८

तयोदशस्वराद्यं तु शोभाञ्जनमुदाहृतम् ।

तनूनपात् तकारान्तो न तवर्गद्वितीयभाक् ॥ १०३ ॥

१०३ शोभाञ्जन , तनूनपात्, not तनूनपाद्

तवर्गपञ्चमोपान्तमङ्गलं फेवलं पुनः ।

हाहाशब्दस्य सान्तोऽपि कथितो दिव्यगायने ॥ १०४ ॥

१०४ अङ्गन not अङ्गण (? A. २ २. 13), हाहा = हाहस (A. c 55)

चतुःशाले चवर्गीयमथं सञ्चवनं विदुः ।

पवर्गमथसान्तश्च रेफं सत्राद्धमार्चकः ॥ १०५ ॥

१०५ सञ्चवन (also सञ्चयन and सञ्चयन, W) , रेफम् (रेफम्, उ ४. १८६)
= रेफ

प्रन्तस्यमथं चैवात्थं वेग्निं वेमश्च वेमकम् ।

कमने कामनोऽपि सत्राद् दीर्घादिः ककुद् स्मृतः ॥ १०६ ॥

१०६ वैवात्थ , वेम = वेमक विम इत्यापि, अ. टी २. १० २८.) = वेमन् (विवेकयथेमेकम्,
I O), कमन = कामन (कथ कामयिताभीक कमन कामनोऽभिक्त, अ ३ १ २४),
ककुद् (ककुद् इत्यापि, अ टी २ १ १४)

प्रभायामपि भाःशब्दः सान्तं पुंलिङ्ग एव च ।

एडमूकैःनेडमूकं शूर्म्यां शूर्मिरपि स्मृता ॥ १०७ ॥

१०७ भास = भाए, एडमूक = अनेडमूक, शूर्मी = शूर्मि (शूर्मी = शूर्मि, अ.
टी २ १० १५).

एङ्कं क्खमथं च क्खान्ता च पदव्यपि ।

शैबले सत्राञ्च शैवालं शैवलं शीवलं यथा ॥ १०८ ॥

१०८. एङ्कं=एङ्क; पदवी=पदवि; शैबलं=शैवालं=शैवलं=शीबल. 'भवेद्ङोक् (१) भेडुकम्,' हि. 'नीलप्रां शैवालशैबले । शैवालं शैवलं शैपालं' 'अलाङ्कनौलिके,' शे. ४. २३२. "शैपालं शैबलो न स्त्री शैवालो जलनीलेकेति शब्दार्थः," उ. ४. २८.

हृणा हृणी च हृणीरे मरीचं मरिचेऽपि च ।

चित्तेऽपि चित्तलोऽपि सत्राञ्चिन्तायां चिन्तियाऽपि च ॥ १०९ ॥

१०९. हृणा=हृणी=हृणीर; मरीचं=मरिच (A. c. 2. 9. 36.); चित्तं=चित्तल; चिन्ता=चिन्तिया. 'हृणोपासद् हृणीरनिष्ठा इयुधि र्द्वयोः ॥ हृणप्राप्,' अ. २. ८. ८८-९. 'धुरादौ चिन्तित् स्मृतप्रमित्यल माधव. आत्त मत्त्रेयः पा. २. २. १०५. अकारे विधातव्येऽहो विधानं गुणाभावार्यं' तन् सामर्थ्यात् कदाचिच्छिलोपो नास्तीति तत्र चिन्तियेति.'

छन्दसि सत्रादनङ्गाही भाषायामनङ्ग्यपि ।

मथेकारोऽपि चिपिटो क्ख्वादिश्चोरणोऽप्यवौ ॥ ११० ॥

११०. अन्ङाही=अनङ्गी; चिपिट; उरण. अपि may refer to other forms. 'अन्ङाङ्गा रोहिणी श्चिख्यनङ्गाङ्गानङ्गाङ्गा,' शे. ४. ३२१. 'अन्ङाङ्गी दुधैरनङ्गाही,' ह. उत्तमायां गवि प्राञ्जिकारादिश्च नैचिकी ।

साचत्र्यं साचिरपुत्रको भूतार्थं च तथासाया ॥ १११ ॥

१११. निचिकी=नैचिकी; साचि (adj and ind.); तथा (adj. and ind.). 'नैचिकी गौरुत्तमा ष्ट निचिकी सा प्रकीर्तिंतेति नाममात्रा,' अ. टी. २. ९. ६७. (नीचिका, नीचिकी, हि.) "साचिरित्यनव्ययप्रदोऽप्यस्तीति केचित्," दुर्गादास. ४९६.

चवर्गादिरपि प्रोक्ता यामिः स्वस्वकुलस्त्रियोः ।

वातासहो वातसहो वाक्त्रे सत्रादिद् हयम् ॥ ११२ ॥

११२. आमि=यामि; वातासह = वातसह. 'यामि यांभो च आदिमे,' के.

अश्वरःस्वश्वराः प्रोक्ताः सुमनाः सुमनःसु च ।

मयरी मयरा शाके वितुन्नं सुनिपण्णकम् (?) ॥ ११३ ॥

११३. अश्वरः=अश्वरा; सुमना=सुमनः; मयरी=मयरा; वितुन्नं=सुनिपण्णक (वितुन्नं चत्तम्, J. O. क). तत्र सुमनाः शान्तः टाबन्तोऽपि, अ. टी) २' ४. ७२.

तन्त्रीमन्त्रिश्च तन्द्रायां कुरङ्गे च कुरङ्गमः ।

एयगच्छश्च भल्लश्च भाल्लोऽप्यच्छभल्लवत् ॥ ११४ ॥

११३. तन्त्री = तन्त्रि = तन्त्रा (A. c. 7, 37.); कुरङ्ग = कुरङ्गम; अच्छ = भक्ष = अक्ष-
भक्ष (See note 7.)

जलायुके जलौकं च जलोकं च जलकवत् ।

घोषके शम्बुकोऽपि सत्राद् बुध्ने ब्रध्नश्च दृश्यते ॥ ११५ ॥

११५. जलायुक = जलौक = जलोक = जलक; शम्बुक = (शम्बूक); बुध्न = ब्रध्न

लङ्गूलमपि लाङ्गूलं भम्भरा भम्भरात्यपि ।

त्वचि त्वचः किरोऽपि सत्रात् किरौ प्रोक्तः पथः पथि ॥ ११६ ॥

११६. लङ्गूल = लाङ्गूल; भम्भरा = भम्भराली (लम्भरालं भरणप्रति, I O क);
त्वच् = त्वच; किरि = किरि; पथ = पथिन् 'अथ किरिः किरिः,' हे ४. ११२ 'अस्ती पुच्छस्तु
लाङ्गूलं क्लीवे लाङ्गूलमिथपि । स्त्रिया क्लीवे च लङ्गूलं युच्छमस्ती लजः पुमान्,' के 'वाटः
पथश्च मार्गश्च,' त्रि भू १९ (= समुत्तिचन्द्र, उ. ४ १२) 'त्वक्त्यचचोचशब्दाः सत्रं वल्लके
चर्मणि पत्रक इति धरणि,' अ. टी. २ ४ १२४ 'त्वक् स्त्री त्वया त्वच' चोच' वल्क' वल्कल-
धोलकम्,' शब्द.

अजगावाजगावं च भवेदाजिगवं तथा ।

पिनाकेऽजगवं चाथ सैहिकेये तमसमाः ॥ ११७ ॥

११७. अजगाव = आजगाव = व्याजिगव = अजगव; तम = तमस्. अजगव = अजगव, A.
c. 37 'पिनाकं स्यादजगवमजगावं च तद्वत्,' हे. २. ११५. 'तमः सान्' क्लीवे पुंषि च क्वचित्
अदन्तः स्वर्भावस्तु तमो राक्षरिति पुंस्काण्डे रत्नकोशामरमालयो दर्शनात्,' अ. टी. २६.

चुनुकी चुनुषी च सत्राडुलूपी शिशुमारके ।

अगाधेऽस्याधमस्यागमस्थायं च प्रच्युजप्रते ॥ ११८ ॥

११८. चुनुकिन् = चुलुपिन् = उलूपिन्; अस्याध = अस्थान = अस्थाय. 'अस्याघा (Hcm.
I.) स्यागमस्तावमगाधमलत्पृष्टि,' हे ४. १२६ 'उनुषी शिशुकः समी,' अथ १ १०. १८.
(also उलूपिन्, चुनुम्पिन्, IV; चुनुकिन्, चुलुपिन्, क).

स्यान् मथोष्वाचतुर्थैत्वमं हसो रहंससथा ।

चिह्ने ललामशब्दोऽपि सत्रादन्तश्च पुंषि च ॥ ११९ ॥

११९. अहम् = अह (अह, A. I 4. 23); रहम् = रह; नलामन् = ललाम.

द्रविडः सत्रान् ममथोऽपि काफलस्रापि कट्फले ।

., व्रीडायाश्च भवेद् व्रीडो लज्जामात्रेऽप्यपत्रपा ॥ १२० ॥

१२०. द्रविडः = इमिड, कट्फल = काफल; व्रीडा = व्रीड; अयत्रपा = (त्रपा : against

लक्षा साऽपत्वयाऽन्यतः, A. 7. 23.). 'त्रीङ्गादयश्च वरटश्च वराटकश्च उत्कण्ठगणकरकाश्च समा-
नयाच्चेति रभसः' A. c. 'काफलः कटफलः कुम्भी,' शब्द.

उलूकं मध्यङ्गस्वं च ङ्गस्वादिः स्यादलिन्पकः ।

तथा कुश्वक्ते रेफो निरुकारः प्रयुज्यते ॥ १२१ ॥

१२१. उलूक = उलुक (also उलूकः सर्वस्वे तु ऊर्ध्वी कर्षी' अथ इति प्रथोदरा-
दित्वात् दीर्घादिकमूलक इति साधितम्, उ. ४. ४१) ; अलिन्पक (?) (अलिन्दक, I. etc);
कुश्वक्त = कुश्वक, A. c 2. 4 75.

मञ्चिष्ठायां तु भण्डीरी मध्यङ्गस्वाऽपि पठ्यते ।

दीर्घादि ष्टिचिकेऽपि स्यादली सत्रादालिरित्यपि ॥ १२२ ॥

१२२. भण्डीरी = भण्डरी (मण्डीरी, A. 2. 4. 91) ; अलिन् = अलिन् = आलि.
'ष्टिको द्रुण आलिः स्यादिति बोधिततः । अथानी स्यात् ष्टिके भ्रमरे पुमानिति कोशान्तरम्'
(ति), अ. टी. २. ५. १४. 'ष्टिको द्रुण आलप्रालिः', हे. ४. २७७

बुक्को बुक्का मृतौ बुक्कि ग्रैवो ग्रैवेयकेऽपि च ।

खञ्जे खोडश्च खोरश्च स्यात् तरीस्तरित्यपि ॥ १२३ ॥

१२३. बुक्क = बुक्का = बुक्कन् ; ग्रैव = ग्रैवेयक ; खोड = खोर ; तरी = तरि. 'खोडखोरौ
तु सङ्गके', हे. २. ११६ (also खोल, A. c. 2. G. 48).

नासिकायाश्च नस्याऽपि मयि मन्थाक इत्यपि ।

कार्तस्वरं मध्यदन्तं चोङ्गण्डः सत्रात् सिङ्गण्डवत् ॥ १२४ ॥

१२४. नासिका = नसा (नसा, I. O.) ; मन्थाक = मथिन् ; कार्तस्वर ; चोङ्गण्ड =
चिङ्गण्ड. 'नसा नसा च नासिका । गन्धनानी च नासिकप्रम्' ; ति. म. ४४. 'घ्राणं गन्धवद्वा
नासा नसा नसा च नासिकेति साहसाम्' ; 'वज्रद्रुमः सिङ्गण्डोऽथेति रभसाद् छसादिरपि ।
चोङ्गण्ड इति ताडव्यादिरपि,' अ. टी. २. ६. ८६, २. ४. १०५.

श्रोष्ठप्राद्यन्तो लुलायोऽपि मरुतेऽपि हलन्तता ।

विद्यात् पुरुरवःशब्दे रुकारसत्रापि दीर्घता ॥ १२५ ॥

१२५. लुलाय = लुलाय (A c 2 5. 4.) ; मरुत = मरुत् ; पुरुरवम् = पुरुरवम्,
उ ४ २११ (विद्यात् पुरुरवः शब्दे रुकारस्यापि दीर्घता, I. O). 'तथा च विक्रमादित्यकोपः ।
मरुतः श्रार्गजः प्राणः मधीरो भास्वतो मरुत्,' उ १. ८६.

सत्रात् कुश्वण्डोऽपि दीर्घादिः सैरेयेऽपि च सम्प्रतः ।

नामिकेर इदन्तोऽपि तथा दीर्घहितोयवान् ॥ १२६ ॥

१२६ कुरण्ट = कूरण्ट (' खरजे षेपि स मत ' , क, I O), नालिकेर = नालिकेरि =
नालीकेर (नालिकेर = नारिकेर नारिकेल नाडिकेर नारीकेल, नारिकेलि नारीकेली, A c
2 4 168 = नालिकेल, Hem 17 217) कुरण्ट, A 2 4 71 , कूरण्ट, c

नारण्डे शरः शुभं क्षेमे शरः श्वलवाणयो ।

किंशुकश्च शुकश्चापि स्मृतसालव्यदन्तप्रयो ॥ १२७ ॥

१२७ शर (सर I etc), शुभ (क, I , शुभ, O), शरः, किंशुक = किंशुक ,
शुक = शुक ' विकर्ष पत्रवाह्य चित्तपुङ्ग शर सर । सर शर नर्मभेदी वीरयद्भु य
लचहा ' के

शूनासुहसुरङ्गासु दन्तप्रतालव्ययोरपि ।

कोटीशश्चाप्यदन्तप्रसु रिभुञ्च स्वर्गवञ्चयोः ॥ १२८ ॥

१२८ शूना = सूना, सुह = सुह, सुरङ्ग = सुरङ्ग, कोटीग, रिभुञ्च (अक्षर १, ७ ४.
१२) = (अक्षरिन्)

किन्नराश्वमुखौ भिन्नाभिन्नौ दैत्यासुरादिवत् ।

रिटारिष्टे अभिन्नार्थे भिन्नार्थे च क्वचिन् मते ॥ १२९ ॥

१२९ किन्नर = and not = अशुस, असुर = and not = दैत्य, अरिष्ट = sometimes
not = रिष्ट

वाग्मी (गि-१) वात्मौकिमिलोल्का सत्वच्छत्रपतत्रिणः ।

संस्कृतेत्यादिसंयोगिशब्देष्वनुपयोगिषु ॥ १३० ॥

इदं तुल्यान्त (छ) रहन्दसप्रोन्नयेद् भेदकं क्वचित् ।

यमकादावपीत्येपा चिन्ताऽस्माभिरुपेक्षिता ॥ १३१ ॥

तथा क्षपश्यदद्राघीदित्यवार्थे कियापदम् ।

अप पयस्तानु कुर्वदित्यन्यत्र पदद्वयम् ॥ १३२ ॥

१३२ अप + श्यत् + अत्रापीर = अपश्यत्, अत्रापीर

इति शब्दभेदनिर्देशः शब्दभेदः समाप्तः ।

अथौष्ठप्रदन्तोष्ठप्रवकारभेदः ।

हन्दारकप्रजवराटकवेदिहन्दवन्दारुबैरिवदरीविटपान् विटं च ।
 विहद् व्रणौ वरणहं हणवोधयेधवन्ध रूवन्ध, वधिरांश्च ववन्ध दृष्टान् ॥१॥
 वेलाबलौ वल्ललवाल्ललकान् वलीकं वोलं विलं वलजवालकवालुकाश्च ।
 वेहद्, दृहद्, बहलवाहनवाल्लवन्ध, वसां वलिं वनबलाहकवङ्कवीथीः ॥२॥
 बालियवञ्ज, लवराहवकान् वलाका बालुङ्गिकावकुलजुङ्गवङ्कैरुकाश्च ।
 वारूढवाटवरटानपि वार्वाटीरवारुण्डवण्ड, कवरण्डकवर्बटीश्च ॥३॥
 वाहिनीवनितावे दिवणिजग्रावारिवण्डरम् ।
 वर्धनीद्वत्तबटकं वरतां बटुकं विडम् ॥ ४ ॥
 वासनावासितावस्त्रवीरवासरवागुराः ।
 व्रीडनीं वाणिनीं वीणां वानीरं वानरं वचाम् ॥ ५ ॥
 विहृगारख्यं विशब्दं वाऽप्यभ्ययं वा न वेति च ।
 वार्तरूकं वदान्यं वा विद्याद् वाद्यं च वादनम् ॥ ६ ॥
 अथ मध्यपवर्गीयाः कर्बुरः कर्बुरोऽवरः ।
 कर्बुरी श्वरीर्वारुः सम्बराडम्बराम्बरम् ॥ ७ ॥
 कम्बलं सम्बलेर्वारु श्वरला शाद्वलोऽपि च ।
 नड् बलाव लजम्बालश्रैवालाद्याश्च कीर्तिताः ॥ ८ ॥
 कथप्रन्तेऽथ पवर्गीयवान्तशब्दाश्च केचन ।
 गन्धर्व खर्व गर्वाह्वजिह्वापूर्वश्च दूर्वर्या ।
 रोलम्बः शतपर्वावा दावीं चार्वीं च दर्बिभृत् ॥ ९ ॥
 कदम्बकादम्बनितम्बनिम्बविम्बप्रलम्बाम्बु विडम्बडिम्बाः ।
 करम्बहेरम्बकुट्ट, म्बकुम्बास्तुम्बी कलम्बी च स(क?)डम्बिचम्बाः ॥ १० ॥
 जम्बूः कम्ब, रलावयुश्च शम्बः शु(सु?)म्बोऽम्बया सह ।
 शिम्बा लम्बा च वा(चा?)डम्बगोड, म्बस्तम्बकम्बयः ॥ ११ ॥
 इति पवर्गीयवकारनिर्देशः ॥

अद्यान्तस्थीयवकारः ॥

विन्दु, विद्रुमवदान्यविक्रमा वित्त (न्द ?) वर्त्म विखुविरु (प्रचिव, क) विद्यया ।

व्याघ्रधमप्रवरवेरवर्करा वादरो(?)वसिरवारुवागुराः ॥ १२ ॥

धामवामनविमानवेदना वानवित्तवमनं विलेपनम् ।

वातवातिकवितानवर्तनोवर्तिवेतनवसन्तदृत्तयः ॥ १३ ॥

वार्ताविच्छिन्तिदृत्तान्तवितण्डाश्च वितुन्द्रकम् ।

विकटो वेकटो वुप्रष्टि विंष्टि विंष्टरवेदनम् ॥ १४ ॥

वसूरो वसूरी वल्ली वेस्त्रितं वसूभोऽपि च ।

विदेहो विग्रहो वद्धो वद्धिर्वद्धियिहायसः ॥ १५ ॥

वद्धितं विकचो वीचि वर्चावसूकवाचिकम् ।

वन्धूकं वीवधं वेधा विधाविधुवधूटकाः ॥ १६ ॥

द्विवेको वणकं वेणी वीणाविपणिवेणवः ।

विपाणं वीरणं वाणो वषा वाप्यो वपु वयः ॥ १७ ॥

वैशाखो विशिखो वाङ् व्यङ् वप्स विपं वृपः ।

विपयं वर्षणं वीजं वाजं वृजिनवर्जने ॥ १८ ॥

व्यजनं व्यञ्जनं वज्रं वैजयन्ती विशारदम् ।

व्यालवङ्गलवर्मीकवीपि(प्रौच्छि?)लावाच्छिको वली ॥ १९ ॥

वालो विचकिलो वङ्गं विङ्गं वेगवर्णनम् ।

वेधसा वासितं वैश्वैश्वविश्रम्भपेश(स्र?)यः ॥ २० ॥

विश्वविस्त्रुस्त्रविशिस(प)वंशव्यसनवासवम् ॥ २१ ॥

वायसो वाहसो वासो वीभसो वसति वंसु ।

विदारी वटरो वीरुदित्वाद्यन्तस्वनादयः ॥ २२ ॥

इति आदिदन्तोष्ठराः ॥

अद्यापि मथदन्तोष्ठराः कथयन्ते केचनाऽपरे ।

देवकः शैवकावृत्तमावाराः प्राध्वरोऽपि च ॥ २३ ॥

मन्तुवायः प्रवरको गोविन्दः आवणोत्सणम् ।

अध्वा मद्वा (वध्वा, क)युवाऽथर्वा मध्वा खर्व (शक्त?)पर्वणी ॥ २४ ॥

(दन्तोष्ठाः समुदाहृताः)

अवावादिविधानाच्च संप्रसारणतोऽपि वा ।

इत्येतदादयः शब्दा अभेदेऽत्र विनिश्चिताः ॥ २५ ॥

ओष्ठप्रदन्तौ छप्रयोरत्र धात्वर्थादिविशेषतः ।

यदि स्यादनयोः कापि कादाचित्को व्यतिक्रमः ॥ २६ ॥

इत्योष्ठप्रदन्तौ छप्रवकारनिर्देशः ॥

अथोष्मभेदः ॥

अथ तालव्यमूर्धन्यदन्तप्रानामपि लेशतः ।

अपसानां विशेषेण निर्देशः क्रियतेऽधुना ॥ १ ॥

श्यामाकशाकशुकश्रीकरशौकशूकभालूकशङ्कु शकशङ्करशुक्ल(क)शु(श)काः ।

शौटीरशाक(व?)शक्तटाः शिपिविष्टशिष्टशाखोटशाटकशटीशटितं शलादुः ॥२॥

श्रीतश्च श्रातश्रतश्रातनशंच(शम्भ)शस्वशस्व कूशस्वरशुना च(श?)शिवा शिलीन्धुः।

शोभा शुभं शरभश्रीभरशुभ्रशम्भु श्वभ्वापि शुभ्रशरदौ शकुनिः शकुन्तिः ॥३॥

१. १ श्रीभव, W. But comp. Madhava शीघ्र करणे बाह्यलकादरः श्रीभरः

शालाशिलाशकुलशाहलभालुशेलुशादूर्लन्धूलशवलाः शमलं श्यगालः ।

शेफालिकाशियिलश्यङ्गलश्रीलशैलशेवालशाल्यशलशम्बलशर्वलानि ॥ ४ ॥

शालालुशालुशलशालमलिशुक्लशुष्कशुल्कानि शिल्वशलभौ शललं शलाका ।

शोषिः शणः (शङ्क)श्रवणशोषितशोषशाणश्रेणीश्रुतश्रयणश्रुन्वशरश्यशङ्काः ॥५॥

शोचिः शचीशुचिःशयः शरुगर्मशौर्णश्रीपर्णशोचशपथश्वय(य)शरुडश्रीडाः (शरुटाः)।

श्रेयः श्रमः शननशोषनशक्षशायश्राश्रिडल्यशाल्ललशमीशुनकाः श्रविष्ठः ॥६॥

शाखाशिखाशिखरशेखरशङ्खशापशम्भाशिकाशफरशेफशफाः शिखण्डः ।

शृङ्गारशृङ्गशरशावशरारिशारिशाराः शरावशवरश्च शिरं शिरश्च ॥ ७ ॥

शरीरशालारु(र)शरारुशै(शा)रुशोभाञ्जनथावणशादन्धूद्राः ।

शनिः शनैः स्त्रीपदशियु,श्रीधुशुद्धान्तमान्ताः शितिशौर्यश्रीशुडाः ॥ ८ ॥

गोठः शुक्ली इतः अठमियशोतापि र्करा ।

इहरोम्वरीगतिशुक्तिशुक्तानि इत्कुमी ॥ ८ ॥

गान्तं शोतं मिपिग्यापगद्, मययुगाकिनो ।

गिद्धः (दः, ॥) शोकच शुभं च गानीनस मिमीमुपम् ॥ १० ॥

रुण्यं शाभा च जीमस शिवं अहा च मिंश्या ।

शोनाकः शूरपः आषा मिषा म्यामा च शेषधिः ॥ १ ॥

इति आदितालव्याः ।

उमीरकाभोरकलिंशुकाशुकं किधोरकिंभाहृषेहकौशिकम् ।

अनाश्याधोकलमाशुकास्यपय यमःपित्तद्वाग्मपिमापरमयः ॥ १२ ॥

निगान्तवेगन्तविशामपेत्तमं घिलेग्याशत्व निगीमविंशतिः ।

विग्दुदृष्टाशुभ्याश्याश्याः सपोपशल्याऽमनकाप्रिताश्विनै ॥ १३ ॥

निमित्तं पिमितं मत्रं (अः)पिगुनो दानोऽपि च ।

उगना मशुनं वेग्न कम्मनं विघ्नमगतयत् ॥ १४ ॥

आश्यापश्यायविमिगविमिग्याविमिग्या(पा)श्वः ।

विग्दः पाशकः पाश्वं वित्रामचेखरोऽभनिः ॥ १५ ॥

इति मध्यतालव्याः ।

दंमकाशकुगकेयविकाशकाशमाकाशकीशकपिशानिशपाशपेशि ।

मिंशाभताहृमहमः सहगो विनाशकीनागकर्कशदिशो दशदेशदाशः ॥ १६ ॥

कोशाशुनोमशपनामनिवेशलेगले मप्रयेमपरिवेशविमश्व येः ।

मशुः पशु परशुरंशुर्पाशुपाशुनिश्चितंशदंशविवशा मशयंशविंशा ॥ १७ ॥

शानिशः फुलिगो राशि चैराशि चैलिगो भृगम् ।

अपभ्रंशः पुरोडाशो विमिश्रोऽश्रिरनेकशः ॥ १८ ॥

दर्शः स्पर्शः स्पर्शोऽमर्शः कर्षो वाशानिशे कशा ।

आशादगोव शोकाशीविनिवेशाः प्रतियुगः ॥ १९ ॥

इति अन्ततालव्याः ।

श्रीरि सुंरारौ शिव एव शर्वः शूरः समर्थे भूप एव शोलः ।

अमः प्रशान्तौ शकलं च खण्डे शङ्खत् पुरीषेऽजगरे च शीरः ॥ २० ॥

मूर्धन्यजेत्प्रद्यो वंश्यः करिण्याश्च वशाऽञ्चुणि ।

अथ वेदे च कर्णे च श्रुति दांशश्च धीवरे ॥ २१ ॥

इति व्यवस्थानालव्याः ॥

शिशपा शाश्वतं श्वश्रूः श्वशुरः शिशिरः शिशुः ।

शिश्राशशश्म मनानि शशी शश्वत् कुशेशयम् ॥ २२ ॥

शुकः शिखिश्च काशीशस्तथा शीतशिवोऽपि च ।

तालव्यशद्वययुताः कियन्तोऽमी प्रदर्शिताः ॥ २३ ॥

इतुप्रभयतालव्याः ।

तालव्या अपि दन्तत्राश्च शम्भशम्बलश्रूकराः ।

रशनाऽपि च जिह्वायां शृगालः कलशोऽपि च ॥ २४ ॥

इति तालव्यदन्तत्राः ।

आश्वसः शासनं शास्त्रं शस्त्रं शास्ता शरासनम् ।

तालव्यानन्तरं दन्तैः शब्दाः केचिद्द्वीरताः ॥ २५ ॥

इति तालव्यशकारनिर्देशः ।

पट् पण्डः पटिका पटिः पोढा पोडंश्च पोडश्च ।

पालवद्यापि पण्डाली पुक्लिः प्कन्नि विपूर्विका ॥ २६ ॥

इति आदिमूर्धन्याः ।

३ २६. पोडन्+च=पोडंश्च पालव=पाहव The root पुक्लि is variously written पक्लि and पक्लि कन्नि is my correction for श्रुचि विक्रभाति etc p 8. 3 77. It may be इति विपूर्वि., 88

विष्वक् नियन्त्रोऽपि च भूपण्येणं पापाणरोपाणविपाणभीषणम् ।

पापण्डशृष्णाण्डनिपेकमूपिकं गवेपितं निष्कमदूथमेपिकम् ॥ २७ ॥

३ २७ रोपाण not in W. etc I have remarked रोपण in the Nānārtha is clearly रोपाण

सुप्पाभिषेकौषधयोपिदीपदेयत् तुरापाङ् विषुवन्निषेधः ।

दुःषेधभैषजप्रकषायपौषणं हृषीकनीषेरा च विपाट्यपेणं ॥ २८ ॥

३ २८ The copies read हृषदपट्याणप्रियुषन्.

रोपणो चक्षुर्भोष्णोष्णनिपादापाद्गुणोष्मदम् ।
 अभिपङ्गो निपङ्गश्च वृ(शु?)ष्कवार्षुपिको हृपत् ॥ २८ ॥
 द्रुमिका चपकः प्रेष्यो भाष्यं च धिपणेषणम् ।
 हृपतः धरिपत् पर्यत् तुमारोपरमर्षणम् ॥ ३० ॥
 वासोष्मति दिंविपदो दुष्पोडश्च वहिष्कृतम् ।
 निष्कुटं निष्क(किष्कु?)मस्तिष्कं पुष्करं दुष्करोपरौ ॥ ३१ ॥
 तुरुष्कमुष्कविष्कम्भनिष्कनिष्कलपुष्कलम् ।
 वस्तिष्कं वष्कनिष्पावजेप्रष्ठनिष्ककविष्णम् ॥ ३२ ॥

इति मध्यमूध्न्याः ।

२ २२ पष्क गतौ, कवि विष्णव्य = भोजन, p 8 3 69

पेयूपयूपयौयूपगण्डूपाङ्गूपविप्रुपः ।
 वातरूपोऽत(ट)रूपश्च प्राट्टपौरुपपूरुपाः ॥ ३३ ॥
 हनूपः कलमपः पू(ऽरू)पोऽभुत्रपस्तु(स्त्र)पा मनीषया ।
 हेपा क्लेषा जिगीषा च स्तुषा निकषया सृष्ट ॥ ३४ ॥

२ ३४ हनूपो रावस, अरूप-सूर्य, उ ४ ७३, नूप and सूप मन्त्रे, घात.

रोहिषो महिषोन्नेपमोषामिपमारिषा ।
 छ(क)रमापोष्णीषकुलमापमापमेपमिषं श्रया ॥ ३५ ॥
 किलिषं कलुषं चापस्ताविषं चाविषं विपम् ।
 तविषी त्रुपौ रोपटपातोपतुषत्वियः ॥ ३६ ॥
 अभिलापो भट(भ)पो भ्नेप.पुष्यव्यतिषेपवः ।
 मञ्जुषा निकषा हेषो द्योष. कोषः कपः क्षयिः ॥ ३७ ॥

२ ३७ व्यतिष (३ e. व्यतिपाते, व्यतिपते, etc, p 8 3 87, 1. 3 14) + रघु.

उषा वुपटपव्योपवेपास्तर्षभूपर्षयः ।
 हर्षो वर्यश्च संहर्ष. कर्षः कर्षूँ म्रुषः क्षुषः ॥ ३८ ॥
 भ्रुम्बरीपुं करीपं च तरिपं च पुरीपवत् ।

निष्पेपोऽलक्ष्यः घोषो घोषः शेषः फललक्ष्यः ॥ ३६ ॥

इति श्रान्तमूर्द्धन्याः ।

३. ३६. तृतीयो नौः, उ ४. २६. फल'क्य may stand for फल'क्य or फल'क्य, but none of these come under p. 3, 2. 42.

शीर्षं शिरीषं शुषिरं श्लेषः श्लेषा च श्लेषी ।

विशेषः शोषणं शष्पं शिष्यशैलूपशौष्कलाः ॥ ४० ॥

इति तालव्यमूर्द्धन्याः ।

तालव्यशादयः प्रोक्ताः कथप्रन्ते दन्तप्रसादयः ॥ ४१ ॥

सुपूतिः सुपना सर्पिष्टरं चापि सुधुप्तकम् ।

सुपीमं च सुपेषश्च सुपन्धिः सर्पपोऽपि च ॥ ४२ ॥

इति दन्तमूर्द्धन्याः ।

तालव्यान्ताश्च स्त्र(द्व)प्याश्री(श)प्याशष्टपद'शकाः ॥ ४३ ॥

(तालव्यान्ताश्च मूर्द्धन्याः) इति मूर्द्धन्यनिर्देशः ।

सार्थः सुधासलिलसुन्दरसिन्दुवारसिन्दूरसान्द्रसिकताभितसेतुस्त्रताः ।

सालूरस्त्ररसरकस्त्रसौरिस्त्ररिस्त्रोरस्त्रराः समरसारसमौरसौराः ॥ ४४ ॥

सौवीरसागरसरित्सुतसारमेयाः संवित्समित्सकलसिद्धकसौविदह्याः ।

सादः सदा सपदि स्त्रदसदःसरण्डाः खेदः स्वरः सवनसौवनसवस्त्रत्वम् ॥ ४५ ॥

स्वामी समः समयसामग(ज)सामिधेनीसोमाः समूहसमवायसमुद्रसाम ।

सोमन्तसोमसिमस्त्रमसमानस्त्रद्य(त्य)ः स्त्रत्तमं समूहसरटस्त्रनसानुस्त्रतुः ॥ ४६ ॥

स्थालः स्त्रणिः सरणिसारयिसिष्य(क्त)सक्थिसिक्थाः समूहनसमाजसमीकस्त्र्याः

स्त्रैरं सरः सचिवस्त्रचनस्त्रचिसव्यसेव्यानि सप्तसदनस्यदस्त्रूपसर्पाः ॥ ४७ ॥

सायं स्थितं सायकसङ्घं सेट्टसिन्धुस्त्रर(ज)श्रावसमित्सहदेवसर्गाः ।

सेकस्त्रजौ सेवकसेवसन्तः सत्यं च सातिश्च सखा सुखं च ॥ ४८ ॥

सनातनस्यन्दनसाधनानि संस्कारसैरेयकसर्जसर्पिः ।

ससायरी स्त्रष्टतसद्गुलौ च सर्वं च साघी सयिता च स्त्रक्षणी ॥ ४९ ॥

शैरन्धी च सिनीवाली सारङ्गः स्वप्नसाम्प्रतम् ।

स्नायुः स्नेहः स्तुही सङ्घः सरषा सौरभं सभा ॥ ५० ॥

इति आद्यदन्तप्राः ।

वासरासारकासारकैसरत्नसरासुराः ।

वैसवारः परिसरो मस्त्ररकुसुमासनाः ॥ ५१ ॥

प्रसादापसदासन्दीव्यासङ्गास्त्रवदस्त्रवः ।

प्रस्त्रनं प्रसवो लास्यमास्यं प्रसभरासभौ ॥ ५२ ॥

अवसायः किसलयं कुस्त्रलं च विकस्त्ररम् ।

मस्त्रणं प्रासनी (नो OR को)वासी भस्त्राकस्त्रिकषस्त्रराः ॥ ५३ ॥

अमावास्या प्रतिसरः प्रसरोऽवसरोऽपि च ।

वसन्तश्च प्रसारश्च मसारश्च रसास्त्रनम् ॥ ५४ ॥

वसुधाव्यवसायास्तवसनव्यसनानि च ।

तमिस्त्रं वास्त्रघस्त्रोस्त्राजस्त्रविस्त्रम्भवासिताः ॥ ५५ ॥

इति मध्यदन्तप्राः ।

कैलासलालसुकिलासविलासलासकार्पासहासकलासनिवासरासम् ।

न्यासांसभासमसिकीकसकंसहंसध्वंसन्त्रकुंसपनसासुवसुप्रयासाः ॥ ५६ ॥

निर्यासप्रसवोत्सोत्तंसालसमलीमसाः ।

कुम्भोिनसस्तामरसं वासश्चमसचिकसौ ॥ ५७ ॥

व्यासावभासदिवससुरसावासवायसाः ।

वाहसः पट्टिसो घासवासासिमिसिपुकसाः ॥ ५८ ॥

इति अन्तदन्तप्राः ।

स्त्रत्वाचिकित्वाप्सरसो बुभुत्वु, विंधित्वितं मत्सरवत्सरं च ।

वास्त्रप्राथनोत्वारणमत्सरदित्त्वु, शुत्वोत्ववोत्वाहविवित्त्वुकुत्वाः ॥ ५९ ॥

द्वत्त्वं च लिप्सु, सत्स्त्रजप्रसुत्त्वनिर्भत्वनोत्स्त्रयाः ।

वीभत्वाऽभीष्मितीत्प्रित्त्वुसमुत्वेकोत्त्वुका अपि ॥ ६० ॥

इति संयुक्तदन्तप्राः ॥

संसारसारसरीसृपसस्यसात्तासारस्वतानि सरसी च समञ्जसं च ।

स्वस्वा च साहससहस्रसहःसमासाः सामस्यप्रभंसरणसीसकसम्मतानि ॥६१॥

सस्यकः साध्वसं सङ्कसुकः सारसनं तथा ।

असौ दन्तप्रहयोपेता ऊष्मभेदेऽत्र दर्शिताः ॥ ६२ ॥

इत्प्रभभेदः ।

अथ लिङ्गभेदः ।

आकाशकाशकुलिशाङ्ग, शकोशकेशकाशीशकीकसकुशाः कणिशोपवासौ ।

कर्पासवेशवडिशंश(स)वतंसतं(हं)सपीपास(यूय)कंच(स)रसमांसविसोपदंशाः ॥१॥

निर्यासरासचमसोदमपि(चि)कसानि सन्तानशङ्कसुखसैन्धवसङ्गमानि ।

सौधश्लशानशयनाश(स)नम्यूकशत्यमूलानि शुल्कशफशेफसमीपशयटाः ॥ २ ॥

स्वानं शिनं किसलयं शकटो वसन्त-

वेशन्तशेषशकलाः शकर(सरक)श्वपुच्छम् ।

पुष्पं सटः सरटसूर्पसृपाटशङ्क,-

श(स)ङ्कारसंकमशरावसलाश्वलापाः (शलाः सलोमाः) ॥ ३ ॥

आसारवासरवशीरशीरशीरशो(सो)शीरशेश्वरशराः शिखरं तुपारः ।

संसारशारशिशिराणि सरासनाश्च कासारकेसरकुन्दरकन्दराणि ॥ ४ ॥

कोटीरकोटरकङ्करसङ्गराणि क्षीराक्षराधरसुगन्धरकन्धराणि ।

धीरान्धकारसविहारसुता(ना)रनारकेनारकुवरनिपहरगह्वराणि ॥ ५ ॥

कन्दा(का)रुद्रारुद्रतोमरचामराणि द्विखडौरजीरवरपिञ्जरपञ्जराणि ।

मञ्जीरनाञ्जिरकाठिञ्जरपारवारभावारवेरगरवागरनागराणि ॥ ६ ॥

सौवीरसङ्करमदारपदारपौरपाटीरवार्दरदुरोदरशम्बराणि ।

आङ्खराम्बरसनूपुरकर्णपूरकर्पूरपार्पर(पर्पर)सकर्परकर्परणि ॥ ७ ॥

धाराङ्क, रप्रतिसरावसरप्रकारसीत्कारसीकरनिकारमसारसाराः ।

कान्तारतारतिमिरान्तरह(द्रु)रतीरपङ्कारकारसमराजिरवेषवाराः ॥ ८ ॥

अङ्गारमश्वरपरम्परविष्टराणि सिन्दूरपुष्करमरुष्करनिष्कसुष्कम् ।

शृङ्गारहारजडरोपरगण्डगैलकीलालकीलकबलानि कलापको(पू)लम् ॥९॥

शीलप्रवालवलयोपलमूलकानि कङ्कालमङ्गलहलाहलचक्रवालम् ।
कोलाहलं हलकुहलकालकूटकिट्टालसालकललानि खल खलीनम् ॥ १० ॥
दूलाङ्ग लोत्पलपलालतमालमालसञ्चालनालमलकामलकुरण्डलानि ।
लाङ्ग लूलाङ्गलकपोलकपाक(ल)पालजञ्चालजालपटलालकजाङ्गलानि ॥ ११ ॥

विदलं कदलं भालं कमलं तलिनं तलम् ।
मालकं तिलकं तैलं पललं पल्लवं फ्र(ष)लम् ॥ १२ ॥
पुलकं फलकं कालं पुलिनं नलिनं नलम् ।
मलयं प्रलयं मोहं लोहितं सुसलं सलम् ॥ १३ ॥
चपालं शवलं शल्कं किञ्चल्कं वल्कवल्कले ।

कुलकं कूलकं कोलं खोलकं चावचूलकम् ॥ १४ ॥

अर्धचूर्चकवचानि निकुञ्जकुञ्जपुञ्जध्वजा व्रजल(न)ताम्ब, जभूर्जदर्याः ।
कन्दासदद्रवविनीतवितानवित्तपीनोपनीतनवनीतसुवर्णचूर्णाः ॥ १५ ॥
भावापरात्त(श्ण) पलितव्रतष्टक्तकुन्तपिष्टास्त्र, मेष्टपणानि सम्भूपकानि ।
उत्कोचकुक्कटबिटा विटप कुटस्थ वज्रं धनुश्च बकमेचकचकपीठाः ॥ १६ ॥

विडङ्गकालिङ्गसदङ्गष्टङ्गवराङ्गवाराङ्गमिदापसङ्गाः ।

भालङ्ग(भालाङ्क)वर्चस्कावलीकवक्त्रं क्लृप्तं सहस्राध्ययमधमं च ॥ १७ ॥

सुहृत्सुधानभगाब्दमानसिङ्गाणकोद्योगपरागपूगाः ।

वातायनैरावतदक्षसुस्तद्युसा व्य(भ)यं मसकमुस्तके च ॥ १८ ॥

कोष्ठः प्रकोष्ठ कमठो मकुष्ठः शिखण्डकोदण्डपिण्डपिण्डा ।

कूष्माण्डकारण्ड करण्डकुण्डा बरण्डवारुण्डशरण्डशौण्डाः ॥ १९ ॥

भण्डाण्डकाण्डानि तरण्डगण्डगाण्डीवमण्डानि च गाण्डिवं च ।

प्रकाण्डदण्डावपि खण्डपण्डौ मताण्डवं मण्डपतण्डकं च ॥ २० ॥

करककोरकपाटकनाटकं कटककङ्कटकन्दु, कमोदकम् ।

नरकटङ्क विटङ्क कुटीरकं सत्रकपङ्क करङ्क करीरकम् ॥ २१ ॥

धुरकपक्षकहारकहीरकं प्रियकरोककडङ्क कवच्छदम् ।

ककुददोहददन्दुदाडुर्दं कुमुदतोयदकुन्दकुसीदकम् ॥ २२ ॥

नलदपारदकुट्टिमदैवतं रजतदैवदिनार्वटकर्वटम् ।

कुण्ठक(प)दौपककक्ष, कवक्षुक्तं क्रमुकवालकबोलककीलकम् ॥ २३ ॥

पिनाकपिण्याककिरीटकूटकिराटंशृङ्गाटककण्टकानि ।

अटापदं पातकपांश्वर्षहेमभ्राष्ट्रं च राष्ट्रं च मखो मुखं च ॥ २४ ॥

वल्मीकवर्षकपिटार्गतविश्ववप्रकौपीनवन्त्रुनिधनानि धनं निधानम् ।

द्रुवताम्बरीपचपकायुधगूथय्यप्रोधानि तीर्थहरिचन्दनकुङ्कुमानि ॥ २५ ॥

प्रग्रीवगोमयकवाटपटाः पटोलप्रान्तायुतप्रयुतभृतशताशतङ्काः ।

स्नेहो गृहं महिमहेमहिमाः सपुष्कतापिष्ककच्छपटा(पण्वा.)पटहार्मधर्मा ॥ २६ ॥

खान्धः शुभं ककुभकौस्तुभजन्मधूपक्ष्मापजापकुतपानि तिपः सदीपः ।

हीपोलपौ लवणकङ्कणवातु(चाट्टु)मध्यक्षेमोदमानि धमनौदनजीवनानि ॥ २७ ॥

स्त्वत् सवस्वसु(सु)खनेत्रपवितपत्रपातीवशाद्रवहरिद्रववधं रन्ध्राः ।

स्यानं कवन्धकुसुमस्रवलोमगुल्मघौमाव(तु)मानशतनानविमानगुल्फाः ॥ २८ ॥

तडागं निगडं नीडं नडं द्येडितसुवसुकम् ।

मासमापकपक्षानि वर्हगेहेन्धनानि च ॥ २९ ॥

लशुनं लाञ्छनं ग्राममनीकं घासमानकम् ।

यौवनं पविकं हावं पारावारोर्ध्वगैरिकम् ॥ ३० ॥

आमिपं सुपलं मापं यूषं वर्षं च द्रूपणम् ।

भूपणं निक्कपः कर्षः कपायो विपमौषधम् ॥ ३१ ॥

करीयकार्पापणवारवाणवाणज्रणद्रोणरणाः पुराणः ।

भाणः किणः क(को)ङ्कणकोणशाणाः सतोरणघ्राणपरौरणाश्च ॥ ३२ ॥

जौवातुकुस्त्व, रवास्तुकम्ब, कसेरुशीधु मधु सिन्धु(सीधु)सानु ।

कमण्डलु जर्तु पलाण्ड, हिङ्ग, स्थाणुस्त्रयाणुहिततडः सजन्तुः ॥ ३३ ॥

वरणं मरणं लोटं प्रस्थं कुस्मं(रुफं) सपञ्जवम् ।

पुंनपुंसकशब्दानां रचनेयं सुनिश्चिता ॥ ३४ ॥

कामः कुक्कुलबलमोलकुसुम्भसारमित्तध्रुवाः कुशङ्कुरोदरकुक्षशुक्ताः ।

दिष्टाधरार्धमल्लकुण्डलपुण्डरीका च्छत्राक्षसत्वपिठराग्रयुगलकानि ३५

नन्दनं वृजिनोद्देशे गुरुजीवौघाद्य(श्च, I) रोहितम् ।

लिङ्गव्यवस्थासहिताः शब्दाः केचित् प्रदर्शिता ॥ ३६ ॥

इति पुं नपु सकलिङ्गसंग्रह ॥

36 These are m* and n I shall give a full account under अर्धर्षादि, p 2
4 31 Comp अ ३ ५ ३२-६ and त्रि लि ३८ ३३ 34-6 give words which are mas-
culine or neuter according to sense Vardhamana reads पिधान for निधान, चरक for
करक, वक्षुक and मक्षुक for कक्षुक and वक्षुक, etc The two lists also differ in good
many words

भस्त्रासफं कुवलमामलकं षण्णालपात्रप्रणालकलशाठकमण्डलानि ।

वाटं कवाटपुट्टाडिमकन्दलानि विद्याद् विभीतकहरीतकपौरुषापि ॥३७॥

कपालं शललं भेटं कटाहं पि(वि, I) टकं कटम् ।

वटं तटं मठं ताडं खनदीवदुदीरितम् ॥ ३८ ॥

३८ These are n like ख and f in ई like नदी Comp. त्रि लि ५२-३.

धसूरकन्दरविपाणविडङ्गतालजम्भाः कुयप्रतिभरामलमृङ्गलाश्च ।

सुशस्फु, लिङ्गनखरान् सह मन्दिरेण सन्दर्शिता कतिपये निपुणैश्च भावत् ॥३९॥

३९ These are m n and f in आ Comp त्रि लि ५१ २

गण्डपुवर्तकवराटकहार(ल)कौर(ल)नीडाः सटः सटरको(सरटको)वरटः समृङ्गः ।

उत्सङ्गर्मभुजजागरगर्जवाणाश्वालादय सरभस. छसरश्च भावत् ॥ ४० ॥

४०. These are m and f in आ Comp त्रि लि ३७

वेतसो वृश्चिकः सारः शफरः शल्य(स्र)को घटः ।

शाटकीटौ कणसूण कथिताश्च नदीसमाः ॥ ४१ ॥ — त्रि लि ४८

वडिशं ताडकं ताडं कोडं नीडं च पाटलम् ।

लट्टं (च) वणिजप्रमन्दु, रं रसन विश्वमर्गलम् ॥ ४२ ॥

नपुंसकत्वेऽप्ये तच्च मालावत् परिकीर्तितम् ।

४३ ? These are also f, in आ ताडक and ताड are probably used = ताडक
ताल = lock Comp vernacular ताला त्रि लि. ४६-५० give तारक तार for ताडक ताड
and लट्टं for लट्ट,

पठनाः परा सुरा आला सेना आया निशाऽपि च ॥ ४३ ॥ — पा २.४ २५

स्त्रीत्वेऽपि वनवञ्चै तत् स्यान् नदीवदथोच्यते ।

आस्थानं नगरं स्थानं स्थालं च पटलं पुरम् ॥ ४४ ॥ Comp. ति लि. ५०.

इति लिङ्गरूपभेदः ॥

श्रीसाहस्राङ्करचितप्रमुखासु गद्यपद्यप्रबन्धरचनासु वितन्वतेव ।

वृत्त्यन्तिमुज्ज्वलतमां परमां च शक्तिसुहृत्सिता जगति येन सुरस्वतीयम् ॥ ४५ ॥

नि. शेषवैद्यकमताम् धिपारहृष्टा शब्दागमाम्बु रुचखण्डरविः कवीन्द्रः ।

यत्रान् महेश्वर इमां निरमात् प्रकाममालोच्यतां सुकृतिनसादसावनर्षाः ॥ ४६ ॥

नामपारायणोणादिनिश्कृतौ विक्लिप्तः ।

प्रब्रह्मवर्णविधिद्वयतः सन्दर्भो ह्येष साधुभिः ॥ ४७ ॥

कर्तुं चेतश्चमत्कारं सतां कर्तुं विपर्ययम् ।

संशयं च निराकर्तुमयमस्मत्परिचयः ॥ ४८ ॥

ऊन्दोऽनुप्रासयमकस्येपचित्पेषु निर्णयः ।

एष्वेवास्थोपयोगश्च कवितुर्ज्ञातुरेव च ॥ ४९ ॥

इति श्रीसकलवैद्यराजचक्रमुक्ताशेखरस्य पद्यगद्यविद्वानिधिः श्रीमन्-
महेश्वरकृतौ विश्वप्रकाशे शब्दभेदप्रकाशः परिसमाप्तः ॥

NOTES.

N. B. Forms of words, which I regard as misreadings are mostly given under the proper words such as पाथ under पीथ, but in some cases such as अतिकथा, the notes are given under rejected forms

अ'श A. also distinguishes अ'श and अ'स, A. II 9 89 and II 6 78

अ'यु W also "dress, decoration" on the authority of Dharaṇ. "अ'यु-
वैशे च रत्नौ स्यात्". वैश, however, is probably a misreading for शेष

अ'युक्त युक्तवस्ते, Sha.

अ'स 'अस्त्री', A 2 6 78

अ इति त्यागः is used in the sense of दान not 'abandoning', W. See u s IV
62, A 2 7 29-30

अक्षुपार कसठ of Tri. is apparently used in the sense of कूर्मराज Comp how-
ever Ns IV 18

अक्ष (u s III 65) अक्षो रुद्राद्यजातान्त्वयवहारेषु पाथके । सर्पो विभीतके तार्क्ष्ये
चाक्रकर्म भवेत् पुमान् । ह्योष' सौवर्षसे गृह्ये इन्द्रियेऽपि निगद्यते, शब्द I 1512

अक्षत A II 9 47 'राजा पु भूमि आक्षता' So Hem. III 65 'राजा स्य पुनरक्षता'

अक्षर 'अक्षमार्गे', Hem for 'अपवर्गे', Hem A, I 2053 W follows Hem
Hem. III 71 gives अक्षरिन् = वर्षा apparently from अक्षर = water 'अक्षर न द्वयो
र्न ह्यवर्षयो ना हरे हरी', शब्द

अक्षोष. 'च गिरे', Vis., 'वाक्षरे', Vis A.

अगलि 'वह्नुसेन', Med Only here

अगाध 'अस्याव', Vis., Vis. C., Hem A 'अस्याव', Hem. अक्षुदर, Vis. A
Comp vernacular अथाथो, अथाह

अगुह 'जोहक', Med. 'वशिकागुरराजा ह' लोह' लमिजजोहकम्,' A II 6 1 6

अग्निमुह A II 4 42 'अग्नीमुहो भङ्गातसो त्रिषु'

अग्निघिष 'कुसुम्भे कुहमे हीये वाप्येऽग्निघिषो मत । साह्निकप्रा विघ्नप्राया भवेद्-
निघिषा विघ्नयाम्' शब्द

अग्निहोत Hem III 500 'अग्निप्राधान्यनिहोतम् This only in W

अद्. आगस् for अद्, I. 2810 स्थान=एकादिगणमान्यास, Mahendra.

अद्गति, Hem., u. s. iv. 61. अद्गति, Med., Med. A. अर्दति, I. 2810.

अद्गपाली, Vis. A. अन्वपाली, Vis. कोटिधाद्यक्तयोः, I. 2810. वेदिकाख्यमन्त्रेण,
Vacaspatya कोटो = a plant, W., B. and R. स्रुक्ता = देवी = कोटिवर्षा, A. Id. 4. 133.
Also कोटिमववर्षा, Pada candrika. कोटि is not given as a separate word. See also
Vacaspati as quoted by Raya mukuta and Nīlakantha.

अद्. अद्गम, Med for अद्गम I. 2810. अद्गा नोर्द्धाद्ये अद्ग; I. 2053. मद्देपु, I. 2810
for मद्देपु, Med. This is the preferable reading 'मद्दस्याने गद् इति काचिन् वेदिनी' गद्-
कल्प. W. and Vacaspatya give गद् not मद्.

अद्गज. अद्गज' रक्ते, Mahendra for अद्गरे च, Hem.

अद्गद्. 'अद्गजा,' Hem. The mistake is palpable.

अद्गारित, The second line in Med. is wanting in I. 2810 etc

अद्गुप्त सगे, Hem for स्वगे, Hem. A., I. 2053. द्वादशवर्गयुक्ते कावे, Vacaspatya.

अद्ग, Anek. A. 'हरच्छायाचुपुतापले,' Anek.

अद्गिर, W. and B. and R. give दर्दर = frog. Taranatha omits this and some
other imports. The neuter use of अद्गिर seems to shew दर्दर is used here in the
sense of चामजाल.

अद्गन. W. and B. and R. consider 'अक्तौ' loc of अक्तु night. I regard it as loc.
of अक्ति = anointing. अद्गे, Vis.

अद्ग. च शुष्के, 1807 for चतुष्के (= Dry, W.).

अद्गहीर. 'गक्तो निरगृहचाण्डीरौ,' I. 1575, 993 विधिदसामर्थं प्रवति पुरधे, Vacaspatya.

अतिकथा, Hem. after अनीकस्य and before उद्दरधि. इतिकथा, Hem. A., I.
2053, Med, Vis. This is properly an expression इति कथा and not one word
No kosakara uses it as an adjective German dictionary and Taranatha follow
Wilson

अतिवि. प्रायुषिक = प्रायूषिक क्रुध्यागनी, Mahendra, इद्हागतौ, Hem.

अतिशक्त निष्कल = seedless, barren, W., B and R I think it is = निशक्त of
Med 1. 1 निःसृष्ट

अत्प्रह चित्तमेकल is apparently used in the sense of कालकण्ठ = दाहप्रह, Hem.
iv 398 and not peacock. अत्प्रह, W.

अथर्वणि, Med corrected into आथर्वणि, Med A. आथर्वणि, I. 2810. W., B.
and R. and T. give अथर्वणि on this authority I prefer आथर्वणि of Hem., Vis.

अदिति 'अदितिस स्त्रिया' भूमावखण्डे देवमातरि' शब्द
 अद्रि इन्द्र for इन्द्र, Anek A 'अद्रि पु सि द्रु मे शैले मानभे दे च भास्करे' शब्द
 अथ्यच्च समर्थे, Anek, corrected into समर्थे, Anek. A
 अधूर्व ईश्वर = शिव, W, B and R I think it is = शब्दु Comp Dharani
 अध्वन् All mss read 'स्त्वन्' not 'स्वन्द' अथस्त्वन् of Shabda Kalpadruma
 and marching of W are, therefore, indefensible शास्त्रव, Vis C शास्त्रवत्, I 1539,
 246 e सास्त्रव, Vis A, Hem I 2053, Med I 2810 शास्त्र, Hem, Med etc
 'आश्रव कर्मवन्धहेतु क्रिया हि सादि तेन सह वर्तते य स्वान्न शरीरभावापन्नो रूपरसादिमूर्ह
 स साश्रवस्त्वान्', Mahendra आश्रव is also the form in D s. for स्वान्न, see khandha
 in Childers

अनिमिष, Hem A. etc अनिमेष, Hem
 अनीक 'प्रिये प्रोक्ते', Vis for 'रणे धैने', Vis A
 अनीकस्य मर्दल', Med for मर्दल, I 2810 मर्दल is a drum 'अगुले', Hem
 for 'उत्सृष्टे', Hem A युत्सृष्ट I 2053 which I prefer as रणसृष्टे of Vis.
 In the Vacaspatya, only the sense of रणसृष्ट is noticed

अनु 'आयामे', Med for 'आयामे,' Med A 'नियामे, Vis for 'समीपे' Vis A
 अनुत्तर, Dharani: 'अनुत्तर स्थितेऽनूष् श्रेयसाचोऽप्यनुत्तरा
 अनुपम 'सुप्रतीकित्वा', Med I follow Med A

अनुबन्ध Left out in Hem and its meanings joined to समर्थार्थ I have follow-
 ed Hem A. Med., Vis also make serious mistakes I have followed Med. A,
 Vis A I 1512 does not give आरम्भे noted in शब्दकल्प and W

अनुवाचन W regards स्नेह = affection and वस्त्रिधूपन = perfuming clothes dip-
 ping the ends As pointed out by B. and R स्नेहवक्ति = स्नेहकर्म of Vis and स्नेहन
 of Hem 'हिधा वक्ति परिप्रेयो स्नेहादेऽनुवाचनम् in Vacaspatya

अनुषय W translates अनुबन्ध 'an object of pursuit Is it not pertinacity here!
 B and R and Taranatha are silent.

अनुष्टुम् W and Taranatha regard सरस्वती as the Goddess. Is it not of वाष्पि
 of Tr ?

अनुष्ठान नर 'Sha, Z, for रत

अनर अनर Hem A, अनर, Hem among रान् अनर ————
 अध्यायो, Mahendra

अनर 'अनर,' Hal.

अन्तययत्रा Hem, Vis A etc अन्तययत्रा, Vis

अन्तावसायिन्, Hem, Tr. A. etc. अन्तावसायिन्, Tr.

अन्तेवासिन् अत्यन्ते, Hem 'अत्यन्ते', Hem A

अन्त्र, Vis A. C दन्त्रो दन्तभवेऽघ्ने, Vis

अन्त्रिका अन्त्रिका, Vis सिद्ध Hem, Vis. A. C सिद्ध, Hem A, I 322 मित्र,

Vis. सर्षपा, Vis, I. 322, I 1937 सर्षपा, Vis. A. C, I. 1539 Vacaspatya

gives only द्रुतक्रीडा and सर्षपो I prefer सिद्ध to सिद्ध in B. and R. as the latter

has no connection with the original sense Comp also शब्द I do not think स्त्रीविभे

is a compound = a woman, W B and R etc. 'सर्षपो = ओषधि, सिद्ध = निद्रा', महेंद्र

अपचिति अय, Vis for व्यय I 1539

अपर 'अपरस्त्वधुनाथे', I 1937 अपर, I 1539 etc Not noticed by W etc

अपरजित 'शालादधी', Med A A II. 4. 149 shews शयादधी or असनदधी

is the correct reading ईय+अज+रष्ट्रनर = ईयाजोष्ट्रनर The last sense not

noted by W etc.

अपवाद, Vis अववाद, Med., Hem. But none gives two words अपवाद and अववाद

They are, therefore, the same word in different forms. I prefer अपवाद, as अववाद's

use in any sense is questionable. A and Hem however, both give अववाद = आदे घ

अपवर्जन, I 1539, I 246 c 'अपवर्जनमाभूत' I 1937 Taranatha apparently

prefers this reading अतिवर्जन, Vis Also मोक्ष in Bhuri I 2816 आप्नुति, Med

अपाहत, Hem, A पराहते, Hem.

अपि कामचारक्रियासु च, Mahendra

अपतिरय यात्रामङ्गलसाधि = यात्रामङ्गलार्थं साधि and not यात्रायां मङ्गले andसाधि, W.

Compare Vacaspatya.

अभिष्या कीर्त्ति = great name, renown. यशस् = celebrity, greatness. Compare

the roots

अभिजात माग्नरूप means both handsome and wise. Vis seems to use it in

the latter sense.

अभिनिष्ठान So in the printed kosa, अभिनिष्ठान, Hem. A. etc p. 8. 3 86

'अभिनिष्ठान शब्दश्चायाम् and Vamana's explanation 'अभिनिष्ठानो वर्ष' अभिनिष्ठानो

विशङ्कोद' clearly shew the word is अभिनिष्ठान The Pandits apparently did

not remember this and derived it from अ्या. The gender is also opposed to

this derivation.

अभिपन्न अपराधे, Med I follow Med, A, Vis C. 'seeking refuge, Hem, Na,' W. But I do not find अभिपन्न, in Hem

अभिपत्ते वधवन्धयो, Jatadhara. I 207. But वन्ध is probably a mistake for युद्ध 'खमलाव-साध्वसे, Mahendra

अभिमान. अभिमान means both ज्ञान the literal but rare sense and अज्ञान i, e. मिथ्याज्ञान the derived and common sense ज्ञाने of the texts may be all taken as अज्ञाने.

अभियुक्त परिहृत् of Hem spoils metre

अभिपन्न पराभव seems to be used in the sense of अभिभव affliction and not in the sense of defeat, W, B and R

अभिहार 'चौरकन्दद्रयो', Hem A 'चौरिकोद्द्रयो', I 2053 चौर्यकन्दद्रयो, Hem., I 2698 This reading is noticed in B and R only, but its correction is doubtful चौरिका=चौर्य and उद्द्रम=सङ्घनन

अभीक कवि=poe, W etc Is it not युक्त ?

अभीष्ट. 'अभीष्टु मयहे रघुौ इ सि कामातरागयो' मन्द् For the latter two imports, compare अभीष्ट

अभ्युपगम I think अभ्युपगम-न and अद्युपगम are used in sense of going up to, not rising, getting up, W

अध्व त्रिदिव = heaven Not in W or Vacaspatya

अधति द्युत्, Hem for अद्युत्, I 2053 = अद्युत् 'अधति' इ सि काठे च दुत्ते हिमत्तरेऽपि च,' मन्द् अधति Med, Med A अधति, I 2810, u s iv 59 कान्=अध, Mahendra

अधर 'अध्वीष हारे, Med A for 'आस्त्रिष' हारे., Med

अधरपुष्प, Hem, I 2053, अधरपुष्प, Hem. A. Not in W and Vacaspatya

अधस 'अन्तके,' Vis, 'अध्वके' Vis A

अधृत खे Mahendra for खे in Hem

अध्वर, Trn A अधर, Trn. 'रागभिद्,' I 993 नाकभिद् (?), I 575 I can not say whether नाग is the proper reading and in what sense it is used here. W and Vacaspatya pass over रदच्छदकपापयो of Hem noted by B and R seem to be a misreading See अधर.

अधन I do not know why W is so meagre here

अयोग. झट = hammer, W His w: lower probably stands for विभू

अरर Hem A, I. 2053 'रदच्छदकपापयो', Hem joined to अध्वर.

अरविन्दम्, Anek A. अरविन्द, Anek It means चक्र from अर = चक्राङ्ग and विन्द. अराल अरालो हस्तभेदे स्यात् कुटिले मत्तहस्तिनि । पु सि सर्ज रमे स्त्री स कुलटाष्टयो-रपि, मद्

अरुण गुणिनि लिपु of Med = द्रव्ये वाचप्रवदिष्यते of Vis : c of three genders when applied to objects having these attributes. The sense of व्याकुल is not in

Vacaspatya But mss. agree सुधे कुचे, Mahendra for कुभेदे, Hem

अरुक्कर, Vis, Hem A etc अरुक्कर, Hem अरुक्कर, I 2053

अरे माहृत्य, Med for माहृत्य I 2810 अपलतो, Vacaspatya apparently a misprint अर्क, अर्को मधोनि स्तटिके जे प्रभवातरि भास्करे । शुद्धे र्कपादपे, दण्ड 'पण्डित,' मद्-

in Drama

अर्णट, Vis, A, B C, I 1937 अ गट, I 1539 'गले,' Vis for अर्णले of others. Not in W, B and R and Vacaspatya आगड is the vernacular word The other is the figurative sense Comp अघट in Vacaspati

अर्जुन केकिनि Mahendra for ककुभ, Hem

अर्ति, Vis, Hem, Med A etc अर्ति, Med

अर्षिन् यत्ने, Vis, I 1937 यत्ने, I 1539, W. यत्ने, some Not noticed in Vacaspatya

अर्षक द्विव्य of Vis = बाल of Med

अर्षमन् अर्षमन्ना = अर्क, Shabdakalpa = swallow-wort, not in W.

अर्षत् Not noticed in W, B and R and Vacaspatya Vis and Tri leave no doubt on the point, as they give अर्षत् in the तान्त्र class and अर्षम् in the मान्त्र class

अर्ष(व)न् span, Vis, W This is a misreading Comp हपन्

अर्षु(र्षु)द् Read 'दण्डकोटिपु न क्षिरयो' for प्ररुधे दण्डकोटिपु I 2810 gives "अर्षु दो मा'सपरुधे दण्डकोटिपु न क्षिरयाम्",

अलङ्कार. Med seems to use अलङ्कृति in the sense of ornamentation

अलम् निवारणे for निरर्षके Mahendra

अलर्क 'योग,' Vis I 2810, I 2053 etc 'रोग,' Vis C, Hem योग here means
) coition

अलि अलि सुराया भ्रमरे काककोकिलयोरपि, मद्

अलिपक, अलिमक, Vis, Med Both अलिपक I 2810 अलिपक, अमलक, I 2053 अलिपक अलिमक, I 2698, Hem. अलासक अलिपक I 1539, I 322, अलिमक, अलि

कम्यलसैलार्के मेवावर्ष विकेषु मा, शब्द

अबेला चर्चिते, Med, बर्जिता, Med C for चर्चिते, Med A उपलापे, Vis, उप
लापे, Vis C for उपलापे My head assistant did not understand my correction.
Hence चूर्णके also in Med

अव्यक्त अरहरे = अरे and हरे, W He and others do not notice the sense of मूर्ख
अथोक पादपे, Vis for पारदे, Vis A B C

अश्लक्तक अश्लक्तक, Hem for अश्लक्तक, Hem A भक्षिकाच्छदे = bower
of jasmine, W Questionable See Vacaspatya मालूकाच्छदे = a tree, Mahendra

अश्वतर I do not find a Gandharbhya, W in Med Dharani 'अश्वतरो नागराजे
गोपुले गर्दभानरे' ?

अश्वतथ W's Med apparently did not contain this word

अष्टापद Dharani 'अष्टापद' सुवर्णे स्यादष्टापदस्य भक्षिका । अष्टापद कीशभेदे शारिषा
फलकेऽपि च', कीश = monkey, not pin-bolt, W गिरौ Mahendra for ह्मौ Hem

असि W's Hem apparently did not contain this word

असिपत्न कोयकार = a species of the sugarcane

असुर. वासो, Mahendia (वासो = तद्योपकरचम्) for रास्यो, Hem

असृज् योगभेदे not noticed in W, but noticed in B and R This line is,
however, wanting in I 2810

अहलया 'सरो', Hem, Hem A, I 2053 I 2698 सरस् = tank, as un-
ploughable (!) Not in W, Vacaspatya

अहह Vishva probably regards the first as अहह, Vis A C, I 1539
(not in Vis)

अहि अहिधूल = अहिधूल in W वय not in W

अहो, Vis etc अहा, Vis A करणार्थ, Vis etc for करणार्थ, Vis A

अ 'परिव्याप्तौ' Vis for अभिव्याप्तौ, Vis A क्रियामेदे, Hem, for 'क्रियायोग',
Hem A सूर, Mat for सुख, Mat A अभिव्याप्तौ, Mahendra

आकर्ष 'शीरिफलके,' Hem A

आकल्पक मोहे, I 2053 तमोमोहयन्वो = तमसि, मोहे, यन्वो Not in Vacaspatya
आकल्पक in B and R seems to be a misreading

आकृति सामान्य of Vis, Med = जाति of Hem, Tri

आकन्द Dharani 'आकन्द क्रन्दने धूने नाथे च दाहणे धने (रथे?) । पार्थिव्याहान्
परो राजा आकन्द ससदाहृत' W's Med read आह for मित

आप्ति 'आयति, Tri 3, 3, 148,' B and R, Repeated in Vacaspatya. But it gives two words आप्ति and आयति and not आप्ति च यरप्य not noted in any Dic सम्बन्ध = connection, not binding, W

आहृत ज्ञाने, Hem for ज्ञाने, Hem A

आवह, Med A B C., Vis A. B, Tri, Tri 4 आवह, Hem, Hem A., Vis., Vis C. I prefer this reading as if the word had been आवह its common use would have been noted Comp also A 2 9 13 अपि, Med C for हयो of Med A B

आनील हृच्छ्र is not suffering pain, W

आभोग रत्नयो, Hem for यत्रयो, Hem, A

आमिष लक्ष्यो, I 2053, Mahendra for लक्ष्ये, Hem Comp Hem 3. 401 'माभ्यत' टौकन लक्ष्यो लोभे कोच कोचलिकाभिषे' ल वा of Hem and लक्ष्यो of W appear therefore लक्ष्यो लोभे, Har, Har. A I am responsible for लोभे पल = पल्लव = flesh. लोभे = object of लोभ = but etc. (coveting, W.)

आम्राय कुल = कुलक्रम 'आम्राय सु नि नेद्रे खादुपदे भे कुलक्रमे' मद्र

आयति 'आयति प्रापथे दैर्घ्ये' च

आयति च 'आयति (ति, W) शयने दैर्घ्ये प्रभातगामिकालयो । मर्यादाया तथा छन्दे वसि (जि) त्ये वासने (रे) वने (वने) There seems to be a confusion here between आयति and आयति

आयस्त स्तिमित, Vis for तेजित, Vis. A.

आयोग, Hem अयोग, Hem A and वाहति for व्याहति रोष = bank, W., B and R I think = attacking, besieging Some read बोध

आर्य Ajaya 'आर्या च्छन्दसि इर्गायामाये सङ्घदि सङ्घते' शौविदौ, Mahendra for शौविदौ, Hem

आलि उदाहृत, Anek for उदाहृता, Anek. A

आनेट चिते, Med C for चिते, Med. A

आषाढ. पात, Hem. A I 2053 पात Hem I 2698 पवने, Med Vis. c पवने, Med A., Vis B पवने Med C I 2698 etc आषाढ of course means 'sowing,' but भाषणपवन 'potters kiln' seems to be here intended मद्र gives 'पवने भाषण' the latter part adopted by W etc but I am not sure whether Mathuresha is right Ajaya 'आषाढ (आषाढ) उदाहृतानि मन्त्रेण विप्रतिष्यते' The last word is doubtful W uneven ground. आषाढ = पारिहाय, Hem 3 377, = पारिचिन्त, 379

'आवाप आलवाचे स्थात् प्रक्षेपे वलये तथा । ह्यमधानयो नीतितन्त्रे' Mankha in Z Mahendra gives माण्डवचन But comp पवन पातभेदस्तालकालक्रियाविशेष, Mahendra आविष्ट पराहते, Vis for पराहते, Vis C 'आविष्ट कुटिले मूर्खे वाचप्रलिप्त पराहते,' शब्द पराहृत=repelled, not disappointed, W

आवेशन परिवेषे, Hem for मूलावेशे, Hem. A Hence 'disk W आशय, Har, A आशय, Har पनस, Vis A. for मानस, Vis, Vis. B. C पनस, Hem., Hem A Med A B. C

आशितम्भवा, Med आशितभय, I 2810 etc

आशिष् द्वितैविषि, Hem.

आसन जीरके, Med for जीवके, Med A

आसार धर्मे, Hem हर्षे, Vis धर्मे, Hem A, Vis A

आसुतीवल W and Vacaspatya omit कन्यापालक = brothel-keeper

आस्या आस्थान = आस्थानी = स्थान

आसद्. Dharani 'आसद् च प्रभुत्वे स्थात् प्रतिष्ठा ज्ञयमासद्म'

आस हृत्तानर = हृत्तमध्य.

आह, Hem, Vis A C, Mahendra, Med both अह, Vis

आहार The sense of हार not noted in W, B and R, and Vacaspatya

आहो, Vis etc अहो, Vis A, Hem

इ सुक, Mat for मस, Mat. A A क्रोधे, Hem for रोदे, I 2053

इक्षुगन्धा 'कावोच', Vis for कासे च, Vis C and कोट्रा' for क्रोट्राम्

इक्षु Med appears to use गुरु in the sense of 'venerable' (note द्विषु) and Tri in the sense of Shukra (note पुमान्)

इति प्रकोपेत्प्रदि, Vis for प्रकाशादि, Vis A

इक्ष दीप्त seems to be used in the sense of lighted, not light, W

इक्ष Hem इक्ष, I 2698 This verse wanting in Hem A, I 2053 Probably a later addition. The meanings are, however, all derivable from the root Com pare इक्ष

इन्द्र फणिक्रमक, I. 2053, W, Vacaspatya etc. फणिक्रमक, I 1539 etc Dharani 'इन्द्र शक्रेषु योगे च कुटजादिव्यरात्रियु' If रात्रि is the correct reading, it is probably used figuratively (see निशा) and not in the sense of night

इष्ट W's Med apparently had a different reading सप्ततन्त्र = यक्ष स'स्कारयोगे, Mahendra

दध (u s. l 144 : also दध, Com), Vis , Vis C दध Vis A. B
 दध this also दध, Hal

दधिण (u s 2 51) According to A c, also दध and दधिण But he
 quotes only about दधिण

दध अन्नप्रयो, Hal apparently अन्नप्रयो (अन्नप्र = Cow).

द, Med द, Med A.

दधि अन्नप्र = visitation and may also mean bad conflict, affray

दधान ज्योतिस् seem to be used here in the sense of luminary, not light,

W 'तद्देवताके आर्द्रानचले', Vacaspatya

दधुर दधुरी, Trn दधुरा, Trn A It may be Trn gives गौरी also as a distinct
 word गौरी and दधुरा = गिरा

दधामृग जन्तो is a different import दधिमृगे, Vacaspatya

उप दधुरी, Med B C दधुरी, Med. A अचतयो, Med The first is preferable
 as दधुरा = कण्टकारी दधिका noted in B and R दधिका some

उचित दिवसे, I. 2053 for दिदिने, Hem अन्नप्रस्ते, not in W.

उदटा Hem probably uses दधचर्या as one sense against Vis

उद्विष्ट, Med etc उद्विष्ट, Med. C दधगड, Med, 1807 दधगदत, I 2810.

दधगत, Med. A C दधगड may be correct, but I am not aware of any such
 name.

उद्विष्ट पद, Hem for दध, Hem A.

उद्विष्ट, Med A, Vis. Hem उद्विष्ट, Med. चन्द्रिकापतौ, Med for चण्डीये,
 Hem., चण्डीकापतौ, Vis.

उत अत्यर्थ of Med. is probably a misreading for अत्यर्थ = sense of अति

उत्क्षेपण Hem leaves out two lines अन्न, Mahendra for अन्न

उत्तम परिशुत = परिशुत = चञ्चल = uneasy, not 'bathed, washed,' W

उत्थान. मन्त्रो, Med A for मन्त्रो, Med C.

उत्थित बुद्धि, Med for दध, Med A

उत्थन उत्थली, Med A B, W for उत्थना, Med C. and चर्या with ट्या wan-
 ting Neither in Vacaspatya चर्या Anek A for उत्थन, Anek

उत्थुत् उत्थने, 1807 c, W (= sleeping supinely), Vacaspatya उत्थन, I. 2053
 etc = flushed up No illustration is coming of the first reading

उत्थर्ग सामान्यव्याय of Vis. = सामान्यविधि of Hem. = general precept. Med pro-

bably uses म्याद and सामान्य as different imports, but I know of no use in the former sense I am not certain what distinction Hem and Vis. make between त्याग and वर्जन. त्याग is probably used in the good sense as in सुप्रोत्कर्ण

उद्धादन, Hem उच्छादन, Hem A समुल्लेख = scratching, उद्धर्तन = rubbing, and उद्धाहन = over-using (?)

उद्धेष कार्ये, Hal सहनन is used in the sense of काय, not killing, slaughtering, W

उद् प्रागल्भ्य and लाभ, Hem I follow Hem A

उदरउपास, Vis A etc उदरउपास, Vis, Mahendra Vacaspatya gives both उदय उत्पत्ति, Hem for उत्पत्ति, Hem A

उदात्त कव्य, Med for हृद्, Med A

उदान 'उदानो वायुभित् सर्प जठरावर्त पच्यते,' यद्

उदार 'उदानाख्यो महदन्दी,' Anek I follow Anek A (उदर corrected into उदार)

उदास्थित चर is the general term प्रणिधि seems to be used = प्रवृत्तप्राप्तितचर See Vacaspatya

उदित आगते, Med for उदिते, Med A मोक्त, Tri for मोक्त, Tri A

उदुम्बर The sense of नेट, noticed only in B. and R. Also उदुम्बर

उद्गृहित उपन्यस्त and उदीर्ण seem to be both used in the sense of cited, brought forward

उद् As W notices only happiness, it is probable he had some other readings

उद्घात उद्घन्ये, Hem I 2698 for उद्घने, Hem A, I 2053, Vis I 1937 etc उद्घनो द्रव्यभेद, Mahendra (?) Not noted in any पादसवजन seems to be a बहु शीघ्र and not shipping of a foot, W

उद्गृथ = उन्मूलन = uprooting and mostly used figuratively

उद्धान, Med, Vis उद्धान, Hem उद्गत seems to be used = उद्गम and not as an adjective. I do not find वमित vomited in any

उद्धार क्षल Med A, Vis A, क्षल, Med C for अक्ष, Med, Vis

उद्घृत, Hem A, Vis A, Med उद्घृत, some भुक्तोन्मित = refuse, not vomited, W

उद्घट श्रुते, Med corrected into श्रुते, Med. A उद्घटे कक्षपे श्रुते, Med C

'उद्घट कक्षपे श्रुते' I 2810 Taranatha gives the reading श्रुते not श्रुते

उद्घर्त्तन घर्षण seems to be used in the sense of rubbing and अपघर्त्तति of rolling

उद्घाह्नन Some give उद्घाह्नी for उद्घाह्नी. द्विसीते, I 2810 for प्रषीते, 1807 etc. B and R quote 'उद्घाह्नन' घटीयन्त्र सलिलोद्घाह्नन' महे', A 2 10 27 Hem seems to use वराटक in the sense of रञ्जु, not cowree, W, Taranatha वटारके, Mahendra for वराटके

उद्घेग Vis A. B C, Med agree Vis slightly different Hem. A and I 2053 end at उद्घेजने स्यात्. उद्घाह्नक is without बाह्वल 'mail worn on the arm', W

उद्घ Med A B C agree about सुरत and Vis A. B C about सूरण ओक्ष shews the last reading is quite correct Hence सुरत is probably used in the sense of compassionate

उद्य दक्षिण, Mahendra for दक्षिण, Hem

उपकार विकीर्ण seems to be used in the sense of scattered, thrown, not full-blown, W. From हृ

उपकार्य. वस्तुसङ्गति, Vis for राजसङ्गति, Vis. A C

उपमह अनुकूलवान्, Hem for अनुकूलने, Hem A

उपचार सङ्घायां, Mahendra for सेवायां, Hem A.

उपचित. दग्ध, Med, Hem. for द्विग्ध I 2810, I, 2053 'burnt,' W निदिग्धे, Vacaspatya after A दिग्धो मा'सल', Mahendra

उपदेश मेहनामययोरपि, Mahendra.

उपधान विप्रो, Hem विप्रो, Med A B C, Hem. A., विप्रो, Hem I. 2053 (for विप्रो च), Vis. A. B C, Tri, Tri. A. विप्रो is noted by W and Taranatha but probably arises from Kara's false reading Some read मेवडु for गण्डु.

उपराग. पङ्ककलोल = राह, विगल = परीवाद Some Mss give दुर्षय for दुनेय I have allowed it to stand, as both forms are defensible.

उपसत्ति प्रतिपादन = gift, donation, W Doubtful

उपसर्ग म+यादि=मादि=प्र, परा, etc

उपस्य 'उपस्यो मा समीपस्ये कोष्ठे च योनिशेफयो,' गन्ध

उपसहूर W's Med. apparently had 'car, carriage'

उपनाह उपनाह, Med. उपनाह, Med A etc

उपनिषद्. समीपे सद्ने is perhaps sitting near, not neighbouring mansion, W.

उपसृप विप्लव is probably used in the sense of calamity, not affray

उपसृप वद्वृहे = राक्षसलो

उपसम्बद्ध मृतौ, Hem for मृते Hem. A निहिते, Vis., Vis A., निहिते Vis. B for निहिते, Vis C.

उपादान उपद्रुते, I 2053 for उपद्रवे, Hem 'portent,' W I prefer I 2053

उपोढ. 'उपोढ कथितो वृष्टे समासने विवाहिते,' ध ऊढ = वृष्ट and विवाहित

उम्, Vis. A तम्, Vis

उम 'उमो नगरवृष्टयो.' also in I 2698, but not in I 2053 Noted only in B and R. Probably a later addition See दग्ध

उलय उलय, some उलय सूत, Vis for उलय मत, Vis A C 'सुतिमत्तुलय इत्यपि,' A. 2 4 9.

उलूक कुर्वन्ते, Vis for कुर्वयोधे, Vis. A.

उलूखल उदुखरे, Hem. for उदुखले, Hem A

उल्लाघ हृष्टे, Vis., Hem A, I 1937 दुष्टे, Hem. लक्ष्ये Med 'A, C, Vis A B (wanting in C.), I 2810, I 1539 लक्ष्य = लक्ष्यमरीच, Drama.

उचित स्थितवत् = stayed, remained, not fixed, W I do not find उचित in Dharani

उट्ट. 'उट्ट पर्युक्तियेय स्यादुट्टो वाह्यरथेऽपि च,' ध (/) गोलकिका (from गोलक) = कर्करी = ewer

उष्णक, Hem., Vis., Med उष्णक, A I 4 18 Also ऊष्णक, A. c ऊष्णन् is the common form of writing उष्णन् Comp. उष्णागम, A I 4 19 Dharani leaf 10 is very corrupt

उष्णन्, W ऊष्णन्, Hem wanting in Hem A उष्णन् is given in u s IV. 144, but it is added. Mss. ऊष्णन् This is the usual form. See उष् in madhaviya vrtti.

ऊ. अर्षीय, Mat for अर्षीय, Mat. A. सु Vis. for ऊ, Vis A (the line incomplete in Vis C) and wanting in I. 1937 अर्षीय, I 1539 अर्षीय = अर्षीयि Comp कति

ऊन, रणोद्गाने, Vis for रणोद्गोगे, Vis A C, I. 1937, I 1537 कुलहीने रणोद्गोगे, Vis B Not in W., B and R, and Vacaspatya

ऊम् Vis A ऊम् Vis

ऊरी, Med ऊली, Hal

ऊर्ज, Vis A भर्जा, Vis 'ऊर्जकूत्याह्वययो प्राणने कार्त्तिकेऽपि च,' गृह् .

जपायु जपमङ्गल is spider's web and here probably used in the sense of spider.
जडु. ससुरियते, Mahendra.

जर्मि. It is clear from Med प्रकाय (and प्राकाय) is used as a distinct meaning.

जमिका All mss agree about जडुवाङ्गलक, but not noticed in W, B and

R. and Vacaspatya The word occurs under जडेग

जप. Wanting in Med C, J. 2810 etc.

जडन् निदास=sweat, जडण=heat, जडीग=hot season, जपसङ्गा = ज, प, स, and ह
the sibilants

ज. देवाञ्जाया, Vis देवाञ्जाया, Vis A अदित्याञ्ज, Vis C.

जण, Hem जण, Hem. A जलडुगे, Mahendra "

जड 'वसन्तादिषु धारयो,' Vis सुधीरयो, Vis A but corrected into सुधीरयो, Vis
C 'सुधीरयो', I 1539. 'सुधीरयो', I 1937. सुधीर=a collyrium, W But सुधीर
harmonizes with जडत and जडति

जड समग्रवति, Vis for सम्पन्नार्थे, Vis A विज्ञाने, I 2533 This is probably
the correct reading सिद्धान्ते, W, B and R, Taranatha

जडि. 'जडि ससृष्टौ गौर्यां च इडिनामौषधि (धी) भिदि' गड

जडम कोलपुच्छ=bear's tail and कुम्भीरपुच्छ=crocodile's tail, W etc. I think a
plant गड gives गम्भीरपुच्छ 'जडमस्तु बलीवर्दे श्रेष्ठे गीते खरानरे । अष्टवर्गौषधि(धी)मधे
जडम पर्यतानरे,' ध जडमो ह्यमो श्रुद्रा गडात् परो वरे खरे । कर्ण रन्ध्रे नक्रपुच्छे' अजय.

ज, लृ, अन्वा, Med for आन्वा, Med A ज, लृ, लृ, are probably later additions
in Med

एकाडीला, B and R एकाडीला, W from अष्टि=seed, from अस्थि, Vacaspatya
but अष्टि=kernel, W and अजीला in B and R. and Vacaspatya. 'शिवमञ्जी पाशुपत
एकाडीलो बको (बको) वड ' A. 2 4. 81

एत 'एत कर्तु रवर्णे स्यादागते हरिणे क्वचित्', गड

एधत 'एधत स्याद्वीतिहोत्रे वर्धिते पुरुषे इमान्,' गड

एवम् 'जवभारणसमत्वयो' Mahendra

ऐरावत उद्भिदयो, Med for नदीभिदो, Med A आदिषु, Vis अद्रिषु, Vis A
for अद्रिषु, Vis C शतसुदायता, Hem शतसुदाय वा, Hem A for शतसुदा यथा, I.
2053 Thus shews विडुद्रभिद्=वज्र 'ऐरावती विडुद्रति देवविडुद्रति' अजय

श्लोकम् 'श्लोकन्त श्लोक', Hem 'श्लोकस्तु श्लोका,' Hem A. Although there is
a word श्लोक, श्लोकं here is probably wrong, as the word occurs in मान Hence

the repetition shows that the second word is चोका as in A. A. c quotes

श्लोकसू

श्लोम् Vis A. लम् Vis

श्लो अघो, वापि I 2544 अघो मायो, Mat. तद्येयूर, Mat

श्लोयीर शयनासन Med A C ने reads better

क वित्ते, Anek for चित्ते, Anek A

ककुम् स च्चे, Anek. unnecessarily corrected into च्चेये Anek. A

ककुम् रोग Hem for राग Hem A नग Tri Tri A.

- कक्ष सैरिभ, Vis सैरिभ Vis A सौरभ Vis C हृषे and सार्धे, Vis. for तथे
and सधर्मा, Vis. A. सुहृद्विधान of Hal. = पश्चादक्षलपङ्क्तव of Vis साहृषिका = उद्गा
हृषी = उद्गाहृषिका

कषावेद्यक फल, Hem for पाल, Hem A.

कक्ष, Hem. A क व, Hem in कान्त

कक्षर, Hem, Hcm A, I. 2053 (नक्त्रे) ककर, Vis A कुटूर, Vis A. Vis B
चक्रे, Vis C, यक्रे, Vis for तक्रे, I 1539 etc

ककुद् (६). ककुद्दत्, ककुद्दवा = like ककुद्, ककुद्

कक्षय 'कक्षय स्थान प्रतिघर कक्षयो सुहृद्विष्टिका इति भायुरि,' अ टी २ ६ ११०

कच Seo भ्रामक

कचाकु, Vis A etc कुण्डाकु, Vis कठेकु I 2810. Wanting in some Med
W apparently had different reading

कचर, Med, Med A कक्षर Med C

कक्षुर यामने, Vis for पामरे, Vis C कक्षर, Hem The first कक्षुर, Med A
Vis uses पामर apparently in the sense of पामसहित पु श्ल is probably used in
the sense of rogue = पामर Tri It can hardly mean 'libidinous' W Read शटी
for शटी A 2 4 154 'कक्षू रोगि शटी गन्धमूली पडपन्धिकेत्यपि' Some read शटी.

कक्षुक करभे, Med, Med A for कचचे, Med C, I 2810 It is not clear
what distinction Vis and Med. make between कचच and वारवाण Probably
कचच is used in the sense of any armour lit. or fig and वारवाण in the sense of
iron cuirass कचच also means amulet वर्धापक = नाडीच्छेदक See वर्धापन in Druma.
वर्धयो, Mahendra for वल्लयो Hem

कक्षु किन् मल्ले, जाद्रलिक, Vis. for महल्ले, जोद्रक, Vis. C महल्ल = स्वापत्य = अन्त -
उराध्यक्ष

कञ्ज. कञ्ज' Anck. for कञ्ज', Anck. A.

कञ्जार. कञ्जारो मयूरो घ्यञ्जन' च under u. s. 3. 137.

कट. शिरे, Med. for शिरे, Med. A. C. शरयो; Tri, Tri. A. This may however, be a correct reading meaning the grass. 'कटः श्रोणी कलिञ्जे च गजगण्डे शरे तथे,' Dha. Hero शरे apparently stands for शिरे. ध्रुवे for शिरे and कटा, I. 1937. कलिञ्ज = mat. कलिञ्ज is probably used in the same sense, but कृष्ण paraphrases 'कृष्णकाञ्जे'.

कटक, Med. कण्टक, Med. 1807. नितम्ब of Vis. = table-land, W.

कटसादक. शङ्करवलिपुच्छयो; Hem.-for शङ्कालवलिपुच्छयो; I. 2053.

कटम्भरा. गोला = red arsenic, वर्धामू = hog-weed, W. गोधा also in Har. 1807. 'कटुः कटम्भराऽ (also कटम्बरा) शोकरोहिणी (व्यसामपीद' नाम, com.) कटु रोहिणी', A II. 4. 85. प्रसारिणी = राजबला, 153.

कटाह. 'निचये', Har. A. for 'निरये,' Har. For चप, कूप in शब्द 'कटाहो होप-तैलादिपाकभाजनकर्परं । कूपे जातविषाण्यपमहिषे कूर्मपृष्ठके,' शब्द. Jataadhara's कर्परं apparently stands for कर्परं.

कटिल. Some चर्म for वर्म.

कटु. लता of Med. = म्रियङ्गु of Vis. कटुका = कटु रोहिणी.

कठ, Vis. A. कण्ठ, Vis., Vis. C. I do not find 'mantra or mystical prayer,' W. in Hem.

कठिन. पयो; खटिकायां, Hem. for खयो; खटिकायां Hem. A. सप्त, Med. for सप्त, 1807.

कठिञ्जक. पुनर्नवा = वर्धामू = hog-weed, W. पपर्णस = a basil, W.

कण. कुम्भीरमक्षिका = a large fly said to perch on crocodiles, I. 2835, Vis. I. 1539, 1937. 'कणोऽतिसूक्ष्मे धान्यां गे क्षयाजोरकयोः कणा । नक्रस्य मक्षिकायां च.' This is no doubt the correct reading.

कणिका. अग्निमन्त्र = गणिकारी, a plant.

कणोच्चि, Vis. A. कणाचि, Vis. Comp. u. s. IV 70.

कणेर. कणेर, W. कणोर, Hem. A. कणेरु, Vis, Vis. A. करेषु, Med, corrected into कणेर, Med. A. The mistake is palpable as it is रान् not रान्. बश्या, Hem. for वेष्ट्या, Hem. A.

कण्टक. 'कण्टकोऽस्ती च्छुद्रयत्नी रोमाञ्चे मत्स्यकीकसे । कपस्थाने द्रुमान्ने च दोषरूपप्र-थयोरपि' जटा

कण्डाल, Vis I 1539, in Druma and B and R is really कण्डाल, Vis I 1937
Comp कण्डाल, Med., Vis 'विणी,' Med C for 'द्रोणी' I. 2810 'कण्डालस्तु
युमान् गोष्ठीप्रभेदे च क्रमेणके' 'कण्डाला जालगोषिका', त्रि २. ६ १६ = दधिमन्व नभाण्ड'
शब्दकल्प

कचृण्य फङ्गा Mahendra for कुम्भी, Hem

कयाप्रसङ्ग वाहले, I 2053 for वाताया, I 2698. वाताया is the ordinary use

कदम्ब निकुरम्ब is the general reading—also in A. W निकुरम्ब only

कदल. Both कदली, I 1937 etc माह्यो Vis for पृथी, I 1539, I 1937 etc

कदला, I. 1639

कद्रु Both कद्रु, Vis

कन्त 'कन्त कन्दर्पचित्तयो' under u s I. 73, W Hem and Hem A, I 2053
do not differ

कन्द 'कन्द किले', Anek for 'कन्दलिके,' Anek A = नवाङ्कुरे, note

कन्दर, Hem A कन्दरेऽङ्कुरे etc, Hem Joined to कर्बुर

कन्दराल. व्यार्हभाण्डे, Med for गर्दभाण्डे, Med A

कन्दल पक्षि, Vis. for वृक्ष Vis. A 'कन्दल कन्दली चेति वृक्षपक्षिविषेययो ।

कन्दल कलहे युद्धे कपावे च कलध्वनौ' ध Also अपकारे, शब्द (अपवादे, शब्दकल्प, W
etc)

कपर्द काविनी, Anek for काकिनी Anek. A W's Med apparently had 'खण्ड
परयौ'

कपिल चारतल्पे, Vis A चारतद्रुमे, V's C. I follow Vis. चरतल्प = dog,

त्रि २. ६ कौली = रोषुका

कपिष वयो an I माधुरी Hem, for गदापी, माधनी, Hem A

कपीतन कपीतन Vis, Vis A C Hence retained

कपोत कवच Vis. कवच, Vis C कवच, I 1539 कवच Vis A. कवच, I 1937 =
Pigeon

कपय Read कवय with it. The kosakaras seem to be in favour of the latter
spelling

कपट 'कपट कचुपे मोक्ष' शङ्खीभाण्डनेदयो', ध शङ्खी = porcupine, W. 'कपट-
कचुपे ध यो श्लोच' भाण्डविषेयके, शब्द

कम्बन Probably we are to read सनिन for the last कम्बन' in Anek.

कम्बु कर्बुर = खोडधिभेदे I 2533 = variegated, W, and शङ्खकम्बु शीराण्य' मलक

of Hem. = श्रीवावलक of Vis. and श्रीवाविल of Tri. (विन, 1807). W understands श्रीवाया' as a distinct meaning.

कर. प्रतप्राय = प्रति+प्राय = tax.

करक. लद्दारलद्दयोः, Hem. लद्दाकरद्दयोः, Hem A. लद्दाकरद्दयो, I 2053. This is the proper reading as लद्दा = करद्द करद्द = cocoon hollowed to form a vessel. कुचुम्भे, Tri 1807, I. 1675. Not in B. and R etc.

करट इर्दु र्दट, W. and Taranatha from अट् and कूट्, respectively. So in k. 2 I. 33 इर्दु र्दट in s. k and Vardhaman.

करण. 'विद्व्राच्छल' कारण', Anek for 'क्षेत्'करण', Anek. A साधकतमं क्षेत् Vis. C. साधनक्षेत् काच Vis. साधनक्षेत् काय, Vis. A. यादनादौ, Vis. C. यालनादौ, Med. I. 2810 नखिजादौ, 1807. व वादौ व क्षतावधि, Hem I. 2053 वाणिजादौ, therefore, appears to be a false reading. वव and यालय are different करण's See ड्रुम. स्पृष्ट for स्पष्ट, Mahendra.

करभ. शुक्रकोष्ठौ, Anek. for शुक्रोष्ठौ, Anek. A, J. 2514. Hem. perhaps uses मय = camel and उडुक = young camel.

करवीर. अद्गुष्ट', Anek. for अद्गुष्ट, Anek. A

करहाट. देय, Hem युष्म, Hem. A. apparently for युष्म, Vis A etc.

कराल घूष्, Hem. etc. for घूष्, I 2053 etc. कठोरे, I 2053 कुटारे, I. 2698. probably for कुटेर = basil

कर्क निवे, Med. for तवे, Med. A B, तने Med. C., Hem, Hem. A. कर्के राशिमे दे, Vis कर्केतवे वङ्गौ, Vis A कर्केतनौ वङ्गौ, Vis. C. corrected into ने with note कर्केतके कर्के is an apparent misreading as the same word is not used in explaining, कर्केतन = मणिवियेय, I. 2533 Hem 's राशौ shows it does not mean कर्केट See Druma

कर्केट 'स्त्रिया' वाङ्मुक्तिकाया' त उजङ्ग्रा' शास्त्रलीफले,' यद्. 'उवांर' कर्केटी चैया कर्केटी शास्त्रलीफले', घ Not in जटा. ना

कर्कय काम्बिद्द, Med काम्बिड्र, Med A Med. C. follows Vis.

कर्कोटक Med, Vis., Hem कक्केटक, Med. B, Mahendra.

कर्कूर. Med, Med, A., Vis, Vis, A. कर्वूर, Med. B. Not in Med C, Vis.

C. 'रुष्ठा', Med for 'शट्टा', Med. A etc.

कर्क्य पायसि Anek पायांरो, Anek. A

कर्क्यूर वसन्तयो, Hem. etc. for वत सयो, Hem. A., Med. A.

कर्षान्दु Hem [under 3 321, its commentator writes कर्षान्दु according to Vajayantikara] कर्षोन्दु, Med corrected into कर्षान्दु, Med A कर्षेन्दु, Vis Vis A The association with अर्षेन्दु leaves no doubt about the form in Vis, and I prefer *it to कर्षान्दु or कर्षान्दु, as the form of the ornament is like इन्दु not अन्दु कर्षपाथी, Mahendra.

कर्षिका वराट = बीजकीय छटा ए = stalk, W See Druma

कर्षिकार शम्पाक, छतमाल, and चारगुध are = A 2 4 23-4 शम्पाक is also written शम्पाक and शम्पाक and चारगुध चरगुध and अर्षुवध, note

कर्पर, Hem. etc कर्कर, Hem A

कर्कुर There can be no doubt about this word in Vis, as grouped with गहूर and not with कर्कुर शिवा = jackal (Durga, W)

कर्कुर पुष्पदन्ता, Vis for कृष्णदन्ता, Vis C

कर्मकारी, Hem , Hem A , I, 2698 It reads better than कर्मकरी, I 2053

कद कर्षक, Hem. for कर्षण, Hem A

कपर्, Med etc कर्ष, Med C and कुलप्रोत्पत्तातयो रक्षिषात (रक्षिषात, Druma) is opposed देवपारा षट्पि, Hem for क्षपि, Hem A (compare वार्ता, A) कुलप्र here probably stands for the river षट्पिकुलप्रा 'कपर् पु सि करीपाग्नौ कपर् भद्रा' स्थिया' भतेति उभयः' under u s I 62

कन W's Vis had apparently different readings

कलम काचारक Vis काचारक Vis A C लाघाकर, I 1937 नाचारक, I 1539, I 246, I 322 Not in W, etc But व्याचारक or चारक probably conveys the vernacular use of 'कलम' 'cuttings' of trees.

कलम्ब Med etc कडम्ब Med. C नालीगाके may mean नालप्रा' and शाके or शाकनालप्रा 'अस्य (शाकस्य) त्त नाडिका । कलम्बस्य कडम्बस्य,' अ. २ ९ २५

कलविद्ध कलिङ्गिके I 1937 कुलिङ्गिके I 1539 etc

कलह भण्डने, युद्धकावे, Med A for भण्डने, युद्धवाट Med C. राटयो , Hem Vis, A, राटयो', Hem A, वाटयो, Vis C. 'कलह' पद्मकोषे स्याद् युद्धभण्डनवर्ष' , यद् Med's युद्धवाटे = युद्धे and वाटे

कलानुनादिन् I 2053 etc. कालानुनादिन् W रोमन् = चञ्चरीक = bec

कनापिन्. 'कनापी कोक्लिषे प्रथे ध But कोक्लि is doubtful

कनिकार. पीतमल्लके Med A. पीतमल्लक = पीतलण्ड = a bird कर्णयो, Mahendra for कर्णयो, Hepi

कलित. घातनो; Tri. for व्याप्तयो; Tri. A. 'कलित' रोहिते (वेदिते 1) चाप्ते गणिते (गणिते) भेदितेऽपि च'

कवक. 'शमल' शलत्, A. 2. G. 67.

कल्प. मथये न्यायेत्, Vis. A. for प्रलये न्याये, Vis. C. वित्ते, Anek. for वित्ते, Anek. A.

कल्पन. लुप्तौ, Med. for लृप्तौ, Med. A. C. कल्पने, 1807 for कर्तने, I. 2810. कल्पने is an apparent misprint, as it is the word to be explained.

कल्पाय. पाण्डय, Med. A. for पाण्डर, Med. C.

कल्प. कल्प; Anek. for the first कल्पायम्, Anek. A.

कल्पाय. स्वर्ण, Med. A., I. 2810, I. 1539, I. 1937. स्वर्ण, Med. C., Vis., etc.

कवच. The first line not in Vis.

कवर. I. 2810 'अथ कवरी पुनः । पृथ्वीतृप्तोः केशवेये कवर' गवल (लवण)गृह्योः;... 'कवरः पाठकः' under u. s. 4. 154.

कया. Only in Hem. Doubtful.

कयेत्. Anek. and Anek. A. do not differ.

कस्य. 'सम्प्राप्तयोः कस्य,' Anek. I follow Anek. A.

काकक, Med. A. (निम्बे corrected into निःस्त्रे), Hem., Hem. A., Vis., Vis C. काकक, Med., Tri., Tri. A. काकोलूक, Med. C. काकक, Vis. A. (in कान्त).

काकोल. 'काकोलः कुम्भकारे च विषमिद्-द्रोणकाकयोः । सर्पे वरकमे दे च तथा यूकरभि-द्रपि; मद्.

काचवर्तिक, Vis., Vis. C. काचवर्तिक, Vis. A., I. 1539. गुडुके, Vis C. काकस्य, I. 1539, I. 246. for काचस्य. Not in W. etc. गुडक = गुड = powder (?)

काचिष. शमण्डक, Hem for ह्मण्डक, Hem. A. श्मण्ड, Vis. A. but corrected into ह्मण्ड, Vis C. ह्मण्डल = प्रदेशभेदविशेष, Mahendra (श्चुमण्डके, ms.)

काण्ड. दल, Anek. A. for जल, Anek. सुधा, I. 2544. for तुला. सहस्रि, I. 2810 for रहसि-नाडी left out in W. etc

कादम्बर. सारे, सिन्धु, Hem for सरे, शीघ्र, Hem. A.

कान्तात्. कामनेऽङ्ग, Hem कामनेष्ण, Hem. A. 'दुर्भरो दर,' Anek. unnecessarily corrected into 'दुर्गमः पच.' Anek. A.

कान्ति. Anek. makes 'अभिरूपे बुधे कान्ति'. I have followed Anek. A. अभिरूपो बुधे कान्ति.

कापटिक Vis कापाटिक, Vis A कार्याटिक Vis C कादमाग्नि, Vis for काल-
हेग्नि, Vis. A C

कापथ, Med, Med A, I 2810 Not in Med C, W

कापोतं कापोता, Med, कापोतो Med A. (comp. Hem iv 11 thus shows
स्वर्गां' not स्वर्गां, Vis or स्वर्गां, Vis A., or पूर्वां' Vis C.) लीने corrected into
क्षीयं, Med A (comp Hem iv 117) कापोतन्तु कपोताम्, Hem VI 30 W
does not give स्वर्जि etc

काम बलराम in शब्द, Druma and W Not in its नानार्थ In any other place, a
probable mistake for राम

कामल मधु, Med C for मरु, Med, Med A काकोनी, Hem A for यत'से
Hem I 2053 It is doubtful whether this word is not वमन

कामिन्. वन्दा = विजातीयप्ररोह, A c

काय काया, Hem A for काय, Hem

कार 'कारो हिमगिरौ यत्रै बलौ पत्न्यौ वधे पुमान् । कारा स्त्रिया' बहुव्यये वन्धे भू (द्वी)
त्या' प्रसेवने, शब्द तुषारशैल = हिमाद्रि = हिमगिरि = हिमालय हेमकारिका = व्योषधीभेद,
I 2533 (a female worker in gold, W.). सुवर्ण कारिका = हेमकारिका

कारण वन्ध, Vis for वध, Vis A

कारण्ड, Vis, Vis A C Not in W But it follows from करण्ड and कारण्ड occurs
under करण्ड in Med, Med A C. Ujjvala Datta quotes Vis. under u s I
128 only about वरण्ड and तरण्ड

कार्यट कायेट, Vis, Mahendra

कार्मथ मन्वाद्योगे, Mahendra

कार्य युक्ते, Anek for युक्ते Anek A

कार्युट कर्ष्ये, Med, Vis C corrected into क्षर्ष्ये, Med, A, Vis, A कारे,
Hem for करे, Hem A

काल, 'कालो द्विष्टोऽप्यनेहाग्नि' A I 4 1 मञ्जिष्ठा विक्रमा जिह्वी 'A 2 4 90
क्षीर, Med B C., Hem, for चार, Med, Med A, Hem A, Vis, Vis A, I
2053, I 1539, I 1937, I 2810 Har 135-6 'कालिकावस्कराटिका (कालीका
वस्कराटिका, Har A) । कालिका क्षीरकीट शब्द' The first two are said to be
'द्विचिकाया' W gives वस्कराटिका as a name of scorpion I think the word is व्य-
स्कराटिका and a name of the black beetle, as its derivation shews In that case,
क्षीरकीट appears to be the more correct reading But W.'s preference of क्षीर-

कीट leaves me under some doubt चारकीट in O शब्द, स्कारकीट in I शब्द

कानातुसार्थ, Hem कालातुसार्थ, Hem A कालातुसार्थ, A etc I 2053 विंगिया,
Hem, Hem A

कालिका धूमरो, Hem. A, Vis (=नीहार, देशी. ६?) for धूमरो etc. 'कालिका
शक्तिभेदे ऽपि मसीद्विक्रमपत्रयो । क्रमदेववस्तुमूलप्रभृद्गीमवधनेषु च । धूमरोमघनालीयु, काकी-
मासोविवास्तु च,' शब्द धूमरो seems = धूमाली of शब्द and हिमानी of वि (किचरोभेद्,
जे) Mahendra seems to understand black woman

काटक Med A etc. काचूक, Med

काव्य पूना = राचसीभेद्, I 2533 (= yellow myrobalan, W)

काश्मीरज, Hem etc. कश्मीरज, Hem A and कश्मीरजा for काश्मीरे च
काश्यप, I 2810, I 2053 etc कश्यप, W , Druma In I 1539, कश्यप is a pal-
pable mistake as it is associated with काश्यपो मान, Vis for मोन, I 1937, I 2053

कासमर्द्, Har. काशमर्द्, Har, A 'पटले,' Har and 'पटहे,' Har A The proper
reading is probably पटोष (= कासमर्द् न Drum?) कासमर्द् = घेषण, Har 98

काहल 'काहला, काहले,' Vis 'काहली काहल,' Vis A. खले, Hem for खाद्
Hem A It spoils the metre

किङ्किनी, Anek , Anek A (but corrected) It may be a various reading

किन्नु 'स्याने सारश्चयुक्तयो' in जटा refers to the word स्याने and not to किन्नु,
Druma and W

किम्पाक, Vis A C विंफाक Vis and शफ for कल, Vis C , फल, Vis A.

किरात अत्यतसु of Hem etc = अत्यशरीर of शब्द = खल्यदेह of मूरि 'किराती
स्यात् किरातस्त्रीया च चामरधारिणी' च

किरि Anek A करि, Anek

किमी, Vis C कमी, Vis Vis A फलले, Druma फलले, I 1539

किमीर Vis Vis A C I 1539 I 1937 agree

किल अनुगत, I 2810 for अनुगत्य 1807 etc.

कीकस 'कीकस कुलप्रमस्त्रि च', A 2 6 68

कीटक I do not find in Dha कीटक = मागधजाति, W and Druma

कीमाय 'कर्मणे, पशु' Vis for कर्म के उपाय Vis, A. पशु Hem for उपाय शु, Hem
A 'a blayer of cattle' W

कीर्ति Hem and Hem A agree and Med A etc प्रासाद् = रटद्, I 2533

कीषा, Vis A कीष Vis. कीषा, Hem A for कीष, Hem

कुञ्जल व्यनूक, Hal. and गङ्गुमुहूर्ते

कुक्कुट कुक्कुट, Vis for कुक्कुटी Vis A C All the mss agree about तालमध्ये, not in W etc घ 'कुक्कुटस्ताम्बुधूद स्यात् कुक्कुटोऽग्निरुत्थेऽपि च । उधैर्जिजीर्षदन्ने च ताल मध्ये च कुक्कुट'.

कुक्कुर कुक्कुर, I 2053

कुचेल पापवेली = विद्वकर्षी = पाठा, A ०. 4 81-5 विद्वकर्षी, Med. A , यदि कर्षी, Hem for विद्वकर्षी, Vis A , Hem A

कुज इम = tree, not a kind of tree

कुट 'स्याक्कुटी चित्तमुक्तके' Vis I follow Vis A W and Druma read सुरा = a perfume. I find सुरा = सदिरा, I 2533 सिमाकुट = hammer, W. and Druma = पुरप, I 2533 Comp Vis

कुटिल तगरपाट्टा, Med, Med A for त्वावगाया, Med C

कुटार, Med A B, I 2810 कुटार, Med. C, Vis C कुटीर Hem कुटार, Hem A , I 2053, Vis, Vis. A I 1539 I 1937 (the last कम्बले for केवले)

कुटार, Med C I 1937 कुटार Hem, Vis, Med, I 1539 कुटार, Vis C

कुड्य 'कुड्य विलेपने भित्तौ क्लीष कौतूह्येऽपि च,' शब्द

कुण्ठि. 'व्यय तत्र कुवेरक । कुण्ठि (also तृणि, A c.) कच्छु कान्ठको मन्दिहृद्य' A 2 4 1278 In the sense of कुकर, also कूण्ठि, A c तृचका Vis for तृचक, Vis A कुक्कुर, Vis A

कुण्डा, Med कुण्डी Med A etc

कुण्डकीट चार्वाकीक्तिविधारदे Mahendra This is preferable

कुण्डलिन् कुण्डली चित्तलम्बगे सर्पकुण्डलधारिणो अजय सेर्ये Mahendra for सर्प, Hem

कुतप अष्टमोऽङ्ग कुतपोऽस्त्रियाम्' A 2 7 31 Hence probably Med's general 'व्यस्त्रिया कुतप शब्द, अने

कुच Vis etc कुन्व, Vis C 'प्रवेणप्रास्तरण वर्ष परिस्तोम कुचो हयो,' A 2 8 42, कुच त्रिधिति नोपालित,' A c

कुहाल कोविदारो चमरिक कुहालो युगपत्क,' A 2 1 22 युगपाले, Hem for युग-पत्के, Hem A

कनटी Not in W, I 2810 etc and probably a later edition 'नेपालदेशजमन चिना इति केचिदिति भरत', Druma

कुन् I have put कुन्नी with कुन्, as this appears to be the view of Vis and.

Med Panini derives it from कुन्ति = modern Bundi (1).

कुन्त 'चपके,' Med A B C apparently for 'क्षत्रके (A 2 9. 13) Compare Vis, Hem 'कुन्त कल्पित केगे जसे (जने) जनपदान्तरे,' ध

कुन्तान, Vis A C, I 1539 कुद्याग, Vis (in नान्त), क्द्यान I 1937 and कोशके for गोलके of others Not in W etc It agrees with कुहन of Med, but Vis, does not regard it as such, as he places it after काञ्चन and not with कुहन

कुन्त्रा Anek and Anel A quite agree

कुन्द कुन्द = अच्युत = क्षुरद्विप् = परमेष्ठुर, I 2533 = olibanum (कुन्दुरु), W

कुमार 'सहा कुमारी तरणि,' A 2 4 73 Some तरणी for तरणी. वरणी, I 2053 रामा is also a name of पृथ्वीकुमारी रामतरणी = तरणि = कुमारी = पृथ्वीकुमारी रामतरणी = शीता, Drama I do not find कुमार = सिन्धु नद in शब्द Drama.

कुम्भ The last line not in Vis पिटर, Vis A for पिटर, A 2 9 31

कुम्भकार. 'बहुव्याकुम्भालो त सुलरियका' A 2 9 102. कुलुहिका, Hem A. अरहौ Hem. for स्थात् Hem A

कुम्भक Also कुम्भक, A c 2 4 74 पीतपुष्प is an adj = with yellow flowers

कुम्भक, Hem कुम्भक Hem A म्भानो for म्भाना, Mahendra

कुम्भविन्द Vis A, I 1539, I 1937 agree W and Drama may have had different readings

कुम्भाण Not in W, Drama

कुल सङ्ग Anek for सङ्ग Anek A

कुलक 'काकेन्द कुलक काकतिन्दु क काकपीलुके' वामनूरय नाकुय बलीक पु नऽ - सकम्', A 2 4. 39, I 14

कुलत्र उट्ट, Med. A for उट्ट, Med C Contrast मानेत् with ध्मातेत् of Vis 1807 and I. 2810 agree

कुपल कदली Hem for बदरी, Hem A

कुवेर Tri uses एकपिङ्ग as a name of कुवेर, not 'deformed' W, Drama

कुयल मभिन्ने for विन्ने, Mahendra

कुड पुष्कर and सुगन्ध are apparently used - उट्टल of A. 2 4 126, a drug (a costus W)

कुङ्गाण्ड 'कुङ्गाण्ड पु सि कर्कोरौ भूष्मदे गणान्तरे । अमायामपि कुङ्गाण्डौ तथा याग- क्रियान्तरे,' शब्द

कुङ्गान Anek Anek A. agree I do not find in I 2544

कुङ्कुम 'कम्पन, I 2810 Comp कुन्तान of V14.

कुङ्कर The proper reading in Ajaya is 'कण्ठशब्दो गलेऽन्तिके' and not कण्ठ शब्दे गलेऽन्तिके W, Druma Comp O 253

कुङ्कुर कोकिलालापे, Med Med A for कोकिलालाप, Med. C

कूट, Anek. A कूडा, Anek व्याकुटुक, Med corrected into व्य कुशक, Med A उद्गदेक, Med C 'कूटोऽस्त्रिया स्थिरे रायौ दग्धे चलोहसङ्करे । जायाया' गिरिशङ्के च सीरान्नेऽन्तयन्त्रयो', शब्द = Agastya (?), W

कूटपाकल (comp. पाकल) कूटपाकल, Har, Har A, W

कूप अन्वु = well कूपक = oil-vessel. मृत्मान = earthen measure = काचपात्र, I 2533

कूपक व्यचुप्रताया, Med for चिताया' I 2810.

कूपारण्ड, Vis, Vis C. The first कूपारण्ड and द्रोणे for भ्रूणे, Vis A

कृक. 'गलतालु कण्ठनाभय' कृकशब्दार्था', Ujvala (u s. 6)

कृच्छ्र 'स्यात् कष्ट कृच्छ्रमभिलम्' A I 9 4 'तय', Vis. for थाय, Vis A काष्ठे, Hem कोष्ठे, Hem A सान्नापने, Hem

कृत्त वेष्टित, Druma 'Sought, wished for,' W वेष्टित = surrounded from कृत् to surround.

कृत्य. मव्यादि = affixes chiefly तव्य, चनीय, and य.

कृत्यञ्ज 'कष्टे समस्तेऽन्वु', Vis A 'कुक्षौ समस्ते च', Vis B 'कुक्षौ समस्तेऽन्वु', Vis C. This is the view of Med. Ujvaladatta also explains कृत्यञ्ज = उदक. But what authority for this statement? and where कृत्यञ्ज is used in the sense of क क्षि? A and Hem give only one sense of कृत्यञ्ज. Hence I prefer the reading of Vis, Med apparently basing his view on a misreading of Vis कृत्यञ्ज is not = कष्ट, but it may have been mistaken for कृच्छ्र.

कृपीट 'कृपीट जठरे नीरे विधिनेन्वनयोरपि,' शब्द

कृपीटपात्र, Hem. etc कृपीटपात्र, Har (not Har A). 'केलिपात्र,' Med for केनिपात्र 'कशोटपात्रिः (ल ?) पत्रने नीरधौ केलि (नि ?) पात्रके' शब्द.

कृपि त्वयकीटे च, Vis I follow Vis A.

कृपि - Not in I 2544 and doubtful

कृष्ण व्याघ्रे, Vis, व्योमे, Vis A, for व्याघ्रे, Vis. C.

कृष्णकार सि शिपा, Hem. for शि'शपा, Hem. A

कृष्ण पातादि, Mahendra for पातादि, Hem.

कृष्णार. कपोल, Med, Med A Wanting in Med C

केषन् The 1st केषन्, Hem, I 2053 indistinct in Hem A केशन् चानभेदे,
Med 1807 So 'astronomical science, Med' W But this is a palpable mistake
as only one sense is specified and opposed to other mss

केष पागे, Hem for पाय, Hem. A शब्द adds 'हरौ' Doubtful

केषट उत्कटे, Med A हर्यट, Med C 'केषट भ्रातरि हरौ सादजोत्कटयोरपि,'
शब्द शोषणे, I 1539 श्लोकणे, I 1937 कामदेवस्य शोषणशब्दः, Drama

केशर. Also spelt केशर Hence also केशर in some mss Hem apparently
uses हरद्वयि हयो in the sense of 'of the horse and of the lion' and not denoting
horse and lion, W

केशरिन् mss agree about the form चर्षणि

कोकनद् रक्तके, Hem for रक्तयो, Hem A.

कोटिर कोटिक (?) Mahendra

कोट्टार, Hem Har, etc कोट्टर, Har A, Hem A It is clear from Tri नामरे
means in the sense of नागर It does not qualify कूपे, W

कोण वाद्रादिनो, Vis or दिवादिनो, Vis. A लोहितान्न = Saturn, Mahendra =
चर्कज, Vis लोहितान्न is, however, generally applied to Mars, A 3 25

कोष शटित = stale, stinking (afflicted with pun, W)

कोल चर्षत्र, Hem for चवत्र Hem A. The first कोला, Vis Also 'गखानर, ध

कोय Hem seems to use शिम्बा in the sense of विमि = पणसादिफलस्थान, ध
It may be added Dha and Vis give the word under घान्त, Med under शान्त as
well as पान्त, Hem gives कोय and alludes to कोय, and the others including शब्द
give only कोय Anek doubtful. कोय I 2544

कोयातक कचे, Vis A C Med. A etc कचे, Hem. A कठे, Hem कोयातको
is given in कान्त not नान्त in Vis. Moreover चाण्डिके should be चाण्डिको Hence
कोयातकिन् in Vis and Drama appears to be entirely wrong कोयातक in some
of the mss

कोयाद् Har A. कोयाद्दे, Har, 1807 The mistake is palpable as the word
occurs in the पाद् section कोयाद्देमितकट विद्, हा १७८

कौटुक ख्यात, Mahendra for ख्याते Hem

कौसुद् कार्तिकक, Vis A C 'कौसुद् कार्तिको भास' लि १११

कौलीन कौशेयक, Vis for कौलेयक, Vis A. = of a good family { the son of
a beggar, W }

कौलेयक. कालके, Vis. A. C. for कालके, Vis. रन्द्रमहकासक = dog, वि. २. ६६.

कौशिक Med A. C. 'कोपज', Vis A C, Hem., Hem. A. 'कोपज'. Both correct.

कम्. W. and Druma seem to read कल्प for कम्प. Mss of Med, Vis. give कम्प.

कसुक. 'तन्द्रस्तु यूपः कसुको ब्रह्मणो ब्रह्मदार च । तत्र च,' A. 2. 4. 41-2. पट्टिकालोध्
= red lodh. भद्रे, Vis. for भद्र, Vis. A.

क्रिया. करण, Mahendra for कारण, Hem.

क्रोड, Anek. A. क्रोट, Anek. क्रोडे, Vis. for क्रोडा, Vis. A. रचस् of 1807
etc is an apparent mistake for वचस् 'न ना क्रोड' भुजान्तर'. उरो वचस् च
वचस्' च, २. ६ ७७-८

क्रौञ्चादन. क्रौञ्चापन, W. चेषुलगा, Med. Med., A. (unnecessarily corrected into
विषुलगा), Vis. C, Har. चेषुलगा, Har. A. विषुलगा, Vis. किषुलगा, Vis A विषो-
टक, Vis. A. विष्वोटक, I. 1539 = चेषु and चेषुको, Druma. Vis. mss agree about
'क्रौञ्चादन'.

क्रोध 'गधि कोपे', 1807 for विपाके, Med. A. = distress, wrath, anger, W.
रामादौ, Mahendra for रोगादौ, Hem.

क्षु. नियुक्त seems to be used in the sense of employé (occupied,
engaged, W).

क्षम. I do not find क्षमा = night in शब्द ना, W

क्षार. धूर्त = black salt (rogue, W.) and लवण = salt in general. धूर्त लवणे,
Mahendra

क्षारक 'क्षारको जालक' क्लीने कलिका कोरकः प्रमाण', अ. २. ४. १६

क्षिपणु 'क्षिपणुर्वसल' under u. s. 3. 51.

क्षीरदार, Har Har. A 'क्षीरदारो गुडचोदे गुडामध्निरिष्यते' and क्षीरदार = रक्षु,
com. I prefer Har. as the derivation of क्षीरदार explains the senses and गुडाम
does not Besides Har A. is utterly unreliable,

क्षीरविज. For चन्द्रे, Hem. A, Hem. reads 'येपे ताच्छे' निशाकरे । यमृतात्सिन्धु
च भवेत्.' It appears a later addition.

क्षुद्र हृत्तो and व्याधी are both names of कण्टकारिका, A. 2 4 93 But the
use in Vis. and Hem. shews हृत्तो is used in the sense of क्षुद्रवाताकी.

क्षुट. 'क्षुट्तेदनवस्तु खान् कोकिलाचे च गोक्षुरे । क्षुरोऽप्यधिर्गवादीनां खट् । टीना'
च पादका,' ध.

चेल भरत, Hem A for भारत, Hem.

चेलिय, Vis etc चलय, Vis A मिश्र, Vis for असाध्य, Vis, A.

क्षेप ईरण (रण, I 2533) = प्रेरण = sending, discharging विक्षेप = throwing
away (time), delay लेपन = plastering etc. शब्द also uses विक्षेप and लेपन

क्षेम 'चण्डा घनहरी क्षेमदुष्पल्लवणहासका,' A 2 l. 128 Vis clearly uses
क्षौरक in the sense of the perfume and चण्डा of the plant

क्षुर्ध्रग, Mat A. for क्षुर्धर Mat (and क्षुधर्ध for क्षुधि, Mat A) कुषाहल,
Vis A, I 1539, I. 1937 कुषेह्व, Vis C कुषाहल, Vis. W, Drama 'राज्ञा कुले
खाटा इति भाषा'

खजा मद्यो, Hem. मद्यो (?), Hem A महरव is apparently used in the vernac-
ular sense of छाता = ladle W takes a different view 'खजा महरस्ते मद्ये च मारणे
ऽपि च कुलचित्,' शब्द

खट, Har etc घट, Har A

खटिका, Vis, A Not in Vis

खड्ग कण्ठके Hem for गण्डके, Hem A

खड्गरीट, Med corrected into खड्गरीट, Med. A खड्गरीट Hem, Vis, Vis A
C खड्गरीन्दि, Hem A खड्गरीट, Med C, 'खड्गने, चारिण्यो,' Hem, for 'फलके, चारि-
ण्य,' Hem A If the word had been खड्गरीट, the sense of खड्गन would have been
noted in Vis But there are doubts about the proper form

खड्गिक, Vis etc खड्गिक, Vis A

खण्डपरम्बु Chandamalaki, W

खण्डाली, Vis खण्डाली Med, Med A, Hem As the arrangement is not
alphabetical in Vis, the form खण्डाली appears to arise from the Hindustani mode
of pronouncing च as ख

खनक वित्त Vis for खभ, Vis A खवदारक = digger

खपर, Hem खपर I 2053 W's. mss apparently had खरुने for खलकके,
खलके = दक्षभेदे, Mahendra

खर 'वेणो गरा गरी देवताडो जीमूत इत्यपि' A 2 4 98 Also गरगरी, खरागरी,
and खरा गरा and खगरी, A c पुरुषो मत., Anek

खरालिक 1807, I 2810, I 1937 etc खुरालिक I 1539 खुरालिक, शब्द and
W भाण्ड I 1937. आमषीरिण्ड = नापितेर भाण्डि, Drama = barbar's case, W I do
not find 'pcison, W, in Med

खजूर, Hem, A खजूर, Hem

खजूर फल खजूर Anek for हज फल, Anek A I can not regard खल as a misreading for फल, as it is borne out by all the mss of Med and Tri It occurs also in यज्ञ

खद्य (u s 3 28 and note) शिष्य in Vis etc is probably the better reading
खिद्धिर खिद्धिरी, Hem खिद्धर खिद्धीरा, Vis खिद्धर खिद्धीरा, Vis A
खिद्धिर खिद्धीरा, Vis C खिद्धीर -खिद्धीरा, Hem. A. वारिवाणके, Med corrected into
वारिवालके, Med A 'होवेर वारिवालके', Har : 178

खुर, Med B खुर, Med A Comp 'यफे खोवे खुर इमान्', A 'खुर यफे
कोलदने तथा खेदनयस्तुनि', यज्ञ Sec खुर.

खेट. खेट I 1539 and च घुनन्दके, घुनन्दके, I 1937 (= वनरामस्य गदा, Drama)
स्कारे, Hem खुरे, Hem A खेटक = वघुनन्दक, Har 150 = दृष्टिवीचिक, com, खद्वेत् =
low, vile यज्ञ gives 'खेटके त्रियु' apparently mistaking the sense of Med I 2533
understands स्कारखेटक as one sense, but खेट is popularly used also in the sense
of स्कार

खोलक पाक = cooking pot खोला in the vernacular

गञ्ज 'गञ्जा धू(ख)नौ चुरागेहे तथा घामरसद्गनि । गञ्ज घुमानवघ्नाते भायडागारे त न
स्त्रिया', यज्ञ I do not find चुराभायड in it

गङ् 'गङ्गी मत्स्यप्रभेदे स्यात् परिखाव्यवधानयो' यज्ञ गङ् is ordinarily used
for ramparts, mud walls and both moats, ditches (परिखा) गुड, I 2533

गण चण्डो, Med C for चण्डा Med A Sec चोस

गण्ड पिटक is apparently used in the sense of boil खोटक, I 2533 गजभूषण-
बुद बुद is one word Comp स्यासक

गण्डूय 'अस्यतनाभिस्तु गण्डूया नापि सुखपूर्तिरिति श्लोपासित,' A c 3 b 11.

गजस्य and मस्यत्वा Mahendra for 'गजास्ये, मस्यत्वा', हे

गति बहदत्रण (running sore) = नाडीत्रण I 2533

गदयित् 'गदयित्' यज्ञ कासकच वासककच under u s 3 29 कासके Med,
A Med A, I 2810, wanting in Med C कासक of Vis = गरासन of I 2053 etc
appears to be the better reading

गन्धर्व 'गन्धर्वो गायन प्रोक्त,' गदयित्

गन्धर्वो W etc read घरा 'a perfume' for घरा Comp गन्धर्वादी

गन्धर्व, Med C etc. गन्धर्वा, Med, Med B

गन्धार, Hem गान्यार, Hem A Both found. in M.

गन्धोली. शुण्ठो, Hem. for गट्टो, Hem. A.

गम सटक्पाठ = reading by (merely) looking

गया, Anek Not in Anek A.

गर, See सर. 'गर' विषे गरौ व्याधौ गरा गिरणसुचयते,' ध

गर्ग Hem Not in Hem A, I 2533 etc

गर्जन सनिते युधि,' Hem 'सनिते ऋधु,' Hem A ऋधि, I. 2053. 'गल न'

कोपनिनदभर्त्स नोत्तेजनेपु च,' गन्द्

गर्त, W's Med. read differently

गद्भ, Tri, Tri A But पु सि shows it is गर्द्भ'

गर्ब, Med. etc गर्ब, u s. I 155 Med, Med A. C. agree

गर्भ, 'मध्योऽग्नावप्रवरको', Mahendra. सन्धि = hole (= union, W).

गल 'गल कयत्ते सर्ज रसे वाद् (रत्र) भेदेऽपि पु स्यय,' गद्.

गर्हत, Med A (u s I 97) गर्युत्, Med.

गद्दूर, Med गद्दूर, Med A शुद्धे, Tri, Tri A My correction is a guess, A. 238 Anek 'धनो घने च दभे च गद्दूरे गद्दूनेऽपि च' I give Anek. A I 2544.

गात्, Vis A etc गर्त, Med C गौत्, Vis. C गाता, Hem Wanting in Med A.

All mss. agree about रोपणे—गायने under u s I 73 Not in I 2053 etc

गाघ स्वाघ for स्थान, Mahendra I prefer this as अस्वाघ is used = अगाघ.

गान्धार बले, 1575 for रणे, Tri 1807 etc. रण = sound (f)

गारुड (m), W गरुड, Med, गारुडं, Med A., Hem, Vis, 'गारुडं गैरिक्-जातस्ये', Hem IV. 110.

गाल, Vis, Vis A (the first स्कन्द for स्कन्ध), I 1539 I 246 c, गलि I 1937.

गाल', Vis. C This is a mistake as साल is noted afterwards (गाल twice in Vis C)

Compare गल and गालव. Not in W etc गाल is used in the vernacular chiefly in the sense of cheek

गिरि The last पुद्ग Vis C. कन्दुक, सत्स्ये, Vis पुस्क, पुञ्ज, Vis A C गैरियक,

Hem for गिरियक, Hem A The separate mention of कन्दुक in Hem, Vis seems

to shew गिरियक is here used in the sense of गिरिका = बालमुषिका, A. 2 9 12.

But compare W

* गिरिसार. W gives Med But the other mss also agree.

पुष्क, पुष्का, Hem. पुष्के, I 2053 apparently for पुष्को पुष्के = सप्तके is defensible

गुञ्जा There is nothing new in शब्द W's शब्द probably gave also गुञ्ज as गुञ्ज गुण, Not in Vis रूपादौ च, Hem for रूपादाय, Hem. A. प्रयोजयन्ति, Hal apparently for प्रयोजयन्त्र काष्ठसि = fold, plait वटी = string, tie.

गुणनिष्ठा 'भूनाद्गो गुणिका भवेत्', Har 'भूत्याद्गोऽपि गुणिका', Har, A

गुण्ड मन्त्रे = धारणे (मर्द्दने ?), Mahendra

गुण्ड गुण्ड, Hem for गुणुण्ड, Hem, A

गुन्द्र कैयत्यां, Hem for कैयतीं, Hem A

गुम् 'गुम्' च रचिते गूटे गुम्भतेऽप्यभिधेयवत्, गन्त

गुम्भि 'चित्तियुदासो भूगर्त', अथियन्तात् काराया रत्ताया' च' शौर

गुम्भ ह्यौ Hem A for ह्यौ, Hem 'गुम्भस्तु गुम्भने इमन्भुभे दे बाहोरनङ्गुनी', गन्त

गुम्भ वेगयो, Med A for वेगस्य Med C एनावर्णिका, Vis for एनावनिका, Vis A

गुह 'गुह पु सि कार्ति केये भयवने गिरुद्रमे । गुहा गते नि ह्युच्छीभवत्तद् (गु) वके पु च,' शब्द.

गुह्यन Vis, Vis A C agree about गुह्यन .

गुह्यि 'विष्वक्सेनमिया गुह्यि वाराहो बदरेत्यपि' A. 2 4 151 Also गुह्यि

वराहकान्ता, Mahendra

गुह्य 'गुह्य' नाम्नि कञ्त्वो च गेहे पु भूद्भि च क्वचित्, गन्त

गुह्यपति शक्ती, I 2053 'भवेद् गुह्यपति नां तु धर्मे सत्विगुह्ययो', गन्त मन्ती is

probably a false reading

गुह्यत्र गुह्ये, यन्त्र, Mel घटे, यन्त्र, I. 2810.

गो Med, B. also gives 'गायत्र्यामपि गम्भीरे उगादा' भवने जने' Auck. also gives Har and Tri slightly modified 'सद्यःउत्प्रा प्रयोगदर्शनेन', Mukuta द्युभी - शौरभयो - धेनु पृणि - दीपनि - रश्मि

गोकण्टक गोकण्टे, Hem गोष्प Hem A

गोकीन, Har गोकिल, Har, A, Hem., Vis, Mel A etc (Mel makes गोकुले, joined to गोपाल) The metre in Hem shows it can not be गोकीन Hence I omit it

गोक्षत्रिक Mel Hem W गोक्षत्रिक I 1937 गोक्षत्रिक Vis, Vis A, Hem A, I 2073 This is the proper reading, as the s u n e s show वधिरै, I 2810

गोत्रागारिक Hem, Mel, Mel A, I 2053 गोत्रागारिक, Vis A. गोकर्षक, Vis गोत्रागारिक, Hem A Hem, Hem A, I 2073 agree also it भयवहारदे कष्टकारिणे I 2-10 Druma says कष्टकारिका, but the metre does not admit of

the feminine locative कण्डुकारके, I 1539. कन्द कारके, I. 246 c कण्डकारके, I 322
कण्डकारके, Med etc. कन्दु कारक = मध्यकारक of Hem is probably the right reading
in Med, Vis

गोण्ड, Vis A गौरण्ड, Vis

गोदन्त 'घिसिते वर्मितेऽपि च,' Vis. A 'द्विसिते वर्मितेऽपि च,' I. 1539. 'द्विसिते
वर्मितेऽपि च,' I 1937 'द्विसिते हरितेऽपि च,' Vis Not in Vis. C Hem., Hem A.,
I. 2053 agree 'A fossile substance,' W

गोप Druma reads रक्षिका (W protectress) for रक्षिका, Vis etc See I 2533-

गोमुख लेपके, Vis for लेपने, Vis A

गोमेदक, Har A 'गोमेदकेऽपि गङ्गोल,' Har गोमेदक, Hem for गोमेदकं, Hem
A 'काके कावेयकेऽपि च,' Vis for 'काकोले पत्रकेऽपि च, Vis A

गोरह्नु लग्न, Med. A. for लग्न of others

गोल 'गोला मनश्चिञ्जा प्रोक्ता गोला गोदावरी स्मृता । गोल स्याद् गुडके जाराद् विष
वायाः सुते तथा,' घ I do not find 'ink' in Hem

गोलक चापि, Mahendra, for पिण्ड, Hem

गोलोमी वार, Mahendra for वर, Hem

गोप्यद् प्रति, Hem for गति, Hem A 'सिञ्चिते देशे', Mukut. He quotes as Vis
the line from Med

गौतम राजन्या', Hem, for रोचन्या', Hem. A भूत, Hem A for भृत्, Hem
I 2053

गौरिल, Med C गोरिल, Med, Med. A 'गोरिल ..गौरिल,' Vis C. 'गौरिल .
गौरल,' Vis B

चन्व्यि. चन्व्यि, Mahendra, for second चन्व्यि', Hem

चन्विक. The second also चन्विक', Vis I give Vis. A

चन्वित, Med चन्वित, Med A etc I keep only चन्वित, as चन्वित is rare al-
though defensible

चन्द्र पदेऽपि च, Med पदोदिते, Med A for पदोदिते, Med C

चहृष शब्द, Mahendra for हृस्त, Hem

चामणी चामियाया, Hem for चामिया', Hem A, I 2053 Mahendra reads
. चामिणी भोगिक seems to be used, in the sense of headman not 'one who only
thinks of enjoyment.' चामिया = चामप्रयोचित, Druma.

चामीन च भृते चामै, Med A. for च भृते चामे, Med C. चामीण. चामीन, 115

ॐ (both गामीण Vis. and छनि) in नाल Hence it is transferred to पाल in Vis A

पावन 'पाया स्यात् पुंसि पापाणे हटे पृथ्वीघरेऽपि च' शब्द

पापक धान्याना, Med A, Vis A for व्याधाना, Med C, Vis, Vis C. घात Hem A, Vis for घानि Hem., Vis C

प्लौ Not in I 2810 etc

प घनेश्वर, Mat A for घनस्वर, Mat

पट कुट = कुम्भ = waterpot पट कुम्भे समाधौ च गोघोषटनयो घटा, भूरि (I 2816 च घन for घटना = Indian clock, W)

पट्टना Hem, Hem. A घटना, Med, Med A C.

पन सुहल Anek for सुहर., Anek A

पनरस सस्ते, Vis for सप्तक Vis C

पनसार 'पनसारस्तु कर्पूरे पृथग्भेदे ललेऽपि च', घ

पनावन चक्रे, Med, Med A for शक्रे, Me! C

पर्वर द्वार, Med A for ध्वान, Med. C वक्षान्नरे त्रिषु Med C for सरान्नरे ऽपि च Med द्वार, I 2816 but no द्रुपानल Drums = a fire of straw, W

पात. काण्ड = arrow, W May it not mean च पात ?

पृथि शूद्र Hem for च शू Hem A, I 2533

पोर, Med C चोरे, Med A Joined to पक्ष शील, Anek A, corrected into चोर

पोष गोपाल, व्याधान and पोषक, Med

पोषयित्, पोषयित्, पिके पु सि भूमिदेव च वन्दिनि' शब्द वन्दिन् seems to be used in the sense of bard herald 'not captive' W.

प्राप्य प्राहकृत्ययो' Hem 'प्राणधोषयो' Hem A. प्रात = smelled

प सप्तक Mat. A for सप्तको Mat

पक्ष स च Anek

पक्षुपत्र कण्ठे I 2053 कण्ठे I 2698, Hem Hem A पक्षुयो Vis for पक्षुपत्रा Vis A

पङ्क (u s 2 39) Med C Hem A etc पङ्क Med Med A

पद्मा Vis Vis. A C., I 1539 agree about पद्मो पूर्वो, I 1937

पद्म पद्म पद्माद्रु लो मण्डपममानव्यहृष्यवा, A 2 4 51 = पण्ड

पट, पण्डित, Med 'पटु वसि,' Med C 'पटु वसि Vis A Tri apparently uses पथि in the sense of praise

चण्डालिका किन्नरायां, Med, Med A, C, Vis., Vis, A कन्दरायां, Hem, Hem A, Vis C, I. 2698 'किन्दरायां,' I 2053 'चाण्डालिका तु कण्डोलवीणा चण्डालवल्ली', अ २ १० ३१ Mukuta writes 'तीणि केन्द्रा इति ख्यातस्य' Lira writes 'कण्डोलवीणा किन्नराख्या किन्नरा and किन्द्रा are, therefore, names of this lute Comp. also शब्द- 'कण्डोलवीणा कण्डोली किन्नराद्भ्यश्च'.

चतुष्को, Med चतुष्की, Med. A 'चतुष्की मगह्यां' तु यदभेदे तु न द्वयो, 'शब्द

चतुष्पथ चतुर्भागे, Med चतुर्भाग, Med A चतुर्भाग I 2810

चतुष्पद 'चतुष्पद' स्यात् स्त्रीकारे, Vis I give Vis A

चत्वार, Vis A etc चत्वार, Vis

चत्वार, Hem etc चाञ्चल, Hem A गर्भे, Vis. for गर्भे, Vis A कुण्डल, Hem or कुण्डक, Hem A, I 2053 1807 agrees with Med. Not in I. 2810 . चात्वार, Mahendra ('गर्भो मध्य')

चन्दन भद्रकालप्रां, Med, Med A for कुङ्कुमे च, Med C

चन्द्रिन, Med, Med A. C (corrected into चण्डिन in Med A), Hem A, Vis C चण्डिल, Hem., Vis., Vis A. ख्याते, Vis A for ख्याते, Vis. C

चन्द. पारते, I. 2053 पारत = पारद्

चमस दिग्दके, I 2810 'चमस पर्वटे पात्रे दिग्भेदे च लङ्ङुके', अज

चय 'प्राकारपीठयो । समूहेऽपि,' Hem. I give Hem A, I. 2533 W has followe | Hem चयश्चाचयेने इन्दे प्राकारगूलवन्धने', ध

चर तस = जङ्गम, स्पग = चार = spy

चरय 'अ'घ्नौ, I 1639, I 1937 for 'अत्तौ' Vis. See रवण

चराचर इट, Hem for इट, Hem A

चर्चरी. 'चर्चरी गीतभेदे च कौमिलकरगन्धयोरिति कौमानरम्', A c 3. 5 10.

चर्चा चर्चमुष्णा Hem A for चर्चमुष्णा, Hem

चर्चट 'चर्चट पर्वटे स्फारे चपटे विपुनेऽपि च', शब्द W understands स्फारविपुत्र as one word = a quantity of bubbles.

चर्चन् स्फटे, Hem स्फटे Hem A Mahendra, अज्जन फलक' चर्च सेटकार-रणम्पुरा ' Hem 3 147 But स्फरा may be the proper reading

चरन. चारी I 1539 etc for चारी Vis A etc The first also चरन', Hem A योधिष्या, Med Med A 1807 Wanting, in Med. C योधिष्या, I 2810 चर्चटप्रां, I 2-75 चारि = चारी (in some mss.) = गजबन्धनी I 2053 कम्प for कम्प चरनादप्यो 1-कम्पे चरनी चारीभित Mahendra, ('चारीभेदे भरतगायत्रिः')

'शारी तायङ्गवेद्याया' नृपतिप्रणियो पुमान्,' Mankha in Z वारि of Med, W appears to be a mistake

चव्य शतपथ्ययो, Hem A. शतपथी = शतपथियो, I 2533 (पथयोः)

चयक * मेघ, Vis for मद्य Vis A, I 1539 मधु of Med therefore = मद्य,
(honey, W). सरक of Hem = शोधु, or शोधुपान and not सुरापान

चामर. शाल, Med for बाल, Mod A

चामरपुष्प, Med I 2810 etc. काशाचकेऽपि च, I 2810

चारक बन्ध here seems to be used in the sense of prison as in चार सहायक =
attendant, grazer Comp भोजक of Tri

चावीं. हृद्रो Vis, for बुद्धरो, Vis A

चाल, Vis A, etc चल, I 1539 बाल I 1937 ताल, Vis

चास भेद, Hem for भिदो, Hema A भूरि agrees (सर्प्युडपणि, Druma = blue
jay, W)

चित 'चिन्ता द्विजे बुद्धिकाया' चिन्ता', Vis 'वितसेच्छ बुद्धिकाया', Vis C
Joined to शीत 'चिता ऋजे बुद्धिकाया,' Vis A Both चिता, I 1539 बुद्धिका =
funeral pile

चित्त सुपर्णा Vis सुपर्णी, Vis A सुपर्णी, Vis C गोदुग्धी Vis गोदुग्धा Vis -
A C but corrected into गोदुग्धा Vis A

चित्तक चित्तकाये, Mahendra for 'चित्तकारे, Hem चित्तको मूर्धराराजश्च चित्तकोऽप्यनरो
गर,' Anek I give Anek. A चक्षु = एरयड, A तिनके is probably the proper read-
ing for चित्तके, Tri A चित्तकेलौ च, I 1575

चित्तभासु 'चित्तभासु वींतिहोले भैरवे भास्कारे पुमान्', मद्र

चित्ताटीर Med A B C 'विन्दुपु, विन्दुभि,' I. 2810

चिपिट पिषट Med A Har विच्छल, Med C पिडिन, Med I give Hem A

चिरिण्टी, Med A B C चिरिण्टी Vis A, Hem etc चिरिण्टीति चिरिण्टी अङ्गा-
जूटा वाऽपि नृदृष्टिना प्राप्नवयौवना चिरिण्टीतिपुके स्ता ज्ञातयः तेषु यस्तु' शीलमत्या
स्वामिनी सुवामिनी द्रविड होऽपि नृदृष्ट्याया परिणीताया,' Mukuta

चिलिनीनिका, Med C etc. चिलनीनिका Med, Med A,

चीर कच्छोटिका, Hem A कच्छरिका Vis कच्छोटिका, Vis A कर्कोटिका, Vis
C कच्छोटिका, Hem, I 2003, I 1937, कच्छोटिका I 1539 कच्छोटिका is also prob-
ably correct Comp काकुटि. मद्र gives नेत्रा युक्त in its place गोस्तन = a necklace,
A. 2 6 105

चोरक विमिदायेसे, Vis A, Druma अधिक्त्रिदानोके, Vis C I give Vis. Comp
cit Not in W.

चोरक, Anel. चीवरी, Anek. A.

चुली, Vis A चुनी, Vis

चुलकी, Hem etc 'चुनकी गवियु नामे दे,' Hem A चुनकी, Vis, I 2053 चुनकी,
Vis A C W also चुलक, चुञ्जुजिनु चुनकी and चुनकी are various readings

चुडान चुडानी, Hem, Vis चुडाना, Hem A, Vis A 'चुडाना चक्रलोचटा.'
A. 2 4 160

चूर्णी, I 2810. etc चूर्णा, W 'चूर्णांनि वासयोगा स्तु', A 2 6 134 'हे पटवासादि-
घोदस्य', Mukuta, such as abir, Druma

चौच, Hem A The first चिय, Hem, पैदेर, Med बिदेर Med C वन्देर, Med
A विन्ने, I. 2810 विन्ने, Tri., Tri A for विन्ने, I 1575 तद्विन्ने' such as Parsh
math, I 2533. चानक = remains

चौच, Tri. A चौच, Tri

चोड, Vis A This also छोड, Vis

चोन, Hem Not in Hem A, I 2053

चोलकिनु चोलन, Hem for चोलकी, Hem A किष्कपर्वणु = bamboo (wrist, W).

चौड चौम', Hem Not in Hem A., I 2053 My correction is a guess

चुप्र, I 1937. Ujjvala. 'चुप्रको वण्ड', under u s 3 24 See रुप्र

च Not in I 2810 W's Med probably had another line

चया. 'अता मधुरिका विमि.' A 2 4 105 = a fennel, W

चदा चादने, Med C च दने, Med A

चदान् द्रतिकर्मणि, Hem चातिकर्मणि, Hem A चातिकर्मणि, I 2533 = प्राणा-
परशीयादि कर्म.

चर्दन चानस्वय = the राक्षस, Druma

चली, Vis A etc वली, Vis

चाया 'चाया स्त्री सूर्यकान्तायाभातापाभासविषयो । अन्कोचे घालने अेषिप्रभाकात्याय-
नीयु च,' इट्ट

चिद्वर, Hem. A (u s 3 1). चिद्वर, Hem The arrangement in Vis shows it
is चिद्वर Med A C give चिद्वर

चिच 'असादकी चिचरुहा एडूची (also एडुची, com) तन्त्रिकाऽमृता, A 2 4 82

दुप, Med A. B C 'दुप सुप,' Vis B 'दुप ..दुप,' Vis C 'दुप सुप'
 Med 'दुप ..दुप,' Vis 'दुप , दुप' Vis A —adopted by Wilson 'दुप सुप,' I.
 1539 'दुप सुप' I 1937 I adopt the last. Comp u s 3 2.

देक, Vis A The first देक, Vis. 'विगुको, नीगर', Hem 1 g vo Hem A पर-
 वि = bee (भङ्ग) but probably used here in the fig sense of I cherous. उन् = crook
 ed, rogue

ज 'स्विराजपद्मी,' Mat I give Mat. A. I 2S:0 gives ज as ज रङ्ग's first
 ज also appears to be ज Comp ज and ज in W

जङ्गल. पाताङ्गुप्य etc = flower of the eggplant (egg-plant, W)

जगल 'मोक्षके,' Dan = जगर, Druma (amour, W)

जङ्गल निर्जने for निर्जने, Mahendra

जगल गद्द जगल, Med, Med. A C जग'तु I 1539 जगलु Vis., I 1937 जगल,
 Vis A Not in Vis C But as Vis associates it with वचङ्ग, I believe he refers
 to जगल (u, s 3 31)

जटा माणिक्यो, Vis for मा'तिकयो, Vis A. जटा, Hem A.

जटर, Hem जटर in रान, Hem A बुडे, Vis बुडे, Hem A., I. 2810 for बुडे.
 Vis A etc. कल्पटयो, I 2810 for कर्कटयो, Med 1807 I prefer कल्पट and बुडे
 as कल्पट = कर्कट and जटर = जटर = बुडे see जटर.

जम्ब कट्ट = कट्ट (कट्ट), I 2533

जम्बीर. Vis Vis A C agree about जम्बीर'.

जम्बुक जम्बुको बरुयो नीचे प्रगासे त रभे रेके', गद्द

जम्बु, Vis A, Med A, Hem. A जम्बु, some.

जम्बुदि, W. जम्बुदि Vis C जम्बुदि, Vis जम्बुदि, Vis. A, जम्बुदि, I 1539,
 246 c जम्बुदि, I 1937, u s 2 73

जयल विजयजय, Hem for इन्द्राजय, Hem A Anek, Anek A agree

जयल जीरक Vis, Vis A for जीरक, Vis C 'वज्राजो कथा कथो तु जीरके' A
 2 9 36

जर्जर 'जर्जर बरितो जीर्णे यद्वज्जने च कोविदे,' दल Comp गेवडे of Med

जर्जर Med. A., Vis, Vis A, Hem A (u s 3, 10). जर्जर, Med जीर्ण,
 Hem.

जम्बुद्व. 'वीची जम्बुद्व भट्टि', वा २०६. गद्द's 'जम्बुद्व' seems to show it is
 - अन्वयः 'I' -

जलसुखम् कूर्मनीराङ्गनायते जलसुखो निगद्यते, शब्द जलसुख = अश्वसुख = नीराङ्गन
= चातर जल, Druma = 'a piece of water, a lake,' W. Under जलसुख, जलसुख seems
to be used = जलसुखल = पाना an aquatic plant

जलतापिक, Med, Med A, I 2810. जलनयिक, Med C. जलवायिका, Vis सल-
ययका, Vis C जलशयक, Vis A I 1937, I 1539 इक्षीषकाकेषीभययो, Med. इक्षीषका-
काचो, Med A इक्षीषकाकाचो, I 2810 जनतापक appears to me the correct reading.

जलरण्ड, Med C, Hem., Vis A, I 1539 जनरण्ड, Med, Med A, Hem
A, I 1937. जलरुण्ड, Vis C

जलसूचि, Hem. etc चलसूचि, I 2053 घोटि, Vis for द्योति, Vis A, काक Hem
for कङ्क, I. 2053

जसेन्द्र जम्बके, Mahendra (= a tree)

जसुरि See जम्भारि.

जाङ्गुल, Hem etc This also जाङ्गुल, Med A जाङ्गिनीफल = भिङ्गा

जाभाट Hem apparently uses बल्लभ in the sense of 'darling, husband,
friend W)

जायातुजोषीन् 'जायातुजोषी विष्गनटवेश्यापतिष्यति,' शब्द. व्याघ्रिन = व्याघ्रिनीकुमार.
जाल पाटलीकौषधौ, Med. for पटलिकौषधौ, I 2810 = the palal plant (any medi-
cament or drug, W)

जालक, जालिक. जालिका is f. of जालक जालिक is a different stem Confound-
ed in Tri. Med. apparently uses जालिन् = juggler, cheat, (comp पामकूट् of Vis)
and जालोपजीविन् = fisher-man.

जाङ्क. Some सजा for खट्टा and दण्डिका for रुण्डिका. घोष = घोष Druma
(polecat, W).

जिगद्गु ष जगद्गु

जिह्व मङ्गदे, Vis A for मन्दगे, Vis

जिह्वा Not in I 2053, W etc

जिह्वाप. कषेणि Har. for कासुके, Har A

जीर जीरख, Hem. A

जीव जीव्य च, Vis जीवा च, Vis A C 'जीवा तु जीवित जीव' जीवी कर्षट्टस्यती ।
जीवी द्रव्यप्रभेद् स्यात् जीवा जीवन्तिकौषधौ,' ष

जीवक व्याधि Med corrected into व्याधी, Med A ; व्याध Med C, Hem, I
2053. etc agree

जीवन. मेदो is used in the sense of the plant, Drumā (marrow, W.) पलज्जीवे, Mahendra. भवेत् पल्ले, Hem. पलजीव or पलजीव is a tree well known in Madras, जीवपुष्प, Hem, I. 2053. etc. Not in W.

जीवाद् घौ, Med. for घे, Med., I. 2810.

जीवितेय 'जीवितेय प्राणनाथे यमे विधु विवस्वतोः,' यद्

जुहुवान, Med. जुहुवाण, Med A. Hem. तुहुवाण, Hem A. As the word is प्यान and not नान्न, and as ष can not lingualize न, the word is जुहुवाण, as given in Vis, I. 2053, etc. and explained in u s 2 92.

जृम्भा. I give Vis. C. 'जृम्भो ह'भ्या विकाशे च', Vis इत्या, I. 1937.

स चान्द्रमसायने, Hem. 'स साद् ब्रह्मणि सोमत्र च पण्डिते च सहीसते', यद् सोमत्र = चान्द्रमसायनि = बुध of Med. W's Med. probably read सोम for it.

जत्रानि जीर्णे, Med for जीर्णौ, I. 2810

जत्रेण, Vis. The first अत्रे, Vis. A अत्र, Vis C.

भ. 'एवौ भकार कथितो नष्टे भक्षोचत्रते वधैः। भकारश्च तथा वायौ नेपथे च सदाहृत', एका. 'भौ भक्ष्मापवने नष्टे वस्तुन्यपि मतो बुधै', जटा 'भकारः कथितो नष्टे भक्ष्मावातेऽम्बुवर्षणे', यद्. Wanting in I. 2810. and probably a later addition in Med. भक्ष्मीय of Med. probably = भक्ष्मावात of others

भक्षेर. वादे च नष्टे, Mahendra.

'भला . व्यातपोर्भिषु लुकाया' भाली, Vis भला . व्यातपोर्भौ जालुकाया' भाला, I. 1539. काला...व्यातपोर्भौ भुलुकाया' भाला, I 1937. 'जाला . व्यातपोर्भिषु लुकाया' भाला, I. 246 c. बाला . व्यातपोर्भौ भुलुकाया' भला, I. 322B As the first reading is from I. 1539, 1937, 246 c. and 322B, the reading I. 1937 appears to be the correct reading = भलुका ? 'भला स्त्रिया' इहितरि स्याद्भ्रम्रांतपयोरपि, यद्. If this reading is correct, व्यातपोर्भि = व्यातप and कर्मि and not व्यातप्य कर्मि, Drumā. and W. It however appears to be opposed to Tr. if not to the others.

भलरी, भलरी, Med A. but corrected. Both भलरी, Med, Vis. A. सलरी, मलरी, Vis. भलरी, भिलरी. Hem—which is apparently the correct reading. छलुके, Med. corrected into 'छण्डुके', Med A छडुके, Vis. 'छण्डुके', Vis. A. See छडुके चारवक्रके, Vis छडुके वाचकक्रमे, I. 2810.

भर. I. 1937 and 1539 agree about 'वैसारिणि'

भि भिम, Har. भि'किल, Har. A. I prefer the first as it is an imithiv & vira.

भिक्षिका, Med. A. etc. भिक्षुका, Med. Also भिक्षुका, A. c. भिक्षुका, Med. 1807.
भिक्षुका, Med. A. भिक्षुका I. 2810. I prefer the last as Mukuta writes 'चत्वारि
भिक्षुकीनिष्वातायाः', A. 2. 5. 28.

भूषि, Tri, Vis., Hem. रुषि, Med., भूषि, Med. A. भूषि, Vis. A. 'भूषिः कठिन-
पुत्रयोः', I. 1575. लूषि, I. 2533. भूषि, I. 993. व्यूषि, शब्द.

अ. 'अकारो गायने प्रोक्तो अकारो अर्धरध्वनी', एका. ओ गायने वर्ध रे च', शब्द.

ट. 'टा प्रथिव्यां ध्वनौ टः स्यात् करह्णे ट' नयु'सकम्', I. 1539. Not in I. 1937 etc.
An apparent addition, as Maheshvara never indulges in mysticism. 'टह्वारे च ध्वनौ
चापि-प्रथिव्यां टा समीरिता', शब्द. लटा's शपथे refers to कट. Comp. समये of others
and not to ट, W.

टङ्क. टङ्कन, Hem. Also तङ्क, A. c. व. also टङ्क.

टङ्करी. भस्मा, शब्द. लम्पापटङ्क as one word, W. Properly लम्पावादङ्क and पटङ्कवादङ्क,
Druma.

टार. रङ्क, Med. for लङ्क, Vis., Hem. लङ्क = catamite, W. It is curious house
for horse appears also in I. 2835.

टुण्डुक, Med.. A., I. 1937, भूरि. डुन्दुक, Vis., Vis. A. दृहक, Vis. C. but correct-
ed into टुण्डुक. टुण्डुक, I. 1539.

ठ. 'ठः शिवे च दृहह्वाने मृत्यो मीता 'सुमण्डले', शब्द.

ड. 'डस्तासे गह्वरे ध्वाने दसुदन्ते खलेऽपि च', शब्द. 'डकारः गह्वरे त्वासे ध्वनौ भीमे
निरुच्यते', एका.

डिङ्कर. डङ्कर is apparently = डाङ्कर = large. डिङ्करो डङ्करे शेषे खले धूर्ते च सेवके',
शब्द.

डिम्बिका. मोषक, Med. etc. for शोषक, I. 2810. 'डिम्बिका कासुकीनीरविम्बशोषकभू-
रुहे', शब्द. Comp. दशिकुका दिण्डा', A, c. 2. 4. 57. मोषक = water-fly, W.

ड. 'डकारो निर्युषेऽपि स्यात् ढकावाभपि कथ्यते', शब्द. 'डकारः कीर्त्तिता ढका निर्युषे
निर्धने मतः', एका.

ण 'णकारः कीर्त्तिता ज्ञाने निर्युषेऽपि निमद्यते', शब्द. 'णकारः शूकरे ज्ञाने निर्युषे
निर्युषेऽपि च', एका.

त. 'तकारसंस्कारे गर्भे प्रोक्ते पुच्छे तथा शठे', शब्द.

तडाम. कटके, Vis.

तण्डुक. Druma considers माया and बह्वहक as separate meanings.

तण्डुरीय, Med. A. etc. तण्डुरीय, Med.

तण्डुलीय तापयोः I. 2053 for तापयोः, Hem. etc.

तथा. वृष्ट, Med. for वृष्ट.

तद्वत्, Vis apparently कश्चिन्.

तन्त्र. *तन्त्र* कारणशास्त्रयोश्च शपथे भै प्रज्ञासिद्धान्तयोर्ह्यस्यार्थेऽपि परिच्छेदेऽपि च तथा तन्त्रं कुटुम्ब्यात्मनि । तन्त्रं शाकटस्त्रज्वलन्टभयार्थंश्च प्रयुक्तावपि तन्त्री यत्रात् स विपश्चि-
कादिकगुण्ये स्याद् देहनाडीयुचं, घ. 'तन्त्रं प्रधाने सिद्धान्ते तन्त्रनायपरिच्छेदे । कुटुम्ब्यात्
हेतौ स्यादभयार्थं प्रयोजकं ॥ इति कर्त्तव्यतौषधयोः श्रुतिशास्त्रान्तरेऽपि च । शास्त्रभेदे प्रबन्धे
च तन्त्री वीणागुण्ये स्त्रियाम् । युद्धुचोदेहगिर्यो र्भेदीभिदयुवतीभिदोः, यद्. 'तन्त्रं वीणा-
गुण्ये माह्व्रां तन्त्रं ह्यर्थे परिच्छेदे । तन्त्रुपाये वरे जायौ सिद्धान्ते राष्ट्रहृद्यो, अज
I do not find तन्त्रः = weaver in Hem., तन्त्रुपाय etc. being used in the sense of loom.
It will be noticed यद् renders औषध = जायु by औषधि = plant व्यर्थ, Hem.
for ह्यर्थ, I 2053. कारण = निधुवन, Mahendra. नह्व्रां, Mahendra. for माह्व्रां,
Hem.

तन्द्री. तन्द्रि, Ujjvala Datta. तन्द्रा, A c.

तपस्विन्, Hem. etc. The first तरस्विन् in Har.

तपाल तापिच्छ, A. तापिच्छ A. c. च त्रणद्रुमे, Vis. for वरुणद्रुमे, I. 1539 etc.

तर. तरण is probably used in the sense of raft. Druma's. Med. read 'तरुणे
क्षमानौ.' There is no तर in भूरि.

तरण्ड. Some वडसी. 'तरण्डो भेलके वशी (वशी, I.) सुखादिबद्धास्त्रि । भौकायाम-
स्त्रियां कुम्भतम्बीरम्भादिषड्वरे,' यद्.

तरल. 'तरलो भास्वरे हारे हारमध्यमथौ तले । तरला सुरायगामो.,' वज. महद्रुष्णिका,
Mahendra. This is preferable. उष्णिका = यनागू.

तरुण. 'एरण्ड उरुवृक्ष रचकदिलकचसः,' अ. २. 8 ५१. (also उरुवृक्ष, उरुवृक्ष,
उरुवृक्ष. टी)

तर्क तर्क, Hem for कर्म, I. 2533. Vis mss. agree कर्मविशेषः म्रियान्वेषे उपहास
इति यावन्, Mahendra.

तल वरुणस्त्रियां Hem. 1807 for तरुणस्त्रियां, I. 2053.

तथोप, I. 2810 etc This also तरीय, Med B, W, etc. Apparently misreading
as महोदधि = अश्वि and an unnecessary repetition. Compare also 'तविशतविधा-
वधौ त्रिदिव' चाहदः कश्चित् । स्त्रियां ताविशी तविपी नदी देवहत्या भूमिश्च', under u.
s. I. 49.

ताड. यत्री. Hem (= mountain, W), घोरे for द्रो = tree (= ताड), 'धोपे', I. 2533.

मात. 'मातः पितरि पूजेत्र स्यादनुकम्पेत्र च पुंश्वयम्,' गञ् अनुकम्पेत्र = deserving compassion, such as son.

मातयु Vis mss. agree and the metre requires जनयित्सी.

मातल, Med, 1807, W. etc but very doubtful. 'ततोऽत्र मदने तत्रे ओहूट्टे-
श्वरोमयो,' I. 2810. 'तारल' तप्तमात्रे स्यात् मायनोऽपि व्रजे मतः,' अज. O 253 'तारल'
तप्तमात्रे स्यामनो व्रजे' I. 809. मनोजव = father or any body who acts as a father,
I 2835.

तामस. तामसीति च, Vis apparently for तामसी निशि, Med.

तामस्य. Not in Hem. अग्नुमर्षयो, Med. W. etc. for अग्नुशानयो, I. 2810 I
prefer the last. Comp गञ् तामस्यः याते हरे स्वर्णे गरुडे गरुडापजे । इमान् रसाङ्गने
होव' तामस्यीं यनलताभिदि.'

तालपत्र तारङ्ग, Vis.

ताल छटौपधौ, Med. 1807. उज्जटौपधौ, I. 2810 'भटाऽमलाऽन्कटाताली शिवा
तामसकीति च' A. 2. 4 127.

तालाद्, I. 2698 etc. Not in. I. 2053.

तामिष. Hem etc. तारिष, I. 2810

तालित. 'तालित' तौलितपटे वाद्भाष्ये युष्ते तथा,' अज.

तिक्तपर्वन्, Hem, Har. रक्तपुष्प,, Har A.

तिक्तशक पयसुन्दरे, Mahendra

तिन्निड Some write तित्तिडि etc. I.2810 agrees about हिम्ब (emblic myrobalan ?,
W. = affray ?) चुक्र, I. 2835 (= acid seasoning). 'तिन्निडकीक' च चुक्र' च वृक्षाङ्गम्,
A 2 9 36 'अम्बभेदस्य च्यामसोल इति ख्यातस्य, टी', Xira Svami considers they are
different kinds of sauco 'तद्भेदानाङ्क'. Hem. and Vis. consider they are identical
कालदास = inauspicious period ?, W. तिन्निडी ह Mahendra, for तिन्निडीके,
Hem

तिमिर ताच्चेऽम्बे, Tri ताच्चेऽम्बे,, 1807. ताचगे, I. 993 इमोगे, I 1575 apparently
for इचोगे.

तिक्त Hem etc. give खोम्बि for ह्योम्बि Comp A 2. 6. 65.

तीक्ष्ण 'यवचारो यवापजः । पाकत्र,' A. 2. 9. 108-9.

तीक्ष्ण अथ क्षुताभिजननो राजिका कृष्णिकाऽऽसुरी, A 2 9. 19

वृद्ध. निशा seems to be used in the sense of turmeric (night, W.)

वय. नील, Med. apparently for नीली, :

तुम्बुरी, W, I 322 c तुम्बरी, Hem तुम्बरी, I 2053 तुम्बरी, Med, Tri, Vis सर-
सर्दयो, Vis. सरमात्रयो, I 1539 सरसार्दयो, I 1937 सरमात्रयो, I 322 c I give
सर्द = वितुन्नक (सर्द) = घन्याक.

तरायण क्रियाहीन is doubtful Compare W

तनाधार, Hem etc तलाधार, Med

तपार सकरे, Vis.

तल This also कूल Vis तल, Med.

तुवर, Hem, Med., Vis C. हार, Vis रूपर, Vis A. शृङ्गारके, Med. for
शृङ्गे हरे प्रोदशृङ्ग, Hem for प्रोदशृङ्ग निस्त्रीय, Anek for नि रसृङ्ग, I 5089.
This word may, however, be नि स्त्रीय = eunuch

तूल 'तूलं पाप जटा च' under u. s 3 86 'तूल धूलौ जटाया' च पापे सृज्जे च न
दयो, 'शृङ्ग

हणशून्य हणशूल, Mahendra.

तेजन 'तेजनी हणशूलके,' Med Compare A, 2 4 84

तैतिल, One ms of Ajyā gives तितिल

तोक्ष्म 'ह्ये सरे,' Med, हरिहर, I 2810, apparently for हरिदयने
'तोक्ष्ममभे हरिन्मात्रे' कर्णयो भलकीरपि च, अज The use of मात्र leaves some doubt
whether अत्र is = cloud here हरिन्मात्र = any thing green (हरितवर्ण, Drama)

तोत्र वल्लभे, Vis for वेणुके quoted by A. c

तोदन, Vis A This also रोदन, Vis

तपा 'तपा स्त्री कुलटाया च स्याद्धज्जाकुलकीर्तिषु,' शृङ्ग Drama and W take कुल
and कीर्ति separately I understand अकुलकीर्ति as one word = any thing bringing
disgrace on a family.

त्रिगर्व स्त्रियो, Hem apparently for स्त्रिया, I 2053.

त्रिष्टुटी तीरे, Vis, नीचे, I. 1937 for तीर, Hem, Med, I 322 B. 'त्रिष्टुटी स्त्री तु
सृष्ट्मैलात्रिहतामङ्गिकाद्य च । तीरे सतीनके इ सि हस्तभेदे च तालके,' शृङ्ग.

त्रिषर्षक 'त्रिकटु त्रूपण व्योष त्रिफलासु कटुत्रिकम्,' A 2 10 111 व्युषण is
only another form of व्योष.

त्रिषिख The second त्रिषेखा, Vis मण्डलानरे, Med

त्रिषङ्ग 'त्रिषङ्ग, मौ पत्रे स्थान् स्यभेदे विडालके,' शृङ्ग पत्रङ्ग = शलभ

त्रोट्टि. शृङ्गे of Med. = खगानरे of Hem. = a bird, not bird in general, W.,
Drama.

त्वग्रहट, Hem, Hem. A., I. 1937. त्वग्रहट, Med, Med. A. त्वग्रहट, Med. C, I. 2810 (धौताञ्जलप्रा'). अग्रहट'. Vis. A., अग्रहट', Vis. C, I. 2053. 'शम्पाट'; Vis. अ'मट', I. 1539. शिष्य, Vis. C. शय, Vis. A., शय, I. 1539. for शिक्र, Vis., I. 1937.

विष्. W's Hem. apparently read व्यवहारो.

घ. 'यकारो भयचिह्ने स्याद् भक्षणो (भरणे, O. 437) च शिलोचये,' शब्द
द दकारोऽन्वे कलत्रे च छेदे दाने च दातरि,' एका. दं [कलत्रे सखने ना दा दानस्मेददा-
न्यु, शब्द.

दंशित, जातदंशिते, Med. A. दन्ते, Med. C.

दण्डायाम, Vis., Vis. A. C., Hem., Hem. A., I. 2810. दण्डायाम, Med., Med. A. C.
दण्डार, Hem, A. etc. दण्डर, Hem शरपत्रके, Har. A. The metre shows वाहन
of Har. should be वहन.

दत्त अर्दिते, Med. C., अर्चिते, Med., Med. A., अचिते, I. 2810.

दधि, Hem., Vis. A. Not in Hem. A., Vis. सर्जयोः, Med., Med. A. वासयोः
Med C.

दन्तशठ. 'चाङ्गरी शुक्रिका दन्तशठाऽम्बुजाऽञ्जलोष्णिका,' A. 2. 4. 140 (also अम्बुजी-
लिका, com.)

दन्तर. उद्धतिवति, I. 2810.

दृगन. धीरयोः, Med. A. C. (with धीरयोः in the first).

दम्भ 'दम्भः स्यात् कैतवे कन्के घाटोपाहृद्गृतावपि,' शब्द.

दरद. 'स्यात् कारण्डे च विहृद्गमे,' Med.

दर्भ. पत्य here is = पत्यन = stringing, arrangement.

दर्षी. गर्षीः, Hem. तर्षीः, Hem. A. 'स्यात् तर्षी दांरुहसक्तः,' A. 2. 9. 31.

दर्श. पक्षान्तेऽञ्चौ, Hem., I. 2810 for पक्षान्तेऽौ, I. 2053.

दर्शन. 'दर्शनं खप्रधीनप्राप्तु नेत्रयास्त्रोपलब्धिषु,' अज.

दन्. उत्सो धद्भ्यो, Vis उत्सो धावद्भ्ये, Vis A, उत्सो धावद्भ्ये, I. 1539, I. 1937.
उत्सो धपद् भस्मिन्, Hem. 1807, I 2053, I 2810. 'दन्' धात्वोत्सो धपद्भ्यो धपद्भ्यो-
नेषु च', शब्द. I prefer Hem. Med. and Shabda seem to be wrong. उत्सो धपद्भ्यो
Mahendra. Doubtful

दशपुर, Mod. A. देशपुर, Med सुण्डाया', Vis for सुत्ताया', Vis. A.

दशमीस्त शृतायन Drama. (?) = dying, W (?)

दृगा 'दया वर्तवस्वायां वधनाञ्जलचेतसो,' अज

दहन 'दहने, दृष्टचेतने,' Hem I give Hem. A

दहर. हिम्भे, Mahendra

दात्तायथी. दाक्षिण्यथी, W Neither Med nor Ratnamala (O. 441.)
give 'दन्ती'

दात्त्रह कलकण्ठके, Hem कीलकण्ठयो, Hem. A. 'दात्त्रहयातके कालकण्ठपत्रिणि
तोयदे', यद् कालकण्ठके, Mahendra

दाय भागाहर्षोपिब्रह्मौ, Hal. 'दाय' श्लाट् यौतके ह्येत् लयादिदानयोरपि । विभक्तवप्रपि-
ब्रह्मेषु दृष्टः सोल्लुण्ठभाष्ये,' अज.

दायाद 'दायोदस्तुक् सपिण्डयोः,' Hal.

दिग्ध मडङ्गे विपाक्तोऽग्नौ, Hem मडङ्गे, Hem. A विपाक्तोपौ, I. 2533, etc. 'स्नेह-
प्रबन्धयो,' अज W. adopts अग्नि = fire and प्रबन्ध (?) = a tale.

दिव. वने, Hem, W for दिने, I 2053.

दिवाभीत कुसुदाकर (the white lotus, W) is probably used here in the sense of
the moon Comp कुसुदाम्बव.

दिवौकस्. A. seems to use सारङ्ग in the sense of चातक (deer, W.). 'च यद्दाव्
मृगाश्च,' Svami. But 'दिवाश्च' is probably the correct reading Comp A. c.

दीदिवि. 'दीदिवि' उ सि गोवांशयुरौ भक्ते समुच्चिते,' यद्

दीना, Har. A, Med. हीना, Har. मूपिके, Med, Med A. 'दाना स्त्री मूधक,'
Med C.

दीप. Only in Med, Med. A. The first 'चमस्तके for 'लोचमस्तके', A. 2. 4. III
gives दीप्य = लोचमस्तक. Hence I retain it See next word.

दीपक, A, यद् दीप्यक, A A, Hem, Vis, Med All distinguish between दीपक
and दीप्यक.

दीर्घाध्वय 'करमा' सुप्रः शृङ्खलका दारवेः पादवज्यनै,' A 2. 9. 75.

दुःस्यर्था. यासो यवासो दुःस्यर्था धन्यास (also धनुयर्था, com.) कुनागक', A. 2 4.
91 वासके, Vis

दुन्दुभि विषे, I 2053, विषे, Hem. for विषे, I 2810 etc विषे is probably
the proper reading. Comp. Druma 'अन्ते पायकविषये दानविषयेषो वित्ति इति ख्यात इति
केचित्'.

दुर्लभ. डुरालभा = कच्छुरा, A.

दुर्वर्ष बास्तुके, Vis for बालुके, Vis A. C.

दुम्बक Vis A., Med. C, I 1539 ड कुक, Vis. दुम्बक, Med. A, I. 2810, मधक,

Vis C टकट, I. 1937 अयकाशके, I 1539, I 1937 द्रवकाशयो, Vis. for अयकाशके,
Vis. A

हन्मू, Hem Not in Hem A, I 2533 हन्मू, Drama and W The mss (I
1539, I 1937, I 2810 etc) so clearly write हन्मू that I can not accept हन्मू
'हन्मू उवहोये नलोपामाव हन्मू सपजाति,' u s 1 95 Bhattoji admits हन्मू but
prefers हम्भू and also हन्मू The meaning of snake scarcely follows from 'हभी पन्वे'
चक्रयो, I 2810 for वज्रयो, Med A Taranatha quotes Med in support of हन्मू,
but there is no such word in फान

हयान, Med A etc (u s 2 90) दयान, Med.

हपहती हगहती I 2810, W Both forms allowed

देव W apparently reads कुन्तिनि for कुन्तिनि

देवन 'सेवायामपि देवना,' गङ्ग. W probably read व्यवसाय (affair, business) for
व्यवहार

देवमणि आर्वात = ornament, W = रोमावर्त Drama = ring of hair, I 2835

देवयु 'देवयु नां सुरे धर्मशीलेऽभियातिकेऽन्यवत्,' गङ्ग

देवसह, Vis A, I 1539, I. 1937 (व wanting) देवसहा, Vis C एकसहा, Vis
Vis does not say it is feminine and it can not be in the first sense भिष्ठासह,
Drama

देवसेना इन्द्रवाहिन्या, Vis for इन्द्रकन्याया, I 1539

देव्यु दुर्गमे, I. 2810, 1807, for दुर्गमे I 2835, I 2533, I 1539 etc

दैत्य Some सुरा for सुरा. 'दैत्या गन्धकुटी सुरा,' A 2 4 123 'वीरा दैत्या मसदा च
माधवी गन्धमादनी लि श्रु ५

दूर्वाया दूर्वाया* सरसे Med A, Vis A. दूर्वाया सरसे, Med C, Vis C दूर्वाया,
I. 2835 रूट = rubbed (clean)

ड्रवन्, u s I 156, Vis C, I 1539 जुवा, Vis. युवा Vis A, I 1937
अभिगमे, Vis A C, I 1539 अभिनये, Vis अभिनये I 1937 Comp the root

द्रव्य च निवेदेत् च, Vis for चापि विनये Vis A वीर्या, Hem for रीर्या (apparently
रीर्या) I 2053

द्रावक प्रोपक Hem for घोपक, Hem A, I 2053 घोपक, Med A etc 'द्रावका हृदय
प्राहिषायाण्ड्रवकारका' ध 'द्रावको रसभेदे स्याद् विदग्धे प्वावभेदके,' गङ्ग

द्राविड 'कर्पूरको द्राविडक काल्यको वेधसख्यक,' A 2 4 135 Some give वेद
for वेध and सङ्ग for सङ्ग

द्रुषण. द्रुषणा, Vis for द्रुहिष्ये, Vis, A.

द्रु, Vis., Vis A, Hem. A द्रु, Hem, I 2533 Com u s 2 57 कामरूपिन् =
द्रुषारूपधर, I 2533 Not in Druma, W

द्रोण. जाम्बुवाय, Vis for व्याटकाना, Vis A शैलभेदे, Hem for शैलसन्धौ, I 2053,
I 2533 काशगामे, Tri for काशगारे, 1807 Anek gives another unmaterial verse

इन्द्र- स = समास I 1539 etc agree with Vis

द्विज 'अथ द्विजा । हरेत्पूरेण्युका कौन्ती कपिला मरुगन्धिनी,' A 2 4. 120 भानी,
I 1937 भाण्डा, Vis भार्गा, I. 1539 'द्विजिका (भञ्जिका, फञ्जिका) माद्राणी यद्वा भार्गी
माद्राण्ययटिका', A 2 4. 89

द्वितीय द्वयो, Mahendra for द्वये, Hem This is preferable

ध Not in I, 2810 and probably a later addition.

धन 'धनं वित्ते गोधने च स्नेहपाले च न द्वयो,' शब्द

धमद् युद्धक is here probably used = श्रौद् = कुवेर

धमन. वस्ता, Hem for भस्ता I 2053

धर दति, Anek for दृति, Anek A The second passage wanting in Anek A

धरण 'धरणोऽद्विपती, (द्विपती, 1807) लोके स्तने धानेऽत्र द्याकरे,' I 2053 Not in
Hem This is probably धरण q v Med B also adds this line 'मानोऽभेदयो',
Mahendra for मानधियये, Hem

धरण, Vis. A This also वरण, Vis, Vis B C (the last at some distance)

धर्मराज 'धर्मराजो नरपती यमे बुद्धे युधिष्ठिरे, शब्द

धर्म्य, Hem A धरण, Hem

धातु रसादिक' Anek for रसादिक, Anek, A I 2810 agrees with Med

धामार्गव देवदाहययि, Vis C देवदालग्रामयि, Vis A, Vis देवला' I 1539 (दा want-
ing) देवदानो, W.

धार 'धारा सेनाधगस्तम्बे खड्गादिनिधितानने । द्रवप्रपाते कुम्भादिच्छिद्ने यश्चि सन्तौ ।
वतिष्ठतो समूहे च त्वरुगतिपञ्चके । धार प्रान्ते व्यास (व?) भेदे षण्णगन्धीरयो उपान्,' शब्द
'धारा खड्गादिनिधितमुखे सन्तौ चापि धारा वर्धन्यादे विधरपदके सैन्यभागेऽपिमे च । धारास्ता
ह्रस्वसुरगतय पञ्चधा रेचिताद्वा धारा व्यावान्तर(पद)मविश्रामसाधारवर्धम्, ध Druma's Vis
apparently reads सद्यो for स्वादृण्ये Tri doubtful I 993 निभा for निया.

धारण रुद्र, Vis. for बुद्ध, Vis A

धाराङ्कुर, Hem etc धराङ्कुर, Har धाराङ्कुर, Har A (धाताङ्कुर, com) Some give
नाथीर for नाथीर

घाराट 'घाराटद्यालके मेघे तरङ्गे मत्तहम्निनि,' गद्

भार्तराट्ट ड्रुम Hem for द्वि, सितच्छद = ह स

धी, Med, 1807 Not in I 2810 and probably a later addition

धीर I give Med C Med and 1807 read 'धीर स्यात् त्रियु पयिहते। सङ्घर्द्धे धैर्यैर्युक्ते च' for 'बुधे'

धुत कम्पने, Hem for कम्पिते, Hem A

धुन्नुमार पादालिके, Hem for पदालिके, Hem A I 2053 शब्द = मे, वि House lizard, W जेप्रग स्त्री कुक्षमत्स्या च इहगोधा वृहलिकेति साहसाद्, Mukuta A. 2. 5 12 पदालिक = a plant, Mahendra

धुर, W Med gives धू not धुर, as it is found in धान्न not रान्न धूचिन्ना धूच भारेऽप्ये,' ध (the second foot is faulty चाद्वियेकदेशयो) Not in I 2810 and probably a later addition

धूत तर्किते of Dharani is doubtful 'धूते कम्पिततर्किते (भर्त्सिते?)'

धूर्त, सपडलवण apparently = विह्लवण

धृतराष्ट्र ह सपद्रा, Med, Med A, W., Druma, for ह सपद्रा, I 2810, Med C, Vis, I 2053 etc ह सपाद्रा, Hem A.

धेन धेना, Hem धर धीन, Hem A. धेनी, I 2053, I 2533 The line 'साद् भारतीभिर्दि। धेनु गौमातके दोग्ध्रा गवि,' wanting in the last two

धेनुका इभ्यपि, Mahendra for इभ्यपि, Hem

धेनुक, Med etc धेनुक, Hem

धोच 1807, Med Not in I 2810, W

ध्याम Compare ध्यामन् u s IV 150 (परिमाण तेजस्य, com.)

धुव आट्टो, Med C, आट्टो Med, Med A, आट्टो, I 2810 आट्टि = शरारि = teal Druma apparently reads शरारै for शरारौ in Tri. शब्द however gives no such meaning आतौ (= व्याटौ) Mahendra for गन्धौ

ध्या च, तर्क्येके Vis तर्क्येके, I, 1539 तर्क्येके, Vis A तर्क्येके, Med, etc for तर्क्येके, I 2810 मार्गण्योऽर्थी याचनकस्तर्क्येके,' ऐ २ ५२ Druma. तर्क्येके (= One of the Nagas W) ककोन्य, Hem A for काकोलत्रा Hem, ककोलत्रा, Mahendra काकोलिकाया, Vis. C ककोलिकाया, I 1937 ककोलिकाया, others मत्स्याद् seems to be used here = बक and not any bird feeding on fish.

ध्वनिवाला Hem etc ध्वनिवाला Mahendra

न Not in I 2810 I 2835 द्विरदे for Med द्विरदे (= Gancsh W) दच, नटो

मटी, Mat A वाम, नरी मटी Mat Eka adds another line apparently from another work शब्द gives in the same verse न, ना, नी, तु, and नौ .

नकुल कुङ्कुम, Hem for कुङ्कुटी, Hem A शब्द = वि 'नकुलो यस्मिन्नी चोय नकुल पाण्डवे पौ,' घ कुङ्कुटी = silk-cotton tree, यस्मिन्नी = perfume, W

नख. खखड, Hem for यखड, Hem. A = eunuch (न = not, ख = इन्द्रिय : part, portion, W)

नखक, Hem Not in Hem A

नट शोक, Med., Med A शक, Med, C काशक is a name of the Ashoka. कपो-
ताह्वि, न टो नली, A 2 4 129 (नली = red arsenic, W) Vis. probably uses कृष्ट-
विलासिनी in double sense

नत. पाट्या' Med for पाट्या', Med C

नद, Hem., I 2053 नाद, I 2533 and वदे (also I. 2053) = प्रवाहे for छदे,
Hem

नदीकान्त जल, Tri, Tri A 'निचुलेच्छलहिच्छला इति रमस,' A. c 2 4. 61 'अथ
सिन्दुके (also सिन्दुके) । सिन्दु वारेन्द्रसरसौ निर्गुण्यीन्द्राणिकोत्यदि,' A 2 4 68 औषधो,
Hem for औषधे, Hem A, I 2053.

ननु धनु, Med. Med A corrects उदृत्ते into उदृते, but the metre does not ad-
mit of it Hence I prefer उदृत्त of Med, Vis to उदृत्त of Vis A

ननुच, Med etc 'ननु मन्त्रे च इतोमौ,' Hem again Wanting in Hem A

नन्दीवर्धन, गभे, Med, भग्ने, Med C. for भग्ने, Med, A

नमस् धने, Med for धने Med A, 'नभा शास्त्रापणे मासि यथास्त्रय नमोऽम्बरे ।
माणे पलितयोर्षे च वयोमृषालासूत्रयो,' घ

नमस, Hem, I 2053 etc Not in W

नरद्व, Vis., Vis A, C (with धनद्व) Hem A, Med A., नरद्व, Med, Hem.

नरेन्द्र राजके, Tri, 1807 for वार्तिके, I. 1575 वार्तिक = intelligencer

नरैक केवल, Med, Med A. C corrected in A केवल, Vis. A खेवल, Hem
A. W's Med probably बर्हिणयो for चारणयो

नर्मट, Har निर्मुट, Har A Not in others W gives both and his readings
were probably different The only difference I find is कर्पर and अर्पर, which is
of no importance Compare हर्मट, Vis

नर्मट, Har etc नर्मट, Hem, Hem A (the mistake palpable from टान्). चिमुके
Med, Med, A ; Har A., 'च'चुके,' Har for चुचुके,' I. 2810 etc 'खिद्र,' Hem.

'नर्मठयुक्तो विह्वलेपरिहासरतेऽपि च', शब्द. I take परिहासरत as one word and not like W. परिहास and रत separately.

नर्मद. निर्मालत्रोः, Hem. for नर्मालत्रोः, Hcm A. W. probably had different reading,

नर्मरा. व. नर्मरा.

नल. मलिने, Vis. for नलिने, Vis. A.

नलिनी. नीलिका, Med. A. B. C., Hem., W. नलिका, Vis., Vis. A. B., Hem. A. I. 2053. etc. नलिका = नली = नलिनी appears the proper reading. See also Vacaspatya.

नवफलिका. W. probably read नवोदाया' for नवेरु.

नाग 'नागस्तु, Vis, Vis A for नागस्तु Vis. C. पुस्तके, I. 2533 (translates करण by इन्द्रिय ?).

नागपुष्प. Some पञ्चक for चम्पक.

नागदन्त. It is clear from Hem. कुम्भा is not used here in the sense of whore. See Vacaspatya.

नागर. 'राजकशेरुः जलजः कन्दविशेषः' Xirasvami 'सुस्तो राजकशेरुः स्यात्,' हा. १८२. It will be observed A. uses in the neuter. Tri. Tri. A., 1807, I. 993 'नार' शुष्कप्रा' नरोधे च' I give I. 1575

नागचारिक, Vis A. etc. 'नागचारिक, Vis. 'गणेश्वराजो गरुडे हस्तिमे राजकुञ्जरे । चित्तमेखलके षंति नागरे नागचारिक', शब्द.

नागाञ्जना, Hem 1807, Vis नागाञ्जना, Hem A., Vis. A. C, I. 2053. (धीरस्य for हिरदस्य), I 1539 नागाञ्जना, I. 1937. Med, Med A, I. 2810. 'नागाञ्जनेमसुन्दर्या' नागयष्टौ च योषिति'. I give Med C. with the exception of नागाञ्जना for नागाञ्जनी. W 'नागाञ्जला, नागाञ्जना'. पलप्रा' Hem. for यष्टौ, Hem A., I. 2053. सुन्दरिका, Har. for सुहृदिका, Har. A. नागयष्टि = नागतमनी, Mahendra. = मञ्जे दृष्ट (?)

नाड़ी. शुण, Vis. for व्रण, Vis. A. Hem., Hem. A agree about शुण (= rope, I. 2533.). (= string, Mahendra.)

नादेय काङ्गुडे, Hem A, Vis C Others व्यङ्गुडे. Neither in W.

नानाध्वनि, Har. ध्वनिनाला, Har. A, Hem

नाभील, Med. etc. नाभील, Vis. गाम्भीर्ये, Hem for गर्भाखडे, Hem A. I. 2053 etc. (गर्भाखड, W).

नाराच. W. etc. probably had different readings.

नारायण यभीरु = यतावरी, A. 2. 4. 101

नाल. शाककलम्वके = लघुने, Mahendra. Naha shak is well known
नालिखा I 2053 agrees.

नालीक. 'नालीकोऽन्ने शरे शलेत्र नालीके पशानद्वने,' Mahendra

नि व्ययोभाव, Med. for व्ययोभाव, Med. A. दार, Vis for दान, Vis. A. पशुय,
Mahendra.

निश्वेयण 'निश्वेयसं शुभे गोत्वे विद्वत्प्रभावभक्तिपु', शब्द

निकर. 'निकरस्तु सङ्ख्याशुतरणे तथपावके,' Med. Med. C. slightly differs from
Med. A. I follow. निहार, Hem.

निकुम्भ, Vis. निशुम्भ, Vis. A. दैते, Vis for दत्त्या, Vis. A.

निकृत. विप्रलम्भे, Med, Med. A for विप्रलम्बे, Med C.

निकृति W. apparently read slightly differently

निगम कण्ठे, I. 1575. 'लुण्ठी स्यान् न्यायसारिषो,' नि च ३० = अर्धन् of Hem.
(road, W.),

निधुवन 'क्षीव' निधुवन' कम्पे चरते नर्मकेलिपु,' शब्द. नर्मकेलि seems to be used as
one meaning.

निपात Hem A, I 2053 etc. निवाक, Hem. Not in W, Druma.

निभ. 'निभो व्याजे त्तु प्रलिङ्गः प्रकाशे सवये लिपु,' शब्द.

निमित्त Tri. mss agree, although not in W. etc.

निम्ब, Vis Not in Vis A. C, I 1539, I. 1937, etc. विरायतनिष्क is apparent-
ly used in the sense विरतिष्क = ciret.

नियम मन्त्रपाया, Med. for यन्त्रपाया, Med A.

निर निःशेष, Mahendra for विशेष, Hem.

निरामय इडिक्क = वनाज, Hem. IV. 343.

निरुह W apparently read वाक्त्र for वस्त्र. But see Druma.

निर्घन्विक 'निघुणे चपणे ह्रीने निर्घन्विक उदाहृत', शब्द. The first word is
probably 'निर्घुणे'. Both copies give निर्घन्विक not निर्घन्विक.

निरु, Med A., Hem. Not in Med C निर्नर, Vis, Vis A., Hem. A. I
2053, 2810. निर्नर, Vis. C. I निर्णर W. Med. confounds निरु and निर्नर.

निर्दट. 'निर्दटो वाक्त्रलिङ्ग स्यात् परापवादयालिनि । इयादृत्ये च तीत्रे च मत्तोऽपि निष्पयो-
जने,' शब्द

निर्दरं Med, Med. A. निर, Med. C. निर्नर, Hem. Vis., Hem, A., Vis. C, I.

2810. निर्धर, Vis. A., I. 1539. निर्भये निरपत्वमे, Vis निर्भरे कठिनेऽल्पे, Vis. C, निर्भये कठिनेऽल्पे, Vis. A. शारे, I. 2810. W prefers निर्भर, but the use of निर्भरे as one of the meanings shews the word is not निर्धर. I. 2810 shews Med. is also निर्धर.

निर्देश, I 2810, but no निदेश. Some only निदेश. Some both Hem, I. 2053, etc. give both.

निर्याण काम, Hem for कर्म, Hem. A., I. 2053 विषयतावयवरचनादेशः कर्मभेद, Mahendra.

निर्याण. योगजापाद्, Hem. for गजापाद्म

निर्यातन. मती, Vis. for मत, I. 1539.

निर्युह, Hem. A. निर्बुह, Vis etc.

निर्याण. 'निर्याण' निर्दृतावलंगमने गजमञ्जरी। सद्धमे नियते मोक्षे शून्ये विद्रो-
पदेशने, शब्द 'निर्दृत्यो', I. 2698. विध्यन्ते (?), I. 2053.

निर्वाद. 'अविशद्वाद् वादाभावे निश्चितवाद्श्च', Xirasvami A. c. 'निर्वादः स्यात् परी-
वादपरिनिश्चितवाद्योरिति विश्व,' But I. 1539. etc agree about परीवादे and I.
2810. etc. about लोकवादे Do Vis. and Med want to convey अवाद् and परिनिश्चित-
वाद् ? निर्वादस्मृतवादे, Mahendra

निर्दृति, Med. A. etc. निर्दृति, Med. etc निर्दृति, Tr

निर्वेश चेतन, Vis. for चेतन, Vis A

निर्व्यूह, A., Anek. etc निर्व्यूह, I 542. etc. I retain निर्व्यूह as some mss give
it. निर्व्यूह is preferable.

निवात The kosakaras use the word as a subs (adj W)

निवेश शब्द adds 'निवेशने'. ग्यादि द्रवविगाहयोः, Mahendra. ('द्रवो मगर'
I do not remember meeting द्रव any where)

निशमन, Vis. A C This also निशामन, Vis and स्तुतौ निशामन' निर्दग्ने, Hem.
निशमन' निशामन', Hem A. निशामन' निशमन', I. 2053. शब्द. 'भवेत् निशामनं इदौ श्रुतौ
विशयनेऽपि च' and 'निशामन' ह्योर्विद्वद्भेदनालोक्तयोरपि'.

निशा 'हरिद्रयो रात्रौ, Mahendra.

निशाचर 'निशाचरो रात्रौ स्यात् यद्वात्रपेयकादिषु। वनजोप पशुघने' कुलटाया'
निशाचरी, शब्द

निशीय. This line wanting in Hem.

. निपहर . I : 2810 agrees with Med etc

निष्काशिन. अघिकने, Med for धिकृते, Med. A. अहिते, Vis., Vis. C. corrected into अहिते, Vis A.

निष्पाव, Har A. etc. निष्पार, Har. 'राजमेचे करडुके', Med. for राजमाचे कडु-
द्वरे, Mal A. 'कडिद्वरे । पचने,' Vis for कडद्वरे, पचने, Vis. A. Also करद्वर, A. c.
2 9. 22. कडुद्वरे, Hem. for कडद्वरे, Hem. A. बोळे, Hem. वल्ल', Hem. A. वल्ले, I.
2053. Mss. spell विन्वि etc both with व and व From the use of वल्ल, it is clear
Hem. uses सूर्यपवन = सूर्यवात of Har. वल्लो धान्यभेद, Mahendra.

निष्. Not in W., Drumā, etc Vis, Med give both निर and निष्.

निरस्त वळे, I. 2053. As व and च are alike, I have no doubt वळे is also the
proper reading in Hem. चल = unsteady without तत्र (= प्रतिष्ठा, Xira) हन्ते, I. 2698.
चल = सैन्य, Mahendra.

निश्व. 'निश्वः स्यादविद्यासे तथा युष्मापलापयोः,' यद्.

नीच. वर्ष, Hem. for खर्ष, Hem. A.

नीघ, Vis., Med. A. etc. नीघ, I. 1937, Med. etc 'वलीके द्वौ,' I. 1639. etc.
'वलीकेन्दौ,' I 2810. वलीकेन्दो, I. 1937.

नीप. धन्वि, I. 1937 for घन्विनि, 1539. etc (apparently = ककुभद्रुमे). With
धूलिकदम्ब, comp. धाराकदम्ब in Druma.

नील. नीलौषध्या, Hem नीलप्रौषध्या, I. 2053 i. e. नीली = (indigo) plant. (नील
= a medicinal plant, W)

नीलगु. Med नीलाद्, Med A. नीलहु, Vis, Hem. नीलगु and नीलाद्, u s.
I 37. सुसारयो, Vis. सुशोरयो, Vis. A, I. 1539. for सुसारयो, Vis C, I. 1937.

नीलाद्गु, Hem. etc नीलद्गु, Hem A.

नीलिका. च्चुद्, Vis for च्चुद्, Vis. A

नीवर. विषणप्रवि, Hem. for वणिजप्रवि, Hem. A. वणिजदो, Med. for वाणिजके,
I. 2810

नीवि 'स्त्रीकटीवस्त्रवन्धे स्थान् नीवि परिपणे क्षियाम् । आयव्ययविशुद्धे च धने काराष्टहे
तया,' Mankha in Z.

नीहार. Anek. A 'निहारहिसशीतने,' Anek.

त. 'तीर्थे स्यात्,' Hem. जतीतार्थे, I 2053.

तुष्टि, Hal apparently तुष्टित्.

तुष्ट स० वादिन, Anek. A. for वन्दिन, Anek.

तेज 'शिकाजटे', A 2. 4 11. = हरमूल, com. षचि, Vis. मन्व, Vis A.

नेपथ्य. नेपथ्यः, Med. for नेपथ्य', Med. A.

नैगम. इतिषु, Mahendra भैरवगद्य इत्यादि' in Z.

नैपाली. सुवाहा, Hem. for सुवहा, Hem A

न्यस्य, Hem., Vis., Vis. A., I. 2810. सुष, Med., Med. A. पद्य, Med. *C. काशे, I. 2810 for कर्तृक्षय of others.

न्ययोष. कार्मुक, Anek. A for काशुक, Anek. Vis., Vis. A. C., I. 1937 agree about विषयणी and Hem., Hem. A. about ह्ययणी The latter is consistent with ह्या, A. 2 4. 87. 'चिद्रोपचित्वा न्ययोषी द्वन्वी यम्बरी ह्या.'

सुष in all the kosas. सूष in k., s. k etc (p. I 2. 38.) and as used in the Vedas A. g. 2. 1. 11 etc सुष, Vis.

सुषु. 'कुणे सुचि', Hem., W. कुयसुधि, Hem A. 'कुयसुधि,' I. 2538.

ष, Med., Med. A. Not in Med C.

पक्ति, Hem. A , I. 2053 etc. Hem., Vis., Med., W. give it also as प'क्ति. The mistake is palpable. गौरव is apparently used here in the sense of ripeness, maturity.

पक = A. I. 3. 91, 96. Hem 3. 76 gives पक = पिक.

पल. पल, I 2810 etc पल, Med. House in W. पल, Vis for केयादे; I. 1539 etc. 'पलः सहाये सुहृदि पार्श्वे मासार्धराजयोः । विदग्गे बलये साध्यविरोध-सहस्रयोः । सुदीरन्वे हस्तिपार्श्वे केयादेः परतो प्रजे', गज. It will be observed that some of the meanings have grown through the ambiguity of the verses.

पलक. A. gives 'पलकार' त्व पलकम्,' but पलकः, A. A.

पलकर, Hem A , Med , Vis पलकर, Hem.

पलति 'पलमे दवो.' of A. is genitive = of the two पल's i. e. पल = fortnight and पल = wing

पलीय W. seems to join this line to तल्लीय

पल्लान्. पल्ल, Med.

पल. A also gives it as अस्त्री

पल्लि, Har. पल्लि, Har. A. 'पादालिन्दी तरण्डा मौ.' in Har 59. Compare पदार्. and 'पादार्कः स्यात् पोलिन्दः' मि. २. १२

पल्लनस 'कच्छप' शयकारीनासुपल्लनसम्', Mahendra. It is doubtful whether Hem. intended this

पल्लम. I. 2810 agrees with Med etc..

पञ्चानन 'पञ्चानन यिने किं हे भवेदत्रप्रपकेऽपि च', शब्द

पञ्चालिक 'पत्रकृत,' Tri for वस्त्रकृत Tri A

पट Vis makes लट also पट पुरस्कृति = प्रतिष्ठा of Anek (agreement, W)

पटङ्ग 'पटङ्गस्तु समारम्भे वाद्यभेदे च हि सने', शब्द

पटि, Vis etc पटि, Vis C दरलौ, with a note गुग्गुली Vis B 'दायुले', Vis रागवुले, corrected into वायुलौ, Vis. A, वाग्गुली, Med B वायुनौ, Med, Med A गुग्गुलौ, I 2810 वाग्गुले, I 1539 वास्त्रलौ, I 1937. पट्टि and लालाटे, Med C W gives वाग्गुलि and वाग्गुलिक = betel bearer Har 132 gives ताम्बूलदो वायुलिक Har A. reads वायुरिक I 2835 'betel-carrier'

पटीर (u s iv 30) It is curious none notices पटीर Ujjvaladatta cites 'पटीर कन्दुक काम पटीरचन्दनद्रम' Druma reads पटीर for पाटीर q v

पटु 'पटु स्त्रीच्छे स्फुटे दक्षे निष्पु रे निर्गदे द्विषु', जटा

पट्ट लाक्षाप्रसादन, Vis I follow Vis A So A 2 4 41 पट्टी लाक्षाप्रसादन = red Lodh, com I give Anek A., not Anek. 'वार पट्ट पट पट्ट पट्टं स्यादधिवासन' गदसि ह

पत्र शाकाटिका, Med corrected into शाकाटिका, Med A शाकटिक, Vis, I 2810 शाकाटिका, Vis A छाटि is still used for small bundles of vegetables

पत्रङ्ग सलभानलौ, Anek for 'सलभादित्यौ, Anek. A.

पत्राका, पङ्क—Mahendra (= चिह्न) for पङ्के Hem

पत्र खरी, Hem A for खरी, Hem पङ्कस्तु कर्तरी, Hem, 3 445 shews खरी is the correct reading

पत्रोर्ण Mahendra reads पत्रोर्ण

पद् प्रदेश Med, Tri for व्यपदेश, Med. A etc वाकेत्रक, Hem for वाकेत्र क, I 2533

पदार, Hem, Med, Vis. C, I 2053 पादार, Vis., Vis, A

पद्म भाङ्गी, Vis, for भार्गी, Vis A Comp A. 2 4 84 चारटी = स्पलकमणिनी under A 2 4 146

पद्म W's Vis apparently read सुतौ for स्तौ

पद् The second परम् 13 सान्न अब्यय, I 2810 'नियोगक्षिप्रायाम्' शब्द = Med.

परञ्ज, Med A, Hem, I 2053 etc परञ्जे, Hem A, पराञ्ज Har परञ्जि and परञ्जेत्र, Har A

परपुट Med etc apparently uses परपुट = कोकिल

परम परमं सत्रान, Vis परम स्यात्, Vis A C चकारे, Hem for चोकारे,
Hem A

परा Hem A is incomplete, हिंसात्, I 2698, 1807 for शुष्कप्राप्त, Hem

पराग 'पराग' पुष्परेणौ च धूलिस्त्राणीयसूर्ययो । चन्द्रे गिरिभेदे च सक्तुन्दात्मनेऽपि
'च', शब्द

परि निरसने, Med, Med A., I 2810 निवसने, Hem., Vis, Vis A , I 2698, पद्
शेषयो, Med., Med A, Vis शोकयो, Vis A , I 2810 etc.

परिकर समाचार, Med corrected into समारम्भ, Med A

परिगत प्राप्ते, ज्ञान, Med व्याप्ते, ज्ञान I 2810

परिपङ्क 'परिपङ्क कञ्जे च सूत्रस्त्रीकारयोरपि । पपचे परिवारे च राजवन्तुस्वभास्करे,'
अज Anek word is probably प्रतिपङ्क

परिञ्चनु, u s I. 158, Med Med A प्रतिञ्चनु, I 2810 परिञ्चनु, Vis., Vis A.,
I 1539, I 1937, J 216 c महञ्चनु, Vis C. परिच, I 322 B परिञ्चनु Bhattoji and r

परिताप, Vis A, Druma. परिकम्प, Vis, Vis B Hence 'fear, trembling' under
परिताप, W

परिधाय परिच्छेद, Med जनस्यान, Vis A

परिमल सुरत means in सुरत and is not a different meaning.

परिवर्द्ध. परिवर्द्ध', Vis, I 1539, I 1937 यदिवर्द्ध, Vis A परिवर्द्ध, Vis C

परिव्याध द्र मोत्यत = कर्षिकार, A. 2 4 60 A 2 4 30 applies परिव्याध to
कम्बुवितस, not वेतस Hem makes no such distinction.

परिन्दय, Druma., W प्रतिन्दय, I 2810, Med etc

परिसर देवयो, Mahendra देवयो, Hem

परिस्तुत, Med A परिस्तुत Med, and सन्दे Comp A 2 10 40

परीरण, Med, Med. A, Vis, I 2810, I 322 B, I 2053 पारीरण, Vis, A.
but corrected परीण, Vis. C विपरीण, Med C (but the mistake clear from position)

पारिण I 1539 पारिण, I 1937. Not in Druma, and W and Hem

परीष्ट, I 2053, I 1539. Hem. 'श्याचैव पिष्टवित्तौ परीक्षापरिचर्ययो, with पर्यट
पर्कटी Not in W and Druma

पर्यः, Vis पर्य, Vis A विपत्ते, I 2533 'विपत्तक पलाय स्यात् किंशुको
बद्धपादम्' हे 8 202.

पर्यरीण, Med, Med A, I 2810, Vis A पर्यरीण, Vis, Vis C., I 1539, I
1937, I 2053 पर्यरीण, Med. C द्रुतकम्बु only in I 2810 and शब्द पर्यरीण पर्य-

इन्द्रसे गर्भे च नास्ते । तथा पर्णशिराया च स्तके द्रुतकम्बले घृतकम्बले is probably a sweetmeat

पल पलसुना, Anek A पल'हला', Anek.

पलाम्. 'पलायो निर्दये मोक्ष पलाय कि युक्त यती । पलाया राक्षसा मोक्षा पलाय पल-
सुचप्राते,' च पलाय for पलाय, Mahendra.

पवित केशपाये, Hem for केशपाके, Hem A Hence W's much or ornamented
hair

पल्ल अत्यप्राम and प्रामक seem to be used to denote (पल्लि) parts of a Hindu
village

पल्लव. The second स्त्री, Med for अस्त्री, Med. A रक्त, Vis for अलक्त, Vis A
Med, Med A, Tri, Tri A read वने for बले, Vis, Vis A, Vis C, Hem, Hem
A, I. 2053 The Bengali न and ल are written alike

पवन कुलावे स्यात्, Vis for कुलावस्य, Vis C 'पवन' स्यात् कुम्भकारपाकस्थाने
नपु सकम् । स्यात् उभा स्तु जगत्प्राणो निष्पावे प्रयतेऽपि च' शब्द जगत्प्राण - air

पवित W's Vis apparently read वर्षणे for वर्षणे ओष, Mahendra for व्यर्ष,
Hem but the exp ओषोपकरणमूर्णातन्तुसन्नतिनिर्मित जैनमुनीना' रजोहरण' shews
व्यर्ष is the correct reading

पश्यत In the Gamaratna Methodadhi vr̥tti, Vardhamana writes 'पश्यतेति पूजा-
सर्वयो.—पश्यत माणवको सु क्ते, पश्यत शिशुरपि विद्वान्'

पा गुल Probably some miss. read गन्धौ Hence 'पा गुन पापिहरयो खट्वाङ्गे
ऽपि च न ह्यो' शब्द

पा गुचामर, Vis A पा गुसञ्चार, Vis इरोटि पत्रभङ्गारे, ति. १ २ ११ इरोटि इर-
स स्कारे, हा १६४ (- रायभाटि, Drama, = current of river, W.) = the place where
the rubbish of a village is deposited (!) वर्षापक = नाडीच्छेदक (Comp वर्षापन in
Drum?) शब्द apparently understands दूर्वाञ्जिततटीभूवि as three different mean-
ings दूर्वा, अञ्जित, and तटीभू 'स्यात् पा' गुचामर दूर्वातटीभूञ्जितेषु च । धूलिगुच्छमय-
साहइरोटिषु च न स्त्रियाम्,' but he can be hardly correct इरोटि नैद्रादौ प्राणीत
कचवर' Mahendra. (कचवर = sweepings, Childers)

पाक 'पाक परिणतो स्यात्प्रा' पावके देवके (पचने ?) ऽपि च । केशादीना जराशीलत्र
राष्ट्रादिभङ्गनीतिषु,' शब्द

पाक Vis. A पाट्र Vis

पावन, Med A B after the first line of पावन पावन, Med C, Hem, Hem

A. (here पाचनी only with 'हरीतक्या', which at once shews the mistake), Vis. A.
 B. C. (the last has पाचन in the middle line along with पाचन, which also shews the mistake). A. 2. 1. 57 uses पूतना (= पाचनी, com.) for हरितकी. पाचनी रन्धनद्रव्ये पाचनं पाचने मतम्, अत्र in both copies.

पाचन. पाचान, Med. corrected into पाचन in Med. A. So in Hem.

पाचुजन्त. पाटमल is said to be used here in the sense of a fish.

पाटक कण्टक, Med etc. for कटक, I. 2810, I. 1539, I. 1937.

पाटन. कुहम for कुह्यु म, Mahendra.

पाटसिक Not in W., Har., Har A.

पाटीर, I. 2810, I. 2053, I. 1539. etc. पार्तिक, Hem. for पातिक, Hem. A. पातिको माण्डुदिक, Mahendra. See पाटीर

पाठ. ख्याते, Med for ख्यातो, I. 2810.

पाण्डु. 'पाण्डुर्ना षट्पत्नी रोगनागभे दक्षितेषु च,' गङ्ग.

पात. योग्य = deserving of (fitness, W.) नाट्यानुकर्ता = actor and can hardly mean dance.

पातट. कर्पटे हगे, Med B. गङ्ग, Drama, W. कर्पटे...हगे, Med C. कर्परे... हे, Med. Med. A. कर्पटे...हगे, I. 2810.

पातटीर. जरत्याले प्रमाथे, Vis रजत्याले पिङ्गवे, Vis. A. C, I. 1539. जरत्याले पिङ्गाथे, I. 1937, I. 322 Z. 'पातटीरो लोहका'स्य जरत्याले विभावसौ । पिङ्गाथे वायसि कङ्कयुक्तव्यापारमन्त्रिषि,' गङ्ग युक्तव्यापार also Drama, W. latterly, and I. 2810. But Hem. leaves no doubt युक्तव्यापार is the correct reading पिङ्गाथे also in I. 2810 and I. 2053 apparently for पिङ्गाथे जरतु also in I. 2810, I. 2053 and must be preferred to रजत, which does not exist जरतु old, rotten.

पाथ See पीथ.

पाद्य पादपोठादी, Med for पादपीठे ड्री I. 2810.

पादपाथी खुड्डकाया', Med, Drama खुड्डकाया', I. 2810, खुड्डकाया', I. 1937. खण्डकाया', Med. A., Vis, Vis. A., I. 1539, I. 246 c. Hem. uses पादपायाः = खण्डका, iv. 295 and = दाभाज्वन, iv. 317. W gives दाभाज्वन.

पापर सस्य, Vis for खड, Vis. A.

पाप्य, Vis A पय्य, Vis. पाप्य, Vis. C

पार, कर्करी = गर्गरी

पारपर. M'ykuta and Maheshvara understand शस्य = परशु

पारायण This is also given as परायण in Med.

पारावत. लतयो, Vis for फलयो, I 1539 Druma and W understand मशेट and तिन्दुक as different meanings

पार्वती Mahendra पार्वती Hem

पार्ष्णी कृमाया, Vis उमाया, Vis A, I 1539 I 1937 गङ्गाया, Vis. C तृमा (can not be तृमा), Hem तृका, Hem A. तृगा, I 2053 तृसा, I 2698

पार्ष्ण, I. 2810, Hem etc पापीर, Med C पपीर, I 2053 Not in W, Druma

पराट Vis A C जराट, others जराट = heron, I 2835, जराट not in Drum etc

पार्श्व पर्युगण = पार्श्वस्थिसमूह Druma. वक्रोपाय, Mahendra for चक्रोपाय, Hem

पार्श्वि च भूष्टे, Hem for चमूष्टे, Hem A. कुम्भ्या, Vis. A B (the verse is

wanting in C a marginal note in B अल्पकुम्भे), Hem, I 2533 कुम्भ्या, Hem A

ध 'पार्श्वि कुम्भा (कुम्भ्या, W कुम्भ्या ?) समाख्याता सेनाष्टकेऽङ्घ्रिपार्श्वयो'

पालङ्ग प्राजिपक्षिण, Med, प्राजिपक्षिण, Med A (corrected into प्राजिपक्षिण), Mahendra

पालि यूका, Vis प्रभेद्यो Med, 1807, Vis for प्रदेद्यो, I 2810, I 1539, etc

योषिति Med for योषितो, 1807 etc

पावन व्यासे Med सिद्धे व्यासे, Hem पावकाध्यायो, Vis, Hem A, I 2053 Vis.

A B C read सिद्ध and अध्यास अध्यास I 1539 I have not met पावन in the sense

of व्यास अध्यास = हृषि, Mahendra

पिङ्ग शय्या Hem गीरोचनामयो, Hem, Vis I give Hem A Hem uses हिङ्गु-

नालो = हिङ्गु and नाली

पिङ्गल 'करायिका, I 1539 करायिकाया, I 246 c राजिकाया I 1937 करायिकाया,

Vis A B (wanting in C) किरायिकाया Hem A. कर्णिकया, Hem, Druma करा-

यिकाया, I 2053, करायिका = बलाका, भूरि पिङ्गलिका = बलाका भूरि See Druma 'W's

Med probably read चण्डा शौ (=sun)

पिषु 'अमृतान्तरे भैरवस्य प्रभेदेऽपि,' Vis

पिच्छ पिच्छ पुच्छे, Vis A C विजयिनेषु Vis चोलिकाफणिलालयो, Har, W,

Druma I prefer Har A The अर्थश्लोकाधिकार shewa चोलिका or कोलिका is not

a different word as shewn in some mss वाज = feather 'पत पतत पिच्छ वाज तनु-

रुहम्,' हे ४ १२२ उटा = केयनाला, पिच्छुन = सान्द्रवस्तु, I 2533 कोलिका = कोलि = ju-

cube Nothing new in घट्टना I 1539, I 246 c agree about विचकिल पिज-

पिल I 1937

विष्णु I 2810 इच्छिजे It agrees about घोटिका 'विच्छिना शि'गया मोचा विच्छिन'
विजर' (ख) परतम् च 'विच्छिना स्फोटिकावात्पारावातासुपा'श्व,' इति, 1807, I 1577 c.
I have given Har A स्फोटिका is probably used = घोटिका, वार्ता = egg-plant, वासा
= woman and वातासुपा'सु The passage is, however, very doubtful

विष्णु बसे चये, Vis for वसे चये, I 1539, I 1937

विठर विठरो, Vis. for विठर', I 1539

विष्णु निवासे, Vis for निवासे, Vis A विष्णुतगर, Med for विष्णुतगर, 1807 etc.

'विष्णु' गम्भारसे षट्शायिमगुरि स्वा (धुवि म्यात्) विष्णुमाजीवने ज्ञाया विधिते तद्योद्ध,
ज्ञसमे दाने विदते (त्या)ऽपि च । विष्णु शिष्टरुगोलकी च तगरीसजूरभेदौ षट्तौ विष्णु प्रान्निह
षण्यार्थक उपन्यासन्नवालासुका, 'ध' 'विष्णु शिष्टैकदेशे भा बले योषे च सान्द्रके । विददाने देहमात्रे
गोलशिष्टनयोरपि ॥ श्लोड, पुष्पे च पु मि स्यात् विष्णुमाजीवनोद्धयो । स्यात् विष्णु विष्णुतगर
तन्वीसजूरभेदयो,' यद् It will be seen विष्णु = विष्णुतगर = विष्णुतगर = तगरी.

विष्णु, I 2053 etc चोषे, I 2810 चोष्ये गोषे

विच्छिज, Hem. विच्छिज, Hem. A विष्णु, I 2053. Not in W.

विष्णुतक, Hem, Vis, A etc. विष्णुतक Vis.

विदन् Druma and W.'s Vis read 'प्रतिपद्ये'

विष्णु निर युजे, Hem A, Med etc निरकुजे, Vis, I 1536, I 246 c निर चये,

• Vis C निर'युजे, Hem, I 2053 निरयुजे, I 1937 निराकुजे, I 322 b Not in यद्
I can not say which is the correct reading

विष्णु स्रक्ता, Hem for स्रक्ता, Med etc काले, Med for काले, I 2810.

घोटित यन्त्रिह, Hem यन्त्रान्त्र, Mahendra

घोटकावेर, Hem etc घोटकीवेर, Hem A घोटकवेर, Vis. C

घोष Hem, I 2533, Med. A, C, etc (this पाथ, W etc, I 2810) पाथ, Med,
1807

घोष युजे, I 2810 Some काले for काले See Druma

घोषु व्याज, Vis for गजे, Vis A विष्णुने Med., Med A for मद्दने, I 2810 घोषुध्,
Med C फलपादमभेदयो, I, 2810. पुष्पद्रुसे Hem., 1807. Not in l. 2053.

श्लेष कलिका, I, 2835 (= bud, W.) कालिका, I, 2810, Druma, etc.

श्लेष, Hem., I, 2533 शराज्ञायनयोरपि, Hem A Not in Druma, W.

श्लेष श्लेषुड, Med, for श्लेषुड, Med. A.

श्लेषरीक. कोषकार = sugarcane, I 2093 also गणधर This word not in
Druma, W.

पुष्य पावन = purifying, holy (= purity, purification, W)

पुत्रक I 2835 also translates 'pappus of tamarisk' as if the word was भायु not याव, येने, Mahendra.

पुनर्वसु 'पुनर्वसु भर्भेदे स्याद् इत्यो कात्यायने पुमान् । लोकभेदे धनारम्भो गरुडध्वज-
शूलिनो,' शब्द.

पुस्तक Although at first sight अक्षरम् may be taken as the word in A, it must be recollected that the word occurs in तान्म not दान्म

पुरा प्रबन्धयो for प्रतीपयो, Mahendra

पुत्र, पुत्र पुमान् देवलोकपरागन्धर्षिभ्यु च । प्रपुरे वाच्यलिङ्गं स्यात् नदीभेदेऽपि च
क्षियां, शब्द.

पुत्र, Hem, 1807 Not in I, 2053

पुत्रक, Tri A पुत्रक, Tri गन्धर्वे, Med, W etc गत्वके, I 2810 पुत्रार्क, Vis, गल्लर्क, Vis. C गल्लर्क, Hem A अक्षुराजप्रा, Hem A अक्षुराजप्रा, Mahendra for अक्षुराजप्रा, Hem, I 2053 मणिकोणे, गन्धर्वे, शब्द गत्वर्क, I 2053, I 1539 तालक = हरिताल अक्षुराजी = राजिका, W, B. and R (?) Not in the synonyms.

पुलाक पुलाक, Hem., Hal for पुलाको, Hem A अक्षरिणे, Hal

पुष्कर अम्बुदे, Hem A. for अम्बुजे, Hem.

पुष्पलक, Vis, Hem, Med पुष्पलक, Mahendra पुष्पलक, Med B, W.

पुष्प विक्रासे, Hem for विक्रासे, Hem A The first spoils the metre, विक्रासि, Med A C.

पुष्पक सीसके, Vis कालीये, Vis A. कायीये, Vis C.

पुस्त लेख्य, Vis. लेख्य, Vis C.

पूय All the mss of Med agree, but the last part wanting in W and Drum.

पूत रटिते, Vis for शटिते Vis C (शट विघरणे comp सड़ा)

पूतिकाष्ठ, Vis A C देवकाष्ठ, Vis Mss agree, but grammatically it should be
पूतिकाष्ठ for the tree and पूतिकाष्ठ for the wood

पूययुद्ध, Har etc प्रययुद्ध, Har A

पूर्य्य यत्ते, Med for यद्दे, Mel. C, Vis A B C W apparently admits the
first and not the second

पूर्य्यक 'नासाच्छिद्यी त पूर्य्यका,' Tri. 2 5. 27 शिष्ट्या, Hem

पूर्य्यानक वधापने, Med corrected into वधापके, Med A पूर्य्यक, 1807. इडा-
नये, I 2810

पूर्व. सुतभेदे, Hem. A. for सुतिभेदे, Hem.

पूर्वेद्वय. भर्माह, Hem., I 2698, 1807. Not in Hem. A., I. 2053. भर्माहरे, I. 2810, 1807. 'पूर्वेद्वयव्यति प्रतः पूर्वेद्वयः पूर्वभासर इति च्छ', A. c 3. 4, 20.

वृत्तना. Hem. clearly gives three words वृत्तना, अनीकिनी, and. चमू. The language of Vis. is doubtful. Probably he gives वृत्तना and अनीकिनी only.

वृषु. मरुति, Med. for मरुति, Med. A. The first 'त्वक्पय्यां', corrected into 'त्वक्-पय्या', Med. A. वायां; Vis. B. वाजी, Vis. C. for वायां, Vis, Vis. A. वायिका, Hem. A. for वायिका, Hem., 1807. Not in W., Drama.

वृष्टिज्ञान. दंशमारौ, Vis. दंशभीरौ, Vis. उरण्य वृष्टदूर; हा. ८०

वेव आणोत्थ, Vis., आणास्य, Vis. A. for आणास्य, Vis C.

वेगी. सुपक्कलिके, Med., Med. A, Hem. (W. blown bud). सुपक्कलिक, Med. C. सुपक्कलिके, Hem. A., Vis, I. 2053. etc. चरुहभेदे, Med., Med. A, Vis., Vis. A. मण्डभेदे, Hem., Hem. A., Med. C., Vis. C., I. 2810. सुपक्का कणिका यत् सुपक्कान्नविषेपः पूरिकास्य; Mahendra.

वैप. The last part of Vis., Hem not in W., Drama.

मकर. चत्वारवजौ, Med, Med. A. Others चत्वारवनी.

मकरण. मरुतावे, Mahendra for विद्रामे.

मकाण्ड. शस्त्रे, Med., Vis for शस्त्रे, Med. A. etc.

मक्रिया. अधिकार, 1807 for अधिकार, Hem A Not in W., Drama.

मरुतात. मरुतातः ख्यातहृदयोः, Vis, A. B. C. (the first two with प्रतीत, the last two with प्रथीत, the last wanting one verse) W. has followed this. But where मरुतात is used in the sense of हृद ? See प्रतीत.

मरुह. सुवर्णांलिमहीरुहे, Med. A. सुवर्णांलिमहीरुहे, I. 2810, Med., W. I follow Med C, as Hem. etc. support it सुवर्णं हलिपादमे - कृत्तुमा (?) हृद्वे, Mahendra. सुवर्णं is used in the sense of सुवर्णांलि

मवण्य मवण्य, Mahendra, for मवाण्य, Hem.

मचलाक. दन्द्युक्ते, Vis, Vis. A. for दर्दि चन्द्रे; Vis. C.

मचदाकिनु. Here विलमेखल is used = मयूर.

मजनन. प्रगम = उपसर and मजन of A. 3. 2. 25. = मव्यादियु पुं गवादीनां प्रथमगमनं (going well or quickly, W)

.मथय मथवे, Med मथरे, Med. A etc

मथिनि अमुचरे, Med. (= follower, W). अथने, Med A etc.

मण्डित Med A etc मण्डित, Med

मतिकार, Hem, Hem A Vis, Vis A B, I 2053 Not in W, Drama

मतिकार द्विराद्यत्त्वा च Hem 1807 etc

मतिक्षिप्त भेषजे Hem for मतिक्षिप्ते Hem A, I 2053

मतिपद्य विजान् = powerful (overcome W) विजाते, Mahendra

मतिबन्ध कुलाधार, Anek for कुलाचार, Anck. A

मतिरोधक शोध Anek for चोर Anek A

मतिष्कय Med Med A मतिष्कय Vis प्रतिकाय Vis A प्रतिषाय Hem See p VI I 15⁹ Vamana writes 'वार्तापुरुष सङ्घय पुरोयायी वा मतिष्कय इत्यभिधीयते । कथेरिति किम् । प्रतिगत कथा प्रतिकयोगश्च' Nothing new in यद् ना

मतिषर च भूष्टे Med Vis for चमूष्टे, Med A etc मण्डल, Drama

मतिष्टट, Hem etc मतिष्टट, Mahendra प्रत्याख्यात = rejected (celebrated, W)

मतिहत, Med A etc मण्डित Med स्वाधिष्टे, Hem for विष्टिष्टे, Hem A

मतीच्छ मतिपात्रे, Hem for मतिपात्र्ये, Hem. A

मतीत प्रस्थिते चान्, Hem मथिते जान्, Hem A चारदे, Hem for चारदे, Vis, Med

मतीहार मतीहारमतिहार्ये, Vis A, C I give Vis, I 1937 but it is also corrupt Vishva might have regarded मतीहारी also applicable to male door-keepers, but the language does not convey what is clear in A v below

मतीहारिन् Under A 3 3 169, Maheshvara explains व्यनन्तरोक्ते मतीहारे मतीहारीत्यपि यद् । स त उ व्यतावपि स्त्रियाम् । अयमिदन्न इति न्प्रमितव्यम् । रानेषु तस्य पाठायोगात् ।' In other words he regards मतीहारी is the nominative singular of the feminine stem मतीहारी and not of the masculine stem मतीहारिन् But what is his authority for the statement that the feminine मतीहारी is used in the sense of the masculine ? As regards the objection about the word being कान्त it is groundless as it is described secondarily like इडा under इडा A 3 3 42 Narasvami simply writes 'स्त्रिया मतीहारी'

मव्यय सादौ Hem सादौ, Mahendra छ = छय, p रन्व = hole, W = अन्तर, Sha प्रत्यालोड यिते, Med for अयिते, Med A (= eaten, W)

मत्प्रदमनीय उपस्थेय = to be attended on (placed near, W)

मघन, Hem A etc मघान्, Hem दारण, Med

मघान्, उद्धमे, Med for उत्तमे Med. A

मघश्च विस्तारे, Med, Hem (= extent, W) against D

प्रपात, Hem A प्रयात, Hem. तटे, Med. प्रपातस्तटो भृगु; A. 2. 3. 4 Hem.
V 143.-4 प्रपात = तट. सौमित्र = रात्रप्रवस्कन्द, 3. 464-5.

प्रवितामह एष, Med. etc for एष; Vis etc.

प्रवाल, Vis A etc. प्रणाल, Vis

प्रभ Med C. has प्रभयो जनकहेतौ खानु प्रभावे च प्रकीर्तितः । आदप्रोपलब्धयो
स्थाने पा'गुले (अपा'मूले) सन्निभिद्रपि आदप्रोपलब्धयो; Vis आदप्रोपलब्धु स्थाने, Hem.
Med जनममूले for जनमूले, Vis. A. etc

प्रभाय W.'s Med. apparently read शान्ति for शक्ति.

प्रभूत उद्धत = produced, risen (gone up, W).

प्रभीत शृती, Hem for शृते, Hem. A.

प्रयोग कर्मणि, Hem for कर्मणे, Hem. A.

प्रहृद Hem., Med. जठरे for जठे, Hem. A, Vis., Vis C जठ is not used
in the sense of जठर = belly, W. जठर, however, is used in the sense of जठ, A,
Vis. See शब्दभेद

प्रवष. उदर, Med A B for उदार, Med. C, आपर्त, Hem. for आयत्त, Hem-
A. आयत्त, Druma.

प्रवारण, Hem. etc प्रवारण, I. 2053

प्रवृत्ति आवन्त्यादौ, Med, Med B आवन्त्यादौ, Med A. स्रवन्त्यादौ, Med.-C W.,
Druma अवन्त्यादौ. Hem IV. 289 बदो दानं प्रवृत्तिय.

प्रवेधि कथयो; Vis for कुथयो, Vis A.

प्रवृत्तयन, Med. C प्रवृत्तयन, Med., Med A. Neither in W., Druma.

प्रसर. शब्द, in W. 'assemblage' (s).

प्रसङ्ग, Med C. प्रसङ्ग here also Med. A.

प्रसाद काव्यगुण is one word = perspicuity. (W. takes काव्य separately)

प्रसू कदली, W, Druma for कन्दली, Med etc.

प्रसूत, Vis etc प्रसूत, Hem, विजिते, Vis विजिते, Med for विजिते, Vis A,
Med. A.

प्रसू. अनन्तरे, Mahendra for स्रवान्तरे Hem Add v उद्व.

प्रसूक. लोलयो; Vis A. वेनयो, Med. O लोलयो; Med., Med. A. शालयो;,
Vis. C corrected into बालयो, Vis. B. 'बोलगम्बरसप्राणदियङ्गोपरवा' सभा; A. 2 9.
104 बोल, Druma = cloth, W.

प्रसूद्वित सङ्गे, Hal.

प्राध्व पद्, Anek. corrected in Anek. A.

प्राध्वम् in मान्. प्राध्वन्, W. नध, Vis., etc. = मद्. नर्ध, Med etc.

प्राप्ति. The kosas and W give प्राति also as प्राप्ति. but Vis. at considerable intervals. Old manuscripts, however, shew the second word is प्राति and not प्राप्ति. Compare the root प्रा. प्रादेशयोः, Med. etc for प्रदेशयोः, L 2810 etc. प्रादेश-प्रदेश, यन्द्भेद.

प्राथित. छेती, Tri. for हती, Tri A.

प्रासाद, Med. A etc. मसाद, Med.

प्रियक. प्रियकः प्रियकोऽपि स्यात्, Anek.

प्रेमन्. हर्ष, 1807 कर्ष, Med A.

प्रैय. उन्मान, Med, 1807 for उन्माद, Druma, Vis

प्रोत, Vis. A. C. झोत, Vis.

प्रोघ. पोघ, Hal in the body. व्यघ, Tri., 1807 apparently for व्यघ

झघ, Vis. यूघ, Vis. A. The first घहस्य for गहस्य.

प्रुव, Med. मेले for भेले and पपौ for कपौ, Med. A. कैवनीं (तिं, तं) सुसक्त = मोदा,

A 2 4. 132. com कुलक = several stanzas, W. This is doubtful प्रुव पलवः, लि २. १४-५ = पलो, Bengali.

प्रुत हति, Anek. प्रुति is my guess.

फटा. दन्, Med, 1807 for दम्भ, Druma. कितव, Hem for कितव, Mahendra

फणा. हन्ना, Anek. A. for हण्णा, Anek.

फफं रीक फफं रीकं किञ्चलयम् under u. s. iv. 20.

फलकिन्. दह्लिष with ष not श in all. फलकिन् is however = फलर fish as in W.

फाणि. कलम्, Har., Har. A. करण्ड, Hem. करम्ब, Hem A. etc.

फाष्ट. See p. vii. 2 18.

फाल वासवि फल, Hem for वस्त्रा'ये फाल, Hem A.

व. विन्धो, Med. A. Not in Med. C. An interpolation. ह्यगहन is doubtful.

व्यडगण्ड in Druma

वक. वकोटः पुल्लवायसः, लि. २. ५. २३.

वाणिल. वाणिलज्जो, Med for वाणिलज्जे, Med. A.

वन्धक. वारिण्या, Hem. for करिण्या, Hem. A.

वन्धर. सुर्णे and चान्, Med C. for सुर्णे and चान्, Med, Med. A. चान् is probably used in the sense of beauty. स्त्रीचिद्र, Druma, W. Comp. चान्, देशी २. १.

बन्धुर Med etc make this also बन्धुर, but शोभने नद्ये after रम्यनमयो^१ shews this is a mistake So तयो in Hem shows the first word is बन्धुर (बन्धुर, Hem A.)

बर्षटी रघटीपद्ययोरपि, Vis I follow Vis A

बर्बर केशचक्रल = केशविन्द्यास, Mahendra. (also बर्बरा. for बर्बर) Med probably uses चक्रल as an adj = curly.

बल बली, Hem. for बला, Hem A बल, Ancl., Anek A

बलभद्रा सहा कुमारी तर्राण, A 2. 4 73 (a young girl, W)

बलाक, Vis. A Not in Vis C, Vis, W But compare Ujvaladatta's quotation from Shashvata under u s iv 14 (बलाका) This is not in my Sha. and in z Prof Aufrecht finds it in his Vis

बलि बलि, according to u s iv 123 बर्ष, Anek. for बर्ष unnecessarily glossed ब्रह्म Both क्षराक्षति- काके Hal My correction is a guess

बाहक, Vis A B, C, Hem., Hcm A बाहक, Med, Med. A C and जलखातक for जलखादक of others W adopts जलखातक in the sense of digger I give both readings as Med may have regarded the word as बाहक from बाह्वात् जलखादक = अश्व प a tree ?

बाहकल. काकोदुम्बरिका फलु मलयू (यू) र्ज वनेफला, A 2 5 61 W apparently read मलयू for व्यामलक्या in Med I prefer it.

बाणिक, Med, Med. A C. बाणिक, W बाणिके, Vis etc See कोशातक

बाध बुद्धयो, Tri for बुद्धयो, Tri A.

बादल. मेलावन्दा = inkstand, W But compare मस्या', Hem

बाबैटीर अस्थि = stone

बाल शिटी, Hem for शिरी, Hem. A Some read ली for ली मेधी Mah and some mss of Vis for मेध्ये I agree with Zachariae this is a better reading Compare खलेवाली

बालक Not in Hem A Med A B, C. agree Vis regards बालिका as a different stem as it gives it at a different place पिङ्गे ना, Tri. पिङ्गोला, Vis A पिङ्गोला, Vis C पिङ्गोला, Hem, Hem A पिङ्गोला पत्रकाहवा, हा २०७ पिङ्गोला = प्योपधि, Mahendra

बालेय बालहिर, Med, Med. A for बलिहित, Med C, Hem etc. Med apparently like the others had in view प v 1 13 बटौ, Med for बटौ, Med A

मुक्कस, Hem, I 2053 etc Not in W Commonly मुक्क कालिकानील्यो,
Mahendra (कालिका = योगिनी)

मुक्क Hal is doubtful Is तुगिह = गणेश ?

बोधन्, बोधिनी, Med A, Vis A, etc (the mistal e palpable as it is connected
with बोधन, not बोधिन्) Vis gives बोध and गन्वबोधने for बोधि and गन्वदीपने, Vis A

ब्राह्मण्य स्तुल्लिका, Med, पल्लिका, Vis for फल्लिका Med A, Vis A खका, Vis.
for स्तुका, Vis A

बाह्यो 'फल्लिकाया कजटिका, Vis, Vis A for फल्लिका पङ्कगडिका, Vis C हल्लिका,
Hem, Hem A, 1807 It may be a corruption of फल्लिका The first बाह्यो, Druma,
W. against grammar

भ भ खान् मयूरे, Vis I follow Vis A

भक्ति मख्या, Hem A भक्ति = विद्विक्ति Mahendra It may mean fracture

भङ्ग कौटिल्य = crookedness, turning (= cheating, fraud, W)

भटि. Vis, Vis. A, Vis C agree The verse wanting in Vis B Although
the word should not come under नानार्थ, there is no reason to dispute its correct-
ness on this ground as such errors are found in all the kosas

भयडन खलिकारे, Hem for मलीकारे, Hem A = maltreatment (wicked-
ness, W)

भन्द, Med. B भद्र, Med, Vis, Hem among दान's of two syllables. The
mistake is palpable Not in W, Druma

भद्र ह्यभे तु कदम्बके, Med for ह्यभे मेरु कदम्बके Med A C. मेरुकदम्बयो, Vis.
मेरुकदम्बके Vis A C I have doubts whether W's explanation of कदम्ब is
correct

भरण The difference between Med. and Vis mss is noticeable W. has
followed the former Med C also has 'भरण कुक्क रे भद्रे भरण तु ध्यने तयो '

भरत भरतात्मजे, Hem, Druma, W for चरभतात्मजे, Hem A — a proper name,
Druma. Some दौहन्ने for दौहन्नी महारे, Vis

भरहाज, Vis, Mel, Hem A भारहाज, Hem and सुनी जीव for इहम्यति ' W.
has followed both

भर्मन् भारे, Vis Vis C for भानी Vis A Druma read नाभी, (= navel, "

भङ्ग Vis joins बोह्ण to it

भक्त भक्ती Vis A B C भक्ती, W The form भक्त is doubtful.

भसद् भसञ्जघनम्, under u s I 129. भासत् प्रभासरे मासे Vis भासत् प्रभासरे
भासे, Vis A. सरत् प्रभासरे मासे, Vis C भसत् (corrected into भासत्) प्रभासरे
मासे, Vis B सासयो, Mahendra.

भसक, Med C भसक, Med corrected in Me I. A

भाकूट. I understand भात् of Vis. = after भ (भा) भाकूट, Mahendra.

भाग रूपार्थक, Druma = half rupee, W

भागधेय प्रत्याय apparently = कर (comp ध्याय) Not in Druma W

भात्. Anek ऋणि, Anek A corrected into ऋणि

भार कथ्यौ, Med. for विश्यौ, Med. A C

भारदाज, 'सुनौ भारदाजनयपिचुमन्दद् भेऽपि च, Hem A (wanting in Hem यन-
पिचुद्भु, Mahendra). भरदाज, Tri but corrected in Tri A.

भार्याटिक, Med, Med. A, Vis, Hem A भार्याटक, Vis A भार्याटिक, Hem सुनि-
भेदे, Mahendra.

भार्याट Mahendrar, Mahendra

भालाङ्ग, Hem, Har हालाङ्ग, Har A भालङ्ग, Hem A

भावाट W वेय and Druma निवेय separately Doubtful.

भास, Med, Hem वास, Vis A C The word must be वास, as वास is separate-
ly mentioned

भासत् दीप्तौ, Hem for दीप्ते, Hem A W probably read चूर in this and
भासत् But चूर is also = चूर्य

भित्ति प्रदेशे, Vis for प्रभेदे, Vis A

भीषण I am inclined to regard शल्लकीरसे = शल्लक्या रसे = शल्लकीरवे and not शल्लक्या
and रसे But W has adopted the reading of Med and I have not sufficient ma-
terials to correct शर्गटे, Mahendra. for गाटे, Hem

भुजङ्ग विद्ने, Med A for विद्ने, Med A

भुगड, Har A भुगिड, Har Not in W

भुवन, Hem A Hem makes लीकनाकारवाम्बु and joins to भावना

भुवत्तु भुवत्तु सामिच्छर्ययो under u s 3 51

भूकृटिन् भूकृटी, Anek भूकृडो, Anek. A

भूक्रेय. अयलुज, Med, Med. A, वल्ल, Vis C for वल्लज, Med G and वल्लज,
Vis, Vis A W gives भूक्रेया in the sense of अयलुज but the authorities are deci-
dedly in favour of वल्लज

भूतदण्ड याकोट, Vis चाखोट, Vis. A काकोल, Vis C खोन्दाक, Vis A.

भूतात्मन् देहे, 1807, Med. B Med

भूति सम्पत्तो, Med. (corrected in Med. A) for सम्पत्ति, Med. C

भूतुक, Vis, Med., Hem A. भूतिक, A., Hem. I prefer भूतीक, as Vis 's arrangement is mostly by affixes, while the short इ may be due to copying.

कपूर्वके लणे, Med Med A. for भूस्तृणकतृणे, Med C

भूमिका देय, Med for वेय, Med A

भद्र विद्र and भद्रो, Med for विद्र and भद्र, Med A साकव not in W but Hem IV 253 साकव केयरझन. केयरज is another name for केयरझन

भद्रार कनवालुके, Vis C for कनकालुके Vis, Vis A.

भेद ह्ये, Vis. for ह्ये, Vis C

भेरुण्ड भेरुण्डो and पत्तिणो, Vis for भेरुण्डा and पत्तिथी, Vis. A.

भोगवत् नाय, Tri, Tri A नादागलयो, 1807, W, Drama But the correct reading is apparently नाट्य

भोगिन्. वैवाह्यकरे, Hem A वैवाह्यकरे, Hem, (वैवाह्य is derivable from व्याहृति = debauchery Comp भुजङ्गो गणिकापति, Hem). वैवाह्यकर, Sha. 105 (these verses are wanting in my ms = व्यावहारिक, notes) W seems to derive it from व्यय. वैवाह्यकर परिवारक व्यावहारिक इत्यनेन, Mahendra

भ्रमणी श्रीडादायाम् or श्रीडादाया, Med, अधीयत is used in the sense of God
भ्रमरक, Med etc भ्रामरक, Med C गिरिके, Vis गैरिके, Med C गिरिके in others W seems to have read गोजके

भ्रामक I consider the first भ्रमर of Har भ्रामक, as the mention of भ्रमर again shows it can not be the same word Har has भ्रमरे joined to कच, but this is also an error, as कच comes under पादाधिकार and not अर्धश्लोकाधिकार

भ्रामर, Vis A etc चामर, Vis and चाम for चाम, Vis A Hence Wilson's 'village'

भ्रूण रज, Anek for अण्डज, Anek. A

भ्रूण विश्वे and अथ पुण्या, Hem. fir विश्वे and अथ पुण्या, Hem. A

भ्रूणो इ, Med corrected into स्पृण, Med. A

भ्रूण भ्रूण जलवाहके, Mahendra जलवाहक - यैवल See जलवाहक

भ्रूण 'भ्रूण भ्रूणसे बाध (क्व ?)' गदधि इ जने

भ्रूण, Anek. A भ्रूणक जच रो Anek

मण्डिच्छिद्रा मेधाया, Hem A for मेधाया, Hem मेधा = a drug (marrow, W)

मण्ड शर, Hem A. for शर, Hem पद्माङ्गल = एरण्ड, A 2. 1 51

मण्डक गूढपर्षणु = भोक, लि 1 २ २६. योगक = a plant (मण्डकूपर्षणु, A 2 4 56

मण्डकूपर्षणी is a different plant मदभेद, Mahendra)

मण्डोदक मण्डोदक, Vis for मण्डोदक, A B C. चित्ररोगे, A C for चित्ररोगे,
Vis, Vis B, Med, Med A चित्ररोगे, Med C च्यालिम्पनाऽऽतर्षणादीयन मण्डोदक
च तत्, लि २. ६ १२.

सत सन्निने, Hem सन्निने Vis for सन्निने, Hem A, Vis A

सति वाञ्छा, Vis. A B सुोच्छा Vis धीच्छा, my guess

सत्वर युधि, Vis. for क्रुधि, Vis. A

सत्प्र मोनानरे, Vis A B C., Hem (wanting in Hem A) My correction is a
guess पादमे, Vis B C for यादने, Vis, Vis A, Hem

सत्तवारण अवाप्य, Vis C for अपाप्य, Hem. कुन्द, Med. B for कुण्ड, Med A.

सद ह्यक, Vis., Mahendra for चयक, Vis A, Hem चयकवस्तु is one meaning

W takes चयक separately

सदकल सत्तेभे, Med., Med. A for सत्तेभ, Med

सदन. राडे, Hem, Hem A It is probably used in the sense of माय,
Hem IV 237

सदयिषु सद्व is probably used by Vis in the sense of सदजनन

सदार = वराह under u s 3. 131

सधु जीवायोक is regarded as a copulative compound जीवा = जयन्ती and अयोक

सधुक जंत्रव and सधुक, Vis for यच्छा and सधुको Vis A C वलि, Hem for यन्दि,
Hem A श्रीवद् not in W, Drama apparently name of the bird त्रपु is doubtful

सधुपर्षणी गाम्भार्या, Med corrected into गम्भार्या, Med A

सधुर सधुकर्कटिका Med A. B सधुककुटिका, Hem, Hem A, Vis, Vis C

सधुककुटिका, Med C भेदा, Hem for भेदा, Hem A सादौ, Anek. for सादू,
Anek. A.

सध्य लग्नके, Vis लग्नके Vis C for लग्नरे, Vis A

सध्यम राका, Mahendra for कया Hem भेदजे, Vis. A मन्वजे, Vis C for
मध्यजे, Vis A

सन्ध साहव = from सक्तु सानरे, Tri, Tri A for साहवे of others

सन्द रागिषो Vis for रोगिषो Vis C पातङ्गि = son of पतङ्ग

मन्दर मन्थरे शैले, Vis for मन्थशैले ख्यात, Vis A Some probably सङ्करे for W
has also mirror

मन्दुरा समीपार्थे च वस्तुनि, Vis for वस्तुयप्रविष्टाभुनि, Vis C The last मन्दुर,
Anel. •

मरीचि क्षपणे, Vis C for क्षपणे, Vis A B I can not decide which is the
correct reading

मर्करा, Vis A, I 1539, I 246 c मर्करा, Vis, Vis C, I 1937, I 322 b मर्करा,
Med, Med A, I 2810 I prefer मर्करा as the arrangement in Med is alphabeti-
cal and there can be no doubt be regarded the word as such It can not be
मर्करा, as the word is separately noticed in Vis It may be मर्करा but its deri-
vation is unknown Vis A, I. 1539, I 246 c 'द्रीभाण्डहररानिकुलासु च', Vis I
1937 'द्रीभाण्डहररानिकुलासु च'(हरला, Vis C and भास्तु, हरारि, I 322 b) Med द्री-
भस्त्रासुरलानिष्कलासु च (निष्कलासु च, Med C) I 2810 द्रीतासुहरलानिष्कुना च

मर्कर मर्कर, Vis A for मर्कर, Vis, Vis C

मलय शैलाङ्गे, Med corrected into शैलाङ्गे, Med A

मलिन द्रोम, Hem, Hem A दृष्ट would be a better reading भूप्रिते, Tri for
दृष्टिते, Vis etc

मल्ल कपाठे, Mahendra कपालि(नु) is a low caste, but is probably used here =
Shiva.

मल्लनाग मल्लनागे, Hem joined to दीर्घाध्वग for मल्लनागो, I 2053

मसृण अतसो खाडुमा क्षुमा, अ. २ ६ २०

महाधन सुवर्ण, Med, Med A for सुवस्त्र, Med. C Hence gold in W

महानाद भयानके, Vis A C for गयानके, Vis, Vis B., Hem, Hem. A

महामात्र अथमात्रे, Vis, for अथमात्रे, Vis A

महासुनि अगस्त्य twice in Vis. A B C The second may stand for the tree or
the proper reading is व्यास

महालय, Har A, Med., महालयेषुपि तीर्थ, Har

महावीर सङ्घान, Med, Med A B. Med C gives Hem सङ्घान = योत्रन, Drum
जराट-क not in W.

महासङ्घ अलिक = ललाट, A. 2 G. 92

महोदय स्वाम्य, Mahendra for स्वामि = Hem

माटर मठरो मुनिश्रीण्डयो, under u. s १ 39 No such word in these Kores

- माटि पक्षी, Med. for भक्षी, Med. A. शिवाषा, Hem शिरासोर्वी, Hem A.
 मातुलानी कलाया, Med कलापे, Med A etc. apparently for कलाय भद्रा
 यक्षयणाह्वय इति रुद्र, A c But भद्रा and यक्ष are different plants
 माट कात्या, Vis for कात्या, Vis. A B C. ब्रह्मण्यद्रा, Vis., Med., Vis A.
 C for ब्राह्मोत्याद्रा, Vis B, ब्राह्मण्यद्रा, Med. C., ब्रह्मण्यद्रा, Hem The
 use of आदि shews wife or female of Brahman is not meant. See A c, 37
 माहका करणेश्वरे = करणाना इन्द्रियाणा ईश्वरे आत्मनि, Mahendra.
 मात्रा परिच्छेदे, Hal
 मार विभे, Hem for विभे, Hem A
 मारि चर्षे doubtful apparently from ह्य under मार in Vis
 मारीच याजकहिजे, Med, Vis., Druma probably for याजकहिजे. See याजक
 मार्गण पाचक Anek for याचक Anek A
 मार्जार खट्वाय = खटाय् खट्वाय Vis खट्वाय, Vis A.
 मार्जारीय, Hem, Vis, Med C, u s, I 115 मार्जारीय, Med, Med A
 माल माल, Med, Hem for माल, Med A, Hem A गृहे Vis for जने,
 Vis C
 मालती काकभाय्या विशालाया, Vis for काकभाय्या विशालाया, Vis A काकमाल्या,
 Hem
 माघ गोष्ठ, Vis. for गोष्ठे, Vis A Not in W, Druma
 मद्, Med. A. etc सिद्, Med Both वित्तयो for निद्रयो, Vis, Hem., Med C
 मिद्धि हद्, Med, Med A, Vis, Vis. A बुद्, Med C, Vis C, Hem,
 Hem A
 मीनाक्षीय, Med, Vis, I 2810, I. 2053, I 1937 मीनाक्षीय, Vis A, Med A,
 I. 1539 मीनाक्षीय, Hem मलिन्वीय, Hem दर्दराख, I 2910, W, Mahendra.
 दर्दराख, Med, Vis, दर्दराख, Med A, दर्दराख, Vis A, दर्दराख, Hem, I
 2698 दर्दराख = मीनाक्षीय, यद्माला = व्यञ्जनविशेष, Druma = a tree, Mahendra
 सकुन्द कुन्दुर = पोर्षाक, A c 2 4 121 निधिभिद् विष्णु, Med for पारदे विष्णौ,
 Med C
 सक्कुर च कलिद्र मे वकुले, Vis for वकुलद्रु मे सक्कुरो, Vis. A C (the last wanting in
 A) सक्कुर इत्यपि केचित्, A c 2 6 140
 सक्थ. सक्थ सोमैत्र नवे भूट इति वैजयन्ती, वि स 89
 सक्थ Vis makes पापसक्थोचभोचने

सुनि कङ्कसेन, Med वङ्कसेन, Med A corrected into वङ्कसेन यमिनदीसुद्विपियात्पामलि
कि सुके, Vis I follow Vis A, Vis C differs from Vis A मिनात् for पियात्

सुनिभेषज व्यागस्ति Vis for व्यागस्त्र, Med, Vis A

सुर, Med. A सुर, Med

सुसुर, Hem etc सुसुर, Hem A सुसुर्ये, Hem for सुसुर्ये, Hem A

सुषित हात, Hem for सुते, Hem A

सुष्क, Hem, etc सुष्क Hem A and last foot wanting स हते, Med for सुष्कते,
Med A

सुष्टि पले, Vis A for पले (= handle) of Vis, Vis C, Med A B C.

सुष्टिर, Vis A etc सुष्टिर, Vis

सुल्ल वल्ले चेतने, Hem for वल्ले चेतने, Hem A

सुग सुगजाया, Vis. for सुगयाया, Vis. A, Hem A etc.

सुगनेत्रा Not in Med C सुगनेत्री, W

सुगाची. विद्याला = इन्द्रवाहणी, A 2 4 156

सुष्णाल Anek A corrects च जलाकुल into कङ्कदण्डक but unnecessarily
जलाकुल means नलद Compare A 2 4 164 'अभय नलद' सेव्यमसुष्णाल' जला-
गयम् A also gives असुष्णाल, but our authorities shew सुष्णाल is used in the
same sense

सुत्तर अजगरे, Anek for अजगरे, Anek A

सुत्तरफल महाकाळ = mango Mod A B C agree, but the line is unmetrical
and ungrammatical Perhaps the mistake lies in the author

सुत्ता, Vis, Vis A, Med सुत्त, Med C and कोचद्रा for काच्छा. सुत्तवासी त,
Hem for सुत्ता वासी सु Mahendra वासी is not in W but its derivation is simple
(comp वाचित and is found alike in Vis. and Hem)

सुत्त तीक्ष्णे, Hem for अतीक्ष्णे, Hem A

सुत्तेरुक Hem, Med, Med A, Vis A., I 2053 मिष्टेरुक, Hem A (clearly
wrong as it is of three syllables and जानि) मिष्टेरुक, Med C मिष्टेरुक, I 2810
सुत्तेरुक, Vis., and सुत्ताग्नि सुत्तेरुक, Vis. C and सुत्ताग्नि corrected into सुत्ताग्नि
सुत्तेरुक, Vis. B मिष्टाग्नि, Vis. A B, Med A. B उतिविर्चिके, Hem A. उति-
विर्चिके, I 2053, I. 2810 etc.

सेवयुष्म० नादे. सुनात् Hem. for नादेये, Hem A. त .. हरे हये, Med for ना हरे हये,
Med C नादेय = वेतव (= river water, W) and पिण्डाभ्य = ओषधिभेद. Mahendra

(केतसे जडे च मेरपुव, Mankha in Z) I regard मादेय = वासुन of A = antimony and
पिरडाभ = hal

मेध मेध, Med for छेने for क्तौ, Med A क्तु Vis and joins मेधि

मेध्य व्यश्चये, Vis. A मध्यमाश्रमे, Vis C

मोच जनु, Hal apparently for यजुं न and जनु for मान पाटनि मींशुपुष्करी.

A 2 1 39

मोचक मोक्ष, Mahendra for मोच, Hem

मोचट मोचट, कूर्चिकायां, Vis अक्षोटमूल, Hem. for पुव्य, Hem A व्यक्षोट, Med

मोह मोहो विपर्ययो, Hem for मोहो विपर्ययो, Hem A

यज्ञ दानच, Anek for दान च, Anek A

यति पाद, Med for पाद, Med A

यन्त्र Hem not in Hem A

यमल हयो, Med C for हये, Med., Med A

ययु, Tri A मयु, Tri

यव Not in Hem A

यदि भाण्ड्या, Vis भाण्य', Vis A for भाण्य', Med. A etc.

याम्य प्राच्या, Hem, Med. for प्राच्या, Mahendra, Med B.

याव Not in Hem A

युग चतुर्थे, Hem for चतुर्थे, Hem A

युत Vis clearly writes पृथक् not अपृथक् Compare दव and यु to separate and
vernacular युदा Med may have tried to improve But we can read युतो युक्ते पृथग्भूते

यूथिका आतके, Vis for आतके, Vis A

युष्य I understand पुष्य = the 8th asterism

योनि ताण्यो, Mahendra for तोययो, Hem

रक्तपाद Hem, Hem A. agree Not in W, Drama, 1807 रक्तपाद = युक्त,
Hem IV 401

रक्ताङ्ग The second also रक्ताङ्ग, Vis, Vis A for रक्ताङ्ग, Vis C

रचा रचयो, Vis for राचयो, Vis A.

रह रह Vis A but corrected. मन्दयो, Med, Med A for मलयो, Med. C,
Hem, Hem A, Vis, Vis A C W adopts first

रहपाद, Vis A C etc रागमाह Vis रागमाह Med. उल्लो, Hem. A लुयो,
Hem. for लुयो, Mahendra अथासुन्दो कुट्टनी समाली समा . के ३ ११३

रजत रजत छद्, Hem A for रजत छद्, Hem

रञ्जन शुण्डा, Med, Med. A शुण्डारोचनी = रोचनी, A c 2 4 146 शुण्डा,
Mahendra for शुञ्जा, Hem.

रतनारीच वशीकृती, Hem, Hem A The last मुनि for मुनि.

रत्न (u s I 94 रत्न देवनदी प्रोक्ता, Com, देवनाक् च, s k.) रत्न, Med, Med. A
in the तान् after रति रत्न, Med A रत्नू, Vis A रत्न, Vis रत्न, Vis. C.

रमण रामभ = ass, W Doubtful Probably the proper reading is 'रवणो रामभे
ध्वनौ' It should be observed रवण is not in Hem, Hem A रामभ may also
mean Kṛṣṇa or Smara from राम and भा

रमति रमति कालकामयो under u s IV 63

रम्भ वानर, W, Drama for वाटण, Med, 1807

रम्य रम्य, Hem for रम्या, Hem A

रवण, Vis, I 1539, I. 246 c चरण, Vis., I 1937.

रत्नक, Hem. Not in Hem A

रश्मि पत्र in Med, Med A C. W seems to have had पद्म = eyelash

रस, हंस, Anek B for हर्ष, Anek, Anek A

रसायन राजव्याधि, Vis, for जराव्याधि, Vis, A विहङ्गमे, Hem, Hem. A.
apparently for विहङ्गके रसायन = घोष, Hem 3. 73

रत्न, (u. s 3 12) रत्न Vis, Vis. C (the last पक्ष, for तक्ष) in the नान्त
class with रत्न भक्त, Vis A and वेत्तकचण्डयो क्लृप्त, again, Vis B Ujvaladatta
explains द्रव्य and Wilson follows it But Vishava's view is more consistent with
derivation

राक्षस चण्डा - धनहरी A 2 4 128

राषव जलधे, Vis जलधे, Vis C जलधौ Vis A पुरपान्तरे, Hem A मधुजे, Hem

राजवदर रत्नमेनके Med., Med A for रत्नामलके, Med C

राजहृत्त सुवर्णालि, Med, Med A. (Med C wanting) for सुवर्णालि of Hem,
Vis etc. सुवर्णक, A 2 4 24

रावा विधीयते. Anek for मिधीयते, Anek A

रात्रक ' The second रात्रिक, Hem A.

राधन. भाषण Med., W, Drama I would read दोषण Comp. 1007

राधरत्न Med. A, W राधरेक Med रधरत्न, Vis A corrected into राधरत्न,
राधरत्न, Hem, Vis, I. 2003 राधरेक. Hem A रधरत्न Vis C

I. 2810 नासारे, Hem. for ना सीरे, Hem. A, I. 2053 Mahendra understands नासीर as one word. He seems to be right, if compared with धाराद्गुर

राम हिङ्गनद्या, Med, Med A for हिङ्गनिद्रो, Med. C, Vis Vis A W. considered it made of हिङ्ग and नदी हिङ्गनिनि, Hem Hem A, 1807, हिङ्गनिनी not in W, Druma. It is apparently = हिङ्गनी, A 2 4 114 = रामवेगुन

रासरस, Vis, etc रासरस, Vis C जागरिके, Vis., Vis C for जागरके, Vis C, Med. etc., जागरणे, Med C रसविद्रिवावास, Med, Med A for रसवि दे वले रासे, Med C सिद्धि, Vis, Vis A C रासे गोष्ठ्या, Mahendra

रिद्धा, रीद्धा, Med, W See बोद्धा

रीति रीति, Med The mistake is palpable

रुचक फलपूरो बीजपूरो रुचको मातृवुङ्गके, A 2 4 76

रुदथ रुदथ गिय, s k

रूप नाथके, Hem., Hem. A, Vis नानक, Med A, Vis A मानक, Vis C मानक, Tri., Tri. A आलोक, Vis, B, Med A B C, W. (this makes ना = masculine, but W keeps it neuter) Comp where रूप is used in the sense of नाथक पशुवन्द्यो, Med A B C for पशुवन्द्यो, Vis A B C

रूपक नाटकाद्देशु, Mahendra.

रेखा उद्दिन्या, Vis for उद्दिन्या, Vis A, Hem

रेचनी. शतज्ञी, Vis C रोदनी, Vis. A गुन्द्रा रोचनका, Hem. for गुण्डा रोचनिका, Hem A, गुड, Vis गुण्डा, Vis. A गुन्द्रा, Vis C

रेणुका च रेणो, Vis for हरेणो, Vis A

रेरिहाण अम्बरे, Hem, 1807, Med etc अम्बरे, Med B, W, Druma

रेवती रेवति, Tri, Tri A., W. It must be रेवती as it is part of it although रेवति may be of course correct.

रैवत जयन्तेऽपि सुवर्णोऽनी, Hem for उज्जयन्ते सुवर्णानो, Hem. A उज्जयन्तो रैवतक, Hem IV 97 सुवर्णाद्गु = सुवर्णकरकपालिका, Mahendra I think it is the Sonala tree.

रोक क्षरण Hem for क्रयण, Hem A

रोचक 'काम्बिड्य कर्कशयन्त्रो रक्तज्ञो रोचनीत्यपि,' A. 2 4 116 = also रोचनी A c

रोङ्ग शोभे, Med B for सोहे Med, M.L. A C Compare रोवा Not in W, Druma

रोदन रोधने, Vis for क्रन्दने Vis 1

रोध गालव शवरो लोध, A 2 4 33 Also शवर, com Printed with व not व. शवर appears the more correct reading

रापु रोप रोधे Hem 1 follow Hem A

रोपण, 1807 etc रोपण, Mahendra Thus must be as printed by Zachariae also the reading in Vis (connected with पापाण) Comp also शङ्भेद् 'पापाण-रोपणविपाणभीषण' Not in W, etc पलयो Med, Med A C I change it into वरयो after Vis, Hem as the word would be neuter, if वषण signified the act

रोहक Not in Med C

रोहित धीर लोहितचन्द्रमम् A 2 6 124 लौहितो रोहिते, Hem A. रोहितो हारभेदे, Hem Hem VI 31 रक्तस्तु रोहित

रोहिणी तडित्कटुभरा, Med, Med A for भमितकटुभरा Med C (कटुभरा is used = कटुरोहिणी) W gives also lightning गोमयो, Hem, A for गानरे, Hem.

रौद्र रौद्रा, Vis for रौद्री, Vis A

रौहिय. (u s 1 48), Med., Med A Hem A, रोहिय, Hem, Vis Both Vis A. C

रुच्य, Hem A, Vis The first रुच्य, Hem, Vis A शौमित्ते, Vis शौमित्तो, Vis A I give Hem A

रुच्यन् स्यात्, Anek for व्याख्या, Anek. A

रुचिष मेलके Hem for भेलके, Hem A

रुचु चार्क, Hem for चार्क, Hem A

रुद्र All the mss विद्र (Med C सिद्र) None पिङ्ग

रुद्र Not in Med, Mel A C भद्र I 2533. between राज and राज. पट्टकच्छयो, Hem पट्टकच्छयो Har, प्राशकच्छयो, Har A पट्टकच्छयो, Hem A, Vis Vis A C पट्टे च कच्छे च, I .053 I 2533 उच्छ इति जटाधर, Drama. रुद्रिका occurs in Hem 3 193 = रूपजीवा

रुट Vis A This also रुट, Vis Wilson had different reading

रुट्टा Har etc रुट्टा Har A रुट्टा, Med अरुट्टो, Vis for वरुट्टो, Vis A, Med शिन्धा Har for शिन्धा Har A Ujjvala writes 'रुट्टा स्यात् तद्विका शिलीति हारावली रुट्टा त् तद्विका ख्याता रुट्टा दूत्रेऽपि दृश्यत इति व्याहिरभवौ'. (u s I 151) This will show how mss differ रुट्टा चाम्यचटक A c 3 5 10

रुता. शाकयो, Med for शालयो, Med A रुक्ता Hem.

लम्बोदर चाद्रूने, Hem उष्मात Vis I follow Hem A, चाद्रून = glutton
is defensible उष्माते, Mahendra

लनञ्जिह्व, Vis C नलजिह्व, Vis A चलजिह्व, Vis

लना नारी, Med A, B, W घारी, Med C नाडि, Vis A B, Mahendra नाडि,
Vis C Med may have thought the word was नारी

लनामन् ह्यपुच्छध्वजे, गुणाधिपे, Anck I follow Anck A

ललित लङ्गिते for ललितो, Mahendra I prefer ह्यव for हार 'दनाचार्योपदिष्ट स्यात्
लित' रतिचेष्टित, A c. 1 7 31.

लवण अस्थि Hem, Hem A My correction is a guess रसे, Mahendra for
बसे, Hem

लाङ्गल गज, Vis for लज, Vis A

लाङ्गलिन्. दणराजाद्वयस्ताडो नानिकेरस्तु लाङ्गली, A 2. 4 168

लालाटिक भाव, Med. for भाव, Med C

लिप्त भक्त Med C सुहृद्, Vis मुक्त, Vis. A etc I was inclined to think मुक्त
is used here in the vulgar sense of implicated. (लिप्त = लिप्त under u s. 55),
but वेप shews kosakaras use it in the sense of eaten

लूतामर्कटक Not in W etc पुली = puppet

लेख जग्राया, Hem. रोजग्रा, Hem A

, लेखन, Med A खेनन, Med Both छर्दने, Med C हर्षने (वर्धन = छेदन) and
Vis. छटने for छेदने, Vis A छदे, Tri for छेदे, Tri A

लेखनिक, Vis A etc. लेखीलक, Vis, Mahendra

लोचक कर्मणि, Hem for चर्मणि, Hem A निर्मितौ, Tri, Tri A apparently
for निर्मितौ द्विपु shews निमतौ etc are used in the sense of foolish, not folly, W

लोन, Vis A C लात, Vis वोरके, Vis C रसशुषि, Vis नील, A. c 2 10 25

but the word is तान् not रान्

लोमय मण्डक, Vis for मेढक, Vis. A

लोहित. बल Hem for वर्ण

लोहित्य, Vis etc लोहित्य, Hem Hem A

वय The second वय in Anek B वातिङ्गणे, Har A for कुले वेणो Har
वद्, Vis. A etc The first तद् Vis.

यधक् यधक्, Vis. and with देवन instead of जगत् 1 give the reading of Vis A
यधक् यानक = a perfume, Mahendra (- chill, pupil, W) .

वृद्धय वृद्धय, Mahendra This also वृद्धय, Hem Comp सर्वमूपक, हे २ ४०
 वट गुल, Vis., Vis B गुड, Vis A The first line wanting in Vis C सुम्बरति-
 कयो, Vis सुम्बरतिकयो, Vis A सुम्बरतिकयो, Vis B गुल (गुल, Svami, common
 ly गुम्ब A. c) बराटक (वटाकर, Svami) स्त्री त्व रज्जुस्त्रिपु वटी गुण, अ २ १० २०
 वतिको is also a rope See the use of वतिको under वरला

वटर, (u s. V. 39 = मूर्ख, com) वचर, Med, Med A कुकुरे for कुकुटे, Med
 C द्विरदस्त्रन्वपीठयो । कवटे, Vis. for वटर शठवेष्टयो । क खटे, Vis A वरठ शठवष्टयो ।
 गड्डटे, Vis C I 2810 etc कुकुरे वस्त्रेष्टे वटर शठवस्त्रयो । ककखटे, I. 1937
 The koskaras apparently derived the word from वच् to cheat and not वच्
 to speak वच = मूर्ख, Mahendra for अन्वड It is more probable ' has been dropped
 in copying)

वखर, Vis वटर, Vis A वखर, Med वखर, I 2810

वखड रखडा twice in Med वखडा, Med A, Vis etc

वखडाल, Med B, I 2810 वखडाल, Med C वखडाल Med, Med. A, Hem A,
 I 2053. वखडोल, Vis वखडाल, Hem, Vis C I prefer वखडाल as ट and ठ resemble
 but not ट and ढ Med mss read नौकाया for नौकाया, Vis Hence Wilson's bot
 Hem's dual shews नौखनिल is one word

वदान्य. लदार, Hem. for दान, Mahendra

वधू The koskaras apparently adopt u s derivation from वच् (1 85) वडा,
 Hem, A, Vis. for वडा, Hem etc

वधुधनु वन्धाक, Vis. for वञ्चक, Vis A

वनिता घोषित, Vis for सेवित, Vis A

वन्दनी वटी, Drama for कटि याचन, Drama, Med, B for माचन

वपा वल, Tri, Tri A apparently for विल

वयस्या. पय्यानी, Med for पय्याया, Med A

वरण Some of the Vis mss make this also वदण

वरण्ड शान्त, Med, Med A for शान्त, Med C (with the second वरण्ड) The
 second विवरण्ड, Vis वरण्ड, Vis A B C There is another वरण्ड and as the two
 words differ in spelling, they are placed in different places गात्रभेदयो and दान-
 कयो In हे, A. c 3 5 42 वतिको is apparently = rope वरण्ड, Mahendra for
 वरण्ड, Hem

वरला, Hem वरला Hem A. वतिको probably used = वटी = रज्जु

वराह वराह, Anek, Anek A My correction is a guess.

वराटक कोर, Hem कामे, Hem A apparently for कोशे,

वरासि वरासि स्याद् सङ्घट्टे वरासि स्थूलघाटक इति इत्यान्तेषु रभस, A.

c 2 6 116

वराह, Hem A वाराह Hem and नागके for नाणके Hem A. नानके, Vis.

A. तारके, Vis C Not in Vis. मेघे, Tri, Tri A adopted by W As I do not know of this sense and I know of the older sense of मेघ, I correct it.

वरीयस् विस्तारे, Hem for विस्तीर्णे, Hem A

वर्कर मर्मणो, Hem. A

वर्ष कुष्याया, ऋते, Hem कुष्याया मले, Hem. A. Anek introduces Sha. under it It is not found in Anek A. B वाद्यगुणो, Anek. वाद्य (corrected into नाद्य) सुखे, Anek A for नाद्यसुखे, Anek B गेया, Anek for ज्ञेया, Anek. A कथा, Med for कथा, Med A वा is explained ह्येवे पु सि च, A c

वर्षक वर्षिका, Har A कणिका, Har I need not add I regard वर्षिका as feminine of वर्षक not वर्षिक

वर्ष विलोडक. कुन्तले, Vis A for कुन्तिले, Vis.

वर्तक वर्तकी, Med. against p वर्तिका, Med B

वर्तन मनिघे, Vis for मन्ने, Vis A C प्रेषण, Med., Med A. for प्रेषण, Med. C पिण्डे, Med. C, Hem A for पीठे, Med A I prefer वर्तन for वर्तन in Tri

वर्तद्वक, Vis A etc वर्तरीक, Med C. कोकनीधे, Hem A काकनीधे, Hem काकनीधे, I 2053 काकनील = a tree, Mahendra

वर्ति भेदजनिर्माण, Mahendra W, Druma, Taranatha understand सेखा as a separate sense, but सेखयो may mean 'the two lines of'.

वर्तिरा, Har A वर्षिका, Har I prefer the first as वर्ति is used in a similar sense Har 181 gives वर्तिका = विष्णुलिङ्गी. This is from वर्तक

वर्षन वृषिका, Anek, Anek B कुञ्जिका, Anek A

वर्षमान घटि, Vis. for घट, Vis C

वर्षित प्रहित Med corrected into घटित Med A

वर्ष (u a 2 27), Hem. वर्ष, Hem. A. (the mistake apparent as it is रान) some वर्ष Note the difference in gender

वर्ष बोधघात - जम्बूद्वीप, A c

वर्षाभू अथ महीलता। गण्डुवद किञ्चुलक (also कि पुनुक कि चिलिक, com)
A. I 10 22

वसव वस = वस = cook

वसुर, Hem W Drum. वसुर, Vis, Vis A Hem A (the association with वसुरी shows its correctness) विन्वचोत्रे, Vis A for वनचोत्रे, Vis.

वसुर Hem, Vis etc The first वसुर, Vis A, वसुर, Med C, वसुर, Med, Med A वासुले and औषधयो, Med, Med A for वनचोत्रे, वसुरयो, Med. C Contrast वाहन with गहन वाहन not in W etc but fully defensible Also वसुर, A c.

वय Some करणी for करिणी The form गवी shows स्त्रीगवी is one word = female cow (and not wife and female cow, W) जन (= लोक), Mahendra for जन Hem.

वयिर कम्भकोषु Vis. for इभकषामु Vis C

वसन्नदूत अभियुक्ते, Med for अतिद्युक्ते, Med A प्रतीताप्यतिद्युक्ते, Vis A B C for प्रतीत्य अतिद्युक्ते Vis I understad प्रतीतापि : e also प्रतीता

वसु जनाधिप वसु हृदये श्याल, Vis धनाधिप अय्युक्त, हाटक, व्याख्यान, Vis A. (partly wanting in Vis C) व्याख्यान, Tri A I give व्याख्यान, as Hem gives युक्त

वसुक्त रौमक, A 2 9 42 वसुक्तमित हेमचन्द्र A c

वसु Vis A etc वसु, Vis वसु Hem A अतिक्रय Med, Med A for अवक्रय, Med C वसुते Hem for वेतने, Hem A

वसुक्तसार, Hem, Med A (corrected into वसुक्तसार) वसुक्तसार, Med विसुक्तसार, Vis A I prefer the first as it is found in use

वसुति वसुति पवन under u & IV 60

वसुत (u s I 79), Vis A वाहेतु Vis.

वागर, Med etc वागुर Med C वातवेष्टके, I 2810 वातवेष्टके, Med, Med A वाडवेष्टके, Hem, Vis I 2003 (followed by W), वाडवेष्टके Med C, Hem A Vis A., Vis C. निर्णरे, Vis., Vis A, Hem A I 2053 निर्णये, Hem, Med The last वागर in Vis

वाच वाग्वाच, Med. etc विसुयो shows it is dual Comp Med B

वाट वाटिका, Med A for वागु कुटी Med, Med C अण्ड, Hem A for अण्ड, Hem अण्ड, Hem for कटो, Mahendra इकटो or इकटो = इकटो of Har 178 = reed, ikra in the vernacular

वाङ्म रागनागयो Vis for रसनागयो, Vis A C

वाणि द्रुति, Vis, for व्युति, Vis A

वातखुडा W वातखुडा, I 2810 वातखुडा, Hem, Med A, I 2053 वातखुडा, Med वातखुड, Vis A. वातखुड, Vis The evidence is decidedly in favour of वातखुडा वासव्यो, Vis for वासव्यो, Vis A. राजशोणित, Med

वातरायण, Vis A etc वातरोषणम्, Vis

वातरूप, Hem etc वातरप, Hem A वातरूप, I 2810 उत्कचयो, Vis. C, Med C उत्कटयो, Mel, Med A उत्कोचयो, Vis, Vis A, Hem, Hem A, I 2053, I 2810

वातिग. भद्या, Vis, वन्द्या Vis A B for भण्डे, Vis C चारुवादिनि, Vis A चारि-
वादिनि, Vis B

वामन काण्डे, Hem for ऽहोठे, Mahendra

वार I follow Vis A C Vis interchanges वारो with द्वारे and वार with वारो.

वारकिन् पर्णाजीव, Drama पर्णाजीव, Med पर्णाजीव, Med B

वारकीर. रोनरोधिन्या, Med, Med A बालनन्दिन्या, Med C. वारयाहिणि, I 2810 वेणिवेधिन्या, Drama, Med B. भारयाहिणि, Med. B, W

वारासन, Vis वासासन, Vis C वरासन, Vis A B, W वा सद्ने from वार+सदन
shows वारासन is the proper reading (वासद्ने, Vis) So also श्रुलाप = whoremonger

वारि वन्द्या, Hem for वद्यां, Hem A स्रत्या, Vis for स्रता, Vis A. वलक =
हृदये, A 2. 4 122

वारुणो गण्डदूर्वा is probably = गण्डानी or वित्ता दूर्वा, A 2 4 150

वारुण्ड फणिना राजक, Med, doubtfully adopted by W राजके, Med A
but corrected into गण्डस्वराजके, Hem, Vis (गण्डस्वराजके Med. C) गण्डस्वराजे, I
2053 गण्डस्वराज may be = Bherua, the attendant on dancing girls (= a tree,
Mahen Ir.)

वारुद् Mel, Vis, Hem, I 2003 Not in W Wanting in Hem A

वार्त क्षियां, Med A for विष्णु Med Med C वार् for श्याम् Mahendra-
वातिद्रव्यस्तु वात द्रो वार्तक शाकविन्वक इति रभव under A 2 4 111

वार्द, Vis, Med, I 2003 वार्द, Vis A वर्द, Vis. C वद, Hem, Hem
C. वार्द Med C वाद, Mel A corrected into वादर व्याख्योजे, Vis -

वायवीक This word is doubtful

वायुिक, वायुिक Hem, Hem A Both वायुिक, Med, Vis. The first वायुिक

Vis. A The older spelling is वाहिक etc But in the Dhatupatha we have both वरह and ववह u s I 117 gives वाहिक But it is due to Hindustani mode of inverting, as the word is noticed under the affix ह and there is no root वह. Comp also a, p. I 46 com

वायुर (u s I 39) वायुरा, Hem A, Med, Vis A etc वायरा, Hem, 1807. वयुरा and पलभा, Anek वायुरा and वलभी, Anek A.

वाय, W. वास, Vis, Vis A, Med. A वस, Med. u s 2 13 gives only वाय not वास Ujjvala Datta quotes Vishva as वाय Bhattoji follows Ujjvala u s वाय refers to the Vedic word from वायु to sound But as this derivation does not explain the senses given in Vis, his word is apparently वास from वसु to dwell

वाय, all लोहे, Med W, Dhuma लोभे, Med C नास्ते, Med A The last appears to be an unnecessary correction for लोभे

वास. आटक्ष्य = अटक्ष्य, मन्मदे.

वासन अर्वाङ्गिते for विङ्गिते and माधवी for मागधी, Mahendra

वासर नाग, Med A B C, W राग, Hem Hem A, Vis, Vis A रोग, Vis, C

वि गुण, Med for विभि, Med A

विकट करावे, Mahendra for वृष्टुले, Hem

विकृत रागिते, Med for रोगिते, Med A असंस्कृत, Mahendra for संस्कृत Hem Vis shews the word is संस्कृत not असंस्कृत from वि = well W probably read असंस्कृते

विकृति मधादौ, Hem. for मद्रादौ, Hem A

विकेशी मटवर्ति, Dhuma Both doubtful

विगूढ, Vis. A. etc निगूढ, Vis

विघ्नह, Hem A Hem wants two lines and joins स अह's line to it. तारणे, Med, Med A for नारणे, Med C

विघ्नकारिन् दर्शन, Med for दर्शन, Med. A

विचकिल, Med B etc विचिकिल, Hem, Vis

विच्छिन्ति. 'अङ्गहारो गेहावधिच्छेदयो', Hem I follow Hem. A हार, Med. A for हार, Med C. Dhuma gives हार and अङ्गहार

विच्छिन्न सप्तसुख = smeared with unguents Comp. विच्छिन्ति and सप्तसुख

- विजय विमान = abode of gods, Mahendra (=divine car, W)
 विट, Har etc विटोद्, Har A. द्वी (=tree), Mahendra
- वि(वि)डाल The second line only in Vis, Vis C खग, Vis, Vis, A, विहग,
 Vis C. The proper reading is probably रुग
- वित स, Med वीत स, Med A, Vis C वीत स, Vis A वीत स, Vis
 वितण्डा कशी, Med, Med A, Vis A, Hem A, I 2053 कब्बी, Med C कब्बी,
 Vis, Hem कश्चु and कशी, W
- वितान स, Med, Med A for सन्, Med B C वित्त Med for वृत्त Med A B
 कदक = कल्लोष, Hem 3 345 रुख्ये, Hem for रुख्ये, Mahendra
- वित्तक भाटामल, Med, Med A, भाटामला Med C, भाटामल or ला, Vis A C,
 Hem, Hem A भाण्टामल or ला, Vis भाटामल: A 2 4 127 मयूरक of Med is
 = सुखाञ्जन, A 2 9 101 वित्तक is also = वित्त
- विदार भगन्द्रे, Vis for चुगन्वयो, Vis A C दण्डयो, Hem for गन्वयो,
 Hem A
- विदित Wanting in Hem A The proper reading in Vis probably corresponds
 with Med
- विद्रुपक पटो, Vis for वटो, Vis A
- विद्रुप युद्धे, Vis for वुद्धो, Vis A
- विधा गजासने, Med for गजामने Med A वजाने Vis for गजासने, Vis A
- विघात विघसि Vis for वेघसि, Vis C
- विधान चेतन, Hem for वेतन, Hem A
- विधु हारिण, Med for विष्णु, Med A
- विधुर परिह्वये, Med प्यविह्वये, Hal apparently for मविह्वये
 विधु, Hem, विधु, Hem A
- विनत पटका Med for पिटका, Med A
- विनय कला Med for वला Med A गिला Vis C for गिला Vis Vis A
 could perfer वला
- विनिमान दैवत, प्यवपाने Hem दैवत प्यवपाने Hem A
- विनीत बाणिले, Vis A C
- विन्दु धान्यनिद्र, Med for धान्यलिद्र, Med A C दन्तच्छेदे Vis दन्तिजाये, Vis
 दन्तिदाने Vis A
- विन्दु स च, Vis for लुटो, Vis C अरु--ध्वान Not in W etc

विशक. सादे Med (adopted by W), खेदे, Med A , खेदे, Med C Hem, Hem. A etc agree.

विशाखी सुपुत्रा, Mel, Med. A , लुम्बा, Med C कुद्या, Vis सुद्या, Vis C ल द्या, Vis A लुखी and सुखी are equivalent terms in the vernacular = bundle, knot W takes a different view

विभु, Tri, Tri A agree But I suspect श्वय is a misreading for निव

विमल विमले, Vis for विमल, Vis A C

विमान . सप्तमूनिन्दहेमि च, Mahendra

विम्व विम्विकाया, Vis, Vis. C for विम्विकाया, Vis A.

विलास भाव, Vis for ह्याव, Vis A

विवादिन्, Med W , Druma I would read the second half 'विम्विका नाग्नि चन्द्रयो'

विलेपनी यवागू रण्यिका आया विलेपीतरला च स, A 2 9 50

विशोष पङ्के, Med. for चङ्के, Med. A

विषध भाव, Med A पराहारो घान्यादि (ध्यानादि is a misprint), A c

विविक्त वसुनन्दने, Hem for वसुनन्दक, Hem A खेटक वसुनन्दके, Har 150 खेटकी वसुनन्दक, Har A Both explain these words = इद्वितीयक W apparently read खेटक च वसुनन्दके. He does not quite follow any kosa about विविक्त, if my readings are to be trusted and वसुनन्द and वसुनन्दक do not occur in it.

विषद पाण्डुरे रक्ते Med I follow Med A

विशल्या लाङ्गली is apparently used in the sense of अग्निशिक्षा (लाङ्गलिक्यग्निशिक्षा, A 2 4 118) and not in the sense of शकुलादनी, A

विशाश तचके Med C याचके Hem A A c notices both कठिलक and कठिलक

विशिक्षा, Hem etc. विशाशा Har शिक्षा corrected into विशिक्षा, Har. A. I would read खनिजे in Vis

विशुन, Hem Wanting in Hem A

विश विशदेनेमि Vis I follow Vis A नागर = सुखी

विश्वसुन् Hem, Vis. etc विश्वक्षेने marked as a different word but joined

to विलादिन् Med Med A followed by W विश्वक्षेन, Med C I have retained the reading in Med A, but its origin is clear.

विष. खेदस्तु रत्न विषम्, A 1 8 9 अन्नरोरग, Anek. I follow Anek A.

विषन्न विषज्ञा Hem विषज्ञी W

विद्यन् श्याते shows विषयो of Vis is wrong वैशकार if correct is used = वैषयिक
विहर विहरोऽश्वत्थ इत्युक्तं, गदसि ह

विदि विहिराज्, A I 9 3 'हे नरके हठात् प्रचोषस्य,' com. प्रोक्षेण, Trn appa-
rently for प्रोषस्य

विषकुलेन प्रिया The use of त्रायमाणा by Vis and Hem shows they considered
the last line of A 2. 4 150 agreeing with the next line

विहृश मण्डके, Mahendra for विहृते, Hem This is preferable W follows
Med

विहेदन, Hem, Vis विहेमन Hem. A, विहेदन, Med, Mahendra

वीङ्गा, Hem, Hem. A, I 2033. रिङ्गा, Med, Med A C (a palpable
mistake as it is placed after लो) विदिशत, Vis A ख'खत, Vis वीङ्गा, Vis B 1.
वीङ्गा = गति, Hem, VI 136 and com derives it from हृष् to go There is also
हृष् to go Hence I retain वीङ्गा of Hem and वीङ्गा of Vis. B C

वीवि, Vis etc विवि, Hem Wantig in Hem A

वीजपुष्प मदनक, Med A B C दमनक, Vis, Vis A C

वीर नसे, Med, Med. A, W नारे, Vis A नते, Med C, Vis, C, Hem.,
Hem A. नत = तगरपादी, a plant

वीरुष्, Hem A, etc विरुष्, Hem This form is grammatically correct विटप
Vis विरदि, Vis C Vis A has विरुदि शमयोधयो

वृषादन. वन्धा, Med C for वन्दा Med A etc लुङ्, Vis for लव, Vis C. Mas
agree about विदारीकन्दक = विदारी विदार्या गन्धकौषधे, Mahendra.

वृजिन लोये in A and A c apparently for लोये रक्तवर्णम् = fresh skin, which
can be bent

वृजान प्रकाशयो, Hem for प्रकाशयो, Hem A प्रकारो भाव, A c

वृजि. वीजिक्यादौ, Med W corrected into वैजिक्यादौ, Med A

वृजि. स्वावरे, Hem for स्वावरे, Hem A

वृजि कलानर = interest (division of time, W)

वृजि षटाधारा Vis for षटधारा Vis C

वृजि कविकल्पौ, Vis वृजिन = वृजिन, A c (sena, W)

वृजि राजनि, Med, राजनि, Med A for वाजनि, Med C

वृजि वायुहृत्तन्द्यो, Med (the first corrected in Med A) for वायुहृत्तन्द्यो,
Med C The second वृजि, 119.

दृष्टिका. दाह, Hem. for ऊह, Hem. A. W probably read गह.

वेकट 'वैकटिको मणिकार,' हे ३ ५७४.

वेद I doubt whether वृत्त is used here in the sense of metre.

वेरट. वरटी, Hem for बदरी, Hem. A.

वेला. सेवा, नारो ध्वनि; Anek. for सैवा, नारात्मनि, Anek. A. and the first corrected into यफा. 'वेला गिराङ्गुलीच्छेदे वेला द्रोण्यनरावनि;' गदधिंङ्.

वेष्ट, Med. A. etc वष्ट, Med

वेष्टित. सकले, Vis A, रसके, Vis.; लसके, Vis. C. लसक not in W and Druma but = लासक, Med. = वेष्ट, Dha. = an attitude in dancing लसके = औपधभेदे, Mahendra. (?)

वैतालिक सण्डताल, Hem, for सङ्गताल, Hem A. Med A. unnecessarily corrects खेटिताल into सङ्गताल. The last not in W. खेटुन क्रीडया तालः खेटुतालः, Mahendra.

वेदर्भ, Vis A वेदर्भ and विदर्भ, Vis

वैदेहक. वन्दिगजयोः, Vis for वाणिकके, Vis A.

वैरोचन रविदिष्णुसुते च, Hem. I follow Hem A

वोह, Med. वोह, Med. A. but corrected.

व्यङ्गन. अङ्गनि, Med., Med. A for हलि, Med. C 'स्यात् तेमन' त निजानम्, A:

2. 9. 44. हल् = consonant = कादि.

व्यतीपात. अपधाने, Hem for अपथाने, Hem. A. अपदानयोः, Vis. for अपमानयोः, Vis A. C adopted by W

व्यलीक. व्यङ्ग, Mahendra.

व्यवहार. 'व्याधिःपि च प्रणस्थितौ', Med. पथोत्र, Med C व्याधि corrected into व्याधेत्र, Med A.

व्यवहारिका. 'संभार्जनी वञ्जकरी वर्धनी च समूहनी,' हे. ४ ८२.

व्यवाय विवाय, Hal. शुद्धि of Dha, is probably a misreading for इन्धि.

व्याम. निदिग्धिका सृषो व्याधो वृहती कण्टकारिका, A. 2 4. 93 युक्त, Vis. for रक्त, Vis A.

व्याध ये, Med. C. for खे, Med Med. A. notes खेये for खे च I do not construe it with विधु, as there is no instance of an explanation preceding in Mem. २.

व्याधि. वाक्य, Vis वाक्य, Vis A. वाय, Vis. C. 'व्याधिः कुचं धारिभाव्यं वायं धारक-

सुतलम्, A. 2 4 126 (also व्याप्य, व्याप्य, A c) This shows कुट is here used in the sense of the plant and not in sense of leprosy, W

व्याघ्रि रम्भ, Vis Med for लम्भ, Med A

व्यायाम व्यायानि, Vis विक्रमे, Vis A for वियामे, Vis C Hem, Hem, A

'वियामो वियमो यामो यम संयामस' दमो, A. 3 2. 18. 'प्रयासायाहव्यायासा,' Hem 2. 234, 'व्यामव्यायामन्यसोधा,' 3 264.

व्यात्र विघ्ने, Anek. for गठे, Anek A

व्रज गण्य, Anek for गण, Anek A

व्रीहिराजिक, Med. etc व्रीहिराजक, Hem 1807. कामलिका = धान्यविशेष Not in W

श, Med B. Not in the others Probably a later addition. I have kept शो and शा with श, as the writer apparently did not look on them as different stems
सपन्न, Mat for विपन्न, Mat A

शकुनि, Med A etc शकुल, Med

शकुल Med.'s भास = vulture = पक्षिभेद of Vis A (पक्ष, Vis.) Hem and Vis 's भास = a water-fowl विद्वङ्ग of Vis = bird in general

शकुलादनी. विचुलिका, Vis, I. 2053 किञ्चुलिका, Vis. A, Hem कचटके, Har A. कञ्चट = काचडादाम शाक, Druma W. understands किञ्चुलिका = किञ्चुलुक = a worm कट्टा भांसीविचुलिका, Mahendra

शकर, Hem etc, शर्कर, Med. B probably Medini's reading, as he places it after शर्करा

शद्गु बाल, Hem A for छाल, Hem कीलाश, Med. कीशेश, Med A.

शद्ध मप = मखी 'शुक्ति' शद्ध शूर कोलदल' नख,' A 2 4 130

शङ्ख, Med A शङ्ख, Med

शङ्खि चुकायो, Med Med A श्रेतदन्दायां, Med B शङ्खाय, Med C शोर-पुष्पी, A, W

शठ भूतेरके, Hem for भुभूतेरके, Hem A.

शथीर, I 1937 Med A B C. शथीर, I. 2810 शाथीर, Vis. A, I 1539. शरीर, Vis शथीन, Vis C शरीर, Med O हर्दरी, Vis अण्डुटी, Vis C दर्दरी, I 2810 - हर्दरी, I. 1539 हर्दरी, I 1937 हर्दरी, Druma W हर्दरी, others . . .

शथ 'शथमथी' and शौथीरी, Hem I follow Hem A शथथरी, Vis, correct and into शथथरी, Vis A 'शथथी शौथीरि' शर, 'श २ ८ ६२ (शथथ, १००)

यतमो इषिकाली is probably used in the sense of the shrub (a female scorpion, W)

यतमल, अयूखयो, Hem. for अयूरयो, Hem. A राजकीर occurs in all and is apparently = शारव, राजकीर not in W, etc

यतमनां वचा, Med, for तथा, Med A

यतच्छदा वस्त्रे, Med. for वस्त्रे, Med A

यतानीक हन्दे, Med, Med A, for हस्त्रे, Med C.

यतावरी यठप्राम् Med corrected in Med A यव्या, Med C 'अभीहरिन्दीपरी । परी यतावरी,' अ २ ४ १००.

यद्रि, Vis A etc This also येन्द्रि, Vis दडित्वति Mahendra for दडित्पामि, Hem, यद्रि यकर् रा, u s 4 65

यमी यक्तफला, Vis for यक्तु फला, Vis A etc Comp A, 2 4. 52 'यमी यक्तुफला यिवा' (also यक्तफली, A c.) शिम्वा यमी यमि । शिम्बिच' Hem IV. 196-7. याशुजी, Med, Med A (with notes वाङ्मनौ, याग्ध्वनौ), याग्दलौ, Vis C, वाङ्मनौ, Vis A युग्मलौ, Med C वल्लुलौ, Vis, Hem, Hem A वल्लुलि (ली) is apparently = वायुलि (ली) = वाङ्मटी, A 2 4 96 See also श्यामा and वल्लुला = वाङ्मटी, Drama

यस्याक, Hem सम्पाक, Hem A, Med etc A^s the word is given among ११ letters Hema Candra gives the word as यस्याक not सम्पाक यिपाके यावके Hem for यियाते, याचके Hem. A W, Drama adopt Hem but comparison with सम्पाक will shew the difference चतुरङ्गल = चारम्बध, A 2 4. 23

यस्य, Hem, etc यमू Hem A (in बान्).

यस्यर वित्त, Vis, वेत्ते, Vis C, वित्त Vis A W adopts वित्त I prefer वित्त as शास्यरी भाया is used in a similar sense चन्नर agrees with all Hence a kind of fish not fish in general

यय मण Drama (abuse, W) apparently for पाणि, Vis.

ययच निद्रादो 1807 for निद्रालो, Drama.

यय इधिसार, Hem for इधिसर, Hem A

ययण्ड, Vis, Vis A C, हिरण्ड, Med corrected into सरण्ड, Med A u s. 3 81 gives सरण्ड only not सरण्ड

ययभ यद understands कयभ = उद्व.

ययवार्थ Vis A etc परवार्थ, Vis C गिरवार्थ, Hem A पाणिने Vis A ...
Vis, पाणिने, Vis C, Med, 1807, etc

गज Med C. gives Vis भङ्गो for भङ्गि in many

गजाका काठी = काठी गालिका, Vis A This is the Bengali for शारिका काठीयु,
Hain for काठीयु, Mahendra.

गलि गद, Anek गदा, Anek A Gadasimha reads likewise The first line in
गदसि ह गलि शुंख' गलि कीर गलि शङ्ख गलि शुंख (the last must be गद or गुद)
This is preferable In Bengali, written like गदि

गल्य कम्बिका = कम्बि = कामि = thin slip of bamboo

गय घोड, A 2 9 104

गयिजेखा हज, Vis A, for हज, Vis C W, Druma give Med I prefer Hem,
Vis Comp सोमराजी = वाकुची, A 2 4 95 6

गाङ्गर, Med, Anek गङ्ग, Med C गङ्गर, Anek A गङ्ग, Vis, Hem etc

गाण्डिल्य 'बिलो गाण्डिल्यपैलूपी मानूरयीमलावपि, A 2 4 32

गाय, Vis etc गान्त, Vis A

गान्त गमन्ति, Med A गुक्त, Vis for सुक्त, Vis A

गान्ति सामेऽपि, Vis for शमे च, Vis C

गारि, Vis A, सारि, Vis C सारी, Vis

गार्कक गार्क राषिष्ठ is one word (a ball and candied sugar, W)

“ गार्कट. I do not know of any गार्कर or गार्कट metre गार्करी is sometimes mis-
read गार्करी. दुग्धमेने, Med, 1807

गद् घिष्ये, Hal

गार्ग. गार्ग, Med. 1807 for गार्ग, Med B etc

गार्गल Dharani's गार्ग is probably a misreading for गरु W and Druma

गानार. 'कूट पूर्हारि यत् हस्तिनखलाग्निनु,' A 2, 2 17 (claw of elephant, W)

गानि गञ्जोली, Hem for गञ्जोतौ, Hem A

गिषिण्डनु. 'चित्तामले से वर्धि, Hem चित्तमेखलो वर्धि, Hem A चित्तमेखल पुलि
li = चित्तगिषिण्डनु 'समर्पयो मरीच्यत्रिषुष्पाचित्तगिषिण्डनु,' A 1 3 27

गिह्वाण, Mel सि ह्वाण, Hem Vis. Also गिह्वाण and गिह्वाण, A c 2 9. 98

गिष्वा Tri A गिष्वा, Tri joined to सेल.

गिष Med k etc गीळ, Med कुनदा, Vis corrected into कुनदा, Vis, A.

गिषाटञ्ज गिलाहयो, Mahendra विलेऽपि, W

गिषीयु. W, and Druma, Med करक for कवक Med A etc u f
Hal

शिल्प Hem etc This also शिल्प Vis A C. शिल्प, Vis शिल्प खुवे क्रियोचिते, Mahendra योग्ये, Vis Vis A Med A योगे, Med C सौम्ये, Vis C.

शिल्प (or प्य in पान्) Vis A, I 1937, I 1539, I 254 c शिल्प Vis, पश्य, Vis C Ujvala quotes it as शिल्प But notwithstanding his derivation from खनु, शिल्प in u s 3 28 is doubtful

शिल्पिन् नापिका, Vis नमिका Vis C for नसिका, Vis A Med, Med A C agree

शिव सक्तुफला Med, Med A for सक्तुफला Med C शालके Hem शिल्पान्, Hem A I give Anek A Anek slightly differs

शिवि Med, Med A C (the last want two verses and the other line about शिवि) also has 'शिवस्तु भूज पत्ने स्यात् तद्योदारमहीपतौ' Hem A also शिव not शिवि

शोकर शरले 1807, W शरलद्रुम Druma.

शोतचम्पक 'दिनतर्पणौ Hem for दोषतर्पणे, Hem A Probably some mss had दर्पण for तर्पण W

शोतन व्यासन Med, Vis Vis A C व्यासन, Med C corrected into व्यसन, Med A

शोतशिव 'भाषिमन्व च सिन्धुजे, A 2 9 42 (also भाषिमन्व, A c)

शोवल, Vis A etc शोवत् Vis शोवल, Vis C

शुक्त 'शुक्त वस्त्रे वस्त्राङ्गनिरक्षयो' Hem W I follow Hem A रेणु of Hem A probably stands for शरलु स्योनाक शुक्तनासार्ण दीर्घ टल्लङ्गटपटाः। शोषकधारलौ, A 2 4 57 Mahendra reads शरलु

शुक्त पूते भूने, Hem पूतिभूने Hem A

शुक्ति Mankha according to Z has शान = अर्धपत्र for दुर्नामिका

शुक्त चाक्षियार, Med Med A for च म्निवा' Med A कर्कटां Vis

शुण्ड The second also शुण्डा, Hem A

शुभदन्तो Med A शुभदन्तो 1807, W

शुषि. शुषि, p v 2 107, A 1 8 2 शले for शिले Mankha

शुषिर 'गते वस्त्रो,' Med corrected into 'मस्योपधो' Med A 'शुषिरा विद्रु शनता कपोताङ्गु, मंडी मन्तो' A 2 1 129 Wantin. in Med C

शुभ. शुभमन्निषधीरयो' under u s. I 113 शुभ and शुभद्रु are both given = शुभ- in Hem 3 460

शूक 'शुद्धयो । शुका हस्तो रवे,' Hem 'शुद्धयो । शुका हस्तो रवे,' Hem, A cow-
ach' / Mahendra reads हस्तो रवे लोकस्तु

शूक, Med A, Vis A शूक, Med शूक, Vis

शून्य नलिका, Mahendra for हलिका, Hem

शूर चारभरे, Vis A for चारभटे, Vis C शूर, Vis

शृगात्र 'डमर is probably used = fight Comp शृगालिका and शृगाली = विद्रव,

Tri 2 8. 59 But डमर is also = उपप्लव of Hem 'डिम्बे डमरविद्रवौ,' A 3 2 14

शृगान्तम् गोडिम्ब, Med, Med A, Hem (the word wanting in Hem, A)
गोडुम्ब, Vis गोडुम्ब, Vis A C गोडुम्बा, A 2 4 156 'गोडुम्बेण प्रसिद्धि वै द्यके,' c
गोडुम्बे, Mahendra

शृङ्गार राज, Hem for गज, Hem A

शृङ्गारिन् सवेण is वस्त्रोद्दि (dress, W)

शैल, Med A etc शूल, Med 'रसाङ्गनम् । रसगर्भं तार्क्ष्यं शैलम्,' A 2 9 101 2

शैलेय 'श्वमरो मधुहृद् भङ्गयश्चरीक शिलीसुख', Hem IV 278

शोष कोकने च्छेदे, Vis I follow Vis A पद्मू पत्त, Anek. पद्मू पत्त, Anek A.

शुभ्रम = चन्द्र

शोभा Drama and W probably read some other word

.. शोण्ड. विख्यात, Med, Med A for विख्याते, Med C

शोण्डल Drama reads पणक = price, W

श्याम, Anek A श्याम Anek यल्लुली, Vis. शुग्गुली, Vis A यल्लुली, Mahendra
(= heron) for वायुनी, Hem (= plant) see शमी वाटुली, Vis. C Vis. probably uses
पिक = the singing bird श्याम as the feminine use is not otherwise defensible श्याम-

सता W for सोमसता Vis, Hem

श्वेत, Hem etc श्वेत, Vis श्वेते Vis A Med apparently uses पाण्डुर in the
sense of pale white (pale, W)

श्वस्य सुशुद्धिका Vis. for सुशुद्धिका, Vis A C

श्वस्य हस्तभेदे Vis, Vis A C apparently for श्वस्यभेदे

श्वस्य मण्डक, Med C for मण्डक, Med A

श्वस्य दध्यानी Drama दध्यानी, W = कटुकी

श्वी वेवेरचनार्था, Hem for वेपरचनार्था, Hem A 'लक्ष्मीमरुतीधीतिवर्गं वस्यद-
भिन्तिभोभाद । उपकटुपवेपरचनविधाय च श्वीरिति प्रथिता' तिथितत्त्वं व्यादि

श्वीवाम हस्तप, Vis A for हस्तप, Vis C मण्डरे, Vis C. for मण्डरे, Vis

शुतिकट, Hem A etc. शुतिकण्ड, Hem., but its position shews it is टान्त not टान्त. पाचलोहे, Har, Har. A. प्राचलोहे, Med., Druma. प्राचलोहे, Med. A, Hem. Vis etc. प्राचलोह, I. 2053. This meaning not in W. and प्राचलोह etc. not in W, Druma. = प्राचलित्त in a marginal note in one ms. But the use of प्राचलोधन shews the absurdity of this view Har A. glosses आगविशोदे. Vis C. reads त्वु रिक्त.

ल्ले घघना, among words of four syllables ल्ले घघना, W. and Druma.

ल्ले घघनी, Hem A ल्ले घघना, Mahendra ल्ले घघना, Hem

शशुर्य. ललुर्य and शल, Hal

प पीतामञ्जा'...पकारय कीर्तितय बुधैः खर; Mat I gave Mat A.

पड, Hem, Hem. A, Vis. खण्ड, Vis. A. C. But as खण्ड and पण्ड are separately

given, this can not be खण्ड or पण्ड in Vishva and the position in Hem. shews the word must be घण्ड or पण्ड. खण्ड, Med., W.

पङ्पथ. सिं ह्योः पङ्पथ्याऽपि प्रकीर्त्यते, Vis. I follow Vis. A.

पण्ड, Med etc. खण्ड, Hal. This has also grown from non-distinction between ख and प.

पण्डाली, Vis. etc. खण्डाली, Vis. A. Both, W सारसी, Vis. for सरसी, Vis. A.

पण्ड, Med etc शण्ड, 1807.

पण्डिहायन, W. पण्डिहायन, Med. पण्डिहायन, Med. A., Vis, Vis. A. etc. Wilson

writes 'पण्ड sixth' but how? Compare p V. 1. 90.

स. Mat slightly differs from Mat. A Med. B gives 'सो जीवेष्के पञ्चवक्त्रे भगौ भसि निशपती । यज्ञो तु सा स्त्रियाम्' and स 'सुस्तुप्रकवे गर्भ मोचने'.

संवदन, Hem, Med., Med A, Vis A संवनन, Vis. Hem.'s language clearly

shews it is not संवनन संवदन = संवनन, शब्दभेदे But it is doubtful whether संवनन is found in all the senses of संवदन.

संवर, संस्वर. संस्वर and संस्वर in different senses, Med. A. (the first संवर in

Med. and संवर in Hem, but clearly संस्वर as the sense of water mentioned under another word of the same form.). No संस्वर in Hem Clearly संस्वर in Vis, Vis.

A. This is the form in Nig. and not संवर.

संवर्त. 'विभीतकः । नाद्यस्तुयः कर्षणो भूतारासः कलिद्रुमः' A. 2. 4. 58.

संविद्ध. संविद्धि विवाद्योः, Hem. A. प्रतिपत्तप्रवाद्योः, Hem. संविद्धि र्थ्य विवाद्योः, Mahendra The last appears to be the correct reading

संविद्. संयमे, Mahendra for संयमे, Hem.

संवरण. रणारम्भ, Med, Vis समारम्भ, Hem, Hem A सभारम्भो, Mahendra

संस्तुति, Tri, A संस्तुति, Tri

संसृष्ट. संसृष्टे, Med A for संसृष्टे, Med, C वसृष्ट, Med, Med B. व्यसन, Vis. वसन, Vis. C. Hem A. for वसन, Med, A C., Vis A, Hem. W. favours वसना दिना, Drama वसनादिना

संस्कार तु, Hem for तु, Hem. A

संस्तर. संस्तर for संस्तर, Mahendra.

संस्तप्राय. संस्तप्राये स्थानविषये, A. c. (vicinity, W.).

संस्था Wanting in Hem. A. Tri, Tri A agree. But the second संस्था probably stands for some other word. We can read संस्था समाप्तिकृत्यु. But this is doubtful.

संघर्ष, Med A. संघर्ष, Med and घटौ for घटौ. संघर्ष, Tri and संघर्षे प्रमथन of Med = घवन of Hem (trituration, W)

संघटाद्य, Med A., 1807, Vis A, Hem A. संघटाद्य, Hem., W., Drama. (but how कटाद्यसहित). घटाद्य is apparently used = घव (not in W, Drama.).

संकार-रो, I. 1937, I. 2053, Med A, I 2810 संकार संस्कारी, Hem संकर . संकरो, Med, Har, Har. A, Vis A, I 1539. संकर . संकरो, Vis C संकर ..संकरा, Vis. The arrangement in Vis —the association with कोष्ठार etc and not with विकर etc shows the word is संकार—not संकर etc. W admits two व्यट्कारे for व्यट्कारे and वर for वव, Vis, Vis A Vis C. gives the other readings.

संगट. संगटा, Hem संगटा, Hem. A.

संयद्. संयद् not noted by W. Drama reads वृहदुद्गुद्ग and वृहद्ग separate from अतुद्ग अद्ग = aerial city Mahendra वृहदुद्गारे वृहद्गः शास्त्रादेवद्गारः सारकर्मणं

संघाटिका, Hem etc संघाटिका, Har संग्रह in Hem, Vis. but I have some doubts if it is not घाट

संघारिका. Comp संघाटिका

सग् सग्गा, Anek for सग्गा, Anek A

संयत्त. संयत्त, Med A for संयत्त, Med C

सग् धन, Anek for धन

संयत्त संयत्त here not संयत्त, Har 100. or संयत्त, संयत्त It is संयत्त or संयत्त as in Jha Dhara

सदेश, Vis. A B This also प्रदेश, Vis. Comp p VI 2 23 देशयोः, Vis
 श्लान्तिका, Hem. A. etc. श्लान्तिक, Hem The position shows the mistake.
 क्षीरपारे, Hem A. क्षीरराजे, Hem, Drum. (and W) क्षुरिकाफन and फेष
 an Har.

सन्धा, Anek. A. स'ख्या, Anek

सन्धान. स'घट्टिते, Hem. स'घटने, Mahendra

सन्धि स'भयोः, Hal सुष, Med. A for सुष, Med C.

सन्धिल्ला नान्धां for नद्यां, Mahendra. (नान्दी = द्वादशतूर्यनिर्घोष).

सप्तला. अथ सप्तला । विमला यातला (also सातला, A. c) भूरिकेना चर्मकपेत्यपि,
 A 2 4. 143.

सप्तार्धसु. क्रूरचक्षुस् = शनि (evil-eyed, W).

सम् प्रकृति, Vis. for प्रकृष्ट, Vis. A. समुच्चयोः, Hem समार्थयोः, Mahendra,
 Med. B.

समर, Anek. समरः बुधसङ्गयोः, Anek. A The sense of सत् follows from the
 derivation of समर

समर्थाद्. The proper reading in Hem. is 'समर्थाद्' त सन्निधौ । मर्थादया च सङ्गिते,
 Mahendra.

समादान. समीचीन, Hem for समीचीन, Hem. A

समाधि. नीषाकस्तु प्रयागः स्यात्. A. 3. 2 23. हे धनधान्यादिषु जनानामादरातिष-
 यस्त, A c.

समापन्न समाप्ते, Vis. for समाप्ते, Vis. A.

समिति. समयोः, Hal. स'युजावने, Anek. and स'प्राप्तः corrected into स'गसः,
 Anek. A. Hem. A, Mahendra add देवोद्दो, which appears to be a योग term

समीचीन. तत्, Med, Med A. for तत्, Med. C.

समुत्थान, Hem. A समुत्थाने, Hem with स'वदन.

समुदाय, Hem. The first मुदाय and the second समुदय, Hem. A.

समुद्गत, Med. A etc. समुद्गत, Med Both give समुत्कीर्ण for समुद्गीर्ण and अपधीते
 for अङ्गिनीते, Vis., Hem.

सम्पाक. तर्कके, Vis for तर्कके, Vis. A. W. logician, but under तर्कक also = याचक
 as in सम्पाक.

सम्प्रयोगिन् सम्प्रयोजने, Med स'प्रयोजने, Med. A.

संघट्टार हृदी is a better reading for गतो of mss

सम्बर, Anek सम्बर, Anek A

सम्बोध. उत्तच्छिप्र, Med क्षेमे, Med C क्षेमे, Med A Probably the original reading is 'स रोधो रोधने क्षेमे,' as in Hem, Vis and the new word has grown by the ordinary confusion of र and व W and Drama adopt क्षेमे The word in Ajaya also appears to be स रोध not स बोध

सम्भोग सुखडा = whore etc

सरक. व्यध्वग = naryurer (102d ?, W)

सरल पद्यकाष्ठ, Med, Med A पूतिकार, Med C

सर्ज रस, Med., Tri सर्जरस, Vis., Hem, W.

सर्जू सर्जु, Med, Med A सर्जू, Vis, सर्जू, Vis. A, u s I 82.

सर्वोष, Med. A सर्वोष, Med and भेदे for वेगे गृह, Vis for गुरु, Vis. A

सव्य, Hem. etc शव्य, Hem A

सस्यक The language in Vis shews नारिकेलान्तर is a different sense

सह कान्ते, Vis for चान्ते, Vis A सादृश्ये, Med for सादृश्य, Med A.

सहचर प्रतिविम्बके, भिखट्या, Vis. प्रतिविम्बके भिखट्या, Vis. A

सहस्र प्रास, Hem. for भास, Hem A. = मार्ग, Med = मार्ग शीर्ष, Vis

सहस्रपाद कारखण्ड, Med. corrected into कारखण्ड, Med A यत्र, Med for युक्त, Med A

सहस्रवेधिन् सहस्रवेधो चुकोऽम्बुवेनस यतनेध्यपि, A. 2 4 141 रासव, Vis for रामठ, Vis A

साधन सिद्धोपधौ, Med A for सिद्धे वधे, Med C. सिद्धोपधे वधे, Vis for सिद्धे, वधे, गतौ, Vis A निवर्तन, Med for निवर्तन, 1807

साधित व्याप्ते, Hem for चत्वार्य, Hem A

साधु. जै महन्तो, Mahendra

साध्य गण्ये, Hem, 1807 'महाराजिकसाध्याय रुद्राय गण्यदेवता', अ १०

सात भाव, Vis for वने, Vis A

सान्त्व. दाक्षिण्य is not cleverness, dexterity, W

सान्द्र घन is here used = thick, not heap, cluster, W

सामञ्ज, Anek सामञ्ज, Anek A I give सामञ्ज for सामञ्ज, Anek, सामञ्ज, Anek. A = सामोदय of others,

सासुत्र I understand देहलक्षण etc = सासुत्रक palmistry etc देहचिह्न, Druṅga, W

साय Hem. साय, Hem. A परे, Hem for गरे, Hem. A

सारङ्ग. Anek also has 'सारङ्ग' पातको ज्ञेय' सारङ्गो वैष्णव धनु । सारङ्ग पर्वतश्चापि सारङ्गो दीप उच्यते.' Not in Anek A,

सारण सरिते, Vis for सरिति, Vis. A.

शाल, Med etc. This also शाल, Vis C Anek, corrected in Anek A प्रकारे, Vis C, for प्रकारे, Vis A Vis, Vis A C agree about शङ्कु शङ्कु, तरु = शालवृक्ष, शङ्कु, Druma

शालसार शालमार, Mahendra

शाहस झेणे, Hem for शाह्ये, Hem. A Hence hatred, W शाह्ये, Mahendra. शाह्ये is not Pazinean

सि ह वासा = वासक, 'दृपोऽदृश्य सि हासो वासको वाजिदन्तक A 2 4 103.

सिकता सैकिते, Hem. for सैकते, Hem A

सित Anek. A गित, Anek and दृप for वृद्ध धवलाया, Med for शर्कराया, Med A दैत्यपुरोहित = Venus, Druma W

सिद्ध क्ष प्रादिषु, Vis वास्तादिषु, Vis C व्याद्यादिषु, Vis A See सिद्धरस

सिद्धरस धातु Med, W, Druma for व्याङ्गि, Med C, Vis. etc Comp. व्याद्या-

दिषु in सिद्ध

सिद्धार्थ जिनवत्यपि, Hem A for जिननम्रि, Hem अन्त्यजिनवम्रि, Mahendra

सिन्दूर रोचना, Hem for रोचनी, Hem. A, पातकी, Med for धातकी, Med A

सिर, Hem The second सिर, Hem. A. among स words.

सीता Anek. also 'सीता शालकनन्दा च' 'सीता नम सरिति. साङ्गलपङ्कती च सीता द्या-
ननरिपो सहधर्मिणी च । सीता अत हिमशुषे च तदन्विते च सीतोऽन्वसे च वङ्गपारतरी च दृष्ट
इति शालव्यादौ धरणि,' A c 2 9. 14 शालव्यादौ or धरणि is, however, not correct,
as his arrangement is not by initial letters

सीमा स्थिते, Med for स्थिति, Med. A घोटै, Vis for चाटै, Vis A चाट = चाचाट
of जटा = boundary (nape of the neck, W) शर्यादा of Vis. 19 fig = propriety

सुगम, Anek. A मङ्गुर, Anek

सुदर्शन सुरी, Hem. A for सुरा, Hem

सुधा, मङ्गुटिका, Med. मङ्गुटिका, Med A C, Hem मङ्गुटिका, Hem A.
मङ्गुटिका, Vis A मङ्गुलिका, Vis C (and साधु) मङ्गुटिका, Vis मङ्गुटिका = a plant,
Mahendra = मङ्गुटि, W Druma and W understand मङ्गा and दृष्टका, separately.
Doubtful]

सुधासति Vis, Med A सुधाभति, Med, W.

सुन्दर. Hem, Hem A, agree बाहुवर्तिनः; Mahendra. बाहुवर्तिन् may mean Kartikeya but is here probably used. = the Jina Vardhamana or Mahavira, whose mother was Devananda.

सुनार, Med. A., Hem. A. etc. Some सुनार.

सुसुख. गाय, Med. चाक, Med. A. for सूरि, Med. C. (a pot-herb, W.), सुसुख^१ Vis. for सुसुख, Vis A

सुप्रि- स्पर्शवता, Med. for स्पर्शवता, Med. A. I regard विश्ववर्तिन् of Vis. correct Comp सौमित्रवर्ष in m.

सुयाहन, Hem. सुमासुन, Med, C. and उत्तरे. सुयाह^१ न, Vis. C. and वसुधात्मजादेः-भ्यन्तरे. इन्तरे, Vis A भ्यन्तरे, Vis. भान्तरे, Med, Med. A.

सुरतानी गिरःश्रदि, Med. for गिरःश्रदि, Med. A.

सुरभि. Some read सुरा for सुरा गन्धोत्पन्न, Med. गन्धफल, गद्द in Drama. गन्धो-पत्र, Vis. etc. Comp. सौगन्धिक.

सुवर्ष. च मखान्तरे, Med. C. for. सुमखान्तरे, Med. A. unnecessarily corrected into छ मखान्तरे. ह्रीवे, Med. A. C. सुवर्षात्, Vis. A., वित्ते, Hem, Vis. A., W. for वित्ते, Hem A, Vis. 'सुवर्षं वित्ते देवोऽचे', A. 2. 9 86. = अथोतिपुष्पाभिस्तुलिते सुवर्षे, c. सुवर्षालु not in W., Drama. = a tree.

सुवशी Also सुवशी सुवशी, A. c. 2. 4, 155

सूरु, Med. etc. सूरु, Mahendra, u. s. 3 41 W. gives both 'मिन्दिपावः सूरु-सुल्लो', A, 2. 8. 91.

सूरु. कौतवे, Med. A. (fraud, cheating, W.). कौतके, Med. for कतके, Med. C.

सूरुवन. गन्धनमपकारप्रयुक्तं 'हिंसात्मकं सूरुवनं', काशिका. १. २. ३२.

सूरुषी व्यधनी = needle (piercing, W.).

सूरुधार. पारिपाल, Med, Med. A. for पात्रयित्ति, Med. C. नाद्या, Vis. for गान्द्र, Vis A.

सूरुन व्याच्यङ्गुलेषु Vis., वाच्यङ्गुलेषु, Vis. A (wanting in Vis. C) वधस्थाने, Med, Med A. C.

सूरुत, Anek. A. सुत, Anek.

सूरुति, Hem etc सूरुति, Vis A. and गगन for गगन.

सूरुदाकु. सूरुदाकु वीतवरिणोः under u. s 3 78

सूरुद. निन्दन, Hem, for निन्दित, Hem. A.

सूरुत वरुणो वरणं सूरुतित्तयाकः कुमारकः, A. 2 4. 25.

सैवन W apparently read सैवक for सौवन Med

सैव्य, सैव्य सुगोले, Hem सव्यसुगोरे, Hem. A

सैकनिक Druma explains माहयात्रा separately. I connect स्रव्य with माह and यात्रा separately. चोपणिके = कर्करादौ, Mahendra

सैरिन्दी, Med A. Hem etc सैरन्दी, Med

सोड, सोडा, Mel सर्वण = forbearing, forgiving (adj)

सोम्य, A, Hem etc (p. IV 2 30) सोम्य, some

सौवर्चस् or सौवर्च Anek, Anek A agree. Very doubtful.

सौवीर. 'सौवीरय विरोध स्यात् सौवीर कञ्जिक मन,' Anek. I give Anek.

A. खदरे, Vis

खन्ध समीक, Vis (= सम्मराय of Med) for समोहा, Vis A C खन्ध of Tr1 is probably सद्ध

खलित खलिते, Vis, खलिते, Med for खलिते Vis A and corrected in Med A.

खनन कुम्भने, मेघ, Vis for कुम्भने, घन, Vis A.

खम्भ साहज्यो, Hal

खयक, Vis, Vis A Wanting in Vis C खय is doubtful We may read सुति.

खोम, Hem Not in Hem. A.

खोम A c remarks this verse is not universal

ख्याने करणार्थे, Med etc for कारणार्थे, Vis etc

ख्यापन पुंसि यने, Med, Med, A for पुस्यने of others Wanting in Med C.

खासक करक, Hem सरक, Hem A स्फरक, Mahendra Zachariao suggests

स्फर for जल But comp Mankha as quoted by him "सर्चाया खासको ज्ञेयो हारभेदेऽपि बुद्धुदे, and com

स्थिर बलेऽद्रियु, Med, Med A for लक्षणे त्रियु, Med C

स्थूलोच्चय करण्ड, Vis for वरण्ड, Vis A वरण्ड = pimples on the face, W. Is it not *hondah* here ?

सर्धा सङ्घर्षण, Med for सङ्घर्षण, Med A

स्यथ, Hem स्यथ Hal सृग्, Hem A स्यथ, Med A 'हेरिक्तो गूढपूरुष', Hem 3 397

स्फार. कनक, Med A, W, Druma करक, Med C सरक, Vis, फलक, Vis

A, u s 2 13. फरक, Vis C स्फरक, Hem, Mahendra (स्फरकादीना बुद्धुदाकारे पित्त लादिमये भूपथे) स्फरक = फलक is apparently the correct reading in Vis. W.

स्फारक, Hem A

सन्दन गाने, Anek, Anek A apparently for एनके
 एरुत, Vis A C मोन, Vis. The first two प्रसेययोः apparently for प्रसेययोः. The
 last प्रसेययो, which also W a top's.

एरुति. स वन, Vis for सीवन, Vis A

एरुत, Vis, Vis A एरुत again Med. एरुत, Med A. corrected into एरुत, W
 Both under u s 3 9

ए, Med, Med A, Vis ए, Vis A., Hem, u, s 2, 57. एने, Hem Vis A
 Med A B C एने, Hem A, Vis etc

एरुत I do not find this in Drama. and W

एरुतिक रजतानिके, Vis. रजतानिके Vis A. corrected into रजतानिके Vis C

एरुत. व्यायम, Vis for अद्यान, Vis A

ह हयानन, Mat. for यज्ञानन, Mat. A

ह'स गीते, Anek for सिने, Anek A अयन स्थिते of Hem अयन स्थिते सति - as
 second member (preceding, W.) अयन स्थित (Mahendra) is better

हृत् हृत्तावज्जे Med, Med A भृत्तावज्जे, Med C

हृत्. विषादयो, Vis, for विषादयो, Vis A

हृम्. अहृन्ने, Mahendra

हृ. रासभ, Mahendra for नायक Hem.

हृरेणु सतीनक इति माधव, सतीनक इति मेदिनी A c. 2 9 16 But सतीन only
 in Med., not in Med A C.

हृर्मित, Med A, Med., J. 810 (जिप्रदिग्धयो), W हृर्मित जिप्रदिग्धयो, Med
 C हृर्मित, Vis हृर्मित, Vis, A C, I 1539, I 1937 जिप्रदिग्धयो I 1937. जिप्र
 दिग्धयो, I 1539

हृर्मित, Vis., Vis A. C हृर्मित, Vis B. कूर्मे, Vis C, for हृर्मित Vis A B.

हृत्तावज्ज, Vis. etc हृत्तावज्ज Vis A C. हृत्तावज्जे हृत्ते विषे । हृत्तावज्ज, Hem हृत्तावज्जे
 रणे विषे । ज्ञेय्यां, Hem 'अथ हृत्तावज्ज । ब्रह्मसर्पोऽथवाज्ज, ' वि २ २

हृत्तिन् कर्षीके, Vis for कर्षीके Vis A

हृत्त मानड्, Hem मानड्, Hem A. apparently for मानोड

हृत्तनी मल्लिका=दीपवर्त्याधार, Mahendra (= Arali in jasmine, W)

हा हृत्त, Hem हृत्त, Mahendra

हार रजत, Anek for रजत, Anek A

हारि हृत्ताव, Med सन्तान, Med. A स ज्ञान, Med C Drama understands कर्षीके

सन्तान as one sense (सन्तान = progeny, W) But this is more than doubtful

हारीत, Med A, etc हरीत, Med

हाल हले Med., Med A Med C 'हाल शानिवाहनपाधिं मे हाहा सुरायाम्,' शीत, Hem for सान, Hem A. I do not remember meeting हाल = हल, Med, W

हि स, वसा Hem for च सा, Hem A त्वेलावली, Med, Med A for काकादनी, Med C

हिरण्य, Vis A etc हिरण्य, Vis and 'लेखने for लेखने Hence Wilson's a writing'

हिरण्यक, Har हिरण्यक, Har A. I prefer this as it is more grammatical लग्नाचार्य Drama = astrologer, W

हिमजा शटी Drama (=zedoary, W) for शची, 1807, Hem शटी, Vis., Mahendra The authors seem to have confounded शटी with वचा, both being पङ्कन्या in A. 2 4 102, 154 From Roxborough, शटी does not appear to be a Himalayan plant See हेमवती

होर तैलाम्बुका, Med, Med A पिप्पलिका, Med C. तैलाम्बुक, Drama = Cockroach, W

हृषित मङ्गते, Med C मङ्गते Vis, Vis A मङ्गते, Med, Med A = disappointed, deceived, W Doubtful

हिरण्य लोकधातु is probably used = ब्रह्माण्ड. See वर्ष

हे, Hem, ह Mahendra This is preferable as हे is not found as an expletive हेतु निमित्तद्वयो हेतु, Anek I give Anek A

हेतुक Mahendra Med हेतुक, Vis In Med A it is corrected into हेतुक This is the reading in Hem, Vis A Med C etc

हेहे हेहे, W The language in Vis shows it must be हेहे

हेमवती यथावपि Tri for यथापि च, Tri A

INDEX TO SHABDABHEDA

अंशु ३, १५-१७
 अंशुक ३, १२
 अंश २, ५६ ४, १,
 अंश-म् ११६
 अक्ष ४, ३५
 अक्षर ४, ५
 अक्षति ६
 अक्षत्र ६,
 अक्षर ५
 अक्ष ४, ३५
 अक्षु (क्षु) ६
 अक्षु ४, १
 अक्षुन. १०४
 अक्षुना. ६१
 अक्षर ४ ६
 अक्षुल ४, ११
 अक्षुप ३, ३३
 अक्षु ११४
 अक्षुमल ११४
 अक्षुगव ११७
 अक्षुगाव ११७
 अक्षुस ३ ५५
 अक्षिर ४, ८
 अक्षुनी ६१
 अक्षुप ६ ३ ३३
 अक्षु ६३
 अक्षु ४, ३३
 अक्षु ४, २०
 अक्षु ६३
 अक्षु २, २४
 अक्षु ४ ५, ५५
 १ अक्षु २, २४

अक्षुही ११०,
 अक्षुही १०
 अक्षुत. ११
 अक्षु ३ १६
 अक्षु ४, २०
 अक्षु ११
 अक्षु १२
 अक्षु १२
 अक्षुमान ४, २८
 अक्षुमान ८१
 अक्षु ३, १३
 अक्षु ३, १८
 अक्षु १०७
 अक्षु ४, ८
 अक्षु (री) ६.
 अक्षु ४, ५.
 अक्षु ८१
 अक्षु ५.
 अक्षु ४ २०
 अक्षु १२०.
 अक्षु ४, १८
 अक्षु ४, १६
 अक्षु १२०
 अक्षु ३, ५२
 अक्षु ५१
 अक्षु ६४
 अक्षु ८१
 अक्षु ६८
 अक्षु ११३ ३ ५६
 अक्षु ११३.
 अक्षु २, ७
 अक्षु २, ८

अक्षु ४, १८
 अक्षु ३ २७
 अक्षु ३, २६
 अक्षु ३, २८
 अक्षु ३, ६०
 अक्षु (क्षु) ५, ६४ ३ ३४
 अक्षु ५
 अक्षु ७६
 अक्षु ३, १६
 अक्षु ६
 अक्षु ८१
 अक्षु ३, ५४.
 अक्षु ८५
 अक्षु २, ७ ४, ७
 अक्षु ७१ ३ ३६ ४, २५
 अक्षु ३, ११
 अक्षु २, १० ४, १६
 अक्षु ४, १५
 अक्षु-क ८५
 अक्षु ४, २६
 अक्षु ३६
 अक्षु रि ७६
 अक्षु ५
 अक्षु १२६.
 अक्षु ४, ६
 अक्षु ३, ३४
 अक्षु ४, २५.
 अक्षु-ना ४, ३६ ४
 अक्षु ५४
 अक्षु ४, ५५
 अक्षु ४, १५.
 अक्षु, २ ६

अर्बुद ४, २२
 अर्म ४, २६
 अर्नट ४, २३
 अलक ४, ११, २५.
 अलङ्कार ३, ३८
 अलस ३, ५०
 अलाबू ८२ २, ११
 अलिन १२२
 अलिम्पक १२१.
 अलूत ६८
 अवचूलक ४, १४.
 अवभास २ ५८
 अवश्य ६
 अवश्याय ६ ३, १५
 अवसर ३, ५४ ४, ८
 अवसाय ३, ५२
 अविष ३, २६
 अव्यय ४, १०
 अय ३ १६
 अयन ३, १३
 अयनि ३, १५.
 अयोक ३, १२
 अशमन् ३, १२
 अय ३, २१
 अथि ३, १८
 अश्व ३, १४
 अश्वलाप (१) ४ ३
 अश्वत्थ ३, १३
 अश्वत्थ १२८
 अटापद. ४, २४
 असन ६३ ३, ५१.
 असि ३, ५८
 अस्तिकिका ८३
 अस्तिकी ८३
 अष्ट ३, ५६
 अष्टर १२८ ३, ५१
 अस्त ३, ५५
 अस्थान ११८.
 अस्थाव ११८
 अस्थाय ११८

अस्त ३ ५५
 अस्तिगणिक ६२
 आकाशिक ३ ५२
 आकाश ३, १६. ४, १
 आगार ५
 आलगाव ११०
 आजिगव ११०
 आटरूप ६
 आडम्ब (१) २, ११
 आडम्बर २, १ ४, ०
 आढक ४, ३०
 आधि ६३
 आण्डीर ६३
 आतङ्क ५८
 आनक ४, ३०
 आपगा ५
 आपिचलि ६४
 आम ५
 आमण्ड ६३
 आमति ०६
 आमप ६
 आमलक ४, ३०
 आमाल्य ८१
 आमिन्ना ८५
 आमिप ३, २५ ४, २१
 आमीन्ना. ८५
 आम्बरीष ०१
 आयु २२
 आयुध ४, २५
 आयुस् २२
 आरग्वध २६
 आराति. ५
 आलातू ८२
 आलि १२२
 आलिनू १२२
 आवास ३, ५८
 आहुत २, २३
 आय ४, २६
 आशय ३, १३
 आया ३, १८

आगिम ४४
 आगी ४४
 आशु ३, १०
 आशुशुचिणि ८०
 आशय ३ १२
 आश्रास ३ २५
 आश्रिन ३ १३
 आप द ३ २८
 आसन ६३ ४, २
 आसन्दी ३, ५२
 आसार ३, ५१ ४, ४
 आस्थान-नी. ४, ४४
 आसद ४, १५
 आसृ ३, ५२
 आश्रव ३, ५२
 आहत ११
 आश्रितगणिक ६२
 आह २, ८
 अजल ०५
 अम्बन ४, २८
 अरिण ८६
 अर्वा २, ०
 अर्पीका ६०
 अरु ३, ३०
 अरिण ८६.
 अर्वा ५२ २, ०.
 अर्म ८०
 अर्नि ८०
 अर्वा ३ २८
 अरि ३, १६.
 अरि ३, १५
 अरिरी ३०,
 अरण्य, ३ २०
 अरिपत् ३, २८
 अरिपिका ६०
 अम्ब शिल ४२
 अम्बोच ४, १६
 अम्ब ३, ५०
 उत्तम ११.
 उत्तम ० ०

उत्तरिण २, ६०.
 उत्तर ३, ६०.
 उत्तर-ज्ञा ४, ४०.
 उत्तर ३, ५६.
 उत्तराण ३, ५६.
 उत्तराह ३, ५६.
 उत्सुक ३, ६०.
 उत्सृज ३, ६०.
 उत्सृजय ३, ६०.
 उत्सुक ३, २.
 उत्सुक ३, १२.
 उत्सुक ३, १२.
 उत्सुक ३, ५५.
 उत्सुकान ५५.
 उत्सुक ४, २, २७.
 उत्सुक ४, १८.
 उत्सुक ४, १८.
 उत्सुक ४, ३६.
 उत्सुक ३, १५.
 उत्सुक ४, १.
 उत्सुक (१) ४, १५.
 उत्सुक ४, १०.
 उत्सुक ४, १.
 उत्सुक ३, १२.
 उत्सुक ३, १७.
 उत्सुक ११०.
 उत्सुक १२.
 उत्सुक ४४.
 उत्सुक ३, १६.
 उत्सुक ४, २७.
 उत्सुक १२१.
 उत्सुक ११८.
 उत्सुक १२१.
 उत्सुक ६८.
 उत्सुक ४, २६.
 उत्सुक २, २४.
 उत्सुक ३, १४.
 उत्सुक ३, १२, ४, ४.
 उत्सुक १०.
 उत्सुक १०, ६६, ३, २०.

उत्सुक १२, २, २८.
 उत्सुक ३, ३१.
 उत्सुक ३, ५५.
 उत्सुक १२.
 उत्सुक ६२.
 उत्सुक ६२.
 उत्सुक ५५, ४, २०.
 उत्सुक १०.
 उत्सुक १०, ६६, ३, २१, ४, ६.
 उत्सुक १३.
 उत्सुक ७८, ३, २६.
 उत्सुक ७८.
 उत्सुक ४, ३१.
 उत्सुक १२८.
 उत्सुक ६६, ३, १५.
 उत्सुक ६६, ३, ३८.
 उत्सुक २८.
 उत्सुक १०७.
 उत्सुक १०८.
 उत्सुक १०८.
 उत्सुक ४०.
 उत्सुक ३, ३०.
 उत्सुक ३, २८.
 उत्सुक ४, १८.
 उत्सुक ४, ३६.
 उत्सुक ४, २७.
 उत्सुक ३, २८, ४, २१.
 उत्सुक ४, २२.
 उत्सुक ४, २७.
 उत्सुक ४, २१.
 उत्सुक ४, २०.
 उत्सुक ४, १०.
 उत्सुक ४, २६.
 उत्सुक ४, २३.
 उत्सुक ४, २३.
 उत्सुक १२०.
 उत्सुक ४, ३८.
 उत्सुक ४, २१.
 उत्सुक ४, ३८.

उत्सुक ४, ६.
 उत्सुक ४, २२.
 उत्सुक ४, ५.
 उत्सुक (१), २, १०.
 उत्सुक-यो ४, ४१.
 उत्सुकटीन २८.
 उत्सुक ४, १.
 उत्सुक ४, २४.
 उत्सुक २, १०.
 उत्सुक-ली ८३, ४, १२.
 उत्सुक ४, १५.
 उत्सुक-रा, री ८३, ४, ४३.
 उत्सुक ४, ३७.
 उत्सुक ४, २१.
 उत्सुक ४, ५.
 उत्सुक ५८.
 उत्सुक २०, ७६.
 उत्सुक-ली ४, ११, ३८.
 उत्सुक २०.
 उत्सुक ३, १६.
 उत्सुक ४, ११.
 उत्सुक ६१.
 उत्सुक ४, २८.
 उत्सुक ४, ६.
 उत्सुक ४, १६.
 उत्सुक ४, ३३.
 उत्सुक १०८.
 उत्सुक ४, १२.
 उत्सुक २, ८.
 उत्सुक २, ११.
 उत्सुक २, ११, ४, ३३.
 उत्सुक ७४.
 उत्सुक ४, २१.
 उत्सुक ४, २१.
 उत्सुक ३०.
 उत्सुक ६३.
 उत्सुक ४, १६.
 उत्सुक २१.
 उत्सुक २५, २, १०.

कुमुद. ४५.
 कुमुद. ४५. ४ २२.
 कुम्भ २, १०
 कुम्भीनस ३ ५७.
 कुम्भ-म ११४
 कुम्भ(क)वक्र १२१.
 कुम्भण्ड. १२
 कुम्भर ७१
 कुम्भक ६८. ४, १४
 कुम्भिय. ३, १८ ४, १
 कुम्भफ. ४, ३४
 कुम्भपाप(स) ६६. ३, ३५
 कुम्भ. ७१
 कुम्भर ११
 कुम्भल-सी. ७१. ४, ३७
 कुम्भ. ३, १६ ४, १, ३६.
 कुम्भशय. ३ २२
 कुम्भोद. १००
 कुम्भोदक. ४ २२
 कुम्भम ६२. ३, ५१ ४, २८
 कुम्भम्भ ४ ३५
 कुम्भन. १००. ३ ३३.
 कुम्भस्यु. ४, ३३.
 कुम्भ. १०६
 कुम्भ. ६०
 कुम्भ ४, २४
 कुम्भि. ६८
 कुम्भण्ड. १२६.
 कुम्भ ४, १५
 कुम्भर ४, ७
 कुम्भक. ६८. ४, १४
 कुम्भर ११ ४, ५
 कुम्भारण्ड ३, २७ ४ १६
 कुम्भनाम ३, ५६.
 कुम्भ ४, ६०.
 कुम्भ २७
 कुम्भ ४ १२
 कुम्भ. ६५
 कुम्भ ४, ३७
 कुम्भ ११

कुम्भ-रा ४, ४०
 कुम्भोदी ६६.
 कुम्भार. ४, ५
 कुम्भ. ३ १६ ४, १
 कुम्भर. ३, ५१. ४, ४
 कुम्भोदी. ६६
 कुम्भभा-भी, ६३
 कुम्भम ३ ५६
 कुम्भ. १६ ४ ३२
 कुम्भर ४, ५
 कुम्भोदी ४, ५
 कुम्भोदी. ६८. १२८.
 कुम्भ ४, ३२
 कुम्भरण्ड. ४, १६
 कुम्भर ४, २१
 कुम्भ ४, १४.
 कुम्भारण्ड. ४, १०.
 कुम्भ. २२. ४, १.
 कुम्भोदी ५८.
 कुम्भ. २२, २, ३७.
 कुम्भ. ४, १६.
 कुम्भोदी. ४, २५
 कुम्भिक. ३, १२
 कुम्भम ४, २७.
 कुम्भक. ४, २३.
 कुम्भि २७
 कुम्भ-डा ४, ४२
 कुम्भ. ३, १७
 कुम्भ. ३ १७
 कुम्भ ४ ५.
 कुम्भ ५७
 कुम्भ ३६ ४, २२
 कुम्भक १०२
 कुम्भ ४, २७
 कुम्भ ४ २८
 कुम्भित ४ २६
 कुम्भ ४ २०.
 कुम्भण्ड. ६०
 कुम्भ १४
 कुम्भ ६०.

कुम्भो. ४२.
 कुम्भ. २, ६.
 कुम्भ ४, १०.
 कुम्भोदी. ४, १०.
 कुम्भि. ६४.
 कुम्भ. ५७.
 कुम्भक. ३६.
 कुम्भोदी. ४२.
 कुम्भक. १०२.
 कुम्भ. १२३.
 कुम्भ. १२३.
 कुम्भक. ४, १४.
 कुम्भ. ४, २०.
 कुम्भोदी. ४, ६.
 कुम्भ-पा. ३, ३२ ४, ४०,
 कुम्भ. १७. २, ६.
 कुम्भ. ४, ६.
 कुम्भ. ४, ४०.
 कुम्भ. २, ६.
 कुम्भ-भा. ४, ४०.
 कुम्भ-का. ८७.
 कुम्भक. ८६
 कुम्भित. ३, २७
 कुम्भ. ४, ५.
 कुम्भ(कुम्भो)व. १३, ४, २०.
 कुम्भ. १७.
 कुम्भ(कुम्भ). १६.
 कुम्भ. ८५.
 कुम्भ. ८५. ३, ५६.
 कुम्भ. ४ २२.
 कुम्भ. ८५.
 कुम्भ. ४, २८
 कुम्भ. ४, २७.
 कुम्भ. ६७.
 कुम्भ ४, २५.
 कुम्भक. ६८
 कुम्भ. ४, २६.
 कुम्भ ४, २६.
 कुम्भिक ८६ ४ ६०
 कुम्भ ३ ११.

मोदा ८०
 मोरावरी ८०
 मोर(मा) ६१
 मोर ३ २६.
 मोरिन्द २ २४
 मोर्राड ३, २८.
 मारम ३, २०.
 मर १२३
 मरिदक १२३.
 मर-टी ३, ३१.
 मकर २, २३
 मर २, ३२.
 मर २, ३८ ३, २०.
 मोर २, २८.
 मार ३, २२
 मर ३, १६
 मरमर ३, १०.
 मर(मू). १८
 मर. १०
 मरमर १३
 मरुभागा(गी) ६३
 मर. १०.
 मरम, २, ५०, ३, २
 मर(मू). १०
 मर २, १०.
 मरि २६.
 मरि २६
 मर २०
 मर २, २० ३, २५
 मरम ३ १४
 मर. १० ३, २०
 मरमर १३
 मरम १३ ३, ६
 मरि. २, ८.
 मरम-मी २३
 मर २, ५६.
 मरिमा २, ५६.
 मरि(मू) ३, ५६.
 मरम २, ५६.

चिन्ता १०८.
 चिन्तिया १०८
 चिदि ११०.
 चिन्त. २०
 चिन्तिया ११८
 चिन्त, ३, १६.
 चिन्त १७.
 चिन्त १०
 चोर. १०
 चोर १०
 चर ३, १०
 चर २१
 चारा ३, ३२.
 चोचिन्त. १८.
 चर ०३
 चरायु-मू. २२.
 चरि ०३
 चर. २२ ३, ८.
 चर(दि)का ८.
 चरदिनी ६१
 चरिनी ६१
 चर ३, २२
 चरा २१.
 चरमा. २, ८, ३, ११.
 चरि. ८.
 चर(मू) ७
 चर. २, ११.
 चरम-मा ३, २०, २८.
 चर २६
 चरायु ११५.
 चरायुका ८८
 चराय २, १२
 चर ११५
 चर ११५
 चरका ३०
 चर ११५
 चर ३०
 चरका ८८.

चरम ३, ११
 चर २०.
 चर ३ २२
 चरि, ११२.
 चरम २६.
 चरम, २६
 चरि. ८.
 चर. ३, ११
 चरि २ ३३
 चरि २, ८.
 चर ३, ६
 चर ३, २६
 चरि(मू) ६३
 चरम. ३, २०
 चरम ३, २२.
 चर(मू) ८.
 चर २१ २, २२
 चर. २१.
 चरि. ८
 चरि ८.
 चर-मा ३, ३०.
 चर(रि) ८०
 चरि. ३०
 चरि ३०
 चर ३, २१
 चर. १२.
 चरि. १२
 चरि २८
 चरि २, १०.
 चर २८ ३, २६
 चर-टी ३ २८
 चर. ३, २८
 चर. ३ २०
 चर १११
 चर २१
 चर २१ २, २२
 चर २१

तपस- ४६.
 तम-सु. ४७, ११७
 तमा. ७६.
 तमाल. ४, ११.
 तमिस्र. ३, ५५.
 तमी ७६
 तमि-री. १२३.
 तमरुड. ४, २०.
 तमीय. ३, १६
 तमूषी. ४१.
 तप्ये. ३, ३८
 तल. १८. ४, १२.
 तलिन ४, १२.
 तलुनी. ४१.
 तमिस्र-य ३३
 तमिषी. ३, ३६.
 ताम्र-डा, डी. ४, १८, ४२.
 ताम्रक-का ४, ४२.
 ताम्रह्व. ४, २०.
 ताम्र. ३, १६.
 -ताम्रच्छ(च्छ). ३८ ४, २६
 ताम्ररस. ३, ५७
 ताम्रलिप्ता. ५६.
 ताम्र. ४, ८
 ताल-सा. १८ ४, ३६
 ताम्रिष. ३, ३६
 तितउ. ४, ३३
 तित्तिर-रि ८६
 तिम. ४, २७
 तिमिर. ४, ८
 तिलक ४, १२
 तीर. ४, ८
 तीर्थ ४, २५.
 त्रिष्वी. २, १०.
 त्रिरापाट. ३, २८.
 त्रिष्व. ३, ३२.
 त्रिर. ११.
 त्रिष. ३, ३६
 त्रिषार. ३, ३०. ४, ४.

त्रिषा. १०६.
 त्रिषी-र. १०६.
 त्रिष्य. ४, १५.
 त्रिल. ४, ११.
 त्रिषट. ११.
 त्रिष्यता. २७
 त्रिषला. २७
 त्रिषा. ३, ३६.
 त्रिष. ४, १२.
 तीमर. ४, ६.
 तीयद. ४, २२.
 तीरथ. ४, ३२.
 तीष. ३, ३६
 त्रिष्य, ३८.
 त्रिष्यी. ३, ३६.
 त्रिषर ३, ५१.
 त्रिष. ३, १६.
 त्रिष्यता. २७
 त्रिष्य. ३८
 त्रिषला. २७.
 त्रिष(ष). ११६.
 त्रिष. ३६. ३, ३६.
 त्रिषि ३६.
 दंश. ३, १७.
 दंश. ६१.
 दक ३२
 दण्ड. ४, २०.
 दवि. २, ६.
 दर. ४, ६.
 दय ३, १६
 दश ३, ३६.
 दशन. ३, १४
 दशा ३, १६
 दक्ष ३, ५२
 दाडिम. ४, ३७
 दादा ६१.
 दामलिप्ता ५६.
 दाह ४, ६.
 दावी. २, ६.

दागाह. ६८.
 दिक् ३, ५६.
 दिन. ४, २३.
 दिम्ब ४८.
 दिवस. ३, ६८.
 द्विषद ३, ३१.
 दिग् २, १६
 दिष्ट. ४, ३५.
 दीप ४, २७.
 दीपक ४, २३.
 डोदर ४, ७ ३५.
 ड.प.घ. ३, २८
 डक्कर. २, ३१.
 डप्याश. ३, ४३.
 डप्यीह. ३, ३१.
 दूति(ती). ६३.
 दूर ४, ८.
 दूर्वा. २, ६.
 दूर्य. ४, ३१.
 दूरिका. ३, ३०.
 दूर्य. ३, २७.
 दृका(का)ण ३३
 दृग् ३, १६
 दृपट ३, २६.
 देवक. २, २३
 देवकी. ८.
 देय. ३, १६
 देव्य. १२६.
 देव. ४, २३.
 देवकी. ८.
 देवत ४, २३.
 दीप. ३, ३७
 दीपा ३६, ५८.
 दीष् ३६
 दीहद. ४, २२.
 दूत ४, २५
 द्रमिठ १२०
 द्रव. ४, १५
 द्रविड. १२०.

द्रव्य ३३
 द्रोण ४ ३२
 द्वीप ४ २०
 द्वेष ४ ३०
 धन ४ २१
 धत्त २४
 धनुस् ०४ ४ १६
 धन्याक २०
 धमन ४ २०
 धरित्री ४३
 धर्म ०७, ४ २९
 धर्मन् ०७
 धविल ६६
 धस्तूर रा, ४, ३६
 धान्याक २०
 धारयित्री ४३
 धाराङ्कुर ४ ८
 धिषण्या ३ ३०
 धीर ४, ५
 धुविल ६६
 धूप ४ २०
 ध्रुव ४ ३५
 ध्वस ३ ५६
 ध्वज ४ १५
 नम्र ६०
 नक्षर रा ४ ३६
 नगर री ४ ४४
 नङ्ग ४ २६
 नङ्गवल २ ८
 नत (?) ४ १६
 नन(ना)न्द १९
 नन्दन ४ ३३
 नन्दि नृ. ६०
 नवा २ ६
 नम ४३
 नमस् ४३
 नरक ४ २१
 नरायण २१
 नल ४ १२
 नलद ४ २३

नलिन ४ १३
 नवनीत ४ १५
 नवा २ ६
 नक्षा १२४
 नागर ४ ६
 नागरङ्ग ८४
 नाटक ४ २१
 नार ४ ५
 नारङ्ग ८४
 नारायण २१
 नाल ४ ११
 नानि(नी)केर रि १२९
 नासिका ६० १२४
 निकष ४ ३१
 निकषा ३ ३४ ३०
 निकार ४ ८
 निकञ्ज ४ ११
 निगड ४ २६
 निचिकी १११
 निचु(चो)ल ६३
 नितम्ब २, १०
 निदाघ ४ १०
 निधन ४ २५
 निघान ४ २५
 निमि(मि)ष ३१
 निम्ब २ १०
 निर्भक्षण ३ ६०
 निर्यास ३ ५० ४ २
 निवास ३ ५६
 निवेश २ १०
 निशा २ १० ४ ४३
 निशान् २ १३
 निशित ३ ३४
 निशीघ ३ १३
 निषद्र ३ २० २६
 निषह्वर ५५. ४ ५
 निपाद ०४ ३, २६
 निपादिन् ०४
 निषेक ३, २०
 निषेध ३, २०

निष्क ३ ३२ ४, ६
 निष्कक ३, ३२
 निष्कन ३ ४२
 निष्कट ३, ३१
 निष्कस ३ ००
 निष्पाथ ३ ३३
 निष्पेय ३ ३६
 निवित्त ३ ३ १०
 नीड डा ४ २० ४२
 नीन(ना)ङ्ग ३०
 नूपुर ४ ०,
 नेत्र ४ २८
 नैचिकी १११
 न्यास ३ ५६
 पञ्चक ४ २२
 पङ्क ४ २१
 पङ्कार ४ ८
 पङ्गर ४, ६
 पटल ली ४ ११, ५५
 पटह ४ २६
 पटोल ४ ३६
 पट्टिस ३ ५८
 पणव ४ २६
 पत्र ८० ४ २८
 पत्र(त्रा)ङ्ग ३३
 पत्रिन् ६०
 पत्र ११६
 पत्रिन ११६
 पदवि वी १ ८
 पदातिक ८८
 पदार ४ ७
 पद्म ४, २६
 पनस ३ ५६
 पद्मध्री ८६
 परम्पर ४ ६
 परशु २८ ३ १०
 पराग ४ १-
 परिवेष ३ १०
 परिपद्, ४८ ३, ३
 परिपर ३, ५१.

घरीरण ४, २२.

घरू ८२

घरूप-क ८२

घरूष् ८२

घरोत ३०.

घर्य ४, ७

घर्यन् २, २४.

घर्यु ३८ ३, १७

घर्यद् ४८ ३, १०.

घन ४, १२

घनल ४ १२

घनाखड्डु ४, ३३

घनास ४, ११

घनाश ३, १७

घनित ४, १६

घनव. ४, ३४

घनल ४, १२

घनिक. ४, ३०

घनित ४, २८

घर्यु. ३, १७

घरायु ३, १७

घाटक. ४, ४१

घाटल-ला. ४, ४२.

घाटीर ४, ७

घातक ४, २४

घात ८० ४ ३७

घातीव ४, २८

घादात-ति ८८.

घार. ४, ६

घारत २७

घारद. २७ ४ २३

घारपत. २१

घाराघार १०१.

घाराघत. २१

घाराघार १०१. ४ ३०.

घार्थ. ३, १५ ४, २४

घाल ४ ११.

घाभ ३ १३

घाघक ३, १५

घाघाण ३, २७

घिक. ७०.

घिचण्ड ४, १६.

घिञ्जर ४, ६

घिट ४, २१.

घिटक-की ८८ ४, ३८.

घिटर ४, ३५

घिण्ड ४ १६.

घिगयाक ४ २४

घिनाक. ४, २४

घिपीलक ८६

घियाल. २८

घिगङ्ग ३, १२

घिशाच. ३, १२

घिशित ३, १४

घिशुन ३ १४

घिट ४, १६

घिठ ४, १६.

घीन (१) ४, १५.

घीनस. ८.

घीयूष ३ ३३. ४ १.

घीलक ८६

घकस, ३, ५८

घक ४, ३ २६.

घञ्ज ४, १५

घट ४, ३७

घण्डरीक ४, ३१

घुर री ४, ४४

घुराण ४, ३२

घुरीय ३, ३६.

घुरवस. १२५

घुरूप ८३ ३ ३७

घुरवस. १२५

घुरोडाण ३, १८

घुलक. ४ १३

घुलिम ४, १३

घुलिन्द ७४

घुलिन्द्र. ७४.

घुक्कर ३, ३१ ४ ६.

घुष् ३. २८ ४ ३

घुग ४, १८

घुरूष ३. ३३.

घुरी २ ६

घुन ४ ६

घुनि ३७

घुपत ३ ३०.

घेठ-टी ४ ३८

घेटक ८८.

घेडा. ८८

घेयूष ३, ३३.

घेशल ३ १३

घेशि. ३, १६

घौगण्ड ६८

घौर. ४ ७.

घौरूप ३, ३३. ४ ३७.

घौष ३ ३६.

घौषण. ३, २८

घकाण्ड ४. २०.

घकार ४, ८

घकाश ३, १६

घकौल. ४, १६

घकपीव ४, २६

घकाल. ४, ३७

घकियाय (१), ७

घकियाय (२), ७

घकियाय ३, १६

घकिसर-रा. ३ ५४. ४ ३६.

घदेश. ६५.

घकचन्द्राट ७६

घकदादावन ४१

घकपी. ३, ३५

घक्यास. ३ ५६

घक्यत ४, २६

घकम्ब २, १०

घकलय ४, १३.

घकवरक २, २४.

घकवाल ४ १०

घकवेश ३, १७

प्रमथ ३ ५२.
 प्रमर ३ ५४
 प्रमर ३ ५२
 प्रमाट. ३ ५२
 प्रमार ०१ ५४.
 प्रमारणी ८०
 प्रमरुन ३ ५२
 प्रम्य ४, ३४
 प्रमिद्विधा ८८
 प्रमिष ६५
 प्रमिथर २ २३
 प्रमल ४, ३६
 प्रमपुष्पट ०८
 प्रमय ५१
 प्रमवार २, २३ ४, ६
 प्रमवप. ४५, ३ ३३
 प्रमवपा ४८
 प्रमस(म) ८८. ३, ३७
 प्रमसन (क) ३, ३३.
 प्रमिवक ४ २२
 प्रमिवान २८,
 प्रम ३ ३८
 प्रमोत ३०
 प्रमोय ३ ३०
 प्रमोय ४ ३५
 प्रम ४ २८.
 प्रमिहा ३४
 प्रमिहन् २४
 प्रमप ३ ३८
 प्रमटा १०२
 प्रमपा १०२
 प्रमल ८०
 प्रमलक ८० ४, १३
 प्रमलद्व. ३, ३३
 प्रमलान ६५
 प्रमलान ६५
 प्रमलि(ली) ३४
 प्रमर ३६. २ ३. ४, १६
 प्रमरुन २, ३
 प्रमरुन २, ३

प्रमरु ८० २, २
 प्रमरु २ ५
 प्रमरुन २, ३
 प्रमरुन २ ४.
 प्रमरुन २ ४
 प्रमरुन जग्रा २४ ४ ४२
 प्रमरुन २ ४
 प्रमरुन २ ३
 प्रमरुनी २, १
 प्रमरुन ४, ६
 प्रमरुन २, १
 प्रमरु. २ २
 प्रमरुनी २ ४
 प्रमरुन २, १
 प्रमरु. २, १
 प्रमरुका ८१
 प्रमरु ३०
 प्रमरु १२ २ १
 प्रमरु. २, २ ४, २५
 प्रमरु-टा ०० २ ३ ४ ४०
 प्रमरु २, १ ४ ३४
 प्रमरु १२, १३
 प्रमरुन २, ३
 प्रमरुनी २ ४
 प्रमरुन-का २, १ ४ ४०
 प्रमरु २, ३
 प्रमरु ०.
 प्रमरुनी २ ४
 प्रमरुनी २ ३
 प्रमरुनी ११३
 प्रमरुनी ११३ २ ०
 प्रमरु २ २ ४ ३५
 प्रमरुनी २ २
 प्रमरुनी २, ३
 प्रमरुन २ २
 प्रमरुनी २, २
 प्रमरुनी २, २ ४, १०
 प्रमरु २, २
 प्रमरु २ ५ ४, २८
 प्रमरु २ २

प्रमरुन २, ३
 प्रमरु २ ६
 प्रमरुनी २ ५
 प्रमरु २ ३ ४ ३०
 प्रमरुनी २ ५
 प्रमरुन २ ८
 प्रमरु २ ६
 प्रमरुन २ ५
 प्रमरुनी २ ५
 प्रमरु ४ ६
 प्रमरुन ४ १७
 प्रमरु २ ४
 प्रमरुन २ ३ ४ १३
 प्रमरु ०० २, २
 प्रमरुन २, ६
 प्रमरुनी २ ३
 प्रमरुन २, २ ४ २२
 प्रमरु ६१
 प्रमरुनी ६१
 प्रमरुनी ३६ २ २
 प्रमरुनी २ ३.
 प्रमरु २ ३
 प्रमरुनी २, ५
 प्रमरु २० २ ४ २५१ ४४
 प्रमरुनी २ ५
 प्रमरुन २ २
 प्रमरुनी ३८
 प्रमरुनी २ ४
 प्रमरु ३६ २ २
 प्रमरुन २, २
 प्रमरु २, ६
 प्रमरु २ १ ४ १६
 प्रमरु २, १ ४, १६
 प्रमरु २, ४
 प्रमरु २ १.
 प्रमरु २ २
 प्रमरुनी २ ५
 प्रमरुनी २ २.
 प्रमरुनी २, ५

युक्त ३६
 युक्त १२३ २ ३
 युक्तान् १२३
 युक्ता ०० १२३
 युक्त ११५
 युक्त ३ ५६
 युक्त २३, ३ ३८
 युक्त २३
 युक्त ४, १८
 युक्त २, १
 युक्ता ००
 युक्त २ ४
 युक्त २, १
 युक्त २ १ ४ २२.
 युक्तारक २, १
 युक्त २ २
 युक्ति २ १ ४
 युक्त २ १
 युक्ता २, २.
 युक्त २. २
 युक्ति २ १
 युक्त २ १
 युक्त २ २ ४ २३
 युक्त २, १ ४, १५
 युक्त २ १. ४, ३२
 युक्त ११५
 युक्तानी २, ५
 युक्त ४ १८
 युक्ति (ग्री) ४०
 युक्ति (ग्री) १२२
 युक्त ११६
 युक्तानी ११६
 युक्त ४ १८.
 युक्त ८०, ११५.
 युक्तानी ४, १०
 युक्ति ८०.
 युक्त ०.
 युक्त ३ ३०
 युक्त २, ५३
 युक्त ४ ३२

युक्त ४ २०
 युक्त ४ १२
 युक्तानी (१) ४ १०
 युक्त ०
 युक्त ४ १६
 युक्त २, ३०
 युक्त १००
 युक्त १०० २, ५६
 युक्ति, ०३
 युक्ति ३ २०
 युक्ति. ३ २६
 युक्तानी ३६ ४, ४०
 युक्त ४ २६
 युक्त ५ १६
 युक्ति ३, २० ४ ३१
 युक्त ३ ३८
 युक्त ३, १८
 युक्त ०३
 युक्ति ३ २८
 युक्त ३ ५६
 युक्त ४ २४
 युक्त ३ ३०
 युक्त ६२
 युक्त २६.
 युक्ति ३०
 युक्त २६
 युक्त २५
 युक्त ४ १६
 युक्त ४ २४
 युक्त ३ १०
 युक्तानी ०८
 युक्तानी ०८
 युक्ति ४, ६
 युक्ति ४, ६
 युक्तानी २, ३०
 युक्तानी ४ ३८
 युक्त ६२ ४ २०
 युक्त ४ २०.
 युक्त ४ ३०

युक्त ६६
 युक्त ३ ६६
 युक्त ३ ५६
 युक्त ०२
 युक्ति ०२ १२४
 युक्ति ८०
 युक्त ३६
 युक्त ४ ०
 युक्त २, २४
 युक्त ४ ३३
 युक्ति ८०
 युक्त ४ २०
 युक्त ४, १०
 युक्तानी ३ ३४
 युक्त ०२
 युक्त ४, ६
 युक्तानी. १२४.
 युक्तिरानी, १६ ४, ३६
 युक्तिरानी. ४ ४२
 युक्त. ४, ३४
 युक्त ६२
 युक्ति (ग्री) १०६
 युक्ति ३ ३०
 युक्त ४ ११, ३५
 युक्त ४, १३
 युक्तानी ६६ ३, ५०
 युक्त ३६
 युक्त ३, १०
 युक्त ३ ५४ ४ ८
 युक्ति ३, ५६.
 युक्ति ८
 युक्ति ८ ३, ५
 युक्त ३ ५३
 युक्त ४, १८
 युक्तानी २, ३१
 युक्त ३६
 युक्त ३६
 युक्तानी ६६
 युक्तानी ४, ३१

मङ्गिर २८.
 मङ्गिला. १८.
 मङ्गिय १ ३१.
 मङ्गिणी ४३.
 मङ्गल १८
 मा ४ ४०
 मास ४, १
 मासक. ६६
 मातृक्रान्ति ८२
 मानस ८२
 मान. ४ १८
 कारिण ३४ ४८. १, ३५.
 मास्य ३४
 माय ४८.
 माम ४ ११
 मालक ४ १२
 माना ४, ४३
 माय १ ३१ ४ ३१
 मायक ४, २८
 मास ४, २८
 माङ्गिणी ४३
 मित्त ४, ३५
 मिय ३, ३८.
 मिसि ३ ५८
 मिङ्गिर २८
 मुकुट. २८.
 मुक्ति ३०.
 मुकुट २८
 मुकुल २८
 मुख ४, २४
 मुखल ३५
 मुखल २३. ४ ३१
 मुक्क ३ ३२ ४, ८
 मुखल २३ ४ १३.
 मुक्क-स्ता ४, १८ २८.
 मुक्क ४, १८
 मुक्क ४, १८
 मुक्क ४ १०.
 मुख ४, १६
 मुखिक ३ २० .

मृग्याज. ४ ३१
 मृग्या ३ ५८
 मृदङ्ग ४, १०
 मृग्या ३ ३५
 मेघक ४, १६
 मेघ ३, ३५ ४, १६
 मेघिका ३, २१
 मोदक ४ २१.
 मोल (१) ४, ३५.
 मोह ४, १३
 यति ३५
 यतिन् ३१.
 यमन ८२
 यमल ६०
 यवस ५२.
 यशमी ५६
 यथम् ३, १२.
 यात ८२
 यामल ६०
 यामि. ३१२
 युग ४, ३५
 युगन्वर ४ ५
 युतक ३०
 युवन्. २ २४
 युथ ४, २५
 युथ ८२ ३ ३३ ४, ३१
 योषित ४५ ३ २८.
 योषिता ४५
 यौतक २० ८५
 यौतक. ८५
 यौवन ४ ३०
 रजस. ११८
 रज ४०
 रजत ४ २३
 रजस् ४०
 रथ ४, ३२
 रन्ध्र ४ ३८
 रभस वा ४, ४०.
 रथना १, २४
 रथि. ३, १३

रथ ४ १
 रसन-मा ४, ४२
 रसाञ्जन ३ ५४
 राशि ३, १८
 राष्ट्र ४ २४
 रास ३ ५६ ४ २
 रासभ. ३, ५२
 रिसुष ११८.
 रिषि ८६
 रिट. १२८
 रिष्य ६८.
 रिषि २८
 र्(रु)वक ४४
 रेतम् ४०
 रोक १०५
 रोमम् १०५.
 रोक ४, २२
 रोलम्ब २, ८
 रोष ३, ३६
 रोषण ३, २८
 रोषाण. ३, २०
 रोहित ४, ३६
 रोहितक ६६
 रोहित्य ३, ३५
 रोहीतक ६६
 लल वा ४ ४२
 लक्ष्मण २६
 लक्ष्मी. ४३
 लक्ष्मण २६
 लक्ष्मी ४४
 लक्ष्मण ११६
 लक्ष्मी २, ११
 लक्ष्मण नृ ११८
 लवण ४ २०
 लघुन ३ १४ ४ ३०
 लाङ्गल ४ ११
 लाङ्गल ११६ ४ ११
 लाङ्गल ४ ३०.
 लालस ३५६
 लास ३, ५६ .

वास ३ ५२.
 वास २, ६०.
 वासाप १२५.
 वासाय. १२५.
 वेग. ५, १०
 वेगम्. ४, २८
 वेगम् ३, १०
 वेग. ४, ३४
 वेगित ४, १२
 वेग २, २१. ३. १०
 वेग ३, २१.
 वेग ४, १०
 वेग. ६०
 वेग. २, २०.
 वेगल. २, १६.
 वेग ४२. २, १६ ४, १६.
 वेग ४२, ३२.
 वेग. ०२
 वेग. २, १६.
 वेग. ४, २३.
 वेग-टी ४, ३८.
 वेग २, २२.
 वेग-शा ३, १८ ४, १, ४२
 वेग. ३, ५६.
 वेग ४, १.
 वेग १४.
 वेग १४ २, ६, १२
 वेग ६१ २, १६
 वेगयुज ६०.
 वेगयुज २१
 वेग २, १६.
 वेग २, १०
 वेग. २, १०
 वेग २, १२ ४, २५
 वेग २, १०
 वेग २, १०
 वेग २, १०
 वेग २, १२ ४, ६
 वेग ०२
 वेग ४, १०.
 वेग ३

वेग. ४=
 वेग. २, १२.
 वेग. २, १६
 वेग. ४, १०
 वेग. २, १८
 वेग. २. १० ४, २५.
 वेग. २, २०
 वेग-का. ४ ४०.
 वेग. २, १२.
 वेग. २, १२
 वेग. २, १२.
 वेग. ४ २८
 वेग ३, २८ ४, २१.
 वेग. २, १८ ३, २८.
 वेग. ४=
 वेग. २, १८ ३, ३६.
 वेग. २, १५ ४, २६.
 वेग. ४ १०.
 वेग. २, १६
 वेग. ४, १४
 वेग. ४, १४.
 वेग. २, १६ ४, २१
 वेग. २, १५.
 वेग. २ १६.
 वेग. २ १५.
 वेग. २ १६
 वेग. २ २१.
 वेग. ४ ४
 वेग. २, २२
 वेग. २ २२
 वेग. २. ५५
 वेग. २ १२ ३, ५४ ४ ३
 वेग. २ १२
 वेग. २, २२ ३, ५६.
 वेग. ३ ५६
 वेग. ३, २२.
 वेग. ६०
 वेग. २५
 वेग. २५ २ १६

वेग. २ १५.
 वेग. २, १५
 वेग. ३, ६
 वेग. ४, ६
 वेग. २, १२.
 वेग. २, १६.
 वेग. २, १८
 वेग. २ १८.
 वेग-शा. २, १० ४, २२, ४०.
 वेग. ५६.
 वेग. २२, ३२. २, १२
 वेग. २, २३
 वेग. ११२
 वेग. ४, ४८
 वेग. ११२
 वेग. ०३.
 वेग. २८ २, १२
 वेग. २८
 वेग. ६६
 वेग. ३, ५६.
 वेग. २, ६.
 वेग. २, १२.
 वेग. २, ६
 वेग. २ २ १२
 वेग. ६०.
 वेग. २ १२
 वेग. ४२
 वेग. २ १२
 वेग. २ १२
 वेग. २, २२ ३, ५८
 वेग. ४, २२
 वेग. ५६.
 वेग. १२.
 वेग. २, १२.
 वेग. २, १६.
 वेग. ४, ३.
 वेग. ३, १.
 वेग. ५०.
 वेग. ३०.

वालिग ३, १८
 वाल्मि(ल्मी)क ६१.
 वानिष्ठ(ल्ही)क १२
 वागा २, १०
 वाय २, १७
 वास. २, २२ ३, ५५.
 वासव. २, २१
 वासम् ३ ५७
 वासित २, २० ३, ५५.
 वासिन्. ३ ५३
 वासु ४३
 वासुदेव ४३
 वासु ४ ३२.
 वासु(स्त्र)क ८
 वासोष्मति ३ ३१
 वास २७ ३ ५५
 वाहस २ २२. ३, ५८
 वा २, ६
 वाग. ३ १७
 वागति ३, १३
 वाकच २ १६.
 वाकट २ १४
 वाकस्वर. ३ ५३
 वाकाय ३ १६.
 वाक. ७०
 वाकम २, १२.
 वाक्य २, १२.
 वाक्य ७६
 वाक्य. ७६, २, १२
 वाक्य. ७३
 वाक्य २, १५
 वाकिल २, २०
 वाकिलि २, २४
 वाक्य ४ २१
 वाक्य-ही. २, २० ४, १७ ३६
 वाक्य २, १०.
 वाक्य २, १४
 वाक्य. १३ ४, १५.
 वाक्य ११३
 वाक्य २, १४.

वाक्य २, १३. ४, १५
 वाक्य ४ १२
 वाकारी २, २२.
 वाक्य २, १५
 वाक्य २ १२.
 वाक्य २, १२
 वाक्य २, १६
 वाक्य ३ ५६
 वाक्य. २ १६
 वाक्य ३ १६.
 वाक्य २, १०.
 वाक्य ४, १५
 वाक्य (१) २, १२
 वाक्य २ १२
 वाक्य २, १७.
 वाक्य ३ ३३.
 वाक्यक. ४, २७
 वाक्य २, १३ ४ २८
 वाक्य ३ १८.
 वाक्य २, १०. ४, २१
 वाक्य(श्चि). ७
 वाक्य ७०
 वाक्य ३, ५६
 वाक्य २ १३
 वाक्य ३, १२.
 वाक्य ३, १७.
 वाक्य ३, ५६.
 वाक्य २ १७
 वाक्य ३ १७
 वाक्य ४ १
 वाक्य ३, १३
 वाक्य ५६ ३ १५
 वाक्य ३ १५
 वाक्य २, १६
 वाक्य ३, १२
 वाक्य २, १८ ३, १५
 वाक्य. २, २१ ३ १५
 वाक्य ३ ४०
 वाक्य २, २०
 वाक्य ३, १५

वाक्य-द्वा २, २१. ३ १४ ४२
 वाक्य ७७
 वाक्य ७७
 वाक्य १०१
 वाक्य २, १८ ३ २६ ४, २१
 वाक्य २, १८
 वाक्य २ १० ३ २७ ३६
 वाक्य ३, २८.
 वाक्य ३ २८.
 वाक्य २, ३२
 वाक्य. २ १४ ४ ६.
 वाक्य. २, १४.
 वाक्य ३ २७
 वाक्य ३, ३२
 वाक्य ४, १०
 वाक्यक ८४
 वाक्य ३, ५५
 वाक्य ३ २१
 वाक्य २, १५
 वाक्य. ४, ५
 वाक्य २ १६
 वाक्य २ १८
 वाक्य २, १७
 वाक्य २ २२.
 वाक्य ३ ६०
 वाक्य २ १७
 वाक्य २ ७२
 वाक्य १६
 वाक्य, २. १६
 वाक्य २, १६
 वाक्य २, १८. ४, २६
 वाक्य ४, १६
 वाक्य २ १४.
 वाक्य २, १३
 वाक्य ८४
 वाक्य की ४, ४१.
 वाक्य २ १८ ३, ३८.
 वाक्य ४ १६
 वाक्य ३, ४१.

दृष्टि ३०
 डेकटा. २. १४.
 डेग. २. २०.
 डेगी २. १०
 डेणु २. १७.
 डेतन. २. १६.
 डेतन-सी, ४, ४१
 डेदना. २. १२.
 डेधम्. २. १६. २. २०.
 डेम-क. १०६
 डेमन् १०६.
 डेर २. १२. ४. ६.
 डेल्लि (1) २. २०.
 डेल्लित. २. १५.
 डेग २. २. २०. ३. १०. ४. १.
 डेगल २. १२. ४. २.
 डेगलुन् ३. १४
 डेप २. ३. २८.
 डेटन. २. १४.
 डेसवार. ३. ५१. ४. ८
 डेजयन्ती २. १६
 डेहू (डू) २. ४४
 डैयाव. १०६
 डैयाख २. १८
 डेइय २. २०
 व्यजन २. १६.
 व्यङ्गन. २. १६
 व्यतिग २. ३७
 व्यवसाय. ३. ५५
 व्यसन २. २१. ३. ६५.
 व्याघ्र २. १२
 व्याल. २. १६
 व्यास २. ५८
 व्यासङ्ग. ३. ५२
 युप्रति २. १४
 व्युट. २. १८
 व्योष ३. ३८
 मग ४. १२.
 गीह-डा १२०, ४, ४०
 गीहिला(1) २. १६:

गक ३. २.
 गकट ३. ७, ४, ३
 गकन. ३. २०, ४, २.
 गकुनि. ३. ३
 गकुलि. ३. ३
 गकुल ३. ४
 गकल. ३. ३०
 गक्ति ३. ६
 गक्य ३. ६.
 गक. ३. २
 गकन् (1). २. २४.
 गकरी ४. ६.
 गहूर. ३. २.
 गह्ना. ३. ५
 गहू. ३. २. १०. ४. ३.
 गहू. ३. ७. ४. २.
 गचो ३. ६.
 गटित ३. २.
 गटी. ३. २.
 गठ ३. ६.
 गण ३. ५
 गण्ड ३. ६
 गण्ट २२. ३. ६. ४. २
 गन. ३. ३. ४. २६
 गतपर्वा. २. ६.
 गतमान. ४. २८
 गतरुपी ३. २
 गनारुस. ३. २
 गनि ३. ८
 गनैम् ३. ८
 गणय ३. ६
 गक ३. ७. ४. २
 गफररी ३. ७. ४. ४१
 गवरी २. ७.
 गम. ३. २०
 गमन ३. ६
 गमन. ३. ४.
 गमो. ३. ६.
 गम्या ३. ७.
 गम्व ३. १९. ७. ४. २४

गम्बर. ३. ३. ४. ७.
 गम्बल ३. ४. २४.
 गम्ब. क. ७. ११५.
 गम्ब. क. ७. २. २.
 गम्भ ३. २.
 गम्भु ३. २.
 गय ३. ६.
 गयन. ४. २.
 गर. १२७. ३. ७. ४. ४
 गरख ४. १६.
 गरख. ३. ५.
 गरट. ४. ५. ३. ३.
 गरदा ४. ५.
 गरम. ३. ३
 गरारि. ३. ७
 गरारु ३. ८
 गराय. ३. ७. ४. ३
 गरामन. ३. २५.
 गरीर. ३. ८. ४. ४.
 गरु ३. ६.
 गरुका. ३. ६.
 गरुल. ३. ४
 गरुला(ली) ६७. ३. ८
 गरुन् ३. ६.
 गरु ३. २०
 गरुरी ३. ६
 गन. ३. ४. ४. ३.
 गनुम ३. ५
 गलल-ली. ३. ५. ४. ३८
 गलाका. ३. ५
 गलाट. ३. २
 गलि. ३. ५.
 गलक ४. १४.
 गल्यानी ६१.
 गल्य ३. ४. ४. २.
 गलक-की ४. ४१
 गवर. ३. ७
 गवल ३. ४. ४. १४. ८
 गग. ३. २०. ४. ४.
 गगिन. ३. २२

गञ्ज ३ २
 गञ्जुली ३ ८
 गङ्गा ३ ४०
 गङ्गाग ३ ४३
 गङ्गा ३ २५
 गङ्गा ३ २
 गङ्गिनी ३ १०
 गङ्गा ३ ६
 गङ्गा ३ ७
 गङ्गाट ३ २
 गङ्गा टी ४ ४१
 गङ्गाक ३ २
 गङ्गा ३ ५ ४ ३२
 गङ्गाङ्ग ३ ६
 गङ्गा ३ ३
 गङ्गा ३ ३
 गङ्गा ३ ८
 गङ्गा(बं) ५७ १ ८ ३ ४
 गङ्गा(ल) ४ २८
 गङ्गा ३ ८ १०
 गङ्गा ३ ७
 गङ्गा १८
 गङ्गा ३ ७ ४ ४
 गङ्गा ३ ७
 गङ्गा १२७ ३ ८
 गङ्गा ३ ४
 गङ्गा ३ २ ४ ४ ३
 गङ्गा ३ २
 गङ्गा ३ ४ ४ ४ ३
 गङ्गा ३ ८
 गङ्गा ३ ५
 गङ्गा ३ १०
 गङ्गा ३ ४
 गङ्गा ३ २
 गङ्गा ३ ५
 गङ्गा ३ १
 गङ्गा ३ ५
 गङ्गा ३ ६
 गङ्गा (३) ३ २
 गङ्गा ३ २२
 गङ्गा ३ २५

गङ्गा ३ ५
 गङ्गा ३ १५
 गङ्गा ३ ११ ३ २१
 गङ्गा ३ ११
 गङ्गा ३ १
 गङ्गा ३ ७ ४ १
 गङ्गा ३ ७ ४ ४
 गङ्गा ३ ७
 गङ्गा ३ ८
 गङ्गा ३ १०
 गङ्गा ३ ८
 गङ्गा ३ ४
 गङ्गा (१) ४ ३
 गङ्गा ३ २
 गङ्गा ३ ७
 गङ्गा २ ११
 गङ्गा ३ ७
 गङ्गा ३ ७
 गङ्गा ३ ४०
 गङ्गा ४२
 गङ्गा ७४ ३ ४
 गङ्गा ७४
 गङ्गा ३ ३
 गङ्गा ३ १०
 गङ्गा ४२
 गङ्गा ३ ५
 गङ्गा ३ ३
 गङ्गा ३ १०
 गङ्गा ३ २२ ४ ४
 गङ्गा २ २१
 गङ्गा ३ २२
 गङ्गा ३ ४०
 गङ्गा ३ २
 गङ्गा ३ २
 गङ्गा ३ ११
 गङ्गा ३ ३
 गङ्गा ३ २३
 गङ्गा ३ ८ ४ ३३
 गङ्गा १०८
 गङ्गा ३ ३

गङ्गा ३ २० ४ ४
 गङ्गा ३ ६
 गङ्गा ३ ४०
 गङ्गा ३ ४ ४ १०
 गङ्गा १२७ ३ २
 गङ्गा ३ ८ ४ ३५
 गङ्गा ३ ८
 गङ्गा ३ २
 गङ्गा ३ ५
 गङ्गा १२८
 गङ्गा ३ ६
 गङ्गा ३ ८
 गङ्गा ३ ८
 गङ्गा ३ ८
 गङ्गा ३ ३
 गङ्गा ३ ६
 गङ्गा १२७ ३ ३ ४ २७
 गङ्गा ३ ३
 गङ्गा २ ११
 गङ्गा ३ ३
 गङ्गा १२८
 गङ्गा ३ ५ ४ २
 गङ्गा ३ १०
 गङ्गा ३ ४०
 गङ्गा (१) ३ ५ २
 गङ्गा ३ २ ४ २
 गङ्गा ०४ ३ २४
 गङ्गा ३ २३
 गङ्गा ३ ८
 गङ्गा १२८
 गङ्गा ३
 गङ्गा २५ ३ १०
 गङ्गा ३ ११
 गङ्गा (३) १०७
 गङ्गा ३ ४ ४ २
 गङ्गा ३ ४ ४ २४
 गङ्गा ३ ४ ४ ३३
 गङ्गा ३ ७ ४ १७ ४
 गङ्गा ४ २४
 गङ्गा ७ २ २

शेर. ३, ७, ४, ४.
 शेष. ७८
 शेष. ८८ ३, ७, ४, २.
 शेष. ७८
 शेषालिका. ३, ४.
 शेषल. १०८
 शेषाल. ३, ४.
 शेषुपी. ३, ४०.
 शेष. ३, ४.
 शेष. ७८.
 शेषधि. ३, ११
 शेष. ३, ३६, ४, ३.
 शेषल. १०८.
 शेषाल. १०८, २, ८
 शेष. ३, ४.
 शेष. ३, ४०
 शोक. ३, १०.
 शोचिस्. ३, ६.
 शोड. ३, ८.
 शोण. ३, ५
 शोणित ३, ५
 शोष ३, ६.
 शोधन. ३, ६
 शोभा ३, ३
 शोभास्नान. १०३, ३, ८.
 शोषण ३, ४०.
 शोक ३, २.
 शोटीर ३, ३, २.
 शोटीर्य ३, १
 शोखड ३, ८, ४, १६.
 शौरि ३, २०
 शोय ३, ८.
 शोक्कन, ३, ४०.
 शोशान ३, २२, ४, २
 श्यामक ३, ६
 श्यामल १८
 श्यामा. ३, ११.
 श्यामाक. १६, ३, २
 श्याव. ३, १०.
 श्यामाक ३, ११

श्या. ३, ११.
 श्या. ३, ६.
 श्यायण. ३, ५.
 श्यायण. ३, ५.
 श्याविष् ३, ६.
 श्याणा. ३, ११
 श्यायण. ५६, २, २४, ३, ८
 श्यापण. ३, ६
 श्युत ३, ५.
 श्युति ३, २१
 श्येणी ३, ५
 श्येयस्. ३, ६.
 श्येड. ३, ८.
 श्योषि ३, ५
 श्योत्र. ३, ८.
 श्यल्ल ३, ११
 श्यावा ३, ११.
 श्योपद ३, ८
 श्योप. ३, ४०.
 श्योपान ३, ४०
 श्यभ. ३, ३
 श्यय. ३, ६.
 श्ययव. ३, १०
 श्यशुर ३, २२
 श्यशू. ३, २२.
 श्यिल. ३, ८.
 श्येत ३, १०
 श्यल्ल ३, १६, ४, २०
 श्यल्लाली. ३, २६
 श्यल्ल. २२
 श्यप ३, २६
 श्यलि. ३, २६.
 श्यल्लिका. ३, २६
 श्यल्लव ३, २६
 श्यक्लि. ३, २६
 श्योडव. ३, २६.
 श्योडय ३, २६.
 श्योडा. ३, २६
 श्यन्ध्यादि- ३, २०
 श्यवन. ८.

श्यवन. ८.
 श्यवदन ११
 श्यवनन. ४१.
 श्यवित. ३, ४५
 श्यसरण. ३, ६१
 श्यसार. ३, ६१. ४
 श्यस्तार. ३, ४६.
 श्यस्तार २६
 श्यस्तर्प. ३, २८.
 श्यकल. ३, ४५
 श्यकिल. ३, ४७
 श्यखि ३, ४८.
 श्यद्वार. ४, ७
 श्यद्वारक ३, ६२
 श्यद्वार. ४, ३
 श्यद्व. ३, ४८.
 श्यद्वल ३, ४६
 श्यद्वम. ४, ३
 श्यद्वम. ४, २.
 श्यद्वार ४, ५
 श्यद्व. ३, ५६, ४, १
 श्यचिव. ३, ४७
 श्यद्ववन १०५.
 श्यट-टा. ३, ४०
 श्यत् ३, ४८.
 श्यत् ३, ४५
 श्यत् ३, ४८, ४, २१
 श्यदन ३, ४७
 श्यदस् ३, ४१.
 श्यदा. ३, ४५
 श्यदय ३, १६
 श्यनातन, ३, ४६.
 श्यनान ४, २.
 श्यन्नि ३६.
 श्यन्ध्या ३६.
 श्यपदि. ३, ४५
 श्यपन्नु ३, ४७.
 श्यभा. ३, ५०
 श्यभ. ३, ४६
 श्यमल्लस ३, ६१.

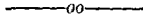
सुरा ४, ४३
 सुरर्ष ४ १५
 सुरभि ३ ४२
 सुरभा ३, ४२.
 सुरधी १००
 सुरीम ३, ४२
 सुरपुत्रक ३, ४२
 सुर्यति ३ ४२
 सुर्यण ३ ४२
 सुरकर २४ ३ २४
 सुर्य ३, ४२
 सुरवन ३, ४३
 सुर्यि ३ ४३
 सुर्य ३ ४४
 सुर्य ३ ४६
 सुर्य ३ ४५ ४ २०
 सुर्य ३ ४५
 सुर्या १२०
 सुर्य ३ ४६
 सुर्यत ३, ४६
 सुर्य ३ ४७
 सुर्य ३ ४६
 - सुर २५ ३ ४४
 सुरि ३ ४४
 सुर्य ४, ३
 सुर्य ३ ४७
 सुर्या ३, ४४
 सुर्यधी ३ ४०
 सुर्यन् (किस, कियी) ३१
 सुर्याल २४ ३ २१
 सुर्यि ३ ४७
 सुर्याट ४ ३
 सुर्य ३, ४०
 सुर्य ३ ४४
 सुर्य ४, ४०
 सुर्या ४ ४३
 सुर्य ३ ४०
 सुर्य ३ ४४ ३ ४०
 सुर्य ३ ४७
 सुर्य ३ ४०

सौन्दर्य-३५०
 सौन्दर्यक ३ ४६
 सोपान १०१
 सोम ३ ४६
 सौदात्री (मनी, मिनी) ३।
 सोध ४ २
 सोरभ ३ ५०
 सोरि ३, ४३
 सौविदल ३ ४।
 सोवीर ३, ४५ ४, ०
 सौव्य ३, १।
 सौम्य ४ २७
 सौव ३, ४०
 सौवक ४ २७
 सौप ४ २७
 स्याणु ४ ३३
 स्यानी ४ २० ४४
 स्याली ३, ४७ ४ ४४
 स्यामा ६०
 स्यायु ३ ५०.
 स्याती ३ ५०
 स्याय ३ ०४
 स्ये ३, ५० ४ २३
 स्ये (रिम) ४६ ३ १६
 स्ये ३ १६
 स्ये (स्का) टिक १६.
 स्ये निद्रा का ४ ३६
 स्ये ३ ४४
 स्ये ३, १०
 स्ये ३ ४
 स्ये ३ ४७
 स्येन्द ३ ४६
 स्ये (मि) २५.
 स्ये २४
 स्ये ३ ४०
 स्ये ३ ४०
 स्ये ३ ४०
 स्ये ३ ४०
 स्ये ३ ४०
 स्ये ३ ४०
 स्ये ३ ४०
 स्ये ३ ४०

स्ये ३, ४१
 स्ये ३ ४४
 स्ये ३, ६१
 स्यान ४, ३
 स्यामिन् ३ ४६
 स्ये ३, ४१
 स्ये ३, ४७
 स्ये ३ ५६ ४,
 स्ये नू।मत ६.
 स्ये ३ २४
 स्ये (हा)यन ३१
 स्येचन्दन ४ ३
 स्ये ४, २०.
 स्ये ४, २७
 स्ये (रिम) ४०।
 स्ये ४ १०
 स्ये ३ १५ १
 स्ये ४, १०
 स्ये ४ ६
 स्ये ४, २२
 स्ये (री)ग १०
 स्ये ना ४ ४०
 स्ये (ना)कन १
 स्ये ४ ३०
 स्ये ३, ५३
 स्ये १०४
 स्ये १०४
 स्ये ४, ३२
 स्ये (मि) १६
 स्ये ७।
 स्ये ३ २६
 स्ये ३ २६
 स्ये ४ २२
 स्ये ३ २०
 स्ये ४ २४ ३
 स्ये ३, १०.
 स्ये ३ ३३
 स्ये ३ ३३
 स्ये ३ ३३

PREFACE CORRECTIONS

Xapnaka for Xanaka 10 3 kosas for kosa, 10 20 kosa for cosa, 12 16. Hala
yudha for Halayudha, 14 1 Bhattacarya for Bhattacharya 15 15 Bodlian
for Bodhan, 21 6 kosas for kosas , 22 16 pleasure to for pleasure, 22. 27
properly for properly, 35 4 use for the use, 35 17 दूषणी भा(वा) for दूषणीभा,
37 10 वाटु for वाटु, 37 28 उद्वाद्यते for उद्वाद्यते, 39 17 quotations for quo-
tation 39 29 Radha for Rādhā 40 13 भ्रुव for भ्रुव 43 5 honorific for
honorific, 44 30

KOSA CORRECTIONS

*It is particularly requested that the corrections are
made before any use is made of the kosa*

अपगतम् Omit second line । अङ्कुर Read अङ्कुर । अङ्ग स भवन for सङ्गम in
मे p. 5 । अङ्गारिणी सुस्रो for वसुश्री । अङ्गन वाक्त्रौ for वाङ्गे in वि । अङ्गलि
अङ्गली (लि) for अङ्गली (लि) in वि । अण्डज भय for भय । अतिसर्जन. Omit
अतिसर्जन of वि । अध्याज् इन्धने for लघे in हे । अध्वन् साधुवस्तु for साधुवस्तु
in all । अनीकस्य सुतस्ये for इत्युत्सये in हे । अनीकिन्. Read अनीकिनी Add v
इतना । अनेङ्गुक् Add v एङ्गुक् । अन्तर मानो for प्रीते in वि । अन्ध अन्धोऽ for
अन्ध in मे, हे । अपचिति ध्यय for क्षय in वि । अपह् अपह् for अपह in वि ।
अपसञ्जन आम्नात for आम्नाते and वि after मे । अभिहर चौरिकोद्यमयो for चौरमद्य-
पयो in हे । अभिमान गर्व for गर्व in वि । अभिरूप Omit बहुमनोसयो, अ and
Add प्राप्तिरूप after सुहृत् । अभति काले चण्डे for कालदण्डे in हे । अम्बट 3rd line
हे before वैश्या । अम्बर Omit रद्वन्द्वकपाप्रयो in हे । अम्बरीष आम्नाते for
आम्नातके in हे । अरर Also हे before मे । अराल च for चाय in हे । अरुक्कर
अरुक्कर for अरुक्कर in वि and अरुक्कर for अरुक्कर in हे । अरे इया for प्रा in मे ।

अर्जुन Add v मोक्ष । अलम् Omit कल्याणे च सुखेऽपि च । अलस इमानारे for
 इ मानारे in वि । अलिप्तक Also अलिप्तक । अषट खिल for विल in हे । अंतारण्यं
 भूताने for भूतानयो मे in हे । अवश्याय. माने for चाते in मे । अवलम्ब्य चावलम्ब्यते
 for च विलम्ब्यते, in वि । अवसर प्रस्तावे for प्रस्तारे in वि । अर्पित गते for गतो in
 वि हे । अनीष न्यूँ for न्युँ in वि । अहल्या सरो for सरो in हे । अहह
 Read अहह (ह) । आ वाक्ये, क्रियायोगे, विष्णु for काक्ये, नियोयोगे, विष्णु । आचित
 अचे for वक्षे in वि । आच्छुरितक च्छु for च्छु in वि । आमिष. लक्ष्यो for लक्ष्ये in हे ।
 आर्य सोविदो for स विदो in हे । आषाप घात for घान in हे । आहत Also नववस्त्रे
 च नाशनको before मे । इ इ, खेदे for इ, क्रोधे in हे । इजरा Read thus इजरा ।
 इन्द्र इन्द्राणी is a separate word । इला वागन्नयो for वाग्धरयो in इ and add
 १ इला । इस् Omit this. It is इ । ईश्वर नाऽऽद्रे for भाद्रे in मे । उत्तर प्रवर
 for प्रवण in हे । उत्तान खग for खग in हे । उद्गाहित Read thus उद्गाहित ।
 उद्धार. ओद्गृता for ओद्गृता in मे, वि । उद्गत Read thus उद्गृत । उद्गृट Read thus
 उद्गृट । उपकार Add v प्रकर । उपचित दिग्धे for दग्धे in मे and हे । उपधान Read
 गयद्, for गेयद्, in all । उद्धक Read all उद्धक । ऊर्णा भ्रुवो, for भ्रुवो in मे, वि ।
 ऊर्ण Read all ऊर्ण । ऊर्णन् निदाबोष्णापीष्णा for निदाबोष्णा पीष्णा in हे । ऐरावत
 यत्तदा यथा for यत्तदुदायता in हे । ओ व्याख्यानो मन्त्र for व्याख्यानोमन्त्र in मा ।
 ओ, सौख्यस्व for सौख्यस्व in मा । ककुभ्. शोभादिभ्यो for शोभादिभ्यो in वि । कक्ष्रावे-
 चक Also कक्ष्रावेचक कक्ष्रावेचक for कक्ष्रावेचक in हे, वि । कचाङ्ग वि मे for वि ।
 कक्षुर गटी for गटी in all । कक्षुक. खोपधौ for खोपधौ in मे, वि । कर्मणो for वस्तयो-
 in हे । कटसादक शृगालबलिपुष्ट for शृगाले बलिपुष्ट in हे । कट्ट Add v कषाय ।
 कठ Add घनावपि in वि । कठिन क्षत्रे for क्षत्र्ये in मे and शुद्धकर्करा for शुद्धकर्करी
 in हे । कदल कदला and घृती for कदली and ब्राह्मी in वि । कनिष्ठ कनिष्ठो for कनिष्ठो
 in मे । कपिल कुङ्कुरे for कुङ्कुरे in मे । कपिशौर्य कपिशौर्य for कपिशौर्य in इ । कम्पन
 Add v चनन । करक करद्वयो for करद्वयो in हे । कारण कर्मणो for कर्मणो in मे ।
 करण्ड करण्ड for कारण्ड in हे । करवीर Read करवी(मी)र करवीर for
 करवीर in मे । कराल धूम्रतेजे for धूम्रतेजे in all । कल्पना कर्त्तने for कल्पने
 in मे । कापटिक कानदेशिनि for कालदेशेनि in वि । कारि शिल्ली क्रिया for शिल्पक्रिया
 in हे । कामातुमार्य कामातुमार्य for कामातुमार्य in हे । कानिका धूमरो for धूमरी in
 हे and वि । काश्यप भीम for मान in वि । कुङ्कुन ह for last हे । कुटघट कुटघट
 for कुटघट in मे । कुतव धाम्ये कुमे for धाम्ये कुमे in वि and राङ्गे for राङ्गे in इ ।
 कुडक. इरुते for इरुते in हे । कुहाड युगपत्ते for युगपत्ते in हे । कुनक ककेन्द,

for काकेन्दु in मे । कथिय दग्धोलो for दग्धोली in वि । कृपक. चितादा for स्फुरतादा in मे, वि । कूर्चिका कूर्चिका for last कूर्चिका in हे । कव्य. क्यूताः for क्यूता in वि । कण्य कण्य for कण्य in मे । कोकनद रत्नकुण्डे for रत्न कुण्डे in मे । कोयातक कथे for कटे and omit बाणिकके बाढ़वाग्नी बाणिकप्रिय, in वि । कौतुक ख्यात for ख्याते in हे । कौण्ड दीन्दुवा for दीन्दुवा in हे । क्रम. कल्यादि, for कल्यादि in हे । क्रिया. करण for कारण in हे । क्रोड़ बससो for रत्नसो in मे । क्व वज्रनायो for वज्रनाया in मा । कुङ्गु हिंसा for हिंसा in मे । कण्डूर (रघु) पुं. ह and हा for रि and ह. । कर्जुं परजुं for कर्ज. in वि । कष्य Omit वि and add व गिष्य । गञ्ज ह for second हे । गत विद्यात for विद्यात in मे । गति वं ह and चाने for वं ह and चाने in हे । गाह्य मे for मे । गण्डूष गजस्य for गजास्य and प्रसूदा for प्रसूदा in हे । गाह्येय गाह्येय for गाह्य in वि and हे । गाथ स्वाथ for स्वाथ in all । गृह्य पन्थ for पन्थि in मे । गेषु, गेषु for गेष्य in वि । गोजागरिक गोजागरिक for गोजगरिक in वि । गोहन्थ वसिते for हरिते in वि । गोरह्ण, सग्ग, नग्ने, गोरह्ण, for सग्ग, सग्ने and गोरह्ण in वि, लि, मे । गोसमी वार for वर in हे । गोप्यद गोचरे for गचरे in हे । गौर, गौरी for गौरी in अमे । पन्थि Substitute पन्थि वंन्तादिबन्धे दग्धे कौटिल्यपर्ययोः । पन्थि-स्तु पन्थिपर्ये स्यात् in हे । पामपी, भोगिके and पामपी for भोरिके and ममयो in हे । गावन् Read all पावन् । छत Add व अन्तत । घोष ध्यानधोषके for ध्वनि धोषके in मे । चक्षु भ्रुवादा for स्तोत्रा in मे । चङ्गासिका मोषधी and किन्दराया for मोषधी and काम्-राया in मे, वि and हे । चण्डि (न्द्र) ल ख्यातो for ख्याते in वि । चतुषष्टि. चतुषष्टि- and वंष्टुचे for चतुषष्टि and वंष्टुचि in मे । चतुष्यथ, चतुर्भाग्यसूत्रे for चतुर्भाग्य सूत्रे in मे and वि । चरण. Omit चरण रासभधनी in वि । चर भाषणे for भाषणे in वि । चर्वा चर्वा for चर्वा in ह । चलन वाचत्र for वाच in मे and चारि, कामयोः for चारि in । कम्पयो in हे । चिपिट पिहित for पि च in हे । चित चिता for चिता in वि । चित्रक चित्रकाये for चित्रकारे in हे । चुक्त स्त्री पु स्त्र for स्त्रीपुं in मे । चुम्बक चटसो for

खान् मोषके in मे । अण्डुलीय हे for ह । सत् स्वग् for म्त्व in च । तन्व ह्यर्थ for व्यर्थ in हे and वयत् for वयत् in चने । तमान्, वरुण for च त्वण in वि । तमोर्न- स्त्व्ये for स्त्वे in हे । तरल भास्वरे for भास्वरे in मे । तर्क, कर्म for तर्क in हे । तह्य, तरुण for वरुण in हे । ताड द्रौ for द्रौ and घोषे for घोरे in हे । ताच्च शालयो for सर्पयो in मे । ताड भट्टौ for छट्टौ in मे । तिमिर ह्योगे for तास्वे in वि । सिमुल सङ्ग ले for सङ्गले in मे । तप तपो for तपा in मे । तोत् प्रजने for प्रतने in मे । त्राय त्राय for ताय in हे । त्रिदिव त्र खे for सुखे in हे । त्रिशङ्कु Read this त्रिशङ्कु । दर्दर वीपङ्गन for वीपद् भग्न in वि । दर्प दर्पोऽहङ्कार for दर्पोऽङ्कार in वि । दर्श पचान्नेष्टी for पचान्नेऽश्वी in हे । दव दव for इति in वि and ररुखा for रुखा in चने । दशपुर मे for second वि । द्विव दिने for वने in हे । दीर्घाध्वग लेखकारे for लेखकारे in वि and omit मङ्गनागे वात्स्यायनसुरेभयो in हे । इन्दुभि विन्दु for विन्दु in मे । देव बाले for बले in चने । देवसहा Read this देवसहा । देवसेना कन्यायां for वाहिन्या in वि । देव्यु दुर्दमे for दुर्गमे in मे वि, हे । दैत्यारि देवे for दैवे in मे । दैवत्र दैवशा for दैवज्ञे in मे । दोग्धू, कथावर्षोपजीविनि for कथौ व्यर्षोपजीविनि in वि । दोहदलक्षण सञ्चौ for सङ्घे and वि for वि । द्युपन् गमे for नये । द्रविण v. ड्रप्त्र for द्रविण । द्रव्य रीत्या for वीर्या in हे । द्रोण सञ्चौ for भेदे in हे and गारे for गारे in वि । द्विज भार्गी for भाखडा in वि and द्विजौ for द्विज in चने । धमन, मस्त्रा for वस्त्रा in हे । धात्र लोहोपु for लोहोपु in हे । धात्र गर्भे for गर्भ in वि and वेधसि for वेधस in हे । धार्तराज द्वि, for वृत्र in हे । धेन धेनो for धेना in हे । धेनुका रिभ्यवि for रिभ्यवि in हे । ध्याम Add ध्यामिऽभि धेयवत् in वि । ध्रुव भूर्वाद्यो for भूर्वाट्टो in मे । न दुहौ for दहौ in ए । नदी Read this नदी । नरेन्द्र ते for त in वि, and वार्तिके for राजिके in वि । नागाङ्गना Read also भागा(च)ङ्गना and नागाङ्गना for नागाङ्गना in वि, नागा for नाग in हे, मे । नार Omit नार सुखे नारी, च वि । नासा घोषाहारोर्द्विदास्यो, for घोषा । हारोर्द्विदास्यो, in हे । निरुह भर्तृवने for भर्तृवने in हे । निम निम before स्यात् in हे । निषेव्य भ्रमणे for भ्रमणे in हे । निर्यातन, न्यासापेथे for न्यासापेथे in मे and मतम् for मतो in वि । निर्वाण, मस्तगमने for मस्त गमने in मे and वि । निर्वादि वादेऽपरि for वादे परि in मे and वि । निर्वाचन देय for देय in हे । निशाचर, च for छ । in हे । निशासन निशासन निशासनम् । for निशासननिशासने in हे । निस्तन छत्रे for तले in हे । नीला पत्नीकेन्द्रे for पत्नीके द्रे in वि and मे । नील नील्यौ for नीली in हे । नीलाम्बर, नीला for नीला in मे । नीवर वाणिकके for वाणिकके in मे । नृ, जतीते for तीर्थे in हे । पत्न, केसादे for पत्न in च । पत्न पत्निषी for पत्नि । पत्नय पत्नय' पत्ने for पत्नय- पत्ने in हे । पटि वाग्गुणौ for वाग्गुणौ in अल । पट, कथापट for कथा पट in चने ।

पवित्र मे, वि for मे। पद वाक्येऽङ्ग for वाक्यैक in हे। प Read this पद्म and पद्मी for प in मे। पद्मक विन्दु, for विन्दु in मे हे। पर Omit परम् नियोगे छे मे च मे and read it as परम् after परपुष्ट। परि वर्जने (।) वजने in वि। परिगत ज्ञात for ज्ञान in मे। परिपह Add ग्रामे in हे। परिमल गन्धवन—for गन्धवत in वि। परिवर्द्ध परिवर्द्ध तु for परिवर्द्ध स्तु in वि। परिस्वर देव for देव in वि हे। पपट. विष्टविक्रतो for स्यात्प विष्टविक्रतो परीक्षापरिचर्ययो in हे। पर्परीय Read this पर्प (र्)रीय and पर्परीय for पर्परीय in हे and वि। पलाय शटी for शटी in मे and वि and omit शासने परिभाष्ये in हे। पल्लव क्षत्त for लरक्त in हे। पश्यत् Read all पश्यत्। पाशुचामर Add पाशुचामर in वि after मे। पांशुन खट्वाङ्गे for खट्वाङ्गे in हे। पाटक कटका for कण्टका in मे। पाटल पाटलो for पाटलो in वि। पाठ ख्यातो for ख्याते in मे। पाठीन मीनभेदे for मीन भेदे in हे। पाखट कथे for देथे। पाखटीर जरत्पात्रे for रजत्पात्रे in all and कांक्षे for कांक्ष in मे, सिद्धान्ते for सिद्धले in वि। पादप पीठे द्वौ for पीठादौ in मे। पारावत फलयो for सतयो in वि। पाथ Omit पाथोर्दकेऽग्नी जले क्षीव of मे and ककुभे for कुकुभे in वि। पालि. देशयो for भेदयो in मे and वि and योपितो for योपित्ति in मे, भेदयो in वि। पाशुपत वक्र for वक्र in मे and वि। पिङ्गन करायिकायां for करायिकाया in वि and हे। पिच्छ कोलिका for कोलिक in हा। पिङ्ग पिङ्गो वधे, वधे for पिङ्गो वधे चये in वि। पिठर पिठर for पिठरो in वि। पितृस्व पाते for याते in वि। पिशुन काके for काले in मे। पीलु पीलु प्रमान् मसूने स्यात् for पीलुपद in मे and पुष्पे इ मे for पुष्पइ मे in हे। प्रतिका Read प्रलक। पुनर्वसु दृषे for दृष्टे in वि। प्रस्कृत योजत for ये जत in मे। पुरा तीत for तीत in मे। पुलक मूलक for गन्धर्व and मूलक, in मे, वि, हे। पुष्कर. खग for खड्ग in हे। पूर्य, वान for वाण in हे। पूर्णक क्लिप्त्या for क्लिप्त्या in all। श्रतना Space before सेना in वि। श्रिवीपति वधे for वधौ in मे। श्रु विद्याले for विद्याले in हे। शोडगल भयो for भूसे in वि and हे। प्रकाश्ल मूल for मूल in मे। प्रजनन योनौ for योनो in मे। प्रतिष्ठा याग for योग in हे। प्रदर रुग् for रुक् in च। प्रभाकर Add v भास्कर। प्रवाह, प्रहतौ for पहतौ in मे। प्रहत क्षुषे for क्षुषे in हे। फटा कैतवे for कितवे। बल युधे for युधे in वि। चाक विभो for विभो in हे। अह्र क्षणा for क्षणा in वि। भास Omit the line in वि। भूमिस्तम् Read भूमिस्तम्। मधूक. यष्ट्या for यष्ट्या in वि। मन्दिर मन्दिरौ for मन्दिरे in वि। मन्वक, फण्डिच्छके for फण्डिच्छके। मह Add v मही। महासुनि धन्या for धन्या in वि। महासहा पि च for पि in मे। महिषी महिषी for महिषी in वि। मागध नग्ने for लग्ने in वि। माह्र लानी कुलाये for कुलाये in all। माह्रका धात्रिका for धाह्रका in मे। माय इष्टरे for इष्टरे in मे। मार्गण मार्गणस्तु शरे for मार्गणस्तुशरे in हे। माहु वक्ष्या for वक्ष्या in

है। मृगयु Add मे after परमेष्ठिनि। मृगारि दूँल for दन। मृगा मृगतिका for त
 मृत्तिका in हे भोवाट स्थि for स्थि। याव्या मा for या in वि and हे युध
 Read all युधा। यूय मागधीषुष्य for मागधी षुष्य in हे। रक्तक इन्धान for न्धान।
 रत्नमाह चुन्द्रो for सुन्द्रो in हे। रजस्वन गौरिभे for सौरभे in all। राजादन
 क्षीरिकाया for क्षीरिकाया। राम ह्रिहृलिनी for ह्रिहृलिनि in हे। रच प्रेभण्य for प्रेभ्य
 in वि। रोषण Read this रोषण लघु स्पृका for स्पृका in वि, हे। लवण रसे for
 बले in हे ललित लडिते for ललितो in हे। वदान्य गृदान for गृदार in हे। वरख
 सारिका—for first सारिका and सङ्गे for सन्ने in हे। वश करिणी for करणी in all
 वध आश्रयान for आश्रयान in वि लि। वागर निर्भरे for निर्भरे in वि हे। वाट Add
 कट्रो to गृहोद्याने। वाडव और्वे for उर्वे in वि। वातखुड़ा वात for राज in मे
 वापित बीजाकते for जीजाकते in all। वामन उद्धोटे for काण्डे in हे। वारकिन्
 पर्वणीव for पर्वणीव। वारि वारि वारि for वारि वारि in अने। वाविहक अथ for अथ
 and वङ्ग for ह्र in all and वाविहक स्यात् for वाहिक स्यात् in अने Read also वा for वा
 in हे। विद्याल विद्याल for विद्याल in Hem वितान लक्ष्णे for लक्ष्णे in हे। विनि
 सम्भव for सम्भाव in मे। विद्वत् विद्वान् चा for विद्वाना in हे। विधुर प्रविष्टे for
 परिल्लेभे in मे and अविष्टे for in हे। विल विल for विल in हे। विवर्त, वृत्तौ for
 वृत्तौ in हे। विशाल त्विन्द्र for त्विन्दु in मे। विश्व क्षत्त्र for क्षत्र in हे। विपदी
 विपयि for विपयी in वि। विष्टि प्रेषण for प्रेषण in लि। वृत्तान् कार्त्तत्र for कार्त्तत्र
 in मे and कार्त्तत्र in अ। वृत्तिका Read वृत्तिका in वि। व्याध, मृगयु for मृग
 in वि, हे। गची स्त्री कर—for स्त्रीकर—in मे। शतपत्र शतपत्रो for शतपत्रो in वि
 शत्रि जिष्णो तद्वदति for विष्णो तद्विष्यपि हे। शरद् शरत् स्त्री for शरदस्त्री in मे
 शनाका Add खलपङ्ककाशीषु in हे। शार्ङ्ग शार्ङ्ग for शार्ङ्ग in मे, वि। शिपरिः
 यज्ञो for योज्ञो in हे। शिङ्गाण नासि for नासि in मे। शुक इरनु for रेणु in हे
 शण्ड योषया for योषय in वि and स्त्री—for स्त्री in हे। शुक शू for शू or
 हल्लेखे for हल्लेखे in हे। शून्य नविका for नविका in हे। श्याम, Omit श्यामो दमनं
 शून्यदृष्टे श्यामेऽभिधेयत in वि। शब्द(ण)न Read शब्द(ण)न। श्च हे after
 first साधुषु। सञ्ज सञ्जो in हे। सन्धान सपठिते for सपठिते in हे। समोरण
 फणिष्क for फणिष्क in हे। सरस्वत् हे after च्छधी नदे। सामज साम for शम
 in मे। समन्दा जननी पाञ्चवतिन in हे। शूर्पण्य चुड for चड in वि। सुवर्ण मात्रे
 for मात्रे in वि and सुवर्ण for सुवर्ण in हे। सुपङ्ग शेफा for शेफ in मे and
 राक्षा for राक्ष in वि। सुत श दोह्राशोभन for श दोह्राशोभन in मे। स्यासक, स्फुरक
 for शरक in हे। स्थिर स्थले for चले in मे। स्फार स्फर for स्फर in वि हे। स्वर प्रेक्ष

व्योम्नि for प्रेत्यव्योम्नि । हरण द्रवे for द्रव्य । हा शुग् for सुग् in हे । हिम मन
योद्भवयो for मनयोद्भवयो in मे । हीर सर्प for सर्त in हे ।

SHABDABHEDA CORRECTIONS

१० टी स्तूपवान for स्तूपरान । १६ टी चिह्नल for हिह्नल । ३० टी. नीलद्रु for
नीलद्रु । ३६ टी बाँहावाह for बाँहवाँह । ४२ टी गिल = उच्छ for गिलउच्छ Add
'उच्छ कण्ठय आदान कण्ठिमाद्यर्जन गिलमिति यादव । पुमातुच्छ गिल त्वृतमिति योपालित,
व्य टी २. ६ २ ६६ टी द्विप for द्वीप । ७१ टी कुक्कुरो for कुकुरो । ८८ टी पादा-
तपादाविक for पादात पादाविक । ९० टी Add नक्र', 'हे ३ २४५ १०८ टी एडक for
एडक and जलनीलिकेति for जलनीलेकेति । ११८ टी अस्त्राग for अस्त्रान । १२४ टी वज्र-
द्रुम for वज्रद्रुम । २ १ वधिराच for वधिराच । २ २ शल २ for शक (व ?) । ३ ५
शाल for शालु । ३ ६ शाल(ह)ल for शालल । ३ २३ श्रुतशिवि for शुक शिवि ।
३ ३० धीपथैषथे for धीपथेषथे । ३ ६१ सप्तितानि for सप्ततानि ।

NOTE CORRECTIONS

1 23 126 (I 6) 3 9 For (for) 3 27. *Om* of 4 8 शेपे (शे) 5. 12
correctness (correction) 6 13 Vacaspatya (ti) 6 28 means (meano) 7 20
2810 (2410) 7 32 सू (सु) 8 12 भारीषा (रिषा) 9 15 1 (11) 9 28
used = (a misreading for) 11 22 Bṛhaspati (shukra) 15 6 यू (व्य) 15 24
Ma (ma) 16 19 श् (श्र) 16 32 palpably (probably) 17 24 शटी (शटी)
18 30 कर्म (कम) . 19 14 ह् (ह्) 20 11. ववाही (ववाही) 21 1 न्दू (न्दु) 21
10 कर्षर (कर्षर) 22 10 ख (ख) 23. 6. सु (न्त) 29 29 का (का) 31 7
खि (खि) 31 20 also (both) 32 7 ज (ज) 32 32 de (di) 35 28 jaral
ह् (ह्) 35 29 1937 (193) 37 23 'विन्दुपु' 'विन्दुभि' 40 20 कूट (ट्) 41
14. तु (व) 41 29 ह् (ह्) . 42 16 न्दु (न्द) 42 18 ह् (ह्) 43 7 इतिक
(इतिक) 44 22 35, they (36 theys) 49 31 *all* ह् (ह्) 51 15 न्दु (न्द)

52. 16. र (ख). 56. 19. न् (न्) 59. 29. गाव (घाव) 60. 3. 59. (57) 60. 18 पा
 (पा). 61. 19. ध्या (धय). 66. 2. IV. (V) 68. 16. read (end). 72. 16. last Med
 C 72 26. कूँ (कूँ) 73. 13. सासु च (सा च). 74. 32. पा (पा) 76. 27. रत्नाद्, Vis
 रत्नाद्, Vis C 77. 20 व (र) 77. 32 छु (छु) 79 5. pointed out (printed)
 80 7 च (च). 82. 14 र्षि (षि). 85. 13 ने (भे) 91 16. ची (टी) 92 10.
 या (या) 93 3 246, वण्ड (254, वस्य) 99 14. ली (ली) 100 10 चा (स्य,—11. हल
 (हर).—14 च ह (च ह) 102 10. रत्नादिके before Vis C.—29. छु (छु)—32 पदिन
 (कपदि). 103 8. omit a